Ediția 2024

Codul civil

și Legea de punere în aplicare

- corespondența cu reglementările anterioare
- decizii ale Curții Constituționale
- recursuri în interesul legii
- hotărâri prealabile
- legislație conexă
- index alfabetic

Editura Hamangiu

Codul civil
și Legea de punere în aplicare

Ediţie actualizată la
3 ianuarie 2024

Editura Hamangiu
2024

Copyright©2024 Editura Hamangiu SRL
Editură de prestigiu recunoscut în domeniul științelor sociale CNATDCU
Toate drepturile rezervate Editurii Hamangiu
Nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul scris al Editurii Hamangiu

Editura Hamangiu: Str. Mitropolit Filaret nr. 39-39A, Sector 4, București, O.P. 5, C.P. 91
Tel./Fax: 021.336.04.43; 031.805.80.21; Vânzări: 021.336.01.25; 031.425.42.24
E-mail: redactia@hamangiu.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ROMÂNIA [Legislație]
Codul civil și Legea de punere în aplicare. - Ed. a 15-a. - București :
Editura Hamangiu, 2024

ISBN 978-606-27-2428-3

Cuprins general

Codul civil ____ **1**

Index ____ 547

Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil *(extras)* ____ 579

Listă de abrevieri
ale reglementărilor frecvent citate

C. civ. 1864	Codicele civil (sau Codul civil din 1864), publicat în Monitorul Oficial nr. 271 din 4 decembrie 1864, nr. 7 din 12 ianuarie 1865, nr. 8 din 13 ianuarie 1865, nr. 8 din 14 ianuarie 1865, nr. 11 din 16 ianuarie 1865, nr. 13 din 19 ianuarie 1865, cu modificările şi completările ulterioare, abrogat de la 1 octombrie 2011, cu excepția dispozițiilor art. 1169-1174 şi 1176-1206, abrogate la 15 februarie 2013;
C. com.	Codicele de comerț din 1887, publicat în Monitorul Oficial nr. 31 din 10 mai 1887, abrogat de la 1 octombrie 2011, cu excepția dispozițiilor art. 46-55, 57, 58 şi 907-935, aplicabile în continuare în raporturile dintre profesionişti, care se vor abroga la data intrării în vigoare a Legii nr. 134/2010, a cărții a II-a „Despre comerțul maritim şi despre navigație", precum şi a dispozițiilor art. 948, 953, art. 954 alin. (1) şi art. 955, care se vor abroga la data intrării în vigoare a Codului maritim;
C. fam.	Legea nr. 4/1953 privind Codul familiei, republicată în Buletinul Oficial nr. 13 din 18 aprilie 1956, cu modificările şi completările ulterioare, abrogată de la 1 octombrie 2011;
C. Rom.	Constituția României (republicată în M. Of. nr. 767 din 31 octombrie 2003);
CEDO	Convenția europeană a drepturilor omului, adoptată la Roma la 4 noiembrie 1950, ratificată de România prin Legea nr. 30/1994 (M. Of. nr. 135 din 31 mai 1994);
LSC	Legea nr. 31/1990 a societăților, republicată (M. Of. nr. 1066 din 17 noiembrie 2004);
Legea nr. 272/2004	Legea nr. 272/2004 privind protecția şi promovarea drepturilor copilului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 557 din 23 iunie 2004; ulterior, legea a fost republicată în M. Of. nr. 159 din 5 martie 2014;
Legea nr. 273/2004	Legea nr. 273/2004 privind regimul juridic al adopției, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 788 din 19 noiembrie 2009, abrogată parțial [art. 1, 5-13, 16, art. 18 alin. (2) teza I, art. 56 alin. (1)-(4), art. 57, 59-63 şi 65] la 1 octombrie 2011; ulterior, legea a fost republicată în M. Of. nr. 259 din 19 aprilie 2012; în prezent, titlul legii este „Legea privind procedura adopției" şi a fost republicată în M. Of. nr. 739 din 23 septembrie 2016;
Legea nr. 509/2002	Legea nr. 509/2002 privind agenții comerciali permanenți, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 581 din 6 august 2002, abrogată la 1 octombrie 2011;

Legea nr. 114/1996	Legea locuinței nr. 114/1996, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 393 din 31 decembrie 1997, abrogată parțial (art. 21-33) la 1 octombrie 2011;
Legea nr. 119/1996	Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 743 din 2 noiembrie 2009, cu modificările ulterioare; ulterior, legea a fost republicată în M. Of. nr. 339 din 18 mai 2012;
Legea nr. 7/1996	Legea cadastrului şi a publicității imobiliare nr. 7/1996, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 201 din 3 martie 2006, abrogată parțial de la 1 octombrie 2011; ulterior, legea a fost republicată în M. Of. nr. 83 din 7 februarie 2013 şi în M. Of. nr. 720 din 24 septembrie 2015;
Legea nr. 99/1999, Titlul VI	titlul VI „Regimul juridic al garanțiilor reale mobiliare" al Legii nr. 99/1999 privind unele măsuri pentru accelerarea reformei economice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 236 din 27 mai 1999, cu modificările ulterioare, titlu abrogat la 1 octombrie 2011;
O.U.G. nr. 40/1999	Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 40/1999 privind protecția chiriaşilor şi stabilirea chiriei pentru spațiile cu destinația de locuințe, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 148 din 8 aprilie 1999, aprobată cu modificări şi completări prin Legea nr. 241/2001, cu modificările ulterioare, abrogată parțial [art. 12, 14-25, art. 32 alin. (2), art. 43 şi 44] la 1 octombrie 2011;
Legea nr. 16/1994	Legea arendării nr. 16/1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 91 din 7 aprilie 1994, cu modificările şi completările ulterioare, abrogată la 1 octombrie 2011;
Legea nr. 105/1992	Legea nr. 105/1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 245 din 1 octombrie 1992, cu completările ulterioare, abrogată parțial (art. 1-33 şi 36-147) la 1 octombrie 2011 şi în întregime de la 15 februarie 2013;
Legea nr. 136/1995	Legea nr. 136/1995 privind asigurările şi reasigurările în România, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 303 din 30 decembrie 1995, cu modificările şi completările ulterioare, abrogată parțial la 1 octombrie 2011 şi total prin O.U.G. nr. 54/2016 privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru prejudicii produse terților persoane prin accidente de vehicule şi de tramvaie (M. Of. nr. 723 din 19 septembrie 2016) şi, ulterior, prin Legea nr. 132/2017 privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru prejudicii produse terților prin accidente de vehicule şi tramvaie (M. Of. nr. 431 din 12 iunie 2017);

Decretul nr. 167/1958	Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă, republicat în Buletinul Oficial nr. 11 din 15 iulie 1960, abrogat la 1 octombrie 2011;
Decretul nr. 31/1954	Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice şi persoanele juridice, publicat în Buletinul Oficial nr. 8 din 30 ianuarie 1954, cu modificările şi completările ulterioare, abrogat la 1 octombrie 2011;
Decretul nr. 32/1954	Decretul nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului Familiei şi a Decretului privitor la persoanele fizice şi persoanele juridice, publicat în Buletinul Oficial nr. 9 din 31 ianuarie 1954, abrogat la 1 octombrie 2011, cu excepția art. 30-43, abrogate la 15 februarie 2013;
Legea nr. 319/1944	Legea nr. 319/1944 pentru dreptul de moştenire al soțului supraviețuitor, publicată în Monitorul Oficial nr. 133 din 10 iunie 1944, abrogată la 1 octombrie 2011;
Decretul-lege nr. 115/1938	Decretul-lege nr. 115/1938 pentru unificarea dispozițiunilor privitoare la cărțile funciare, publicat în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare, abrogat la 1 octombrie 2011;
Legea nr. 178/1934	Legea nr. 178/1934 privind reglementarea contractului de consignație, publicată în Monitorul Oficial nr. 173 din 30 iulie 1934, abrogată de la 1 octombrie 2011;
CPC	Codul de procedură civilă (Legea nr. 134/2010, republicată în M. Of. nr. 247 din 10 aprilie 2015).

Legea nr. 287/2009[1]
privind Codul civil

republicată în
M. Of. nr. 505 din 15 iulie 2011

rectificată în **M. Of. nr. 246 din 29 aprilie 2013**;

cu modificările şi completările aduse prin:

- **Legea nr. 60/2012** privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 79/2011 pentru reglementarea unor măsuri necesare intrării în vigoare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil (M. Of. nr. 255 din 17 aprilie 2012);
- **Legea nr. 138/2014** pentru modificarea şi completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative conexe (M. Of. nr. 753 din 16 octombrie 2014);
- **O.U.G. nr. 1/2016** pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum şi a unor acte normative conexe (M. Of. nr. 85 din 4 februarie 2016), aprobată, cu modificări, prin **Legea nr. 17/2017** (M. Of. nr. 196 din 21 martie 2017);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 534/2018** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 277 alin. (2) şi (4) din Codul civil (M. Of. nr. 842 din 3 octombrie 2018);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 601/2020** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 164 alin. (1) din Codul civil (M. Of. nr. 88 din 27 ianuarie 2021);
- **Legea nr. 140/2022** privind unele măsuri de ocrotire pentru persoanele cu dizabilități intelectuale şi psihosociale şi modificarea şi completarea unor acte normative (M. Of. nr. 500 din 20 mai 2022).

---

[1] Republicată în temeiul art. 218 din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 409 din 10 iunie 2011.

Legea nr. 287/2009 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 511 din 24 iulie 2009, a fost modificată prin Legea nr. 71/2011 şi rectificată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 427 din 17 iunie 2011 şi în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 489 din 8 iulie 2011.

Codul civil

	Art.
TITLUL PRELIMINAR. DESPRE LEGEA CIVILĂ	**1-24**
Capitolul I. Dispoziții generale	1-5
Capitolul II. Aplicarea legii civile	6-8
Capitolul III. Interpretarea şi efectele legii civile	9-17
Capitolul IV. Publicitatea drepturilor, a actelor şi a faptelor juridice	18-24
CARTEA I. DESPRE PERSOANE	**25-257**
Titlul I. Dispoziții generale	**25-33**
Titlul II. Persoana fizică	**34-103**
Capitolul I. Capacitatea civilă a persoanei fizice	34-57
Secțiunea 1. Capacitatea de folosință	34-36
Secțiunea a 2-a. Capacitatea de exercițiu	37-48
Secțiunea a 3-a. Declararea judecătorească a morții	49-57
Capitolul II. Respectul datorat ființei umane şi drepturilor ei inerente	58-81
Secțiunea 1. Dispoziții comune	58-60
Secțiunea a 2-a. Drepturile la viață, la sănătate şi la integritate ale persoanei fizice	61-69
Secțiunea a 3-a. Respectul vieții private şi al demnității persoanei umane	70-77
Secțiunea a 4-a. Respectul datorat persoanei şi după decesul său	78-81
Capitolul III. Identificarea persoanei fizice	82-103
Secțiunea 1. Numele	82-85
Secțiunea a 2-a. Domiciliul şi reşedința	86-97
Secțiunea a 3-a. Actele de stare civilă	98-103
Titlul III. Ocrotirea persoanei fizice	**104-186**
Capitolul I. Dispoziții generale	104-109
Capitolul II. Tutela minorului	110-163
Secțiunea 1. Deschiderea tutelei	110-111
Secțiunea a 2-a. Tutorele	112-123
Secțiunea a 3-a. Consiliul de familie	124-132
Secțiunea a 4-a. Exercitarea tutelei	133-150
§1. Dispoziții generale	133-135
§2. Exercitarea tutelei cu privire la persoana minorului	136-139
§3. Exercitarea tutelei cu privire la bunurile minorului	140-150
Secțiunea a 5-a. Controlul exercitării tutelei	151-155
Secțiunea a 6-a. Încetarea tutelei	156-163

Capitolul III. Ocrotirea majorului prin consiliere judiciară şi tutelă specială 164-177
Capitolul IV. Curatela 178-186

Titlul IV. Persoana juridică 187-251
Capitolul I. Dispoziţii generale 187-193
Capitolul II. Înfiinţarea persoanei juridice 194-204
Secţiunea 1. Dispoziţii comune 194-195
Secţiunea a 2-a. Nulitatea persoanei juridice 196-199
Secţiunea a 3-a. Înregistrarea persoanei juridice 200-204
Capitolul III. Capacitatea civilă a persoanei juridice 205-224
Secţiunea 1. Capacitatea de folosinţă a persoanei juridice 205-208
Secţiunea a 2-a. Capacitatea de exerciţiu şi funcţionarea persoanei juridice 209-224
§1. Capacitatea de exerciţiu 209-211
§2. Funcţionarea persoanei juridice 212-220
§3. Dispoziţii speciale 221-224
Capitolul IV. Identificarea persoanei juridice 225-231
Capitolul V. Reorganizarea persoanei juridice 232-243
Capitolul VI. Încetarea persoanei juridice 244-251
Secţiunea 1. Dispoziţii generale 244
Secţiunea a 2-a. Dizolvarea persoanei juridice 245-249
Secţiunea a 3-a. Dispoziţii speciale 250-251

Titlul V. Apărarea drepturilor nepatrimoniale 252-257

CARTEA A II-A. DESPRE FAMILIE 258-534

Titlul I. Dispoziţii generale 258-265

Titlul II. Căsătoria 266-404
Capitolul I. Logodna 266-270
Capitolul II. Încheierea căsătoriei 271-289
Secţiunea 1. Condiţiile de fond pentru încheierea căsătoriei 271-277
Secţiunea a 2-a. Formalităţile pentru încheierea căsătoriei 278-289
Capitolul III. Formalităţi ulterioare încheierii căsătoriei 290-292
Capitolul IV. Nulitatea căsătoriei 293-306
Secţiunea 1. Nulitatea absolută a căsătoriei 293-296
Secţiunea a 2-a. Nulitatea relativă a căsătoriei 297-303
Secţiunea a 3-a. Efectele nulităţii căsătoriei 304-306
Capitolul V. Drepturile şi îndatoririle personale ale soţilor 307-311
Capitolul VI. Drepturile şi obligaţiile patrimoniale ale soţilor 312-372
Secţiunea 1. Dispoziţii comune 312-338
§1. Despre regimul matrimonial în general 312-320
§2. Locuinţa familiei 321-324

§3. Cheltuielile căsătoriei ____ 325-328
§4. Alegerea regimului matrimonial ____ 329-338
Secțiunea a 2-a. Regimul comunității legale ____ 339-359
Secțiunea a 3-a. Regimul separației de bunuri ____ 360-365
Secțiunea a 4-a. Regimul comunității convenționale ____ 366-368
Secțiunea a 5-a. Modificarea regimului matrimonial ____ 369-372
§1. Modificarea convențională ____ 369
§2. Modificarea judiciară ____ 370-372
Capitolul VII. Desfacerea căsătoriei ____ 373-404
Secțiunea 1. Cazurile de divorț ____ 373-381
§1. Dispoziții generale ____ 373
§2. Divorțul prin acordul soților pe cale judiciară ____ 374
§3. Divorțul prin acordul soților pe cale administrativă sau prin procedură notarială ____ 375-378
§4. Divorțul din culpă ____ 379-380
§5. Divorțul din cauza stării sănătății unui soț ____ 381
Secțiunea a 2-a. Efectele divorțului ____ 382-404
§1. Data desfacerii căsătoriei ____ 382
§2. Efectele divorțului cu privire la raporturile nepatrimoniale dintre soți ____ 383-384
§3. Efectele divorțului cu privire la raporturile patrimoniale dintre soți ____ 385-395
I. Efecte cu privire la regimul matrimonial ____ 385-387
II. Dreptul la despăgubiri ____ 388
III. Obligația de întreținere între foştii soți ____ 389
IV. Prestația compensatorie ____ 390-395
§4. Efectele divorțului cu privire la raporturile dintre părinți şi copiii lor minori ____ 396-404
Titlul III. Rudenia ____ 405-482
Capitolul I. Dispoziții generale ____ 405-407
Capitolul II. Filiația ____ 408-450
Secțiunea 1. Stabilirea filiației ____ 408-440
§1. Dispoziții generale ____ 408-413
§2. Prezumția de paternitate ____ 414
§3. Recunoaşterea copilului ____ 415-420
§4. Acțiuni privind filiația ____ 421-440
I. Contestarea filiației ____ 421
II. Acțiunea în stabilirea filiației față de mamă ____ 422-423
III. Acțiunea în stabilirea paternității din afara căsătoriei ____ 424-428
IV. Acțiuni privind filiația față de tatăl din căsătorie ____ 429-434

V. Dispoziții comune privind acțiunile referitoare la filiație 435-440
Secțiunea a 2-a. Reproducerea umană asistată medical cu terț donator 441-447
Secțiunea a 3-a. Situația legală a copilului 448-450
Capitolul III. Adopția 451-482
Secțiunea 1. Dispoziții generale 451-454
Secțiunea a 2-a. Condițiile de fond ale adopției 455-468
§1. Persoanele care pot fi adoptate 455-458
§2. Persoanele care pot adopta 459-462
§3. Consimțământul la adopție 463-468
Secțiunea a 3-a. Efectele adopției 469-474
Secțiunea a 4-a. Încetarea adopției 475-482
Titlul IV. Autoritatea părintească 483-512
Capitolul I. Dispoziții generale 483-486
Capitolul II. Drepturile şi îndatoririle părinteşti 487-502
Capitolul III. Exercitarea autorității părinteşti 503-507
Capitolul IV. Decăderea din exercițiul drepturilor părinteşti 508-512
Titlul V. Obligația de întreținere 513-534
Capitolul I. Dispoziții generale 513-515
Capitolul II. Persoanele între care există obligația de întreținere şi ordinea în care aceasta se datorează 516-523
Capitolul III. Condițiile obligației de întreținere 524-528
Capitolul IV. Stabilirea şi executarea obligației de întreținere 529-534

CARTEA A III-A. DESPRE BUNURI 535-952
Titlul I. Bunurile şi drepturile reale în general 535-554
Capitolul I. Despre bunuri în general 535-550
Secțiunea 1. Despre distincția bunurilor 535-546
Secțiunea a 2-a. Produsele bunurilor 547-550
Capitolul II. Drepturile reale în general 551-554
Titlul II. Proprietatea privată 555-692
Capitolul I. Dispoziții generale 555-566
Secțiunea 1. Conținutul, întinderea şi stingerea dreptului de proprietate privată 555-562
Secțiunea a 2-a. Apărarea dreptului de proprietate privată 563-566
Capitolul II. Accesiunea 567-601
Secțiunea 1. Dispoziții generale 567-568
Secțiunea a 2-a. Accesiunea imobiliară naturală 569-576
Secțiunea a 3-a. Accesiunea imobiliară artificială 577-597
§1. Dispoziții comune 577-579

§2. Realizarea lucrării cu materialele altuia ____ 580
§3. Realizarea unei lucrări autonome cu caracter durabil asupra imobilului altuia ____ 581-582
§4. Realizarea unei lucrări adăugate cu caracter durabil asupra imobilului altuia ____ 583-585
§5. Înțelesul unor termeni ____ 586
§6. Dispoziții speciale ____ 587-597
Secțiunea a 4-a. Accesiunea mobiliară ____ 598-601
Capitolul III. Limitele juridice ale dreptului de proprietate privată ____ 602-630
Secțiunea 1. Limite legale ____ 602-625
§1. Dispoziții comune ____ 602-603
§2. Folosirea apelor ____ 604-610
§3. Picătura streşinii ____ 611
§4. Distanța şi lucrările intermediare cerute pentru anumite construcții, lucrări şi plantații ____ 612-613
§5. Vederea asupra proprietății vecinului ____ 614-616
§6. Dreptul de trecere ____ 617-620
§7. Alte limite legale ____ 621-625
Secțiunea a 2-a. Limite convenționale ____ 626-629
Secțiunea a 3-a. Limite judiciare ____ 630
Capitolul IV. Proprietatea comună ____ 631-686
Secțiunea 1. Dispoziții generale ____ 631-633
Secțiunea a 2-a. Coproprietatea obişnuită ____ 634-645
Secțiunea a 3-a. Coproprietatea forțată ____ 646-666
§1. Dispoziții comune ____ 646-647
§2. Coproprietatea asupra părților comune din clădirile cu mai multe etaje sau apartamente ____ 648-659
I. Părțile comune ____ 648-652
II. Drepturile şi obligațiile coproprietarilor ____ 653-658
III. Asociația de proprietari ____ 659
§3. Coproprietatea asupra despărțiturilor comune ____ 660-666
Secțiunea a 4-a. Proprietatea comună în devălmăşie ____ 667-668
Secțiunea a 5-a. Partajul ____ 669-686
Capitolul V. Proprietatea periodică ____ 687-692
Titlul III. Dezmembrămintele dreptului de proprietate privată ____ 693-772
Capitolul I. Superficia ____ 693-702
Capitolul II. Uzufructul ____ 703-748
Secțiunea 1. Dispoziții generale ____ 703-708
Secțiunea a 2-a. Drepturile şi obligațiile uzufructuarului şi ale nudului proprietar ____ 709-745
§1. Drepturile uzufructuarului şi ale nudului proprietar ____ 709-722
§2. Obligațiile uzufructuarului şi ale nudului proprietar ____ 723-736

§3. Dispoziții speciale ____ 737-745
Secțiunea a 3-a. Stingerea uzufructului ____ 746-748
Capitolul III. Uzul şi abitația ____ 749-754
Capitolul IV. Servitutile ____ 755-772
Secțiunea 1. Dispoziții generale ____ 755-764
Secțiunea a 2-a. Drepturile şi obligațiile proprietarilor ____ 765-769
Secțiunea a 3-a. Stingerea servitutilor ____ 770-772
Titlul IV. Fiducia ____ **773-791**
Titlul V. Administrarea bunurilor altuia ____ **792-857**
Capitolul I. Dispoziții generale ____ 792-794
Capitolul II. Formele de administrare ____ 795-801
Secțiunea 1. Administrarea simplă ____ 795-799
Secțiunea a 2-a. Administrarea deplină ____ 800-801
Capitolul III. Regimul juridic al administrării ____ 802-845
Secțiunea 1. Obligațiile administratorului față de beneficiar ____ 802-812
Secțiunea a 2-a. Obligațiile administratorului şi ale beneficiarului în raporturile cu terții ____ 813-817
Secțiunea a 3-a. Inventar, garanții şi asigurare ____ 818-824
Secțiunea a 4-a. Administrarea colectivă şi delegarea ____ 825-830
Secțiunea a 5-a. Plasamentele considerate sigure ____ 831-836
Secțiunea a 6-a. Repartiția profiturilor şi a pierderilor ____ 837-841
Secțiunea a 7-a. Darea de seamă anuală ____ 842-845
Capitolul IV. Încetarea administrării ____ 846-857
Secțiunea 1. Cauzele de încetare ____ 846-849
Secțiunea a 2-a. Darea de seamă şi predarea bunurilor ____ 850-857
Titlul VI. Proprietatea publică ____ **858-875**
Capitolul I. Dispoziții generale ____ 858-865
Capitolul II. Drepturile reale corespunzătoare proprietății publice ____ 866-875
Secțiunea 1. Dispoziții generale ____ 866
Secțiunea a 2-a. Dreptul de administrare ____ 867-870
Secțiunea a 3-a. Dreptul de concesiune ____ 871-873
Secțiunea a 4-a. Dreptul de folosință cu titlu gratuit ____ 874-875
Titlul VII. Cartea funciară ____ **876-915**
Capitolul I. Dispoziții generale ____ 876-884
Capitolul II. Înscrierea drepturilor tabulare ____ 885-901
Capitolul III. Notarea unor drepturi, fapte şi raporturi juridice ____ 902-906
Capitolul IV. Rectificarea înscrierilor de carte funciară ____ 907-915
Titlul VIII. Posesia ____ **916-952**
Capitolul I. Dispoziții generale ____ 916-921
Capitolul II. Viciile posesiei ____ 922-927

Capitolul III. Efectele posesiei ____ 928-948
Secțiunea 1. Dispoziții generale ____ 928-929
Secțiunea a 2-a. Uzucapiunea imobiliară ____ 930-934
Secțiunea a 3-a. Dobândirea proprietății mobiliare prin posesia de bună-credință ____ 935-940
Secțiunea a 4-a. Ocupațiunea ____ 941-947
Secțiunea a 5-a. Dobândirea fructelor prin posesia de bună-credință ____ 948
Capitolul IV. Acțiunile posesorii ____ 949-952

CARTEA A IV-A. DESPRE MOŞTENIRE ŞI LIBERALITĂȚI ____ 953-1163
Titlul I. Dispoziții referitoare la moştenire în general ____ 953-962
Capitolul I. Dispoziții generale ____ 953-956
Capitolul II. Condițiile generale ale dreptului de a moşteni ____ 957-962
Titlul II. Moştenirea legală ____ 963-983
Capitolul I. Dispoziții generale ____ 963-964
Capitolul II. Reprezentarea succesorală ____ 965-969
Capitolul III. Moştenitorii legali ____ 970-983
Secțiunea 1. Soțul supraviețuitor ____ 970-974
Secțiunea a 2-a. Descendenții defunctului ____ 975
Secțiunea a 3-a. Ascendenții privilegiați şi colateralii privilegiați ____ 976-981
Secțiunea a 4-a. Ascendenții ordinari ____ 982
Secțiunea a 5-a. Colateralii ordinari ____ 983
Titlul III. Liberalitățile ____ 984-1099
Capitolul I. Dispoziții comune ____ 984-1010
Secțiunea 1. Dispoziții preliminare ____ 984-986
Secțiunea a 2-a. Capacitatea în materie de liberalități ____ 987-992
Secțiunea a 3-a. Substituțiile fideicomisare ____ 993-1000
Secțiunea a 4-a. Liberalitățile reziduale ____ 1001-1005
Secțiunea a 5-a. Revizuirea condițiilor şi sarcinilor ____ 1006-1008
Secțiunea a 6-a. Dispoziții speciale ____ 1009-1010
Capitolul II. Donația ____ 1011-1033
Secțiunea 1. Încheierea contractului ____ 1011-1016
Secțiunea a 2-a. Efectele donației ____ 1017-1019
Secțiunea a 3-a. Revocarea donației ____ 1020-1029
§1. Dispoziții comune ____ 1020-1022
§2. Revocarea pentru ingratitudine ____ 1023-1026
§3. Revocarea pentru neexecutarea sarcinii ____ 1027-1029
Secțiunea a 4-a. Donațiile făcute viitorilor soți în vederea căsătoriei şi donațiile între soți ____ 1030-1033

Capitolul III. Testamentul ____ 1034-1085
Secțiunea 1. Dispoziții generale ____ 1034-1039
Secțiunea a 2-a. Formele testamentului ____ 1040-1050
Secțiunea a 3-a. Revocarea voluntară a testamentului ____ 1051-1053
Secțiunea a 4-a. Legatul ____ 1054-1073
§1. Categorii de legate ____ 1054-1057
§2. Efectele legatelor ____ 1058-1067
§3. Ineficacitatea legatelor ____ 1068-1073
Secțiunea a 5-a. Dezmoştenirea ____ 1074-1076
Secțiunea a 6-a. Execuțiunea testamentară ____ 1077-1085
Capitolul IV. Rezerva succesorală, cotitatea disponibilă şi reducțiunea liberalităților excesive ____ 1086-1099
Secțiunea 1. Rezerva succesorală şi cotitatea disponibilă ____ 1086-1090
Secțiunea a 2-a. Reducțiunea liberalităților excesive ____ 1091-1099

Titlul IV. Transmisiunea şi partajul moştenirii ____ 1100-1163
Capitolul I. Transmisiunea moştenirii ____ 1100-1134
Secțiunea 1. Dispoziții generale ____ 1100-1105
Secțiunea a 2-a. Acceptarea moştenirii ____ 1106-1119
Secțiunea a 3-a. Renunțarea la moştenire ____ 1120-1124
Secțiunea a 4-a. Sezina ____ 1125-1129
Secțiunea a 5-a. Petiția de ereditate ____ 1130-1131
Secțiunea a 6-a. Certificatul de moştenitor ____ 1132-1134
Capitolul II. Moştenirea vacantă ____ 1135-1140
Capitolul III. Amintirile de familie ____ 1141-1142
Capitolul IV. Partajul succesoral şi raportul ____ 1143-1163
Secțiunea 1. Dispoziții generale referitoare la partajul succesoral ____ 1143-1145
Secțiunea a 2-a. Raportul donațiilor ____ 1146-1154
Secțiunea a 3-a. Plata datoriilor ____ 1155-1159
Secțiunea a 4-a. Partajul de ascendent ____ 1160-1163

CARTEA A V-A. DESPRE OBLIGAȚII ____ 1164-2499

Titlul I. Dispoziții generale ____ 1164-1165

Titlul II. Izvoarele obligațiilor ____ 1166-1395
Capitolul I. Contractul ____ 1166-1323
Secțiunea 1. Dispoziții generale ____ 1166-1170
Secțiunea a 2-a. Diferite categorii de contracte ____ 1171-1177
Secțiunea a 3-a. Încheierea contractului ____ 1178-1245
§1. Dispoziții preliminare ____ 1178-1179
§2. Capacitatea părților ____ 1180-1181

§3. Consimțământul 1182-1224
I. Formarea contractului 1182-1203
II. Valabilitatea consimțământului 1204-1205
III. Viciile consimțământului 1206-1224
§4. Obiectul contractului 1225-1234
§5. Cauza 1235-1239
§6. Forma contractului 1240-1245
Secțiunea a 4-a. Nulitatea contractului 1246-1265
§1. Dispoziții generale 1246-1249
§2. Cauzele de nulitate 1250-1253
§3. Efectele nulității 1254-1260
§4. Validarea contractului 1261-1265
Secțiunea a 5-a. Interpretarea contractului 1266-1269
Secțiunea a 6-a. Efectele contractului 1270-1294
§1. Efectele între părți 1270-1279
§2. Efectele față de terți 1280-1294
I. Dispoziții generale 1280-1282
II. Promisiunea faptei altuia 1283
III. Stipulația pentru altul 1284-1288
IV. Simulația 1289-1294
Secțiunea a 7-a. Reprezentarea 1295-1314
Secțiunea a 8-a. Cesiunea contractului 1315-1320
Secțiunea a 9-a. Încetarea contractului 1321-1323
Capitolul II. Actul juridic unilateral 1324-1329
Secțiunea 1. Dispoziții generale 1324-1326
Secțiunea a 2-a. Actul unilateral ca izvor de obligații 1327-1329
Capitolul III. Faptul juridic licit 1330-1348
Secțiunea 1. Gestiunea de afaceri 1330-1340
Secțiunea a 2-a. Plata nedatorată 1341-1344
Secțiunea a 3-a. Îmbogățirea fără justă cauză 1345-1348
Capitolul IV. Răspunderea civilă 1349-1395
Secțiunea 1. Dispoziții generale 1349-1350
Secțiunea a 2-a. Cauze exoneratoare de răspundere 1351-1356
Secțiunea a 3-a. Răspunderea pentru fapta proprie 1357-1371
Secțiunea a 4-a. Răspunderea pentru fapta altuia 1372-1374
Secțiunea a 5-a. Răspunderea pentru prejudiciul cauzat de animale sau de lucruri 1375-1380
Secțiunea a 6-a. Repararea prejudiciului în cazul răspunderii delictuale 1381-1395
Titlul III. Modalitățile obligațiilor 1396-1420
Capitolul I. Dispoziții generale 1396-1398
Capitolul II. Condiția 1399-1410

Capitolul III. Termenul ____ 1411-1420

Titlul IV. Obligațiile complexe ____ 1421-1468

Capitolul I. Obligațiile divizibile şi obligațiile indivizibile ____ 1421-1433

Capitolul II. Obligațiile solidare ____ 1434-1460

Secțiunea 1. Obligațiile solidare între creditori ____ 1434-1442

Secțiunea a 2-a. Obligațiile solidare între debitori ____ 1443-1460

§1. Dispoziții generale ____ 1443-1446

§2. Efectele solidarității în raporturile dintre creditor şi debitorii solidari ____ 1447-1455

I. Efectele principale în raporturile dintre creditor şi debitorii solidari ____ 1447-1453

II. Efectele secundare în raporturile dintre creditor şi debitorii solidari ____ 1454-1455

§3. Efectele solidarității în raporturile dintre debitori ____ 1456-1460

Capitolul III. Obligațiile alternative şi facultative ____ 1461-1468

Secțiunea 1. Obligațiile alternative ____ 1461-1467

Secțiunea a 2-a. Obligațiile facultative ____ 1468

Titlul V. Executarea obligațiilor ____ 1469-1565

Capitolul I. Plata ____ 1469-1515

Secțiunea 1. Dispoziții generale ____ 1469-1471

Secțiunea a 2-a. Subiectele plății ____ 1472-1479

Secțiunea a 3-a. Condițiile plății ____ 1480-1498

Secțiunea a 4-a. Dovada plății ____ 1499-1505

Secțiunea a 5-a. Imputația plății ____ 1506-1509

Secțiunea a 6-a. Punerea în întârziere a creditorului ____ 1510-1515

Capitolul II. Executarea silită a obligațiilor ____ 1516-1557

Secțiunea 1. Dispoziții generale ____ 1516-1520

Secțiunea a 2-a. Punerea în întârziere a debitorului ____ 1521-1526

Secțiunea a 3-a. Executarea silită în natură ____ 1527-1529

Secțiunea a 4-a. Executarea prin echivalent ____ 1530-1548

§1. Dispoziții generale ____ 1530

§2. Prejudiciul ____ 1531-1546

I. Evaluarea prejudiciului ____ 1531-1537

II. Clauza penală şi arvuna ____ 1538-1546

§3. Vinovăția debitorului ____ 1547-1548

Secțiunea a 5-a. Rezoluțiunea, rezilierea şi reducerea prestațiilor ____ 1549-1554

Secțiunea a 6-a. Cauze justificate de neexecutare a obligațiilor contractuale ____ 1555-1557

Capitolul III. Mijloacele de protecție a drepturilor creditorului ____ 1558-1565

Secțiunea 1. Măsurile conservatorii ____ 1558-1559

Secțiunea a 2-a. Acțiunea oblică 1560-1561
Secțiunea a 3-a. Acțiunea revocatorie 1562-1565

Titlul VI. Transmisiunea şi transformarea obligațiilor 1566-1614
Capitolul I. Cesiunea de creanță 1566-1592
Secțiunea 1. Cesiunea de creanță în general 1566-1586
Secțiunea a 2-a. Cesiunea unei creanțe constatate printr-un titlu nominativ, la ordin sau la purtător 1587-1592
Capitolul II. Subrogația 1593-1598
Capitolul III. Preluarea datoriei 1599-1608
Secțiunea 1. Dispoziții generale 1559-1604
Secțiunea a 2-a. Preluarea datoriei prin contract încheiat cu debitorul 1605-1608
Capitolul IV. Novația 1609-1614

Titlul VII. Stingerea obligațiilor 1615-1634
Capitolul I. Dispoziții generale 1615
Capitolul II. Compensația 1616-1623
Capitolul III. Confuziunea 1624-1628
Capitolul IV. Remiterea de datorie 1629-1633
Capitolul V. Imposibilitatea fortuită de executare 1634

Titlul VIII. Restituirea prestațiilor 1635-1649
Capitolul I. Dispoziții generale 1635-1638
Capitolul II. Modalitățile de restituire 1639-1647
Capitolul III. Efectele restituirii față de terți 1648-1649

Titlul IX. Diferite contracte speciale 1650-2278
Capitolul I. Contractul de vânzare 1650-1762
Secțiunea 1. Dispoziții generale 1650-1740
§1. Domeniul de aplicare 1650-1651
§2. Cine poate cumpăra sau vinde 1652-1656
§3. Obiectul vânzării 1657-1667
§4. Pactul de opțiune privind contractul de vânzare şi promisiunea de vânzare 1668-1670
§5. Obligațiile vânzătorului 1671-1718
I. Dispoziții generale 1671-1672
II. Transmiterea proprietății sau a dreptului vândut 1673-1684
III. Predarea bunului 1685-1694
IV. Garanția contra evicțiunii 1695-1706
V. Garanția contra viciilor bunului vândut 1707-1715
VI. Garanția pentru buna funcționare 1716-1718
§6. Obligațiile cumpărătorului 1719-1729
§7. Dreptul de preempțiune 1730-1740

Secțiunea a 2-a. Vânzarea bunurilor imobile ____ 1741-1746
§1. Reguli speciale aplicabile vânzării imobilelor ____ 1741-1745
§2. Vânzarea terenurilor forestiere ____ 1746
Secțiunea a 3-a. Vânzarea moştenirii ____ 1747-1754
Secțiunea a 4-a. Alte varietăți de vânzare ____ 1755-1762
§1. Vânzarea cu plata prețului în rate şi rezerva proprietății ____ 1755-1757
§2. Vânzarea cu opțiune de răscumpărare ____ 1758-1762
Capitolul II. Contractul de schimb ____ 1763-1765
Capitolul III. Contractul de furnizare ____ 1766-1771
Capitolul IV. Contractul de report ____ 1772-1776
Capitolul V. Contractul de locațiune ____ 1777-1850
Secțiunea 1. Dispoziții generale ____ *1777-1823*
§1. Cuprinsul contractului ____ 1777-1785
§2. Obligațiile locatorului ____ 1786-1795
§3. Obligațiile locatarului ____ 1796-1804
§4. Sublocațiunea şi cesiunea contractului de locațiune ____ 1805-1808
§5. Expirarea termenului şi tacita relocațiune ____ 1809-1810
§6. Înstrăinarea bunului dat în locațiune ____ 1811-1815
§7. Încetarea contractului ____ 1816-1823
Secțiunea a 2-a. Reguli particulare în materia închirierii locuințelor ____ 1824-1835
Secțiunea a 3-a. Reguli particulare în materia arendării ____ 1836-1850
Capitolul VI. Contractul de antrepriză ____ 1851-1880
Secțiunea 1. Reguli comune privind contractul de antrepriză ____ 1851-1873
§1. Dispoziții generale ____ 1851-1856
§2. Obligațiile părților ____ 1857-1869
§3. Încetarea contractului ____ 1870-1873
Secțiunea a 2-a. Contractul de antrepriză pentru lucrări de construcții ____ 1874-1880
Capitolul VII. Contractul de societate ____ 1881-1954
Secțiunea 1. Dispoziții generale ____ 1881-1889
Secțiunea a 2-a. Societatea simplă ____ 1890-1948
§1. Încheierea contractului de societate ____ 1890-1893
§2. Efectele contractului de societate ____ 1894-1924
I. Drepturile şi obligațiile asociaților între ei ____ 1894-1912
II. Administrarea societății ____ 1913-1919
III. Obligațiile asociaților față de terți ____ 1920-1924
§3. Pierderea calității de asociat ____ 1925-1924
§4. Încetarea contractului de societate şi dizolvarea societății ____ 1930-1940
§5. Lichidarea societății ____ 1941-1948

Secțiunea a 3-a. Asocierea în participație 1949-1954
Capitolul VIII. Contractul de transport 1955-2008
Secțiunea 1. Dispoziții generale 1955-1960
Secțiunea a 2-a. Contractul de transport de bunuri 1961-2001
Secțiunea a 3-a. Contractul de transport de persoane și bagaje 2002-2008
Capitolul IX. Contractul de mandat 2009-2071
Secțiunea 1. Dispoziții comune 2009-2012
Secțiunea a 2-a. Mandatul cu reprezentare 2013-2038
§1. Forma și întinderea mandatului 2013-2016
§2. Obligațiile mandatarului 2017-2024
§3. Obligațiile mandantului 2025-2029
§3[1]. Dispoziții privind mandatul de ocrotire 2029[1]-2029[10]
§4. Încetarea mandatului 2030-2038
Secțiunea a 3-a. Mandatul fără reprezentare 2039-2071
§1. Dispoziții generale 2039-2042
§2. Contractul de comision 2043-2053
§3. Contractul de consignație 2054-2063
§4. Contractul de expediție 2064-2071
Capitolul X. Contractul de agenție 2072-2095
Capitolul XI. Contractul de intermediere 2096-2102
Capitolul XII. Contractul de depozit 2103-2143
Secțiunea 1. Reguli comune privind contractul de depozit 2103-2123
§1. Dispoziții generale 2103-2106
§2. Obligațiile depozitarului 2107-2121
§3. Obligațiile deponentului 2122-2123
Secțiunea a 2-a. Depozitul necesar 2124-2126
Secțiunea a 3-a. Depozitul hotelier 2127-2137
Secțiunea a 4-a. Sechestrul convențional 2138-2143
Capitolul XIII. Contractul de împrumut 2144-2170
Secțiunea 1. Dispoziții generale 2144-2145
Secțiunea a 2-a. Împrumutul de folosință 2146-2157
Secțiunea a 3-a. Împrumutul de consumație 2158-2170
§1. Dispoziții comune 2158-2166
§2. Împrumutul cu dobândă 2167-2170
Capitolul XIV. Contractul de cont curent 2171-2183
Capitolul XV. Contul bancar curent și alte contracte bancare 2184-2198
Secțiunea 1. Contul bancar curent 2184-2190
Secțiunea a 2-a. Depozitul bancar 2191-2192
Secțiunea a 3-a. Facilitatea de credit 2193-2195
Secțiunea a 4-a. Închirierea casetelor de valori 2196-2198

Capitolul XVI. Contractul de asigurare ____ 2199-2241
Secțiunea 1. Dispoziții comune ____ 2199-2213
Secțiunea a 2-a. Asigurarea de bunuri ____ 2214-2220
Secțiunea a 3-a. Asigurările de credite şi garanții şi asigurările de pierderi financiare ____ 2221-2222
Secțiunea a 4-a. Asigurarea de răspundere civilă ____ 2223-2226
Secțiunea a 5-a. Asigurarea de persoane ____ 2227-2238
Secțiunea a 6-a. Coasigurarea, reasigurarea şi retrocesiunea ____ 2239-2241
Capitolul XVII. Contractul de rentă viageră ____ 2242-2253
Capitolul XVIII. Contractul de întreținere ____ 2254-2263
Capitolul XIX. Jocul şi pariul ____ 2264-2266
Capitolul XX. Tranzacția ____ 2267-2278
Titlul X. Garanțiile personale ____ 2279-2322
Capitolul I. Dispoziții generale ____ 2279
Capitolul II. Fideiusiunea ____ 2280-2320
Secțiunea 1. Dispoziții generale ____ 2280-2292
Secțiunea a 2-a. Efectele fideiusiunii ____ 2293-2313
§1. Efectele fideiusiunii între creditor şi fideiusor ____ 2293-2304
§2. Efectele fideiusiunii între debitor şi fideiusor ____ 2305-2312
§3. Efectele fideiusiunii între mai mulți fideiusori ____ 2313
Secțiunea a 3-a. Încetarea fideiusiunii ____ 2314-2320
Capitolul III. Garanțiile autonome ____ 2321-2322
Titlul XI. Privilegiile şi garanțiile reale ____ 2323-2499
Capitolul I. Dispoziții generale ____ 2323-2332
Capitolul II. Privilegiile ____ 2333-2342
Secțiunea 1. Dispoziții comune ____ 2333-2337
Secțiunea a 2-a. Privilegiile generale şi privilegiile speciale ____ 2338-2341
Secțiunea a 3-a. Concursul privilegiilor între ele şi concursul dintre privilegii şi ipoteci ____ 2342
Capitolul III. Ipoteca ____ 2343-2428
Secțiunea 1. Dispoziții generale ____ *2343-2376*
§1. Dispoziții comune ____ 2343-2349
§2. Obiectul şi întinderea ipotecii ____ 2350-2359
§3. Efectele ipotecii față de terți ____ 2360-2364
§4. Ipotecile convenționale ____ 2365-2376
Secțiunea a 2-a. Ipoteca imobiliară ____ *2377-2386*
§1. Constituirea ipotecii imobiliare ____ 2377-2383
§2. Drepturile şi obligațiile părților ____ 2384-2385
§3. Ipotecile legale ____ 2386

Secțiunea a 3-a. Ipoteca mobiliară 2387-2419
§1. Dispoziții generale 2387-2397
I. Constituirea ipotecii 2387-2393
II. Drepturile şi obligațiile părților 2394-2397
§2. Ipotecile asupra creanțelor 2398-2408
I. Dispoziții comune 2398-2402
II. Drepturile şi obligațiile părților 2403-2408
§3. Perfectarea ipotecilor mobiliare 2409-2412
§4. Înscrierea ipotecilor mobiliare 2413-2419
Secțiunea a 4-a. Concursul între creditorii ipotecari 2420-2427
Secțiunea a 5-a. Stingerea ipotecilor 2428
Capitolul IV. Executarea ipotecii 2429-2479
Secțiunea 1. Dispoziții generale 2429-2434
Secțiunea a 2-a. Executarea ipotecii mobiliare 2435-2477
§1. Executarea ipotecii asupra bunurilor mobile corporale 2435-2463
I. Deposedarea debitorului 2435-2444
II. Vânzarea bunului ipotecat 2445-2459
III. Preluarea bunului ipotecat în contul creanței 2460-2463
§2. Executarea ipotecii asupra titlurilor reprezentative 2464
§3. Executarea ipotecii asupra creanțelor 2465-2467
§4. Preluarea bunului în vederea administrării 2468-2473
§5. Sancțiuni 2474-2477
Secțiunea a 3-a. Executarea ipotecilor imobiliare 2478-2479
Capitolul V. Gajul 2480-2494
Secțiunea 1. Constituirea gajului 2480-2486
Secțiunea a 2-a. Drepturile şi obligațiile creditorului gajist 2487-2494
Capitolul VI. Dreptul de retenție 2495-2499

CARTEA A VI-A. DESPRE PRESCRIPȚIA EXTINCTIVĂ, DECĂDERE ŞI CALCULUL TERMENELOR 2500-2556

Titlul I. Prescripția extinctivă 2500-2544
Capitolul I. Dispoziții generale 2500-2516
Capitolul II. Termenul prescripției extinctive 2517-2522
Capitolul III. Cursul prescripției extinctive 2523-2543
Secțiunea 1. Începutul prescripției extinctive 2523-2531
Secțiunea a 2-a. Suspendarea prescripției extinctive 2532-2536
Secțiunea a 3-a. Întreruperea prescripției extinctive 2537-2543
Capitolul IV. Împlinirea prescripției 2544

Titlul II. Regimul general al termenelor de decădere 2545-2550

Titlul III. Calculul termenelor 2551-2556

CARTEA A VII-A. DISPOZIȚII DE DREPT INTERNAȚIONAL PRIVAT **2557-2663**

Titlul I. Dispoziții generale **2557-2571**

Titlul II. Conflicte de legi **2572-2663**

Capitolul I. Persoane 2572-2584

Secțiunea 1. Persoana fizică 2572-2579

Secțiunea a 2-a. Persoana juridică 2580-2584

Capitolul II. Familia 2585-2612

Secțiunea 1. Căsătoria 2585-2602

§1. Încheierea căsătoriei 2585-2588

§2. Efectele căsătoriei 2589-2596

§3. Desfacerea căsătoriei 2597-2602

Secțiunea a 2-a. Filiația 2603-2610

§1. Filiația copilului din căsătorie 2603-2604

§2. Filiația copilului din afara căsătoriei 2605-2606

§3. Adopția 2607-2610

Secțiunea a 3-a. Autoritatea părintească. Protecția copiilor 2611

Secțiunea a 4-a. Obligația de întreținere 2612

Capitolul III. Bunurile 2613-2632

Secțiunea 1. Dispoziții generale 2613-2616

Secțiunea a 2-a. Bunurile mobile corporale 2617-2619

Secțiunea a 3-a. Mijloacele de transport 2620-2621

Secțiunea a 4-a. Titlurile de valoare 2622-2623

Secțiunea a 5-a. Bunurile incorporale 2624-2625

Secțiunea a 6-a. Formele de publicitate 2626

Secțiunea a 7-a. Ipotecile mobiliare 2627-2632

Capitolul IV. Moştenirea 2633-2636

Capitolul V. Actul juridic 2637-2639

Capitolul VI. Obligațiile 2640-2646

Capitolul VII. Cambia, biletul la ordin şi cecul 2647-2658

Secțiunea 1. Dispoziții generale 2647-2650

Secțiunea a 2-a. Cambia şi biletul la ordin 2651-2654

Secțiunea a 3-a. Cecul 2655-2658

Capitolul VIII. Fiducia 2659-2662

Capitolul IX. Prescripția extinctivă 2663

Dispoziții finale **2664**

TITLUL PRELIMINAR. DESPRE LEGEA CIVILĂ[1]

Capitolul I. Dispoziții generale

Art. 1. Izvoarele dreptului civil. (1) Sunt izvoare ale dreptului civil legea, uzanțele şi principiile generale ale dreptului.

(2) În cazurile neprevăzute de lege se aplică uzanțele, iar în lipsa acestora, dispozițiile legale privitoare la situații asemănătoare, iar când nu există asemenea dispoziții, principiile generale ale dreptului.

(3) În materiile reglementate prin lege, uzanțele se aplică numai în măsura în care legea trimite în mod expres la acestea.

(4) Numai uzanțele conforme ordinii publice şi bunelor moravuri sunt recunoscute ca izvoare de drept.

(5) Partea interesată trebuie să facă dovada existenței şi a conținutului uzanțelor. Uzanțele publicate în culegeri elaborate de către entitățile sau organismele autorizate în domeniu se prezumă că există, până la proba contrară.

(6) În sensul prezentului cod, prin *uzanțe* se înțelege obiceiul (cutuma) şi uzurile profesionale.

Legislație conexă: art. 5 alin. (3), art. 255 alin. (3) şi art. 601 CPC.

Art. 2. Obiectul şi conținutul Codului civil. (1) Dispozițiile prezentului cod reglementează raporturile patrimoniale şi nepatrimoniale dintre persoane, ca subiecte de drept civil.

(2) Prezentul cod este alcătuit dintr-un ansamblu de reguli care constituie dreptul comun pentru toate domeniile la care se referă litera sau spiritul dispozițiilor sale.

Legislație conexă: art. 291 LSC.

Art. 3. Aplicarea generală a Codului civil. (1) Dispozițiile prezentului cod se aplică şi raporturilor dintre profesionişti, precum şi raporturilor dintre aceştia şi orice alte subiecte de drept civil.

(2) Sunt considerați profesionişti toți cei care exploatează o întreprindere.

(3) Constituie exploatarea unei întreprinderi exercitarea sistematică, de către una sau mai multe persoane, a unei activități organizate ce constă în producerea, administrarea ori înstrăinarea de bunuri sau în prestarea de servicii, indiferent dacă are sau nu un scop lucrativ.

Legea de aplicare: Art. 8. (1) Noțiunea „profesionist" prevăzută la art. 3 din Codul civil include categoriile de comerciant, întreprinzător, operator economic, precum şi orice alte persoane autorizate să desfăşoare activități economice sau profesionale, astfel cum aceste noțiuni sunt prevăzute de lege, la data intrării în vigoare a Codului civil. (2) În toate actele

[1] Dispozițiile de punere în aplicare a titlului preliminar sunt cuprinse în art. 8-8[1] din Legea nr. 71/2011.

normative în vigoare, expresiile „acte de comerț", respectiv „fapte de comerț" se înlocuiesc cu expresia „activități de producție, comerț sau prestări de servicii".

Legislație conexă: art. 2 din Legea nr. 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii (M. Of. nr. 681 din 29 iulie 2004).

Art. 4. Aplicarea prioritară a tratatelor internaționale privind drepturile omului. (1) În materiile reglementate de prezentul cod, dispozițiile privind drepturile și libertățile persoanelor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Constituția, Declarația Universală a Drepturilor Omului, pactele și celelalte tratate la care România este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și prezentul cod, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care prezentul cod conține dispoziții mai favorabile.

Legislație conexă: ▶ art. 20 C. Rom.; ▶ art. 3 CPC.

Art. 5. Aplicarea prioritară a dreptului Uniunii Europene. În materiile reglementate de prezentul cod, normele dreptului Uniunii Europene se aplică în mod prioritar, indiferent de calitatea sau statutul părților.

Legislație conexă: ▶ Declarația nr. 17 - cu privire la supremație anexată la actul final al Conferinței interguvernamentale care a adoptat Tratatul de la Lisabona; ▶ art. 148 C. Rom.; ▶ art. 4 CPC.

Capitolul II. Aplicarea legii civile

Art. 6. Aplicarea în timp a legii civile. (1) Legea civilă este aplicabilă cât timp este în vigoare. Aceasta nu are putere retroactivă.

(2) Actele și faptele juridice încheiate ori, după caz, săvârșite sau produse înainte de intrarea în vigoare a legii noi nu pot genera alte efecte juridice decât cele prevăzute de legea în vigoare la data încheierii sau, după caz, a săvârșirii ori producerii lor.

(3) Actele juridice nule, anulabile sau afectate de alte cauze de ineficacitate la data intrării în vigoare a legii noi sunt supuse dispozițiilor legii vechi, neputând fi considerate valabile ori, după caz, eficace potrivit dispozițiilor legii noi.

(4) Prescripțiile, decăderile și uzucapiunile începute și neîmplinite la data intrării în vigoare a legii noi sunt în întregime supuse dispozițiilor legale care le-au instituit.

(5) Dispozițiile legii noi se aplică tuturor actelor și faptelor încheiate sau, după caz, produse ori săvârșite după intrarea sa în vigoare, precum și situațiilor juridice născute după intrarea sa în vigoare.

(6) Dispozițiile legii noi sunt de asemenea aplicabile și efectelor viitoare ale situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acesteia, derivate din starea și capacitatea persoanelor, din căsătorie, filiație, adopție și obligația legală de întreținere, din raporturile de proprietate, inclusiv regimul general al bunurilor, și din raporturile de vecinătate, dacă aceste situații juridice subzistă după intrarea în vigoare a legii noi. *[**R.A.:** art. 1 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: ▶ Art. 3. Actele şi faptele juridice încheiate ori, după caz, săvârşite sau produse înainte de intrarea în vigoare a Codului civil nu pot genera alte efecte juridice decât cele prevăzute de legea în vigoare la data încheierii sau, după caz, a săvârşirii ori producerii lor. ▶ Art. 4. La data intrării în vigoare a Codului civil, actele juridice nule, anulabile sau afectate de alte cauze de ineficacitate, prevăzute de Codul civil din 1864, precum şi de alte acte normative, rămân supuse dispoziţiilor legii vechi, neputând fi considerate valabile ori, după caz, eficace potrivit Codului civil sau dispoziţiilor prezentei legi. ▶ Art. 5. (1) Dispoziţiile Codului civil se aplică tuturor actelor şi faptelor încheiate sau, după caz, produse ori săvârşite după intrarea sa în vigoare, precum şi situaţiilor juridice născute după intrarea sa în vigoare. (2) Dispoziţiile Codului civil sunt aplicabile şi efectelor viitoare ale situaţiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia, derivate din starea şi capacitatea persoanelor, din căsătorie, filiaţie, adopţie şi obligaţia legală de întreţinere, din raporturile de proprietate, inclusiv regimul general al bunurilor, şi din raporturile de vecinătate, dacă aceste situaţii juridice subzistă după intrarea în vigoare a Codului civil.

Recurs în interesul legii. 1. Prin Decizia nr. 1/2014 (M. Of. nr. 283 din 17 aprilie 2014), Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursurile în interesul legii declarate de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie şi de Colegiul de conducere al Curţii de Apel Constanţa şi, în interpretarea şi aplicarea dispoziţiilor art. 5, art. 201, art. 223 din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil şi ale art. 6 alin. (4), art. 2512, art. 2513 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, a stabilit că: „*Prescripţiile extinctive începute anterior datei de 1 octombrie 2011, împlinite ori neîmplinite la aceeaşi dată, rămân supuse dispoziţiilor art. 18 din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripţia extinctivă, republicat, astfel încât atât instanţele de judecată, din oficiu, cât şi părţile interesate pot invoca excepţia prescripţiei extinctive, indiferent de stadiul procesual, chiar în litigii începute după 1 octombrie 2011*".
2. A se vedea Decizia nr. 13/2022 a Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie, Completul pentru soluţionarea recursului în interesul legii, redată în extras *infra*, la art. 2504.

Legislaţie conexă: art. 15 alin. (2) C. Rom.

Art. 7. Teritorialitatea legii civile. (1) Actele normative adoptate de autorităţile şi instituţiile publice centrale se aplică pe întreg teritoriul ţării, afară de cazul în care se prevede altfel.

(2) Actele normative adoptate, în condiţiile legii, de autorităţile şi instituţiile administraţiei publice locale se aplică numai în raza lor de competenţă teritorială.

Legislaţie conexă: ▶ Legea nr. 84/1992 privind regimul zonelor libere (M. Of. nr. 182 din 30 iulie 1992); ▶ Legea nr. 315/2004 privind dezvoltarea regională în România (M. Of. nr. 577 din 29 iunie 2004).

Art. 8. Extrateritorialitatea legii civile. În cazul raporturilor juridice cu element de extraneitate, determinarea legii civile aplicabile se face ţinându-se seama de normele de drept internaţional privat cuprinse în cartea a VII-a din prezentul cod.

Capitolul III. Interpretarea şi efectele legii civile

Art. 9. Interpretarea legii. (1) Cel care a adoptat norma civilă este competent să facă şi interpretarea ei oficială.

(2) Norma interpretativă produce efecte numai pentru viitor.

(3) Interpretarea legii de către instanță se face numai în scopul aplicării ei în cazul dedus judecății. *[**R.A.:** art. 4 C. civ. 1864]*

Legislație conexă: art. 69 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative (republicată în M. Of. nr. 260 din 21 aprilie 2010).

Art. 10. Interzicerea analogiei. Legile care derogă de la o dispoziție generală, care restrâng exercițiul unor drepturi civile sau care prevăd sancțiuni civile se aplică numai în cazurile expres şi limitativ prevăzute de lege.

Art. 11. Respectarea ordinii publice şi a bunelor moravuri. Nu se poate deroga prin convenții sau acte juridice unilaterale de la legile care interesează ordinea publică sau de la bunele moravuri. *[**R.A.:** art. 5 C. civ. 1864]*

Art. 12. Libertatea de a dispune. (1) Oricine poate dispune liber de bunurile sale, dacă legea nu prevede în mod expres altfel.

(2) Nimeni nu poate dispune cu titlu gratuit, dacă este insolvabil.

Art. 13. Renunțarea la drept. Renunțarea la un drept nu se prezumă.

Legislație conexă: ▶ art. 408-409 CPC; ▶ art. 38 din Codul muncii, republicat (M. Of. nr. 345 din 18 mai 2011).

Art. 14. Buna-credință. (1) Orice persoană fizică sau persoană juridică trebuie să îşi exercite drepturile şi să îşi execute obligațiile civile cu bună-credință, în acord cu ordinea publică şi bunele moravuri.

(2) Buna-credință se prezumă până la proba contrară. *[**R.A.:** art. 970 alin. (1) şi art. 1899 alin. (2) C. civ. 1864]*

Legislație conexă: ▶ art. 57 C. Rom.; ▶ art. 12 CPC.

Art. 15. Abuzul de drept. Niciun drept nu poate fi exercitat în scopul de a vătăma sau păgubi pe altul ori într-un mod excesiv şi nerezonabil, contrar bunei-credințe. *[**R.A.:** art. 3 din Decretul nr. 31/1954]*

Legislație conexă: art. 17 CEDO.

Art. 16. Vinovăția. (1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, persoana răspunde numai pentru faptele sale săvârşite cu intenție sau din culpă.

(2) Fapta este săvârşită cu intenție când autorul prevede rezultatul faptei sale şi fie urmăreşte producerea lui prin intermediul faptei, fie, deşi nu îl urmăreşte, acceptă posibilitatea producerii acestui rezultat.

(3) Fapta este săvârşită din culpă când autorul fie prevede rezultatul faptei sale, dar nu îl acceptă, socotind fără temei că nu se va produce, fie nu prevede rezultatul faptei, deşi trebuia să îl prevadă. Culpa este gravă atunci când autorul a acționat cu o neglijență sau imprudență pe care nici persoana cea mai lipsită de dibăcie nu ar fi manifestat-o față de propriile interese.

(4) Atunci când legea condiționează efectele juridice ale unei fapte de săvârşirea sa din culpă, condiția este îndeplinită şi dacă fapta a fost săvârşită cu intenție.

Art. 17. Eroarea comună şi invincibilă. (1) Nimeni nu poate transmite sau constitui mai multe drepturi decât are el însuşi.

(2) Cu toate acestea, când cineva, împărtăşind o credinţă comună şi invincibilă, a considerat că o persoană are un anumit drept sau o anumită calitate juridică, instanţa judecătorească, ţinând seama de împrejurări, va putea hotărî că actul încheiat în această stare va produce, faţă de cel aflat în eroare, aceleaşi efecte ca şi când ar fi valabil, afară de cazul în care desfiinţarea lui nu i-ar cauza niciun prejudiciu.

(3) Eroarea comună şi invincibilă nu se prezumă.

(4) Dispoziţiile prezentului articol nu sunt aplicabile în materie de carte funciară şi nici în alte materii în care legea reglementează un sistem de publicitate. *[**R.A.:** art. 7 din Legea nr. 119/1996]*

Capitolul IV. Publicitatea drepturilor, a actelor şi a faptelor juridice

Art. 18. Obiectul publicităţii şi modalităţile de realizare. (1) Drepturile, actele şi faptele privitoare la starea şi capacitatea persoanelor, cele în legătură cu bunurile care aparţin acestora, precum şi orice alte raporturi juridice sunt supuse publicităţii în cazurile expres prevăzute de lege.

(2) Publicitatea se realizează prin cartea funciară, Arhiva Electronică de Garanţii Reale Mobiliare, denumită în cuprinsul prezentului cod şi *arhivă*, prin registrul comerţului, precum şi prin alte forme de publicitate prevăzute de lege. *[**R.A.:** art. 38 din Legea nr. 7/1996]*

Notă. În prezent, în tot cuprinsul Codului civil, acolo unde este cazul, trimiterile la „Arhiva Electronică de Garanţii Reale Mobiliare" se vor înţelege ca fiind făcute la „Registrul Naţional de Publicitate Mobiliară".

Legislaţie conexă: ▶ Legea nr. 7/1996 a cadastrului şi publicităţii imobiliare, republicată (M. Of. nr. 720 din 24 septembrie 2015); ▶ Legea nr. 297/2018 privind publicitatea mobiliară (republicată în M. Of. nr. 1184 din 7 decembrie 2020); ▶ Legea nr. 265/2022 privind registrul comerţului şi pentru modificarea şi completarea altor acte normative cu incidenţă asupra înregistrării în registrul comerţului (M. Of. nr. 750 din 26 iulie 2022).

Art. 19. Condiţiile de publicitate. (1) Procedura şi condiţiile de publicitate se stabilesc prin lege.

(2) Îndeplinirea formalităţii de publicitate poate fi cerută de orice persoană, chiar dacă este lipsită de capacitatea de exerciţiu.

(3) Orice renunţare sau restrângere a dreptului de a îndeplini o formalitate de publicitate, precum şi orice clauză penală sau altă sancţiune stipulată pentru a împiedica exercitarea acestui drept sunt considerate nescrise.

(4) Nimeni nu poate invoca faptul că nu a cunoscut dreptul, actul sau faptul supus publicităţii, dacă formalitatea de publicitate a fost legal îndeplinită.

Legea de aplicare: Art. 8^1. Existenţa unui litigiu sau înscrierea lui în registrele publice prevăzute de lege nu împiedică efectuarea formalităţilor de publicitate.

Legislaţie conexă: ▶ Legea nr. 7/1996 a cadastrului şi publicităţii imobiliare, republicată (M. Of. nr. 720 din 24 septembrie 2015); ▶ Legea nr. 297/2018 privind publicitatea mobiliară, republicată (M. Of. nr. 1184 din 7 decembrie 2020).

Art. 20. Efectele publicității. (1) Publicitatea asigură opozabilitatea dreptului, actului, faptului, precum şi a oricărui alt raport juridic supus publicității, stabileşte rangul acestora şi, dacă legea prevede în mod expres, condiționează constituirea sau efectele lor juridice.

(2) Între părți sau succesorii lor, universali ori cu titlu universal, după caz, drepturile, actele sau faptele juridice, precum şi orice alte raporturi juridice produc efecte depline, chiar dacă nu au fost îndeplinite formalitățile de publicitate, afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.

(3) Publicitatea nu validează dreptul, actul sau faptul supus ori admis la publicitate. Cu toate acestea, în cazurile şi condițiile expres prevăzute de lege, ea poate produce efecte achizitive în favoarea terților dobânditori de bună-credință.

(4) Publicitatea nu întrerupe cursul prescripției extinctive, afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.

Art. 21. Prezumțiile. (1) Dacă un drept, act sau fapt a fost înscris într-un registru public, se prezumă că el există, cât timp nu a fost radiat sau modificat în condițiile legii.

(2) În cazul în care un drept, act sau fapt a fost radiat, se prezumă că el nu există.

Art. 22. Lipsa publicității. Sancțiuni. (1) Dacă formalitatea de publicitate nu a fost realizată, iar aceasta nu era prevăzută de lege cu caracter constitutiv, drepturile, actele, faptele sau alte raporturi juridice supuse publicității sunt inopozabile terților, afară de cazul în care se dovedeşte că aceştia le-au cunoscut pe altă cale.

(2) Atunci când legea prevede că simpla cunoaştere de fapt nu suplineşte lipsa de publicitate, absența acesteia poate fi invocată de orice persoană interesată, inclusiv de terțul care a cunoscut, pe altă cale, dreptul, actul, faptul sau raportul juridic supus publicității.

(3) În toate cazurile însă, simpla cunoaştere a dreptului, actului, faptului sau raportului juridic nu suplineşte lipsa de publicitate față de alte persoane decât terțul care, în fapt, le-a cunoscut.

Art. 23. Concursul dintre formele de publicitate. Dacă un drept, act, fapt sau orice raport juridic este supus în acelaşi timp unor formalități de publicitate diferite, neefectuarea unei cerințe de publicitate nu este acoperită de îndeplinirea alteia.

Art. 24. Consultarea registrelor publice. Orice persoană, chiar fără a justifica un interes, poate, în condițiile legii, să consulte registrele publice privitoare la un drept, act, fapt sau o anumită situație juridică şi să obțină extrase sau copii certificate de pe acestea. *[**R.A.:** art. 41 din Legea nr. 7/1996]*

CARTEA I. DESPRE PERSOANE[1]

Titlul I. Dispoziții generale

Art. 25. Subiectele de drept civil. (1) Subiectele de drept civil sunt persoanele fizice şi persoanele juridice.

(2) Persoana fizică este omul, privit individual, ca titular de drepturi şi de obligații civile.

(3) Persoana juridică este orice formă de organizare care, întrunind condițiile cerute de lege, este titulară de drepturi şi de obligații civile.

Art. 26. Recunoaşterea drepturilor şi libertăților civile. Drepturile şi libertățile civile ale persoanelor fizice, precum şi drepturile şi libertățile civile ale persoanelor juridice sunt ocrotite şi garantate de lege.

Art. 27. Cetățenii străini şi apatrizii. (1) Cetățenii străini şi apatrizii sunt asimilați, în condițiile legii, cu cetățenii români, în ceea ce priveşte drepturile şi libertățile lor civile.

(2) Asimilarea se aplică în mod corespunzător şi persoanelor juridice străine.

Legislație conexă: art. 18 alin. (1) şi art. 21 C. Rom.

Art. 28. Capacitatea civilă. (1) Capacitatea civilă este recunoscută tuturor persoanelor.

(2) Orice persoană are capacitate de folosință şi, cu excepția cazurilor prevăzute de lege, capacitate de exercițiu. *[**R.A.:** art. 4 alin. (1) şi art. 5 alin. (1) din Decretul nr. 31/1954]*

Art. 29. Limitele capacității civile. (1) Nimeni nu poate fi îngrădit în capacitatea de folosință sau lipsit, în tot sau în parte, de capacitatea de exercițiu, decât în cazurile şi condițiile expres prevăzute de lege.

(2) Nimeni nu poate renunța, în tot sau în parte, la capacitatea de folosință sau la capacitatea de exercițiu. *[**R.A.:** art. 6 din Decretul nr. 31/1954]*

Art. 30. Egalitatea în fața legii civile. Rasa, culoarea, naționalitatea, originea etnică, limba, religia, vârsta, sexul sau orientarea sexuală, opinia, convingerile personale, apartenența politică, sindicală, la o categorie socială ori la o categorie defavorizată, averea, originea socială, gradul de cultură, precum şi orice altă situație similară nu au nicio influență asupra capacității civile. *[**R.A.:** art. 4 alin. (2) din Decretul nr. 31/1954]*

Legislație conexă: ▶ art. 16 C. Rom.; ▶ O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea şi sancționarea tuturor formelor de discriminare (republicată în M. Of. nr. 166 din 7 martie 2014).

---

[1] Dispozițiile tranzitorii şi de punere în aplicare a cărții I sunt cuprinse în art. 13-19 din Legea nr. 71/2011.

Art. 31. Patrimoniul. Mase patrimoniale şi patrimonii de afectaţiune. (1) Orice persoană fizică sau persoană juridică este titulară a unui patrimoniu care include toate drepturile şi datoriile ce pot fi evaluate în bani şi aparţin acesteia.

(2) Acesta poate face obiectul unei diviziuni sau unei afectaţiuni numai în cazurile şi condiţiile prevăzute de lege.

(3) Patrimoniile de afectaţiune sunt masele patrimoniale fiduciare, constituite potrivit dispoziţiilor titlului IV al cărţii a III-a, cele afectate exercitării unei profesii autorizate, precum şi alte patrimonii determinate potrivit legii.

Art. 32. Transferul intrapatrimonial. (1) În caz de diviziune sau afectaţiune, transferul drepturilor şi obligaţiilor dintr-o masă patrimonială în alta, în cadrul aceluiaşi patrimoniu, se face cu respectarea condiţiilor prevăzute de lege şi fără a prejudicia drepturile creditorilor asupra fiecărei mase patrimoniale.

(2) În toate cazurile prevăzute la alin. (1), transferul drepturilor şi obligaţiilor dintr-o masă patrimonială în alta nu constituie o înstrăinare.

Art. 33. Patrimoniul profesional individual. (1) Constituirea masei patrimoniale afectate exercitării în mod individual a unei profesii autorizate se stabileşte prin actul încheiat de titular, cu respectarea condiţiilor de formă şi de publicitate prevăzute de lege.

(2) Dispoziţiile alin. (1) se aplică în mod corespunzător şi în cazul măririi sau micşorării patrimoniului profesional individual.

(3) Lichidarea patrimoniului profesional individual se face în conformitate cu dispoziţiile art. 1.941-1.948, dacă prin lege nu se dispune altfel.

Titlul II. Persoana fizică

Capitolul I. Capacitatea civilă a persoanei fizice

Secţiunea 1. Capacitatea de folosinţă

Art. 34. Noţiune. Capacitatea de folosinţă este aptitudinea persoanei de a avea drepturi şi obligaţii civile. *[**R.A.:** art. 5 alin. (2) din Decretul nr. 31/1954]*

Art. 35. Durata capacităţii de folosinţă. Capacitatea de folosinţă începe la naşterea persoanei şi încetează odată cu moartea acesteia. *[**R.A.:** art. 7. alin. (1) din Decretul nr. 31/1954]*

Art. 36. Drepturile copilului conceput. Drepturile copilului sunt recunoscute de la concepţiune, însă numai dacă el se naşte viu. Dispoziţiile art. 412 referitoare la timpul legal al concepţiunii sunt aplicabile. *[**R.A.:** art. 7 alin. (2) din Decretul nr. 31/1954]*

Secţiunea a 2-a. Capacitatea de exerciţiu

Art. 37. Noţiune. Capacitatea de exerciţiu este aptitudinea persoanei de a încheia singură acte juridice civile. *[**R.A.:** art. 5 alin. (3) din Decretul nr. 31/1954]*

Art. 38. Începutul capacităţii de exerciţiu. (1) Capacitatea de exerciţiu deplină începe la data când persoana devine majoră.

(2) Persoana devine majoră la împlinirea vârstei de 18 ani. *[**R.A.:** art. 8 alin. (1) şi (2) din Decretul nr. 31/1954]*

Art. 39. Situația minorului căsătorit. (1) Minorul dobândeşte, prin căsătorie, capacitatea deplină de exercițiu.

(2) În cazul în care căsătoria este anulată, minorul care a fost de bună-credință la încheierea căsătoriei păstrează capacitatea deplină de exercițiu. *[**R.A.:** art. 8 alin. (3) din Decretul nr. 31/1954]*

Art. 40. Capacitatea de exercițiu anticipată. Pentru motive temeinice, instanța de tutelă poate recunoaşte minorului care a împlinit vârsta de 16 ani capacitatea deplină de exercițiu. În acest scop, vor fi ascultați şi părinții sau tutorele minorului, luându-se, când este cazul, şi avizul consiliului de familie.

Art. 41. Capacitatea de exercițiu restrânsă. (1) Minorul care a împlinit vârsta de 14 ani are capacitatea de exercițiu restrânsă.

(1¹)[1] Are capacitate de exercițiu restrânsă şi majorul care beneficiază de consiliere judiciară.

(2)[2] Actele juridice ale persoanei cu capacitate de exercițiu restrânsă se încheie de aceasta, cu încuviințarea părinților sau, după caz, a tutorelui, iar în cazurile prevăzute de lege, şi cu avizul consiliului de familie, dacă există, şi autorizarea instanței de tutelă. Încuviințarea, avizul sau autorizarea poate fi dată, cel mai târziu, în momentul încheierii actului.

(3) Cu toate acestea, persoana cu capacitate de exercițiu restrânsă poate face singură acte de conservare, acte de administrare care nu o prejudiciază, acte de acceptare a unei moşteniri sau de acceptare a unor liberalități fără sarcini, precum şi acte de dispoziție de mică valoare, cu caracter curent şi care se execută la data încheierii lor. Dispozițiile art. 168 alin. (4) rămân aplicabile. *[**R.A.:** art. 9 alin. (1) şi (2) din Decretul nr. 31/1954]*

Art. 42. Regimul unor acte ale persoanei cu capacitate de exercițiu restrânsă[3]**.** (1) Minorul poate să încheie acte juridice privind munca, îndeletnicirile artistice sau sportive ori referitoare la profesia sa, cu încuviințarea părinților sau a tutorelui, precum şi cu respectarea dispozițiilor legii speciale, dacă este cazul.

(2) În acest caz, minorul exercită singur drepturile şi execută tot astfel obligațiile izvorâte din aceste acte şi poate dispune singur de veniturile dobândite.

(3)[4] Dispozițiile prezentului articol sunt aplicabile şi majorului care beneficiază de consiliere judiciară, în măsura în care instanța de tutelă nu dispune altfel. *[**R.A.:** art. 10 din Decretul nr. 31/1954]*

Legislație conexă: ► art. 13 din Codul muncii (republicat în M. Of. nr. 345 din 18 mai 2011); ► H.G. nr. 75/2015 privind reglementarea prestării de către copii de activități remunerate în domeniile cultural, artistic, sportiv, publicitar şi de modeling (M. Of. nr. 115 din 13 februarie 2015).

---

[1] Alin. (1¹) al art. 41 a fost introdus prin art. 7 pct. 1 din Legea nr. 140/2022.

[2] Alin. (2) şi (3) ale art. 41 sunt reproduse astfel cum au fost modificate prin art. 7 pct. 2 din Legea nr. 140/2022.

[3] Denumirea marginală a art. 42 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. 7 pct. 3 din Legea nr. 140/2022.

[4] Alin. (3) al art. 42 a fost introdus prin art. 7 pct. 4 din Legea nr. 140/2022.

Art. 43. Lipsa capacității de exercițiu. (1) În afara altor cazuri prevăzute de lege, nu au capacitate de exercițiu:

a) minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani;

b)[1] cel care beneficiază de măsura tutelei speciale.

(2)[2] Pentru cei care nu au capacitate de exercițiu, actele juridice se încheie, în numele acestora, de reprezentanții lor legali, în condițiile prevăzute de lege.

(3) Cu toate acestea, persoana lipsită de capacitatea de exercițiu poate încheia singură actele anume prevăzute de lege, actele de conservare, precum şi actele de dispoziție de mică valoare, cu caracter curent şi care se execută la momentul încheierii lor. Dispozițiile art. 168 alin. (4) rămân aplicabile.

(4) Actele pe care cel lipsit de capacitate de exercițiu le poate încheia singur pot fi făcute şi de reprezentantul său legal, în afară de cazul în care legea ar dispune altfel sau natura actului nu i-ar permite acest lucru. *[**R.A.**: art. 11 din Decretul nr. 31/1954]*

Legislație conexă: art. 85 şi urm. din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței şi de insolvență (M. Of. nr. 466 din 25 iunie 2014).

Art. 44.[3] **Sancțiune.** (1) Actele făcute de persoana lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă, altele decât cele prevăzute la art. 41 alin. (3) şi la art. 43 alin. (3), precum şi actele făcute de tutore fără avizul consiliului de familie sau autorizarea instanței de tutelă, atunci când acestea sunt cerute de lege, sunt anulabile, chiar fără dovedirea unui prejudiciu.

(2) Cel lipsit de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă poate invoca şi singur, în apărare, anulabilitatea actului pentru încălcarea dispozițiilor legale în materie de capacitate de exercițiu.

Art. 45. Frauda comisă de incapabil. Simpla declarație că este capabil să contracteze, făcută de cel lipsit de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă, nu înlătură anulabilitatea actului. Dacă însă a folosit manopere dolosive, instanța, la cererea părții induse în eroare, poate menține contractul atunci când apreciază că aceasta ar constitui o sancțiune civilă adecvată.

Art. 46.[4] **Regimul anulabilității.** (1) Acțiunea în anulare poate fi exercitată de reprezentantul legal, de minorul care a împlinit vârsta de 14 ani, de cel care beneficiază de consiliere judiciară, precum şi de ocrotitorul legal sau de consiliul de familie, după caz.

(2) Atunci când actul s-a încheiat fără autorizarea instanței de tutelă, necesară potrivit legii, aceasta va sesiza procurorul în vederea exercitării acțiunii în anulare.

(3) Persoana capabilă de a contracta nu poate opune anulabilitatea contractului şi nici exercita acțiunea în anulare, însă poate cere menținerea contractului şi reducerea sau majorarea propriei prestații, după caz. *[**R.A.**: art. 952 C. civ. 1864]*

---

[1] Lit. b) de la alin. (1) al art. 43 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. 7 pct. 5 din Legea nr. 140/2022.

[2] Alin. (2)-(4) ale art. 43 sunt reproduse astfel cum au fost modificate prin art. 7 pct. 5 din Legea nr. 140/2022.

[3] Art. 44 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 6 din Legea nr. 140/2022.

[4] Art. 46 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 7 din Legea nr. 140/2022.

Art. 47. Limitele obligației de restituire. Persoana lipsită de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă nu este obligată la restituire decât în limita folosului realizat. Dispozițiile art. 1.635-1.649 se aplică în mod corespunzător. *[R.A.: art. 1164 C. civ. 1864]*

Art. 48.[1] **Confirmarea actului anulabil.** Minorul devenit major sau cel cu privire la care a încetat măsura consilierii judiciare ori a tutelei speciale poate confirma actul făcut singur în timpul minorității sau în perioada în care se afla sub ocrotire, atunci când el trebuia să fie reprezentat sau asistat. După descărcarea tutorelui, el poate, de asemenea, să confirme actul făcut de tutorele său fără respectarea tuturor formalităților cerute pentru încheierea lui valabilă. În timpul minorității sau al perioadei în care majorul beneficiază de măsura consilierii judiciare, confirmarea actului anulabil se poate face numai în condițiile art. 1.263 şi 1.264.

Secțiunea a 3-a. Declararea judecătorească a morții

Art. 49. Cazul general. (1) În cazul în care o persoană este dispărută şi există indicii că a încetat din viață, aceasta poate fi declarată moartă prin hotărâre judecătorească, la cererea oricărei persoane interesate, dacă au trecut cel puțin 2 ani de la data primirii ultimelor informații sau indicii din care rezultă că era în viață.

(2) Dacă data primirii ultimelor informații sau indicii despre cel dispărut nu se poate stabili cu exactitate, termenul prevăzut în alin. (1) se socoteşte de la sfârşitul lunii în care s-au primit ultimele informații sau indicii, iar în cazul în care nu se poate stabili nici luna, de la sfârşitul anului calendaristic. *[R.A.: art. 16 alin. (2) şi art. 17 alin. (1) din Decretul nr. 31/1954]*

Art. 50. Cazuri speciale. (1) Cel dispărut în împrejurări deosebite, cum sunt inundațiile, cutremurul, catastrofa de cale ferată ori aeriană, naufragiul, în cursul unor fapte de război sau într-o altă împrejurare asemănătoare, ce îndreptățeşte a se presupune decesul, poate fi declarat mort, dacă au trecut cel puțin 6 luni de la data împrejurării în care a avut loc dispariția.

(2) Dacă ziua în care a intervenit împrejurarea când a avut loc dispariția nu poate fi stabilită, sunt aplicabile, în mod corespunzător, dispozițiile art. 49 alin. (2).

(3) Atunci când este sigur că decesul s-a produs, deşi cadavrul nu poate fi găsit sau identificat, moartea poate fi declarată prin hotărâre judecătorească, fără a se aştepta împlinirea vreunui termen de la dispariție. *[R.A.: art. 16 alin. (3) din Decretul nr. 31/1954]*

Art. 51. Procedura de declarare a morții. Soluționarea cererii de declarare a morții se face potrivit dispozițiilor Codului de procedură civilă.

Legislație conexă: art. 944-951 CPC.

Art. 52. Data prezumată a morții celui dispărut. (1) Cel declarat mort este socotit că a încetat din viață la data pe care hotărârea rămasă definitivă a stabilit-o ca fiind aceea a morții. Dacă hotărârea nu arată şi ora morții, se socoteşte că cel declarat mort a încetat din viață în ultima oră a zilei stabilite ca fiind aceea a morții.

---

[1] Art. 48 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 8 din Legea nr. 140/2022.

(2) În lipsa unor indicii îndestulătoare, se va stabili că cel declarat mort a încetat din viață în ultima oră a celei din urmă zile a termenului prevăzut de art. 49 sau 50, după caz.

(3) Instanța judecătorească poate rectifica data morții stabilită potrivit dispozițiilor alin. (1) şi (2), dacă se dovedeşte că nu era posibil ca persoana declarată moartă să fi decedat la acea dată. În acest caz, data morții este cea stabilită prin hotărârea de rectificare. *[**R.A.:** art. 18 din Decretul nr. 31/1954]*

Art. 53. Prezumție. Cel dispărut este socotit a fi în viață, dacă nu a intervenit o hotărâre declarativă de moarte rămasă definitivă. *[**R.A.:** art. 19 din Decretul nr. 31/1954]*

Art. 54. Anularea hotărârii de declarare a morții. (1) Dacă cel declarat mort este în viață, se poate cere, oricând, anularea hotărârii prin care s-a declarat moartea.

(2) Cel care a fost declarat mort poate cere, după anularea hotărârii declarative de moarte, înapoierea bunurilor sale în natură, iar dacă aceasta nu este cu putință, restituirea lor prin echivalent. Cu toate acestea, dobânditorul cu titlu oneros nu este obligat să le înapoieze decât dacă, sub rezerva dispozițiilor în materie de carte funciară, se va face dovada că la data dobândirii ştia ori trebuia să ştie că persoana declarată moartă este în viață. *[**R.A.:** art. 20 din Decretul nr. 31/1954]*

Art. 55. Descoperirea certificatului de deces. Orice persoană interesată poate cere oricând anularea hotărârii declarative de moarte, în cazul în care se descoperă certificatul de deces al celui declarat mort.

Art. 56. Plata făcută moştenitorilor aparenți. Plata făcută moştenitorilor legali sau legatarilor unei persoane, care reapare ulterior hotărârii declarative de moarte, este valabilă şi liberatorie, dacă a fost făcută înainte de radierea din registrul de stare civilă a mențiunii privitoare la deces, cu excepția cazului în care cel care a făcut plata a cunoscut faptul că persoana declarată moartă este în viață.

Art. 57. Drepturile moştenitorului aparent. Moştenitorul aparent care află că persoana care a fost declarată decedată prin hotărâre judecătorească este în viață păstrează posesia bunurilor şi dobândeşte fructele acestora, cât timp cel reapărut nu solicită restituirea lor.

Capitolul II. Respectul datorat ființei umane şi drepturilor ei inerente

Secțiunea 1. Dispoziții comune

Art. 58. Drepturi ale personalității. (1) Orice persoană are dreptul la viață, la sănătate, la integritate fizică şi psihică, la demnitate, la propria imagine, la respectarea vieții private, precum şi alte asemenea drepturi recunoscute de lege.

(2) Aceste drepturi nu sunt transmisibile.

Legea de aplicare: Art. 13. (1) Drepturile personalității sunt supuse legii în vigoare la data exercitării lor. (2) Orice atingere adusă drepturilor personalității este supusă legii în vigoare la data săvârşirii acesteia.

Legislație conexă: ▶ Convenția pentru protecția drepturilor omului și libertăților fundamentale, Roma, 1950, ratificată prin Legea nr. 30/1994 (M. Of. nr. 135 din 31 mai 1994); ▶ Declarația Universală a Drepturilor Omului, proclamată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 10 decembrie 1948; ▶ Carta socială europeană din 18 octombrie 1961; ▶ Pactul internațional privind drepturile civile și politice și Pactul internațional privitor la drepturile economice, sociale și culturale din 16 decembrie 1966; ▶ Convenția referitoare la protecția persoanelor în privința tratamentului automatizat al datelor cu caracter personal din 28 ianuarie 1981; ▶ Convenția pentru protecția drepturilor omului și demnității ființei umane privitoare la aplicarea biologiei și medicinei, [„Convenția asupra drepturilor omului și biomedicinei"], adoptată la 4 aprilie 1997 la Oviedo (Spania), ratificată de România prin Legea nr. 17/2001 privind ratificarea Convenției europene pentru protecția drepturilor omului și a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei și medicinei, Convenția privind drepturile omului și biomedicina, semnată la Oviedo la 4 aprilie 1997, și a Protocolului adițional la Convenția europeană pentru protecția drepturilor omului și a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei și medicinei, referitor la interzicerea clonării ființelor umane, semnat la Paris la 12 ianuarie 1998 (M. Of. nr. 103 din 28 februarie 2001); ▶ Protocolul adițional la Convenția europeană pentru protecția drepturilor omului și a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei și medicinei, referitor la transplantul de organe și țesuturi de origine umană, semnat la Strasbourg la 20 februarie 2015, ratificat prin Legea nr. 9/2016 (M. Of. nr. 62 din 28 ianuarie 2016).

Art. 59. Atributele de identificare. Orice persoană are dreptul la nume, la domiciliu, la reședință, precum și la o stare civilă, dobândite în condițiile legii.

Legislație conexă: ▶ Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă (republicată în M. Of. nr. 339 din 18 mai 2012); ▶ O.U.G. nr. 97/2005 privind evidența, domiciliul, reședința și actele de identitate ale cetățenilor români (republicată în M. Of. nr. 719 din 12 octombrie 2011).

Art. 60. Dreptul de a dispune de sine însuși. Persoana fizică are dreptul să dispună de sine însăși, dacă nu încalcă drepturile și libertățile altora, ordinea publică sau bunele moravuri.

Legislație conexă: art. 26 alin. (2) C. Rom.

Secțiunea a 2-a. Drepturile la viață, la sănătate și la integritate ale persoanei fizice

Art. 61. Garantarea drepturilor inerente ființei umane. (1) Viața, sănătatea și integritatea fizică și psihică a oricărei persoane sunt garantate și ocrotite în mod egal de lege.

(2) Interesul și binele ființei umane trebuie să primeze asupra interesului unic al societății sau al științei.

Legislație conexă: art. 22 alin. (1) C. Rom.

Art. 62. Interzicerea practicii eugenice. (1) Nimeni nu poate aduce atingere speciei umane.

(2) Este interzisă orice practică eugenică prin care se tinde la organizarea selecției persoanelor.

Legislație conexă: art. 3 alin. (2) lit. b) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (J.O. C 202 din 7 iunie 2016).

Art. 63. Intervențiile asupra caracterelor genetice. (1) Sunt interzise orice intervenții medicale asupra caracterelor genetice având drept scop modificarea descendenței persoanei, cu excepția celor care privesc prevenirea şi tratamentul maladiilor genetice.

(2) Este interzisă orice intervenție având drept scop crearea unei ființe umane genetic identice unei alte ființe umane vii sau moarte, precum şi crearea de embrioni umani în scopuri de cercetare.

(3) Utilizarea tehnicilor de reproducere umană asistată medical nu este admisă pentru alegerea sexului viitorului copil decât în scopul evitării unei boli ereditare grave legate de sexul acestuia.

Legislație conexă: art. 3 alin. (2) lit. d) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (J.O. C 202 din 7 iunie 2016).

Art. 64. Inviolabilitatea corpului uman. (1) Corpul uman este inviolabil.

(2) Orice persoană are dreptul la integritatea sa fizică şi psihică. Nu se poate aduce atingere integrității ființei umane decât în cazurile şi în condițiile expres şi limitativ prevăzute de lege.

Art. 65. Examenul caracteristicilor genetice. (1) Examenul caracteristicilor genetice ale unei persoane nu poate fi întreprins decât în scopuri medicale sau de cercetare ştiințifică, efectuate în condițiile legii.

(2) Identificarea unei persoane pe baza amprentelor sale genetice nu poate fi efectuată decât în cadrul unei proceduri judiciare civile sau penale, după caz, sau în scopuri medicale ori de cercetare ştiințifică, efectuate în condițiile legii.

Art. 66. Interzicerea unor acte patrimoniale. Orice acte care au ca obiect conferirea unei valori patrimoniale corpului uman, elementelor sau produselor sale sunt lovite de nulitate absolută, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege.

Legislație conexă: ▶ art. 3 alin. (2) lit. c) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (J.O. C 202 din 7 iunie 2016); ▶ art. 144 lit. e) din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată (M. Of. nr. 652 din 28 august 2015); ▶ art. 21-22 din Protocolul adițional la Convenția europeană pentru protecția drepturilor omului şi a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei şi medicinei, referitor la transplantul de organe şi țesuturi de origine umană, semnat la Strasbourg la 20 februarie 2015, ratificat prin Legea nr. 9/2016 (M. Of. nr. 62 din 28 ianuarie 2016).

Art. 67. Intervențiile medicale asupra unei persoane. Nicio persoană nu poate fi supusă experiențelor, testelor, prelevărilor, tratamentelor sau altor intervenții în scop terapeutic ori în scop de cercetare ştiințifică decât în cazurile şi în condițiile expres şi limitativ prevăzute de lege.

Art. 68. Prelevarea şi transplantul de la persoanele în viață. (1) Prelevarea şi transplantul de organe, țesuturi şi celule de origine umană de la donatori în viață se fac exclusiv în cazurile şi condițiile prevăzute de lege, cu acordul scris, liber, prealabil şi expres al acestora şi numai după ce au fost informați, în prealabil, asupra riscurilor

intervenției. În toate cazurile, donatorul poate reveni asupra consimțământului dat, până în momentul prelevării.

(2) Se interzice prelevarea de organe, țesuturi şi celule de origine umană de la minori, precum şi de la persoanele aflate în viață, lipsite de discernământ din cauza unui handicap mintal, unei tulburări mintale grave sau dintr-un alt motiv similar, în afara cazurilor expres prevăzute de lege.

Legislație conexă: ▶ art. 144-145 din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată (M. Of. nr. 652 din 28 august 2015); ▶ art. 9-15 din Protocolul adițional la Convenția europeană pentru protecția drepturilor omului şi a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei şi medicinei, referitor la transplantul de organe şi țesuturi de origine umană, semnat la Strasbourg la 20 februarie 2015, ratificat prin Legea nr. 9/2016 (M. Of. nr. 62 din 28 ianuarie 2016).

Art. 69. Sesizarea instanței judecătoreşti. La cererea persoanei interesate, instanța poate lua toate măsurile necesare pentru a împiedica sau a face să înceteze orice atingere ilicită adusă integrității corpului uman, precum şi pentru a dispune repararea, în condițiile prevăzute la art. 252-256, a daunelor materiale şi morale suferite.

Secțiunea a 3-a. Respectul vieții private şi al demnității persoanei umane

Art. 70. Dreptul la libera exprimare. (1) Orice persoană are dreptul la libera exprimare.

(2) Exercitarea acestui drept nu poate fi restrânsă decât în cazurile şi limitele prevăzute la art. 75.

Legislație conexă: ▶ art. 10 CEDO; ▶ art. 30 C. Rom.

Art. 71. Dreptul la viața privată. (1) Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private.

(2) Nimeni nu poate fi supus vreunor imixtiuni în viața intimă, personală sau de familie, nici în domiciliul, reşedința sau corespondența sa, fără consimțământul său ori fără respectarea limitelor prevăzute la art. 75.

(3) Este, de asemenea, interzisă utilizarea, în orice mod, a corespondenței, manuscriselor sau a altor documente personale, precum şi a informațiilor din viața privată a unei persoane, fără acordul acesteia ori fără respectarea limitelor prevăzute la art. 75.

Legislație conexă: ▶ art. 8 CEDO; ▶ art. 26 C. Rom.; ▶ art. 90 din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor şi drepturile conexe, republicată (M. Of. nr. 489 din 14 iunie 2018); ▶ art. 33 din Decizia Consiliului Național al Audiovizualului nr. 220/2011 privind Codul de reglementare a conținutului audiovizual (M. Of. nr. 174 din 11 martie 2011).

Art. 72. Dreptul la demnitate. (1) Orice persoană are dreptul la respectarea demnității sale.

(2) Este interzisă orice atingere adusă onoarei şi reputației unei persoane, fără consimțământul acesteia ori fără respectarea limitelor prevăzute la art. 75.

Art. 73. Dreptul la propria imagine. (1) Orice persoană are dreptul la propria imagine.

(2) În exercitarea dreptului la propria imagine, ea poate să interzică ori să împiedice reproducerea, în orice mod, a înfățișării sale fizice ori a vocii sale sau, după caz, utilizarea unei asemenea reproduceri. Dispozițiile art. 75 rămân aplicabile.

Legislație conexă: ▶ art. 89 din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor şi drepturile conexe, republicată (M. Of. nr. 489 din 14 iunie 2018); ▶ art. 34 şi urm. din Decizia Consiliului Național al Audiovizualului nr. 220/2011 privind Codul de reglementare a conținutului audiovizual (M. Of. nr. 174 din 11 martie 2011).

Art. 74. Atingeri aduse vieții private. Sub rezerva aplicării dispozițiilor art. 75, pot fi considerate ca atingeri aduse vieții private:

a) intrarea sau rămânerea fără drept în locuință sau luarea din aceasta a oricărui obiect fără acordul celui care o ocupă în mod legal;

b) interceptarea fără drept a unei convorbiri private, săvârşită prin orice mijloace tehnice, sau utilizarea, în cunoştință de cauză, a unei asemenea interceptări;

c) captarea ori utilizarea imaginii sau a vocii unei persoane aflate într-un spațiu privat, fără acordul acesteia;

d) difuzarea de imagini care prezintă interioare ale unui spațiu privat, fără acordul celui care îl ocupă în mod legal;

e) ținerea vieții private sub observație, prin orice mijloace, în afară de cazurile prevăzute expres de lege;

f) difuzarea de ştiri, dezbateri, anchete sau de reportaje scrise ori audiovizuale privind viața intimă, personală sau de familie, fără acordul persoanei în cauză;

g) difuzarea de materiale conținând imagini privind o persoană aflată la tratament în unitățile de asistență medicală, precum şi a datelor cu caracter personal privind starea de sănătate, problemele de diagnostic, prognostic, tratament, circumstanțe în legătură cu boala şi cu alte diverse fapte, inclusiv rezultatul autopsiei, fără acordul persoanei în cauză, iar în cazul în care aceasta este decedată, fără acordul familiei sau al persoanelor îndreptățite;

h) utilizarea, cu rea-credință, a numelui, imaginii, vocii sau asemănării cu o altă persoană;

i) difuzarea sau utilizarea corespondenței, manuscriselor ori a altor documente personale, inclusiv a datelor privind domiciliul, reşedința, precum şi numerele de telefon ale unei persoane sau ale membrilor familiei sale, fără acordul persoanei căreia acestea îi aparțin sau care, după caz, are dreptul de a dispune de ele.

Art. 75. Limite. (1) Nu constituie o încălcare a drepturilor prevăzute în această secțiune atingerile care sunt permise de lege sau de convențiile şi pactele internaționale privitoare la drepturile omului la care România este parte.

(2) Exercitarea drepturilor şi libertăților constituționale cu bună-credință şi cu respectarea pactelor şi convențiilor internaționale la care România este parte nu constituie o încălcare a drepturilor prevăzute în prezenta secțiune.

Legislație conexă: ▶ art. 17 CEDO; ▶ art. 57 C. Rom.; ▶ art. 31 din Decizia Consiliului Național al Audiovizualului nr. 220/2011 privind Codul de reglementare a conținutului audiovizual (M. Of. nr. 174 din 11 martie 2011).

Art. 76. Prezumția de consimțământ. Când însuşi cel la care se referă o informație sau un material le pune la dispoziția unei persoane fizice ori persoane juridice despre care are cunoştință că îşi desfăşoară activitatea în domeniul informării publicului, consimțământul pentru utilizarea acestora este prezumat, nefiind necesar un acord scris.

Legea de aplicare: Art. 14. Dispozițiile art. 76 din Codul civil nu se aplică în cazul în care punerea la dispoziție a informației sau a materialului s-a făcut anterior datei intrării în vigoare a Codului civil, chiar dacă utilizarea informației ori a materialului se realizează după această dată.

Art. 77. Prelucrarea datelor personale. Orice prelucrare a datelor cu caracter personal, prin mijloace automate sau neautomate, se poate face numai în cazurile şi condițiile prevăzute de legea specială.

Legislație conexă: ▶ Convenția pentru protejarea persoanelor față de prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, adoptată la Strasbourg la 28 ianuarie 1981, ratificată de România prin Legea nr. 682/2001 (M. Of. nr. 830 din 21 decembrie 2001); ▶ art. 8 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (J.O. C 202 din 7 iunie 2016); ▶ Legea nr. 506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal şi protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice (M. Of. nr. 1101 din 25 noiembrie 2004); ▶ art. 267 din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 486 din 15 iulie 2010); ▶ art. 154 alin. (8) CPC; ▶ Regulamentul (UE) 2016/679 din 27 aprilie 2016 al Parlamentului European şi al Consiliului privind protecția persoanelor fizice în ceea ce priveşte prelucrarea datelor cu caracter personal şi privind libera circulație a acestor date (Regulamentul general privind protecția datelor) (J.O. L 119 din 4 mai 2016).

Secțiunea a 4-a. Respectul datorat persoanei şi după decesul său

Art. 78. Respectul datorat persoanei decedate. Persoanei decedate i se datorează respect cu privire la memoria sa, precum şi cu privire la corpul său.

Legea de aplicare: Art. 15. Dispozițiile art. 78-81 din Codul civil sunt aplicabile şi în privința persoanelor decedate anterior datei intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 79. Interzicerea atingerii memoriei persoanei decedate. Memoria persoanei decedate este protejată în aceleaşi condiții ca şi imaginea şi reputația persoanei aflate în viață.

Legea de aplicare: Art. 15. Dispozițiile art. 78-81 din Codul civil sunt aplicabile şi în privința persoanelor decedate anterior datei intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 80. Respectarea voinței persoanei decedate. (1)[1] Orice persoană poate determina felul propriilor funeralii şi poate dispune cu privire la corpul său după moarte. În cazul minorilor lipsiți de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă, este necesar şi consimțământul scris al părinților sau, după caz, al tutorelui.

---

[1] Alin. (1) al art. 80 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 9 din Legea nr. 140/2022.

(2) În lipsa unei opțiuni exprese a persoanei decedate, va fi respectată, în ordine, voința soțului, părinților, descendenților, rudelor în linie colaterală până la al patrulea grad inclusiv, legatarilor universali sau cu titlu universal ori dispoziția primarului comunei, orașului, municipiului sau al sectorului municipiului București în a cărui rază teritorială a avut loc decesul. În toate cazurile se va ține seama de apartenența confesională a persoanei decedate.

Legea de aplicare: Art. 15. Dispozițiile art. 78-81 din Codul civil sunt aplicabile și în privința persoanelor decedate anterior datei intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 81. Prelevarea de la persoanele decedate. Prelevarea de organe, țesuturi și celule umane, în scop terapeutic sau științific, de la persoanele decedate se efectuează numai în condițiile prevăzute de lege, cu acordul scris, exprimat în timpul vieții, al persoanei decedate sau, în lipsa acestuia, cu acordul scris, liber, prealabil și expres dat, în ordine, de soțul supraviețuitor, de părinți, de descendenți ori, în sfârșit, de rudele în linie colaterală până la al patrulea grad inclusiv.

Legea de aplicare: Art. 15. Dispozițiile art. 78-81 din Codul civil sunt aplicabile și în privința persoanelor decedate anterior datei intrării în vigoare a Codului civil.

Legislație conexă: ► art. 147 din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată (M. Of. nr. 652 din 28 august 2015); ► art. 16-19 din Protocolul adițional la Convenția europeană pentru protecția drepturilor omului și a demnității ființei umane față de aplicațiile biologiei și medicinei, referitor la transplantul de organe și țesuturi de origine umană, semnat la Strasbourg la 20 februarie 2015, ratificat prin Legea nr. 9/2016 (M. Of. nr. 62 din 28 ianuarie 2016).

Capitolul III. Identificarea persoanei fizice

Secțiunea 1. Numele

Art. 82. Dreptul la nume. Orice persoană are dreptul la numele stabilit sau dobândit, potrivit legii. *[**R.A.:** art. 12 alin. (1) din Decretul nr. 31/1954]*

Art. 83. Structura numelui. Numele cuprinde numele de familie și prenumele. *[**R.A.:** art. 12 alin. (2) din Decretul nr. 31/1954]*

Art. 84. Dobândirea numelui. (1) Numele de familie se dobândește prin efectul filiației și poate fi modificat prin efectul schimbării stării civile, în condițiile prevăzute de lege.

(2) Prenumele se stabilește la data înregistrării nașterii, pe baza declarației de naștere. Este interzisă înregistrarea de către ofițerul de stare civilă a prenumelor indecente, ridicole și a altora asemenea, de natură a afecta ordinea publică și bunele moravuri ori interesele copilului, după caz.

(3) Numele de familie și prenumele copilului găsit, născut din părinți necunoscuți, precum și cele ale copilului care este părăsit de către mamă în spital, iar identitatea acesteia nu a fost stabilită în termenul prevăzut de lege, se stabilesc prin dispoziția primarului comunei, orașului, municipiului sau al sectorului municipiului București în a cărui rază teritorială a fost găsit copilul ori, după caz, s-a constatat părăsirea lui, în condițiile legii speciale.

Legislație conexă: art. 15 şi urm. din Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă (republicată în M. Of. nr. 339 din 18 mai 2012).

Art. 85. Schimbarea numelui pe cale administrativă. Cetățenii români pot obține, în condițiile legii, schimbarea pe cale administrativă a numelui de familie şi a prenumelui sau numai a unuia dintre acestea. *[**R.A.:** art. 12 alin. (3) din Decretul nr. 31/1954]*

Legislație conexă: art. 41^{1}-41^{18} din Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă (republicată în M. Of. nr. 339 din 18 mai 2012).

Secțiunea a 2-a. Domiciliul şi reşedința

Art. 86. Dreptul la domiciliu şi reşedință. (1) Cetățenii români au dreptul să îşi stabilească ori să îşi schimbe, în mod liber, domiciliul sau reşedința, în țară sau în străinătate, cu excepția cazurilor anume prevăzute de lege.

(2) Dacă prin lege nu se prevede altfel, o persoană fizică nu poate să aibă în acelaşi timp decât un singur domiciliu şi o singură reşedință, chiar şi atunci când deține mai multe locuințe.

Legislație conexă: ▶ art. 25 C. Rom.; ▶ art. 26 din O.U.G. nr. 97/2005 privind evidența, domiciliul, reşedința şi actele de identitate ale cetățenilor români, republicată (M. Of. nr. 719 din 12 octombrie 2011).

Art. 87. Domiciliul. Domiciliul persoanei fizice, în vederea exercitării drepturilor şi libertăților sale civile, este acolo unde aceasta declară că îşi are locuința principală. *[**R.A.:** art. 13 din Decretul nr. 31/1954]*

Legislație conexă: art. 27 alin. (1) din O.U.G. nr. 97/2005 privind evidența, domiciliul, reşedința şi actele de identitate ale cetățenilor români, republicată (M. Of. nr. 719 din 12 octombrie 2011).

Art. 88. Reşedința. Reşedința persoanei fizice este în locul unde îşi are locuința secundară.

Legislație conexă: art. 30 din O.U.G. nr. 97/2005 privind evidența, domiciliul, reşedința şi actele de identitate ale cetățenilor români, republicată (M. Of. nr. 719 din 12 octombrie 2011).

Art. 89. Stabilirea şi schimbarea domiciliului. (1) Stabilirea sau schimbarea domiciliului se face cu respectarea dispozițiilor legii speciale.

(2) Stabilirea sau schimbarea domiciliului nu operează decât atunci când cel care ocupă sau se mută într-un anumit loc a făcut-o cu intenția de a avea acolo locuința principală.

(3) Dovada intenției rezultă din declarațiile persoanei făcute la organele administrative competente să opereze stabilirea sau schimbarea domiciliului, iar în lipsa acestor declarații, din orice alte împrejurări de fapt.

Legislație conexă: art. 26 şi urm. din O.U.G. nr. 97/2005 privind evidența, domiciliul, reşedința şi actele de identitate ale cetățenilor români, republicată (M. Of. nr. 719 din 12 octombrie 2011).

Art. 90. Prezumția de domiciliu. (1) Reşedința va fi considerată domiciliu când acesta nu este cunoscut.

(2) În lipsă de reşedință, persoana fizică este considerată că domiciliază la locul ultimului domiciliu, iar dacă acesta nu se cunoaşte, la locul unde acea persoană se găseşte.

Art. 91. Dovada. (1) Dovada domiciliului şi a reşedinței se face cu mențiunile cuprinse în cartea de identitate.

(2) În lipsa acestor mențiuni ori atunci când acestea nu corespund realității, stabilirea sau schimbarea domiciliului ori a reşedinței nu va putea fi opusă altor persoane.

(3) Dispozițiile alin. (2) nu se aplică în cazul în care domiciliul sau reşedința a fost cunoscută prin alte mijloace de cel căruia i se opune.

Legislație conexă: art. 28 din O.U.G. nr. 97/2005 privind evidența, domiciliul, reşedința şi actele de identitate ale cetățenilor români, republicată (M. Of. nr. 719 din 12 octombrie 2011).

Art. 92. Domiciliul minorului şi al celui care beneficiază de măsura tutelei speciale[1]**.** (1) Domiciliul minorului care nu a dobândit capacitate deplină de exercițiu în condițiile prevăzute de lege este la părinții săi sau la acela dintre părinți la care el locuieşte în mod statornic.

(2) În cazul în care părinții au domicilii separate şi nu se înțeleg la care dintre ei va avea domiciliul copilul, instanța de tutelă, ascultându-i pe părinți, precum şi pe copil, dacă acesta a împlinit vârsta de 10 ani, va decide ținând seama de interesele copilului. Până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătoreşti, minorul este prezumat că are domiciliul la părintele la care locuieşte în mod statornic.

(3) Prin excepție, în situațiile prevăzute de lege, domiciliul minorului poate fi la bunici, la alte rude ori persoane de încredere, cu consimțământul acestora. De asemenea, domiciliul minorului poate fi şi la o instituție de ocrotire.

(4)[2] Domiciliul minorului, în cazul în care numai unul dintre părinții săi îl reprezintă ori în cazul în care se află sub tutelă, precum şi domiciliul persoanei care beneficiază de tutelă specială este la reprezentantul legal, în afară de cazul în care pentru aceasta din urmă instanța de tutelă dispune altfel. *[**R.A.:** art. 14 din Decretul nr. 31/1954]*

Legislație conexă: art. 27 alin. (2) şi (4) din O.U.G. nr. 97/2005 privind evidența, domiciliul, reşedința şi actele de identitate ale cetățenilor români, republicată (M. Of. nr. 719 din 12 octombrie 2011).

Art. 93. Cazuri speciale. Domiciliul copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi şi supus unor măsuri de protecție specială, în cazurile prevăzute de lege, se află la instituția, la familia sau la persoanele cărora le-a fost dat în plasament.

---

[1] Denumirea marginală a art. 92 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. 7 pct. 10 din Legea nr. 140/2022.

[2] Alin. (4) al art. 92 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 10 din Legea nr. 140/2022.

Legislație conexă: art. 63 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată (M. Of. nr. 159 din 5 martie 2014).

Art. 94. Domiciliul persoanei puse sub curatelă. În cazul în care s-a instituit o curatelă asupra bunurilor celui care a dispărut, acesta are domiciliul la curator, în măsura în care acesta este îndreptățit să îl reprezinte. *[**R.A.:** art. 15 alin. (1) din Decretul nr. 31/1954]*

Legislație conexă: art. 27 alin. (2) din O.U.G. nr. 97/2005 privind evidența, domiciliul, reședința și actele de identitate ale cetățenilor români, republicată (M. Of. nr. 719 din 12 octombrie 2011).

Art. 95. Domiciliul la curatorul special. Dacă a fost numit un curator special pentru administrarea bunurilor succesorale, cei chemați la moștenire au domiciliul la curator, în măsura în care acesta este îndreptățit să îi reprezinte. *[**R.A.:** art. 15 alin. (2) din Decretul nr. 31/1954]*

Art. 96. Domiciliul profesional. Cel care exploatează o întreprindere are domiciliul și la locul acelei întreprinderi, în tot ceea ce privește obligațiile patrimoniale ce s-au născut sau urmează a se executa în acel loc.

Art. 97. Domiciliul ales. (1) Părțile unui act juridic pot să aleagă un domiciliu în vederea exercitării drepturilor sau a executării obligațiilor născute din acel act.

(2) Alegerea domiciliului nu se prezumă, ci trebuie făcută în scris.

Legislație conexă: O.U.G. nr. 97/2005 privind evidența, domiciliul, reședința și actele de identitate ale cetățenilor români (republicată în M. Of. nr. 719 din 12 octombrie 2011).

Secțiunea a 3-a. Actele de stare civilă

Art. 98. Starea civilă. Starea civilă este dreptul persoanei de a se individualiza, în familie și societate, prin calitățile strict personale care decurg din actele și faptele de stare civilă.

Art. 99. Dovada stării civile. (1) Starea civilă se dovedește prin actele de naștere, căsătorie și deces întocmite, potrivit legii, în registrele de stare civilă, precum și prin certificatele de stare civilă eliberate pe baza acestora.

(2) Actele de stare civilă sunt înscrisuri autentice și fac dovada, până la înscrierea în fals, pentru ceea ce reprezintă constatările personale ale ofițerului de stare civilă și, până la proba contrară, pentru celelalte mențiuni.

(3) Hotărârea judecătorească dată cu privire la starea civilă a unei persoane este opozabilă oricărei alte persoane cât timp printr-o nouă hotărâre nu s-a stabilit contrariul.

(4) Dacă printr-o hotărâre judecătorească s-a stabilit o anumită stare civilă a unei persoane, iar printr-o hotărâre judecătorească ulterioară este admisă o acțiune prin care s-a contestat starea civilă astfel stabilită, prima hotărâre își pierde efectele la data rămânerii definitive a celei de a doua hotărâri. *[**R.A.:** art. 22 din Decretul nr. 31/1954 și art. 14 din Legea nr. 119/1996]*

Legislație conexă: art. 12 din Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă (republicată în M. Of. nr. 339 din 18 mai 2012).

Art. 100. Anularea, completarea, modificarea sau rectificarea actelor de stare civilă. (1) Anularea, completarea sau modificarea actelor de stare civilă şi a menţiunilor înscrise pe acestea se poate face numai în temeiul unei hotărâri judecătoreşti definitive.

(2) Rectificarea actelor de stare civilă şi a menţiunilor înscrise pe marginea acestora se poate face, din oficiu sau la cerere, numai în temeiul dispoziţiei primarului de la primăria care are în păstrare actul de stare civilă.

(3) Starea civilă poate fi modificată în baza unei hotărâri de anulare, completare sau modificare a unui act de stare civilă numai dacă a fost formulată şi o acţiune de modificare a stării civile, admisă printr-o hotărâre judecătorească rămasă definitivă.

(4) Hotărârea judecătorească prin care se dispune anularea, completarea sau modificarea unui act de stare civilă, precum şi înregistrarea făcută în temeiul unei asemenea hotărâri sunt opozabile oricărei alte persoane cât timp printr-o nouă hotărâre nu s-a stabilit contrariul. Actul administrativ prin care s-a dispus rectificarea unui act de stare civilă, precum şi înregistrarea făcută în baza lui sunt opozabile oricărei persoane până la proba contrară. *[**R.A.:** art. 23 din Decretul nr. 31/1954 şi art. 15 din Legea nr. 119/1996]*

Recurs în interesul legii. Prin Decizia nr. 28/2021 (M. Of. nr. 95 din 31 ianuarie 2022), Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie, Completul pentru soluţionarea recursurilor în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie şi, în interpretarea şi aplicarea unitară a dispoziţiilor art. 58 alin. (5) din Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, art. 94 pct. 1 lit. b) din Codul de procedură civilă (atât în redactarea anterioară Legii nr. 310/2018, cât şi în redactarea ulterioară acestei legi), art. 100 alin. (2) şi (4) din Codul civil, art. 2 alin. (1) lit. c), f) şi i) şi alin. (2) şi art. 5 alin. (2) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările şi completările ulterioare, a stabilit:
„*Revine judecătoriilor competenţa materială procesuală de soluţionare în primă instanţă a cererilor în anulare/contestaţiilor formulate împotriva dispoziţiilor emise de primari în soluţionarea cererilor de rectificare a actelor de stare civilă*".

Legislaţie conexă: art. 57 şi urm. din Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă (republicată în M. Of. nr. 339 din 18 mai 2012).

Art. 101. Înscrierea menţiunilor pe actul de stare civilă. Anularea, completarea, modificarea şi rectificarea unui act de stare civilă sau a unei menţiuni înscrise pe acesta, dispuse prin hotărâre judecătorească rămasă definitivă ori, după caz, prin dispoziţie a primarului, se înscriu numai prin menţiune pe actul de stare civilă corespunzător. În acest scop, hotărârea judecătorească rămasă definitivă se comunică de îndată, din oficiu, de către instanţa care s-a pronunţat ultima asupra fondului. *[**R.A.:** art. 9 din Legea nr. 119/1996]*

Legislaţie conexă: art. 43 şi urm. din Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă (republicată în M. Of. nr. 339 din 18 mai 2012).

Art. 102. Actele întocmite de un ofiţer de stare civilă necompetent. Actele de stare civilă întocmite de o persoană care a exercitat în mod public atribuţiile de ofiţer de stare civilă, cu respectarea tuturor prevederilor legale, sunt valabile, chiar

dacă acea persoană nu avea această calitate, afară de cazul în care beneficiarii acestor acte au cunoscut, în momentul întocmirii lor, lipsa acestei calități. *[**R.A.:** art. 7 din Legea nr. 119/1996]*

Art. 103. Alte mijloace de dovadă a stării civile. Starea civilă se poate dovedi, înaintea instanței judecătorești, prin orice mijloace de probă, dacă:

a) nu au existat registre de stare civilă;

b) registrele de stare civilă s-au pierdut ori au fost distruse, în tot sau în parte;

c) nu este posibilă procurarea din străinătate a certificatului de stare civilă sau a extrasului de pe actul de stare civilă;

d) întocmirea actului de stare civilă a fost omisă sau, după caz, refuzată. *[**R.A.:** art. 24 din Decretul nr. 31/1954]*

Legislație conexă: art. 13 din Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă (republicată în M. Of. nr. 339 din 18 mai 2012).

Titlul III. Ocrotirea persoanei fizice

Capitolul I. Dispoziții generale

Art. 104. Condiții generale[1]. (1) Orice măsură de ocrotire a persoanei fizice se stabileşte numai în interesul acesteia.

(2) La luarea unei măsuri de ocrotire trebuie să se țină seama de posibilitatea persoanei fizice de a-şi exercita drepturile şi de a-şi îndeplini obligațiile cu privire la persoana şi bunurile sale.

(3)[2] Măsurile de ocrotire a majorului şi deciziile cu privire la persoana sa asigură respectarea demnității, a drepturilor şi libertăților acestuia, a voinței, nevoilor şi preferințelor lui, precum şi salvgardarea autonomiei sale.

(4) Măsurile de ocrotire a majorului sunt dispuse pentru cel mai scurt termen posibil, numai în caz de necesitate, şi sunt proporționale şi individualizate în funcție de gradul de alterare a facultăților mintale, precum şi de necesitățile persoanei ocrotite şi circumstanțele în care aceasta se găseşte.

(5) Măsurile de ocrotire a majorului sunt dispuse numai în cazul în care instanța apreciază că nu este suficientă pentru apărarea intereselor persoanei ocrotite instituirea măsurii asistenței pentru încheierea actelor juridice, aplicarea regulilor de drept comun în materia reprezentării, a celor referitoare la drepturile şi obligațiile soților sau încuviințarea unui mandat de ocrotire încheiat de persoana în cauză.

Art. 105. Persoanele ocrotite. Sunt supuşi unor măsuri speciale de ocrotire minorii şi cei care, deşi capabili, din cauza bătrâneții, a bolii sau a altor motive prevăzute de lege nu pot să îşi administreze bunurile şi nici să îşi apere interesele în condiții corespunzătoare.

---

[1] Denumirea marginală a art. 104 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. 7 pct. 11 din Legea nr. 140/2022.

[2] Alin. (3)-(5) ale art. 104 au fost introduse prin art. 7 pct. 12 din Legea nr. 140/2022.

Art. 106. Măsurile de ocrotire. (1) Ocrotirea minorului se realizează prin părinți, prin instituirea tutelei, prin darea în plasament sau, după caz, prin alte măsuri de protecție specială anume prevăzute de lege.

(2)[1] Ocrotirea majorului are loc prin instituirea măsurii consilierii judiciare sau a tutelei speciale ori a curatelei sau a unei alte măsuri prevăzute de lege.

Legea de aplicare: Art. 16. Persoanele aflate la data intrării în vigoare a Codului civil sub tutelă, curatelă, interdicție sau alte măsuri de ocrotire sunt supuse, în ceea ce priveşte capacitatea lor, dispozițiilor Codului civil.

Legislație conexă: art. 59 din Legea nr. 272/2004 privind protecția şi promovarea drepturilor copilului, republicată (M. Of. nr. 159 din 5 martie 2014).

Art. 107. Instanța de tutelă. (1) Procedurile prevăzute de prezentul cod privind ocrotirea persoanei fizice sunt de competența instanței de tutelă şi de familie stabilite potrivit legii, denumită în continuare *instanța de tutelă*.

(2) În toate cazurile, instanța de tutelă soluționează de îndată aceste cereri.

Legea de aplicare: Art. 229. (1) Organizarea, funcționarea şi atribuțiile instanței de tutelă şi de familie se stabilesc prin legea privind organizarea judiciară. (2) Până la reglementarea prin lege a organizării şi funcționării instanței de tutelă: a) atribuțiile acesteia, prevăzute de Codul civil, sunt îndeplinite de instanțele, secțiile sau, după caz, completele specializate pentru minori şi familie; b) raportul de anchetă psihosocială prevăzut de Codul civil este efectuat de autoritatea tutelară, cu excepția anchetei prevăzute la art. 508 alin. (2), care se efectuează de direcția generală de asistență socială şi protecția copilului; c) autoritățile şi instituțiile cu atribuții în domeniul protecției drepturilor copilului, respectiv a persoanei fizice continuă să exercite atribuțiile prevăzute de reglementările în vigoare la data intrării în vigoare a Codului civil, cu excepția celor date în competența instanței de tutelă. (3) Până la data intrării în vigoare a reglementării prevăzute la alin. (1), atribuțiile instanței de tutelă referitoare la exercitarea tutelei cu privire la bunurile minorului sau ale interzisului judecătoresc ori, după caz, cu privire la supravegherea modului în care tutorele administrează bunurile acestuia revin autorității tutelare. (3[1]) Până la intrarea în vigoare a reglementării prevăzute la alin. (1), măsura plasamentului, a plasamentului în regim de urgență şi a supravegherii specializate se stabilesc şi se monitorizează potrivit art. 58-70 din Legea nr. 272/2004 privind protecția şi promovarea drepturilor copilului, cu modificările ulterioare. (3[2]) Până la intrarea în vigoare a reglementării prevăzute la alin. (1), numirea curatorului special care îl asistă sau îl reprezintă pe minor la încheierea actelor de dispoziție sau la dezbaterea procedurii succesorale se face, de îndată, de autoritatea tutelară, la cererea notarului public, în acest din urmă caz nefiind necesară validarea sau confirmarea de către instanță. (...) (4) Cererile în curs de soluționare la data intrării în vigoare a Codului civil rămân să fie soluționate de instanțele judecătoreşti sau, după caz, de autoritățile administrative competente potrivit legii în vigoare la data sesizării lor.

Notă. 1. Potrivit art. VIII din Legea nr. 60/2012: „Cererile prevăzute la art. 229 alin. (3) şi (3[2]) din Legea nr. 71/2011, cu modificările şi completările ulterioare, inclusiv cu cele aduse prin prezenta lege, în curs de soluționare la data intrării în vigoare a prezentei legi rămân să fie soluționate de instanțele judecătoreşti competente potrivit legii în vigoare la data sesizării lor".

---

[1] Alin. (2) al art. 106 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 13 din Legea nr. 140/2022.

2. Prin Decizia nr. 795/2020 (M. Of. nr. 1299 din 28 decembrie 2020), Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că prevederile art. 229 alin. (3) din Legea nr. 71/2011 sunt neconstituționale.

Recurs în interesul legii. Prin Decizia nr. 28/2017 (M. Of. nr. 128 din 9 februarie 2018), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Constanța și a stabilit:
„În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 107 din Codul civil și ale art. 133 alin. (1) coroborate cu art. 70 alin. (3) din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, competența de soluționare, în primă instanță, a cererilor având ca obiect înlocuirea plasamentului în regim de urgență cu tutela revine tribunalului".

Legislație conexă: art. 94 pct. 1 lit. a) și art. 114 CPC.

Art. 108. Ocrotirea persoanei prin tutelă. (1) Ocrotirea persoanei fizice prin tutelă se realizează de către tutore, desemnat sau numit, în condițiile prezentului cod, precum și de către consiliul de familie, ca organ consultativ.

(2) Consiliul de familie poate fi constituit de către instanța de tutelă numai la cererea persoanelor interesate.

(3) În cazul în care nu se constituie consiliul de familie, atribuțiile acestuia vor fi exercitate de către instanța de tutelă.

Art. 109. Ocrotirea persoanei prin curatelă. Ocrotirea persoanei fizice prin curatelă are loc numai în cazurile și condițiile prevăzute de lege.

Capitolul II. Tutela minorului

Secțiunea 1. Deschiderea tutelei

Art. 110.[1] **Cazurile de instituire.** Tutela minorului se instituie atunci când ambii părinți sunt, după caz, decedați, necunoscuți, decăzuți din exercițiul drepturilor părinteşti sau li s-a aplicat o pedeapsă penală a interzicerii drepturilor părinteşti, beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială, sunt dispăruți ori declarați judecătoreşte morți, precum și în cazul în care, la încetarea adopției, instanța hotărăşte că este în interesul minorului instituirea unei tutele. Dispozițiile art. 503 alin. (1[1]) rămân aplicabile. *[**R.A.:** art. 113 C. fam. și art. 40 alin. (1) din Legea nr. 272/2004]*

Legislație conexă: art. 60 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată (M. Of. nr. 159 din 5 martie 2014).

Art. 111. Persoanele obligate să înştiințeze instanța de tutelă. Au obligația ca, de îndată ce află de existența unui minor lipsit de îngrijire părintească în cazurile prevăzute la art. 110, să înştiințeze instanța de tutelă:

a) persoanele apropiate minorului, precum și administratorii și locatarii casei în care locuieşte minorul;

---

[1] Art. 110 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 14 din Legea nr. 140/2022.

b) serviciul public comunitar local de evidență a persoanelor[1], cu prilejul înregistrării morții unei persoane, precum şi notarul public, cu prilejul deschiderii unei proceduri succesorale;

c) instanțele judecătoreşti, cu prilejul condamnării la pedeapsa penală a interzicerii drepturilor părinteşti;

d)[2] procurorul, autoritățile administrației publice locale, instituțiile de ocrotire, precum şi orice altă persoană. *[**R.A.:** art. 115 C. fam.]*

Secțiunea a 2-a. Tutorele

Art. 112. Persoana care poate fi numită tutore. (1) Poate fi tutore o persoană fizică sau soțul şi soția, împreună, dacă nu se află în vreunul dintre cazurile de incompatibilitate prevăzute de prezentul cod.

(2) În cazul în care în situația prevăzută la art. 110 se află mai mulți minori care sunt frați sau surori, se numeşte, de regulă, un singur tutore. *[**R.A.:** art. 41 alin. (1) din Legea nr. 272/2004]*

Art. 113. Persoanele care nu pot fi numite tutore. (1) Nu poate fi tutore:

a)[3] minorul, persoana care beneficiază de tutelă specială ori consiliere judiciară, cel cu privire la care a fost instituită măsura asistenței pentru încheierea actelor juridice, persoana cu privire la care a fost încuviințat un mandat de ocrotire ori cel pus sub curatelă;

b) cel decăzut din exercițiul drepturilor părinteşti sau declarat incapabil de a fi tutore;

c) cel căruia i s-a restrâns exercițiul unor drepturi civile, fie în temeiul legii, fie prin hotărâre judecătorească, precum şi cel cu rele purtări reținute ca atare de către o instanță judecătorească;

d) cel care, exercitând o tutelă, a fost îndepărtat din aceasta în condițiile art. 158;

e) cel aflat în stare de insolvabilitate;

f) cel care, din cauza intereselor potrivnice cu cele ale minorului, nu ar putea îndeplini sarcina tutelei;

g) cel înlăturat prin înscris autentic sau prin testament de către părintele care exercita singur, în momentul morții, autoritatea părintească.

(2) Dacă una dintre împrejurările prevăzute la alin. (1) survine sau este descoperită în timpul tutelei, tutorele va fi îndepărtat, respectându-se aceeaşi procedură ca şi la numirea lui. *[**R.A.:** art. 117 C. fam.]*

---

[1] Potrivit art. IX din Legea nr. 60/2012, *„La data intrării în vigoare a prezentei legi, în toate actele normative în vigoare, sintagma «serviciul/serviciile de stare civilă» se înlocuieşte cu sintagma «serviciul public comunitar local de evidență a persoanelor/serviciile publice comunitare locale de evidență a persoanelor»”*. În această versiune actualizată a Codului civil, s-a făcut înlocuirea, acolo unde a fost cazul.

[2] Lit. d) de la art. 111 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. 7 pct. 15 din Legea nr. 140/2022.

[3] Lit. a) de la alin. (1) al art. 113 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. 7 pct. 16 din Legea nr. 140/2022.

Art. 114.[1] **Desemnarea tutorelui.** (1) Părintele poate desemna, prin act unilateral sau prin convenție, încheiate în formă autentică, ori, după caz, prin testament, persoana care urmează a fi numită tutore al copiilor săi.

(2) Desemnarea făcută de părintele care în momentul morții era decăzut din drepturile părinteşti este lipsită de efecte.

(3) Desemnarea făcută în condițiile alin. (1) poate fi revocată oricând de către părinte, chiar şi printr-un înscris sub semnătură privată.

(4) Înscrisul prin care se revocă persoana desemnată pentru a fi numită tutore se va înscrie în registrul prevăzut la art. 1.046 sau la art. 2.033, după caz.

(5) Notarul public sau instanța de tutelă, după caz, are obligația să verifice la registrele prevăzute la alin. (4) dacă persoana desemnată pentru a fi tutore nu a fost revocată.

(6) Părintele cu capacitate de exercițiu deplină, care exercită autoritatea părintească asupra copilului său minor sau care este tutorele copilului său major cu privire la care a fost instituită tutela specială, poate să încheie un contract de mandat de ocrotire cu privire la îngrijirea acestuia, pentru situația în care mandantul decedează sau nu îşi mai poate îndeplini sarcina tutelei. Dispozițiile prezentului alineat se aplică şi rudelor de până la gradul al doilea inclusiv care sunt tutori ai minorului sau ai majorului care beneficiază de tutelă specială.

Art. 115. Desemnarea mai multor tutori. În cazul în care au fost desemnate mai multe persoane ca tutore, fără vreo preferință, ori există mai multe rude, afini sau prieteni ai familiei minorului în stare să îndeplinească sarcinile tutelei şi care îşi exprimă dorința de a fi tutore, instanța de tutelă va hotărî ținând seama de condițiile lor materiale, precum şi de garanțiile morale necesare dezvoltării armonioase a minorului.

Art. 116. Măsuri provizorii. (1) Cel chemat la tutelă în conformitate cu dispozițiile art. 114 nu poate fi înlăturat de către instanță fără acordul său decât dacă se află în vreunul dintre cazurile prevăzute la art. 113 sau dacă prin numirea sa interesele minorului ar fi periclitate.

(2) În cazul în care cel chemat la tutelă este numai temporar împiedicat în exercitarea atribuțiilor ce i-au fost conferite, instanța de tutelă, după încetarea împiedicării, îl numeşte tutore la cererea sa, dar nu mai târziu de 6 luni de la deschiderea tutelei. Până atunci, instanța desemnează un tutore provizoriu.

(3) După trecerea celor 6 luni, dacă persoana desemnată nu a cerut numirea sa ca tutore, cel numit provizoriu tutore rămâne să îndeplinească în continuare sarcinile tutelei până la numirea unui tutore în condițiile art. 118.

Art. 117. Garanții. La numirea sau, după caz, în timpul tutelei, instanța de tutelă poate hotărî, din oficiu sau la cererea consiliului de familie, ca tutorele să dea garanții reale sau personale, dacă interesele minorului cer o astfel de măsură. În acest caz, ea stabileşte potrivit cu împrejurările, felul şi întinderea garanțiilor. *[**R.A.:** art. 41 alin. (2) din Legea nr. 272/2004]*

---

[1] Art. 114 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 17 din Legea nr. 140/2022.

Art. 118. Numirea tutorelui de către instanța de tutelă. (1) În lipsa unui tutore desemnat, instanța de tutelă numeşte cu prioritate ca tutore, dacă nu se opun motive întemeiate, o rudă sau un afin ori un prieten al familiei minorului, în stare să îndeplinească această sarcină, ținând seama, după caz, de relațiile personale, de apropierea domiciliilor, de condițiile materiale şi de garanțiile morale pe care le prezintă cel chemat la tutelă.

(2)[1] În cazul în care niciuna dintre persoanele prevăzute la alin. (1) nu îşi poate asuma tutela, instanța de tutelă numeşte un reprezentant personal care a dobândit această calitate în condițiile legii speciale. *[**R.A.:** art. 116 C. fam. şi art. 42 din Legea nr. 272/2004]*

Art. 119. Procedura de numire. (1)[2] Numirea tutorelui se face, cu acordul acestuia, de către instanța de tutelă în camera de consiliu, prin încheiere definitivă. Atunci când desemnarea tutorelui s-a făcut prin convenție, cel desemnat tutore nu poate refuza numirea decât pentru motivele prevăzute la art. 120 alin. (2).

(2) Ascultarea minorului care a împlinit vârsta de 10 ani este obligatorie.

(3) În lipsa unui tutore desemnat, dacă instanța de tutelă a constituit consiliul de familie, numirea tutorelui se face, potrivit alin. (1), cu consultarea consiliului de familie.

(4) Încheierea de numire se comunică în scris tutorelui şi se afişează la sediul instanței de tutelă şi la primăria de la domiciliul minorului.

(5) Drepturile şi îndatoririle tutorelui încep de la data comunicării încheierii de numire.

(6) Între timp, instanța de tutelă poate lua măsuri provizorii cerute de interesele minorului, putând chiar să numească un curator special. *[**R.A.:** art. 119 C. fam.]*

Legea de aplicare: Art. 17[1]. Dispozițiile art. 186 din Codul civil se aplică şi în cazurile prevăzute la art. 119 alin. (6), art. 142 alin. (2) şi art. 160 alin. (2) din Codul civil.

Art. 120. Refuzul continuării tutelei. (1) Cel numit tutore este dator să continue îndeplinirea sarcinilor tutelei.

(2) Poate refuza continuarea tutelei:

a) cel care are vârsta de 60 de ani împliniți;

b) femeia însărcinată sau mama unui copil mai mic de 8 ani;

c) cel care creşte şi educă 2 sau mai mulți copii;

d) cel care, din cauza bolii, a infirmității, a felului activităților desfăşurate, a depărtării domiciliului de locul unde se află bunurile minorului sau din alte motive întemeiate, nu ar mai putea să îndeplinească această sarcină. *[**R.A.:** art. 118 alin. (1) şi (2) C. fam.]*

Art. 121. Înlocuirea tutorelui. Dacă vreuna dintre împrejurările prevăzute la art. 120 alin. (2) survine în timpul tutelei, tutorele poate cere să fie înlocuit. Cererea de înlocuire se adresează instanței de tutelă, care va hotărî de urgență. Până la soluționarea cererii sale de înlocuire, el este obligat să continue exercitarea atribuțiilor. *[**R.A.:** art. 118 alin. (3) C. fam.]*

---

[1] Alin. (2) al art. 118 a fost introdus prin art. 7 pct. 18 din Legea nr. 140/2022.

[2] Alin. (1) al art. 119 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 19 din Legea nr. 140/2022.

Art. 122. Caracterul personal al tutelei. (1) Tutela este o sarcină personală.

(2) Cu toate acestea, instanța de tutelă, cu avizul consiliului de familie, poate, ținând seama de mărimea și compunerea patrimoniului minorului, să decidă ca administrarea patrimoniului ori doar a unei părți a acestuia să fie încredințată, potrivit legii, unei persoane fizice sau persoane juridice specializate.

Art. 123. Gratuitatea tutelei. (1) Tutela este o sarcină gratuită.

(2) Cu toate acestea, tutorele poate fi îndreptățit, pe perioada exercitării sarcinilor tutelei, la o remunerație al cărei cuantum va fi stabilit de instanța de tutelă, cu avizul consiliului de familie, ținând seama de munca depusă în administrarea averii și de starea materială a minorului și a tutorelui, dar nu mai mult de 10% din veniturile produse de bunurile minorului. Instanța de tutelă, cu avizul consiliului de familie, va putea modifica sau suprima această remunerație, potrivit împrejurărilor. *[**R.A.:** art. 121 C. fam.]*

Secțiunea a 3-a. Consiliul de familie

Art. 124. Rolul consiliului de familie. (1) Consiliul de familie se poate constitui pentru a supraveghea modul în care tutorele își exercită drepturile și își îndeplinește îndatoririle cu privire la persoana și bunurile minorului.

(2) În cazul ocrotirii minorului prin părinți, prin darea în plasament sau, după caz, prin alte măsuri de protecție specială prevăzute de lege nu se va institui consiliul de familie.

Art. 125. Membrii consiliului de familie. (1) Instanța de tutelă poate constitui un consiliu de familie, compus din 3 rude sau afini, ținând seama de gradul de rudenie și de relațiile personale cu familia minorului. În lipsă de rude sau afini pot fi numite și alte persoane care au avut legături de prietenie cu părinții minorului sau care manifestă interes pentru situația acestuia.

(2) Soțul și soția nu pot fi, împreună, membri ai aceluiași consiliu de familie.

(3) În aceleași condiții, instanța de tutelă numește și 2 supleanți.

(4) Tutorele nu poate fi membru în consiliul de familie.

Art. 126. Alte dispoziții aplicabile consiliului de familie. Dispozițiile art. 113, art. 120 alin. (1) și alin. (2) lit. d), art. 121 și 147 se aplică în mod corespunzător și membrilor consiliului de familie.

Art. 127. Modificarea consiliului de familie. În afară de cazul prevăzut la art. 131, alcătuirea consiliului de familie nu se poate modifica în timpul tutelei, afară numai dacă interesele minorului ar cere o asemenea schimbare sau dacă, prin moartea ori dispariția unuia dintre membri, ar fi necesară completarea.

Art. 128. Constituirea consiliului de familie. (1) În vederea constituirii consiliului de familie, persoanele care îndeplinesc condițiile pentru a fi membri sunt convocate la domiciliul minorului de către instanța de tutelă, din oficiu sau la sesizarea minorului, dacă acesta a împlinit vârsta de 14 ani, a tutorelui desemnat, a oricăror altor persoane care au cunoștință despre situația minorului.

(2) Numirea membrilor consiliului de familie se face cu acordul acestora.

(3) Minorul care a împlinit vârsta de 10 ani va fi ascultat în condițiile art. 264.

Art. 129. Funcționarea consiliului de familie. (1) Consiliul de familie este convocat cu cel puțin 10 zile înainte de data întrunirii de către tutore, din propria inițiativă sau la cererea oricăruia dintre membrii acestuia, a minorului care a împlinit vârsta de 14 ani sau a instanței de tutelă. Cu acordul tuturor membrilor consiliului de familie, convocarea se poate face şi mai devreme de împlinirea termenului de 10 zile dinainte de data întrunirii. În toate cazurile, prezența tuturor membrilor consiliului de familie acoperă neregularitatea convocării.

(2) Cei convocați sunt obligați să se prezinte personal la locul indicat în actul de convocare. În cazul în care aceştia nu se pot prezenta, ei pot fi reprezentați de persoane care sunt rude sau afini cu părinții minorului, dacă aceste persoane nu sunt desemnate sau convocate în nume propriu ca membri ai consiliului de familie. Soții se pot reprezenta reciproc.

(3) Şedințele consiliului de familie se țin la domiciliul minorului. În cazul în care convocarea a fost făcută la solicitarea instanței de tutelă, şedința se ține la sediul acesteia.

Art. 130. Atribuții. (1) Consiliul de familie dă avize consultative, la solicitarea tutorelui sau a instanței de tutelă, şi ia decizii, în cazurile prevăzute de lege. Avizele consultative şi deciziile se iau în mod valabil cu votul majorității membrilor săi, consiliul fiind prezidat de persoana cea mai înaintată în vârstă.

(2) La luarea deciziilor, minorul care a împlinit vârsta de 10 ani va fi ascultat, dispozițiile art. 264 fiind aplicabile în mod corespunzător.

(3) Deciziile consiliului de familie vor fi motivate şi consemnate într-un registru special constituit, care se ține de unul dintre membrii consiliului, desemnat în acest scop de instanța de tutelă.

(4) Actele încheiate de tutore în lipsa avizului consultativ sunt anulabile. Încheierea actului cu nerespectarea avizului atrage numai răspunderea tutorelui. Dispozițiile art. 155 sunt aplicabile în mod corespunzător.

Art. 131. Înlocuirea consiliului de familie. Tutorele poate cere instituirea unui nou consiliu, dacă în plângerile formulate potrivit prezentului cod instanța a hotărât de cel puțin două ori, în mod definitiv, împotriva deciziilor consiliului de familie.

Art. 132. Imposibilitatea constituirii consiliului de familie. Dacă în cazul prevăzut la art. 131 nu este posibilă constituirea unui nou consiliu, ca şi în cazul contrarietății de interese dintre minor şi toți membrii consiliului de familie şi supleanți, tutorele poate cere instanței de tutelă autorizația de a exercita singur tutela.

Secțiunea a 4-a. Exercitarea tutelei

§1. Dispoziții generale

Art. 133. Exercitarea tutelei în interesul minorului. Tutela se exercită numai în interesul minorului atât în ceea ce priveşte persoana, cât şi bunurile acestuia. *[**R.A.:** art. 114 C. fam.]*

Art. 134. Conținutul tutelei. (1) Tutorele are îndatorirea de a îngriji de minor.

(2) El este obligat să asigure îngrijirea minorului, sănătatea şi dezvoltarea lui fizică şi mentală, educarea, învățătura şi pregătirea profesională a acestuia, potrivit cu aptitudinile lui. *[R.A.: art. 123 C. fam.]*

Art. 135. Tutela exercitată de ambii soți. (1) În cazul în care tutori sunt 2 soți, aceştia răspund împreună pentru exercitarea atribuțiilor tutelei. Dispozițiile privind autoritatea părintească sunt aplicabile în mod corespunzător.

(2) În cazul în care unul dintre soți introduce acțiunea de divorț, instanța, din oficiu, va înştiința instanța de tutelă pentru a dispune cu privire la exercitarea tutelei.

§2. Exercitarea tutelei cu privire la persoana minorului

Art. 136. Avizul consiliului de familie. Măsurile privind persoana minorului se iau de către tutore, cu avizul consiliului de familie, cu excepția măsurilor care au caracter curent.

Art. 137. Domiciliul minorului. (1) Minorul pus sub tutelă are domiciliul la tutore. Numai cu autorizarea instanței de tutelă minorul poate avea şi o reşedință.

(2) Prin excepție de la prevederile alin. (1), tutorele poate încuviința ca minorul să aibă o reşedință determinată de educarea şi pregătirea sa profesională. În acest caz, instanța de tutelă va fi de îndată încunoştințată de tutore. *[R.A.: art. 122 C. fam.]*

Art. 138. Felul învățăturii sau al pregătirii profesionale. (1) Felul învățăturii sau al pregătirii profesionale pe care minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani o primea la data instituirii tutelei nu poate fi schimbat de acesta decât cu încuviințarea instanței de tutelă.

(2) Instanța de tutelă nu poate, împotriva voinței minorului care a împlinit vârsta de 14 ani, să schimbe felul învățăturii acestuia, hotărâtă de părinți sau pe care minorul o primea la data instituirii tutelei.

Art. 139. Ascultarea minorului care a împlinit vârsta de 10 ani. Instanța de tutelă nu poate hotărî fără ascultarea minorului, dacă acesta a împlinit vârsta de 10 ani, dispozițiile art. 264 fiind aplicabile.

§3. Exercitarea tutelei cu privire la bunurile minorului

Art. 140. Inventarul bunurilor minorului. (1) După numirea tutorelui şi în prezența acestuia şi a membrilor consiliului de familie, un delegat al instanței de tutelă va verifica la fața locului toate bunurile minorului, întocmind un inventar, care va fi supus aprobării instanței de tutelă. Inventarul bunurilor minorului va începe să fie întocmit în maximum 10 zile de la numirea tutorelui de către instanța de tutelă.

(2) Cu prilejul inventarierii, tutorele şi membrii consiliului de familie sunt ținuți să declare în scris, la întrebarea expresă a delegatului instanței de tutelă, creanțele, datoriile sau alte pretenții pe care le au față de minor. Declarațiile vor fi consemnate în procesul-verbal de inventariere.

(3) Tutorele sau membrii consiliului de familie care, cunoscând creanțele sau pretențiile proprii față de minori, nu le-au declarat, deşi au fost somați să le declare, sunt prezumați că au renunțat la ele. Dacă tutorele sau membrii consiliului de familie

nu declară datoriile pe care le au față de minor, deşi au fost somați să le declare, pot fi îndepărtați din funcție.

(4) Creanțele pe care le au asupra minorului tutorele sau vreunul dintre membrii consiliului de familie, soțul, o rudă în linie dreaptă ori frații sau surorile acestora pot fi plătite voluntar numai cu autorizarea instanței de tutelă. *[**R.A.:** art. 126 C. fam.]*

Art. 141. Actele făcute în lipsa inventarului. Înainte de întocmirea inventarului, tutorele nu poate face, în numele minorului, decât acte de conservare şi acte de administrare ce nu suferă întârziere.

Art. 142. Administrarea bunurilor minorului. (1) Tutorele are îndatorirea de a administra cu bună-credință bunurile minorului. În acest scop, tutorele acționează în calitate de administrator însărcinat cu simpla administrare a bunurilor minorului, dispozițiile titlului V din cartea a III-a aplicându-se în mod corespunzător, afară de cazul în care prin prezentul capitol se dispune altfel.

(2) Nu sunt supuse administrării bunurile dobândite de minor cu titlu gratuit decât dacă testatorul sau donatorul a stipulat altfel. Aceste bunuri sunt administrate de curatorul ori de cel desemnat prin actul de dispoziție sau, după caz, numit de către instanța de tutelă.

Legea de aplicare: Art. 17[1]. Dispozițiile art. 186 din Codul civil se aplică şi în cazurile prevăzute la art. 119 alin. (6), art. 142 alin. (2) şi art. 160 alin. (2) din Codul civil.

Art. 143. Reprezentarea minorului. Tutorele are îndatorirea de a-l reprezenta pe minor în actele juridice, dar numai până când acesta împlineşte vârsta de 14 ani. *[**R.A.:** art. 124 alin. (1) C. fam.]*

Art. 144. Regimul juridic al actelor de dispoziție. (1) Tutorele nu poate, în numele minorului, să facă donații şi nici să garanteze obligația altuia. Fac excepție darurile obişnuite, potrivite cu starea materială a minorului.

(2) Tutorele nu poate, fără avizul consiliului de familie şi autorizarea instanței de tutelă, să facă acte de înstrăinare, împărțeală, ipotecare ori de grevare cu alte sarcini reale a bunurilor minorului, să renunțe la drepturile patrimoniale ale acestuia, precum şi să încheie în mod valabil orice alte acte ce depăşesc dreptul de administrare.

(3) Actele făcute cu încălcarea dispozițiilor prevăzute la alin. (1) şi (2) sunt anulabile. În aceste cazuri, acțiunea în anulare poate fi exercitată de tutore, de consiliul de familie sau de oricare membru al acestuia, precum şi de către procuror, din oficiu sau la sesizarea instanței de tutelă.

(4) Cu toate acestea, tutorele poate înstrăina, fără avizul consiliului de familie şi fără autorizarea instanței de tutelă, bunurile supuse pieirii, degradării, alterării ori deprecierii, precum şi cele devenite nefolositoare pentru minor. *[**R.A.:** art. 129 C. fam.]*

Art. 145. Autorizarea instanței de tutelă. (1) Instanța de tutelă acordă tutorelui autorizarea numai dacă actul răspunde unei nevoi sau prezintă un folos neîndoielnic pentru minor.

(2) Autorizarea se va da pentru fiecare act în parte, stabilindu-se, când este cazul, condițiile de încheiere a actului.

(3) În caz de vânzare, autorizarea va arăta dacă vânzarea se va face prin acordul părților, prin licitație publică sau în alt mod.

(4) În toate cazurile, instanța de tutelă poate indica tutorelui modul în care se întrebuințează sumele de bani obținute. *[**R.A.:** art. 130 C. fam.]*

Art. 146. Încuviințarea şi autorizarea actelor minorului care a împlinit vârsta de 14 ani. (1) Minorul care a împlinit vârsta de 14 ani încheie actele juridice cu încuviințarea scrisă a tutorelui sau, după caz, a curatorului.

(2) Dacă actul pe care minorul care a împlinit vârsta de 14 ani urmează să îl încheie face parte dintre acelea pe care tutorele nu le poate face decât cu autorizarea instanței de tutelă şi cu avizul consiliului de familie, va fi necesară atât autorizarea acesteia, cât şi avizul consiliului de familie.

(3)[1] Minorul nu poate să facă donații sau testamente, altele decât darurile obişnuite potrivit stării lui materiale sau dispozițiile testamentare cu privire la bunuri de mică valoare, şi nici să garanteze obligațiile altuia.

(4) Actele făcute cu încălcarea dispozițiilor alin. (1)-(3) sunt anulabile, dispozițiile art. 144 alin. (3) fiind aplicabile în mod corespunzător. *[**R.A.:** art. 133 C. fam.]*

Art. 147. Interzicerea unor acte juridice. (1) Este interzisă, sub sancțiunea nulității relative, încheierea de acte juridice între tutore sau soțul, o rudă în linie dreaptă ori frații sau surorile tutorelui, pe de o parte, şi minor, pe de altă parte.

(2) Cu toate acestea, oricare dintre persoanele prevăzute la alin. (1) poate cumpăra la licitație publică un bun al minorului, dacă are o garanție reală asupra acestui bun ori îl deține în coproprietate cu minorul, după caz. *[**R.A.:** art. 128 C. fam.]*

Art. 148. Suma anuală necesară pentru întreținerea minorului. (1) Consiliul de familie stabileşte suma anuală necesară pentru întreținerea minorului şi administrarea bunurilor sale şi poate modifica, potrivit împrejurărilor, această sumă. Decizia consiliului de familie se aduce la cunoştință, de îndată, instanței de tutelă.

(2) Cheltuielile necesare pentru întreținerea minorului şi administrarea bunurilor sale se acoperă din veniturile acestuia. În cazul în care veniturile minorului nu sunt îndestulătoare, instanța de tutelă va dispune vânzarea bunurilor minorului, prin acordul părților sau prin licitație publică.

(3) Obiectele ce au valoare afectivă pentru familia minorului sau pentru minor nu vor fi vândute decât în mod excepțional.

(4) Dacă minorul este lipsit de bunuri şi nu are părinți sau alte rude care sunt obligate prin lege să îi acorde întreținere ori aceasta nu este suficientă, minorul are dreptul la asistență socială, în condițiile legii. *[**R.A.:** art. 127 C. fam.]*

Art. 149. Constituirea de depozite bancare. (1) Sumele de bani care depăşesc nevoile întreținerii minorului şi ale administrării bunurilor sale, precum şi instrumentele financiare se depun, pe numele minorului, la o instituție de credit indicată de consiliul de familie, în termen de cel mult 5 zile de la data încasării lor.

(2) Tutorele poate dispune de aceste sume şi instrumente financiare numai cu autorizarea prealabilă a instanței de tutelă, cu excepția operațiunilor prevăzute la alin. (3).

---

[1] Alin. (3) al art. 146 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 20 din Legea nr. 140/2022.

(3) Cu toate acestea, el nu va putea folosi, în niciun caz, sumele de bani şi instrumentele financiare prevăzute la alin. (1) pentru încheierea, pe numele minorului, a unor tranzacţii pe piaţa de capital, chiar dacă ar fi obţinut autorizarea instanţei de tutelă.

(4) Tutorele poate depune la o instituţie de credit şi sumele necesare întreţinerii, tot pe numele minorului. Acestea se trec într-un cont separat şi pot fi ridicate de tutore, fără autorizarea instanţei de tutelă. *[**R.A.:** art. 131 C. fam.]*

Art. 150. Cazurile de numire a curatorului special. (1) Ori de câte ori între tutore şi minor se ivesc interese contrare, care nu sunt dintre cele ce trebuie să ducă la înlocuirea tutorelui, instanţa de tutelă va numi un curator special.

(2) De asemenea, dacă din cauza bolii sau din alte motive tutorele este împiedicat să îndeplinească un anumit act în numele minorului pe care îl reprezintă sau ale cărui acte le încuviinţează, instanţa de tutelă va numi un curator special.

(3) Pentru motive temeinice, în cadrul procedurilor succesorale, notarul public, la cererea oricărei persoane interesate sau din oficiu, poate numi provizoriu un curator special, care va fi validat ori, după caz, înlocuit de către instanţa de tutelă. *[**R.A.:** art. 132 C. fam.]*

Secţiunea a 5-a. Controlul exercitării tutelei

Art. 151. Controlul instanţei de tutelă. (1) Instanţa de tutelă va efectua un control efectiv şi continuu asupra modului în care tutorele şi consiliul de familie îşi îndeplinesc atribuţiile cu privire la minor şi bunurile acestuia.

(2) În îndeplinirea activităţii de control, instanţa de tutelă va putea cere colaborarea autorităţilor administraţiei publice, a instituţiilor şi serviciilor publice specializate pentru protecţia copilului sau a instituţiilor de ocrotire, după caz. *[**R.A.:** art. 136 C. fam.]*

Art. 152. Darea de seamă. (1) Tutorele este dator să prezinte anual instanţei de tutelă o dare de seamă despre modul cum s-a îngrijit de minor, precum şi despre administrarea bunurilor acestuia.

(2) Darea de seamă se va prezenta instanţei de tutelă în termen de 30 de zile de la sfârşitul anului calendaristic.

(3) Dacă averea minorului este de mică însemnătate, instanţa de tutelă poate să autorizeze ca darea de seamă privind administrarea bunurilor minorului să se facă pe termene mai lungi, care nu vor depăşi însă 3 ani.

(4) În afară de darea de seamă anuală, tutorele este obligat, la cererea instanţei de tutelă, să dea oricând dări de seamă despre felul cum s-a îngrijit de minor, precum şi despre administrarea bunurilor acestuia. *[**R.A.:** art. 134 C. fam.]*

Art. 153. Descărcarea tutorelui. Instanţa de tutelă va verifica socotelile privitoare la veniturile minorului şi la cheltuielile făcute cu întreţinerea acestuia şi cu administrarea bunurilor sale şi, dacă sunt corect întocmite şi corespund realităţii, va da descărcare tutorelui. *[**R.A.:** art. 135 C. fam.]*

Art. 154. Interzicerea dispensei de a da socoteală. Dispensa de a da socoteală acordată de părinţi sau de o persoană care ar fi făcut minorului o liberalitate este considerată ca nescrisă.

Art. 155. Plângerea împotriva tutorelui. (1) Minorul care a împlinit vârsta de 14 ani, consiliul de familie, oricare membru al acestuia, precum şi toţi cei prevăzuţi la art. 111 pot face plângere la instanţa de tutelă cu privire la actele sau faptele tutorelui păgubitoare pentru minor.

(2) Plângerea se soluţionează de urgenţă, prin încheiere executorie, de către instanţa de tutelă, cu citarea părţilor şi a membrilor consiliului de familie. Minorul care a împlinit vârsta de 10 ani va fi ascultat, dacă instanţa de tutelă consideră că este necesar. *[**R.A.:** art. 138 C. fam.]*

Secţiunea a 6-a. Încetarea tutelei

Art. 156. Cazurile de încetare. (1) Tutela încetează în cazul în care nu se mai menţine situaţia care a dus la instituirea tutelei, precum şi în cazul morţii minorului.

(2) Funcţia tutorelui încetează prin moartea acestuia, prin îndepărtarea de la sarcina tutelei sau prin înlocuirea tutorelui.

Art. 157. Moartea tutorelui. (1) În cazul morţii tutorelui, moştenitorii săi sau orice altă persoană dintre cele prevăzute la art. 111 au datoria de a înştiinţa, de îndată, instanţa de tutelă.

(2) Până la numirea unui nou tutore, moştenitorii vor prelua sarcinile tutelei. Dacă sunt mai mulţi moştenitori, aceştia pot desemna, prin procură specială, pe unul dintre ei să îndeplinească în mod provizoriu sarcinile tutelei.

(3) Dacă moştenitorii sunt minori, înştiinţarea instanţei de tutelă se poate face de orice persoană interesată, precum şi de cele prevăzute la art. 111. În acest caz, moştenitorii tutorelui nu vor prelua sarcinile tutelei, ci instanţa de tutelă va numi de urgenţă un curator special, care poate fi executorul testamentar.

Art. 158. Îndepărtarea tutorelui. În afară de alte cazuri prevăzute de lege, tutorele este îndepărtat dacă săvârşeşte un abuz, o neglijenţă gravă sau alte fapte care îl fac nedemn de a fi tutore, precum şi dacă nu îşi îndeplineşte în mod corespunzător sarcina. *[**R.A.:** art. 117 alin. (2) şi art. 138 alin. (2) C. fam.]*

Art. 159. Numirea curatorului special. Până la preluarea funcţiei de către noul tutore, în cazurile prevăzute la art. 157 şi 158, instanţa de tutelă poate numi un curator special. *[**R.A.:** art. 139 C. fam.]*

Art. 160. Darea de seamă generală. (1) La încetarea din orice cauză a tutelei, tutorele sau, după caz, moştenitorii acestuia sunt datori ca, în termen de cel mult 30 de zile, să prezinte instanţei de tutelă o dare de seamă generală. Tutorele are aceeaşi îndatorire şi în caz de îndepărtare de la tutelă.

(2) Dacă funcţia tutorelui încetează prin moartea acestuia, darea de seamă generală va fi întocmită de moştenitorii săi majori sau, în caz de incapacitate a tuturor moştenitorilor, de reprezentantul lor legal, în termen de cel mult 30 de zile de la data acceptării moştenirii sau, după caz, de la data solicitării de către instanţa de tutelă. În cazul în care nu există moştenitori ori aceştia sunt în imposibilitate de a acţiona, darea de seamă generală va fi întocmită de către un curator special, numit de instanţa de tutelă, în termenul stabilit de aceasta.

(3) Darea de seamă generală va trebui să cuprindă situațiile veniturilor şi cheltuielilor pe ultimii ani, să indice activul şi pasivul, precum şi stadiul în care se află procesele minorului.

(4) Instanța de tutelă îl poate constrânge pe cel obligat să facă darea de seamă generală, potrivit dispozițiilor art. 163. *[**R.A.:** art. 140 alin. (1) C. fam.]*

Legea de aplicare: Art. 17[1]. Dispozițiile art. 186 din Codul civil se aplică şi în cazurile prevăzute la art. 119 alin. (6), art. 142 alin. (2) şi art. 160 alin. (2) din Codul civil.

Art. 161. Predarea bunurilor. Bunurile care au fost în administrarea tutorelui vor fi predate, după caz, fostului minor, moştenitorilor acestuia sau noului tutore de către tutore, moştenitorii acestuia sau reprezentantul lor legal ori, în lipsă, de curatorul special numit potrivit dispozițiilor art. 160 alin. (2). *[**R.A.:** art. 140 alin. (2) C. fam.]*

Art. 162. Descărcarea de gestiune. (1) După predarea bunurilor, verificarea socotelilor şi aprobarea lor, instanța de tutelă va da tutorelui descărcare de gestiunea sa.

(2) Chiar dacă instanța de tutelă a dat tutorelui descărcare de gestiune, acesta răspunde pentru prejudiciul cauzat din culpa sa.

(3) Tutorele care înlocuieşte un alt tutore are obligația să ceară acestuia, chiar şi după descărcarea de gestiune, repararea prejudiciilor pe care le-a cauzat minorului din culpa sa, sub sancțiunea de a fi obligat el însuşi de a repara aceste prejudicii. *[**R.A.:** art. 141 C. fam.]*

Art. 163. Amenda civilă. (1) În cazul refuzului de a continua sarcina tutelei, în alte cazuri decât cele prevăzute la art. 120 alin. (2), tutorele poate fi sancționat cu amendă civilă, în folosul statului, care nu poate depăşi valoarea unui salariu minim pe economie. Amenda poate fi repetată de cel mult 3 ori, la interval de câte 7 zile, după care se va numi un alt tutore.

(2) De asemenea, dacă tutorele, din culpa sa, îndeplineşte defectuos sarcina tutelei, va fi obligat la plata unei amenzi civile, în folosul statului, care nu poate depăşi 3 salarii medii pe economie.

(3) Amenda civilă se aplică de către instanța de tutelă, prin încheiere executorie.

Capitolul III. Ocrotirea majorului prin consiliere judiciară şi tutelă specială[1]

Art. 164.[2] **Condiții.** (1) Majorul care nu se poate îngriji singur de interesele sale din cauza unei deteriorări a facultăților mintale, temporare sau permanente, parțiale sau totale, stabilite în urma evaluării medicale şi psihosociale, şi care are nevoie de sprijin în formarea sau exprimarea voinței sale poate beneficia de consiliere judiciară

---

[1] Denumirea Capitolului III este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. 7 pct. 21 din Legea nr. 140/2022.

[2] Art. 164 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 22 din Legea nr. 140/2022. Menționăm că, prin Decizia nr. 601/2020 (M. Of. nr. 88 din 27 ianuarie 2021), Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate şi a constatat că dispozițiile art. 164 alin. (1) din Codul civil sunt neconstituționale.

sau tutelă specială, dacă luarea acestei măsuri este necesară pentru exercitarea capacității sale civile, în condiții de egalitate cu celelalte persoane.

(2) O persoană poate beneficia de consiliere judiciară dacă deteriorarea facultăților sale mintale este parțială şi este necesar să fie consiliată în mod continuu în exercitarea drepturilor şi libertăților ei.

(3) Instituirea consilierii judiciare se poate face numai dacă nu poate fi asigurată o protecție adecvată a persoanei ocrotite prin instituirea asistenței pentru încheierea actelor juridice.

(4) O persoană poate beneficia de tutelă specială dacă deteriorarea facultăților sale mintale este totală şi, după caz, permanentă şi este necesar să fie reprezentată în mod continuu în exercitarea drepturilor şi libertăților ei.

(5) Instituirea tutelei speciale se poate face numai dacă nu poate fi asigurată o protecție adecvată a persoanei ocrotite prin instituirea asistenței pentru încheierea actelor juridice sau a consilierii judiciare.

(6) Pot beneficia de tutelă specială şi minorii cu capacitate de exercițiu restrânsă. Cu toate acestea, atunci când instanța de tutelă apreciază că ocrotirea persoanei se poate realiza prin instituirea curatelei sau prin punerea sa sub consiliere judiciară, această măsură se poate dispune cu un an înainte de data împlinirii vârstei de 18 ani şi începe să producă efecte de la această dată. *[**R.A.:** art. 142 C. fam.]*

Art. 165.[1] **Persoanele care pot cere punerea sub ocrotire.** Instituirea consilierii judiciare sau a tutelei speciale poate fi cerută de cel care necesită ocrotire, de soțul sau de rudele acestuia, de afini, de persoana care locuieşte cu el, precum şi de celelalte persoane, organe, instituții sau autorități prevăzute la art. 111, care este aplicabil în mod corespunzător. *[**R.A.:** art. 115 şi art. 143 C. fam.]*

Art. 166.[2] **Desemnarea tutorelui. Mandatul de ocrotire.** (1) Orice persoană care are capacitatea deplină de exercițiu poate desemna prin act unilateral sau convenție, încheiate în formă autentică, persoana care urmează a fi numită tutore pentru a se îngriji de persoana şi bunurile sale în cazul în care ar fi pusă sub consiliere judiciară sau tutelă specială. Dispozițiile art. 114 alin. (3)-(5) se aplică în mod corespunzător.

(2) Persoana care are capacitatea deplină de exercițiu sau persoana care beneficiază de consiliere judiciară poate să încheie un mandat de ocrotire pentru situația în care nu ar mai putea să se îngrijească singură de persoana sa ori să îşi administreze bunurile.

Art. 167.[3] **Numirea unui curator special.** În caz de nevoie şi până la soluționarea cererii de instituire a consilierii judiciare sau a tutelei speciale, instanța de tutelă poate numi un curator special pentru îngrijirea şi reprezentarea celui a cărui ocrotire a fost cerută, precum şi pentru administrarea bunurilor acestuia. *[**R.A.:** art. 146 C. fam.]*

Legea de aplicare: Art. 229. (1) Organizarea, funcționarea şi atribuțiile instanței de tutelă şi de familie se stabilesc prin legea privind organizarea judiciară. (...) (3²) Până la intrarea

---

[1] Art. 165 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 23 din Legea nr. 140/2022.

[2] Art. 166 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 24 din Legea nr. 140/2022.

[3] Art. 167 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 25 din Legea nr. 140/2022.

în vigoare a reglementării prevăzute la alin. (1), numirea curatorului special care îl asistă sau îl reprezintă pe minor la încheierea actelor de dispoziție sau la dezbaterea procedurii succesorale se face, de îndată, de autoritatea tutelară, la cererea notarului public, în acest din urmă caz nefiind necesară validarea sau confirmarea de către instanță.

Art. 168.[1] **Procedura. Durata măsurii.** (1) Soluționarea cererii de instituire a unei măsuri de ocrotire se face potrivit dispozițiilor Codului de procedură civilă.

(2) Instituirea consilierii judiciare este dispusă pentru o perioadă care nu poate depăşi 3 ani.

(3) Instituirea tutelei speciale este dispusă pentru o perioadă care nu poate depăşi 5 ani. Cu toate acestea, în cazul în care deteriorarea facultăților mintale ale persoanei ocrotite este permanentă, instanța poate dispune prelungirea măsurii tutelei speciale pentru o durată mai mare, care nu poate să depăşească 15 ani.

(4) Prin hotărârea prin care a fost instituită consilierea judiciară sau tutela specială, instanța de tutelă stabileşte, în funcție de gradul de autonomie al persoanei ocrotite şi de nevoile sale specifice, categoriile de acte pentru care este necesară încuviințarea actelor sale sau, după caz, reprezentarea ei. Instanța poate dispune ca măsura de ocrotire să privească chiar şi numai o categorie de acte. De asemenea, instanța poate dispune ca măsura de ocrotire să se refere numai la persoana celui ocrotit sau numai la bunurile sale.

(5) În cazul în care instanța de tutelă procedează potrivit alin. (4), dispunerea măsurii de ocrotire nu aduce nicio atingere capacității celui ocrotit de a încheia actele juridice pentru care instanța a stabilit că nu este necesară încuviințarea ocrotitorului sau, după caz, reprezentarea sa.

(6) Ocrotitorul sau reprezentantul persoanei ocrotite este dator să sesizeze instanța de tutelă ori de câte ori constată că există date şi circumstanțe care justifică reevaluarea măsurii, precum şi cu cel puțin 6 luni înainte de expirarea duratei pentru care aceasta a fost dispusă, în vederea reevaluării ei. Autoritatea tutelară verifică îndeplinirea acestei îndatoriri, iar în lipsa îndeplinirii sale sesizează ea însăşi instanța de tutelă. Instanța poate dispune, urmând aceeaşi procedură, prelungirea, înlocuirea sau ridicarea măsurii.

Legislație conexă: art. 936-943 CPC.

Art. 169.[2] **Opozabilitatea față de terți.** (1) Măsura de ocrotire îşi produce efectele de la data când hotărârea judecătorească a rămas definitivă.

(2) Cu toate acestea, lipsa de capacitate de exercițiu a celui ocrotit nu poate fi opusă unei terțe persoane decât de la data îndeplinirii formalităților de publicitate prevăzute de Codul de procedură civilă, afară numai dacă cel de-al treilea a cunoscut instituirea măsurii de ocrotire pe altă cale. *[**R.A.:** art. 144 alin. (1) şi (4) C. fam.]*

Art. 170.[3] **Numirea tutorelui.** (1) Prin hotărârea prin care a fost luată măsura de ocrotire, instanța de tutelă numeşte persoana care va exercita funcția de tutore

---

[1] Art. 168 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 26 din Legea nr. 140/2022.

[2] Art. 169 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 27 din Legea nr. 140/2022.

[3] Art. 170 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 28 din Legea nr. 140/2022.

de la data rămânerii definitive a hotărârii. Dispozițiile art. 114-117, art. 119 şi 120 se aplică în mod corespunzător.

(2) În lipsa unui tutore desemnat, instanța de tutelă numeşte cu prioritate în această calitate, dacă nu se opun motive întemeiate, soțul, părintele, o rudă sau un afin, un prieten sau o persoană care locuieşte cu cel ocrotit dacă aceasta din urmă are legături strânse şi stabile cu ocrotitul, în stare să îndeplinească această sarcină, ținând seama, după caz, de legăturile de afecțiune, de relațiile personale, de condițiile materiale, de garanțiile morale pe care le prezintă cel chemat să fie numit tutore, precum şi de apropierea domiciliilor sau reşedințelor.

(3) În cazul în care niciuna dintre persoanele prevăzute la alin. (2) nu îşi poate asuma tutela, instanța de tutelă numeşte un reprezentant personal care a dobândit această calitate în condițiile legii speciale.

(4) La numirea tutorelui, instanța ia în considerare preferințele exprimate de cel ocrotit, relațiile sale obişnuite, interesul manifestat cu privire la persoana sa, dar şi eventualele recomandări formulate de persoanele apropiate acestuia, precum şi lipsa intereselor contrare cu persoana ocrotită. *[**R.A.:** art. 145 alin. (1) C. fam.]*

Art. 171.[1] **Aplicarea regulilor de la tutelă.** (1) Regulile privitoare la tutela minorului care a împlinit vârsta de 14 ani se aplică şi în cazul celui care beneficiază de consiliere judiciară, dacă prin lege nu se prevede altfel.

(2) Regulile privitoare la tutela minorului care nu a împlinit vârsta de 14 ani se aplică şi în cazul celui care beneficiază de tutelă specială, în măsura în care legea nu dispune altfel.

(3) Dispozițiile art. 168 alin. (4) rămân aplicabile. *[**R.A.:** art. 147 C. fam.]*

Art. 172.[2] **Actele încheiate de cel care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială.** (1) Actele juridice încheiate de persoana care beneficiază de măsura consilierii judiciare sau a tutelei speciale, altele decât cele prevăzute la art. 41 alin. (3) şi la art. 43 alin. (3), precum şi cele autorizate de instanța de tutelă, sunt anulabile sau prestațiile care decurg din acestea pot fi reduse, chiar fără dovedirea unui prejudiciu şi chiar dacă la data încheierii lor aceasta ar fi avut discernământ.

(2) Actele juridice încheiate înaintea instituirii consilierii judiciare sau tutelei speciale pot fi anulate sau prestațiile care decurg din acestea pot fi reduse numai dacă la data când au fost încheiate lipsa discernământului era notorie sau cunoscută de cealaltă parte.

(3) Dispozițiile testamentare făcute de persoana ocrotită după instituirea consilierii judiciare sunt valabile, dacă sunt autorizate sau confirmate de către instanța de tutelă, ținând seama de natura acestora şi circumstanțele în care au fost făcute.

Art. 173.[3] **Înlocuirea tutorelui.** (1) Tutorele persoanei ocrotite este în drept să ceară înlocuirea sa după 3 ani de la numire.

(2) Pentru motive temeinice, tutorele poate cere înlocuirea sa şi înaintea împlinirii termenului de 3 ani. *[**R.A.:** art. 148 C. fam.]*

---

[1] Art. 171 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 29 din Legea nr. 140/2022.

[2] Art. 172 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 30 din Legea nr. 140/2022.

[3] Art. 173 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 31 din Legea nr. 140/2022.

Art. 174.[1] **Obligațiile tutorelui.** (1) Tutorele este dator să îngrijească de cel ocrotit, spre a-i grăbi vindecarea, a-i restaura autonomia, a-i îmbunătăți condițiile de viață şi a-i asigura bunăstarea morală şi materială, luând în considerare starea lui, abilitățile sale, gradul de incapacitate al acestuia, dar şi celelalte circumstanțe în care se găseşte. În acest scop se vor putea întrebuința veniturile şi, dacă este necesar, toate bunurile persoanei ocrotite. Cu toate acestea, amintirile de familie, obiectele personale, precum şi bunurile indispensabile persoanei ocrotite sau destinate îngrijirii sale sunt păstrate la dispoziția acesteia, prin grija reprezentantului sau ocrotitorului legal şi, dacă este cazul, a instituției în care este îngrijit.

(2) În îndeplinirea sarcinii sale, tutorele este dator:

a) să ia în considerare, cu prioritate, voința, preferințele şi nevoile persoanei ocrotite, să îi acorde sprijinul necesar în formarea şi exprimarea voinței sale şi să o încurajeze să îşi exercite drepturile şi să îşi îndeplinească singură obligațiile;

b) să coopereze cu persoana ocrotită şi să îi respecte viața privată şi demnitatea;

c) să asigure şi să permită, atunci când este posibil, informarea şi lămurirea persoanei ocrotite, în modalități adaptate stării acesteia, despre toate actele şi faptele care ar putea să o afecteze, despre utilitatea şi gradul lor de urgență, precum şi despre consecințele unui refuz din partea persoanei ocrotite de a le încheia;

d) să ia toate măsurile necesare pentru protejarea şi realizarea drepturilor persoanei ocrotite;

e) să coopereze cu persoanele fizice şi persoanele juridice cu îndatoriri în îngrijirea persoanei ocrotite;

f) să mențină, în măsura posibilului, o relație personală cu persoana ocrotită;

g) în cazurile prevăzute de lege, să întreprindă demersurile necesare pentru întocmirea rapoartelor de evaluare medicală şi psihologică a persoanei ocrotite şi sesizarea instanței de tutelă.

(3) Instanța de tutelă, după ascultarea persoanei ocrotite, luând avizul consiliului de familie şi consultând rapoartele de evaluare medicală, psihologică şi de anchetă socială, va hotărî dacă cel ocrotit va fi îngrijit la locuința lui, într-un serviciu social sau într-o altă instituție, în condițiile legii. Schimbarea locului îngrijirii celui ocrotit se face cu autorizarea instanței de tutelă, la cererea celui ocrotit, a ocrotitorului său, a serviciului social ori a instituției în care este îngrijit sau a altei persoane abilitate potrivit legii.

(4) Atunci când îngrijirea celui ocrotit nu se face la locuința sa, aceasta şi mobilierul sunt păstrate la dispoziția sa. Puterea de administrare cu privire la aceste bunuri permite numai încheierea unor contracte de închiriere, care încetează de plin drept, prin derogare de la alte dispoziții legale, la întoarcerea persoanei ocrotite în locuința sa.

(5) În cazul în care devine necesar şi este în interesul persoanei ocrotite să se dispună de mobilier sau de drepturile cu privire la locuința sa, actul este supus autorizării instanței de tutelă.

(6) Când cel ocrotit este căsătorit, va fi ascultat şi soțul acestuia.

---

[1] Art. 174 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 32 din Legea nr. 140/2022.

(7) Tutorele nu are dreptul să împiedice corespondența, relațiile sociale sau alegerea profesiei persoanei ocrotite. Neînțelegerile se soluționează de către instanța de tutelă, cu ascultarea persoanei ocrotite. *[**R.A.:** art. 149 alin. (1) şi (2) C. fam.]*

Art. 175.[1] **Liberalitățile primite de descendenții persoanei puse sub tutelă specială.** Din bunurile celui pus sub tutelă specială, descendenții acestuia pot fi gratificați de către tutore, cu avizul consiliului de familie şi cu autorizarea instanței de tutelă, fără însă să se poată da scutire de raport.

Art. 176.[2] **Minorul care beneficiază de tutelă specială.** (1) Minorul care, la data instituirii tutelei speciale, se afla sub ocrotirea părinților rămâne sub această ocrotire până la data când devine major, fără a i se numi un tutore. Dispozițiile art. 174 sunt aplicabile şi situației prevăzute în prezentul alineat.

(2) Dacă la data când minorul devine major acesta se află încă sub tutelă specială, instanța de tutelă numeşte un tutore. În acest caz, va fi numit tutore, cu prioritate, părintele sau, după caz, părinții acestuia împreună.

(3) În cazul în care, la data instituirii tutelei speciale, minorul se afla sub tutelă, instanța de tutelă va hotărî dacă fostul tutore al minorului păstrează sarcina tutelei sau dacă trebuie numit un nou tutore.

(4) Dispozițiile alin. (3) se aplică în mod corespunzător şi în cazul în care instanța de tutelă dispune punerea persoanei sub consiliere judiciară sau instituirea curatelei începând cu împlinirea vârstei de 18 ani. *[**R.A.:** art. 150 C. fam.]*

Art. 177.[3] **Încetarea măsurii.** (1) Măsura de ocrotire încetează prin moartea celui ocrotit, la expirarea duratei pentru care a fost instituită, în cazul înlocuirii acesteia, precum şi la ridicarea ei.

(2) Dacă au încetat ori s-au modificat cauzele care au determinat luarea măsurii, instanța de tutelă va pronunța ridicarea sau, după caz, înlocuirea acesteia.

(3) Cererea se poate introduce oricând de cel ocrotit, de soțul sau de rudele acestuia, de persoana care locuieşte cu el, de tutore, precum şi de persoanele sau instituțiile prevăzute la art. 111.

(4) Prevederile art. 168 alin. (6) rămân aplicabile.

(5) Hotărârea prin care se pronunță prelungirea, înlocuirea sau ridicarea măsurii îşi produce efectele de la data când a rămas definitivă.

(6) Cu toate acestea, încetarea puterii de reprezentare a tutorelui nu va putea fi opusă decât în condițiile prevăzute la art. 169 alin. (2), care se aplică în mod corespunzător. *[**R.A.:** art. 151 C. fam.]*

Capitolul IV. Curatela

Art. 178. Cazuri de instituire. În afară de cazurile prevăzute de lege, instanța de tutelă poate institui curatela:

a) dacă, din cauza bătrâneții, a bolii sau a unei infirmități fizice, o persoană, deşi capabilă, nu poate, personal, să îşi administreze bunurile sau să îşi apere

---

[1] Art. 175 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 33 din Legea nr. 140/2022.

[2] Art. 176 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 34 din Legea nr. 140/2022.

[3] Art. 177 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 35 din Legea nr. 140/2022.

interesele în condiții corespunzătoare şi, din motive temeinice, nu îşi poate numi un reprezentant sau un administrator;

b) dacă, din cauza bolii sau din alte motive, o persoană, deşi capabilă, nu poate, nici personal, nici prin reprezentant, să ia măsurile necesare în cazuri a căror rezolvare nu suferă amânare;

c) dacă o persoană, fiind obligată să lipsească vreme îndelungată de la domiciliu, nu a lăsat un mandatar sau un administrator general;

d) dacă o persoană a dispărut fără a exista informații despre ea şi nu a lăsat un mandatar sau un administrator general. *[**R.A.:** art. 152 C. fam. şi art. 16 alin. (1) din Decretul nr. 31/1954]*

Art. 179. Competența instanței de tutelă. Instanța de tutelă competentă este:

a) în cazul prevăzut la art. 178 lit. a), instanța de la domiciliul persoanei reprezentate;

b) în cazul prevăzut la art. 178 lit. b), fie instanța de la domiciliul persoanei reprezentate, fie instanța de la locul unde trebuie luate măsurile urgente;

c) în cazurile prevăzute la art. 178 lit. c) sau d), instanța de la ultimul domiciliu din țară al celui lipsă ori al celui dispărut.

Art. 180. Persoana care poate fi numită curator. (1) Poate fi numită curator orice persoană fizică având deplină capacitate de exercițiu şi care este în măsură să îndeplinească această sarcină.

(2)[1] Când cel interesat a desemnat, prin act unilateral sau prin convenție, încheiate în formă autentică, o persoană care să fie numită curator, aceasta va fi numită cu prioritate. Numirea poate fi înlăturată numai pentru motive temeinice, dispozițiile art. 114-120 aplicându-se în mod corespunzător.

Art. 181. Efectele curatelei. În cazurile prevăzute la art. 178, instituirea curatelei nu aduce nicio atingere capacității celui pe care curatorul îl reprezintă. *[**R.A.:** art. 153 C. fam.]*

Art. 182. Procedura de instituire. (1) Curatela se poate institui la cererea celui care urmează a fi reprezentat, a soțului său, a rudelor sau a celor prevăzuți la art. 111.

(2) Curatela nu se poate institui decât cu consimțământul celui reprezentat, în afară de cazurile în care consimțământul nu poate fi dat.

(3) Numirea curatorului se face de instanța de tutelă, cu acordul celui desemnat, printr-o încheiere care se comunică în scris curatorului şi se afişează la sediul instanței de tutelă, precum şi la primăria de la domiciliul celui reprezentat.

(4)[2] Instanța sesizată cu instituirea curatelei poate dispune instituirea consilierii judiciare sau a tutelei speciale. Dispozițiile art. 164-177 sunt aplicabile. *[**R.A.:** art. 154 C. fam.]*

Art. 183. Conținutul curatelei. (1) În cazurile în care se instituie curatela, se aplică regulile de la mandat, cu excepția cazului în care, la cererea persoanei interesate ori din oficiu, instanța de tutelă va hotărî că se impune învestirea curatorului

---

[1] Alin. (2) al art. 180 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 36 din Legea nr. 140/2022.

[2] Alin. (4) al art. 182 a fost introdus prin art. 7 pct. 37 din Legea nr. 140/2022.

cu drepturile şi obligaţiile unui administrator însărcinat cu simpla administrare a bunurilor altuia.

(2) Dacă sunt aplicabile regulile de la mandat, instanţa de tutelă poate stabili limitele mandatului şi poate da instrucţiuni curatorului, în locul celui reprezentat, în toate cazurile în care acesta din urmă nu este în măsură să o facă. *[**R.A.:** art. 155 C. fam.]*

Art. 184. Înlocuirea curatorului. (1) Curatorul este în drept să ceară înlocuirea sa după 3 ani de la numire.

(2) Pentru motive temeinice curatorul poate cere înlocuirea sa şi înaintea împlinirii termenului de 3 ani. *[**R.A.:** art. 156 C. fam.]*

Art. 185.[1] **Încetarea curatelei.** Dacă au încetat cauzele care au provocat instituirea curatelei, aceasta va fi ridicată de instanţa de tutelă la cererea celui reprezentat, a soţului sau a rudelor acestuia, a afinilor, a persoanei care locuieşte cu el, a curatorului sau a celor prevăzuţi la art. 111. *[**R.A.:** art. 157 C. fam.]*

Art. 186. Dispoziţii speciale. Dispoziţiile prezentului capitol nu se aplică şi curatorului special prevăzut la art. 150, 159 şi 167. În aceste din urmă cazuri, drepturile şi obligaţiile stabilite de lege în sarcina tutorelui se aplică, în mod corespunzător, şi curatorului special.

Legea de aplicare: Art. 17[1]. Dispoziţiile art. 186 din Codul civil se aplică şi în cazurile prevăzute la art. 119 alin. (6), art. 142 alin. (2) şi art. 160 alin. (2) din Codul civil.

Titlul IV. Persoana juridică

Capitolul I. Dispoziţii generale

Art. 187. Elementele constitutive. Orice persoană juridică trebuie să aibă o organizare de sine stătătoare şi un patrimoniu propriu, afectat realizării unui anumit scop licit şi moral, în acord cu interesul general.

Art. 188. Calitatea de persoană juridică. Sunt persoane juridice entităţile prevăzute de lege, precum şi orice alte organizaţii legal înfiinţate care, deşi nu sunt declarate de lege persoane juridice, îndeplinesc toate condiţiile prevăzute la art. 187.

Art. 189. Categorii de persoane juridice. Persoanele juridice sunt de drept public sau de drept privat.

Art. 190. Persoana juridică de drept privat. Persoanele juridice de drept privat se pot constitui, în mod liber, în una dintre formele prevăzute de lege.

Art. 191. Persoana juridică de drept public. (1) Persoanele juridice de drept public se înfiinţează prin lege.

(2) Prin excepţie de la dispoziţiile alin. (1), în cazurile anume prevăzute de lege, persoanele juridice de drept public se pot înfiinţa prin acte ale autorităţilor administraţiei publice centrale sau locale ori prin alte moduri prevăzute de lege.

---

[1] Art. 185 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 38 din Legea nr. 140/2022.

Legislație conexă: O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ (M. Of. nr. 555 din 5 iulie 2019).

Art. 192. Regimul juridic aplicabil. Persoanele juridice legal înființate se supun dispozițiilor aplicabile categoriei din care fac parte, precum şi celor cuprinse în prezentul cod, dacă prin lege nu se prevede altfel.

Legea de aplicare: Art. 18. Dispozițiile Codului civil privitoare la regimul juridic general aplicabil persoanelor juridice se aplică şi persoanelor juridice în ființă la data intrării sale în vigoare, însă numai în măsura în care prin legile aplicabile fiecărei persoane juridice nu se prevede altfel.

Art. 193. Efectele personalității juridice. (1) Persoana juridică participă în nume propriu la circuitul civil şi răspunde pentru obligațiile asumate cu bunurile proprii, afară de cazul în care prin lege s-ar dispune altfel.

(2) Nimeni nu poate invoca împotriva unei persoane de bună-credință calitatea de subiect de drept a unei persoane juridice, dacă prin aceasta se urmăreşte ascunderea unei fraude, a unui abuz de drept sau a unei atingeri aduse ordinii publice.

Capitolul II. Înființarea persoanei juridice

Secțiunea 1. Dispoziții comune

Art. 194. Modurile de înființare. (1) Persoana juridică se înființează:

a) prin actul de înființare al organului competent, în cazul autorităților şi al instituțiilor publice, al unităților administrativ-teritoriale, precum şi al operatorilor economici care se constituie de către stat sau de către unitățile administrativ-teritoriale. În toate cazurile, actul de înființare trebuie să prevadă în mod expres dacă autoritatea publică sau instituția publică este persoană juridică;

b) prin actul de înființare al celor care o constituie, autorizat, în condițiile legii;

c) în orice alt mod prevăzut de lege.

(2) Dacă prin lege nu se dispune altfel, prin *act de înființare* se înțelege actul de constituire a persoanei juridice şi, după caz, statutul acesteia. *[**R.A.:** art. 28 din Decretul nr. 31/1954]*

Legislație conexă: art. 14 din Legea nr. 1/2005 privind organizarea şi funcționarea cooperației, republicată (M. Of. nr. 368 din 20 mai 2014).

Art. 195. Durata persoanei juridice. Persoana juridică se înființează pe durată nedeterminată, dacă prin lege, actul de constituire sau statut nu se prevede altfel.

Secțiunea a 2-a. Nulitatea persoanei juridice

Art. 196. Cauzele de nulitate. (1) Nulitatea unei persoane juridice poate fi constatată sau, după caz, declarată de instanța judecătorească numai atunci când:

a) lipseşte actul de înființare sau nu a fost încheiat în forma autentică în situațiile anume prevăzute de lege;

b) toți fondatorii sau asociații au fost, potrivit legii, incapabili, la data înființării persoanei juridice;

c) obiectul de activitate este ilicit, contrar ordinii publice ori bunelor moravuri;

d) lipseşte autorizaţia administrativă necesară pentru înfiinţarea acesteia;

e) actul de înfiinţare nu prevede denumirea, sediul sau obiectul de activitate;

f) actul de înfiinţare nu prevede aporturile fondatorilor sau ale asociaţilor ori capitalul social subscris şi vărsat;

g) s-au încălcat dispoziţiile legale privind patrimoniul iniţial sau capitalul social minim, subscris şi vărsat;

h) nu s-a respectat numărul minim de fondatori sau asociaţi prevăzut de lege;

i) au fost nesocotite alte dispoziţii legale imperative prevăzute sub sancţiunea nulităţii actului de înfiinţare a persoanei juridice.

(2) Nerespectarea dispoziţiilor alin. (1) lit. a), c)-g) se sancţionează cu nulitatea absolută.

Legislaţie conexă: art. 56 şi urm. LSC.

Art. 197. Aspectele speciale privind regimul nulităţii. (1) Nulitatea relativă a persoanei juridice poate fi invocată în termen de un an de la data înregistrării sau înfiinţării acesteia, după caz.

(2) Nulitatea absolută sau relativă a persoanei juridice se acoperă în toate cazurile, dacă, până la închiderea dezbaterilor în faţa primei instanţe de judecată, cauza de nulitate a fost înlăturată.

Art. 198. Efectele nulităţii. (1) De la data la care hotărârea judecătorească de constatare sau declarare a nulităţii a devenit definitivă, persoana juridică încetează fără efect retroactiv şi intră în lichidare.

(2) Prin hotărârea judecătorească de constatare sau declarare a nulităţii se numesc şi lichidatorii.

(3) Hotărârea judecătorească definitivă se comunică, din oficiu, spre a fi notată în toate registrele publice în care persoana juridică a fost înregistrată sau, după caz, menţionată.

(4) În toate cazurile, fondatorii sau asociaţii răspund, în condiţiile legii, pentru obligaţiile persoanei juridice care s-au născut în sarcina acesteia de la data înfiinţării ei şi până la data notării în registrele publice a hotărârii judecătoreşti prevăzute la alin. (3).

Legislaţie conexă: art. 58 LSC.

Art. 199. Regimul actelor juridice încheiate cu terţii. (1) Constatarea sau, după caz, declararea nulităţii nu aduce atingere actelor încheiate anterior în numele persoanei juridice de către organele de administrare, direct sau prin reprezentare, după caz.

(2) Nici persoana juridică şi nici fondatorii sau asociaţii nu pot opune terţilor nulitatea acesteia, în afară de cazul în care se dovedeşte că aceştia cunoşteau cauza de nulitate la momentul încheierii actului.

Legislaţie conexă: art. 59 LSC.

Secțiunea a 3-a. Înregistrarea persoanei juridice

Art. 200. Înregistrarea persoanei juridice. (1) Persoanele juridice sunt supuse înregistrării, dacă legile care le sunt aplicabile prevăd această înregistrare.

(2) Prin *înregistrare* se înțelege înscrierea, înmatricularea sau, după caz, orice altă formalitate de publicitate prevăzută de lege, făcută în scopul dobândirii personalității juridice sau al luării în evidență a persoanelor juridice legal înființate, după caz.

(3) Înregistrarea se face la cerere sau, în cazurile anume prevăzute de lege, din oficiu. *[**R.A.:** art. 32 din Decretul nr. 31/1954]*

Art. 201. Obligația de verificare a documentelor publicate. Persoana juridică este obligată să verifice identitatea dintre textul actului constitutiv sau al statutului şi textul depus la registrul public şi cel apărut într-o publicație oficială. În caz de neconcordanță, terții pot opune persoanei juridice oricare dintre aceste texte, în afară de cazul în care se face dovada că ei cunoşteau textul depus la registru.

Legislație conexă: art. 46 din Legea nr. 265/2022 privind registrul comerțului şi pentru modificarea şi completarea altor acte normative cu incidență asupra înregistrării în registrul comerțului (M. Of. nr. 750 din 26 iulie 2022).

Art. 202. Lipsa înregistrării. (1) Dacă înregistrarea persoanei juridice are caracter constitutiv, persoana juridică nu se consideră legal înființată cât timp înregistrarea nu a fost efectuată.

(2) Dacă însă înregistrarea este cerută numai pentru opozabilitate față de terți, actele sau faptele juridice făcute în numele sau în contul persoanei juridice, pentru care nu s-a efectuat publicitatea prevăzută în acest scop de lege, nu pot fi opuse terților, în afară de cazul în care se face dovada că aceştia cunoşteau că publicitatea nu a fost îndeplinită.

Legislație conexă: art. 50 LSC.

Art. 203. Răspunderea pentru neefectuarea formalităților de înregistrare. Fondatorii, reprezentanții persoanei juridice supuse înregistrării, precum şi primii membri ai organelor de conducere, de administrare şi de control ale acesteia răspund nelimitat şi solidar pentru prejudiciul cauzat prin neîndeplinirea formalităților de înregistrare a persoanei juridice, dacă aceste formalități trebuiau să fie cerute de aceste persoane.

Legislație conexă: art. 49 şi urm. LSC.

Art. 204. Înregistrarea modificărilor aduse actului de înființare. Dispozițiile art. 200-203 sunt aplicabile şi în cazul înregistrării modificărilor aduse actului de înființare a persoanei juridice, realizate cu respectarea condițiilor prevăzute de lege sau de actul de înființare a acesteia, după caz.

Capitolul III. Capacitatea civilă a persoanei juridice

Secțiunea 1. Capacitatea de folosință a persoanei juridice

Art. 205. Data dobândirii capacității de folosință. (1) Persoanele juridice care sunt supuse înregistrării au capacitatea de a avea drepturi şi obligații de la data înregistrării lor.

(2) Celelalte persoane juridice au capacitatea de a avea drepturi şi obligații, după caz, potrivit art. 194, de la data actului de înființare, de la data autorizării constituirii lor sau de la data îndeplinirii oricărei alte cerințe prevăzute de lege.

(3) Cu toate acestea, persoanele juridice prevăzute la alin. (1) pot, chiar de la data actului de înființare, să dobândească drepturi şi să îşi asume obligații, însă numai în măsura necesară pentru ca persoana juridică să ia ființă în mod valabil.

(4) Fondatorii, asociații, reprezentanții şi orice alte persoane care au lucrat în numele unei persoane juridice în curs de constituire răspund nelimitat şi solidar față de terți pentru actele juridice încheiate în contul acesteia cu încălcarea dispozițiilor alin. (3), în afară de cazul în care persoana juridică nou-creată, după ce a dobândit personalitate juridică, le-a preluat asupra sa. Actele astfel preluate sunt considerate a fi ale persoanei juridice încă de la data încheierii lor şi produc efecte depline. *[**R.A.:** art. 33 din Decretul nr. 31/1954]*

Legislație conexă: ▶ art. 41 LSC; ▶ art. 5, art. 8, art. 17 din O.G. nr. 26/2000 cu privire la asociații şi fundații (M. Of. nr. 39 din 31 ianuarie 2000).

Art. 206. Conținutul capacității de folosință. (1) Persoana juridică poate avea orice drepturi şi obligații civile, afară de acelea care, prin natura lor sau potrivit legii, nu pot aparține decât persoanei fizice.

(2) Persoanele juridice fără scop lucrativ pot avea doar acele drepturi şi obligații civile care sunt necesare pentru realizarea scopului stabilit prin lege, actul de constituire sau statut.

(3) Actul juridic încheiat cu încălcarea dispozițiilor alin. (1) şi (2) este lovit de nulitate absolută. *[**R.A.:** art. 34 din Decretul nr. 31/1954]*

Legislație conexă: art. 8 din Legea nr. 1/2005 privind organizarea şi funcționarea cooperației, republicată (M. Of. nr. 368 din 20 mai 2014).

Art. 207. Desfăşurarea activităților autorizate. (1) În cazul activităților care trebuie autorizate de organele competente, dreptul de a desfăşura asemenea activități se naşte numai din momentul obținerii autorizației respective, dacă prin lege nu se prevede altfel.

(2) Actele şi operațiunile săvârşite fără autorizațiile prevăzute de lege sunt lovite de nulitate absolută, iar persoanele care le-au făcut răspund nelimitat şi solidar pentru toate prejudiciile cauzate, independent de aplicarea altor sancțiuni prevăzute de lege.

Art. 208. Capacitatea de a primi liberalități. Prin excepție de la prevederile art. 205 alin. (3) şi dacă prin lege nu se dispune altfel, orice persoană juridică poate primi liberalități în condițiile dreptului comun, de la data actului de înființare sau,

în cazul fundațiilor testamentare, din momentul deschiderii moștenirii testatorului, chiar și în cazul în care liberalitățile nu sunt necesare pentru ca persoana juridică să ia ființă în mod legal.

Secțiunea a 2-a. Capacitatea de exercițiu și funcționarea persoanei juridice

§1. Capacitatea de exercițiu

Art. 209. Data dobândirii capacității de exercițiu. (1) Persoana juridică își exercită drepturile și își îndeplinește obligațiile prin organele sale de administrare, de la data constituirii lor.

(2) Au calitatea de organe de administrare, în sensul alin. (1), persoanele fizice sau persoanele juridice care, prin lege, actul de constituire sau statut, sunt desemnate să acționeze, în raporturile cu terții, individual sau colectiv, în numele și pe seama persoanei juridice.

(3) Raporturile dintre persoana juridică și cei care alcătuiesc organele sale de administrare sunt supuse, prin analogie, regulilor mandatului, dacă nu s-a prevăzut altfel prin lege, actul de constituire sau statut. *[**R.A.:** art. 35 alin. (1) și art. 36 din Decretul nr. 31/1954]*

Art. 210. Lipsa organelor de administrare. (1) Până la data constituirii organelor de administrare, exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor care privesc persoana juridică se fac de către fondatori ori de către persoanele fizice sau persoanele juridice desemnate în acest scop.

(2) Actele juridice încheiate de către fondatori sau de către persoanele desemnate cu depășirea puterilor conferite potrivit legii, actului de constituire ori statutului, pentru înființarea persoanei juridice, precum și actele încheiate de alte persoane nedesemnate obligă persoana juridică în condițiile gestiunii de afaceri.

(3) Cel care contractează pentru persoana juridică rămâne personal ținut față de terți dacă aceasta nu se înființează ori dacă nu își asumă obligația contractată, în afara cazului când prin contract a fost exonerat de această obligație.

Art. 211. Incapacități și incompatibilități. (1)[1] Nu pot face parte din organele de administrare și de control ale persoanei juridice incapabilii, cei cu capacitate de exercițiu restrânsă, cei decăzuți din dreptul de a exercita o funcție în cadrul acestor organe, precum și cei declarați prin lege sau prin actul de constituire incompatibili să ocupe o astfel de funcție. Cu toate acestea, cei care beneficiază de consiliere judiciară pot face parte din organele de administrare a persoanei juridice fără scop lucrativ.

(2) Actele încheiate cu încălcarea dispozițiilor alin. (1) sunt anulabile. Acestea nu pot fi anulate pentru simplul fapt că persoanele care fac parte din aceste organe sunt incapabile ori incompatibile, după caz, sau pentru că acestea au fost numite cu încălcarea dispozițiilor legale ori statutare, dacă nu s-a produs o vătămare.

---

[1] Alin. (1) al art. 211 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 39 din Legea nr. 140/2022.

§2. Funcționarea persoanei juridice

Art. 212. Actele emise de organele persoanei juridice. (1) Hotărârile şi deciziile luate de organele de conducere şi administrare în condițiile legii, actului de constituire sau statutului sunt obligatorii chiar pentru cei care nu au luat parte la deliberare sau au votat împotrivă.

(2) Față de terți hotărârile şi deciziile luate în condițiile legii, ale actului de constituire sau ale statutului produc efecte numai de la data publicării lor, în cazurile şi condițiile prevăzute de lege, în afară de cazul în care se face dovada că aceştia le-au cunoscut pe altă cale.

Legislație conexă: ▶ art. 132 LSC; ▶ art. 43 din Legea nr. 1/2005 privind organizarea şi funcționarea cooperației, republicată (M. Of. nr. 368 din 20 mai 2014); ▶ art. 23 şi urm. din O.G. nr. 26/2000 cu privire la asociații şi fundații (M. Of. nr. 39 din 31 ianuarie 2000).

Art. 213. Obligațiile membrilor organelor de administrare. Membrii organelor de administrare ale unei persoane juridice trebuie să acționeze în interesul acesteia, cu prudența şi diligența cerute unui bun proprietar.

Art. 214. Separarea patrimoniilor. (1) Membrii organelor de administrare au obligația să asigure şi să mențină separația dintre patrimoniul persoanei juridice şi propriul lor patrimoniu.

(2) Ei nu pot folosi în profitul ori în interesul lor sau al unor terți, după caz, bunurile persoanei juridice ori informațiile pe care le obțin în virtutea funcției lor, afară de cazul în care ar fi autorizați în acest scop de către cei care i-au numit.

Legislație conexă: art. 272 alin. (1) pct. 2 LSC.

Art. 215. Contrarietatea de interese. (1) Este anulabil actul juridic încheiat în frauda intereselor persoanei juridice de un membru al organelor de administrare, dacă acesta din urmă, soțul, ascendenții sau descendenții lui, rudele în linie colaterală sau afinii săi, până la gradul al patrulea inclusiv, aveau vreun interes să se încheie acel act şi dacă partea cealaltă a cunoscut sau trebuia să cunoască acest lucru.

(2) Atunci când cel care face parte din organele de administrare ale persoanei juridice ori una dintre persoanele prevăzute la alin. (1) are interes într-o problemă supusă hotărârii acestor organe, trebuie să înştiințeze persoana juridică şi să nu ia parte la nicio deliberare privitoare la aceasta. În caz contrar, el răspunde pentru daunele cauzate persoanei juridice, dacă fără votul lui nu s-ar fi putut obține majoritatea cerută.

Art. 216. Nulitatea actelor emise de organele persoanei juridice. (1) Hotărârile şi deciziile contrare legii, actului de constituire ori statutului pot fi atacate în justiție de oricare dintre membrii organelor de conducere sau de administrare care nu au participat la deliberare ori care au votat împotrivă şi au cerut să se insereze aceasta în procesul-verbal de şedință, în termen de 15 zile de la data când li s-a comunicat copia de pe hotărârea sau decizia respectivă ori de la data când a avut loc şedința, după caz.

(2) Administratorii nu pot însă ataca hotărârea privitoare la revocarea lor din funcție. Ei au numai dreptul de a fi despăgubiți, dacă revocarea a fost nejustificată sau intempestivă şi au suferit astfel un prejudiciu.

(3) Cererea de anulare se soluționează în camera de consiliu de către instanța competentă în circumscripția căreia persoana juridică îşi are sediul, în contradictoriu cu persoana juridică în cauză, reprezentată prin administratori. Hotărârea instanței este supusă numai apelului.

(4) Dacă hotărârea este atacată de toți administratorii, persoana juridică este reprezentată în justiție de persoana desemnată de preşedintele instanței dintre membrii persoanei juridice, care va îndeplini mandatul cu care a fost însărcinată până când organul de conducere competent, convocat în acest scop, va alege o altă persoană.

(5) Hotărârea definitivă de anulare va fi menționată în registrul public în care este înregistrată persoana juridică, fiind opozabilă de la această dată față de orice persoană, inclusiv față de membrii acelei persoane juridice.

(6) Dacă se invocă motive de nulitate absolută, dreptul la acțiunea în constatarea nulității este imprescriptibil, iar cererea poate fi formulată de orice persoană interesată. Dispozițiile alin. (3)-(5) rămân aplicabile.

(7) Prevederile prezentului articol se aplică în măsura în care prin legi speciale nu se dispune altfel.

Legislație conexă: ▶ art. 132 LSC; ▶ art. 23, art. 25 şi art. 29 din O.G. nr. 26/2000 cu privire la asociații şi fundații (M. Of. nr. 39 din 31 ianuarie 2000).

Art. 217. Suspendarea actelor atacate. (1) Odată cu intentarea acțiunii în anulare, reclamantul poate cere instanței, pe cale de ordonanță preşedințială, suspendarea executării actelor atacate.

(2) Pentru a încuviința suspendarea, instanța îl poate obliga pe reclamant să depună o cauțiune, în condițiile legii.

Legislație conexă: art. 133 LSC.

Art. 218. Participarea la circuitul civil. (1) Actele juridice făcute de organele de administrare ale persoanei juridice, în limitele puterilor ce le-au fost conferite, sunt actele persoanei juridice înseşi.

(2) În raporturile cu terții, persoana juridică este angajată prin actele organelor sale, chiar dacă aceste acte depăşesc puterea de reprezentare conferită prin actul de constituire sau statut, în afară de cazul în care ea dovedeşte că terții o cunoşteau la data încheierii actului. Simpla publicare a actului de constituire sau a statutului persoanei juridice nu constituie dovada cunoaşterii acestui fapt.

(3) Clauzele sau dispozițiile actului de constituire ori ale statutului, precum şi hotărârile organelor statutare ale persoanei juridice care limitează sau lărgesc puterile conferite exclusiv de lege acestor organe sunt considerate nescrise, chiar dacă au fost publicate. *[**R.A.:** art. 35 alin. (2) din Decretul nr. 31/1954]*

Art. 219. Răspunderea pentru fapte juridice. (1) Faptele licite sau ilicite săvârşite de organele persoanei juridice obligă însăşi persoana juridică, însă numai dacă ele au legătură cu atribuțiile sau cu scopul funcțiilor încredințate.

(2) Faptele ilicite atrag şi răspunderea personală şi solidară a celor care le-au săvârşit, atât faţă de persoana juridică, cât şi faţă de terţi. *[**R.A.:** art. 35 alin. (3) şi (4) din Decretul nr. 31/1954]*

Art. 220. Răspunderea membrilor organelor persoanei juridice. (1) Acţiunea în răspundere împotriva administratorilor, cenzorilor, directorilor şi a altor persoane care au acţionat în calitate de membri ai organelor persoanei juridice, pentru prejudiciile cauzate persoanei juridice de către aceştia prin încălcarea îndatoririlor stabilite în sarcina lor, aparţine, în numele persoanei juridice, organului de conducere competent, care va decide cu majoritatea cerută de lege, iar în lipsă, cu majoritatea cerută de prevederile statutare.

(2) Hotărârea poate fi luată chiar dacă problema răspunderii persoanelor prevăzute la alin. (1) nu figurează pe ordinea de zi.

(3) Organul de conducere competent desemnează cu aceeaşi majoritate persoana însărcinată să exercite acţiunea în justiţie.

(4) Dacă s-a hotărât introducerea acţiunii în răspundere împotriva administratorilor, mandatul acestora încetează de drept şi organul de conducere competent va proceda la înlocuirea lor.

(5) În cazul în care acţiunea se introduce împotriva directorilor angajaţi în baza unui alt contract decât a unui contract individual de muncă, aceştia sunt suspendaţi de drept din funcţie până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătoreşti.

Legislaţie conexă: art. 155 LSC.

§3. Dispoziţii speciale

Art. 221. Răspunderea persoanelor juridice de drept public. Dacă prin lege nu se dispune altfel, persoanele juridice de drept public sunt obligate pentru faptele licite sau ilicite ale organele lor, în aceleaşi condiţii ca persoanele juridice de drept privat.

Art. 222. Independenţa patrimonială. Persoana juridică având în subordine o altă persoană juridică nu răspunde pentru neexecutarea obligaţiilor acesteia din urmă şi nici persoana juridică subordonată nu răspunde pentru persoana juridică faţă de care este subordonată, dacă prin lege nu se dispune altfel.

Recurs în interesul legii. Prin Decizia nr. 13/2016 (M. Of. nr. 763 din 29 septembrie 2016), Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie şi, în interpretarea şi aplicarea dispoziţiilor art. 21 din Legea nr. 500/2002 privind finanţele publice, cu modificările şi completările ulterioare, ale art. 7 alin. (3) din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 30/2007 privind organizarea şi funcţionarea Ministerului Afacerilor Interne, cu modificările şi completările ulterioare, coroborate cu prevederileţ art. 4 din Ordonanţa Guvernului nr. 22/2002 privind executarea obligaţiilor de plată ale instituţiilor publice, stabilite prin titluri executorii, cu modificările şi completările ulterioare, şi ale art. 222 din Codul civil, adoptat prin Legea nr. 287/2009, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, a stabilit:
„Ministerul Afacerilor Interne, în calitatea sa de ordonator principal de credite, nu are calitate procesuală pasivă în litigiile dintre angajaţi şi instituţiile/unităţile cu personalitate juridică aflate în subordinea sa, având ca obiect solicitarea unor drepturi de natură salarială”.

Art. 223. Statul şi unităţile administrativ-teritoriale. (1) În raporturile civile în care se prezintă nemijlocit, în nume propriu, ca titular de drepturi şi obligaţii, statul participă prin Ministerul Finanţelor Publice, afară de cazul în care legea stabileşte un alt organ în acest sens.

(2) Dispoziţiile alin. (1) sunt aplicabile în mod corespunzător şi unităţilor administrativ-teritoriale care participă la raporturile civile în nume propriu, prin organele prevăzute de lege. *[R.A.: art. 25 din Decretul nr. 31/1954]*

Art. 224. Răspunderea civilă a statului şi a unităţilor administrativ-teritoriale. (1) Dacă prin lege nu se dispune altfel, statul nu răspunde decât în mod subsidiar pentru obligaţiile organelor, autorităţilor şi instituţiilor publice care sunt persoane juridice şi niciuna dintre aceste persoane juridice nu răspunde pentru obligaţiile statului.

(2) Dispoziţiile alin. (1) sunt aplicabile în mod corespunzător şi unităţilor administrativ-teritoriale care nu răspund decât în mod subsidiar pentru obligaţiile organelor, instituţiilor şi serviciilor publice din subordinea acestora atunci când acestea au personalitate juridică. *[R.A.: art. 37 din Decretul nr. 31/1954]*

Capitolul IV. Identificarea persoanei juridice

Art. 225. Naţionalitatea persoanei juridice. Sunt de naţionalitate română toate persoanele juridice al căror sediu, potrivit actului de constituire sau statutului, este stabilit în România.

Art. 226. Denumirea persoanei juridice. (1) Persoana juridică poartă denumirea stabilită, în condiţiile legii, prin actul de constituire sau prin statut.

(2) Odată cu înregistrarea persoanei juridice se vor trece în registrul public denumirea ei şi celelalte atribute de identificare. *[R.A.: art. 38 din Decretul nr. 31/1954]*

Art. 227. Sediul persoanei juridice. (1) Sediul persoanei juridice se stabileşte potrivit actului de constituire sau statutului.

(2) În funcţie de obiectul de activitate, persoana juridică poate avea mai multe sedii cu caracter secundar pentru sucursalele, reprezentanţele sale teritoriale şi punctele de lucru. Dispoziţiile art. 97 sunt aplicabile în mod corespunzător.

Art. 228. Schimbarea denumirii şi sediului. Persoana juridică poate să îşi schimbe denumirea sau sediul, în condiţiile prevăzute de lege.

Art. 229. Dovada denumirii şi sediului. (1) În raporturile cu terţii, dovada denumirii şi a sediului persoanei juridice se face cu menţiunile înscrise în registrele de publicitate sau de evidenţă prevăzute de lege pentru persoana juridică respectivă.

(2) În lipsa acestor menţiuni, stabilirea sau schimbarea denumirii şi a sediului nu va putea fi opusă altor persoane.

Art. 230. Alte atribute de identificare. În funcţie de specificul obiectului de activitate, persoana juridică mai poate avea şi alte atribute de identificare, cum sunt numărul de înregistrare în registrul comerţului sau într-un alt registru public, codul unic de înregistrare şi alte elemente de identificare, în condiţiile legii.

Art. 231. Menţiuni obligatorii. Toate documentele, indiferent de formă, care emană de la persoana juridică trebuie să cuprindă denumirea şi sediul, precum şi

alte atribute de identificare, în cazurile prevăzute de lege, sub sancțiunea plății de daune-interese persoanei prejudiciate.

Capitolul V. Reorganizarea persoanei juridice

Art. 232. Noțiune. Reorganizarea persoanei juridice este operațiunea juridică în care pot fi implicate una sau mai multe persoane juridice şi care are ca efecte înființarea, modificarea ori încetarea acestora.

Art. 233. Modurile de reorganizare. (1) Reorganizarea persoanei juridice se realizează prin fuziune, prin divizare sau prin transformare.

(2) Reorganizarea se face cu respectarea condițiilor prevăzute pentru dobândirea personalității juridice, în afară de cazurile în care prin lege, actul de constituire sau statut se dispune altfel.

Art. 234. Fuziunea. Fuziunea se face prin absorbția unei persoane juridice de către o altă persoană juridică sau prin contopirea mai multor persoane juridice pentru a alcătui o persoană juridică nouă. *[**R.A.:** art. 41 alin. (1) din Decretul nr. 31/1954]*

Legislație conexă: ► art. 238 şi urm. LSC; ► art. 76 şi urm. din Legea nr. 1/2005 privind organizarea şi funcționarea cooperației, republicată (M. Of. nr. 368 din 20 mai 2014).

Art. 235. Efectele fuziunii. (1) În cazul absorbției, drepturile şi obligațiile persoanei juridice absorbite se transferă în patrimoniul persoanei juridice care o absoarbe.

(2) În cazul contopirii persoanelor juridice, drepturile şi obligațiile acestora se transferă în patrimoniul persoanei juridice nou-înființate. *[**R.A.:** art. 46 din Decretul nr. 31/1954]*

Art. 236. Divizarea. (1) Divizarea poate fi totală sau parțială.

(2) Divizarea totală se face prin împărțirea întregului patrimoniu al unei persoane juridice între două sau mai multe persoane juridice care există deja sau care se înființează prin divizare.

(3) Divizarea parțială constă în desprinderea unei părți din patrimoniul unei persoane juridice, care continuă să existe, şi în transmiterea acestei părți către una sau mai multe persoane juridice care există sau care se înființează în acest mod. *[**R.A.:** art. 41 alin. (2) şi art. 42 din Decretul nr. 31/1954]*

Legislație conexă: art. 238 şi urm. LSC.

Art. 237. Efectele divizării. (1) Patrimoniul persoanei juridice care a încetat de a avea ființă prin divizare se împarte în mod egal între persoanele juridice dobânditoare, dacă prin actul ce a dispus divizarea nu s-a stabilit o altă proporție.

(2) În cazul divizării parțiale, când o parte din patrimoniul unei persoane juridice se desprinde şi se transmite unei singure persoane juridice deja existente sau care se înființează în acest mod, reducerea patrimoniului persoanei juridice divizate este proporțională cu partea transmisă.

(3) În cazul în care partea desprinsă se transmite mai multor persoane juridice deja existente sau care se înființează în acest mod, împărțirea patrimoniului între persoana juridică față de care s-a făcut desprinderea şi persoanele juridice

dobânditoare se va face potrivit dispozițiilor alin. (2), iar între persoanele juridice dobânditoare, împărțirea părții desprinse se va face potrivit dispozițiilor alin. (1), ce se vor aplica în mod corespunzător. *[**R.A.:** art. 47 din Decretul nr. 31/1954]*

Art. 238. Întinderea răspunderii în caz de divizare. (1) În cazul divizării, fiecare dintre persoanele juridice dobânditoare va răspunde:

a) pentru obligațiile legate de bunurile care formează obiectul drepturilor dobândite sau păstrate integral;

b) pentru celelalte obligații ale persoanei juridice divizate, proporțional cu valoarea drepturilor dobândite sau păstrate, socotită după scăderea obligațiilor prevăzute la lit. a).

(2) Dacă o persoană juridică înființată în condițiile art. 194 alin. (1) lit. a) este supusă divizării, prin actul de reorganizare se va putea stabili şi un alt mod de repartizare a obligațiilor decât acela prevăzut în prezentul articol.

Art. 239. Repartizarea contractelor în caz de divizare. În caz de divizare, contractele se vor repartiza, cu respectarea dispozițiilor art. 206 alin. (2), art. 237 şi 238, astfel încât executarea fiecăruia dintre ele să se facă în întregime de către o singură persoană juridică dobânditoare, afară numai dacă aceasta nu este cu putință. *[**R.A.:** art. 50 alin. (2) din Decretul nr. 31/1954]*

Art. 240. Încetarea unor contracte. (1) În cazul contractelor încheiate în considerarea calității persoanei juridice supuse reorganizării, acestea nu îşi încetează efectele, cu excepția cazului în care părțile au stipulat expres contrariul sau menținerea ori repartizarea contractului este condiționată de acordul părții interesate.

(2) Dacă menținerea sau repartizarea contractului este condiționată de acordul părții interesate, aceasta va fi notificată sau, după caz, înştiințată prin scrisoare recomandată, cu confirmare de primire, pentru a-şi da ori nu consimțământul în termen de 10 zile lucrătoare de la comunicarea notificării sau înştiințării. Lipsa de răspuns în acest termen echivalează cu refuzul de menținere sau preluare a contractului de către persoana juridică succesoare.

Art. 241. Transformarea persoanei juridice. (1) Transformarea persoanei juridice intervine în cazurile prevăzute de lege, atunci când o persoană juridică îşi încetează existența, concomitent cu înființarea, în locul ei, a unei alte persoane juridice.

(2) În cazul transformării, drepturile şi obligațiile persoanei juridice care şi-a încetat existența se transferă în patrimoniul persoanei juridice nou-înființate, cu excepția cazului în care prin actul prin care s-a dispus transformarea se prevede altfel. În aceste din urmă cazuri, dispozițiile art. 239, 240 şi 243 rămân aplicabile.

Art. 242. Data transmiterii drepturilor şi obligațiilor. (1) În cazul reorganizării persoanelor juridice supuse înregistrării, transmiterea drepturilor şi obligațiilor se realizează atât între părți, cât şi față de terți, numai prin înregistrarea operațiunii şi de la data acesteia.

(2) În ceea ce priveşte celelalte persoane juridice nesupuse înregistrării, transmiterea drepturilor şi obligațiilor, în cazurile prevăzute la alin. (1), se realizează atât între părți, cât şi față de terți, numai pe data aprobării de către organul competent a inventarului, a bilanțului contabil întocmit în vederea predării-primirii, a evidenței

şi a repartizării tuturor contractelor în curs de executare, precum şi a oricăror alte asemenea acte prevăzute de lege.

(3) În cazul bunurilor imobile care fac obiectul transmisiunii, dreptul de proprietate şi celelalte drepturi reale se dobândesc numai prin înscrierea în cartea funciară, în baza actului de reorganizare încheiat în formă autentică sau, după caz, a actului administrativ prin care s-a dispus reorganizarea, în ambele situații însoțit, dacă este cazul, de certificatul de înregistrare a persoanei juridice nou-înființate. *[**R.A.:** art. 49 din Decretul nr. 31/1954]*

Art. 243. Opoziții. (1) Actele prin care s-a hotărât reorganizarea pot fi atacate, dacă prin lege nu se dispune altfel, prin opoziție, de către creditori şi orice alte persoane interesate, în termen de 30 de zile de la data când au luat cunoştință de aprobarea reorganizării, dar nu mai târziu de un an de la data publicării acesteia, sau, după caz, de la data aprobării acesteia de către organul competent, potrivit legii.

(2) Opoziția suspendă executarea față de oponenți până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătoreşti, în afară de cazul în care persoana juridică debitoare face dovada executării obligațiilor sau oferă garanții acceptate de creditori ori încheie cu aceştia un acord pentru plata datoriilor.

(3) Opoziția se judecă în camera de consiliu, cu citarea părților, de către instanța competentă.

(4) Hotărârea pronunțată asupra opoziției este supusă numai apelului.

Legislație conexă: art. 243 LSC.

Notă. Potrivit art. 222 din Legea nr. 71/2011, „Până la intrarea în vigoare a Legii nr. 134/2010, referirea din cuprinsul Codului civil sau al prezentei legi la hotărârea definitivă se va înțelege ca fiind făcută la hotărârea irevocabilă".

Capitolul VI. Încetarea persoanei juridice

Secțiunea 1. Dispoziții generale

Art. 244. Modurile de încetare. Persoana juridică încetează, după caz, prin constatarea ori declararea nulității, prin fuziune, divizare totală, transformare, dizolvare sau desființare ori printr-un alt mod prevăzut de actul constitutiv sau de lege. *[**R.A.:** art. 40 din Decretul nr. 31/1954]*

Secțiunea a 2-a. Dizolvarea persoanei juridice

Art. 245. Dizolvarea persoanelor juridice de drept privat. Persoanele juridice de drept privat se dizolvă:

a) dacă termenul pentru care au fost constituite s-a împlinit;

b) dacă scopul a fost realizat ori nu mai poate fi îndeplinit;

c) dacă scopul pe care îl urmăresc sau mijloacele întrebuințate pentru realizarea acestuia au devenit contrare legii sau ordinii publice ori dacă ele urmăresc un alt scop decât cel declarat;

d) prin hotărârea organelor competente ale acestora;

e) prin orice alt mod prevăzut de lege, actul de constituire sau statut. *[**R.A.:** art. 45 din Decretul nr. 31/1954]*

Legislație conexă: ▶ art. 227 LSC; ▶ art. 82-84 din Legea nr. 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperației, republicată (M. Of. nr. 368 din 20 mai 2014); ▶ art. 54 și urm. din O.G. nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații (M. Of. nr. 39 din 31 ianuarie 2000).

Art. 246. Dizolvarea persoanelor juridice de drept public. Persoanele juridice de drept public se dizolvă numai în cazurile și în condițiile anume prevăzute de lege.

Art. 247. Opoziții. În cazul în care persoana juridică se dizolvă prin hotărârea organului competent, creditorii sau orice alte persoane interesate pot face opoziție, dispozițiile art. 243 aplicându-se în mod corespunzător.

Art. 248. Lichidarea. (1) Prin efectul dizolvării persoana juridică intră în lichidare în vederea valorificării activului și a plății pasivului.

(2) Persoana juridică își păstrează capacitatea civilă pentru operațiunile necesare lichidării până la finalizarea acesteia.

(3) Dacă încetarea persoanei juridice are loc prin fuziune, transformare sau prin divizare totală, nu se declanșează procedura lichidării. *[**R.A.:** art. 51 din Decretul nr. 31/1954]*

Legislație conexă: ▶ art. 252 și urm. LSC; ▶ art. 85 și urm. din Legea nr. 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperației, republicată (M. Of. nr. 368 din 20 mai 2014); ▶ art. 61 și urm. din O.G. nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații (M. Of. nr. 39 din 31 ianuarie 2000).

Art. 249. Destinația bunurilor rămase după lichidare. (1) Oricare ar fi cauzele dizolvării, bunurile persoanei juridice rămase după lichidare vor primi destinația stabilită în actul de constituire sau statut ori destinația stabilită în hotărârea organului competent luată înainte de dizolvare.

(2) În lipsa unei asemenea prevederi în actul de constituire sau statut ori în lipsa unei hotărâri luate în condițiile alin. (1), precum și în cazul în care prevederea sau hotărârea este contrară legii sau ordinii publice, la propunerea lichidatorului, bunurile rămase după lichidare se atribuie de instanța competentă, prin hotărâre supusă numai apelului, unei persoane juridice cu scop identic sau asemănător, dacă prin lege nu se prevede altfel. Atunci când există mai multe astfel de persoane juridice, lichidatorul propune cel puțin 3 persoane juridice, caz în care bunurile se atribuie prin tragere la sorți.

(3) În cazul în care persoana juridică a fost dizolvată pentru motivele prevăzute la art. 245 lit. d), precum și în cazul în care nicio persoană juridică nu este de acord cu preluarea bunurilor rămase după lichidare în condițiile alin. (2), acestea vor trece în proprietatea comunei, orașului sau municipiului în a cărui rază teritorială se află bunurile.

(4) În toate cazurile, transmiterea dreptului de proprietate asupra bunurilor rămase după lichidare are loc la data preluării lor de către beneficiari, dacă prin lege nu se prevede altfel. Procesul-verbal de predare-primire și hotărârea judecătorească rămasă definitivă, în cazurile prevăzute la alin. (2) ori (3), constituie titlu de proprietate sau, după caz, pot servi drept temei juridic pentru intabularea în cartea funciară. În cazul bunurilor imobile, dispozițiile art. 1.244 și cele în materie de carte funciară rămân aplicabile. *[**R.A.:** art. 52 și art. 53 din Decretul nr. 31/1954]*

Secțiunea a 3-a. Dispoziții speciale

Art. 250. Desființarea unor persoane juridice. (1) Persoanele juridice înființate de către autoritățile publice centrale sau locale, nesupuse dizolvării, pot fi desființate prin hotărârea organului care le-a înființat.

(2) În acest caz, dacă organul competent nu a dispus altfel, drepturile şi obligațiile persoanei juridice desființate se transferă persoanei juridice dobânditoare, proporțional cu valoarea bunurilor transmise acesteia, ținându-se însă seama şi de natura obligațiilor respective.

Art. 251. Data încetării personalității juridice. (1) Persoanele juridice supuse înregistrării încetează la data radierii din registrele în care au fost înscrise.

(2) Celelalte persoane juridice încetează la data actului prin care s-a dispus încetarea sau, după caz, la data îndeplinirii oricărei alte cerințe prevăzute de lege.

Legea de aplicare: Art. 18. Dispozițiile Codului civil privitoare la regimul juridic general aplicabil persoanelor juridice se aplică şi persoanelor juridice în ființă la data intrării sale în vigoare, însă numai în măsura în care prin legile aplicabile fiecărei persoane juridice nu se prevede altfel.

Legislație conexă: art. 71 din O.G. nr. 26/2000 cu privire la asociații şi fundații (M. Of. nr. 39 din 31 ianuarie 2000).

Titlul V. Apărarea drepturilor nepatrimoniale

Art. 252. Ocrotirea personalității umane. Orice persoană fizică are dreptul la ocrotirea valorilor intrinseci ființei umane, cum sunt viața, sănătatea, integritatea fizică şi psihică, demnitatea, intimitatea vieții private, libertatea de conştiință, creația ştiințifică, artistică, literară sau tehnică.

Legea de aplicare: Art. 19. Dispozițiile art. 252-257 din Codul civil se aplică faptelor săvârşite după intrarea în vigoare a acestuia.

Art. 253. Mijloace de apărare. (1) Persoana fizică ale cărei drepturi nepatrimoniale au fost încălcate ori amenințate poate cere oricând instanței:

a) interzicerea săvârşirii faptei ilicite, dacă aceasta este iminentă;

b) încetarea încălcării şi interzicerea pentru viitor, dacă aceasta durează încă;

c) constatarea caracterului ilicit al faptei săvârşite, dacă tulburarea pe care a produs-o subzistă.

(2) Prin excepție de la prevederile alin. (1), în cazul încălcării drepturilor nepatrimoniale prin exercitarea dreptului la libera exprimare, instanța poate dispune numai măsurile prevăzute la alin. (1) lit. b) şi c).

(3) Totodată, cel care a suferit o încălcare a unor asemenea drepturi poate cere instanței să îl oblige pe autorul faptei să îndeplinească orice măsuri socotite necesare de către instanță spre a ajunge la restabilirea dreptului atins, cum sunt:

a) obligarea autorului, pe cheltuiala sa, la publicarea hotărârii de condamnare;

b) orice alte măsuri necesare pentru încetarea faptei ilicite sau pentru repararea prejudiciului cauzat.

(4) De asemenea, persoana prejudiciată poate cere despăgubiri sau, după caz, o reparație patrimonială pentru prejudiciul, chiar nepatrimonial, ce i-a fost cauzat, dacă vătămarea este imputabilă autorului faptei prejudiciabile. În aceste cazuri, dreptul la acțiune este supus prescripției extinctive. *[**R.A.:** art. 54 din Decretul nr. 31/1954]*

Legea de aplicare: Art. 19. Dispozițiile art. 252-257 din Codul civil se aplică faptelor săvârşite după intrarea în vigoare a acestuia.

Recurs în interesul legii. Prin Decizia nr. 1/2023 (M. Of. nr. 337 din 21 aprilie 2023), Înalta Curte de Casație şi Justiție, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Bucureşti şi, în interpretarea şi aplicarea unitară a dispozițiilor art. 253 alin. (1) lit. c) din Codul civil şi ale art. 94 pct. 1 lit. h) şi k) şi art. 95 pct. 1 din Codul de procedură civilă, a stabilit:

„Tribunalul este instanța competentă material în ce priveşte soluționarea cauzelor având ca obiect cereri de constatare a caracterului ilicit al faptei care aduce atingere unor drepturi nepatrimoniale, cereri întemeiate pe prevederile art. 253 alin. (1) lit. c) din Codul civil, atunci când acestea sunt formulate simultan cu cereri întemeiate pe dispozițiile art. 253 alin. (4) din Codul civil de a se acorda despăgubiri pentru prejudiciul nepatrimonial cauzat care nu depăşesc valoarea de 200.000 lei inclusiv".

Legislație conexă: art. 49 şi urm. din Decizia Consiliului National al Audiovizualului nr. 220/2011 privind Codul de reglementare a conținutului audiovizual (M. Of. nr. 174 din 11 martie 2011).

Art. 254. Apărarea dreptului la nume. (1) Cel al cărui nume este contestat poate să ceară instanței judecătoreşti recunoaşterea dreptului său la acel nume.

(2) De asemenea, cel care este lezat prin uzurparea, în tot sau în parte, a numelui său poate să ceară oricând instanței judecătoreşti să dispună încetarea acestei atingeri nelegitime.

(3) Dispozițiile prezentului articol se aplică, în mod corespunzător, şi apărării dreptului la pseudonim, ales în condițiile legii.

Legea de aplicare: Art. 19. Dispozițiile art. 252-257 din Codul civil se aplică faptelor săvârşite după intrarea în vigoare a acestuia.

Legislație conexă: Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor şi drepturile conexe, republicată (M. Of. nr. 489 din 14 iunie 2018).

Art. 255. Măsuri provizorii. (1) Dacă persoana care se consideră lezată face dovada credibilă că drepturile sale nepatrimoniale fac obiectul unei acțiuni ilicite, actuale sau iminente şi că această acțiune riscă să îi cauzeze un prejudiciu greu de reparat, poate să ceară instanței judecătoreşti luarea unor măsuri provizorii.

(2) Instanța judecătorească poate să dispună în special:

a) interzicerea încălcării sau încetarea ei provizorie;

b) luarea măsurilor necesare pentru a asigura conservarea probelor.

(3) În cazul prejudiciilor aduse prin mijloacele presei scrise sau audiovizuale, instanța judecătorească nu poate să dispună încetarea, cu titlu provizoriu, a acțiunii

prejudiciabile decât dacă prejudiciile cauzate reclamantului sunt grave, dacă acțiunea nu este în mod evident justificată, potrivit art. 75, şi dacă măsura luată de instanță nu apare ca fiind disproporționată în raport cu prejudiciile cauzate. Dispozițiile art. 253 alin. (2) rămân aplicabile.

(4) Instanța soluționează cererea potrivit dispozițiilor privitoare la ordonanța preşedințială, care se aplică în mod corespunzător. În cazul în care cererea este formulată înainte de introducerea acțiunii de fond, prin hotărârea prin care s-a dispus măsura provizorie se va fixa şi termenul în care acțiunea în fond trebuie să fie introdusă, sub sancțiunea încetării de drept a acelei măsuri. Dispozițiile alin. (6) sunt aplicabile.

(5) Dacă măsurile luate sunt de natură să producă un prejudiciu părții adverse, instanța îl poate obliga pe reclamant să dea o cauțiune în cuantumul fixat de aceasta, sub sancțiunea încetării de drept a măsurii dispuse.

(6) Măsurile luate potrivit prezentului articol anterior introducerii acțiunii în justiție pentru apărarea dreptului nepatrimonial încălcat încetează de drept, dacă reclamantul nu a sesizat instanța în termenul fixat de aceasta, dar nu mai târziu de 30 de zile de la luarea acestora.

(7) Reclamantul este ținut să repare, la cererea părții interesate, prejudiciul cauzat prin măsurile provizorii luate, dacă acțiunea de fond este respinsă ca neîntemeiată. Cu toate acestea, dacă reclamantul nu a fost în culpă ori a avut o culpă uşoară, instanța, în raport cu circumstanțele concrete, poate fie să refuze obligarea sa la despăgubirile cerute de partea adversă, fie să dispună reducerea acestora.

(8) Dacă partea adversă nu solicită daune-interese, instanța va dispune eliberarea cauțiunii, la cererea reclamantului, prin hotărâre dată cu citarea părților. Cererea se judecă potrivit dispozițiilor privitoare la ordonanța preşedințială, care se aplică în mod corespunzător. În cazul în care pârâtul se opune la eliberarea cauțiunii, instanța va fixa un termen în vederea introducerii acțiunii de fond, care nu poate fi mai lung de 30 de zile de la data pronunțării hotărârii, sub sancțiunea încetării de drept a măsurii de indisponibilizare a sumei depuse cu titlu de cauțiune.

Legea de aplicare: Art. 19. Dispozițiile art. 252-257 din Codul civil se aplică faptelor săvârşite după intrarea în vigoare a acestuia.

Legislație conexă: art. 978-979 CPC.

Art. 256. Decesul titularului dreptului nepatrimonial. (1) Acțiunea pentru restabilirea dreptului nepatrimonial încălcat poate fi continuată sau pornită, după moartea persoanei vătămate, de către soțul supraviețuitor, de oricare dintre rudele în linie dreaptă ale persoanei decedate, precum şi de oricare dintre rudele sale colaterale până la gradul al patrulea inclusiv.

(2) Acțiunea pentru restabilirea integrității memoriei unei persoane decedate poate fi pornită de cei prevăzuți la alin. (1).

Legea de aplicare: Art. 19. Dispozițiile art. 252-257 din Codul civil se aplică faptelor săvârşite după intrarea în vigoare a acestuia.

Art. 257. Apărarea drepturilor nepatrimoniale ale persoanei juridice. Dispozițiile prezentului titlu se aplică prin asemănare şi drepturilor nepatrimoniale ale persoanelor juridice.

Legea de aplicare: Art. 19. Dispozițiile art. 252-257 din Codul civil se aplică faptelor săvârşite după intrarea în vigoare a acestuia.

CARTEA A II-A. DESPRE FAMILIE[1]

Titlul I. Dispoziții generale

Art. 258. Familia. (1) Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între soți, pe egalitatea acestora, precum şi pe dreptul şi îndatorirea părinților de a asigura creşterea şi educarea copiilor lor.

(2) Familia are dreptul la ocrotire din partea societății şi a statului.

(3) Statul este obligat să sprijine, prin măsuri economice şi sociale, încheierea căsătoriei, precum şi dezvoltarea şi consolidarea familiei.

(4) În sensul prezentului cod, prin *soți* se înțelege bărbatul şi femeia uniți prin căsătorie. *[**R.A.:** art. 1 C. fam.]*

Legislație conexă: art. 48 C. Rom.

Art. 259. Căsătoria. (1) Căsătoria este uniunea liber consimțită între un bărbat şi o femeie, încheiată în condițiile legii.

(2) Bărbatul şi femeia au dreptul de a se căsători în scopul de a întemeia o familie.

(3) Celebrarea religioasă a căsătoriei poate fi făcută numai după încheierea căsătoriei civile.

(4) Condițiile de încheiere şi cauzele de nulitate ale căsătoriei se stabilesc prin prezentul cod.

(5) Căsătoria încetează prin decesul sau prin declararea judecătorească a morții unuia dintre soți.

(6) Căsătoria poate fi desfăcută prin divorț, în condițiile legii.

Art. 260. Egalitatea în drepturi a copiilor. Copiii din afara căsătoriei sunt egali în fața legii cu cei din căsătorie, precum şi cu cei adoptați.

Legislație conexă: ▶ art. 48 alin. (3) C. Rom.; ▶ art. 7 din Legea nr. 272/2004 privind protecția şi promovarea drepturilor copilului, republicată (M. Of. nr. 159 din 5 martie 2014).

Art. 261. Îndatorirea părinților. Părinții sunt cei care au, în primul rând, îndatorirea de creştere şi educare a copiilor lor minori.

Art. 262. Relațiile dintre părinți şi copii. (1) Copilul nu poate fi separat de părinții săi fără încuviințarea acestora, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

(2) Copilul care nu locuieşte la părinții săi sau, după caz, la unul dintre ei are dreptul de a avea legături personale cu aceştia. Exercițiul acestui drept nu poate fi limitat decât în condițiile prevăzute de lege, pentru motive temeinice, luând în considerare interesul superior al copilului.

Legislație conexă: art. 38 din Legea nr. 272/2004 privind protecția şi promovarea drepturilor copilului, republicată (M. Of. nr. 159 din 5 martie 2014).

---

[1] Dispozițiile tranzitorii şi de punere în aplicare a cărții a II-a sunt cuprinse în art. 24-51 din Legea nr. 71/2011.

Art. 263. Principiul interesului superior al copilului. (1) Orice măsură privitoare la copil, indiferent de autorul ei, trebuie să fie luată cu respectarea interesului superior al copilului.

(2) Pentru rezolvarea cererilor care se referă la copii, autoritățile competente sunt datoare să dea toate îndrumările necesare pentru ca părțile să recurgă la metodele de soluționare a conflictelor pe cale amiabilă.

(3) Procedurile referitoare la relațiile dintre părinți şi copii trebuie să garanteze că dorințele şi interesele părinților referitoare la copii pot fi aduse la cunoştința autorităților şi că acestea țin cont de ele în hotărârile pe care le iau.

(4) Procedurile privitoare la copii trebuie să se desfăşoare într-un timp rezonabil, astfel încât interesul superior al copilului şi relațiile de familie să nu fie afectate.

(5) În sensul prevederilor legale privind protecția copilului, prin *copil* se înțelege persoana care nu a împlinit vârsta de 18 ani şi nici nu a dobândit capacitatea deplină de exercițiu, potrivit legii.

Legislație conexă: art. 2 din Legea nr. 272/2004 privind protecția şi promovarea drepturilor copilului, republicată (M. Of. nr. 159 din 5 martie 2014).

Art. 264. Ascultarea copilului. (1) În procedurile administrative sau judiciare care îl privesc, ascultarea copilului care a împlinit vârsta de 10 ani este obligatorie. Cu toate acestea, poate fi ascultat şi copilul care nu a împlinit vârsta de 10 ani, dacă autoritatea competentă consideră că acest lucru este necesar pentru soluționarea cauzei.

(2) Dreptul de a fi ascultat presupune posibilitatea copilului de a cere şi a primi orice informație, potrivit cu vârsta sa, de a-şi exprima opinia şi de a fi informat asupra consecințelor pe care le poate avea aceasta, dacă este respectată, precum şi asupra consecințelor oricărei decizii care îl priveşte.

(3) Orice copil poate cere să fie ascultat, potrivit prevederilor alin. (1) şi (2). Respingerea cererii de către autoritatea competentă trebuie motivată.

(4) Opiniile copilului ascultat vor fi luate în considerare în raport cu vârsta şi cu gradul său de maturitate.

(5) Dispozițiile legale speciale privind consimțământul sau prezența copilului, în procedurile care îl privesc, precum şi prevederile referitoare la desemnarea de către instanță a unui reprezentant în caz de conflict de interese rămân aplicabile.

Legislație conexă: art. 29 din Legea nr. 272/2004 privind protecția şi promovarea drepturilor copilului, republicată (M. Of. nr. 159 din 5 martie 2014).

Art. 265. Instanța competentă. Toate măsurile date prin prezenta carte în competența instanței judecătoreşti, toate litigiile privind aplicarea dispozițiilor prezentei cărți, precum şi măsurile de ocrotire a copilului prevăzute în legi speciale sunt de competența instanței de tutelă. Dispozițiile art. 107 sunt aplicabile în mod corespunzător.

Titlul II. Căsătoria

Capitolul I. Logodna

Art. 266. Încheierea logodnei. (1) Logodna este promisiunea reciprocă de a încheia căsătoria.

(2) Dispozițiile privind condițiile de fond pentru încheierea căsătoriei sunt aplicabile în mod corespunzător, cu excepția avizului medical şi a autorizării instanței de tutelă.

(3) Încheierea logodnei nu este supusă niciunei formalități şi poate fi dovedită cu orice mijloc de probă.

(4) Încheierea căsătoriei nu este condiționată de încheierea logodnei.

(5) Logodna se poate încheia doar între bărbat şi femeie.

Art. 267. Ruperea logodnei. (1) Logodnicul care rupe logodna nu poate fi constrâns să încheie căsătoria.

(2) Clauza penală stipulată pentru ruperea logodnei este considerată nescrisă.

(3) Ruperea logodnei nu este supusă niciunei formalități şi poate fi dovedită cu orice mijloc de probă.

Art. 268. Restituirea darurilor. (1) În cazul ruperii logodnei, sunt supuse restituirii darurile pe care logodnicii le-au primit în considerarea logodnei sau, pe durata acesteia, în vederea căsătoriei, cu excepția darurilor obişnuite.

(2) Darurile se restituie în natură sau, dacă aceasta nu mai este cu putință, în măsura îmbogățirii.

(3) Obligația de restituire nu există dacă logodna a încetat prin moartea unuia dintre logodnici.

Art. 269. Răspunderea pentru ruperea logodnei. (1) Partea care rupe logodna în mod abuziv poate fi obligată la despăgubiri pentru cheltuielile făcute sau contractate în vederea căsătoriei, în măsura în care au fost potrivite cu împrejurările, precum şi pentru orice alte prejudicii cauzate.

(2) Partea care, în mod culpabil, l-a determinat pe celălalt să rupă logodna poate fi obligată la despăgubiri în condițiile alin. (1).

Art. 270. Termenul de prescripție. Dreptul la acțiune întemeiat pe dispozițiile art. 268 şi 269 se prescrie într-un an de la ruperea logodnei.

Legea de aplicare: Art. 24. Dispozițiile privind logodna sunt aplicabile numai în cazul în care aceasta a fost încheiată după data intrării în vigoare a Codului civil.

Capitolul II. Încheierea căsătoriei

Secțiunea 1. Condițiile de fond pentru încheierea căsătoriei

Art. 271. Consimțământul la căsătorie. Căsătoria se încheie între bărbat şi femeie prin consimțământul personal şi liber al acestora. *[**R.A.:** art. 1 alin. (3) C. fam.]*

Legislație conexă: ▶ art. 16 alin. (2) din Declarația universală a drepturilor omului; ▶ art. 23 alin. (3) din Pactul internațional cu privire la drepturile civile şi politice; ▶ art. 48 C. Rom.

Art. 272. Vârsta matrimonială. (1) Căsătoria se poate încheia dacă viitorii soți au împlinit vârsta de 18 ani.

(2) Pentru motive temeinice, minorul care a împlinit vârsta de 16 ani se poate căsători în temeiul unui aviz medical, cu încuviințarea părinților săi sau, după caz, a tutorelui şi cu autorizarea instanței de tutelă în a cărei circumscripție minorul îşi are domiciliul. În cazul în care unul dintre părinți refuză să încuviințeze căsătoria, instanța de tutelă hotărăşte şi asupra acestei divergențe, având în vedere interesul superior al copilului.

(3) Dacă unul dintre părinți este decedat sau se află în imposibilitate de a-şi manifesta voința, încuviințarea celuilalt părinte este suficientă.

(4) De asemenea, în condițiile art. 398, este suficientă încuviințarea părintelui care exercită autoritatea părintească.

(5) Dacă nu există nici părinți, nici tutore care să poată încuviința căsătoria, este necesară încuviințarea persoanei sau a autorității care a fost abilitată să exercite drepturile părinteşti. *[**R.A.:** art. 4 C. fam.]*

Art. 273. Bigamia. Este interzisă încheierea unei noi căsătorii de către persoana care este căsătorită. *[**R.A.:** art. 5 C. fam.]*

Art. 274. Interzicerea căsătoriei între rude. (1) Este interzisă încheierea căsătoriei între rudele în linie dreaptă, precum şi între cele în linie colaterală până la al patrulea grad inclusiv.

(2) Pentru motive temeinice, căsătoria între rudele în linie colaterală de gradul al patrulea poate fi autorizată de instanța de tutelă în a cărei circumscripție îşi are domiciliul cel care cere încuviințarea. Instanța se va putea pronunța pe baza unui aviz medical special dat în acest sens.

(3) În cazul adopției, dispozițiile alin. (1) şi (2) sunt aplicabile atât între cei care au devenit rude prin adopție, cât şi între cei a căror rudenie firească a încetat prin efectul adopției. *[**R.A.:** art. 6 şi art. 7 C. fam.]*

Art. 275.[1] **Interzicerea căsătoriei între tutore şi persoana ocrotită.** Căsătoria este oprită între tutore şi persoana care beneficiază de ocrotirea sa. *[**R.A.:** art. 8 C. fam.]*

Art. 276.[2] **Încheierea căsătoriei de persoana cu privire la care a fost instituită consiliere judiciară sau tutelă specială.** Persoana care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială îl înştiințează în prealabil, în scris, despre formularea declarației de căsătorie pe tutorele sub a cărui ocrotire se află, acesta din urmă putând formula opoziție la căsătorie în condițiile legii. *[**R.A.:** art. 9 C. fam.]*

Art. 277. Interzicerea sau echivalarea unor forme de conviețuire cu căsătoria. (1) Este interzisă căsătoria dintre persoane de acelaşi sex.

(2) Căsătoriile dintre persoane de acelaşi sex încheiate sau contractate în străinătate fie de cetățeni români, fie de cetățeni străini nu sunt recunoscute în România.

---

[1] Art. 275 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 40 din Legea nr. 140/2022.

[2] Art. 276 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 41 din Legea nr. 140/2022.

(3) Parteneriatele civile dintre persoane de sex opus sau de acelaşi sex încheiate sau contractate în străinătate fie de cetăţeni români, fie de cetăţeni străini nu sunt recunoscute în România.

(4) Dispoziţiile legale privind libera circulaţie pe teritoriul României a cetăţenilor statelor membre ale Uniunii Europene şi Spaţiului Economic European rămân aplicabile.

Constituţionalitate. Prin Decizia nr. 534/2018 (M. Of. nr. 842 din 3 octombrie 2018), Curtea Constituţională a admis excepţia de neconstituţionalitate şi a constatat că **dispoziţiile art. 277 alin. (2) şi (4) din Codul civil sunt constituţionale în măsura în care permit acordarea dreptului de şedere pe teritoriul statului român, în condiţiile stipulate de dreptul european, soţilor – cetăţeni ai statelor membre ale Uniunii Europene şi/sau cetăţeni ai statelor terţe – din căsătoriile dintre persoane de acelaşi sex, încheiate sau contractate într-un stat membru al Uniunii Europene**.

Secţiunea a 2-a. Formalităţile pentru încheierea căsătoriei

Art. 278. Comunicarea stării de sănătate. Căsătoria nu se încheie dacă viitorii soţi nu declară că şi-au comunicat reciproc starea sănătăţii lor. Dispoziţiile legale prin care este oprită căsătoria celor care suferă de anumite boli rămân aplicabile. *[**R.A.:** art. 10 C. fam.]*

Art. 279. Locul încheierii căsătoriei. (1) Căsătoria se celebrează de către ofiţerul de stare civilă, la sediul primăriei.

(2) Prin excepţie, căsătoria se poate celebra, cu aprobarea primarului, de către un ofiţer de stare civilă de la o altă primărie decât cea în a cărei rază teritorială domiciliază sau îşi au reşedinţa viitorii soţi, cu obligativitatea înştiinţării primăriei de domiciliu sau de reşedinţă a viitorilor soţi, în vederea publicării. *[**R.A.:** art. 11 C. fam.]*

Legislaţie conexă: art. 24 din Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, republicată (M. Of. nr. 339 din 18 mai 2012).

Art. 280. Declaraţia de căsătorie. (1) Cei care vor să se căsătorească vor face personal declaraţia de căsătorie, potrivit legii, la primăria unde urmează a se încheia căsătoria.

(2) În cazurile prevăzute de lege, declaraţia de căsătorie se poate face şi în afara sediului primăriei.

(3) Atunci când viitorul soţ este minor, părinţii sau, după caz, tutorele vor face personal o declaraţie prin care încuviinţează încheierea căsătoriei. Dispoziţiile art. 272 alin. (5) rămân aplicabile.

(4) Dacă unul dintre viitorii soţi, părinţii sau tutorele nu se află în localitatea unde urmează a se încheia căsătoria, ei pot face declaraţia la primăria în a cărei rază teritorială îşi au domiciliul sau reşedinţa, care o transmite, în termen de 48 de ore, la primăria unde urmează a se încheia căsătoria. *[**R.A.:** art. 12 C. fam.]*

Legislaţie conexă: art. 25 din Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, republicată (M. Of. nr. 339 din 18 mai 2012).

Art. 281. Conținutul declarației de căsătorie. (1) În declarația de căsătorie, viitorii soți vor arăta că nu există niciun impediment legal la căsătorie şi vor menționa numele de familie pe care îl vor purta în timpul căsătoriei, precum şi regimul matrimonial ales.

(2) Odată cu declarația de căsătorie, ei vor prezenta dovezile cerute de lege pentru încheierea căsătoriei. *[**R.A.:** art. 27 alin. (1) C. fam.]*

Art. 282. Alegerea numelui de familie. Viitorii soți pot conveni să îşi păstreze numele dinaintea căsătoriei, să ia numele oricăruia dintre ei sau numele lor reunite. De asemenea, un soț poate să îşi păstreze numele de dinaintea căsătoriei, iar celălalt să poarte numele lor reunite. *[**R.A.:** art. 27 alin. (2) C. fam.]*

Art. 283. Publicitatea declarației de căsătorie. (1) În aceeaşi zi cu primirea declarației de căsătorie, ofițerul de stare civilă dispune publicarea acesteia, prin afişarea în extras, într-un loc special amenajat la sediul primăriei şi pe pagina de internet a acesteia unde urmează să se încheie căsătoria şi, după caz, la sediul primăriei unde celălalt soț îşi are domiciliul sau reşedința.

(2) Extrasul din declarația de căsătorie cuprinde, în mod obligatoriu: data afişării, datele de stare civilă ale viitorilor soți şi, după caz, încuviințarea părinților sau a tutorelui, precum şi înştiințarea că orice persoană poate face opoziție la căsătorie, în termen de 10 zile de la data afişării.

(3) Căsătoria se încheie după 10 zile de la afişarea declarației de căsătorie, termen în care se cuprind atât data afişării, cât şi data încheierii căsătoriei.

(4) Primarul municipiului, al sectorului municipiului Bucureşti, al oraşului sau al comunei unde urmează a se încheia căsătoria poate să încuviințeze, pentru motive temeinice, încheierea căsătoriei înainte de împlinirea termenului prevăzut la alin. (3). *[**R.A.:** art. 13[1] C. fam.]*

Legislație conexă: art. 26-27 din Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă (republicată în M. Of. nr. 339 din 18 mai 2012).

Art. 284. Reînnoirea declarației de căsătorie. În cazul în care căsătoria nu s-a încheiat în termen de 30 de zile de la data afişării declarației de căsătorie sau dacă viitorii soți doresc să modifice declarația inițială, trebuie să se facă o nouă declarație de căsătorie şi să se dispună publicarea acesteia.

Art. 285. Opoziția la căsătorie. (1) Orice persoană poate face opoziție la căsătorie, dacă există un impediment legal sau dacă alte cerințe ale legii nu sunt îndeplinite.

(2) Opoziția la căsătorie se face numai în scris, cu arătarea dovezilor pe care se întemeiază. *[**R.A.:** art. 14 C. fam.]*

Art. 286. Refuzul celebrării căsătoriei. (1) Ofițerul de stare civilă refuză să celebreze căsătoria dacă, pe baza verificărilor pe care este obligat să le efectueze, a opozițiilor primite sau a informațiilor pe care le deține, în măsura în care acestea din urmă sunt notorii, constată că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege.

(2)[1] În cazul în care opoziția este formulată cu privire la căsătoria unei persoane care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială, ofițerul de stare civilă sesizează de îndată instanța de tutelă, care va hotărî cu privire la temeinicia opoziției.

Art. 287. Celebrarea căsătoriei. (1) Viitorii soți sunt obligați să se prezinte împreună la sediul primăriei, pentru a-şi da consimțământul la căsătorie în mod public, în prezența a 2 martori, în fața ofițerului de stare civilă.

(2) Cu toate acestea, în cazurile prevăzute de lege, ofițerul de stare civilă poate celebra căsătoria şi în afara sediului serviciului public comunitar local de evidență a persoanelor, cu respectarea celorlalte condiții menționate la alin. (1).

(3) Persoanele care aparțin minorităților naționale pot solicita celebrarea căsătoriei în limba lor maternă, cu condiția ca ofițerul de stare civilă sau cel care oficiază căsătoria să cunoască această limbă. *[**R.A.:** art. 16 C. fam.]*

Art. 288. Martorii la căsătorie. (1) Martorii atestă faptul că soții şi-au exprimat consimțământul potrivit art. 287.

(2) Nu pot fi martori la încheierea căsătoriei incapabilii, precum şi cei care din cauza unei deficiențe psihice sau fizice nu sunt apți să ateste faptele prevăzute la alin. (1).

(3) Martorii pot fi şi rude sau afini, indiferent de grad, cu oricare dintre viitorii soți.

Art. 289. Momentul încheierii căsătoriei. Căsătoria este încheiată în momentul în care, după ce ia consimțământul fiecăruia dintre viitorii soți, ofițerul de stare civilă îi declară căsătoriți.

Capitolul III. Formalități ulterioare încheierii căsătoriei

Art. 290. Actul de căsătorie. După încheierea căsătoriei, ofițerul de stare civilă întocmeşte, de îndată, în registrul actelor de stare civilă, actul de căsătorie, care se semnează de către soți, de cei 2 martori şi de către ofițerul de stare civilă. *[**R.A.:** art. 17 C. fam.]*

Legislație conexă: art. 29 din Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, republicată (M. Of. nr. 339 din 18 mai 2012).

Art. 291. Formalitățile privind regimul matrimonial. Ofițerul de stare civilă face mențiune pe actul de căsătorie despre regimul matrimonial ales. El are obligația ca, din oficiu şi de îndată, să comunice la registrul prevăzut la art. 334 alin. (1), precum şi, după caz, notarului public care a autentificat convenția matrimonială o copie de pe actul de căsătorie.

Art. 292. Dovada căsătoriei. (1) Căsătoria se dovedeşte cu actul de căsătorie şi prin certificatul de căsătorie eliberat pe baza acestuia.

(2) Cu toate acestea, în situațiile prevăzute de lege, căsătoria se poate dovedi cu orice mijloc de probă. *[**R.A.:** art. 18 C. fam.]*

---

[1] Alin. (2) al art. 286 a fost introdus prin art. 7 pct. 42 din Legea nr. 140/2022.

Capitolul IV. Nulitatea căsătoriei

Secțiunea 1. Nulitatea absolută a căsătoriei

Art. 293. Cazurile de nulitate absolută. (1)[1] Este lovită de nulitate absolută căsătoria încheiată cu încălcarea dispozițiilor prevăzute la art. 271, 273, 274 şi art. 287 alin. (1).

(2) În cazul în care soțul unei persoane declarate moarte s-a recăsătorit şi, după aceasta, hotărârea declarativă de moarte este anulată, noua căsătorie rămâne valabilă, dacă soțul celui declarat mort a fost de bună-credință. Prima căsătorie se consideră desfăcută pe data încheierii noii căsătorii. *[**R.A.:** art. 19 şi art. 22 C. fam.]*

Art. 294. Lipsa vârstei matrimoniale. (1) Căsătoria încheiată de minorul care nu a împlinit vârsta de 16 ani este lovită de nulitate absolută.

(2) Cu toate acestea, nulitatea căsătoriei se acoperă dacă, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătoreşti, ambii soți au împlinit vârsta de 18 ani sau dacă soția a născut ori a rămas însărcinată. *[**R.A.:** art. 20 C. fam.]*

Art. 295. Căsătoria fictivă. (1) Căsătoria încheiată în alte scopuri decât acela de a întemeia o familie este lovită de nulitate absolută.

(2) Cu toate acestea, nulitatea căsătoriei se acoperă dacă, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătoreşti, a intervenit conviețuirea soților, soția a născut sau a rămas însărcinată ori au trecut 2 ani de la încheierea căsătoriei.

Art. 296.[2] **Persoanele care pot invoca nulitatea absolută.** Orice persoană interesată poate introduce acțiunea în constatarea nulității absolute a căsătoriei. Cu toate acestea, procurorul nu poate introduce acțiunea după încetarea sau desfacerea căsătoriei, cu excepția cazului în care ar acționa pentru apărarea drepturilor minorilor sau ale persoanelor cu privire la care a fost instituită consiliere judiciară sau tutelă specială.

Secțiunea a 2-a. Nulitatea relativă a căsătoriei

Art. 297. Lipsa încuviințărilor cerute de lege. (1) Este anulabilă căsătoria încheiată fără încuviințările sau autorizarea prevăzute la art. 272 alin. (2), (4) şi (5).

(2) Anulabilitatea poate fi invocată numai de cel a cărui încuviințare era necesară. Dispozițiile art. 46 alin. (3)[3] se aplică în mod corespunzător[4].

Art. 298. Viciile de consimțământ. (1) Căsătoria poate fi anulată la cererea soțului al cărui consimțământ a fost viciat prin eroare, prin dol sau prin violență.

(2) Eroarea constituie viciu de consimțământ numai atunci când priveşte identitatea fizică a viitorului soț. *[**R.A.:** art. 21 alin. (1) C. fam.]*

---

[1] Alin. (1) al art. 293 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 43 din Legea nr. 140/2022.

[2] Art. 296 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 44 din Legea nr. 140/2022.

[3] *N.r.* În prezent, art. 46 alin. (2), textul nefiind corelat cu modificarea acestui articol prin Legea nr. 140/2022.

[4] Teza a II-a a alin. (2) al art. 297 este reprodusă astfel cum a fost rectificată în M. Of. nr. 246 din 29 aprilie 2013.

Art. 299.[1] **Lipsa discernământului.** Este anulabilă căsătoria încheiată de persoana lipsită vremelnic de discernământ la momentul încheierii acesteia.

Art. 300.[2] **Existența tutelei.** (1) Căsătoria încheiată între tutore şi persoana aflată sub ocrotirea sa este anulabilă.

(2) Anulabilitatea poate fi invocată numai de cel aflat sub ocrotire. *[**R.A.:** art. 8 C. fam.]*

Legea de aplicare: Art. 26. Existența tutelei constituie cauză de nulitate relativă a căsătoriei numai în cazul căsătoriilor încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 301. Termenul de prescripție. (1) Anularea căsătoriei poate fi cerută în termen de 6 luni.

(2) În cazul prevăzut la art. 297, termenul curge de la data la care cei a căror încuviințare sau autorizare era necesară pentru încheierea căsătoriei au luat cunoştință de aceasta.

(3) În cazul nulității pentru vicii de consimțământ ori pentru lipsa discernământului, termenul curge de la data încetării violenței sau, după caz, de la data la care cel interesat a cunoscut dolul, eroarea ori lipsa vremelnică a discernământului.

(4) În cazul prevăzut la art. 300, termenul curge de la data încheierii căsătoriei. *[**R.A.:** art. 21 alin. (2) C. fam.]*

Art. 302. Caracterul personal al acțiunii. Dreptul la acțiunea în anulare nu se transmite moştenitorilor. Cu toate acestea, dacă acțiunea a fost pornită de către unul dintre soți, ea poate fi continuată de către oricare dintre moştenitorii săi.

Art. 303. Acoperirea nulității. (1) În cazurile prevăzute la art. 272 alin. (2), (4) şi (5), anulabilitatea căsătoriei se acoperă dacă, până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătoreşti, s-au obținut încuviințările şi autorizarea cerute de lege.

(2) Căsătoria nu poate fi anulată dacă soții au conviețuit timp de 6 luni de la data încetării violenței sau de la data descoperirii dolului, a erorii ori a lipsei vremelnice a facultăților mintale.

(3) În toate cazurile, nulitatea căsătoriei se acoperă dacă, între timp, ambii soți au împlinit vârsta de 18 ani sau dacă soția a născut ori a rămas însărcinată *[**R.A.:** art. 20 C. fam.]*

Legea de aplicare: Art. 25. (1) Validitatea căsătoriei încheiate înainte de data intrării în vigoare a Codului civil se stabileşte potrivit dispozițiilor legii în vigoare la data încheierii ei. (2) Cu toate acestea, în cazul în care, după intrarea în vigoare a Codului civil, a intervenit un fapt care, potrivit dispozițiilor acestuia, acoperă nulitatea, căsătoria nu mai poate fi constatată nulă sau nu mai poate fi anulată după intrarea în vigoare a Codului civil. (3) În cazul în care faptul prin care se acoperă nulitatea presupune curgerea unui termen, căsătoria nu mai poate fi constatată nulă sau nu mai poate fi anulată după trecerea acelui termen de la data intrării în vigoare a Codului civil.

---

[1] Art. 299 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 45 din Legea nr. 140/2022.

[2] Art. 300 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 46 din Legea nr. 140/2022.

Secțiunea a 3-a. Efectele nulității căsătoriei

Art. 304. Căsătoria putativă. (1) Soțul de bună-credință la încheierea unei căsătorii nule sau anulate păstrează, până la data când hotărârea judecătorească rămâne definitivă, situația unui soț dintr-o căsătorie valabilă.

(2) În situația prevăzută la alin. (1), raporturile patrimoniale dintre foștii soți sunt supuse, prin asemănare, dispozițiilor privitoare la divorț. *[**R.A.:** art. 23 alin. (1) C. fam.]*

Art. 305. Situația copiilor. (1) Nulitatea căsătoriei nu are niciun efect în privința copiilor, care păstrează situația de copii din căsătorie.

(2) În ceea ce privește drepturile și obligațiile dintre părinți și copii se aplică, prin asemănare, dispozițiile privitoare la divorț. *[**R.A.:** art. 23 alin. (2) și art. 24 alin. (2) C. fam.]*

Art. 306. Opozabilitatea hotărârii judecătorești. (1) Hotărârea judecătorească de constatare a nulității sau de anulare a căsătoriei este opozabilă terților persoane, în condițiile legii. Dispozițiile art. 291, 334 și 335 sunt aplicabile în mod corespunzător.

(2) Nulitatea căsătoriei nu poate fi opusă unei terțe persoane împotriva unui act încheiat anterior de aceasta cu unul dintre soți, în afară de cazul în care au fost îndeplinite formalitățile de publicitate prevăzute de lege cu privire la acțiunea în constatarea nulității ori în anulare sau terțul a cunoscut, pe altă cale, înainte de încheierea actului, cauza de nulitate a căsătoriei. Dispozițiile art. 291, 334 și 335 sunt aplicabile în mod corespunzător și publicității acțiunii în constatarea nulității sau în anularea căsătoriei.

Capitolul V. Drepturile și îndatoririle personale ale soților

Art. 307. Reglementarea raporturilor personale dintre soți. Dispozițiile prezentului capitol se aplică raporturilor personale dintre soți, oricare ar fi regimul lor matrimonial.

Legea de aplicare: Art. 27. Indiferent de data încheierii căsătoriei, în ceea ce privește relațiile lor personale și patrimoniale, soții sunt supuși dispozițiilor Codului civil, de la data intrării sale în vigoare.

Art. 308. Luarea deciziilor de către soți. Soții hotărăsc de comun acord în tot ceea ce privește căsătoria. *[**R.A.:** art. 26 C. fam.]*

Art. 309. Îndatoririle soților. (1) Soții își datorează reciproc respect, fidelitate și sprijin moral.

(2) Ei au îndatorirea de a locui împreună. Pentru motive temeinice, ei pot hotărî să locuiască separat. *[**R.A.:** art. 2 C. fam.]*

Art. 310. Independența soților. Un soț nu are dreptul să cenzureze corespondența, relațiile sociale sau alegerea profesiei celuilalt soț.

Art. 311. Schimbarea numelui de familie. (1) Soții sunt obligați să poarte numele declarat la încheierea căsătoriei.

(2) Dacă soții au convenit să poarte în timpul căsătoriei un nume comun și l-au declarat potrivit dispozițiilor art. 281, unul dintre soți nu poate cere schimbarea acestui nume pe cale administrativă decât cu consimțământul celuilalt soț. *[**R.A.:** art. 28 C. fam.]*

Capitolul VI. Drepturile şi obligaţiile patrimoniale ale soţilor

Secţiunea 1. Dispoziţii comune

§1. Despre regimul matrimonial în general

Art. 312. Regimurile matrimoniale. (1) Viitorii soţi pot alege ca regim matrimonial: comunitatea legală, separaţia de bunuri sau comunitatea convenţională.

(2) Indiferent de regimul matrimonial ales, nu se poate deroga de la dispoziţiile prezentei secţiuni, dacă prin lege nu se prevede altfel.

Legea de aplicare: Art. 27. Indiferent de data încheierii căsătoriei, în ceea ce priveşte relaţiile lor personale şi patrimoniale, soţii sunt supuşi dispoziţiilor Codului civil, de la data intrării sale în vigoare.

Art. 313. Efectele regimului matrimonial. (1) Între soţi, regimul matrimonial produce efecte numai din ziua încheierii căsătoriei.

(2) Faţă de terţi, regimul matrimonial este opozabil de la data îndeplinirii formalităţilor de publicitate prevăzute de lege, afară de cazul în care aceştia l-au cunoscut pe altă cale.

(3) Neîndeplinirea formalităţilor de publicitate face ca soţii să fie consideraţi, în raport cu terţii de bună-credinţă, ca fiind căsătoriţi sub regimul matrimonial al comunităţii legale.

Art. 314. Mandatul convenţional. Un soţ poate să dea mandat celuilalt soţ să îl reprezinte pentru exercitarea drepturilor pe care le are potrivit regimului matrimonial.

Art. 315. Mandatul judiciar. (1) În cazul în care unul dintre soţi se află în imposibilitate de a-şi manifesta voinţa, celălalt soţ poate cere instanţei de tutelă încuviinţarea de a-l reprezenta pentru exercitarea drepturilor pe care le are potrivit regimului matrimonial. Prin hotărârea pronunţată se stabilesc condiţiile, limitele şi perioada de valabilitate a acestui mandat.

(2) În afara altor cazuri prevăzute de lege, mandatul încetează atunci când soţul reprezentat nu se mai află în situaţia prevăzută la alin. (1) sau când este numit un tutore ori, după caz, un curator.

(3) Dispoziţiile art. 346 şi 347 sunt aplicabile în mod corespunzător.

Legea de aplicare: Art. 28. Dispoziţiile art. 315 alin. (1) din Codul civil sunt aplicabile şi în cazul căsătoriilor încheiate înainte de intrarea în vigoare a Codului civil, dacă imposibilitatea unuia dintre soţi de a-şi manifesta voinţa intervine sau se menţine şi după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 316. Actele de dispoziţie care pun în pericol grav interesele familiei. (1) În mod excepţional, dacă unul dintre soţi încheie acte juridice prin care pune în pericol grav interesele familiei, celălalt soţ poate cere instanţei de tutelă ca, pentru o durată determinată, dreptul de a dispune de anumite bunuri să poată fi exercitat numai cu consimţământul său expres. Durata acestei măsuri poate fi prelungită, fără însă a se depăşi în total 2 ani. Hotărârea de încuviinţare a măsurii se comunică în vederea efectuării formalităţilor de publicitate imobiliară sau mobiliară, după caz.

(2) Actele încheiate cu nerespectarea hotărârii judecătoreşti sunt anulabile. Dreptul la acțiune se prescrie în termen de un an, care începe să curgă de la data când soțul vătămat a luat cunoştință de existența actului.

(3) Dispozițiile art. 346 şi 347 sunt aplicabile în mod corespunzător.

Legea de aplicare: Art. 29. Dispozițiile art. 316 din Codul civil sunt aplicabile şi în cazul căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil, dacă actele juridice care pun în pericol grav interesele familiei sunt săvârşite de unul dintre soți după această dată.

Art. 317. Independența patrimonială a soților. (1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, fiecare soț poate să încheie orice acte juridice cu celălalt soț sau cu terțe persoane.

(2) Fiecare soț poate să facă singur, fără consimțământul celuilalt, depozite bancare, precum şi orice alte operațiuni în legătură cu acestea.

(3) În raport cu instituția de credit, soțul titular al contului are, chiar şi după desfacerea sau încetarea căsătoriei, dreptul de a dispune de fondurile depuse, dacă prin hotărâre judecătorească executorie nu s-a decis altfel.

Art. 318. Dreptul la informare. (1) Fiecare soț poate să îi ceară celuilalt să îl informeze cu privire la bunurile, veniturile şi datoriile sale, iar în caz de refuz nejustificat se poate adresa instanței de tutelă.

(2) Instanța poate să îl oblige pe soțul celui care a sesizat-o sau pe orice terț să furnizeze informațiile cerute şi să depună probele necesare în acest sens.

(3) Terții pot să refuze furnizarea informațiilor cerute atunci când, potrivit legii, refuzul este justificat de păstrarea secretului profesional.

(4) Atunci când informațiile solicitate de un soț pot fi obținute, potrivit legii, numai la cererea celuilalt soț, refuzul acestuia de a le solicita naşte prezumția relativă că susținerile soțului reclamant sunt adevărate.

Art. 319. Încetarea regimului matrimonial. (1) Regimul matrimonial încetează prin constatarea nulității, anularea, desfacerea sau încetarea căsătoriei.

(2) În timpul căsătoriei, regimul matrimonial poate fi modificat, în condițiile legii.

Art. 320. Lichidarea regimului matrimonial. În caz de încetare sau de schimbare, regimul matrimonial se lichidează potrivit legii, prin bună învoială sau, în caz de neînțelegere, pe cale judiciară. Hotărârea judecătorească definitivă sau, după caz, înscrisul întocmit în formă autentică notarială constituie act de lichidare.

§2. Locuința familiei

Art. 321. Noțiune. (1) Locuința familiei este locuința comună a soților sau, în lipsă, locuința soțului la care se află copiii.

(2) Oricare dintre soți poate cere notarea în cartea funciară, în condițiile legii, a unui imobil ca locuință a familiei, chiar dacă nu este proprietarul imobilului.

Art. 322. Regimul unor acte juridice. (1) Fără consimțământul scris al celuilalt soț, niciunul dintre soți, chiar dacă este proprietar exclusiv, nu poate dispune de drepturile asupra locuinței familiei şi nici nu poate încheia acte prin care ar fi afectată folosința acesteia.

(2) De asemenea, un soț nu poate deplasa din locuință bunurile ce mobilează sau decorează locuința familiei şi nu poate dispune de acestea fără consimțământul scris al celuilalt soț.

(3) În cazul în care consimțământul este refuzat fără un motiv legitim, celălalt soț poate să sesizeze instanța de tutelă, pentru ca aceasta să autorizeze încheierea actului.

(4) Soțul care nu şi-a dat consimțământul la încheierea actului poate cere anularea lui în termen de un an de la data la care a luat cunoştință despre acesta, dar nu mai târziu de un an de la data încetării regimului matrimonial.

(5) În lipsa notării locuinței familiei în cartea funciară, soțul care nu şi-a dat consimțământul nu poate cere anularea actului, ci numai daune-interese de la celălalt soț, cu excepția cazului în care terțul dobânditor a cunoscut, pe altă cale, calitatea de locuință a familiei.

(6) Dispozițiile alin. (5) se aplică în mod corespunzător actelor încheiate cu încălcarea prevederilor alin. (2).

Legea de aplicare: Art. 30. Dispozițiile art. 322 din Codul civil sunt aplicabile şi în cazul căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil, dacă actele de dispoziție asupra locuinței familiei ori asupra bunurilor care mobilează sau decorează locuința familiei ori deplasarea acestora din locuință au intervenit după această dată.

Art. 323. Drepturile soților asupra locuinței închiriate. (1) În cazul în care locuința este deținută în temeiul unui contract de închiriere, fiecare soț are un drept locativ propriu, chiar dacă numai unul dintre ei este titularul contractului ori contractul este încheiat înainte de căsătorie.

(2) Dispozițiile art. 322 sunt aplicabile în mod corespunzător.

(3) În caz de deces al unuia dintre soți, soțul supraviețuitor continuă exercitarea dreptului său locativ, dacă nu renunță în mod expres la acesta, în termenul prevăzut la art. 1.834.

Legea de aplicare: Art. 31. Dispozițiile art. 323 din Codul civil sunt aplicabile contractelor de închiriere încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 324. Atribuirea beneficiului contractului de închiriere. (1) La desfacerea căsătoriei, dacă nu este posibilă folosirea locuinței de către ambii soți şi aceştia nu se înțeleg, beneficiul contractului de închiriere poate fi atribuit unuia dintre soți, ținând seama, în ordine, de interesul superior al copiilor minori, de culpa în desfacerea căsătoriei şi de posibilitățile locative proprii ale foştilor soți.

(2) Soțul căruia i s-a atribuit beneficiul contractului de închiriere este dator să plătească celuilalt soț o indemnizație pentru acoperirea cheltuielilor de instalare într-o altă locuință, cu excepția cazului în care divorțul a fost pronunțat din culpa exclusivă a acestuia din urmă. Dacă există bunuri comune, indemnizația se poate imputa, la partaj, asupra cotei cuvenite soțului căruia i s-a atribuit beneficiul contractului de închiriere.

(3) Atribuirea beneficiului contractului de închiriere se face cu citarea locatorului şi produce efecte față de acesta de la data când hotărârea judecătorească a rămas definitivă.

(4) Prevederile alin. (1)-(3) se aplică în mod similar şi în cazul în care bunul este proprietatea comună a celor 2 soţi, atribuirea beneficiului locuinţei conjugale producând efecte până la data rămânerii definitive a hotărârii de partaj.

Legea de aplicare: Art. 32. Dispoziţiile art. 324 din Codul civil sunt aplicabile şi în cazul căsătoriilor în fiinţă la data intrării în vigoare a Codului civil, dacă atribuirea beneficiului contractului de închiriere se face după această dată.

§3. Cheltuielile căsătoriei

Art. 325. Contribuţia soţilor. (1) Soţii sunt obligaţi să îşi acorde sprijin material reciproc.

(2) Ei sunt obligaţi să contribuie, în raport cu mijloacele fiecăruia, la cheltuielile căsătoriei, dacă prin convenţie matrimonială nu s-a prevăzut altfel.

(3) Orice convenţie care prevede că suportarea cheltuielilor căsătoriei revine doar unuia dintre soţi este considerată nescrisă. *[**R.A.:** art. 29 C. fam.]*

Art. 326. Munca în gospodărie. Munca oricăruia dintre soţi în gospodărie şi pentru creşterea copiilor reprezintă o contribuţie la cheltuielile căsătoriei.

Art. 327. Veniturile din profesie. Fiecare soţ este liber să exercite o profesie şi să dispună, în condiţiile legii, de veniturile încasate, cu respectarea obligaţiilor ce îi revin privind cheltuielile căsătoriei.

Art. 328. Dreptul la compensaţie. Soţul care a participat efectiv la activitatea profesională a celuilalt soţ poate obţine o compensaţie, în măsura îmbogăţirii acestuia din urmă, dacă participarea sa a depăşit limitele obligaţiei de sprijin material şi ale obligaţiei de a contribui la cheltuielile căsătoriei.

§4. Alegerea regimului matrimonial

Art. 329. Convenţia matrimonială. Alegerea unui alt regim matrimonial decât cel al comunităţii legale se face prin încheierea unei convenţii matrimoniale.

Art. 330. Încheierea convenţiei matrimoniale. (1) Sub sancţiunea nulităţii absolute, convenţia matrimonială se încheie prin înscris autentificat de notarul public, cu consimţământul tuturor părţilor, exprimat personal sau prin mandatar cu procură autentică, specială şi având conţinut predeterminat.

(2) Convenţia matrimonială încheiată înainte de căsătorie produce efecte numai de la data încheierii căsătoriei.

(3) Convenţia încheiată în timpul căsătoriei produce efecte de la data prevăzută de părţi sau, în lipsă, de la data încheierii ei.

Art. 331. Simulaţia convenţiei matrimoniale. Actul secret, prin care se alege un alt regim matrimonial sau se modifică regimul matrimonial pentru care sunt îndeplinite formalităţile de publicitate prevăzute de lege, produce efecte numai între soţi şi nu poate fi opus terţilor de bună-credinţă.

Art. 332. Obiectul convenţiei matrimoniale. (1) Prin convenţia matrimonială nu se poate deroga, sub sancţiunea nulităţii absolute, de la dispoziţiile legale privind regimul matrimonial ales decât în cazurile anume prevăzute de lege.

(2) De asemenea, convenția matrimonială nu poate aduce atingere egalității dintre soți, autorității părinteşti sau devoluțiunii succesorale legale.

Art. 333. Clauza de preciput. (1) Prin convenție matrimonială se poate stipula ca soțul supraviețuitor să preia fără plată, înainte de partajul moştenirii, unul sau mai multe dintre bunurile comune, deținute în devălmăşie sau în coproprietate. Clauza de preciput poate fi stipulată în beneficiul fiecăruia dintre soți sau numai în favoarea unuia dintre ei.

(2) Clauza de preciput nu este supusă raportului donațiilor, ci numai reducțiunii, în condițiile art. 1.096 alin. (1) şi (2).

(3) Clauza de preciput nu aduce nicio atingere dreptului creditorilor comuni de a urmări, chiar înainte de încetarea comunității, bunurile ce fac obiectul clauzei.

(4) Clauza de preciput devine caducă atunci când comunitatea încetează în timpul vieții soților, când soțul beneficiar a decedat înaintea soțului dispunător ori când aceştia au decedat în acelaşi timp sau când bunurile care au făcut obiectul ei au fost vândute la cererea creditorilor comuni.

(5) Executarea clauzei de preciput se face în natură sau, dacă acest lucru nu este posibil, prin echivalent.

Art. 334. Publicitatea convenției matrimoniale. (1) Pentru a fi opozabile terților, convențiile matrimoniale se înscriu în Registrul național notarial al regimurilor matrimoniale, organizat potrivit legii.

(2) După autentificarea convenției matrimoniale în timpul căsătoriei sau după primirea copiei de pe actul căsătoriei, potrivit art. 291, notarul public expediază, din oficiu, un exemplar al convenției la serviciul public comunitar local de evidență a persoanelor unde a avut loc celebrarea căsătoriei, pentru a se face mențiune pe actul de căsătorie, la registrul menționat la alin. (1), precum şi la celelalte registre de publicitate, în condițiile alin. (4).

(3) Dispozițiile alin. (2) nu exclud dreptul oricăruia dintre soți de a solicita îndeplinirea formalităților de publicitate.

(4) Ținând seama de natura bunurilor, convențiile matrimoniale se vor nota în cartea funciară, se vor înscrie în registrul comerțului, precum şi în alte registre de publicitate prevăzute de lege. În toate aceste cazuri, neîndeplinirea formalităților de publicitate speciale nu poate fi acoperită prin înscrierea făcută în registrul menționat la alin. (1).

(5) Orice persoană, fără a fi ținută să justifice vreun interes, poate cerceta registrul menționat la alin. (1) şi poate solicita, în condițiile legii, eliberarea de extrase certificate.

Legea de aplicare: Art. 229². (1) Registrele naționale notariale vor fi deschise, ținute şi administrate exclusiv de Uniunea Națională a Notarilor Publici. (2) Deschiderea, conținutul, administrarea şi operarea registrelor notariale se stabilesc prin Legea nr. 36/1995, republicată.

Legislație conexă: ▶ Normele metodologice din 31 august 2011 privind organizarea şi funcționarea Registrului național notarial al regimurilor matrimoniale şi procedura de înscriere şi consultare a acestuia, aprobate prin Ordinul ministrului justiției nr. 1786/C din 31 august 2011 (M. Of. nr. 666 din 19 septembrie 2011); ▶ art. 103 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 265/2022 privind registrul comerțului şi pentru modificarea şi completarea altor

acte normative cu incidență asupra înregistrării în registrul comerțului (M. Of. nr. 750 din 26 iulie 2022).

Art. 335. Inopozabilitatea convenției matrimoniale. (1) Convenția matrimonială nu poate fi opusă terților cu privire la actele încheiate de aceştia cu unul dintre soți, decât dacă au fost îndeplinite formalitățile de publicitate prevăzute la art. 334 sau dacă terții au cunoscut-o pe altă cale.

(2) De asemenea, convenția matrimonială nu poate fi opusă terților cu privire la actele încheiate de aceştia cu oricare dintre soți înainte de încheierea căsătoriei.

Art. 336. Modificarea convenției matrimoniale. Convenția matrimonială poate fi modificată înainte de încheierea căsătoriei, cu respectarea condițiilor prevăzute la art. 330 şi 332. Dispozițiile art. 334 şi 335 sunt aplicabile.

Art. 337. Încheierea convenției matrimoniale de către minor ori persoana care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială[1]. (1)[2] Minorul care a împlinit vârsta matrimonială sau majorul persoana care beneficiază de consiliere judiciară ori tutelă specială poate încheia sau modifica o convenție matrimonială numai cu încuviințarea ocrotitorului său legal şi cu autorizarea instanței de tutelă.

(2) În lipsa încuviințării sau a autorizării prevăzute la alin. (1), convenția încheiată de minor poate fi anulată în condițiile art. 46, care se aplică în mod corespunzător.

(3) Acțiunea în anulare nu poate fi formulată dacă a trecut un an de la încheierea căsătoriei.

Art. 338. Nulitatea convenției matrimoniale. În cazul în care convenția matrimonială este nulă sau anulată, între soți se aplică regimul comunității legale, fără a fi afectate drepturile dobândite de terții de bună-credință.

Secțiunea a 2-a. Regimul comunității legale

Art. 339. Bunurile comune. Bunurile dobândite în timpul regimului comunității legale de oricare dintre soți sunt, de la data dobândirii lor, bunuri comune în devălmăşie ale soților. *[**R.A.:** art. 30 alin. (1) C. fam.]*

Art. 340. Bunurile proprii. Nu sunt bunuri comune, ci bunuri proprii ale fiecărui soț:

a) bunurile dobândite prin moştenire legală, legat sau donație, cu excepția cazului în care dispunătorul a prevăzut, în mod expres, că ele vor fi comune;

b) bunurile de uz personal;

c) bunurile destinate exercitării profesiei unuia dintre soți, dacă nu sunt elemente ale unui fond de comerț care face parte din comunitatea de bunuri;

d) drepturile patrimoniale de proprietate intelectuală asupra creațiilor sale şi asupra semnelor distinctive pe care le-a înregistrat;

---

[1] Denumirea marginală a art. 337 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. 7 pct. 47 din Legea nr. 140/2022.

[2] Alin. (1) al art. 337 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 47 din Legea nr. 140/2022.

e) bunurile dobândite cu titlu de premiu sau recompensă, manuscrisele ştiinţifice sau literare, schiţele şi proiectele artistice, proiectele de invenţii şi alte asemenea bunuri;

f) indemnizaţia de asigurare şi despăgubirile pentru orice prejudiciu material sau moral adus unuia dintre soţi;

g) bunurile, sumele de bani sau orice valori care înlocuiesc un bun propriu, precum şi bunul dobândit în schimbul acestora;

h) fructele bunurilor proprii. *[**R.A.:** art. 31 C. fam.]*

Legea de aplicare: Art. 33. Dispoziţiile art. 340 şi 341 din Codul civil sunt aplicabile şi căsătoriilor în fiinţă la data intrării în vigoare a Codului civil, ori de câte ori actul juridic sau faptul juridic în temeiul căruia a fost dobândit bunul intervine după această dată.

Art. 341. Veniturile din muncă şi cele asimilate acestora. Veniturile din muncă, sumele de bani cuvenite cu titlu de pensie în cadrul asigurărilor sociale şi altele asemenea, precum şi veniturile cuvenite în temeiul unui drept de proprietate intelectuală sunt bunuri comune, indiferent de data dobândirii lor, însă numai în cazul în care creanţa privind încasarea lor devine scadentă în timpul comunităţii.

Legea de aplicare: Art. 33. Dispoziţiile art. 340 şi 341 din Codul civil sunt aplicabile şi căsătoriilor în fiinţă la data intrării în vigoare a Codului civil, ori de câte ori actul juridic sau faptul juridic în temeiul căruia a fost dobândit bunul intervine după această dată.

Art. 342. Regimul juridic al bunurilor proprii. Fiecare soţ poate folosi, administra şi dispune liber de bunurile sale proprii, în condiţiile legii.

Art. 343. Dovada bunurilor soţilor. (1) Calitatea de bun comun nu trebuie să fie dovedită.

(2) Dovada că un bun este propriu se poate face între soţi prin orice mijloc de probă. În cazul prevăzut la art. 340 lit. a), dovada se face în condiţiile legii.

(3) Pentru bunurile mobile dobândite anterior căsătoriei, înainte de încheierea acesteia se întocmeşte un inventar de către notarul public sau sub semnătură privată, dacă părţile convin astfel. În lipsa inventarului, se prezumă, până la proba contrară, că bunurile sunt comune. *[**R.A.:** art. 30 alin. (3) C. fam. şi art. 5 din Decretul nr. 32/1954]*

Art. 344. Formalităţile de publicitate. Oricare dintre soţi poate cere să se facă menţiune în cartea funciară ori, după caz, în alte registre de publicitate prevăzute de lege despre apartenenţa unui bun la comunitate.

Art. 345. Actele de conservare, de folosinţă şi de administrare. (1) Fiecare soţ are dreptul de a folosi bunul comun fără consimţământul expres al celuilalt soţ. Cu toate acestea, schimbarea destinaţiei bunului comun nu se poate face decât prin acordul soţilor.

(2) De asemenea, fiecare soţ poate încheia singur acte de conservare, acte de administrare cu privire la oricare dintre bunurile comune, precum şi acte de dobândire a bunurilor comune.

(3) Dispoziţiile art. 322 rămân aplicabile.

(4) În măsura în care interesele sale legate de comunitatea de bunuri au fost prejudiciate printr-un act juridic, soţul care nu a participat la încheierea actului nu

poate pretinde decât daune-interese de la celălalt soț, fără a fi afectate drepturile dobândite de terții de bună-credință. *[**R.A.:** art. 35 alin. (1) C. fam.]*

Legea de aplicare: Art. 34. Dispozițiile art. 345-350 din Codul civil sunt aplicabile şi căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil, dacă actul sau faptul juridic cu privire la un bun comun a intervenit după această dată.

Art. 346. Actele de înstrăinare şi de grevare. (1) Actele de înstrăinare sau de grevare cu drepturi reale având ca obiect bunurile comune nu pot fi încheiate decât cu acordul ambilor soți.

(2) Cu toate acestea, oricare dintre soți poate dispune singur, cu titlu oneros, de bunurile mobile comune a căror înstrăinare nu este supusă, potrivit legii, anumitor formalități de publicitate. Dispozițiile art. 345 alin. (4) rămân aplicabile.

(3) Sunt, de asemenea, exceptate de la prevederile alin. (1) darurile obişnuite. *[**R.A.:** art. 35 alin. (2) C. fam.]*

Legea de aplicare: Art. 34. Dispozițiile art. 345-350 din Codul civil sunt aplicabile şi căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil, dacă actul sau faptul juridic cu privire la un bun comun a intervenit după această dată.

Art. 347. Nulitatea relativă. (1) Actul încheiat fără consimțământul expres al celuilalt soț, atunci când el este necesar potrivit legii, este anulabil.

(2) Terțul dobânditor care a depus diligența necesară pentru a se informa cu privire la natura bunului este apărat de efectele nulității. Dispozițiile art. 345 alin. (4) rămân aplicabile.

Legea de aplicare: Art. 34. Dispozițiile art. 345-350 din Codul civil sunt aplicabile şi căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil, dacă actul sau faptul juridic cu privire la un bun comun a intervenit după această dată.

Art. 348. Aportul de bunuri comune. Bunurile comune pot face obiectul unui aport la societăți, asociații sau fundații, în condițiile legii.

Legea de aplicare: Art. 34. Dispozițiile art. 345-350 din Codul civil sunt aplicabile şi căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil, dacă actul sau faptul juridic cu privire la un bun comun a intervenit după această dată.

Art. 349. Regimul aporturilor. (1) Sub sancțiunea prevăzută la art. 347, niciunul dintre soți nu poate singur, fără consimțământul scris al celuilalt soț, să dispună de bunurile comune ca aport la o societate sau pentru dobândirea de părți sociale ori, după caz, de acțiuni. În cazul societăților comerciale[1] ale căror acțiuni sunt tranzacționate pe o piață reglementată, soțul care nu şi-a dat consimțământul

---

[1] Potrivit art. 77 din Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (M. Of. nr. 365 din 30 mai 2012): *„Ori de câte ori prin legi şi prin alte acte normative se face trimitere la Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale ori la «societatea comercială/societățile comerciale», după caz, trimiterea se consideră a fi făcută la Legea societăților nr. 31/1990 ori, după caz, la «societatea/societățile reglementată/reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările şi completările ulterioare»*. În tot cuprinsul Codului civil, acolo unde este cazul, trebuie avută în vedere această dispoziție.

scris la întrebuințarea bunurilor comune nu poate pretinde decât daune-interese de la celălalt soț, fără a fi afectate drepturile dobândite de terți.

(2) În cazul prevăzut la alin. (1), calitatea de asociat este recunoscută soțului care a aportat bunul comun, dar părțile sociale sau acțiunile sunt bunuri comune. Soțul asociat exercită singur drepturile ce decurg din această calitate şi poate realiza singur transferul părților sociale ori, după caz, al acțiunilor deținute.

(3) Calitatea de asociat poate fi recunoscută şi celuilalt soț, dacă acesta şi-a exprimat voința în acest sens. În acest caz, fiecare dintre soți are calitatea de asociat pentru părțile sociale sau acțiunile atribuite în schimbul a jumătate din valoarea bunului, dacă, prin convenție, soții nu au stipulat alte cote-părți. Părțile sociale sau acțiunile ce revin fiecăruia dintre soți sunt bunuri proprii.

Legea de aplicare: Art. 34. Dispozițiile art. 345-350 din Codul civil sunt aplicabile şi căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil, dacă actul sau faptul juridic cu privire la un bun comun a intervenit după această dată.

Art. 350. Dispoziții testamentare. Fiecare soț poate dispune prin legat de partea ce i s-ar cuveni, la încetarea căsătoriei, din comunitatea de bunuri.

Legea de aplicare: Art. 34. Dispozițiile art. 345-350 din Codul civil sunt aplicabile şi căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil, dacă actul sau faptul juridic cu privire la un bun comun a intervenit după această dată.

Art. 351. Datoriile comune ale soților. Soții răspund cu bunurile comune pentru:

a) obligațiile născute în legătură cu conservarea, administrarea sau dobândirea bunurilor comune;

b) obligațiile pe care le-au contractat împreună;

c) obligațiile asumate de oricare dintre soți pentru acoperirea cheltuielilor obişnuite ale căsătoriei;

d) repararea prejudiciului cauzat prin însuşirea, de către unul dintre soți, a bunurilor aparținând unui terț, în măsura în care, prin aceasta, au sporit bunurile comune ale soților. *[**R.A.:** art. 32 C. fam.]*

Legea de aplicare: Art. 35. Dispozițiile art. 351-354 din Codul civil sunt aplicabile şi căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil, dacă datoria s-a născut după această dată.

Art. 352. Răspunderea subsidiară pentru datoriile comune. (1) În măsura în care obligațiile comune nu au fost acoperite prin urmărirea bunurilor comune, soții răspund solidar, cu bunurile proprii. În acest caz, cel care a plătit datoria comună se subrogă în drepturile creditorului pentru ceea ce a suportat peste cota-parte ce i-ar reveni din comunitate dacă lichidarea s-ar face la data plății datoriei.

(2) Soțul care a plătit datoria comună în condițiile alin. (1) are un drept de reținție asupra bunurilor celuilalt soț până la acoperirea integrală a creanțelor pe care acesta i le datorează. *[**R.A.:** art. 34 C. fam.]*

Legea de aplicare: Art. 35. Dispozițiile art. 351-354 din Codul civil sunt aplicabile şi căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil, dacă datoria s-a născut după această dată.

Art. 353. Urmărirea bunurilor comune. (1) Bunurile comune nu pot fi urmărite de creditorii personali ai unuia dintre soți.

(2) Cu toate acestea, după urmărirea bunurilor proprii ale soțului debitor, creditorul său personal poate cere partajul bunurilor comune, însă numai în măsura necesară pentru acoperirea creanței sale.

(3) Bunurile astfel împărțite devin bunuri proprii. *[**R.A.:** art. 33 C. fam.]*

Legea de aplicare: Art. 35. Dispozițiile art. 351-354 din Codul civil sunt aplicabile şi căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil, dacă datoria s-a născut după această dată.

Art. 354. Urmărirea veniturilor din profesie. Veniturile din muncă ale unui soț, precum şi cele asimilate acestora nu pot fi urmărite pentru datoriile comune asumate de către celălalt soț, cu excepția celor prevăzute la art. 351 lit. c).

Legea de aplicare: Art. 35. Dispozițiile art. 351-354 din Codul civil sunt aplicabile şi căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil, dacă datoria s-a născut după această dată.

Art. 355. Lichidarea regimului comunității. (1) La încetarea comunității, aceasta se lichidează prin hotărâre judecătorească sau act autentic notarial.

(2) Până la finalizarea lichidării, comunitatea subzistă atât în privința bunurilor, cât şi în privința obligațiilor.

(3) Când comunitatea încetează prin decesul unuia dintre soți, lichidarea se face între soțul supraviețuitor şi moştenitorii soțului decedat. În acest caz, obligațiile soțului decedat se divid între moştenitori proporțional cu cotele ce le revin din moştenire.

Art. 356. Efectele încetării regimului comunității. Dacă regimul comunității de bunuri încetează prin desfacerea căsătoriei, foştii soți rămân coproprietari în devălmăşie asupra bunurilor comune până la stabilirea cotei-părți ce revine fiecăruia.

Art. 357. Lichidarea comunității. Partajul. (1) În cadrul lichidării comunității, fiecare dintre soți preia bunurile sale proprii, după care se va proceda la partajul bunurilor comune şi la regularizarea datoriilor.

(2) În acest scop, se determină mai întâi cota-parte ce revine fiecărui soț, pe baza contribuției sale atât la dobândirea bunurilor comune, cât şi la îndeplinirea obligațiilor comune. Până la proba contrară, se prezumă că soții au avut o contribuție egală.

(3) Dispozițiile art. 364 alin. (2) se aplică în mod corespunzător.

Art. 358. Partajul în timpul regimului comunității. (1) În timpul regimului comunității, bunurile comune pot fi împărțite, în tot sau în parte, prin act încheiat în formă autentică notarială, în caz de bună învoială, ori pe cale judecătorească, în caz de neînțelegere.

(2) Prevederile art. 357 alin. (2) se aplică în mod corespunzător.

(3) Bunurile atribuite fiecărui soț prin partaj devin bunuri proprii, iar bunurile neîmpărțite rămân bunuri comune.

(4) Regimul comunității nu încetează decât în condițiile legii, chiar dacă toate bunurile comune au fost împărțite potrivit acestui articol. *[**R.A.:** art. 36 alin. (2) C. fam.]*

Legea de aplicare: Art. 36. (1) Dispozițiile art. 358 din Codul civil sunt aplicabile şi căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil, dacă actul de împărțire a bunurilor comune se încheie după această dată. (2) În cazul cererilor de împărțire a bunurilor comune aflate în curs de judecată în primă instanță la data intrării în vigoare a Codului civil, instanța de judecată poate dispune împărțirea bunurilor comune în timpul căsătoriei, fără a mai fi necesară examinarea motivelor temeinice.

Art. 359. Convențiile contrare regimului comunității legale. Orice convenție contrară dispozițiilor prezentei secțiuni este lovită de nulitate absolută, în măsura în care nu este compatibilă cu regimul comunității convenționale.

Secțiunea a 3-a. Regimul separației de bunuri

Art. 360. Regimul bunurilor. (1) Fiecare dintre soți este proprietar exclusiv în privința bunurilor dobândite înainte de încheierea căsătoriei, precum şi a celor pe care le dobândeşte în nume propriu după această dată.

(2) Prin convenție matrimonială, părțile pot stipula clauze privind lichidarea acestui regim în funcție de masa de bunuri achiziționate de fiecare dintre soți în timpul căsătoriei, în baza căreia se va calcula creanța de participare. Dacă părțile nu au convenit altfel, creanța de participare reprezintă jumătate din diferența valorică dintre cele două mase de achiziții nete şi va fi datorată de către soțul a cărui masă de achiziții nete este mai mare, putând fi plătită în bani sau în natură.

Art. 361. Inventarul bunurilor mobile. (1) La adoptarea acestui regim, notarul public întocmeşte un inventar al bunurilor mobile proprii, indiferent de modul lor de dobândire.

(2) Se poate întocmi un inventar şi pentru bunurile mobile dobândite în timpul separației de bunuri.

(3) În toate cazurile, pentru opozabilitate față de terți, inventarul se anexează la convenția matrimonială, supunându-se aceloraşi formalități de publicitate ca şi convenția matrimonială.

(4) În lipsa inventarului se prezumă, până la proba contrară, că dreptul de proprietate exclusivă aparține soțului posesor.

(5) Dacă bunul a fost dobândit printr-un act juridic supus, potrivit legii, unei condiții de formă pentru validitate ori unor cerințe de publicitate, dreptul de proprietate exclusivă nu se poate dovedi decât prin înscrisul care îndeplineşte formele cerute de lege.

Art. 362. Bunurile proprietate comună pe cote-părți. (1) Bunurile dobândite împreună de soți aparțin acestora în proprietate comună pe cote-părți, în condițiile legii.

(2) Dovada coproprietății se face în condițiile art. 361, care se aplică în mod corespunzător.

Art. 363. Folosința bunurilor celuilalt soț. (1) Soțul care se foloseşte de bunurile celuilalt soț fără împotrivirea acestuia din urmă are obligațiile unui uzufructuar, cu excepția celor prevăzute la art. 723, 726 şi 727. El este dator să restituie

numai fructele existente la data solicitării lor de către celălalt soț sau, după caz, la data încetării ori schimbării regimului matrimonial.

(2) Dacă unul dintre soți încheie singur un act prin care dobândeşte un bun, folosindu-se, în tot sau în parte, de bunuri aparținând celuilalt soț, acesta din urmă poate alege, în proporția bunurilor proprii folosite fără acordul său, între a reclama pentru sine proprietatea bunului achiziționat şi a pretinde daune-interese de la soțul dobânditor. Proprietatea nu poate fi însă reclamată decât înainte ca soțul dobânditor să dispună de bunul dobândit, cu excepția cazului în care terțul dobânditor a cunoscut că bunul a fost achiziționat de către soțul vânzător prin valorificarea bunurilor celuilalt soț.

Art. 364. Răspunderea pentru obligațiile personale. (1) Niciunul dintre soți nu poate fi ținut de obligațiile născute din acte săvârşite de celălalt soț.

(2) Cu toate acestea, soții răspund solidar pentru obligațiile asumate de oricare dintre ei pentru acoperirea cheltuielilor obişnuite ale căsătoriei şi a celor legate de creşterea şi educarea copiilor.

Art. 365. Dreptul de retenție. La încetarea regimului separației de bunuri, fiecare dintre soți are un drept de retenție asupra bunurilor celuilalt până la acoperirea integrală a datoriilor pe care le au unul față de celălalt.

Secțiunea a 4-a. Regimul comunității convenționale

Art. 366. Domeniul de aplicare. Regimul comunității convenționale se aplică atunci când, în condițiile şi limitele prevăzute în prezenta secțiune, se derogă, prin convenție matrimonială, de la dispozițiile privind regimul comunității legale.

Art. 367. Obiectul convenției matrimoniale. În cazul în care se adoptă comunitatea convențională, convenția matrimonială se poate referi la unul sau mai multe dintre următoarele aspecte:

a) includerea în comunitate, în tot ori în parte, a bunurilor dobândite sau a datoriilor proprii născute înainte ori după încheierea căsătoriei, cu excepția bunurilor prevăzute la art. 340 lit. b) şi c);

b) restrângerea comunității la bunurile sau datoriile anume determinate în convenția matrimonială, indiferent dacă sunt dobândite ori, după caz, născute înainte sau în timpul căsătoriei, cu excepția obligațiilor prevăzute la art. 351 lit. c);

c) obligativitatea acordului ambilor soți pentru încheierea anumitor acte de administrare; în acest caz, dacă unul dintre soți se află în imposibilitate de a-şi exprima voința sau se opune în mod abuziv, celălalt soț poate să încheie singur actul, însă numai cu încuviințarea prealabilă a instanței de tutelă;

d) includerea clauzei de preciput; executarea clauzei de preciput se face în natură sau, dacă acest lucru nu este posibil, prin echivalent, din valoarea activului net al comunității;

e) modalități privind lichidarea comunității convenționale.

Art. 368. Alte dispoziții aplicabile. În măsura în care prin convenție matrimonială nu se prevede altfel, regimul juridic al comunității convenționale se completează cu dispozițiile legale privind regimul comunității legale.

Secțiunea a 5-a. Modificarea regimului matrimonial

§1. Modificarea convențională

Art. 369. Condiții. (1) După cel puțin un an de la încheierea căsătoriei, soții pot, ori de câte ori doresc, să înlocuiască regimul matrimonial existent cu un alt regim matrimonial ori să îl modifice, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege pentru încheierea convențiilor matrimoniale.

(2) Dispozițiile art. 291, 334, 335 şi 361 sunt aplicabile în mod corespunzător.

(3) Creditorii prejudiciați prin schimbarea sau lichidarea regimului matrimonial pot formula acțiunea revocatorie în termen de un an de la data la care au fost îndeplinite formalitățile de publicitate sau, după caz, de când au luat cunoştință mai înainte de aceste împrejurări pe altă cale.

(4) Creditorii prevăzuți la alin. (3) pot invoca oricând, pe cale de excepție, inopozabilitatea modificării sau lichidării regimului matrimonial făcute în frauda intereselor lor.

Legea de aplicare: Art. 37. Dispozițiile art. 369 din Codul civil privind modificarea convențională a regimului matrimonial sunt aplicabile şi căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil.

§2. Modificarea judiciară

Art. 370. Separația judiciară de bunuri. (1) Dacă regimul matrimonial al soților este cel al comunității legale sau convenționale, instanța, la cererea unuia dintre soți, poate pronunța separația de bunuri, atunci când celălalt soț încheie acte care pun în pericol interesele patrimoniale ale familiei.

(1¹)[1] La cererea tutorelui soțului care beneficiază de consiliere judiciară sau de tutelă specială sau la cererea consiliului de familie, instanța poate pronunța separația de bunuri, atunci când aceasta este în interesul persoanei ocrotite.

(2) Totodată, instanța va face aplicarea dispozițiilor art. 357.

(3) Dispozițiile art. 291, 334, 335 şi 361 se aplică în mod corespunzător.

Legea de aplicare: Art. 38. Dispozițiile art. 370-372 din Codul civil privind separația judiciară de bunuri sunt aplicabile şi căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil, dacă actele prin care se pun în pericol interesele patrimoniale ale familiei sunt încheiate de unul dintre soți după această dată.

Art. 371. Efectele între soți. (1) Separația de bunuri pronunțată de către instanță face ca regimul matrimonial anterior să înceteze, iar soților li se aplică regimul matrimonial prevăzut la art. 360-365.

(2)[2] Între soți, efectele separației se produc de la data formulării cererii, cu excepția cazului în care instanța, la cererea oricăruia dintre ei sau, după caz, a tutorelui soțului care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială ori la

---

[1] Alin. (1¹) al art. 370 a fost introdus prin art. 7 pct. 48 din Legea nr. 140/2022.

[2] Alin. (2) al art. 371 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 49 din Legea nr. 140/2022.

cererea consiliului de familie, dispune ca aceste efecte să li se aplice de la data despărțirii în fapt.

Legea de aplicare: Art. 38. Dispozițiile art. 370-372 din Codul civil privind separația judiciară de bunuri sunt aplicabile şi căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil, dacă actele prin care se pun în pericol interesele patrimoniale ale familiei sunt încheiate de unul dintre soți după această dată.

Art. 372. Efectele față de terți. (1) Creditorii soților nu pot cere separația de bunuri, dar pot interveni în cauză.

(2) Dispozițiile art. 369 alin. (3) şi (4) se aplică în mod corespunzător.

Legea de aplicare: Art. 38. Dispozițiile art. 370-372 din Codul civil privind separația judiciară de bunuri sunt aplicabile şi căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil, dacă actele prin care se pun în pericol interesele patrimoniale ale familiei sunt încheiate de unul dintre soți după această dată.

Capitolul VII. Desfacerea căsătoriei

Secțiunea 1. Cazurile de divorț

§1. Dispoziții generale

Art. 373. Motive de divorț. Divorțul poate avea loc:

a) prin acordul soților, la cererea ambilor soți sau a unuia dintre soți acceptată de celălalt soț;

b) atunci când, din cauza unor motive temeinice, raporturile dintre soți sunt grav vătămate şi continuarea căsătoriei nu mai este posibilă;

c) la cererea unuia dintre soți, după o separare în fapt care a durat cel puțin 2 ani;

d) la cererea aceluia dintre soți a cărui stare de sănătate face imposibilă continuarea căsătoriei. *[**R.A.:** art. 37 alin. (2) C. fam.]*

Legea de aplicare: ▶ Art. 40. În cazul cererilor de divorț formulate anterior intrării în vigoare a Codului civil, instanța poate să dispună divorțul prin acordul soților, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la art. 373 lit. a) şi art. 374 din Codul civil. [...] ▶ Art. 42. (1) În aplicarea art. 379 alin. (1) din Codul civil, divorțul se poate pronunța, în ipoteza prevăzută la art. 373 lit. b) din Codul civil, din culpa unuia dintre soți, dacă instanța stabileşte culpa soțului pârât în destrămarea căsătoriei. (2) Dispozițiile art. 388 din Codul civil sunt aplicabile, în cazul prevăzut la art. 373 lit. b) din Codul civil, dacă divorțul s-a pronunțat din culpa exclusivă a pârâtului, iar în cazul prevăzut la art. 373 lit. c) din Codul civil, dacă divorțul s-a pronunțat din culpa exclusivă a reclamantului.

§2. Divorțul prin acordul soților pe cale judiciară

Art. 374. Condiții. (1) Divorțul prin acordul soților poate fi pronunțat indiferent de durata căsătoriei şi indiferent dacă există sau nu copii minori rezultați din căsătorie.

(2)[1] *Abrogat*.

(3) Instanța este obligată să verifice existența consimțământului liber şi neviciat al fiecărui soț. *[**R.A.:** art. 38 C. fam.]*

---

[1] Alin. (2) al art. 374 a fost abrogat prin art. 7 pct. 50 din Legea nr. 140/2022.

Legea de aplicare: Art. 40. În cazul cererilor de divorț formulate anterior intrării în vigoare a Codului civil, instanța poate să dispună divorțul prin acordul soților, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la art. 373 lit. a) și art. 374 din Codul civil.

Legislație conexă: art. 929-931 CPC.

§3. Divorțul prin acordul soților pe cale administrativă sau prin procedură notarială

Recurs în interesul legii. Prin Decizia nr. 33/2019 (M. Of. nr. 144 din 24 februarie 2020), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursurilor în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de Avocatul Poporului și, în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 2 alin. (4), art. 59 alin. (2) și art. 64 alin. (2) din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, a stabilit:
„Instanța de judecată nu poate consfinți acordul de mediere referitor la înțelegerea părților privind desfacerea căsătoriei.
Cu privire la rezolvarea aspectelor accesorii divorțului, instanța de judecată poate consfinți acordul de mediere având acest obiect".

Art. 375. Condiții. (1) Dacă soții sunt de acord cu divorțul și nu au copii minori, născuți din căsătorie, din afara căsătoriei sau adoptați, ofițerul de stare civilă ori notarul public de la locul căsătoriei sau al ultimei locuințe comune a soților poate constata desfacerea căsătoriei prin acordul soților, eliberându-le un certificat de divorț, potrivit legii.

(2) Divorțul prin acordul soților poate fi constatat de notarul public și în cazul în care există copii minori născuți din căsătorie, din afara căsătoriei sau adoptați, dacă soții convin asupra tuturor aspectelor referitoare la numele de familie pe care să îl poarte după divorț, exercitarea autorității părintești de către ambii părinți, stabilirea locuinței copiilor după divorț, modalitatea de păstrare a legăturilor personale dintre părintele separat și fiecare dintre copii, precum și stabilirea contribuției părinților la cheltuielile de creștere, educare, învățătură și pregătire profesională a copiilor. Dacă din raportul de anchetă socială rezultă că acordul soților privind exercitarea în comun a autorității părintești sau cel privind stabilirea locuinței copiilor nu este în interesul copilului, sunt aplicabile prevederile art. 376 alin. (5).

(3)[1] Divorțul prin acordul soților nu poate fi admis dacă unul dintre soți beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială.

Art. 376. Procedura. (1) Cererea de divorț se depune de soți împreună. Ofițerul de stare civilă sau notarul public înregistrează cererea și le acordă un termen de reflecție de 30 de zile.

(2) Prin excepție de la prevederile alin. (1), cererea de divorț se poate depune la notarul public și prin mandatar cu procură autentică.

(3) La expirarea acestui termen, soții se prezintă personal, iar ofițerul de stare civilă sau, după caz, notarul public verifică dacă soții stăruie să divorțeze și dacă, în acest sens, consimțământul lor este liber și neviciat.

---

[1] Alin. (3) al art. 375 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 51 din Legea nr. 140/2022.

(4) Dacă soții stăruie în divorț, ofițerul de stare civilă sau, după caz, notarul public eliberează certificatul de divorț fără să facă vreo mențiune cu privire la culpa soților.

(5) Dispozițiile art. 383 alin. (1) şi (3) se aplică în mod corespunzător. Dacă soții nu se înțeleg asupra numelui de familie pe care să îl poarte după divorț ori, în cazul prevăzut la art. 375 alin. (2), asupra exercitării în comun a drepturilor părinteşti, ofițerul de stare civilă sau, după caz, notarul public emite o dispoziție de respingere a cererii de divorț şi îndrumă soții să se adreseze instanței de judecată, potrivit prevederilor art. 374.

(6) Soluționarea cererilor privind alte efecte ale divorțului asupra cărora soții nu se înțeleg este de competența instanței judecătoreşti.

Legislație conexă: ▶ Secțiunea a 7-a – „Procedura divorțului pe cale notarială" (art. 138) – din Legea nr. 36/1995 a notarilor publici şi a activității notariale, republicată (M. Of. nr. 237 din 19 martie 2018); ▶ Secțiunea a 7-a – „Procedura divorțului pe cale notarială" (art. 267-278) – din Capitolul al IV-lea al Regulamentului de aplicare a Legii notarilor publici şi a activității notariale nr. 36/1995, aprobat prin Ordinul ministrului justiției nr. 2333/C/2013 (M. Of. nr. 479 din 1 august 2013); ▶ Capitolul IX – „Constatarea desfacerii căsătoriei prin acordul soților de către ofițerul de stare civilă" din H.G. nr. 64/2011 pentru aprobarea Metodologiei cu privire la aplicarea unitară a dispozițiilor în materie de stare civilă (M. Of. nr. 151 din 2 martie 2011).

Art. 377. Mențiunea în actul de căsătorie. (1) Când cererea de divorț este depusă la primăria unde s-a încheiat căsătoria, ofițerul de stare civilă, după emiterea certificatului de divorț, face cuvenita mențiune în actul de căsătorie.

(2) În cazul depunerii cererii la primăria în a cărei rază teritorială soții au avut ultima locuință comună, ofițerul de stare civilă emite certificatul de divorț şi înaintează, de îndată, o copie certificată de pe acesta la primăria locului unde s-a încheiat căsătoria, spre a se face mențiune în actul de căsătorie.

(3) În cazul constatării divorțului de către notarul public, acesta emite certificatul de divorț şi înaintează, de îndată, o copie certificată de pe acesta la primăria locului unde s-a încheiat căsătoria, spre a se face mențiune în actul de căsătorie.

Art. 378. Refuzul ofițerului de stare civilă sau notarului public. (1) Dacă nu sunt îndeplinite condițiile art. 375, ofițerul de stare civilă sau, după caz, notarul public respinge cererea de divorț.

(2) Împotriva refuzului ofițerului de stare civilă sau notarului public nu există cale de atac, dar soții se pot adresa cu cererea de divorț instanței de judecată, pentru a dispune desfacerea căsătoriei prin acordul lor sau în baza unui alt temei prevăzut de lege.

(3) Pentru repararea prejudiciului prin refuzul abuziv al ofițerului de stare civilă sau notarului public de a constata desfacerea căsătoriei prin acordul soților şi de a emite certificatul de divorț, oricare dintre soți se poate adresa, pe cale separată, instanței competente.

Legea de aplicare: Art. 41. Dispozițiile Codului civil privind divorțul prin acordul soților pe cale administrativă sau prin procedură notarială sunt aplicabile şi căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil.

§4. Divorțul din culpă

Art. 379. Condiții. (1) În cazul prevăzut la art. 373 lit. b), divorțul se poate pronunța dacă instanța stabileşte culpa unuia dintre soți în destrămarea căsătoriei. Cu toate acestea, dacă din probele administrate rezultă culpa ambilor soți, instanța poate pronunța divorțul din culpa lor comună, chiar dacă numai unul dintre ei a făcut cerere de divorț. Dacă culpa aparține în totalitate reclamantului, sunt aplicabile prevederile art. 388.

(2) În ipoteza prevăzută de art. 373 lit. c), divorțul se pronunță din culpa exclusivă a soțului reclamant, cu excepția situației în care pârâtul se declară de acord cu divorțul, când acesta se pronunță fără a se face mențiune despre culpa soților.

Legea de aplicare: Art. 42. (1) În aplicarea art. 379 alin. (1) din Codul civil, divorțul se poate pronunța, în ipoteza prevăzută la art. 373 lit. b) din Codul civil, din culpa unuia dintre soți, dacă instanța stabileşte culpa soțului pârât în destrămarea căsătoriei. (2) Dispozițiile art. 388 din Codul civil sunt aplicabile, în cazul prevăzut la art. 373 lit. b) din Codul civil, dacă divorțul s-a pronunțat din culpa exclusivă a pârâtului, iar în cazul prevăzut la art. 373 lit. c) din Codul civil, dacă divorțul s-a pronunțat din culpa exclusivă a reclamantului.

Legislație conexă: art. 932 CPC.

Art. 380. Continuarea acțiunii de divorț. (1) În situația prevăzută la art. 379 alin. (1), dacă soțul reclamant decedează în timpul procesului, moştenitorii săi pot continua acțiunea de divorț.

(2) Acțiunea continuată de moştenitori este admisă numai dacă instanța constată culpa exclusivă a soțului pârât.

Legislație conexă: art. 926 CPC.

§5. Divorțul din cauza stării sănătății unui soț

Art. 381. Condițiile divorțului. În cazul prevăzut la art. 373 lit. d), desfacerea căsătoriei se pronunță fără a se face mențiune despre culpa soților.

Legea de aplicare: Art. 39. (1) Dispozițiile Codului civil privind divorțul se aplică fără a se deosebi între căsătoriile încheiate înainte sau după intrarea sa în vigoare. (2) Divorțul pronunțat anterior intrării în vigoare a Codului civil produce efectele stabilite de legea în vigoare la data când s-a pronunțat hotărârea rămasă irevocabilă.

Legislație conexă: art. 933 CPC.

Secțiunea a 2-a. Efectele divorțului

§1. Data desfacerii căsătoriei

Art. 382. Data desfacerii căsătoriei. (1) Căsătoria este desfăcută din ziua când hotărârea prin care s-a pronunțat divorțul a rămas definitivă.

(2) Prin excepție, dacă acțiunea de divorț este continuată de moştenitorii soțului reclamant, potrivit art. 380, căsătoria se socoteşte desfăcută la data decesului.

(3) În cazul prevăzut de art. 375, căsătoria este desfăcută pe data eliberării certificatului de divorț. *[**R.A.:** art. 39 C. fam.]*

§2. Efectele divorțului cu privire la raporturile nepatrimoniale dintre soți

Art. 383. Numele de familie după căsătorie. (1) La desfacerea căsătoriei prin divorț, soții pot conveni să păstreze numele purtat în timpul căsătoriei. Instanța ia act de această înțelegere prin hotărârea de divorț.

(2) Pentru motive temeinice, justificate de interesul unuia dintre soți sau de interesul superior al copilului, instanța poate să încuviințeze ca soții să păstreze numele purtat în timpul căsătoriei, chiar în lipsa unei înțelegeri între ei.

(3) Dacă nu a intervenit o înțelegere sau dacă instanța nu a dat încuviințarea, fiecare dintre foştii soți poartă numele dinaintea căsătoriei. *[**R.A.:** art. 40 C. fam.]*

Art. 384. Drepturile soțului divorțat. (1) Divorțul este considerat pronunțat împotriva soțului din a cărui culpă exclusivă s-a desfăcut căsătoria.

(2) Soțul împotriva căruia a fost pronunțat divorțul pierde drepturile pe care legea sau convențiile încheiate anterior cu terții le atribuie acestuia.

(3) Aceste drepturi nu sunt pierdute în cazul culpei comune sau al divorțului prin acordul soților.

§3. Efectele divorțului cu privire la raporturile patrimoniale dintre soți

I. Efecte cu privire la regimul matrimonial

Art. 385. Încetarea regimului matrimonial. (1) În cazul divorțului, regimul matrimonial încetează între soți la data introducerii cererii de divorț.

(2) Cu toate acestea, oricare dintre soți sau amândoi, împreună, în cazul divorțului prin acordul lor, pot cere instanței de divorț să constate că regimul matrimonial a încetat de la data separației în fapt.

(3) Prevederile acestui articol se aplică în mod corespunzător şi în cazul divorțului prevăzut de art. 375.

Legea de aplicare: Art. 43. Dispozițiile art. 385 din Codul civil privind încetarea regimului matrimonial se aplică numai în cazul divorțului care intervine după data intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 386. Actele încheiate în frauda celuilalt soț. (1) Actele menționate la art. 346 alin. (2), precum şi actele din care se nasc obligații în sarcina comunității, încheiate de unul dintre soți după data introducerii cererii de divorț sunt anulabile, dacă au fost făcute în frauda celuilalt soț.

(2) Dispozițiile art. 345 alin. (4) rămân aplicabile.

Legea de aplicare: Art. 44. Dispozițiile art. 386 din Codul civil sunt aplicabile numai în cazul în care cererea de divorț este introdusă după intrarea în vigoare a Codului civil, iar actele juridice sunt încheiate de un soț în frauda celuilalt soț după data introducerii cererii de divorț.

Art. 387. Opozabilitatea față de terți. (1) Hotărârea judecătorească prin care s-a pronunțat divorțul şi, după caz, certificatul de divorț prevăzut la art. 375 sunt opozabile față de terți, în condițiile legii.

(2) Dispozițiile art. 291, 334 şi 335 sunt aplicabile în mod corespunzător, inclusiv în cazul prevăzut la art. 375.

II. Dreptul la despăgubiri

Art. 388. Acordarea despăgubirilor. Distinct de dreptul la prestația compensatorie prevăzut la art. 390, soțul nevinovat, care suferă un prejudiciu prin desfacerea căsătoriei, poate cere soțului vinovat să îl despăgubească. Instanța de tutelă soluționează cererea prin hotărârea de divorț.

Legea de aplicare: ▶ Art. 42. (2) Dispozițiile art. 388 din Codul civil sunt aplicabile, în cazul prevăzut la art. 373 lit. b) din Codul civil, dacă divorțul s-a pronunțat din culpa exclusivă a pârâtului, iar în cazul prevăzut la art. 373 lit. c) din Codul civil, dacă divorțul s-a pronunțat din culpa exclusivă a reclamantului. ▶ Art. 45. Dispozițiile art. 388 din Codul civil privind acordarea despăgubirilor şi cele ale art. 390 din Codul civil privind acordarea prestației compensatorii sunt aplicabile în cazul în care motivele de divorț s-au ivit după intrarea în vigoare a Codului civil.

III. Obligația de întreținere între foştii soți

Art. 389. Obligația de întreținere. (1) Prin desfacerea căsătoriei, obligația de întreținere între soți încetează.

(2) Soțul divorțat are dreptul la întreținere, dacă se află în nevoie din pricina unei incapacități de muncă survenite înainte de căsătorie ori în timpul căsătoriei. El are drept la întreținere şi atunci când incapacitatea se iveşte în decurs de un an de la desfacerea căsătoriei, însă numai dacă incapacitatea este cauzată de o împrejurare în legătură cu căsătoria.

(3) Întreținerea datorată potrivit dispozițiilor alin. (2) se stabileşte până la o pătrime din venitul net al celui obligat la plata ei, în raport cu mijloacele sale şi cu starea de nevoie a creditorului. Această întreținere, împreună cu întreținerea datorată copiilor, nu va putea depăşi jumătate din venitul net al celui obligat la plată.

(4) Când divorțul este pronunțat din culpa exclusivă a unuia dintre soți, acesta nu beneficiază de prevederile alin. (2) şi (3) decât timp de un an de la desfacerea căsătoriei.

(5) În afara altor cazuri prevăzute de lege, obligația de întreținere încetează prin recăsătorirea celui îndreptățit. *[**R.A.:** art. 41 C. fam.]*

IV. Prestația compensatorie

Art. 390. Condițiile prestației compensatorii. (1) În cazul în care divorțul se pronunță din culpa exclusivă a soțului pârât, soțul reclamant poate beneficia de o prestație care să compenseze, atât cât este posibil, un dezechilibru semnificativ pe care divorțul l-ar determina în condițiile de viață ale celui care o solicită.

(2) Prestația compensatorie se poate acorda numai în cazul în care căsătoria a durat cel puțin 20 de ani.

(3) Soțul care solicită prestația compensatorie nu poate cere de la fostul său soț şi pensie de întreținere, în condițiile art. 389.

Legea de aplicare: Art. 45. Dispozițiile art. 388 din Codul civil privind acordarea despăgubirilor şi cele ale art. 390 din Codul civil privind acordarea prestației compensatorii sunt aplicabile în cazul în care motivele de divorț s-au ivit după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 391. Stabilirea prestației compensatorii. (1) Prestația compensatorie nu se poate solicita decât odată cu desfacerea căsătoriei.

(2) La stabilirea prestației compensatorii se ține seama atât de resursele soțului care o solicită, cât şi de mijloacele celuilalt soț din momentul divorțului, de efectele pe care le are sau le va avea lichidarea regimului matrimonial, precum şi de orice alte împrejurări previzibile de natură să le modifice, cum ar fi vârsta şi starea de sănătate a soților, contribuția la creşterea copiilor minori pe care a avut-o şi urmează să o aibă fiecare soț, pregătirea profesională, posibilitatea de a desfăşura o activitate producătoare de venituri şi altele asemenea.

Art. 392. Forma prestației compensatorii. (1) Prestația compensatorie poate fi stabilită în bani, sub forma unei sume globale sau a unei rente viagere, ori în natură, sub forma uzufructului asupra unor bunuri mobile sau imobile care aparțin debitorului.

(2) Renta poate fi stabilită într-o cotă procentuală din venitul debitorului sau într-o sumă de bani determinată.

(3) Renta şi uzufructul se pot constitui pe toată durata vieții celui care solicită prestația compensatorie sau pentru o perioadă mai scurtă, care se stabileşte prin hotărârea de divorț.

Art. 393. Garanții. Instanța, la cererea soțului creditor, îl poate obliga pe soțul debitor să constituie o garanție reală sau să dea cauțiune pentru a asigura executarea rentei.

Art. 394. Modificarea prestației compensatorii. (1) Instanța poate mări sau micşora prestația compensatorie, dacă se modifică, în mod semnificativ, mijloacele debitorului şi resursele creditorului.

(2) În cazul în care prestația compensatorie constă într-o sumă de bani, aceasta se indexează de drept, trimestrial, în funcție de rata inflației.

Art. 395. Încetarea prestației compensatorii. Prestația compensatorie încetează prin decesul unuia dintre soți, prin recăsătorirea soțului creditor, precum şi atunci când acesta obține resurse de natură să îi asigure condiții de viață asemănătoare celor din timpul căsătoriei. *[**R.A.:** art. 41 alin. (5) C. fam.]*

§4. Efectele divorțului cu privire la raporturile dintre părinți şi copiii lor minori

Recurs în interesul legii. Prin Decizia nr. 4/2013 (M. Of. nr. 226 din 19 aprilie 2013), Înalta Curte de Casație şi Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație şi Justiție şi, în consecință, în interpretarea şi aplicarea dispozițiilor art. 223 raportat la art. 39 alin. (2) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, a stabilit:

„Prevederile art. 396-404 din noul Cod civil, referitoare la efectele divorțului cu privire la raporturile dintre părinți şi copiii lor minori, sunt aplicabile şi cererilor de divorț formulate înainte de intrarea în vigoare a noului Cod civil şi aflate pe rolul instanțelor de judecată în căile de atac".

Art. 396. Raporturile dintre părinții divorțați şi copiii lor minori. (1) Instanța de tutelă hotărăşte, odată cu pronunțarea divorțului, asupra raporturilor dintre

părinții divorțați şi copiii lor minori, ținând seama de interesul superior al copiilor, de concluziile raportului de anchetă psihosocială, precum şi, dacă este cazul, de învoiala părinților, pe care îi ascultă.

(2) Dispozițiile art. 264 sunt aplicabile. *[**R.A.:** art. 42 alin. (1) C. fam.]*

Art. 397. Exercitarea autorității părinteşti de către ambii părinți. După divorț, autoritatea părintească revine în comun ambilor părinți, afară de cazul în care instanța decide altfel.

Art. 398. Exercitarea autorității părinteşti de către un singur părinte. (1) Dacă există motive întemeiate, având în vedere interesul superior al copilului, instanța hotărăşte ca autoritatea părintească să fie exercitată numai de către unul dintre părinți.

(2) Celălalt părinte păstrează dreptul de a veghea asupra modului de creştere şi educare a copilului, precum şi dreptul de a consimți la adopția acestuia. *[**R.A.:** art. 43 alin. (1) şi (3) C. fam.]*

Art. 399. Exercitarea autorității părinteşti de către alte persoane. (1) În mod excepțional, instanța de tutelă poate hotărî plasamentul copilului la o rudă sau la o altă familie ori persoană, cu consimțământul acestora, sau într-o instituție de ocrotire. Acestea exercită drepturile şi îndatoririle care revin părinților cu privire la persoana copilului.

(2) Instanța stabileşte dacă drepturile cu privire la bunurile copilului se exercită de către părinți în comun sau de către unul dintre ei. *[**R.A.:** art. 42 alin. (2) şi art. 43 alin. (2) C. fam.]*

Art. 400. Locuința copilului după divorț. (1) În lipsa înțelegerii dintre părinți sau dacă aceasta este contrară interesului superior al copilului, instanța de tutelă stabileşte, odată cu pronunțarea divorțului, locuința copilului minor la părintele cu care locuieşte în mod statornic.

(2) Dacă până la divorț copilul a locuit cu ambii părinți, instanța îi stabileşte locuința la unul dintre ei, ținând seama de interesul său superior.

(3) În mod excepțional, şi numai dacă este în interesul superior al copilului, instanța poate stabili locuința acestuia la bunici sau la alte rude ori persoane, cu consimțământul acestora, ori la o instituție de ocrotire. Acestea exercită supravegherea copilului şi îndeplinesc toate actele obişnuite privind sănătatea, educația şi învățătura sa.

Art. 401. Drepturile părintelui separat de copil. (1) În cazurile prevăzute la art. 400, părintele sau, după caz, părinții separați de copilul lor au dreptul de a avea legături personale cu acesta.

(2) În caz de neînțelegere între părinți, instanța de tutelă decide cu privire la modalitățile de exercitare a acestui drept. Ascultarea copilului este obligatorie, art. 264 fiind aplicabil.

Art. 402. Stabilirea contribuției părinților. (1) Instanța de tutelă, prin hotărârea de divorț, stabileşte contribuția fiecărui părinte la cheltuielile de creştere, educare, învățătură şi pregătire profesională a copiilor.

(2) Dispozițiile titlului V privind obligația de întreținere se aplică în mod corespunzător. *[**R.A.:** art. 42 alin. (3) C. fam.]*

Art. 403. Modificarea măsurilor luate cu privire la copil. În cazul schimbării împrejurărilor, instanța de tutelă poate modifica măsurile cu privire la drepturile şi îndatoririle părinților divorțați față de copiii lor minori, la cererea oricăruia dintre părinți sau a unui alt membru de familie, a copilului, a instituției de ocrotire, a instituției publice specializate pentru protecția copilului sau a procurorului. *[**R.A.:** art. 44 C. fam.]*

Legea de aplicare: Art. 46. Dispozițiile hotărârilor judecătoreşti privitoare la relațiile personale şi patrimoniale dintre copii şi părinții lor divorțați înainte de intrarea în vigoare a Codului civil pot fi modificate potrivit dispozițiilor art. 403 din Codul civil.

Art. 404. Raporturile dintre părinți şi copiii lor minori în alte cazuri. În cazul prevăzut la art. 293 alin. (2), instanța hotărăşte asupra raporturilor dintre părinți şi copiii lor minori, dispozițiile art. 396-403 fiind aplicabile în mod corespunzător.

Titlul III. Rudenia

Capitolul I. Dispoziții generale

Art. 405. Noțiune. (1) Rudenia firească este legătura bazată pe descendența unei persoane dintr-o altă persoană sau pe faptul că mai multe persoane au un ascendent comun.

(2) Rudenia civilă este legătura rezultată din adopția încheiată în condițiile prevăzute de lege. *[**R.A.:** art. 45 alin. (1) C. fam.]*

Art. 406. Rudenia în linie dreaptă sau colaterală. (1) Rudenia este în linie dreaptă în cazul descendenței unei persoane dintr-o altă persoană şi poate fi ascendentă sau descendentă.

(2) Rudenia este în linie colaterală atunci când rezultă din faptul că mai multe persoane au un ascendent comun.

(3) Gradul de rudenie se stabileşte astfel:

a) în linie dreaptă, după numărul naşterilor: astfel, copiii şi părinții sunt rude de gradul întâi, nepoții şi bunicii sunt rude de gradul al doilea;

b) în linie colaterală, după numărul naşterilor, urcând de la una dintre rude până la ascendentul comun şi coborând de la acesta până la cealaltă rudă; astfel, frații sunt rude de gradul al doilea, unchiul sau mătuşa şi nepotul, de gradul al treilea, verii primari, de gradul al patrulea. *[**R.A.:** art. 45 alin. (2) şi art. 46 C. fam.; art. 661-663 C. civ. 1864]*

Art. 407. Afinitatea. (1) Afinitatea este legătura dintre un soț şi rudele celuilalt soț.

(2) Rudele soțului sunt, în aceeaşi linie şi acelaşi grad, afinii celuilalt soț.

Capitolul II. Filiația

Secțiunea 1. Stabilirea filiației

§1. Dispoziții generale

Art. 408. Modurile de stabilire a filiației. (1) Filiația față de mamă rezultă din faptul naşterii; ea se poate stabili şi prin recunoaştere sau prin hotărâre judecătorească.

(2) Filiația față de tatăl din căsătorie se stabileşte prin efectul prezumției de paternitate.

(3) Filiația față de tatăl din afara căsătoriei se stabileşte prin recunoaştere sau prin hotărâre judecătorească, după caz. *[**R.A.:** art. 47 alin. (1), art. 56 şi art. 57 C. fam.]*

Legea de aplicare: Art. 47. Stabilirea filiației, tăgăduirea paternității sau orice altă acțiune privitoare la filiație este supusă dispozițiilor Codului civil şi produce efectele prevăzute de acesta numai în cazul copiilor născuți după intrarea lui în vigoare.

Legislație conexă: art. 2-3 din Convenția europeană asupra statutului juridic al copiilor născuți în afara căsătoriei, încheiată la Strasbourg la 15 octombrie 1975, la care România a aderat prin Legea nr. 101/1992 (M. Of. nr. 243 din 30 septembrie 1992).

Art. 409. Dovada filiației. (1) Filiația se dovedeşte prin actul de naştere întocmit în registrul de stare civilă, precum şi cu certificatul de naştere eliberat pe baza acestuia.

(2) În cazul copilului din căsătorie, dovada se face prin actul de naştere şi prin actul de căsătorie al părinților, trecute în registrele de stare civilă, precum şi prin certificatele de stare civilă corespunzătoare. *[**R.A.:** art. 47 alin. (2) şi art. 50 C. fam.]*

Art. 410. Posesia de stat. (1) *Posesia de stat* este starea de fapt care indică legăturile de filiație şi rudenie dintre copil şi familia din care se pretinde că face parte. Ea constă, în principal, în oricare dintre următoarele împrejurări:

a) o persoană se comportă față de un copil ca fiind al său, îngrijindu-se de creşterea şi educarea sa, iar copilul se comportă față de această persoană ca fiind părintele său;

b) copilul este recunoscut de către familie, în societate şi, când este cazul, de către autoritățile publice, ca fiind al persoanei despre care se pretinde că este părintele său;

c) copilul poartă numele persoanei despre care se pretinde că este părintele său.

(2) Posesia de stat trebuie să fie continuă, paşnică, publică şi neechivocă. *[**R.A.:** art. 294 C. civ. 1864, forma anterioară abrogării prin art. 49 al Decretului nr. 32/1954]*

Art. 411. Posesia de stat conformă cu actul de naştere. (1) Nicio persoană nu poate reclama o altă filiație față de mamă decât aceea ce rezultă din actul său de naştere şi posesia de stat conformă cu acesta.

(2) Nimeni nu poate contesta filiația față de mamă a persoanei care are o posesie de stat conformă cu actul său de naştere.

(3) Cu toate acestea, dacă printr-o hotărâre judecătorească s-a stabilit că a avut loc o substituire de copil ori că a fost înregistrată ca mamă a unui copil o altă femeie decât aceea care l-a născut, se poate face dovada adevăratei filiații cu orice mijloc de probă. *[**R.A.:** art. 51 C. fam.]*

Art. 412. Timpul legal al concepțiunii. (1) Intervalul de timp cuprins între a trei suta şi a o sută optzecea zi dinaintea naşterii copilului este timpul legal al concepțiunii. El se calculează zi cu zi.

(2) Prin mijloace de probă ştiințifice se poate face dovada concepțiunii copilului într-o anumită perioadă din intervalul de timp prevăzut la alin. (1) sau chiar în afara acestui interval. *[**R.A.:** art. 61 C. fam.]*

Art. 413. Domeniul de aplicare. Dispozițiile prezentului capitol referitoare la copil sunt aplicabile şi persoanei majore a cărei filiație este cercetată.

§2. Prezumția de paternitate

Art. 414. Prezumția de paternitate. (1) Copilul născut sau conceput în timpul căsătoriei are ca tată pe soțul mamei.

(2) Paternitatea poate fi tăgăduită, dacă este cu neputință ca soțul mamei să fie tatăl copilului. *[**R.A.:** art. 53 alin. (1) şi art. 54 alin. (1) C. fam.]*

§3. Recunoaşterea copilului

Art. 415. Felurile recunoaşterii. (1) Dacă naşterea nu a fost înregistrată în registrul de stare civilă sau copilul a fost trecut în registrul de stare civilă ca născut din părinți necunoscuți, mama îl poate recunoaşte pe copil.

(2) Copilul conceput şi născut în afara căsătoriei poate fi recunoscut de către tatăl său.

(3) După moartea copilului, acesta poate fi recunoscut numai dacă a lăsat descendenți fireşti. *[**R.A.:** art. 48 alin. (1) şi art. 57 alin. (1) C. fam.]*

Art. 416. Formele recunoaşterii. (1) Recunoaşterea poate fi făcută prin declarație la serviciul public comunitar local de evidență a persoanelor, prin înscris autentic sau prin testament.

(2) Dacă recunoaşterea este făcută prin înscris autentic, o copie a acestuia este trimisă din oficiu serviciului public comunitar local de evidență a persoanelor competent, pentru a se face mențiunea corespunzătoare în registrele de stare civilă.

(3) Recunoaşterea, chiar dacă a fost făcută prin testament, este irevocabilă. *[**R.A.:** art. 48 alin. (2) şi (3) şi art. 57 alin. (2) C. fam.]*

Art. 417. Recunoaşterea de către minorul necăsătorit. Minorul necăsătorit îl poate recunoaşte singur pe copilul său, dacă are discernământ la momentul recunoaşterii.

Art. 418. Nulitatea absolută a recunoaşterii. Recunoaşterea este lovită de nulitate absolută dacă:

a) a fost recunoscut un copil a cărui filiație, stabilită potrivit legii, nu a fost înlăturată. Cu toate acestea, dacă filiația anterioară a fost înlăturată prin hotărâre judecătorească, recunoaşterea este valabilă;

b) a fost făcută după decesul copilului, iar acesta nu a lăsat descendenți fireşti;

c) a fost făcută în alte forme decât cele prevăzute de lege.

Art. 419. Nulitatea relativă a recunoaşterii. (1) Recunoaşterea poate fi anulată pentru eroare, dol sau violență.

(2) Prescripția dreptului la acțiune începe să curgă de la data încetării violenței ori, după caz, a descoperirii erorii sau dolului.

Art. 420. Contestarea recunoaşterii de filiație. (1) Recunoaşterea care nu corespunde adevărului poate fi contestată oricând şi de orice persoană interesată.

(2) Dacă recunoaşterea este contestată de celălalt părinte, de copilul recunoscut sau de descendenții acestuia, dovada filiației este în sarcina autorului recunoaşterii sau a moştenitorilor săi. *[**R.A.:** art. 49 şi art. 58 C. fam.]*

§4. Acțiuni privind filiația

I. Contestarea filiației

Art. 421. Acțiunea în contestația filiației. (1) Orice persoană interesată poate contesta oricând, prin acțiune în justiție, filiația stabilită printr-un act de naştere ce nu este conform cu posesia de stat.

(2) În acest caz, filiația se dovedeşte prin certificatul medical constatator al naşterii, prin expertiza medico-legală de stabilire a filiației sau, în lipsa certificatului ori în cazul imposibilității efectuării expertizei, prin orice mijloc de probă, inclusiv prin posesia de stat.

(3) Cu toate acestea, dovada filiației nu se face prin martori decât în cazul prevăzut la art. 411 alin. (3) sau atunci când există înscrisuri care fac demnă de crezare acțiunea formulată.

Legea de aplicare: Art. 47. Stabilirea filiației, tăgăduirea paternității sau orice altă acțiune privitoare la filiație este supusă dispozițiilor Codului civil şi produce efectele prevăzute de acesta numai în cazul copiilor născuți după intrarea lui în vigoare.

II. Acțiunea în stabilirea filiației față de mamă

Art. 422. Acțiunea în stabilirea maternității. În cazul în care, din orice motiv, dovada filiației față de mamă nu se poate face prin certificatul constatator al naşterii ori în cazul în care se contestă realitatea celor cuprinse în certificatul constatator al naşterii, filiația față de mamă se poate stabili printr-o acțiune în stabilirea maternității, în cadrul căreia pot fi administrate orice mijloace de probă. *[**R.A.:** art. 50 C. fam.]*

Art. 423. Regimul juridic al acțiunii în stabilirea maternității. (1) Dreptul la acțiunea în stabilirea filiației față de mamă aparține copilului şi se porneşte, în numele acestuia, de către reprezentantul său legal.

(2) Acțiunea poate să fie pornită sau, după caz, continuată şi de moştenitorii copilului, în condițiile legii.

(3) Acțiunea poate fi introdusă şi împotriva moştenitorilor pretinsei mame.

(4) Dreptul la acțiune este imprescriptibil.

(5) Dacă însă copilul a decedat înainte de a introduce acțiunea, moştenitorii săi pot să o introducă în termen de un an de la data decesului. *[**R.A.:** art. 52 C. fam.]*

III. Acțiunea în stabilirea paternității din afara căsătoriei

Art. 424. Stabilirea paternității prin hotărâre judecătorească. Dacă tatăl din afara căsătoriei nu îl recunoaşte pe copil, paternitatea acestuia se poate stabili prin hotărâre judecătorească.

Art. 425. Acțiunea în stabilirea paternității. (1) Acțiunea în stabilirea paternității din afara căsătoriei aparține copilului şi se porneşte în numele lui de către mamă, chiar dacă este minoră, sau de către reprezentantul lui legal.

(2) Ea poate fi pornită sau, după caz, continuată şi de moştenitorii copilului, în condiţiile legii.

(3) Acţiunea în stabilirea paternităţii poate fi pornită şi împotriva moştenitorilor pretinsului tată. *[R.A.: art. 59 C. fam.]*

Legea de aplicare: Art. 47. Stabilirea filiaţiei, tăgăduirea paternităţii sau orice altă acţiune privitoare la filiaţie este supusă dispoziţiilor Codului civil şi produce efectele prevăzute de acesta numai în cazul copiilor născuţi după intrarea lui în vigoare.

Art. 426. Prezumţia filiaţiei faţă de pretinsul tată. (1) Paternitatea se prezumă dacă se dovedeşte că pretinsul tată a convieţuit cu mama copilului în perioada timpului legal al concepţiunii.

(2) Prezumţia este înlăturată dacă pretinsul tată dovedeşte că este exclus ca el să îl fi conceput pe copil.

Art. 427. Termenul de prescripţie. (1) Dreptul la acţiunea în stabilirea paternităţii nu se prescrie în timpul vieţii copilului.

(2) Dispoziţiile art. 423 alin. (5) se aplică în mod corespunzător. *[R.A.: art. 60 C. fam.]*

Art. 428. Despăgubiri. (1) Mama copilului poate cere pretinsului tată să îi plătească jumătate din:

a) cheltuielile naşterii şi ale lehuziei;

b) cheltuielile făcute cu întreţinerea ei în timpul sarcinii şi în perioada de lehuzie.

(2) Mama poate solicita aceste despăgubiri chiar şi atunci când copilul s-a născut mort sau a murit înainte de pronunţarea hotărârii privind stabilirea paternităţii.

(3) Dreptul la acţiune al mamei se prescrie în termen de 3 ani de la naşterea copilului.

(4) Mama nu poate cere aceste despăgubiri dacă nu a formulat şi acţiune pentru stabilirea paternităţii.

(5) În afara cheltuielilor prevăzute la alin. (1), mama şi moştenitorii ei au dreptul la despăgubiri pentru orice alte prejudicii, potrivit dreptului comun.

IV. Acţiuni privind filiaţia faţă de tatăl din căsătorie

Art. 429. Acţiunea în tăgada paternităţii. (1) Acţiunea în tăgada paternităţii poate fi pornită de soţul mamei, de mamă, de tatăl biologic, precum şi de copil. Ea poate fi pornită sau, după caz, continuată şi de moştenitorii acestora, în condiţiile legii.

(2) Acţiunea se introduce de către soţul mamei împotriva copilului; când acesta este decedat, acţiunea se porneşte împotriva mamei sale şi, dacă este cazul, a altor moştenitori ai săi.

(3)[1] Dacă soţul beneficiază de tutelă specială acţiunea poate fi pornită de tutore, iar în lipsă, de un curator numit de instanţa judecătorească.

(4) Mama sau copilul poate introduce acţiunea împotriva soţului. Dacă acesta este decedat, acţiunea se porneşte împotriva moştenitorilor lui.

---

[1] Alin. (3) al art. 429 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 52 din Legea nr. 140/2022.

(5) Tatăl biologic poate introduce acțiunea împotriva soțului mamei şi a copilului. Dacă aceştia sunt decedați, acțiunea se porneşte împotriva moştenitorilor. *[**R.A.:** art. 54 C. fam.]*

Legea de aplicare: Art. 47. Stabilirea filiației, tăgăduirea paternității sau orice altă acțiune privitoare la filiație este supusă dispozițiilor Codului civil şi produce efectele prevăzute de acesta numai în cazul copiilor născuți după intrarea lui în vigoare.

Art. 430. Tăgada paternității de către soțul mamei. (1) Soțul mamei poate introduce acțiunea în tăgada paternității în termen de 3 ani, care curge fie de la data la care soțul a cunoscut că este prezumat tată al copilului, fie de la o dată ulterioară, când a aflat că prezumția nu corespunde realității.

(2)[1] Termenul nu curge împotriva soțului care beneficiază de consiliere judiciară ori tutelă specială şi, chiar dacă acțiunea nu a fost pornită de tutore, ea poate fi introdusă de soț în termen de 3 ani de la data încetării măsurii de ocrotire.

(3) Dacă soțul a murit înainte de împlinirea termenul menționat la alin. (1), fără a porni acțiunea, aceasta poate fi pornită de către moştenitori în termen de un an de la data decesului. *[**R.A.:** art. 55 C. fam.]*

Legea de aplicare: Art. 47. Stabilirea filiației, tăgăduirea paternității sau orice altă acțiune privitoare la filiație este supusă dispozițiilor Codului civil şi produce efectele prevăzute de acesta numai în cazul copiilor născuți după intrarea lui în vigoare.

Art. 431. Tăgada paternității de către mamă. (1) Acțiunea în tăgada paternității poate fi pornită de către mamă în termen de 3 ani de la data naşterii copilului.

(2) Dispozițiile art. 429 alin. (3) şi art. 430 alin. (2) şi (3) se aplică în mod corespunzător.

Legea de aplicare: Art. 47. Stabilirea filiației, tăgăduirea paternității sau orice altă acțiune privitoare la filiație este supusă dispozițiilor Codului civil şi produce efectele prevăzute de acesta numai în cazul copiilor născuți după intrarea lui în vigoare.

Art. 432. Tăgada paternității de către pretinsul tată biologic. (1) Acțiunea în tăgada paternității introdusă de către cel care se pretinde tată biologic poate fi admisă numai dacă acesta face dovada paternității sale față de copil.

(2) Dreptul la acțiune nu se prescrie în timpul vieții tatălui biologic. Dacă acesta a decedat, acțiunea poate fi formulată de moştenitorii săi în termen de cel mult un an de la data decesului.

(3) Dispozițiile art. 429 alin. (3) se aplică în mod corespunzător. *[**R.A.:** art. 59 alin. (2) şi (3) C. fam.]*

Legea de aplicare: Art. 47. Stabilirea filiației, tăgăduirea paternității sau orice altă acțiune privitoare la filiație este supusă dispozițiilor Codului civil şi produce efectele prevăzute de acesta numai în cazul copiilor născuți după intrarea lui în vigoare.

Art. 433. Tăgada paternității de către copil şi de către moştenitori. (1) Acțiunea în tăgada paternității se porneşte de copil, în timpul minorității sale, prin reprezentantul său legal.

---

[1] Alin. (2) al art. 430 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 53 din Legea nr. 140/2022.

(2) Dreptul la acțiune nu se prescrie în timpul vieții copilului.

(3) Dispozițiile art. 423 alin. (5) şi art. 429 alin. (3) se aplică în mod corespunzător.

*[**R.A.:** art. 54 alin. (2) şi art. 60 alin. (4) C. fam.]*

Legea de aplicare: Art. 47. Stabilirea filiației, tăgăduirea paternității sau orice altă acțiune privitoare la filiație este supusă dispozițiilor Codului civil şi produce efectele prevăzute de acesta numai în cazul copiilor născuți după intrarea lui în vigoare.

Notă. În raport de reglementarea anterioară, prin Decizia nr. 33/2021 (M. Of. nr. 619 din 23 iunie 2021), Înalta Curte de Casație şi Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie civilă, a admis sesizarea formulată de Tribunalul Sibiu, Secția I civilă, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile şi, în interpretarea şi aplicarea dispozițiilor art. 55 alin. (1) din Legea nr. 4/1953 – Codul familiei, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, prin raportare la dispozițiile art. 54 alin. (2) din același cod, ca urmare a efectelor Deciziei Curții Constituționale nr. 349 din 19 decembrie 2001, publicată în M. Of. nr. 240 din 10 aprilie 2002, a stabilit că *„acțiunea în tăgăduirea paternității introdusă de copilul născut în timpul căsătoriei are caracter imprescriptibil"*.

Art. 434. Contestarea filiației față de tatăl din căsătorie. Orice persoană interesată poate cere, oricând, instanței să constate că nu sunt întrunite condițiile pentru ca prezumția de paternitate să se aplice unui copil înregistrat în actele de stare civilă ca fiind născut din căsătorie.

Legea de aplicare: Art. 47. Stabilirea filiației, tăgăduirea paternității sau orice altă acțiune privitoare la filiație este supusă dispozițiilor Codului civil şi produce efectele prevăzute de acesta numai în cazul copiilor născuți după intrarea lui în vigoare.

V. Dispoziții comune privind acțiunile referitoare la filiație

Art. 435. Filiația legal stabilită. (1) Atât timp cât o legătură de filiație legal stabilită nu a fost contestată în justiție, nu se poate stabili, pe nicio cale, o altă filiație.

(2) Dispozițiile art. 99 alin. (4) rămân aplicabile.

Art. 436. Citarea părinților şi a copilului. Părinții şi copilul vor fi citați în toate cauzele referitoare la filiație, chiar şi atunci când nu au calitatea de reclamant sau de pârât.

Art. 437. Inadmisibilitatea renunțării. (1) În acțiunile privitoare la filiație nu se poate renunța la drept.

(2)[1] De asemenea, cel care introduce o acțiune privitoare la filiație în numele unui copil sau al unei persoane care beneficiază de tutela specială, precum şi persoana care beneficiază de consiliere judiciară sau copilul minor care a introdus singur, potrivit legii, o astfel de acțiune nu pot renunța la judecarea ei.

Art. 438. Situația copilului. (1) Prin hotărârea de admitere a acțiunii instanța se pronunță şi cu privire la stabilirea numelui copilului, exercitarea autorității părinteşti şi obligația părinților de a-l întreține pe copil.

---

[1] Alin. (2) al art. 437 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 54 din Legea nr. 140/2022.

(2) În cazul în care admite o acțiune în contestarea filiației, instanța poate stabili, dacă este cazul, modul în care copilul păstrează legături personale cu acela care l-a crescut.

Art. 439. Acțiunea formulată în caz de moştenire vacantă. În cazul în care, potrivit legii, o acțiune privitoare la filiație poate fi pornită împotriva moştenitorilor, iar moştenirea este vacantă, acțiunea poate fi introdusă împotriva comunei, oraşului sau, după caz, municipiului de la locul deschiderii moştenirii. Citarea în proces a renunțătorilor, dacă există, este obligatorie.

Art. 440. Efectele stabilirii filiației asupra unui proces penal. În cazul infracțiunilor a căror calificare presupune existența unui raport de filiație care nu este legal stabilit, hotărârea penală nu poate fi pronunțată înainte de rămânerea definitivă a hotărârii civile privitoare la raportul de filiație.

Dezlegarea unor chestiuni de drept. Prin Decizia nr. 52/2021 (M. Of. nr. 874 din 13 septembrie 2021), Înalta Curte de Casație şi Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Oradea, Secția penală şi pentru cauze cu minori, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile şi a stabilit:

„În interpretarea şi aplicarea dispozițiilor art. 377 din Codul penal, prin raportare la art. 177 alin. (2) din Codul penal, pentru determinarea subiecților infracțiunii de incest, stabilirea calității de rude biologice în linie directă sau între frați şi surori, în cazul în care subiect al infracțiunii este o persoană adoptată, poate avea loc în condițiile art. 52 alin. (1) şi (2) din Codul de procedură penală independent de dispozițiile art. 440 şi art. 470 alin. (2) din Codul civil.

Pentru determinarea subiecților infracțiunii de incest prevăzute de art. 377 din Codul penal, în cazul în care unul dintre aceştia este adoptat, nu se impune stabilirea în prealabil a unui raport juridic civil de rude în linie directă sau frați şi surori potrivit art. 409 din Codul civil raportat la art. 416 din Codul civil sau art. 424 din Codul civil, după caz, acest aspect putând fi stabilit în absența actelor de stare civilă şi a unei acțiuni civile cu acest obiect, în cadrul procesului penal pendinte potrivit mijloacelor de probă prevăzute de art. 97 alin. (1) din Codul de procedură penală prin raportare la art. 52 alin. (1) şi (2) din Codul de procedură penală.

Efectele legăturii de rudenie biologică stabilite într-un proces civil sau chiar în procesul penal pendinte ulterior comiterii faptei de incest retroactivează până la momentul naşterii copilului".

Secțiunea a 2-a. Reproducerea umană asistată medical cu terț donator

Art. 441. Regimul filiației. (1) Reproducerea umană asistată medical cu terț donator nu determină nicio legătură de filiație între copil şi donator.

(2) În acest caz, nicio acțiune în răspundere nu poate fi pornită împotriva donatorului.

(3) Părinți, în sensul dat de prezenta secțiune, nu pot fi decât un bărbat şi o femeie sau o femeie singură.

Art. 442. Condiții. (1) Părinții care, pentru a avea un copil, doresc să recurgă la reproducerea asistată medical cu terț donator trebuie să îşi dea consimțământul în prealabil, în condiții care să asigure deplina confidențialitate, în fața unui notar public care să le explice, în mod expres, consecințele actului lor cu privire la filiație.

(2) Consimțământul rămâne fără efect în cazul decesului, al formulării unei cereri de divorț sau al separației în fapt, survenite anterior momentului concepțiunii realizate în cadrul reproducerii umane asistate medical. El poate fi revocat oricând, în scris, inclusiv în fața medicului chemat să asigure asistența pentru reproducerea cu terț donator.

Art. 443. Contestarea filiației. (1) Nimeni nu poate contesta filiația copilului pentru motive ce țin de reproducerea asistată medical şi nici copilul astfel născut nu poate contesta filiația sa.

(2) Cu toate acestea, soțul mamei poate tăgădui paternitatea copilului, în condițiile legii, dacă nu a consimțit la reproducerea asistată medical realizată cu ajutorul unui terț donator.

(3) În cazul în care copilul nu a fost conceput în acest mod, dispozițiile privind tăgăduirea paternității rămân aplicabile.

Art. 444. Răspunderea tatălui. Cel care, după ce a consimțit la reproducerea asistată medical cu terț donator, nu recunoaşte copilul astfel născut în afara căsătoriei răspunde față de mamă şi față de copil. În acest caz, paternitatea copilului este stabilită pe cale judecătorească în condițiile art. 411 şi 423.

Art. 445. Confidențialitatea informațiilor. (1) Orice informații privind reproducerea umană asistată medical sunt confidențiale.

(2) Cu toate acestea, în cazul în care, în lipsa unor astfel de informații, există riscul unui prejudiciu grav pentru sănătatea unei persoane astfel concepute sau a descendenților acesteia, instanța poate autoriza transmiterea lor, în mod confidențial, medicului sau autorităților competente.

(3) De asemenea, oricare dintre descendenții persoanei astfel concepute poate să se prevaleze de acest drept, dacă faptul de a fi privat de informațiile pe care le cere poate să prejudicieze grav sănătatea sa ori pe cea a unei persoane care îi este apropiată.

Art. 446. Raporturile dintre tată şi copil. Tatăl are aceleaşi drepturi şi obligații față de copilul născut prin reproducere asistată medical cu terț donator ca şi față de un copil născut prin concepțiune naturală.

Art. 447. Reguli aplicabile. Reproducerea umană asistată medical cu terț donator, regimul său juridic, asigurarea confidențialității informațiilor care țin de aceasta, precum şi modul de transmitere a lor se stabilesc prin lege specială.

Secțiunea a 3-a. Situația legală a copilului

Art. 448. Egalitatea în drepturi a copiilor. Copilul din afara căsătoriei a cărui filiație a fost stabilită potrivit legii are, față de fiecare părinte şi rudele acestuia, aceeaşi situație ca şi aceea a unui copil din căsătorie. *[**R.A.:** art. 63 C. fam.]*

Art. 449. Numele copilului din căsătorie. (1) Copilul din căsătorie ia numele de familie comun al părinților săi.

(2) Dacă părinții nu au un nume comun, copilul ia numele unuia dintre ei sau numele lor reunite. În acest caz numele copilului se stabileşte prin acordul părinților

şi se declară, odată cu naşterea copilului, la serviciul public comunitar local de evidenţă a persoanelor.

(3) În lipsa acordului părinţilor, instanţa de tutelă hotărăşte şi comunică de îndată hotărârea rămasă definitivă la serviciul public comunitar local de evidenţă a persoanelor unde a fost înregistrată naşterea. *[**R.A.:** art. 62 C. fam.]*

Art. 450. Numele copilului din afara căsătoriei. (1) Copilul din afara căsătoriei ia numele de familie al aceluia dintre părinţi faţă de care filiaţia a fost mai întâi stabilită.

(2) În cazul în care filiaţia a fost stabilită ulterior şi faţă de celălalt părinte, copilul, prin acordul părinţilor, poate lua numele de familie al părintelui faţă de care şi-a stabilit filiaţia ulterior sau numele reunite ale acestora. Noul nume de familie al copilului se declară de către părinţi, împreună, la serviciul public comunitar local de evidenţă a persoanelor la care a fost înregistrată naşterea. În lipsa acordului părinţilor se aplică dispoziţiile art. 449 alin. (3).

(3) În cazul în care copilul şi-a stabilit filiaţia în acelaşi timp faţă de ambii părinţi, se aplică în mod corespunzător dispoziţiile art. 449 alin. (2) şi (3). *[**R.A.:** art. 64 C. fam.]*

Capitolul III. Adopţia

Secţiunea 1. Dispoziţii generale

Art. 451. Noţiune. *Adopţia* este operaţiunea juridică prin care se creează legătura de filiaţie între adoptator şi adoptat, precum şi legături de rudenie între adoptat şi rudele adoptatorului. *[**R.A.:** art. 1 din Legea nr. 273/2004]*

Legislaţie conexă: Legea nr. 273/2004 privind procedura adopţiei, republicată (M. Of. nr. 739 din 23 septembrie 2016).

Art. 452. Principiile adopţiei. Adopţia este supusă cumulativ următoarelor principii:

a) interesul superior al copilului;

b) necesitatea de a asigura creşterea şi educarea copilului într-un mediu familial;

c) continuitatea creşterii şi educării copilului, ţinându-se seama de originea sa etnică, lingvistică, religioasă şi culturală;

d) celeritatea în îndeplinirea oricăror acte referitoare la procedura adopţiei.

Legislaţie conexă: art. 1 din Legea nr. 273/2004 privind procedura adopţiei, republicată (M. Of. nr. 739 din 23 septembrie 2016).

Art. 453. Adopţia internaţională. Condiţiile şi procedura adopţiei internaţionale, ca şi efectele acesteia asupra cetăţeniei copilului se stabilesc prin lege specială.

Legislaţie conexă: art. 60-74 din Legea nr. 273/2004 privind procedura adopţiei, republicată (M. Of. nr. 739 din 23 septembrie 2016).

Art. 454. Procedura adopţiei. (1) Adopţia se încuviinţează de către instanţa de tutelă, dacă este în interesul superior al copilului şi sunt îndeplinite toate celelalte condiţii prevăzute de lege.

(2) Procedura adopţiei este reglementată prin lege specială.

Legislaţie conexă: art. 18-59 din Legea nr. 273/2004 privind procedura adopţiei, republicată (M. Of. nr. 739 din 23 septembrie 2016).

Secțiunea a 2-a. Condițiile de fond ale adopției

§1. Persoanele care pot fi adoptate

Art. 455. Vârsta adoptatului. (1) Copilul poate fi adoptat până la dobândirea capacității depline de exercițiu.

(2) Cu toate acestea, poate fi adoptată, în condițiile legii, şi persoana care a dobândit capacitate deplină de exercițiu, dacă a fost crescută în timpul minorității de către cel care doreşte să o adopte. *[**R.A.:** art. 5 din Legea nr. 273/2004]*

Legea de aplicare: Art. 48. Dispozițiile art. 455 din Codul civil sunt aplicabile şi în cazul în care minorul dobândeşte capacitate de exercițiu anticipată, potrivit art. 40 din Codul civil.

Art. 456. Pluralitatea de adoptați – frați şi surori. Adopția fraților, indiferent de sex, de către persoane sau familii diferite se poate face numai dacă acest lucru este în interesul lor superior. *[**R.A.:** art. 6 din Legea nr. 273/2004]*

Art. 457. Interzicerea adopției între frați. Adopția între frați, indiferent de sex, este interzisă. *[**R.A.:** art. 8 alin. (1) din Legea nr. 273/2004]*

Art. 458. Situația soților. Adopția a 2 soți sau foşti soți de către acelaşi adoptator sau familie adoptatoare, precum şi adopția între soți sau foşti soți sunt interzise. *[**R.A.:** art. 8 alin. (2) din Legea nr. 273/2004]*

§2. Persoanele care pot adopta

Art. 459. Capacitatea şi starea de sănătate. Persoanele care nu au capacitate deplină de exercițiu, precum şi persoanele cu boli psihice şi handicap mintal nu pot adopta. *[**R.A.:** art. 8 alin. (3) şi art. 9 alin. (1) din Legea nr. 273/2004]*

Art. 460. Diferența de vârstă. (1) Adoptatorul trebuie să fie cu cel puțin 18 ani mai în vârstă decât adoptatul.

(2) Pentru motive temeinice, instanța de tutelă poate încuviința adopția chiar dacă diferența de vârstă dintre adoptat şi adoptator este mai mică decât 18 ani, dar nu mai puțin de 16 ani. *[**R.A.:** art. 9 din Legea nr. 273/2004]*

Art. 461. Condițiile morale şi materiale. (1) Adoptatorul sau familia adoptatoare trebuie să îndeplinească garanțiile morale şi condițiile materiale necesare creşterii, educării şi dezvoltării armonioase a copilului.

(2) Îndeplinirea condițiilor prevăzute la alin. (1) se atestă de către autoritățile competente, potrivit legii speciale. *[**R.A.:** art. 10 din Legea nr. 273/2004]*

Art. 462. Adopția simultană sau succesivă. (1) Două persoane nu pot adopta împreună, nici simultan şi nici succesiv, cu excepția cazului în care sunt soț şi soție.

(2) Cu toate acestea, o nouă adopție poate fi încuviințată atunci când:

a) adoptatorul sau soții adoptatori au decedat; în acest caz, adopția anterioară se consideră desfăcută pe data rămânerii definitive a hotărârii judecătoreşti de încuviințare a noii adopții;

b) adopția anterioară a încetat din orice alt motiv.

(3) Două persoane de acelaşi sex nu pot adopta împreună. *[**R.A.:** art. 7 din Legea nr. 273/2004]*

§3. Consimțământul la adopție

Art. 463. Persoanele care consimt la adopție. (1) Pentru încheierea unei adopții este necesar consimțământul următoarelor persoane:

a)[1] părinții fireşti ori, după caz, tutorele copilului ai cărui părinți fireşti sunt decedați, necunoscuți, declarați morți sau dispăruți ori care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială şi sunt în imposibilitatea de a-şi manifesta voința din cauza lipsei discernământului, în condițiile legii;

b) adoptatul care a împlinit 10 ani;

c) adoptatorul sau, după caz, soții din familia adoptatoare, când aceştia adoptă împreună;

d) soțul celui care adoptă, cu excepția cazului în care lipsa discernământului îl pune în imposibilitatea de a-şi manifesta voința.

(2) Nu este valabil consimțământul dat în considerarea promisiunii sau obținerii efective a unor foloase, indiferent de natura acestora. *[**R.A.:** art. 11 din Legea nr. 273/2004]*

Art. 464. Situații speciale privind consimțământul părinților. (1) Dacă unul dintre părinții fireşti este necunoscut, mort, declarat mort, precum şi dacă se află, din orice motiv, în imposibilitate de a-şi manifesta voința, consimțământul celuilalt părinte este îndestulător. Când ambii părinți se află în una dintre aceste situații, adopția se poate încheia fără consimțământul lor.

(2) Părintele sau părinții decăzuți din exercițiul drepturilor părinteşti ori cărora li s-a aplicat pedeapsa interzicerii drepturilor părinteşti păstrează dreptul de a consimți la adopția copilului. În aceste cazuri, consimțământul celui care exercită autoritatea părintească este şi el obligatoriu.

(3) Persoana căsătorită care a adoptat un copil trebuie să consimtă la adopția aceluiaşi copil de către soțul său. Consimțământul părinților fireşti nu mai este necesar în acest caz. *[**R.A.:** art. 12 din Legea nr. 273/2004]*

Art. 465. Libertatea consimțământului părinților. Părinții fireşti ai copilului sau, după caz, tutorele trebuie să consimtă la adopție în mod liber, necondiționat şi numai după ce au fost informați în mod corespunzător asupra consecințelor adopției, în special asupra încetării legăturilor de rudenie ale copilului cu familia sa de origine.

Legislație conexă: art. 9 din Legea nr. 273/2004 privind procedura adopției, republicată (M. Of. nr. 739 din 23 septembrie 2016).

Art. 466. Darea şi revocarea consimțământului părinților. (1) Consimțământul la adopție al părinților fireşti sau, după caz, al tutorelui poate fi dat numai după trecerea unui termen de 60 de zile de la data naşterii copilului.

(2) Consimțământul dat în condițiile alin. (1) poate fi revocat în termen de 30 de zile de la data exprimării lui. *[**R.A.:** art. 16 din Legea nr. 273/2004]*

Art. 467. Refuzul părinților de a-şi da consimțământul. În mod excepțional, instanța de tutelă poate trece peste refuzul părinților fireşti sau, după caz, al tutorelui de a consimți la adopție, dacă se dovedeşte, cu orice mijloc de probă, că acesta

---

[1] Lit. a) de la alin. (1) al art. 463 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. 7 pct. 55 din Legea nr. 140/2022.

este abuziv şi instanţa apreciază că adopţia este în interesul superior al copilului, ţinând seama şi de opinia acestuia, dată în condiţiile legii, cu motivarea expresă a hotărârii în această privinţă. *[**R.A.:** art. 13 din Legea nr. 273/2004]*

Art. 468. Condiţiile exprimării consimţământului. Condiţiile în care îşi exprimă consimţământul persoanele chemate să consimtă la adopţie sunt reglementate prin lege specială.

Legea de aplicare: Art. 49. Adopţiile încuviinţate înainte de intrarea în vigoare a Codului civil rămân supuse, în ceea ce priveşte validitatea lor, legii în vigoare la data când au fost încuviinţate.

Secţiunea a 3-a. Efectele adopţiei

Art. 469. Data adopţiei. Adopţia produce efecte de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătoreşti prin care a fost încuviinţată. *[**R.A.:** art. 56 alin. (1) din Legea nr. 273/2004]*

Art. 470. Efectele asupra rudeniei. (1) Prin adopţie se stabilesc filiaţia dintre adoptat şi cel care adoptă, precum şi legături de rudenie între adoptat şi rudele adoptatorului.

(2) Raporturile de rudenie încetează între adoptat şi descendenţii săi, pe de o parte, şi părinţii fireşti şi rudele acestora, pe de altă parte.

(3) Când adoptator este soţul părintelui firesc sau adoptiv, legăturile de rudenie ale adoptatului încetează numai în raport cu părintele firesc şi rudele părintelui firesc care nu este căsătorit cu adoptatorul. *[**R.A.:** art. 56 alin. (2) şi (3) din Legea nr. 273/2004]*

Dezlegarea unor chestiuni de drept. A se vedea Decizia nr. 52/2021 a Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, redată în extras *supra*, la art. 440.

Art. 471. Raporturile dintre adoptator şi adoptat. (1) Adoptatorul are faţă de copilul adoptat drepturile şi îndatoririle părintelui faţă de copilul său firesc.

(2) În cazul în care cel care adoptă este soţul părintelui firesc al adoptatului, drepturile şi îndatoririle părinteşti se exercită de către adoptator şi părintele firesc căsătorit cu acesta.

(3) Adoptatul are faţă de adoptator drepturile şi îndatoririle pe care le are orice persoană faţă de părinţii săi fireşti. *[**R.A.:** art. 57 din Legea nr. 273/2004]*

Art. 472. Decăderea adoptatorului din exerciţiul drepturilor părinteşti. Dacă adoptatorul este decăzut din exerciţiul drepturilor părinteşti, instanţa de tutelă, ţinând seama de interesul superior al copilului, poate să instituie tutela sau una dintre măsurile de protecţie prevăzute de lege. Ascultarea copilului este obligatorie, dispoziţiile art. 264 fiind aplicabile.

Art. 473. Numele adoptatului. (1) Copilul adoptat dobândeşte prin adopţie numele de familie al celui care adoptă.

(2) Dacă adopţia se face de către 2 soţi ori de către soţul care adoptă copilul celuilalt soţ, iar soţii au nume comun, copilul adoptat poartă acest nume. În cazul în care soţii nu au nume de familie comun, ei sunt obligaţi să declare instanţei care

încuviințează adopția numele pe care acesta urmează să îl poarte. Dacă soții nu se înțeleg, hotărăşte instanța. Dispozițiile art. 264 rămân aplicabile.

(3) Pentru motive temeinice, instanța, încuviințând adopția, la cererea adoptatorului sau a familiei adoptatoare şi cu consimțământul copilului care a împlinit vârsta de 10 ani, poate dispune schimbarea prenumelui copilului adoptat.

(4) În cazul adopției unei persoane căsătorite, care poartă un nume comun cu celălalt soț, soțul adoptat poate lua numele adoptatorului, cu consimțământul celuilalt soț, dat în fața instanței care încuviințează adopția.

(5) Pe baza hotărârii definitive de încuviințare a adopției, serviciul public comunitar local de evidență a persoanelor competent întocmeşte, în condițiile legii, un nou act de naştere al copilului, în care adoptatorii vor fi trecuți ca fiind părinții săi fireşti. Vechiul act de naştere se păstrează, menționându-se pe marginea acestuia întocmirea noului act. *[**R.A.:** art. 59 din Legea nr. 273/2004]*

Art. 474. Informațiile cu privire la adopție. Informațiile cu privire la adopție sunt confidențiale. Modul în care adoptatul este informat cu privire la adopție şi la familia sa de origine, precum şi regimul juridic general al informațiilor privind adopția se stabilesc prin lege specială.

Legislație conexă: ► art. 81 din Legea nr. 273/2004 privind procedura adopției, republicată (M. Of. nr. 739 din 23 septembrie 2016); ► H.G. nr. 448/2017 pentru aprobarea Metodologiei privind contactarea părinților fireşti sau a rudelor biologice, accesul adoptatului la informații vizând originile sale şi propriul trecut, precum şi accesul părinților fireşti sau al rudelor biologice ale persoanelor adoptate la informații referitoare la persoana adoptată (M. Of. nr. 524 din 5 iulie 2017).

Secțiunea a 4-a. Încetarea adopției

Art. 475. Încetarea adopției. Adopția încetează prin desfacere sau ca urmare a anulării ori a constatării nulității sale. *[**R.A.:** art. 60 din Legea nr. 273/2004]*

Art. 476. Desfacerea adopției. (1) Adopția este desfăcută de drept în cazul prevăzut la art. 462 alin. (2) lit. a).

(2) De asemenea, adopția poate fi desfăcută în cazul în care față de adoptat este necesară luarea unei măsuri de protecție prevăzute de lege, dacă desfacerea adopției este în interesul superior al copilului. În acest caz, adopția se consideră desfăcută la data rămânerii definitive a hotărârii judecătoreşti prin care se dispune măsura de protecție, în condițiile legii. *[**R.A.:** art. 61 din Legea nr. 273/2004]*

Art. 477. Desfacerea adopției la cererea adoptatorului. (1) Adopția poate fi desfăcută la cererea adoptatorului sau a familiei adoptatoare, dacă adoptatul a atentat la viața lor sau a ascendenților ori descendenților lor, precum şi atunci când adoptatul s-a făcut vinovat față de adoptatori de fapte penale pedepsite cu o pedeapsă privativă de libertate de cel puțin 2 ani.

(2) Dacă adoptatorul a decedat ca urmare a faptelor adoptatului, adopția poate fi desfăcută la cererea celor care ar fi venit la moştenire împreună cu adoptatul sau în lipsa acestuia.

(3) Adopția poate fi desfăcută la cererea adoptatorului numai după ce adoptatul a dobândit capacitate deplină de exercițiu, în condițiile legii, chiar dacă faptele au fost săvârşite anterior acestei date.

Art. 478. Desfacerea adopției la cererea adoptatului. Adopția poate fi desfăcută la cererea adoptatului dacă adoptatorul s-a făcut vinovat față de adoptat de faptele prevăzute la art. 477.

Art. 479. Anularea adopției. (1) Adopția poate fi anulată la cererea oricărei persoane chemate să consimtă la încheierea ei şi al cărei consimțământ a fost viciat prin eroare asupra identității adoptatului, dol sau violență.

(2) Acțiunea poate fi formulată în termen de 6 luni de la descoperirea erorii sau a dolului ori de la data încetării violenței, dar nu mai târziu de 2 ani de la încheierea adopției.

Art. 480. Nulitatea absolută a adopției. (1) Sunt nule adopția fictivă, precum şi cea încheiată cu încălcarea condițiilor de formă sau de fond, dacă, în acest din urmă caz, legea nu o sancționează cu nulitatea relativă.

(2) Adopția este fictivă dacă a fost încheiată în alt scop decât cel al ocrotirii interesului superior al copilului.

(3) Acțiunea în constatarea nulității adopției poate fi formulată de orice persoană interesată. *[**R.A.:** art. 62 alin. (1) şi art. 63 din Legea nr. 273/2004]*

Art. 481. Menținerea adopției. Instanța poate respinge cererea privind nulitatea dacă menținerea adopției este în interesul celui adoptat. Acesta este întotdeauna ascultat, dispozițiile art. 264 aplicându-se în mod corespunzător. *[**R.A.:** art. 62 alin. (2) din Legea nr. 273/2004]*

Art. 482. Efectele încetării adopției. (1) La încetarea adopției, părinții fireşti ai copilului redobândesc drepturile şi îndatoririle părinteşti, cu excepția cazului când instanța hotărăşte că este în interesul superior al copilului să instituie tutela sau o altă măsură de protecție a copilului, în condițiile legii.

(2) De asemenea, adoptatul redobândeşte numele de familie şi, după caz, prenumele avut înainte de încuviințarea adopției. Cu toate acestea, pentru motive temeinice, instanța poate încuviința ca acesta să păstreze numele dobândit prin adopție.

(3) Adoptatul este întotdeauna ascultat în condițiile art. 264. *[**R.A.:** art. 65 din Legea nr. 273/2004]*

Titlul IV. Autoritatea părintească

Capitolul I. Dispoziții generale

Art. 483. Autoritatea părintească. (1) *Autoritatea părintească* este ansamblul de drepturi şi îndatoriri care privesc atât persoana, cât şi bunurile copilului şi aparțin în mod egal ambilor părinți.

(2) Părinții exercită autoritatea părintească numai în interesul superior al copilului, cu respectul datorat persoanei acestuia, şi îl asociază pe copil la toate deciziile care îl privesc, ținând cont de vârsta şi de gradul său de maturitate.

(3) Ambii părinți răspund pentru creşterea copiilor lor minori.

Legislație conexă: art. 2 şi art. 36 din Legea nr. 272/2004 privind protecția şi promovarea drepturilor copilului, republicată (M. Of. nr. 159 din 5 martie 2014).

Art. 484. Durata autorității părinteşti. Autoritatea părintească se exercită până la data când copilul dobândeşte capacitatea deplină de exercițiu.

Art. 485. Îndatorirea de respect. Copilul datorează respect părinților săi indiferent de vârsta sa.

Art. 486. Neînțelegerile dintre părinți. Ori de câte ori există neînțelegeri între părinți cu privire la exercițiul drepturilor sau la îndeplinirea îndatoririlor părinteşti, instanța de tutelă, după ce îi ascultă pe părinți şi luând în considerare concluziile raportului referitor la ancheta psihosocială, hotărăşte potrivit interesului superior al copilului. Ascultarea copilului este obligatorie, dispozițiile art. 264 fiind aplicabile.

Legislație conexă: art. 36 din Legea nr. 272/2004 privind protecția şi promovarea drepturilor copilului, republicată (M. Of. nr. 159 din 5 martie 2014).

Capitolul II. Drepturile şi îndatoririle părinteşti

Art. 487. Conținutul autorității părinteşti. Părinții au dreptul şi îndatorirea de a creşte copilul, îngrijind de sănătatea şi dezvoltarea lui fizică, psihică şi intelectuală, de educația, învățătura şi pregătirea profesională a acestuia, potrivit propriilor lor convingeri, însuşirilor şi nevoilor copilului; ei sunt datori să dea copilului orientarea şi sfaturile necesare exercitării corespunzătoare a drepturilor pe care legea le recunoaşte acestuia. *[**R.A.:** art. 101 C. fam.]*

Art. 488. Îndatoririle specifice. (1) Părinții au îndatorirea de a creşte copilul în condiții care să asigure dezvoltarea sa fizică, mentală, spirituală, morală şi socială în mod armonios.

(2) În acest scop, părinții sunt obligați:

a) să coopereze cu copilul şi să îi respecte viața intimă, privată şi demnitatea;

b) să prezinte şi să permită informarea şi lămurirea copilului despre toate actele şi faptele care l-ar putea afecta şi să ia în considerare opinia acestuia;

c) să ia toate măsurile necesare pentru protejarea şi realizarea drepturilor copilului;

d) să coopereze cu persoanele fizice şi persoanele juridice cu atribuții în domeniul îngrijirii, educării şi formării profesionale a copilului.

Legislație conexă: art. 37 din Legea nr. 272/2004 privind protecția şi promovarea drepturilor copilului, republicată (M. Of. nr. 159 din 5 martie 2014).

Art. 489. Măsurile disciplinare. Măsurile disciplinare nu pot fi luate de părinți decât cu respectarea demnității copilului. Sunt interzise luarea unor măsuri, precum şi aplicarea unor pedepse fizice, de natură a afecta dezvoltarea fizică, psihică sau starea emoțională a copilului.

Legislație conexă: art. 33 alin. (2) din Legea nr. 272/2004 privind protecția şi promovarea drepturilor copilului, republicată (M. Of. nr. 159 din 5 martie 2014).

Art. 490. Drepturile părintelui minor. (1) Părintele minor care a împlinit vârsta de 14 ani are numai drepturile şi îndatoririle părinteşti cu privire la persoana copilului.

(2) Drepturile şi îndatoririle cu privire la bunurile copilului revin tutorelui sau, după caz, altei persoane, în condiţiile legii.

Art. 491. Religia copilului. (1) Părinţii îndrumă copilul, potrivit propriilor convingeri, în alegerea unei religii, în condiţiile legii, ţinând seama de opinia, vârsta şi de gradul de maturitate ale acestuia, fără a-l putea obliga să adere la o anumită religie sau la un anumit cult religios.

(2) Copilul care a împlinit vârsta de 14 ani are dreptul să îşi aleagă liber confesiunea religioasă.

Legislaţie conexă: art. 30 din Legea nr. 272/2004 privind protecţia şi promovarea drepturilor copilului, republicată (M. Of. nr. 159 din 5 martie 2014).

Art. 492. Numele copilului. Părinţii aleg prenumele şi, când este cazul, numele de familie al copilului, în condiţiile legii.

Legislaţie conexă: art. 9 alin. (3) din Legea nr. 272/2004 privind protecţia şi promovarea drepturilor copilului, republicată (M. Of. nr. 159 din 5 martie 2014).

Art. 493. Supravegherea copilului. Părinţii au dreptul şi îndatorirea de supraveghere a copilului minor.

Art. 494. Relaţiile sociale ale copilului. Părinţii sau reprezentanţii legali ai copilului pot, numai în baza unor motive temeinice, să împiedice corespondenţa şi legăturile personale ale copilului în vârstă de până la 14 ani. Neînţelegerile se soluţionează de către instanţa de tutelă, cu ascultarea copilului, în condiţiile art. 264.

Art. 495. Înapoierea copilului de la alte persoane. (1) Părinţii pot cere oricând instanţei de tutelă înapoierea copilului de la orice persoană care îl ţine fără drept.

(2) Instanţa de tutelă poate respinge cererea numai dacă înapoierea este vădit contrară interesului superior al copilului.

(3) Ascultarea copilului este obligatorie, dispoziţiile art. 264 fiind aplicabile. *[**R.A.:** art. 103 C. fam.]*

Art. 496. Locuinţa copilului. (1) Copilul minor locuieşte la părinţii săi.

(2) Dacă părinţii nu locuiesc împreună, aceştia vor stabili, de comun acord, locuinţa copilului.

(3) În caz de neînţelegere între părinţi, instanţa de tutelă hotărăşte, luând în considerare concluziile raportului de anchetă psihosocială şi ascultându-i pe părinţi şi pe copil, dacă a împlinit vârsta de 10 ani. Dispoziţiile art. 264 rămân aplicabile.

(4) Locuinţa copilului, stabilită potrivit prezentului articol, nu poate fi schimbată fără acordul părinţilor decât în cazurile prevăzute expres de lege.

(5) Părintele la care copilul nu locuieşte în mod statornic are dreptul de a avea legături personale cu minorul, la locuinţa acestuia. Instanţa de tutelă poate limita exerciţiul acestui drept, dacă aceasta este în interesul superior al copilului. *[**R.A.:** art. 100 C. fam.]*

Art. 497. Schimbarea locuinței copilului. (1) Dacă afectează exercițiul autorității sau al unor drepturi părinteşti, schimbarea locuinței copilului, împreună cu părintele la care locuieşte, nu poate avea loc decât cu acordul prealabil al celuilalt părinte.

(2) În caz de neînțelegere între părinți, hotărăşte instanța de tutelă potrivit interesului superior al copilului, luând în considerare concluziile raportului de anchetă psihosocială şi ascultându-i pe părinți. Ascultarea copilului este obligatorie, dispozițiile art. 264 fiind aplicabile.

Art. 498. Schimbarea felului învățăturii ori al pregătirii profesionale. (1) Copilul care a împlinit vârsta de 14 ani poate cere părinților să îşi schimbe felul învățăturii sau al pregătirii profesionale ori locuința necesară desăvârşirii învățăturii ori pregătirii sale profesionale.

(2) Dacă părinții se opun, copilul poate sesiza instanța de tutelă, iar aceasta hotărăşte pe baza raportului de anchetă psihosocială. Ascultarea copilului este obligatorie, dispozițiile art. 264 fiind aplicabile. *[**R.A.:** art. 102 C. fam.]*

Art. 499. Obligația de întreținere. (1) Tatăl şi mama sunt obligați, în solidar, să dea întreținere copilului lor minor, asigurându-i cele necesare traiului, precum şi educația, învățătura şi pregătirea sa profesională.

(2) Dacă minorul are un venit propriu care nu este îndestulător, părinții au obligația de a-i asigura condițiile necesare pentru creşterea, educarea şi pregătirea sa profesională.

(3) Părinții sunt obligați să îl întrețină pe copilul devenit major, dacă se află în continuarea studiilor, până la terminarea acestora, dar fără a depăşi vârsta de 26 de ani.

(4) În caz de neînțelegere, întinderea obligației de întreținere, felul şi modalitățile executării, precum şi contribuția fiecăruia dintre părinți se stabilesc de instanța de tutelă pe baza raportului de anchetă psihosocială. *[**R.A.:** art. 107 C. fam.]*

Recurs în interesul legii. A se vedea Decizia nr. 6/2019 a Înaltei Curți de Casație şi Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, redată în extras *infra*, la art. 513 şi urm.

Art. 500. Independența patrimonială. Părintele nu are niciun drept asupra bunurilor copilului şi nici copilul asupra bunurilor părintelui, în afară de dreptul la moştenire şi la întreținere. *[**R.A.:** art. 106 C. fam.]*

Art. 501. Administrarea bunurilor copilului. (1) Părinții au dreptul şi îndatorirea de a administra bunurile copilului lor minor, precum şi de a-l reprezenta în actele juridice civile ori de a-i încuviința aceste acte, după caz.

(2) După împlinirea vârstei de 14 ani minorul îşi exercită drepturile şi îşi execută obligațiile singur, în condițiile legii, însă numai cu încuviințarea părinților şi, după caz, a instanței de tutelă. *[**R.A.:** art. 105 şi art. 124 alin. (2) C. fam.]*

Art. 502. Alte dispoziții aplicabile. (1) Drepturile şi îndatoririle părinților cu privire la bunurile copilului sunt aceleaşi cu cele ale tutorelui, dispozițiile care reglementează tutela fiind aplicabile în mod corespunzător.

(2) Cu toate acestea, nu se întocmeşte inventarul prevăzut la art. 140, în cazul în care copilul nu are alte bunuri decât cele de uz personal. *[**R.A.:** art. 105 alin. (3) C. fam.]*

Capitolul III. Exercitarea autorității părinteşti

Art. 503. Modul de exercitare a autorității părinteşti. (1) Părinții exercită împreună şi în mod egal autoritatea părintească.

(1¹)[1] În cazul părintelui care beneficiază de consiliere judiciară, instanța de tutelă poate hotărî ca drepturile şi îndatoririle cu privire la bunurile copilului să fie exercitate doar de celălalt părinte. Când cel ocrotit exercită singur autoritatea părintească, instanța de tutelă hotărăşte, în funcție de împrejurări, cu privire la continuarea exercitării autorității părinteşti sau la instituirea tutelei asupra copilului acestuia; dispozițiile art. 507 alin. (2) rămân aplicabile.

(2) Față de terții de bună-credință, oricare dintre părinți, care îndeplineşte singur un act curent pentru exercitarea drepturilor şi îndeplinirea îndatoririlor părinteşti, este prezumat că are şi consimțământul celuilalt părinte. *[**R.A.:** art. 98 alin. (1) C. fam.]*

Legea de aplicare: Art. 50. Dispozițiile art. 503 alin. (2) din Codul civil privind prezumția de mandat tacit reciproc între părinți sunt aplicabile în cazul actelor curente încheiate de unul dintre părinți, după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 504. Exercitarea autorității părinteşti în caz de divorț. Dacă părinții sunt divorțați, autoritatea părintească se exercită potrivit dispozițiilor referitoare la efectele divorțului în raporturile dintre părinți şi copii.

Art. 505. Copilul din afara căsătoriei. (1) În cazul copilului din afara căsătoriei a cărui filiație a fost stabilită concomitent sau, după caz, succesiv față de ambii părinți, autoritatea părintească se exercită în comun şi în mod egal de către părinți, dacă aceştia conviețuiesc.

(2) Dacă părinții copilului din afara căsătoriei nu conviețuiesc, modul de exercitare a autorității părinteşti se stabileşte de către instanța de tutelă, fiind aplicabile prin asemănare dispozițiile privitoare la divorț.

(3) Instanța sesizată cu o cerere privind stabilirea filiației este obligată să dispună asupra modului de exercitare a autorității părinteşti, fiind aplicabile prin asemănare dispozițiile privitoare la divorț. *[**R.A.:** art. 65 C. fam.]*

Art. 506. Învoiala părinților. Cu încuviințarea instanței de tutelă părinții se pot înțelege cu privire la exercitarea autorității părinteşti sau cu privire la luarea unei măsuri de protecție a copilului, dacă este respectat interesul superior al acestuia. Ascultarea copilului este obligatorie, dispozițiile art. 264 fiind aplicabile.

Art. 507.[2] **Exercitarea autorității părinteşti de către un singur părinte.** (1) Dacă unul dintre părinți este decedat, declarat mort prin hotărâre judecătorească, beneficiază de tutelă specială, este decăzut din exercițiul drepturilor părinteşti sau dacă, din orice motiv, se află în neputință de a-şi exprima voința, celălalt părinte exercită singur autoritatea părintească.

(2) Părintele cu privire la care a fost instituită tutela specială păstrează dreptul de a veghea asupra modului de creştere şi educare a copilului, precum şi dreptul de a

---

[1] Alin. (1¹) al art. 503 a fost introdus prin art. 7 pct. 56 din Legea nr. 140/2022.

[2] Art. 507 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 57 din Legea nr. 140/2022.

consimți la adopția acestuia, cu excepția cazului în care se află în imposibilitatea de a-şi manifesta voința din cauza lipsei discernământului. *[**R.A.:** art. 98 alin. (2) C. fam.]*

Capitolul IV. Decăderea din exercițiul drepturilor părinteşti

Art. 508. Condiții. (1) Instanța de tutelă, la cererea autorităților administrației publice cu atribuții în domeniul protecției copilului, poate pronunța decăderea din exercițiul drepturilor părinteşti dacă părintele pune în pericol viața, sănătatea sau dezvoltarea copilului prin relele tratamente aplicate acestuia, prin consumul de alcool sau stupefiante, prin purtarea abuzivă, prin neglijența gravă în îndeplinirea obligațiilor părinteşti ori prin atingerea gravă a interesului superior al copilului.

(2) Cererea se judecă de urgență, cu citarea părinților şi pe baza raportului de anchetă psihosocială. Participarea procurorului este obligatorie. *[**R.A.:** art. 109 C. fam.]*

Art. 509. Întinderea decăderii. (1) Decăderea din exercițiul drepturilor părinteşti este totală şi se întinde asupra tuturor copiilor născuți la data pronunțării hotărârii.

(2) Cu toate acestea, instanța poate dispune decăderea numai cu privire la anumite drepturi părinteşti ori la anumiți copii, dar numai dacă, în acest fel, nu sunt primejduite creşterea, educarea, învățătura şi pregătirea profesională a copiilor. *[**R.A.:** art. 111 C. fam.]*

Art. 510. Obligația de întreținere. Decăderea din exercițiul drepturilor părinteşti nu scuteşte părintele de obligația sa de a da întreținere copilului. *[**R.A.:** art. 110 C. fam.]*

Art. 511. Instituirea tutelei. În cazul în care, după decăderea din exercițiul drepturilor părinteşti, copilul se află în situația de a fi lipsit de îngrijirea ambilor părinți, se instituie tutela. *[**R.A.:** art. 113 C. fam.]*

Art. 512. Redarea exercițiului drepturilor părinteşti. (1) Instanța redă părintelui exercițiul drepturilor părinteşti, dacă au încetat împrejurările care au dus la decăderea din exercițiul acestora şi dacă părintele nu mai pune în pericol viața, sănătatea şi dezvoltarea copilului.

(2) Până la soluționarea cererii, instanța poate îngădui părintelui să aibă legături personale cu copilul, dacă aceasta este în interesul superior al copilului. *[**R.A.:** art. 112 C. fam.]*

Titlul V. Obligația de întreținere

Recurs în interesul legii. Prin Decizia nr. 6/2019 (M. Of. nr. 197 din 12 martie 2019), Înalta Curte de Casație şi Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii promovat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație şi Justiție şi a stabilit:

„*În interpretarea şi aplicarea unitară a dispozițiilor art. 1.616-1.618 lit. c) raportat la art. 499, art. 514 alin. (1) şi (3), art. 515, art. 525 alin. (1), art. 529-531 din Codul civil şi art. 729 alin. (3) şi (7) din Codul de procedură civilă, instanța de tutelă va putea dispune compensația obligațiilor de întreținere datorate de fiecare părinte copilului care nu locuieşte cu acesta, până la limita celei mai mici dintre ele şi în măsura în care compensația nu contravine interesului superior al copilului*".

Capitolul I. Dispoziții generale

Art. 513. Caracterul legal al obligației de întreținere. Obligația de întreținere există numai între persoanele prevăzute de lege. Ea se datorează numai dacă sunt întrunite condițiile cerute de lege.

Art. 514. Caracterul personal al obligației de întreținere. (1) Obligația de întreținere are caracter personal.

(2) Ea se stinge prin moartea debitorului sau a creditorului obligației de întreținere, dacă prin lege nu se prevede altfel.

(3) Dreptul la întreținere nu poate fi cedat şi nu poate fi urmărit decât în condițiile prevăzute de lege.

Art. 515. Inadmisibilitatea renunțării la întreținere. Nimeni nu poate renunța pentru viitor la dreptul său la întreținere.

Capitolul II. Persoanele între care există obligația de întreținere şi ordinea în care aceasta se datorează

Art. 516. Subiectele obligației de întreținere. (1) Obligația de întreținere există între soț şi soție, rudele în linie dreaptă, între frați şi surori, precum şi între celelalte persoane anume prevăzute de lege.

(2) Dispozițiile alin. (1) privind obligația de întreținere între rudele în linie dreaptă, precum şi între frați şi surori sunt aplicabile şi în cazul adopției.

(3) Obligația de întreținere există între foştii soți, în condițiile prevăzute de lege. *[**R.A.:** art. 86 C. fam.]*

Art. 517. Întreținerea copilului de către soțul părintelui său. (1) Soțul care a contribuit la întreținerea copilului celuilalt soț este obligat să presteze întreținere copilului cât timp acesta este minor, însă numai dacă părinții săi fireşti au murit, sunt dispăruți ori sunt în nevoie.

(2) La rândul său, copilul poate fi obligat să dea întreținere celui care l-a întreținut astfel timp de 10 ani. *[**R.A.:** art. 87 C. fam.]*

Art. 518. Obligația de întreținere aparținând moştenitorilor. (1) Moştenitorii persoanei care a fost obligată la întreținerea unui minor sau care i-a dat întreținere fără a avea obligația legală sunt ținuți, în măsura valorii bunurilor moştenite, să continue întreținerea, dacă părinții minorului au murit, sunt dispăruți sau sunt în nevoie, însă numai cât timp cel întreținut este minor.

(2) În cazul în care sunt mai mulți moştenitori, obligația este solidară, fiecare dintre ei contribuind la întreținerea minorului proporțional cu valoarea bunurilor moştenite. *[**R.A.:** art. 96 C. fam.]*

Art. 519. Ordinea de plată a întreținerii. Întreținerea se datorează în ordinea următoare:

a) soții şi foştii soți îşi datorează întreținere înaintea celorlalți obligați;

b) descendentul este obligat la întreținere înaintea ascendentului, iar dacă sunt mai mulți descendenți sau mai mulți ascendenți, cel în grad mai apropiat înaintea celui mai îndepărtat;

c) fraţii şi surorile îşi datorează întreţinere după părinţi, însă înaintea bunicilor. *[**R.A.:** art. 89 C. fam.]*

Art. 520. Întreţinerea în cazul desfacerii adopţiei. După încetarea adopţiei, adoptatul poate cere întreţinere numai de la rudele sale fireşti sau, după caz, de la soţul său.

Art. 521. Pluralitatea de debitori. (1) În cazul în care mai multe dintre persoanele prevăzute la art. 516 sunt obligate să întreţină aceeaşi persoană, ele vor contribui la plata întreţinerii, proporţional cu mijloacele pe care le au.

(2) Dacă părintele are drept la întreţinere de la mai mulţi copii, el poate, în caz de urgenţă, să pornească acţiunea numai împotriva unuia dintre ei. Cel care a plătit întreţinerea se poate întoarce împotriva celorlalţi obligaţi pentru partea fiecăruia. *[**R.A.:** art. 90 C. fam.]*

Art. 522. Obligaţia subsidiară. În cazul în care cel obligat în primul rând la întreţinere nu are mijloace îndestulătoare pentru a acoperi nevoile celui care o cere, instanţa de tutelă le poate obliga pe celelalte persoane îndatorate la întreţinere să o completeze, în ordinea stabilită la art. 519. *[**R.A.:** art. 91 C. fam.]*

Art. 523. Divizibilitatea întreţinerii. Când cel obligat nu poate presta, în acelaşi timp, întreţinere tuturor celor îndreptăţiţi să o ceară, instanţa de tutelă, ţinând seama de nevoile fiecăreia dintre aceste persoane, poate hotărî fie ca întreţinerea să se plătească numai uneia dintre ele, fie ca întreţinerea să se împartă între mai multe sau toate persoanele îndreptăţite să o ceară. În acest caz, instanţa hotărăşte, totodată, modul în care se împarte întreţinerea între persoanele care urmează a o primi. *[**R.A.:** art. 92 C. fam.]*

Capitolul III. Condiţiile obligaţiei de întreţinere

Art. 524. Creditorul întreţinerii. Are drept la întreţinere numai cel care se află în nevoie, neputându-se întreţine din munca sau din bunurile sale. *[**R.A.:** art. 86 alin. (2) C. fam.]*

Art. 525. Dreptul la întreţinere al minorului. (1) Minorul care cere întreţinere de la părinţii săi se află în nevoie dacă nu se poate întreţine din munca sa, chiar dacă ar avea bunuri.

(2) Cu toate acestea, în cazul în care părinţii n-ar putea presta întreţinerea fără a-şi primejdui propria lor existenţă, instanţa de tutelă poate încuviinţa ca întreţinerea să se asigure prin valorificarea bunurilor pe care acesta le are, cu excepţia celor de strictă necesitate. *[**R.A.:** art. 86 alin. (3) C. fam.]*

Art. 526. Comportamentul necorespunzător. (1) Nu poate pretinde întreţinere acela care s-a făcut vinovat faţă de cel obligat la întreţinere de fapte grave, contrare legii sau bunelor moravuri.

(2) Acela care se află în stare de nevoie din culpa sa poate cere numai întreţinerea de strictă necesitate.

Art. 527. Debitorul întreţinerii. (1) Poate fi obligat la întreţinere numai cel care are mijloacele pentru a o plăti sau are posibilitatea de a dobândi aceste mijloace.

(2) La stabilirea mijloacelor celui care datorează întreținerea se ține seama de veniturile şi bunurile acestuia, precum şi de posibilitățile de realizare a acestora; de asemenea, vor fi avute în vedere celelalte obligații ale sale. *[**R.A.:** art. 94 alin. (1) C. fam.]*

Recurs în interesul legii. Prin Decizia nr. 21/2015 (M. Of. nr. 943 din 21 decembrie 2015), Înalta Curte de Casație şi Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursurile în interesul legii formulate de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație şi Justiție şi de Colegiul de conducere al Curții de Apel Suceava şi a stabilit:
„În interpretarea şi aplicarea dispozițiilor art. 527 alin. (2) şi art. 529 alin. (1) şi (2) din Codul civil, echivalentul valoric al normei de hrană prevăzute de art. 2 alin. (4) şi art. 4 alin. (4) din Ordonanța Guvernului nr. 26/1994 privind drepturile de hrană, în timp de pace, ale personalului din sectorul de apărare națională, ordine publică şi siguranță națională, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, nu se include în totalul veniturilor nete lunare în raport de care se stabileşte pensia de întreținere datorată de către părinte copilului".

Art. 528. Dovada stării de nevoie. Starea de nevoie a persoanei îndreptățite la întreținere, precum şi mijloacele celui care datorează întreținere pot fi dovedite prin orice mijloc de probă.

Capitolul IV. Stabilirea şi executarea obligației de întreținere

Art. 529. Cuantumul întreținerii. (1) Întreținerea este datorată potrivit cu nevoia celui care o cere şi cu mijloacele celui care urmează a o plăti.

(2) Când întreținerea este datorată de părinte, ea se stabileşte până la o pătrime din venitul său lunar net pentru un copil, o treime pentru 2 copii şi o jumătate pentru 3 sau mai mulți copii.

(3) Cuantumul întreținerii datorate copiilor, împreună cu întreținerea datorată altor persoane, potrivit legii, nu poate depăşi jumătate din venitul net lunar al celui obligat. *[**R.A.:** art. 94 C. fam.]*

Recurs în interesul legii. A se vedea Decizia nr. 21/2015 a Înaltei Curți de Casație şi Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, redată în extras *supra,* la art. 527.

Art. 530. Modalitățile de executare. (1) Obligația de întreținere se execută în natură, prin asigurarea celor necesare traiului şi, după caz, a cheltuielilor pentru educare, învățătură şi pregătire profesională.

(2) Dacă obligația de întreținere nu se execută de bunăvoie, în natură, instanța de tutelă dispune executarea ei prin plata unei pensii de întreținere, stabilită în bani.

(3) Pensia de întreținere se poate stabili sub forma unei sume fixe sau într-o cotă procentuală din venitul net lunar al celui care datorează întreținere. Dispozițiile art. 529 alin. (2) şi (3) rămân aplicabile. *[**R.A.:** art. 93 C. fam.]*

Art. 531. Modificarea şi încetarea pensiei de întreținere. (1) Dacă se iveşte o schimbare în ceea ce priveşte mijloacele celui care prestează întreținerea şi nevoia celui care o primeşte, instanța de tutelă, potrivit împrejurărilor, poate mări sau micşora pensia de întreținere sau poate hotărî încetarea plății ei.

(2) Pensia de întreținere stabilită într-o sumă fixă se indexează de drept, trimestrial, în funcție de rata inflației. *[**R.A.:** art. 94 alin. (2) C. fam.]*

Legea de aplicare: Art. 51. Dispozițiile art. 531 din Codul civil privind modificarea şi încetarea pensiei de întreținere sunt aplicabile şi în cazul pensiilor de întreținere stabilite prin hotărâre judecătorească anterior intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 532. Data de la care se datorează pensia de întreținere. (1) Pensia de întreținere se datorează de la data cererii de chemare în judecată.

(2) Cu toate acestea, pensia poate fi acordată şi pentru o perioadă anterioară, dacă introducerea cererii de chemare în judecată a fost întârziată din culpa debitorului.

Art. 533. Plata pensiei de întreținere. (1) Pensia de întreținere se plăteşte în rate periodice, la termenele convenite de părți sau, în lipsa acordului lor, la cele stabilite prin hotărâre judecătorească.

(2) Chiar dacă creditorul întreținerii a decedat în perioada corespunzătoare unei rate, întreținerea este datorată în întregime pentru acea perioadă.

(3) De asemenea, părțile pot conveni sau, dacă sunt motive temeinice, instanța de tutelă poate hotărî ca întreținerea să se execute prin plata anticipată a unei sume globale care să acopere nevoile de întreținere ale celui îndreptățit pe o perioadă mai îndelungată sau pe întreaga perioadă în care se datorează întreținerea, în măsura în care debitorul întreținerii are mijloacele necesare acoperirii acestei obligații.

Art. 534. Restituirea întreținerii nedatorate. Dacă, din orice motiv, se dovedeşte că întreținerea prestată, de bunăvoie sau ca urmare a unei hotărâri judecătoreşti, nu era datorată, cel care a executat obligația poate să ceară restituirea de la cel care a primit-o sau de la cel care avea, în realitate, obligația să o presteze, în acest din urmă caz, pe temeiul îmbogățirii fără justă cauză.

CARTEA A III-A. DESPRE BUNURI[1]

Titlul I. Bunurile şi drepturile reale în general

Capitolul I. Despre bunuri în general

Secţiunea 1. Despre distincţia bunurilor

Art. 535. Noţiune. Sunt bunuri lucrurile, corporale sau necorporale, care constituie obiectul unui drept patrimonial.

Art. 536. Bunurile mobile şi imobile. Bunurile sunt mobile sau imobile. *[**R.A.:** art. 461 C. civ. 1864]*

Legislaţie conexă: Protocolul nr. 1 adiţional la Convenţia europeană a drepturilor omului. A se vedea şi înţelesul noţiunii de „bun" în lumina jurisprudenţei C.E.D.O.

Art. 537. Bunurile imobile. Sunt imobile terenurile, izvoarele şi cursurile de apă, plantaţiile prinse în rădăcini, construcţiile şi orice alte lucrări fixate în pământ cu caracter permanent, platformele şi alte instalaţii de exploatare a resurselor submarine situate pe platoul continental, precum şi tot ceea ce, în mod natural sau artificial, este încorporat în acestea cu caracter permanent. *[**R.A.:** art. 462, art. 463, art. 464, art. 465 alin. (1), art. 467, art. 468, art. 470, art. 471 C. civ. 1864]*

Art. 538. Bunurile care rămân sau devin imobile. (1) Rămân bunuri imobile materialele separate în mod provizoriu de un imobil, pentru a fi din nou întrebuinţate, atât timp cât sunt păstrate în aceeaşi formă, precum şi părţile integrante ale unui imobil care sunt temporar detaşate de acesta, dacă sunt destinate spre a fi reintegrate.

(2) Materialele aduse pentru a fi întrebuinţate în locul celor vechi devin bunuri imobile din momentul în care au dobândit această destinaţie. *[**R.A.:** art. 469 C. civ. 1864]*

Art. 539. Bunurile mobile. (1) Bunurile pe care legea nu le consideră imobile sunt bunuri mobile.

(2) Sunt bunuri mobile şi undele electromagnetice sau asimilate acestora, precum şi energia de orice fel produse, captate şi transmise, în condiţiile legii, de orice persoană şi puse în serviciul său, indiferent de natura mobiliară sau imobiliară a sursei acestora. *[**R.A.:** art. 472, art. 473 şi art. 474 C. civ. 1864]*

Art. 540. Bunurile mobile prin anticipaţie. (1) Bogăţiile de orice natură ale solului şi subsolului, fructele neculese încă, plantaţiile şi construcţiile încorporate în sol devin mobile prin anticipaţie, atunci când, prin voinţa părţilor, sunt privite în natura lor individuală în vederea detaşării lor.

(2) Pentru opozabilitate faţă de terţi, este necesară notarea în cartea funciară. *[**R.A.:** art. 465 şi art. 466 C. civ. 1864]*

---

[1] Dispoziţiile tranzitorii şi de punere în aplicare a cărţii a III-a sunt cuprinse în art. 55-82[1] din Legea nr. 71/2011.

Legislație conexă: Legea nr. 357/2005 privind bursele de mărfuri (M. Of. nr. 1115 din 9 decembrie 2005).

Art. 541. Universalitatea de fapt. (1) Constituie o universalitate de fapt ansamblul bunurilor care aparțin aceleiaşi persoane şi au o destinație comună stabilită prin voința acesteia sau prin lege.

(2) Bunurile care alcătuiesc universalitatea de fapt pot, împreună sau separat, să facă obiectul unor acte sau raporturi juridice distincte.

Art. 542. Regulile aplicabile drepturilor purtând asupra bunurilor. (1) Dacă nu se prevede altfel, sunt supuse regulilor referitoare la bunurile imobile şi drepturile reale asupra acestora.

(2) Celelalte drepturi patrimoniale sunt supuse, în limitele prevăzute de lege, regulilor referitoare la bunurile mobile. *[**R.A.:** art. 471 şi art. 474 C. civ. 1864]*

Art. 543. Bunurile fungibile şi bunurile nefungibile. (1) Bunurile sunt fungibile sau nefungibile.

(2) Sunt fungibile bunurile determinabile după număr, măsură sau greutate, astfel încât pot fi înlocuite unele prin altele în executarea unei obligații.

(3) Prin act juridic, un bun fungibil prin natura sa poate fi considerat ca nefungibil.

Art. 544. Bunurile consumptibile şi bunurile neconsumptibile. (1) Bunurile sunt consumptibile sau neconsumptibile.

(2) Sunt consumptibile bunurile mobile a căror întrebuințare obişnuită implică înstrăinarea sau consumarea substanței.

(3) Un bun consumptibil prin natura sa poate deveni neconsumptibil dacă, prin act juridic, i se schimbă întrebuințarea.

Art. 545. Bunurile divizibile şi bunurile indivizibile. (1) Bunurile sunt divizibile sau indivizibile.

(2) Bunurile care nu pot fi împărțite în natură fără a li se schimba destinația sunt bunuri indivizibile.

(3) Prin act juridic, un bun divizibil prin natura lui poate fi considerat indivizibil.

Art. 546. Bunurile principale şi bunurile accesorii. (1) Bunul care a fost destinat, în mod stabil şi exclusiv, întrebuințării economice a altui bun este accesoriu atât timp cât satisface această utilizare.

(2) Destinația comună poate să fie stabilită numai de proprietarul ambelor bunuri.

(3) Dacă nu se prevede altfel, bunul accesoriu urmează situația juridică a bunului principal, inclusiv în caz de înstrăinare sau de grevare a bunului principal.

(4) Încetarea calității de bun accesoriu nu poate fi însă opusă unui terț care a dobândit anterior drepturi privitoare la bunul principal.

(5) Separarea temporară a unui bun accesoriu de bunul principal nu îi înlătură această calitate.

(6) Drepturile unui terț privitoare la un bun nu pot fi încălcate prin transformarea acestuia în bun accesoriu.

Secțiunea a 2-a. Produsele bunurilor

Art. 547. Produsele bunurilor. Produsele bunurilor sunt fructele şi productele.

Art. 548. Fructele. (1) Fructele reprezintă acele produse care derivă din folosirea unui bun, fără a diminua substanța acestuia. Fructele sunt: naturale, industriale şi civile. Fructele civile se numesc şi venituri.

(2) Fructele naturale sunt produsele directe şi periodice ale unui bun, obținute fără intervenția omului, cum ar fi acelea pe care pământul le produce de la sine, producția şi sporul animalelor.

(3) Fructele industriale sunt produsele directe şi periodice ale unui bun, obținute ca rezultat al intervenției omului, cum ar fi recoltele de orice fel.

(4) Fructele civile sunt veniturile rezultate din folosirea bunului de către o altă persoană în virtutea unui act juridic, precum chiriile, arenzile, dobânzile, venitul rentelor şi dividendele. *[**R.A.:** art. 522 şi art. 523 C. civ. 1864]*

Art. 549. Productele. *Productele* sunt produsele obținute dintr-un bun cu consumarea sau diminuarea substanței acestuia, precum copacii unei păduri, piatra dintr-o carieră şi altele asemenea.

Art. 550. Dobândirea fructelor şi a productelor. (1) Fructele şi productele se cuvin proprietarului, dacă prin lege nu se dispune altfel.

(2) Dreptul de proprietate asupra fructelor naturale şi industriale se dobândeşte la data separării de bunul care le-a produs.

(3) Dreptul de proprietate asupra fructelor civile se dobândeşte zi cu zi.

(4) Cel care, fără acordul proprietarului, avansează cheltuielile necesare pentru producerea şi perceperea fructelor sau productelor poate cere restituirea cheltuielilor.

(5) În acest caz, produsele sau contravaloarea acestora pot fi reținute până la restituirea cheltuielilor. Cu toate acestea, proprietarul poate cere obligarea posesorului la predarea produselor ori a contravalorii acestora dacă furnizează o garanție îndestulătoare. *[**R.A.:** art. 483 şi art. 484 C. civ. 1864]*

Capitolul II. Drepturile reale în general

Art. 551. Drepturile reale. Sunt drepturi reale:

1. dreptul de proprietate;
2. dreptul de superficie;
3. dreptul de uzufruct;
4. dreptul de uz;
5. dreptul de abitație;
6. dreptul de servitute;
7. dreptul de administrare;
8. dreptul de concesiune;
9. dreptul de folosință;
10. drepturile reale de garanție;
11. alte drepturi cărora legea le recunoaşte acest caracter.

Art. 552. Formele de proprietate. Proprietatea este publică sau privată.

Legislație conexă: art. 136 alin. (1) C. Rom.

Art. 553. Proprietatea privată. (1) Sunt obiect al proprietății private toate bunurile de uz sau de interes privat aparținând persoanelor fizice, persoanelor juridice de drept privat sau de drept public, inclusiv bunurile care alcătuiesc domeniul privat al statului şi al unităților administrativ-teritoriale.

(2) Moştenirile vacante se constată prin certificat de vacanță succesorală şi intră în domeniul privat al comunei, oraşului sau municipiului, după caz, fără înscriere în cartea funciară. Imobilele cu privire la care s-a renunțat la dreptul de proprietate conform art. 562 alin. (2) se dobândesc, fără înscriere în cartea funciară, de comună, oraş sau municipiu, după caz, şi intră în domeniul privat al acestora prin hotărârea consiliului local.

(3) Moştenirile vacante şi imobilele menționate la alin. (2), aflate în străinătate, se cuvin statului român.

(4) Bunurile obiect al proprietății private, indiferent de titular, sunt şi rămân în circuitul civil, dacă prin lege nu se dispune altfel. Ele pot fi înstrăinate, pot face obiectul unei urmăriri silite şi pot fi dobândite prin orice mod prevăzut de lege. *[**R.A.:** art. 477 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 55. Dispozițiile art. 553 alin. (2) din Codul civil se aplică numai moştenirilor deschise după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 554. Proprietatea publică. (1) Bunurile statului şi ale unităților administrativ-teritoriale care, prin natura lor sau prin declarația legii, sunt de uz sau de interes public formează obiectul proprietății publice, însă numai dacă au fost legal dobândite de către acestea.

(2) Dacă prin lege nu se prevede altfel, dispozițiile aplicabile dreptului de proprietate privată se aplică şi dreptului de proprietate publică, însă numai în măsura în care sunt compatibile cu acesta din urmă.

Legislație conexă: ▶ art. 136 alin. (3) C. Rom.; ▶ art. 284-364 din O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ (M. Of. nr. 555 din 5 iulie 2019).

Titlul II. Proprietatea privată

Capitolul I. Dispoziții generale

Secțiunea 1. Conținutul, întinderea şi stingerea dreptului de proprietate privată

Art. 555. Conținutul dreptului de proprietate privată. (1) Proprietatea privată este dreptul titularului de a poseda, folosi şi dispune de un bun în mod exclusiv, absolut şi perpetuu, în limitele stabilite de lege.

(2) În condițiile legii, dreptul de proprietate privată este susceptibil de modalități şi dezmembrăminte, după caz. *[**R.A.:** art. 480 C. civ. 1864]*

Art. 556. Limitele exercitării dreptului de proprietate privată. (1) Dreptul de proprietate poate fi exercitat în limitele materiale ale obiectului său. Acestea sunt

limitele corporale ale bunului care formează obiectul dreptului de proprietate, cu îngrădirile stabilite prin lege.

(2) Prin lege poate fi limitată exercitarea atributelor dreptului de proprietate.

(3) Exercitarea dreptului de proprietate poate fi limitată şi prin voinţa proprietarului, cu excepţiile prevăzute de lege.

Legislaţie conexă: art. 45 alin. (7) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România (M. Of. nr. 278 din 17 mai 2013).

Art. 557. Dobândirea dreptului de proprietate. (1) Dreptul de proprietate se poate dobândi, în condiţiile legii, prin convenţie, moştenire legală sau testamentară, accesiune, uzucapiune, ca efect al posesiei de bună-credinţă în cazul bunurilor mobile şi al fructelor, prin ocupaţiune, tradiţiune, precum şi prin hotărâre judecătorească, atunci când ea este translativă de proprietate prin ea însăşi.

(2) În cazurile prevăzute de lege, proprietatea se poate dobândi prin efectul unui act administrativ.

(3) Prin lege se pot reglementa şi alte moduri de dobândire a dreptului de proprietate.

(4) Cu excepţia cazurilor anume prevăzute de lege, în cazul bunurilor imobile dreptul de proprietate se dobândeşte prin înscriere în cartea funciară, cu respectarea dispoziţiilor prevăzute la art. 888. *[**R.A.:** art. 644 şi art. 645 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 56. (1) Dispoziţiile Codului civil privitoare la dobândirea drepturilor reale imobiliare prin efectul înscrierii acestora în cartea funciară se aplică numai după finalizarea lucrărilor de cadastru pentru fiecare unitate administrativ-teritorială şi deschiderea, la cerere sau din oficiu, a cărţilor funciare pentru imobilele respective, în conformitate cu dispoziţiile Legii cadastrului şi a publicităţii imobiliare nr. 7/1996, republicată, cu modificările şi completările ulterioare. (2) Până la data prevăzută la alin. (1), înscrierea în cartea funciară a dreptului de proprietate şi a altor drepturi reale, pe baza actelor prin care s-au transmis, constituit ori modificat în mod valabil, se face numai în scop de opozabilitate faţă de terţi.

Art. 558. Riscul pieirii bunului. Proprietarul suportă riscul pieirii bunului, dacă acesta n-a fost asumat de o altă persoană sau dacă prin lege nu se dispune altfel.

Art. 559. Întinderea dreptului de proprietate asupra terenurilor. (1) Proprietatea terenului se întinde şi asupra subsolului şi a spaţiului de deasupra terenului, cu respectarea limitelor legale.

(2) Proprietarul poate face, deasupra şi în subsolul terenului, toate construcţiile, plantaţiile şi lucrările pe care le găseşte de cuviinţă, în afară de excepţiile stabilite de lege, şi poate trage din ele toate foloasele pe care acestea le-ar produce. El este ţinut să respecte, în condiţiile şi în limitele determinate de lege, drepturile terţilor asupra resurselor minerale ale subsolului, izvoarelor şi apelor subterane, lucrărilor şi instalaţiilor subterane şi altora asemenea.

(3) Apele de suprafaţă şi albiile acestora aparţin proprietarului terenului pe care se formează sau curg, în condiţiile prevăzute de lege. Proprietarul unui teren are, de asemenea, dreptul de a apropria şi de a utiliza, în condiţiile legii, apa izvoarelor şi a lacurilor afiate pe terenul respectiv, apa freatică, precum şi apele pluviale. *[**R.A.:** art. 489-491 C. civ. 1864]*

Legislație conexă: Legea nr. 107/1996 a apelor (M. Of. nr. 244 din 8 octombrie 1996).

Art. 560. Obligația de grănițuire. Proprietarii terenurilor învecinate sunt obligați să contribuie la grănițuire prin reconstituirea hotarului şi fixarea semnelor corespunzătoare, suportând, în mod egal, cheltuielile ocazionate de aceasta. *[R.A.: art. 584 C. civ. 1864]*

Art. 561. Dreptul de îngrădire. Orice proprietar poate să își îngrădească proprietatea, suportând, în condițiile legii, cheltuielile ocazionate. *[R.A.: art. 585 C. civ. 1864]*

Art. 562. Stingerea dreptului de proprietate. (1) Dreptul de proprietate privată se stinge prin pieirea bunului, dar nu se stinge prin neuz. El poate fi însă dobândit de altul prin uzucapiune sau într-un alt mod, în cazurile şi condițiile anume determinate de lege.

(2) Proprietarul poate abandona bunul său mobil sau poate renunța, prin declarație autentică, la dreptul de proprietate asupra bunului imobil, înscris în cartea funciară. Dreptul se stinge în momentul părăsirii bunului mobil, iar dacă bunul este imobil, prin înscrierea în cartea funciară, în condițiile legii, a declarației de renunțare.

(3) Exproprierea se poate face numai pentru o cauză de utilitate publică stabilită potrivit legii, cu justă şi prealabilă despăgubire, fixată de comun acord între proprietar şi expropriator. În caz de divergență asupra cuantumului despăgubirilor, acesta se stabileşte pe cale judecătorească.

(4) Nu pot fi supuse confiscării decât bunurile destinate sau folosite pentru săvârşirea unei infracțiuni ori contravenții sau cele rezultate din acestea.

Legislație conexă: ▶ art. 44 alin. (3) şi alin. (9) C. Rom.; ▶ art. 1 din Legea nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică (republicată în M. Of. nr. 472 din 5 iulie 2011).

Secțiunea a 2-a. Apărarea dreptului de proprietate privată

Art. 563. Acțiunea în revendicare. (1) Proprietarul unui bun are dreptul de a-l revendica de la posesor sau de la o altă persoană care îl deține fără drept. El are, de asemenea, dreptul la despăgubiri, dacă este cazul.

(2) Dreptul la acțiunea în revendicare este imprescriptibil, cu excepția cazurilor în care prin lege se dispune altfel.

(3) Dreptul de proprietate dobândit cu bună-credință, în condițiile legii, este pe deplin recunoscut.

(4) Hotărârea judecătorească prin care s-a admis acțiunea în revendicare este opozabilă şi poate fi executată şi împotriva terțului dobânditor, în condițiile Codului de procedură civilă.

Legislație conexă: ▶ Legea nr. 18/1991 privind fondul funciar (republicată în M. Of. nr. 1 din 5 ianuarie 1998); ▶ Legea nr. 112/1995 pentru reglementarea situației juridice a unor imobile cu destinația de locuințe, trecute în proprietatea statului (M. Of. nr. 279 din 29 noiembrie 1995); ▶ Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989 (republicată în M. Of. nr. 798 din 2 septembrie 2005); ▶ O.U.G. nr. 83/1999 privind restituirea unor bunuri imobile care au aparținut comunităților cetățenilor aparținând minorităților naționale din România (republicată

în M. Of. nr. 797 din 1 septembrie 2005); ► O.U.G. nr. 94/2000 privind retrocedarea unor bunuri imobile care au aparținut cultelor religioase din România (republicată în M. Of. nr. 797 din 1 septembrie 2000); ► Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România (M. Of. nr. 278 din 17 mai 2013).

Art. 564. Acțiunea negatorie. (1) Proprietarul poate intenta acțiunea negatorie contra oricărei persoane care pretinde că este titularul vreunui drept real, altul decât cel de proprietate, asupra bunului său.

(2) Dreptul la acțiunea negatorie este imprescriptibil.

Art. 565. Proba dreptului de proprietate asupra imobilelor înscrise în cartea funciară. În cazul imobilelor înscrise în cartea funciară, dovada dreptului de proprietate se face cu extrasul de carte funciară.

Legea de aplicare: Art. 56. (1) Dispozițiile Codului civil privitoare la dobândirea drepturilor reale imobiliare prin efectul înscrierii acestora în cartea funciară se aplică numai după finalizarea lucrărilor de cadastru pentru fiecare unitate administrativ-teritorială şi deschiderea, la cerere sau din oficiu, a cărților funciare pentru imobilele respective, în conformitate cu dispozițiile Legii cadastrului şi a publicității imobiliare nr. 7/1996, republicată, cu modificările şi completările ulterioare. (2) Până la data prevăzută la alin. (1), înscrierea în cartea funciară a dreptului de proprietate şi a altor drepturi reale, pe baza actelor prin care s-au transmis, constituit ori modificat în mod valabil, se face numai în scop de opozabilitate față de terți.

Art. 566. Efectele admiterii acțiunii în revendicare. (1) Pârâtul va fi obligat la restituirea bunului sau la despăgubiri dacă bunul a pierit din culpa sa ori a fost înstrăinat. În aceleași condiții, pârâtul va fi obligat la restituirea productelor sau a contravalorii acestora. În toate cazurile, despăgubirile vor fi evaluate în raport cu momentul restituirii.

(2) Posesorul de rea-credință sau detentorul precar va fi obligat, la cerere, şi la restituirea fructelor produse de bun până la înapoierea acestuia către proprietar.

(3) Proprietarul poate fi obligat, la cerere, să restituie posesorului cheltuielile necesare pe care acesta le-a făcut.

(4) Cheltuielile utile se restituie, la cerere, în limita sporului de valoare, dacă prin lege nu se prevede altfel.

(5) De asemenea, proprietarul va putea fi obligat, la cerere, la restituirea cheltuielilor necesare pentru producerea şi culegerea fructelor sau a productelor.

(6) Pârâtul are un drept de retenție asupra produselor până la restituirea cheltuielilor făcute pentru producerea şi culegerea acestora, cu excepția cazului în care proprietarul furnizează pârâtului o garanție îndestulătoare.

(7) Dreptul de retenție nu poate fi exercitat în niciun caz asupra bunului frugifer sau când intrarea în stăpânirea materială a bunului s-a făcut prin violență ori fraudă sau când produsele sunt bunuri perisabile ori sunt supuse, ca urmare a trecerii unei perioade scurte de timp, unei scăderi semnificative a valorii lor.

(8) Proprietarul nu este dator să acopere cheltuielile voluptuare. Posesorul are dreptul de a-şi însuşi lucrările efectuate cu aceste cheltuieli numai dacă prin aceasta bunul nu se deteriorează.

(9) Dispozițiile alin. (3), (4) și (8) se aplică numai în acele situații în care cheltuielile nu se concretizează într-o lucrare nouă, caz în care sunt incidente dispozițiile corespunzătoare din materia accesiunii imobiliare artificiale.

Capitolul II. Accesiunea

Secțiunea 1. Dispoziții generale

Art. 567. Dobândirea dreptului de proprietate prin accesiune. Prin accesiune, proprietarul unui bun devine proprietarul a tot ce se alipește cu bunul ori se încorporează în acesta, dacă legea nu prevede altfel. *[**R.A.:** art. 488 C. civ. 1864]*

Art. 568. Formele accesiunii. Accesiunea este naturală, când unirea sau încorporarea este urmarea unui eveniment natural, ori artificială, când rezultă din fapta proprietarului ori a unei alte persoane.

Secțiunea a 2-a. Accesiunea imobiliară naturală

Art. 569. Aluviunile. Adăugirile de teren la malurile apelor curgătoare revin proprietarului fondului riveran, numai dacă ele se formează treptat. *[**R.A.:** art. 495 C. civ. 1864]*

Art. 570. Terenul lăsat de apele curgătoare. Proprietarul fondului riveran dobândește, de asemenea, terenul lăsat de apele curgătoare care s-au retras treptat de la țărmul respectiv. *[**R.A.:** art. 496 C. civ. 1864]*

Art. 571. Terenul lăsat de apele stătătoare. (1) Proprietarul terenului înconjurat de heleșteie, iazuri, canale și alte asemenea ape stătătoare nu devine proprietarul terenurilor apărute prin scăderea temporară a acestor ape sub înălțimea de scurgere.

(2) Tot astfel, proprietarul acestor ape nu dobândește niciun drept asupra terenului acoperit ca urmare a unor revărsări sporadice. *[**R.A.:** art. 497 C. civ. 1864]*

Art. 572. Avulsiunea. Proprietarul terenului de la care o apă curgătoare a smuls brusc o porțiune de mal din teren, alipind-o la terenul altui proprietar riveran, nu pierde dreptul de proprietate asupra părții desprinse dacă o revendică în termen de un an de la data faptului. *[**R.A.:** art. 498 C. civ. 1864]*

Art. 573. Albiile râurilor, insulele și prundișurile. (1) Albiile râurilor aparțin proprietarilor riverani, cu excepția acelora care, potrivit legii, fac obiectul proprietății publice.

(2) Insulele și prundișurile care nu sunt în legătură cu terenurile având malul la nivelul mediu al apei revin proprietarului albiei.

(3) Dacă insula aparține proprietarilor riverani și trece peste jumătatea apei, fiecare dintre ei are dreptul de proprietate asupra părții de insulă ce se întinde spre el pornind de la jumătatea apei. *[**R.A.:** art. 499 și art. 500 C. civ. 1864]*

Art. 574. Dreptul de proprietate asupra insulelor nou-formate. În cazul în care o apă curgătoare, formându-și un braț nou, înconjoară terenul unui proprietar riveran, el rămâne proprietar asupra insulei astfel create. *[**R.A.:** art. 501 C. civ. 1864]*

Art. 575. Albiile părăsite de apele curgătoare. Albia părăsită de o apă curgătoare care şi-a format un nou curs va avea regimul juridic stabilit în legea specială. *[R.A.: art. 502 C. civ. 1864]*

Legislație conexă: art. 3 şi art. 42 din Legea nr. 107/1996 a apelor (M. Of. nr. 244 din 8 octombrie 1996).

Art. 576. Accesiunea naturală asupra animalelor. (1) Animalele domestice rătăcite pe terenul altuia îi revin acestuia din urmă dacă proprietarul nu le revendică în termen de 30 de zile de la data declarației făcute la primărie de către proprietarul terenului.

(2) Porumbeii, iepurii, peştii şi alte asemenea animale care trec pe fondul altui proprietar aparțin acestuia cât timp rămân pe fond, cu excepția cazului în care trecerea a fost provocată prin fraudă sau prin artificii.

(3) Roiul de albine trecut pe terenul altuia revine proprietarului acestuia numai dacă proprietarul roiului nu îl urmăreşte sau încetează să îl urmărească timp de două zile. *[R.A.: art. 503 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 57. Dispozițiile art. 576 din Codul civil se aplică situațiilor născute după intrarea în vigoare a Codului civil.

Secțiunea a 3-a. Accesiunea imobiliară artificială

§1. Dispoziții comune

Art. 577. Dobândirea lucrării de către proprietarul imobilului. (1) Construcțiile, plantațiile şi orice alte lucrări efectuate asupra unui imobil, denumite în continuare *lucrări*, revin proprietarului acelui imobil dacă prin lege sau act juridic nu se prevede altfel.

(2) Când lucrarea este realizată de proprietarul imobilului cu materialele sale sau cu materialele altuia, dreptul de proprietate asupra lucrării se naşte în favoarea proprietarului imobilului din momentul începerii lucrării, pe măsura realizării ei, dacă prin lege sau act juridic nu se prevede altfel.

Recurs în interesul legii. A se vedea Decizia nr. 13/2019 a Înaltei Curți de Casație şi Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, redată în extras *infra*, la art. 579.

Art. 578. Categoriile de lucrări. (1) Lucrările pot fi autonome sau adăugate, cu caracter durabil sau provizoriu.

(2) Lucrările autonome sunt construcțiile, plantațiile şi orice alte lucrări cu caracter de sine stătător realizate asupra unui imobil.

(3) Lucrările adăugate nu au caracter de sine stătător. Ele pot fi:

a) necesare, atunci când în lipsa acestora imobilul ar pieri sau s-ar deteriora;

b) utile, atunci când sporesc valoarea economică a imobilului;

c) voluptuare, atunci când sunt făcute pentru simpla plăcere a celui care le-a realizat, fără a spori valoarea economică a imobilului.

Art. 579. Prezumțiile în favoarea proprietarului imobilului. (1) Orice lucrare este prezumată a fi făcută de proprietarul imobilului, cu cheltuiala sa şi că este a lui, până la proba contrară.

(2) Proba contrară se poate face când s-a constituit un drept de superficie, când proprietarul imobilului nu şi-a intabulat dreptul de proprietate asupra lucrării noi sau în alte cazuri prevăzute de lege. *[**R.A.:** art. 492 C. civ. 1864]*

Recurs în interesul legii. Prin Decizia nr. 13/2019 (M. Of. nr. 440 din 3 iunie 2019), Înalta Curte de Casație şi Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii promovat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Bucureşti şi, în interpretarea şi aplicarea art. 492 din Codul civil din 1864, art. 579 alin. (1), art. 577 alin. (2) din Codul civil, art. 37 alin. (5) din Legea nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, şi art. 37 alin. (1) din Legea cadastrului şi a publicității imobiliare nr. 7/1996, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, a stabilit:
„Lipsa autorizației de construire sau nerespectarea prevederilor acesteia, precum şi lipsa procesului-verbal de recepție la terminarea lucrărilor constituie impedimente pentru recunoaşterea pe cale judiciară, în cadrul acțiunii în constatare, a dreptului de proprietate asupra unei construcții realizate de către proprietarul terenului, cu materiale proprii".

§2. Realizarea lucrării cu materialele altuia

Art. 580. Regimul juridic. (1) În cazul în care a realizat lucrarea cu materialele altuia, proprietarul imobilului devine proprietarul lucrării, neputând fi obligat la desființarea acesteia şi nici la restituirea materialelor întrebuințate.

(2) Proprietarul materialelor are numai dreptul la contravaloarea materialelor, precum şi la repararea, în condițiile legii, a oricăror alte prejudicii cauzate. *[**R.A.:** art. 493 C. civ. 1864]*

§3. Realizarea unei lucrări autonome cu caracter durabil asupra imobilului altuia

Art. 581. Lucrările autonome cu caracter durabil efectuate cu bună-credință. În cazul în care autorul lucrării autonome cu caracter durabil asupra imobilului altuia este de bună-credință, proprietarul imobilului are dreptul:

a) să ceară instanței să dispună înscrierea sa în cartea funciară ca proprietar al lucrării, plătind, la alegerea sa, autorului lucrării fie valoarea materialelor şi a manoperei, fie sporul de valoare adus imobilului prin efectuarea lucrării; sau

b) să ceară obligarea autorului lucrării să cumpere imobilul la valoarea de circulație pe care acesta ar fi avut-o dacă lucrarea nu s-ar fi efectuat. *[**R.A.:** art. 494 alin. (3) C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 58. (1) În toate cazurile în care accesiunea imobiliară artificială presupune exercitarea unui drept de opțiune de către proprietarul imobilului, efectele accesiunii sunt guvernate de legea în vigoare la data începerii lucrării. (2) Până la îndeplinirea condițiilor prevăzute în art. 56 alin. (1), ori de câte ori proprietarul imobilului are un drept de opțiune, el dobândeşte dreptul de proprietate asupra lucrării începute după intrarea în vigoare a Codului civil de la data cererii de chemare în judecată prin care a solicitat recunoaşterea dreptului său de proprietate asupra lucrării, dacă acțiunea a fost admisă.

Art. 582. Lucrările autonome cu caracter durabil efectuate cu rea-credință. (1) În cazul în care autorul lucrării autonome cu caracter durabil asupra imobilului altuia este de rea-credință, proprietarul imobilului are dreptul:

a) să ceară instanței să dispună înscrierea sa în cartea funciară ca proprietar al lucrării, cu plata, la alegerea sa, către autorul lucrării, a jumătate din valoarea materialelor şi a manoperei ori din sporul de valoare adus imobilului; sau

b) să ceară obligarea autorului lucrării la desființarea acesteia; sau

c) să ceară obligarea autorului lucrării să cumpere imobilul la valoarea de circulație pe care acesta ar fi avut-o dacă lucrarea nu s-ar fi efectuat.

(2) Desființarea lucrării se face, cu respectarea dispozițiilor legale în materie, pe cheltuiala autorului acesteia, care este ținut totodată să repare orice prejudicii cauzate, inclusiv pentru lipsa de folosință. *[**R.A.:** art. 494 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 58. (1) În toate cazurile în care accesiunea imobiliară artificială presupune exercitarea unui drept de opțiune de către proprietarul imobilului, efectele accesiunii sunt guvernate de legea în vigoare la data începerii lucrării. (2) Până la îndeplinirea condițiilor prevăzute în art. 56 alin. (1), ori de câte ori proprietarul imobilului are un drept de opțiune, el dobândeşte dreptul de proprietate asupra lucrării începute după intrarea în vigoare a Codului civil de la data cererii de chemare în judecată prin care a solicitat recunoaşterea dreptului său de proprietate asupra lucrării, dacă acțiunea a fost admisă.

§4. Realizarea unei lucrări adăugate cu caracter durabil asupra imobilului altuia

Art. 583. Lucrările adăugate necesare. (1) Proprietarul imobilului dobândeşte dreptul de proprietate asupra lucrării adăugate necesare din momentul efectuării acesteia, plătind autorului cheltuielile rezonabile făcute de acesta, chiar dacă imobilul nu mai există.

(2) În cazul în care lucrarea a fost efectuată cu rea-credință, din suma datorată de proprietarul imobilului se va putea deduce valoarea fructelor imobilului diminuată cu costurile necesare obținerii acestora.

Art. 584. Lucrările adăugate utile. (1) În cazul în care autorul lucrării utile este de bună-credință, proprietarul imobilului devine proprietarul lucrării din momentul efectuării acesteia, cu plata, la alegerea sa:

a) a valorii materialelor şi a manoperei; sau

b) a sporului de valoare adus imobilului.

(2) În cazul în care autorul lucrării utile este de rea-credință, proprietarul imobilului are dreptul:

a) să devină proprietarul lucrării, în funcție de regimul acesteia, cu sau fără înscriere în cartea funciară, după caz, plătind, la alegerea sa, autorului lucrării fie jumătate din valoarea materialelor şi a manoperei, fie jumătate din sporul de valoare adus imobilului; sau

b) să ceară obligarea autorului lucrării la desființarea acesteia, cu repunerea imobilului în situația anterioară şi plata de daune-interese.

(3) În ambele cazuri, când valoarea lucrării este considerabilă, proprietarul imobilului poate cere obligarea autorului să îl cumpere la valoarea de circulație pe care imobilul ar fi avut-o dacă lucrarea nu s-ar fi efectuat.

Legea de aplicare: Art. 58. (1) În toate cazurile în care accesiunea imobiliară artificială presupune exercitarea unui drept de opțiune de către proprietarul imobilului, efectele accesiunii sunt guvernate de legea în vigoare la data începerii lucrării. (2) Până la îndeplinirea condițiilor prevăzute în art. 56 alin. (1), ori de câte ori proprietarul imobilului are un drept de opțiune, el dobândeşte dreptul de proprietate asupra lucrării începute după intrarea în vigoare a Codului civil de la data cererii de chemare în judecată prin care a solicitat recunoaşterea dreptului său de proprietate asupra lucrării, dacă acțiunea a fost admisă.

Art. 585. Lucrările adăugate voluptuare. (1) În cazul lucrării voluptuare, proprietarul imobilului are dreptul:

a) să devină proprietarul lucrării, fără înscriere în cartea funciară şi fără nicio obligație către autorul lucrării;

b) să ceară obligarea autorului de rea-credință al lucrării la desființarea acesteia, cu readucerea imobilului în situația anterioară şi plata de daune-interese.

(2) Autorul de bună-credință al lucrării poate să o ridice înainte de restituirea imobilului către proprietar, cu condiția de a readuce imobilul în situația anterioară.

Legea de aplicare: Art. 58. (1) În toate cazurile în care accesiunea imobiliară artificială presupune exercitarea unui drept de opțiune de către proprietarul imobilului, efectele accesiunii sunt guvernate de legea în vigoare la data începerii lucrării. (2) Până la îndeplinirea condițiilor prevăzute în art. 56 alin. (1), ori de câte ori proprietarul imobilului are un drept de opțiune, el dobândeşte dreptul de proprietate asupra lucrării începute după intrarea în vigoare a Codului civil de la data cererii de chemare în judecată prin care a solicitat recunoaşterea dreptului său de proprietate asupra lucrării, dacă acțiunea a fost admisă.

§5. Înțelesul unor termeni

Art. 586. Buna-credință a autorului lucrării. (1) Autorul lucrării este de bună-credință dacă se întemeiază fie pe cuprinsul cărții funciare în care, la data realizării lucrării, era înscris ca proprietar al imobilului, fie pe un mod de dobândire nesupus înscrierii în cartea funciară, dacă, în ambele cazuri, nu rezulta din cartea funciară şi nu a cunoscut pe nicio altă cale viciul titlului său.

(2) Cu toate acestea, nu poate invoca buna-credință cel care construieşte în lipsa sau cu nerespectarea autorizațiilor cerute de lege.

(3) Dispozițiile alin. (1) şi (2) sunt aplicabile şi autorului lucrării care se întemeiază pe un drept de superficie sau pe orice alt drept care, potrivit legii, îi permite, realizând o lucrare asupra imobilului altuia, să devină proprietarul acesteia.

§6. Dispoziții speciale

Art. 587. Lucrările realizate parțial asupra imobilului autorului. (1) În cazul lucrării cu caracter durabil realizate cu bună-credință parțial asupra imobilului autorului şi parțial pe terenul proprietarului vecin, acesta din urmă poate cere înscrierea într-o nouă carte funciară a unui drept de coproprietate al vecinilor asupra imobilului rezultat, incluzând terenul aferent, în raport cu valoarea contribuției fiecăruia.

(2) Dacă lucrarea a fost realizată cu rea-credință, proprietarul terenului vecin poate opta între a cere ridicarea lucrării de pe teren, cu obligarea autorului acesteia la plata de daune-interese, dacă este cazul, şi a cere înscrierea în cartea funciară a

unui drept de coproprietate al vecinilor. La stabilirea cotelor-părți se va ține seama de valoarea terenului proprietarului vecin şi de jumătate din valoarea contribuției autorului lucrării.

(3) În caz de neînțelegere între părți, instanța de judecată va stabili valoarea contribuției fiecăreia la imobilul rezultat, respectiv a cotelor-părți din dreptul de proprietate.

Art. 588. Lucrările provizorii. Când lucrarea are caracter provizoriu, în absența unei înțelegeri contrare, autorul ei va fi obligat să o desființeze, cu respectarea dispozițiilor legale în materie, şi, dacă este de rea-credință, să plătească despăgubiri pentru prejudiciile cauzate, inclusiv pentru lipsa de folosință.

Art. 589. Înscrierea dreptului de proprietate în cartea funciară. Ori de câte ori dobândirea dreptului de proprietate, exclusivă sau pe cote-părți, este condiționată, potrivit reglementărilor din prezenta secțiune, de înscrierea în cartea funciară, înscrierea se face în temeiul convenției părților, încheiată în formă autentică, sau, după caz, al hotărârii judecătoreşti.

Art. 590. Dreptul autorului lucrării la ridicarea materialelor. (1) Până la data încheierii convenției sau a introducerii acțiunii de către cel îndreptățit la înscrierea în cartea funciară, autorul lucrării îşi poate ridica materialele.

(2) Dacă lucrarea a fost efectuată cu rea-credință, autorul acesteia va putea fi obligat, dacă este cazul, la plata de daune-interese.

Art. 591. Regulile privind exercitarea dreptului autorului lucrării la indemnizație. (1) Prescripția dreptului la acțiune al autorului lucrării privind plata indemnizației nu curge cât timp el este lăsat de proprietar să dețină imobilul.

(2) Autorul lucrării de bună-credință are un drept de ipotecă legală asupra imobilului pentru plata indemnizației şi poate cere înscrierea dreptului de ipotecă în baza convenției încheiate în formă autentică sau a unei hotărâri judecătoreşti, potrivit dispozițiilor art. 589.

Art. 592. Regulile privind obligarea autorului lucrării la cumpărarea imobilului. (1) Ori de câte ori proprietarul optează pentru obligarea autorului lucrării la cumpărarea imobilului, în absența înțelegerii părților, proprietarul poate cere instanței judecătoreşti stabilirea prețului şi pronunțarea unei hotărâri care să țină loc de contract de vânzare-cumpărare.

(2) Proprietarul inițial al imobilului are un drept de ipotecă legală asupra acestuia pentru plata prețului de către autorul lucrării.

Art. 593. Pasivitatea proprietarului pe durata realizării lucrării. Autorul de rea-credință al lucrării nu poate să opună proprietarului terenului pasivitatea pe care ar fi vădit-o pe durata realizării lucrării.

Art. 594. Autorul lucrării care foloseşte materialele altuia. Dacă nu sunt îndeplinite condițiile legale pentru dobândirea bunurilor mobile prin posesia de bună-credință, cel care realizează o lucrare asupra imobilului altuia folosind materialele unui terț este obligat la plata contravalorii materialelor, precum şi la repararea, în condițiile legii, a oricăror alte prejudicii cauzate.

Art. 595. Stabilirea indemnizației sau a despăgubirii. Ori de câte ori, în aplicarea unei dispoziții din prezenta secțiune, instanța este învestită să stabilească întinderea indemnizației sau a despăgubirii, ea va ține seama de valoarea de circulație a bunului calculată la data hotărârii judecătoreşti.

Art. 596. Cazurile speciale de accesiune. (1) Titularul dreptului de superficie ori al altui drept real asupra imobilului altuia care îi permite să dobândească proprietatea asupra lucrării realizate asupra acelui imobil va avea, în caz de accesiune, în mod corespunzător, drepturile şi obligațiile reglementate pentru proprietarul imobilului, dacă nu s-a prevăzut altfel în momentul constituirii dreptului real.

(2) Dispozițiile art. 582 şi art. 587 alin. (2) se aplică, în mod corespunzător, şi lucrărilor autonome cu caracter durabil efectuate de titularul unui drept real asupra imobilului altuia care nu îi permite să dobândească proprietatea asupra lucrării realizate asupra acelui imobil.

(3) Pentru lucrările adăugate efectuate de titularul unui drept real asupra imobilului altuia care nu îi permite să dobândească proprietatea lucrării realizate asupra acelui imobil se aplică, în mod corespunzător, dispozițiile art. 716, în lipsa unei prevederi contrare.

Art. 597. Lucrările efectuate de un detentor precar. Lucrările făcute de un detentor precar sunt supuse, în mod corespunzător, regulilor aplicabile autorului de rea-credință.

Secțiunea a 4-a. Accesiunea mobiliară

Art. 598. Accesiunea mobiliară. (1) Bunul mobil produs cu materialele altuia aparține celui care l-a confecționat sau, după caz, proprietarului materialelor, în funcție de raportul dintre manoperă şi valoarea materialelor, determinat la data confecționării bunului.

(2) Proprietarul bunului datorează despăgubiri egale cu valoarea manoperei sau, după caz, cu valoarea materialelor. *[**R.A.:** art. 508 şi art. 509 C. civ. 1864]*

Art. 599. Raportul dintre valoarea manoperei şi valoarea materialelor. În toate cazurile în care valoarea materialelor este egală cu manopera sau există o diferență nesemnificativă, proprietatea asupra bunului este comună şi se exercită în condițiile secțiunii a 2-a a cap. IV din prezentul titlu.

Art. 600. Unirea a două bunuri mobile. În cazul în care se unesc două bunuri mobile având proprietari diferiți, fiecare poate pretinde separarea bunurilor dacă prin aceasta celălalt proprietar nu ar suferi un prejudiciu mai mare de o zecime din valoarea bunului său. *[**R.A.:** art. 504 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 159. În cazul în care mai multe bunuri care se unesc prin accesiune fac obiectul mai multor ipoteci, titularul oricăreia dintre ipoteci poate pretinde separarea bunurilor în condițiile art. 600 din Codul civil.

Art. 601. Regulile aplicabile în cazul imposibilității de separare a bunurilor unite. Dacă nu se poate obține separarea bunurilor mobile unite sunt aplicabile, în mod corespunzător, dispozițiile art. 598 şi 599.

Capitolul III. Limitele juridice ale dreptului de proprietate privată

Secțiunea 1. Limite legale

§1. Dispoziții comune

Art. 602. Interesul public şi interesul privat. (1) Legea poate limita exercitarea dreptului de proprietate fie în interes public, fie în interes privat.

(2) Limitele legale în interes privat pot fi modificate ori desființate temporar prin acordul părților. Pentru opozabilitate față de terți este necesară îndeplinirea formalităților de publicitate prevăzute de lege.

Legea de aplicare: Art. 59. Dispozițiile art. 602-625 din Codul civil nu se aplică situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia.

Art. 603. Regulile privind protecția mediului şi buna vecinătate. Dreptul de proprietate obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului şi asigurarea bunei vecinătăți, precum şi la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii sau obiceiului, revin proprietarului.

Legea de aplicare: Art. 59. Dispozițiile art. 602-625 din Codul civil nu se aplică situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia.

§2. Folosirea apelor

Art. 604. Regulile privind curgerea firească a apelor. (1) Proprietarul fondului inferior nu poate împiedica în niciun fel curgerea firească a apelor provenite de pe fondul superior.

(2) Dacă această curgere cauzează prejudicii fondului inferior, proprietarul acestuia poate cere autorizarea justiției spre a face pe fondul său lucrările necesare schimbării direcției apelor, suportând toate cheltuielile ocazionate.

(3) La rândul său, proprietarul fondului superior este obligat să nu efectueze nicio lucrare de natură să agraveze situația fondului inferior. *[**R.A.:** art. 578 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 59. Dispozițiile art. 602-625 din Codul civil nu se aplică situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia.

Legislație conexă: art. 26 din Legea nr. 107/1996 a apelor (M. Of. nr. 224 din 8 octombrie 1996).

Art. 605. Regulile privind curgerea provocată a apelor. (1) Proprietarul fondului inferior nu poate împiedica nici curgerea provocată de proprietarul fondului superior sau de alte persoane, aşa cum este cazul apelor care țâşnesc pe acest din urmă fond datorită unor lucrări subterane întreprinse de proprietarul acestuia, al apelor provenite din secarea terenurilor mlăştinoase, al apelor folosite într-un scop casnic, agricol sau industrial, însă numai dacă această curgere precedă vărsarea într-un curs de apă sau într-un şanț.

(2) În acest caz, proprietarul fondului superior este obligat să aleagă calea şi mijloacele de scurgere de natură să aducă prejudicii minime fondului inferior,

rămânând dator la plata unei despăgubiri juste şi prealabile către proprietarul acestui din urmă fond.

(3) Dispoziţiile prezentului articol nu se aplică atunci când pe fondul inferior se află o construcţie, împreună cu grădina şi curtea aferentă, sau un cimitir.

Legea de aplicare: Art. 59. Dispoziţiile art. 602-625 din Codul civil nu se aplică situaţiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia.

Art. 606. Cheltuielile referitoare la irigaţii. (1) Proprietarul care vrea să folosească pentru irigarea terenului său apele naturale şi artificiale de care poate dispune în mod efectiv are dreptul ca, pe cheltuiala sa exclusivă, să facă pe terenul riveranului opus lucrările necesare pentru captarea apei.

(2) Dispoziţiile art. 605 alin. (2) şi (3) se aplică în mod corespunzător.

Legea de aplicare: Art. 59. Dispoziţiile art. 602-625 din Codul civil nu se aplică situaţiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia.

Art. 607. Obligaţia proprietarului căruia îi prisoseşte apa. (1) Proprietarul căruia îi prisoseşte apa pentru necesităţile curente este obligat ca, în schimbul unei juste şi prealabile compensaţii, să ofere acest surplus pentru proprietarul care nu şi-ar putea procura apa necesară pentru fondul său decât cu o cheltuială excesivă.

(2) Proprietarul nu poate fi scutit de obligaţia prevăzută la alin. (1) pretinzând că ar putea acorda surplusului de apă o altă destinaţie decât satisfacerea necesităţilor curente. El poate însă cere despăgubiri suplimentare proprietarului aflat în nevoie, cu condiţia de a dovedi existenţa reală a destinaţiei pretinse.

Legea de aplicare: Art. 59. Dispoziţiile art. 602-625 din Codul civil nu se aplică situaţiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia.

Art. 608. Întrebuinţarea izvoarelor. (1) Proprietarul poate acorda orice întrebuinţare izvorului ce ar exista pe fondul său, sub rezerva de a nu aduce atingere drepturilor dobândite de proprietarul fondului inferior.

(2) Proprietarul fondului pe care se află izvorul nu poate să îi schimbe cursul dacă prin această schimbare ar lipsi locuitorii unei localităţi de apa necesară pentru satisfacerea nevoilor curente. *[**R.A.:** art. 579 şi art. 581 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 59. Dispoziţiile art. 602-625 din Codul civil nu se aplică situaţiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia.

Art. 609. Despăgubirile datorate proprietarului fondului pe care se află izvorul. (1) Proprietarul fondului pe care se află izvorul poate cere repararea prejudiciilor cauzate de persoana care, prin lucrările efectuate, a secat, a micşorat ori a alterat apele sale.

(2) Dacă starea de fapt o permite, proprietarul fondului poate pretinde restabilirea situaţiei anterioare atunci când apa era indispensabilă pentru exploatarea fondului său.

(3) În cazul în care izvorul se întinde pe două fonduri învecinate, dispoziţiile alin. (1) şi (2) se aplică în mod corespunzător, ţinând seama de întinderea izvorului pe fiecare fond.

Legea de aplicare: Art. 59. Dispozițiile art. 602-625 din Codul civil nu se aplică situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia.

Art. 610. Regulile speciale privind folosirea apelor. Dispozițiile prezentului paragraf se completează cu reglementările speciale în materia regimului apelor.

Legea de aplicare: Art. 59. Dispozițiile art. 602-625 din Codul civil nu se aplică situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia.

§3. Picătura streşinii

Art. 611. Picătura streşinii. Proprietarul este obligat să îşi facă streaşină casei sale astfel încât apele provenind de la ploi să nu se scurgă pe fondul proprietarului vecin. *[**R.A.:** art. 615 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 59. Dispozițiile art. 602-625 din Codul civil nu se aplică situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia.

§4. Distanța şi lucrările intermediare cerute pentru anumite construcții, lucrări şi plantații

Art. 612. Distanța minimă în construcții. Orice construcții, lucrări sau plantații se pot face de către proprietarul fondului numai cu respectarea unei distanțe minime de 60 de cm față de linia de hotar, dacă nu se prevede altfel prin lege sau prin regulamentul de urbanism, astfel încât să nu se aducă atingere drepturilor proprietarului vecin. Orice derogare de la distanța minimă se poate face prin acordul părților exprimat printr-un înscris autentic. *[**R.A.:** art. 610 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 59. Dispozițiile art. 602-625 din Codul civil nu se aplică situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia.

Art. 613. Distanța minimă pentru arbori. (1) În lipsa unor dispoziții cuprinse în lege, regulamentul de urbanism sau a obiceiului locului, arborii trebuie sădiți la o distanță de cel puțin 2 metri de linia de hotar, cu excepția acelora mai mici de 2 metri, a plantațiilor şi a gardurilor vii.

(2) În caz de nerespectare a distanței, proprietarul vecin este îndreptățit să ceară scoaterea ori, după caz, tăierea, la înălțimea cuvenită, a arborilor, plantațiilor ori a gardurilor vii, pe cheltuiala proprietarului fondului pe care acestea sunt ridicate.

(3) Proprietarul fondului peste care se întind rădăcinile sau ramurile arborilor aparținând proprietarului vecin are dreptul de a le tăia, precum şi dreptul de a păstra fructele căzute în mod natural pe fondul său. *[**R.A.:** art. 607, art. 608 şi art. 609 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 59. Dispozițiile art. 602-625 din Codul civil nu se aplică situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia.

§5. Vederea asupra proprietății vecinului

Art. 614. Fereastra sau deschiderea în zidul comun. Nu este permis să se facă fereastră sau deschidere în zidul comun decât cu acordul proprietarilor. *[**R.A.:** art. 611 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 59. Dispozițiile art. 602-625 din Codul civil nu se aplică situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia.

Art. 615. Distanța minimă pentru fereastra de vedere. (1) Este obligatorie păstrarea unei distanțe de cel puțin 2 metri între fondul, îngrădit sau neîngrădit, aparținând proprietarului vecin şi fereastra pentru vedere, balconul ori alte asemenea lucrări ce ar fi orientate către acest fond.

(2) Fereastra pentru vedere, balconul ori alte asemenea lucrări neparalele cu linia de hotar spre fondul învecinat sunt interzise la o distanță mai mică de un metru.

(3) Distanța se calculează de la punctul cel mai apropiat de linia de hotar, existent pe fața zidului în care s-a deschis vederea sau, după caz, pe linia exterioară a balconului, până la linia de hotar. Distanța, şi în cazul lucrărilor neparalele, se măsoară tot perpendicular, de la punctul cel mai apropiat al lucrării de linia de hotar şi până la această linie. *[**R.A.:** art. 612 şi art. 613 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 59. Dispozițiile art. 602-625 din Codul civil nu se aplică situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia.

Art. 616. Fereastra de lumină. Dispozițiile art. 615 nu exclud dreptul proprietarului de a-şi deschide, fără limită de distanță, ferestre de lumină dacă sunt astfel construite încât să împiedice vederea spre fondul învecinat.

Legea de aplicare: Art. 59. Dispozițiile art. 602-625 din Codul civil nu se aplică situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia.

§6. Dreptul de trecere

Art. 617. Dreptul de trecere. (1) Proprietarul fondului care este lipsit de acces la calea publică are dreptul să i să permită trecerea pe fondul vecinului său pentru exploatarea fondului propriu.

(2) Trecerea trebuie să se facă în condiții de natură să aducă o minimă stânjenire exercitării dreptului de proprietate asupra fondului ce are acces la calea publică; în cazul în care mai multe fonduri vecine au acces la calea publică, trecerea se va face pe fondul căruia i s-ar aduce cele mai puține prejudicii.

(3) Dreptul de trecere este imprescriptibil. El se stinge în momentul în care fondul dominant dobândeşte un alt acces la calea publică. *[**R.A.:** art. 616-618 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 59. Dispozițiile art. 602-625 din Codul civil nu se aplică situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia.

Art. 618. Exercitarea dreptului de trecere în situații speciale. (1) Dacă lipsa accesului provine din vânzare, schimb, partaj sau dintr-un alt act juridic, trecerea nu va putea fi cerută decât celor care au dobândit partea de teren pe care se făcea anterior trecerea.

(2) Când lipsa accesului este imputabilă proprietarului care pretinde trecerea, aceasta poate fi stabilită numai cu consimțământul proprietarului fondului care are acces la calea publică şi cu plata dublului despăgubirii.

Legea de aplicare: Art. 59. Dispozițiile art. 602-625 din Codul civil nu se aplică situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia.

Art. 619. Întinderea şi modul de stabilire a dreptului de trecere. Întinderea şi modul de exercitare a dreptului de trecere sunt determinate prin înțelegerea părților, prin hotărâre judecătorească sau printr-o folosință continuă pe timp de 10 ani.

Legea de aplicare: Art. 59. Dispozițiile art. 602-625 din Codul civil nu se aplică situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia.

Art. 620. Prescripția acțiunii în despăgubire şi restituirea despăgubirii încasate. (1) Termenul de prescripție pentru dreptul la acțiunea în despăgubire pe care o are proprietarul fondului aservit împotriva proprietarului fondului dominant începe să curgă din momentul stabilirii dreptului de trecere.

(2) În cazul în care încetează dreptul de trecere, proprietarul fondului aservit este dator să restituie despăgubirea încasată, cu deducerea pagubei suferite în raport cu durata efectivă a dreptului de trecere. *[**R.A.:** art. 619 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 59. Dispozițiile art. 602-625 din Codul civil nu se aplică situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia.

§7. Alte limite legale

Art. 621. Dreptul de trecere pentru utilități. (1) Proprietarul este obligat să permită trecerea prin fondul său a rețelelor edilitare ce deservesc fonduri învecinate sau din aceeaşi zonă, de natura conductelor de apă, gaz sau altele asemenea, a canalelor şi a cablurilor electrice, subterane ori aeriene, după caz, precum şi a oricăror alte instalații sau materiale cu acelaşi scop.

(2) Această obligație subzistă numai pentru situația în care trecerea prin altă parte ar fi imposibilă, periculoasă sau foarte costisitoare.

(3) În toate cazurile, proprietarul are dreptul la plata unei despăgubiri juste. Dacă este vorba despre utilități noi, despăgubirea trebuie să fie şi prealabilă.

(4) Clădirile, curțile şi grădinile acestora sunt exceptate de la acest drept de trecere, dacă ea are ca obiect conducte şi canale subterane, în cazul în care acestea sunt utilități noi. *[**R.A.:** art. 90 alin. (2) din Legea gazelor nr. 351/2004 (M. Of. nr. 679 din 28 iulie 2004)].*

Legea de aplicare: Art. 59. Dispozițiile art. 602-625 din Codul civil nu se aplică situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia.

Recurs în interesul legii. Prin Decizia nr. 27/2019 (M. Of. nr. 152 din 25 februarie 2020), Înalta Curte de Casație şi Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Craiova şi, în interpretarea şi aplicarea unitară a dispozițiilor art. 16 alin. (2), (3), (5), (6), (7), (9), (10), art. 19 alin. (3), art. 20 alin. (3), art. 35 alin. (3) şi art. 41 alin. (4) din Legea energiei electrice nr. 13/2007, cu modificările şi completările ulterioare, respectiv

a dispozițiilor art. 12 alin. (2), (3), (5), (6), (8), (10) şi (11), art. 14 alin. (3), art. 15 alin. (3), art. 30 alin. (4) şi art. 44 alin. (4) din Legea energiei electrice şi a gazelor naturale nr. 123/2012, cu modificările şi completările ulterioare, a stabilit:

„Titularii dreptului de proprietate privată afectați de capacitățile energetice pot pretinde indemnizații pentru lipsa de folosință numai în măsura în care capacitățile energetice au fost realizate după intrarea în vigoare a Legii energiei electrice nr. 13/2007; pentru capacitățile energetice realizate anterior, exercitarea de către titularii autorizațiilor de înființare şi de către titularii licențelor a drepturilor de uz şi de servitute se face cu titlu gratuit, potrivit dispozițiilor speciale în vigoare la data punerii lor în funcțiune.

Titularii dreptului de proprietate privată afectați de capacitățile energetice pot pretinde despăgubiri pentru prejudiciile cauzate de titularii autorizațiilor de înființare şi de titularii licențelor, în exercitarea drepturilor de uz şi de servitute, indiferent de momentul realizării capacității energetice (anterior sau ulterior intrării în vigoare a Legii energiei electrice nr. 13/2007).

Dispozițiile art. 35 alin. (3) şi art. 41 alin. (4) din Legea nr. 13/2007, respectiv cele ale art. 30 alin. (4) şi art. 44 alin. (4) din Legea nr. 123/2012 se opun ca titularii dreptului de proprietate privată afectați de rețelele electrice de transport ori de distribuție existente la data intrării în vigoare a legii să obțină indemnizare pentru lipsa de folosință de la titularul dreptului de proprietate asupra terenurilor pe care se situează respectivele capacități energetice, întemeiată pe această cauză".

Legislație conexă: ► art. 7 din Legea nr. 85/2003 a minelor (M. Of. nr. 197 din 27 martie 2003); ► art. 7 din Legea nr. 238/2004 a petrolului (M. Of. nr. 535 din 15 iunie 2004); ► art. 12 şi art. 129 şi urm. din Legea nr. 123/2012 a energiei electrice şi a gazelor naturale (M. Of. nr. 485 din 16 iulie 2012).

Art. 622. Dreptul de trecere pentru efectuarea unor lucrări. (1) De asemenea, proprietarul este obligat să permită folosirea fondului său pentru efectuarea unor lucrări necesare fondului învecinat, precum şi accesul vecinului pe terenul său pentru tăierea crengilor şi culegerea fructelor, în schimbul unei despăgubiri, dacă este cazul.

(2) Dispozițiile art. 621 alin. (2) sunt aplicabile.

Legea de aplicare: Art. 59. Dispozițiile art. 602-625 din Codul civil nu se aplică situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia.

Art. 623. Dreptul de trecere pentru reintrarea în posesie. (1) Proprietarul unui fond nu poate împiedica accesul altuia pentru a redobândi posesia unui bun al său, ajuns întâmplător pe fondul respectiv, dacă a fost înştiințat în prealabil.

(2) În toate cazurile, proprietarul fondului are dreptul la o justă despăgubire pentru prejudiciile ocazionate de reintrarea în posesie, precum şi pentru cele pe care bunul le-a cauzat fondului.

Legea de aplicare: Art. 59. Dispozițiile art. 602-625 din Codul civil nu se aplică situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia.

Art. 624. Starea de necesitate. (1) În cazul în care o persoană a folosit sau a distrus un bun al altuia pentru a se apăra pe sine ori pe altul de un pericol iminent, proprietarul bunului are dreptul să ceară o despăgubire echitabilă numai de la cel care a fost salvat.

(2) Nu poate pretinde nicio despăgubire proprietarul care a provocat sau a favorizat apariția pericolului.

Legea de aplicare: Art. 59. Dispozițiile art. 602-625 din Codul civil nu se aplică situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia.

Art. 625. Reguli speciale. Îngrădirile cuprinse în prezenta secțiune se completează cu dispozițiile legilor speciale privind regimul juridic al anumitor bunuri, cum ar fi terenurile şi construcțiile de orice fel, pădurile, bunurile din patrimoniul național-cultural, bunurile sacre ale cultelor religioase, precum şi altele asemenea.

Legea de aplicare: Art. 59. Dispozițiile art. 602-625 din Codul civil nu se aplică situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia.

Secțiunea a 2-a. Limite convenționale

Art. 626. Limitarea dreptului de proprietate prin acte juridice. Proprietarul poate să consimtă la limitarea dreptului său prin acte juridice, dacă nu încalcă ordinea publică şi bunele moravuri.

Art. 627. Clauza de inalienabilitate. Condiții. Domeniu de aplicare. (1) Prin convenție sau testament se poate interzice înstrăinarea unui bun, însă numai pentru o durată de cel mult 49 de ani şi dacă există un interes serios şi legitim. Termenul începe să curgă de la data dobândirii bunului.

(2) Dobânditorul poate fi autorizat de către instanță să dispună de bun dacă interesul care a justificat clauza de inalienabilitate a bunului a dispărut sau dacă un interes superior o impune.

(3) Nulitatea clauzei de inalienabilitate stipulate într-un contract atrage nulitatea întregului contract dacă a fost determinantă la încheierea acestuia. În contractele cu titlu oneros, caracterul determinant se prezumă, până la proba contrară.

(4) Clauza de inalienabilitate este subînțeleasă în convențiile din care se naşte obligația de a transmite în viitor proprietatea către o persoană determinată sau determinabilă.

(5) Transmiterea bunului pe cale de succesiune nu poate fi oprită prin stipularea inalienabilității.

Legea de aplicare: ▶ Art. 60. (1) Valabilitatea şi efectele juridice ale clauzei de inalienabilitate instituite prin convenție sunt guvernate de legea în vigoare la momentul încheierii convenției. (2) Valabilitatea clauzei de inalienabilitate instituite prin testament este guvernată de legea în vigoare la data încheierii acestuia, iar efectele clauzei sunt guvernate de legea în vigoare la data deschiderii succesiunii. ▶ Art. 60[1]. În categoria convențiilor prevăzute de art. 627 alin. (4) din Codul civil, din care se naşte obligația de a transmite în viitor proprietatea către o persoană determinată ori determinabilă, intră şi antecontractele având ca obiect transmiterea în viitor, prin încheierea de contracte, a dreptului de proprietate asupra unui bun mobil sau imobil, după caz, dacă prin lege nu se prevede altfel.

Art. 628. Condiții de opozabilitate. (1) Clauza de inalienabilitate nu poate fi invocată împotriva dobânditorilor bunului sau a creditorilor proprietarului care s-a obligat să nu înstrăineze decât dacă este valabilă şi îndeplineşte condițiile de opozabilitate.

(2) Pentru opozabilitate, clauza de inalienabilitate trebuie să fie supusă formalităților de publicitate prevăzute de lege, dacă este cazul.

(3) În cazul bunurilor mobile, sunt aplicabile, în mod corespunzător, regulile prevăzute pentru dobândirea proprietății prin posesia de bună-credință.

(4) În cazul în care clauza de inalienabilitate a fost prevăzută într-un contract cu titlu gratuit, ea este opozabilă şi creditorilor anteriori ai dobânditorului.

(5) Neîndeplinirea condițiilor de opozabilitate nu îl lipseşte pe beneficiarul clauzei de inalienabilitate de dreptul de a pretinde daune-interese proprietarului care nu se conformează acestei obligații.

Art. 629. Sancțiunile pentru nerespectarea clauzei de inalienabilitate. (1) Înstrăinătorul poate să ceară rezoluțiunea contractului în cazul încălcării clauzei de inalienabilitate de către dobânditor.

(2) Atât înstrăinătorul, cât şi terțul, dacă inalienabilitatea s-a stipulat în favoarea acestuia, pot să ceară anularea actului de înstrăinare subsecvent încheiat cu nerespectarea clauzei.

(3) Nu pot fi supuse urmăririi bunurile pentru care s-a stipulat inalienabilitatea, cât timp clauza produce efecte, dacă prin lege nu se prevede altfel.

Secțiunea a 3-a. Limite judiciare

Art. 630. Depăşirea inconvenientelor normale ale vecinătății. (1) Dacă proprietarul cauzează, prin exercitarea dreptului său, inconveniente mai mari decât cele normale în relațiile de vecinătate, instanța de judecată poate, din considerente de echitate, să îl oblige la despăgubiri în folosul celui vătămat, precum şi la restabilirea situației anterioare atunci când acest lucru este posibil.

(2) În cazul în care prejudiciul cauzat ar fi minor în raport cu necesitatea sau utilitatea desfăşurării activității prejudiciabile de către proprietar, instanța va putea încuviința desfăşurarea acelei activități. Cel prejudiciat va avea însă dreptul la despăgubiri.

(3) Dacă prejudiciul este iminent sau foarte probabil, instanța poate să încuviințeze, pe cale de ordonanță preşedințială, măsurile necesare pentru prevenirea pagubei.

Legea de aplicare: Art. 61. Dispozițiile art. 630 din Codul civil se aplică numai inconvenientelor cauzate după data intrării în vigoare a Codului civil.

Capitolul IV. Proprietatea comună

Secțiunea 1. Dispoziții generale

Art. 631. Noțiune. Dispozițiile prezentului capitol se aplică ori de câte ori, în temeiul unui act juridic sau al altui mod de dobândire prevăzut de lege, dreptul de proprietate privată are 2 sau mai mulți titulari.

Art. 632. Formele proprietății comune. (1) Formele proprietății comune sunt următoarele:

a) proprietatea pe cote-părți (coproprietatea);

b) proprietatea în devălmăşie (devălmăşia).

(2) Coproprietatea poate fi obişnuită sau forțată.

(3) Coproprietatea forțată nu poate înceta prin partaj judiciar.

Art. 633. Prezumția de coproprietate. Dacă bunul este stăpânit în comun, coproprietatea se prezumă, până la proba contrară.

Secțiunea a 2-a. Coproprietatea obișnuită

Art. 634. Întinderea cotelor-părți. (1) Fiecare coproprietar este titularul exclusiv al unei cote-părți din dreptul de proprietate şi poate dispune în mod liber de aceasta în lipsă de stipulație contrară.

(2) Cotele-părți sunt prezumate a fi egale, până la proba contrară. Dacă bunul a fost dobândit prin act juridic, proba contrară nu se va putea face decât prin înscrisuri.

Art. 635. Repartizarea beneficiilor şi a sarcinilor între coproprietari. Coproprietarii vor împărți beneficiile şi vor suporta sarcinile coproprietății, proporțional cu cota lor parte din drept.

Art. 636. Exercitarea în comun a dreptului de folosință. (1) Fiecare coproprietar are dreptul de a folosi bunul comun în măsura în care nu schimbă destinația şi nu aduce atingere drepturilor celorlalți coproprietari.

(2) Cel care, împotriva voinței celorlalți proprietari, exercită în mod exclusiv folosința bunului comun poate fi obligat la despăgubiri.

Art. 637. Fructele bunului comun. Fructele produse de bunul comun se cuvin tuturor coproprietarilor, proporțional cu cota lor parte din drept.

Art. 638. Dreptul la restituirea cheltuielilor. (1) Coproprietarul care a suportat singur cheltuielile producerii sau culegerii fructelor are dreptul la restituirea acestor cheltuieli de către coproprietari, în proporție cu cotele lor părți.

(2) Fructele naturale sau fructele industriale ale bunului comun însuşite de un coproprietar fac parte din masa partajabilă cât timp ele nu au fost consumate ori înstrăinate sau nu au pierit şi pot fi identificate distinct. În caz contrar, coproprietarul interesat are dreptul la despăgubiri, cu excepția cazului în care fructele au pierit în mod fortuit. Dreptul la acțiunea în despăgubiri este supus prescripției, potrivit dreptului comun.

(3) Dreptul de a reclama fructele civile ale bunului comun însuşite de un coproprietar este supus prescripției, potrivit dreptului comun.

Art. 639. Modul de folosire a bunului comun. Modul de folosire a bunului comun se stabileşte prin acordul coproprietarilor, iar în caz de neînțelegere, prin hotărâre judecătorească.

Art. 640. Actele de conservare. Fiecare coproprietar poate să facă acte de conservare cu privire la bunul comun fără acordul celorlalți coproprietari.

Art. 641. Actele de administrare şi de dispoziție. (1) Actele de administrare, precum încheierea sau denunțarea unor contracte de locațiune, cesiunile de venituri imobiliare şi altele asemenea, cu privire la bunul comun pot fi făcute numai cu acordul coproprietarilor ce dețin majoritatea cotelor-părți.

(2) Actele de administrare care limitează în mod substanțial posibilitatea unui coproprietar de a folosi bunul comun în raport cu cota sa parte ori care impun aces-

tuia o sarcină excesivă prin raportare la cota sa parte sau la cheltuielile suportate de către ceilalți coproprietari nu vor putea fi efectuate decât cu acordul acestuia.

(3) Coproprietarul sau coproprietarii interesați pot cere instanței să suplinească acordul coproprietarului aflat în imposibilitate de a-şi exprima voința sau care se opune în mod abuziv la efectuarea unui act de administrare indispensabil menținerii utilității sau valorii bunului.

(4) Orice acte juridice de dispoziție cu privire la bunul comun, actele de folosință cu titlu gratuit, cesiunile de venituri imobiliare şi locațiunile încheiate pe termen mai mare de 3 ani, precum şi actele care urmăresc exclusiv înfrumusețarea bunului nu se pot încheia decât cu acordul tuturor coproprietarilor. Orice act juridic cu titlu gratuit va fi considerat act de dispoziție.

Legea de aplicare: Art. 62. Dispozițiile art. 641 din Codul civil se aplică numai actelor juridice încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 642. Sancțiunile. (1) Actele juridice făcute cu nerespectarea regulilor prevăzute la art. 641 sunt inopozabile coproprietarului care nu a consimțit, expres ori tacit, la încheierea actului.

(2) Coproprietarului vătămat i se recunoaşte dreptul ca, înainte de partaj, să exercite acțiunile posesorii împotriva terțului care ar fi intrat în posesia bunului comun în urma încheierii actului. În acest caz, restituirea posesiei bunului se va face în folosul tuturor coproprietarilor, cu daune-interese, dacă este cazul, în sarcina celor care au participat la încheierea actului.

Art. 643. Acțiunile în justiție. (1) Fiecare coproprietar poate sta singur în justiție, indiferent de calitatea procesuală, în orice acțiune privitoare la coproprietate, inclusiv în cazul acțiunii în revendicare.

(2) Hotărârile judecătoreşti pronunțate în folosul coproprietății profită tuturor coproprietarilor. Hotărârile judecătoreşti potrivnice unui coproprietar nu sunt opozabile celorlalți coproprietari.

(3) Când acțiunea nu este introdusă de toți coproprietarii, pârâtul poate cere instanței de judecată introducerea în cauză a celorlalți coproprietari în calitate de reclamanți, în termenul şi condițiile prevăzute în Codul de procedură civilă pentru chemarea în judecată a altor persoane.

Legea de aplicare: Art. 63. Dispozițiile art. 643 alin. (1) şi (2) din Codul civil se aplică şi în cazurile în care hotărârea judecătorească nu a rămas definitivă până la data intrării în vigoare a Codului civil, iar cele ale art. 643 alin. (3) se aplică şi în situațiile în care pricina nu a fost soluționată în primă instanță până la data intrării în vigoare a Codului civil.

Dezlegarea unor chestiuni de drept. Prin Decizia nr. 18/2020 (M. Of. nr. 191 din 10 martie 2020), Înalta Curte de Casație şi Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie civilă, a admis sesizarea privind pronunțarea unei hotărâri prealabile, formulată de Curtea de Apel Suceava, Secția I civilă, şi a stabilit:
„*În cazul acțiunii în revendicare imobiliară a unui bun proprietate comună pe cote-părți (coproprietate), dispozițiile art. 643 alin. (2) teza a doua din Codul civil instituie o excepție de la opozabilitatea hotărârii judecătoreşti reglementată de art. 435 alin. (2) din Codul de procedură civilă*".

Art. 644. Contractele de administrare a coproprietății. (1) Se poate deroga de la dispozițiile art. 635, 636, 641 şi art. 642 alin. (1) printr-un contract de administrare a coproprietății încheiat cu acordul tuturor coproprietarilor.

(2) În cazul în care oricare dintre coproprietari denunță contractul de administrare, acesta îşi încetează existența, rămânând aplicabile regulile din prezenta secțiune.

(3) În cazul în care, printre bunurile aflate în coproprietate, se află şi bunuri imobile, contractele de administrare a coproprietății şi declarațiile de denunțare a acestora vor fi notate în cartea funciară, la cererea oricăruia dintre coproprietari.

Art. 645. Regulile aplicabile în cazul cotitularilor altor drepturi reale. Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în mod corespunzător şi în cazul exercitării împreună, de către două sau mai multe persoane, a unui alt drept real principal.

Secțiunea a 3-a. Coproprietatea forțată

§1. Dispoziții comune

Art. 646. Cazurile de coproprietate forțată. Se află în coproprietate forțată:

1. bunurile prevăzute la art. 649, 660, 687 şi 1.141;

2. bunurile comune necesare sau utile pentru folosirea a două imobile vecine, situate pe linia de hotar între acestea, cum ar fi potecile, fântânile, drumurile şi izvoarele;

3. bunurile comune afectate utilizării a două sau a mai multor fonduri, cum ar fi o centrală termică sau alte instalații care deservesc două sau mai multe clădiri, un drum comun într-un cartier de locuințe sau alte asemenea bunuri;

4. orice alt bun comun prevăzut de lege.

Art. 647. Regimul juridic general. (1) Fiecare coproprietar poate exercita folosința bunului comun, cu condiția să respecte destinația acestuia şi să permită exercitarea folosinței de către ceilalți coproprietari.

(2) Când bunul comun are caracter accesoriu în raport cu un bun principal, fiecare coproprietar poate să dispună cu privire la cota sa parte din dreptul de proprietate asupra bunului comun numai odată cu exercitarea dreptului de dispoziție asupra bunului principal.

(3) Cheltuielile pentru întreținerea şi conservarea bunului comun se suportă în mod proporțional cu cota-parte din drept a fiecărui coproprietar. Când bunul comun are caracter accesoriu, în absența unei convenții contrare, cota-parte din drept a fiecărui coproprietar se stabileşte în funcție de întinderea bunului principal.

§2. Coproprietatea asupra părților comune din clădirile cu mai multe etaje sau apartamente

I. Părțile comune

Art. 648. Noțiune. (1) Dacă într-o clădire sau într-un ansamblu rezidențial există spații cu destinație de locuință sau cu altă destinație având proprietari diferiți, părțile din clădire care, fiind destinate întrebuințării spațiilor respective, nu pot fi folosite decât în comun sunt obiectul unui drept de coproprietate forțată.

(2) Părţile comune sunt bunuri accesorii în raport cu spaţiile locative, care constituie bunurile principale în sensul art. 546.

Art. 649. Părţile comune. (1) Sunt considerate părţi comune, în măsura în care prin lege ori prin act juridic nu se prevede altfel:

a) terenul pe care se află clădirea, compus atât din suprafaţa construită, cât şi din cea neconstruită necesară, potrivit naturii sau destinaţiei construcţiei, pentru a asigura exploatarea normală a acesteia; pentru eventuala suprafaţă excedentară proprietarii sunt titularii unei coproprietăţi obişnuite;

b) fundaţia, curtea interioară, structura, structura de rezistenţă, pereţii perimetrali şi despărţitori dintre proprietăţi şi/sau spaţiile comune, acoperişul, terasele, scările şi casa scărilor, holurile, pivniţele şi subsolurile necompartimentate, rezervoarele de apă, centralele termice proprii şi ascensoarele;

c) instalaţiile de apă şi canalizare, electrice, de telecomunicaţii, de încălzire şi de gaze de la branşament/racord până la punctul de distribuţie către părţile aflate în proprietate exclusivă, canalele pluviale, paratrăsnetele, antenele colective, precum şi alte asemenea părţi;

d) alte bunuri care, potrivit legii sau voinţei părţilor, sunt în folosinţă comună.

(2) Coşurile de fum şi de aerisire, precum şi spaţiile pentru spălătorii şi uscătorii sunt considerate părţi comune exclusiv pentru coproprietarii care utilizează aceste utilităţi în conformitate cu proiectul clădirii.

Art. 650. Atribuirea în folosinţă exclusivă a părţilor comune. (1) Părţile comune pot fi atribuite coproprietarilor în folosinţă exclusivă numai dacă prin aceasta nu sunt lezate drepturile celorlalţi coproprietari.

(2) Decizia de atribuire în folosinţă exclusivă trebuie adoptată cu o majoritate de două treimi din numărul coproprietarilor şi al cotelor-părţi. În clădirile unde sunt constituite asociaţii de proprietari, decizia se adoptă de către adunarea generală, cu aceeaşi majoritate.

Notă. Potrivit art. 43 alin. (2) din Legea nr. 196/2018 privind înfiinţarea, organizarea şi funcţionarea asociaţiilor de proprietari şi administrarea condominiilor (M. Of. nr. 660 din 30 iulie 2018), „*Hotărârea de atribuire în folosinţă exclusivă se adoptă cu acordul tuturor proprietarilor din condominiu şi ai cotelor-părţi indivize*".

Art. 651. Actele juridice privind cotele-părţi. Cota-parte din dreptul de proprietate asupra părţilor comune are caracter accesoriu în raport cu dreptul de proprietate asupra spaţiului din clădire care constituie bunul principal; înstrăinarea sau ipotecarea cotei-părţi nu se va putea face decât odată cu dreptul asupra spaţiului care constituie bunul principal.

Art. 652. Stabilirea cotelor-părţi. În lipsa unei stipulaţii contrare existente în titlurile de proprietate, cotele-părţi se stabilesc prin raportarea suprafeţei utile a fiecărui spaţiu locativ la totalul suprafeţei utile a spaţiilor locative din clădire.

II. Drepturile şi obligaţiile coproprietarilor

Art. 653. Exercitarea dreptului de folosinţă. Fiecare coproprietar poate folosi, în condiţiile acordului de asociere, atât spaţiul care constituie bunul principal, cât şi

părțile comune, fără a aduce atingere drepturilor celorlalți proprietari şi fără a schimba destinația clădirii. În lipsa acordului de asociere, dispozițiile art. 647 rămân aplicabile.

Art. 654. Cheltuielile legate de întreținerea, repararea şi exploatarea părților comune. (1) În lipsa unor prevederi legale sau înțelegeri contrare, fiecare coproprietar suportă cheltuielile legate de întreținerea, repararea şi exploatarea părților comune, în proporție cu cota sa parte.

(2) Cu toate acestea, cheltuielile legate de părțile comune folosite exclusiv de către unii dintre coproprietari cad în sarcina acestora din urmă.

Art. 655. Obligația de conservare a clădirii. Proprietarul este obligat să asigure întreținerea spațiului care constituie bunul principal, astfel încât clădirea să se păstreze în stare bună.

Art. 656. Obligația de a permite accesul în spațiile care constituie bunurile principale. (1) Coproprietarii sunt obligați să permită accesul în spațiile care constituie bunuri principale pentru efectuarea lucrărilor necesare conservării clădirii şi întreținerii părților comune.

(2) În această situație, pentru prejudiciile cauzate, ei vor fi despăgubiți de către asociația de proprietari sau, după caz, de către proprietarul în interesul căruia au fost efectuate lucrările.

Art. 657. Regulile aplicabile în cazul distrugerii clădirii. (1) În cazul în care clădirea a fost distrusă în întregime ori într-o proporție mai mare de jumătate din valoarea ei, orice coproprietar poate, în lipsa unei înțelegeri contrare, să solicite vânzarea la licitație publică a terenului şi a materialelor de construcție care au rezultat.

(2) În caz de distrugere a unei părți mai mici decât cea prevăzută la alin. (1), coproprietarii vor contribui la refacerea părților comune, proporțional cu cotele-părți. Dacă unul sau mai mulți coproprietari refuză sau nu pot să participe la refacere, ei sunt obligați să cedeze celorlalți coproprietari cotele lor părți din dreptul de proprietate. Prețul se stabileşte de părți ori, în caz de neînțelegere, de către instanța judecătorească.

Art. 658.[1] **Încetarea destinației folosinței comune.** (1) Încetarea destinației de folosință comună pentru părțile comune din clădirile cu mai multe etaje sau apartamente se poate hotărî cu acordul tuturor coproprietarilor.

(2) În cazul încetării destinației de folosință comună în condițiile alin. (1), devin aplicabile dispozițiile privitoare la coproprietatea obişnuită.

(3) Imobilul, respectiv partea din imobil care rezultă din încetarea destinației folosinței comune se înscrie în mod corespunzător în cartea funciară pe baza documentației cadastrale întocmite în acest scop.

Legislație conexă: ► Legea nr. 114/1996 a locuinței, republicată (M. Of. nr. 393 din 31 decembrie 1997); ► O.U.G. nr. 40/1999 privind protecția chiriaşilor şi stabilirea chiriei pentru spațiile cu destinație de locuințe (M. Of. nr. 148 din 8 aprilie 1999); ► Legea nr. 196/2018 privind înființarea, organizarea şi funcționarea asociațiilor de proprietari şi administrarea condominiilor (M. Of. nr. 660 din 30 iulie 2018).

---

[1] Art. 658 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. VII din Legea nr. 60/2012.

III. Asociația de proprietari

Art. 659. Constituirea asociațiilor de proprietari. În cazul clădirilor cu mai multe etaje ori apartamente sau în cazul ansamblurilor rezidențiale formate din locuințe individuale, amplasate izolat, înşiruit sau cuplat, în care există proprietăți comune şi proprietăți individuale, se constituie asociația de proprietari, care se organizează şi funcționează în condițiile legii.

Legislație conexă: ► Legea nr. 196/2018 privind înființarea, organizarea şi funcționarea asociațiilor de proprietari şi administrarea condominiilor (M. Of. nr. 660 din 30 iulie 2018); ► Ordinul nr. 1058/2019 al ministrului dezvoltării regionale şi administrației publice privind aprobarea conținutului-cadru al statutului asociației de proprietari şi al regulamentului condominiului (M. Of. nr. 149 din 25 februarie 2019).

§3. Coproprietatea asupra despărțiturilor comune

Art. 660. Prezumția de coproprietate asupra despărțiturilor comune. (1) Zidul, şanțul, precum şi orice altă despărțitură între două fonduri sunt prezumate a fi în proprietatea comună a vecinilor, dacă nu rezultă contrariul din titlul de proprietate, dintr-un semn de necomunitate ori dacă proprietatea comună nu a devenit proprietate exclusivă prin uzucapiune, în condițiile legii.

(2) Dispozițiile art. 651 sunt aplicabile în mod corespunzător. *[**R.A.:** art. 590, art. 602, art. 606 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 64. Dispozițiile art. 660-666 din Codul civil se aplică situațiilor juridice născute după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 661. Semnele de necomunitate. (1) Există semn de necomunitate a zidului atunci când culmea acestuia este dreaptă şi perpendiculară spre un fond şi înclinată spre celălalt fond. Zidul este prezumat a fi în proprietatea exclusivă a proprietarului fondului către care este înclinată coama zidului.

(2) Există semn de necomunitate a şanțului atunci când pământul este aruncat ori înălțat exclusiv pe o parte a şanțului. Şanțul este prezumat a fi în proprietatea exclusivă a proprietarului fondului pe care este aruncat pământul.

(3) Vor fi considerate semne de necomunitate orice alte semne care fac să se prezume că zidul a fost construit exclusiv de unul dintre proprietari. *[**R.A.:** art. 591, art. 603, art. 604 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 64. Dispozițiile art. 660-666 din Codul civil se aplică situațiilor juridice născute după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 662. Obligația de construire a despărțiturilor comune. (1) Oricare dintre vecini îi poate obliga pe proprietarii fondurilor învecinate să contribuie la construirea unei despărțituri comune.

(2) În lipsa unor dispoziții legale, a regulilor de urbanism sau a obiceiului locului, înălțimea zidului comun se stabileşte de părți, dar fără a depăşi 2 metri, socotindu-se şi coama zidului. *[**R.A.:** art. 600 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 64. Dispozițiile art. 660-666 din Codul civil se aplică situațiilor juridice născute după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 663. Cheltuielile de întreţinere şi reparare a despărţiturilor comune. (1) Coproprietarii sunt ţinuţi să suporte cheltuielile ocazionate de întreţinerea şi repararea despărţiturii comune, proporţional cu dreptul fiecăruia.

(2) Cu toate acestea, fiecare coproprietar poate să nu participe la cheltuielile de întreţinere şi reparare, renunţând la dreptul său de proprietate asupra despărţiturii comune, dispoziţiile în materie de carte funciară fiind aplicabile. Coproprietarul nu va putea fi apărat de a participa la cheltuieli, în cazul în care are o construcţie sprijinită de zidul comun ori în cazul în care trage un alt folos din exploatarea despărţiturii comune. *[**R.A.:** art. 592, art. 593 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 64. Dispoziţiile art. 660-666 din Codul civil se aplică situaţiilor juridice născute după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 664. Construcţiile şi instalaţiile aflate în legătură cu zidul comun. (1) Oricare dintre coproprietari are dreptul să sprijine construcţii ori să instaleze grinzi în zidul comun cu obligaţia de a lăsa 6 centimetri spre celălalt coproprietar şi fără a afecta dreptul acestuia de a sprijini construcţiile sale ori de a instala propriile grinzi în zidul comun.

(2) Un coproprietar va avea dreptul de a scurta grinzile puse de vecinul său până în jumătatea zidului, în cazul în care ar dori să instaleze el însuşi grinzi ori să construiască un coş de fum în acelaşi loc. *[**R.A.:** art. 594 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 64. Dispoziţiile art. 660-666 din Codul civil se aplică situaţiilor juridice născute după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 665. Înălţarea zidului comun. (1) Oricare dintre coproprietari poate să înalţe zidul, cu îndatorirea de a suporta singur cheltuielile de înălţare peste limita zidului comun, precum şi cheltuielile de reparare a părţii comune a zidului ca urmare a înălţării acestuia.

(2) În cazul în care zidul nu poate rezista înălţării, proprietarul care doreşte să facă această înălţare este dator să reconstruiască zidul în întregime luând din fondul său suprafaţa pentru a asigura grosimea necesară zidului nou-ridicat.

(3) Vecinul care nu a contribuit la înălţare poate dobândi coproprietatea, plătind jumătate din valoarea actualizată a materialelor şi manoperei folosite, precum şi, dacă este cazul, jumătate din valoarea terenului întrebuinţat pentru îngroşarea zidului. *[**R.A.:** art. 595-597 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 64. Dispoziţiile art. 660-666 din Codul civil se aplică situaţiilor juridice născute după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 666. Dobândirea coproprietăţii asupra despărţiturilor. Vecinul care nu a contribuit la realizarea despărţiturii comune poate dobândi un drept de coproprietate asupra despărţiturii, plătind jumătate din valoarea actualizată a materialelor şi manoperei folosite şi, după caz, jumătate din valoarea terenului pe care despărţitura a fost construită. Dispoziţiile în materie de carte funciară rămân aplicabile. *[**R.A.:** art. 598 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 64. Dispoziţiile art. 660-666 din Codul civil se aplică situaţiilor juridice născute după intrarea în vigoare a Codului civil.

Secțiunea a 4-a. Proprietatea comună în devălmăşie

Art. 667. Proprietatea comună în devălmăşie. Există proprietate în devălmăşie atunci când, prin efectul legii sau în temeiul unui act juridic, dreptul de proprietate aparține concomitent mai multor persoane fără ca vreuna dintre acestea să fie titularul unei cote-părți determinate din dreptul de proprietate asupra bunului sau bunurilor comune.

Legea de aplicare: Art. 65. Dispozițiile art. 667 şi 668 din Codul civil se aplică numai actelor juridice încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 668. Regulile aplicabile proprietății devălmaşe. (1) Dacă se naşte prin efectul legii, proprietatea în devălmăşie este supusă dispozițiilor acelei legi care se completează, în mod corespunzător, cu cele privind regimul comunității legale.

(2) În cazul în care izvorul proprietății în devălmăşie este un act juridic, dispozițiile privitoare la regimul comunității legale se aplică în mod corespunzător.

Legea de aplicare: Art. 65. Dispozițiile art. 667 şi 668 din Codul civil se aplică numai actelor juridice încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil.

Secțiunea a 5-a. Partajul

Legislație conexă: art. 980-996 CPC.

Art. 669. Imprescriptibilitatea acțiunii de partaj. Încetarea coproprietății prin partaj poate fi cerută oricând, afară de cazul în care partajul a fost suspendat prin lege, act juridic ori hotărâre judecătorească. *[**R.A.:** art. 728 alin. (1) C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 66. (1) Dispozițiile art. 669-686 din Codul civil sunt aplicabile convențiilor de partaj încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil. (2) De asemenea, dispozițiile art. 669-686 din Codul civil se aplică şi partajului judiciar, atunci când cererea de chemare în judecată a fost introdusă după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 670. Felurile partajului. Partajul poate fi făcut prin bună învoială sau prin hotărâre judecătorească, în condițiile legii.

Legea de aplicare: Art. 66. (1) Dispozițiile art. 669-686 din Codul civil sunt aplicabile convențiilor de partaj încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil. (2) De asemenea, dispozițiile art. 669-686 din Codul civil se aplică şi partajului judiciar, atunci când cererea de chemare în judecată a fost introdusă după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 671. Împărțeala părților comune ale clădirilor. (1) Partajul este inadmisibil în cazurile prevăzute de secțiunile a 3-a şi a 4-a din prezentul capitol, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege.

(2) Cu toate acestea, partajul poate fi cerut în cazul părților comune din clădirile cu mai multe etaje sau apartamente atunci când aceste părți încetează de a mai fi destinate folosinței comune.

(3) În cazul proprietății periodice şi în celelalte cazuri de coproprietate forțată, partajul este posibil numai prin bună învoială.

Legea de aplicare: Art. 66. (1) Dispozițiile art. 669-686 din Codul civil sunt aplicabile convențiilor de partaj încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil. (2) De asemenea, dispozițiile art. 669-686 din Codul civil se aplică şi partajului judiciar, atunci când cererea de chemare în judecată a fost introdusă după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 672. Convențiile privitoare la suspendarea partajului. Convențiile privind suspendarea partajului nu pot fi încheiate pentru o perioadă mai mare de 5 ani. În cazul imobilelor, convențiile trebuie încheiate în formă autentică şi supuse formalităților de publicitate prevăzute de lege. *[**R.A.:** art. 728 alin. (2) C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 66. (1) Dispozițiile art. 669-686 din Codul civil sunt aplicabile convențiilor de partaj încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil. (2) De asemenea, dispozițiile art. 669-686 din Codul civil se aplică şi partajului judiciar, atunci când cererea de chemare în judecată a fost introdusă după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 673. Suspendarea pronunțării partajului prin hotărâre judecătorească. Instanța sesizată cu cererea de partaj poate suspenda pronunțarea partajului, pentru cel mult un an, pentru a nu se aduce prejudicii grave intereselor celorlalți coproprietari. Dacă pericolul acestor prejudicii este înlăturat înainte de împlinirea termenului, instanța, la cererea părții interesate, va reveni asupra măsurii.

Legea de aplicare: Art. 66. (1) Dispozițiile art. 669-686 din Codul civil sunt aplicabile convențiilor de partaj încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil. (2) De asemenea, dispozițiile art. 669-686 din Codul civil se aplică şi partajului judiciar, atunci când cererea de chemare în judecată a fost introdusă după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 674. Condițiile speciale privind capacitatea de exercițiu. Dacă un coproprietar este lipsit de capacitate de exercițiu ori are capacitate de exercițiu restrânsă, partajul va putea fi făcut prin bună învoială numai cu autorizarea instanței de tutelă, precum şi, dacă este cazul, a ocrotitorului legal.

Legea de aplicare: Art. 66. (1) Dispozițiile art. 669-686 din Codul civil sunt aplicabile convențiilor de partaj încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil. (2) De asemenea, dispozițiile art. 669-686 din Codul civil se aplică şi partajului judiciar, atunci când cererea de chemare în judecată a fost introdusă după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 675. Inadmisibilitatea partajului în cazul uzucapiunii. Partajul poate fi cerut chiar atunci când unul dintre coproprietari a folosit exclusiv bunul, afară de cazul când acesta l-a uzucapat, în condițiile legii. *[**R.A.:** art. 729 C. civ. 1864]*

Art. 676. Regulile privitoare la modul de împărțire. (1) Partajul bunurilor comune se va face în natură, proporțional cu cota-parte a fiecărui coproprietar.

(2) Dacă bunul este indivizibil ori nu este comod partajabil în natură, partajul se va face în unul dintre următoarele moduri:

a) atribuirea întregului bun, în schimbul unei sulte, în favoarea unuia ori a mai multor coproprietari, la cererea acestora;

b) vânzarea bunului în modul stabilit de coproprietari ori, în caz de neînțelegere, la licitație publică, în condițiile legii, şi distribuirea prețului către coproprietari proporțional cu cota-parte a fiecăruia dintre ei. *[**R.A.:** art. 736 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 66. (1) Dispozițiile art. 669-686 din Codul civil sunt aplicabile convențiilor de partaj încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil. (2) De asemenea, dispozițiile art. 669-686 din Codul civil se aplică şi partajului judiciar, atunci când cererea de chemare în judecată a fost introdusă după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 677. Datoriile născute în legătură cu bunul comun. (1) Oricare dintre coproprietari poate cere stingerea datoriilor născute în legătură cu coproprietatea şi care sunt scadente ori devin scadente în cursul anului în care are loc partajul.

(2) Suma necesară pentru stingerea acestor obligații va fi preluată, în lipsa unei stipulații contrare, din prețul vânzării bunului comun cu ocazia partajului şi va fi suportată de către coproprietari proporțional cu cota-parte a fiecăruia.

Legea de aplicare: Art. 66. (1) Dispozițiile art. 669-686 din Codul civil sunt aplicabile convențiilor de partaj încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil. (2) De asemenea, dispozițiile art. 669-686 din Codul civil se aplică şi partajului judiciar, atunci când cererea de chemare în judecată a fost introdusă după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 678. Executarea silită privitoare la bunul comun. (1) Creditorii unui coproprietar pot urmări silit cota lui parte din dreptul asupra bunului comun sau pot cere instanței împărțeala bunului, caz în care urmărirea se va face asupra părții de bun sau, după caz, asupra sumei de bani cuvenite debitorului.

(2) În cazul vânzării silite a unei cote-părți din dreptul de proprietate asupra unui bun, executorul judecătoresc îi va notifica pe ceilalți coproprietari cu cel puțin două săptămâni înainte de data stabilită pentru vânzare, înştiințându-i despre ziua, ora şi locul licitației. La preț egal, coproprietarii vor fi preferați la adjudecarea cotei-părți.

(3) Creditorii care au un drept de garanție asupra bunului comun ori cei a căror creanță s-a născut în legătură cu conservarea sau administrarea acestuia au dreptul să urmărească silit bunul, în mâinile oricui s-ar găsi, atât înainte, cât şi după partaj.

(4) Convențiile de suspendare a împărțelii pot fi opuse creditorilor numai dacă, înainte de naşterea creanțelor, au dobândit dată certă în cazul bunurilor mobile sau au fost autentificate în cazul bunurilor imobile şi s-au îndeplinit formalitățile de publicitate prevăzute de lege, dacă este cazul.

Legea de aplicare: Art. 66. (1) Dispozițiile art. 669-686 din Codul civil sunt aplicabile convențiilor de partaj încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil. (2) De asemenea, dispozițiile art. 669-686 din Codul civil se aplică şi partajului judiciar, atunci când cererea de chemare în judecată a fost introdusă după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 679. Drepturile creditorilor personali ai coproprietarului. (1) Creditorii personali ai unui coproprietar vor putea, de asemenea, să intervină, pe cheltuiala lor, în partajul cerut de coproprietari ori de un alt creditor. Ei nu pot însă să atace un partaj efectuat, afară numai dacă acesta s-a făcut în lipsa lor şi fără să se țină seama de opoziția pe care au făcut-o, precum şi în cazurile când partajul a fost simulat ori s-a făcut astfel încât creditorii nu au putut să intervină în proces.

(2) Dispozițiile alin. (1) sunt aplicabile şi în cazul creditorilor care au un drept de garanție asupra bunului comun ori al celor a căror creanță s-a născut în legătură cu conservarea sau administrarea acestuia.

Legea de aplicare: Art. 66. (1) Dispozițiile art. 669-686 din Codul civil sunt aplicabile convențiilor de partaj încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil. (2) De asemenea, dispozițiile art. 669-686 din Codul civil se aplică şi partajului judiciar, atunci când cererea de chemare în judecată a fost introdusă după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 680. Efectele juridice ale partajului. (1) Fiecare coproprietar devine proprietarul exclusiv al bunurilor sau, după caz, al sumelor de bani ce i-au fost atribuite numai cu începere de la data stabilită în actul de partaj, dar nu mai devreme de data încheierii actului, în cazul împărțelii voluntare, sau, după caz, de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătoreşti.

(2) În cazul imobilelor, efectele juridice ale partajului se produc numai dacă actul de partaj încheiat în formă autentică sau hotărârea judecătorească rămasă definitivă, după caz, au fost înscrise în cartea funciară.

Legea de aplicare: Art. 66. (1) Dispozițiile art. 669-686 din Codul civil sunt aplicabile convențiilor de partaj încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil. (2) De asemenea, dispozițiile art. 669-686 din Codul civil se aplică şi partajului judiciar, atunci când cererea de chemare în judecată a fost introdusă după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 681. Opozabilitatea unor acte juridice. Actele încheiate, în condițiile legii, de un coproprietar cu privire la bunul comun rămân valabile şi sunt opozabile celui căruia i-a fost atribuit bunul în urma partajului.

Legea de aplicare: Art. 66. (1) Dispozițiile art. 669-686 din Codul civil sunt aplicabile convențiilor de partaj încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil. (2) De asemenea, dispozițiile art. 669-686 din Codul civil se aplică şi partajului judiciar, atunci când cererea de chemare în judecată a fost introdusă după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 682. Strămutarea garanțiilor. Garanțiile constituite de un coproprietar asupra cotei sale părți se strămută de drept asupra bunului atribuit acestuia sau, după caz, a sumelor de bani care i-au fost atribuite prin partaj.

Legea de aplicare: Art. 66. (1) Dispozițiile art. 669-686 din Codul civil sunt aplicabile convențiilor de partaj încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil. (2) De asemenea, dispozițiile art. 669-686 din Codul civil se aplică şi partajului judiciar, atunci când cererea de chemare în judecată a fost introdusă după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 683. Garanția pentru evicțiune şi vicii ascunse. (1) Coproprietarii îşi datorează, în limita cotelor-părți, garanție pentru evicțiune şi vicii ascunse, dispozițiile legale privitoare la obligația de garanție a vânzătorului aplicându-se în mod corespunzător.

(2) Fiecare este obligat să îl despăgubească pe coproprietarul prejudiciat prin efectul evicțiunii sau al viciului ascuns. Dacă unul dintre coproprietari este insolvabil, partea datorată de acesta se va suporta, proporțional, de către ceilalți coproprietari, inclusiv de coproprietarul prejudiciat.

(3) Coproprietarii nu datorează garanție dacă prejudiciul este urmarea faptei săvârşite de un alt coproprietar sau dacă au fost scutiți prin actul de partaj. *[**R.A.:** art. 787 şi art. 788 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 66. (1) Dispozițiile art. 669-686 din Codul civil sunt aplicabile convențiilor de partaj încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil. (2) De asemenea, dispozițiile art. 669-686 din Codul civil se aplică şi partajului judiciar, atunci când cererea de chemare în judecată a fost introdusă după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 684. Desființarea partajului. (1) Partajul prin bună învoială poate fi desființat pentru aceleaşi cauze ca şi contractele.

(2) Partajul făcut fără participarea tuturor coproprietarilor este lovit de nulitate absolută.

(3) Partajul este însă valabil chiar dacă nu cuprinde toate bunurile comune; pentru bunurile omise se poate face oricând un partaj suplimentar.

Legea de aplicare: Art. 66. (1) Dispozițiile art. 669-686 din Codul civil sunt aplicabile convențiilor de partaj încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil. (2) De asemenea, dispozițiile art. 669-686 din Codul civil se aplică şi partajului judiciar, atunci când cererea de chemare în judecată a fost introdusă după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 685. Înstrăinarea bunurilor atribuite. Nu poate invoca nulitatea relativă a partajului prin bună învoială coproprietarul care, cunoscând cauza de nulitate, înstrăinează în tot sau în parte bunurile atribuite.

Legea de aplicare: Art. 66. (1) Dispozițiile art. 669-686 din Codul civil sunt aplicabile convențiilor de partaj încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil. (2) De asemenea, dispozițiile art. 669-686 din Codul civil se aplică şi partajului judiciar, atunci când cererea de chemare în judecată a fost introdusă după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 686. Regulile aplicabile bunurilor aflate în coproprietate şi în devălmăşie. Prevederile prezentei secțiuni sunt aplicabile bunurilor aflate în coproprietate, indiferent de izvorul său, precum şi celor aflate în devălmăşie.

Legea de aplicare: Art. 66. (1) Dispozițiile art. 669-686 din Codul civil sunt aplicabile convențiilor de partaj încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil. (2) De asemenea, dispozițiile art. 669-686 din Codul civil se aplică şi partajului judiciar, atunci când cererea de chemare în judecată a fost introdusă după intrarea în vigoare a Codului civil.

Capitolul V. Proprietatea periodică

Legislație conexă: O.U.G. nr. 14/2011 pentru protecția consumatorilor la încheierea şi executarea contractelor privind dobândirea dreptului de folosință pe o perioadă determinată a unuia sau a mai multor spații de cazare, a contractelor pe termen lung privind dobândirea unor beneficii pentru produsele de vacanță, a contractelor de revânzare, precum şi a contractelor de schimb (M. Of. nr. 134 din 22 februarie 2011).

Art. 687. Proprietatea periodică. Dispozițiile prezentului capitol se aplică, în absența unei reglementări speciale, ori de câte ori mai multe persoane exercită succesiv şi repetitiv atributul folosinței specific dreptului de proprietate asupra unui bun mobil sau imobil, în intervale de timp determinate, egale sau inegale.

Legea de aplicare: Art. 67. Dispozițiile art. 687-692 din Codul civil nu aduc atingere prevederilor cuprinse în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 14/2011 pentru protecția consumatorilor la încheierea şi executarea contractelor privind dobândirea dreptului

de folosință pe o perioadă determinată a unuia sau a mai multor spații de cazare, a contractelor pe termen lung privind dobândirea unor beneficii pentru produsele de vacanță, a contractelor de revânzare, precum şi a contractelor de schimb.

Art. 688. Temeiul proprietății periodice. Proprietatea periodică se naşte în temeiul unui act juridic, dispozițiile în materie de carte funciară aplicându-se în mod corespunzător.

Legea de aplicare: Art. 67. Dispozițiile art. 687-692 din Codul civil nu aduc atingere prevederilor cuprinse în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 14/2011 pentru protecția consumatorilor la încheierea şi executarea contractelor privind dobândirea dreptului de folosință pe o perioadă determinată a unuia sau a mai multor spații de cazare, a contractelor pe termen lung privind dobândirea unor beneficii pentru produsele de vacanță, a contractelor de revânzare, precum şi a contractelor de schimb.

Art. 689. Valabilitatea actelor încheiate de coproprietar. (1) În privința intervalului de timp ce îi revine, orice coproprietar poate încheia, în condițiile legii, acte precum închirierea, vânzarea, ipotecarea şi altele asemenea.

(2) Actele de administrare sau de dispoziție privind cota-parte din dreptul de proprietate aferentă unui alt interval de timp sunt inopozabile titularului cotei-părți respective. Dispozițiile art. 642 alin. (2) şi art. 643 se aplică în mod corespunzător.

(3) În raporturile cu terții cocontractanți de bună-credință, actele de administrare sau de dispoziție menționate la alin. (2) sunt anulabile.

Legea de aplicare: Art. 67. Dispozițiile art. 687-692 din Codul civil nu aduc atingere prevederilor cuprinse în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 14/2011 pentru protecția consumatorilor la încheierea şi executarea contractelor privind dobândirea dreptului de folosință pe o perioadă determinată a unuia sau a mai multor spații de cazare, a contractelor pe termen lung privind dobândirea unor beneficii pentru produsele de vacanță, a contractelor de revânzare, precum şi a contractelor de schimb.

Art. 690. Drepturile şi obligațiile coproprietarilor. (1) Fiecare coproprietar este obligat să facă toate actele de conservare, în aşa fel încât să nu împiedice ori să nu îngreuneze exercitarea drepturilor celorlalți coproprietari. Pentru reparațiile mari, coproprietarul care avansează cheltuielile necesare are dreptul la despăgubiri în raport cu valoarea drepturilor celorlalți coproprietari.

(2) Actele prin care se consumă în tot sau în parte substanța bunului pot fi făcute numai cu acordul celorlalți coproprietari.

(3) La încetarea intervalului, coproprietarul este dator să predea bunul coproprietarului îndreptățit să îl folosească în următorul interval.

(4) Coproprietarii pot încheia un contract de administrare, dispozițiile art. 644 alin. (2) aplicându-se în mod corespunzător.

Legea de aplicare: Art. 67. Dispozițiile art. 687-692 din Codul civil nu aduc atingere prevederilor cuprinse în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 14/2011 pentru protecția consumatorilor la încheierea şi executarea contractelor privind dobândirea dreptului de folosință pe o perioadă determinată a unuia sau a mai multor spații de cazare, a contractelor pe termen lung privind dobândirea unor beneficii pentru produsele de vacanță, a contractelor de revânzare, precum şi a contractelor de schimb.

Art. 691. Obligația de despăgubire şi excluderea. (1) Nerespectarea obligațiilor prevăzute în prezentul capitol atrage plata de despăgubiri.

(2) În cazul în care unul dintre coproprietari tulbură în mod grav exercitarea proprietății periodice, acesta va putea fi exclus, prin hotărâre judecătorească, la cererea coproprietarului vătămat.

(3) Excluderea va putea fi dispusă numai dacă unul dintre ceilalți coproprietari sau un terț cumpără cota-parte a celui exclus.

(4) În acest scop, se va pronunța, mai întâi, o încheiere de admitere în principiu a cererii de excludere, prin care se va stabili că sunt îndeplinite condițiile excluderii, încheiere care va putea fi atacată cu recurs pe cale separată.

(5) După rămânerea definitivă a încheierii de admitere în principiu, în absența înțelegerii părților, se va stabili prețul vânzării silite pe bază de expertiză. După consemnarea prețului la instituția de credit stabilită de instanță, se va pronunța hotărârea care va ține loc de contract de vânzare-cumpărare.

(6) După rămânerea definitivă a acestei hotărâri, dobânditorul îşi va putea înscrie dreptul în cartea funciară, iar transmițătorul va putea să ridice suma consemnată la instituția de credit stabilită de instanță.

Legea de aplicare: Art. 67. Dispozițiile art. 687-692 din Codul civil nu aduc atingere prevederilor cuprinse în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 14/2011 pentru protecția consumatorilor la încheierea şi executarea contractelor privind dobândirea dreptului de folosință pe o perioadă determinată a unuia sau a mai multor spații de cazare, a contractelor pe termen lung privind dobândirea unor beneficii pentru produsele de vacanță, a contractelor de revânzare, precum şi a contractelor de schimb.

Art. 692. Încetarea proprietății periodice. Proprietatea periodică încetează prin radiere din cartea funciară în temeiul dobândirii de către o singură persoană a tuturor cotelor-părți din dreptul de proprietate periodică, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege.

Legea de aplicare: Art. 67. Dispozițiile art. 687-692 din Codul civil nu aduc atingere prevederilor cuprinse în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 14/2011 pentru protecția consumatorilor la încheierea şi executarea contractelor privind dobândirea dreptului de folosință pe o perioadă determinată a unuia sau a mai multor spații de cazare, a contractelor pe termen lung privind dobândirea unor beneficii pentru produsele de vacanță, a contractelor de revânzare, precum şi a contractelor de schimb.

Titlul III. Dezmembrămintele dreptului de proprietate privată

Capitolul I. Superficia

Art. 693. Noțiune. (1) Superficia este dreptul de a avea sau de a edifica o construcție pe terenul altuia, deasupra ori în subsolul acelui teren, asupra căruia superficiarul dobândeşte un drept de folosință.

(2) Dreptul de superficie se dobândeşte în temeiul unui act juridic, precum şi prin uzucapiune sau prin alt mod prevăzut de lege. Dispozițiile în materie de carte funciară rămân aplicabile.

(3) Superficia se poate înscrie şi în temeiul unui act juridic prin care proprietarul întregului fond a transmis exclusiv construcția ori a transmis terenul şi construcția, în mod separat, către două persoane, chiar dacă nu s-a stipulat expres constituirea superficiei.

(4) În situația în care s-a construit pe terenul altuia, superficia se poate înscrie pe baza renunțării proprietarului terenului la dreptul de a invoca accesiunea, în favoarea constructorului. De asemenea, ea se poate înscrie în favoarea unui terț pe baza cesiunii dreptului de a invoca accesiunea.

Legea de aplicare: Art. 68. Dispozițiile art. 693-702 din Codul civil nu se aplică drepturilor de superficie constituite înaintea intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 694. Durata dreptului de superficie. Dreptul de superficie se poate constitui pe o durată de cel mult 99 de ani. La împlinirea termenului, dreptul de superficie poate fi reînnoit.

Legea de aplicare: Art. 68. Dispozițiile art. 693-702 din Codul civil nu se aplică drepturilor de superficie constituite înaintea intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 695. Întinderea şi exercitarea dreptului de superficie. (1) Dreptul de superficie se exercită în limitele şi în condițiile actului constitutiv. În lipsa unei stipulații contrare, exercitarea dreptului de superficie este delimitată de suprafața de teren pe care urmează să se construiască şi de cea necesară exploatării construcției sau, după caz, de suprafața de teren aferentă şi de cea necesară exploatării construcției edificate.

(2) În cazul prevăzut la art. 693 alin. (3), în absența unei stipulații contrare, titularul dreptului de superficie nu poate modifica structura construcției. El o poate însă demola, dar cu obligația de a o reconstrui în forma inițială.

(3) În cazul în care superficiarul modifică structura construcției, proprietarul terenului poate să ceară, în termen de 3 ani, încetarea dreptului de superficie sau repunerea în situația anterioară. În al doilea caz, curgerea termenului de prescripție de 3 ani este suspendată până la expirarea duratei superficiei.

(4) Titularul poate dispune în mod liber de dreptul său. Cât timp construcția există, dreptul de folosință asupra terenului se poate înstrăina ori ipoteca numai odată cu dreptul de proprietate asupra construcției.

Legea de aplicare: Art. 68. Dispozițiile art. 693-702 din Codul civil nu se aplică drepturilor de superficie constituite înaintea intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 696. Acțiunea confesorie de superficie. (1) Acțiunea confesorie de superficie poate fi intentată împotriva oricărei persoane care împiedică exercitarea dreptului, chiar şi a proprietarului terenului.

(2) Dreptul la acțiune este imprescriptibil.

Legea de aplicare: Art. 68. Dispozițiile art. 693-702 din Codul civil nu se aplică drepturilor de superficie constituite înaintea intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 697. Evaluarea prestației superficiarului. (1) În cazul în care superficia s-a constituit cu titlu oneros, dacă părțile nu au prevăzut alte modalități de plată a

prestației de către superficiar, titularul dreptului de superficie datorează, sub formă de rate lunare, o sumă egală cu chiria stabilită pe piața liberă, ținând seama de natura terenului, de destinația construcției în cazul în care aceasta există, de zona în care se află terenul, precum şi de orice alte criterii de determinare a contravalorii folosinței.

(2) În caz de neînțelegere între părți, suma datorată proprietarului terenului va fi stabilită pe cale judecătorească.

Legea de aplicare: Art. 68. Dispozițiile art. 693-702 din Codul civil nu se aplică drepturilor de superficie constituite înaintea intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 698. Cazurile de încetare a superficiei. Dreptul de superficie se stinge prin radierea din cartea funciară, pentru una dintre următoarele cauze:

a) la expirarea termenului;

b) prin consolidare, dacă terenul şi construcția devin proprietatea aceleiaşi persoane;

c) prin pieirea construcției, dacă există stipulație expresă în acest sens;

d) în alte cazuri prevăzute de lege.

Legea de aplicare: Art. 68. Dispozițiile art. 693-702 din Codul civil nu se aplică drepturilor de superficie constituite înaintea intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 699. Efectele încetării superficiei prin expirarea termenului. (1) În cazul prevăzut la art. 698 lit. a), în absența unei stipulații contrare, proprietarul terenului dobândeşte dreptul de proprietate asupra construcției edificate de superficiar prin accesiune, cu obligația de a plăti valoarea de circulație a acesteia de la data expirării termenului.

(2) Când construcția nu exista în momentul constituirii dreptului de superficie, iar valoarea acesteia este egală sau mai mare decât aceea a terenului, proprietarul terenului poate cere obligarea constructorului să cumpere terenul la valoarea de circulație pe care acesta ar fi avut-o dacă nu ar fi existat construcția. Constructorul poate refuza să cumpere terenul dacă ridică, pe cheltuiala sa, construcția clădită pe teren şi repune terenul în situația anterioară.

(3) În absența unei înțelegeri contrare încheiate cu proprietarul terenului, dezmembrămintele consimțite de superficiar se sting în momentul încetării dreptului de superficie. Ipotecile care grevează dreptul de superficie se strămută de drept asupra sumei primite de la proprietarul terenului în cazul prevăzut la alin. (1), se extind de drept asupra terenului în cazul prevăzut la alin. (2) teza I sau se strămută de drept asupra materialelor în cazul prevăzut la alin. (2) teza a II-a.

(4) Ipotecile constituite cu privire la teren pe durata existenței superficiei nu se extind cu privire la întregul imobil în momentul încetării dreptului de superficie în cazul prevăzut la alin. (1). Ele se strămută de drept asupra sumei de bani primite de proprietarul terenului în cazul prevăzut la alin. (2) teza I sau se extind de drept cu privire la întregul teren în cazul prevăzut la alin. (2) teza a II-a.

Legea de aplicare: Art. 68. Dispozițiile art. 693-702 din Codul civil nu se aplică drepturilor de superficie constituite înaintea intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 700. Efectele încetării superficiei prin consolidare. (1) În cazul în care dreptul de superficie s-a stins prin consolidare, în absența unei stipulații contrare, dezmembrămintele consimțite de superficiar se mențin pe durata pentru care au fost constituite, dar nu mai târziu de împlinirea termenului inițial al superficiei.

(2) Ipotecile născute pe durata existenței superficiei se mențin fiecare în funcție de obiectul asupra căruia s-au constituit.

Legea de aplicare: Art. 68. Dispozițiile art. 693-702 din Codul civil nu se aplică drepturilor de superficie constituite înaintea intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 701. Efectele încetării superficiei prin pieirea construcției. (1) În cazul stingerii dreptului de superficie prin pieirea construcției, drepturile reale care grevează dreptul de superficie se sting, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Ipotecile născute cu privire la nuda proprietate asupra terenului pe durata existenței dreptului de superficie se mențin asupra dreptului de proprietate reîntregit.

Legea de aplicare: Art. 68. Dispozițiile art. 693-702 din Codul civil nu se aplică drepturilor de superficie constituite înaintea intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 702. Alte dispoziții aplicabile. Dispozițiile prezentului capitol sunt aplicabile şi în cazul plantațiilor, precum şi al altor lucrări autonome cu caracter durabil.

Legea de aplicare: Art. 68. Dispozițiile art. 693-702 din Codul civil nu se aplică drepturilor de superficie constituite înaintea intrării în vigoare a Codului civil.

Capitolul II. Uzufructul

Secțiunea 1. Dispoziții generale

Legea de aplicare: Art. 69. Drepturile de uzufruct în ființă şi după intrarea în vigoare a Codului civil se exercită potrivit dispozițiilor acestuia, dacă nu se prevede altfel prin prezenta lege.

Art. 703. Noțiune. Uzufructul este dreptul de a folosi bunul altei persoane şi de a culege fructele acestuia, întocmai ca proprietarul, însă cu îndatorirea de a-i conserva substanța. *[**R.A.:** art. 517 C. civ. 1864]*

Art. 704. Constituirea uzufructului. (1) Uzufructul se poate constitui prin act juridic, uzucapiune sau alte moduri prevăzute de lege, dispozițiile în materie de carte funciară fiind aplicabile.

(2) Uzufructul se poate constitui numai în favoarea unei persoane existente. *[**R.A.:** art. 518 C. civ. 1864]*

Art. 705. Acțiunea confesorie de uzufruct. Dispozițiile art. 696 alin. (1) se aplică uzufructului în mod corespunzător.

Art. 706. Obiectul uzufructului. Pot fi date în uzufruct orice bunuri mobile sau imobile, corporale ori incorporale, inclusiv o masă patrimonială, o universalitate de fapt ori o cotă-parte din acestea. *[**R.A.:** art. 520 C. civ. 1864]*

Art. 707. Accesoriile bunurilor ce formează obiectul uzufructului. Uzufructul poartă asupra tuturor accesoriilor bunului dat în uzufruct, precum şi asupra a tot ce se uneşte sau se încorporează în acesta. *[R.A.: art. 535 C. civ. 1864]*

Art. 708. Durata uzufructului. (1) Uzufructul în favoarea unei persoane fizice este cel mult viager.

(2) Uzufructul constituit în favoarea unei persoane juridice poate avea durata de cel mult 30 de ani. Atunci când este constituit cu depăşirea acestui termen, uzufructul se reduce de drept la 30 de ani.

(3) Dacă nu s-a prevăzut durata uzufructului, se prezumă că este viager sau, după caz, că este constituit pe o durată de 30 de ani.

(4) Uzufructul constituit până la data la care o altă persoană va ajunge la o anumită vârstă durează până la acea dată, chiar dacă acea persoană ar muri înainte de împlinirea vârstei stabilite. *[R.A.: art. 559 şi art. 560 C. civ. 1864]*

Secţiunea a 2-a. Drepturile şi obligaţiile uzufructuarului şi ale nudului proprietar

§1. Drepturile uzufructuarului şi ale nudului proprietar

Art. 709. Drepturile uzufructuarului. În lipsă de stipulaţie contrară, uzufructuarul are folosinţa exclusivă a bunului, inclusiv dreptul de a culege fructele acestuia. *[R.A.: art. 521 C. civ. 1864]*

Art. 710. Fructele naturale şi industriale. Fructele naturale şi industriale percepute după constituirea uzufructului aparţin uzufructuarului, iar cele percepute după stingerea uzufructului revin nudului proprietar, fără a putea pretinde unul altuia despăgubiri pentru cheltuielile ocazionate de producerea lor. *[R.A.: art. 524 C. civ. 1864]*

Art. 711. Fructele civile. Fructele civile se cuvin uzufructuarului proporţional cu durata uzufructului, dreptul de a le pretinde dobândindu-se zi cu zi. *[R.A.: art. 525 C. civ. 1864]*

Art. 712. Cvasiuzufructul. Dacă uzufructul cuprinde, printre altele, şi bunuri consumptibile, cum ar fi bani, grâne, băuturi, uzufructuarul are dreptul de a dispune de ele, însă cu obligaţia de a restitui bunuri de aceeaşi cantitate, calitate şi valoare sau, la alegerea proprietarului, contravaloarea lor la data stingerii uzufructului. *[R.A.: art. 526 C. civ. 1864]*

Art. 713. Uzufructul asupra bunurilor neconsumptibile. (1) Dacă uzufructul poartă asupra unor bunuri care, fără a fi consumptibile, se uzează ca urmare a utilizării lor, uzufructuarul are dreptul de a le folosi ca un bun proprietar şi potrivit destinaţiei lor.

(2) În acest caz, el nu va fi obligat să le restituie decât în starea în care se vor afla la data stingerii uzufructului.

(3) Uzufructuarul poate să dispună, ca un bun proprietar, de bunurile care, fără a fi consumptibile, se deteriorează rapid prin utilizare. În acest caz, la sfârşitul uzufructului, uzufructuarul va restitui valoarea pe care ar fi avut-o bunul la această din urmă dată. *[R.A.: art. 528 C. civ. 1864]*

Art. 714. Cesiunea uzufructului. (1) În absența unei prevederi contrare, uzufructuarul poate ceda dreptul său unei alte persoane fără acordul nudului proprietar, dispozițiile în materie de carte funciară fiind aplicabile.

(2) Uzufructuarul rămâne dator exclusiv față de nudul proprietar numai pentru obligațiile născute înainte de cesiune. Până la notificarea cesiunii, uzufructuarul şi cesionarul răspund solidar pentru îndeplinirea tuturor obligațiilor față de nudul proprietar.

(3) După notificarea cesiunii, cesionarul este dator față de nudul proprietar pentru toate obligațiile născute după notificarea cesiunii. În acest caz, uzufructuarului i se aplică, în mod corespunzător, dispozițiile legale din materia fideiusiunii.

(4) După cesiune, dreptul de uzufruct continuă, după caz, până la împlinirea termenului inițial sau până la decesul uzufructuarului inițial.

Legea de aplicare: Art. 70. Dispozițiile art. 714 din Codul civil se aplică indiferent de data constituirii uzufructului. În cazul uzufructului constituit prin convenție încheiată anterior intrării în vigoare a Codului civil, acesta este şi rămâne incesibil, mai puțin în cazul în care părțile convin altfel.

Art. 715. Contractele de locațiune. (1) Uzufructuarul are dreptul de a închiria sau, după caz, de a arenda bunul primit în uzufruct.

(2) Locațiunile de imobile încheiate de uzufructuar, înscrise în cartea funciară, sunt opozabile proprietarului sau moştenitorilor acestuia, după stingerea uzufructului prin decesul sau, după caz, încetarea existenței juridice a uzufructuarului, până la împlinirea termenului lor, dar nu mai mult de 3 ani de la încetarea uzufructului.

(3) Reînnoirile de închirieri de imobile sau de arendări făcute de uzufructuar şi înscrise în cartea funciară înainte de expirarea contractelor inițiale sunt opozabile proprietarului şi moştenitorilor săi pe o perioadă de cel mult 6 luni ori, după caz, de un an, dacă la data stingerii uzufructului nu au fost puse în executare. În niciun caz, locațiunile nu pot dura mai mult de 3 ani de la data stingerii uzufructului.

(4) În cazul în care uzufructul s-a stins prin expirarea termenului, locațiunile încetează, în toate cazurile, odată cu stingerea uzufructului. *[**R.A.:** art. 534 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 71. Dispozițiile art. 715 alin. (2)-(4) din Codul civil se aplică numai în cazurile în care încheierea sau reînnoirea contractelor de locațiune ori de arendare are loc după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 716. Lucrările şi îmbunătățirile. (1) La încetarea uzufructului, uzufructuarul nu poate pretinde vreo despăgubire pentru lucrările adăugate unui bun imobil, cu excepția celor necesare, sau pentru îmbunătățirile aduse unui bun mobil, chiar atunci când prin acestea s-a sporit valoarea bunului.

(2) Dacă lucrările sau îmbunătățirile au fost făcute fără încuviințarea proprietarului, acesta poate cere obligarea uzufructuarului la ridicarea lor şi la readucerea bunului în starea în care i-a fost încredințat.

(3) Uzufructuarul va putea cere o indemnizație echitabilă pentru lucrările necesare adăugate. De asemenea, el va putea cere o indemnizație echitabilă şi pentru celelalte lucrări adăugate sau pentru îmbunătățirile făcute cu încuviințarea proprietarului, dacă prin acestea s-a sporit valoarea bunului.

(4) În cazul lucrărilor autonome făcute de uzufructuar asupra unui bun imobil, vor fi aplicabile, în mod corespunzător, în lipsă de stipulație sau dispoziție legală contrară, dispozițiile din materia accesiunii imobiliare artificiale.

Art. 717. Exploatarea pădurilor tinere. (1) Dacă uzufructul cuprinde păduri tinere destinate de proprietarul lor unor tăieri periodice, uzufructuarul este dator să păstreze ordinea şi câtimea tăierii, potrivit regulilor stabilite de proprietar în conformitate cu dispozițiile legale, fără ca uzufructuarul să poată pretinde vreo despăgubire pentru părțile lăsate netăiate în timpul uzufructului.

(2) Arborii care se scot din pepiniere fără degradarea acestora nu fac parte din uzufruct decât cu obligația uzufructuarului de a se conforma dispozițiilor legale în ce priveşte înlocuirea lor. *[**R.A.:** art. 529 C. civ. 1864]*

Art. 718. Exploatarea pădurilor înalte. (1) Uzufructuarul poate, conformându-se dispozițiilor legale şi folosinței obişnuite a proprietarului, să exploateze părțile de păduri înalte care au fost destinate tăierii regulate, fie că aceste tăieri se fac periodic pe o întindere de pământ determinată, fie că se fac numai pentru un număr de arbori aleşi pe toată suprafața fondului.

(2) În celelalte cazuri, uzufructuarul nu poate tăia arborii înalți; va putea însă întrebuința, pentru a face reparațiile la care este obligat, arbori căzuți accidental; în acest scop poate chiar să taie arborii trebuincioşi, cu îndatorirea însă de a constata, în prezența nudului proprietar, această trebuință. *[**R.A.:** art. 530 şi art. 531 C. civ. 1864]*

Art. 719. Alte drepturi ale uzufructuarului asupra pădurilor ce fac obiectul uzufructului. Uzufructuarul poate lua din păduri araci pentru vii; poate, de asemenea, lua produsele anuale sau periodice ale arborilor, cu respectarea folosinței obişnuite a proprietarului, în limitele dispozițiilor legale. *[**R.A.:** art. 532 C. civ. 1864]*

Art. 720. Dreptul asupra pomilor fructiferi. Pomii fructiferi ce se usucă şi cei căzuți accidental se cuvin uzufructuarului cu îndatorirea de a-i înlocui cu alții. *[**R.A.:** art. 533 C. civ. 1864]*

Art. 721. Dreptul asupra carierelor de piatră şi de nisip aflate în exploatare. În condițiile legii, uzufructuarul se foloseşte întocmai ca nudul proprietar de carierele de piatră şi de nisip ce sunt în exploatare la constituirea dreptului de uzufruct. *[**R.A.:** art. 537 C. civ. 1864]*

Art. 722. Situația carierelor de piatră şi de nisip nedeschise şi a comorilor. Uzufructuarul nu are niciun drept asupra carierelor nedeschise încă şi nici asupra comorii ce s-ar putea descoperi în timpul uzufructului. *[**R.A.:** art. 538 C. civ. 1864]*

§2. Obligațiile uzufructuarului şi ale nudului proprietar

Art. 723. Inventarierea bunurilor. (1) Uzufructuarul preia bunurile în starea în care se află la data constituirii uzufructului; acesta nu va putea intra însă în posesia lor decât după inventarierea bunurilor mobile şi constatarea stării în care se află imobilele, cu excepția cazului în care uzufructul unui bun mobil este dobândit prin uzucapiune.

(2) Inventarul se întocmeşte numai în prezența nudului proprietar ori după notificarea acestuia. *[**R.A.:** art. 540 C. civ. 1864]*

Art. 724. Respectarea destinației bunurilor. În exercitarea dreptului său, uzufructuarul este ținut să respecte destinația dată bunurilor de nudul proprietar, cu excepția cazului în care se asigură o creştere a valorii bunului sau cel puțin nu se prejudiciază în niciun fel interesele proprietarului. *[**R.A.:** art. 517 C. civ. 1864]*

Art. 725. Răspunderea uzufructuarului pentru prejudicii. Uzufructuarul este obligat să îl despăgubească pe nudul proprietar pentru orice prejudiciu cauzat prin folosirea necorespunzătoare a bunurilor date în uzufruct.

Art. 726. Constituirea garanției pentru îndeplinirea obligațiilor uzufructuarului. (1) În lipsa unei stipulații contrare, uzufructuarul este obligat să depună o garanție pentru îndeplinirea obligațiilor sale.

(2) Sunt scutiți să depună garanție vânzătorul şi donatorul care şi-au rezervat dreptul de uzufruct.

(3) În cazul în care uzufructuarul este scutit de garanție, instanța poate dispune depunerea unei garanții sau luarea unei măsuri conservatorii atunci când uzufructuarul, prin fapta sa ori prin starea de insolvabilitate în care se află, pune în pericol drepturile nudului proprietar. *[**R.A.:** art. 541 C. civ. 1864]*

Art. 727. Numirea administratorului. (1) Dacă uzufructuarul nu poate oferi o garanție, instanța, la cererea nudului proprietar, va numi un administrator al imobilelor şi va dispune ca fructele civile încasate şi sumele ce reprezintă contravaloarea fructelor naturale şi industriale percepute să fie depuse la o instituție de credit aleasă de părți. În acest caz, uzufructuarul va încasa numai dobânzile aferente.

(2) Nudul proprietar poate cere vânzarea bunurilor ce se uzează prin folosință şi depunerea sumelor la o instituție de credit aleasă de părți. Dobânzile produse în cursul uzufructului revin uzufructuarului.

(3) Cu toate acestea, uzufructuarul va putea cere să îi fie lăsate o parte din bunurile mobile necesare folosinței sale sau familiei sale, cu obligația de a le restitui la stingerea uzufructului. *[**R.A.:** art. 542 şi art. 543 C. civ. 1864]*

Art. 728. Întârzierea în depunerea garanției. Întârzierea în depunerea garanției nu afectează dreptul uzufructuarului de a percepe fructele care i se cuvin de la data constituirii uzufructului. *[**R.A.:** art. 544 C. civ. 1864]*

Art. 729. Modul de suportare a reparațiilor de către uzufructuar şi nudul proprietar. (1) Uzufructuarul este obligat să efectueze reparațiile de întreținere a bunului.

(2) Reparațiile mari sunt în sarcina nudului proprietar.

(3) Sunt reparații mari acelea ce au ca obiect o parte importantă din bun şi care implică o cheltuială excepțională, cum ar fi cele referitoare la consolidarea ori reabilitarea construcțiilor privind structura de rezistență, zidurile interioare şi/sau exterioare, acoperişul, instalațiile electrice, termice ori sanitare aferente acestora, la înlocuirea sau repararea motorului ori caroseriei unui automobil sau a unui sistem electronic în ansamblul său.

(4) Reparațiile mari sunt în sarcina uzufructuarului atunci când sunt determinate de neefectuarea reparațiilor de întreținere. *[**R.A.:** art. 545 şi art. 546 C. civ. 1864]*

Art. 730. Efectuarea reparațiilor mari. (1) Uzufructuarul este obligat să îl înştiințeze pe nudul proprietar despre necesitatea reparațiilor mari.

(2) Atunci când nudul proprietar nu efectuează la timp reparațiile mari, uzufructuarul le poate face pe cheltuiala sa, nudul proprietar fiind obligat să restituie contravaloarea lor până la sfârşitul anului în curs, actualizată la data plății.

Art. 731. Distrugerile datorate vechimii ori cazului fortuit. Uzufructuarul şi nudul proprietar nu sunt obligați să reconstruiască ceea ce s-a distrus datorită vechimii ori dintr-un caz fortuit. *[**R.A.:** art. 547 C. civ. 1864]*

Art. 732. Uzufructul cu titlu particular. Uzufructuarul cu titlu particular nu este obligat la plata datoriilor pentru care fondul este ipotecat, iar dacă le va plăti, are acțiune contra nudului proprietar. *[**R.A.:** art. 551 C. civ. 1864]*

Art. 733. Suportarea sarcinilor şi a cheltuielilor în caz de litigiu. (1) Uzufructuarul suportă toate sarcinile şi cheltuielile ocazionate de litigiile privind folosința bunului, culegerea fructelor ori încasarea veniturilor.

(2) Dacă bunul este asigurat, pe durata uzufructului primele de asigurare sunt plătite de uzufructuar. *[**R.A.:** art. 553 C. civ. 1864]*

Art. 734. Înştiințarea nudului proprietar. Uzufructuarul este obligat să aducă de îndată la cunoştința nudului proprietar orice uzurpare a fondului şi orice contestare a dreptului de proprietate, sub sancțiunea obligării la plata de daune-interese. *[**R.A.:** art. 554 C. civ. 1864]*

Art. 735. Suportarea sarcinilor şi a cheltuielilor proprietății. (1) Cheltuielile şi sarcinile proprietății revin nudului proprietar.

(2) Atunci când sarcinile şi cheltuielile proprietarului au fost suportate de uzufructuar, nudul proprietar este obligat la rambursarea acestora, iar când uzufructul este cu titlu oneros, nudul proprietar datorează acestuia şi dobânda legală. *[**R.A.:** art. 549 C. civ. 1864]*

Art. 736. Obligațiile în caz de pieire a turmei. (1) Dacă turma dată în uzufruct a pierit în întregime din cauze neimputabile uzufructuarului, acesta va restitui numai pieile ori valoarea acestora.

(2) Dacă turma nu a pierit în întregime, uzufructuarul este obligat să înlocuiască animalele pierite cu cele de prăsilă. *[**R.A.:** art. 556 C. civ. 1864]*

§3. Dispoziții speciale

Art. 737. Opozabilitatea uzufructului asupra creanțelor. Uzufructul asupra unei creanțe este opozabil terților în aceleaşi condiții ca şi cesiunea de creanță şi cu îndeplinirea formalităților de publicitate prevăzute de lege.

Art. 738. Drepturile şi obligațiile în cazul uzufructului asupra creanțelor. (1) Uzufructuarul are dreptul să încaseze capitalul şi să perceapă dobânzile creanței şi să îndeplinească toate actele necesare pentru conservarea ori încasarea dobânzilor. Titularul dreptului de creanță poate face toate actele de dispoziție care nu aduc atingere drepturilor uzufructuarului.

(2) După plata creanței, uzufructul continuă asupra capitalului, cu obligația uzufructuarului de a-l restitui creditorului la stingerea uzufructului.

(3) Uzufructuarul suportă toate cheltuielile şi sarcinile referitoare la dobânzi.

Art. 739. Uzufructul rentei viagere. Uzufructuarul rentei viagere are dreptul de a percepe, pe durata uzufructului său, veniturile dobândite zi cu zi. Acesta va fi obligat numai la restituirea veniturilor încasate cu anticipație. *[R.A.: art. 527 C. civ. 1864]*

Art. 740. Dreptul de a spori capitalul. (1) Dreptul de a spori capitalul care face obiectul uzufructului, cum ar fi cel de a dobândi valori mobiliare, aparține nudului proprietar, iar uzufructuarul are numai dreptul de a exercita uzufructul asupra bunurilor astfel dobândite.

(2) Dacă nudul proprietar cedează dreptul său, bunul dobândit în urma înstrăinării este predat uzufructuarului, care va da socoteală la sfârşitul uzufructului.

Art. 741. Dreptul de vot. (1) Dreptul de vot aferent unei acțiuni sau altei valori mobiliare, unei părți indivize, unei cote-părți din dreptul de proprietate sau oricărui alt bun aparține uzufructuarului.

(2) Cu toate acestea, aparține nudului proprietar votul care are ca efect modificarea substanței bunului principal, cum ar fi capitalul social sau bunul deținut în coproprietate, ori schimbarea destinației acestui bun sau încetarea societății, reorganizarea ori încetarea persoanei juridice sau, după caz, a unei întreprinderi.

(3) Repartizarea exercitării dreptului de vot în alte condiții decât cele prevăzute la alin. (1) şi (2) nu este opozabilă terților, afară de cazul în care aceştia au cunoscut-o în mod expres. *[R.A.: art. 124 alin. (1) LSC]*

Art. 742. Dreptul la dividende. Dividendele a căror distribuire a fost aprobată, în condițiile legii, de adunarea generală în timpul uzufructului se cuvin uzufructuarului de la data stabilită prin hotărârea adunării generale.

Art. 743. Obligația nudului proprietar de a restitui sumele avansate de uzufructuar. (1) Dacă uzufructuarul universal ori cu titlu universal plăteşte datoriile aferente masei patrimoniale sau părții din masa patrimonială date în uzufruct, nudul proprietar trebuie să restituie sumele avansate, la stingerea uzufructului, fără nicio dobândă.

(2) În cazul în care uzufructuarul nu plăteşte datoriile prevăzute la alin. (1), nudul proprietar poate, la alegere, să le plătească el însuşi sau să vândă o parte suficientă din bunurile date în uzufruct. Dacă însă nudul proprietar plăteşte aceste datorii, uzufructuarul datorează dobânzi pe toata durata uzufructului.

(3) Legatarul uzufructului universal ori cu titlu universal este obligat să achite, în proporție cu obiectul uzufructului şi fără niciun drept de restituire, legatele cu titlu particular având ca obiect obligații de întreținere sau, după caz, rente viagere. *[R.A.: art. 552 C. civ. 1864]*

Art. 744. Dreptul creditorilor asupra bunurilor uzufructului. Dacă plata datoriilor nu se va face în modul prevăzut la art. 743, creditorii pot să urmărească bunurile date în uzufruct.

Art. 745. Uzufructul fondului de comerț. În lipsă de stipulație contrară, uzufructuarul unui fond de comerț nu poate să dispună de bunurile ce îl compun. În

situația în care dispune de aceste bunuri are obligația de a le înlocui cu altele similare şi de valoare egală.

Secțiunea a 3-a. Stingerea uzufructului

Art. 746. Cazurile de stingere a uzufructului. (1) Uzufructul se stinge pe cale principală prin:

a) moartea uzufructuarului ori, după caz, încetarea personalității juridice;

b) ajungerea la termen;

c) consolidare, atunci când calitatea de uzufructuar şi de nud proprietar se întrunesc în aceeaşi persoană;

d) renunțarea la uzufruct;

e) neuzul timp de 10 de ani sau, după caz, timp de 2 ani în cazul uzufructului unei creanțe.

(2) Uzufructul se stinge prin decesul ori, după caz, încetarea existenței juridice a uzufructuarului chiar dacă termenul nu s-a împlinit.

(3) În cazul imobilelor sunt aplicabile dispozițiile în materie de carte funciară. *[**R.A.:** art. 557 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 72. Dispozițiile art. 746 alin. (1) lit. e) din Codul civil se aplică drepturilor de uzufruct constituite ulterior intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 747. Stingerea uzufructului în caz de abuz de folosință (1) Uzufructul poate înceta la cererea nudului proprietar atunci când uzufructuarul abuzează de folosința bunului, aduce stricăciuni acestuia ori îl lasă să se degradeze.

(2) Creditorii uzufructuarului pot interveni în proces pentru conservarea drepturilor lor; ei se pot angaja să repare stricăciunile şi pot oferi garanții pentru viitor.

(3) Instanța poate dispune, după împrejurări, fie stingerea uzufructului, fie preluarea folosinței bunului de către nudul proprietar, cu obligația acestuia de a plăti uzufructuarului o rentă pe durata uzufructului. Când bunul este imobil, pentru garantarea rentei, instanța poate dispune înscrierea unei ipoteci în cartea funciară. *[**R.A.:** art. 558 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 73. Dispozițiile art. 747 din Codul civil sunt aplicabile şi în cazul uzufructului constituit anterior intrării în vigoare a Codului civil, dacă abuzul de folosință este săvârşit ulterior acestei date.

Art. 748. Stingerea uzufructului în caz de pieire a bunului. (1) Uzufructul se stinge în cazul în care bunul a fost distrus în întregime dintr-un caz fortuit. Când bunul a fost distrus în parte, uzufructul continuă asupra părții rămase.

(2) În toate cazurile, uzufructul va continua asupra despăgubirii plătite de terț sau, după caz, asupra indemnizației de asigurare, dacă aceasta nu este folosită pentru repararea bunului. Dispozițiile art. 712 se aplică în mod corespunzător. *[**R.A.:** art. 563 şi art. 564 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 74. Dispozițiile art. 748 alin. (2) din Codul civil se aplică în toate cazurile în care bunul a fost distrus ulterior intrării în vigoare a Codului civil.

Capitolul III. Uzul şi abitaţia

Art. 749. Dreptul de uz. Uzul este dreptul unei persoane de a folosi lucrul altuia şi de a-i culege fructele naturale şi industriale numai pentru nevoile proprii şi ale familiei sale.

Art. 750. Dreptul de abitaţie. Titularul dreptului de abitaţie are dreptul de a locui în locuinţa nudului proprietar împreună cu soţul şi copiii săi, chiar dacă nu a fost căsătorit sau nu avea copii la data la care s-a constituit abitaţia, precum şi cu părinţii ori alte persoane aflate în întreţinere. *[**R.A.:** art. 572 alin. (1) C. civ. 1864]*

Art. 751. Constituirea uzului şi a abitaţiei. Uzul şi abitaţia se constituie în temeiul unui act juridic sau prin alte moduri prevăzute de lege. *[**R.A.:** art. 565 C. civ. 1864]*

Art. 752. Limitele dreptului de uz şi abitaţie. Dreptul de uz ori de abitaţie nu poate fi cedat, iar bunul ce face obiectul acestor drepturi nu poate fi închiriat sau, după caz, arendat. *[**R.A.:** art. 571, art. 572 alin. (2), art. 573 C. civ. 1864]*

Art. 753. Obligaţia uzuarului şi a titularului dreptului de abitaţie. (1) Dacă titularul dreptului de uz sau de abitaţie este îndreptăţit să perceapă toate fructele naturale şi industriale produse de bun ori, după caz, să ocupe întreaga locuinţă, este dator să plătească toate cheltuielile de cultură şi reparaţiile de întreţinere întocmai ca şi uzufructuarul.

(2) Dacă titularul dreptului de uz sau de abitaţie nu este îndreptăţit să perceapă decât o parte din fructe ori să ocupe decât o parte din locuinţă, va suporta cheltuielile de cultură sau de întreţinere în proporţie cu partea de care se foloseşte. *[**R.A.:** art. 574 C. civ. 1864]*

Art. 754. Alte dispoziţii aplicabile. Dispoziţiile prezentului capitol se completează, în mod corespunzător, cu cele privitoare la uzufruct.

Capitolul IV. Servituţile

Secţiunea 1. Dispoziţii generale

Art. 755. Noţiune. (1) Servitutea este sarcina care grevează un imobil, pentru uzul sau utilitatea imobilului unui alt proprietar.

(2) Utilitatea rezultă din destinaţia economică a fondului dominant sau constă într-o sporire a confortului acestuia. *[**R.A.:** art. 576 C. civ. 1864]*

Art. 756. Constituirea servituţii. Servitutea se poate constitui în temeiul unui act juridic ori prin uzucapiune, dispoziţiile în materie de carte funciară rămânând aplicabile. *[**R.A.:** art. 577 C. civ. 1864]*

Art. 757. Acţiunea confesorie de servitute. Dispoziţiile art. 696 alin. (1) se aplică în mod corespunzător.

Art. 758. Constituirea servituţii în vederea utilităţii viitoare. Servitutea se poate constitui în vederea unei utilităţi viitoare a fondului dominant.

Art. 759. Obligaţiile în sarcina proprietarului fondului aservit. (1) Prin actul de constituire se pot impune în sarcina proprietarului fondului aservit anumite obligaţii pentru asigurarea uzului şi utilităţii fondului dominant.

(2) În acest caz, sub condiţia notării în cartea funciară, obligaţia se transmite dobânditorilor subsecvenţi ai fondului aservit.

Art. 760. Servituţile aparente şi neaparente. (1) Servituţile sunt aparente sau neaparente.

(2) Servituţile aparente sunt acelea a căror existenţă este atestată de un semn vizibil de servitute, cum ar fi o uşă, o fereastră, un apeduct.

(3) Servituţile neaparente sunt acelea a căror existenţă nu este atestată de vreun semn vizibil de servitute, cum ar fi servitutea de a nu construi ori de a nu construi peste o anumită înălţime. *[**R.A.:** art. 622 alin. (3) C. civ. 1864]*

Art. 761. Servituţile continue şi necontinue. (1) Servituţile sunt continue sau necontinue.

(2) Servituţile continue sunt acelea al căror exerciţiu este sau poate fi continuu fără a fi necesar faptul actual al omului, cum ar fi servitutea de vedere ori servitutea de a nu construi.

(3) Servituţile necontinue sunt acelea pentru a căror existenţă este necesar faptul actual al omului, cum ar fi servitutea de trecere cu piciorul ori cu mijloace de transport. *[**R.A.:** art. 622 alin. (1) şi (2) C. civ. 1864]*

Art. 762. Servituţile pozitive şi negative. (1) Servituţile sunt pozitive sau negative.

(2) Servituţile pozitive sunt acelea prin care proprietarul fondului dominant exercită o parte din prerogativele dreptului de proprietate asupra fondului aservit, cum ar fi servitutea de trecere.

(3) Servituţile negative sunt acelea prin care proprietarul fondului aservit este obligat să se abţină de la exercitarea unora dintre prerogativele dreptului său de proprietate, cum ar fi servitutea de a nu construi.

Art. 763. Dobândirea servituţii prin uzucapiune. Prin uzucapiune tabulară poate fi dobândită orice servitute, iar prin uzucapiune extratabulară pot fi dobândite numai servituţile pozitive. *[**R.A.:** art. 623 C. civ. 1864]*

Art. 764. Alte dispoziţii aplicabile. Modul de exerciţiu al servituţii se dobândeşte în aceleaşi condiţii ca şi dreptul de servitute.

Secţiunea a 2-a. Drepturile şi obligaţiile proprietarilor

Art. 765. Regulile privind exercitarea şi conservarea servituţii. (1) În lipsa vreunei prevederi contrare, proprietarul fondului dominant poate lua toate măsurile şi poate face, pe cheltuiala sa, toate lucrările pentru a exercita şi conserva servitutea.

(2) Cheltuielile legate de conservarea acestor lucrări revin celor 2 proprietari, proporţional cu avantajele pe care le obţin, în măsura în care lucrările efectuate pentru exerciţiul servituţii sunt necesare şi profită inclusiv fondului aservit. *[**R.A.:** art. 630 şi art. 631 C. civ. 1864]*

Art. 766. Exonerarea de răspundere. În toate cazurile în care cheltuielile lucrărilor necesare pentru exercitarea şi conservarea servituţilor revin proprietarului fondului

aservit, acesta se va putea exonera de obligație renunțând la dreptul de proprietate asupra fondului aservit în întregime sau asupra părții din fondul aservit necesare pentru exercitarea servituții în favoarea proprietarului fondului dominant. Dispozițiile în materie de carte funciară rămân aplicabile. *[**R.A.:** art. 632 C. civ. 1864]*

Art. 767. Schimbarea locului de exercitare a servituții. (1) Proprietarul fondului aservit este obligat să se abțină de la orice act care limitează ori împiedică exercițiul servituții. Astfel, el nu va putea schimba starea locurilor ori strămuta exercitarea servituții în alt loc.

(2) Dacă are un interes serios şi legitim, proprietarul fondului aservit va putea schimba locul prin care se exercită servitutea în măsura în care exercitarea servituții rămâne la fel de comodă pentru proprietarul fondului dominant. *[**R.A.:** art. 634 C. civ. 1864]*

Art. 768. Obligația de a nu agrava situația fondului aservit. Proprietarul fondului dominant nu poate agrava situația fondului aservit şi nu poate produce prejudicii proprietarului fondului aservit prin exercitarea servituții. *[**R.A.:** art. 635 C. civ. 1864]*

Art. 769. Exercitarea servituții în caz de împărțire a fondurilor. (1) Dacă fondul dominant se împarte, servitutea va putea fi exercitată pentru uzul şi utilitatea fiecărei părți, fără ca situația fondului aservit să poată fi agravată.

(2) Dacă fondul aservit se împarte, servitutea se poate exercita, pentru uzul şi utilitatea fondului dominant, pe toate părțile rezultate din împărțire, sub rezerva prevederilor art. 768.

(3) Cu toate acestea, dacă servitutea este exercitată pentru uzul şi utilitatea exclusivă a uneia dintre părțile despărțite din fondul dominant ori nu se poate exercita decât pe una dintre părțile despărțite din fondul aservit, servitutea asupra celorlalte părți se stinge. *[**R.A.:** art. 633 C. civ. 1864]*

Secțiunea a 3-a. Stingerea servituților

Art. 770. Cauzele de stingere a servituților. (1) Servitutile se sting pe cale principală prin radierea lor din cartea funciară pentru una dintre următoarele cauze:

a) consolidarea, atunci când ambele fonduri ajung să aibă acelaşi proprietar;

b) renunțarea proprietarului fondului dominant;

c) ajungerea la termen;

d) răscumpărarea;

e) imposibilitatea definitivă de exercitare;

f) neuzul timp de 10 de ani;

g) dispariția oricărei utilități a acestora.

(2) Servitutea se stinge, de asemenea, prin exproprierea fondului aservit, dacă servitutea este contrară utilității publice căreia îi va fi afectat bunul expropriat. *[**R.A.:** art. 636-638 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 75. Dispozițiile art. 770 alin. (1) lit. f) din Codul civil se aplică numai drepturilor de servitute constituite ulterior intrării în vigoare a Codului civil.

Legislație conexă: art. 28 alin. (2) teza a 2-a din Legea nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică (republicată în M. Of. nr. 472 din 5 iulie 2011).

Art. 771. Stingerea servituții prin neuz. (1) Termenul de 10 de ani prevăzut la art. 770 alin. (1) lit. f) curge de la data ultimului act de exercițiu al servituților necontinue ori de la data primului act contrar servituților continue.

(2) Exercitarea servituții de către un coproprietar ori de către uzufructuar profită şi celorlalți coproprietari, respectiv nudului proprietar. *[**R.A.:** art. 639, art. 640 şi art. 642 C. civ. 1864]*

Art. 772. Răscumpărarea servituții de trecere. (1) Servitutea de trecere va putea fi răscumpărată de proprietarul fondului aservit dacă există o disproporție vădită între utilitatea care o procură fondului dominant şi inconvenientele sau deprecierea provocată fondului aservit.

(2) În caz de neînțelegere între părți, instanța poate suplini consimțământul proprietarului fondului dominant. La stabilirea prețului de răscumpărare, instanța va ține cont de vechimea servituții şi de schimbarea valorii celor două fonduri.

Titlul IV. Fiducia

Art. 773. Noțiune. Fiducia este operațiunea juridică prin care unul sau mai mulți constituitori transferă drepturi reale, drepturi de creanță, garanții ori alte drepturi patrimoniale sau un ansamblu de asemenea drepturi, prezente ori viitoare, către unul sau mai mulți fiduciari care le exercită cu un scop determinat, în folosul unuia sau mai multor beneficiari. Aceste drepturi alcătuiesc o masă patrimonială autonomă, distinctă de celelalte drepturi şi obligații din patrimoniile fiduciarilor.

Art. 774. Izvoarele fiduciei. (1) Fiducia este stabilită prin lege sau prin contract încheiat în formă autentică. Ea trebuie să fie expresă.

(2) Legea în temeiul căreia este stabilită fiducia se completează cu dispozițiile prezentului titlu, în măsura în care nu cuprinde dispoziții contrare.

Art. 775. Interdicția liberalității indirecte. Contractul de fiducie este lovit de nulitate absolută dacă prin el se realizează o liberalitate indirectă în folosul beneficiarului.

Art. 776. Părțile contractului de fiducie. (1) Orice persoană fizică sau juridică poate fi constituitor în contractul de fiducie.

(2) Pot avea calitatea de fiduciari în acest contract numai instituțiile de credit, societățile de investiții şi de administrare a investițiilor, societățile de servicii de investiții financiare, societățile de asigurare şi de reasigurare legal înființate.

(3) De asemenea, pot avea calitatea de fiduciari notarii publici şi avocații, indiferent de forma de exercitare a profesiei.

Art. 777. Beneficiarul fiduciei. Beneficiarul fiduciei poate fi constituitorul, fiduciarul sau o terță persoană.

Art. 778. Reprezentarea intereselor constituitorului. În absența unei stipulații contrare, constituitorul poate, în orice moment, să desemneze un terț care să îi reprezinte interesele în executarea contractului şi care să îi exercite drepturile născute din contractul de fiducie.

Art. 779. Conținutul contractului de fiducie. Contractul de fiducie trebuie să menționeze, sub sancțiunea nulității absolute:

a) drepturile reale, drepturile de creanță, garanțiile şi orice alte drepturi patrimoniale transferate;

b) durata transferului, care nu poate depăşi 33 de ani începând de la data încheierii sale;

c) identitatea constituitorului sau a constituitorilor;

d) identitatea fiduciarului sau a fiduciarilor;

e) identitatea beneficiarului sau a beneficiarilor ori cel puțin regulile care permit determinarea acestora;

f) scopul fiduciei şi întinderea puterilor de administrare şi de dispoziție ale fiduciarului ori ale fiduciarilor.

Art. 780. Înregistrarea fiscală. (1) Sub sancțiunea nulității absolute, contractul de fiducie şi modificările sale trebuie să fie înregistrate la cererea fiduciarului, în termen de o lună de la data încheierii acestora, la organul fiscal competent să administreze sumele datorate de fiduciar bugetului general consolidat al statului.

(2) Când masa patrimonială fiduciară cuprinde drepturi reale imobiliare, acestea sunt înregistrate, în condițiile prevăzute de lege, sub aceeaşi sancțiune, la compartimentul de specialitate al autorității administrației publice locale competent pentru administrarea sumelor datorate bugetelor locale ale unităților administrativ-teritoriale în raza cărora se află imobilul, dispozițiile de carte funciară rămânând aplicabile.

(3) Desemnarea ulterioară a beneficiarului, în cazul în care acesta nu este precizat chiar în contractul de fiducie, trebuie să fie făcută, sub aceeaşi sancțiune, printr-un act scris înregistrat în aceleaşi condiții.

(4) Dacă pentru transmiterea unor drepturi este necesară îndeplinirea unor cerințe speciale de formă, se va încheia un act separat cu respectarea cerințelor legale. În aceste cazuri, lipsa înregistrării fiscale atrage aplicarea sancțiunilor administrative prevăzute de lege.

Legislație conexă: ► art. 30, art. 63, art. 223 şi art. 488 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal (M. Of. nr. 688 din 10 septembrie 2015); ► Ordinul preşedintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală nr. 1193/2021 pentru aprobarea Procedurii de înregistrare a contractelor de fiducie sau ale construcțiilor juridice similare fiduciei, de organizare şi funcționare a Registrului central al fiduciilor şi al construcțiilor juridice similare fiduciilor, pentru aprobarea Procedurii privind accesul la Registrul central al fiduciilor şi al construcțiilor juridice similare fiduciilor, precum şi pentru aprobarea modelului şi conținutului unor formulare (M. Of. nr. 779 din 12 august 2021).

Art. 781. Opozabilitatea fiduciei. (1) Fiducia este opozabilă terților de la data menționării sale în Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare.

(2) Înscrierea drepturilor reale imobiliare, inclusiv a garanțiilor reale imobiliare, care fac obiectul contractului de fiducie se face şi în cartea funciară, pentru fiecare drept în parte.

Art. 782. Precizarea calității fiduciarului. (1) Când fiduciarul acționează în contul masei patrimoniale fiduciare, el poate să facă mențiune expresă în acest sens, cu excepția cazurilor în care acest lucru este interzis prin contractul de fiducie.

(2) De asemenea, când masa patrimonială fiduciară cuprinde drepturi a căror transmitere este supusă publicității, în registrul de publicitate fiduciarul poate solicita să se menționeze denumirea fiduciarului şi calitatea în care acționează.

(3) În toate cazurile în care constituitorul sau beneficiarul solicită acest lucru în conformitate cu contractul de fiducie, fiduciarul va trebui să îşi precizeze calitatea în care acționează. În caz contrar, dacă actul este păgubitor pentru constituitor, se va considera că actul a fost încheiat de fiduciar în nume propriu.

Art. 783. Obligația de a da socoteală. Contractul de fiducie trebuie să cuprindă condițiile în care fiduciarul dă socoteală constituitorului cu privire la îndeplinirea obligațiilor sale. De asemenea, fiduciarul trebuie să dea socoteală, la intervale precizate în contractul de fiducie, beneficiarului şi reprezentantului constituitorului, la cererea acestora.

Art. 784. Puterile şi remunerarea fiduciarului. (1) În raporturile cu terții, se consideră că fiduciarul are puteri depline asupra masei patrimoniale fiduciare, acționând ca un veritabil şi unic titular al drepturilor în cauză, cu excepția cazului în care se dovedeşte că terții aveau cunoştință de limitarea acestor puteri.

(2) Fiduciarul va fi remunerat potrivit înțelegerii părților, iar în lipsa acesteia, potrivit regulilor care cârmuiesc administrarea bunurilor altuia.

Art. 785. Insolvența fiduciarului. Deschiderea procedurii insolvenței împotriva fiduciarului nu afectează masa patrimonială fiduciară.

Art. 786. Limitarea răspunderii în funcție de separația maselor patrimoniale. (1) Bunurile din masa patrimonială fiduciară pot fi urmărite, în condițiile legii, de titularii de creanțe născute în legătură cu aceste bunuri sau de acei creditori ai constituitorului care au o garanție reală asupra bunurilor acestuia şi a cărei opozabilitate este dobândită, potrivit legii, anterior stabilirii fiduciei. Dreptul de urmărire poate fi exercitat şi de ceilalți creditori ai constituitorului, însă numai în temeiul hotărârii judecătoreşti definitive de admitere a acțiunii prin care a fost desființat sau a devenit inopozabil, în orice mod, cu efect retroactiv, contractul de fiducie.

(2) Titularii creanțelor născute în legătură cu bunurile din masa patrimonială fiduciară nu pot urmări decât aceste bunuri, cu excepția cazului în care, prin contractul de fiducie, s-a prevăzut obligația fiduciarului sau/şi a constituitorului de a răspunde pentru o parte sau pentru tot pasivul fiduciei. În acest caz, va fi urmărit mai întâi activul masei patrimoniale fiduciare, iar apoi, dacă este necesar, bunurile fiduciarului sau/şi ale constituitorului, în limita şi în ordinea prevăzute în contractul de fiducie.

Art. 787. Răspunderea fiduciarului pentru prejudiciile cauzate. Pentru prejudiciile cauzate prin actele de conservare sau administrare a masei patrimoniale fiduciare, fiduciarul răspunde numai cu celelalte drepturi cuprinse în patrimoniul său.

Art. 788. Înlocuirea fiduciarului. (1) Dacă fiduciarul nu îşi îndeplineşte obligațiile sau pune în pericol interesele care i-au fost încredințate, constituitorul, reprezentantul său sau beneficiarul poate cere în justiție înlocuirea fiduciarului.

(2) Până la soluționarea cererii de înlocuire, constituitorul, reprezentantul său sau, în lipsa acestora, beneficiarul va numi un administrator provizoriu al masei patrimoniale fiduciare. În cazul în care constituitorul, reprezentantul său sau benefi-

ciarul desemnează concomitent un administrator provizoriu, va prevala desemnarea făcută de constituitorul ori de reprezentantul său legal.

(3) Mandatul administratorului provizoriu încetează în momentul înlocuirii fiduciarului sau în momentul respingerii definitive a cererii de înlocuire. Soluționarea cererii de înlocuire a fiduciarului se realizează de urgență şi cu precădere.

(4) Numirea noului fiduciar şi a administratorului provizoriu poate fi dispusă de instanța de judecată numai cu acordul acestora.

(5) În cazul în care instanța de judecată a numit un nou fiduciar, acesta va avea toate drepturile şi obligațiile prevăzute în contractul de fiducie.

(6) Constituitorul, reprezentatul acestuia, noul fiduciar sau administratorul provizoriu poate să înregistreze această modificare a fiduciei, aplicându-se în mod corespunzător dispozițiile art. 780 şi 781. Înlocuirea fiduciarului se produce numai după această înregistrare.

Art. 789. Denunțarea, modificarea şi revocarea contractului de fiducie. (1) Cât timp nu a fost acceptat de către beneficiar, contractul de fiducie poate fi denunțat unilateral de către constituitor.

(2) După acceptarea de către beneficiar, contractul nu poate fi modificat sau revocat de către părți ori denunțat unilateral de către constituitor decât cu acordul beneficiarului sau, în absența acestuia, cu autorizarea instanței judecătoreşti.

Art. 790. Încetarea contractului de fiducie. (1) Contractul de fiducie încetează prin împlinirea termenului sau prin realizarea scopului urmărit când aceasta intervine înainte de împlinirea termenului.

(2) El încetează, de asemenea, în cazul în care toți beneficiarii renunță la fiducie, iar în contract nu s-a precizat cum vor continua raporturile fiduciare într-o asemenea situație. Declarațiile de renunțare sunt supuse aceloraşi formalități de înregistrare ca şi contractul de fiducie. Încetarea se produce la data finalizării formalităților de înregistrare pentru ultima declarație de renunțare.

(3) Contractul de fiducie încetează şi în momentul în care s-a dispus deschiderea procedurii insolvenței împotriva fiduciarului sau în momentul în care se produc, potrivit legii, efectele reorganizării persoanei juridice.

Art. 791. Efectele încetării contractului de fiducie. (1) Când contractul de fiducie încetează, masa patrimonială fiduciară existentă în acel moment se transferă la beneficiar, iar în absența acestuia, la constituitor.

(2) Contopirea masei patrimoniale fiduciare în patrimoniul beneficiarului sau al constituitorului se va produce numai după plata datoriilor fiduciare.

Titlul V. Administrarea bunurilor altuia

Capitolul I. Dispoziții generale

Art. 792. Calitatea de administrator al bunurilor altuia. (1) Persoana care este împuternicită, prin legat sau convenție, cu administrarea unuia sau mai multor bunuri, a unei mase patrimoniale sau a unui patrimoniu care nu îi aparține are calitatea de administrator al bunurilor altuia.

(2) Împuternicirea prin legat produce efecte dacă este acceptată de administratorul desemnat.

(3) Prevederile prezentului titlu sunt aplicabile oricărei administrări a bunurilor altuia, cu excepția cazului în care legea, actul constitutiv sau împrejurările concrete impun aplicarea unui alt regim juridic de administrare.

(4) Administratorul persoană fizică trebuie să aibă capacitate deplină de exercițiu.

Art. 793. Remunerația administratorului. (1) Cu excepția cazului în care, potrivit legii, actului constitutiv sau înțelegerii ulterioare a părților ori împrejurărilor concrete, administrarea se realizează cu titlu gratuit, administratorul are dreptul la o remunerație stabilită prin actul constitutiv sau prin înțelegerea ulterioară a părților, prin lege ori, în lipsă, prin hotărâre judecătorească. În acest ultim caz, se va ține seama de uzanțe şi, în lipsa unui asemenea criteriu, de valoarea serviciilor prestate de administrator.

(2) Persoana care acționează fără a avea acest drept sau fără a fi autorizată în acest sens nu are dreptul la remunerație, rămânând aplicabile, dacă este cazul, regulile de la gestiunea de afaceri.

Art. 794. Domeniul de aplicare. În absența unor dispoziții legale speciale, prevederile prezentului titlu se aplică în toate cazurile de administrare a bunurilor altuia.

Capitolul II. Formele de administrare

Secțiunea 1. Administrarea simplă

Art. 795. Noțiune. Persoana împuternicită cu administrarea simplă este ținută să efectueze toate actele necesare pentru conservarea bunurilor, precum şi actele utile pentru ca acestea să poată fi folosite conform destinației lor obişnuite.

Art. 796. Atribuțiile administratorului. (1) Cel împuternicit cu administrarea simplă este ținut să culeagă fructele bunurilor şi să exercite drepturile aferente administrării acestora.

(2) Administratorul încasează creanțele administrate, eliberând în mod valabil chitanțele corespunzătoare, şi exercită drepturile aferente valorilor mobiliare pe care le are în administrare, precum dreptul de vot, de conversie şi de răscumpărare.

Art. 797. Menținerea destinației bunurilor. Administratorul este obligat să continue modul de folosire sau de exploatare a bunurilor frugifere fără a schimba destinația acestora, cu excepția cazului în care este autorizat de către beneficiar sau, în caz de împiedicare a acestuia, de către instanța judecătorească.

Art. 798. Investirea sumelor de bani. (1) Administratorul este obligat să investească sumele de bani aflate în administrarea sa în conformitate cu dispozițiile prezentului titlu referitoare la plasamentele considerate sigure.

(2) Administratorul poate, totodată, să modifice investițiile efectuate anterior dobândirii de către acesta a calității sale ori efectuate de el însuşi în calitate de administrator.

Art. 799. Autorizarea actelor de dispoziție. (1) Când administrarea are ca obiect un bun individual determinat, administratorul va putea să înstrăineze cu titlu

oneros bunul sau să îl greveze cu o garanție reală, atunci când este necesar pentru conservarea valorii bunului, achitarea datoriilor ori menținerea modului de folosință potrivit destinației obișnuite a bunului, numai cu autorizarea beneficiarului sau, în caz de împiedicare a acestuia ori în cazul în care acesta nu a fost încă determinat, a instanței judecătorești.

(2) Un bun supus pericolului deprecierii sau pieirii imediate poate fi înstrăinat fără această autorizare.

(3) Când administrarea are ca obiect o masă patrimonială sau un patrimoniu, administratorul poate să înstrăineze un bun individual determinat sau să îl greveze cu o garanție reală ori de câte ori este necesar pentru buna administrare a universalității. În celelalte cazuri, este necesară autorizarea prealabilă a beneficiarului sau, după caz, a instanței judecătorești.

(4) Încheierea actului de înstrăinare în lipsa autorizării prealabile cerute potrivit prezentului articol atrage, în cazul în care cauzează prejudicii, obligația de reparare integrală și reprezintă motiv de înlocuire a administratorului.

Secțiunea a 2-a. Administrarea deplină

Art. 800. Atribuțiile administratorului. Persoana împuternicită cu administrarea deplină este ținută să conserve și să exploateze în mod profitabil bunurile, să sporească patrimoniul sau să realizeze afectațiunea masei patrimoniale, în măsura în care aceasta este în interesul beneficiarului.

Art. 801. Întinderea puterilor administratorului. Pentru aducerea la îndeplinire a obligațiilor sale, administratorul va putea să înstrăineze, cu titlu oneros, bunurile sau să le greveze cu un drept real ori chiar să le schimbe destinația, precum și să efectueze orice alte acte necesare sau utile, inclusiv orice formă de investiție.

Capitolul III. Regimul juridic al administrării

Secțiunea 1. Obligațiile administratorului față de beneficiar

Art. 802. Limitele răspunderii administratorului. (1) Administratorul bunurilor altuia acționează numai în limitele puterilor ce îi sunt conferite și este ținut, în exercitarea atribuțiilor sale, să respecte obligațiile ce îi incumbă potrivit legii, actului constitutiv sau înțelegerii ulterioare a părților.

(2) Administratorul nu va fi răspunzător pentru pieirea bunurilor pricinuită de forța majoră, vechimea sau natura perisabilă a bunurilor ori de folosirea obișnuită și autorizată a acestora.

Art. 803. Obligația de diligență, onestitate și loialitate. (1) Administratorul trebuie să acționeze cu diligența pe care un bun proprietar o depune în administrarea bunurilor sale.

(2) Administratorul trebuie, totodată, să acționeze cu onestitate și loialitate în vederea realizării optime a intereselor beneficiarului sau a scopului urmărit.

Art. 804. Evitarea conflictului de interese. (1) Administratorul nu își poate exercita atribuțiile în interesul său propriu sau al unei terțe persoane.

(2) Administratorul este obligat să evite apariția unui conflict între interesul său propriu şi obligațiile sale de administrator.

(3) În măsura în care administratorul însuşi este şi beneficiar, acesta este ținut să îşi exercite atribuțiile în interesul comun al tuturor beneficiarilor, prin acordarea unui tratament egal interesului său şi celui al celorlalți beneficiari.

Art. 805. Anunțarea conflictului de interese. Administratorul este obligat să îl anunțe de îndată pe beneficiar despre orice interes pe care l-ar avea într-o anumită activitate şi care este de natură să îl pună într-o situație de conflict de interese, precum şi drepturile pe care le-ar putea invoca împotriva beneficiarului sau a bunurilor administrate, indicând, după caz, natura şi valoarea drepturilor respective, cu excepția intereselor şi drepturilor născute din actul constitutiv al administrării.

Art. 806. Interdicția dobândirii de drepturi în legătură cu bunurile administrate. (1) În timpul exercitării calității sale, administratorul nu va putea deveni parte la niciun contract având ca obiect bunurile administrate sau să dobândească, altfel decât prin succesiune, orice fel de drepturi asupra bunurilor respective sau împotriva beneficiarului.

(2) Prin excepție de la dispozițiile alin. (1), administratorul va putea încheia actele menționate, cu împuternicirea expresă a beneficiarului sau, în caz de împiedicare a acestuia sau în cazul în care acesta nu a fost încă determinat, a instanței judecătoreşti.

Art. 807. Separația bunurilor administrate. Administratorul este obligat să țină o evidență a bunurilor sale proprii distinctă de cea a bunurilor preluate în administrare. Această obligație subzistă şi în cazul în care, la preluarea bunurilor beneficiarului administrării, nu a fost întocmit un inventar.

Art. 808. Interdicția folosirii bunurilor administrate în interes propriu. În absența acordului beneficiarului sau a împuternicirii conferite prin lege, prin actul constitutiv ori prin înțelegerea ulterioară a părților, administratorul este obligat a nu folosi în propriul său avantaj bunurile administrate, precum şi datele sau informațiile care îi parvin în virtutea administrării.

Art. 809. Interdicția actelor de dispoziție cu titlu gratuit. Administratorul nu va putea dispune cu titlu gratuit de bunurile sau drepturile care îi sunt încredințate, cu excepția cazului în care interesul unei bune administrări o impune.

Art. 810. Dreptul de a reprezenta în justiție. Administratorul poate sta în justiție pentru orice cerere sau acțiune referitoare la administrarea bunurilor şi poate interveni în orice cerere sau acțiune având drept obiect bunurile administrate.

Art. 811. Imparțialitatea administratorului. Dacă există mai mulți beneficiari, concomitenți sau succesivi, administratorul este ținut să acționeze cu imparțialitate, ținând cont de drepturile şi interesele fiecăruia dintre ei.

Art. 812. Atenuarea răspunderii administratorului. În aprecierea limitelor răspunderii administratorului şi a despăgubirilor datorate de acesta, instanța judecătorească va putea reduce întinderea acestora, ținând cont de circumstanțele asumării administrării sau de caracterul gratuit al serviciului administratorului.

Secțiunea a 2-a. Obligațiile administratorului şi ale beneficiarului în raporturile cu terții

Art. 813. Răspunderea personală a administratorului. (1) Administratorul care, în limitele puterilor conferite, își asumă obligații în numele beneficiarului sau al fiduciarului, pentru masa patrimonială fiduciară, nu va fi ținut personal răspunzător față de terții contractanți.

(2) Administratorul este personal răspunzător față de terții cu care contractează dacă se obligă în nume propriu, sub rezerva drepturilor deținute de aceştia împotriva beneficiarului sau, după caz, a fiduciarului, pentru masa patrimonială fiduciară.

Art. 814. Răspunderea personală a administratorului în cazul depăşirii puterilor conferite. Administratorul care îşi depăşeşte puterile este ținut personal față de terții cu care a contractat, în măsura în care aceştia nu au cunoscut faptul depăşirii puterilor ori beneficiarul nu a ratificat în mod expres sau tacit actul încheiat de administrator cu depăşirea puterilor conferite.

Art. 815. Depăşirea puterilor încredințate mai multor persoane. (1) Se consideră o depăşire a puterilor conferite fapta administratorului de a exercita în mod individual atribuțiile pe care trebuie să le exercite împreună cu altcineva.

(2) Prin excepție de la prevederile alin. (1), nu constituie o încălcare a puterilor exercitarea acestora într-un mod mai avantajos decât acela care îi era impus prin actul de împuternicire.

Art. 816. Limitarea răspunderii beneficiarului față de terți. (1) Beneficiarul răspunde față de terți pentru prejudiciile pricinuite în mod culpabil de administrator în exercitarea atribuțiilor sale numai până la concurența câştigului obținut.

(2) Prevederile alin. (1) se aplică, în mod corespunzător, în cazul masei patrimoniale fiduciare.

Art. 817. Administratorul aparent. Orice persoană care, având capacitate deplină de exercițiu, creează aparența despre o altă persoană că este administratorul bunurilor sale va fi ținută de toate contractele pe care această din urmă persoană le încheie cu terții de bună-credință.

Secțiunea a 3-a. Inventar, garanții şi asigurare

Art. 818. Izvorul obligației privind inventarul, garanțiile şi asigurarea. (1) Administratorul nu este obligat să facă inventarul, să subscrie o poliță de asigurare sau să furnizeze o altă garanție pentru buna executare a îndatoririlor sale, în absența unei clauze a actului constitutiv, a înțelegerii ulterioare a părților, a unei dispoziții legale contrare sau a unei hotărâri judecătoreşti pronunțate la cererea beneficiarului sau a oricărei persoane interesate.

(2) În cazul în care o asemenea obligație a fost stabilită în sarcina administratorului prin lege sau prin hotărâre judecătorească, administratorul va putea solicita instanței judecătoreşti, pentru motive temeinice, să fie dispensat de îndeplinirea ei.

Art. 819. Criteriile pentru aprecierea motivelor temeinice. (1) În soluționarea cererilor prevăzute la art. 818, instanța judecătorească va ține seama de valoarea bunurilor, de situația părților, precum şi de alte circumstanțe.

(2) Instanța nu va putea admite cererea de stabilire a obligației administratorului privind inventarul, garanțiile sau asigurarea, dacă pe această cale s-ar încălca o clauză contrară din actul constitutiv sau din înțelegerea ulterioară a părților.

Art. 820. Cuprinsul inventarului. (1) În cazurile în care administratorul este obligat să întocmească un inventar, acesta trebuie să cuprindă o enumerare completă a bunurilor încredințate sau a conținutului masei patrimoniale ori a patrimoniului supus administrării.

(2) Inventarul conține, ori de câte ori este cazul:

a) datele de identificare a bunurilor imobile şi descrierea bunurilor mobile, cu indicarea valorii acestora, iar în cazul unei universalități de bunuri mobile, o identificare corespunzătoare a universalității respective;

b) identificarea sumelor de bani;

c) lista instrumentelor financiare.

(3) De asemenea, în cazul administrării unei mase patrimoniale sau a unui patrimoniu, inventarul cuprinde lista datoriilor şi se încheie cu o recapitulație a activului şi pasivului.

(4) Administratorul are obligația să notifice beneficiarului, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire, data şi locul întocmirii inventarului.

(5) Inventarul se întocmeşte fie prin înscris autentic, fie prin înscris sub semnătură privată cuprinzând data şi locul întocmirii şi semnat de autor şi de beneficiar, iar în absența acestuia din urmă, de 2 martori. Constatările cu privire la care beneficiarul nu a făcut obiecțiuni au deplină forță probantă față de acesta din urmă.

Art. 821. Bunurile de uz personal. În măsura în care patrimoniul administrat cuprinde bunuri de uz personal ale titularului sau, după caz, ale defunctului, în inventar se face o mențiune de ordin general cu privire la acestea, descriindu-se doar obiectele de îmbrăcăminte, înscrisurile personale, bijuteriile sau obiectele de uz curent a căror valoare individuală depăşeşte echivalentul în lei al sumei de 100 euro.

Art. 822. Starea bunurilor indicate în inventar. Bunurile indicate în inventar sunt prezumate a fi în bună stare la data întocmirii acestuia, cu excepția cazului în care inventarul cuprinde o mențiune contrară agreată de beneficiar sau, în absența acordului beneficiarului, mențiunea este însoțită de un document doveditor.

Art. 823. Comunicarea şi contestarea inventarului. (1) O copie a inventarului va fi predată de administrator persoanei care l-a desemnat şi beneficiarului, precum şi oricărei alte persoane interesate despre care acesta are cunoştință.

(2) Inventarul poate fi făcut public numai în cazurile şi potrivit procedurii prevăzute de lege.

(3) Orice persoană interesată poate contesta în justiție inventarul sau oricare dintre mențiunile conținute de acesta şi va putea solicita întocmirea unui nou inventar, cu participarea unui expert judiciar.

Art. 824. Asigurarea facultativă. (1) Chiar în absența unei obligații stabilite prin lege, prin actul constitutiv sau prin înțelegerea părților ori prin hotărâre judecătorească, administratorul poate asigura bunurile încredințate împotriva riscurilor obișnuite, precum furtul sau incendiul, pe cheltuiala beneficiarului sau a patrimoniului fiduciar.

(2) Administratorul poate subscrie totodată o poliță de asigurare profesională pentru buna executare a obligațiilor sale.

(3) Cheltuielile prilejuite de asigurarea prevăzută la alin. (2) sunt în sarcina beneficiarului sau a patrimoniului fiduciar, în cazul în care administrarea este efectuată cu titlu gratuit.

Secțiunea a 4-a. Administrarea colectivă şi delegarea

Art. 825. Adoptarea hotărârilor. În cazul în care sunt desemnate mai multe persoane în calitate de administratori, dacă legea sau actul de desemnare nu prevede altfel, hotărârile se iau prin voința majorității acestora.

Art. 826. Adoptarea hotărârilor în situații speciale. (1) Administratorii vor putea efectua în mod individual acte de conservare.

(2) În cazul în care nu se pot lua hotărâri în mod valabil din cauza opunerii constante a unora dintre administratori, celelalte acte de administrare a bunurilor altuia vor putea fi făcute, în caz de urgență, cu autorizarea instanței judecătoreşti.

(3) În măsura în care neînțelegerile dintre administratori persistă, iar administrarea este serios afectată, instanța va putea dispune, la solicitarea oricărei persoane interesate, una sau mai multe dintre următoarele măsuri:

a) stabilirea unui mecanism simplificat de adoptare a hotărârilor;

b) repartizarea atribuțiilor între administratori;

c) conferirea votului decisiv, în caz de paritate de voturi, unuia dintre administratori;

d) înlocuirea administratorului sau, după caz, a administratorilor cărora le este imputabilă situația creată.

Art. 827. Răspunderea solidară. (1) Administratorii sunt răspunzători în mod solidar pentru îndeplinirea atribuțiilor lor.

(2) Cu toate acestea, în cazul în care atribuțiile sunt repartizate prin lege, actul de desemnare sau hotărâre judecătorească, iar repartizarea a fost respectată, fiecare administrator este răspunzător doar pentru partea sa de administrare.

Art. 828. Prezumția de aprobare a hotărârilor. (1) Se prezumă că administratorul a aprobat toate hotărârile adoptate de ceilalți administratori şi va răspunde pentru acestea în solidar cu ei în măsura în care nu s-a opus în momentul adoptării hotărârii şi nu a notificat această opoziție beneficiarului într-un termen rezonabil.

(2) Se prezumă că administratorul a aprobat hotărârea adoptată în absența sa în măsura în care nu îşi face cunoscută opoziția celorlalți administratori şi beneficiarului într-un termen rezonabil de la data la care a luat cunoştință de hotărârea respectivă.

(3) Administratorul nu va răspunde în situația în care nu a putut, pentru motive temeinice, să notifice opoziția sa în condițiile alin. (1).

Art. 829. Delegarea. (1) Administratorul îşi poate delega parţial atribuţiile sau poate împuternici un terţ să îl reprezinte la încheierea unui act determinat.

(2) Administratorul nu poate delega unei terţe persoane administrarea generală sau exerciţiul unei puteri discreţionare, cu excepţia cazului în care delegarea se face către un coadministrator.

(3) Administratorul răspunde pentru faptele celui substituit în măsura în care beneficiarul nu a autorizat în mod expres substituirea, iar în cazul în care autorizarea există, răspunde numai pentru lipsa de diligenţă în alegerea şi îndrumarea înlocuitorului.

Art. 830. Răspunderea reprezentantului administratorului. (1) Actele prin care reprezentantul administratorului a încălcat prevederile actului de desemnare sau uzanţele sunt inopozabile beneficiarului.

(2) De asemenea, beneficiarul se poate îndrepta împotriva reprezentantului administratorului pentru prejudiciile suferite, chiar dacă era autorizat expres să încredinţeze reprezentarea.

Secţiunea a 5-a. Plasamentele considerate sigure

Art. 831. Categoriile de plasamente considerate sigure. Sunt prezumate a fi sigure plasamentele stabilite periodic de Banca Naţională a României şi Autoritatea de Supraveghere Financiară[1].

Legislaţie conexă: Ordinul comun al Băncii Naţionale a României şi al Comisiei Naţionale a Valorilor Mobiliare nr. 11/71 din 30 septembrie 2011 privind aprobarea Regulamentului B.N.R. şi al C.N.V.M. nr. 15/10/2011 referitor la plasamentele prevăzute de art. 831 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil (M. Of. nr. 694 din 30 septembrie 2011).

Art. 832. Limitele prudenţiale ale efectuării plasamentelor. (1) Administratorul hotărăşte cu privire la efectuarea plasamentelor în funcţie de randament şi de creşterea estimată a valorii. Administratorul va căuta să realizeze un portofoliu diversificat, care să producă venituri fixe şi, respectiv, variabile, într-o proporţie stabilită în funcţie de conjunctura economică.

(2) Administratorul nu va putea achiziţiona mai mult de 5% din acţiunile aceleiaşi societăţi comerciale şi nici nu va putea achiziţiona acţiuni, obligaţiuni sau alte valori mobiliare ale unei persoane juridice care nu şi-a îndeplinit obligaţia de plată a dividendelor ori dobânzilor sau acorda împrumuturi persoanei juridice respective.

Art. 833. Plasarea sumelor de bani. (1) Administratorul va putea depozita sumele de bani care îi sunt încredinţate la o instituţie de credit sau de asigurare ori la un organism de plasament colectiv, în măsura în care depozitul este rambursabil la vedere sau în urma unui aviz de maximum 30 de zile.

---

[1] Potrivit art. 26 din O.U.G. nr. 93/2012, *„În cuprinsul actelor normative, sintagmele «Comisia Naţională a Valorilor Mobiliare», «Comisia de Supraveghere a Asigurărilor» sau «Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private» se înlocuiesc cu sintagma «Autoritatea de Supraveghere Financiară»"*. În această versiune actualizată a Codului civil, au fost înlocuite aceste sintagme, acolo unde a fost cazul.

(2) Administratorul va putea efectua totodată depuneri pe perioade mai lungi în măsura în care acestea sunt garantate integral de Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar sau, după caz, de Fondul de protejare a asiguraților.

(3) În lipsa garanției prevăzute la alin. (2), administratorul nu va putea efectua depuneri pe perioade mai lungi, cu excepția cazului în care instanța îl autorizează în acest sens şi în conformitate cu regulile determinate de aceasta.

Art. 834. Menținerea plasamentelor anterioare. (1) Administratorul va putea menține plasamentele existente la data preluării funcției chiar dacă acestea nu sunt considerate sigure.

(2) Administratorul va putea totodată să dețină valori mobiliare care le înlocuiesc pe cele deținute anterior ca urmare a reorganizării, lichidării sau fuziunii persoanei juridice emitente.

Art. 835. Obligația de reparare a prejudiciului pentru plasamentele nesigure. (1) Se prezumă că un administrator acționează prudent dacă îşi îndeplineşte atribuțiile în conformitate cu prevederile prezentei secțiuni.

(2) Administratorul care efectuează un alt plasament decât cele menționate la art. 831 şi care nu a fost autorizat expres de către beneficiar va fi ținut să repare prejudiciul rezultat fără a se ține seama de existența vreunei culpe.

Art. 836. Obligația administratorului de a-şi arăta calitatea. (1) Administratorul trebuie să indice calitatea sa şi persoana beneficiarului pentru plasamentele făcute în cursul administrării.

(2) În caz contrar, plasamentul şi profitul aferent vor reveni tot beneficiarului. Dacă plasamentele sunt nerentabile, administratorul va acoperi personal pierderile cauzate beneficiarului.

Secțiunea a 6-a. Repartiția profiturilor şi a pierderilor

Art. 837. Repartiția profitului şi a pierderilor. (1) Repartiția profitului şi a pierderilor între beneficiarul fructelor şi cel al capitalului se va realiza în conformitate cu prevederile actului constitutiv.

(2) În lipsa unei indicații exprese în act, repartiția se face echitabil, ținând seama de obiectul administrării, de circumstanțele care au dat naştere la administrare, precum şi de practicile contabile general acceptate.

Art. 838. Debitarea contului de venituri. (1) Contul de venituri se va debita cu sumele reprezentând următoarele cheltuieli şi alte cheltuieli de natură similară, în următoarea ordine:

a) impozitele şi taxele plătite, aferente bunurilor administrate;

b) jumătate din remunerația administratorului şi din cheltuielile rezonabile efectuate de acesta pentru administrarea comună a capitalului şi a dobânzilor;

c) primele de asigurare, costurile reparațiilor minore, precum şi celelalte cheltuieli obişnuite ale administrării;

d) cheltuielile efectuate pentru conservarea drepturilor beneficiarului fructelor şi jumătate din costurile prilejuite de descărcarea judiciară de gestiune, în măsura în care instanța judecătorească nu dispune altfel;

e) costurile amortizării bunurilor, cu excepția celor utilizate în scop personal de către beneficiar.

(2) Administratorul va putea repartiza cheltuielile importante pe o perioadă de timp rezonabilă, pentru a menține veniturile la un nivel constant.

Art. 839. Debitarea contului de capital. (1) Contul de capital se va debita cu sumele reprezentând cheltuieli care nu sunt trecute în debitul contului de venituri, precum cheltuielile referitoare la investițiile de capital, înstrăinarea de bunuri, conservarea drepturilor beneficiarului capitalului sau a dreptului de proprietate a bunurilor administrate.

(2) Contul de capital se va debita totodată cu sumele reprezentând taxe şi impozite plătite asupra câştigurilor din capital, chiar şi atunci când legea specială le califică impozite pe venit.

Art. 840. Momentul naşterii dreptului beneficiarului la venitul net. Beneficiarul fructelor este îndreptățit la venitul net rezultat din administrarea bunurilor începând cu data prevăzută în actul constitutiv sau, în lipsa unei asemenea date, de la momentul începerii administrării ori, după caz, al decesului testatorului.

Art. 841. Dobândirea fructelor. (1) Când beneficiarul este proprietarul bunului frugifer, fructele se dobândesc potrivit regulilor prevăzute la art. 550 alin. (2) şi (3). În cazul în care beneficiarul este o terță persoană, se aplică în mod corespunzător regulile prevăzute la art. 710 şi 711.

(2) Dividendele şi distribuțiile unei persoane juridice se datorează de la data indicată în hotărârea de distribuție sau, în lipsa acesteia, de la data hotărârii respective. Beneficiarul nu va avea dreptul la plata dividendelor stabilite ulterior momentului încetării dreptului său.

Secțiunea a 7-a. Darea de seamă anuală

Art. 842. Obligația privind darea de seamă. Cel puțin o dată pe an administratorul îi va prezenta beneficiarului o dare de seamă a gestiunii sale.

Art. 843. Conținutul şi auditarea dării de seamă. (1) Darea de seamă trebuie să cuprindă toate informațiile necesare verificării exactității acesteia.

(2) La cererea persoanei interesate, darea de seamă poate fi auditată de către un expert independent.

(3) În cazul în care administratorul se opune auditării, persoana interesată poate să solicite instanței judecătoreşti desemnarea unui expert independent pentru a verifica darea de seamă.

Art. 844. Darea de seamă în ipoteza în care sunt mai mulți administratori. Dacă sunt mai mulți administratori, aceştia vor întocmi o singură dare de seamă, cu excepția cazului în care atribuțiile lor au fost repartizate prin lege, prin actul constitutiv sau de către instanța judecătorească, iar această repartizare a fost respectată.

Art. 845. Examinarea registrelor. Administratorul este obligat să îi permită beneficiarului, în orice moment, examinarea registrelor şi a documentelor justificative ce au legătură cu gestiunea sa.

Capitolul IV. Încetarea administrării

Secțiunea 1. Cauzele de încetare

Art. 846. Cazurile de încetare. Administrarea încetează:

a) prin stingerea dreptului beneficiarului asupra bunurilor administrate;

b) prin expirarea termenului sau împlinirea condiției stipulate în actul constitutiv;

c) prin îndeplinirea scopului administrării sau prin încetarea cauzei care a dat naştere administrării;

d) prin denunțarea de către beneficiar a actului de desemnare, ca urmare a solicitării comunicate administratorului, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire, de a restitui bunurile de îndată;

e) prin înlocuirea administratorului de către beneficiar sau de către instanța judecătorească, la cererea altei persoane interesate;

f)[1] prin decesul, instituirea consilierii judiciare sau a tutelei speciale cu privire la administrator, renunțarea administratorului ori supunerea acestuia la procedura insolvenței;

g) prin instituirea consilierii judiciare sau a tutelei speciale cu privire la beneficiar sau supunerea acestuia la procedura insolvenței, în măsura în care aceasta afectează bunurile administrate.

Art. 847. Notificarea renunțării. (1) Administratorul poate renunța la atribuțiile sale, pe baza notificării adresate, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire, beneficiarului şi, după caz, celorlalți administratori sau persoanei împuternicite să desemneze un înlocuitor.

(2) Notificarea va cuprinde un termen de preaviz rezonabil, care să îi permită beneficiarului să numească un alt administrator sau să preia el însuşi administrarea bunurilor. În caz contrar, administratorul va repara prejudiciul cauzat prin renunțarea sa intempestivă.

(3) Renunțarea administratorului produce efecte de la data expirării termenului de preaviz.

Art. 848. Moartea administratorului sau instituirea consilierii judiciare ori a tutelei speciale cu privire la acesta[2]. (1)[3] Moartea sau instituirea consilierii judiciare ori a tutelei speciale cu privire la administrator va fi comunicată beneficiarului şi, după caz, celorlalți administratori de către moştenitorii acestuia sau executorul testamentar ori de către tutorele administratorului.

(2) Moştenitorii, executorul testamentar şi tutorele, după caz, sunt obligați să întreprindă, în privința oricărei afaceri începute, orice măsură imediată care este necesară pentru prevenirea producerii unei pierderi, precum şi să dea socoteală şi să predea bunurile către persoana îndreptățită.

---

[1] Lit. f) şi g) de la art. 846 sunt reproduse astfel cum au fost modificate prin art. 7 pct. 58 din Legea nr. 140/2022.

[2] Denumirea marginală a art. 848 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. 7 pct. 59 din Legea nr. 140/2022.

[3] Alin. (1) al art. 848 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 59 din Legea nr. 140/2022.

Art. 849. Obligațiile asumate ulterior încetării administrării. (1) Obligațiile asumate față de terți, ulterior încetării administrării, de un administrator de bună-credință sunt pe deplin valabile şi îl obligă pe beneficiar sau, după caz, pe fiduciar.

(2) Prevederile alin. (1) se aplică şi în cazul obligațiilor asumate de administrator ulterior încetării administrării, atunci când aceasta este o consecință necesară sau o măsură necesară pentru prevenirea pierderilor.

(3) Beneficiarul sau fiduciarul este de asemenea ținut de obligațiile asumate față de terții care nu au cunoscut faptul încetării administrării.

(4) Fiduciarul răspunde numai în limitele activului masei patrimoniale fiduciare.

Secțiunea a 2-a. Darea de seamă şi predarea bunurilor

Art. 850. Darea de seamă finală. (1) La încetarea raporturilor de administrare, administratorul va prezenta o dare de seamă finală beneficiarului şi, după caz, administratorului înlocuitor sau celorlalți administratori. În cazul încetării simultane a raporturilor de administrare ale mai multor administratori, aceştia vor prezenta o singură dare de seamă, cu excepția cazului în care atribuțiile acestora sunt separate.

(2) Darea de seamă va cuprinde toate datele necesare pentru a permite verificarea exactității sale. Registrele şi celelalte documente justificative vor putea fi consultate de persoanele interesate.

(3) Acceptarea dării de seamă de către beneficiar îl descarcă pe administrator.

Art. 851. Descărcarea judiciară de gestiune. (1) În cazul în care oricare dintre beneficiari nu acceptă darea de seamă, administratorul poate cere instanței judecătoreşti să o încuviințeze.

(2) Ori de câte ori se consideră necesar, instanța judecătorească va dispune efectuarea unei expertize de specialitate.

Art. 852. Locul predării bunurilor. În lipsa unei stipulații contrare, administratorul predă bunurile administrate la locul unde se găsesc acestea.

Art. 853. Întinderea obligației de restituire. (1) Administratorul este obligat să predea tot ce a primit în exercitarea atribuțiilor sale, chiar dacă plata primită de la terț este nedatorată beneficiarului sau, după caz, fiduciarului, pentru masa patrimonială fiduciară.

(2) Administratorul este, de asemenea, obligat să restituie orice profit sau orice alt avantaj patrimonial realizat în folos personal prin utilizarea, fără permisiune, a datelor şi a informațiilor obținute în virtutea calității sale.

(3) Administratorul care a folosit, fără permisiune, un bun este obligat să îl indemnizeze pe beneficiar sau, după caz, pe fiduciar, în contul masei patrimoniale fiduciare cu echivalentul folosinței bunului.

Art. 854. Suportarea cheltuielilor administrării. (1) Cheltuielile administrării, inclusiv cele ocazionate de prezentarea dării de seamă şi de predarea bunurilor, sunt în sarcina beneficiarului sau, după caz, a fiduciarului, pentru masa patrimonială fiduciară.

(2) În cazul renunțării, denunțării actului de desemnare sau al înlocuirii administratorului, beneficiarul ori fiduciarul, în contul masei patrimoniale fiduciare, are în

sarcină, pe lângă cheltuielile menționate la alin. (1), şi plata remunerației cuvenite administratorului în raport cu durata activității sale.

Art. 855. Data curgerii dobânzilor. (1) Administratorul datorează dobânzi asupra soldului de la data acceptării ori a încuviințării judiciare a dării de seamă sau, după caz, de la data notificării prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire sau prin orice alt mijloc prevăzut de lege.

(2) Beneficiarul sau fiduciarul, pentru masa patrimonială fiduciară, datorează dobânzi pentru sumele cuvenite administratorului doar de la punerea în întârziere potrivit alin. (1).

Art. 856. Deducerea remunerației. (1) Administratorul poate deduce din soldul administrării remunerația care îi este datorată de beneficiar sau de fiduciar, în contul masei patrimoniale fiduciare, pentru activitatea sa.

(2) Administratorul are drept de retenție asupra bunului administrat până la plata integrală a datoriei față de el.

Art. 857. Solidaritatea beneficiarilor. În caz de pluralitate de beneficiari, aceştia sunt ținuți solidar la îndeplinirea obligațiilor față de administrator.

Titlul VI. Proprietatea publică

Legislație conexă: ► art. 136 C. Rom.; ► art. 284-353 din O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ (M. Of. nr. 555 din 5 iulie 2019).

Capitolul I. Dispoziții generale

Art. 858. Definiția dreptului de proprietate publică. Proprietatea publică este dreptul de proprietate ce aparține statului sau unei unități administrativ-teritoriale asupra bunurilor care, prin natura lor sau prin declarația legii, sunt de uz ori de interes public, cu condiția să fie dobândite prin unul dintre modurile prevăzute de lege. *[**R.A.:** art. 1 din Legea nr. 213/1998]*

Art. 859. Obiectul proprietății publice. Delimitarea de domeniul privat. (1) Constituie obiect exclusiv al proprietății publice bogățiile de interes public ale subsolului, spațiul aerian, apele cu potențial energetic valorificabil, de interes național, plajele, marea teritorială, resursele naturale ale zonei economice şi ale platoului continental, precum şi alte bunuri stabilite prin lege organică.

(2) Celelalte bunuri care aparțin statului ori unităților administrativ-teritoriale fac parte, după caz, din domeniul public sau din domeniul privat al acestora, însă numai dacă au fost, la rândul lor, dobândite prin unul dintre modurile prevăzute de lege.

Art. 860. Domeniul public național, județean şi local. (1) Bunurile proprietate publică fac parte din domeniul public național, județean sau, după caz, local.

(2) Delimitarea dintre domeniul public național, județean şi local se face în condițiile legii.

(3) Bunurile care formează obiectul exclusiv al proprietății publice a statului sau a unităților administrativ-teritoriale potrivit unei legi organice nu pot fi trecute din domeniul public al statului în domeniul public al unității administrativ-teritoriale sau

invers decât ca urmare a modificării legii organice. În celelalte cazuri, trecerea unui bun din domeniul public al statului în domeniul public al unității administrativ-teritoriale şi invers se face în condițiile legii.

Art. 861. Caracterele dreptului de proprietate publică. (1) Bunurile proprietate publică sunt inalienabile, imprescriptibile şi insesizabile.

(2) Proprietatea asupra acestor bunuri nu se stinge prin neuz şi nu poate fi dobândită de terți prin uzucapiune sau, după caz, prin posesia de bună-credință asupra bunurilor mobile.

(3) În condițiile legii, bunurile proprietate publică pot fi date în administrare sau în folosință şi pot fi concesionate ori închiriate. *[**R.A.:** art. 11 din Legea nr. 213/1998]*

Art. 862. Limitele exercitării dreptului de proprietate publică. (1) Dreptul de proprietate publică este susceptibil de orice limite reglementate de lege sau de prezentul cod pentru dreptul de proprietate privată, în măsura în care acestea sunt compatibile cu uzul sau interesul public căruia îi sunt destinate bunurile afectate.

(2) Incompatibilitatea se constată prin acordul dintre titularul proprietății publice şi persoana interesată sau, în caz de divergență, pe cale judecătorească.

(3) În aceste cazuri, persoana interesată are dreptul la o justă şi promptă despăgubire din partea titularului proprietății publice.

Art. 863. Cazurile de dobândire a dreptului de proprietate publică. Dreptul de proprietate publică se dobândeşte:

a) prin achiziție publică, efectuată în condițiile legii;

b) prin expropriere pentru cauză de utilitate publică, în condițiile legii;

c) prin donație sau legat, acceptat în condițiile legii, dacă bunul, prin natura lui sau prin voința dispunătorului, devine de uz ori de interes public;

d) prin convenție cu titlu oneros, dacă bunul, prin natura lui sau prin voința dobânditorului, devine de uz ori de interes public;

e) prin transferul unui bun din domeniul privat al statului în domeniul public al acestuia sau din domeniul privat al unei unități administrativ-teritoriale în domeniul public al acesteia, în condițiile legii;

f) prin alte moduri stabilite de lege. *[**R.A.:** art. 7 din Legea nr. 213/1998]*

Legislație conexă: ▶ Legea nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică (republicată în M. Of. nr. 472 din 5 iulie 2011); ▶ Legea nr. 255/2010 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes național, județean şi local (M. Of. nr. 853 din 20 decembrie 2010); ▶ Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice (M. Of. nr. 390 din 23 mai 2016); ▶ Legea nr. 99/2016 privind achizițiile sectoriale (M. Of. nr. 391 din 23 mai 2016).

Art. 864. Stingerea dreptului de proprietate publică. Dreptul de proprietate publică se stinge dacă bunul a pierit ori a fost trecut în domeniul privat, dacă a încetat uzul sau interesul public, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege. *[**R.A.:** art. 10 alin. (1) din Legea nr. 213/1998]*

Art. 865. Apărarea dreptului de proprietate publică. (1) Obligația apărării în justiție a proprietății publice revine titularului.

(2) Titularii drepturilor corespunzătoare proprietății publice sunt obligați:

a) să îl informeze pe proprietar cu privire la orice tulburare adusă dreptului de proprietate publică;

b) să îl introducă în proces pe titularul dreptului de proprietate publică, în condițiile prevăzute de Codul de procedură civilă.

(3) Dispozițiile art. 563 se aplică în mod corespunzător.

Capitolul II. Drepturile reale corespunzătoare proprietății publice

Secțiunea 1. Dispoziții generale

Art. 866. Drepturile reale corespunzătoare proprietății publice. Drepturile reale corespunzătoare proprietății publice sunt dreptul de administrare, dreptul de concesiune şi dreptul de folosință cu titlu gratuit.

Secțiunea a 2-a. Dreptul de administrare

Art. 867. Constituirea dreptului de administrare. (1) Dreptul de administrare se constituie prin hotărâre a Guvernului, a consiliului județean sau, după caz, a consiliului local.

(2) Autoritățile prevăzute la alin. (1) controlează modul de exercitare a dreptului de administrare. *[**R.A.:** art. 12 alin. (2) din Legea nr. 213/1998]*

Art. 868. Exercitarea dreptului de administrare. (1) Dreptul de administrare aparține regiilor autonome sau, după caz, autorităților administrației publice centrale sau locale şi altor instituții publice de interes național, județean ori local.

(2) Titularul dreptului de administrare poate folosi şi dispune de bunul dat în administrare în condițiile stabilite de lege şi, dacă este cazul, de actul de constituire. *[**R.A.:** art. 12 alin. (1) şi (3) din Legea nr. 213/1998]*

Art. 869. Stingerea dreptului de administrare. Dreptul de administrare încetează odată cu încetarea dreptului de proprietate publică sau prin actul de revocare emis, în condițiile legii, dacă interesul public o impune, de organul care l-a constituit.

Art. 870. Apărarea dreptului de administrare. (1) Apărarea în justiție a dreptului de administrare revine titularului dreptului.

(2) Dispozițiile art. 696 alin. (1) se aplică în mod corespunzător. *[**R.A.:** art. 12 alin. (4) din Legea nr. 213/1998]*

Secțiunea a 3-a. Dreptul de concesiune

Art. 871. Conținutul dreptului de concesiune. (1) Concesionarul are dreptul şi, în acelaşi timp, obligația de exploatare a bunului, în schimbul unei redevențe şi pentru o durată determinată, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege şi a contractului de concesiune.

(2) Calitatea de concesionar o poate avea orice persoană fizică sau persoană juridică.

(3) Procedura de concesionare, precum şi încheierea, executarea şi încetarea contractului de concesiune sunt supuse condiţiilor prevăzute de lege.

Art. 872. Exercitarea dreptului de concesiune. (1) Concesionarul poate efectua orice acte materiale sau juridice necesare pentru a asigura exploatarea bunului. Cu toate acestea, sub sancţiunea nulităţii absolute, concesionarul nu poate înstrăina şi nici greva bunul dat în concesiune sau, după caz, bunurile destinate ori rezultate din realizarea concesiunii şi care trebuie, potrivit legii sau actului constitutiv, să fie predate concedentului la încetarea, din orice motive, a concesiunii.

(2) Fructele, precum şi, în limitele prevăzute de lege şi în actul de constituire, productele bunului concesionat revin concesionarului.

(3) În toate cazurile, exercitarea dreptului de concesiune este supusă controlului din partea concedentului, în condiţiile legii şi ale contractului de concesiune.

Art. 873. Apărarea dreptului de concesiune. (1) Apărarea în justiţie a dreptului de concesiune revine concesionarului.

(2) Dispoziţiile art. 696 alin. (1) se aplică în mod corespunzător.

Secţiunea a 4-a. Dreptul de folosinţă cu titlu gratuit

Art. 874. Conţinutul şi limitele dreptului de folosinţă cu titlu gratuit. (1) Dreptul de folosinţă asupra bunurilor proprietate publică se acordă, cu titlu gratuit, pe termen limitat, în favoarea instituţiilor de utilitate publică.

(2) În lipsa unor dispoziţii contrare în actul de constituire, titularul nu beneficiază de fructele civile ale bunului.

(3) Dispoziţiile privind constituirea şi încetarea dreptului de administrare se aplică în mod corespunzător. *[**R.A.:** art. 17 din Legea nr. 213/1998]*

Art. 875. Apărarea dreptului de folosinţă cu titlu gratuit. (1) Apărarea în justiţie a dreptului de folosinţă cu titlu gratuit revine titularului dreptului.

(2) Dispoziţiile art. 696 alin. (1) se aplică în mod corespunzător.

Titlul VII. Cartea funciară

Capitolul I. Dispoziţii generale

Art. 876. Scopul şi obiectul cărţii funciare. (1) Cartea funciară descrie imobilele şi arată drepturile reale ce au ca obiect aceste bunuri.

(2) În cazurile prevăzute de lege pot fi înscrise în cartea funciară şi alte drepturi, fapte sau raporturi juridice, dacă au legătură cu imobilele cuprinse în cartea funciară.

(3) Prin *imobil*, în sensul prezentului titlu, se înţelege una sau mai multe parcele de teren alăturate, indiferent de categoria de folosinţă, cu sau fără construcţii, aparţinând aceluiaşi proprietar, situate pe teritoriul unei unităţi administrativ-teritoriale şi care sunt identificate printr-un număr cadastral unic.

Legea de aplicare: Art. 76. Dispoziţiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condiţiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Legislație conexă: ► art. 1 din Legea nr. 7/1996 a cadastrului și a publicității imobiliare, republicată (M. Of. nr. 720 din 24 septembrie 2015); ► Ordinul directorului general al Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară nr. 600/2023 pentru aprobarea Regulamentului de recepție și înscriere în evidențele de cadastru și carte funciară (M. Of. nr. 125 și nr. 125 bis din 14 februarie 2023).

Art. 877. Drepturile tabulare. Drepturile reale imobiliare înscrise în cartea funciară sunt drepturi tabulare. Ele se dobândesc, se modifică și se sting numai cu respectarea regulilor de carte funciară.

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele și regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor și faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârșite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 878. Obiectul drepturilor tabulare. (1) Obiectul drepturilor tabulare este imobilul, definit la art. 876 alin. (3), care după înscrierea în cartea funciară nu mai poate să fie modificat decât cu respectarea regulilor de carte funciară.

(2) Aceeași carte funciară nu poate cuprinde decât un singur imobil.

(3) Mai mulți proprietari nu pot fi înscriși în aceeași carte funciară decât dacă se află în coproprietate pe cote-părți ori în devălmășie.

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele și regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor și faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârșite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 879. Modificarea imobilului înscris în cartea funciară. (1) Imobilul înscris în cartea funciară se poate modifica prin alipiri, dacă mai multe imobile alăturate se unesc într-un singur imobil sau dacă se adaugă o parte dintr-un imobil la un alt imobil ori, după caz, se mărește întinderea acestuia.

(2) De asemenea, imobilul înscris în cartea funciară se modifică și prin dezlipiri, dacă se desparte o parte din imobil sau se micșorează întinderea acestuia.

(3) Alipirea sau dezlipirea unui imobil grevat cu sarcini nu se poate face decât cu consimțământul titularilor acelor sarcini. Refuzul titularilor sarcinilor nu trebuie să fie abuziv, el putând fi cenzurat de către instanța judecătorească.

(4) Dacă însă creditorii ipotecari consimt la alipirea sau, după caz, atât la dezlipirea, cât și la alipirea imobilului grevat la un alt imobil, în lipsă de convenție contrară, ipotecile vor lua rang după cele ce grevează imobilul la care s-a făcut alipirea.

(5) Operațiunile de modificare a imobilului înscris în cartea funciară, prin alipiri sau dezlipiri, au caracter material și nu implică niciun transfer de proprietate. *[**R.A.:** art. 42 din Legea nr. 7/1996]*

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele și regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor și faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârșite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Legislație conexă: art. 25 din Legea nr. 7/1996 a cadastrului și a publicității imobiliare, republicată (M. Of. nr. 720 din 24 septembrie 2015).

Art. 880. Înscrierile în caz de alipire sau dezlipire. (1) În caz de alipire sau dezlipire, imobilele rezultate se vor transcrie în cărți funciare noi, cu menționarea noului număr cadastral pentru fiecare imobil, iar cartea funciară sau, după caz, vechile cărți funciare se vor închide, fără a se mai putea redeschide pentru alte înscrieri.

(2) Dacă întregul imobil înscris în cartea funciară a fost transcris, aceasta se va închide şi nu va mai putea fi redeschisă pentru noi înscrieri. *[**R.A.:** art. 43 din Legea nr. 7/1996]*

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 881. Felurile înscrierilor. (1) Înscrierile sunt de 3 feluri: intabularea, înscrierea provizorie şi notarea.

(2) Intabularea şi înscrierea provizorie au ca obiect drepturile tabulare, iar notarea se referă la înscrierea altor drepturi, acte, fapte sau raporturi juridice în legătură cu imobilele cuprinse în cartea funciară.

(3) Înscrierea provizorie şi notarea se fac numai în cazurile anume prevăzute de lege. *[**R.A.:** art. 26 alin. (4) din Legea nr. 7/1996]*

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Legislație conexă: art. 24 din Legea nr. 7/1996 a cadastrului şi a publicității imobiliare, republicată (M. Of. nr. 720 din 24 septembrie 2015).

Art. 882. Înscrierea drepturilor reale afectate de modalități. (1) Drepturile reale sub condiție suspensivă sau rezolutorie nu se intabulează. Ele se pot însă înscrie provizoriu.

(2) Termenul extinctiv sau sarcina liberalității se va putea arăta atât în cuprinsul intabulării, cât şi al înscrierii provizorii.

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 883. Cercetarea cărții funciare. (1) Orice persoană, fără a fi ținută să justifice vreun interes, poate cerceta orice carte funciară, precum şi celelalte documente cu care aceasta se întregeşte, potrivit legii. Mapa cu înscrisurile care au stat la baza efectuării înscrierilor în cartea funciară poate fi consultată de orice persoană interesată, cu respectarea dispozițiilor legale cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal şi libera circulație a acestor date.

(2) La cerere, se vor elibera extrase sau copii certificate, conforme cu exemplarul original aflat în arhivă.

(3) Nimeni nu va putea invoca faptul că nu a avut cunoştinţă de existenţa vreunei înscrieri efectuate în cartea funciară sau, după caz, a unei cereri de înscriere înregistrate la biroul de cadastru şi publicitate imobiliară. *[**R.A.:** art. 41 din Legea nr. 7/1996]*

Legea de aplicare: Art. 76. Dispoziţiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condiţiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 884. Procedura de înscriere. Procedura de înscriere în cartea funciară se va stabili prin lege specială.

Legislaţie conexă: Legea nr. 7/1996 a cadastrului şi a publicităţii mobiliare (republicată în M. Of. nr. 720 din 24 septembrie 2015).

Capitolul II. Înscrierea drepturilor tabulare

Art. 885. Dobândirea şi stingerea drepturilor reale asupra imobilelor. (1) Sub rezerva unor dispoziţii legale contrare, drepturile reale asupra imobilelor cuprinse în cartea funciară se dobândesc, atât între părţi, cât şi faţă de terţi, numai prin înscrierea lor în cartea funciară, pe baza actului sau faptului care a justificat înscrierea.

(2) Drepturile reale se vor pierde sau stinge numai prin radierea lor din cartea funciară, cu consimţământul titularului, dat prin înscris autentic notarial. Acest consimţământ nu este necesar dacă dreptul se stinge prin împlinirea termenului arătat în înscriere ori prin decesul sau, după caz, prin încetarea existenţei juridice a titularului, dacă acesta era o persoană juridică.

(3) Dacă dreptul ce urmează să fie radiat este grevat în folosul unei terţe persoane, radierea se va face cu păstrarea dreptului acestei persoane, cu excepţia cazurilor anume prevăzute de lege.

(4) Hotărârea judecătorească definitivă sau, în cazurile prevăzute de lege, actul autorităţii administrative va înlocui acordul de voinţă sau, după caz, consimţământul titularului. *[**R.A.:** art. 20 din Legea nr. 7/1996]*

Legea de aplicare: ▶ Art. 56. (1) Dispoziţiile Codului civil privitoare la dobândirea drepturilor reale imobiliare prin efectul înscrierii acestora în cartea funciară se aplică numai după finalizarea lucrărilor de cadastru pentru fiecare unitate administrativ-teritorială şi deschiderea, la cerere sau din oficiu, a cărţilor funciare pentru imobilele respective, în conformitate cu dispoziţiile Legii cadastrului şi a publicităţii imobiliare nr. 7/1996, republicată, cu modificările şi completările ulterioare. (2) Până la data prevăzută la alin. (1), înscrierea în cartea funciară a dreptului de proprietate şi a altor drepturi reale, pe baza actelor prin care s-au transmis, constituit ori modificat în mod valabil, se face numai în scop de opozabilitate faţă de terţi. ▶ Art. 76. Dispoziţiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condiţiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil. ▶ Art. 77. Înscrierile în cartea funciară efectuate în temeiul unor acte ori fapte juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse anterior intrării în vigoare a Codului civil vor produce efectele prevăzute de legea în vigoare la data încheierii acestor acte ori, după caz, la data săvârşirii sau producerii acestor fapte, chiar dacă aceste înscrieri sunt efectuate după data intrării în vigoare a Codului civil. ▶ Art. 78. (1) Privilegiile speciale imobiliare şi ipotecile legale născute până la intrarea în vigoare a Codului civil pot fi înscrise şi după

această dată, fie în vechile registre de publicitate imobiliară, dacă pentru imobilele grevate nu sunt deschise cărți funciare noi în condițiile art. 58[1] din Legea nr. 7/1996, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, fie în noile cărți funciare, potrivit dispozițiilor acestei din urmă legi. (2) Privilegiile speciale imobiliare, înscrise fie în vechile registre de publicitate imobiliară, fie în noile cărți funciare până la intrarea în vigoare a Codului civil sau, după caz, în condițiile prevăzute la alin. (1), se convertesc de plin drept în ipoteci legale după expirarea unui termen de un an de la intrarea în vigoare a Codului civil sau, după caz, de la data înscrierii şi se vor supune dispozițiilor Codului civil. (3) De la data intrării în vigoare a Codului civil, privilegiile speciale imobiliare prevăzute în legi speciale devin ipoteci legale şi vor fi supuse regimului prevăzut de Codul civil pentru ipoteci legale.

Legislație conexă: art. 91 alin. (2) din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței şi de insolvență (M. Of. nr. 466 din 25 iunie 2014).

Art. 886. Modificarea drepturilor reale asupra imobilelor. Modificarea unui drept real imobiliar se face potrivit regulilor stabilite pentru dobândirea sau stingerea drepturilor reale, dacă prin lege nu se dispune altfel. *[**R.A.:** art. 21 din Legea nr. 7/1996]*

Legea de aplicare: ▶ Art. 56. (1) Dispozițiile Codului civil privitoare la dobândirea drepturilor reale imobiliare prin efectul înscrierii acestora în cartea funciară se aplică numai după finalizarea lucrărilor de cadastru pentru fiecare unitate administrativ-teritorială şi deschiderea, la cerere sau din oficiu, a cărților funciare pentru imobilele respective, în conformitate cu dispozițiile Legii cadastrului şi a publicității imobiliare nr. 7/1996, republicată, cu modificările şi completările ulterioare. (2) Până la data prevăzută la alin. (1), înscrierea în cartea funciară a dreptului de proprietate şi a altor drepturi reale, pe baza actelor prin care s-au transmis, constituit ori modificat în mod valabil, se face numai în scop de opozabilitate față de terți. ▶ Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 887. Dobândirea unor drepturi reale fără înscriere. (1) Drepturile reale se dobândesc fără înscriere în cartea funciară când provin din moştenire, accesiune naturală, vânzare silită, expropriere pentru cauză de utilitate publică, precum şi în alte cazuri expres prevăzute de lege.

(2) Cu toate acestea, în cazul vânzării silite, dacă urmărirea imobilului nu a fost în prealabil notată în cartea funciară, drepturile reale astfel dobândite nu vor putea fi opuse terților dobânditori de bună-credință.

(3) În cazurile prevăzute la alin. (1), titularul drepturilor astfel dobândite nu va putea însă dispune de ele prin cartea funciară decât după ce s-a făcut înscrierea. *[**R.A.:** art. 26 alin. (1)-(3) din Legea nr. 7/1996]*

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 888. Condiții de înscriere. Înscrierea în cartea funciară se efectuează în baza înscrisului autentic notarial, a hotărârii judecătoreşti rămase definitivă, a certificatului de moştenitor sau în baza unui alt act emis de autoritățile administrative, în cazurile în care legea prevede aceasta. *[**R.A.:** art. 51 din Legea nr. 7/1996]*

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 889. Renunțarea la dreptul de proprietate. (1) Proprietarul poate renunța la dreptul său printr-o declarație autentică notarială înregistrată la biroul de cadastru şi publicitate imobiliară pentru a se înscrie radierea dreptului.

(2) În acest caz, comuna, oraşul sau municipiul, după caz, poate cere înscrierea dreptului de proprietate în folosul său, în baza hotărârii consiliului local, cu respectarea dispozițiilor legale privind transferul drepturilor reale imobiliare, dacă o altă persoană nu a solicitat înscrierea în temeiul uzucapiunii.

(3) În situația bunurilor grevate de sarcini reale, unitatea administrativ-teritorială care a preluat bunul este ținută în limita valorii bunului.

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 890. Data producerii efectelor înscrierilor. (1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, înscrierile în cartea funciară îşi vor produce efectele de la data înregistrării cererilor, ținându-se însă cont de data, ora şi minutul înregistrării acestora în toate cazurile în care cererea a fost depusă personal, prin mandatar ori notar public sau, după caz, comunicată prin telefax, poştă electronică ori prin alte mijloace ce asigură transmiterea textului şi confirmarea primirii cererii de înscriere cu toate documentele justificative.

(2) În cazul drepturilor de ipotecă, ordinea înregistrării cererilor va determina şi rangul acestora.

(3) Dacă mai multe cereri s-au primit în aceeaşi zi prin poştă sau curier, drepturile de ipotecă vor avea acelaşi rang, iar celelalte drepturi vor dobândi numai provizoriu rang egal, urmând ca instanța să se pronunțe, la cererea oricărei persoane interesate, asupra rangului şi, dacă va fi cazul, asupra radierii înscrierii nevalabile.

(4) În cazul în care două sau mai multe drepturi au primit provizoriu rang egal, potrivit dispozițiilor alin. (3), va fi preferat, indiferent de data certă a titlurilor aflate în concurs, cel care a fost pus în posesia bunului sau, după caz, cel față de care debitorul şi-a executat cel dintâi obligațiile ce îi incumbă, cu excepția drepturilor de ipotecă care vor avea acelaşi rang. În situația în care niciunul din dobânditori n-a fost pus în posesia bunului sau, după caz, debitorul nu şi-a executat obligațiile față de niciunul dintre ei, va fi preferat cel care a sesizat cel dintâi instanța de judecată în temeiul dispozițiilor prezentului articol.

(5) Dispozițiile alin. (3) şi (4) se aplică şi atunci când, în aceeaşi zi, o cerere de înscriere a fost depusă ori comunicată în condițiile alin. (1), iar alta primită prin poştă sau curier. *[**R.A.:** art. 25 din Legea nr. 7/1996]*

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 891. Conflictul dintre terții dobânditori de la un autor comun. În cazul în care două sau mai multe persoane au fost îndreptățite să dobândească, prin acte încheiate cu acelaşi autor, drepturi asupra aceluiaşi imobil care se exclud reciproc, cel care şi-a înscris primul dreptul va fi socotit titularul dreptului tabular, indiferent de data titlului în temeiul căruia s-a săvârşit înscrierea în cartea funciară.

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 892. Situația terțului dobânditor de rea-credință. (1) Cel care a fost îndreptățit, printr-un act juridic valabil încheiat, să înscrie un drept real în folosul său poate cere radierea din cartea funciară a unui drept concurent sau, după caz, acordarea de rang preferențial față de înscrierea efectuată de altă persoană, însă numai dacă sunt întrunite următoarele 3 condiții:

a) actul juridic în temeiul căruia se solicită radierea sau acordarea rangului preferențial să fie anterior aceluia în baza căruia terțul şi-a înscris dreptul;

b) dreptul reclamantului şi cel al terțului dobânditor să provină de la un autor comun;

c) înscrierea dreptului în folosul reclamantului să fi fost împiedicată de terțul dobânditor prin violență sau viclenie, după caz.

(2) Radierea sau acordarea rangului preferențial poate fi cerută şi dacă violența ori viclenia a provenit de la o altă persoană decât terțul dobânditor, dar numai dacă acesta din urmă a cunoscut sau, după caz, trebuia să cunoască această împrejurare la data încheierii contractului în baza căruia a dobândit dreptul intabulat în folosul său.

(3) Dreptul la acțiune se prescrie în termen de 3 ani de la data înscrierii de către terț a dreptului în folosul său.

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 893. Persoanele împotriva cărora se poate face înscrierea drepturilor tabulare. Înscrierea unui drept real se poate efectua numai:

a) împotriva aceluia care, la data înregistrării cererii, este înscris ca titular al dreptului asupra căruia înscrierea urmează să fie făcută;

b) împotriva aceluia care, înainte de a fi fost înscris, şi-a grevat dreptul, dacă amândouă înscrierile se cer deodată. *[**R.A.:** art. 22 din Legea nr. 7/1996]*

Art. 894. Înscrierea drepturilor reale în cazul actelor juridice succesive. În cazul în care un drept supus înscrierii în cartea funciară a făcut obiectul unor cesiuni succesive fără ca înscrierile să fi fost efectuate, cel din urmă îndreptățit nu va putea cere înscrierea dreptului în folosul său decât dacă solicită, odată cu înscrierea acestuia, şi înscrierea dobândirilor succesive anterioare pe care le va dovedi cu înscrisuri originale sau copii legalizate, după caz. *[**R.A.:** art. 23 din Legea nr. 7/1996]*

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 895. Înscrierile întemeiate pe obligațiile defunctului. Înscrierile întemeiate pe obligațiile defunctului se vor putea săvârşi şi după ce dreptul a fost înscris pe numele moştenitorului, însă numai în măsura în care moştenitorul este ținut de aceste obligații. *[**R.A.:** art. 24 din Legea nr. 7/1996]*

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 896. Acțiunea în prestație tabulară. (1) În cazurile în care cel obligat să transmită, să constituie ori să modifice în folosul altuia un drept real asupra unui imobil nu îşi execută obligațiile necesare pentru înscrierea în cartea funciară, se va putea cere instanței judecătoreşti să dispună înscrierea; dreptul la acțiune este prescriptibil în condițiile legii.

(2) Dacă acțiunea în prestație tabulară a fost notată în cartea funciară, hotărârea judecătorească se va înscrie, din oficiu, şi împotriva acelora care au dobândit vreun drept tabular după notare. *[**R.A.:** art. 27 alin. (1)-(4) din Legea nr. 7/1996]*

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 897. Efectele acțiunii în prestație tabulară față de terțul dobânditor de rea-credință. (1) Acțiunea în prestație tabulară se va putea îndrepta şi împotriva terțului dobânditor înscris anterior în cartea funciară, dacă actul juridic invocat de reclamant este anterior celui în temeiul căruia a fost înscris dreptul terțului dobânditor, iar acesta a fost de rea-credință la data încheierii actului.

(2) Dreptul la acțiune împotriva terțului se prescrie în termen de 3 ani de la data înscrierii de către acesta a dreptului în folosul său, cu excepția cazului în care dreptul la acțiune al reclamantului contra antecesorului tabular s-a prescris mai înainte. *[**R.A.:** art. 27 alin. (5) şi art. 28 din Legea nr. 7/1996]*

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 898. Înscrierea provizorie. În afara altor cazuri prevăzute de lege, înscrierea provizorie în cartea funciară se va putea cere:

1. dacă dreptul real dobândit este afectat de o condiție suspensivă ori rezolutorie sau dacă priveşte ori grevează o construcție viitoare; în cazul înscrierii provizorii având ca obiect o construcție viitoare, justificarea acesteia se face în condițiile legii;

2. dacă, în temeiul unei hotărâri care nu este încă definitivă, partea căzută în pretenții a fost obligată la strămutarea, constituirea sau stingerea unui drept tabular ori cel care administrează bunurile unei alte persoane a fost obligat să dea o garanție ipotecară;

3. dacă debitorul a consemnat sumele pentru care a fost înscrisă ipoteca;

4. dacă se dobândeşte un drept tabular înscris provizoriu;

5. dacă ambele părți consimt doar pentru efectuarea unei înscrieri provizorii. *[**R.A.:** art. 29 alin. (2) din Legea nr. 7/1996]*

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 899. Efectele înscrierii provizorii. (1) Înscrierea provizorie are ca efect dobândirea, modificarea sau stingerea unui drept tabular de la data înregistrării cererii, sub condiția şi în măsura justificării ei.

(2) Justificarea unei înscrieri provizorii se face cu consimțământul celui împotriva căruia s-a efectuat înscrierea provizorie, dat în formă autentică, sau în temeiul unei hotărâri judecătoreşti definitive. În acest din urmă caz, dispozițiile art. 896 şi 897 se aplică, în mod corespunzător, şi acțiunii în justificare tabulară.

(3) Justificarea radierii dreptului de ipotecă se face în temeiul hotărârii judecătoreşti de validare rămase definitivă, al consimțământului creditorului dat în formă autentică, al procesului-verbal întocmit de executorul judecătoresc prin care se constată acceptarea plății sau, după caz, al încheierii întocmite de acesta prin care se constată efectuarea plății, rămasă definitivă.

(4) Justificarea unei înscrieri provizorii îşi întinde efectul asupra tuturor înscrierilor care s-au făcut condiționat de justificarea ei; nejustificarea unei înscrieri provizorii atrage, la cererea celui interesat, radierea ei şi a tuturor înscrierilor care s-au făcut condiționat de justificarea ei. *[**R.A.:** art. 29 alin. (4) şi (5) din Legea nr. 7/1996]*

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 900. Prezumția existenței sau inexistenței unui drept tabular. (1) Dacă în cartea funciară s-a înscris un drept real în folosul unei persoane, se prezumă că dreptul există în folosul ei.

(2) Dacă un drept real s-a radiat din cartea funciară, se prezumă că acel drept nu există.

(3) Dovada contrară se poate face numai în cazurile prevăzute la art. 887, precum şi pe calea acțiunii în rectificare. *[**R.A.:** art. 30 din Legea nr. 7/1996]*

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 901. Dobândirea cu bună-credință a unui drept tabular. (1) Sub rezerva unor dispoziții legale contrare, oricine a dobândit cu bună-credință vreun drept real înscris în cartea funciară, în temeiul unui act juridic cu titlu oneros, va fi socotit titularul dreptului înscris în folosul său, chiar dacă, la cererea adevăratului titular, dreptul autorului său este radiat din cartea funciară.

(2) Terțul dobânditor este considerat de bună-credință numai dacă, la data înregistrării cererii de înscriere a dreptului în folosul său, sunt îndeplinite următoarele condiții:

a) nu a fost înregistrată nicio acțiune prin care se contestă cuprinsul cărții funciare;

b) din cuprinsul cărții funciare nu rezultă nicio cauză care să justifice rectificarea acesteia în favoarea altei persoane; şi

c) nu a cunoscut, pe altă cale, inexactitatea cuprinsului cărții funciare.

(3) Dispozițiile prezentului articol sunt aplicabile şi terțului care a dobândit cu bună-credință un drept de ipotecă în temeiul unui act juridic încheiat cu titularul de carte funciară ori cu succesorul său în drepturi, după caz.

(4) Dispozițiile prezentului articol nu pot fi însă opuse de o parte contractantă celeilalte şi nici de succesorii lor universali sau cu titlu universal, după caz. *[**R.A.:** art. 31 din Legea nr. 7/1996]*

Legea de aplicare: ▶ Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil. ▶ Art. 79. (1) În cazul în care, pentru prima dată, s-au înscris în cartea funciară, fără cauză legitimă, drepturi reale potrivit art. 58[1] din Legea nr. 7/1996, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, terții dobânditori cu titlu oneros ai vreunui drept real imobiliar, întemeindu-se, cu bună-credință, pe cuprinsul cărții funciare, nu se pot prevala contra adevăraților proprietari, străini de cartea funciară, de dispozițiile art. 901 din Codul civil sau ale art. 31 din Legea nr. 7/1996, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, după caz, cât timp nu s-a împlinit termenul de uzucapiune tabulară prevăzut de Codul civil sau dacă în acest termen s-a înscris o acțiune prin care se contestă cuprinsul cărții funciare. (2) Dispozițiile prezentului articol nu sunt aplicabile şi înscrierilor efectuate înainte de intrarea în vigoare a Codului civil. În acest caz, sunt aplicabile dispozițiile de drept comun privitoare la uzucapiune, în vigoare la data intrării în posesia imobilului.

Capitolul III. Notarea unor drepturi, fapte şi raporturi juridice

Art. 902. Actele sau faptele supuse notării. (1) Drepturile, faptele sau alte raporturi juridice prevăzute la art. 876 alin. (2) devin opozabile terțelor persoane exclusiv prin notare, dacă nu se dovedeşte că au fost cunoscute pe altă cale, în afara cazului în care din lege rezultă că simpla cunoaştere a acestora nu este suficientă pentru a suplini lipsa de publicitate. În caz de conflict de drepturi care provin de la un autor comun, dispozițiile art. 890-892, 896 şi 897 se aplică în mod corespunzător.

(2) În afara altor cazuri prevăzute de lege, sunt supuse notării în cartea funciară:

1.[1] instituirea consilierii judiciare sau a tutelei speciale, prelungirea, înlocuirea, încetarea şi ridicarea acestor măsuri;

---

[1] Pct. 1 de la alin. (2) al art. 902 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 60 din Legea nr. 140/2022.

2. cererea de declarare a morții unei persoane fizice, hotărârea judecătorească de declarare a morții şi cererea de anulare sau de rectificare a hotărârii judecătoreşti de declarare a morții;

3. calitatea de bun comun a unui imobil;

4. convenția matrimonială, precum şi modificarea sau, după caz, înlocuirea ei;

5. destinația unui imobil de locuință a familiei;

6. locațiunea şi cesiunea de venituri;

7. aportul de folosință la capitalul social al unei societăți;

8. interdicția convențională de înstrăinare sau de grevare a unui drept înscris;

9. vânzarea făcută cu rezerva dreptului de proprietate;

10. dreptul de a revoca sau denunța unilateral contractul;

11. pactul comisoriu şi declarația de rezoluțiune sau de reziliere unilaterală a contractului;

12. antecontractul şi pactul de opțiune;

13. dreptul de preempțiune născut din convenții;

14. intenția de a înstrăina sau de a ipoteca;

15. schimbarea rangului ipotecii, poprirea, gajul sau constituirea altei garanții reale asupra creanței ipotecare;

16. deschiderea procedurii insolvenței, ridicarea dreptului de administrare al debitorului supus acestei măsuri, precum şi închiderea acestei proceduri;

17. sechestrul, urmărirea imobilului, a fructelor ori veniturilor sale;

18. acțiunea în prestație tabulară, acțiunea în justificare şi acțiunea în rectificare;

19. acțiunile pentru apărarea drepturilor reale înscrise în cartea funciară, acțiunea în partaj, acțiunile în desființarea actului juridic pentru nulitate, rezoluțiune ori alte cauze de ineficacitate, acțiunea revocatorie, precum şi orice alte acțiuni privitoare la alte drepturi, fapte, alte raporturi juridice în legătură cu imobilele înscrise;

20. punerea în mişcare a acțiunii penale pentru o înscriere în cartea funciară săvârşită printr-o faptă prevăzută de legea penală.

(3) În sensul prezentului articol, prin *terți* se înțelege orice persoană care a dobândit un drept real sau un alt drept în legătură cu imobilul înscris în cartea funciară.

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 903. Actele sau faptele care pot fi notate în cartea funciară. Se vor putea nota în cartea funciară, fără însă ca opozabilitatea față de terți să depindă de această înscriere:

1. incapacitatea sau restrângerea, prin efectul legii, a capacității de exercițiu ori de folosință;

2. declarația de utilitate publică în vederea exproprierii unui imobil;

3. orice alte fapte sau raporturi juridice care au legătură cu imobilul şi care sunt prevăzute în acest scop de lege.

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi

faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 904. Notarea intenţiei de a înstrăina sau de a ipoteca. (1) Proprietarul unui imobil poate cere ca intenţia sa de a înstrăina sau de a ipoteca în folosul unei anumite persoane să fie notată, arătând în acest din urmă caz şi suma ce corespunde obligaţiei garantate.

(2) Dacă înstrăinarea sau ipotecarea se realizează în termen de 3 luni de la notarea intenţiei de a înstrăina sau de a ipoteca, dreptul înscris va avea rangul notării. *[**R.A.:** art. 39 din Legea nr. 7/1996]*

Legea de aplicare: Art. 76. Dispoziţiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condiţiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 905. Pierderea efectului notării. (1) Notarea intenţiei de a înstrăina sau de a ipoteca îşi pierde efectul prin trecerea unui termen de 3 luni de la data înregistrării cererii.

(2) Anul, luna şi ziua în care notarea îşi pierde efectul vor fi menţionate atât în notare, cât şi în încheierea ce a dispus-o.

Legea de aplicare: Art. 76. Dispoziţiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condiţiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 906. Notarea antecontractelor şi a pactelor de opţiune. (1) Promisiunea de a încheia un contract având ca obiect dreptul de proprietate asupra imobilului sau un alt drept în legătură cu acesta se poate nota în cartea funciară, dacă promitentul este înscris în cartea funciară ca titularul dreptului care face obiectul promisiunii, iar antecontractul, sub sancţiunea respingerii cererii de notare, prevede termenul în care urmează a fi încheiat contractul. Notarea se poate efectua oricând în termenul stipulat în antecontract pentru executarea sa, dar nu mai târziu de 6 luni de la expirarea lui.

(2) Promisiunea se va putea radia, dacă cel îndreptăţit nu a cerut instanţei pronunţarea unei hotărâri care să ţină loc de contract, în termen de 6 luni de la trecerea termenului fixat pentru încheierea lui sau dacă, între timp, imobilul a fost definitiv adjudecat în cadrul vânzării silite de către un terţ care nu este ţinut să răspundă de obligaţiile promitentului.

(3) Radierea se va dispune din oficiu, dacă, până la expirarea termenului de 6 luni prevăzut la alin. (2), n-a fost cerută înscrierea dreptului care a făcut obiectul promisiunii, cu excepţia cazului când cel îndreptăţit a cerut notarea în cartea funciară a acţiunii prevăzute la alin. (2). De asemenea, promisiunea se va radia din oficiu în toate cazurile când, până la încheierea contractului amintit mai sus ori până la soluţionarea definitivă a acţiunii prevăzute la alin. (2), imobilul a fost definitiv adjudecat în cadrul vânzării silite de către un terţ care nu este ţinut să răspundă de obligaţiile promitentului.

(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică prin asemănare şi pactelor de opțiune notate în cartea funciară. În aceste cazuri, dacă, până la expirarea termenului stipulat în contract pentru exercitarea opțiunii, beneficiarul pactului nu solicită, în baza declarației de opțiune şi a dovezii comunicării sale către cealaltă parte, intabularea dreptului ce urmează a fi dobândit, se va dispune din oficiu radierea pactului înscris în folosul său.

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Legislație conexă: art. 37 alin. (12) din Legea nr. 7/1996 a cadastrului şi a publicității imobiliare, republicată (M. Of. nr. 720 din 24 septembrie 2015).

Capitolul IV. Rectificarea înscrierilor de carte funciară

Art. 907. Noțiune. (1) Când o înscriere făcută în cartea funciară nu corespunde cu situația juridică reală, se poate cere rectificarea acesteia.

(2) Prin *rectificare* se înțelege radierea, îndreptarea sau corectarea oricărei înscrieri inexacte efectuate în cartea funciară.

(3) Situația juridică reală trebuie să rezulte dintr-o recunoaştere făcută de titularul înscrierii a cărei rectificare se solicită, prin declarație dată în formă autentică notarială, ori dintr-o hotărâre judecătorească definitivă pronunțată împotriva acestuia, prin care s-a admis acțiunea de fond. Acțiunea de fond poate fi, după caz, o acțiune în anulare, rezoluțiune, reducțiune sau orice altă acțiune întemeiată pe o cauză de ineficacitate a actului juridic. *[**R.A.:** art. 51 din Legea nr. 7/1996]*

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 908. Rectificarea intabulării sau înscrierii provizorii. (1) Orice persoană interesată poate cere rectificarea unei intabulări sau înscrieri provizorii, dacă:

1. înscrierea sau încheierea nu este valabilă ori actul în temeiul căruia a fost efectuată înscrierea a fost desființat, în condițiile legii, pentru cauze ori motive anterioare sau concomitente încheierii ori, după caz, emiterii lui;

2. dreptul înscris a fost greşit calificat;

3. nu mai sunt întrunite condițiile de existență a dreptului înscris sau au încetat efectele actului juridic în temeiul căruia s-a făcut înscrierea;

4. înscrierea în cartea funciară nu mai este, din orice alte motive, în concordanță cu situația juridică reală a imobilului.

(2) Rectificarea înscrierilor în cartea funciară se poate face fie pe cale amiabilă, prin declarația autentică notarială a titularului dreptului ce urmează a fi radiat sau modificat, fie, în caz de litigiu, prin hotărâre judecătorească definitivă.

(3) Când dreptul înscris în cartea funciară urmează a fi rectificat, titularul lui este obligat să predea celui îndreptățit, odată cu consimțământul dat în formă

autentică notarială pentru efectuarea rectificării, şi înscrisurile necesare, iar în caz contrar, persoana interesată va putea solicita instanței să dispună înscrierea în cartea funciară. În acest din urmă caz, hotărârea instanței de judecată va suplini consimțământul la înscriere al părții care are obligația de a preda înscrisurile necesare rectificării.

(4) Acțiunea în rectificare poate fi introdusă concomitent sau separat, după ce a fost admisă acțiunea de fond, când este cazul. Ea poate fi formulată atât împotriva dobânditorului nemijlocit, cât şi împotriva terților dobânditori, cu titlu oneros sau cu titlu gratuit, în condițiile prevăzute la art. 909, cu excepția acțiunii întemeiate pe dispozițiile alin. (1) pct. 3 şi 4, care nu poate fi pornită împotriva terților care şi-au înscris vreun drept real, dobândit cu bună-credință şi printr-un act juridic cu titlu oneros sau, după caz, în temeiul unui contract de ipotecă, întemeindu-se pe cuprinsul cărții funciare. *[**R.A.:** art. 34 din Legea nr. 7/1996]*

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 909. Termenele de exercitare a acțiunii în rectificare. (1) Sub rezerva prescripției dreptului la acțiunea în fond, acțiunea în rectificare este imprescriptibilă față de dobânditorul nemijlocit, precum şi față de terțul care a dobândit cu rea-credință dreptul înscris în folosul său. Dacă acțiunea de fond introdusă pe cale separată a fost admisă, acțiunea în rectificare este, de asemenea, imprescriptibilă atât împotriva celor care au fost chemați în judecată, cât şi împotriva terților care au dobândit un drept real după ce acțiunea de fond a fost notată în cartea funciară.

(2) Față de terțele persoane care au dobândit cu bună-credință un drept real prin donație sau legat cu titlu particular, acțiunea în rectificare, sub rezerva prescripției dreptului la acțiunea de fond, nu se va putea introduce decât în termen de 5 ani, socotiți de la înregistrarea cererii lor de înscriere.

(3) De asemenea, sub rezerva prescripției dreptului la acțiunea în fond, acțiunea în rectificare, întemeiată exclusiv pe dispozițiile art. 908 alin. (1) pct. 1 şi 2, se va putea îndrepta şi împotriva terțelor persoane care şi-au înscris vreun drept real, dobândit cu bună-credință şi printr-un act juridic cu titlu oneros sau, după caz, în temeiul unui contract de ipotecă, întemeindu-se pe cuprinsul cărții funciare. În aceste cazuri, termenul va fi de 3 ani, socotiți de la data înregistrării cererii de înscriere formulate de către dobânditorul nemijlocit al dreptului a cărui rectificare se cere, cu excepția cazului când încheierea, prin care s-a ordonat înscrierea care face obiectul acțiunii în rectificare, a fost comunicată celui îndreptățit, caz în care termenul va fi de un an de la comunicarea acesteia.

(4) Termenele prevăzute la alin. (2) şi (3) sunt termene de decădere. *[**R.A.:** art. 35 din Legea nr. 7/1996]*

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 910. Efectele admiterii acțiunii în rectificare. (1) Hotărârea prin care se admite rectificarea unei înscrieri nu va aduce atingere drepturilor înscrise în folosul celor care nu au fost părți în cauză.

(2) Dacă însă acțiunea în rectificare a fost notată în cartea funciară, hotărârea judecătorească de admitere se va înscrie, din oficiu, şi împotriva acelora care au dobândit vreun drept tabular după notare, care se va radia odată cu dreptul autorului lor. *[**R.A.:** art. 37 din Legea nr. 7/1996]*

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 911. Rectificarea notării în cartea funciară. (1) În lipsa consimțământului titularului, orice persoană interesată va putea cere rectificarea unei notări în cazurile prevăzute la art. 908, precum şi ori de câte ori, din alte cauze, notarea nu este sau a încetat să fie exactă.

(2) Rectificarea se va încuviința în temeiul unei hotărâri judecătoreşti definitive; dreptul la acțiune este imprescriptibil.

(3) Dispozițiile art. 910 rămân aplicabile.

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 912. Radierea drepturilor condiționale. (1) Dreptul afectat de o condiție suspensivă se va radia din oficiu, dacă nu se dovedeşte îndeplinirea condiției care afectează dreptul, în termen de 5 ani de la înscriere.

(2) Tot astfel se va radia condiția rezolutorie, dacă nu s-a cerut, în temeiul ei, radierea dreptului înscris sub o asemenea modalitate, timp de 10 ani de la înscriere.

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 913. Îndreptarea erorilor materiale. Erorile materiale săvârşite cu prilejul înscrierilor efectuate în cartea funciară, altele decât cele care constituie cazuri de rectificare, se pot îndrepta la cerere sau din oficiu. Dispozițiile art. 909-911 sunt aplicabile în mod corespunzător. *[**R.A.:** art. 33 alin. (5) din Legea nr. 7/1996]*

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 914. Modificarea descrierii imobilului. Proprietarul imobilului înscris în cartea funciară va putea cere oricând modificarea mențiunilor din cartea funciară privitoare la descrierea, destinația sau suprafața acestuia, în condițiile legii. *[**R.A.:** art. 33 alin. (3) din Legea nr. 7/1996]*

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 915. Răspunderea pentru ținerea defectuoasă a cărții funciare. (1) Cel prejudiciat printr-o faptă săvârşită, chiar din culpă, în păstrarea şi administrarea cărții funciare va putea cere obligarea, în solidar, la plata de despăgubiri a oficiului teritorial de cadastru şi publicitate imobiliară de la locul situării imobilului şi a persoanei răspunzătoare de prejudiciul astfel cauzat, dacă prejudiciul nu a putut fi înlăturat, în tot sau în parte, prin exercitarea acțiunilor şi căilor de atac prevăzute de lege.

(2) Dreptul la acțiune se prescrie într-un termen de un an, socotit din ziua în care cel vătămat a cunoscut faptul păgubitor, însă nu mai târziu de 3 ani de la data când s-a săvârşit fapta prin care s-a cauzat prejudiciul. Prescripția este suspendată prin exercitarea acțiunilor şi căilor de atac prevăzute de lege pentru înlăturarea efectelor faptei păgubitoare.

Legea de aplicare: Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele şi regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor şi faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârşite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Legislație conexă: art. 22 alin. (7) din Legea nr. 7/1996 a cadastrului şi a publicității imobiliare, republicată (M. Of. nr. 720 din 24 septembrie 2015).

Titlul VIII. Posesia

Capitolul I. Dispoziții generale

Art. 916. Noțiune. (1) Posesia este exercitarea în fapt a prerogativelor dreptului de proprietate asupra unui bun de către persoana care îl stăpâneşte şi care se comportă ca un proprietar.

(2) Dispozițiile prezentului titlu se aplică, în mod corespunzător, şi în privința posesorului care se comportă ca un titular al altui drept real, cu excepția drepturilor reale de garanție. *[**R.A.:** art. 1846 alin. (2) C. civ. 1864]*

Art. 917. Exercitarea posesiei. (1) Posesorul poate exercita prerogativele dreptului de proprietate asupra bunului fie în mod nemijlocit, prin putere proprie, fie prin intermediul unei alte persoane.

(2) Persoanele lipsite de capacitate de exercițiu şi persoanele juridice exercită posesia prin reprezentantul lor legal.

Art. 918. Cazurile care nu constituie posesie. (1) Nu constituie posesie stăpânirea unui bun de către un detentor precar, precum:

a) locatarul, comodatarul, depozitarul, creditorul gajist;

b) titularul dreptului de superficie, uzufruct, uz, abitație sau servitute, față de nuda proprietate;

c) fiecare coproprietar, în proporție cu cotele-părți ce revin celorlalți coproprietari;

d) orice altă persoană care, deținând temporar un bun al altuia, este obligată să îl restituie sau care îl stăpâneşte cu îngăduința acestuia.

(2) Detentorul precar poate invoca efectele recunoscute posesiei numai în cazurile şi limitele prevăzute de lege. *[**R.A.:** art. 1853 C. civ. 1864]*

Art. 919. Prezumţia de posesie şi prezumţia de proprietate. (1) Până la proba contrară, acela care stăpâneşte bunul este prezumat posesor.

(2) Detenţia precară, odată dovedită, este prezumată că se menţine până la proba intervertirii sale.

(3) Până la proba contrară, posesorul este considerat proprietar, cu excepţia imobilelor înscrise în cartea funciară. *[**R.A.:** art. 1854, art. 1855 şi art. 1857 C. civ. 1864]*

Art. 920. Intervertirea precarităţii în posesie. (1) Intervertirea detenţiei precare în posesie nu se poate face decât în următoarele cazuri:

a) dacă detentorul precar încheie cu bună-credinţă un act translativ de proprietate cu titlu particular cu altă persoană decât cu proprietarul bunului;

b) dacă detentorul precar săvârşeşte împotriva posesorului acte de rezistenţă neechivoce în privinţa intenţiei sale de a începe să se comporte ca un proprietar; în acest caz, intervertirea nu se va produce însă mai înainte de împlinirea termenului prevăzut pentru restituirea bunului;

c) dacă detentorul precar înstrăinează bunul, printr-un act translativ de proprietate cu titlu particular, cu condiţia ca dobânditorul să fie de bună-credinţă.

(2) În cazul imobilelor înscrise în cartea funciară, dobânditorul este de bună-credinţă dacă înscrie dreptul în folosul său întemeindu-se pe cuprinsul cărţii funciare. În celelalte cazuri, este de bună-credinţă dobânditorul care nu cunoştea şi nici nu trebuia, după împrejurări, să cunoască lipsa calităţii de proprietar a celui de la care a dobândit bunul. *[**R.A.:** art. 1858 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 81. Dispoziţiile art. 920 din Codul civil se aplică numai cazurilor de intervertire apărute ulterior intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 921. Încetarea posesiei. Posesia încetează prin:

a) transformarea sa în detenţie precară;

b) înstrăinarea bunului;

c) abandonarea bunului mobil sau înscrierea în cartea funciară a declaraţiei de renunţare la dreptul de proprietate asupra unui bun imobil;

d) pieirea bunului;

e) trecerea bunului în proprietate publică;

f) înscrierea dreptului de proprietate al comunei, oraşului sau municipiului, după caz, conform art. 889 alin. (2);

g) deposedare, dacă posesorul rămâne lipsit de posesia bunului mai mult de un an.

Capitolul II. Viciile posesiei

Art. 922. Viciile posesiei. (1) În afara situaţiilor prevăzute de lege, nu poate produce efecte juridice decât posesia utilă.

(2) Nu este utilă posesia discontinuă, tulburată sau clandestină. Până la proba contrară, posesia este prezumată a fi utilă. *[**R.A.:** art. 1847 C. civ. 1864]*

Art. 923. Discontinuitatea. Posesia este discontinuă atât timp cât posesorul o exercită cu intermitențe anormale în raport cu natura bunului. *[**R.A.:** art. 1848 C. civ. 1864]*

Art. 924. Violența. Posesia este tulburată atât timp cât este dobândită sau conservată prin acte de violență, fizică sau morală, care nu au fost provocate de o altă persoană. *[**R.A.:** art. 1851 C. civ. 1864]*

Art. 925. Clandestinitatea. Posesia este clandestină, dacă se exercită astfel încât nu poate fi cunoscută. *[**R.A.:** art. 1852 C. civ. 1864]*

Art. 926. Invocarea viciilor posesiei. (1) Discontinuitatea poate fi opusă posesorului de către orice persoană interesată.

(2) Numai persoana față de care posesia este tulburată sau clandestină poate invoca aceste vicii. *[**R.A.:** art. 1862 C. civ. 1864]*

Art. 927. Încetarea viciilor posesiei. Posesia viciată devine utilă îndată ce viciul încetează. *[**R.A.:** art. 1856 C. civ. 1864]*

Capitolul III. Efectele posesiei

Secțiunea 1. Dispoziții generale

Art. 928. Uzucapiunea şi dobândirea fructelor. În condițiile prezentului capitol, posesorul poate dobândi proprietatea asupra bunului posedat sau, după caz, asupra fructelor produse de acesta. *[**R.A.:** art. 485 C. civ. 1864]*

Art. 929. Bunurile care nu pot fi uzucapate. Nu pot fi uzucapate bunurile care, înainte sau după intrarea în posesie, au fost declarate prin lege inalienabile. *[**R.A.:** art. 1844 C. civ. 1864]*

Secțiunea a 2-a. Uzucapiunea imobiliară

Art. 930. Uzucapiunea extratabulară. (1) Dreptul de proprietate asupra unui imobil şi dezmembrămintele sale pot fi înscrise în cartea funciară, în temeiul uzucapiunii, în folosul celui care l-a posedat timp de 10 ani, dacă:

a) proprietarul înscris în cartea funciară a decedat ori, după caz, şi-a încetat existența;

b) a fost înscrisă în cartea funciară declarația de renunțare la proprietate;

c) imobilul nu era înscris în nicio carte funciară.

(2) În toate cazurile, uzucapantul poate dobândi dreptul numai dacă şi-a înregistrat cererea de înscriere în cartea funciară înainte ca o terță persoană să îşi fi înregistrat propria cerere de înscriere a dreptului în folosul său, pe baza unei cauze legitime, în cursul sau chiar după împlinirea termenului de uzucapiune.

Legea de aplicare: Art. 82. (1) Dispozițiile art. 930-934 din Codul civil referitoare la uzucapiunea imobiliară se aplică numai în cazurile în care posesia a început după data intrării în vigoare a acestuia. Pentru cazurile în care posesia a început înainte de această dată sunt aplicabile dispozițiile referitoare la uzucapiune în vigoare la data începerii posesiei. Cu privire la imobilele pentru care, la data începerii posesiei, înainte de intrarea în vigoare a Codului civil, nu erau deschise cărți funciare, rămân aplicabile dispozițiile

în materie de uzucapiune din Codul civil din 1864. (2) În cazul posesiilor începute după intrarea în vigoare a Codului civil, dacă erau deschise cărți funciare, până la îndeplinirea condițiilor prevăzute în art. 56 alin. (1), uzucapiunea extratabulară prevăzută în art. 930 din Codul civil își produce efectele de la data introducerii cererii de chemare în judecată prin care s-a solicitat constatarea îndeplinirii cerințelor legale ale acestui mod de dobândire, dacă acțiunea a fost admisă, respectiv de la data invocării excepției uzucapiunii, dacă această excepție a fost admisă.

Art. 931. Uzucapiunea tabulară. (1) Drepturile celui care a fost înscris, fără cauză legitimă, în cartea funciară, ca proprietar al unui imobil sau titular al unui alt drept real, nu mai pot fi contestate când cel înscris cu bună-credință a posedat imobilul timp de 5 ani după momentul înregistrării cererii de înscriere, dacă posesia sa a fost neviciată.

(2) Este suficient ca buna-credință să existe în momentul înregistrării cererii de înscriere și în momentul intrării în posesie.

Legea de aplicare: Art. 82. (1) Dispozițiile art. 930-934 din Codul civil referitoare la uzucapiunea imobiliară se aplică numai în cazurile în care posesia a început după data intrării în vigoare a acestuia. Pentru cazurile în care posesia a început înainte de această dată sunt aplicabile dispozițiile referitoare la uzucapiune în vigoare la data începerii posesiei. Cu privire la imobilele pentru care, la data începerii posesiei, înainte de intrarea în vigoare a Codului civil, nu erau deschise cărți funciare, rămân aplicabile dispozițiile în materie de uzucapiune din Codul civil din 1864. (2) În cazul posesiilor începute după intrarea în vigoare a Codului civil, dacă erau deschise cărți funciare, până la îndeplinirea condițiilor prevăzute în art. 56 alin. (1), uzucapiunea extratabulară prevăzută în art. 930 din Codul civil își produce efectele de la data introducerii cererii de chemare în judecată prin care s-a solicitat constatarea îndeplinirii cerințelor legale ale acestui mod de dobândire, dacă acțiunea a fost admisă, respectiv de la data invocării excepției uzucapiunii, dacă această excepție a fost admisă.

Art. 932. Curgerea termenului uzucapiunii. (1) În cazurile prevăzute la art. 930 alin. (1) lit. a) și b), termenul uzucapiunii nu începe să curgă înainte de data decesului sau, după caz, a încetării existenței juridice a proprietarului, respectiv înainte de data înscrierii declarației de renunțare la proprietate, chiar dacă intrarea în posesie s-a produs la o dată anterioară.

(2) Viciile posesiei suspendă cursul uzucapiunii.

Legea de aplicare: Art. 82. (1) Dispozițiile art. 930-934 din Codul civil referitoare la uzucapiunea imobiliară se aplică numai în cazurile în care posesia a început după data intrării în vigoare a acestuia. Pentru cazurile în care posesia a început înainte de această dată sunt aplicabile dispozițiile referitoare la uzucapiune în vigoare la data începerii posesiei. Cu privire la imobilele pentru care, la data începerii posesiei, înainte de intrarea în vigoare a Codului civil, nu erau deschise cărți funciare, rămân aplicabile dispozițiile în materie de uzucapiune din Codul civil din 1864. (2) În cazul posesiilor începute după intrarea în vigoare a Codului civil, dacă erau deschise cărți funciare, până la îndeplinirea condițiilor prevăzute în art. 56 alin. (1), uzucapiunea extratabulară prevăzută în art. 930 din Codul civil își produce efectele de la data introducerii cererii de chemare în judecată prin care s-a solicitat constatarea îndeplinirii cerințelor legale ale acestui mod de dobândire, dacă acțiunea a fost admisă, respectiv de la data invocării excepției uzucapiunii, dacă această excepție a fost admisă.

Art. 933. Joncțiunea posesiilor. (1) Fiecare posesor este considerat că începe în persoana sa o nouă posesie, indiferent dacă bunul a fost transmis cu titlu universal sau particular.

(2) Cu toate acestea, pentru a invoca uzucapiunea, posesorul actual poate să unească propria posesie cu aceea a autorului său. *[**R.A.:** art. 1859 și art. 1860 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 82. (1) Dispozițiile art. 930-934 din Codul civil referitoare la uzucapiunea imobiliară se aplică numai în cazurile în care posesia a început după data intrării în vigoare a acestuia. Pentru cazurile în care posesia a început înainte de această dată sunt aplicabile dispozițiile referitoare la uzucapiune în vigoare la data începerii posesiei. Cu privire la imobilele pentru care, la data începerii posesiei, înainte de intrarea în vigoare a Codului civil, nu erau deschise cărți funciare, rămân aplicabile dispozițiile în materie de uzucapiune din Codul civil din 1864. (2) În cazul posesiilor începute după intrarea în vigoare a Codului civil, dacă erau deschise cărți funciare, până la îndeplinirea condițiilor prevăzute în art. 56 alin. (1), uzucapiunea extratabulară prevăzută în art. 930 din Codul civil își produce efectele de la data introducerii cererii de chemare în judecată prin care s-a solicitat constatarea îndeplinirii cerințelor legale ale acestui mod de dobândire, dacă acțiunea a fost admisă, respectiv de la data invocării excepției uzucapiunii, dacă această excepție a fost admisă.

Art. 934. Alte dispoziții aplicabile. Dispozițiile prezentei secțiuni se completează, în mod corespunzător, cu cele privitoare la prescripția extinctivă.

Legea de aplicare: Art. 82. (1) Dispozițiile art. 930-934 din Codul civil referitoare la uzucapiunea imobiliară se aplică numai în cazurile în care posesia a început după data intrării în vigoare a acestuia. Pentru cazurile în care posesia a început înainte de această dată sunt aplicabile dispozițiile referitoare la uzucapiune în vigoare la data începerii posesiei. Cu privire la imobilele pentru care, la data începerii posesiei, înainte de intrarea în vigoare a Codului civil, nu erau deschise cărți funciare, rămân aplicabile dispozițiile în materie de uzucapiune din Codul civil din 1864. (2) În cazul posesiilor începute după intrarea în vigoare a Codului civil, dacă erau deschise cărți funciare, până la îndeplinirea condițiilor prevăzute în art. 56 alin. (1), uzucapiunea extratabulară prevăzută în art. 930 din Codul civil își produce efectele de la data introducerii cererii de chemare în judecată prin care s-a solicitat constatarea îndeplinirii cerințelor legale ale acestui mod de dobândire, dacă acțiunea a fost admisă, respectiv de la data invocării excepției uzucapiunii, dacă această excepție a fost admisă.

Secțiunea a 3-a. Dobândirea proprietății mobiliare prin posesia de bună-credință

Art. 935. Prezumția de titlu de proprietate. Oricine se află la un moment dat în posesia unui bun mobil este prezumat că are un titlu de dobândire a dreptului de proprietate asupra bunului. *[**R.A.:** art. 1909 alin. (1) C. civ. 1864]*

Art. 936. Opozabilitatea față de terți. Cu excepția cazurilor prevăzute de lege, posesia de bună-credință a bunului mobil asigură opozabilitatea față de terți a actelor juridice constitutive sau translative de drepturi reale. *[**R.A.:** art. 972 C. civ. 1864]*

Art. 937. Dobândirea proprietății mobiliare prin posesia de bună-credință. (1) Persoana care, cu bună-credință, încheie cu un neproprietar un act translativ de proprietate cu titlu oneros având ca obiect un bun mobil devine proprietarul acelui bun din momentul luării sale în posesie efectivă.

(2) Cu toate acestea, bunul pierdut sau furat poate fi revendicat de la posesorul de bună-credință, dacă acțiunea este intentată, sub sancțiunea decăderii, în termen de 3 ani de la data la care proprietarul a pierdut stăpânirea materială a bunului.

(3) Dacă bunul pierdut sau furat a fost cumpărat dintr-un loc ori de la o persoană care vinde în mod obişnuit bunuri de acelaşi fel ori dacă a fost adjudecat la o licitație publică, iar acțiunea în revendicare a fost introdusă înăuntrul termenului de 3 ani, posesorul de bună-credință poate reține bunul până la indemnizarea sa integrală pentru prețul plătit vânzătorului.

(4) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică bunurilor mobile care sunt accesorii unui imobil.

(5) Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător şi în legătură cu dobândirea dreptului de uzufruct şi a dreptului de uz asupra unui bun mobil. *[**R.A.:** art. 1909 alin. (2) şi art. 1910 C. civ. 1864]*

Art. 938. Buna-credință. (1) Este de bună-credință posesorul care nu cunoştea şi nici nu trebuia, după împrejurări, să cunoască lipsa calității de proprietar a înstrăinătorului.

(2) Buna-credință trebuie să existe la data intrării în posesia efectivă a bunului.

Art. 939. Dobândirea bunului mobil în temeiul uzucapiunii. Acela care posedă bunul altuia timp de 10 ani, în alte condiții decât cele prevăzute în prezenta secțiune, poate dobândi dreptul de proprietate, în temeiul uzucapiunii. Dispozițiile art. 932 alin. (2), art. 933 şi 934 se aplică în mod corespunzător.

Art. 940. Posesia titlurilor la purtător. Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică şi titlurilor la purtător, în măsura în care prin legi speciale nu se dispune altfel.

Secțiunea a 4-a. Ocupațiunea

Art. 941. Dobândirea bunului prin ocupațiune. (1) Posesorul unui lucru mobil care nu aparține nimănui devine proprietarul acestuia, prin ocupațiune, de la data intrării în posesie, însă numai dacă aceasta se face în condițiile legii.

(2) Sunt lucruri fără stăpân bunurile mobile abandonate, precum şi bunurile care, prin natura lor, nu au un proprietar, cum sunt animalele sălbatice, peştele şi resursele acvatice vii din bazinele piscicole naturale, fructele de pădure, ciupercile comestibile din flora spontană, plantele medicinale şi aromatice şi altele asemenea.

(3) Lucrurile mobile de valoare foarte mică sau foarte deteriorate care sunt lăsate într-un loc public, inclusiv pe un drum public sau într-un mijloc de transport în comun, sunt considerate lucruri abandonate.

Art. 942. Proprietatea bunului găsit. (1) Bunul mobil pierdut continuă să aparțină proprietarului său.

(2) Găsitorul bunului este obligat ca, în termen de 10 zile, să îl restituie proprietarului ori, dacă acesta nu poate fi cunoscut, să îl predea organului de poliție din localitatea în care a fost găsit. Acesta are obligația de a păstra bunul timp de 6 luni, fiind aplicabile în acest sens dispozițiile privitoare la depozitul necesar.

(3) Organul de poliție va afişa la sediul său şi pe pagina de internet un anunț privitor la pierderea bunului, cu menționarea tuturor elementelor de descriere a acestuia.

Legislație conexă: art. 243 din Codul penal (M. Of. nr. 510 din 24 iulie 2009).

Art. 943. Proprietatea asupra bunului găsit în loc public. Dacă bunul a fost găsit într-un loc public, el va fi predat, pe bază de proces-verbal, persoanei care deține un titlu, altul decât titlul de proprietate publică, asupra locului respectiv. În termen de 3 zile de la data preluării bunului pierdut, această persoană este obligată să îl predea, pe bază de proces-verbal, organelor de poliție din localitate. În acelaşi termen, anunțul menționat la art. 942 alin. (3) se va afişa la locul unde a fost găsit bunul.

Art. 944. Vânzarea bunului găsit. Dacă, datorită împrejurărilor sau naturii bunului, păstrarea sa tinde să îi diminueze valoarea ori devine prea costisitoare, el va fi vândut prin licitație publică, conform legii. În acest caz, drepturile şi obligațiile legate de bun se vor exercita în legătură cu prețul obținut în urma vânzării.

Art. 945. Restituirea bunului găsit către proprietar. (1) Bunul sau prețul obținut din valorificarea lui se va remite proprietarului, dacă acesta îl pretinde, sub sancțiunea decăderii, în termenul prevăzut la art. 942 alin. (2) teza a II-a, însă nu mai înainte de a se achita cheltuielile legate de păstrarea bunului.

(2) De asemenea, în cazul bunurilor cu valoare comercială, proprietarul este obligat să plătească găsitorului o recompensă reprezentând a zecea parte din preț sau din valoarea actuală a bunului. Obligația de plată a recompensei nu există în cazul prevăzut la art. 943, dacă găsitorul este persoana care deține spațiul ori un reprezentant sau un angajat al acesteia.

(3) În cazul în care proprietarul a făcut o ofertă publică de recompensă, găsitorul are dreptul de a opta între suma la care s-a obligat proprietarul prin această ofertă şi recompensa fixată de lege ori stabilită de către instanța judecătorească.

(4) Dacă bunul ori prețul nu este pretins de proprietarul originar, el va fi considerat lucru fără stăpân şi remis găsitorului pe bază de proces-verbal. În acest caz, găsitorul dobândeşte dreptul de proprietate prin ocupațiune. Dovada ocupațiunii se poate face prin procesul-verbal menționat sau prin orice alt mijloc de probă.

(5) Dacă găsitorul refuză să preia bunul sau prețul, acesta revine comunei, oraşului sau municipiului pe teritoriul căruia a fost găsit şi intră în domeniul privat al acestuia.

Art. 946. Drepturile asupra tezaurului găsit. (1) Tezaurul este orice bun mobil ascuns sau îngropat, chiar involuntar, în privința căruia nimeni nu poate dovedi că este proprietar.

(2) Dreptul de proprietate asupra tezaurului descoperit într-un bun imobil sau într-un bun mobil aparține, în cote egale, proprietarului bunului imobil sau al bunului mobil în care a fost descoperit şi descoperitorului.

(3) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică bunurilor mobile culturale, calificate astfel potrivit legii, care sunt descoperite fortuit sau ca urmare a unor cercetări arheologice sistematice, şi nici acelor bunuri care, potrivit legii, fac obiectul proprietății publice. *[**R.A.**: art. 649 C. civ. 1864]*

Legislație conexă: art. 46 şi art. 49 din Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, republicată (M. Of. nr. 259 din 9 aprilie 2014).

Art. 947. Alte dispoziții aplicabile. Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în mod corespunzător şi persoanelor care, pe un alt temei, au dreptul la restituirea bunului pierdut.

Secțiunea a 5-a. Dobândirea fructelor prin posesia de bună-credință

Art. 948. Condițiile dobândirii fructelor bunului posedat. (1) Posesorul de bună-credință dobândeşte dreptul de proprietate asupra fructelor bunului posedat.

(2) Posesorul trebuie să fie de bună-credință la data perceperii fructelor. Fructele civile percepute anticipat revin posesorului în măsura în care buna sa credință se menține la data scadenței acestora.

(3) În cazul fructelor produse de imobile înscrise în cartea funciară, buna-credință se apreciază în raport cu condițiile cerute terților dobânditori pentru a respinge acțiunea în rectificare.

(4) În celelalte cazuri, posesorul este de bună-credință atunci când are convingerea că este proprietarul bunului în temeiul unui act translativ de proprietate ale cărui cauze de ineficacitate nu le cunoaşte şi nici nu ar trebui, după împrejurări, să le cunoască. Buna-credință încetează din momentul în care cauzele de ineficacitate îi sunt cunoscute.

(5) Posesorul de rea-credință trebuie să restituie fructele percepute, precum şi contravaloarea acelora pe care a omis să le perceapă. *[**R.A.:** art. 485-487 C. civ. 1864]*

Capitolul IV. Acțiunile posesorii

Art. 949. Acțiunile posesorii. (1) Cel care a posedat un bun cel puțin un an poate solicita instanței de judecată prevenirea ori înlăturarea oricărei tulburări a posesiei sale sau, după caz, restituirea bunului. De asemenea, posesorul este îndreptățit să pretindă despăgubiri pentru prejudiciile cauzate.

(2) Exercițiul acțiunilor posesorii este recunoscut şi detentorului precar.

Legislație conexă: art. 1003-1005 CPC.

Art. 950. Persoanele împotriva cărora se pot introduce acțiunile posesorii. (1) Acțiunile posesorii pot fi introduse şi împotriva proprietarului.

(2) Acțiunea posesorie nu poate fi însă introdusă împotriva persoanei față de care există obligația de restituire a bunului.

Art. 951. Termenul de exercitare a acțiunii posesorii. (1) În caz de tulburare ori de deposedare, paşnică sau violentă, acțiunea se introduce în termenul de prescripție de un an de la data tulburării sau deposedării.

(2) Dacă tulburarea ori deposedarea este violentă, acțiunea poate fi introdusă şi de cel care exercită o posesie viciată, indiferent de durata posesiei sale.

Art. 952. Luarea măsurilor pentru conservarea bunului posedat. (1) Dacă există motive temeinice să se considere că bunul posedat poate fi distrus ori deteriorat de un lucru aflat în posesia unei alte persoane sau ca urmare a unor lucrări, precum ridicarea unei construcții, tăierea unor arbori ori efectuarea unor

săpături pe fondul învecinat, posesorul poate să ceară luarea măsurilor necesare pentru evitarea pericolului sau, dacă este cazul, încetarea lucrărilor.

(2) Până la soluționarea cererii, posesorul ori, după caz, cealaltă persoană poate fi obligată la plata unei cauțiuni, lăsate la aprecierea instanței, numai în următoarele situații:

a) dacă instanța dispune, în mod provizoriu, deplasarea lucrului ori încetarea lucrărilor, cauțiunea se stabileşte în sarcina posesorului, astfel încât să se poată repara prejudiciul ce s-ar cauza pârâtului prin această măsură;

b) dacă instanța încuviințează menținerea lucrului în starea sa actuală ori continuarea lucrărilor, cauțiunea se stabileşte în sarcina pârâtului astfel încât să se asigure posesorului sumele necesare pentru restabilirea situației anterioare.

CARTEA A IV-A. DESPRE MOŞTENIRE ŞI LIBERALITĂŢI[1]

Titlul I. Dispoziţii referitoare la moştenire în general

Capitolul I. Dispoziţii generale

Art. 953. Noţiune. Moştenirea este transmiterea patrimoniului unei persoane fizice decedate către una sau mai multe persoane în fiinţă.

Legislaţie conexă: art. 46 C. Rom.

Art. 954. Deschiderea moştenirii. (1) Moştenirea unei persoane se deschide în momentul decesului acesteia.

(2) Moştenirea se deschide la ultimul domiciliu al defunctului. Dovada ultimului domiciliu se face cu certificatul de deces sau, după caz, cu hotărârea judecătorească declarativă de moarte rămasă definitivă.

(3) Dacă ultimul domiciliu al defunctului nu este cunoscut sau nu se află pe teritoriul României, moştenirea se deschide la locul din ţară aflat în circumscripţia notarului public celui dintâi sesizat, cu condiţia ca în această circumscripţie să existe cel puţin un bun imobil al celui care lasă moştenirea. În cazul în care în patrimoniul succesoral nu există bunuri imobile, locul deschiderii moştenirii este în circumscripţia notarului public celui dintâi sesizat, cu condiţia ca în această circumscripţie să se afle bunuri mobile ale celui ce lasă moştenirea. Atunci când în patrimoniul succesoral nu există bunuri situate în România, locul deschiderii moştenirii este în circumscripţia notarului public celui dintâi sesizat.

(4) Dispoziţiile alin. (3) se aplică în mod corespunzător atunci când primul organ sesizat în vederea desfăşurării procedurii succesorale este instanţa judecătorească. *[**R.A.:** art. 651 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: ► Art. 91. Moştenirile deschise înainte de intrarea în vigoare a Codului civil sunt supuse legii în vigoare la data deschiderii moştenirii. ► Art. 92. Dispoziţiile art. 954 alin. (3) şi (4) din Codul civil se aplică numai procedurilor succesorale notariale sau judiciare începute după intrarea în vigoare a Codului civil.

Legislaţie conexă: ► Secţiunea a 3-a – „Procedura succesorală" (art. 103-120) – din Legea nr. 36/1995 a notarilor publici şi a activităţii notariale, republicată (M. Of. nr. 237 din 19 martie 2018); ► Secţiunea a 4-a – „Procedura succesorală" (art. 233-259) – din Regulamentul de aplicare a Legii notarilor publici şi a activităţii notariale nr. 36/1995, aprobat prin Ordinul ministrului justiţiei nr. 2333/C/2013 (M. Of. nr. 479 din 1 august 2013).

Art. 955. Felurile moştenirii. (1) Patrimoniul defunctului se transmite prin moştenire legală, în măsura în care cel care lasă moştenirea nu a dispus altfel prin testament.

---

[1] Dispoziţiile tranzitorii şi de punere în aplicare a cărţii a IV-a sunt cuprinse în art. 91-98 din Legea nr. 71/2011.

(2) O parte din patrimoniul defunctului se poate transmite prin moştenire testamentară, iar cealaltă parte prin moştenire legală. *[**R.A.:** art. 650 C. civ. 1864]*

Art. 956. Actele juridice asupra moştenirii nedeschise. Dacă prin lege nu se prevede altfel, sunt lovite de nulitate absolută actele juridice având ca obiect drepturi eventuale asupra unei moşteniri nedeschise încă, precum actele prin care se acceptă moştenirea sau se renunţă la aceasta, înainte de deschiderea ei, ori actele prin care se înstrăinează sau se promite înstrăinarea unor drepturi care s-ar putea dobândi la deschiderea moştenirii. *[**R.A.:** art. 702 şi art. 965 alin. (2) C. civ. 1864]*

Capitolul II. Condiţiile generale ale dreptului de a moşteni

Art. 957. Capacitatea de a moşteni. (1) O persoană poate moşteni dacă există la momentul deschiderii moştenirii. Dispoziţiile art. 36, 53 şi 208 sunt aplicabile.

(2) Dacă, în cazul morţii mai multor persoane, nu se poate stabili că una a supravieţuit alteia, acestea nu au capacitatea de a se moşteni una pe alta. *[**R.A.:** art. 654 alin. (1) C. civ. 1864 şi art. 21 din Decretul nr. 31/1954]*

Art. 958. Nedemnitatea de drept. (1) Este de drept nedemnă de a moşteni:

a) persoana condamnată penal pentru săvârşirea unei infracţiuni cu intenţia de a-l ucide pe cel care lasă moştenirea;

b) persoana condamnată penal pentru săvârşirea, înainte de deschiderea moştenirii, a unei infracţiuni cu intenţia de a-l ucide pe un alt succesibil care, dacă moştenirea ar fi fost deschisă la data săvârşirii faptei, ar fi înlăturat sau ar fi restrâns vocaţia la moştenire a făptuitorului.

(2) În cazul în care condamnarea pentru faptele menţionate la alin. (1) este împiedicată prin decesul autorului faptei, prin amnistie sau prin prescripţia răspunderii penale, nedemnitatea operează dacă acele fapte au fost constatate printr-o hotărâre judecătorească civilă definitivă.

(3) Nedemnitatea de drept poate fi constatată oricând, la cererea oricărei persoane interesate sau din oficiu de către instanţa de judecată ori de către notarul public, pe baza hotărârii judecătoreşti din care rezultă nedemnitatea. *[**R.A.:** art. 655 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 93. Prevederile art. 958 şi 959 din Codul civil se aplică numai faptelor săvârşite după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 959. Nedemnitatea judiciară. (1) Poate fi declarată nedemnă de a moşteni:

a) persoana condamnată penal pentru săvârşirea, cu intenţie, împotriva celui care lasă moştenirea a unor fapte grave de violenţă, fizică sau morală, ori, după caz, a unor fapte care au avut ca urmare moartea victimei;

b) persoana care, cu rea-credinţă, a ascuns, a alterat, a distrus sau a falsificat testamentul defunctului;

c) persoana care, prin dol sau violenţă, l-a împiedicat pe cel care lasă moştenirea să întocmească, să modifice sau să revoce testamentul.

(2) Sub sancţiunea decăderii, orice succesibil poate cere instanţei judecătoreşti să declare nedemnitatea în termen de un an de la data deschiderii moştenirii.

Introducerea acțiunii constituie un act de acceptare tacită a moştenirii de către succesibilul reclamant.

(3) Dacă hotărârea de condamnare pentru faptele prevăzute la alin. (1) lit. a) se pronunță ulterior datei deschiderii moştenirii, termenul de un an se calculează de la data rămânerii definitive a hotărârii de condamnare.

(4) Atunci când condamnarea pentru faptele menționate la alin. (1) lit. a) este împiedicată prin decesul autorului faptei, prin amnistie sau prin prescripția răspunderii penale, nedemnitatea se poate declara dacă acele fapte au fost constatate printr-o hotărâre judecătorească civilă definitivă. În acest caz, termenul de un an curge de la apariția cauzei de împiedicare a condamnării, dacă aceasta a intervenit după deschiderea moştenirii.

(5) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. b) şi c), termenul de un an curge de la data când succesibilul a cunoscut motivul de nedemnitate, dacă această dată este ulterioară deschiderii moştenirii.

(6) Comuna, oraşul sau, după caz, municipiul în a cărui rază teritorială se aflau bunurile la data deschiderii moştenirii poate introduce acțiunea prevăzută la alin. (2), în cazul în care, cu excepția autorului uneia dintre faptele prevăzute la alin. (1), nu mai există alți succesibili. Dispozițiile alin. (2)-(5) se aplică în mod corespunzător.

Legea de aplicare: Art. 93. Prevederile art. 958 şi 959 din Codul civil se aplică numai faptelor săvârşite după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 960. Efectele nedemnității. (1) Nedemnul este înlăturat atât de la moştenirea legală, cât şi de la cea testamentară.

(2) Posesia exercitată de nedemn asupra bunurilor moştenirii este considerată posesie de rea-credință.

(3) Actele de conservare, precum şi actele de administrare, în măsura în care profită moştenitorilor, încheiate între nedemn şi terți, sunt valabile. De asemenea, se mențin şi actele de dispoziție cu titlu oneros încheiate între nedemn şi terții dobânditori de bună-credință, regulile din materia cărții funciare fiind însă aplicabile. *[**R.A.:** art. 657 C. civ. 1864]*

Art. 961. Înlăturarea efectelor nedemnității. (1) Efectele nedemnității de drept sau judiciare pot fi înlăturate expres prin testament sau printr-un act autentic notarial de către cel care lasă moştenirea. Fără o declarație expresă, nu constituie înlăturare a efectelor nedemnității legatul lăsat nedemnului după săvârşirea faptei care atrage nedemnitatea.

(2) Efectele nedemnității nu pot fi înlăturate prin reabilitarea nedemnului, amnistie intervenită după condamnare, grațiere sau prin prescripția executării pedepsei penale.

Art. 962. Vocația la moştenire. Pentru a putea moşteni, o persoană trebuie să aibă calitatea cerută de lege sau să fi fost desemnată de către defunct prin testament.

Titlul II. Moştenirea legală

Capitolul I. Dispoziţii generale

Art. 963. Moştenitorii legali. (1) Moştenirea se cuvine, în ordinea şi după regulile stabilite în prezentul titlu, soţului supravieţuitor şi rudelor defunctului, şi anume descendenţilor, ascendenţilor şi colateralilor acestuia, după caz.

(2) Descendenţii şi ascendenţii au vocaţie la moştenire indiferent de gradul de rudenie cu defunctul, iar colateralii numai până la gradul al patrulea inclusiv.

(3) În lipsa moştenitorilor legali sau testamentari, patrimoniul defunctului se transmite comunei, oraşului sau, după caz, municipiului în a cărui rază teritorială se aflau bunurile la data deschiderii moştenirii. *[**R.A.:** art. 659 şi art. 680 C. civ. 1864; art. 1 din Legea nr. 319/1944]*

Art. 964. Principiile generale ale devoluţiunii legale a moştenirii. (1) Rudele defunctului vin la moştenire în următoarea ordine:

a) clasa întâi: descendenţii;

b) clasa a doua: ascendenţii privilegiaţi şi colateralii privilegiaţi;

c) clasa a treia: ascendenţii ordinari;

d) clasa a patra: colateralii ordinari.

(2) Dacă în urma dezmoştenirii rudele defunctului din clasa cea mai apropiată nu pot culege întreaga moştenire, atunci partea rămasă se atribuie rudelor din clasa subsecventă care îndeplinesc condiţiile pentru a moşteni.

(3) Înăuntrul fiecărei clase, rudele de gradul cel mai apropiat cu defunctul înlătură de la moştenire rudele de grad mai îndepărtat, cu excepţia cazurilor pentru care legea dispune altfel.

(4) Între rudele din aceeaşi clasă şi de acelaşi grad, moştenirea se împarte în mod egal, dacă legea nu prevede altfel. *[**R.A.:** art. 659, art. 669-673 C. civ. 1864]*

Capitolul II. Reprezentarea succesorală

Art. 965. Noţiune. Prin reprezentare succesorală, un moştenitor legal de un grad mai îndepărtat, numit reprezentant, urcă, în virtutea legii, în drepturile ascendentului său, numit reprezentat, pentru a culege partea din moştenire ce i s-ar fi cuvenit acestuia dacă nu ar fi fost nedemn faţă de defunct sau decedat la data deschiderii moştenirii. *[**R.A.:** art. 664 C. civ. 1864]*

Art. 966. Domeniul de aplicare. (1) Pot veni la moştenire prin reprezentare succesorală numai descendenţii copiilor defunctului şi descendenţii fraţilor sau surorilor defunctului.

(2) În limitele prevăzute la alin. (1) şi dacă sunt îndeplinite condiţiile prevăzute la art. 967, reprezentarea operează în toate cazurile, fără a deosebi după cum reprezentanţii sunt rude de acelaşi grad ori de grade diferite în raport cu defunctul. *[**R.A.:** art. 665-666 C. civ. 1864]*

Art. 967. Condiţii. (1) Poate fi reprezentată persoana lipsită de capacitatea de a moşteni, precum şi nedemnul, chiar aflat în viaţă la data deschiderii moştenirii.

(2) Pentru a veni prin reprezentare succesorală la moştenirea defunctului, reprezentantul trebuie să îndeplinească toate condiţiile generale pentru a-l moşteni pe acesta.

(3) Reprezentarea operează chiar dacă reprezentantul este nedemn faţă de reprezentat sau a renunţat la moştenirea lăsată de acesta ori a fost dezmoştenit de el.

Art. 968. Efectul general al reprezentării succesorale. (1) În cazurile în care operează reprezentarea succesorală, moştenirea se împarte pe tulpină.

(2) Prin *tulpină* se înţelege:

– înăuntrul clasei întâi, descendentul de gradul întâi care culege moştenirea sau este reprezentat la moştenire;

– înăuntrul clasei a doua, colateralul privilegiat de gradul al doilea care culege moştenirea sau este reprezentat la moştenire.

(3) Dacă aceeaşi tulpină a produs mai multe ramuri, în cadrul fiecărei ramuri subdivizarea se face tot pe tulpină, partea cuvenită descendenţilor de acelaşi grad din aceeaşi ramură împărţindu-se între ei în mod egal. *[**R.A.:** art. 667 C. civ. 1864]*

Art. 969. Efectul particular al reprezentării succesorale. (1) Copiii nedemnului concepuţi înainte de deschiderea moştenirii de la care nedemnul a fost exclus vor raporta la moştenirea acestuia din urmă bunurile pe care le-au moştenit prin reprezentarea nedemnului, dacă vin la moştenirea lui în concurs cu alţi copii ai săi, concepuţi după deschiderea moştenirii de la care a fost înlăturat nedemnul. Raportul se face numai în cazul şi în măsura în care valoarea bunurilor primite prin reprezentarea nedemnului a depăşit valoarea pasivului succesoral pe care reprezentantul a trebuit să îl suporte ca urmare a reprezentării.

(2) Raportul se face potrivit dispoziţiilor prevăzute în secţiunea a 2-a a cap. IV din titlul IV al prezentei cărţi.

Capitolul III. Moştenitorii legali

Secţiunea 1. Soţul supravieţuitor

Art. 970. Condiţii. Soţul supravieţuitor îl moşteneşte pe soţul decedat dacă, la data deschiderii moştenirii, nu există o hotărâre de divorţ definitivă.

Art. 971. Vocaţia la moştenire a soţului supravieţuitor. (1) Soţul supravieţuitor este chemat la moştenire în concurs cu oricare dintre clasele de moştenitori legali.

(2) În absenţa persoanelor prevăzute la alin. (1) sau dacă niciuna dintre ele nu vrea ori nu poate să vină la moştenire, soţul supravieţuitor culege întreaga moştenire. *[**R.A.:** art. 1 lit. e) din Legea nr. 319/1944]*

Art. 972. Cota succesorală a soţului supravieţuitor. (1) Cota soţului supravieţuitor este de:

a) un sfert din moştenire, dacă vine în concurs cu descendenţii defunctului;

b) o treime din moştenire, dacă vine în concurs atât cu ascendenţi privilegiaţi, cât şi cu colaterali privilegiaţi ai defunctului;

c) o jumătate din moştenire, dacă vine în concurs fie numai cu ascendenţi privilegiaţi, fie numai cu colaterali privilegiaţi ai defunctului;

d) trei sferturi din moştenire, dacă vine în concurs fie cu ascendenţi ordinari, fie cu colaterali ordinari ai defunctului.

(2) Cota soţului supravieţuitor în concurs cu moştenitori legali aparţinând unor clase diferite se stabileşte ca şi când acesta ar fi venit în concurs numai cu cea mai apropiată dintre ele.

(3) Dacă, în urma căsătoriei putative, două sau mai multe persoane au situaţia unui soţ supravieţuitor, cota stabilită potrivit alin. (1) şi (2) se împarte în mod egal între acestea. *[**R.A.:** art. 1 din Legea nr. 319/1944]*

Art. 973. Dreptul de abitaţie al soţului supravieţuitor. (1) Soţul supravieţuitor care nu este titular al niciunui drept real de a folosi o altă locuinţă corespunzătoare nevoilor sale beneficiază de un drept de abitaţie asupra casei în care a locuit până la data deschiderii moştenirii, dacă această casă face parte din bunurile moştenirii.

(2) Dreptul de abitaţie este gratuit, inalienabil şi insesizabil.

(3) Oricare dintre moştenitori poate cere fie restrângerea dreptului de abitaţie, dacă locuinţa nu este necesară în întregime soţului supravieţuitor, fie schimbarea obiectului abitaţiei, dacă pune la dispoziţia soţului supravieţuitor o altă locuinţă corespunzătoare.

(4) Dreptul de abitaţie se stinge la partaj, dar nu mai devreme de un an de la data deschiderii moştenirii. Acest drept încetează, chiar înainte de împlinirea termenului de un an, în caz de recăsătorire a soţului supravieţuitor.

(5) Toate litigiile cu privire la dreptul de abitaţie reglementat prin prezentul articol se soluţionează de către instanţa competentă să judece partajul moştenirii, care va hotărî de urgenţă, în camera de consiliu. *[**R.A.:** art. 4 din Legea nr. 319/1944]*

Art. 974. Dreptul special de moştenire al soţului supravieţuitor. Când nu vine în concurs cu descendenţii defunctului, soţul supravieţuitor moşteneşte, pe lângă cota stabilită potrivit art. 972, mobilierul şi obiectele de uz casnic care au fost afectate folosinţei comune a soţilor. *[**R.A.:** art. 5 din Legea nr. 319/1944]*

Secţiunea a 2-a. Descendenţii defunctului

Art. 975. Dreptul de moştenire al descendenţilor. (1) Descendenţii sunt copiii defunctului şi urmaşii lor în linie dreaptă la nesfârşit.

(2) Descendenţii defunctului înlătură moştenitorii din celelalte clase şi vin la moştenire în ordinea proximităţii gradului de rudenie. Dispoziţiile art. 964 alin. (2) se aplică în mod corespunzător.

(3) În concurs cu soţul supravieţuitor, descendenţii defunctului, indiferent de numărul lor, culeg împreună trei sferturi din moştenire.

(4) Moştenirea sau partea din moştenire care li se cuvine descendenţilor se împarte între aceştia în mod egal, când vin la moştenire în nume propriu, ori pe tulpină, când vin la moştenire prin reprezentare succesorală. *[**R.A.:** art. 1 lit. a) din Legea nr. 319/1944; art. 669 C. civ. 1864]*

Secţiunea a 3-a. Ascendenţii privilegiaţi şi colateralii privilegiaţi

Art. 976. Vocaţia la moştenire a ascendenţilor privilegiaţi şi a colateralilor privilegiaţi. (1) Ascendenţii privilegiaţi sunt tatăl şi mama defunctului.

(2) Colateralii privilegiați sunt frații și surorile defunctului, precum și descendenții acestora, până la al patrulea grad inclusiv cu defunctul.

(3) Ascendenții privilegiați și colateralii privilegiați vin la moștenire dacă descendenții nu îndeplinesc condițiile necesare pentru a moșteni. Dispozițiile art. 963 alin. (2) se aplică în mod corespunzător. *[**R.A.:** art. 670 C. civ. 1864]*

Art. 977. Împărțirea moștenirii între soțul supraviețuitor, ascendenții privilegiați și colateralii privilegiați. (1) Dacă soțul supraviețuitor vine la moștenire în concurs atât cu ascendenți privilegiați, cât și cu colaterali privilegiați ai defunctului, partea cuvenită clasei a doua este de două treimi din moștenire.

(2) Dacă soțul supraviețuitor vine la moștenire în concurs fie numai cu ascendenți privilegiați, fie numai cu colaterali privilegiați ai defunctului, partea cuvenită clasei a doua este de o jumătate din moștenire. *[**R.A.:** art. 1 lit. b) și c) din Legea nr. 319/1944]*

Art. 978. Împărțirea moștenirii între ascendenții privilegiați și colateralii privilegiați. Moștenirea sau partea din moștenire cuvenită ascendenților privilegiați și colateralilor privilegiați se împarte între aceștia în funcție de numărul ascendenților privilegiați care vin la moștenire, după cum urmează:

a) în cazul în care la moștenire vine un singur părinte, acesta va culege un sfert, iar colateralii privilegiați, indiferent de numărul lor, vor culege trei sferturi;

b) în cazul în care la moștenire vin 2 părinți, aceștia vor culege împreună o jumătate, iar colateralii privilegiați, indiferent de numărul lor, vor culege cealaltă jumătate. *[**R.A.:** art. 671 și art. 673 C. civ. 1864]*

Art. 979. Absența ascendenților privilegiați sau a colateralilor privilegiați. (1) În cazul în care colateralii privilegiați nu îndeplinesc condițiile necesare pentru a moșteni, ascendenții privilegiați vor culege moștenirea sau partea din moștenire cuvenită clasei a doua.

(2) În cazul în care ascendenții privilegiați nu îndeplinesc condițiile necesare pentru a moșteni, colateralii privilegiați vor culege moștenirea sau partea din moștenire cuvenită clasei a doua. *[**R.A.:** art. 672 C. civ. 1864]*

Art. 980. Împărțirea moștenirii între ascendenții privilegiați. Moștenirea sau partea din moștenire cuvenită ascendenților privilegiați se împarte între aceștia în mod egal. *[**R.A.:** art. 670 C. civ. 1864]*

Art. 981. Împărțirea moștenirii între colateralii privilegiați. (1) Moștenirea sau partea din moștenire cuvenită colateralilor privilegiați se împarte între aceștia în mod egal.

(2) În cazul în care colateralii privilegiați vin la moștenire prin reprezentare succesorală, moștenirea sau partea din moștenire ce li se cuvine se împarte între ei pe tulpină.

(3) În cazul în care colateralii privilegiați sunt rude cu defunctul pe linii colaterale diferite, moștenirea sau partea din moștenire ce li se cuvine se împarte, în mod egal, între linia maternă și cea paternă. În cadrul fiecărei linii, sunt aplicabile dispozițiile alin. (1) și (2).

(4) În ipoteza prevăzută la alin. (3), colateralii privilegiați care sunt rude cu defunctul pe ambele linii vor culege, pe fiecare dintre acestea, partea din moștenire ce li se cuvine. *[**R.A.:** art. 674 C. civ. 1864]*

Secțiunea a 4-a. Ascendenții ordinari

Art. 982. Dreptul de moștenire al ascendenților ordinari. (1) Ascendenții ordinari sunt rudele în linie dreaptă ascendentă ale defunctului, cu excepția părinților acestuia.

(2) Ascendenții ordinari vin la moștenire dacă descendenții, ascendenții privilegiați și colateralii privilegiați nu îndeplinesc condițiile necesare pentru a moșteni. Dispozițiile art. 964 alin. (2) se aplică în mod corespunzător.

(3) Ascendenții ordinari vin la moștenire în ordinea gradelor de rudenie cu defunctul.

(4) În concurs cu soțul supraviețuitor, ascendenții ordinari ai defunctului, indiferent de numărul lor, culeg împreună un sfert din moștenire.

(5) Moștenirea sau partea din moștenire cuvenită ascendenților ordinari de același grad se împarte între aceștia în mod egal. *[**R.A.:** art. 675 C. civ. 1864; art. 1 lit. d) din Legea nr. 319/1944]*

Secțiunea a 5-a. Colateralii ordinari

Art. 983. Dreptul de moștenire al colateralilor ordinari. (1) Colateralii ordinari sunt rudele colaterale ale defunctului până la gradul al patrulea inclusiv, cu excepția colateralilor privilegiați.

(2) Colateralii ordinari vin la moștenire dacă descendenții, ascendenții privilegiați, colateralii privilegiați și ascendenții ordinari nu îndeplinesc condițiile necesare pentru a moșteni. Dispozițiile art. 964 alin. (2) se aplică în mod corespunzător.

(3) Colateralii ordinari vin la moștenire în ordinea gradelor de rudenie cu defunctul.

(4) În concurs cu soțul supraviețuitor, colateralii ordinari ai defunctului, indiferent de numărul lor, culeg împreună un sfert din moștenire.

(5) Moștenirea sau partea din moștenire cuvenită colateralilor ordinari de același grad se împarte între aceștia în mod egal. *[**R.A.:** art. 675 C. civ. 1864; art. 1 lit. d) din Legea nr. 319/1944]*

Titlul III. Liberalitățile

Capitolul I. Dispoziții comune

Secțiunea 1. Dispoziții preliminare

Art. 984. Noțiune și categorii. (1) Liberalitatea este actul juridic prin care o persoană dispune cu titlu gratuit de bunurile sale, în tot sau în parte, în favoarea unei alte persoane.

(2) Nu se pot face liberalități decât prin donație sau prin legat cuprins în testament. *[**R.A.:** art. 800 C. civ. 1864]*

Art. 985. Donația. Donația este contractul prin care, cu intenția de a gratifica, o parte, numită donator, dispune în mod irevocabil de un bun în favoarea celeilalte părți, numită donatar. *[R.A.: art. 801 C. civ. 1864]*

Art. 986. Legatul. Legatul este dispoziția testamentară prin care testatorul stipulează ca, la decesul său, unul sau mai mulți legatari să dobândească întregul său patrimoniu, o fracțiune din acesta sau anumite bunuri determinate. *[R.A.: art. 802 C. civ. 1864]*

Secțiunea a 2-a. Capacitatea în materie de liberalități

Art. 987. Capacitatea de folosință. (1) Orice persoană poate face şi primi liberalități, cu respectarea regulilor privind capacitatea.

(2) Condiția capacității de a dispune prin liberalități trebuie îndeplinită la data la care dispunătorul îşi exprimă consimțământul.

(3) Condiția capacității de a primi o donație trebuie îndeplinită la data la care donatarul acceptă donația.

(4) Condiția capacității de a primi un legat trebuie îndeplinită la data deschiderii moştenirii testatorului. *[R.A.: art. 808 C. civ. 1864]*

Art. 988. Lipsa capacității depline de exercițiu a dispunătorului. (1) Cel lipsit de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă nu poate dispune de bunurile sale prin liberalități, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

(2) Sub sancțiunea nulității relative, nici chiar după dobândirea capacității depline de exercițiu persoana nu poate dispune prin liberalități în folosul celui care a avut calitatea de reprezentant ori ocrotitor legal al său, înainte ca acesta să fi primit de la instanța de tutelă descărcare pentru gestiunea sa. Se exceptează situația în care reprezentantul ori, după caz, ocrotitorul legal este ascendentul dispunătorului. *[R.A.: art. 806, art. 807 şi art. 809 C. civ. 1864]*

Art. 989. Desemnarea beneficiarului liberalității. (1) Sub sancțiunea nulității absolute, dispunătorul trebuie să îl determine pe beneficiarul liberalității ori cel puțin să prevadă criteriile pe baza cărora acest beneficiar să poată fi determinat la data la care liberalitatea produce efecte juridice.

(2) Persoana care nu există la data întocmirii liberalității poate beneficia de o liberalitate dacă aceasta este făcută în favoarea unei persoane capabile, cu sarcina pentru aceasta din urmă de a transmite beneficiarului obiectul liberalității îndată ce va fi posibil.

(3) Sub sancțiunea nulității absolute, dispunătorul nu poate lăsa unui terț dreptul de a-l desemna pe beneficiarul liberalității sau de a stabili obiectul acesteia. Cu toate acestea, repartizarea bunurilor transmise prin legat unor persoane desemnate de testator poate fi lăsată la aprecierea unui terț.

(4) Este valabilă liberalitatea făcută unei persoane desemnate de dispunător, cu o sarcină în favoarea unei persoane alese fie de gratificat, fie de un terț desemnat, la rândul său, tot de către dispunător.

Art. 990. Incapacitățile speciale. (1) Sunt anulabile liberalitățile făcute medicilor, farmaciştilor sau altor persoane, în perioada în care, în mod direct sau indirect,

îi acordau îngrijiri de specialitate dispunătorului pentru boala care este cauză a decesului.

(2) Sunt exceptate de la prevederile alin. (1):

a) liberalităţile făcute soţului, rudelor în linie dreaptă sau colateralilor privilegiaţi;

b) liberalităţile făcute altor rude până la al patrulea grad inclusiv, dacă, la data liberalităţii, dispunătorul nu are soţ şi nici rude în linie dreaptă sau colaterali privilegiaţi.

(3) Dispoziţiile alin. (1) şi (2) sunt aplicabile şi în privinţa preoţilor sau a altor persoane care acordau asistenţă religioasă în timpul bolii care este cauză a decesului.

(4) Dacă dispunătorul a decedat din cauza bolii, termenul de prescripţie a dreptului la acţiunea în anulare curge de la data la care moştenitorii au luat cunoştinţă de existenţa liberalităţii.

(5) În cazul în care dispunătorul s-a restabilit, legatul devine valabil, iar acţiunea în anularea donaţiei poate fi introdusă în termen de 3 ani de la data la care dispunătorul s-a restabilit. *[**R.A.:** art. 810 C. civ. 1864]*

Art. 991. Incapacităţile speciale în materia legatelor. Sunt anulabile legatele în favoarea:

a) notarului public care a autentificat testamentul;

b) interpretului care a participat la procedura de autentificare a testamentului;

c) martorilor, în cazurile prevăzute la art. 1.043 alin. (2) şi art. 1.047 alin. (3);

d) agenţilor instrumentatori, în cazurile prevăzute la art. 1.047;

e) persoanelor care au acordat, în mod legal, asistenţă juridică la redactarea testamentului.

Art. 992. Simulaţia. (1) Sancţiunea nulităţii relative prevăzute la art. 988 alin. (2), art. 990 şi 991 se aplică şi liberalităţilor deghizate sub forma unui contract cu titlu oneros sau făcute unei persoane interpuse.

(2) Sunt prezumate până la proba contrară ca fiind persoane interpuse ascendenţii, descendenţii şi soţul persoanei incapabile de a primi liberalităţi, precum şi ascendenţii şi descendenţii soţului acestei persoane. *[**R.A.:** art. 812 C. civ. 1864]*

Secţiunea a 3-a. Substituţiile fideicomisare

Art. 993. Noţiune. Dispoziţia prin care o persoană, denumită *instituit,* este însărcinată să administreze bunul sau bunurile care constituie obiectul liberalităţii şi să le transmită unui terţ, denumit *substituit,* desemnat de dispunător, nu produce efecte decât în cazul în care este permisă de lege. *[**R.A.:** art. 803 C. civ. 1864]*

Art. 994. Substituţia fideicomisară. (1) O liberalitate poate fi grevată de o sarcină care constă în obligaţia instituitului, donatar sau legatar, de a administra bunurile care constituie obiectul liberalităţii şi de a le transmite, la decesul său, substituitului desemnat de dispunător.

(2) Instituitului i se aplică în mod corespunzător dispoziţiile din prezentul cod referitoare la fiduciar.

(3) Incapacităţile de a dispune se apreciază în raport cu dispunătorul, iar cele de a primi, în raport cu instituitul şi cu substituitul.

Art. 995. Efectele cu privire la bunuri. (1) Sarcina prevăzută la art. 994 produce efecte numai cu privire la bunurile care au constituit obiectul liberalității şi care la data decesului instituitului pot fi identificate şi se află în patrimoniul său.

(2) Atunci când liberalitatea are ca obiect valori mobiliare, sarcina produce efecte şi asupra valorilor mobiliare care le înlocuiesc.

(3) Dacă liberalitatea are ca obiect drepturi supuse formalităților de publicitate, sarcina trebuie să respecte aceleaşi formalități. În cazul imobilelor, sarcina este supusă notării în cartea funciară.

Art. 996. Drepturile substituitului. (1) Drepturile substituitului se nasc la moartea instituitului.

(2) Substituitul dobândeşte bunurile care constituie obiectul liberalității ca efect al voinței dispunătorului.

(3) Substituitul nu poate fi, la rândul său, supus obligației de administrare şi de transmitere a bunurilor.

Art. 997. Garanțiile şi asigurările. În vederea executării sarcinii, dispunătorul poate impune instituitului constituirea de garanții şi încheierea unor contracte de asigurare.

Art. 998. Imputarea sarcinii asupra cotității disponibile. Dacă instituitul este moştenitor rezervatar al dispunătorului, sarcina nu poate încălca rezerva sa succesorală.

Art. 999. Acceptarea donației după decesul dispunătorului. Oferta de donație făcută substituitului poate fi acceptată de acesta şi după decesul dispunătorului.

Art. 1.000. Ineficacitatea substituției. Atunci când substituitul predecedează instituitului sau renunță la beneficiul liberalității, bunul revine instituitului, cu excepția cazului în care s-a prevăzut că bunul va fi cules de moştenitorii substituitului ori a fost desemnat un al doilea substituit.

Secțiunea a 4-a. Liberalitățile reziduale

Art. 1.001. Noțiune. Dispunătorul poate stipula ca substituitul să fie gratificat cu ceea ce rămâne, la data decesului instituitului, din donațiile sau legatele făcute în favoarea acestuia din urmă.

Art. 1.002. Dreptul de dispoziție al instituitului. Liberalitatea reziduală nu îl împiedică pe instituit să încheie acte cu titlu oneros şi nici să rețină bunurile ori sumele obținute în urma încheierii acestora.

Art. 1.003. Interdicția de a dispune cu titlu gratuit. (1) Instituitul nu poate dispune prin testament de bunurile care au constituit obiectul unei liberalități reziduale.

(2) Dispunătorul poate interzice instituitului să dispună de bunuri prin donație. Cu toate acestea, atunci când este moştenitor rezervatar al dispunătorului, instituitul păstrează posibilitatea de a dispune prin acte între vii sau pentru cauză de moarte de bunurile care au constituit obiectul donațiilor imputate asupra rezervei sale succesorale.

Art. 1.004. Independența patrimonială a instituitului. Instituitul nu este ținut să dea socoteală dispunătorului ori moștenitorilor acestuia.

Art. 1.005. Aplicarea regulilor substituției fideicomisare. Dispozițiile prevăzute la art. 995, art. 996 alin. (2), art. 997, 999 şi 1.000 sunt aplicabile liberalităților reziduale.

Secțiunea a 5-a. Revizuirea condițiilor şi sarcinilor

Art. 1.006. Domeniul de aplicare. Dacă, din cauza unor situații imprevizibile şi neimputabile beneficiarului, survenite acceptării liberalității[1], îndeplinirea condițiilor sau executarea sarcinilor care afectează liberalitatea a devenit extrem de dificilă ori excesiv de oneroasă pentru beneficiar, acesta poate cere revizuirea sarcinilor sau a condițiilor.

Art. 1.007. Soluționarea cererii de revizuire. (1) Cu respectarea, pe cât posibil, a voinței dispunătorului, instanța de judecată sesizată cu cererea de revizuire poate să dispună modificări cantitative sau calitative ale condițiilor sau ale sarcinilor care afectează liberalitatea ori să le grupeze cu acelea similare provenind din alte liberalități.

(2) Instanța de judecată poate autoriza înstrăinarea parțială sau totală a obiectului liberalității, stabilind ca prețul să fie folosit în scopuri conforme cu voința dispunătorului, precum şi orice alte măsuri care să mențină pe cât posibil destinația urmărită de acesta.

Art. 1.008. Înlăturarea efectelor revizuirii. Dacă motivele care au determinat revizuirea condițiilor sau a sarcinilor nu mai subzistă, persoana interesată poate cere înlăturarea pentru viitor a efectelor revizuirii.

Secțiunea a 6-a. Dispoziții speciale

Art. 1.009. Clauzele considerate nescrise. (1) Este considerată nescrisă clauza prin care, sub sancțiunea desființării liberalității sau restituirii obiectului acesteia, beneficiarul este obligat să nu conteste validitatea unei clauze de inalienabilitate ori să nu solicite revizuirea condițiilor sau a sarcinilor.

(2) De asemenea, este considerată nescrisă dispoziția testamentară prin care se prevede dezmoştenirea ca sancțiune pentru încălcarea obligațiilor prevăzute la alin. (1) sau pentru contestarea dispozițiilor din testament care aduc atingere drepturilor moştenitorilor rezervatari ori sunt contrare ordinii publice sau bunelor moravuri.

Art. 1.010. Confirmarea liberalităților. Confirmarea unei liberalități de către moştenitorii universali ori cu titlu universal ai dispunătorului atrage renunțarea la dreptul de a opune viciile de formă sau orice alte motive de nulitate, fără ca prin această renunțare să se prejudicieze drepturile terților.

---

[1] *N.r.* Credem că, dintr-o eroare de redactare, a fost omis cuvântul „*ulterior*", din ansamblul reglementării acestei instituții deducându-se însă faptul că situațiile imprevizibile şi neimputabile beneficiarului trebuie să intervină „*ulterior* acceptării liberalității".

Capitolul II. Donația

Secțiunea 1. Încheierea contractului

Art. 1.011. Forma donației. (1) Donația se încheie prin înscris autentic, sub sancțiunea nulității absolute.

(2) Nu sunt supuse dispoziției alin. (1) donațiile indirecte, cele deghizate şi darurile manuale.

(3) Bunurile mobile care constituie obiectul donației trebuie enumerate şi evaluate într-un înscris, chiar sub semnătură privată, sub sancțiunea nulității absolute a donației.

(4) Bunurile mobile corporale cu o valoare de până la 25.000 lei pot face obiectul unui dar manual, cu excepția cazurilor prevăzute de lege. Darul manual se încheie valabil prin acordul de voințe al părților, însoțit de tradițiunea bunului. *[**R.A.:** art. 813 şi art. 827 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 94. Plafonul valoric al bunurilor mobile corporale prevăzut la art. 1.011 alin. (4) din Codul civil va fi actualizat periodic, prin hotărâre a Guvernului.

Art. 1.012. Înregistrarea donației autentice. În scop de informare a persoanelor care justifică existența unui interes legitim, notarul care autentifică un contract de donație are obligația să înscrie de îndată acest contract în registrul național notarial, ținut în format electronic, potrivit legii. Dispozițiile în materie de carte funciară rămân aplicabile.

Art. 1.013. Formarea contractului. (1) Oferta de donație poate fi revocată cât timp ofertantul nu a luat cunoştință de acceptarea destinatarului. Incapacitatea sau decesul ofertantului atrage caducitatea acceptării.

(2) Oferta nu mai poate fi acceptată după decesul destinatarului ei. Moştenitorii destinatarului pot însă comunica acceptarea făcută de acesta.

(3) Oferta de donație făcută unei persoane lipsite de capacitate de exercițiu se acceptă de către reprezentantul legal.

(4) Oferta de donație făcută unei persoane cu capacitate de exercițiu restrânsă poate fi acceptată de către aceasta, cu încuviințarea ocrotitorului legal. *[**R.A.:** art. 814-815 C. civ. 1864]*

Art. 1.014. Promisiunea de donație. (1) Sub sancțiunea nulității absolute, promisiunea de donație este supusă formei autentice.

(2) În caz de neexecutare din partea promitentului, promisiunea de donație nu conferă beneficiarului decât dreptul de a pretinde daune-interese echivalente cu cheltuielile pe care le-a făcut şi avantajele pe care le-a acordat terților în considerarea promisiunii.

Art. 1.015. Principiul irevocabilității. (1) Donația nu este valabilă atunci când cuprinde clauze ce permit donatorului să o revoce prin voința sa.

(2) Astfel, este lovită de nulitate absolută donația care:

a) este afectată de o condiție a cărei realizare depinde exclusiv de voința donatorului;

b) impune donatarului plata datoriilor pe care donatorul le-ar contracta în viitor, dacă valoarea maximă a acestora nu este determinată în contractul de donație;

c) conferă donatorului dreptul de a denunța unilateral contractul;

d) permite donatorului să dispună în viitor de bunul donat, chiar dacă donatorul moare fără să fi dispus de acel bun. Dacă dreptul de a dispune vizează doar o parte din bunurile donate, nulitatea operează numai în privința acestei părți. *[**R.A.:** art. 801, art. 822-824 C. civ. 1864]*

Art. 1.016. Întoarcerea convențională. (1) Contractul poate să prevadă întoarcerea bunurilor dăruite, fie pentru cazul când donatarul ar predeceda donatorului, fie pentru cazul când atât donatarul, cât şi descendenții săi ar predeceda donatorului.

(2) În cazul în care donația are ca obiect bunuri supuse unor formalități de publicitate, atât dreptul donatarului, cât şi dreptul de întoarcere sunt supuse acestor formalități. *[**R.A.:** art. 825 C. civ. 1864]*

Secțiunea a 2-a. Efectele donației

Art. 1.017. Răspunderea donatorului. În executarea donației, dispunătorul răspunde numai pentru dol şi culpă gravă.

Art. 1.018. Garanția contra evicțiunii. (1) Donatorul nu răspunde pentru evicțiune decât dacă a promis expres garanția sau dacă evicțiunea decurge din fapta sa ori dintr-o împrejurare care afectează dreptul transmis, pe care a cunoscut-o şi nu a comunicat-o donatarului la încheierea contractului.

(2) În cazul donației cu sarcini, în limita valorii acestora, donatorul răspunde pentru evicțiune ca şi vânzătorul. *[**R.A.:** art. 828 C. civ. 1864]*

Art. 1.019. Garanția contra viciilor ascunse. (1) Donatorul nu răspunde pentru viciile ascunse ale bunului donat.

(2) Totuşi, dacă a cunoscut viciile ascunse şi nu le-a adus la cunoştința donatarului la încheierea contractului, donatorul este ținut să repare prejudiciul cauzat donatarului prin aceste vicii.

(3) În cazul donației cu sarcini, în limita valorii acestora, donatorul răspunde pentru viciile ascunse ca şi vânzătorul.

Secțiunea a 3-a. Revocarea donației

§1. Dispoziții comune

Art. 1.020. Cauzele de revocare. Donația poate fi revocată pentru ingratitudine şi pentru neexecutarea fără justificare a sarcinilor la care s-a obligat donatarul. *[**R.A.:** art. 829 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 96. Prevederile art. 829 din Codul civil din 1864 nu se aplică în cazul în care copilul s-a născut după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 1.021. Modul de operare. Revocarea pentru ingratitudine şi pentru neîndeplinirea sarcinilor nu operează de drept. *[**R.A.:** art. 832 C. civ. 1864]*

Art. 1.022. Revocarea promisiunii de donație. (1) Promisiunea de donație se revocă de drept dacă anterior executării sale se iveşte unul dintre cazurile de revocare pentru ingratitudine prevăzute la art. 1023.

(2) De asemenea, promisiunea de donație se revocă de drept şi atunci când, anterior executării sale, situația materială a promitentului s-a deteriorat într-o asemenea măsură încât executarea promisiunii a devenit excesiv de oneroasă pentru acesta ori promitentul a devenit insolvabil.

§2. Revocarea pentru ingratitudine

Art. 1.023. Cazuri. Donația se revocă pentru ingratitudine în următoarele cazuri:

a) dacă donatarul a atentat la viața donatorului, a unei persoane apropiate lui sau, ştiind că alții intenționează să atenteze, nu l-a înştiințat;

b) dacă donatarul se face vinovat de fapte penale, cruzimi sau injurii grave față de donator;

c) dacă donatarul refuză în mod nejustificat să asigure alimente donatorului ajuns în nevoie, în limita valorii actuale a bunului donat, ținându-se însă seama de starea în care se afla bunul la momentul donației. *[**R.A.:** art. 831 C. civ. 1864]*

Art. 1.024. Cererea de revocare. (1) Dreptul la acțiunea prin care se solicită revocarea pentru ingratitudine se prescrie în termen de un an din ziua în care donatorul a ştiut că donatarul a săvârşit fapta de ingratitudine.

(2) Acțiunea în revocare pentru ingratitudine poate fi exercitată numai împotriva donatarului. Dacă donatarul moare după introducerea acțiunii, aceasta poate fi continuată împotriva moştenitorilor.

(3) Cererea de revocare nu poate fi introdusă de moştenitorii donatorului, cu excepția cazului în care donatorul a decedat în termenul prevăzut la alin. (1) fără să îl fi iertat pe donatar. De asemenea, moştenitorii pot introduce acțiunea în revocare în termen de un an de la data morții donatorului, dacă acesta a decedat fără să fi cunoscut cauza de revocare.

(4) Acțiunea pornită de donator poate fi continuată de moştenitorii acestuia. *[**R.A.:** art. 833 C. civ. 1864]*

Art. 1.025. Efectele generale ale revocării. (1) În caz de revocare pentru ingratitudine, dacă restituirea în natură a bunului donat nu este posibilă, donatarul va fi obligat să plătească valoarea acestuia, socotită la data soluționării cauzei.

(2) În urma revocării donației pentru ingratitudine, donatarul va fi obligat să restituie fructele pe care le-a perceput începând cu data introducerii cererii de revocare a donației. *[**R.A.:** art. 834 alin. (2) C. civ. 1864]*

Art. 1.026. Efectele speciale ale revocării. Revocarea pentru ingratitudine nu are niciun efect în privința drepturilor reale asupra bunului donat dobândite de la donatar, cu titlu oneros, de către terții de bună-credință şi nici asupra garanțiilor constituite în favoarea acestora. În cazul bunurilor supuse unor formalități de publicitate, dreptul terțului trebuie să fi fost înscris anterior înregistrării cererii de revocare în registrele de publicitate aferente. *[**R.A.:** art. 834 alin. (1) C. civ. 1864]*

§3. Revocarea pentru neexecutarea sarcinii

Art. 1.027. Acțiunile în caz de neexecutare a sarcinii. (1) Dacă donatarul nu îndeplineşte sarcina la care s-a obligat, donatorul sau succesorii săi în drepturi pot cere fie executarea sarcinii, fie revocarea donației.

(2) În cazul în care sarcina a fost stipulată în favoarea unui terț, acesta poate cere numai executarea sarcinii.

(3) Dreptul la acțiunea prin care se solicită executarea sarcinii sau revocarea donației se prescrie în termen de 3 ani de la data la care sarcina trebuia executată.

Art. 1.028. Întinderea obligației de executare. Donatarul este ținut să îndeplinească sarcina numai în limita valorii bunului donat, actualizată la data la care sarcina trebuia îndeplinită.

Art. 1.029. Efecte. Când donația este revocată pentru neîndeplinirea sarcinilor, bunul reintră în patrimoniul donatorului liber de orice drepturi constituite între timp asupra lui, sub rezerva dispozițiilor art. 1.648. *[**R.A.:** art. 830 C. civ. 1864]*

Secțiunea a 4-a. Donațiile făcute viitorilor soți în vederea căsătoriei şi donațiile între soți

Art. 1.030. Caducitatea donațiilor. Donațiile făcute viitorilor soți sau unuia dintre ei, sub condiția încheierii căsătoriei, nu produc efecte în cazul în care căsătoria nu se încheie.

Art. 1.031. Revocabilitatea donației între soți. Orice donație încheiată între soți este revocabilă numai în timpul căsătoriei. *[**R.A.:** art. 937 C. civ. 1864]*

Art. 1.032. Nulitatea donației între soți. Nulitatea căsătoriei atrage nulitatea relativă a donației făcute soțului de rea-credință.

Art. 1.033. Donațiile simulate. (1) Este lovită de nulitate orice simulație în care donația reprezintă contractul secret în scopul de a eluda revocabilitatea donațiilor între soți.

(2) Este prezumată persoană interpusă, până la proba contrară, orice rudă a donatarului la a cărei moştenire acesta ar avea vocație în momentul donației şi care nu a rezultat din căsătoria cu donatorul. *[**R.A.:** art. 938 C. civ. 1864]*

Capitolul III. Testamentul

Secțiunea 1. Dispoziții generale

Art. 1.034. Noțiune. Testamentul este actul unilateral, personal şi revocabil prin care o persoană, numită testator, dispune, în una dintre formele cerute de lege, pentru timpul când nu va mai fi în viață. *[**R.A.:** art. 802 C. civ. 1864]*

Art. 1.035. Conținutul testamentului. Testamentul conține dispoziții referitoare la patrimoniul succesoral sau la bunurile ce fac parte din acesta, precum şi la desemnarea directă sau indirectă a legatarului. Alături de aceste dispoziții sau chiar şi în lipsa unor asemenea dispoziții, testamentul poate să conțină dispoziții referitoare

la partaj, revocarea dispozițiilor testamentare anterioare, dezmoştenire, numirea de executori testamentari, sarcini impuse legatarilor sau moştenitorilor legali şi alte dispoziții care produc efecte după decesul testatorului.

Art. 1.036. Testamentul reciproc. Sub sancțiunea nulității absolute a testamentului, două sau mai multe persoane nu pot dispune, prin acelaşi testament, una în favoarea celeilalte sau în favoarea unui terț. *[**R.A.:** art. 857 C. civ. 1864]*

Art. 1.037. Proba testamentului. (1) Orice persoană care pretinde un drept ce se întemeiază pe un testament trebuie să dovedească existența şi conținutul lui în una dintre formele prevăzute de lege.

(2) Dacă testamentul a dispărut printr-un caz fortuit sau de forță majoră ori prin fapta unui terț, fie după moartea testatorului, fie în timpul vieții sale, însă fără ca acesta să îi fi cunoscut dispariția, valabilitatea formei şi cuprinsul testamentului vor putea fi dovedite prin orice mijloc de probă.

Art. 1.038. Consimțământul testatorului. (1) Testamentul este valabil numai dacă testatorul a avut discernământ şi consimțământul său nu a fost viciat.

(2) Dolul poate atrage anularea testamentului chiar dacă manoperele dolosive nu au fost săvârşite de beneficiarul dispozițiilor testamentare şi nici nu au fost cunoscute de către acesta.

Art. 1.039. Interpretarea testamentului. (1) Regulile de interpretare a contractelor sunt aplicabile şi testamentului, în măsura în care sunt compatibile cu caracterele juridice ale acestuia.

(2) Elementele extrinseci înscrisului testamentar pot fi folosite numai în măsura în care se sprijină pe cele intrinseci.

(3) Legatul în favoarea creditorului nu este prezumat a fi făcut în compensația creanței sale.

Secțiunea a 2-a. Formele testamentului

Art. 1.040. Formele testamentului ordinar. Testamentul ordinar poate fi olograf sau autentic. *[**R.A.:** art. 858 C. civ. 1864]*

Art. 1.041. Testamentul olograf. Sub sancțiunea nulității absolute, testamentul olograf trebuie scris în întregime, datat şi semnat de mâna testatorului. *[**R.A.:** art. 859 C. civ. 1864]*

Art. 1.042. Deschiderea testamentului olograf. (1) Înainte de a fi executat, testamentul olograf se va prezenta unui notar public pentru a fi vizat spre neschimbare.

(2) În cadrul procedurii succesorale, notarul public procedează, în condițiile legii speciale, la deschiderea şi validarea testamentului olograf şi îl depune în dosarul succesoral. Deschiderea testamentului şi starea în care se găseşte se constată prin proces-verbal.

(3) Cei interesați pot primi, după vizarea spre neschimbare, pe cheltuiala lor, copii legalizate ale testamentului olograf.

(4) După finalizarea procedurii succesorale, originalul testamentului se predă legatarilor, potrivit înțelegerii dintre ei, iar în lipsa acesteia, persoanei desemnate prin hotărâre judecătorească.

Art. 1.043. Testamentul autentic. (1) Testamentul este autentic dacă a fost autentificat de un notar public sau de o altă persoană învestită cu autoritate publică de către stat, potrivit legii.

(2) Cu ocazia autentificării, testatorul poate fi asistat de unul sau de 2 martori. *[**R.A.:** art. 860 C. civ. 1864]*

Art. 1.044. Întocmirea testamentului autentic. (1) Testatorul îşi dictează dispoziţiile în faţa notarului, care se îngrijeşte de scrierea actului şi apoi i-l citeşte sau, după caz, i-l dă să îl citească, menţionându-se expres îndeplinirea acestor formalităţi. Dacă dispunătorul îşi redactase deja actul de ultimă voinţă, testamentul autentic îi va fi citit de către notar.

(2) După citire, dispunătorul trebuie să declare că actul exprimă ultima sa voinţă.

(3) Testamentul este apoi semnat de către testator, iar încheierea de autentificare de către notar.

Art. 1.045. Autentificarea în situaţii particulare. (1) În cazul acelora care, din pricina infirmităţii, a bolii sau din orice alte cauze, nu pot semna, notarul public, îndeplinind actul, va face menţiune despre această împrejurare în încheierea pe care o întocmeşte, menţiunea astfel făcută ţinând loc de semnătură. Menţiunea va fi citită testatorului de către notar, în prezenţa a 2 martori, această formalitate suplinind absenţa semnăturii testatorului.

(2) Declaraţia de voinţă a surdului, mutului sau surdomutului, ştiutori de carte, se va da în scris în faţa notarului public, prin înscrierea de către parte, înaintea semnăturii, a menţiunii „consimt la prezentul act, pe care l-am citit".

(3) Dacă surdul, mutul sau surdomutul este, din orice motiv, în imposibilitate de a scrie, declaraţia de voinţă se va lua prin interpret, dispoziţiile alin. (1) aplicându-se în mod corespunzător.

(4) Pentru a lua consimţământul unui nevăzător, notarul public va întreba dacă a auzit bine când i s-a citit cuprinsul testamentului, consemnând aceasta în încheierea de autentificare.

Legislaţie conexă: art. 95-97 din Legea nr. 36/1995 a notarilor publici şi a activităţii notariale, republicată (M. Of. nr. 237 din 19 martie 2018).

Art. 1.046. Înregistrarea testamentului autentic. În scop de informare a persoanelor care justifică existenţa unui interes legitim, notarul care autentifică testamentul are obligaţia să îl înscrie, de îndată, în Registrul naţional notarial ţinut în format electronic, potrivit legii. Informaţii cu privire la existenţa unui testament se pot da numai după decesul testatorului.

Legea de aplicare: Art. 95. Înlăturarea efectelor nedemnităţii prin testament autentic sau printr-un act autentic notarial este supusă înscrierii în Registrul naţional notarial prevăzut la art. 1.046 din Codul civil.

Art. 1.047. Testamentele privilegiate. (1) Se poate întocmi în mod valabil un testament în următoarele situaţii speciale:

a) în faţa unui funcţionar competent al autorităţii civile locale, în caz de epidemii, catastrofe, războaie sau alte asemenea împrejurări excepţionale;

b) în fața comandantului vasului sau a celui care îl înlocuieşte, dacă testatorul se află la bordul unui vas sub pavilionul României, în cursul unei călătorii maritime sau fluviale. Testamentul întocmit la bordul unei aeronave este supus aceloraşi condiții;

c) în fața comandantului unității militare ori a celui care îl înlocuieşte, dacă testatorul este militar sau, fără a avea această calitate, este salariat ori prestează servicii în cadrul forțelor armate ale României şi nu se poate adresa unui notar public;

d) în fața directorului, medicului şef al instituției sanitare sau a medicului şef al serviciului ori, în lipsa acestora, în fața medicului de gardă, cât timp dispunătorul este internat într-o instituție sanitară în care notarul public nu are acces.

(2) În toate cazurile prevăzute la alin. (1) este obligatoriu ca testamentul să se întocmească în prezența a 2 martori.

(3) Testamentul privilegiat se semnează de testator, de agentul instrumentator şi de cei 2 martori. Dacă testatorul sau unul dintre martori nu poate semna, se va face mențiune despre cauza care l-a împiedicat să semneze.

(4) Dispozițiile alin. (3) sunt prevăzute sub sancțiunea nulității absolute.

(5) Prevederile art. 1.042 se aplică în mod corespunzător şi în privința testamentului privilegiat. *[**R.A.**: art. 868-870 şi art. 872-886 C. civ. 1864]*

Art. 1.048. Caducitatea testamentelor privilegiate. (1) Testamentul privilegiat devine caduc la 15 zile de la data când dispunătorul ar fi putut să testeze în vreuna dintre formele ordinare. Termenul se suspendă dacă testatorul a ajuns într-o stare în care nu îi este cu putință să testeze.

(2) Prevederile alin. (1) nu se aplică dispoziției testamentare prin care se recunoaşte un copil. *[**R.A.**: art. 871 şi art. 882 C. civ. 1864]*

Art. 1.049. Testamentul sumelor şi valorilor depozitate. (1) Dispozițiile testamentare privind sumele de bani, valorile sau titlurile de valoare depuse la instituții specializate sunt valabile cu respectarea condițiilor de formă prevăzute de legile speciale aplicabile acestor instituții.

(2) Instituțiile specializate nu vor putea proceda la predarea legatului având ca obiect sume de bani, valori sau titluri de valoare decât în baza hotărârii judecătoreşti ori a certificatului de moştenitor care constată valabilitatea dispoziției testamentare şi calitatea de legatar, prevederile referitoare la raport şi reducțiune fiind aplicabile.

(3) Instituțiile de credit au obligația ca, la instituirea de către clienții acestora a unei dispoziții testamentare, să comunice, de îndată, mențiunea acesteia în registrul prevăzut la art. 1.046.

Legislație conexă: ► art. 117[1] din O.U.G. nr. 99/2006 privind instituțiile de credit şi adecvarea capitalului (M. Of. nr. 1.027 din 27 decembrie 2006); ► Ordinul ministrului justiției nr. 1903/C/2011 privind condițiile de formă necesare pentru valabilitatea dispozițiilor testamentare privind sumele de bani, valorile sau titlurile de valoare depuse de clienții instituțiilor de credit (M. Of. nr. 684 din 27 septembrie 2011).

Art. 1.050. Conversiunea formei testamentare. Un testament nul din cauza unui viciu de formă produce efecte dacă îndeplineşte condițiile prevăzute de lege pentru altă formă testamentară.

Secțiunea a 3-a. Revocarea voluntară a testamentului

Art. 1.051. Revocarea voluntară expresă. (1) Un testament nu poate fi revocat expres, în tot sau în parte, decât printr-un act autentic notarial sau printr-un testament ulterior.

(2) Testamentul care revocă un testament anterior poate fi întocmit într-o formă diferită de aceea a testamentului revocat.

(3) Revocarea expresă a testamentului făcută printr-un act autentic notarial sau printr-un testament autentic se va înscrie de îndată de către notar în registrul național notarial prevăzut la art. 1.046. *[**R.A.:** art. 920 C. civ. 1864]*

Art. 1.052. Revocarea voluntară tacită. (1) Testatorul poate revoca testamentul olograf şi prin distrugerea, ruperea sau ştergerea sa. Ştergerea unei dispoziții a testamentului olograf de către testator implică revocarea acelei dispoziții. Modificările realizate prin ştergere se semnează de către testator.

(2) Distrugerea, ruperea sau ştergerea testamentului olograf, cunoscută de testator, atrage de asemenea revocarea, cu condiția ca acesta să fi fost în măsură să îl refacă.

(3) Testamentul ulterior nu îl revocă pe cel anterior decât în măsura în care conține dispoziții contrare sau incompatibile cu acesta. Efectele revocării nu sunt înlăturate în caz de caducitate sau revocare a testamentului ulterior. *[**R.A.:** art. 921-922 C. civ. 1864]*

Art. 1.053. Retractarea revocării. (1) Dispoziția revocatorie poate fi retractată în mod expres prin act autentic notarial sau prin testament.

(2) Retractarea unei dispoziții revocatorii înlătură efectele revocării, cu excepția cazului în care testatorul şi-a manifestat voința în sens contrar sau dacă această intenție a testatorului rezultă din împrejurările concrete. Dispozițiile art. 1.051 alin. (3) rămân aplicabile.

(3) Retractarea unei dispoziții revocatorii făcută printr-un act autentic notarial sau printr-un testament autentic se va înscrie de îndată de către notar în registrul național notarial prevăzut la art. 1.046.

Secțiunea a 4-a. Legatul

§1. Categorii de legate

Art. 1.054. Clasificarea legatelor. (1) Legatele sunt universale, cu titlu universal sau cu titlu particular.

(2) Legatul poate fi pur şi simplu, cu termen, sub condiție sau cu sarcină.

Art. 1.055. Legatul universal. Legatul universal este dispoziția testamentară care conferă uneia sau mai multor persoane vocație la întreaga moştenire. *[**R.A.:** art. 888 C. civ. 1864]*

Art. 1.056. Legatul cu titlu universal. (1) Legatul cu titlu universal este dispoziția testamentară care conferă uneia sau mai multor persoane vocație la o fracțiune a moştenirii.

(2) Prin *fracțiune a moştenirii* se înțelege:

a) fie proprietatea unei cote-părți din aceasta;

b) fie un dezmembrământ al proprietății asupra totalității sau a unei cote-părți din moştenire;

c) fie proprietatea sau un dezmembrământ asupra totalității ori asupra unei cote-părți din universalitatea bunurilor determinate după natura sau proveniența lor. *[**R.A.:** art. 894 alin. (1) C. civ. 1864]*

Art. 1.057. Legatul cu titlu particular. Orice legat care nu este universal sau cu titlu universal este un legat cu titlu particular. *[**R.A.:** art. 894 alin. (2) C. civ. 1864]*

§2. Efectele legatelor

Art. 1.058. Fructele bunurilor ce constituie obiectul legatului. Legatarul are dreptul la fructele bunurilor moştenirii care i se cuvin din ziua deschiderii moştenirii sau din ziua în care legatul produce efecte în privința sa, cu excepția cazului în care cel care a posedat bunurile ce constituie obiectul legatului a fost de bună-credință. *[**R.A.:** art. 890, art. 898 C. civ. 1864]*

Art. 1.059. Drepturile legatarului cu titlu particular. (1) Legatarul cu titlu particular al unui bun individual determinat dobândeşte proprietatea acestuia de la data deschiderii moştenirii.

(2) Legatarul cu titlu particular al unor bunuri de gen este titularul unei creanțe asupra moştenirii. Dacă testatorul nu a prevăzut altfel, cel însărcinat cu executarea acestui legat este obligat a preda bunuri de calitate medie. *[**R.A.:** art. 899 alin. (1) şi art. 908 C. civ. 1864]*

Art. 1.060. Sarcina excesivă a legatului cu titlu particular. (1) Dacă legatarul nu poate îndeplini sarcina cu care este grevat legatul său fără a depăşi valoarea bunurilor primite în temeiul acestuia, se va putea libera predând beneficiarului sarcinii bunurile ce i-au fost lăsate prin legat sau valoarea lor.

(2) Valoarea bunurilor lăsate prin legat şi a sarcinilor va fi aceea de la data deschiderii moştenirii.

Art. 1.061. Accesoriile bunului care constituie obiectul unui legat cu titlu particular. (1) Bunul care constituie obiectul unui legat cu titlu particular se predă cu accesoriile sale, în starea în care se găseşte la data deschiderii moştenirii.

(2) Legatul cuprinde şi dreptul la acțiunea în despăgubire pentru prejudiciul adus bunului de către un terț după întocmirea testamentului.

(3) Legatul unui bun care, după întocmirea testamentului, a cunoscut creşteri cantitative, calitative sau valorice prin alipire, lucrări autonome, lucrări adăugate sau achiziționarea altor bunuri în cadrul unei universalități se prezumă, până la proba contrară, a viza întreg bunul ori universalitatea rezultată. *[**R.A.:** art. 903-904 C. civ. 1864]*

Art. 1.062. Legatul rentei viagere sau al unei creanțe de întreținere. Când obiectul legatului cuprinde o rentă viageră sau o creanță de întreținere, executarea acestuia este datorată din ziua deschiderii moştenirii.

Art. 1.063. Legatul alternativ. În cazul în care legatarului cu titlu particular i-a fost lăsat fie un bun, fie altul, dreptul de alegere revine celui ținut să execute legatul, dacă testatorul nu a conferit acest drept legatarului sau unui terț.

Art. 1.064. Legatul bunului altuia. (1) Când bunul individual determinat care a făcut obiectul unui legat cu titlu particular aparține unei alte persoane decât testatorul şi nu este cuprins în patrimoniul acestuia la data deschiderii moştenirii, atunci se aplică dispozițiile prezentului articol.

(2) Dacă, la data întocmirii testamentului, testatorul nu a ştiut că bunul nu este al său, legatul este anulabil.

(3) În cazul în care testatorul a ştiut că bunul nu este al său, cel însărcinat cu executarea legatului este obligat, la alegerea sa, să dea fie bunul în natură, fie valoarea acestuia de la data deschiderii moştenirii. *[**R.A.:** art. 906-907 C. civ. 1864]*

Art. 1.065. Legatul conjunctiv. (1) Legatul cu titlu particular este prezumat a fi conjunctiv atunci când testatorul a lăsat, prin acelaşi testament, un bun determinat individual sau generic mai multor legatari cu titlu particular, fără a preciza partea fiecăruia.

(2) În cazul legatului conjunctiv, dacă unul dintre legatari nu vrea sau nu poate să primească legatul, partea lui va profita celorlalți legatari.

(3) Prevederile alin. (2) se aplică şi atunci când obiectul legatului conjunctiv îl constituie un dezmembrământ al dreptului de proprietate. *[**R.A.:** art. 929 C. civ. 1864]*

Art. 1.066. Cheltuielile predării legatului. În lipsa unei dispoziții testamentare sau legale contrare, cheltuielile predării legatului sunt în sarcina moştenirii, fără ca prin aceasta să se aducă atingere rezervei succesorale. *[**R.A.:** art. 901 C. civ. 1864]*

Art. 1.067. Dreptul de preferință al creditorilor moştenirii față de legatari. (1) Creditorii moştenirii au dreptul să fie plătiți cu prioritate față de legatari.

(2) Dacă legatele cu titlu particular depăşesc activul net al moştenirii, ele vor fi reduse în măsura depăşirii, la cererea creditorilor moştenirii sau a celui care este obligat să le execute.

(3) În cazul în care, fără a se cunoaşte anumite datorii sau sarcini ale moştenirii, a fost executat un legat, moştenitorul legal sau testamentar, creditorii sau orice persoană interesată poate solicita restituirea de la legatarul plătit, în măsura în care legatul urmează a fi redus. *[**R.A.:** art. 909 C. civ. 1864]*

§3. Ineficacitatea legatelor

Art. 1.068. Revocarea voluntară a legatului. (1) Legatele sunt supuse dispozițiilor privind revocarea voluntară a testamentului.

(2) Orice înstrăinare a bunului ce constituie obiectul unui legat cu titlu particular, consimțită de către testator, chiar dacă este afectată de modalități, revocă implicit legatul pentru tot ceea ce s-a înstrăinat.

(3) Ineficacitatea înstrăinării nu afectează revocarea decât dacă:

a) este determinată de incapacitatea sau vicierea voinței testatorului; ori

b) înstrăinarea reprezintă o donație în favoarea beneficiarului legatului şi nu s-a făcut sub condiții sau cu sarcini substanțial diferite de acelea care afectează legatul.

(4) Distrugerea voluntară de către testator a bunului ce constituie obiectul legatului cu titlu particular revocă implicit legatul. *[**R.A.:** art. 923 şi art. 927 C. civ. 1864]*

Art. 1.069. Revocarea judecătorească. (1) Revocarea judecătorească a legatului poate fi cerută în cazul neîndeplinirii, fără justificare, a sarcinii instituite de testator. Neîndeplinirea fortuită a sarcinii poate atrage revocarea numai dacă, potrivit voinței testatorului, eficacitatea legatului este condiționată de executarea sarcinii.

(2) Revocarea judecătorească a legatului poate fi solicitată şi pentru ingratitudine în următoarele cazuri:

a) dacă legatarul a atentat la viața testatorului, a unei persoane apropiate lui sau, ştiind că alții intenționează să atenteze, nu l-a înştiințat;

b) dacă legatarul se face vinovat de fapte penale, cruzimi sau injurii grave față de testator ori de injurii grave la adresa memoriei testatorului. *[**R.A.:** art. 930 C. civ. 1864]*

Art. 1.070. Termenul de prescripție. Dreptul la acțiunea în revocarea judecătorească a legatului se prescrie în termen de un an de la data la care moştenitorul a cunoscut fapta de ingratitudine sau, după caz, de la data la care sarcina trebuia executată. *[**R.A.:** art. 931 C. civ. 1864]*

Art. 1.071. Caducitatea legatului. Orice legat devine caduc atunci când:

a) legatarul nu mai este în viață la data deschiderii moştenirii;

b) legatarul este incapabil de a primi legatul la data deschiderii moştenirii;

c) legatarul este nedemn;

d) legatarul renunță la legat;

e) legatarul decedează înaintea împlinirii condiției suspensive ce afectează legatul, dacă aceasta avea un caracter pur personal;

f) bunul ce formează obiectul legatului cu titlu particular a pierit în totalitate din motive care nu țin de voința testatorului, în timpul vieții testatorului sau înaintea împlinirii condiției suspensive ce afectează legatul. *[**R.A.:** art. 924, art. 925, art. 927 şi art. 928 C. civ. 1864]*

Art. 1.072. Destinația bunurilor constituind obiectul unui legat ineficace. Ineficacitatea legatului din cauza nulității, revocării, caducității sau desființării pentru nerealizarea condiției suspensive ori pentru îndeplinirea condiției rezolutorii profită moştenitorilor ale căror drepturi succesorale ar fi fost micşorate sau, după caz, înlăturate prin existența legatului sau care aveau obligația să execute legatul.

Art. 1.073. Regimul legatului-sarcină. Cu excepția cazului prevăzut la art. 1.071 lit. f), caducitatea sau revocarea judecătorească a unui legat grevat cu un legat-sarcină în favoarea unui terț nu atrage ineficacitatea acestui din urmă legat. Moştenitorii care beneficiază de ineficacitatea legatului sunt obligați să execute legatul-sarcină.

Secțiunea a 5-a. Dezmoştenirea

Art. 1.074. Noțiune. (1) Dezmoştenirea este dispoziția testamentară prin care testatorul îi înlătură de la moştenire, în tot sau în parte, pe unul sau mai mulți dintre moştenitorii săi legali.

(2) Dezmoştenirea este directă atunci când testatorul dispune prin testament înlăturarea de la moştenire a unuia sau mai multor moştenitori legali şi indirectă atunci când testatorul instituie unul sau mai mulți legatari.

Art. 1.075. Efectele. (1) În cazul dezmoştenirii soţului supravieţuitor, moştenitorii din clasa cu care acesta vine în concurs culeg partea din moştenire rămasă după atribuirea cotei cuvenite soţului supravieţuitor ca urmare a dezmoştenirii.

(2) Dacă, în urma dezmoştenirii, pe lângă soţul supravieţuitor, vin la moştenire atât cel dezmoştenit, cât şi acela care beneficiază de dezmoştenire, acesta din urmă culege partea rămasă după atribuirea cotei soţului supravieţuitor şi a cotei celui dezmoştenit.

(3) Atunci când, în urma dezmoştenirii, un moştenitor primeşte o cotă inferioară cotei sale legale, moştenitorul cu care vine în concurs culege partea care ar fi revenit celui dezmoştenit.

(4) Dacă, în urma dezmoştenirii, o persoană este înlăturată total de la moştenire, cota ce i s-ar fi cuvenit se atribuie moştenitorilor cu care ar fi venit în concurs sau, în lipsa acestora, moştenitorilor subsecvenţi.

(5) Dispoziţiile prevăzute la alin. (1)-(4) nu pot profita persoanelor incapabile de a primi legate.

Art. 1.076. Nulitatea. (1) Dispoziţia testamentară prin care moştenitorii legali au fost dezmoşteniţi este supusă cauzelor de nulitate, absolută sau relativă, prevăzute de lege.

(2) Termenul de prescripţie a dreptului la acţiunea în anulare curge de la data la care cei dezmoşteniţi au luat cunoştinţă de dispoziţia testamentară prin care au fost înlăturaţi de la moştenire, dar nu mai devreme de data deschiderii moştenirii.

Secţiunea a 6-a. Execuţiunea testamentară

Art. 1.077. Desemnarea şi misiunea executorului. (1) Testatorul poate numi una sau mai multe persoane, conferindu-le împuternicirea necesară executării dispoziţiilor testamentare. Executorul testamentar poate fi desemnat şi de către un terţ determinat prin testament.

(2) Dacă au fost desemnaţi mai mulţi executori testamentari, oricare dintre ei poate acţiona fără concursul celorlalţi, cu excepţia cazului în care testatorul a dispus altfel sau le-a împărţit atribuţiile.

(3) Puterile executorului testamentar pot fi exercitate de la data acceptării misiunii prin declaraţie autentică notarială. *[**R.A.:** art. 910 şi art. 918 C. civ. 1864]*

Art. 1.078. Capacitatea executorului. Persoana lipsită de capacitate de exerciţiu sau cu capacitate de exerciţiu restrânsă nu poate fi executor testamentar. *[**R.A.:** art. 913, art. 915 C. civ. 1864]*

Art. 1.079. Dreptul de administrare. (1) Executorul testamentar are dreptul să administreze patrimoniul succesoral pe o perioadă de cel mult 2 ani de la data deschiderii moştenirii, chiar dacă testatorul nu i-a conferit în mod expres acest drept.

(2) Prin testament, dreptul de administrare poate fi restrâns doar la o parte din patrimoniul succesoral sau la un termen mai scurt.

(3) Termenul de 2 ani poate fi prelungit de instanţa de judecată, pentru motive temeinice, prin acordarea unor termene succesive de câte un an. *[**R.A.:** art. 911 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 97. Execuțiunile testamentare începute înainte de data intrării în vigoare a Codului civil nu pot dura mai mult de 2 ani calculați de la această dată, cu posibilitatea de prelungire în condițiile art. 1.079 alin. (3) din Codul civil.

Art. 1.080. Puterile executorului. (1) Executorul testamentar:

a)[1] va cere, în condițiile legii, punerea sigiliilor, dacă printre moștenitori sunt și minori, persoane care beneficiază de consiliere judiciară ori tutelă specială sau dispărute;

b) va stărui a se face inventarul bunurilor moștenirii în prezența sau cu citarea moștenitorilor;

c) va cere instanței să încuviințeze vânzarea bunurilor, în lipsă de sume suficiente pentru executarea legatelor. Instanța va putea încuviința vânzarea imobilelor succesorale numai dacă nu există moștenitori rezervatari;

d) va depune diligențe pentru executarea testamentului, iar în caz de contestație, pentru a apăra validitatea sa;

e) va plăti datoriile moștenirii dacă a fost împuternicit în acest sens prin testament. În lipsa unei asemenea împuterniciri, executorul testamentar va putea achita datoriile numai cu încuviințarea instanței;

f) va încasa creanțele moștenirii.

(2) Testatorul poate dispune ca executorul testamentar să procedeze la partajarea bunurilor moștenirii. Partajul produce efecte numai dacă proiectul prezentat de către executor a fost aprobat de toți moștenitorii. *[**R.A.:** art. 916 alin. (1)-(4) C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 98. În cazul moștenirilor care se deschid după data intrării în vigoare a Codului civil, executorii cu sau fără sezină, instituiți prin testamente anterioare acestei date, au atribuțiile prevăzute la art. 1.080 din Codul civil, cu excepția cazului în care atribuțiile au fost limitate expres de testator.

Art. 1.081. Transmiterea execuțiunii. (1) Puterile executorului testamentar nu pot fi transmise.

(2) Misiunea executorului testamentar numit în considerarea unei funcții determinate poate fi continuată de către persoana care preia acea funcție. *[**R.A.:** art. 917 C. civ. 1864]*

Art. 1.082. Obligația de a da socoteală și răspunderea executorului. (1) La sfârșitul fiecărui an și la încetarea misiunii sale, executorul testamentar este obligat să dea socoteală pentru gestiunea sa, chiar dacă nu există moștenitori rezervatari. Această obligație se transmite moștenitorilor executorului.

(2) Executorul testamentar răspunde ca un mandatar în legătură cu executarea dispozițiilor testamentare.

(3) Dacă au fost desemnați mai mulți executori testamentari, răspunderea acestora este solidară, cu excepția cazului în care testatorul le-a împărțit atribuțiile și fiecare dintre ei s-a limitat la misiunea încredințată. *[**R.A.:** art. 916 alin. (5) și art. 918 alin. (2) C. civ. 1864]*

---

[1] Lit. a) de la alin. (1) al art. 1080 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. 7 pct. 61 din Legea nr. 140/2022.

Art. 1.083. Remunerația executorului. Misiunea executorului testamentar este gratuită, dacă testatorul nu a stabilit o remunerație în sarcina moștenirii.

Art. 1.084. Suportarea cheltuielilor. Cheltuielile făcute de executorul testamentar în exercitarea puterilor sale sunt în sarcina moștenirii. *[**R.A.:** art. 919 C. civ. 1864]*

Art. 1.085. Încetarea execuțiunii. Execuțiunea testamentară poate înceta:

a) prin îndeplinirea sau imposibilitatea aducerii la îndeplinire a misiunii primite;

b) prin renunțare în forma unei declarații autentice notariale;

c) prin decesul executorului testamentar;

d)[1] prin instituirea consilierii judiciare sau a tutelei speciale cu privire la executorul testamentar;

e) prin revocarea de către instanță a executorului testamentar care nu își îndeplinește misiunea ori o îndeplinește în mod necorespunzător;

f) prin expirarea termenului în care se exercită dreptul de administrare, afară de cazul în care instanța decide prelungirea termenului.

Capitolul IV. Rezerva succesorală, cotitatea disponibilă și reducțiunea liberalităților excesive

Secțiunea 1. Rezerva succesorală și cotitatea disponibilă

Art. 1.086. Noțiunea de rezervă succesorală. Rezerva succesorală este partea din bunurile moștenirii la care moștenitorii rezervatari au dreptul în virtutea legii, chiar împotriva voinței defunctului, manifestată prin liberalități ori dezmoșteniri.

Art. 1.087. Moștenitorii rezervatari. Sunt moștenitori rezervatari soțul supraviețuitor, descendenții și ascendenții privilegiați ai defunctului. *[**R.A.:** art. 841-843 C. civ. 1864; art. 2 din Legea nr. 319/1944]*

Art. 1.088. Întinderea rezervei succesorale. Rezerva succesorală a fiecărui moștenitor rezervatar este de jumătate din cota succesorală care, în absența liberalităților sau dezmoștenirilor, i s-ar fi cuvenit ca moștenitor legal. *[**R.A.:** art. 843 C. civ. 1864]*

Art. 1.089. Noțiunea de cotitate disponibilă. Cotitatea disponibilă este partea din bunurile moștenirii care nu este rezervată prin lege și de care defunctul putea dispune în mod neîngrădit prin liberalități.

Art. 1.090. Cotitatea disponibilă specială a soțului supraviețuitor. (1) Liberalitățile neraportabile făcute soțului supraviețuitor, care vine la moștenire în concurs cu alți descendenți decât cei comuni lor, nu pot depăși un sfert din moștenire și nici partea descendentului care a primit cel mai puțin.

(2) Dacă defunctul nu a dispus prin liberalități de diferența dintre cotitatea disponibilă stabilită potrivit art. 1.089 și cotitatea disponibilă specială, atunci această diferență revine descendenților.

---

[1] Lit. d) de la art. 1085 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. 7 pct. 62 din Legea nr. 140/2022.

(3) Dispozițiile alin. (1) și (2) se aplică în mod corespunzător atunci când descendentul menționat la alin. (1) a fost dezmoștenit direct, iar de această dezmoștenire ar beneficia soțul supraviețuitor. *[**R.A.:** art. 939 C. civ. 1864]*

Secțiunea a 2-a. Reducțiunea liberalităților excesive

Art. 1.091. Stabilirea rezervei succesorale și a cotității disponibile. (1) Valoarea masei succesorale, în funcție de care se determină rezerva succesorală și cotitatea disponibilă, se stabilește astfel:

a) determinarea activului brut al moștenirii, prin însumarea valorii bunurilor existente în patrimoniul succesoral la data deschiderii moștenirii;

b) determinarea activului net al moștenirii, prin scăderea pasivului succesoral din activul brut;

c) reunirea fictivă, doar pentru calcul, la activul net, a valorii donațiilor făcute de cel care lasă moștenirea.

(2) În vederea aplicării alin. (1) lit. c), se ia în considerare valoarea la data deschiderii moștenirii a bunurilor donate, ținându-se însă cont de starea lor în momentul donației, din care se scade valoarea sarcinilor asumate prin contractele de donație. Dacă bunurile au fost înstrăinate de donatar, se ține seama de valoarea lor la data înstrăinării. Dacă bunurile donate au fost înlocuite cu altele, se ține cont de valoarea, la data deschiderii moștenirii, a bunurilor intrate în patrimoniu și de starea lor la momentul dobândirii. Totuși, dacă devalorizarea bunurilor intrate în patrimoniu era inevitabilă la data dobândirii, în virtutea naturii lor, înlocuirea bunurilor nu este luată în considerare. În măsura în care bunul donat sau cel care l-a înlocuit pe acesta a pierit fortuit, indiferent de data pieirii, donația nu se va supune reunirii fictive. Sumele de bani sunt supuse indexării în raport cu indicele inflației, corespunzător perioadei cuprinse între data intrării lor în patrimoniul donatarului și data deschiderii moștenirii.

(3) Nu se va ține seama în stabilirea rezervei de darurile obișnuite, de donațiile remuneratorii și, în măsura în care nu sunt excesive, nici de sumele cheltuite pentru întreținerea sau, dacă este cazul, pentru formarea profesională a descendenților, a părinților sau a soțului și nici de cheltuielile de nuntă.

(4) Până la dovada contrară, înstrăinarea cu titlu oneros către un descendent ori un ascendent privilegiat sau către soțul supraviețuitor este prezumată a fi donație dacă înstrăinarea s-a făcut cu rezerva uzufructului, uzului ori abitației sau în schimbul întreținerii pe viață ori a unei rente viagere. Prezumția operează numai în favoarea descendenților, ascendenților privilegiați și a soțului supraviețuitor ai defunctului, dacă aceștia nu au consimțit la înstrăinare.

(5) Rezerva succesorală și cotitatea disponibilă se calculează în funcție de valoarea stabilită potrivit alin. (1). La stabilirea rezervei nu se ține seama de cei care au renunțat la moștenire, cu excepția celor obligați la raport, potrivit art. 1.147 alin. (2). *[**R.A.:** art. 759, art. 845 și art. 849 C. civ. 1864]*

Art. 1.092. Modul de operare. După deschiderea moștenirii, liberalitățile care încalcă rezerva succesorală sunt supuse reducțiunii, la cerere. *[**R.A.:** art. 847 C. civ. 1864]*

Art. 1.093. Persoanele care pot cere reducțiunea. Reducțiunea liberalităților excesive poate fi cerută numai de către moştenitorii rezervatari, de succesorii lor, precum şi de către creditorii chirografari ai moştenitorilor rezervatari. *[**R.A.:** art. 848 C. civ. 1864]*

Art. 1.094. Căile de realizare a reducțiunii. (1) Reducțiunea liberalităților excesive se poate realiza prin buna învoială a celor interesați.

(2) În lipsa unei asemenea învoieli, reducțiunea poate fi invocată în fața instanței de judecată pe cale de excepție sau pe cale de acțiune, după caz.

(3) În cazul pluralității de moştenitori rezervatari, reducțiunea operează numai în limita cotei de rezervă cuvenite celui care a cerut-o şi profită numai acestuia.

Art. 1.095. Termenul de prescripție. (1) Dreptul la acțiunea în reducțiune a liberalităților excesive se prescrie în termen de 3 ani de la data deschiderii moştenirii sau, după caz, de la data la care moştenitorii rezervatari au pierdut posesia bunurilor care formează obiectul liberalităților.

(2) În cazul liberalităților excesive a căror existență nu a fost cunoscută de moştenitorii rezervatari, termenul de prescripție începe să curgă de la data când au cunoscut existența acestora şi caracterul lor excesiv.

(3) Excepția de reducțiune este imprescriptibilă extinctiv.

Art. 1.096. Ordinea reducțiunii. (1) Legatele se reduc înaintea donațiilor.

(2) Legatele se reduc toate deodată şi proporțional, afară dacă testatorul a dispus că anumite legate vor avea preferință, caz în care vor fi reduse mai întâi celelalte legate.

(3) Donațiile se reduc succesiv, în ordinea inversă a datei lor, începând cu cea mai nouă.

(4) Donațiile concomitente se reduc toate deodată şi proporțional, afară dacă donatorul a dispus că anumite donații vor avea preferință, caz în care vor fi reduse mai întâi celelalte donații.

(5) Dacă beneficiarul donației care ar trebui redusă este insolvabil, se va proceda la reducțiunea donației anterioare. *[**R.A.:** art. 850-853 C. civ. 1864]*

Art. 1.097. Efectele reducțiunii. (1) Reducțiunea are ca efect ineficacitatea legatelor sau, după caz, desființarea donațiilor în măsura necesară întregirii rezervei succesorale.

(2) Întregirea rezervei, ca urmare a reducțiunii, se realizează în natură.

(3) Reducțiunea se realizează prin echivalent în cazul în care, înainte de deschiderea moştenirii, donatarul a înstrăinat bunul ori a constituit asupra lui drepturi reale, precum şi atunci când bunul a pierit dintr-o cauză imputabilă donatarului.

(4) Când donația supusă reducțiunii a fost făcută unui moştenitor rezervatar care nu este obligat la raportul donației, acesta va putea păstra în contul rezervei sale partea care depăşeşte cotitatea disponibilă.

(5) Dacă donatarul este un succesibil obligat la raport, iar partea supusă reducțiunii reprezintă mai puțin de jumătate din valoarea bunului donat, donatarul rezervatar poate păstra bunul, iar reducțiunea necesară întregirii rezervei celorlalți moştenitori rezervatari se va face prin luare mai puțin sau prin echivalent bănesc.

(6) În cazul întregirii rezervei în natură, gratificatul păstrează fructele părții din bun care depășește cotitatea disponibilă, percepute până la data la care cei îndreptățiți au cerut reducțiunea. *[**R.A.:** art. 765, art. 770 alin. (2) şi art. 854 C. civ. 1864]*

Art. 1.098. Reducțiunea unor liberalități speciale. (1) Dacă donația sau legatul are ca obiect un uzufruct, uz ori abitație sau o rentă ori întreținere viageră, moştenitorii rezervatari au facultatea fie de a executa liberalitatea astfel cum a fost stipulată, fie de a abandona proprietatea cotității disponibile în favoarea beneficiarului liberalității, fie de a solicita reducțiunea potrivit dreptului comun.

(2) Dacă moştenitorii rezervatari nu se înțeleg asupra opțiunii, reducțiunea se va face potrivit dreptului comun. *[**R.A.:** art. 844 C. civ. 1864]*

Art. 1.099. Imputarea liberalităților. (1) Dacă beneficiarul liberalității nu este moştenitor rezervatar, liberalitatea primită se impută asupra cotității disponibile, iar dacă o depăşeşte, este supusă reducțiunii.

(2) Dacă gratificatul este moştenitor rezervatar şi liberalitatea nu este supusă raportului, ea se impută asupra cotității disponibile. Dacă este cazul, excedentul se impută asupra cotei de rezervă la care are dreptul gratificatul şi, dacă o depăşeşte, este supus reducțiunii.

(3) Dacă gratificatul este moştenitor rezervatar şi liberalitatea este supusă raportului, ea se impută asupra rezervei celui gratificat, iar dacă există, excedentul se impută asupra cotității disponibile, afară de cazul în care dispunătorul a stipulat imputarea sa asupra rezervei globale. În acest ultim caz, numai partea care excedează rezervei globale se impută asupra cotității disponibile. În toate cazurile, dacă se depăşeşte cotitatea disponibilă, liberalitatea este supusă reducțiunii.

(4) Dacă există mai multe liberalități, imputarea se face potrivit alin. (1)-(3), ținând seama şi de ordinea reducțiunii liberalităților excesive. *[**R.A.:** art. 770 alin. (1), art. 847 şi art. 851 C. civ. 1864]*

Titlul IV. Transmisiunea şi partajul moştenirii

Capitolul I. Transmisiunea moştenirii

Secțiunea 1. Dispoziții generale

Art. 1.100. Noțiunile de opțiune succesorală şi de succesibil. (1) Cel chemat la moştenire în temeiul legii sau al voinței defunctului poate accepta moştenirea sau poate renunța la ea.

(2) Prin *succesibil* se înțelege persoana care îndeplineşte condițiile prevăzute de lege pentru a putea moşteni, dar care nu şi-a exercitat încă dreptul de opțiune succesorală. *[**R.A.:** art. 685-686 C. civ. 1864]*

Art. 1.101. Caracterele juridice ale opțiunii. Sub sancțiunea nulității absolute, opțiunea succesorală este indivizibilă şi nu poate fi afectată de nicio modalitate.

Art. 1.102. Vocația multiplă la moştenire. (1) Moştenitorul care, în baza legii sau a testamentului, cumulează mai multe vocații la moştenire are, pentru fiecare dintre ele, un drept de opțiune distinct.

(2) Legatarul chemat la moştenire şi ca moştenitor legal îşi va putea exercita opțiunea în oricare dintre aceste calități. Dacă, deşi nu a fost încălcată rezerva, din testament rezultă că defunctul a dorit să diminueze cota ce i s-ar fi cuvenit legatarului ca moştenitor legal, acesta din urmă poate opta doar ca legatar.

Art. 1.103. Termenul de opțiune succesorală. (1) Dreptul de opțiune succesorală se exercită în termen de un an de la data deschiderii moştenirii.

(2) Termenul de opțiune curge:

a) de la data naşterii celui chemat la moştenire, dacă naşterea s-a produs după deschiderea moştenirii;

b) de la data înregistrării morții în registrul de stare civilă, dacă înregistrarea se face în temeiul unei hotărâri judecătoreşti de declarare a morții celui care lasă moştenirea, afară numai dacă succesibilul a cunoscut faptul morții sau hotărârea de declarare a morții la o dată anterioară, caz în care termenul curge de la această din urmă dată;

c) de la data la care legatarul a cunoscut sau trebuia să cunoască legatul său, dacă testamentul cuprinzând acest legat este descoperit după deschiderea moştenirii;

d) de la data la care succesibilul a cunoscut sau trebuia să cunoască legătura de rudenie pe care se întemeiază vocația sa la moştenire, dacă această dată este ulterioară deschiderii moştenirii.

(3) Termenului prevăzut la alin. (1) i se aplică prevederile cuprinse în cartea a VI-a referitoare la suspendarea şi repunerea în termenul de prescripție extinctivă. *[**R.A.:** art. 700 C. civ. 1864]*

Legislație conexă: art. 81 alin. (6) din Legea nr. 151/2015 privind procedura insolvenței persoanelor fizice (M. Of. nr. 464 din 26 iunie 2015).

Art. 1.104. Prorogarea termenului. (1) În cazul în care succesibilul a cerut întocmirea inventarului anterior exercitării dreptului de opțiune succesorală, termenul de opțiune nu se va împlini mai devreme de două luni de la data la care i se comunică procesul-verbal de inventariere.

(2) Pe durata efectuării inventarului, succesibilul nu poate fi considerat moştenitor, cu excepția cazului în care a acceptat moştenirea. *[**R.A.:** art. 706 C. civ. 1864]*

Art. 1.105. Retransmiterea dreptului de opțiune. (1) Moştenitorii celui care a decedat fără a fi exercitat dreptul de opțiune succesorală îl exercită separat, fiecare pentru partea sa, în termenul aplicabil dreptului de opțiune privind moştenirea autorului lor.

(2) În cazul prevăzut la alin. (1), partea succesibilului care renunță profită celorlalți moştenitori ai autorului său. *[**R.A.:** art. 692 C. civ. 1864]*

Secțiunea a 2-a. Acceptarea moştenirii

Art. 1.106. Libertatea acceptării moştenirii. Nimeni nu poate fi obligat să accepte o moştenire ce i se cuvine. *[**R.A.:** art. 686 C. civ. 1864]*

Art. 1.107. Acceptarea moştenirii de către creditori. Creditorii succesibilului pot accepta moştenirea, pe cale oblică, în limita îndestulării creanței lor.

Art. 1.108. Felurile acceptării. (1) Acceptarea poate fi expresă sau tacită.

(2) Acceptarea este expresă când succesibilul îşi însuşeşte explicit titlul sau calitatea de moştenitor printr-un înscris autentic sau sub semnătură privată.

(3) Acceptarea este tacită când succesibilul face un act sau fapt pe care nu ar putea să îl facă decât în calitate de moştenitor. *[**R.A.:** art. 689 C. civ. 1864]*

Art. 1.109. Înregistrarea actelor de acceptare. În situaţia în care acceptarea este făcută printr-un înscris autentic, declaraţia de acceptare se va înscrie în registrul naţional notarial, ţinut în format electronic, potrivit legii.

Art. 1.110. Actele cu valoare de acceptare tacită. (1) Actele de dispoziţie juridică privind o parte sau totalitatea drepturilor asupra moştenirii atrag acceptarea tacită a acesteia. Sunt astfel de acte:

a) înstrăinarea, cu titlu gratuit sau oneros, de către succesibil a drepturilor asupra moştenirii;

b) renunţarea, chiar gratuită, în folosul unuia sau mai multor moştenitori determinaţi;

c) renunţarea la moştenire, cu titlu oneros, chiar în favoarea tuturor comoştenitorilor sau moştenitorilor subsecvenţi.

(2) De asemenea, pot avea valoare de acceptare tacită a moştenirii actele de dispoziţie, administrare definitivă ori folosinţă a unor bunuri din moştenire.

(3) Actele de conservare, supraveghere şi de administrare provizorie nu valorează acceptare, dacă din împrejurările în care acestea s-au efectuat nu rezultă că succesibilul şi-a însuşit prin ele calitatea de moştenitor.

(4) Sunt considerate a fi de administrare provizorie actele de natură urgentă a căror îndeplinire este necesară pentru normala punere în valoare, pe termen scurt, a bunurilor moştenirii. *[**R.A.:** art. 690-691 C. civ. 1864]*

Art. 1.111. Declaraţia de neacceptare. Succesibilul care intenţionează să îndeplinească un act ce poate avea semnificaţia acceptării moştenirii, dar care doreşte ca prin aceasta să nu fie considerat acceptant, trebuie să dea în acest sens, anterior îndeplinirii actului, o declaraţie autentică notarială.

Art. 1.112.[1] **Prezumţia de renunţare.** (1) Este prezumat, până la proba contrară, că a renunţat la moştenire succesibilul care, deşi cunoştea deschiderea moştenirii şi calitatea lui de succesibil, nu şi-a exercitat dreptul de opţiune succesorală, prin acceptarea moştenirii sau renunţarea expresă la moştenire, în termenul de un an prevăzut la art. 1.103.

(2) Prezumţia de renunţare operează, după împlinirea termenului de un an de la deschiderea moştenirii, dacă succesibilul, citat în condiţiile legii, nu face dovada exercitării dreptului de opţiune succesorală. Citaţia trebuie să cuprindă, sub sancţiunea nulităţii acesteia, pe lângă elementele prevăzute de Codul de procedură civilă, şi precizarea că, dacă succesibilul nu şi-a exercitat dreptul de a accepta moştenirea în termenul de decădere prevăzut la art. 1.103, este prezumat că renunţă la moştenire.

Art. 1.113. Reducerea termenului de opţiune. (1) Pentru motive temeinice, la cererea oricărei persoane interesate, un succesibil poate fi obligat, cu aplicarea

---

[1] Art. 1112 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. V pct. 1 din Legea nr. 138/2014.

procedurii prevăzute de lege pentru ordonanța președințială, să își exercite dreptul de opțiune succesorală înăuntrul unui termen stabilit de instanța judecătorească, mai scurt decât cel prevăzut la art. 1.103.

(2) Succesibilul care nu optează în termenul stabilit de instanța judecătorească este considerat că a renunțat la moștenire.

Art. 1.114. Efectele acceptării. (1) Acceptarea consolidează transmisiunea moștenirii realizată de plin drept la data decesului.

(2) Moștenitorii legali și legatarii universali sau cu titlu universal răspund pentru datoriile și sarcinile moștenirii numai cu bunurile din patrimoniul succesoral, proporțional cu cota fiecăruia.

(3) Legatarul cu titlu particular nu este obligat să suporte datoriile și sarcinile moștenirii. Prin excepție, el răspunde pentru pasivul moștenirii, însă numai cu bunul sau bunurile ce formează obiectul legatului, dacă:

a) testatorul a dispus în mod expres în acest sens;

b) dreptul lăsat prin legat are ca obiect o universalitate, cum ar fi o moștenire culeasă de către testator și nelichidată încă; în acest caz, legatarul răspunde pentru pasivul acelei universalități;

c) celelalte bunuri ale moștenirii sunt insuficiente pentru plata datoriilor și sarcinilor moștenirii.

(4) În cazul înstrăinării bunurilor moștenirii după deschiderea acesteia, bunurile intrate în patrimoniul succesoral prin efectul subrogației pot fi afectate stingerii datoriilor și sarcinilor moștenirii. *[**R.A.:** art. 688, art. 774 și art. 775 C. civ. 1864]*

Legislație conexă: art. 80 alin. (2) din Legea nr. 151/2015 privind procedura insolvenței persoanelor fizice (M. Of. nr. 464 din 26 iunie 2015).

Art. 1.115. Întocmirea inventarului. (1) Succesibilii, creditorii moștenirii și orice persoană interesată pot cere notarului competent să dispună efectuarea unui inventar al bunurilor din patrimoniul succesoral, toate cheltuielile care se vor face în acest scop fiind în sarcina moștenirii.

(2) Dacă succesibilii sau persoanele care dețin bunuri din patrimoniul succesoral se opun, efectuarea inventarului este dispusă de către instanța judecătorească de la locul deschiderii moștenirii.

(3) Inventarul se efectuează de către persoana desemnată prin acordul succesibililor și al creditorilor sau, în lipsa unui asemenea acord, de către persoana desemnată fie de notar, fie, după caz, de instanța de judecată competentă.

Art. 1.116. Procesul-verbal de inventariere. (1) Procesul-verbal de inventariere cuprinde enumerarea, descrierea și evaluarea provizorie a bunurilor ce se aflau în posesia defunctului la data deschiderii moștenirii.

(2) Bunurile a căror proprietate este contestată se vor menționa separat.

(3) În inventar se cuprind mențiuni privind pasivul succesoral.

(4) Bunurile moștenirii care se găsesc în posesia altei persoane vor fi inventariate cu precizarea locului unde se află și a motivului pentru care se găsesc acolo.

(5) În cazul în care, cu ocazia inventarierii, se va găsi vreun testament lăsat de defunct, acesta va fi vizat spre neschimbare și va fi depus în depozit la biroul notarului public.

(6) Inventarul se semnează de cel care l-a întocmit, de succesibilii aflați la locul inventarului, iar în lipsa acestora sau în cazul refuzului lor de a semna, inventarul va fi semnat de 2 martori. *[**R.A.:** art. 71 din Legea nr. 36/1995, forma anterioară abrogării prin Legea nr. 71/2011 şi republicării ei]*

Art. 1.117. Măsurile speciale de conservare a bunurilor. (1) Dacă există pericol de înstrăinare, pierdere, înlocuire sau distrugere a bunurilor, notarul va putea pune bunurile sub sigiliu sau le va preda unui custode.

(2) Poate fi numit custode, cu acordul tuturor celor interesați, unul dintre succesibili, iar în caz contrar, o altă persoană aleasă de către notar.

(3) În cazul în care conservarea bunurilor moştenirii necesită anumite cheltuieli, acestea vor fi făcute, cu încuviințarea notarului, de către custodele prevăzut la alin. (1) sau, în lipsa custodelui, de un curator special, numit de notar pentru administrarea bunurilor.

(4) Bunurile date în custodie sau în administrare se predau pe bază de proces-verbal semnat de notar şi de custode sau curator. Dacă predarea are loc concomitent cu inventarierea, se va face mențiune în procesul-verbal, un exemplar al acestuia predându-se custodelui sau curatorului.

(5) Custodele sau curatorul este obligat să restituie bunurile şi să dea socoteală notarului asupra cheltuielilor de conservare sau administrare a acestor bunuri la finalizarea procedurii succesorale sau atunci când notarul consideră necesar.

(6) Oricine se consideră vătămat prin inventarul întocmit sau prin măsurile de conservare şi administrare luate de notarul public poate face plângere la instanța judecătorească competentă. *[**R.A.:** art. 72 din Legea nr. 36/1995, forma anterioară abrogării prin Legea nr. 71/2011 şi republicării ei]*

Art. 1.118. Măsurile speciale privind sumele de bani şi alte valori. (1) Dacă în timpul efectuării inventarului se vor găsi sume de bani, hârtii de valoare, cecuri sau alte valori, se vor depune în depozitul notarial sau la o instituție specializată, făcându-se mențiune despre aceasta şi în procesul-verbal de inventariere.

(2) Din sumele de bani găsite la inventariere se vor lăsa moştenitorilor sau celor care locuiau cu defunctul şi gospodăreau împreună cu acesta sumele necesare pentru:

a) întreținerea persoanelor ce erau în sarcina celui decedat, pentru maximum 6 luni;

b) plata sumelor datorate în baza contractelor individuale de muncă sau pentru plata asigurărilor sociale;

c) acoperirea cheltuielilor pentru conservarea şi administrarea bunurilor moştenirii. *[**R.A.:** art. 73 alin. (1) şi (2) din Legea nr. 36/1995, forma anterioară abrogării prin Legea nr. 71/2011 şi republicării ei]*

Art. 1.119. Acceptarea forțată. (1) Succesibilul care, cu rea-credință, a sustras ori a ascuns bunuri din patrimoniul succesoral sau a ascuns o donație supusă raportului ori reducțiunii este considerat că a acceptat moştenirea, chiar dacă anterior renunțase la ea. El nu va avea însă niciun drept cu privire la bunurile sustrase sau ascunse şi, după caz, va fi obligat să raporteze ori să reducă donația ascunsă fără a participa la distribuirea bunului donat.

(2) Moştenitorul aflat în situaţia prevăzută la alin. (1) este ţinut să plătească datoriile şi sarcinile moştenirii proporţional cu cota sa din moştenire, inclusiv cu propriile sale bunuri. *[**R.A.:** art. 703 şi art. 712 C. civ. 1864]*

Secţiunea a 3-a. Renunţarea la moştenire

Art. 1.120. Forma renunţării. (1) Renunţarea la moştenire nu se presupune, cu excepţia cazurilor prevăzute la art. 1.112 şi art. 1.113 alin. (2).

(2) Declaraţia de renunţare se face în formă autentică la orice notar public sau, după caz, la misiunile diplomatice şi oficiile consulare ale României, în condiţiile şi limitele prevăzute de lege.

(3) Pentru informarea terţilor, declaraţia de renunţare se va înscrie, pe cheltuiala renunţătorului, în registrul naţional notarial, ţinut în format electronic, potrivit legii.

Art. 1.121. Efectele renunţării. (1) Succesibilul care renunţă este considerat că nu a fost niciodată moştenitor.

(2) Partea renunţătorului profită moştenitorilor pe care i-ar fi înlăturat de la moştenire sau celor a căror parte ar fi diminuat-o dacă ar fi acceptat moştenirea. *[**R.A.:** art. 696-697 C. civ. 1864]*

Art. 1.122. Renunţarea frauduloasă. (1) Creditorii succesibilului care a renunţat la moştenire în frauda lor pot cere instanţei revocarea renunţării în ceea ce îi priveşte, însă numai în termen de 3 luni de la data la care au cunoscut renunţarea.

(2) Admiterea acţiunii în revocare produce efectele acceptării moştenirii de către succesibilul debitor numai în privinţa creditorului reclamant şi în limita creanţei acestuia. *[**R.A.:** art. 699 C. civ. 1864]*

Art. 1.123. Revocarea renunţării. (1) În tot cursul termenului de opţiune, renunţătorul poate revoca renunţarea, dacă moştenirea nu a fost deja acceptată de alţi succesibili care au vocaţie la partea care i-ar reveni, dispoziţiile art. 1.120 aplicându-se în mod corespunzător.

(2) Revocarea renunţării valorează acceptare, bunurile moştenirii fiind preluate în starea în care se găsesc şi sub rezerva drepturilor dobândite de terţi asupra acelor bunuri. *[**R.A.:** art. 701 C. civ. 1864]*

Art. 1.124. Termenul de prescripţie. Dreptul la acţiunea în anularea acceptării sau renunţării se prescrie în termen de 6 luni, calculat în caz de violenţă de la încetarea acesteia, iar în celelalte cazuri din momentul în care titularul dreptului la acţiune a cunoscut cauza de nulitate relativă.

Secţiunea a 4-a. Sezina

Art. 1.125. Noţiune. Pe lângă stăpânirea de fapt exercitată asupra patrimoniului succesoral, sezina le conferă moştenitorilor sezinari şi dreptul de a administra acest patrimoniu şi de a exercita drepturile şi acţiunile defunctului.

Art. 1.126. Moştenitorii sezinari. Sunt moştenitori sezinari soţul supravieţuitor, descendenţii şi ascendenţii privilegiaţi. *[**R.A.:** art. 653 alin. (1) C. civ. 1864]*

Art. 1.127. Dobândirea sezinei de către moştenitorii legali nesezinari. (1) Moştenitorii legali nesezinari dobândesc sezina numai prin eliberarea certificatului de moştenitor, dar cu efect retroactiv din ziua deschiderii moştenirii.

(2) Până la intrarea în stăpânirea de fapt a moştenirii, moştenitorul legal nesezinar nu poate fi urmărit în calitate de moştenitor. *[**R.A.:** art. 653 alin. (2) C. civ. 1864]*

Art. 1.128. Intrarea legatarului universal sau cu titlu universal în stăpânirea moştenirii. (1) Legatarul universal poate cere intrarea în stăpânirea de fapt a moştenirii de la moştenitorii rezervatari. Dacă asemenea moştenitori nu există sau refuză, legatarul universal intră în stăpânirea moştenirii prin eliberarea certificatului de moştenitor.

(2) Legatarul cu titlu universal poate cere intrarea în stăpânirea de fapt a moştenirii de la moştenitorii rezervatari sau, după caz, de la legatarul universal intrat în stăpânirea moştenirii ori de la moştenitorii legali nerezervatari care au intrat în stăpânirea moştenirii, fie de drept, fie prin eliberarea certificatului de moştenitor. Dacă asemenea moştenitori nu există sau refuză, legatarul cu titlu universal intră în stăpânirea moştenirii prin eliberarea certificatului de moştenitor. *[**R.A.:** art. 889-891 şi art. 895 C. civ. 1864]*

Art. 1.129. Predarea legatului cu titlu particular. Legatarul cu titlu particular intră în posesia obiectului legatului din ziua în care acesta i-a fost predat de bunăvoie sau, în lipsă, din ziua depunerii la instanță a cererii de predare. *[**R.A.:** art. 899 alin. (2) C. civ. 1864]*

Secțiunea a 5-a. Petiția de ereditate

Art. 1.130. Persoanele care pot obține recunoaşterea calității de moştenitor. Moştenitorul cu vocație universală sau cu titlu universal poate obține oricând recunoaşterea calității sale de moştenitor contra oricărei persoane care, pretinzând că se întemeiază pe titlul de moştenitor, posedă toate sau o parte din bunurile din patrimoniul succesoral.

Art. 1.131. Efectele recunoaşterii calității de moştenitor. (1) Recunoaşterea calității de moştenitor îl obligă pe deținătorul fără titlu al bunurilor din patrimoniul succesoral la restituirea acestor bunuri cu aplicarea regulilor prevăzute la art. 1.635-1.649.

(2) În privința actelor juridice încheiate între deținătorul fără titlu al bunurilor succesorale şi terți, dispozițiile art. 960 alin. (3) se aplică în mod corespunzător.

Secțiunea a 6-a. Certificatul de moştenitor

Art. 1.132. Noțiune. Certificatul de moştenitor se eliberează de către notarul public şi cuprinde constatări referitoare la patrimoniul succesoral, numărul şi calitatea moştenitorilor şi cotele ce le revin din acest patrimoniu, precum şi alte mențiuni prevăzute de lege. *[**R.A.:** art. 83 alin. (1) din Legea nr. 36/1995, forma anterioară abrogării prin Legea nr. 71/2011 şi republicării ei]*

Art. 1.133. Efecte. (1) Certificatul de moştenitor face dovada calității de moştenitor, legal sau testamentar, precum şi dovada dreptului de proprietate al

moştenitorilor acceptanți asupra bunurilor din masa succesorală, în cota care se cuvine fiecăruia.

(2) În vederea stabilirii componenței patrimoniului succesoral, notarul public procedează, mai întâi, la lichidarea regimului matrimonial. *[**R.A.:** art. 88 alin. (1) teza a II-a din Legea nr. 36/1995, forma anterioară abrogării prin Legea nr. 71/2011 şi republicării ei]*

Art. 1.134. Nulitatea. Cei care se consideră vătămați în drepturile lor prin eliberarea certificatului de moştenitor pot cere instanței judecătoreşti constatarea sau, după caz, declararea nulității acestuia şi stabilirea drepturilor lor, conform legii. *[**R.A.:** art. 88 alin. (1) teza I din Legea nr. 36/1995, forma anterioară abrogării prin Legea nr. 71/2011 şi republicării ei]*

Capitolul II. Moştenirea vacantă

Art. 1.135. Noțiune. (1) Dacă nu sunt moştenitori legali sau testamentari, moştenirea este vacantă.

(2) Dacă prin legat s-a atribuit numai o parte a moştenirii şi nu există moştenitori legali ori vocația acestora a fost restrânsă ca efect al testamentului lăsat de defunct, partea din moştenire rămasă neatribuită este vacantă. *[**R.A.:** art. 680 C. civ. 1864]*

Art. 1.136. Administrarea provizorie a bunurilor moştenirii. (1) Cât timp moştenirea nu a fost acceptată sau dacă succesibilul nu este cunoscut, notarul public competent poate să numească un curator special al moştenirii, pentru apărarea drepturilor moştenitorului eventual, având drepturile şi îndatoririle de administrare prevăzute la art. 1.117 alin. (3)-(5).

(2) În cazurile prevăzute la alin. (1), acțiunile împotriva moştenirii se vor îndrepta împotriva unui curator special, numit de notarul public competent, la cererea reclamantului.

(3) Dacă există indicii că moştenirea urmează a fi declarată vacantă, notarul public competent încunoştințează şi organul care reprezintă comuna, oraşul sau, după caz, municipiul.

Art. 1.137. Somarea succesibililor. (1) Dacă în termen de un an şi 6 luni de la deschiderea moştenirii nu s-a înfățişat niciun succesibil, notarul, la cererea oricărei persoane interesate, îi va soma pe toți succesibilii, printr-o publicație făcută la locul deschiderii moştenirii, la locul unde se află imobilele din patrimoniul succesoral, precum şi într-un ziar de largă circulație, pe cheltuiala moştenirii, să se înfățişeze la biroul său în termen de cel mult două luni de la publicare.

(2) Dacă niciun succesibil nu se prezintă în termenul fixat în publicație, notarul va constata că moştenirea este vacantă.

Art. 1.138. Dreptul de a culege moştenirea vacantă. Moştenirile vacante revin comunei, oraşului sau, după caz, municipiului în a cărui rază teritorială se aflau bunurile la data deschiderii moştenirii şi intră în domeniul lor privat. Este considerată nescrisă orice dispoziție testamentară care, fără a stipula transmiterea bunurilor moştenirii, urmăreşte să înlăture această regulă. *[**R.A.:** art. 477 C. civ. 1864]*

Art. 1.139. Intrarea în stăpânirea moştenirii vacante şi răspunderea pentru pasiv. (1) Comuna, oraşul sau, după caz, municipiul intră în stăpânirea de fapt a

moştenirii de îndată ce toţi succesibilii cunoscuţi au renunţat la moştenire ori, la împlinirea termenului prevăzut la art. 1.137, dacă niciun moştenitor nu este cunoscut. Moştenirea se dobândeşte retroactiv de la data deschiderii sale.

(2) Comuna, oraşul sau, după caz, municipiul suportă pasivul moştenirii vacante numai în limita valorii bunurilor din patrimoniul succesoral.

Art. 1.140. Desfiinţarea vacanţei moştenirii. Dacă, deşi s-a constatat vacanţa moştenirii, există moştenitori, atunci aceştia pot exercita petiţia de ereditate împotriva comunei, oraşului sau, după caz, municipiului.

Capitolul III. Amintirile de familie

Art. 1.141. Bunurile care constituie amintiri de familie. (1) Constituie amintiri de familie bunurile ce au aparţinut membrilor familiei şi stau mărturie istoriei acesteia.

(2) Sunt incluse în această categorie bunuri precum corespondenţa purtată de membrii familiei, arhivele familiale, decoraţiile, armele de colecţie, portretele de familie, documentele, precum şi orice alte bunuri cu semnificaţie morală deosebită pentru respectiva familie.

Art. 1.142. Regimul juridic al amintirilor de familie. (1) Moştenitorii pot ieşi din indiviziune cu privire la bunurile care constituie amintiri de familie numai prin partaj voluntar.

(2) În cazul în care nu se realizează partajul voluntar, bunurile care constituie amintiri de familie rămân în indiviziune.

(3) Pe durata indiviziunii, prin acordul moştenitorilor sau, în lipsa acestuia, prin hotărârea instanţei, amintirile de familie sunt depozitate în interesul familiei la unul ori mai mulţi dintre moştenitori sau în locul convenit de ei.

(4) Moştenitorul desemnat ca depozitar poate revendica bunurile care constituie amintiri de familie de la cel care le deţine pe nedrept, dar nu le poate înstrăina, împrumuta sau da în locaţiune fără acordul unanim al coindivizarilor.

Capitolul IV. Partajul succesoral şi raportul

Secţiunea 1. Dispoziţii generale referitoare la partajul succesoral

Art. 1.143. Starea de indiviziune. (1) Nimeni nu poate fi obligat a rămâne în indiviziune. Moştenitorul poate cere oricând ieşirea din indiviziune, chiar şi atunci când există convenţii sau clauze testamentare care prevăd altfel.

(2) Dispoziţiile art. 669-686 se aplică şi partajului succesoral în măsura în care nu sunt incompatibile cu acesta. *[**R.A.:** art. 728 alin. (1) C. civ. 1864]*

Art. 1.144. Partajul voluntar. (1) Dacă toţi moştenitorii sunt prezenţi şi au capacitate de exerciţiu deplină, partajul se poate realiza prin bună învoială, în forma şi prin actul pe care părţile le convin. Dacă printre bunurile succesorale se află imobile, convenţia de partaj trebuie încheiată în formă autentică, sub sancţiunea nulităţii absolute.

(2)[1] Dacă nu sunt prezenți toți moștenitorii ori dacă printre ei se află minori, persoane care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială ori persoane dispărute, atunci se vor pune sigilii pe bunurile moștenirii în cel mai scurt termen, iar partajul voluntar se va realiza cu respectarea regulilor referitoare la protecția persoanelor lipsite de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă ori privitoare la persoanele dispărute. *[**R.A.:** art. 730 C. civ. 1864]*

Art. 1.145. Măsuri conservatorii. Bunurile moștenirii pot să facă obiectul unor măsuri conservatorii, în tot sau în parte, la cererea persoanelor interesate, în condițiile legii.

Secțiunea a 2-a. Raportul donațiilor

Art. 1.146. Noțiune. (1) Raportul donațiilor este obligația pe care o au între ei soțul supraviețuitor și descendenții defunctului care vin efectiv și împreună la moștenirea legală de a readuce la moștenire bunurile care le-au fost donate fără scutire de raport de către cel ce lasă moștenirea.

(2) În lipsă de stipulație contrară din partea donatorului, cei menționați la alin. (1) sunt obligați la raport numai dacă ar fi avut vocație concretă la moștenirea defunctului în cazul în care aceasta s-ar fi deschis la data donației. *[**R.A.:** art. 751 C. civ. 1864; art. 3 din Legea nr. 319/1944]*

Art. 1.147. Scutirea de raport a renunțătorului la moștenirea legală. (1) În caz de renunțare la moștenirea legală, descendentul sau soțul supraviețuitor nu mai are obligația de raport, putând păstra liberalitatea primită în limitele cotității disponibile.

(2) Prin stipulație expresă în contractul de donație, donatarul poate fi obligat la raportul donației și în cazul renunțării la moștenire. În acest caz, donatarul va readuce la moștenire numai valoarea bunului donat care depășește partea din bunurile defunctului la care ar fi avut dreptul ca moștenitor legal. *[**R.A.:** art. 752 C. civ. 1864]*

Art. 1.148. Persoanele care pot cere raportul donației. Dreptul de a cere raportul îl au numai descendenții și soțul supraviețuitor, precum și, pe cale oblică, creditorii personali ai acestora. *[**R.A.:** art. 763 C. civ. 1864]*

Art. 1.149. Caracterul personal al obligației de raport. (1) Moștenitorul datorează raportul numai pentru donațiile pe care le-a primit personal de la donator.

(2) Dacă descendentul donatarului vine în nume propriu la moștenirea donatorului, nu este obligat să raporteze donația făcută ascendentului său, chiar dacă a acceptat moștenirea acestuia din urmă.

(3) Descendentul care vine la moștenire prin reprezentare succesorală este obligat să raporteze donația primită de la defunct de către ascendentul său pe care îl reprezintă, chiar dacă nu l-a moștenit pe acesta din urmă. *[**R.A.:** art. 754, art. 755 și art. 756 C. civ. 1864]*

---

[1] Alin. (2) al art. 1144 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 63 din Legea nr. 140/2022.

Art. 1.150. Excepțiile de la obligația de raport. (1) Nu sunt supuse raportului:

a) donațiile pe care defunctul le-a făcut cu scutire de raport. Scutirea poate fi făcută prin chiar actul de donație sau printr-un act ulterior, întocmit în una dintre formele prevăzute pentru liberalități;

b) donațiile deghizate sub forma unor înstrăinări cu titlu oneros sau efectuate prin persoane interpuse, cu excepția cazului în care se dovedește că cel care a lăsat moștenirea a urmărit un alt scop decât scutirea de raport;

c) darurile obișnuite, donațiile remuneratorii și, în măsura în care nu sunt excesive, sumele cheltuite pentru întreținerea sau, dacă este cazul, pentru formarea profesională a descendenților, a părinților sau a soțului și nici cheltuielile de nuntă, în măsura în care cel care lasă moștenirea nu a dispus altfel;

d) fructele culese, veniturile scadente până în ziua deschiderii moștenirii și echivalentul bănesc al folosinței exercitate de donatar asupra bunului donat.

(2) De asemenea, raportul nu este datorat nici în cazul în care bunul donat a pierit fără culpa donatarului. Cu toate acestea, dacă bunul a fost reconstituit prin folosirea unei indemnizații încasate ca urmare a pieirii sale, donatarul este ținut să facă raportul bunului în măsura în care indemnizația a servit la reconstituirea acelui bun. În cazul în care indemnizația nu a fost utilizată în acest scop, ea însăși este supusă raportului. Dacă indemnizația rezultă dintr-un contract de asigurare, aceasta se raportează numai în măsura în care depășește cuantumul total al primelor plătite de donatar. *[**R.A.:** art. 759, art. 760 și art. 762 C. civ. 1864]*

Art. 1.151. Modul de efectuare a raportului. (1) Raportul se face prin echivalent. Este considerată ca nescrisă dispoziția care impune donatarului raportul în natură.

(2) Cu toate acestea, donatarul poate efectua raportul în natură dacă la data cererii de raport este încă proprietarul bunului și nu l-a grevat cu o sarcină reală și nici nu l-a dat în locațiune pentru o perioadă mai mare de 3 ani.

(3) Raportul prin echivalent se poate realiza prin preluare, prin imputație sau în bani.

(4) Raportul prin preluare se realizează prin luarea din masa succesorală de către moștenitorii îndreptățiți la raport a unor bunuri, pe cât posibil de aceeași natură și calitate cu cele care au format obiectul donației, ținând seama de cotele succesorale ale fiecăruia.

(5) În cazul raportului prin imputație, valoarea donației se scade din partea moștenitorului obligat la raport.

(6) În cazul raportului în bani, cel obligat la raport va depune la dispoziția celorlalți moștenitori o sumă de bani care reprezintă diferența dintre valoarea bunului donat și partea din această valoare ce corespunde cotei sale succesorale. *[**R.A.:** art. 764, art. 765, art. 770 și art. 772 C. civ. 1864]*

Art. 1.152. Căile de realizare a raportului. (1) Raportul se realizează în cadrul partajului, prin bună învoială sau pe cale judecătorească.

(2) Raportul cerut de unul dintre moștenitori profită și celorlalți moștenitori îndreptățiți să solicite raportul, cu excepția celor care au renunțat în mod expres la raport.

Art. 1.153. Evaluarea bunului în cazul raportului prin echivalent. (1) În vederea efectuării raportului prin echivalent, se ia în considerare valoarea bunului donat la momentul judecății, ținându-se însă cont de starea lui în momentul donației, din care se scade valoarea, la momentul judecății, a sarcinilor asumate prin contractul de donație.

(2) Dacă bunul a fost înstrăinat de donatar anterior cererii de raport, se ține seama de valoarea lui la data înstrăinării. Dacă bunul donat a fost înlocuit cu altul, se ține cont de valoarea, la data raportului, a bunului intrat în patrimoniu şi de starea lui la momentul dobândirii. Totuşi, dacă devalorizarea bunului intrat în patrimoniu era inevitabilă la data dobândirii, în virtutea naturii sale, înlocuirea bunului nu este luată în considerare.

(3) Sumele de bani sunt supuse indexării în raport cu indicele inflației, corespunzător perioadei cuprinse între data intrării lor în patrimoniul donatarului şi data realizării raportului. *[**R.A.:** art. 765 alin. (2) C. civ. 1864]*

Art. 1.154. Ameliorările şi degradările bunului donat în cazul raportului în natură. (1) Donatarul are dreptul să recupereze, proporțional cu cotele succesorale, cheltuielile rezonabile pe care le-a făcut cu lucrările adăugate, precum şi cu lucrările autonome necesare şi utile până la data raportului.

(2) Totodată, donatarul este răspunzător de toate degradările şi deteriorările care au micşorat valoarea bunului ca urmare a faptei sale culpabile.

(3) Donatarul poate reține bunul până la plata efectivă a sumelor ce îi sunt datorate pentru cheltuielile prevăzute la alin. (1), afară de cazul în care creanța lui se compensează cu despăgubirile pe care le datorează potrivit alin. (2). *[**R.A.:** art. 766, art. 767 şi art. 771 C. civ. 1864]*

Secțiunea a 3-a. Plata datoriilor

Art. 1.155. Plata pasivului. Excepțiile de la divizarea de drept a pasivului moştenirii. (1) Moştenitorii universali şi cu titlu universal contribuie la plata datoriilor şi sarcinilor moştenirii proporțional cu cota succesorală ce îi revine fiecăruia.

(2) Înainte de partajul succesoral, creditorii ale căror creanțe provin din conservarea sau din administrarea bunurilor moştenirii ori s-au născut înainte de deschiderea moştenirii pot cere să fie plătiți din bunurile aflate în indiviziune. De asemenea, ei pot solicita executarea silită asupra acestor bunuri.

(3) Regula divizării de drept a pasivului succesoral nu se aplică dacă:

a) obligația este indivizibilă;

b) obligația are ca obiect un bun individual determinat ori o prestație determinată asupra unui astfel de bun;

c) obligația este garantată cu o ipotecă sau o altă garanție reală, caz în care moştenitorul care primeşte bunul afectat garanției va fi obligat pentru tot, însă numai în limita valorii acelui bun, iar participarea sa la restul pasivului moştenirii se reduce corespunzător;

d) unul dintre moştenitori este însărcinat, prin titlu, să execute singur obligația. În acest caz, dacă titlul îl reprezintă testamentul, scutirea celorlalți moştenitori constituie o liberalitate, supusă reducțiunii dacă este cazul. *[**R.A.:** art. 774, art. 775, art. 777, art. 1060 şi art. 1061 C. civ. 1864]*

Art. 1.156. Situația creditorilor personali ai moștenitorilor. (1) Înainte de partajul succesoral, creditorii personali ai unui moștenitor nu pot urmări partea acestuia din bunurile moștenirii.

(2) Creditorii personali ai moștenitorilor și orice persoană ce justifică un interes legitim pot să ceară partajul în numele debitorului lor, pot pretinde să fie prezenți la partajul prin bună învoială sau pot să intervină în procesul de partaj.

(3) Ceilalți moștenitori pot obține respingerea acțiunii de partaj introduse de către creditor, plătind datoria în numele și pe seama moștenitorului debitor.

(4) Creditorii pot solicita revocarea partajului fără a fi obligați să dovedească frauda copărtașilor numai dacă, deși au cerut să fie prezenți, partajul s-a realizat în lipsa lor și fără să fi fost convocați. În toate celelalte cazuri, acțiunea în revocarea partajului rămâne supusă dispozițiilor art. 1.562.

(5) Din bunurile moștenirii atribuite la partaj, precum și din cele care le iau locul în patrimoniul moștenitorului, creditorii moștenirii vor fi plătiți cu preferință față de creditorii personali ai moștenitorului.

(6) Dispozițiile alin. (5) sunt aplicabile și legatarilor cu titlu particular ori de câte ori obiectul legatului nu constă într-un bun individual determinat. *[**R.A.:** art. 784 și art. 785 C. civ. 1864]*

Art. 1.157. Regresul între moștenitori. Insolvabilitatea unuia dintre moștenitori. (1) Moștenitorul universal sau cu titlu universal care, din cauza garanției reale sau din orice altă cauză, a plătit din datoria comună mai mult decât partea sa are drept de regres împotriva celorlalți moștenitori, însă numai pentru partea din datoria comună ce revenea fiecăruia, chiar și atunci când moștenitorul care a plătit datoria ar fi fost subrogat în drepturile creditorilor.

(2) Când unul dintre moștenitorii universali sau cu titlu universal este insolvabil, partea lui din pasivul moștenirii se împarte între toți ceilalți în proporție cu cotele succesorale ale fiecăruia.

(3) Moștenitorul are dreptul de a cere plata creanțelor pe care le are față de moștenire de la ceilalți moștenitori, ca orice alt creditor al moștenirii. În privința părții din datorie care îi revine ca moștenitor, dispozițiile art. 1.620-1.624 sunt aplicabile. *[**R.A.:** art. 778 C. civ. 1864]*

Art. 1.158. Raportul datoriilor. (1) Dacă, la data partajului succesoral, un moștenitor are o datorie certă și lichidă față de moștenire, aceasta se lichidează prin luare mai puțin.

(2) Dacă moștenitorul are mai multe datorii față de moștenire care nu sunt acoperite cu partea sa din bunurile moștenirii, aceste datorii se sting proporțional prin raport în limita părții respective.

(3) Raportul nu operează în privința creanței pe care un moștenitor o are față de moștenire. Însă moștenitorul care este atât creditor, cât și debitor al moștenirii se poate prevala de compensația legală, chiar dacă nu ar fi întrunite condițiile acesteia.

(4) Prin acordul tuturor moștenitorilor, raportul datoriilor se poate realiza și înainte de partajul succesoral. *[**R.A.:** art. 738 C. civ. 1864]*

Art. 1.159. Titlurile executorii obținute împotriva defunctului. Titlurile executorii obținute împotriva defunctului pot fi executate şi împotriva moştenitorilor săi, în condițiile prevăzute de Codul de procedură civilă. *[**R.A.:** art. 780 C. civ. 1864]*

Secțiunea a 4-a. Partajul de ascendent

Art. 1.160. Subiecte. Ascendenții pot face partajul bunurilor lor între descendenți. *[**R.A.:** art. 794 C. civ. 1864]*

Art. 1.161. Forme. (1) Partajul de ascendent se poate realiza prin donație sau prin testament, cu respectarea formelor, condițiilor şi regulilor prevăzute de lege pentru aceste acte juridice.

(2) Partajul realizat prin donație nu poate avea ca obiect decât bunurile prezente. *[**R.A.:** art. 795 C. civ. 1864]*

Art. 1.162. Cuprins. Dacă în partajul de ascendent nu au fost cuprinse toate bunurile moştenirii, bunurile necuprinse se vor partaja conform legii. *[**R.A.:** art. 796 C. civ. 1864]*

Art. 1.163. Ineficacitate. (1) Este lovit de nulitate absolută partajul în care nu s-au cuprins toți descendenții care îndeplinesc condițiile pentru a veni la moştenire, fie în nume propriu, fie prin reprezentare succesorală.

(2) Dispozițiile alin. (1) nu se aplică partajului în care nu a fost inclus un descendent care vine la moştenire prin reprezentare succesorală, însă a fost cuprins acela pe care îl reprezintă.

(3) Dacă prin partajul de ascendent se încalcă rezerva succesorală a vreunui descendent sau a soțului supraviețuitor, sunt aplicabile dispozițiile privitoare la reducțiunea liberalităților excesive. *[**R.A.:** art. 797-798 C. civ. 1864]*

CARTEA A V-A. DESPRE OBLIGAȚII[1]

Titlul I. Dispoziții generale

Art. 1.164. Conținutul raportului obligațional. Obligația este o legătură de drept în virtutea căreia debitorul este ținut să procure o prestație creditorului, iar acesta are dreptul să obțină prestația datorată. *[**R.A.:** art. 1073 C. civ. 1864]*

Art. 1.165. Izvoarele obligațiilor. Obligațiile izvorăsc din contract, act unilateral, gestiunea de afaceri, îmbogățirea fără justă cauză, plata nedatorată, fapta ilicită, precum şi din orice alt act sau fapt de care legea leagă naşterea unei obligații.

Legea de aplicare: Art. 103. Obligațiile născute din faptele juridice extracontractuale sunt supuse dispozițiilor legii în vigoare la data producerii ori, după caz, a săvârşirii lor.

Titlul II. Izvoarele obligațiilor

Capitolul I. Contractul

Secțiunea 1. Dispoziții generale

Art. 1.166. Noțiune. Contractul este acordul de voințe dintre două sau mai multe persoane cu intenția de a constitui, modifica sau stinge un raport juridic. *[**R.A.:** art. 942 C. civ. 1864]*

Art. 1.167. Regulile aplicabile contractelor. (1) Toate contractele se supun regulilor generale din prezentul capitol.

(2) Regulile particulare privitoare la anumite contracte sunt prevăzute în prezentul cod sau în legi speciale.

Legea de aplicare: Art. 102. (1) Contractul este supus dispozițiilor legii în vigoare la data când a fost încheiat în tot ceea ce priveşte încheierea, interpretarea, efectele, executarea şi încetarea sa. (2) Modificarea contractului se face cu respectarea tuturor condițiilor prevăzute de legea în vigoare la data modificării. În privința elementelor ce nu fac obiectul modificării, sunt aplicabile dispozițiile alin. (1).

Art. 1.168. Regulile aplicabile contractelor nenumite. Contractelor nereglementate de lege li se aplică prevederile prezentului capitol, iar dacă acestea nu sunt îndestulătoare, regulile speciale privitoare la contractul cu care se aseamănă cel mai mult.

Art. 1.169. Libertatea de a contracta. Părțile sunt libere să încheie orice contracte şi să determine conținutul acestora, în limitele impuse de lege, de ordinea publică şi de bunele moravuri. *[**R.A.:** art. 969 C. civ. 1864]*

---

[1] Dispozițiile tranzitorii şi de punere în aplicare a cărții a V-a sunt cuprinse în art. 102-189 din Legea nr. 71/2011.

Art. 1.170. Buna-credință. Părțile trebuie să acționeze cu bună-credință atât la negocierea şi încheierea contractului, cât şi pe tot timpul executării sale. Ele nu pot înlătura sau limita această obligație. *[**R.A.:** art. 970 C. civ. 1864]*

Secțiunea a 2-a. Diferite categorii de contracte

Art. 1.171. Contractul sinalagmatic şi contractul unilateral. Contractul este sinalagmatic atunci când obligațiile născute din acesta sunt reciproce şi interdependente. În caz contrar, contractul este unilateral chiar dacă executarea lui presupune obligații în sarcina ambelor părți. *[**R.A.:** art. 943-944 C. civ. 1864]*

Art. 1.172. Contractul cu titlu oneros şi contractul cu titlu gratuit. (1) Contractul prin care fiecare parte urmăreşte să îşi procure un avantaj în schimbul obligațiilor asumate este cu titlu oneros.

(2) Contractul prin care una dintre părți urmăreşte să procure celeilalte părți un beneficiu, fără a obține în schimb vreun avantaj, este cu titlu gratuit. *[**R.A.:** art. 945-946 C. civ. 1864]*

Art. 1.173. Contractul comutativ şi contractul aleatoriu. (1) Este comutativ contractul în care, la momentul încheierii sale, existența drepturilor şi obligațiilor părților este certă, iar întinderea acestora este determinată sau determinabilă.

(2) Este aleatoriu contractul care, prin natura lui sau prin voința părților, oferă cel puțin uneia dintre părți şansa unui câştig şi o expune totodată la riscul unei pierderi, ce depind de un eveniment viitor şi incert. *[**R.A.:** art. 947 şi art. 1635 C. civ. 1864]*

Art. 1.174. Contractul consensual, solemn sau real. (1) Contractul poate fi consensual, solemn sau real.

(2) Contractul este consensual atunci când se formează prin simplul acord de voință al părților.

(3) Contractul este solemn atunci când validitatea sa este supusă îndeplinirii unor formalități prevăzute de lege.

(4) Contractul este real atunci când, pentru validitatea sa, este necesară remiterea bunului.

Art. 1.175. Contractul de adeziune. Contractul este de adeziune atunci când clauzele sale esențiale sunt impuse ori sunt redactate de una dintre părți, pentru aceasta sau ca urmare a instrucțiunilor sale, cealaltă parte neavând decât să le accepte ca atare.

Art. 1.176. Contractul-cadru. (1) Contractul-cadru este acordul prin care părțile convin să negocieze, să încheie sau să mențină raporturi contractuale ale căror elemente esențiale sunt determinate de acesta.

(2) Modalitatea de executare a contractului-cadru, în special termenul şi volumul prestațiilor, precum şi, dacă este cazul, prețul acestora sunt precizate prin convenții ulterioare.

Art. 1.177. Contractul încheiat cu consumatorii. Contractul încheiat cu consumatorii este supus legilor speciale şi, în completare, dispozițiilor prezentului cod.

Secțiunea a 3-a. Încheierea contractului

§1. Dispoziții preliminare

Art. 1.178. Libertatea formei. Contractul se încheie prin simplul acord de voințe al părților dacă legea nu impune o anumită formalitate pentru încheierea sa valabilă.

Art. 1.179. Condițiile esențiale pentru validitatea contractului. (1) Condițiile esențiale pentru validitatea unui contract sunt:

1. capacitatea de a contracta;
2. consimțământul părților;
3. un obiect determinat şi licit;
4. o cauză licită şi morală.

(2) În măsura în care legea prevede o anumită formă a contractului, aceasta trebuie respectată, sub sancțiunea prevăzută de dispozițiile legale aplicabile. *[**R.A.:** art. 948 C. civ. 1864]*

§2. Capacitatea părților

Art. 1.180. Capacitatea părților. Poate contracta orice persoană care nu este declarată incapabilă de lege şi nici oprită să încheie anumite contracte. *[**R.A.:** art. 949 C. civ. 1864]*

Art. 1.181. Reguli aplicabile. Regulile privitoare la capacitatea de a contracta sunt reglementate în principal în cartea I.

§3. Consimțământul

I. Formarea contractului

Art. 1.182. Încheierea contractului. (1) Contractul se încheie prin negocierea lui de către părți sau prin acceptarea fără rezerve a unei oferte de a contracta.

(2) Este suficient ca părțile să se pună de acord asupra elementelor esențiale ale contractului, chiar dacă lasă unele elemente secundare spre a fi convenite ulterior ori încredințează determinarea acestora unei alte persoane.

(3) În condițiile prevăzute la alin. (2), dacă părțile nu ajung la un acord asupra elementelor secundare ori persoana căreia i-a fost încredințată determinarea lor nu ia o decizie, instanța va dispune, la cererea oricăreia dintre părți, completarea contractului, ținând seama, după împrejurări, de natura acestuia şi de intenția părților.

Legea de aplicare: Art. 105. Dispozițiile art. 1.182 alin. (2) şi (3) din Codul civil nu sunt aplicabile contractelor a căror negociere a început înainte de intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 1.183. Buna-credință în negocieri. (1) Părțile au libertatea inițierii, desfăşurării şi ruperii negocierilor şi nu pot fi ținute răspunzătoare pentru eşecul acestora.

(2) Partea care se angajează într-o negociere este ținută să respecte exigențele bunei-credințe. Părțile nu pot conveni limitarea sau excluderea acestei obligații.

(3) Este contrară exigențelor bunei-credințe, între altele, conduita părții care inițiază sau continuă negocieri fără intenția de a încheia contractul.

(4) Partea care inițiază, continuă sau rupe negocierile contrar bunei-credințe răspunde pentru prejudiciul cauzat celeilalte părți. Pentru stabilirea acestui prejudiciu se va ține seama de cheltuielile angajate în vederea negocierilor, de renunțarea de către cealaltă parte la alte oferte şi de orice împrejurări asemănătoare.

Art. 1.184. Obligația de confidențialitate în negocierile precontractuale. Când o informație confidențială este comunicată de către o parte în cursul negocierilor, cealaltă parte este ținută să nu o divulge şi să nu o folosească în interes propriu, indiferent dacă se încheie sau nu contractul. Încălcarea acestei obligații atrage răspunderea părții în culpă.

Art. 1.185. Elementele de care depinde încheierea contractului. Atunci când, în timpul negocierilor, o parte insistă să se ajungă la un acord asupra unui anumit element sau asupra unei anumite forme, contractul nu se încheie până nu se ajunge la un acord cu privire la acestea.

Art. 1.186. Momentul şi locul încheierii contractului. (1) Contractul se încheie în momentul şi în locul în care acceptarea ajunge la ofertant, chiar dacă acesta nu ia cunoştință de ea din motive care nu îi sunt imputabile.

(2) De asemenea, contractul se consideră încheiat în momentul în care destinatarul ofertei săvârşeşte un act sau un fapt concludent, fără a-l înştiința pe ofertant, dacă, în temeiul ofertei, al practicilor statornicite între părți, al uzanțelor sau potrivit naturii afacerii, acceptarea se poate face în acest mod. *[**R.A.:** art. 36 C. com.]*

Legea de aplicare: Art. 106. Dispozițiile art. 1.186 alin. (1) şi ale art. 1.193 alin. (2) din Codul civil nu sunt aplicabile contractelor în cazul în care oferta de a contracta a fost expediată înainte de intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 1.187. Forma ofertei şi a acceptării. Oferta şi acceptarea trebuie emise în forma cerută de lege pentru încheierea valabilă a contractului.

Art. 1.188. Oferta de a contracta. (1) O propunere constituie ofertă de a contracta dacă aceasta conține suficiente elemente pentru formarea contractului şi exprimă intenția ofertantului de a se obliga în cazul acceptării ei de către destinatar.

(2) Oferta poate proveni de la persoana care are inițiativa încheierii contractului, care îi determină conținutul sau, după împrejurări, care propune ultimul element esențial al contractului.

(3) Dispozițiile art. 1.182-1.203 se aplică în mod corespunzător şi atunci când împrejurările în care se încheie contractul nu permit identificarea ofertei sau a acceptării.

Art. 1.189. Propunerea adresată unor persoane nedeterminate. (1) Propunerea adresată unor persoane nedeterminate, chiar dacă este precisă, nu valorează ofertă, ci, după împrejurări, solicitare de ofertă sau intenție de negociere.

(2) Cu toate acestea, propunerea valorează ofertă dacă aceasta rezultă astfel din lege, din uzanțe ori, în mod neîndoielnic, din împrejurări. În aceste cazuri, revocarea ofertei adresate unor persoane nedeterminate produce efecte numai dacă este făcută în aceeaşi formă cu oferta însăşi sau într-o modalitate care permite să fie cunoscută în aceeaşi măsură cu aceasta.

Art. 1.190. Solicitarea de oferte. Solicitarea de a formula oferte, adresată uneia sau mai multor persoane determinate, nu constituie, prin ea însăşi, ofertă de a contracta.

Art. 1.191. Oferta irevocabilă. (1) Oferta este irevocabilă de îndată ce autorul ei se obligă să o menţină un anumit termen. Oferta este, de asemenea, irevocabilă atunci când poate fi considerată astfel în temeiul acordului părţilor, al practicilor statornicite între acestea, al negocierilor, al conţinutului ofertei ori al uzanţelor.

(2) Declaraţia de revocare a unei oferte irevocabile nu produce niciun efect.

Art. 1.192. Termenul de acceptare. Termenul de acceptare curge din momentul în care oferta ajunge la destinatar.

Art. 1.193. Oferta fără termen adresată unei persoane absente. (1) Oferta fără termen de acceptare, adresată unei persoane care nu este prezentă, trebuie menţinută un termen rezonabil, după împrejurări, pentru ca destinatarul să o primească, să o analizeze şi să expedieze acceptarea.

(2) Revocarea ofertei nu împiedică încheierea contractului decât dacă ajunge la destinatar înainte ca ofertantul să primească acceptarea sau, după caz, înaintea săvârşirii actului ori faptului care, potrivit prevederilor art. 1.186 alin. (2), determină încheierea contractului.

(3) Ofertantul răspunde pentru prejudiciul cauzat prin revocarea ofertei înaintea expirării termenului prevăzut la alin. (1). *[**R.A.:** art. 37 C. com.]*

Art. 1.194. Oferta fără termen adresată unei persoane prezente. (1) Oferta fără termen de acceptare, adresată unei persoane prezente rămâne fără efecte dacă nu este acceptată de îndată.

(2) Dispoziţiile alin. (1) se aplică şi în cazul ofertei transmise prin telefon sau prin alte asemenea mijloace de comunicare la distanţă.

Art. 1.195. Caducitatea ofertei. (1) Oferta devine caducă dacă:

a) acceptarea nu ajunge la ofertant în termenul stabilit sau, în lipsă, în termenul prevăzut la art. 1.193 alin. (1);

b) destinatarul o refuză.

(2) Decesul sau incapacitatea ofertantului atrage caducitatea ofertei irevocabile numai atunci când natura afacerii sau împrejurările o impun.

Art. 1.196. Acceptarea ofertei. (1) Orice act sau fapt al destinatarului constituie acceptare dacă indică în mod neîndoielnic acordul său cu privire la ofertă, astfel cum aceasta a fost formulată, şi ajunge în termen la autorul ofertei. Dispoziţiile art. 1.186 rămân aplicabile.

(2) Tăcerea sau inacţiunea destinatarului nu valorează acceptare decât atunci când aceasta rezultă din lege, din acordul părţilor, din practicile statornicite între acestea, din uzanţe sau din alte împrejurări. *[**R.A.:** art. 36 C. com.]*

Art. 1.197. Acceptarea necorespunzătoare a ofertei. (1) Răspunsul destinatarului nu constituie acceptare atunci când:

a) cuprinde modificări sau completări care nu corespund ofertei primite;

b) nu respectă forma cerută anume de ofertant;

c) ajunge la ofertant după ce oferta a devenit caducă.

(2) Răspunsul destinatarului, exprimat potrivit alin. (1), poate fi considerat, după împrejurări, ca o contraofertă. *[**R.A.:** art. 39 C. com.]*

Art. 1.198. Acceptarea tardivă. (1) Acceptarea tardivă produce efecte numai dacă autorul ofertei îl înştiinţează de îndată pe acceptant despre încheierea contractului.

(2) Acceptarea făcută în termen, dar ajunsă la ofertant după expirarea termenului, din motive neimputabile acceptantului, produce efecte dacă ofertantul nu îl înştiinţează despre aceasta de îndată.

Art. 1.199. Retragerea ofertei sau a acceptării. Oferta sau acceptarea poate fi retrasă dacă retragerea ajunge la destinatar anterior ori concomitent cu oferta sau, după caz, cu acceptarea.

Art. 1.200. Comunicarea ofertei, acceptării şi revocării. (1) Oferta, acceptarea, precum şi revocarea acestora produc efecte numai din momentul în care ajung la destinatar, chiar dacă acesta nu ia cunoştinţă de ele din motive care nu îi sunt imputabile.

(2) Comunicarea acceptării trebuie făcută prin mijloace cel puţin la fel de rapide ca cele folosite de ofertant, dacă din lege, din acordul părţilor, din practicile statornicite între acestea sau din alte asemenea împrejurări nu rezultă contrariul.

Art. 1.201. Clauze externe. Dacă prin lege nu se prevede altfel, părţile sunt ţinute de clauzele extrinseci la care contractul face trimitere.

Art. 1.202. Clauze standard. (1) Sub rezerva prevederilor art. 1.203, dispoziţiile prezentei secţiuni se aplică în mod corespunzător şi atunci când la încheierea contractului sunt utilizate clauze standard.

(2) Sunt clauze standard stipulaţiile stabilite în prealabil de una dintre părţi pentru a fi utilizate în mod general şi repetat şi care sunt incluse în contract fără să fi fost negociate cu cealaltă parte.

(3) Clauzele negociate prevalează asupra clauzelor standard.

(4) Atunci când ambele părţi folosesc clauze standard şi nu ajung la o înţelegere cu privire la acestea, contractul se încheie totuşi pe baza clauzelor convenite şi a oricăror clauze standard comune în substanţa lor, cu excepţia cazului în care una dintre părţi notifică celeilalte părţi, fie anterior momentului încheierii contractului, fie ulterior şi de îndată, că nu intenţionează să fie ţinută de un astfel de contract.

Art. 1.203. Clauze neuzuale. Clauzele standard care prevăd în folosul celui care le propune limitarea răspunderii, dreptul de a denunţa unilateral contractul, de a suspenda executarea obligaţiilor sau care prevăd în detrimentul celeilalte părţi decăderea din drepturi ori din beneficiul termenului, limitarea dreptului de a opune excepţii, restrângerea libertăţii de a contracta cu alte persoane, reînnoirea tacită a contractului, legea aplicabilă, clauze compromisorii sau prin care se derogă de la normele privitoare la competenţa instanţelor judecătoreşti nu produc efecte decât dacă sunt acceptate, în mod expres, în scris, de cealaltă parte.

II. Valabilitatea consimțământului

Art. 1.204. Condiții. Consimțământul părților trebuie să fie serios, liber şi exprimat în cunoştință de cauză.

Art. 1.205.[1] **Lipsa discernământului.** Este anulabil contractul încheiat de o persoană care, la data încheierii acestuia, se afla, fie şi numai vremelnic, într-o stare care o punea în neputință de a-şi da seama de urmările faptei sale.

III. Viciile consimțământului

Art. 1.206. Cazuri. (1) Consimțământul este viciat când este dat din eroare, surprins prin dol sau smuls prin violență.

(2) De asemenea, consimțământul este viciat în caz de leziune. *[**R.A.:** art. 951, art. 953 C. civ. 1864]*

Art. 1.207. Eroarea. (1) Partea care, la momentul încheierii contractului, se afla într-o eroare esențială poate cere anularea acestuia, dacă cealaltă parte ştia sau, după caz, trebuia să ştie că faptul asupra căruia a purtat eroarea era esențial pentru încheierea contractului.

(2) Eroarea este esențială:

1. când poartă asupra naturii sau obiectului contractului;

2. când poartă asupra identității obiectului prestației sau asupra unei calități a acestuia ori asupra unei alte împrejurări considerate esențiale de către părți în absența căreia contractul nu s-ar fi încheiat;

3. când poartă asupra identității persoanei sau asupra unei calități a acesteia în absența căreia contractul nu s-ar fi încheiat.

(3) Eroarea de drept este esențială atunci când priveşte o normă juridică determinantă, potrivit voinței părților, pentru încheierea contractului.

(4) Eroarea care priveşte simplele motive ale contractului nu este esențială, cu excepția cazului în care prin voința părților asemenea motive au fost considerate hotărâtoare. *[**R.A.:** art. 954 C. civ. 1864]*

Art. 1.208. Eroarea nescuzabilă. (1) Contractul nu poate fi anulat dacă faptul asupra căruia a purtat eroarea putea fi, după împrejurări, cunoscut cu diligențe rezonabile.

(2) Eroarea de drept nu poate fi invocată în cazul dispozițiilor legale accesibile şi previzibile.

Art. 1.209. Eroarea asumată. Nu atrage anularea contractului eroarea care poartă asupra unui element cu privire la care riscul de eroare a fost asumat de cel care o invocă sau, după împrejurări, trebuia să fie asumat de acesta.

Art. 1.210. Eroarea de calcul. Simpla eroare de calcul nu atrage anularea contractului, ci numai rectificarea, afară de cazul în care, concretizându-se într-o eroare asupra cantității, a fost esențială pentru încheierea contractului. Eroarea de calcul trebuie corectată la cererea oricăreia dintre părți.

---

[1] Art. 1205 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 64 din Legea nr. 140/2022.

Art. 1.211. Eroarea de comunicare sau de transmitere. Dispozițiile privitoare la eroare se aplică în mod corespunzător şi atunci când eroarea poartă asupra declarației de voință ori când declarația a fost transmisă inexact prin intermediul unei alte persoane sau prin mijloace de comunicare la distanță.

Art. 1.212. Invocarea erorii cu bună-credință. Partea care este victima unei erori nu se poate prevala de aceasta contrar exigențelor bunei-credințe.

Art. 1.213. Adaptarea contractului. (1) Dacă o parte este îndreptățită să invoce anulabilitatea contractului pentru eroare, dar cealaltă parte declară că doreşte să execute ori execută contractul aşa cum acesta fusese înțeles de partea îndreptățită să invoce anulabilitatea, contractul se consideră că a fost încheiat aşa cum l-a înțeles această din urmă parte.

(2) În acest caz, după ce a fost informată asupra felului în care partea îndreptățită să invoce anulabilitatea a înțeles contractul şi înainte ca aceasta să fi obținut anularea, cealaltă parte trebuie, în termen de cel mult 3 luni de la data când a fost notificată ori de la data când i s-a comunicat cererea de chemare în judecată, să declare că este de acord cu executarea sau să execute fără întârziere contractul, astfel cum a fost înțeles de partea aflată în eroare.

(3) Dacă declarația a fost făcută şi comunicată părții aflate în eroare în termenul prevăzut la alin. (2) sau contractul a fost executat, dreptul de a obține anularea este stins şi notificarea prevăzută la alin. (2) este considerată lipsită de efecte.

Art. 1.214. Dolul. (1) Consimțământul este viciat prin dol atunci când partea s-a aflat într-o eroare provocată de manoperele frauduloase ale celeilalte părți ori când aceasta din urmă a omis, în mod fraudulos, să îl informeze pe contractant asupra unor împrejurări pe care se cuvenea să i le dezvăluie.

(2) Partea al cărei consimțământ a fost viciat prin dol poate cere anularea contractului, chiar dacă eroarea în care s-a aflat nu a fost esențială.

(3) Contractul este anulabil şi atunci când dolul provine de la reprezentantul, prepusul ori gerantul afacerilor celeilalte părți.

(4) Dolul nu se presupune. *[**R.A.:** art. 960 C. civ. 1864]*

Art. 1.215. Dolul comis de un terț. (1) Partea care este victima dolului unui terț nu poate cere anularea decât dacă cealaltă parte a cunoscut sau, după caz, ar fi trebuit să cunoască dolul la încheierea contractului.

(2) Independent de anularea contractului, autorul dolului răspunde pentru prejudiciile ce ar rezulta.

Art. 1.216. Violența. (1) Poate cere anularea contractului partea care a contractat sub imperiul unei temeri justificate induse, fără drept, de cealaltă parte sau de un terț.

(2) Există violență când temerea insuflată este de aşa natură încât partea amenințată putea să creadă, după împrejurări, că, în lipsa consimțământului său, viața, persoana, onoarea sau bunurile sale ar fi expuse unui pericol grav şi iminent.

(3) Violența poate atrage anularea contractului şi atunci când este îndreptată împotriva unei persoane apropiate, precum soțul, soția, ascendenții ori descendenții părții al cărei consimțământ a fost viciat.

(4) În toate cazurile, existența violenței se apreciază ținând seama de vârsta, starea socială, sănătatea şi caracterul celui asupra căruia s-a exercitat violența, precum şi de orice altă împrejurare ce a putut influența starea acestuia la momentul încheierii contractului. *[**R.A.:** art. 955, art. 956, art. 957 C. civ. 1864]*

Art. 1.217. Amenințarea cu exercițiul unui drept. Constituie violență şi temerea insuflată prin amenințarea cu exercițiul unui drept făcută cu scopul de a obține avantaje injuste.

Art. 1.218. Starea de necesitate. Contractul încheiat de o parte aflată în stare de necesitate nu poate fi anulat decât dacă cealaltă parte a profitat de această împrejurare.

Art. 1.219. Temerea reverențiară. Simpla temere izvorâtă din respect, fără să fi fost violență, nu atrage anularea contractului. *[**R.A.:** art. 958 C. civ. 1864]*

Art. 1.220. Violența săvârşită de un terț. (1) Violența atrage anularea contractului şi atunci când este exercitată de un terț, însă numai dacă partea al cărei consimțământ nu a fost viciat cunoştea sau, după caz, ar fi trebuit să cunoască violența săvârşită de către terț.

(2) Independent de anularea contractului, autorul violenței răspunde pentru prejudiciile ce ar rezulta. *[**R.A.:** art. 955 C. civ. 1864]*

Art. 1.221. Leziunea. (1) Există leziune atunci când una dintre părți, profitând de starea de nevoie, de lipsa de experiență ori de lipsa de cunoştințe a celeilalte părți, stipulează în favoarea sa ori a unei alte persoane o prestație de o valoare considerabil mai mare, la data încheierii contractului, decât valoarea propriei prestații.

(2) Existența leziunii se apreciază şi în funcție de natura şi scopul contractului.

(3) Leziunea poate exista şi atunci când minorul îşi asumă o obligație excesivă prin raportare la starea sa patrimonială, la avantajele pe care le obține din contract ori la ansamblul circumstanțelor. *[**R.A.:** art. 951 C. civ. 1864]*

Art. 1.222. Sancțiune. (1) Partea al cărei consimțământ a fost viciat prin leziune poate cere, la alegerea sa, anularea contractului sau reducerea obligațiilor sale cu valoarea daunelor-interese la care ar fi îndreptățită.

(2) Cu excepția cazului prevăzut de art. 1.221 alin. (3), acțiunea în anulare este admisibilă numai dacă leziunea depăşeşte jumătate din valoarea pe care o avea, la momentul încheierii contractului, prestația promisă sau executată de partea lezată. Disproporția trebuie să subziste până la data cererii de anulare.

(3) În toate cazurile, instanța poate să mențină contractul dacă cealaltă parte oferă, în mod echitabil, o reducere a propriei creanțe sau, după caz, o majorare a propriei obligații. Dispozițiile art. 1.213 privitoare la adaptarea contractului se aplică în mod corespunzător.

Art. 1.223. Termenul de prescripție. (1) Dreptul la acțiunea în anulare sau în reducerea obligațiilor pentru leziune se prescrie în termen de un an de la data încheierii contractului.

(2) Anulabilitatea contractului nu poate să fie opusă pe cale de excepție când dreptul la acțiune este prescris.

Art. 1.224. Inadmisibilitatea leziunii. Nu pot fi atacate pentru leziune contractele aleatorii, tranzacția, precum şi alte contracte anume prevăzute de lege.

§4. Obiectul contractului

Art. 1.225. Obiectul contractului. (1) Obiectul contractului îl reprezintă operațiunea juridică, precum vânzarea, locațiunea, împrumutul şi altele asemenea, convenită de părți, astfel cum aceasta reiese din ansamblul drepturilor şi obligațiilor contractuale.

(2) Obiectul contractului trebuie să fie determinat şi licit, sub sancțiunea nulității absolute.

(3) Obiectul este ilicit atunci când este prohibit de lege sau contravine ordinii publice ori bunelor moravuri. *[**R.A.:** art. 948 pct. 3 şi art. 962 C. civ. 1864]*

Art. 1.226. Obiectul obligației. (1) Obiectul obligației este prestația la care se angajează debitorul.

(2) Sub sancțiunea nulității absolute, el trebuie să fie determinat sau cel puțin determinabil şi licit. *[**R.A.:** art. 964 C. civ. 1864]*

Art. 1.227. Imposibilitatea inițială a obiectului obligației. Contractul este valabil chiar dacă, la momentul încheierii sale, una dintre părți se află în imposibilitate de a-şi executa obligația, afară de cazul în care prin lege se prevede altfel.

Art. 1.228. Bunurile viitoare. În lipsa unei prevederi legale contrare, contractele pot purta şi asupra bunurilor viitoare. *[**R.A.:** art. 965 C. civ. 1864]*

Art. 1.229. Bunurile care nu sunt în circuitul civil. Numai bunurile care sunt în circuitul civil pot face obiectul unei prestații contractuale. *[**R.A.:** art. 963 C. civ. 1864]*

Art. 1.230. Bunurile care aparțin altuia. Dacă prin lege nu se prevede altfel, bunurile unui terț pot face obiectul unei prestații, debitorul fiind obligat să le procure şi să le transmită creditorului sau, după caz, să obțină acordul terțului. În cazul neexecutării obligației, debitorul răspunde pentru prejudiciile cauzate.

Art. 1.231. Determinarea calității obiectului. Atunci când nu poate fi stabilită potrivit contractului, calitatea prestației sau a obiectului acesteia trebuie să fie rezonabilă sau, după împrejurări, cel puțin de nivel mediu.

Art. 1.232. Determinarea obiectului de către un terț. (1) Atunci când prețul sau orice alt element al contractului urmează să fie determinat de un terț, acesta trebuie să acționeze în mod corect, diligent şi echidistant.

(2) Dacă terțul nu poate sau nu doreşte să acționeze ori aprecierea sa este în mod manifest nerezonabilă, instanța, la cererea părții interesate, va stabili, după caz, prețul sau elementul nedeterminat de către părți.

Art. 1.233. Determinarea prețului între profesionişti. Dacă un contract încheiat între profesionişti nu stabileşte prețul şi nici nu indică o modalitate pentru a-l determina, se presupune că părțile au avut în vedere prețul practicat în mod obişnuit în domeniul respectiv pentru aceleaşi prestații realizate în condiții comparabile sau, în lipsa unui asemenea preț, un preț rezonabil.

Art. 1.234. Raportarea la un factor de referință. Atunci când, potrivit contractului, prețul se determină prin raportare la un factor de referință, iar acest factor nu există, a încetat să mai existe ori nu mai este accesibil, el se înlocuieşte, în absența unei convenții contrare, cu factorul de referință cel mai apropiat.

§5. Cauza

Art. 1.235. Noțiune. Cauza este motivul care determină fiecare parte să încheie contractul.

Art. 1.236. Condiții. (1) Cauza trebuie să existe, să fie licită şi morală.

(2) Cauza este ilicită când este contrară legii şi ordinii publice.

(3) Cauza este imorală când este contrară bunelor moravuri. *[**R.A.:** art. 948 pct. 4, art. 966 şi art. 968 C. civ. 1864]*

Art. 1.237. Frauda la lege. Cauza este ilicită şi atunci când contractul este doar mijlocul pentru a eluda aplicarea unei norme legale imperative.

Art. 1.238. Sancțiune. (1) Lipsa cauzei atrage anulabilitatea contractului, cu excepția cazului în care contractul a fost greşit calificat şi poate produce alte efecte juridice.

(2) Cauza ilicită sau imorală atrage nulitatea absolută a contractului dacă este comună ori, în caz contrar, dacă cealaltă parte a cunoscut-o sau, după împrejurări, trebuia s-o cunoască.

Art. 1.239. Proba cauzei. (1) Contractul este valabil chiar atunci când cauza nu este expres prevăzută.

(2) Existența unei cauze valabile se prezumă până la proba contrară. *[**R.A.:** art. 967 C. civ. 1864]*

§6. Forma contractului

Art. 1.240. Formele de exprimare a consimțământului. (1) Voința de a contracta poate fi exprimată verbal sau în scris.

(2) Voința poate fi manifestată şi printr-un comportament care, potrivit legii, convenției părților, practicilor statornicite între acestea sau uzanțelor, nu lasă nicio îndoială asupra intenției de a produce efectele juridice corespunzătoare.

Art. 1.241. Forma scrisă. Înscrisul care constată încheierea contractului poate fi sub semnătură privată sau autentic, având forța probantă prevăzută de lege.

Art. 1.242. Sancțiune. (1) Este lovit de nulitate absolută contractul încheiat în lipsa formei pe care, în chip neîndoielnic, legea o cere pentru încheierea sa valabilă.

(2) Dacă părțile s-au învoit ca un contract să fie încheiat într-o anumită formă, pe care legea nu o cere, contractul se socoteşte valabil chiar dacă forma nu a fost respectată.

Art. 1.243. Modificarea contractului. Dacă prin lege nu se prevede altfel, orice modificare a contractului este supusă condițiilor de formă cerute de lege pentru încheierea sa.

Art. 1.244. Forma cerută pentru înscrierea în cartea funciară. În afara altor cazuri prevăzute de lege, trebuie să fie încheiate prin înscris autentic, sub sancțiunea nulității absolute, convențiile care strămută sau constituie drepturi reale care urmează a fi înscrise în cartea funciară.

Art. 1.245. Forma contractelor electronice. Contractele care se încheie prin mijloace electronice sunt supuse condițiilor de formă prevăzute de legea specială.

Legislație conexă: Legea nr. 365/2002 privind comerțul electronic, republicată (M. Of. nr. 959 din 29 noiembrie 2006).

Secțiunea a 4-a. Nulitatea contractului

§1. Dispoziții generale

Art. 1.246. Nulitatea. (1) Orice contract încheiat cu încălcarea condițiilor cerute de lege pentru încheierea sa valabilă este supus nulității, dacă prin lege nu se prevede o altă sancțiune.

(2) Nulitatea poate fi absolută sau relativă.

(3) Dacă prin lege nu se prevede altfel, nulitatea contractului poate fi constatată sau declarată prin acordul părților.

(4) Prin acordul părților nu pot fi instituite şi nici suprimate cauze de nulitate. Orice convenție sau clauză contrară este considerată nescrisă.

Art. 1.247. Nulitatea absolută. (1) Este nul contractul încheiat cu încălcarea unei dispoziții legale instituite pentru ocrotirea unui interes general.

(2) Nulitatea absolută poate fi invocată de orice persoană interesată, pe cale de acțiune sau de excepție.

(3) Instanța este obligată să invoce din oficiu nulitatea absolută.

(4) Contractul lovit de nulitate absolută nu este susceptibil de confirmare decât în cazurile prevăzute de lege.

Art. 1.248. Nulitatea relativă. (1) Contractul încheiat cu încălcarea unei dispoziții legale instituite pentru ocrotirea unui interes particular este anulabil.

(2) Nulitatea relativă poate fi invocată numai de cel al cărui interes este ocrotit prin dispoziția legală încălcată.

(3) Nulitatea relativă nu poate fi invocată din oficiu de instanța judecătorească.

(4) Contractul anulabil este susceptibil de confirmare.

Art. 1.249. Prescripția. (1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, nulitatea absolută poate fi invocată oricând, fie pe cale de acțiune, fie pe cale de excepție.

(2) Nulitatea relativă poate fi invocată pe cale de acțiune numai în termenul de prescripție stabilit de lege. Cu toate acestea, partea căreia i se cere executarea contractului poate opune oricând nulitatea relativă a contractului, chiar şi după împlinirea termenului de prescripție a dreptului la acțiunea în anulare. *[**R.A.:** art. 2 din Decretul nr. 167/1958]*

§2. Cauzele de nulitate

Art. 1.250. Cauzele de nulitate absolută. Contractul este lovit de nulitate absolută în cazurile anume prevăzute de lege, precum şi atunci când rezultă neîndoielnic din lege că interesul ocrotit este unul general.

Art. 1.251. Cauzele de nulitate relativă. Contractul este anulabil când au fost nesocotite dispoziţiile legale privitoare la capacitatea de exerciţiu, când consimţământul uneia dintre părţi a fost viciat, precum şi în alte cazuri anume prevăzute de lege.

Art. 1.252. Prezumţia de nulitate relativă. În cazurile în care natura nulităţii nu este determinată ori nu reiese în chip neîndoielnic din lege, contractul este anulabil.

Art. 1.253. Nulitatea virtuală. În afara cazurilor în care legea prevede sancţiunea nulităţii, contractul se desfiinţează şi atunci când sancţiunea nulităţii absolute sau, după caz, relative trebuie aplicată pentru ca scopul dispoziţiei legale încălcate să fie atins.

§3. Efectele nulităţii

Art. 1.254. Desfiinţarea contractului şi a actelor subsecvente. (1) Contractul lovit de nulitate absolută sau anulat este considerat a nu fi fost niciodată încheiat.

(2) Desfiinţarea contractului atrage, în condiţiile legii, şi desfiinţarea actelor subsecvente încheiate în baza lui.

(3) În cazul în care contractul este desfiinţat, fiecare parte trebuie să restituie celeilalte, în natură sau prin echivalent, prestaţiile primite, potrivit prevederilor art. 1.639-1.647, chiar dacă acestea au fost executate succesiv sau au avut un caracter continuu.

Art. 1.255. Nulitatea parţială. (1) Clauzele contrare legii, ordinii publice sau bunelor moravuri şi care nu sunt considerate nescrise atrag nulitatea contractului în întregul său numai dacă sunt, prin natura lor, esenţiale sau dacă, în lipsa acestora, contractul nu s-ar fi încheiat.

(2) În cazul în care contractul este menţinut în parte, clauzele nule sunt înlocuite de drept cu dispoziţiile legale aplicabile.

(3) Dispoziţiile alin. (2) se aplică în mod corespunzător şi clauzelor care contravin unor dispoziţii legale imperative şi sunt considerate de lege nescrise.

Art. 1.256. Nulitatea contractului plurilateral. În cazul contractelor cu mai multe părţi în care prestaţia fiecărei părţi este făcută în considerarea unui scop comun, nulitatea contractului în privinţa uneia dintre părţi nu atrage desfiinţarea în întregime a contractului, afară de cazul în care participarea acesteia este esenţială pentru existenţa contractului.

Art. 1.257. Daunele-interese. Reducerea prestaţiilor. În caz de violenţă sau dol, cel al cărui consimţământ este viciat are dreptul de a pretinde, în afară de anulare, şi daune-interese sau, dacă preferă menţinerea contractului, de a solicita numai reducerea prestaţiei sale cu valoarea daunelor-interese la care ar fi îndreptăţit.

Art. 1.258. Repararea prejudiciului în cazul nulităţii contractului încheiat în formă autentică. În cazul anulării sau constatării nulităţii contractului încheiat în

formă autentică pentru o cauză de nulitate a cărei existență rezultă din însuşi textul contractului, partea prejudiciată poate cere obligarea notarului public la repararea prejudiciilor suferite, în condițiile răspunderii civile delictuale pentru fapta proprie.

Legea de aplicare: Art. 106[1]. Răspunderea prevăzută de art. 1.258 din Codul civil poate fi angajată numai în limita prejudiciului nereparat prin anularea sau constatarea nulității contractului ce a fost dispusă prin hotărâre judecătorească definitivă. Angajarea acestei răspunderi nu înlătură angajarea răspunderii şi a altor persoane, în condițiile legii.

Art. 1.259. Refacerea contractului nul. Contractul nul poate fi refăcut, în tot sau în parte, cu respectarea tuturor condițiilor prevăzute de lege la data refacerii lui. În toate cazurile, contractul refăcut nu va produce efecte decât pentru viitor, iar nu şi pentru trecut.

Art. 1.260. Conversiunea contractului nul. (1) Un contract lovit de nulitate absolută va produce totuşi efectele actului juridic pentru care sunt îndeplinite condițiile de fond şi de formă prevăzute de lege.

(2) Cu toate acestea, dispozițiile alin. (1) nu se aplică dacă intenția de a exclude aplicarea conversiunii este stipulată în contractul lovit de nulitate sau reiese, în chip neîndoielnic, din scopurile urmărite de părți la data încheierii contractului. *[**R.A.:** art. 1167 C. civ. 1864]*

§4. Validarea contractului

Art. 1.261. Cauzele de validare. (1) Contractul afectat de o cauză de nulitate este validat atunci când nulitatea este acoperită.

(2) Nulitatea poate fi acoperită prin confirmare sau prin alte moduri anume prevăzute de lege.

Art. 1.262. Confirmarea contractului. (1) Confirmarea unui contract anulabil rezultă din voința, expresă sau tacită, de a renunța la dreptul de a invoca nulitatea.

(2) Voința de a renunța trebuie să fie certă. *[**R.A.:** art. 1167 C. civ. 1864]*

Art. 1.263. Condițiile confirmării. (1) Un contract anulabil poate fi confirmat dacă în momentul confirmării condițiile sale de validitate sunt întrunite.

(2) Persoana care poate invoca nulitatea poate confirma contractul numai cunoscând cauza de nulitate şi, în caz de violență, numai după încetarea acesteia.

(3)[1] Persoana chemată de lege să încuviințeze actele minorului sau ale celui care beneficiază de consiliere judiciară poate, în numele şi în interesul acestuia, să ceară anularea contractului făcut fără încuviințarea sa ori să confirme contractul atunci când această încuviințare era suficientă pentru încheierea valabilă a acestuia.

(4) Dispozițiile alin. (3) se aplică în mod corespunzător şi în cazul actelor încheiate fără avizul consiliului de familie sau autorizarea instanței de tutelă.

(5) În lipsa confirmării exprese, este suficient ca obligația să fie executată în mod voluntar la data la care ea putea fi valabil confirmată de către partea interesată.

(6) Cel care trebuie să confirme poate să fie pus în întârziere printr-o notificare prin care partea interesată să îi solicite fie să confirme contractul anulabil, fie să

---

[1] Alin. (3) şi (4) ale art. 1263 sunt reproduse astfel cum au fost modificate prin art. 7 pct. 65 din Legea nr. 140/2022.

exercite acțiunea în anulare, în termen de 6 luni de la notificare, sub sancțiunea decăderii din dreptul de a cere anularea contractului.

Art. 1.264. Cuprinsul actului confirmativ. Pentru a fi valabil, actul confirmativ trebuie să cuprindă obiectul, cauza şi natura obligației şi să facă mențiune despre motivul acțiunii în anulare, precum şi despre intenția de a repara viciul pe care se întemeiază acea acțiune. *[**R.A.:** art. 1190 C. civ. 1864]*

Art. 1.265. Efectele confirmării. (1) Confirmarea îşi produce efectele din momentul încheierii contractului şi atrage renunțarea la mijloacele şi excepțiile ce puteau fi opuse, sub rezerva însă a drepturilor dobândite şi conservate de terții de bună-credință.

(2) Când fiecare dintre părți poate invoca nulitatea contractului sau mai multe părți o pot invoca împotriva alteia, confirmarea făcută de una dintre acestea nu împiedică invocarea nulității de către celelalte părți.

(3) Confirmarea unui contract anulabil pentru vicierea consimțământului prin dol sau violență nu implică prin ea însăşi renunțarea la dreptul de a cere daune-interese. *[**R.A.:** art. 1167 C. civ. 1864]*

Secțiunea a 5-a. Interpretarea contractului

Art. 1.266. Interpretarea după voința concordantă a părților. (1) Contractele se interpretează după voința concordantă a părților, iar nu după sensul literal al termenilor.

(2) La stabilirea voinței concordante se va ține seama, între altele, de scopul contractului, de negocierile purtate de părți, de practicile statornicite între acestea şi de comportamentul lor ulterior încheierii contractului. *[**R.A.:** art. 977 C. civ. 1864]*

Art. 1.267. Interpretarea sistematică. Clauzele se interpretează unele prin altele, dând fiecăreia înțelesul ce rezultă din ansamblul contractului. *[**R.A.:** art. 982 C. civ. 1864]*

Art. 1.268. Interpretarea clauzelor îndoielnice. (1) Clauzele susceptibile de mai multe înțelesuri se interpretează în sensul ce se potriveşte cel mai bine naturii şi obiectului contractului.

(2) Clauzele îndoielnice se interpretează ținând seama, între altele, de natura contractului, de împrejurările în care a fost încheiat, de interpretarea dată anterior de părți, de sensul atribuit în general clauzelor şi expresiilor în domeniu şi de uzanțe.

(3) Clauzele se interpretează în sensul în care pot produce efecte, iar nu în acela în care nu ar putea produce niciunul.

(4) Contractul nu cuprinde decât lucrul asupra căruia părțile şi-au propus a contracta, oricât de generali ar fi termenii folosiți.

(5) Clauzele destinate să exemplifice sau să înlăture orice îndoială asupra aplicării contractului la un caz particular nu îi restrâng aplicarea în alte cazuri care nu au fost expres prevăzute. *[**R.A.:** art. 978, art. 979, art. 980, art. 984 şi art. 985 C. civ. 1864]*

Art. 1.269. Regulile subsidiare de interpretare. (1) Dacă, după aplicarea regulilor de interpretare, contractul rămâne neclar, acesta se interpretează în favoarea celui care se obligă.

(2) Stipulațiile înscrise în contractele de adeziune se interpretează împotriva celui care le-a propus. *[**R.A.:** art. 983 C. civ. 1864]*

Secțiunea a 6-a. Efectele contractului

§1. Efectele între părți

Art. 1.270. Forța obligatorie. (1) Contractul valabil încheiat are putere de lege între părțile contractante.

(2) Contractul se modifică sau încetează numai prin acordul părților ori din cauze autorizate de lege. *[**R.A.:** art. 969 C. civ. 1864]*

Art. 1.271. Impreviziunea. (1) Părțile sunt ținute să își execute obligațiile, chiar dacă executarea lor a devenit mai oneroasă, fie datorită creșterii costurilor executării propriei obligații, fie datorită scăderii valorii contraprestației.

(2) Cu toate acestea, dacă executarea contractului a devenit excesiv de oneroasă datorită unei schimbări excepționale a împrejurărilor care ar face vădit injustă obligarea debitorului la executarea obligației, instanța poate să dispună:

a) adaptarea contractului, pentru a distribui în mod echitabil între părți pierderile și beneficiile ce rezultă din schimbarea împrejurărilor;

b) încetarea contractului, la momentul și în condițiile pe care le stabilește.

(3) Dispozițiile alin. (2) sunt aplicabile numai dacă:

a) schimbarea împrejurărilor a intervenit după încheierea contractului;

b) schimbarea împrejurărilor, precum și întinderea acesteia nu au fost și nici nu puteau fi avute în vedere de către debitor, în mod rezonabil, în momentul încheierii contractului;

c) debitorul nu și-a asumat riscul schimbării împrejurărilor și nici nu putea fi în mod rezonabil considerat că și-ar fi asumat acest risc;

d) debitorul a încercat, într-un termen rezonabil și cu bună-credință, negocierea adaptării rezonabile și echitabile a contractului.

Legea de aplicare: ► Art. 107. Dispozițiile art. 1.271 din Codul civil privitoare la impreviziune se aplică numai contractelor încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil. [...] ► Art. 148. Dispozițiile art. 2.252 alin. (2) din Codul civil nu împiedică aplicarea în cazul contractului de rentă viageră a art. 1.271 din Codul civil în privința împrejurărilor survenite pe parcursul executării contractului, care nu sunt determinate de durata vieții persoanei până la decesul căreia a fost constituită renta.

Art. 1.272. Conținutul contractului. (1) Contractul valabil încheiat obligă nu numai la ceea ce este expres stipulat, dar și la toate urmările pe care practicile statornicite între părți, uzanțele, legea sau echitatea le dau contractului, după natura lui.

(2) Clauzele obișnuite într-un contract se subînțeleg, deși nu sunt stipulate în mod expres. *[**R.A.:** art. 970 și art. 981 C. civ. 1864]*

Art. 1.273. Constituirea și transferul drepturilor reale. (1) Drepturile reale se constituie și se transmit prin acordul de voință al părților, chiar dacă bunurile nu au fost predate, dacă acest acord poartă asupra unor bunuri determinate, ori prin individualizarea bunurilor, dacă acordul poartă asupra unor bunuri de gen.

(2) Fructele bunului sau dreptului transmis se cuvin dobânditorului de la data transferului proprietății bunului ori, după caz, a cesiunii dreptului, afară de cazul în care prin lege sau prin voința părților se dispune altfel.

(3) Dispozițiile în materie de carte funciară, precum și dispozițiile speciale referitoare la transferul anumitor categorii de bunuri mobile rămân aplicabile. *[**R.A.:** art. 971 C. civ. 1864]*

Art. 1.274. Riscul în contractul translativ de proprietate. (1) În lipsă de stipulație contrară, cât timp bunul nu este predat, riscul contractului rămâne în sarcina debitorului obligației de predare, chiar dacă proprietatea a fost transferată dobânditorului. În cazul pieirii fortuite a bunului, debitorul obligației de predare pierde dreptul la contraprestație, iar dacă a primit-o, este obligat să o restituie.

(2) Cu toate acestea, creditorul pus în întârziere preia riscul pieirii fortuite a bunului. El nu se poate libera chiar dacă ar dovedi că bunul ar fi pierit și dacă obligația de predare ar fi fost executată la timp. *[**R.A.:** art. 971 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 108. Dispozițiile art. 1.274 din Codul civil privitoare la transferul riscurilor în contractele translative de proprietate se aplică numai contractelor încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 1.275. Transmiterea succesivă a unui bun mobil. (1) Dacă cineva a transmis succesiv către mai multe persoane proprietatea unui bun mobil corporal, cel care a dobândit cu bună-credință posesia efectivă a bunului este titular al dreptului, chiar dacă titlul său are dată ulterioară.

(2) Este de bună-credință dobânditorul care, la data intrării în posesie, nu a cunoscut și nici nu putea să cunoască obligația asumată anterior de înstrăinător.

(3) Dacă niciunul dintre dobânditori nu a obținut posesia efectivă a bunului mobil corporal și creanța fiecăruia de predare a bunului este exigibilă, va fi preferat cel care a sesizat cel dintâi instanța de judecată. *[**R.A.:** art. 972 C. civ. 1864]*

Art. 1.276. Denunțarea unilaterală. (1) Dacă dreptul de a denunța contractul este recunoscut uneia dintre părți, acesta poate fi exercitat atât timp cât executarea contractului nu a început.

(2) În contractele cu executare succesivă sau continuă, acest drept poate fi exercitat cu respectarea unui termen rezonabil de preaviz, chiar și după începerea executării contractului, însă denunțarea nu produce efecte în privința prestațiilor executate sau care se află în curs de executare.

(3) Dacă s-a stipulat o prestație în schimbul denunțării, aceasta produce efecte numai atunci când prestația este executată.

(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică în lipsă de convenție contrară.

Art. 1.277. Contractul pe durată nedeterminată. Contractul încheiat pe durată nedeterminată poate fi denunțat unilateral de oricare dintre părți cu respectarea unui termen rezonabil de preaviz. Orice clauză contrară sau stipularea unei prestații în schimbul denunțării contractului se consideră nescrisă.

Art. 1.278. Pactul de opțiune. (1) Atunci când părțile convin ca una dintre ele să rămână legată de propria declarație de voință, iar cealaltă să o poată accepta

sau refuza, acea declarație se consideră o ofertă irevocabilă şi produce efectele prevăzute la art. 1.191.

(2) Dacă părțile nu au convenit un termen pentru acceptare, acesta poate fi stabilit de instanță prin ordonanță preşedințială, cu citarea părților.

(3) Pactul de opțiune trebuie să conțină toate elementele contractului pe care părțile urmăresc să îl încheie, astfel încât acesta să se poată încheia prin simpla acceptare a beneficiarului opțiunii.

(4) Contractul se încheie prin exercitarea opțiunii în sensul acceptării de către beneficiar a declarației de voință a celeilalte părți, în condițiile convenite prin pact.

(5) Atât pactul de opțiune, cât şi declarația de acceptare trebuie încheiate în forma prevăzută de lege pentru contractul pe care părțile urmăresc să îl încheie.

Art. 1.279. Promisiunea de a contracta. (1) Promisiunea de a contracta trebuie să conțină toate acele clauze ale contractului promis, în lipsa cărora părțile nu ar putea executa promisiunea.

(2) În caz de neexecutare a promisiunii, beneficiarul are dreptul la daune-interese.

(3) De asemenea, dacă promitentul refuză să încheie contractul promis, instanța, la cererea părții care şi-a îndeplinit propriile obligații, poate să pronunțe o hotărâre care să țină loc de contract, atunci când natura contractului o permite, iar cerințele legii pentru validitatea acestuia sunt îndeplinite. Prevederile prezentului alineat nu sunt aplicabile în cazul promisiunii de a încheia un contract real, dacă prin lege nu se prevede altfel.

(4) Convenția prin care părțile se obligă să negocieze în vederea încheierii sau modificării unui contract nu constituie promisiune de a contracta.

Recurs în interesul legii. Prin Decizia nr. 12/2015 (M. Of. nr. 678 din 7 septembrie 2015), Înalta Curte de Casație şi Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Suceava şi a stabilit:

„În interpretarea şi aplicarea dispozițiilor art. 1073 şi art. 1077 din Codul civil de la 1864, art. 5 alin. (2) din titlul X al Legii nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății şi justiției, precum şi unele măsuri adiacente, cu modificările şi completările ulterioare, art. 1279 alin. (3) teza I şi art. 1669 alin. (1) din Codul civil, în situația în care promitentul-vânzător a promis vânzarea întregului imobil, deşi nu are calitatea de proprietar exclusiv al acestuia, promisiunea de vânzare nu poate fi executată în natură sub forma pronunțării unei hotărâri judecătoreşti care să țină loc de contract de vânzare pentru întregul bun, în lipsa acordului celorlalți coproprietari".

Dezlegarea unor chestiuni de drept. Prin Decizia nr. 23/2017 (M. Of. nr. 365 din 17 mai 2017), Înalta Curte de Casație şi Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, a admis sesizarea formulată de Tribunalul Alba, Secția I civilă, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile şi a stabilit:

„În interpretarea şi aplicarea dispozițiilor art. 1279 alin. (3) teza întâi şi art. 1669 alin. (1) din Codul civil, nu este obligatorie forma autentică la încheierea promisiunii de vânzare a unui bun imobil, în vederea pronunțării unei hotărâri care să țină loc de act autentic".

Legislație conexă: art. 57 din O.U.G. nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru (M. Of. nr. 392 din 29 iunie 2013).

§2. Efectele față de terți

I. Dispoziții generale

Art. 1.280. Relativitatea efectelor contractului. Contractul produce efecte numai între părți, dacă prin lege nu se prevede altfel. *[R.A.: art. 973 C. civ. 1864]*

Art. 1.281. Opozabilitatea efectelor contractului. Contractul este opozabil terților, care nu pot aduce atingere drepturilor şi obligațiilor născute din contract. Terții se pot prevala de efectele contractului, însă fără a avea dreptul de a cere executarea lui, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

Art. 1.282. Transmisiunea drepturilor şi obligațiilor către succesori. (1) La moartea unei părți, drepturile şi obligațiile contractuale ale acesteia se transmit succesorilor săi universali sau cu titlu universal, dacă din lege, din stipulația părților ori din natura contractului nu rezultă contrariul.

(2) Drepturile, precum şi, în cazurile prevăzute de lege, obligațiile contractuale în strânsă legătură cu un bun se transmit, odată cu acesta, succesorilor cu titlu particular ai părților.

II. Promisiunea faptei altuia

Art. 1.283. Efecte. (1) Cel care se angajează la a determina un terț să încheie sau să ratifice un act este ținut să repare prejudiciul cauzat dacă terțul refuză să se oblige sau, atunci când s-a obligat şi ca fideiusor, dacă terțul nu execută prestația promisă.

(2) Cu toate acestea, promitentul nu răspunde dacă asigură executarea obligației terțului, fără a se produce vreun prejudiciu creditorului.

(3) Intenția promitentului de a se angaja personal nu se prezumă, ci trebuie să reiasă neîndoielnic din contract sau din împrejurările în care acesta a fost încheiat.

III. Stipulația pentru altul

Art. 1.284. Efecte. (1) Oricine poate stipula în numele său, însă în beneficiul unui terț.

(2) Prin efectul stipulației, beneficiarul dobândeşte dreptul de a cere direct promitentului executarea prestației.

Art. 1.285. Condițiile privind terțul beneficiar. Beneficiarul trebuie să fie determinat sau, cel puțin, determinabil la data încheierii stipulației şi să existe în momentul în care promitentu! trebuie să îşi execute obligația. În caz contrar, stipulația profită stipulantului, fără a agrava însă sarcina promitentului.

Art. 1.286. Acceptarea stipulației. (1) Dacă terțul beneficiar nu acceptă stipulația, dreptul său se consideră a nu fi existat niciodată.

(2) Stipulația poate fi revocată cât timp acceptarea beneficiarului nu a ajuns la stipulant sau la promitent. Stipulația poate fi acceptată şi după decesul stipulantului sau al promitentului.

Art. 1.287. Revocarea stipulației. (1) Stipulantul este singurul îndreptățit să revoce stipulația, creditorii sau moştenitorii săi neputând să o facă. Stipulantul nu

poate însă revoca stipulația fără acordul promitentului dacă acesta din urmă are interesul să o execute.

(2) Revocarea stipulației produce efecte din momentul în care ajunge la promitent. Dacă nu a fost desemnat un alt beneficiar, revocarea profită stipulantului sau moştenitorilor acestuia, fără a agrava însă sarcina promitentului.

Art. 1.288. Mijloacele de apărare ale promitentului. Promitentul poate opune beneficiarului numai apărările întemeiate pe contractul care cuprinde stipulația.

IV. Simulația

Art. 1.289. Efecte între părți. (1) Contractul secret produce efecte numai între părți şi, dacă din natura contractului ori din stipulația părților nu rezultă contrariul, între succesorii lor universali sau cu titlu universal.

(2) Cu toate acestea, contractul secret nu produce efecte nici între părți dacă nu îndeplineşte condițiile de fond cerute de lege pentru încheierea sa valabilă. *[**R.A.:** art. 1175 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 109. Dispozițiile art. 1.289-1.294 din Codul civil se aplică numai în cazul în care contractul secret este încheiat după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 1.290. Efecte față de terți. (1) Contractul secret nu poate fi invocat de părți, de către succesorii lor universali, cu titlu universal sau cu titlu particular şi nici de către creditorii înstrăinătorului aparent împotriva terților care, întemeindu-se cu bună-credință pe contractul public, au dobândit drepturi de la achizitorul aparent.

(2) Terții pot invoca împotriva părților existența contractului secret, atunci când acesta le vatămă drepturile.

Legea de aplicare: Art. 109. Dispozițiile art. 1.289-1.294 din Codul civil se aplică numai în cazul în care contractul secret este încheiat după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 1.291. Raporturile cu creditorii. (1) Existența contractului secret nu poate fi opusă de părți creditorilor dobânditorului aparent care, cu bună-credință, au notat începerea urmăririi silite în cartea funciară sau au obținut sechestru asupra bunurilor care au făcut obiectul simulației.

(2) Dacă există un conflict între creditorii înstrăinătorului aparent şi creditorii dobânditorului aparent, sunt preferați cei dintâi, în cazul în care creanța lor este anterioară contractului secret.

Legea de aplicare: Art. 109. Dispozițiile art. 1.289-1.294 din Codul civil se aplică numai în cazul în care contractul secret este încheiat după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 1.292. Proba simulației. Dovada simulației poate fi făcută de terți sau de creditori cu orice mijloc de probă. Părțile pot dovedi şi ele simulația cu orice mijloc de probă, atunci când pretind că aceasta are caracter ilicit.

Legea de aplicare: Art. 109. Dispozițiile art. 1.289-1.294 din Codul civil se aplică numai în cazul în care contractul secret este încheiat după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 1.293. Actele unilaterale. Dispozițiile referitoare la simulație se aplică în mod corespunzător şi actelor juridice unilaterale destinate unei persoane determinate, care au fost simulate prin acordul dintre autorul actului şi destinatarul său.

Legea de aplicare: Art. 109. Dispozițiile art. 1.289-1.294 din Codul civil se aplică numai în cazul în care contractul secret este încheiat după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 1.294. Actele nepatrimoniale. Dispozițiile referitoare la simulație nu se aplică actelor juridice nepatrimoniale.

Legea de aplicare: Art. 109. Dispozițiile art. 1.289-1.294 din Codul civil se aplică numai în cazul în care contractul secret este încheiat după intrarea în vigoare a Codului civil.

Secțiunea a 7-a. Reprezentarea

Art. 1.295. Temeiul reprezentării. Puterea de a reprezenta poate rezulta fie din lege, fie dintr-un act juridic ori dintr-o hotărâre judecătorească, după caz.

Art. 1.296. Efecte. Contractul încheiat de reprezentant, în limitele împuternicirii, în numele reprezentatului produce efecte direct între reprezentat şi cealaltă parte.

Art. 1.297. Nearătarea calității de reprezentant. (1) Contractul încheiat de reprezentant în limita puterilor conferite, atunci când terțul contractant nu cunoştea şi nici nu ar fi trebuit să cunoască faptul că reprezentantul acționa în această calitate, îi obligă numai pe reprezentant şi pe terț, dacă prin lege nu se prevede altfel.

(2) Cu toate acestea, dacă reprezentantul, atunci când contractează cu terțul în limita puterilor conferite, pe seama unei întreprinderi, pretinde că este titularul acesteia, terțul care descoperă ulterior identitatea adevăratului titular poate să exercite şi împotriva acestuia din urmă drepturile pe care le are împotriva reprezentantului.

Art. 1.298. Capacitatea părților. În cazul reprezentării convenționale, atât reprezentatul, cât şi reprezentantul trebuie să aibă capacitatea de a încheia actul pentru care reprezentarea a fost dată.

Art. 1.299. Viciile de consimțământ. Contractul este anulabil atunci când consimțământul reprezentantului este viciat. Dacă însă viciul de consimțământ priveşte elemente stabilite de reprezentat, contractul este anulabil numai dacă voința acestuia din urmă a fost viciată.

Art. 1.300. Buna-credință. (1) Afară de cazul în care sunt relevante pentru elementele stabilite de reprezentat, buna sau reaua-credință, cunoaşterea sau necunoaşterea unei anumite împrejurări se apreciază în persoana reprezentantului.

(2) Reprezentatul de rea-credință nu poate invoca niciodată buna-credință a reprezentantului.

Art. 1.301. Forma împuternicirii. Împuternicirea nu produce efecte decât dacă este dată cu respectarea formelor cerute de lege pentru încheierea valabilă a contractului pe care reprezentantul urmează să îl încheie.

Art. 1.302. Justificarea puterii de a reprezenta. Contractantul poate întotdeauna cere reprezentantului să facă dovada puterilor încredințate de reprezentat

şi, dacă reprezentarea este cuprinsă într-un înscris, să îi remită o copie a înscrisului, semnată pentru conformitate.

Art. 1.303. Conflictul de interese. Contractul încheiat de un reprezentant aflat în conflict de interese cu reprezentatul poate fi anulat la cererea reprezentatului, atunci când conflictul era cunoscut sau trebuia să fie cunoscut de contractant la data încheierii contractului.

Art. 1.304. Contractul cu sine însuşi şi dubla reprezentare. (1) Contractul încheiat de reprezentant cu sine însuşi, în nume propriu, este anulabil numai la cererea reprezentatului, cu excepţia cazului în care reprezentantul a fost împuternicit în mod expres în acest sens sau cuprinsul contractului a fost determinat în asemenea mod încât să excludă posibilitatea unui conflict de interese.

(2) Dispoziţiile alin. (1) se aplică şi în cazul dublei reprezentări.

Art. 1.305. Încetarea împuternicirii. Puterea de reprezentare încetează prin renunţarea de către reprezentant la împuternicire sau prin revocarea acesteia de către reprezentat.

Art. 1.306. Modificarea şi revocarea împuternicirii. Modificarea şi revocarea împuternicirii trebuie aduse la cunoştinţa terţilor prin mijloace corespunzătoare. În caz contrar, acestea nu sunt opozabile terţilor decât dacă se dovedeşte că aceştia le cunoşteau ori puteau să le cunoască în momentul încheierii contractului.

Art. 1.307. Alte cauze de încetare a puterii de a reprezenta. (1) Puterea de a reprezenta încetează prin decesul sau incapacitatea reprezentantului ori a reprezentatului, dacă din convenţie ori din natura afacerii nu rezultă contrariul.

(2) Dacă reprezentantul sau reprezentatul este persoană juridică, puterea de a reprezenta încetează la data la care persoana juridică îşi încetează existenţa.

(3) În cazul deschiderii procedurii insolvenţei asupra reprezentantului sau reprezentatului, puterea de a reprezenta încetează în condiţiile prevăzute de lege.

(4) Încetarea puterii de a reprezenta nu produce efecte în privinţa terţilor care, în momentul încheierii contractului, nu cunoşteau şi nici nu trebuiau să cunoască această împrejurare.

Art. 1.308. Obligaţiile reprezentantului la încetarea împuternicirii. (1) La încetarea puterilor încredinţate, reprezentantul este obligat să restituie reprezentatului înscrisul care constată aceste puteri.

(2) Reprezentantul nu poate reţine acest înscris drept garanţie a creanţelor sale asupra reprezentatului, dar poate să ceară o copie a înscrisului, certificată de reprezentat, cu menţiunea că puterea de reprezentare a încetat.

Art. 1.309. Lipsa sau depăşirea puterii de reprezentare. (1) Contractul încheiat de persoana care acţionează în calitate de reprezentant, însă fără a avea împuternicire sau cu depăşirea puterilor conferite, nu produce efecte între reprezentat şi terţ.

(2) Dacă însă, prin comportamentul său, reprezentatul l-a determinat pe terţul contractant să creadă în mod rezonabil că reprezentantul are puterea de a-l reprezenta şi că acţionează în limita puterilor conferite, reprezentatul nu se poate prevala faţă de terţul contractant de lipsa puterii de a reprezenta.

Art. 1.310. Răspunderea reprezentantului. Cel care încheie un contract în calitate de reprezentant, neavând împuternicire ori depăşind limitele puterilor care i-au fost încredinţate, răspunde pentru prejudiciile cauzate terţului contractant care s-a încrezut, cu bună-credinţă, în încheierea valabilă a contractului.

Art. 1.311. Ratificarea. (1) În cazurile prevăzute la art. 1.309, cel în numele căruia s-a încheiat contractul poate să îl ratifice, respectând formele cerute de lege pentru încheierea sa valabilă.

(2) Terţul contractant poate, printr-o notificare, să acorde un termen rezonabil pentru ratificare, după a cărui împlinire contractul nu mai poate fi ratificat.

Art. 1.312. Efectele ratificării. Ratificarea are efect retroactiv, fără a afecta însă drepturile dobândite de terţi între timp.

Art. 1.313. Transmisiunea facultăţii de a ratifica. Facultatea de a ratifica se transmite moştenitorilor.

Art. 1.314. Desfiinţarea contractului înaintea ratificării. Terţul contractant şi cel care a încheiat contractul în calitate de reprezentant pot conveni desfiinţarea contractului cât timp acesta nu a fost ratificat.

Secţiunea a 8-a. Cesiunea contractului

Art. 1.315. Noţiune. (1) O parte poate să îşi substituie un terţ în raporturile născute dintr-un contract numai dacă prestaţiile nu au fost încă integral executate, iar cealaltă parte consimte la aceasta.

(2) Sunt exceptate cazurile anume prevăzute de lege.

Art. 1.316. Forma cesiunii. Cesiunea contractului şi acceptarea acesteia de către contractantul cedat trebuie încheiate în forma cerută de lege pentru validitatea contractului cedat.

Art. 1.317. Momentul cesiunii. (1) Dacă o parte a consimţit în mod anticipat ca partea cealaltă să îşi poată substitui un terţ în raporturile născute din contract, cesiunea produce efecte faţă de acea parte din momentul în care substituirea îi este notificată ori, după caz, din momentul în care o acceptă.

(2) În cazul în care toate elementele contractului rezultă dintr-un înscris în care este cuprinsă clauza „la ordin" sau o altă menţiune echivalentă, dacă prin lege nu se prevede altfel, girarea înscrisului produce efectul substituirii giratarului în toate drepturile şi obligaţiile girantului.

(3) Dispoziţiile în materie de carte funciară, precum şi dispoziţiile referitoare la transferul ori publicitatea anumitor categorii de bunuri mobile rămân aplicabile.

Art. 1.318. Liberarea cedentului. (1) Cedentul este liberat de obligaţiile sale faţă de contractantul cedat din momentul în care substituirea îşi produce efectele faţă de acesta.

(2) În cazul în care a declarat că nu îl liberează pe cedent, contractantul cedat se poate îndrepta împotriva acestuia atunci când cesionarul nu îşi execută obligaţiile. În acest caz, contractantul cedat trebuie, sub sancţiunea pierderii dreptului de regres împotriva cedentului, să îi notifice neexecutarea obligaţiilor de către

cesionar, în termen de 15 zile de la data neexecutării sau, după caz, de la data la care a cunoscut faptul neexecutării.

Art. 1.319. Excepțiile contractantului cedat. Contractantul cedat poate opune cesionarului toate excepțiile ce rezultă din contract. Contractantul cedat nu poate invoca însă față de cesionar vicii de consimțământ, precum şi orice apărări sau excepții născute din raporturile sale cu cedentul decât dacă şi-a rezervat acest drept atunci când a consimțit la substituire.

Art. 1.320. Obligația de garanție. (1) Cedentul garantează validitatea contractului.

(2) Atunci când cedentul garantează executarea contractului, acesta va fi ținut ca un fideiusor pentru obligațiile contractantului cedat.

Secțiunea a 9-a. Încetarea contractului

Art. 1.321. Cauzele de încetare. Contractul încetează, în condițiile legii, prin executare, acordul de voință al părților, denunțare unilaterală, expirarea termenului, îndeplinirea sau, după caz, neîndeplinirea condiției, imposibilitate fortuită de executare, precum şi din orice alte cauze prevăzute de lege.

Art. 1.322. Efectele încetării. La încetarea contractului părțile sunt liberate de obligațiile asumate. Ele pot fi însă ținute la repararea prejudiciilor cauzate şi, după caz, la restituirea, în natură sau prin echivalent, a prestațiilor primite în urma încheierii contractului.

Art. 1.323. Restituirea prestațiilor. Restituirea prestațiilor primite se face potrivit dispozițiilor art. 1.635-1.649.

Capitolul II. Actul juridic unilateral

Secțiunea 1. Dispoziții generale

Art. 1.324. Noțiune. Este unilateral actul juridic care presupune numai manifestarea de voință a autorului său.

Art. 1.325. Regimul juridic. Dacă prin lege nu se prevede altfel, dispozițiile legale privitoare la contracte se aplică în mod corespunzător actelor unilaterale.

Art. 1.326. Actele unilaterale supuse comunicării. (1) Actul unilateral este supus comunicării atunci când constituie, modifică sau stinge un drept al destinatarului şi ori de câte ori informarea destinatarului este necesară potrivit naturii actului.

(2) Dacă prin lege nu se prevede altfel, comunicarea se poate face în orice modalitate adecvată, după împrejurări.

(3) Actul unilateral produce efecte din momentul în care comunicarea ajunge la destinatar, chiar dacă acesta nu a luat cunoştință de aceasta din motive care nu îi sunt imputabile.

Dezlegarea unor chestiuni de drept. Prin Decizia nr. 34/2016 (M. Of. nr. 18 din 9 ianuarie 2017), Înalta Curte de Casație şi Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni

de drept, a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Iaşi, Secţia litigii de muncă şi asigurări sociale, privind pronunţarea unei hotărâri prealabile şi a stabilit:

„În interpretarea şi aplicarea dispoziţiilor art. 77 din Codul muncii, cu referire la dispoziţiile art. 278 alin. (1) din Codul muncii şi la dispoziţiile art. 1326 din Codul civil, decizia de concediere individuală emisă potrivit dispoziţiilor art. 76 din Codul muncii se poate comunica prin poştă electronică, aceasta reprezentând o modalitate de comunicare aptă din punct de vedere procesual să declanşeze curgerea termenului de contestare jurisdicţională a deciziei, potrivit dispoziţiilor art. 211 lit. a) din Legea nr. 62/2011 raportat la dispoziţiile art. 216 din acelaşi act normativ, cu referire la dispoziţiile art. 184 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în condiţiile în care salariatul a comunicat angajatorului aceste date de contact şi există o uzanţă a acestei forme de comunicare între părţi.

Decizia astfel comunicată prin poşta electronică, în format PDF accesibil electronic, trebuie să respecte doar cerinţele formale impuse de dispoziţiile art. 76 din Codul muncii, nu şi pe cele impuse de Legea nr. 455/2001, referitor la înscrisul în formă electronică".

Notă. Legea nr. 62/2011 a fost abrogată prin Legea nr. 367/2022 privind dialogul social (M. Of. nr. 1238 din 22 decembrie 2022).

Secţiunea a 2-a. Actul unilateral ca izvor de obligaţii

Art. 1.327. Promisiunea unilaterală. (1) Promisiunea unilaterală făcută cu intenţia de a se obliga independent de acceptare îl leagă numai pe autor.

(2) Destinatarul actului poate să refuze dreptul astfel născut.

(3) Dacă autorul actului nu a stipulat expres un termen, promisiunea se consideră făcută pentru o anumită durată, potrivit cu natura obligaţiei şi cu împrejurările în care a fost asumată.

Art. 1.328. Promisiunea publică de recompensă. (1) Cel care promite în mod public o recompensă în schimbul executării unei prestaţii este obligat să facă plata, chiar dacă prestaţia a fost executată fără a se cunoaşte promisiunea.

(2) Dacă prestaţia a fost executată de mai multe persoane împreună, recompensa se împarte între ele, potrivit contribuţiei fiecăreia la obţinerea rezultatului, iar dacă aceasta nu se poate stabili, recompensa se împarte în mod egal.

(3) Atunci când prestaţia a fost executată separat de mai multe persoane, recompensa se cuvine aceleia care a comunicat cea dintâi rezultatul.

Art. 1.329. Revocarea promisiunii publice de recompensă. (1) Promisiunea poate fi revocată în aceeaşi formă în care a fost făcută publică sau într-o formă echivalentă.

(2) Revocarea nu produce efecte faţă de cel care, mai înainte de publicarea ei, a executat prestaţia.

(3) Dacă revocarea a fost făcută fără justă cauză, autorul promisiunii datorează o despăgubire echitabilă, care nu va putea depăşi recompensa promisă, celor care înainte de publicarea revocării au făcut cheltuieli în vederea executării prestaţiei. Cu toate acestea, promitentul nu datorează despăgubiri, dacă dovedeşte că rezultatul cerut nu putea fi obţinut.

(4) Dreptul la acţiunea în despăgubire se prescrie în termen de un an de la data publicării revocării.

Capitolul III. Faptul juridic licit

Secțiunea 1. Gestiunea de afaceri

Art. 1.330. Condiții. (1) Există gestiune de afaceri atunci când, fără să fie obligată, o persoană, numită gerant, gestionează în mod voluntar şi oportun afacerile altei persoane, numită gerat, care nu cunoaşte existența gestiunii sau, cunoscând gestiunea, nu este în măsură să desemneze un mandatar ori să se îngrijească în alt fel de afacerile sale.

(2) Cel care, fără să ştie, lucrează în interesul altuia nu este ținut de obligațiile ce îi revin, potrivit legii, gerantului. El este îndreptățit la restituire potrivit regulilor aplicabile îmbogățirii fără justă cauză.

(3) Nu există gestiune de afaceri atunci când cel care administrează afacerile unei alte persoane acționează cu intenția de a o gratifica. *[**R.A.:** art. 986-987 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 110. Dispozițiile art. 1.330-1.340 din Codul civil nu sunt aplicabile gestiunii de afaceri începute înainte de data intrării în vigoare a acestuia.

Art. 1.331. Obligația de înştiințare. Gerantul trebuie să îl înştiințeze pe gerat despre gestiunea începută de îndată ce acest lucru este posibil.

Legea de aplicare: Art. 110. Dispozițiile art. 1.330-1.340 din Codul civil nu sunt aplicabile gestiunii de afaceri începute înainte de data intrării în vigoare a acestuia.

Art. 1.332. Continuarea gestiunii. Gestiunea de afaceri îl obligă pe gerant să continue gestiunea începută până când o poate abandona fără riscul vreunei pierderi ori până când geratul, personal sau prin reprezentant, ori, după caz, moştenitorii acestuia sunt în măsură să o preia. *[**R.A.:** art. 987-988 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 110. Dispozițiile art. 1.330-1.340 din Codul civil nu sunt aplicabile gestiunii de afaceri începute înainte de data intrării în vigoare a acestuia.

Art. 1.333. Continuarea gestiunii de către moştenitorii gerantului. Moştenitorii gerantului care cunosc gestiunea sunt ținuți să continue afacerile începute de acesta din urmă, în aceleaşi condiții ca şi gerantul.

Legea de aplicare: Art. 110. Dispozițiile art. 1.330-1.340 din Codul civil nu sunt aplicabile gestiunii de afaceri începute înainte de data intrării în vigoare a acestuia.

Art. 1.334. Diligența datorată de gerant. (1) Gerantul este dator să se îngrijească de interesele geratului cu diligența pe care un bun proprietar o depune în administrarea bunurilor sale.

(2) Când gestiunea a urmărit să îl apere pe gerat de o pagubă iminentă, gerantul nu răspunde decât pentru prejudiciile cauzate geratului cu intenție sau din culpă gravă. *[**R.A.:** art. 989-990 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 110. Dispozițiile art. 1.330-1.340 din Codul civil nu sunt aplicabile gestiunii de afaceri începute înainte de data intrării în vigoare a acestuia.

Art. 1.335. Obligațiile gerantului. La încetarea gestiunii, gerantul trebuie să dea socoteală geratului şi să îi remită acestuia toate bunurile obținute cu ocazia gestiunii.

Legea de aplicare: Art. 110. Dispozițiile art. 1.330-1.340 din Codul civil nu sunt aplicabile gestiunii de afaceri începute înainte de data intrării în vigoare a acestuia.

Art. 1.336. Actele încheiate de gerant. (1) Gerantul care acționează în nume propriu este ținut față de terții cu care a contractat, fără a limita dreptul oricăruia dintre aceştia de a se regresa împotriva geratului.

(2) Atunci când acționează în numele geratului, gerantul nu este ținut față de terții cu care a contractat decât dacă geratul nu este obligat față de aceştia.

Legea de aplicare: Art. 110. Dispozițiile art. 1.330-1.340 din Codul civil nu sunt aplicabile gestiunii de afaceri începute înainte de data intrării în vigoare a acestuia.

Art. 1.337. Obligațiile geratului. (1) Atunci când condițiile gestiunii de afaceri sunt întrunite, chiar dacă rezultatul nu a fost atins, geratul trebuie să ramburseze gerantului cheltuielile necesare, precum şi, în limita sporului de valoare, cheltuielile utile făcute de gerant, împreună cu dobânzile din ziua în care au fost efectuate, şi să îl despăgubească pentru prejudiciul pe care, fără culpa sa, gerantul l-a suferit din cauza gestiunii.

(2) Geratul trebuie să execute şi obligațiile născute din actele necesare şi utile care, în numele ori în beneficiul său, au fost încheiate de gerant.

(3) Caracterul necesar sau util al actelor şi cheltuielilor se apreciază la momentul la care gerantul le-a făcut.

(4) În vederea garantării cheltuielilor necesare, gerantul are dreptul de a cere instanței, în urma unei expertize dispuse de aceasta cu procedura prevăzută de lege pentru ordonanța preşedințială, înscrierea în cartea funciară a unei ipoteci legale, în condițiile legii. *[**R.A.:** art. 991 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 110. Dispozițiile art. 1.330-1.340 din Codul civil nu sunt aplicabile gestiunii de afaceri începute înainte de data intrării în vigoare a acestuia.

Art. 1.338. Împotrivirea beneficiarului gestiunii. (1) Cel care începe sau continuă o gestiune, cunoscând sau trebuind să cunoască împotrivirea titularului afacerii, poate cere numai restituirea cheltuielilor necesare. În acest caz, instanța, la cererea titularului afacerii, poate acorda un termen pentru executarea obligației de restituire.

(2) Cel care ignoră împotrivirea titularului este răspunzător pentru prejudiciile cauzate chiar şi din cea mai uşoară culpă.

Legea de aplicare: Art. 110. Dispozițiile art. 1.330-1.340 din Codul civil nu sunt aplicabile gestiunii de afaceri începute înainte de data intrării în vigoare a acestuia.

Art. 1.339. Gestiunea inoportună. Actele şi cheltuielile care, fără a fi necesare sau utile, au fost efectuate pe perioada gestiunii îl obligă pe gerat la restituire numai în măsura în care i-au procurat vreun avantaj.

Legea de aplicare: Art. 110. Dispozițiile art. 1.330-1.340 din Codul civil nu sunt aplicabile gestiunii de afaceri începute înainte de data intrării în vigoare a acestuia.

Art. 1.340. Ratificarea gestiunii. În privința actelor juridice, gestiunea ratificată produce, de la data când a fost începută, efectele unui mandat.

Legea de aplicare: Art. 110. Dispozițiile art. 1.330-1.340 din Codul civil nu sunt aplicabile gestiunii de afaceri începute înainte de data intrării în vigoare a acestuia.

Secțiunea a 2-a. Plata nedatorată

Art. 1.341. Noțiune. (1) Cel care plăteşte fără a datora are dreptul la restituire.

(2) Nu este supus restituirii ceea ce s-a plătit cu titlu de liberalitate sau gestiune de afaceri.

(3) Se prezumă, până la proba contrară, că plata s-a făcut cu intenția de a stinge o datorie proprie. *[**R.A.:** art. 992 şi art. 1092 C. civ. 1864]*

Art. 1.342. Plata primită cu bună-credință de creditor. (1) Restituirea nu poate fi dispusă atunci când, în urma plății, cel care a primit-o cu bună-credință a lăsat să se împlinească termenul de prescripție ori s-a lipsit, în orice mod, de titlul său de creanță sau a renunțat la garanțiile creanței.

(2) În acest caz, cel care a plătit are drept de regres împotriva adevăratului debitor în temeiul subrogației legale în drepturile creditorului plătit. *[**R.A.:** art. 993 C. civ. 1864]*

Art. 1.343. Restituirea plății anticipate. Ceea ce debitorul a plătit înainte de împlinirea termenului suspensiv nu se poate restitui decât atunci când plata s-a făcut prin dol sau violență. De asemenea, este supusă restituirii şi plata făcută înainte de îndeplinirea condiției suspensive.

Art. 1.344. Reguli aplicabile restituirii. Restituirea plății nedatorate se face potrivit dispozițiilor art. 1.635-1.649.

Secțiunea a 3-a. Îmbogățirea fără justă cauză

Art. 1.345. Condiții. Cel care, în mod neimputabil, s-a îmbogățit fără justă cauză în detrimentul altuia este obligat la restituire, în măsura pierderii patrimoniale suferite de cealaltă persoană, dar fără a fi ținut dincolo de limita propriei sale îmbogățiri.

Art. 1.346. Îmbogățirea justificată. Îmbogățirea este justificată atunci când rezultă:

a) din executarea unei obligații valabile;

b) din neexercitarea de către cel păgubit a unui drept contra celui îmbogățit;

c) dintr-un act îndeplinit de cel păgubit în interesul său personal şi exclusiv, pe riscul său ori, după caz, cu intenția de a gratifica.

Art. 1.347. Condițiile şi întinderea restituirii. (1) Restituirea nu este datorată decât dacă îmbogățirea subzistă la data sesizării instanței.

(2) Cel care s-a îmbogățit este obligat la restituire, în condițiile prevăzute la art. 1.639 şi următoarele.

Art. 1.348. Caracterul subsidiar. Cererea de restituire nu poate fi admisă, dacă cel prejudiciat are dreptul la o altă acțiune pentru a obține ceea ce îi este datorat.

Capitolul IV. Răspunderea civilă

Secțiunea 1. Dispoziții generale

Art. 1.349. Răspunderea delictuală. (1) Orice persoană are îndatorirea să respecte regulile de conduită pe care legea sau obiceiul locului le impune şi să nu aducă atingere, prin acțiunile ori inacțiunile sale, drepturilor sau intereselor legitime ale altor persoane.

(2) Cel care, având discernământ, încalcă această îndatorire răspunde de toate prejudiciile cauzate, fiind obligat să le repare integral.

(3) În cazurile anume prevăzute de lege, o persoană este obligată să repare prejudiciul cauzat de fapta altuia, de lucrurile ori animalele aflate sub paza sa, precum şi de ruina edificiului.

(4) Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de produsele cu defecte se stabileşte prin lege specială. *[**R.A.:** art. 998-1003 C. civ. 1864]*

Legislație conexă: Legea nr. 240/2004 privind răspunderea producătorilor pentru pagubele generate de produsele cu defecte, republicată (M. Of. nr. 313 din 22 aprilie 2008).

Art. 1.350. Răspunderea contractuală. (1) Orice persoană trebuie să îşi execute obligațiile pe care le-a contractat.

(2) Atunci când, fără justificare, nu îşi îndeplineşte această îndatorire, ea este răspunzătoare de prejudiciul cauzat celeilalte părți şi este obligată să repare acest prejudiciu, în condițiile legii.

(3) Dacă prin lege nu se prevede altfel, niciuna dintre părți nu poate înlătura aplicarea regulilor răspunderii contractuale pentru a opta în favoarea altor reguli care i-ar fi mai favorabile.

Secțiunea a 2-a. Cauze exoneratoare de răspundere

Art. 1.351. Forța majoră şi cazul fortuit. (1) Dacă legea nu prevede altfel sau părțile nu convin contrariul, răspunderea este înlăturată atunci când prejudiciul este cauzat de forță majoră sau de caz fortuit.

(2) Forța majoră este orice eveniment extern, imprevizibil, absolut invincibil şi inevitabil.

(3) Cazul fortuit este un eveniment care nu poate fi prevăzut şi nici împiedicat de către cel care ar fi fost chemat să răspundă dacă evenimentul nu s-ar fi produs.

(4) Dacă, potrivit legii, debitorul este exonerat de răspundere contractuală pentru un caz fortuit, el este, de asemenea, exonerat şi în caz de forță majoră. *[**R.A.:** art. 1083 C. civ. 1864]*

Art. 1.352. Fapta victimei sau a terțului. Fapta victimei înseşi şi fapta terțului înlătură răspunderea chiar dacă nu au caracteristicile forței majore, ci doar pe cele ale cazului fortuit, însă numai în cazurile în care, potrivit legii sau convenției părților, cazul fortuit este exonerator de răspundere.

Art. 1.353. Exercițiul drepturilor. Cel care cauzează un prejudiciu prin chiar exercițiul drepturilor sale nu este obligat să îl repare, cu excepția cazului în care dreptul este exercitat abuziv.

Legislație conexă: art. 57 C. Rom.

Art. 1.354. Alte cauze de exonerare. Victima nu poate obține repararea prejudiciului cauzat de persoana care i-a acordat ajutor în mod dezinteresat sau de lucrul, animalul ori edificiul de care s-a folosit cu titlu gratuit decât dacă dovedeşte intenția sau culpa gravă a celui care, potrivit legii, ar fi fost chemat să răspundă.

Art. 1.355. Clauze privind răspunderea. (1) Nu se poate exclude sau limita, prin convenții sau acte unilaterale, răspunderea pentru prejudiciul material cauzat altuia printr-o faptă săvârşită cu intenție sau din culpă gravă.

(2) Sunt valabile clauzele care exclud răspunderea pentru prejudiciile cauzate, printr-o simplă imprudență sau neglijență, bunurilor victimei.

(3) Răspunderea pentru prejudiciile cauzate integrității fizice sau psihice ori sănătății nu poate fi înlăturată ori diminuată decât în condițiile legii.

(4) Declarația de acceptare a riscului producerii unui prejudiciu nu constituie, prin ea însăşi, renunțarea victimei la dreptul de a obține plata despăgubirilor.

Art. 1.356. Anunțuri privitoare la răspundere. (1) Un anunț care exclude sau limitează răspunderea contractuală, indiferent dacă este adus ori nu la cunoştința publicului, nu are niciun efect decât dacă acela care îl invocă face dovada că cel prejudiciat cunoştea existența anunțului la momentul încheierii contractului.

(2) Printr-un anunț nu poate fi exclusă sau limitată răspunderea delictuală pentru prejudiciile cauzate victimei. Un asemenea anunț poate avea însă valoarea semnalării unui pericol, fiind aplicabile, după împrejurări, dispozițiile art. 1.371 alin. (1).

Secțiunea a 3-a. Răspunderea pentru fapta proprie

Art. 1.357. Condițiile răspunderii. (1) Cel care cauzează altuia un prejudiciu printr-o faptă ilicită, săvârşită cu vinovăție, este obligat să îl repare.

(2) Autorul prejudiciului răspunde pentru cea mai uşoară culpă. *[**R.A.:** art. 998-999 C. civ. 1864]*

Art. 1.358. Criterii particulare de apreciere a vinovăției. Pentru aprecierea vinovăției se va ține seama de împrejurările în care s-a produs prejudiciul, străine de persoana autorului faptei, precum şi, dacă este cazul, de faptul că prejudiciul a fost cauzat de un profesionist în exploatarea unei întreprinderi.

Art. 1.359. Repararea prejudiciului constând în vătămarea unui interes. Autorul faptei ilicite este obligat să repare prejudiciul cauzat şi când acesta este urmare a atingerii aduse unui interes al altuia, dacă interesul este legitim, serios şi, prin felul în care se manifestă, creează aparența unui drept subiectiv.

Art. 1.360. Legitima apărare. (1) Nu datorează despăgubire cel care, fiind în legitimă apărare, a cauzat agresorului un prejudiciu.

(2) Cu toate acestea, va putea fi obligat la plata unei indemnizații adecvate şi echitabile cel care a săvârşit o infracțiune prin depăşirea limitelor legitimei apărări.

Art. 1.361. Starea de necesitate. Cel care, aflat în stare de necesitate, a distrus sau a deteriorat bunurile altuia pentru a se apăra pe sine ori bunurile proprii de un prejudiciu sau pericol iminent este obligat să repare prejudiciul cauzat, potrivit regulilor aplicabile îmbogățirii fără justă cauză.

Art. 1.362. Obligația terțului de reparare a prejudiciului. Dacă, în cazurile prevăzute la art. 1.360 alin. (2) şi art. 1.361, fapta păgubitoare a fost săvârşită în interesul unei terțe persoane, cel prejudiciat se va îndrepta împotriva acesteia în temeiul îmbogățirii fără justă cauză.

Art. 1.363. Divulgarea secretului comercial. O persoană se poate exonera de răspundere pentru prejudiciul cauzat prin divulgarea secretului comercial dovedind că divulgarea a fost impusă de împrejurări grave ce priveau sănătatea sau siguranța publică.

Legea de aplicare: Art. 110[1]. Clauza exoneratoare de răspundere prevăzută la art. 1.363 din Codul civil privitoare la divulgarea secretului comercial sau profesional de care sunt ținuți profesioniştii se aplică atât în cazul răspunderii delictuale pentru fapta proprie, cât şi în cazul răspunderii contractuale.

Art. 1.364. Îndeplinirea unei activități impuse ori permise de lege. Îndeplinirea unei activități impuse ori permise de lege sau ordinul superiorului nu îl exonerează de răspundere pe cel care putea să îşi dea seama de caracterul ilicit al faptei sale săvârşite în asemenea împrejurări.

Art. 1.365. Efectele hotărârii penale. Instanța civilă nu este legată de dispozițiile legii penale şi nici de hotărârea definitivă de achitare sau de încetare a procesului penal în ceea ce priveşte existența prejudiciului ori a vinovăției autorului faptei ilicite.

Legislație conexă: art. 28 din Codul de procedură penală (M. Of. nr. 486 din 15 iulie 2010).

Art. 1.366.[1] **Răspunderea minorului şi a persoanei care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială.** (1) Minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani sau persoana care beneficiază de tutela specială nu răspunde de prejudiciul cauzat, dacă nu se dovedeşte discernământul său la data săvârşirii faptei.

(2) Minorul care a împlinit vârsta de 14 ani răspunde de prejudiciul cauzat, în afară de cazul în care dovedeşte că a fost lipsit de discernământ la data săvârşirii faptei.

(3) Dispozițiile alin. (1) sunt aplicabile şi persoanei care beneficiază de tutelă specială, iar prevederile alin. (2) şi persoanei care beneficiază de consiliere judiciară.

Art. 1.367. Răspunderea altor persoane lipsite de discernământ. (1) Cel care a cauzat un prejudiciu nu este răspunzător dacă în momentul în care a săvârşit fapta păgubitoare era într-o stare, chiar vremelnică, de tulburare a minții care l-a pus în neputință de a-şi da seama de urmările faptei sale.

(2) Cu toate acestea, cel care a cauzat prejudiciul este răspunzător, dacă starea vremelnică de tulburare a minții a fost provocată de el însuşi, prin beția produsă de alcool, de stupefiante sau de alte substanțe.

---

[1] Art. 1366 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 66 din Legea nr. 140/2022.

Art. 1.368. Obligația subsidiară de indemnizare a victimei. (1) Lipsa discernământului nu îl scuteşte pe autorul prejudiciului de plata unei indemnizații către victimă ori de câte ori nu poate fi angajată răspunderea persoanei care avea, potrivit legii, îndatorirea de a-l supraveghea.

(2) Indemnizația va fi stabilită într-un cuantum echitabil, ținându-se seama de starea patrimonială a părților.

Art. 1.369. Răspunderea altor persoane. (1) Cel care l-a îndemnat sau l-a determinat pe altul să cauzeze un prejudiciu, l-a ajutat în orice fel să îl pricinuiască sau, cu bună ştiință, a tăinuit bunuri ce proveneau dintr-o faptă ilicită ori a tras foloase din prejudicierea altuia răspunde solidar cu autorul faptei.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică şi în privința celui care, în orice fel, a împiedicat ori a întârziat chemarea în judecată a autorului faptei ilicite.

Art. 1.370. Imposibilitatea de individualizare a autorului faptei ilicite. Dacă prejudiciul a fost cauzat prin acțiunea simultană sau succesivă a mai multor persoane, fără să se poată stabili că a fost cauzat sau, după caz, că nu putea fi cauzat prin fapta vreuneia dintre ele, toate aceste persoane vor răspunde solidar față de victimă.

Art. 1.371. Vinovăția comună. Pluralitatea de cauze. (1) În cazul în care victima a contribuit cu intenție sau din culpă la cauzarea ori la mărirea prejudiciului sau nu le-a evitat, în tot sau în parte, deşi putea să o facă, cel chemat să răspundă va fi ținut numai pentru partea de prejudiciu pe care a pricinuit-o.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică şi în cazul în care la cauzarea prejudiciului au contribuit atât fapta săvârşită de autor, cu intenție sau din culpă, cât şi forța majoră, cazul fortuit ori fapta terțului pentru care autorul nu este obligat să răspundă.

Dezlegarea unor chestiuni de drept. Prin Decizia nr. 12/2016 (M. Of. nr. 498 din 4 iulie 2016), Înalta Curte de Casație şi Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Târgu Mureş, Secția penală şi pentru cauze cu minori şi de familie, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile şi a stabilit:

„Dispozițiile art. 1371 alin. (1) din Codul civil se interpretează în sensul că autorul faptei va fi ținut să răspundă numai pentru partea de prejudiciu pe care a pricinuit-o în cazul în care victima prejudiciului a contribuit şi ea cu vinovăție la cauzarea ori la mărirea prejudiciului sau nu l-a evitat, în tot sau în parte, deşi putea să o facă".

Secțiunea a 4-a. Răspunderea pentru fapta altuia

Art. 1.372. Răspunderea pentru fapta minorului sau a persoanei care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială[1]**.** (1)[2] Cel care în temeiul legii, al unui contract ori al unei hotărâri judecătoreşti este obligat să supravegheze un minor sau o persoană care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială răspunde de prejudiciul cauzat altuia de către aceste din urmă persoane.

---

[1] Denumirea marginală a art. 1372 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. 7 pct. 67 din Legea nr. 140/2022.

[2] Alin. (1) al art. 1372 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 67 din Legea nr. 140/2022.

(2) Răspunderea subzistă chiar în cazul când făptuitorul, fiind lipsit de discernământ, nu răspunde pentru fapta proprie.

(3) Cel obligat la supraveghere este exonerat de răspundere numai dacă dovedeşte că nu a putut împiedica fapta prejudiciabilă. În cazul părinţilor sau, după caz, al tutorilor, dovada se consideră a fi făcută numai dacă ei probează că fapta copilului constituie urmarea unei alte cauze decât modul în care şi-au îndeplinit îndatoririle decurgând din exerciţiul autorităţii părinteşti. *[**R.A.:** art. 1000 alin. (2) C. civ. 1864]*

Art. 1.373. Răspunderea comitenţilor pentru prepuşi. (1) Comitentul este obligat să repare prejudiciul cauzat de prepuşii săi ori de câte ori fapta săvârşită de aceştia are legătură cu atribuţiile sau cu scopul funcţiilor încredinţate.

(2) Este comitent cel care, în virtutea unui contract sau în temeiul legii, exercită direcţia, supravegherea şi controlul asupra celui care îndeplineşte anumite funcţii sau însărcinări în interesul său ori al altuia.

(3) Comitentul nu răspunde dacă dovedeşte că victima cunoştea sau, după împrejurări, putea să cunoască, la data săvârşirii faptei prejudiciabile, că prepusul a acţionat fără nicio legătură cu atribuţiile sau cu scopul funcţiilor încredinţate. *[**R.A.:** art. 1000 alin. (3) C. civ. 1864]*

Art. 1.374. Corelaţia formelor de răspundere pentru fapta altei persoane. (1) Părinţii nu răspund dacă fac dovada că sunt îndeplinite cerinţele răspunderii persoanei care avea obligaţia de supraveghere a minorului.

(2) Nicio altă persoană, în afara comitentului, nu răspunde pentru fapta prejudiciabilă săvârşită de minorul care avea calitatea de prepus. Cu toate acestea, în cazul în care comitentul este părintele minorului care a săvârşit fapta ilicită, victima are dreptul de a opta asupra temeiului răspunderii.

Secţiunea a 5-a. Răspunderea pentru prejudiciul cauzat de animale sau de lucruri

Art. 1.375. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de animale. Proprietarul unui animal sau cel care se serveşte de el răspunde, independent de orice culpă, de prejudiciul cauzat de animal, chiar dacă acesta a scăpat de sub paza sa. *[**R.A.:** art. 1001 C. civ. 1864]*

Art. 1.376. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de lucruri. (1) Oricine este obligat să repare, independent de orice culpă, prejudiciul cauzat de lucrul aflat sub paza sa.

(2) Dispoziţiile alin. (1) sunt aplicabile şi în cazul coliziunii unor vehicule sau în alte cazuri similare. Cu toate acestea, în astfel de cazuri, sarcina reparării tuturor prejudiciilor va reveni numai celui a cărui faptă culpabilă întruneşte, faţă de ceilalţi, condiţiile forţei majore. *[**R.A.:** art. 1000 alin. (1) C. civ. 1864]*

Art. 1.377. Noţiunea de pază. În înţelesul dispoziţiilor art. 1.375 şi 1.376, are paza animalului sau a lucrului proprietarul ori cel care, în temeiul unei dispoziţii legale sau al unui contract ori chiar numai în fapt, exercită în mod independent controlul şi supravegherea asupra animalului sau a lucrului şi se serveşte de acesta în interes propriu.

Art. 1.378. Răspunderea pentru ruina edificiului. Proprietarul unui edificiu sau al unei construcții de orice fel este obligat să repare prejudiciul cauzat prin ruina lor ori prin desprinderea unor părți din ele, dacă aceasta este urmarea lipsei de întreținere sau a unui viciu de construcție. *[**R.A.:** art. 1002 C. civ. 1864]*

Art. 1.379. Alte cazuri de răspundere. (1) Cel care ocupă un imobil, chiar fără niciun titlu, răspunde pentru prejudiciul cauzat prin căderea sau aruncarea din imobil a unui lucru.

(2) Dacă, în cazul prevăzut la alin. (1), sunt îndeplinite şi condițiile răspunderii pentru prejudiciile cauzate de lucruri, victima are un drept de opțiune în vederea reparării prejudiciului.

Art. 1.380. Cauze de exonerare. În cazurile prevăzute la art. 1.375, 1.376, 1.378 şi 1.379 nu există obligație de reparare a prejudiciului, atunci când acesta este cauzat exclusiv de fapta victimei înseşi ori a unui terț sau este urmarea unui caz de forță majoră.

Secțiunea a 6-a. Repararea prejudiciului în cazul răspunderii delictuale

Art. 1.381. Obiectul reparației. (1) Orice prejudiciu dă dreptul la reparație.

(2) Dreptul la reparație se naşte din ziua cauzării prejudiciului, chiar dacă acest drept nu poate fi valorificat imediat.

(3) Dreptului la reparație îi sunt aplicabile, de la data naşterii sale, toate dispozițiile legale privind executarea, transmisiunea, transformarea şi stingerea obligațiilor.

Art. 1.382. Răspunderea solidară. Cei care răspund pentru o faptă prejudiciabilă sunt ținuți solidar la reparație față de cel prejudiciat. *[**R.A.:** art. 1003 C. civ. 1864]*

Art. 1.383. Raporturile dintre debitori. Între cei care răspund solidar, sarcina reparației se împarte proporțional în măsura în care fiecare a participat la cauzarea prejudiciului ori potrivit cu intenția sau cu gravitatea culpei fiecăruia, dacă această participare nu poate fi stabilită. În cazul în care nici astfel nu se poate împărți sarcina reparației, fiecare va contribui în mod egal la repararea prejudiciului.

Art. 1.384. Dreptul de regres. (1) Cel care răspunde pentru fapta altuia se poate întoarce împotriva aceluia care a cauzat prejudiciul, cu excepția cazului în care acesta din urmă nu este răspunzător pentru prejudiciul cauzat.

(2) Când cel care răspunde pentru fapta altuia este statul, Ministerul Finanțelor Publice se va întoarce în mod obligatoriu, pe cale judiciară, împotriva aceluia care a cauzat prejudiciul, în măsura în care acesta din urmă este răspunzător, potrivit legii speciale, pentru producerea acelui prejudiciu.

(3) Dacă prejudiciul a fost cauzat de mai multe persoane, cel care, fiind răspunzător pentru fapta uneia dintre ele, a plătit despăgubirea se poate întoarce şi împotriva celorlalte persoane care au contribuit la cauzarea prejudiciului sau, dacă va fi cazul, împotriva celor care răspund pentru acestea. În toate cazurile, regresul va fi limitat la ceea ce depăşeşte partea ce revine persoanei pentru care se răspunde şi nu poate depăşi partea din despăgubire ce revine fiecăreia dintre persoanele împotriva cărora se exercită regresul.

(4) În toate cazurile, cel care exercită regresul nu poate recupera partea din despăgubire care corespunde propriei sale contribuții la cauzarea prejudiciului.

Art. 1.385. Întinderea reparației. (1) Prejudiciul se repară integral, dacă prin lege nu se prevede altfel.

(2) Se vor putea acorda despăgubiri şi pentru un prejudiciu viitor dacă producerea lui este neîndoielnică.

(3) Despăgubirea trebuie să cuprindă pierderea suferită de cel prejudiciat, câştigul pe care în condiții obişnuite el ar fi putut să îl realizeze şi de care a fost lipsit, precum şi cheltuielile pe care le-a făcut pentru evitarea sau limitarea prejudiciului.

(4) Dacă fapta ilicită a determinat şi pierderea şansei de a obține un avantaj sau de a evita o pagubă, reparația va fi proporțională cu probabilitatea obținerii avantajului ori, după caz, a evitării pagubei, ținând cont de împrejurări şi de situația concretă a victimei.

Art. 1.386. Formele reparației. (1) Repararea prejudiciului se face în natură, prin restabilirea situației anterioare, iar dacă aceasta nu este cu putință ori dacă victima nu este interesată de reparația în natură, prin plata unei despăgubiri, stabilite prin acordul părților sau, în lipsă, prin hotărâre judecătorească.

(2) La stabilirea despăgubirii se va avea în vedere, dacă prin lege nu se prevede altfel, data producerii prejudiciului.

(3) Dacă prejudiciul are un caracter de continuitate, despăgubirea se acordă sub formă de prestații periodice.

(4) În cazul prejudiciului viitor, despăgubirea, indiferent de forma în care s-a acordat, va putea fi sporită, redusă sau suprimată, dacă, după stabilirea ei, prejudiciul s-a mărit, s-a micşorat ori a încetat.

Art. 1.387. Vătămarea integrității corporale sau a sănătății. (1) În caz de vătămare a integrității corporale sau a sănătății unei persoane, despăgubirea trebuie să cuprindă, în condițiile art. 1.388 şi 1.389, după caz, echivalentul câştigului din muncă de care cel păgubit a fost lipsit sau pe care este împiedicat să îl dobândească, prin efectul pierderii sau reducerii capacității sale de muncă. În afară de aceasta, despăgubirea trebuie să acopere cheltuielile de îngrijire medicală şi, dacă va fi cazul, cheltuielile determinate de sporirea nevoilor de viață ale celui păgubit, precum şi orice alte prejudicii materiale.

(2) Despăgubirea pentru pierderea sau nerealizarea câştigului din muncă se acordă, ținându-se seama şi de sporirea nevoilor de viață ale celui prejudiciat, sub formă de prestații băneşti periodice. La cererea victimei, instanța va putea acorda despăgubirea, pentru motive temeinice, sub forma unei sume globale.

(3) În toate cazurile, instanța va putea acorda celui păgubit o despăgubire provizorie pentru acoperirea nevoilor urgente.

Art. 1.388. Stabilirea pierderii şi a nerealizării câştigului din muncă. (1) Despăgubirea pentru pierderea sau nerealizarea câştigului din muncă se va stabili pe baza venitului mediu lunar net din muncă al celui păgubit din ultimul an înainte de pierderea sau reducerea capacității sale de muncă ori, în lipsă, pe baza venitului lunar net pe care l-ar fi putut realiza, ținându-se seama de calificarea

profesională pe care o avea sau ar fi avut-o la terminarea pregătirii pe care era în curs să o primească.

(2) Cu toate acestea, dacă cel păgubit face dovada posibilității obținerii unui venit din muncă mai mare în baza unui contract încheiat în ultimul an, iar acesta nu a fost pus în executare, se va ține seama în stabilirea despăgubirii de aceste venituri.

(3) Dacă cel păgubit nu avea o calificare profesională şi nici nu era în curs să o primească, despăgubirea se va stabili pe baza salariului minim net pe economie.

Art. 1.389. Vătămarea minorului. (1) Dacă cel care a suferit vătămarea integrității corporale sau a sănătății este un minor, despăgubirea stabilită potrivit prevederilor art. 1.388 alin. (1) va fi datorată de la data când, în mod normal, minorul şi-ar fi terminat pregătirea profesională pe care o primea.

(2) Până la acea dată, dacă minorul avea un câştig la momentul vătămării, despăgubirea se va stabili pe baza câştigului de care a fost lipsit, iar dacă nu avea un câştig, potrivit dispozițiilor art. 1.388, care se aplică în mod corespunzător. Această din urmă despăgubire va fi datorată de la data când minorul a împlinit vârsta prevăzută de lege pentru a putea fi parte într-un raport de muncă.

Art. 1.390. Persoana îndreptățită la despăgubire în caz de deces. (1) Despăgubirea pentru prejudiciile cauzate prin decesul unei persoane se cuvine numai celor îndreptățiți, potrivit legii, la întreținere din partea celui decedat.

(2) Cu toate acestea, instanța, ținând seama de împrejurări, poate acorda despăgubire şi celui căruia victima, fără a fi obligată de lege, îi presta întreținere în mod curent.

(3) La stabilirea despăgubirii se va ține seama de nevoile celui păgubit, precum şi de veniturile pe care, în mod normal, cel decedat le-ar fi avut pe timpul pentru care s-a acordat despăgubirea. Dispozițiile art. 1.387-1.389 se aplică în mod corespunzător.

Art. 1.391. Repararea prejudiciului nepatrimonial. (1) În caz de vătămare a integrității corporale sau a sănătății, poate fi acordată şi o despăgubire pentru restrângerea posibilităților de viață familială şi socială.

(2) Instanța judecătorească va putea, de asemenea, să acorde despăgubiri ascendenților, descendenților, fraților, surorilor şi soțului, pentru durerea încercată prin moartea victimei, precum şi oricărei alte persoane care, la rândul ei, ar putea dovedi existența unui asemenea prejudiciu.

(3) Dreptul la despăgubire pentru atingerile aduse drepturilor inerente personalității oricărui subiect de drept va putea fi cedat numai în cazul când a fost stabilit printr-o tranzacție sau printr-o hotărâre judecătorească definitivă.

(4) Dreptul la despăgubire, recunoscut potrivit dispozițiilor prezentului articol, nu trece la moştenitori. Aceştia îl pot însă exercita, dacă acțiunea a fost pornită de defunct.

(5) Dispozițiile art. 253-256 rămân aplicabile.

Dezlegarea unor chestiuni de drept. Prin Decizia nr. 12/2016 (M. Of. nr. 498 din 4 iulie 2016), Înalta Curte de Casație şi Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Târgu Mureş,

Secția penală şi pentru cauze cu minori şi de familie, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile şi a stabilit:
„Dispozițiile art. 1391 alin. (1) din Codul civil se interpretează în sensul că, într-o cauză penală având ca obiect o infracțiune de vătămare corporală din culpă, doar victima infracțiunii, care a suferit un prejudiciu, este îndreptățită să obțină o despăgubire pentru restrângerea posibilităților de viață familială şi socială".

Art. 1.392. Cheltuieli de îngrijire a sănătății. Cheltuieli de înmormântare. Cel care a făcut cheltuieli pentru îngrijirea sănătății victimei sau, în caz de deces al acesteia, pentru înmormântare are dreptul la înapoierea lor de la cel care răspunde pentru fapta ce a prilejuit aceste cheltuieli.

Art. 1.393. Despăgubirea în raport cu ajutorul şi pensia. (1) Dacă în cadrul asigurărilor sociale s-a recunoscut dreptul la un ajutor sau la o pensie, reparația este datorată numai în măsura în care paguba suferită prin vătămare sau moarte depăşeşte ajutorul ori pensia.
(2) Cât timp ajutorul sau pensia nu a fost efectiv acordată sau, după caz, refuzată celui păgubit, instanța nu îl poate obliga pe cel chemat să răspundă decât la o despăgubire provizorie, în condițiile dispozițiilor art. 1.387 alin. (3).

Art. 1.394. Prorogarea termenului prescripției. În toate cazurile în care despăgubirea derivă dintr-un fapt supus de legea penală unei prescripții mai lungi decât cea civilă, termenul de prescripție a răspunderii penale se aplică şi dreptului la acțiunea în răspundere civilă.

Legislație conexă: art. 154 din Codul penal (M. Of. nr. 510 din 24 iulie 2009).

Art. 1.395. Suspendarea prescripției. Prescripția dreptului la acțiune cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin vătămarea integrității corporale sau a sănătății ori prin decesul unei persoane este suspendată până la stabilirea pensiei sau a ajutoarelor ce s-ar cuveni, în cadrul asigurărilor sociale, celui îndreptățit la reparație.

Titlul III. Modalitățile obligațiilor

Capitolul I. Dispoziții generale

Art. 1.396. Categorii de obligații. (1) Obligațiile pot fi pure şi simple, obligații simple sau afectate de modalități.
(2) Obligațiile pure şi simple nu sunt susceptibile de modalități.

Art. 1.397. Obligații simple. (1) Obligația simplă nu este afectată de termen sau condiție şi poate fi executată imediat, din proprie inițiativă sau la cererea creditorului.
(2) Obligația este simplă, iar nu condițională, dacă eficacitatea sau desființarea ei depinde de un eveniment care, fără ca părțile să ştie, avusese deja loc în momentul în care debitorul s-a obligat sub condiție.

Art. 1.398. Obligații afectate de modalități. Obligațiile pot fi afectate de termen sau condiție.

Capitolul II. Condiția

Art. 1.399. Obligația condițională. Este afectată de condiție obligația a cărei eficacitate sau desființare depinde de un eveniment viitor și nesigur. *[**R.A.:** art. 1004 C. civ. 1864]*

Art. 1.400. Condiția suspensivă. Condiția este suspensivă atunci când de îndeplinirea sa depinde eficacitatea obligației. *[**R.A.:** art. 1017 C. civ. 1864]*

Art. 1.401. Condiția rezolutorie. (1) Condiția este rezolutorie atunci când îndeplinirea ei determină desființarea obligației.

(2) Până la proba contrară, condiția se prezumă a fi rezolutorie ori de câte ori scadența obligațiilor principale precedă momentul la care condiția s-ar putea îndeplini. *[**R.A.:** art. 1019 și art. 1020 C. civ. 1864]*

Art. 1.402. Condiția imposibilă, ilicită sau imorală. Condiția imposibilă, contrară legii sau bunelor moravuri este considerată nescrisă, iar dacă este însăși cauza contractului, atrage nulitatea absolută a acestuia. *[**R.A.:** art. 1008, art. 1009 C. civ. 1864]*

Art. 1.403. Condiția pur potestativă. Obligația contractată sub o condiție suspensivă ce depinde exclusiv de voința debitorului nu produce niciun efect. *[**R.A.:** art. 1010 C. civ. 1864]*

Art. 1.404. Constatarea îndeplinirii condiției. (1) Îndeplinirea condiției se apreciază după criteriile stabilite de părți sau pe care acestea este probabil să le fi avut în vedere după împrejurări.

(2) Când obligația este contractată sub condiția producerii unui eveniment într-un anumit termen, condiția este socotită neîndeplinită dacă termenul s-a împlinit fără ca evenimentul să se producă. În lipsa unui termen, condiția se consideră neîndeplinită numai atunci când este sigur că evenimentul nu se va produce.

(3) Atunci când obligația este contractată sub condiția că un eveniment nu se va produce într-un anumit termen, condiția se consideră îndeplinită dacă este sigur că evenimentul nu se va produce. În lipsa unui termen, condiția nu se consideră îndeplinită decât atunci când este sigur că evenimentul nu se va produce.

(4) Partea interesată poate cere oricând instanței să constate îndeplinirea sau neîndeplinirea condiției. *[**R.A.:** art. 1011, art. 1012 și art. 1013 C. civ. 1864]*

Legislație conexă: art. 35 CPC.

Art. 1.405. Determinarea îndeplinirii sau neîndeplinirii condiției. (1) Condiția se consideră îndeplinită dacă debitorul obligat sub această condiție împiedică realizarea ei.

(2) Condiția se consideră neîndeplinită dacă partea interesată de îndeplinirea condiției determină, cu rea-credință, realizarea evenimentului. *[**R.A.:** art. 1014 C. civ. 1864]*

Art. 1.406. Renunțarea la condiție. (1) Partea în al cărei interes exclusiv a fost stipulată condiția este liberă să renunțe unilateral la aceasta atât timp cât condiția nu s-a îndeplinit.

(2) Renunțarea la condiție face ca obligația să fie simplă.

Art. 1.407. Efectele îndeplinirii condiției. (1) Condiția îndeplinită este prezumată a produce efecte retroactiv, din momentul încheierii contractului, dacă din voința părților, natura contractului ori dispozițiile legale nu rezultă contrariul.

(2) În cazul contractelor cu executare continuă sau succesivă afectate de o condiție rezolutorie, îndeplinirea acesteia, în lipsa unei stipulații contrare, nu are niciun efect asupra prestațiilor deja executate.

(3) Atunci când condiția suspensivă produce efecte retroactive, în caz de îndeplinire, debitorul este obligat la executare ca şi cum obligația ar fi fost simplă. Actele încheiate de proprietarul sub condiție suspensivă sunt valabile şi, în cazul îndeplinirii condiției, produc efecte de la data încheierii lor.

(4) Atunci când condiția rezolutorie produce efecte retroactive, în caz de îndeplinire, fiecare dintre părți este obligată să restituie celeilalte prestațiile pe care le-a primit în temeiul obligației ca şi cum aceasta nu ar fi existat niciodată. Dispozițiile privitoare la restituirea prestațiilor se aplică în mod corespunzător. *[R.A.: art. 1015 C. civ. 1864]*

Art. 1.408. Transmiterea obligației condiționale. (1) Obligația afectată de condiție este transmisibilă, drepturile dobânditorului fiind însă supuse aceleiaşi condiții.

(2) Obligația afectată de condiție se poate prelua, dispozițiile art. 1.599-1.608 aplicându-se în mod corespunzător.

Art. 1.409. Actele conservatorii. Creditorul poate, chiar înainte de îndeplinirea condiției, să facă orice acte de conservare a dreptului său. *[R.A.: art. 1016 C. civ. 1864]*

Art. 1.410. Fructele culese înaintea îndeplinirii condiției. În lipsă de stipulație sau prevedere legală contrară, fructele culese ori încasate înaintea îndeplinirii condiției se cuvin proprietarului sub condiție rezolutorie.

Capitolul III. Termenul

Art. 1.411. Obligația afectată de termen. (1) Obligația este afectată de termen atunci când executarea sau stingerea ei depinde de un eveniment viitor şi sigur.

(2) Termenul poate fi stabilit de părți sau de instanță ori prevăzut de lege.

Art. 1.412. Categorii de termene. (1) Termenul este suspensiv atunci când, până la împlinirea lui, este amânată scadența obligației.

(2) Termenul este extinctiv atunci când, la împlinirea lui, obligația se stinge.

Art. 1.413. Beneficiul termenului. (1) Termenul profită debitorului, afară de cazul când din lege, din voința părților sau din împrejurări rezultă că a fost stipulat în favoarea creditorului sau a ambelor părți.

(2) Cel ce are beneficiul exclusiv al termenului poate renunța oricând la acesta, fără consimțământul celeilalte părți. *[R.A.: art. 1024 C. civ. 1864]*

Art. 1.414. Efectul termenului suspensiv. Ceea ce este datorat cu termen nu se poate cere înainte de împlinirea acestuia, dar ceea ce s-a executat de bunăvoie şi în cunoştință de cauză înainte de împlinirea termenului nu este supus restituirii. *[R.A.: art. 1023 C. civ. 1864]*

Art. 1.415. Stabilirea judiciară a termenului. (1) Atunci când părțile convin să amâne stabilirea termenului sau lasă uneia dintre ele sarcina de a-l stabili şi când,

după o durată rezonabilă de timp, termenul nu a fost încă stabilit, instanța poate, la cererea uneia dintre părți, să fixeze termenul ținând seama de natura obligației, de situația părților şi de orice alte împrejurări.

(2) Instanța poate, de asemenea, să fixeze termenul atunci când, prin natura sa, obligația presupune un termen şi nu există nicio convenție prin care acesta să poată fi determinat.

(3) Cererea pentru stabilirea termenului se soluționează potrivit regulilor aplicabile ordonanței preşedințiale, fiind supusă prescripției, care începe să curgă de la data încheierii contractului.

Legea de aplicare: Art. 110[2]. Dispozițiile art. 1.415 din Codul civil sunt aplicabile ori de câte ori, potrivit legii sau contractului, debitorul sau, după caz, titularul unui drept ori facultăți trebuie să execute o obligație sau o prestație, să accepte ori să exercite un drept sau o facultate ori, după caz, să adere la un contract, deşi nici legea şi nici contractul nu prevăd un termen în acest scop.

Art. 1.416. Calculul termenelor. Calculul termenelor, indiferent de durata şi izvorul lor, se face potrivit regulilor stabilite în titlul III din cartea a VI-a.

Art. 1.417. Decăderea din beneficiul termenului. (1) Debitorul decade din beneficiul termenului dacă se află în stare de insolvabilitate sau, după caz, de insolvență declarată în condițiile legii, precum şi atunci când, cu intenție sau dintr-o culpă gravă, diminuează prin fapta sa garanțiile constituite în favoarea creditorului sau nu constituie garanțiile promise.

(2) În sensul prevederilor alin. (1), starea de insolvabilitate rezultă din inferioritatea activului patrimonial ce poate fi supus, potrivit legii, executării silite, față de valoarea totală a datoriilor exigibile. Dacă prin lege nu se prevede altfel, această stare se constată de instanță, care, în acest scop, poate ține seama de anumite împrejurări, precum dispariția intempestivă a debitorului, neplata unor datorii devenite scadente, declanşarea împotriva sa a unei proceduri de executare silită şi altele asemenea.

(3) Decăderea din beneficiul termenului poate fi cerută şi atunci când, din culpa sa, debitorul ajunge în situația de a nu mai satisface o condiție considerată esențială de creditor la data încheierii contractului. În acest caz, este necesar să se fi stipulat expres caracterul esențial al condiției şi posibilitatea sancțiunii decăderii, precum şi să fi existat un interes legitim pentru creditor să considere condiția respectivă drept esențială. *[**R.A.:** art. 1025 C. civ. 1864]*

Legislație conexă: art. 36 alin. (1) din Legea nr. 151/2015 privind procedura insolvenței persoanelor fizice (M. Of. nr. 464 din 26 iunie 2015).

Art. 1.418. Exigibilitatea anticipată. Renunțarea la termen sau decăderea din beneficiul termenului face ca obligația să devină de îndată exigibilă.

Art. 1.419. Inopozabilitatea decăderii din termen. Decăderea din beneficiul termenului a unui debitor, chiar solidar, nu este opozabilă celorlalți codebitori.

Art. 1.420. Nerealizarea evenimentului. Dacă un eveniment pe care părțile îl consideră ca fiind un termen nu se realizează, obligația devine exigibilă în ziua în care evenimentul ar fi trebuit în mod normal să se producă. În acest caz, sunt aplicabile prevederile prezentului capitol.

Legea de aplicare: Art. 111. Dispozițiile art. 1.420 din Codul civil sunt aplicabile şi în cazul contractelor încheiate înainte de data intrării în vigoare a Codului civil, dacă ziua în care evenimentul ar fi trebuit să se realizeze este ulterioară acelei date.

Titlul IV. Obligațiile complexe

Capitolul I. Obligațiile divizibile şi obligațiile indivizibile

Art. 1.421. Categorii. Obligațiile pot fi divizibile sau indivizibile.

Art. 1.422. Obligația divizibilă. (1) Obligația este divizibilă între mai mulți debitori atunci când aceştia sunt obligați față de creditor la aceeaşi prestație, dar fiecare dintre ei nu poate fi constrâns la executarea obligației decât separat şi în limita părții sale din datorie.

(2) Obligația este divizibilă între mai mulți creditori atunci când fiecare dintre aceştia nu poate să ceară de la debitorul comun decât executarea părții sale din creanță.

Art. 1.423. Prezumția de egalitate. Dacă prin lege ori prin contract nu se dispune altfel, debitorii unei obligații divizibile sunt ținuți față de creditor în părți egale. Această regulă se aplică, în mod similar, şi în privința creditorilor.

Art. 1.424. Prezumția de divizibilitate. Excepții. Obligația este divizibilă de plin drept, cu excepția cazului în care indivizibilitatea a fost stipulată în mod expres ori obiectul obligației nu este, prin natura sa, susceptibil de divizare materială sau intelectuală. *[**R.A.:** art. 1057-1058 C. civ. 1864]*

Art. 1.425. Efectele obligației indivizibile. (1) Obligația indivizibilă nu se divide între debitori, între creditori şi nici între moştenitorii acestora.

(2) Fiecare dintre debitori sau dintre moştenitorii acestora poate fi constrâns separat la executarea întregii obligații şi, respectiv, fiecare dintre creditori sau dintre moştenitorii acestora poate cere executarea integrală. *[**R.A.:** art. 1062-1064 C. civ. 1864]*

Art. 1.426. Solidaritatea şi indivizibilitatea. (1) Solidaritatea debitorilor sau creditorilor nu atrage, prin ea însăşi, indivizibilitatea obligațiilor.

(2) În lipsă de stipulație contrară, creditorii şi debitorii unei obligații indivizibile nu sunt legați solidar. *[**R.A.:** art. 1059 C. civ. 1864]*

Art. 1.427. Divizibilitatea obligației între moştenitori. Obligația divizibilă prin natura ei care nu are decât un singur debitor şi un singur creditor trebuie să fie executată între aceştia ca şi cum ar fi indivizibilă, însă ea rămâne divizibilă între moştenitorii fiecăruia dintre ei. *[**R.A.:** art. 1060 şi art. 1061 C. civ. 1864]*

Art. 1.428. Executarea în natură. Când executarea obligației indivizibile are loc în natură, fiecare creditor nu poate cere şi primi prestația datorată decât în întregime.

Art. 1.429. Restituirea prestațiilor. Obligația de restituire a prestațiilor efectuate în temeiul unei obligații indivizibile este divizibilă, afară de cazul în care indivizibilitatea obligației de restituire rezultă din chiar natura ei.

Art. 1.430. Daunele-interese. (1) Obligația de a executa prin echivalent o obligație indivizibilă este divizibilă.

(2) Daunele-interese suplimentare nu pot fi cerute decât debitorului vinovat de neexecutarea obligației. Ele se cuvin creditorilor numai în proporție cu partea din creanță ce revine fiecăruia dintre ei.

Art. 1.431. Existența mai multor creditori. (1) Creditorii şi debitorii unei obligații indivizibile nu sunt prezumați a-şi fi încredințat reciproc puterea de a acționa pentru ceilalți în privința creanței.

(2) Novația, remiterea de datorie, compensația ori confuziunea consimțită sau care operează față de un creditor nu stinge obligația decât pentru partea din creanță ce revine acestuia. Față de ceilalți creditori, debitorul rămâne obligat pentru tot.

(3) Debitorul care a plătit celorlalți creditori este îndreptățit să primească de la aceştia echivalentul părții din obligație cuvenite creditorului care a consimțit la stingerea creanței sau față de care aceasta a operat. *[**R.A.:** art. 1064 C. civ. 1864]*

Art. 1.432. Existența mai multor debitori. (1) Novația, remiterea de datorie, compensația ori confuziunea consimțită sau care operează în privința unui debitor stinge obligația indivizibilă şi îi liberează pe ceilalți debitori, aceştia rămânând însă ținuți să plătească celui dintâi echivalentul părților lor.

(2) Creditorul poate să ceară oricăruia dintre debitori executarea întregii obligații, oricare ar fi partea din obligație ce revine acestuia. Creditorul poate, de asemenea, să ceară ca toți debitorii să efectueze plata în acelaşi timp.

(3) Debitorul chemat în judecată pentru totalitatea obligației poate cere un termen pentru a-i introduce în cauză pe ceilalți debitori, cu excepția cazului în care prestația nu poate fi realizată decât de cel chemat în judecată, care, în acest caz, poate fi obligat să execute singur întreaga prestație, având însă drept de regres împotriva celorlalți debitori.

(4) Punerea în întârziere a unuia dintre debitori, de drept sau la cererea creditorului, nu produce efecte împotriva celorlalți debitori.

(5) Îndată ce cauza indivizibilității încetează, obligația devine divizibilă. *[**R.A.:** art. 1065 C. civ. 1864]*

Art. 1.433. Prescripția. (1) Suspendarea prescripției față de unul dintre creditorii sau debitorii unei obligații indivizibile produce efecte şi față de ceilalți.

(2) Tot astfel, întreruperea prescripției în privința unuia dintre creditorii sau debitorii unei obligații indivizibile produce efecte şi față de ceilalți.

Capitolul II. Obligațiile solidare

Secțiunea 1. Obligațiile solidare între creditori

Art. 1.434. Solidaritatea dintre creditori. (1) Obligația solidară conferă fiecărui creditor dreptul de a cere executarea întregii obligații şi de a da chitanță liberatorie pentru tot.

(2) Executarea obligației în beneficiul unuia dintre creditorii solidari îl liberează pe debitor în privința celorlalți creditori solidari. *[**R.A.:** art. 1034 C. civ. 1864]*

Art. 1.435. Izvorul solidarității. Solidaritatea dintre creditori nu există decât dacă este stipulată în mod expres.

Art. 1.436. Reprezentarea reciprocă a creditorilor. (1) Creditorii solidari sunt prezumați a-şi fi încredințat reciproc puterea de a acționa pentru gestionarea şi satisfacerea interesului lor comun.

(2) Orice acte prin care unul dintre creditorii solidari ar consimți la reducerea ori înlăturarea drepturilor, accesoriilor sau beneficiilor creanței ori ar prejudicia în orice alt mod interesele celorlalți creditori sunt inopozabile acestora din urmă.

(3) Hotărârea judecătorească obținută de unul dintre creditori împotriva debitorului comun profită şi celorlalți creditori.

(4) Hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea debitorului comun nu poate fi invocată şi împotriva creditorilor care nu au fost parte în proces. *[**R.A.:** art. 1038 C. civ. 1864]*

Art. 1.437. Alegerea debitorului. Debitorul poate plăti, la alegerea sa, oricăruia dintre creditorii solidari, liberându-se astfel față de toți, însă numai atât timp cât niciunul dintre creditori nu l-a urmărit în justiție. În acest din urmă caz, debitorul nu se poate libera decât plătind creditorului reclamant. *[**R.A.:** art. 1035 C. civ. 1864]*

Art. 1.438. Compensația. Debitorul poate opune unui creditor solidar compensația care a operat în raport cu un alt creditor solidar, însă numai în proporție cu partea din creanță ce revine acestuia din urmă.

Art. 1.439. Confuziunea. Dacă unul dintre creditorii solidari dobândeşte şi calitatea de debitor, confuziunea nu stinge creanța solidară decât în proporție cu partea din creanță ce îi revine acelui creditor. Ceilalți creditori solidari îşi păstrează dreptul de regres împotriva creditorului în persoana căruia a operat confuziunea, proporțional cu partea din creanță ce îi revine fiecăruia dintre ei.

Art. 1.440. Remiterea de datorie. Remiterea de datorie consimțită de unul dintre creditorii solidari nu îl liberează pe debitor decât pentru partea din creanță ce îi revine acelui creditor.

Art. 1.441. Prescripția. (1) Suspendarea prescripției în folosul unuia dintre creditorii solidari poate fi invocată şi de către ceilalți creditori solidari.

(2) Întreruperea prescripției în privința unuia dintre creditorii solidari profită tuturor creditorilor solidari. *[**R.A.:** art. 1036 C. civ. 1864]*

Art. 1.442. Divizibilitatea obligației între moştenitori. Obligația în favoarea unui creditor solidar se împarte de drept între moştenitorii săi.

Secțiunea a 2-a. Obligațiile solidare între debitori

§1. Dispoziții generale

Art. 1.443. Solidaritatea dintre debitori. Obligația este solidară între debitori atunci când toți sunt obligați la aceeaşi prestație, astfel încât fiecare poate să fie ținut separat pentru întreaga obligație, iar executarea acesteia de către unul dintre codebitori îi liberează pe ceilalți față de creditor. *[**R.A.:** art. 1039 C. civ. 1864]*

Art. 1.444. Obligațiile solidare afectate de modalități. Există solidaritate chiar dacă debitorii sunt obligați sub modalități diferite. *[**R.A.:** art. 1040 C. civ. 1864]*

Art. 1.445. Izvoarele solidarității. Solidaritatea dintre debitori nu se prezumă. Ea nu există decât atunci când este stipulată expres de părți ori este prevăzută de lege. *[**R.A.:** art. 1041 C. civ. 1864]*

Art. 1.446. Prezumție de solidaritate. Solidaritatea se prezumă între debitorii unei obligații contractate în exercițiul activității unei întreprinderi, dacă prin lege nu se prevede altfel. *[**R.A.:** art. 42 C. com.]*

§2. Efectele solidarității în raporturile dintre creditor şi debitorii solidari

I. Efectele principale în raporturile dintre creditor şi debitorii solidari

Art. 1.447. Drepturile creditorului. (1) Creditorul poate cere plata oricăruia dintre debitorii solidari, fără ca acesta să îi poată opune beneficiul de diviziune.

(2) Urmărirea pornită contra unuia dintre debitorii solidari nu îl împiedică pe creditor să se îndrepte împotriva celorlalți codebitori. Debitorul urmărit poate însă cere introducerea în cauză a celorlalți codebitori. *[**R.A.:** art. 1042 şi art. 1043 C. civ. 1864]*

Art. 1.448. Excepții şi apărări contra creditorului comun. (1) Debitorul solidar poate să opună creditorului toate mijloacele de apărare care îi sunt personale, precum şi pe cele care sunt comune tuturor codebitorilor. El nu poate însă folosi mijloacele de apărare care sunt pur personale altui codebitor.

(2) Debitorul solidar care, prin fapta creditorului, este lipsit de o garanție sau de un drept pe care ar fi putut să îl valorifice prin subrogație este liberat de datorie până la concurența valorii acelor garanții sau drepturi. *[**R.A.:** art. 1047 C. civ. 1864]*

Art. 1.449. Prescripția. (1) Suspendarea şi întreruperea prescripției față de unul dintre debitorii solidari produc efecte şi față de ceilalți codebitori.

(2) Întreruperea prescripției față de un moştenitor al debitorului solidar nu produce efecte față de ceilalți codebitori decât pentru partea acelui moştenitor, chiar dacă este vorba despre o creanță ipotecară. *[**R.A.:** art. 1045 C. civ. 1864]*

Art. 1.450. Compensația. (1) Compensația nu operează între creditor şi un debitor solidar decât în limita părții din datorie ce revine acestuia din urmă.

(2) În acest caz, ceilalți codebitori nu sunt ținuți solidar decât pentru partea rămasă din datorie după ce a operat compensația.

Art. 1.451. Remiterea de datorie. (1) Remiterea de datorie consimțită unuia dintre debitorii solidari nu îi liberează pe ceilalți codebitori, cu excepția cazului în care creditorul declară aceasta în mod expres sau remite de bunăvoie debitorului originalul înscrisului sub semnătură privată constatator al creanței. Dacă unui codebitor îi este remis originalul înscrisului autentic constatator al creanței, creditorul poate dovedi că nu a consimțit remiterea de datorie decât în privința acelui debitor.

(2) Dacă remiterea de datorie s-a făcut numai în favoarea unuia dintre codebitorii solidari, ceilalți rămân ținuți solidar față de creditor, dar cu scăderea părții din datorie pentru care a operat remiterea. Cu toate acestea, ei continuă să răspundă pentru tot atunci când, la data remiterii de datorie, creditorul şi-a rezervat în mod expres

această posibilitate, caz în care ceilalți codebitori își păstrează dreptul de regres împotriva debitorului beneficiar al remiterii de datorie.

Art. 1.452. Confuziunea. Confuziunea îi liberează pe ceilalți codebitori solidari pentru partea aceluia care reunește în persoana sa calitățile de creditor și debitor al obligației solidare. *[**R.A.:** art. 1048 C. civ. 1864]*

Art. 1.453. Renunțarea la solidaritate. (1) Renunțarea la solidaritate în privința unuia dintre codebitorii solidari nu afectează existența obligației solidare în raport cu ceilalți. Codebitorul solidar care beneficiază de renunțarea la solidaritate rămâne ținut pentru partea sa atât față de creditor, cât și față de ceilalți codebitori în cazul regresului acestora din urmă.

(2) Renunțarea la solidaritate trebuie să fie expresă.

(3) De asemenea, creditorul renunță la solidaritate atunci când:

a) fără a-și rezerva beneficiul solidarității în raport cu debitorul solidar care a făcut plata, menționează în chitanță că plata reprezintă partea acestuia din urmă din obligația solidară. Dacă plata are ca obiect numai o parte din dobânzi, renunțarea la solidaritate nu se întinde și asupra dobânzilor neplătite ori asupra capitalului decât dacă plata separată a dobânzilor, astfel menționată în chitanță, se face timp de 3 ani;

b) îl cheamă în judecată pe unul dintre codebitorii solidari pentru partea acestuia, iar cererea având acest obiect este admisă. *[**R.A.:** art. 1049-1051 C. civ. 1864]*

II. Efectele secundare în raporturile dintre creditor și debitorii solidari

Art. 1.454. Imposibilitatea executării obligației în natură. (1) Atunci când executarea în natură a unei obligații devine imposibilă din fapta unuia sau mai multor debitori solidari sau după ce aceștia au fost puși personal în întârziere, ceilalți codebitori nu sunt liberați de obligația de a-i plăti creditorului prin echivalent, însă nu răspund de daunele-interese suplimentare care i s-ar cuveni.

(2) Creditorul nu poate cere daune-interese suplimentare decât codebitorilor solidari din a căror culpă obligația a devenit imposibil de executat în natură, precum și celor care se aflau în întârziere atunci când obligația a devenit imposibil de executat. *[**R.A.:** art. 1044 C. civ. 1864]*

Art. 1.455. Efectele hotărârii judecătorești. (1) Hotărârea judecătorească pronunțată împotriva unuia dintre codebitorii solidari nu are autoritate de lucru judecat față de ceilalți codebitori.

(2) Hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea unuia dintre codebitorii solidari profită și celorlalți, cu excepția cazului în care s-a întemeiat pe o cauză ce putea fi invocată numai de acel codebitor.

§3. Efectele solidarității în raporturile dintre debitori

Art. 1.456. Regresul între codebitori. (1) Debitorul solidar care a executat obligația nu poate cere codebitorilor săi decât partea din datorie ce revine fiecăruia dintre ei, chiar dacă se subrogă în drepturile creditorului.

(2) Părțile ce revin codebitorilor solidari sunt prezumate ca fiind egale, dacă din convenție, lege sau din împrejurări nu rezultă contrariul. *[**R.A.:** art. 1053 alin. (1) C. civ. 1864]*

Art. 1.457. Insolvabilitatea codebitorilor. (1) Pierderea ocazionată de insolvabilitatea unuia dintre codebitorii solidari se suportă de către ceilalți codebitori în proporție cu partea din datorie ce revine fiecăruia dintre ei.

(2) Cu toate acestea, creditorul care renunță la solidaritate sau care consimte o remitere de datorie în favoarea unuia dintre codebitori suportă partea din datorie ce ar fi revenit acestuia. *[**R.A.:** art. 1053 alin. (2) şi art. 1054 C. civ. 1864]*

Art. 1.458. Mijloacele de apărare ale debitorului urmărit. Debitorul urmărit pentru partea sa din datoria plătită poate opune codebitorului solidar care a făcut plata toate mijloacele de apărare comună pe care acesta din urmă nu le-a opus creditorului. Acesta poate, de asemenea, să opună codebitorului care a executat obligația mijloacele de apărare care îi sunt personale, însă nu şi pe acelea care sunt pur personale altui codebitor.

Art. 1.459. Solidaritatea contractată în interesul unui codebitor. Dacă obligația solidară este contractată în interesul exclusiv al unuia dintre codebitori sau rezultă din fapta unuia dintre ei, acesta este ținut singur de întreaga datorie față de ceilalți codebitori, care, în acest caz, sunt considerați, în raport cu acesta, fideiusori. *[**R.A.:** art. 1055 C. civ. 1864]*

Art. 1.460. Divizibilitatea obligației solidare între moştenitori. Obligația unui debitor solidar se împarte de drept între moştenitorii acestuia, afară de cazul în care obligația este indivizibilă. *[**R.A.:** art. 1052 C. civ. 1864]*

Capitolul III. Obligațiile alternative şi facultative

Secțiunea 1. Obligațiile alternative

Art. 1.461. Obligația alternativă. (1) Obligația este alternativă atunci când are ca obiect două prestații principale, iar executarea uneia dintre acestea îl liberează pe debitor de întreaga obligație.

(2) Obligația rămâne alternativă chiar dacă, la momentul la care se naşte, una dintre prestații era imposibil de executat. *[**R.A.:** art. 1026 şi art. 1029 C. civ. 1864]*

Art. 1.462. Alegerea prestației. (1) Alegerea prestației prin care se va stinge obligația revine debitorului, cu excepția cazului în care este acordată în mod expres creditorului.

(2) Dacă partea căreia îi aparține alegerea prestației nu îşi exprimă opțiunea în termenul care îi este acordat în acest scop, alegerea prestației va aparține celeilalte părți. *[**R.A.:** art. 1027 C. civ. 1864]*

Art. 1.463. Limitele alegerii. Debitorul nu poate executa şi nici nu poate fi constrâns să execute o parte dintr-o prestație şi o parte din cealaltă. *[**R.A.:** art. 1028 C. civ. 1864]*

Art. 1.464. Alegerea prestației de către debitor. (1) Debitorul care are alegerea prestației este obligat, atunci când una dintre prestații a devenit imposibil de executat chiar din culpa sa, să execute cealaltă prestație.

(2) Dacă, în acelaşi caz, ambele prestații devin imposibil de executat, iar imposibilitatea cu privire la una dintre prestații este cauzată de culpa debitorului, acesta este ținut să plătească valoarea prestației care a devenit ultima imposibil de executat. *[**R.A.:** art. 1030 C. civ. 1864]*

Art. 1.465. Alegerea prestației de către creditor. În cazul în care alegerea prestației revine creditorului:

a) dacă una dintre prestații a devenit imposibil de executat, fără culpa vreuneia dintre părți, creditorul este obligat să o primească pe cealaltă;

b) dacă creditorului îi este imputabilă imposibilitatea de executare a uneia dintre prestații, el poate fie să pretindă executarea celeilalte prestații, despăgubindu-l pe debitor pentru prejudiciile cauzate, fie să îl libereze pe acesta de executarea obligației;

c) dacă debitorului îi este imputabilă imposibilitatea de a executa una dintre prestații, creditorul poate cere fie despăgubiri pentru prestația imposibil de executat, fie cealaltă prestație;

d) dacă debitorului îi este imputabilă imposibilitatea de a executa ambele prestații, creditorul poate cere despăgubiri pentru oricare dintre acestea. *[**R.A.:** art. 1031 C. civ. 1864]*

Art. 1.466. Stingerea obligației. Obligația se stinge dacă toate prestațiile devin imposibil de executat fără culpa debitorului şi înainte ca acesta să fi fost pus în întârziere. *[**R.A.:** art. 1032 C. civ. 1864]*

Art. 1.467. Pluralitatea de prestații. Dispozițiile acestei secțiuni se aplică în mod corespunzător în cazul în care obligația alternativă are ca obiect mai mult de două prestații principale. *[**R.A.:** art. 1033 C. civ. 1864]*

Secțiunea a 2-a. Obligațiile facultative

Art. 1.468. Regim juridic. (1) Obligația este facultativă atunci când are ca obiect o singură prestație principală de care debitorul se poate însă libera executând o altă prestație determinată.

(2) Debitorul este liberat dacă, fără culpa sa, prestația principală devine imposibil de executat.

Titlul V. Executarea obligațiilor

Capitolul I. Plata

Secțiunea 1. Dispoziții generale

Art. 1.469. Noțiune. (1) Obligația se stinge prin plată atunci când prestația datorată este executată de bunăvoie.

(2) Plata constă în remiterea unei sume de bani sau, după caz, în executarea oricărei alte prestații care constituie obiectul însuşi al obligației.

Art. 1.470. Temeiul plății. Orice plată presupune o datorie. *[R.A.: art. 1092 alin. (1) C. civ. 1864]*

Art. 1.471. Plata obligației naturale. Restituirea nu este admisă în privința obligațiilor naturale care au fost executate de bunăvoie. *[R.A.: art. 1092 alin. (2) C. civ. 1864]*

Secțiunea a 2-a. Subiectele plății

Art. 1.472. Persoanele care pot face plata. Plata poate să fie făcută de orice persoană, chiar dacă este un terț în raport cu acea obligație. *[R.A.: art. 1093 C. civ. 1864]*

Art. 1.473. Plata făcută de un incapabil. Debitorul care a executat prestația datorată nu poate cere restituirea invocând incapacitatea sa la data executării. *[R.A.: art. 1095 C. civ. 1864]*

Art. 1.474. Plata obligației de către un terț. (1) Creditorul este dator să refuze plata oferită de terț dacă debitorul l-a încunoştințat în prealabil că se opune la aceasta, cu excepția cazului în care un asemenea refuz l-ar prejudicia pe creditor.

(2) În celelalte cazuri, creditorul nu poate refuza plata făcută de un terț decât dacă natura obligației sau convenția părților impune ca obligația să fie executată numai de debitor.

(3) Plata făcută de un terț stinge obligația dacă este făcută pe seama debitorului. În acest caz, terțul nu se subrogă în drepturile creditorului plătit decât în cazurile şi condițiile prevăzute de lege.

(4) Dispozițiile prezentului capitol privind condițiile plății se aplică în mod corespunzător atunci când plata este făcută de un terț. *[R.A.: art. 1093 C. civ. 1864]*

Art. 1.475. Persoanele care pot primi plata. Plata trebuie făcută creditorului, reprezentantului său, legal sau convențional, persoanei indicate de acesta ori persoanei autorizate de instanță să o primească. *[R.A.: art. 1096 C. civ. 1864]*

Art. 1.476. Plata făcută unui incapabil. Plata făcută unui creditor care este incapabil de a o primi nu liberează pe debitor decât în măsura în care profită creditorului. *[R.A.: art. 1098 C. civ. 1864]*

Art. 1.477. Plata făcută unui terț. (1) Plata făcută unei alte persoane decât cele menționate la art. 1.475 este totuşi valabilă dacă:

a) este ratificată de creditor;

b) cel care a primit plata devine ulterior titularul creanței;

c) a fost făcută celui care a pretins plata în baza unei chitanțe liberatorii semnate de creditor.

(2) Plata făcută în alte condiții decât cele menționate la alin. (1) stinge obligația numai în măsura în care profită creditorului. *[R.A.: art. 1096 C. civ. 1864]*

Art. 1.478. Plata făcută unui creditor aparent. (1) Plata făcută cu bună-credință unui creditor aparent este valabilă, chiar dacă ulterior se stabileşte că acesta nu era adevăratul creditor.

(2) Creditorul aparent este ținut să restituie adevăratului creditor plata primită, potrivit regulilor stabilite pentru restituirea prestațiilor. *[R.A.: art. 1097 C. civ. 1864]*

Art. 1.479. Plata bunurilor indisponibilizate. Plata făcută cu nesocotirea unui sechestru, a unei popriri ori a unei opoziții formulate, în condițiile legii, pentru a opri efectuarea plății de către debitor nu îi împiedică pe creditorii care au obținut luarea unei asemenea măsuri să ceară din nou plata. În acest caz, debitorul păstrează dreptul de regres împotriva creditorului care a primit plata nevalabil făcută. *[R.A.: art. 1099 C. civ. 1864]*

Secțiunea a 3-a. Condițiile plății

Art. 1.480. Diligența cerută în executarea obligațiilor. (1) Debitorul este ținut să își execute obligațiile cu diligența pe care un bun proprietar o depune în administrarea bunurilor sale, afară de cazul în care prin lege sau prin contract s-ar dispune altfel.

(2) În cazul unor obligații inerente unei activități profesionale, diligența se apreciază ținând seama de natura activității exercitate. *[R.A.: art. 1080 C. civ. 1864]*

Art. 1.481. Obligațiile de mijloace și obligațiile de rezultat. (1) În cazul obligației de rezultat, debitorul este ținut să procure creditorului rezultatul promis.

(2) În cazul obligațiilor de mijloace, debitorul este ținut să folosească toate mijloacele necesare pentru atingerea rezultatului promis.

(3) Pentru a stabili dacă o obligație este de mijloace sau de rezultat se va ține seama îndeosebi de:

a) modul în care obligația este stipulată în contract;

b) existența și natura contraprestației și celelalte elemente ale contractului;

c) gradul de risc pe care îl presupune atingerea rezultatului;

d) influența pe care cealaltă parte o are asupra executării obligației.

Art. 1.482. Obligația de a preda bunuri individual determinate. (1) Debitorul unui bun individual determinat este liberat prin predarea acestuia în starea în care se afla la momentul nașterii obligației.

(2) Dacă însă, la data executării, debitorul nu este titularul dreptului ce trebuia transmis ori cedat sau, după caz, nu poate dispune de acesta în mod liber, obligația debitorului nu se stinge, dispozițiile art. 1.230 aplicându-se în mod corespunzător. *[R.A.: art. 1102 C. civ. 1864]*

Art. 1.483. Obligația de a strămuta proprietatea. (1) Obligația de a strămuta proprietatea implică și obligațiile de a preda lucrul și de a-l conserva până la predare.

(2) În ceea ce privește imobilele înscrise în cartea funciară, obligația de a strămuta proprietatea o cuprinde și pe aceea de a preda înscrisurile necesare pentru efectuarea înscrierii. *[R.A.: art. 1074 C. civ. 1864]*

Art. 1.484. Cedarea drepturilor sau acțiunilor. Dacă bunul a pierit, s-a pierdut sau a fost scos din circuitul civil, fără culpa debitorului, acesta este dator să cedeze creditorului drepturile sau acțiunile în despăgubire pe care le are cu privire la bunul respectiv.

Art. 1.485. Obligația de a preda un bun. Obligația de a preda un bun individual determinat o cuprinde și pe aceea de a-l conserva până la predare. *[R.A.: art. 1074 alin. (1) C. civ. 1864]*

Art. 1.486. Obligația de a da bunuri de gen. Dacă obligația are ca obiect bunuri de gen, debitorul are dreptul să aleagă bunurile ce vor fi predate. El nu este însă liberat decât prin predarea unor bunuri de calitate cel puțin medie. *[**R.A.:** art. 1103 C. civ. 1864]*

Art. 1.487. Obligația de a constitui o garanție. Cel care este ținut să constituie o garanție, fără ca modalitatea şi forma acesteia să fie determinate, poate oferi, la alegerea sa, o garanție reală sau personală ori o altă garanție suficientă.

Art. 1.488. Obligația de a da o sumă de bani. (1) Debitorul unei sume de bani este liberat prin remiterea către creditor a sumei nominale datorate.

(2) Plata se poate face prin orice mijloc folosit în mod obişnuit în locul unde aceasta trebuie efectuată.

(3) Cu toate acestea, creditorul care acceptă în condițiile alin. (2) un cec ori un alt instrument de plată este prezumat că o face numai cu condiția ca acesta să fie onorat.

Art. 1.489. Dobânzile sumelor de bani. (1) Dobânda este cea convenită de părți sau, în lipsă, cea stabilită de lege.

(2) Dobânzile scadente produc ele însele dobânzi numai atunci când legea sau contractul, în limitele permise de lege, o prevede ori, în lipsă, atunci când sunt cerute în instanță. În acest din urmă caz, dobânzile curg numai de la data cererii de chemare în judecată. *[**R.A.:** art. 1089 C. civ. 1864]*

Art. 1.490. Plata parțială. (1) Creditorul poate refuza să primească o executare parțială, chiar dacă prestația ar fi divizibilă.

(2) Cheltuielile suplimentare cauzate creditorului de faptul executării parțiale sunt în sarcina debitorului, chiar şi atunci când creditorul acceptă o asemenea executare. *[**R.A.:** art. 1101 C. civ. 1864]*

Art. 1.491. Plata făcută cu bunul altuia. (1) Atunci când, în executarea obligației sale, debitorul predă un bun care nu îi aparține sau de care nu poate dispune, el nu poate cere creditorului restituirea bunului predat decât dacă se angajează să execute prestația datorată cu un alt bun de care acesta poate dispune.

(2) Creditorul de bună-credință poate însă restitui bunul primit şi solicita, dacă este cazul, daune-interese pentru repararea prejudiciului suferit.

Art. 1.492. Darea în plată. (1) Debitorul nu se poate libera executând o altă prestație decât cea datorată, chiar dacă valoarea prestației oferite ar fi egală sau mai mare, decât dacă creditorul consimte la aceasta. În acest din urmă caz, obligația se stinge atunci când noua prestație este efectuată.

(2) Dacă prestația oferită în schimb constă în transferul proprietății sau al unui alt drept, debitorul este ținut de garanția contra evicțiunii şi de garanția contra viciilor lucrului, potrivit regulilor aplicabile în materia vânzării, cu excepția cazului în care creditorul preferă să ceară prestația inițială şi repararea prejudiciului. În aceste cazuri, garanțiile oferite de terți nu renasc.

Legea de aplicare: Art. 112. Dispozițiile art. 1.492 alin. (2) şi ale art. 1.493 din Codul civil se aplică şi în cazul în care obligația s-a născut înainte de data intrării în vigoare a acestuia, dacă darea în plată are loc ulterior acestei date.

Art. 1.493. Cesiunea de creanță în locul executării. (1) Atunci când, în locul prestației inițiale, este cedată o creanță, obligația se stinge în momentul satisfacerii creanței cedate. Dispozițiile art. 1.568-1.584 sunt aplicabile în mod corespunzător.

(2) Dacă, potrivit înțelegerii părților, obligația în locul căreia debitorul își cedează propria creanță se stinge încă de la data cesiunii, dispozițiile art. 1.586 sunt aplicabile în mod corespunzător, cu excepția cazului în care creditorul preferă să ceară prestația inițială.

Legea de aplicare: Art. 112. Dispozițiile art. 1.492 alin. (2) şi ale art. 1.493 din Codul civil se aplică şi în cazul în care obligația s-a născut înainte de data intrării în vigoare a acestuia, dacă darea în plată are loc ulterior acestei date.

Art. 1.494. Locul plății. (1) În lipsa unei stipulații contrare ori dacă locul plății nu se poate stabili potrivit naturii prestației sau în temeiul contractului, al practicilor statornicite între părți ori al uzanțelor:

a) obligațiile băneşti trebuie executate la domiciliul sau, după caz, sediul creditorului de la data plății;

b) obligația de a preda un lucru individual determinat trebuie executată în locul în care bunul se afla la data încheierii contractului;

c) celelalte obligații se execută la domiciliul sau, după caz, sediul debitorului la data încheierii contractului.

(2) Partea care, după încheierea contractului, își schimbă domiciliul sau, după caz, sediul determinat, potrivit prevederilor alin. (1), ca loc al plății, suportă cheltuielile suplimentare pe care această schimbare le cauzează. *[**R.A.:** art. 1104 C. civ. 1864]*

Art. 1.495. Data plății. (1) În lipsa unui termen stipulat de părți sau determinat în temeiul contractului, al practicilor statornicite între acestea ori al uzanțelor, obligația trebuie executată de îndată.

(2) Instanța poate stabili un termen atunci când natura prestației sau locul unde urmează să se facă plata o impune.

Art. 1.496. Plata anticipată. (1) Debitorul este liber să execute obligația chiar înaintea scadenței dacă părțile nu au convenit contrariul ori dacă aceasta nu rezultă din natura contractului sau din împrejurările în care a fost încheiat.

(2) Cu toate acestea, creditorul poate refuza executarea anticipată dacă are un interes legitim ca plata să fie făcută la scadență.

(3) În toate cazurile, cheltuielile suplimentare cauzate creditorului de faptul executării anticipate a obligației sunt în sarcina debitorului.

Art. 1.497. Data plății prin virament bancar. Dacă plata se face prin virament bancar, data plății este aceea la care contul creditorului a fost alimentat cu suma de bani care a făcut obiectul plății.

Art. 1.498. Cheltuielile plății. Cheltuielile plății sunt în sarcina debitorului, în lipsă de stipulație contrară. *[**R.A.:** art. 1105 C. civ. 1864]*

Secțiunea a 4-a. Dovada plății

Art. 1.499. Mijloace de dovadă. Dacă prin lege nu se prevede altfel, dovada plății se face cu orice mijloc de probă. *[**R.A.:** art. 1170 C. civ. 1864]*

Art. 1.500. Chitanța liberatorie. (1) Cel care plăteşte are dreptul la o chitanță liberatorie, precum şi, dacă este cazul, la remiterea înscrisului original al creanței.

(2) Cheltuielile întocmirii chitanței sunt în sarcina debitorului, în lipsă de stipulație contrară.

(3) În cazul în care creditorul refuză, în mod nejustificat, să elibereze chitanța, debitorul are dreptul să suspende plata.

Art. 1.501. Prezumția executării prestației accesorii. Chitanța în care se consemnează primirea prestației principale face să se prezume, până la proba contrară, executarea prestațiilor accesorii.

Art. 1.502. Prezumția executării prestațiilor periodice. Chitanța dată pentru primirea uneia dintre prestațiile periodice care fac obiectul obligației face să se prezume, până la proba contrară, executarea prestațiilor devenite scadente anterior.

Art. 1.503. Remiterea înscrisului original al creanței. (1) Remiterea voluntară a înscrisului original constatator al creanței, făcută de creditor către debitor, unul din codebitori sau fideiusor, naşte prezumția stingerii obligației prin plată. Proba contrară revine celui interesat să dovedească stingerea obligației pe altă cale.

(2) Dacă înscrisul original remis voluntar este întocmit în formă autentică, creditorul are dreptul să probeze că remiterea s-a făcut pentru un alt motiv decât stingerea obligației.

(3) Se prezumă, până la proba contrară, că intrarea persoanelor menționate la alin. (1) în posesia înscrisului original al creanței s-a făcut printr-o remitere voluntară din partea creditorului. *[**R.A.:** art. 1138 C. civ. 1864]*

Art. 1.504. Plata prin virament bancar. (1) Dacă plata se face prin virament bancar, ordinul de plată semnat de debitor şi vizat de instituția de credit plătitoare prezumă efectuarea plății, până la proba contrară.

(2) Debitorul are oricând dreptul să solicite instituției de credit a creditorului o confirmare, în scris, a efectuării plății prin virament. Această confirmare face dovada plății.

Art. 1.505. Liberarea garanțiilor. Dacă părțile nu au convenit că garanțiile vor asigura executarea unei alte obligații, creditorul care a primit plata trebuie să consimtă la liberarea bunurilor afectate de garanțiile reale constituite pentru satisfacerea creanței sale, precum şi să restituie bunurile deținute în garanție, dacă este cazul.

Secțiunea a 5-a. Imputația plății

Art. 1.506. Imputația plății făcută prin acordul părților. (1) Plata efectuată de debitorul mai multor datorii față de acelaşi creditor, care au acelaşi obiect, se impută asupra acestora conform acordului părților.

(2) În lipsa acordului părților, se aplică dispozițiile prezentei secțiuni.

Legea de aplicare: Art. 113. Imputația plății este supusă dispozițiilor art. 1.506-1.509 din Codul civil dacă plata se face după data intrării în vigoare a acestuia, indiferent de data naşterii obligațiilor.

Art. 1.507. Imputația făcută de debitor. (1) Debitorul mai multor datorii care au ca obiect bunuri de acelaşi fel are dreptul să indice, atunci când plăteşte, datoria pe care înțelege să o execute. Plata se impută mai întâi asupra cheltuielilor, apoi asupra dobânzilor şi, la urmă, asupra capitalului.

(2) Debitorul nu poate, fără consimțământul creditorului, să impute plata asupra unei datorii care nu este încă exigibilă cu preferință față de o datorie scadentă, cu excepția cazului în care s-a prevăzut că debitorul poate plăti anticipat.

(3) În cazul plății efectuate prin virament bancar, debitorul face imputația prin mențiunile corespunzătoare consemnate de el pe ordinul de plată. *[**R.A.:** art. 1110 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 113. Imputația plății este supusă dispozițiilor art. 1.506-1.509 din Codul civil dacă plata se face după data intrării în vigoare a acestuia, indiferent de data naşterii obligațiilor.

Art. 1.508. Imputația făcută de creditor. (1) În lipsa unei indicații din partea debitorului, creditorul poate, într-un termen rezonabil după ce a primit plata, să indice debitorului datoria asupra căreia aceasta se va imputa. Creditorul nu poate imputa plata asupra unei datorii neexigibile ori litigioase.

(2) Atunci când creditorul remite debitorului o chitanță liberatorie, el este dator să facă imputația prin acea chitanță.

Legea de aplicare: Art. 113. Imputația plății este supusă dispozițiilor art. 1.506-1.509 din Codul civil dacă plata se face după data intrării în vigoare a acestuia, indiferent de data naşterii obligațiilor.

Art. 1.509. Imputația legală. (1) Dacă niciuna dintre părți nu face imputația plății, vor fi aplicate, în ordine, următoarele reguli:

a) plata se impută cu prioritate asupra datoriilor ajunse la scadență;

b) se vor considera stinse, în primul rând, datoriile negarantate sau cele pentru care creditorul are cele mai puține garanții;

c) imputația se va face mai întâi asupra datoriilor mai oneroase pentru debitor;

d) dacă toate datoriile sunt deopotrivă scadente, precum şi, în egală măsură, garantate şi oneroase, se vor stinge datoriile mai vechi;

e) în lipsa tuturor criteriilor menționate la lit. a)-d), imputația se va face proporțional cu valoarea datoriilor.

(2) În toate cazurile, plata se va imputa mai întâi asupra cheltuielilor de judecată şi executare, apoi asupra ratelor, dobânzilor şi penalităților, în ordinea cronologică a scadenței acestora, şi, în final, asupra capitalului, dacă părțile nu convin altfel. *[**R.A.:** art. 1113 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 113. Imputația plății este supusă dispozițiilor art. 1.506-1.509 din Codul civil dacă plata se face după data intrării în vigoare a acestuia, indiferent de data naşterii obligațiilor.

Secțiunea a 6-a. Punerea în întârziere a creditorului

Art. 1.510. Cazuri de punere în întârziere a creditorului. Creditorul poate fi pus în întârziere atunci când refuză, în mod nejustificat, plata oferită în mod corespunzător sau când refuză să îndeplinească actele pregătitoare fără de care debitorul nu îşi poate executa obligația.

Art. 1.511. Efectele punerii în întârziere a creditorului. (1) Creditorul pus în întârziere preia riscul imposibilității de executare a obligației, iar debitorul nu este ținut să restituie fructele culese după punerea în întârziere.

(2) Creditorul este ținut la repararea prejudiciilor cauzate prin întârziere şi la acoperirea cheltuielilor de conservare a bunului datorat.

Art. 1.512. Drepturile debitorului. Debitorul poate consemna bunul pe cheltuiala şi riscurile creditorului, liberându-se astfel de obligația sa. *[**R.A.:** art. 1114 C. civ. 1864]*

Art. 1.513. Procedură. Procedura ofertei de plată şi a consemnațiunii este prevăzută de Codul de procedură civilă.

Legislație conexă: art. 1006-1013 CPC.

Art. 1.514. Vânzarea publică. (1) Dacă natura bunului face imposibilă consemnarea, dacă bunul este perisabil sau dacă depozitarea lui necesită costuri de întreținere ori cheltuieli considerabile, debitorul poate porni vânzarea publică a bunului şi poate consemna prețul, notificând în prealabil creditorului şi primind încuviințarea instanței judecătoreşti.

(2) Dacă bunul este cotat la bursă sau pe o altă piață reglementată, dacă are un preț curent sau are o valoare prea mică față de cheltuielile unei vânzări publice, instanța poate încuviința vânzarea bunului fără notificarea creditorului.

Art. 1.515. Retragerea bunului consemnat. Debitorul are dreptul să retragă bunul consemnat cât timp creditorul nu a declarat că acceptă consemnarea sau aceasta nu a fost validată de instanță. Creanța renaşte cu toate garanțiile şi toate celelalte accesorii ale sale din momentul retragerii bunului. *[**R.A.:** art. 1118 C. civ. 1864]*

Capitolul II. Executarea silită a obligațiilor

Secțiunea 1. Dispoziții generale

Art. 1.516. Drepturile creditorului. (1) Creditorul are dreptul la îndeplinirea integrală, exactă şi la timp a obligației.

(2) Atunci când, fără justificare, debitorul nu îşi execută obligația şi se află în întârziere, creditorul poate, la alegerea sa şi fără a pierde dreptul la daune-interese, dacă i se cuvin:

1. să ceară sau, după caz, să treacă la executarea silită a obligației;

2. să obțină, dacă obligația este contractuală, rezoluțiunea sau rezilierea contractului ori, după caz, reducerea propriei obligații corelative;

3. să folosească, atunci când este cazul, orice alt mijloc prevăzut de lege pentru realizarea dreptului său. *[**R.A.:** art. 1073 C. civ. 1864]*

Art. 1.517. Neexecutarea imputabilă creditorului. O parte nu poate invoca neexecutarea obligațiilor celeilalte părți în măsura în care neexecutarea este cauzată de propria sa acțiune sau omisiune.

Art. 1.518. Răspunderea debitorului. (1) Dacă prin lege nu se dispune altfel, debitorul răspunde personal de îndeplinirea obligațiilor sale.

(2) Răspunderea debitorului poate fi limitată numai în cazurile şi condițiile prevăzute de lege.

Art. 1.519. Răspunderea pentru fapta terților. Dacă părțile nu convin altfel, debitorul răspunde pentru prejudiciile cauzate din culpa persoanei de care se foloseşte pentru executarea obligațiilor contractuale.

Art. 1.520. Răspunderea terților. Creditorul poate urmări şi bunurile care aparțin terților, dacă acestea sunt afectate pentru plata datoriilor debitorului ori au făcut obiectul unor acte juridice care au fost revocate ca fiind încheiate în frauda creditorului.

Secțiunea a 2-a. Punerea în întârziere a debitorului

Art. 1.521. Moduri. Punerea în întârziere a debitorului poate opera de drept sau la cererea creditorului.

Legea de aplicare: Art. 114. Dispozițiile art. 1.521-1.526 din Codul civil privitoare la punerea în întârziere a debitorului sunt aplicabile în cazul obligațiilor născute după data intrării sale în vigoare.

Art. 1.522. Punerea în întârziere de către creditor. (1) Debitorul poate fi pus în întârziere fie printr-o notificare scrisă prin care creditorul îi solicită executarea obligației, fie prin cererea de chemare în judecată.

(2) Dacă prin lege sau prin contract nu se prevede altfel, notificarea se comunică debitorului prin executor judecătoresc sau prin orice alt mijloc care asigură dovada comunicării.

(3) Prin notificare trebuie să se acorde debitorului un termen de executare, ținând seama de natura obligației şi de împrejurări. Dacă prin notificare nu se acordă un asemenea termen, debitorul poate să execute obligația într-un termen rezonabil, calculat din ziua comunicării notificării.

(4) Până la expirarea termenului prevăzut la alin. (3), creditorul poate suspenda executarea propriei obligații, poate cere daune-interese, însă nu poate exercita celelalte drepturi prevăzute la art. 1.516, dacă prin lege nu se prevede altfel. Creditorul poate exercita aceste drepturi dacă debitorul îl informează că nu va executa obligațiile în termenul stabilit sau dacă, la expirarea termenului, obligația nu a fost executată.

(5) Cererea de chemare în judecată formulată de creditor, fără ca anterior debitorul să fi fost pus în întârziere, conferă debitorului dreptul de a executa obligația într-un termen rezonabil, calculat de la data când cererea i-a fost comunicată. Dacă obligația este executată în acest termen, cheltuielile de judecată rămân în sarcina creditorului. *[**R.A.:** art. 1079 alin. (1) C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 114. Dispozițiile art. 1.521-1.526 din Codul civil privitoare la punerea în întârziere a debitorului sunt aplicabile în cazul obligațiilor născute după data intrării sale în vigoare.

Art. 1.523. Întârzierea de drept în executarea obligației. (1) Debitorul se află de drept în întârziere atunci când s-a stipulat că simpla împlinire a termenului stabilit pentru executare produce un asemenea efect.

(2) De asemenea, debitorul se află de drept în întârziere în cazurile anume prevăzute de lege, precum şi atunci când:

a) obligația nu putea fi executată în mod util decât într-un anumit timp, pe care debitorul l-a lăsat să treacă, sau când nu a executat-o imediat, deşi exista urgență;

b) prin fapta sa, debitorul a făcut imposibilă executarea în natură a obligației sau când a încălcat o obligație de a nu face;

c) debitorul şi-a manifestat în mod neîndoielnic față de creditor intenția de a nu executa obligația sau când, fiind vorba de o obligație cu executare succesivă, refuză ori neglijează să îşi execute obligația în mod repetat;

d) nu a fost executată obligația de a plăti o sumă de bani, asumată în exercițiul activității unei întreprinderi;

e) obligația se naşte din săvârşirea unei fapte ilicite extracontractuale.

(3) În cazurile prevăzute la alin. (1) şi (2), dacă obligația devine scadentă după decesul debitorului, moştenitorii acestuia nu sunt în întârziere decât după trecerea a 15 zile de la data la care creditorul i-a notificat sau, după caz, de la data notificării curatorului desemnat în condițiile art. 1.136.

(4) Cazurile în care debitorul se află de drept în întârziere trebuie dovedite de creditor. Orice declarație sau stipulație contrară se consideră nescrisă. *[**R.A.:** art. 1079 alin. (2) C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 114. Dispozițiile art. 1.521-1.526 din Codul civil privitoare la punerea în întârziere a debitorului sunt aplicabile în cazul obligațiilor născute după data intrării sale în vigoare.

Dezlegarea unor chestiuni de drept. Prin Decizia nr. 21/2015 (M. Of. nr. 743 din 5 octombrie 2015), Înalta Curte de Casație şi Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Constanța, Secția I civilă, şi a stabilit:

„*În interpretarea şi aplicarea prevederilor art. 1079 alin. (2) pct. 3 din Codul civil de la 1864 şi art. 1523 alin. (2) lit. d) din Codul civil raportat la art. 166 alin. (1) şi (4) din Codul muncii, republicat, cu modificările şi completările ulterioare [art. 161 alin. (1) şi (4) din Codul muncii în forma anterioară republicării], şi art. 1088 din Codul civil de la 1864, art. 2 din Ordonanța Guvernului nr. 9/2000, aprobată prin Legea nr. 356/2002, cu modificările şi completările ulterioare, art. 2 din Ordonanța Guvernului nr. 13/2011, aprobată prin Legea nr. 43/2012, cu modificările şi completările ulterioare, şi art. 1535 din Codul civil, dobânzile penalizatoare datorate de stat pentru executarea cu întârziere a obligațiilor de plată pot fi solicitate pentru termenul de 3 ani anterior datei introducerii acțiunii*".

Art. 1.524. Oferta de executare. Debitorul nu este în întârziere dacă a oferit, când se cuvenea, prestația datorată, chiar fără a respecta formalitățile prevăzute la art. 1.510-1.515, însă creditorul a refuzat, fără temei legitim, să o primească.

Legea de aplicare: Art. 114. Dispozițiile art. 1.521-1.526 din Codul civil privitoare la punerea în întârziere a debitorului sunt aplicabile în cazul obligațiilor născute după data intrării sale în vigoare.

Art. 1.525. Efectele întârzierii debitorului. Debitorul răspunde, de la data la care se află în întârziere, pentru orice pierdere cauzată de un caz fortuit, cu excepția situației în care cazul fortuit îl liberează pe debitor de însăşi executarea obligației.

Legea de aplicare: Art. 114. Dispozițiile art. 1.521-1.526 din Codul civil privitoare la punerea în întârziere a debitorului sunt aplicabile în cazul obligațiilor născute după data intrării sale în vigoare.

Art. 1.526. Cazul obligațiilor solidare. (1) Notificarea prin care creditorul pune în întârziere pe unul dintre codebitorii solidari produce efecte şi în privința celorlalți.

(2) Notificarea făcută de unul dintre creditorii solidari produce, tot astfel, efecte şi în privința celorlalți creditori.

Legea de aplicare: Art. 114. Dispozițiile art. 1.521-1.526 din Codul civil privitoare la punerea în întârziere a debitorului sunt aplicabile în cazul obligațiilor născute după data intrării sale în vigoare.

Secțiunea a 3-a. Executarea silită în natură

Art. 1.527. Dreptul la executarea în natură. (1) Creditorul poate cere întotdeauna ca debitorul să fie constrâns să execute obligația în natură, cu excepția cazului în care o asemenea executare este imposibilă.

(2) Dreptul la executare în natură cuprinde, dacă este cazul, dreptul la repararea sau înlocuirea bunului, precum şi orice alt mijloc pentru a remedia o executare defectuoasă.

Art. 1.528. Executarea obligației de a face. (1) În cazul neexecutării unei obligații de a face, creditorul poate, pe cheltuiala debitorului, să execute el însuşi ori să facă să fie executată obligația.

(2) Cu excepția cazului în care debitorul este de drept în întârziere, creditorul poate să exercite acest drept numai dacă îl înştiințează pe debitor fie odată cu punerea în întârziere, fie ulterior acesteia. ***[R.A.:** art. 1077 C. civ. 1864]*

Dezlegarea unor chestiuni de drept. Prin Decizia nr. 5/2015 (M. Of. nr. 272 din 23 aprilie 2015), Înalta Curte de Casație şi Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, a admis sesizările formulate de Curtea de Apel Bucureşti, Secția a IV-a civilă, şi Curtea de Apel Bucureşti, Secția a III-a civilă şi pentru cauze cu minori şi de familie, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile şi, în consecință, a stabilit:

„În interpretarea şi aplicarea dispozițiilor art. 26 alin. (3) din Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, în corelare cu art. 4, art. 33-35 din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, cu modificările şi completările ulterioare, este prematură cererea de chemare în judecată privind soluționarea pe fond a notificării nerezolvate de către entitatea deținătoare, cerere introdusă după intrarea în vigoare a Legii nr. 165/2013, dar anterior împlinirii termenelor din procedura prealabilă reglementate de acest act normativ.

În interpretarea şi aplicarea dispoziţiilor art. 1.528 din Codul civil coroborate cu dispoziţiile art. 33 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, cu modificările şi completările ulterioare, este prematură cererea persoanei îndreptăţite adresată instanţei ulterior intrării în vigoare a Legii nr. 165/2013, dar anterior împlinirii termenelor reglementate de art. 33 din acest act normativ de obligare a unităţii deţinătoare să soluţioneze notificarea la împlinirea termenelor respective".

Art. 1.529. Executarea obligaţiei de a nu face. În cazul neexecutării obligaţiei de a nu face, creditorul poate cere instanţei încuviinţarea să înlăture ori să ridice ceea ce debitorul a făcut cu încălcarea obligaţiei, pe cheltuiala debitorului, în limita stabilită prin hotărâre judecătorească. *[**R.A.:** art. 1076 C. civ. 1864]*

Legislaţie conexă: art. 903-909 CPC.

Secţiunea a 4-a. Executarea prin echivalent

§1. Dispoziţii generale

Art. 1.530. Dreptul la daune-interese. Creditorul are dreptul la daune-interese pentru repararea prejudiciului pe care debitorul i l-a cauzat şi care este consecinţa directă şi necesară a neexecutării fără justificare sau, după caz, culpabile a obligaţiei. *[**R.A.:** art. 1082 C. civ. 1864]*

§2. Prejudiciul

I. Evaluarea prejudiciului

Art. 1.531. Repararea integrală. (1) Creditorul are dreptul la repararea integrală a prejudiciului pe care l-a suferit din faptul neexecutării.

(2) Prejudiciul cuprinde pierderea efectiv suferită de creditor şi beneficiul de care acesta este lipsit. La stabilirea întinderii prejudiciului se ţine seama şi de cheltuielile pe care creditorul le-a făcut, într-o limită rezonabilă, pentru evitarea sau limitarea prejudiciului.

(3) Creditorul are dreptul şi la repararea prejudiciului nepatrimonial. *[**R.A.:** art. 1084 C. civ. 1864]*

Recurs în interesul legii. Prin Decizia nr. 2/2014 (M. Of. nr. 411 din 3 iunie 2014), Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie şi, în aplicarea dispoziţiilor art. 1082 şi art. 1088 din Codul civil din anul 1864, respectiv art. 1531 alin. (1), alin. (2) teza I şi art. 1535 alin. (1) din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, a stabilit că:
„Pot fi acordate daune-interese moratorii sub forma dobânzii legale pentru plata eşalonată a sumelor prevăzute în titluri executorii având ca obiect acordarea unor drepturi salariale personalului din sectorul bugetar în condiţiile art. 1 şi 2 din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 71/2009 privind plata unor sume prevăzute în titluri executorii având ca obiect acordarea de drepturi salariale personalului din sectorul bugetar, aprobată cu modificări prin Legea nr. 230/2011".

Dezlegarea unor chestiuni de drept. A se vedea Decizia nr. 75/2020 a Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie civilă, redată în extras *infra*, la art. 1535.

Art. 1.532. Caracterul cert al prejudiciului. (1) La stabilirea daunelor-interese se ține seama de prejudiciile viitoare, atunci când acestea sunt certe.

(2) Prejudiciul ce ar fi cauzat prin pierderea unei şanse de a obține un avantaj poate fi reparat proporțional cu probabilitatea obținerii avantajului, ținând cont de împrejurări şi de situația concretă a creditorului.

(3) Prejudiciul al cărui cuantum nu poate fi stabilit cu certitudine se determină de instanța de judecată.

Art. 1.533. Previzibilitatea prejudiciului. Debitorul răspunde numai pentru prejudiciile pe care le-a prevăzut sau pe care putea să le prevadă ca urmare a neexecutării la momentul încheierii contractului, afară de cazul în care neexecutarea este intenționată ori se datorează culpei grave a acestuia. Chiar şi în acest din urmă caz, daunele-interese nu cuprind decât ceea ce este consecința directă şi necesară a neexecutării obligației. *[**R.A.:** art. 1085 C. civ. 1864]*

Art. 1.534. Prejudiciul imputabil creditorului. (1) Dacă, prin acțiunea sau omisiunea sa culpabilă, creditorul a contribuit la producerea prejudiciului, despăgubirile datorate de debitor se vor diminua în mod corespunzător. Această dispoziție se aplică şi atunci când prejudiciul este cauzat în parte de un eveniment al cărui risc a fost asumat de creditor.

(2) Debitorul nu datorează despăgubiri pentru prejudiciile pe care creditorul le-ar fi putut evita cu o minimă diligență.

Art. 1.535. Daunele moratorii în cazul obligațiilor băneşti. (1) În cazul în care o sumă de bani nu este plătită la scadență, creditorul are dreptul la daune moratorii, de la scadență până în momentul plății, în cuantumul convenit de părți sau, în lipsă, în cel prevăzut de lege, fără a trebui să dovedească vreun prejudiciu. În acest caz, debitorul nu are dreptul să facă dovada că prejudiciul suferit de creditor ca urmare a întârzierii plății ar fi mai mic.

(2) Dacă, înainte de scadență, debitorul datora dobânzi mai mari decât dobânda legală, daunele moratorii sunt datorate la nivelul aplicabil înainte de scadență.

(3) Dacă nu sunt datorate dobânzi moratorii mai mari decât dobânda legală, creditorul are dreptul, în afara dobânzii legale, la daune-interese pentru repararea integrală a prejudiciului suferit. *[**R.A.:** art. 1088 C. civ. 1864]*

Recurs în interesul legii. 1. A se vedea Decizia nr. 2/2014 a Înaltei Curți de Casație şi Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, redată în extras *supra*, sub art. 1531.

2. Prin Decizia nr. 14/2015 (M. Of. nr. 728 din 29 septembrie 2015), Înalta Curte de Casație şi Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursurile în interesul legii formulate de Avocatul Poporului şi de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație şi Justiție şi a stabilit:

„– în interpretarea şi aplicarea dispozițiilor art. 3 alin. (3) din Ordonanța Guvernului nr. 9/2000 privind nivelul dobânzii legale pentru obligațiile băneşti, a dispozițiilor art. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 13/2011 privind dobânda legală remuneratorie şi penalizatoare pentru obligațiile băneşti, precum şi pentru reglementarea unor măsuri financiar-fiscale în domeniul bancar, a dispozițiilor art. 120 alin. (7) şi art. 124 alin. (2) din Ordonanța Guvernului nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, dobânda care se acordă pentru sumele încasate cu titlu de

taxă de primă înmatriculare, taxă pe poluare şi taxă pentru emisii poluante, restituite prin hotărâri judecătoreşti, este dobânda fiscală prevăzută de dispoziţiile art. 124 alin. (1) şi alin. (2) din Codul de procedură fiscală, coroborat cu dispoziţiile art. 120 alin. (7) din acelaşi act normativ;

– în interpretarea şi aplicarea dispoziţiilor art. 994 din Codul civil din anul 1864, ale art. 1.535 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, ale art. 124 alin. (1) şi art. 70 alin. (1) din Ordonanţa Guvernului nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, momentul de la care curge dobânda fiscală pentru sumele încasate cu titlu de taxă de primă înmatriculare, taxă pe poluare şi taxă pentru emisii poluante, restituite în temeiul hotărârilor judecătoreşti, este reprezentat de data plăţii acestor taxe".

Notă. O.G. nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală a fost abrogată prin Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală, în vigoare de la 1 ianuarie 2016, care cuprinde dispoziţii similare celor avute în vedere de Înalta Curte în art. 77, art. 174 alin. (5) şi art. 182.

Dezlegarea unor chestiuni de drept. 1. A se vedea Decizia nr. 21/2015 a Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, redată în extras *supra*, la art. 1523.

2. Prin Decizia nr. 31/2020 (M. Of. nr. 539 din 23 iunie 2020), Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie civilă, a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Craiova, Secţia I civilă, şi, în interpretarea şi aplicarea dispoziţiilor art. 22 şi art. 34 din Legea nr. 255/2010 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes naţional, judeţean şi local, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, forma anterioară modificării prin Legea nr. 233/2018 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 255/2010 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes naţional, judeţean şi local, coroborate cu art. 21-27 din Legea nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, republicată, a stabilit:

„*Despăgubirea stabilită în procedura prevăzută de Legea nr. 255/2010, prin hotărâre judecătorească definitivă, nu este compatibilă cu acordarea de daune moratorii întemeiate pe prevederile art. 1.535 din Codul civil, pentru neplata respectivei sume în perioada cuprinsă între data transferului dreptului de proprietate şi data la care s-a finalizat judecata asupra contestaţiei privind cuantumul despăgubirilor.*

Despăgubirea stabilită prin hotărâre judecătorească definitivă, pronunţată în procedura prevăzută de Legea nr. 255/2010, este compatibilă cu acordarea de daune moratorii întemeiate pe prevederile art. 1.535 din Codul civil, în cazul în care acestea sunt solicitate pentru perioada ulterioară datei la care s-a finalizat procedura judiciară de soluţionare a contestaţiei prevăzute în art. 22 alin. (1) din Legea nr. 255/2010".

3. Prin Decizia nr. 75/2020 (M. Of. nr. 152 din 15 februarie 2021), Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie civilă, a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Iaşi, Secţia litigii de muncă şi asigurări sociale, în vederea pronunţării unei hotărâri prealabile şi a stabilit:

„*În interpretarea şi aplicarea art. 1 alin. (3) din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 3/2019 privind eşalonarea plăţii drepturilor salariale restante pentru unele categorii de personal din sistemul justiţiei, aprobată prin Legea nr. 224/2019, raportat la art. 1.531 şi art. 1.535 din Codul civil, art. 166 din Legea nr. 53/2003 – Codul muncii, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, şi art. 1-3 din Ordonanţa Guvernului nr. 13/2011 privind dobânda legală remuneratorie şi penalizatoare pentru obligaţii băneşti, precum şi pentru reglementarea unor măsuri financiar-fiscale în domeniul bancar, aprobată prin Legea nr. 43/2012, cu completările ulterioare, alături de dobânda remuneratorie prevăzută de Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 3/2019, se pot acorda dobânzi penalizatoare la drepturile salariale restante ce intră în domeniul de aplicare al aceluiaşi act normativ*

pentru perioada anterioară emiterii ordinelor/deciziilor de acordare a drepturilor salariale, respectiv diferența dintre dobânda penalizatoare și cea remuneratorie, pentru perioada ulterioară emiterii aceloraşi ordine sau decizii".

Legislație conexă: Legea nr. 72/2013 privind măsurile pentru combaterea întârzierii în executarea obligațiilor de plată a unor sume de bani rezultând din contracte încheiate între profesioniști și între aceştia și autorități contractante (M. Of. nr. 182 din 2 aprilie 2013).

Art. 1.536. Daunele moratorii în cazul obligațiilor de a face. În cazul altor obligații decât cele având ca obiect plata unei sume de bani, executarea cu întârziere dă întotdeauna dreptul la daune-interese egale cu dobânda legală, calculată de la data la care debitorul este în întârziere asupra echivalentului în bani al obligației, cu excepția cazului în care s-a stipulat o clauză penală ori creditorul poate dovedi un prejudiciu mai mare cauzat de întârzierea în executarea obligației.

Art. 1.537. Dovada prejudiciului. Dovada neexecutării obligației nu îl scuteşte pe creditor de proba prejudiciului, cu excepția cazului în care prin lege sau prin convenția părților se prevede altfel.

II. Clauza penală şi arvuna

Art. 1.538. Clauza penală. (1) Clauza penală este aceea prin care părțile stipulează că debitorul se obligă la o anumită prestație în cazul neexecutării obligației principale.

(2) În caz de neexecutare, creditorul poate cere fie executarea silită în natură a obligației principale, fie clauza penală.

(3) Debitorul nu se poate libera oferind despăgubirea convenită.

(4) Creditorul poate cere executarea clauzei penale fără a fi ținut să dovedească vreun prejudiciu.

(5) Dispozițiile privitoare la clauza penală sunt aplicabile convenției prin care creditorul este îndreptățit ca, în cazul rezoluțiunii sau rezilierii contractului din culpa debitorului, să păstreze plata parțială făcută de acesta din urmă. Sunt exceptate dispozițiile privitoare la arvună. *[**R.A.:** art. 1066 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 115. Clauza penală convenită după intrarea în vigoare a Codului civil produce efectele prevăzute de acesta, indiferent de data naşterii obligației principale.

Art. 1.539. Cumulul penalității cu executarea în natură. Creditorul nu poate cere atât executarea în natură a obligației principale, cât şi plata penalității, afară de cazul în care penalitatea a fost stipulată pentru neexecutarea obligațiilor la timp sau în locul stabilit. În acest din urmă caz, creditorul poate cere atât executarea obligației principale, cât şi a penalității, dacă nu renunță la acest drept sau dacă nu acceptă, fără rezerve, executarea obligației. *[**R.A.:** art. 1069 C. civ. 1864]*

Art. 1.540. Nulitatea clauzei penale. (1) Nulitatea obligației principale o atrage pe aceea a clauzei penale. Nulitatea clauzei penale nu o atrage pe aceea a obligației principale.

(2) Penalitatea nu poate fi cerută atunci când executarea obligației a devenit imposibilă din cauze neimputabile debitorului. *[**R.A.:** art. 1067 C. civ. 1864]*

Art. 1.541. Reducerea cuantumului penalității. (1) Instanța nu poate reduce penalitatea decât atunci când:

a) obligația principală a fost executată în parte şi această executare a profitat creditorului;

b) penalitatea este vădit excesivă față de prejudiciul ce putea fi prevăzut de părți la încheierea contractului.

(2) În cazul prevăzut la alin. (1) lit. b), penalitatea astfel redusă trebuie însă să rămână superioară obligației principale.

(3) Orice stipulație contrară se consideră nescrisă. *[**R.A.:** art. 1070 C. civ. 1864]*

Art. 1.542. Obligația principală indivizibilă. Atunci când obligația principală este indivizibilă, fără a fi solidară, iar neexecutarea acesteia rezultă din fapta unuia dintre codebitori, penalitatea poate fi cerută fie în totalitate celui care nu a executat, fie celorlalți codebitori, fiecăruia pentru partea sa. Aceştia păstrează dreptul de regres în contra celui care a provocat neexecutarea. *[**R.A.:** art. 1071 C. civ. 1864]*

Art. 1.543. Obligația principală divizibilă. (1) Atunci când obligația principală este divizibilă, penalitatea este, de asemenea, divizibilă, fiind suportată numai de codebitorul care este vinovat de neexecutare şi numai pentru partea de care acesta este ținut.

(2) Dispozițiile alin. (1) nu se aplică atunci când clauza penală a fost stipulată pentru a împiedica o plată parțială, iar unul dintre codebitori a împiedicat executarea obligației în totalitate. În acest caz, întreaga penalitate poate fi cerută acestuia din urmă, iar de la ceilalți codebitori numai proporțional cu partea fiecăruia din datorie, fără a limita regresul acestora împotriva celui care nu a executat obligația. *[**R.A.:** art. 1072 C. civ. 1864]*

Art. 1.544. Arvuna confirmatorie. (1) Dacă, la momentul încheierii contractului, o parte dă celeilalte, cu titlu de arvună, o sumă de bani sau alte bunuri fungibile, în caz de executare arvuna trebuie imputată asupra prestației datorate sau, după caz, restituită.

(2) Dacă partea care a dat arvuna nu execută obligația fără justificare, cealaltă parte poate declara rezoluțiunea contractului, reținând arvuna. Atunci când neexecutarea provine de la partea care a primit arvuna, cealaltă parte poate declara rezoluțiunea contractului şi poate cere dublul acesteia.

(3) Creditorul obligației neexecutate poate însă opta pentru executare sau pentru rezoluțiunea contractului şi repararea prejudiciului potrivit dreptului comun.

Art. 1.545. Arvuna penalizatoare. Dacă în contract este stipulat expres dreptul uneia dintre părți sau dreptul ambelor părți de a se dezice de contract, cel care denunță contractul pierde arvuna dată sau, după caz, trebuie să restituie dublul celei primite.

Art. 1.546. Restituirea arvunei. Arvuna se restituie când contractul încetează din cauze ce nu atrag răspunderea vreuneia dintre părți. *[**R.A.:** art. 1297 şi art. 1298 C. civ. 1864]*

§3. Vinovăția debitorului

Art. 1.547. Vinovăția debitorului. Debitorul este ținut să repare prejudiciul cauzat cu intenție sau din culpă. *[R.A.: art. 1082 C. civ. 1864]*

Art. 1.548. Prezumția de culpă. Culpa debitorului unei obligații contractuale se prezumă prin simplul fapt al neexecutării.

Secțiunea a 5-a. Rezoluțiunea, rezilierea şi reducerea prestațiilor

Art. 1.549. Dreptul la rezoluțiune sau reziliere. (1) Dacă nu cere executarea silită a obligațiilor contractuale, creditorul are dreptul la rezoluțiunea sau, după caz, rezilierea contractului, precum şi la daune-interese, dacă i se cuvin.

(2) Rezoluțiunea poate avea loc pentru o parte a contractului, numai atunci când executarea sa este divizibilă. De asemenea, în cazul contractului plurilateral, neîndeplinirea de către una dintre părți a obligației nu atrage rezoluțiunea contractului față de celelalte părți, cu excepția cazului în care prestația neexecutată trebuia, după circumstanțe, să fie considerată esențială.

(3) Dacă nu se prevede altfel, dispozițiile referitoare la rezoluțiune se aplică şi în cazul rezilierii. *[R.A.: art. 1020 C. civ. 1864]*

Art. 1.550. Modul de operare. (1) Rezoluțiunea poate fi dispusă de instanță, la cerere, sau, după caz, poate fi declarată unilateral de către partea îndreptățită.

(2) De asemenea, în cazurile anume prevăzute de lege sau dacă părțile au convenit astfel, rezoluțiunea poate opera de plin drept. *[R.A.: art. 1021 C. civ. 1864]*

Art. 1.551. Reducerea prestațiilor. (1) Creditorul nu are dreptul la rezoluțiune atunci când neexecutarea este de mică însemnătate. În cazul contractelor cu executare succesivă, creditorul are dreptul la reziliere, chiar dacă neexecutarea este de mică însemnătate, însă are un caracter repetat. Orice stipulație contrară este considerată nescrisă.

(2) El are însă dreptul la reducerea proporțională a prestației sale dacă, după împrejurări, aceasta este posibilă.

(3) Dacă reducerea prestațiilor nu poate avea loc, creditorul nu are dreptul decât la daune-interese.

Art. 1.552. Rezoluțiunea unilaterală. (1) Rezoluțiunea sau rezilierea contractului poate avea loc prin notificarea scrisă a debitorului atunci când părțile au convenit astfel, când debitorul se află de drept în întârziere ori când acesta nu a executat obligația în termenul fixat prin punerea în întârziere.

(2) Declarația de rezoluțiune sau de reziliere trebuie făcută în termenul de prescripție prevăzut de lege pentru acțiunea corespunzătoare acestora.

(3) În toate cazurile, declarația de rezoluțiune sau de reziliere se înscrie în cartea funciară ori, după caz, în alte registre publice, pentru a fi opozabilă terților.

(4) Declarația de rezoluțiune este irevocabilă de la data comunicării ei către debitor sau, după caz, de la data expirării termenului prevăzut la alin. (1).

Art. 1.553. Pactul comisoriu. (1) Pactul comisoriu produce efecte dacă prevede, în mod expres, obligațiile a căror neexecutare atrage rezoluțiunea sau rezilierea de drept a contractului.

(2) În cazul prevăzut la alin. (1), rezoluțiunea sau rezilierea este subordonată punerii în întârziere a debitorului, afară de cazul în care s-a convenit că ea va rezulta din simplul fapt al neexecutării.

(3) Punerea în întârziere nu produce efecte decât dacă indică în mod expres condițiile în care pactul comisoriu operează.

Art. 1.554. Efectele rezoluțiunii şi ale rezilierii. (1) Contractul desființat prin rezoluțiune se consideră că nu a fost niciodată încheiat. Dacă prin lege nu se prevede altfel, fiecare parte este ținută, în acest caz, să restituie celeilalte părți prestațiile primite.

(2) Rezoluțiunea nu produce efecte asupra clauzelor referitoare la soluționarea diferendelor ori asupra celor care sunt destinate să producă efecte chiar în caz de rezoluțiune.

(3) Contractul reziliat încetează doar pentru viitor.

Secțiunea a 6-a. Cauze justificate de neexecutare a obligațiilor contractuale

Art. 1.555. Ordinea executării obligațiilor. (1) Dacă din convenția părților sau din împrejurări nu rezultă contrariul, în măsura în care obligațiile pot fi executate simultan, părțile sunt ținute să le execute în acest fel.

(2) În măsura în care executarea obligației unei părți necesită o perioadă de timp, acea parte este ținută să execute contractul prima, dacă din convenția părților sau din împrejurări nu rezultă altfel.

Art. 1.556. Excepția de neexecutare. (1) Atunci când obligațiile născute dintr-un contract sinalagmatic sunt exigibile, iar una dintre părți nu execută sau nu oferă executarea obligației, cealaltă parte poate, într-o măsură corespunzătoare, să refuze executarea propriei obligații, afară de cazul în care din lege, din voința părților sau din uzanțe rezultă că cealaltă parte este obligată să execute mai întâi.

(2) Executarea nu poate fi refuzată dacă, potrivit împrejurărilor şi ținând seama de mica însemnătate a prestației neexecutate, acest refuz ar fi contrar bunei-credințe.

Art. 1.557. Imposibilitatea de executare. (1) Atunci când imposibilitatea de executare este totală şi definitivă şi priveşte o obligație contractuală importantă, contractul este desființat de plin drept şi fără vreo notificare, chiar din momentul producerii evenimentului fortuit. Dispozițiile art. 1.274 alin. (2) sunt aplicabile în mod corespunzător.

(2) Dacă imposibilitatea de executare a obligației este temporară, creditorul poate suspenda executarea propriilor obligații ori poate obține desființarea contractului. În acest din urmă caz, regulile din materia rezoluțiunii sunt aplicabile în mod corespunzător.

Capitolul III. Mijloacele de protecție a drepturilor creditorului

Secțiunea 1. Măsurile conservatorii

Art. 1.558. Măsurile conservatorii. Creditorul poate să ia toate măsurile necesare sau utile pentru conservarea drepturilor sale, precum asigurarea dovezilor,

îndeplinirea unor formalități de publicitate şi informare pe contul debitorului, exercitarea acțiunii oblice ori luarea unor măsuri asigurătorii.

Legea de aplicare: Art. 116. Dispozițiile art. 1.558-1.565 din Codul civil se aplică şi creditorilor ale căror creanțe s-au născut înainte de data intrării sale în vigoare, dacă scadența se situează după această dată.

Art. 1.559. Măsurile asigurătorii. Principalele măsuri asigurătorii sunt sechestrul şi poprirea asigurătorie. Măsurile asigurătorii se iau în conformitate cu dispozițiile Codului de procedură civilă.

Legea de aplicare: Art. 116. Dispozițiile art. 1.558-1.565 din Codul civil se aplică şi creditorilor ale căror creanțe s-au născut înainte de data intrării sale în vigoare, dacă scadența se situează după această dată.

Secțiunea a 2-a. Acțiunea oblică

Art. 1.560. Noțiune. (1) Creditorul a cărui creanță este certă şi exigibilă poate să exercite drepturile şi acțiunile debitorului atunci când acesta, în prejudiciul creditorului, refuză sau neglijează să le exercite.

(2) Creditorul nu va putea exercita drepturile şi acțiunile care sunt strâns legate de persoana debitorului.

(3) Cel împotriva căruia se exercită acțiunea oblică poate opune creditorului toate mijloacele de apărare pe care le-ar fi putut opune debitorului. *[**R.A.:** art. 974 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 116. Dispozițiile art. 1.558-1.565 din Codul civil se aplică şi creditorilor ale căror creanțe s-au născut înainte de data intrării sale în vigoare, dacă scadența se situează după această dată.

Art. 1.561. Efectele admiterii acțiunii oblice. Hotărârea judecătorească de admitere a acțiunii oblice profită tuturor creditorilor, fără nicio preferință în favoarea creditorului care a exercitat acțiunea.

Legea de aplicare: Art. 116. Dispozițiile art. 1.558-1.565 din Codul civil se aplică şi creditorilor ale căror creanțe s-au născut înainte de data intrării sale în vigoare, dacă scadența se situează după această dată.

Secțiunea a 3-a. Acțiunea revocatorie

Art. 1.562. Noțiune. (1) Dacă dovedeşte un prejudiciu, creditorul poate cere să fie declarate inopozabile față de el actele juridice încheiate de debitor în frauda drepturilor sale, cum sunt cele prin care debitorul îşi creează sau îşi măreşte o stare de insolvabilitate.

(2) Un contract cu titlu oneros sau o plată făcută în executarea unui asemenea contract poate fi declarată inopozabilă numai atunci când terțul contractant ori cel care a primit plata cunoştea faptul că debitorul îşi creează sau îşi măreşte starea de insolvabilitate. *[**R.A.:** art. 975 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 116. Dispozițiile art. 1.558-1.565 din Codul civil se aplică şi creditorilor ale căror creanțe s-au născut înainte de data intrării sale în vigoare, dacă scadența se situează după această dată.

Art. 1.563. Condiții privitoare la creanță. Creanța trebuie să fie certă la data introducerii acțiunii.

Legea de aplicare: Art. 116. Dispozițiile art. 1.558-1.565 din Codul civil se aplică şi creditorilor ale căror creanțe s-au născut înainte de data intrării sale în vigoare, dacă scadența se situează după această dată.

Art. 1.564. Termen de prescripție. Dacă prin lege nu se prevede altfel, dreptul la acțiune se prescrie în termen de un an de la data la care creditorul a cunoscut sau trebuia să cunoască prejudiciul ce rezultă din actul atacat.

Legea de aplicare: Art. 116. Dispozițiile art. 1.558-1.565 din Codul civil se aplică şi creditorilor ale căror creanțe s-au născut înainte de data intrării sale în vigoare, dacă scadența se situează după această dată.

Art. 1.565. Efectele admiterii acțiunii. (1) Actul atacat va fi declarat inopozabil atât față de creditorul care a introdus acțiunea, cât şi față de toți ceilalți creditori care, putând introduce acțiunea, au intervenit în cauză. Aceştia vor avea dreptul de a fi plătiți din prețul bunului urmărit, cu respectarea cauzelor de preferință existente între ei.

(2) Terțul dobânditor poate păstra bunul plătind creditorului căruia profită admiterea acțiunii o sumă de bani egală cu prejudiciul suferit de acesta din urmă prin încheierea actului. În caz contrar, hotărârea judecătorească de admitere a acțiunii revocatorii indisponibilizează bunul până la încetarea executării silite a creanței pe care s-a întemeiat acțiunea, dispozițiile privitoare la publicitatea şi efectele clauzei de inalienabilitate aplicându-se în mod corespunzător.

Legea de aplicare: Art. 116. Dispozițiile art. 1.558-1.565 din Codul civil se aplică şi creditorilor ale căror creanțe s-au născut înainte de data intrării sale în vigoare, dacă scadența se situează după această dată.

Titlul VI. Transmisiunea şi transformarea obligațiilor

Capitolul I. Cesiunea de creanță

Secțiunea 1. Cesiunea de creanță în general

Art. 1.566. Noțiune. (1) Cesiunea de creanță este convenția prin care creditorul cedent transmite cesionarului o creanță împotriva unui terț.

(2) Dispozițiile prezentului capitol nu se aplică:

a) transferului creanțelor în cadrul unei transmisiuni universale sau cu titlu universal;

b) transferului titlurilor de valoare şi altor instrumente financiare, cu excepția dispozițiilor secțiunii a 2-a din prezentul capitol.

Legea de aplicare: Art. 117. (1) Creanța transmisă prin cesiune sau subrogație, intervenită după data intrării în vigoare a Codului civil, îşi păstrează regimul stabilit de normele în vigoare la data naşterii creanței. (2) Obligația transmisă prin preluare de datorie îşi păstrează regimul stabilit de normele în vigoare la data naşterii obligației.

Art. 1.567. Felurile cesiunii. (1) Cesiunea de creanță poate fi cu titlu oneros sau cu titlu gratuit.

(2) Dacă cesiunea este cu titlu gratuit, dispozițiile prezentei secțiuni se completează în mod corespunzător cu cele din materia contractului de donație.

(3) Dacă cesiunea este cu titlu oneros, dispozițiile prezentului capitol se completează în mod corespunzător cu cele din materia contractului de vânzare-cumpărare sau, după caz, cu cele care reglementează orice altă operațiune juridică în cadrul căreia părțile au convenit să se execute prestația constând în transmiterea unei creanțe.

Art. 1.568. Transferul drepturilor. (1) Cesiunea de creanță transferă cesionarului:

a) toate drepturile pe care cedentul le are în legătură cu creanța cedată;

b) drepturile de garanție şi toate celelalte accesorii ale creanței cedate.

(2) Cu toate acestea, cedentul nu poate să predea cesionarului, fără acordul constituitorului, posesia bunului luat în gaj. În cazul în care constituitorul se opune, bunul gajat rămâne în custodia cedentului.

Art. 1.569. Creanțe care nu pot fi cedate. (1) Nu pot face obiectul unei cesiuni creanțele care sunt declarate netransmisibile de lege.

(2) Creanța ce are ca obiect o altă prestație decât plata unei sume de bani poate fi cedată numai dacă cesiunea nu face ca obligația să fie, în mod substanțial, mai oneroasă.

Art. 1.570. Clauza de inalienabilitate. (1) Cesiunea care este interzisă sau limitată prin convenția cedentului cu debitorul nu produce efecte în privința debitorului decât dacă:

a) debitorul a consimțit la cesiune;

b) interdicția nu este expres menționată în înscrisul constatator al creanței, iar cesionarul nu a cunoscut şi nu trebuia să cunoască existența interdicției la momentul cesiunii;

c) cesiunea priveşte o creanță ce are ca obiect o sumă de bani.

(2) Dispozițiile alin. (1) nu limitează răspunderea cedentului față de debitor pentru încălcarea interdicției de a ceda creanța.

Art. 1.571. Cesiunea parțială. (1) Creanța privitoare la o sumă de bani poate fi cedată în parte.

(2) Creanța ce are ca obiect o altă prestație nu poate fi cedată în parte decât dacă obligația este divizibilă, iar cesiunea nu face ca aceasta să devină, în mod substanțial, mai oneroasă pentru debitor.

Art. 1.572. Creanțe viitoare. (1) În caz de cesiune a unei creanțe viitoare, actul trebuie să cuprindă elementele care permit identificarea creanței cedate.

(2) Creanța se consideră transferată din momentul încheierii contractului de cesiune.

Art. 1.573. Forma cesiunii. (1) Creanța este cedată prin simpla convenție a cedentului şi a cesionarului, fără notificarea debitorului.

(2) Consimțământul debitorului nu este cerut decât atunci când, după împrejurări, creanța este legată în mod esențial de persoana creditorului.

Art. 1.574. Predarea înscrisului constatator al creanței. (1) Cedentul este obligat să remită cesionarului titlul constatator al creanței aflat în posesia sa, precum şi orice alte înscrisuri doveditoare ale dreptului transmis.

(2) În caz de cesiune parțială a creanței, cesionarul are dreptul la o copie legalizată a înscrisului constatator al creanței, precum şi la menționarea cesiunii, cu semnătura părților, pe înscrisul original. Dacă cesionarul dobândeşte şi restul creanței, devin aplicabile dispozițiile alin. (1). *[**R.A.:** art. 1391 C. civ. 1864]*

Art. 1.575. Efectele cesiunii înainte de notificare. (1) Cesiunea de creanță produce efecte între cedent şi cesionar, iar acesta din urmă poate pretinde tot ceea ce primeşte cedentul de la debitor, chiar dacă cesiunea nu a fost făcută opozabilă debitorului.

(2) Cesionarul poate, în aceleaşi împrejurări, să facă acte de conservare cu privire la dreptul cedat.

Art. 1.576. Dobânzile scadente şi neîncasate. Dacă nu s-a convenit altfel, dobânzile şi orice alte venituri aferente creanței, devenite scadente, dar neîncasate încă de cedent, se cuvin cesionarului, cu începere de la data cesiunii.

Art. 1.577. Costuri suplimentare. Debitorul are dreptul să fie despăgubit de cedent şi de cesionar pentru orice cheltuieli suplimentare cauzate de cesiune.

Art. 1.578. Comunicarea şi acceptarea cesiunii. (1) Debitorul este ținut să plătească cesionarului din momentul în care:

a) acceptă cesiunea printr-un înscris cu dată certă;

b) primeşte o comunicare scrisă a cesiunii, pe suport hârtie sau în format electronic, în care se arată identitatea cesionarului, se identifică în mod rezonabil creanța cedată şi se solicită debitorului să plătească cesionarului. În cazul unei cesiuni parțiale, trebuie indicată şi întinderea cesiunii.

(2) Înainte de acceptare sau de primirea comunicării, debitorul nu se poate libera decât plătind cedentului.

(3) Atunci când comunicarea cesiunii este făcută de cesionar, debitorul îi poate cere acestuia să îi prezinte dovada scrisă a cesiunii.

(4) Până la primirea unei asemenea dovezi, debitorul poate să suspende plata.

(5) Comunicarea cesiunii nu produce efecte dacă dovada scrisă a cesiunii nu este comunicată debitorului. *[**R.A.:** art. 1393 C. civ. 1864]*

Art. 1.579. Opozabilitatea cesiunii unei universalități de creanțe. Cesiunea unei universalități de creanțe, actuale sau viitoare, nu este opozabilă terților decât prin înscrierea cesiunii în arhivă. Cu toate acestea, cesiunea nu este opozabilă debitorilor decât din momentul comunicării ei.

Art. 1.580. Comunicarea odată cu cererea de chemare în judecată. Atunci când cesiunea se comunică odată cu acțiunea intentată împotriva debitorului, acesta nu poate fi obligat la cheltuieli de judecată dacă plăteşte până la primul termen, afară de cazul în care, la momentul comunicării cesiunii, debitorul se afla deja în întârziere.

Art. 1.581. Opozabilitatea cesiunii față de fideiusor. Cesiunea nu este opozabilă fideiusorului decât dacă formalitățile prevăzute pentru opozabilitatea cesiunii față de debitor au fost îndeplinite şi în privința fideiusorului însuşi.

Art. 1.582. Efectele cesiunii între cesionar şi debitorul cedat. (1) Debitorul poate să opună cesionarului toate mijloacele de apărare pe care le-ar fi putut invoca împotriva cedentului. Astfel, el poate să opună plata făcută cedentului înainte ca cesiunea să îi fi devenit opozabilă, indiferent dacă are sau nu cunoştință de existența altor cesiuni, precum şi orice altă cauză de stingere a obligațiilor survenită înainte de acel moment.

(2) Debitorul poate, de asemenea, să opună cesionarului plata pe care el însuşi ori fideiusorul său a făcut-o cu bună-credință unui creditor aparent, chiar dacă au fost îndeplinite formalitățile cerute pentru a face opozabilă cesiunea debitorului şi terților.

(3) În cazul în care cesiunea i-a devenit opozabilă prin acceptare, debitorul cedat nu mai poate opune cesionarului compensația pe care o putea invoca în raporturile cu cedentul. *[**R.A.:** art. 1395 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 158. În cazul cesiunii de creanță încheiate în scop de garanție, dispozițiile privind executarea din titlul XI al cărții a V-a a Codului civil vizează numai executarea drepturilor cesionarului cu privire la transferul creanței cedate, iar nu drepturile cesionarului asupra debitorului cedat.

Art. 1.583. Cesiuni succesive. (1) Atunci când cedentul a transmis aceeaşi creanță mai multor cesionari succesivi, debitorul se liberează plătind în temeiul cesiunii care i-a fost comunicată mai întâi sau pe care a acceptat-o mai întâi printr-un înscris cu dată certă.

(2) În raporturile dintre cesionarii succesivi ai aceleiaşi creanțe este preferat cel care şi-a înscris mai întâi cesiunea la arhivă, indiferent de data cesiunii sau a comunicării acesteia către debitor. *[**R.A.:** art. 99 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 1.584. Efectele cesiunii parțiale între cesionarii creanței. În cazul unei cesiuni parțiale, cedentul şi cesionarul sunt plătiți proporțional cu valoarea creanței fiecăruia dintre ei. Această regulă se aplică în mod corespunzător cesionarilor care dobândesc împreună aceeaşi creanță.

Art. 1.585. Obligația de garanție. (1) Dacă cesiunea este cu titlu oneros, cedentul are, de drept, obligația de garanție față de cesionar.

(2) Astfel, cedentul garantează existența creanței în raport cu data cesiunii, fără a răspunde şi de solvabilitatea debitorului cedat. Dacă cedentul s-a obligat expres să garanteze pentru solvabilitatea debitorului cedat, se prezumă, în lipsa unei stipulații contrare, că s-a avut în vedere numai solvabilitatea de la data cesiunii.

(3) Răspunderea pentru solvabilitatea debitorului cedat se întinde până la concurența prețului cesiunii, la care se adaugă cheltuielile suportate de cesionar în legătură cu cesiunea.

(4) De asemenea, dacă cedentul cunoştea, la data cesiunii, starea de insolvabilitate a debitorului cedat, sunt aplicabile, în mod corespunzător, dispozițiile legale privind răspunderea vânzătorului de rea-credință pentru viciile ascunse ale bunului vândut.

(5) În lipsă de stipulație contrară, cedentul cu titlu gratuit nu garantează nici măcar existența creanței la data cesiunii. *[**R.A.:** art. 1392 şi art. 1397 C. civ. 1864]*

Art. 1.586. Răspunderea cedentului pentru evicțiune. (1) În toate cazurile, cedentul răspunde dacă, prin fapta sa proprie, singură ori concurentă cu fapta unei alte persoane, cesionarul nu dobândeşte creanța în patrimoniul său ori nu poate să o facă opozabilă terților.

(2) Într-un asemenea caz, întinderea răspunderii cedentului se determină potrivit dispozițiilor art. 1.585 alin. (4).

Secțiunea a 2-a. Cesiunea unei creanțe constatate printr-un titlu nominativ, la ordin sau la purtător

Art. 1.587. Noțiune şi feluri. (1) Creanțele încorporate în titluri nominative, la ordin ori la purtător nu se pot transmite prin simplul acord de voință al părților.

(2) Regimul titlurilor menționate la alin. (1), precum şi al altor titluri de valoare se stabileşte prin lege specială.

Legislație conexă: ▶ Legea nr. 58/1934 asupra cambiei şi biletului la ordin (M. Of. nr. 100 din 1 mai 1934); ▶ Legea nr. 59/1934 asupra ceculuí (M. Of. nr. 100 din 1 mai 1934); ▶ Legea nr. 31/1990 a societăților (republicată în M. Of. nr. 1066 din 17 noiembrie 2004); ▶ Legea nr. 297/2004 privind piața de capital (M. Of. nr. 571 din 29 iunie 2004); ▶ Legea nr. 24/2017 privind emitenții de instrumente financiare şi operațiuni de piață, republicată (M. Of. nr. 772 din 10 august 2021); ▶ Legea nr. 126/2018 privind piețele de instrumente financiare (M. Of. nr. 521 din 26 iunie 2018).

Art. 1.588. Modalități de transmitere. (1) În cazul titlurilor nominative, transmisiunea se menționează atât pe înscrisul respectiv, cât şi în registrul ținut pentru evidența acestora.

(2) Pentru transmiterea titlurilor la ordin este necesar girul, efectuat potrivit dispozițiilor aplicabile în materia cambiilor.

(3) Creanța încorporată într-un titlu la purtător se transmite prin remiterea materială a titlului. Orice stipulație contrară se consideră nescrisă. *[**R.A.:** art. 1318 C. civ. 1864]*

Art. 1.589. Mijloace de apărare. (1) Debitorul nu poate opune deținătorului titlului alte excepții decât cele care privesc nulitatea titlului, cele care reies neîndoielnic din cuprinsul acestuia, precum şi cele care pot fi invocate personal împotriva deținătorului.

(2) Cu toate acestea, deținătorul care a dobândit titlul în frauda debitorului nu se poate prevala de dispozițiile alin. (1).

Art. 1.590. Plata creanței. Debitorul care a emis titlul la purtător este ținut să plătească creanța constatată prin acel titlu oricărui deținător care îi remite titlul, cu excepția cazului în care i s-a comunicat o hotărâre judecătorească prin care este obligat să refuze plata.

Art. 1.591. Punerea în circulație fără voia emitentului. Debitorul care a emis titlul la purtător rămâne ținut față de orice deținător de bună-credință, chiar dacă demonstrează că titlul a fost pus în circulație împotriva voinței sale.

Art. 1.592. Acțiunea deținătorului deposedat în mod nelegitim. Cel care a fost deposedat în mod nelegitim de un titlu la purtător nu îl poate împiedica pe debitor să plătească creanța celui care îi prezintă titlul decât prin comunicarea unei hotărâri judecătoreşti. În acest caz, instanța se va pronunța pe cale de ordonanță preşedințială.

Capitolul II. Subrogația

Art. 1.593. Felurile subrogației. (1) Oricine plăteşte în locul debitorului poate fi subrogat în drepturile creditorului, fără a putea însă dobândi mai multe drepturi decât acesta.

(2) Subrogația poate fi convențională sau legală.

(3) Subrogația convențională poate fi consimțită de debitor sau de creditor. Ea trebuie să fie expresă şi, pentru a fi opusă terților, trebuie constatată prin înscris. *[**R.A.:** art. 1106 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 117. (1) Creanța transmisă prin cesiune sau subrogație, intervenită după data intrării în vigoare a Codului civil, îşi păstrează regimul stabilit de normele în vigoare la data naşterii creanței. (2) Obligația transmisă prin preluare de datorie îşi păstrează regimul stabilit de normele în vigoare la data naşterii obligației.

Art. 1.594. Subrogația consimțită de creditor. (1) Subrogația este consimțită de creditor atunci când, primind plata de la un terț, îi transmite acestuia, la momentul plății, toate drepturile pe care le avea împotriva debitorului.

(2) Subrogația operează fără consimțământul debitorului. Orice stipulație contrară se consideră nescrisă. *[**R.A.:** art. 1107 pct. 1 C. civ. 1864]*

Art. 1.595. Subrogația consimțită de debitor. (1) Subrogația este consimțită de debitor atunci când acesta se împrumută spre a-şi plăti datoria şi, pe această cale, transmite împrumutătorului drepturile creditorului față de care avea datoria respectivă.

(2) Subrogația este valabilă numai dacă actul de împrumut şi chitanța de plată a datoriei au dată certă, în actul de împrumut se declară că suma a fost împrumutată spre a se plăti datoria, iar în chitanță se menționează că plata a fost făcută cu banii împrumutați de noul creditor.

(3) Subrogația consimțită de debitor are loc fără consimțământul creditorului inițial, în lipsă de stipulație contrară. *[**R.A.:** art. 1107 pct. 2 C. civ. 1864]*

Art. 1.596. Subrogația legală. În afară de alte cazuri prevăzute de lege, subrogația se produce de drept:

a) în folosul creditorului, chiar chirografar, care plăteşte unui creditor care are un drept de preferință, potrivit legii;

b) în folosul dobânditorului unui bun care îl plăteşte pe titularul creanței însoțite de o garanție asupra bunului respectiv;

c) în folosul celui care, fiind obligat împreună cu alții sau pentru alții, are interes să stingă datoria;

d) în folosul moştenitorului care plăteşte din bunurile sale datoriile succesiunii;

e) în alte cazuri stabilite de lege. *[**R.A.:** art. 1108 C. civ. 1864]*

Legislație conexă: art. 23 alin. (4) din Legea nr. 151/2015 privind procedura insolvenței persoanelor fizice (M. Of. nr. 464 din 26 iunie 2015).

Art. 1.597. Efectele subrogației. (1) Subrogația își produce efectele din momentul plății pe care terțul o face în folosul creditorului.

(2) Subrogația produce efecte împotriva debitorului principal şi a celor care au garantat obligația. Aceştia pot opune noului creditor mijloacele de apărare pe care le aveau împotriva creditorului inițial. *[R.A.: art. 1109 C. civ. 1864]*

Art. 1.598. Subrogația parțială. (1) În caz de subrogație parțială, creditorul inițial, titular al unei garanții, poate exercita drepturile sale pentru partea neplătită din creanță cu preferință față de noul creditor.

(2) Cu toate acestea, în cazul în care creditorul inițial s-a obligat față de noul creditor să garanteze suma pentru care a operat subrogația, cel din urmă este preferat. *[R.A.: art. 1109 C. civ. 1864]*

Capitolul III. Preluarea datoriei

Secțiunea 1. Dispoziții generale

Art. 1.599. Condiții. Obligația de a plăti o sumă de bani ori de a executa o altă prestație poate fi transmisă de debitor unei alte persoane:

a) fie printr-un contract încheiat între debitorul inițial şi noul debitor, sub rezerva dispozițiilor art. 1.605;

b) fie printr-un contract încheiat între creditor şi noul debitor, prin care acesta din urmă îşi asumă obligația. *[R.A.: art. 1131 şi art. 1132 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 117. (1) Creanța transmisă prin cesiune sau subrogație, intervenită după data intrării în vigoare a Codului civil, îşi păstrează regimul stabilit de normele în vigoare la data naşterii creanței. (2) Obligația transmisă prin preluare de datorie îşi păstrează regimul stabilit de normele în vigoare la data naşterii obligației.

Art. 1.600. Efecte. Prin încheierea contractului de preluare a datoriei, noul debitor îl înlocuieşte pe cel vechi, care, dacă nu s-a stipulat altfel şi sub rezerva art. 1.601, este liberat.

Art. 1.601. Insolvabilitatea noului debitor. Debitorul inițial nu este liberat prin preluarea datoriei, dacă se dovedeşte că noul debitor era insolvabil la data când a preluat datoria, iar creditorul a consimțit la preluare, fără a cunoaşte această împrejurare. *[R.A.: art. 1133 C. civ. 1864]*

Art. 1.602. Accesoriile creanței. (1) Creditorul se poate prevala în contra noului debitor de toate drepturile pe care le are în legătură cu datoria preluată.

(2) Preluarea datoriei nu are niciun efect asupra existenței garanțiilor creanței, afară de cazul când acestea nu pot fi despărțite de persoana debitorului.

(3) Cu toate acestea, obligația fideiusorului sau a terțului care a constituit o garanție pentru realizarea creanței se va stinge dacă aceste persoane nu şi-au dat acordul la preluare. *[R.A.: art. 1134 C. civ. 1864]*

Art. 1.603. Mijloacele de apărare. (1) Dacă din contract nu rezultă altfel, noul debitor poate opune creditorului toate mijloacele de apărare pe care le-ar fi putut opune debitorul inițial, în afară de compensație sau orice altă excepție personală a acestuia din urmă.

(2) Noul debitor nu poate opune creditorului mijloacele de apărare întemeiate pe raportul juridic dintre noul debitor şi debitorul inițial, chiar dacă acest raport a fost motivul determinant al preluării.

Art. 1.604. Ineficacitatea preluării datoriei. (1) Când contractul de preluare este desființat, obligația debitorului inițial renaşte, cu toate accesoriile sale, sub rezerva drepturilor dobândite de terții de bună-credință.

(2) Creditorul poate, de asemenea, cere daune-interese celui ce a preluat datoria, afară numai dacă acesta din urmă dovedeşte că nu poartă răspunderea desființării contractului şi a prejudiciilor suferite de creditor.

Secțiunea a 2-a. Preluarea datoriei prin contract încheiat cu debitorul

Art. 1.605. Acordul creditorului. Preluarea datoriei convenită cu debitorul îşi va produce efectele numai dacă creditorul îşi dă acordul.

Art. 1.606. Comunicarea preluării. (1) Oricare dintre contractanți poate comunica creditorului contractul de preluare, cerându-i să îşi dea acordul.

(2) Creditorului nu i se poate cere acordul cât timp nu a primit comunicarea.

(3) Cât timp creditorul nu şi-a dat acordul, contractanții pot modifica sau denunța contractul.

Art. 1.607. Termenul de acceptare. (1) Contractantul care comunică preluarea datoriei creditorului îi poate stabili un termen rezonabil pentru răspuns.

(2) Dacă ambii contractanți au comunicat creditorului preluarea datoriei, stabilind termene diferite, răspunsul urmează să fie dat în termenul care se împlineşte cel din urmă.

(3) Preluarea datoriei este considerată refuzată dacă creditorul nu a răspuns în termen.

Art. 1.608. Obligațiile terțului. (1) Cât timp creditorul nu şi-a dat acordul sau dacă a refuzat preluarea, cel care a preluat datoria este obligat să îl libereze pe debitor, executând la timp obligația.

(2) Creditorul nu dobândeşte un drept propriu împotriva celui obligat să îl libereze pe debitor, cu excepția cazului în care se face dovada că părțile contractante au voit altfel.

Capitolul IV. Novația

Art. 1.609. Noțiune şi feluri. (1) Novația are loc atunci când debitorul contractează față de creditor o obligație nouă, care înlocuieşte şi stinge obligația inițială.

(2) De asemenea, novația se produce atunci când un debitor nou îl înlocuieşte pe cel inițial, care este liberat de creditor, stingându-se astfel obligația inițială. În acest caz, novația poate opera fără consimțământul debitorului inițial.

(3) Novația are loc şi atunci când, ca efect al unui contract nou, un alt creditor este substituit celui inițial, față de care debitorul este liberat, stingându-se astfel obligația veche. *[**R.A.:** art. 1128 C. civ. 1864]*

Art. 1.610. Proba novației. Novația nu se prezumă. Intenția de a nova trebuie să fie neîndoielnică. *[**R.A.:** art. 1130 C. civ. 1864]*

Art. 1.611. Garanțiile creanței novate. (1) Ipotecile care garantează creanța inițială nu vor însoți noua creanță decât dacă aceasta s-a prevăzut în mod expres.

(2) În cazul novației prin schimbarea debitorului, ipotecile legate de creanța inițială nu subzistă asupra bunurilor debitorului inițial fără consimțământul acestuia din urmă şi nici nu se strămută asupra bunurilor noului debitor fără acordul său.

(3) Atunci când novația operează între creditor şi unul dintre debitorii solidari, ipotecile legate de vechea creanță nu pot fi transferate decât asupra bunurilor codebitorului care contractează noua datorie. *[**R.A.:** art. 1134-1136 C. civ. 1864]*

Art. 1.612. Mijloacele de apărare. Atunci când novația are loc prin schimbarea debitorului, noul debitor nu poate opune creditorului mijloacele de apărare pe care le avea împotriva debitorului inițial şi nici cele pe care acesta din urmă le avea împotriva creditorului, cu excepția situației în care, în acest ultim caz, debitorul poate invoca nulitatea absolută a actului din care s-a născut obligația inițială.

Art. 1.613. Efectele novației asupra debitorilor solidari şi fideiusorilor. (1) Novația care operează între creditor şi unul dintre debitorii solidari îi liberează pe ceilalți codebitori cu privire la creditor. Novația care operează cu privire la debitorul principal îi liberează pe fideiusori.

(2) Cu toate acestea, atunci când creditorul a cerut acordul codebitorilor sau, după caz, al fideiusorilor ca aceştia să fie ținuți de noua obligație, creanța inițială subzistă în cazul în care debitorii sau fideiusorii nu îşi exprimă acordul. *[**R.A.:** art. 1137 C. civ. 1864]*

Art. 1.614. Efectele novației asupra creditorilor solidari. Novația consimțită de un creditor solidar nu este opozabilă celorlalți creditori decât pentru partea din creanță ce revine acelui creditor.

Titlul VII. Stingerea obligațiilor

Capitolul I. Dispoziții generale

Art. 1.615. Moduri de stingere a obligațiilor. Obligațiile se sting prin plată, compensație, confuziune, remitere de datorie, imposibilitate fortuită de executare, precum şi prin alte moduri expres prevăzute de lege. *[**R.A.:** art. 1091 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 118. Obligațiile extracontractuale născute înainte de intrarea în vigoare a Codului civil sunt supuse modurilor de stingere prevăzute de acesta.

Capitolul II. Compensația

Art. 1.616. Noțiune. Datoriile reciproce se sting prin compensație până la concurența celei mai mici dintre ele. *[**R.A.:** art. 1143 C. civ. 1864]*

Recurs în interesul legii. A se vedea Decizia nr. 6/2019 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, redată în extras *supra*, la art. 513 și urm.

Art. 1.617. Condiții. (1) Compensația operează de plin drept de îndată ce există două datorii certe, lichide și exigibile, oricare ar fi izvorul lor, și care au ca obiect o sumă de bani sau o anumită cantitate de bunuri fungibile de aceeași natură.

(2) O parte poate cere lichidarea judiciară a unei datorii pentru a putea opune compensația.

(3) Oricare dintre părți poate renunța, în mod expres ori tacit, la compensație. *[**R.A.:** art. 1144 și art. 1145 C. civ. 1864]*

Dezlegarea unor chestiuni de drept. Prin Decizia nr. 19/2020 (M. Of. nr. 244 din 25 martie 2020), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie civilă, a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Oradea, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile și, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 90 alin. (1) și (2) și art. 5 pct. 20 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, cu modificările și completările ulterioare, coroborate cu prevederile art. 1617 alin. (1) și (3) din Codul civil, a stabilit:

„Renunțarea la compensație este compatibilă cu procedura insolvenței, cu excepția situației în care creanța ce face obiectul compensației aparține creditorului îndreptățit să solicite deschiderea procedurii.

Este admisibilă invocarea compensației legale a datoriilor reciproce dintre un creditor înscris la masa credală și debitorul aflat în insolvență, de către un alt creditor îndreptățit să participe la procedură, dacă acesta din urmă poate dovedi prejudiciul cauzat prin refuzul sau neglijența debitorului insolvent și a practicianului în insolvență în exercitarea acestui drept".

Art. 1.618. Cazuri în care compensația este exclusă. Compensația nu are loc atunci când:

a) creanța rezultă dintr-un act făcut cu intenția de a păgubi;

b) datoria are ca obiect restituirea bunului dat în depozit sau cu titlu de comodat;

c) are ca obiect un bun insesizabil. *[**R.A.:** art. 1147 C. civ. 1864]*

Recurs în interesul legii. A se vedea Decizia nr. 6/2019 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, redată în extras *supra*, la art. 513 și urm.

Art. 1.619. Termenul de grație. Termenul de grație acordat pentru plata uneia dintre datorii nu împiedică realizarea compensației. *[**R.A.:** art. 1146 C. civ. 1864]*

Art. 1.620. Imputația. Atunci când mai multe obligații susceptibile de compensație sunt datorate de același debitor, regulile stabilite pentru imputația plății se aplică în mod corespunzător. *[**R.A.:** art. 1151 C. civ. 1864]*

Art. 1.621. Fideiusiunea. (1) Fideiusorul poate opune în compensație creanța pe care debitorul principal o dobândește împotriva creditorului obligației garantate.

(2) Debitorul principal nu poate, pentru a se libera față de creditorul său, să opună compensația pentru ceea ce acesta din urmă datorează fideiusorului. *[R.A.: art. 1148 C. civ. 1864]*

Art. 1.622. Efectele compensației față de terți. (1) Compensația nu are loc şi nici nu se poate renunța la ea în detrimentul drepturilor dobândite de un terț.

(2) Astfel, debitorul care, fiind terț poprit, dobândeşte o creanță asupra creditorului popritor nu poate opune compensația împotriva acestuia din urmă.

(3) Debitorul care putea să opună compensația şi care a plătit datoria nu se mai poate prevala, în detrimentul terților, de privilegiile sau de ipotecile creanței sale. *[R.A.: art. 1152 C. civ. 1864]*

Art. 1.623. Cesiunea sau ipoteca asupra unei creanțe. (1) Debitorul care acceptă pur şi simplu cesiunea sau ipoteca asupra creanței consimțită de creditorul său unui terț nu mai poate opune acelui terț compensația pe care ar fi putut să o invoce împotriva creditorului inițial înainte de acceptare.

(2) Cesiunea sau ipoteca pe care debitorul nu a acceptat-o, dar care i-a devenit opozabilă, nu împiedică decât compensația datoriilor creditorului inițial care sunt ulterioare momentului în care cesiunea sau ipoteca i-a devenit opozabilă. *[R.A.: art. 1149 C. civ. 1864]*

Capitolul III. Confuziunea

Art. 1.624. Noțiune. (1) Atunci când, în cadrul aceluiaşi raport obligațional, calitățile de creditor şi debitor se întrunesc în aceeaşi persoană, obligația se stinge de drept prin confuziune.

(2) Confuziunea nu operează dacă datoria şi creanța se găsesc în acelaşi patrimoniu, dar în mase de bunuri diferite. *[R.A.: art. 1154 C. civ. 1864]*

Art. 1.625. Confuziunea şi ipoteca. (1) Ipoteca se stinge prin confuziunea calităților de creditor ipotecar şi de proprietar al bunului ipotecat.

(2) Ea renaşte dacă creditorul este evins din orice cauză independentă de el.

Art. 1.626. Fideiusiunea. Confuziunea ce operează prin reunirea calităților de creditor şi debitor profită fideiusorilor. Cea care operează prin reunirea calităților de fideiusor şi creditor ori de fideiusor şi debitor principal nu stinge obligația principală. *[R.A.: art. 1155 C. civ. 1864]*

Art. 1.627. Efectele confuziunii față de terți. Confuziunea nu aduce atingere drepturilor dobândite anterior de terți în legătură cu creanța stinsă pe această cale.

Art. 1.628. Desființarea confuziunii. Dispariția cauzei care a determinat confuziunea face să renască obligația cu efect retroactiv.

Capitolul IV. Remiterea de datorie

Art. 1.629. Noțiune. (1) Remiterea de datorie are loc atunci când creditorul îl liberează pe debitor de obligația sa.

(2) Remiterea de datorie este totală, dacă nu se stipulează contrariul. *[**R.A.:** art. 1138 C. civ. 1864]*

Art. 1.630. Feluri. (1) Remiterea de datorie poate fi expresă sau tacită.

(2) Ea poate fi cu titlu oneros sau cu titlu gratuit, potrivit naturii actului prin care aceasta se realizează.

Art. 1.631. Dovada. Dovada remiterii de datorie se face în condițiile art. 1.499.

Art. 1.632. Garanții. Renunțarea expresă la un privilegiu sau la o ipotecă făcută de creditor nu prezumă remiterea de datorie în privința creanței garantate. *[**R.A.:** art. 1139 C. civ. 1864]*

Art. 1.633. Fideiusiunea. (1) Remiterea de datorie făcută debitorului principal liberează pe fideiusor, ca şi pe oricare alte persoane ținute pentru el.

(2) Remiterea de datorie consimțită în favoarea fideiusorului nu liberează pe debitorul principal.

(3) Dacă remiterea de datorie este convenită cu unul dintre fideiusori, ceilalți rămân obligați să garanteze pentru tot, cu includerea părții garantate de acesta, numai dacă au consimțit expres la exonerarea lui.

(4) Prestația pe care a primit-o creditorul de la un fideiusor pentru a-l exonera de obligația de garanție se impută asupra datoriei, profitând, în proporția valorii acelei prestații, atât debitorului principal, cât şi celorlalți fideiusori. *[**R.A.:** art. 1140-1142 C. civ. 1864]*

Capitolul V. Imposibilitatea fortuită de executare

Art. 1.634. Noțiune. Condiții. (1) Debitorul este liberat atunci când obligația sa nu mai poate fi executată din cauza unei forțe majore, a unui caz fortuit ori a unor alte evenimente asimilate acestora, produse înainte ca debitorul să fie pus în întârziere.

(2) Debitorul este, de asemenea, liberat, chiar dacă se află în întârziere, atunci când creditorul nu ar fi putut, oricum, să beneficieze de executarea obligației din cauza împrejurărilor prevăzute la alin. (1), afară de cazul în care debitorul a luat asupra sa riscul producerii acestora.

(3) Atunci când imposibilitatea este temporară, executarea obligației se suspendă pentru un termen rezonabil, apreciat în funcție de durata şi urmările evenimentului care a provocat imposibilitatea de executare.

(4) Dovada imposibilității de executare revine debitorului.

(5) Debitorul trebuie să notifice creditorului existența evenimentului care provoacă imposibilitatea de executare a obligațiilor. Dacă notificarea nu ajunge la creditor într-un termen rezonabil din momentul în care debitorul a cunoscut sau trebuia să cunoască imposibilitatea de executare, debitorul răspunde pentru prejudiciul cauzat, prin aceasta, creditorului.

(6) Dacă obligația are ca obiect bunuri de gen, debitorul nu poate invoca imposibilitatea fortuită de executare. *[**R.A.:** art. 1156 C. civ. 1864]*

Titlul VIII. Restituirea prestațiilor

Capitolul I. Dispoziții generale

Art. 1.635. Cauzele restituirii. (1) Restituirea prestațiilor are loc ori de câte ori cineva este ținut, în virtutea legii, să înapoieze bunurile primite fără drept ori din eroare sau în temeiul unui act juridic desființat ulterior cu efect retroactiv ori ale cărui obligații au devenit imposibil de executat din cauza unui eveniment de forță majoră, a unui caz fortuit ori a unui alt eveniment asimilat acestora.

(2) Ceea ce a fost prestat în temeiul unei cauze viitoare, care nu s-a înfăptuit, este, de asemenea, supus restituirii, afară numai dacă cel care a prestat a făcut-o ştiind că înfăptuirea cauzei este cu neputință sau, după caz, a împiedicat cu ştiință realizarea ei.

(3) Obligația de restituire beneficiază de garanțiile constituite pentru plata obligației inițiale.

Art. 1.636. Persoana îndreptățită la restituire. Dreptul de restituire aparține celui care a efectuat prestația supusă restituirii sau, după caz, unei alte persoane îndreptățite, potrivit legii.

Art. 1.637. Formele restituirii. (1) Restituirea se face în natură sau prin echivalent.

(2) Restituirea prestațiilor are loc chiar dacă, potrivit legii, nu sunt datorate daune-interese.

Art. 1.638. Restituirea pentru cauză ilicită. Prestația primită sau executată în temeiul unei cauze ilicite sau imorale rămâne întotdeauna supusă restituirii.

Capitolul II. Modalitățile de restituire

Art. 1.639. Restituirea în natură. Restituirea prestațiilor se face în natură, prin înapoierea bunului primit.

Art. 1.640. Restituirea prin echivalent. (1) Dacă restituirea nu poate avea loc în natură din cauza imposibilității sau a unui impediment serios ori dacă restituirea priveşte prestarea unor servicii deja efectuate, restituirea se face prin echivalent.

(2) În cazurile prevăzute la alin. (1), valoarea prestațiilor se apreciază la momentul în care debitorul a primit ceea ce trebuie să restituie.

Art. 1.641. Pieirea sau înstrăinarea bunului. În cazul pieirii totale sau înstrăinării bunului supus restituirii, debitorul obligației de restituire este ținut să plătească valoarea bunului, considerată fie la momentul primirii sale, fie la acela al pierderii ori al înstrăinării, în funcție de cea mai mică dintre aceste valori. Dacă debitorul este de rea-credință ori obligația de restituire provine din culpa sa, atunci restituirea se face în funcție de valoarea cea mai mare. *[R.A.: art. 996 C. civ. 1864]*

Art. 1.642. Pieirea fortuită a bunului. Dacă bunul supus restituirii a pierit fortuit, debitorul obligației de restituire este liberat de această obligație, însă el trebuie să cedeze creditorului, după caz, fie indemnizația încasată pentru această pieire, fie, atunci când nu a încasat-o încă, dreptul de a primi această indemnizație. Dacă debitorul este de rea-credință ori obligația de restituire provine din culpa sa, el nu

este liberat de restituire decât dacă dovedeşte că bunul ar fi pierit şi în cazul în care, la data pieirii, ar fi fost deja predat creditorului. *[R.A.: art. 995 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 118[1]. (1) În cazul restituirii prestațiilor reciproce, dispuse în temeiul legii sau al unui contract, dacă bunul piere în mod fortuit şi nu a fost asigurat, iar debitorul obligației de restituire a fost de bună-credință sau obligația de restituire nu provine din culpa sa, obligația de restituire se stinge potrivit art. 1.642 din Codul civil, caz în care şi creditorul este liberat de propria obligație de restituire, însă numai dacă a fost de bună-credință sau cauza restituirii nu îi este imputabilă. (2) Dacă bunul arătat la alin. (1) a pierit numai în parte, creditorul are dreptul de a reduce propria prestație până la limita a ceea ce el primeşte.

Art. 1.643. Pierderea parțială. (1) Dacă bunul ce face obiectul restituirii a suferit o pierdere parțială, cum este o deteriorare sau o altă scădere de valoare, cel obligat la restituire este ținut să îl indemnizeze pe creditor, cu excepția cazului în care pierderea rezultă din folosința normală a bunului sau dintr-o împrejurare neimputabilă debitorului.

(2) Atunci când cauza restituirii este imputabilă creditorului, bunul ce face obiectul restituirii trebuie înapoiat în starea în care se găseşte la momentul introducerii acțiunii, fără despăgubiri, afară de cazul când această stare este cauzată din culpa debitorului restituirii.

Art. 1.644. Cheltuielile privitoare la bun. Dreptul la rambursarea cheltuielilor făcute cu bunul ce face obiectul restituirii este supus regulilor prevăzute în materia accesiunii pentru posesorul de bună-credință sau, dacă cel obligat la restituire este de rea-credință ori cauza restituirii îi este imputabilă, regulilor prevăzute în materia accesiunii pentru posesorul de rea-credință. *[R.A.: art. 997 C. civ. 1864]*

Art. 1.645. Restituirea fructelor şi a contravalorii folosinței bunului. (1) Dacă a fost de bună-credință, cel obligat la restituire dobândeşte fructele produse de bunul supus restituirii şi suportă cheltuielile angajate cu producerea lor. El nu datorează nicio indemnizație pentru folosința bunului, cu excepția cazului în care această folosință a fost obiectul principal al prestației şi a cazului în care bunul era, prin natura lui, supus unei deprecieri rapide.

(2) Atunci când cel obligat la restituire a fost de rea-credință ori când cauza restituirii îi este imputabilă, el este ținut, după compensarea cheltuielilor angajate cu producerea lor, să restituie fructele pe care le-a dobândit sau putea să le dobândească şi să îl indemnizeze pe creditor pentru folosința pe care bunul i-a putut-o procura.

Art. 1.646. Cheltuielile restituirii. (1) Cheltuielile restituirii sunt suportate de părți proporțional cu valoarea prestațiilor care se restituie.

(2) Cheltuielile restituirii se suportă integral de cel care este de rea-credință ori din a cărui culpă contractul a fost desființat.

Art. 1.647. Restituirea prestațiilor de către incapabili. (1) Persoana care nu are capacitate de exercițiu deplină nu este ținută la restituirea prestațiilor decât în limita folosului realizat, apreciat la data cererii de restituire. Sarcina probei acestei îmbogățiri incumbă celui care solicită restituirea.

(2) Ea poate fi ținută la restituirea integrală atunci când, cu intenție sau din culpă gravă, a făcut ca restituirea să fie imposibilă. *[R.A.: art. 1164 C. civ. 1864]*

Capitolul III. Efectele restituirii față de terți

Art. 1.648. Actele de înstrăinare. (1) Dacă bunul supus restituirii a fost înstrăinat, acțiunea în restituire poate fi exercitată şi împotriva terțului dobânditor, sub rezerva regulilor de carte funciară sau a efectului dobândirii cu bună-credință a bunurilor mobile ori, după caz, a aplicării regulilor privitoare la uzucapiune.

(2) Dacă asupra bunului supus restituirii au fost constituite drepturi reale, dispozițiile alin. (1) se aplică în mod corespunzător.

Art. 1.649. Situația altor acte juridice. În afara actelor de dispoziție prevăzute la art. 1.648, toate celelalte acte juridice făcute în favoarea unui terț de bună-credință sunt opozabile adevăratului proprietar sau celui care are dreptul la restituire. Contractele cu executare succesivă, sub condiția respectării formalităților de publicitate prevăzute de lege, vor continua să producă efecte pe durata stipulată de părți, dar nu mai mult de un an de la data desființării titlului constituitorului.

Titlul IX. Diferite contracte speciale

Capitolul I. Contractul de vânzare

Secțiunea 1. Dispoziții generale

§1. Domeniul de aplicare

Art. 1.650. Noțiune. (1) Vânzarea este contractul prin care vânzătorul transmite sau, după caz, se obligă să transmită cumpărătorului proprietatea unui bun în schimbul unui preț pe care cumpărătorul se obligă să îl plătească.

(2) Poate fi, de asemenea, transmis prin vânzare un dezmembrământ al dreptului de proprietate sau orice alt drept. *[**R.A.:** art. 1294 C. civ. 1864]*

Art. 1.651. Aplicarea unor reguli de la vânzare. Dispozițiile prezentului capitol privind obligațiile vânzătorului se aplică, în mod corespunzător, obligațiilor înstrăinătorului în cazul oricărui alt contract având ca efect transmiterea unui drept, dacă din reglementările aplicabile acelui contract sau din cele referitoare la obligații în general nu rezultă altfel.

§2. Cine poate cumpăra sau vinde

Art. 1.652. Principiul capacității. Pot cumpăra sau vinde toți cei cărora nu le este interzis prin lege. *[**R.A.:** art. 1306 C. civ. 1864]*

Art. 1.653. Incapacitatea de a cumpăra drepturi litigioase. (1) Sub sancțiunea nulității absolute, judecătorii, procurorii, grefierii, executorii, avocații, notarii publici, consilierii juridici şi practicienii în insolvență nu pot cumpăra, direct sau prin persoane interpuse, drepturi litigioase care sunt de competența instanței judecătoreşti în a cărei circumscripție îşi desfăşoară activitatea.

(2) Sunt exceptate de la prevederile alin. (1):

a) cumpărarea drepturilor succesorale ori a cotelor-părți din dreptul de proprietate de la comoştenitori sau coproprietari, după caz;

b) cumpărarea unui drept litigios în vederea îndestulării unei creanțe care s-a născut înainte ca dreptul să fi devenit litigios;

c) cumpărarea care s-a făcut pentru apărarea drepturilor celui ce stăpâneşte bunul în legătură cu care există dreptul litigios.

(3) Dreptul este litigios dacă există un proces început şi neterminat cu privire la existența sau întinderea sa. *[**R.A.:** art. 1309 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 124. Pentru cesiunile de drepturi litigioase încheiate înainte de intrarea în vigoare a Codului civil îşi păstrează aplicabilitatea dispozițiile art. 1.402-1.404 din Codul civil din 1864.

Art. 1.654. Alte incapacități de a cumpăra. (1) Sunt incapabili de a cumpăra, direct sau prin persoane interpuse, chiar şi prin licitație publică:

a) mandatarii, pentru bunurile pe care sunt însărcinați să le vândă; excepția prevăzută la art. 1.304 alin. (1) rămâne aplicabilă;

b) părinții, tutorele, curatorul, administratorul provizoriu, pentru bunurile persoanelor pe care le reprezintă;

c) funcționarii publici, judecătorii-sindici, practicienii în insolvență, executorii, precum şi alte asemenea persoane, care ar putea influența condițiile vânzării făcute prin intermediul lor sau care are ca obiect bunurile pe care le administrează ori a căror administrare o supraveghează.

(2) Încălcarea interdicțiilor prevăzute la alin. (1) lit. a) şi b) se sancționează cu nulitatea relativă, iar a celei prevăzute la lit. c) cu nulitatea absolută. *[**R.A.:** art. 1308 C. civ. 1864]*

Art. 1.655. Incapacități de a vinde. (1) Persoanele prevăzute la art. 1.654 alin. (1) nu pot, de asemenea, să vândă bunurile proprii pentru un preț care constă într-o sumă de bani provenită din vânzarea ori exploatarea bunului sau patrimoniului pe care îl administrează ori a cărui administrare o supraveghează, după caz.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică în mod corespunzător şi contractelor în care, în schimbul unei prestații promise de persoanele prevăzute la art. 1.654 alin. (1), cealaltă parte se obligă să plătească o sumă de bani.

Art. 1.656. Inadmisibilitatea acțiunii în anulare. Cei cărora le este interzis să cumpere ori să vândă nu pot să ceară anularea vânzării nici în nume propriu, nici în numele persoanei ocrotite.

§3. Obiectul vânzării

Art. 1.657. Bunurile ce pot fi vândute. Orice bun poate fi vândut în mod liber, dacă vânzarea nu este interzisă ori limitată prin lege sau prin convenție ori testament. *[**R.A.:** art. 1310 C. civ. 1864]*

Art. 1.658. Vânzarea unui bun viitor. (1) Dacă obiectul vânzării îl constituie un bun viitor, cumpărătorul dobândeşte proprietatea în momentul în care bunul s-a realizat. În privința construcțiilor, sunt aplicabile dispozițiile corespunzătoare în materie de carte funciară.

(2) În cazul vânzării unor bunuri dintr-un gen limitat care nu există la data încheierii contractului, cumpărătorul dobândeşte proprietatea la momentul individualizării de

către vânzător a bunurilor vândute. Atunci când bunul sau, după caz, genul limitat nu se realizează, contractul nu produce niciun efect. Cu toate acestea, dacă nerealizarea este determinată de culpa vânzătorului, el este ținut să plătească daune-interese.

(3) Când bunul se realizează numai parțial, cumpărătorul are alegerea fie de a cere desființarea vânzării, fie de a pretinde reducerea corespunzătoare a prețului. Aceeași soluție se aplică și în cazul prevăzut la alin. (2) atunci când genul limitat s-a realizat numai parțial și, din acest motiv, vânzătorul nu poate individualiza întreaga cantitate de bunuri prevăzută în contract. Dacă nerealizarea parțială a bunului sau, după caz, a genului limitat a fost determinată de culpa vânzătorului, acesta este ținut să plătească daune-interese.

(4) Atunci când cumpărătorul și-a asumat riscul nerealizării bunului sau genului limitat, după caz, el rămâne obligat la plata prețului.

(5) În sensul prezentului articol, bunul este considerat realizat la data la care devine apt de a fi folosit potrivit destinației în vederea căreia a fost încheiat contractul. *[**R.A.:** art. 965 alin. (1) C. civ. 1864]*

Art. 1.659. Vânzarea bunului pierit în întregime sau în parte. Dacă în momentul vânzării unui bun individual determinat acesta pierise în întregime, contractul nu produce niciun efect. Dacă bunul pierise numai în parte, cumpărătorul care nu cunoștea acest fapt în momentul vânzării poate cere fie anularea vânzării, fie reducerea corespunzătoare a prețului. *[**R.A.:** art. 1311 C. civ. 1864]*

Art. 1.660. Condiții ale prețului. (1) Prețul constă într-o sumă de bani.

(2) Acesta trebuie să fie serios și determinat sau cel puțin determinabil. *[**R.A.:** art. 1303 C. civ. 1864]*

Art. 1.661. Prețul determinabil. Vânzarea făcută pe un preț care nu a fost determinat în contract este valabilă dacă părțile au convenit asupra unei modalități prin care prețul poate fi determinat ulterior, dar nu mai târziu de data plății și care nu necesită un nou acord de voință al părților. *[**R.A.:** art. 60 C. com.]*

Art. 1.662. Determinarea prețului de către un terț. (1) Prețul poate fi determinat și de către una sau mai multe persoane desemnate potrivit acordului părților.

(2) Atunci când persoanele astfel desemnate nu determină prețul în termenul stabilit de părți sau, în lipsă, în termen de 6 luni de la încheierea contractului, la cererea părții interesate, președintele judecătoriei de la locul încheierii contractului va desemna, de urgență, în camera de consiliu, prin încheiere definitivă, un expert pentru determinarea prețului. Remunerația expertului se plătește în cote egale de către părți.

(3) Dacă prețul nu a fost determinat în termen de un an de la încheierea contractului, vânzarea este nulă, afară de cazul în care părțile au convenit un alt mod de determinare a prețului. *[**R.A.:** art. 1304 C. civ. 1864 și art. 61 alin. (2)-(4) C. com.]*

Art. 1.663. Determinarea prețului în funcție de greutatea lucrului vândut. Când prețul se determină în funcție de greutatea lucrului vândut, la stabilirea cuantumului său nu se ține seama de greutatea ambalajului.

Art. 1.664. Lipsa determinării exprese a prețului. (1) Prețul vânzării este suficient determinat dacă poate fi stabilit potrivit împrejurărilor.

(2) Când contractul are ca obiect bunuri pe care vânzătorul le vinde în mod obişnuit, se prezumă că părţile au avut în vedere preţul practicat în mod obişnuit de vânzător.

(3) În lipsă de stipulaţie contrară, vânzarea unor bunuri al căror preţ este stabilit pe pieţe organizate este presupusă a se fi încheiat pentru preţul mediu aplicat în ziua încheierii contractului pe piaţa cea mai apropiată de locul încheierii contractului. Dacă această zi a fost nelucrătoare, se ţine seama de ultima zi lucrătoare. *[**R.A.:** art. 40 C. com.]*

Art. 1.665. Preţul fictiv şi preţul derizoriu. (1) Vânzarea este anulabilă atunci când preţul este stabilit fără intenţia de a fi plătit.

(2) De asemenea, dacă prin lege nu se prevede altfel, vânzarea este anulabilă când preţul este într-atât de disproporţionat faţă de valoarea bunului, încât este evident că părţile nu au dorit să consimtă la o vânzare. *[**R.A.:** art. 1303 C. civ. 1864]*

Art. 1.666. Cheltuielile vânzării. (1) În lipsă de stipulaţie contrară, cheltuielile pentru încheierea contractului de vânzare sunt în sarcina cumpărătorului.

(2) Măsurarea, cântărirea şi cheltuielile de predare a bunului sunt în sarcina vânzătorului, iar cele de preluare şi transport de la locul executării sunt în sarcina cumpărătorului, dacă nu s-a convenit altfel.

(3) În absenţa unei clauze contrare, cheltuielile aferente operaţiunilor de plată a preţului sunt în sarcina cumpărătorului. *[**R.A.:** art. 1305 şi art. 1317 C. civ. 1864]*

Art. 1.667. Cheltuielile predării. În lipsa uzanţelor sau a unei stipulaţii contrare, dacă bunul trebuie transportat dintr-un loc în altul, vânzătorul trebuie să se ocupe de expediere pe cheltuiala cumpărătorului. Vânzătorul este liberat când predă bunul transportatorului ori expeditorului. Cheltuielile de transport sunt în sarcina cumpărătorului. *[**R.A.:** art. 1317 C. civ. 1864]*

§4. Pactul de opţiune privind contractul de vânzare şi promisiunea de vânzare

Art. 1.668. Pactul de opţiune privind contractul de vânzare. (1) În cazul pactului de opţiune privind un contract de vânzare asupra unui bun individual determinat, între data încheierii pactului şi data exercitării opţiunii sau, după caz, aceea a expirării termenului de opţiune nu se poate dispune de bunul care constituie obiectul pactului.

(2) Atunci când pactul are ca obiect drepturi tabulare, dreptul de opţiune se notează în cartea funciară.

(3) Dreptul de opţiune se radiază din oficiu dacă până la expirarea termenului de opţiune nu s-a înscris o declaraţie de exercitare a opţiunii, însoţită de dovada comunicării sale către cealaltă parte.

Art. 1.669. Promisiunea de vânzare şi promisiunea de cumpărare. (1) Când una dintre părţile care au încheiat o promisiune bilaterală de vânzare refuză, nejustificat, să încheie contractul promis, cealaltă parte poate cere pronunţarea unei hotărâri care să ţină loc de contract, dacă toate celelalte condiţii de validitate sunt îndeplinite.

(2) Dreptul la acțiune se prescrie în termen de 6 luni de la data la care contractul trebuia încheiat.

(3) Dispozițiile alin. (1) şi (2) se aplică în mod corespunzător în cazul promisiunii unilaterale de vânzare sau de cumpărare, după caz.

(4) În cazul promisiunii unilaterale de cumpărare a unui bun individual determinat, dacă, mai înainte ca promisiunea să fi fost executată, creditorul său înstrăinează bunul ori constituie un drept real asupra acestuia, obligația promitentului se consideră stinsă. *[**R.A.:** art. 5 alin. (2) din Titlul X al Legii nr. 247/2005]*

Recurs în interesul legii. 1. Prin Decizia nr. 8/2013 (M. Of. nr. 581 din 12 septembrie 2013), Înalta Curte de Casație şi Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație şi Justiție şi, în consecință, a stabilit că: *„Acțiunea prin care se solicită pronunțarea unei hotărâri judecătoreşti care să țină loc de act autentic de vânzare-cumpărare a unui imobil are caracterul unei acțiuni personale imobiliare. Competența teritorială de soluționare a unei astfel de acțiuni, înregistrată înainte de data de 15 februarie 2013, se determină în condițiile art. 5, art. 7 şi, respectiv, art. 10 pct. 1 din Codul de procedură civilă în vigoare la data înregistrării cererii".*
2. A se vedea Decizia nr. 12/2015 a Înaltei Curți de Casație şi Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, redată în extras *supra*, la art. 1279.

Dezlegarea unor chestiuni de drept. A se vedea Decizia nr. 23/2017 a Înaltei Curți de Casație şi Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, redată în extras *supra*, la art. 1279.

Legislație conexă: art. 57 din O.U.G. nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru (M. Of. nr. 392 din 29 iunie 2013).

Art. 1.670. Prețul promisiunii. În lipsă de stipulație contrară, sumele plătite în temeiul unei promisiuni de vânzare reprezintă un avans din prețul convenit.

§5. Obligațiile vânzătorului

I. Dispoziții generale

Art. 1.671. Interpretarea clauzelor vânzării. Clauzele îndoielnice în contractul de vânzare se interpretează în favoarea cumpărătorului, sub rezerva regulilor aplicabile contractelor încheiate cu consumatorii şi contractelor de adeziune. *[**R.A.:** art. 1312 alin. (2) C. civ. 1864]*

Art. 1.672. Obligațiile principale ale vânzătorului. Vânzătorul are următoarele obligații principale:

1. să transmită proprietatea bunului sau, după caz, dreptul vândut;
2. să predea bunul;
3. să îl garanteze pe cumpărător contra evicțiunii şi viciilor bunului. *[**R.A.:** art. 1313 şi art. 1336 C. civ. 1864]*

Legislație conexă: O.U.G. nr. 140/2021 privind anumite aspecte referitoare la contractele de vânzare de bunuri (M. Of. nr. 1245 din 30 decembrie 2021).

II. Transmiterea proprietății sau a dreptului vândut

Art. 1.673. Obligația de a transmite dreptul vândut. (1) Vânzătorul este obligat să transmită cumpărătorului proprietatea bunului vândut.

(2) Odată cu proprietatea cumpărătorul dobândeşte toate drepturile şi acțiunile accesorii ce au aparținut vânzătorului.

(3) Dacă legea nu dispune altfel, dispozițiile referitoare la transmiterea proprietății se aplică în mod corespunzător şi atunci când prin vânzare se transmite un alt drept decât dreptul de proprietate.

Art. 1.674. Transmiterea proprietății. Cu excepția cazurilor prevăzute de lege ori dacă din voința părților nu rezultă contrariul, proprietatea se strămută de drept cumpărătorului din momentul încheierii contractului, chiar dacă bunul nu a fost predat ori prețul nu a fost plătit încă. *[**R.A.:** art. 1295 alin. (1) C. civ. 1864]*

Art. 1.675. Opozabilitatea vânzării. În cazurile anume prevăzute de lege, vânzarea nu poate fi opusă terților decât după îndeplinirea formalităților de publicitate respective. *[**R.A.:** art. 1295 alin. (2) C. civ. 1864]*

Art. 1.676. Strămutarea proprietății imobilelor. În materie de vânzare de imobile, strămutarea proprietății de la vânzător la cumpărător este supusă dispozițiilor de carte funciară.

Art. 1.677. Radierea drepturilor stinse. Vânzătorul este obligat să radieze din cartea funciară, pe cheltuiala sa, drepturile înscrise asupra imobilului vândut, dacă acestea sunt stinse.

Art. 1.678. Vânzarea bunurilor de gen. Atunci când vânzarea are ca obiect bunuri de gen, inclusiv bunuri dintr-un gen limitat, proprietatea se transferă cumpărătorului la data individualizării acestora prin predare, numărare, cântărire, măsurare ori prin orice alt mod convenit sau impus de natura bunului. *[**R.A.:** art. 1300 C. civ. 1864]*

Art. 1.679. Vânzarea în bloc a bunurilor. Dacă însă mai multe bunuri sunt vândute în bloc şi pentru un preț unic şi global, proprietatea se strămută cumpărătorului îndată ce contractul s-a încheiat, chiar dacă bunurile nu au fost individualizate. *[**R.A.:** art. 1299 C. civ. 1864]*

Art. 1.680. Vânzarea după mostră sau model. La vânzarea după mostră sau model, proprietatea se strămută la momentul predării bunului.

Art. 1.681. Vânzarea pe încercate. (1) Vânzarea este pe încercate atunci când se încheie sub condiția suspensivă ca, în urma încercării, bunul să corespundă criteriilor stabilite la încheierea contractului ori, în lipsa acestora, destinației bunului, potrivit naturii sale.

(2) Dacă durata încercării nu a fost convenită şi din uzanțe nu rezultă altfel, condiția se consideră îndeplinită în cazul în care cumpărătorul nu a declarat că bunul este nesatisfăcător în termen de 30 de zile de la predarea bunului.

(3) În cazul în care prin contractul de vânzare părțile au prevăzut că bunul vândut urmează să fie încercat, se prezumă că s-a încheiat o vânzare pe încercate. *[**R.A.:** art. 1302 C. civ. 1864]*

Art. 1.682. Vânzarea pe gustate. (1) Vânzarea sub rezerva ca bunul să corespundă gusturilor cumpărătorului se încheie numai dacă acesta a făcut cunoscut acordul său în termenul convenit ori statornicit prin uzanțe. În cazul în care un asemenea termen nu există, se aplică dispozițiile art. 1.681 alin. (2).

(2) Dacă bunul vândut se află la cumpărător, iar acesta nu se pronunță în termenul prevăzut la alin. (1), vânzarea se consideră încheiată la expirarea termenului. *[**R.A.:** art. 1301 C. civ. 1864]*

Art. 1.683. Vânzarea bunului altuia. (1) Dacă, la data încheierii contractului asupra unui bun individual determinat, acesta se află în proprietatea unui terț, contractul este valabil, iar vânzătorul este obligat să asigure transmiterea dreptului de proprietate de la titularul său către cumpărător.

(2) Obligația vânzătorului se consideră ca fiind executată fie prin dobândirea de către acesta a bunului, fie prin ratificarea vânzării de către proprietar, fie prin orice alt mijloc, direct ori indirect, care procură cumpărătorului proprietatea asupra bunului.

(3) Dacă din lege sau din voința părților nu rezultă contrariul, proprietatea se strămută de drept cumpărătorului din momentul dobândirii bunului de către vânzător sau al ratificării contractului de vânzare de către proprietar.

(4) În cazul în care vânzătorul nu asigură transmiterea dreptului de proprietate către cumpărător, acesta din urmă poate cere rezoluțiunea contractului, restituirea prețului, precum şi, dacă este cazul, daune-interese.

(5) Atunci când un coproprietar a vândut bunul proprietate comună şi ulterior nu asigură transmiterea proprietății întregului bun către cumpărător, acesta din urmă poate cere, pe lângă daune-interese, la alegerea sa, fie reducerea prețului proporțional cu cota-parte pe care nu a dobândit-o, fie rezoluțiunea contractului în cazul în care nu ar fi cumpărat dacă ar fi ştiut că nu va dobândi proprietatea întregului bun.

(6) În cazurile prevăzute la alin. (4) şi (5), întinderea daunelor-interese se stabileşte, în mod corespunzător, potrivit art. 1.702 şi 1.703. Cu toate acestea, cumpărătorul care la data încheierii contractului cunoştea că bunul nu aparținea în întregime vânzătorului nu poate să solicite rambursarea cheltuielilor referitoare la lucrările autonome sau voluptuare.

Art. 1.684. Rezerva proprietății. Stipulația prin care vânzătorul îşi rezervă proprietatea bunului până la plata integrală a prețului este valabilă chiar dacă bunul a fost predat. Această stipulație nu poate fi însă opusă terților decât după îndeplinirea formalităților de publicitate cerute de lege, după natura bunului.

Legea de aplicare: Art. 119. Formalitățile de publicitate necesare pentru opozabilitatea rezervei proprietății potrivit art. 1.684 din Codul civil se aplică şi contractelor de vânzare cu rezerva proprietății încheiate înainte de intrarea în vigoare a Codului civil, dacă rezerva proprietății nu devenise opozabilă potrivit legii anterioare.

III. Predarea bunului

Art. 1.685. Noțiune. Predarea se face prin punerea bunului vândut la dispoziția cumpărătorului, împreună cu tot ceea ce este necesar, după împrejurări, pentru exercitarea liberă şi neîngrădită a posesiei. *[**R.A.:** art. 1314 C. civ. 1864]*

Art. 1.686. Întinderea obligației de predare. (1) Obligația de a preda bunul se întinde şi la accesoriile sale, precum şi la tot ce este destinat folosinței sale perpetue.

(2) Vânzătorul este, de asemenea, obligat să predea titlurile şi documentele privitoare la proprietatea sau folosința bunului.

(3) În cazul bunurilor de gen, vânzătorul nu este liberat de obligația de predare chiar dacă lotul din care făceau parte bunurile respective a pierit în totalitate, afară numai dacă lotul era anume prevăzut în convenție. *[R.A.: art. 1325 C. civ. 1864]*

Art. 1.687. Predarea bunului imobil. Predarea imobilului se face prin punerea acestuia la dispoziția cumpărătorului, liber de orice bunuri ale vânzătorului. *[R.A.: art. 1315 C. civ. 1864]*

Art. 1.688. Predarea bunului mobil. Predarea bunului mobil se poate face fie prin remiterea materială, fie prin remiterea titlului reprezentativ ori a unui alt document sau lucru care îi permite cumpărătorului preluarea în orice moment. *[R.A.: art. 1316 şi art. 1318 C. civ. 1864]*

Art. 1.689. Locul predării. Predarea trebuie să se facă la locul unde bunul se afla în momentul încheierii contractului, dacă nu rezultă altfel din convenția părților ori, în lipsa acesteia, din uzanțe. *[R.A.: art. 1319 C. civ. 1864]*

Art. 1.690. Starea bunului vândut. (1) Bunul trebuie să fie predat în starea în care se afla în momentul încheierii contractului.

(2) Cumpărătorul are obligația ca imediat după preluare să verifice starea bunului potrivit uzanțelor.

(3) Dacă în urma verificării se constată existența unor vicii aparente, cumpărătorul trebuie să îl informeze pe vânzător despre acestea fără întârziere. În lipsa informării, se consideră că vânzătorul şi-a executat obligația prevăzută la alin. (1).

(4) Cu toate acestea, în privința viciilor ascunse, dispozițiile art. 1.707-1.714 rămân aplicabile. *[R.A.: art. 1324 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 120. Dispozițiile art. 1.690 alin. (2) şi (3) şi art. 1.691 din Codul civil se aplică şi contractelor încheiate înainte de data intrării sale în vigoare, dacă preluarea bunului are loc după această dată.

Art. 1.691. Dezacordul asupra calității. (1) În cazul în care cumpărătorul contestă calitatea sau starea bunului pe care vânzătorul i l-a pus la dispoziție, preşedintele judecătoriei de la locul prevăzut pentru executarea obligației de predare, la cererea oricăreia dintre părți, va desemna de îndată un expert în vederea constatării.

(2) Prin aceeaşi hotărâre se poate dispune sechestrarea sau depozitarea bunului.

(3) Dacă păstrarea bunului ar putea aduce mari pagube sau ar ocaziona cheltuieli însemnate, se va putea dispune chiar vânzarea pe cheltuiala proprietarului, în condițiile stabilite de instanță.

(4) Hotărârea de vânzare va trebui comunicată înainte de punerea ei în executare celeilalte părți sau reprezentantului său, dacă unul dintre aceştia se află într-o localitate situată în circumscripția judecătoriei care a pronunțat hotărârea. În caz contrar, hotărârea va fi comunicată în termen de 3 zile de la executarea ei.

Art. 1.692. Fructele bunului vândut. Dacă nu s-a convenit altfel, fructele bunului vândut se cuvin cumpărătorului din ziua dobândirii proprietății. *[R.A.: art. 1324 C. civ. 1864]*

Art. 1.693. Momentul predării. În lipsa unui termen, cumpărătorul poate cere predarea bunului de îndată ce prețul este plătit. Dacă însă, ca urmare a unor împrejurări cunoscute cumpărătorului la momentul vânzării, predarea bunului nu se poate face decât după trecerea unui termen, părțile sunt prezumate că au convenit ca predarea să aibă loc la expirarea acelui termen. *[R.A.: art. 1322 C. civ. 1864]*

Art. 1.694. Refuzul de a preda bunul. (1) Dacă obligația de plată a prețului este afectată de un termen şi, după vânzare, cumpărătorul a devenit insolvabil ori garanțiile acordate vânzătorului s-au diminuat, vânzătorul poate suspenda executarea obligației de predare cât timp cumpărătorul nu acordă garanții îndestulătoare că va plăti prețul la termenul stabilit.

(2) Dacă însă, la data încheierii contractului, vânzătorul cunoştea insolvabilitatea cumpărătorului, atunci acesta din urmă păstrează beneficiul termenului, dacă starea sa de insolvabilitate nu s-a agravat în mod substanțial. *[R.A.: art. 1323 C. civ. 1864]*

IV. Garanția contra evicțiunii

Art. 1.695. Condițiile garanției contra evicțiunii. (1) Vânzătorul este de drept obligat să îl garanteze pe cumpărător împotriva evicțiunii care l-ar împiedica total sau parțial în stăpânirea netulburată a bunului vândut.

(2) Garanția este datorată împotriva evicțiunii ce rezultă din pretențiile unui terț numai dacă acestea sunt întemeiate pe un drept născut anterior datei vânzării şi care nu a fost adus la cunoştința cumpărătorului până la acea dată.

(3) De asemenea, garanția este datorată împotriva evicțiunii ce provine din fapte imputabile vânzătorului, chiar dacă acestea s-au ivit ulterior vânzării. *[R.A.: art. 1337 C. civ. 1864]*

Art. 1.696. Excepția de garanție. Acela care este obligat să garanteze contra evicțiunii nu poate să evingă. *[R.A.: art. 1339 C. civ. 1864]*

Art. 1.697. Indivizibilitatea obligației de garanție. Obligația de garanție contra evicțiunii este indivizibilă între debitori.

Art. 1.698. Modificarea sau înlăturarea convențională a garanției. (1) Părțile pot conveni să extindă sau să restrângă obligația de garanție. Acestea pot chiar conveni să îl exonereze pe vânzător de orice garanție contra evicțiunii.

(2) Stipulația prin care obligația de garanție a vânzătorului este restrânsă sau înlăturată nu îl exonerează pe acesta de obligația de a restitui prețul, cu excepția cazului în care cumpărătorul şi-a asumat riscul producerii evicțiunii. *[R.A.: art. 1338 şi art. 1340 C. civ. 1864]*

Art. 1.699. Limitele clauzei de nerăspundere pentru evicțiune. Chiar dacă s-a convenit că vânzătorul nu va datora nicio garanție, el răspunde totuşi de evicțiunea cauzată ulterior vânzării prin faptul său personal ori de cea provenită din cauze pe care, cunoscându-le în momentul vânzării, le-a ascuns cumpărătorului. Orice stipulație contrară este considerată nescrisă. *[R.A.: art. 1339 C. civ. 1864]*

Art. 1.700. Rezoluțiunea contractului. (1) Cumpărătorul poate cere rezoluțiunea vânzării dacă a fost evins de întregul bun sau de o parte a acestuia îndeajuns de însemnată încât, dacă ar fi cunoscut evicțiunea, el nu ar mai fi încheiat contractul.

(2) Odată cu rezoluțiunea, cumpărătorul poate cere restituirea prețului și repararea prejudiciului suferit. *[**R.A.:** art. 1342 și art. 1347 C. civ. 1864]*

Art. 1.701. Restituirea prețului. (1) Vânzătorul este ținut să înapoieze prețul în întregime chiar dacă, la data evicțiunii, valoarea bunului vândut a scăzut sau dacă bunul a suferit deteriorări însemnate, fie din neglijența cumpărătorului, fie prin forță majoră.

(2) Dacă însă cumpărătorul a obținut un beneficiu în urma deteriorărilor cauzate bunului, vânzătorul are dreptul să scadă din preț o sumă corespunzătoare acestui beneficiu.

(3) Dacă lucrul vândut are, la data evicțiunii, o valoare mai mare, din orice cauză, vânzătorul este dator să plătească cumpărătorului, pe lângă prețul vânzării, sporul de valoare acumulat până la data evicțiunii. *[**R.A.:** art. 1342-1344 C. civ. 1864]*

Art. 1.702. Întinderea daunelor-interese. (1) Daunele-interese datorate de vânzător cuprind:

a) valoarea fructelor pe care cumpărătorul a fost obligat să le restituie celui care l-a evins;

b) cheltuielile de judecată efectuate de cumpărător în procesul cu cel ce l-a evins, precum și în procesul de chemare în garanție a vânzătorului;

c) cheltuielile încheierii și executării contractului de către cumpărător;

d) pierderile suferite și câștigurile nerealizate de către cumpărător din cauza evicțiunii.

(2) De asemenea, vânzătorul este ținut să ramburseze cumpărătorului sau să facă să i se ramburseze de către acela care evinge toate cheltuielile pentru lucrările efectuate în legătură cu bunul vândut, fie că lucrările sunt autonome, fie că sunt adăugate, dar, în acest din urmă caz, numai dacă sunt necesare sau utile.

(3) Dacă vânzătorul a cunoscut cauza evicțiunii la data încheierii contractului, el este dator să ramburseze cumpărătorului și cheltuielile făcute pentru efectuarea și, după caz, ridicarea lucrărilor voluptuare. *[**R.A.:** art. 1341, art. 1345 și art. 1346 C. civ. 1864]*

Art. 1.703. Efectele evicțiunii parțiale. În cazul în care evicțiunea parțială nu atrage rezoluțiunea contractului, vânzătorul trebuie să restituie cumpărătorului o parte din preț proporțională cu valoarea părții de care a fost evins și, dacă este cazul, să plătească daune-interese. Pentru stabilirea întinderii daunelor-interese, se aplică în mod corespunzător prevederile art. 1.702. *[**R.A.:** art. 1348 C. civ. 1864]*

Art. 1.704. Înlăturarea evicțiunii de către cumpărător. Atunci când cumpărătorul a păstrat bunul cumpărat plătind terțului evingător o sumă de bani sau dându-i un alt bun, vânzătorul este liberat de urmările garanției, în primul caz prin rambursarea către cumpărător a sumei plătite cu dobânda legală calculată de la data plății, iar în al doilea caz prin plata valorii bunului dat, precum și, în ambele cazuri, a tuturor cheltuielilor aferente.

Art. 1.705. Chemarea în judecată a vânzătorului. (1) Cumpărătorul chemat în judecată de un terț care pretinde că are drepturi asupra lucrului vândut trebuie să îl cheme în cauză pe vânzător. În cazul în care nu a făcut-o, fiind condamnat printr-o hotărâre intrată în puterea lucrului judecat[1], pierde dreptul de garanție dacă vânzătorul dovedește că existau motive suficiente pentru a se respinge cererea.

(2) Cumpărătorul care, fără a exista o hotărâre judecătorească, a recunoscut dreptul terțului pierde dreptul de garanție, afară de cazul în care dovedește că nu existau motive suficiente pentru a împiedica evicțiunea. *[R.A.: art. 1351 C. civ. 1864]*

Art. 1.706. Beneficiarii garanției. Vânzătorul este obligat să garanteze contra evicțiunii față de orice dobânditor subsecvent al bunului, fără a deosebi după cum dobândirea este cu titlu oneros ori cu titlu gratuit.

V. Garanția contra viciilor bunului vândut

Art. 1.707. Condiții. (1) Vânzătorul garantează cumpărătorul contra oricăror vicii ascunse care fac bunul vândut impropriu întrebuințării la care este destinat sau care îi micșorează în asemenea măsură întrebuințarea sau valoarea încât, dacă le-ar fi cunoscut, cumpărătorul nu ar fi cumpărat sau ar fi dat un preț mai mic.

(2) Este ascuns acel viciu care, la data predării, nu putea fi descoperit, fără asistență de specialitate, de către un cumpărător prudent și diligent.

(3) Garanția este datorată dacă viciul sau cauza lui exista la data predării bunului.

(4) Vânzătorul nu datorează garanție contra viciilor pe care cumpărătorul le cunoștea la încheierea contractului.

(5) În vânzările silite nu se datorează garanție contra viciilor ascunse. *[R.A.: art. 1352 și art. 1353 C. civ. 1864]*

Art. 1.708. Modificarea sau înlăturarea convențională a garanției. (1) Dacă părțile nu au convenit altfel, vânzătorul este obligat să garanteze contra viciilor ascunse, chiar și atunci când nu le-a cunoscut.

(2) Clauza care înlătură sau limitează răspunderea pentru vicii este nulă în privința viciilor pe care vânzătorul le-a cunoscut ori trebuia să le cunoască la data încheierii contractului. *[R.A.: art. 1354 C. civ. 1864]*

Art. 1.709. Denunțarea viciilor. (1) Cumpărătorul care a descoperit viciile ascunse ale lucrului este obligat să le aducă la cunoștința vânzătorului într-un termen rezonabil, stabilit potrivit cu împrejurările, sub sancțiunea decăderii din dreptul de a cere măsura prevăzută la art. 1.710 alin. (1) lit. d).

(2) În cazul în care cumpărătorul este profesionist, iar bunul vândut este mobil corporal, termenul prevăzut la alin. (1) este de două zile lucrătoare.

(3) Atunci când viciul apare în mod gradual, termenele prevăzute la alin. (1) încep să curgă din ziua în care cumpărătorul își dă seama de gravitatea și întinderea viciului.

(4) Vânzătorul care a tăinuit viciul nu poate invoca prevederile prezentului articol.

---

[1] Potrivit art. 14 alin. (2) din Legea nr. 76/2012, *„(...) în cuprinsul celorlalte acte normative în vigoare, sintagma «puterea de lucru judecat/puterea lucrului judecat» se înlocuiește cu sintagma «autoritatea de lucru judecat/autoritatea lucrului judecat»"*. Această dispoziție trebuie avută în vedere în tot cuprinsul codului, acolo unde este cazul.

Art. 1.710. Efectele garanției. (1) În temeiul obligației vânzătorului de garanție contra viciilor, cumpărătorul poate obține, după caz:

a) înlăturarea viciilor de către vânzător sau pe cheltuiala acestuia;

b) înlocuirea bunului vândut cu un bun de acelaşi fel, însă lipsit de vicii;

c) reducerea corespunzătoare a prețului;

d) rezoluțiunea vânzării.

(2) La cererea vânzătorului, instanța, ținând seama de gravitatea viciilor şi de scopul pentru care contractul a fost încheiat, precum şi de alte împrejurări, poate dispune o altă măsură prevăzută la alin. (1) decât cea solicitată de cumpărător. *[**R.A.:** art. 1355 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 121. Dispozițiile art. 1.710, 1.711, art. 1.712 alin. (2) şi art. 1.713 din Codul civil se aplică şi în cazurile în care viciile ascunse au fost descoperite după data intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 1.711. Viciile care nu afectează toate bunurile vândute. (1) Dacă numai unele dintre bunurile vândute sunt afectate de vicii şi acestea pot fi separate de celelalte fără pagubă pentru cumpărător, iar instanța dispune rezoluțiunea în condițiile art. 1.710, contractul se desființează numai în parte.

(2) Rezoluțiunea contractului, în ceea ce priveşte bunul principal, atrage rezoluțiunea lui şi în privința bunului accesoriu.

Legea de aplicare: Art. 121. Dispozițiile art. 1.710, 1.711, art. 1.712 alin. (2) şi art. 1.713 din Codul civil se aplică şi în cazurile în care viciile ascunse au fost descoperite după data intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 1.712. Întinderea garanției. (1) În situația în care la data încheierii contractului vânzătorul cunoştea viciile bunului vândut, pe lângă una dintre măsurile prevăzute la art. 1.710, vânzătorul este obligat la plata de daune-interese, pentru repararea întregului prejudiciu cauzat, dacă este cazul.

(2) Atunci când vânzătorul nu cunoştea viciile bunului vândut şi s-a dispus una dintre măsurile prevăzute la art. 1.710 alin. (1) lit. c) şi d), el este obligat să restituie cumpărătorului doar prețul şi cheltuielile făcute cu prilejul vânzării, în tot sau în parte, după caz. *[**R.A.:** art. 1356 şi art. 1357 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 121. Dispozițiile art. 1.710, 1.711, art. 1.712 alin. (2) şi art. 1.713 din Codul civil se aplică şi în cazurile în care viciile ascunse au fost descoperite după data intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 1.713. Pierderea sau deteriorarea bunului. Pierderea sau deteriorarea bunului, chiar prin forță majoră, nu îl împiedică pe cumpărător să obțină aplicarea măsurilor prevăzute la art. 1.710 alin. (1).

Legea de aplicare: Art. 121. Dispozițiile art. 1.710, 1.711, art. 1.712 alin. (2) şi art. 1.713 din Codul civil se aplică şi în cazurile în care viciile ascunse au fost descoperite după data intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 1.714. Garanția pentru lipsa calităților convenite. Dispozițiile privitoare la garanția contra viciilor ascunse se aplică şi atunci când bunul vândut nu corespunde calităților convenite de către părți.

Art. 1.715. Garanția în cazul vânzării după mostră sau model. În cazul vânzării după mostră sau model, vânzătorul garantează că bunul are calitățile mostrei sau modelului.

VI. Garanția pentru buna funcționare

Art. 1.716. Condițiile garanției pentru buna funcționare. (1) În afară de garanția contra viciilor ascunse, vânzătorul care a garantat pentru un timp determinat buna funcționare a bunului vândut este obligat, în cazul oricărei defecțiuni ivite înăuntrul termenului de garanție, să repare bunul pe cheltuiala sa.

(2) Dacă reparația este imposibilă sau dacă durata acesteia depăşeşte timpul stabilit prin contract sau prin legea specială, vânzătorul este obligat să înlocuiască bunul vândut. În lipsa unui termen prevăzut în contract sau în legea specială, durata maximă a reparației este de 15 zile de la data când cumpărătorul a solicitat repararea bunului.

(3) Dacă vânzătorul nu înlocuieşte bunul într-un termen rezonabil, potrivit cu împrejurările, el este obligat, la cererea cumpărătorului, să îi restituie prețul primit în schimbul înapoierii bunului.

Art. 1.717. Defecțiunea imputabilă cumpărătorului. Garanția nu va fi datorată dacă vânzătorul dovedeşte că defecțiunea s-a produs din pricina modului nepotrivit în care cumpărătorul a folosit sau a păstrat bunul. Comportamentul cumpărătorului se apreciază şi luându-se în considerare instrucțiunile scrise care i-au fost comunicate de către vânzător.

Legea de aplicare: Art. 122. Dispozițiile art. 1.717 din Codul civil se aplică şi contractelor încheiate înainte de data intrării în vigoare a Codului civil, în cazul în care comportamentul cumpărătorului care pricinuieşte defecțiunea intervine după această dată.

Art. 1.718. Comunicarea defecțiunii. (1) Sub sancțiunea decăderii din dreptul de garanție, cumpărătorul trebuie să comunice defecțiunea înainte de împlinirea termenului de garanție. Dacă această comunicare nu a putut fi făcută în termenul de garanție, din motive obiective, cumpărătorul are obligația să comunice defecțiunea într-un termen rezonabil de la data expirării termenului de garanție.

(2) Dispozițiile alin. (1) sunt aplicabile în mod corespunzător şi în cazul în care vânzătorul a garantat că bunul vândut va păstra un timp determinat anumite calități.

§6. Obligațiile cumpărătorului

Art. 1.719. Plata prețului şi primirea bunului. Cumpărătorul are următoarele obligații principale:

a) să preia bunul vândut;

b) să plătească prețul vânzării. *[**R.A.:** art. 1361 C. civ. 1864]*

Art. 1.720. Locul şi data plății prețului. (1) În lipsa unei stipulații contrare, cumpărătorul trebuie să plătească prețul la locul în care bunul se afla în momentul încheierii contractului şi de îndată ce proprietatea este transmisă.

(2) Dacă la data încheierii contractului bunurile se află în tranzit, în lipsa unei stipulații contrare, plata prețului se face la locul care rezultă din uzanțe sau, în lipsa acestora, la locul destinației. *[**R.A.:** art. 1362 C. civ. 1864]*

Art. 1.721. Dobânzi asupra prețului. În cazul în care nu s-a convenit altfel, cumpărătorul este ținut să plătească dobânzi asupra prețului din ziua dobândirii proprietății, dacă bunul produce fructe civile sau naturale, ori din ziua predării, dacă bunul nu produce fructe, însă îi procură alte foloase. *[**R.A.:** art. 1363 C. civ. 1864]*

Art. 1.722. Suspendarea plății prețului. (1) Cumpărătorul care află de existența unei cauze de evicțiune este îndreptățit să suspende plata prețului până la încetarea tulburării sau până când vânzătorul oferă o garanție corespunzătoare.

(2) Cumpărătorul nu poate suspenda plata prețului dacă a cunoscut pericolul evicțiunii în momentul încheierii contractului sau dacă în contract s-a prevăzut că plata se va face chiar în caz de tulburare. *[**R.A.:** art. 1364 C. civ. 1864]*

Art. 1.723. Garantarea creanței prețului. Pentru garantarea obligației de plată a prețului, în cazurile prevăzute de lege vânzătorul beneficiază de un privilegiu sau, după caz, de o ipotecă legală asupra bunului vândut.

Art. 1.724. Sancțiunea neplății prețului. Când cumpărătorul nu a plătit, vânzătorul este îndreptățit să obțină fie executarea silită a obligației de plată, fie rezoluțiunea vânzării, precum şi, în ambele situații, daune-interese, dacă este cazul. *[**R.A.:** art. 1365 C. civ. 1864]*

Art. 1.725. Punerea de drept în întârziere. (1) În cazul vânzării bunurilor mobile, cumpărătorul este de drept în întârziere cu privire la îndeplinirea obligațiilor sale dacă, la scadență, nici nu a plătit prețul şi nici nu a preluat bunul.

(2) În cazul bunurilor mobile supuse deteriorării rapide sau deselor schimbări de valoare, cumpărătorul este de drept în întârziere în privința preluării lor, atunci când nu le-a preluat în termenul convenit, chiar dacă prețul a fost plătit, sau atunci când a solicitat predarea, fără să fi plătit prețul. *[**R.A.:** art. 1370 C. civ. 1864]*

Art. 1.726. Executarea directă. (1) Când cumpărătorul unui bun mobil nu îşi îndeplineşte obligația de preluare sau de plată, vânzătorul are facultatea de a depune lucrul vândut într-un depozit, la dispoziția şi pe cheltuiala cumpărătorului, sau de a-l vinde.

(2) Vânzarea se va face prin licitație publică sau chiar pe prețul curent, dacă lucrul are un preț la bursă sau în târg ori stabilit de lege, de către o persoană autorizată de lege pentru asemenea acte şi cu dreptul pentru vânzător la plata diferenței dintre prețul convenit la prima vânzare şi cel efectiv obținut, precum şi la daune-interese.

(3) Dacă vânzarea are ca obiect bunuri fungibile supuse unui preț curent în sensul alin. (2), iar contractul nu a fost executat din culpa vânzătorului, cumpărătorul are dreptul de a cumpăra bunuri de acelaşi gen pe cheltuiala vânzătorului, prin intermediul unei persoane autorizate.

(4) Cumpărătorul are dreptul de a pretinde diferența dintre suma ce reprezintă cheltuielile achiziționării bunurilor şi prețul convenit cu vânzătorul, precum şi la daune-interese, dacă este cazul.

(5) Partea care va exercita dreptul prevăzut de prezentul articol are obligația de a încunoștința de îndată cealaltă parte despre aceasta. *[**R.A.:** art. 68 C. com.]*

Art. 1.727. Restituirea bunului mobil. (1) Atunci când vânzarea s-a făcut fără termen de plată, iar cumpărătorul nu a plătit prețul, vânzătorul poate ca, în cel mult 15 zile de la data predării, să declare rezoluțiunea fără punere în întârziere și să ceară restituirea bunului mobil vândut, cât timp bunul este încă în posesia cumpărătorului și nu a suferit transformări.

(2) În cazul prevăzut la alin. (1), dacă acțiunea în restituire nu a fost introdusă în condițiile stabilite de acesta, vânzătorul nu mai poate opune celorlalți creditori ai cumpărătorului efectele rezoluțiunii ulterioare a contractului pentru neplata prețului. Dispozițiile art. 1.648 sau ale art. 1.649, după caz, rămân aplicabile. *[**R.A.:** art. 1730 pct. 5 C. civ. 1864]*

Art. 1.728. Punerea de drept în întârziere. Atunci când vânzarea are ca obiect un bun imobil și s-a stipulat că în cazul în care nu se plătește prețul la termenul convenit cumpărătorul este de drept în întârziere, acesta din urmă poate să plătească și după expirarea termenului cât timp nu a primit declarația de rezoluțiune din partea vânzătorului. *[**R.A.:** art. 1367 C. civ. 1864]*

Art. 1.729. Efectele rezoluțiunii față de terți. Rezoluțiunea vânzării unui imobil are efecte față de terți în condițiile stabilite la art. 909 și 910.

§7. Dreptul de preempțiune

Art. 1.730. Noțiune și domeniu. (1) În condițiile stabilite prin lege sau contract, titularul dreptului de preempțiune, numit preemptor, poate să cumpere cu prioritate un bun.

(2) Dispozițiile prezentului cod privitoare la dreptul de preempțiune sunt aplicabile numai dacă prin lege sau contract nu se stabilește altfel.

(3) Titularul dreptului de preempțiune care a respins o ofertă de vânzare nu își mai poate exercita acest drept cu privire la contractul ce i-a fost propus. Oferta se consideră respinsă dacă nu a fost acceptată în termen de cel mult 10 zile, în cazul vânzării de bunuri mobile, sau de cel mult 30 de zile, în cazul vânzării de bunuri imobile. În ambele cazuri, termenul curge de la comunicarea ofertei către preemptor.

Legea de aplicare: Art. 123. (1) De la data intrării în vigoare a Codului civil, prevederile referitoare la dreptul de preempțiune cuprinse în legile speciale aflate în vigoare la această dată se completează cu dispozițiile art. 1.730-1.740 din Codul civil. (2) Pentru dreptul de preempțiune creat prin convenție, dispozițiile art. 1.730-1.740 din Codul civil se aplică numai în situația în care convenția a fost încheiată după intrarea în vigoare a Codului civil. (3) Dreptul de preempțiune prevăzut la alin. (1) și (2) este supus dispozițiilor art. 1.730-1.740 din Codul civil numai cu privire la contractele de vânzare încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil.

Legislație conexă: ▶ art. 45 din Legea nr. 46/2008 – Codul silvic, republicată (M. Of. nr. 611 din 12 august 2015); ▶ art. 216 LSC; ▶ art. 14 alin. (2)-(3²) din Legea nr. 268/2001 privind privatizarea societăților comerciale ce dețin în administrare terenuri proprietate publică și privată a statului cu destinație agricolă și înființarea Agenției Domeniilor Statului (M. Of. nr. 299 din 7 iunie 2001); ▶ art. 4 alin. (4)-(9) din Legea nr. 422/2001 privind

protejarea monumentelor istorice (republicată în M. Of. nr. 938 din 20 noiembrie 2006); ▶ art. 36 din Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, republicată (M. Of. nr. 259 din 9 aprilie 2014); ▶ art. 107 din Legea nr. 1/2005 privind organizarea şi funcționarea cooperației, republicată (M. Of. nr. 368 din 20 mai 2014); ▶ art. 12 din Legea nr. 346/2004 privind stimularea înființării şi dezvoltării întreprinderilor mici şi mijlocii (M. Of. nr. 681 din 29 iulie 2004); ▶ art. 10 din Legea nr. 85/2003 a minelor (M. Of. nr. 197 din 27 martie 2003); ▶ art. 9 din Legea nr. 379/2003 privind regimul mormintelor şi operelor comemorative de război (M. Of. nr. 700 din 7 octombrie 2003); ▶ art. 15 alin. (2) din Legea nr. 16/1996 a Arhivelor Naționale, republicată (M. Of. nr. 293 din 22 aprilie 2014); ▶ art. 12 şi art. 14 din Legea nr. 137/2002 privind unele măsuri pentru accelerarea privatizării (M. Of. nr. 215 din 28 martie 2002); ▶ art. 17, art. 19 şi art. 42 din Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989 (republicată în M. Of. nr. 798 din 2 septembrie 2005); ▶ art. 53 din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor şi drepturile conexe, republicată (M. Of. nr. 489 din 14 iunie 2018); ▶ art. 6 din O.G. nr. 52/1997 privind regimul juridic al francizei (republicată în M. Of. nr. 180 din 14 mai 1998); ▶ art. 37 din Legea nr. 33/1994 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică (republicată în M. Of. nr. 472 din 5 iulie 2011); ▶ art. 4-8 din Legea nr. 17/2014 privind unele măsuri de reglementare a vânzării terenurilor agricole situate în extravilan (M. Of. nr. 178 din 12 martie 2014); ▶ art. 364 din O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ (M. Of. nr. 555 din 5 iulie 2019).

Art. 1.731. Vânzarea către un terț a bunurilor supuse preempțiunii. Vânzarea bunului cu privire la care există un drept de preempțiune legal sau convențional se poate face către un terț numai sub condiția suspensivă a neexercitării dreptului de preempțiune de către preemptor.

Art. 1.732. Condițiile exercitării dreptului de preempțiune. (1) Vânzătorul este obligat să notifice de îndată preemptorului cuprinsul contractului încheiat cu un terț. Notificarea poate fi făcută şi de acesta din urmă.

(2) Această notificare va cuprinde numele şi prenumele vânzătorului, descrierea bunului, sarcinile care îl grevează, termenii şi condițiile vânzării, precum şi locul unde este situat bunul.

(3) Preemptorul îşi poate exercita dreptul prin comunicarea către vânzător a acordului său de a încheia contractul de vânzare, însoțită de consemnarea prețului la dispoziția vânzătorului.

(4) Dreptul de preempțiune se exercită, în cazul vânzării de bunuri mobile, în termen de cel mult 10 zile, iar în cazul vânzării de bunuri imobile, în termen de cel mult 30 de zile. În ambele cazuri, termenul curge de la comunicarea către preemptor a notificării prevăzute la alin. (1).

Art. 1.733. Efectele exercitării preempțiunii. (1) Prin exercitarea preempțiunii, contractul de vânzare se consideră încheiat între preemptor şi vânzător în condițiile cuprinse în contractul încheiat cu terțul, iar acest din urmă contract se desființează retroactiv. Cu toate acestea, vânzătorul răspunde față de terțul de bună-credință pentru evicțiunea ce rezultă din exercitarea preempțiunii.

(2) Clauzele contractului încheiat cu terțul având drept scop să împiedice exercitarea dreptului de preempțiune nu produc efecte față de preemptor.

Art. 1.734. Concursul dintre preemptori. (1) În cazul în care mai mulți titulari şi-au exercitat preempțiunea asupra aceluiaşi bun, contractul de vânzare se consideră încheiat:

a) cu titularul dreptului legal de preempțiune, atunci când se află în concurs cu titulari ai unor drepturi convenționale de preempțiune;

b) cu titularul dreptului legal de preempțiune ales de vânzător, când se află în concurs cu alți titulari ai unor drepturi legale de preempțiune;

c) dacă bunul este imobil, cu titularul dreptului convențional de preempțiune care a fost mai întâi înscris în cartea funciară, atunci când acesta se află în concurs cu alți titulari ai unor drepturi convenționale de preempțiune;

d) dacă bunul este mobil, cu titularul dreptului convențional de preempțiune având data certă cea mai veche, atunci când acesta se află în concurs cu alți titulari ai unor drepturi convenționale de preempțiune.

(2) Orice clauză care contravine prevederilor alin. (1) este considerată nescrisă.

Legea de aplicare: Art. 125. Dacă legea nu prevede altfel, dispozițiile art. 1.734 din Codul civil se aplică şi drepturilor de preempțiune izvorâte din contracte încheiate înainte de intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 1.735. Pluralitate de bunuri vândute. (1) Atunci când preempțiunea se exercită în privința unui bun cumpărat de terț împreună cu alte bunuri pentru un singur preț, vânzătorul poate pretinde de la preemptor numai o parte proporțională din acest preț.

(2) În cazul în care s-au vândut şi alte bunuri decât acela supus preempțiunii, dar care nu puteau fi despărțite de acesta fără să îl fi păgubit pe vânzător, exercitarea dreptului de preempțiune nu se poate face decât dacă preemptorul consemnează prețul stabilit pentru toate bunurile vândute.

Art. 1.736. Scadența obligației de plată a prețului. Atunci când în contractul încheiat cu terțul s-au acordat termene de plată a prețului, preemptorul nu se poate prevala de aceste termene.

Art. 1.737. Notarea dreptului de preempțiune asupra unui imobil. (1) Dreptul convențional de preempțiune în legătură cu un imobil se notează în cartea funciară.

(2) Dacă o asemenea notare a fost făcută, acordul preemptorului nu este necesar pentru ca acela care a cumpărat sub condiție suspensivă să îşi poată înscrie dreptul în cartea funciară, în temeiul contractului de vânzare încheiat cu proprietarul. Înscrierea se face sub condiția suspensivă ca, în termen de 30 de zile de la comunicarea încheierii prin care s-a dispus înscrierea, preemptorul să nu notifice biroului de carte funciară dovada consemnării prețului la dispoziția vânzătorului.

(3) Notificarea făcută în termen biroului de carte funciară înlocuieşte comunicarea prevăzută la art. 1.732 alin. (3) şi are aceleaşi efecte. În temeiul acestei notificări, preemptorul poate cere radierea din cartea funciară a dreptului terțului şi înscrierea dreptului său.

(4) Dacă preemptorul nu a făcut notificarea în termen, dreptul de preempțiune se stinge şi se radiază din oficiu din cartea funciară.

Art. 1.738. Exercitarea dreptului de preempțiune în cadrul executării silite. În cazul în care bunul face obiectul urmăririi silite sau este scos la vânzare silită

cu autorizarea judecătorului-sindic, dreptul de preempțiune se exercită în condițiile prevăzute de Codul de procedură civilă.

Art. 1.739. Caractere ale dreptului de preempțiune. Dreptul de preempțiune este indivizibil şi nu se poate ceda.

Art. 1.740. Stingerea dreptului convențional de preempțiune. Dreptul convențional de preempțiune se stinge prin moartea preemptorului, cu excepția situației în care a fost constituit pe un anume termen. În acest din urmă caz, termenul se reduce la 5 ani de la data constituirii, dacă a fost stipulat un termen mai lung.

Secțiunea a 2-a. Vânzarea bunurilor imobile

§1. Reguli speciale aplicabile vânzării imobilelor

Art. 1.741. Vânzarea imobilelor fără indicarea suprafeței. Atunci când se vinde un imobil determinat, fără indicarea suprafeței, pentru un preț total, nici cumpărătorul şi nici vânzătorul nu pot cere rezoluțiunea ori modificarea prețului pe motiv că suprafața este mai mică ori mai mare decât au crezut.

Art. 1.742. Vânzarea unei suprafețe dintr-un teren mai mare. Atunci când se vinde, cu un anumit preț pe unitatea de măsură, o anumită suprafață dintr-un teren mai mare, a cărei întindere sau amplasare nu este determinată, cumpărătorul poate cere strămutarea proprietății numai după măsurarea şi delimitarea suprafeței vândute.

Art. 1.743. Vânzarea unui imobil determinat cu indicarea suprafeței. (1) Dacă, în vânzarea unui imobil cu indicarea suprafeței şi a prețului pe unitatea de măsură, suprafața reală este mai mică decât cea indicată în contract, cumpărătorul poate cere vânzătorului să îi dea suprafața convenită. Atunci când cumpărătorul nu cere sau vânzătorul nu poate să transmită această suprafață, cumpărătorul poate obține fie reducerea corespunzătoare a prețului, fie rezoluțiunea contractului dacă, din cauza diferenței de suprafață, bunul nu mai poate fi folosit în scopul pentru care a fost cumpărat.

(2) Dacă însă suprafața reală se dovedeşte a fi mai mare decât cea stipulată, iar excedentul depăşeşte a douăzecea parte din suprafața convenită, cumpărătorul va plăti suplimentul de preț corespunzător sau va putea obține rezoluțiunea contractului. Atunci când însă excedentul nu depăşeşte a douăzecea parte din suprafața convenită, cumpărătorul nu poate obține rezoluțiunea, dar nici nu este dator să plătească prețul excedentului. *[**R.A.:** art. 1327-1328 C. civ. 1864]*

Art. 1.744. Termenul de exercitare a acțiunii estimatorii sau în rezoluțiune. Acțiunea vânzătorului pentru suplimentul de preț şi aceea a cumpărătorului pentru reducerea prețului sau pentru rezoluțiunea contractului trebuie să fie intentate, sub sancțiunea decăderii din drept, în termen de un an de la încheierea contractului, afară de cazul în care părțile au fixat o dată pentru măsurarea imobilului, caz în care termenul de un an curge de la acea dată. *[**R.A.:** art. 1334 C. civ. 1864]*

Art. 1.745. Vânzarea a două fonduri cu precizarea întinderii fiecăruia. Când prin acelaşi contract s-au vândut două fonduri cu precizarea întinderii fiecăruia şi

pentru un singur preţ, dacă întinderea unuia este mai mare, iar a celuilalt mai mică, se va face compensaţia între valoarea surplusului şi valoarea lipsei, iar acţiunea, fie pentru suplimentul de preţ, fie pentru scăderea sa, nu poate fi introdusă decât potrivit regulilor prevăzute la art. 1.743 şi 1.744. Rezoluţiunea contractului este supusă în acest caz dreptului comun. *[**R.A.:** art. 1333 C. civ. 1864]*

§2. Vânzarea terenurilor forestiere

Art. 1.746. Vânzarea terenurilor forestiere. Terenurile din fondul forestier aflate în proprietate privată se pot vinde cu respectarea, în ordine, a dreptului de preempţiune al coproprietarilor sau vecinilor.

Legea de aplicare: Art. 123[1]. În vederea aplicării prevederilor art. 1.746 din Codul civil, numai vecinii care sunt proprietari de fond forestier beneficiază de dreptul de preempţiune.

Secţiunea a 3-a. Vânzarea moştenirii

Art. 1.747. Noţiune şi formă. (1) În sensul prezentei secţiuni, prin *moştenire* se înţelege dreptul de a culege o moştenire deschisă sau o cotă din aceasta.

(2) Sub sancţiunea nulităţii absolute a contractului, vânzarea unei moşteniri se încheie în formă autentică.

Art. 1.748. Garanţia. Dacă nu specifică bunurile asupra cărora se întind drepturile sale, vânzătorul unei moşteniri garantează numai calitatea sa de moştenitor, afară de cazul când părţile au înlăturat expres şi această garanţie. *[**R.A.:** art. 1399 C. civ. 1864]*

Art. 1.749. Obligaţiile vânzătorului. Dacă nu s-a convenit altfel, vânzătorul este obligat să remită cumpărătorului toate fructele pe care le-a cules şi toate plăţile primite pentru creanţele moştenirii până la momentul încheierii contractului, preţul bunurilor vândute din moştenire şi orice bun care înlocuieşte un bun al moştenirii. *[**R.A.:** art. 1400 C. civ. 1864]*

Art. 1.750. Obligaţiile cumpărătorului. Dacă nu s-a convenit altfel, cumpărătorul este ţinut să ramburseze vânzătorului sumele plătite de acesta din urmă pentru datoriile şi sarcinile moştenirii, precum şi sumele pe care moştenirea i le datorează acestuia din urmă. *[**R.A.:** art. 1401 C. civ. 1864]*

Art. 1.751. Răspunderea pentru datoriile moştenirii. Vânzătorul rămâne răspunzător pentru datoriile moştenirii vândute.

Art. 1.752. Bunurile de familie. (1) Înscrisurile sau portretele de familie, decoraţiile sau alte asemenea bunuri, care nu au valoare patrimonială însemnată, dar care au pentru vânzător o valoare afectivă, se prezumă a nu fi cuprinse în moştenirea vândută.

(2) Dacă aceste bunuri au valoare patrimonială însemnată, vânzătorul care nu şi le-a rezervat expres datorează cumpărătorului preţul lor la data vânzării.

Art. 1.753. Formalităţi de publicitate. (1) Cumpărătorul unei moşteniri nu dobândeşte drepturile reale asupra imobilelor cuprinse în moştenire decât potrivit regulilor privitoare la cartea funciară.

(2) El nu poate opune terţelor persoane dobândirea altor drepturi cuprinse în moştenire decât dacă a îndeplinit formalităţile cerute de lege pentru a face opozabilă dobândirea fiecăruia dintre aceste drepturi.

Art. 1.754. Alte forme de înstrăinare a moştenirii. Dispoziţiile prezentei secţiuni se aplică şi altor forme de înstrăinare, fie cu titlu oneros, fie cu titlu gratuit, a unei moşteniri. În privinţa înstrăinărilor cu titlu gratuit se aplică în mod corespunzător şi dispoziţiile privitoare la donaţii.

Secţiunea a 4-a. Alte varietăţi de vânzare

§1. Vânzarea cu plata preţului în rate şi rezerva proprietăţii

Art. 1.755. Rezerva proprietăţii şi riscurile. Atunci când, într-o vânzare cu plata preţului în rate, obligaţia de plată este garantată cu rezerva dreptului de proprietate, cumpărătorul dobândeşte dreptul de proprietate la data achitării ultimei rate din preţ; riscul bunului este însă transferat cumpărătorului de la momentul predării acestuia.

Art. 1.756. Neplata unei singure rate din preţ. În lipsa unei înţelegeri contrare, neplata unei singure rate, care nu este mai mare de o optime din preţ, nu dă dreptul la rezoluţiunea contractului, iar cumpărătorul păstrează beneficiul termenului pentru ratele succesive.

Art. 1.757. Rezoluţiunea contractului. (1) Când a obţinut rezoluţiunea contractului pentru neplata preţului, vânzătorul este ţinut să restituie toate sumele primite, dar este îndreptăţit să reţină, pe lângă alte daune-interese, o compensaţie echitabilă pentru folosirea bunului de către cumpărător.

(2) Atunci când s-a convenit ca sumele încasate cu titlu de rate să rămână, în tot sau în parte, dobândite de vânzător, instanţa va putea totuşi reduce aceste sume, aplicându-se în mod corespunzător dispoziţiile referitoare la reducerea de către instanţă a cuantumului clauzei penale.

(3) Prevederile alin. (2) se aplică şi în cazul contractului de leasing, precum şi al celui de locaţiune, dacă, în acest ultim caz, se convine ca la încetarea contractului proprietatea bunului să poată fi dobândită de locatar după plata sumelor convenite.

§2. Vânzarea cu opţiune de răscumpărare

Art. 1.758. Noţiune şi condiţii. (1) Vânzarea cu opţiune de răscumpărare este o vânzare afectată de condiţie rezolutorie prin care vânzătorul îşi rezervă dreptul de a răscumpăra bunul sau dreptul transmis cumpărătorului.

(2) Opţiunea de răscumpărare nu poate fi stipulată pentru un termen mai mare de 5 ani. Dacă s-a stabilit un termen mai mare, acesta se reduce de drept la 5 ani.

Art. 1.759. Exercitarea opţiunii. (1) Exercitarea opţiunii de răscumpărare de către vânzător se poate face numai dacă acesta restituie cumpărătorului preţul primit şi cheltuielile pentru încheierea contractului de vânzare şi realizarea formalităţilor de publicitate.

(2) Exercitarea opțiunii îl obligă pe vânzător la restituirea către cumpărător a cheltuielilor pentru ridicarea şi transportul bunului, a cheltuielilor necesare, precum şi a celor utile, însă în acest din urmă caz numai în limita sporului de valoare.

(3) În cazul în care vânzătorul nu exercită opțiunea în termenul stabilit, condiția rezolutorie care afecta vânzarea este considerată a nu se fi îndeplinit, iar dreptul cumpărătorului se consolidează.

Art. 1.760. Efecte. (1) Efectele vânzării cu opțiune de răscumpărare se stabilesc potrivit dispozițiilor privitoare la condiția rezolutorie, care se aplică în mod corespunzător. Cu toate acestea, vânzătorul este ținut de locațiunile încheiate de cumpărător înaintea exercitării opțiunii, dacă au fost supuse formalităților de publicitate, dar nu mai mult de 3 ani din momentul exercitării.

(2) Vânzătorul care intenționează să exercite opțiunea de răscumpărare trebuie să îi notifice pe cumpărător, precum şi pe orice subdobânditor căruia dreptul de opțiune îi este opozabil şi față de care doreşte să îşi exercite acest drept.

(3) În termen de o lună de la data notificării, vânzătorul trebuie să consemneze sumele menționate la art. 1.759 alin. (1), la dispoziția cumpărătorului sau, după caz, a terțului subdobânditor, sub sancțiunea decăderii din dreptul de a exercita opțiunea de răscumpărare.

Art. 1.761. Bunul nepartajat. (1) În cazul vânzării cu opțiune de răscumpărare ce are ca obiect o cotă dintr-un bun, partajul trebuie cerut şi în raport cu vânzătorul dacă acesta nu şi-a exercitat încă opțiunea.

(2) Vânzătorul care nu şi-a exercitat opțiunea de răscumpărare în cadrul partajului decade din dreptul de opțiune, chiar şi atunci când bunul este atribuit, în tot sau în parte, cumpărătorului.

Art. 1.762. Sancțiune. (1) În cazul în care diferența dintre prețul răscumpărării şi prețul plătit pentru vânzare depăşeşte nivelul maxim stabilit de lege pentru dobânzi, prețul răscumpărării va fi redus la prețul plătit pentru vânzare.

(2) Prevederile alin. (1) se aplică şi vânzărilor în care vânzătorul se obligă să răscumpere bunul vândut.

Capitolul II. Contractul de schimb

Art. 1.763. Noțiune. Schimbul este contractul prin care fiecare dintre părți, denumite copermutanți, transmite sau, după caz, se obligă să transmită un bun pentru a dobândi un altul. *[R.A.: art. 1405 C. civ. 1864]*

Art. 1.764. Aplicabilitatea dispozițiilor de la vânzare. (1) Dispozițiile privitoare la vânzare se aplică, în mod corespunzător, şi schimbului.

(2) Fiecare dintre părți este considerată vânzător, în ceea ce priveşte bunul pe care îl înstrăinează, şi cumpărător, în ceea ce priveşte bunul pe care îl dobândeşte. *[R.A.: art. 1409 C. civ. 1864]*

Art. 1.765. Cheltuielile schimbului. În lipsă de stipulație contrară, părțile suportă în mod egal cheltuielile pentru încheierea contractului de schimb.

Capitolul III. Contractul de furnizare

Legislație conexă: O.U.G. nr. 141/2021 privind anumite aspecte referitoare la contractele de furnizare de conținut digital și de servicii digitale (M. Of. nr. 1248 din 30 decembrie 2021).

Art. 1.766. Noțiune. (1) Contractul de furnizare este acela prin care o parte, denumită furnizor, se obligă să transmită proprietatea asupra unei cantități determinate de bunuri și să le predea, la unul sau mai multe termene ulterioare încheierii contractului ori în mod continuu, sau să presteze anumite servicii, la unul sau mai multe termene ulterioare ori în mod continuu, iar cealaltă parte, denumită beneficiar, se obligă să preia bunurile sau să primească prestarea serviciilor și să plătească prețul lor.

(2) În cazul furnizării de bunuri, ca accesoriu al obligației principale, furnizorul se poate obliga să presteze beneficiarului acele servicii necesare pentru furnizarea bunurilor.

(3) Dacă prin același contract se convin atât vânzarea unor bunuri, cât și furnizarea unor bunuri sau servicii, atunci contractul va fi calificat în funcție de obligația caracteristică și cea accesorie.

Art. 1.767. Transmiterea dreptului de proprietate. Preluarea și predarea bunurilor. (1) Proprietatea asupra bunurilor se transferă de la furnizor la beneficiar în momentul predării acestora. Beneficiarul are obligația să preia bunurile la termenele și în condițiile prevăzute în contract.

(2) Preluarea bunurilor se face prin recepția de către beneficiar, ocazie cu care se identifică și se constată cantitatea și calitatea acestora.

(3) Când expedierea produselor este în seama furnizorului, produsele recepționate sunt socotite predate beneficiarului pe data predării lor către cărăuș.

Art. 1.768. Prețul produselor sau serviciilor. (1) Prețul datorat de beneficiar este cel prevăzut în contract sau în lege.

(2) Dacă în cursul executării contractului se modifică reglementarea legală a prețului sau mecanismului de determinare a acestuia, între părți va continua să se aplice prețul sau mecanismul de determinare a acestuia stabilit inițial în contract, dacă legea nu prevede expres contrariul.

(3) Dacă legea prevede expres că prețul sau modalitatea de determinare pe care le stabilește se va aplica și contractelor în curs, fiecare dintre părți poate denunța contractul în 30 de zile de la data intrării în vigoare a legii. Pe durata celor 30 de zile părțile vor aplica prețul stabilit prin contract.

Art. 1.769. Subcontractarea. (1) Furnizorul poate subcontracta furnizarea bunurilor sau serviciilor către o terță persoană, cu excepția cazurilor în care contractul are un caracter strict personal sau natura contractului nu permite.

(2) Există subcontractare ori de câte ori produsul sau serviciul care face obiectul contractului de furnizare este în fapt furnizat, în tot sau în parte, de către un terț cu care furnizorul a subcontractat în acest scop.

Art. 1.770. Răspunderea furnizorului principal. Dreptul de regres al acestuia. În cazul subcontractării, executarea contractului de furnizare rămâne sub supravegherea furnizorului și acesta răspunde față de beneficiar pentru calitatea

produselor şi a serviciilor furnizate de terţul subcontractant, având însă drept de regres împotriva acestuia.

Art. 1.771. Aplicabilitatea dispoziţiilor de la vânzare. Dispoziţiile prezentului capitol se întregesc, în mod corespunzător, cu dispoziţiile privitoare la contractul de vânzare, în măsura în care nu este prevăzută o reglementare specială pentru contractul de furnizare.

Capitolul IV. Contractul de report

Art. 1.772. Noţiune. (1) Contractul de report este acela prin care reportatorul cumpără de la reportat cu plata imediată titluri de credit şi valori mobiliare circulând în comerţ şi se obligă, în acelaşi timp, să revândă reportatului titluri sau valori mobiliare de aceeaşi specie, la o anumită scadenţă, în schimbul unei sume determinate.

(2) Contractul de report se încheie prin remiterea titlurilor sau valorilor mobiliare, iar dacă acestea sunt nominative, prin îndeplinirea formalităţilor necesare pentru transmiterea lor. *[**R.A.:** art. 74 alin. (1)-(3) C. com.]*

Legea de aplicare: ▶ Art. 126. Contractul de report este supus legii în vigoare la data încheierii sale prin remiterea titlurilor către reportat. ▶ Art. 127. Formalităţile pentru transferul titlurilor sau al valorilor mobiliare se îndeplinesc conform legii în vigoare la data transferului, indiferent de legea care guvernează contractul de report.

Art. 1.773. Drepturi accesorii. În lipsă de stipulaţie contrară, drepturile accesorii conferite de titlurile şi valorile mobiliare date în report, precum dobânzile şi dividendele ajunse la scadenţă în timpul duratei reportului, se cuvin reportatorului. *[**R.A.:** art. 74 alin. (4) C. com.]*

Art. 1.774. Obligaţia reportatorului de a exercita opţiunea. (1) Reportatorul este obligat să exercite opţiunea pe seama reportatului în timpul reportului, dacă titlurile acordă un asemenea drept, în condiţiile legii speciale.

(2) Reportatul trebuie să pună la dispoziţia reportatorului fondurile necesare, cu cel puţin 3 zile înainte de scadenţa termenului de opţiune. Dacă reportatul nu îndeplineşte această obligaţie, reportatorul trebuie să vândă dreptul de opţiune în numele şi pe seama reportatului.

Art. 1.775. Efectuarea de vărsăminte asupra titlurilor. Dacă în timpul reportului urmează a se efectua vărsăminte în contul titlurilor şi valorilor mobiliare care fac obiectul reportului, reportatul trebuie să pună la dispoziţia reportatorului sumele necesare, cu cel puţin 3 zile înainte de scadenţa vărsămintelor. În caz contrar, reportatorul poate proceda la lichidarea silită a contractului.

Art. 1.776. Lichidarea reportului. Lichidarea diferenţelor şi reînnoirea reportului. (1) Lichidarea reportului se va face înăuntrul celei de a doua zile de lucru ce urmează scadenţei.

(2) Dacă la scadenţa termenului reportului părţile lichidează diferenţele, făcând plata, şi reînnoiesc reportul asupra unor titluri sau valori mobiliare ce diferă prin calitatea sau specia lor ori pe un alt preţ, atunci se consideră că părţile au încheiat un nou contract. *[**R.A.:** art. 75 şi art. 76 C. com.]*

Capitolul V. Contractul de locațiune

Secțiunea 1. Dispoziții generale

§1. Cuprinsul contractului

Art. 1.777. Noțiune. Locațiunea este contractul prin care o parte, numită locator, se obligă să asigure celeilalte părți, numite locatar, folosința unui bun pentru o anumită perioadă, în schimbul unui preț, denumit chirie. *[**R.A.:** art. 1411 C. civ. 1864]*

Art. 1.778. Felurile locațiunii. (1) Locațiunea bunurilor imobile şi aceea a bunurilor mobile se numeşte închiriere, iar locațiunea bunurilor agricole poartă denumirea de arendare.

(2) Dispozițiile prezentei secțiuni sunt aplicabile, în mod corespunzător, închirierii locuințelor şi arendării, dacă sunt compatibile cu regulile particulare prevăzute pentru aceste contracte.

(3) Locațiunea spațiilor destinate exercitării activității unui profesionist este supusă prevederilor prezentei secțiuni, precum şi dispozițiilor art. 1.824 şi 1.828-1.831. *[**R.A.:** art. 1413 C. civ. 1864]*

Art. 1.779. Bunurile ce pot face obiectul locațiunii. Toate bunurile, atât mobile cât şi imobile, pot face obiectul locațiunii, dacă dintr-o prevedere legală sau din natura lor nu rezultă contrariul.

Legislație conexă: ► art. 332-348 din O.U.G. nr. 57/2019 privind Codul administrativ (M. Of. nr. 555 din 5 iulie 2019); ► Ordinul ministrului cercetării, inovării şi digitalizării nr. 21792/2022 privind aprobarea Metodologiei de avizare a închirierii bunurilor imobile, temporar disponibile, aflate în proprietatea publică a statului şi în administrarea institutelor naționale de cercetare-dezvoltare aflate în coordonarea Ministerului Cercetării, Inovării şi Digitalizării, precum şi a instituțiilor publice aflate în subordinea Ministerului Cercetării, Inovării şi Digitalizării (M. Of. nr. 1265 din 29 decembrie 2022).

Art. 1.780. Prețul locațiunii. (1) Chiria poate consta într-o sumă de bani sau în orice alte bunuri sau prestații.

(2) Dispozițiile privitoare la stabilirea prețului vânzării sunt aplicabile, în mod corespunzător, şi chiriei.

Art. 1.781. Încheierea contractului de locațiune. Contractul de locațiune se consideră încheiat îndată ce părțile au convenit asupra bunului şi prețului.

Art. 1.782. Locațiuni succesive. În situația unor locațiuni succesive ale căror perioade se suprapun fie şi parțial, conflictul dintre locatari se rezolvă:

a) în cazul imobilelor înscrise în cartea funciară, în favoarea locatarului care şi-a notat dreptul în cartea funciară, dispozițiile art. 902 alin. (1) aplicându-se în mod corespunzător;

b) în cazul mobilelor supuse unor formalități de publicitate, în favoarea locatarului care a îndeplinit cel dintâi aceste formalități;

c) în cazul celorlalte bunuri, în favoarea locatarului care a intrat cel dintâi în folosința bunului, dispozițiile art. 1.275 aplicându-se în mod corespunzător.

Art. 1.783. Durata maximă a locațiunii. Locațiunile nu se pot încheia pentru o perioadă mai mare de 49 de ani. Dacă părțile stipulează un termen mai lung, acesta se reduce de drept la 49 de ani.

Art. 1.784. Incapacități. (1) Dispozițiile privitoare la incapacitățile prevăzute la art. 1.654 şi 1.655 sunt aplicabile, în mod corespunzător, şi locațiunii.

(2) De asemenea, sunt aplicabile, prin analogie, şi dispozițiile art. 1.653, inclusiv atunci când există litigiu cu privire la dreptul de proprietate asupra bunului ce urmează a face obiectul locațiunii.

(3) Dacă legea nu dispune altfel, locațiunile încheiate de persoanele care, potrivit legii, nu pot face decât acte de administrare nu vor depăşi 5 ani. *[**R.A.:** art. 950 pct. 1, 2 şi 4 C. civ. 1864]*

Art. 1.785. Locațiunea fără durată determinată. Dacă în contract părțile nu au arătat durata locațiunii, fără a-şi fi dorit să contracteze pe o durată nedeterminată, în lipsa uzanțelor, locațiunea se consideră încheiată:

a) pentru un an, în cazul locuințelor nemobilate sau spațiilor pentru exercitarea activității unui profesionist;

b) pe durata corespunzătoare unității de timp pentru care s-a calculat chiria, în cazul bunurilor mobile ori în acela al camerelor sau apartamentelor mobilate;

c) pe durata locațiunii imobilului, în cazul bunurilor mobile puse la dispoziția locatarului pentru folosința unui imobil. *[**R.A.:** art. 1450-1451 C. civ. 1864]*

§2. Obligațiile locatorului

Art. 1.786. Obligațiile principale ale locatorului. Locatorul este ținut, chiar fără vreo stipulație expresă:

a) să predea locatarului bunul dat în locațiune;

b) să mențină bunul în stare corespunzătoare de folosință pe toată durata locațiunii;

c) să asigure locatarului liniştita şi utila folosință a bunului pe tot timpul locațiunii. *[**R.A.:** art. 1420 C. civ. 1864]*

Art. 1.787. Predarea bunului. Locatorul este obligat să predea bunul împreună cu toate accesoriile sale în stare corespunzătoare utilizării acestuia. *[**R.A.:** art. 1421 alin. (1) C. civ. 1864]*

Art. 1.788. Sarcina reparațiilor. (1) Locatorul este obligat să efectueze toate reparațiile care sunt necesare pentru a menține bunul în stare corespunzătoare de întrebuințare pe toată durata locațiunii, conform destinației stabilite potrivit art. 1.799.

(2) Sunt în sarcina locatarului reparațiile locative, a căror necesitate rezultă din folosința obişnuită a bunului.

(3) Dacă, după încheierea contractului, se iveşte nevoia unor reparații care sunt în sarcina locatorului, iar acesta din urmă, deşi încunoştințat, nu începe să ia de îndată măsurile necesare, reparațiile pot fi făcute de locatar. În acest caz, locatorul este dator să plătească, în afara sumelor avansate de locatar, dobânzi socotite de la data efectuării cheltuielilor.

(4) În caz de urgență, locatarul îl poate înștiința pe locator şi după începerea reparațiilor, dobânzile la sumele avansate neputând curge decât de la data înștiințării. *[**R.A.:** art. 1420 pct. 2 şi art. 1421 alin. (2) C. civ. 1864]*

Art. 1.789. Asigurarea folosinței. Locatorul este obligat să întreprindă tot ceea ce este necesar pentru a asigura în mod constant locatarului folosința liniştită şi utilă a bunului, fiind dator să se abțină de la orice fapt care ar împiedica, diminua sau stânjeni o asemenea folosință. *[**R.A.:** art. 1424 şi art. 1425 C. civ. 1864]*

Art. 1.790. Garanția contra viciilor. (1) Locatorul garantează contra tuturor viciilor lucrului care împiedică sau micşorează folosirea lui, chiar dacă nu le-a cunoscut la încheierea contractului şi fără a ține seama dacă ele existau dinainte ori au survenit în cursul locațiunii.

(2) Locatorul nu răspunde pentru viciile care erau aparente la data încheierii contractului şi pe care locatarul nu le-a reclamat în condițiile art. 1.690 alin. (3). Locatorul poate fi obligat la despăgubiri pentru prejudiciile pe care viciile aparente le cauzează vieții, sănătății sau integrității corporale a locatarului. *[**R.A.:** art. 1422 alin. (1) C. civ. 1864]*

Art. 1.791. Efectele garanției contra viciilor. (1) Dacă locatorul nu înlătură viciile în cel mai scurt termen, locatarul are dreptul la o scădere proporțională a chiriei. În cazul în care viciile sunt atât de grave încât, dacă le-ar fi cunoscut, locatarul nu ar fi luat bunul în locațiune, el poate rezilia contractul, în condițiile legii.

(2) Atunci când aceste vicii aduc vreun prejudiciu locatarului, locatorul poate fi obligat şi la daune-interese, în afară de cazul când dovedeşte că nu le-a cunoscut şi că, potrivit împrejurărilor, nu era dator să le cunoască. *[**R.A.:** art. 1422 alin. (2) C. civ. 1864]*

Art. 1.792. Garanția pentru lipsa calităților convenite. Dispozițiile privitoare la garanția contra viciilor ascunse se aplică şi atunci când bunul dat în locațiune nu corespunde calităților convenite de către părți.

Art. 1.793. Tulburările de fapt. Locatorul nu este ținut să îl garanteze pe locatar de tulburarea cauzată prin fapta unui terț care nu pretinde vreun drept asupra bunului, afară numai dacă tulburările începute înaintea predării bunului îl împiedică pe locatar să îl preia, caz în care dispozițiile art. 1.794 alin. (2) sunt aplicabile. *[**R.A.:** art. 1426 C. civ. 1864]*

Art. 1.794. Tulburările de drept. (1) Dacă un terț pretinde vreun drept asupra bunului dat în locațiune, locatorul este dator să îl apere pe locatar chiar şi în lipsa unei tulburări de fapt. Dacă locatarul este lipsit în tot sau în parte de folosința bunului, locatorul trebuie să îl despăgubească pentru toate prejudiciile suferite din această cauză.

(2) Indiferent de gravitatea tulburării, dacă i-a comunicat-o locatorului, fără ca acesta să o înlăture de îndată, locatarul poate cere o scădere proporțională a chiriei. Dacă tulburarea este atât de gravă încât, dacă ar fi cunoscut-o, locatarul nu ar fi contractat, el poate rezilia contractul în condițiile legii.

(3) Locatarul care, la încheierea contractului, cunoştea cauza de evicțiune nu are dreptul la daune-interese. *[**R.A.:** art. 1427 C. civ. 1864]*

Art. 1.795. Introducerea în proces a locatorului. (1) Dacă locatarul este chemat în judecată de un terț care pretinde un drept asupra bunului închiriat, inclusiv un drept de servitute, şi există riscul pierderii, în tot sau în parte, a folosinței bunului, el are dreptul să ceară introducerea în proces a locatorului, în condițiile Codului de procedură civilă.

(2) Locatarul va fi ținut să îl despăgubească pe locator de toate prejudiciile suferite ca urmare a necomunicării tulburării de către locatar. El nu va fi însă ținut la despăgubiri dacă dovedeşte că locatorul nu ar fi avut câştig de cauză sau că, având cunoştință de tulburare, nu a acționat. *[**R.A.:** art. 1428 C. civ. 1864]*

Legislație conexă: art. 72-76 CPC.

§3. Obligațiile locatarului

Art. 1.796. Obligațiile principale. Locatarul are următoarele obligații principale:

a) să ia în primire bunul dat în locațiune;

b) să plătească chiria în cuantumul şi la termenul stabilite prin contract;

c) să folosească bunul cu prudență şi diligență;

d) să restituie bunul la încetarea, din orice cauză, a contractului de locațiune. *[**R.A.:** art. 1429 şi art. 1431 C. civ. 1864]*

Art. 1.797. Data plății chiriei. (1) În lipsă de stipulație contrară, locatarul este obligat să plătească chiria la termenele stabilite potrivit uzanțelor.

(2) Dacă nu există uzanțe şi în lipsa unei stipulații contrare, chiria se plăteşte după cum urmează:

a) în avans pentru toată durata contractului, dacă aceasta nu depăşeşte o lună;

b) în prima zi lucrătoare a fiecărei luni, dacă durata locațiunii este mai mare de o lună, dar mai mică de un an;

c) în prima zi lucrătoare a fiecărui trimestru, dacă durata locațiunii este de cel puțin un an.

Art. 1.798. Caracterul executoriu. Contractele de locațiune încheiate prin înscris sub semnătură privată care au fost înregistrate la organele fiscale, precum şi cele încheiate în formă autentică constituie titluri executorii pentru plata chiriei la termenele şi în modalitățile stabilite în contract sau, în lipsa acestora, prin lege.

Legislație conexă: Ordinul preşedintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală nr. 114/2019 pentru aprobarea Procedurii de înregistrare a contractelor de locațiune, precum şi a modelului şi conținutului formularului „Cerere de înregistrare a contractelor de locațiune" (M. Of. nr. 109 din 12 februarie 2019).

Art. 1.799. Obligațiile privind folosirea bunului. Locatarul este obligat să folosească bunul luat în locațiune cu prudență şi diligență, potrivit destinației stabilite prin contract sau, în lipsă, potrivit celei prezumate după anumite împrejurări, cum ar fi natura bunului, destinația sa anterioară ori cea potrivit căreia locatarul îl foloseşte. *[**R.A.:** art. 1429 pct. 1 C. civ. 1864]*

Art. 1.800. Schimbarea formei ori destinației bunului. Folosirea abuzivă. Dacă locatarul modifică bunul ori îi schimbă destinația sau dacă îl întrebuințează

astfel încât îl prejudiciază pe locator, acesta din urmă poate cere daune-interese şi, după caz, rezilierea contractului.

Art. 1.801. Înştiinţarea locatorului despre nevoia de reparaţii. Locatarul este obligat, sub sancţiunea plăţii de daune-interese şi a suportării oricăror alte cheltuieli, să îi notifice de îndată locatorului necesitatea efectuării reparaţiilor care sunt în sarcina acestuia din urmă.

Art. 1.802. Reparaţiile locative. În lipsă de stipulaţie contrară, reparaţiile de întreţinere curentă sunt în sarcina locatarului.

Art. 1.803. Lipsa de folosinţă în caz de reparaţii urgente. (1) Dacă în timpul locaţiunii bunul are nevoie de reparaţii care nu pot fi amânate până la sfârşitul locaţiunii sau a căror amânare ar expune bunul pericolului de a fi distrus, locatarul va suporta restrângerea necesară a locaţiunii cauzată de aceste reparaţii.

(2) Dacă totuşi reparaţiile durează mai mult de 10 zile, preţul locaţiunii va fi scăzut proporţional cu timpul şi cu partea bunului de care locatarul a fost lipsit.

(3) Dacă reparaţiile sunt de aşa natură încât, în timpul executării lor, bunul devine impropriu pentru întrebuinţarea convenită, locatarul poate rezilia contractul. *[**R.A.:** art. 1425 C. civ. 1864]*

Art. 1.804. Obligaţia de a permite examinarea bunului. Locatarul este obligat să permită examinarea bunului de către locator la intervale de timp rezonabile în raport cu natura şi destinaţia bunului, precum şi de către cei care doresc să îl cumpere sau care, la încetarea contractului, doresc să îl ia în locaţiune, fără însă ca prin aceasta să i se cauzeze o stânjenire nejustificată a folosinţei bunului.

§4. Sublocaţiunea şi cesiunea contractului de locaţiune

Art. 1.805. Dreptul de a subcontracta şi de a ceda contractul. Locatarul poate să încheie o sublocaţiune, totală sau parţială, ori chiar să cedeze locaţiunea, în tot sau în parte, unei alte persoane, dacă această facultate nu i-a fost interzisă în mod expres. Cu toate acestea, dacă bunul este mobil, sublocaţiunea ori cesiunea nu este permisă decât cu acordul scris al locatorului. *[**R.A.:** art. 1418 C. civ. 1864]*

Art. 1.806. Interdicţia sublocaţiunii şi a cesiunii. (1) Interdicţia de a încheia o sublocaţiune o include şi pe aceea de a ceda locaţiunea. Interdicţia de a ceda locaţiunea nu o include pe aceea de a încheia o sublocaţiune.

(2) Interdicţia de a încheia o sublocaţiune priveşte atât sublocaţiunea totală, cât şi pe cea parţială. Interdicţia de a ceda locaţiunea priveşte atât cesiunea totală, cât şi pe cea parţială.

Art. 1.807. Efectele sublocaţiunii. Acţiuni împotriva sublocatarului. (1) În caz de neplată a chiriei cuvenite în temeiul locaţiunii, locatorul îl poate urmări pe sublocatar până la concurenţa chiriei pe care acesta din urmă o datorează locatarului principal. Plata anticipată a chiriei către locatarul principal nu poate fi opusă locatorului.

(2) Locatorul îşi păstrează dreptul prevăzut la alin. (1) atunci când creanţa având ca obiect chiria datorată în temeiul sublocaţiunii a fost cedată.

(3) Locatorul poate, de asemenea, să se îndrepte direct împotriva sublocatarului pentru a-l constrânge la executarea celorlalte obligații asumate prin contractul de sublocațiune.

Legea de aplicare: Art. 128. Dispozițiile art. 1.807 din Codul civil sunt aplicabile contractelor de sublocațiune încheiate după data intrării în vigoare a Codului civil, chiar şi în cazurile în care contractul de locațiune s-a încheiat anterior acestei date.

Art. 1.808. Efectele cesiunii locațiunii. (1) Prin cesiunea contractului de locațiune de către locatar, cesionarul dobândeşte drepturile şi este ținut de obligațiile locatarului izvorâte din contractul de locațiune.

(2) Dispozițiile privind cesiunea contractului se aplică în mod corespunzător.

§5. Expirarea termenului şi tacita relocațiune

Art. 1.809. Expirarea termenului. (1) Contractul de locațiune încetează de drept la expirarea termenului convenit de părți sau, după caz, prevăzut de lege, fără a fi necesară o înştiințare prealabilă.

(2) În privința obligației de restituire a bunului dat în locațiune, contractul încheiat pe durată determinată şi constatat prin înscris autentic constituie, în condițiile legii, titlu executoriu la expirarea termenului.

(3) Dispozițiile alin. (2) se aplică în mod corespunzător şi contractului încheiat pe perioadă determinată prin înscris sub semnătură privată şi înregistrat la organul fiscal competent. *[**R.A.:** art. 1436 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 133. Chiriaşul şi persoanele care locuiesc împreună cu acesta nu se pot prevala de dispozițiile art. 1.831 şi 1.832 din Codul civil pentru a se opune evacuării silite întemeiate pe prevederile art. 1.809 alin. (2) sau alin. (3) ori pe cele ale art. 1.816 alin. (3) din Codul civil.

Art. 1.810. Tacita relocațiune. (1) Dacă, după împlinirea termenului, locatarul continuă să dețină bunul şi să îşi îndeplinească obligațiile fără vreo împotrivire din partea locatorului, se consideră încheiată o nouă locațiune, în condițiile celei vechi, inclusiv în privința garanțiilor.

(2) Noua locațiune va fi însă pe durată nedeterminată, dacă prin lege sau convenția părților nu se prevede altfel. *[**R.A.:** art. 1437 şi art. 1452 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 129. Dispozițiile art. 1.810 din Codul civil sunt aplicabile în cazul tuturor contractelor de locațiune al căror termen se împlineşte după data intrării în vigoare a Codului civil.

§6. Înstrăinarea bunului dat în locațiune

Art. 1.811. Opozabilitatea contractului de locațiune față de dobânditor. Dacă bunul dat în locațiune este înstrăinat, dreptul locatarului este opozabil dobânditorului, după cum urmează:

a) în cazul imobilelor înscrise în cartea funciară, dacă locațiunea a fost notată în cartea funciară;

b) în cazul imobilelor neînscrise în cartea funciară, dacă data certă a locațiunii este anterioară datei certe a înstrăinării;

c) în cazul mobilelor supuse unor formalități de publicitate, dacă locatarul a îndeplinit aceste formalități;

d) în cazul celorlalte bunuri mobile, dacă la data înstrăinării bunul se afla în folosința locatarului. *[R.A.: art. 1441 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 130. Dacă formalitățile de opozabilitate nu au fost îndeplinite cu privire la un contract de locațiune în curs de executare la data intrării în vigoare a Codului civil şi bunul dat în locațiune este înstrăinat după această dată, contractul de locațiune este opozabil dobânditorului numai dacă sunt îndeplinite formalitățile prevăzute la art. 1.811 din Codul civil.

Art. 1.812. Încetarea locațiunii în caz de înstrăinare. (1) Dacă părțile convin astfel, locațiunea încetează în cazul înstrăinării bunului dat în locațiune.

(2) Cu toate acestea, locațiunea rămâne opozabilă dobânditorului chiar şi după ce locatarului i s-a notificat înstrăinarea, pentru un termen de două ori mai mare decât cel care s-ar fi aplicat notificării denunțării contractului, conform prevederilor art. 1.816 alin. (2).

(3) Locatarul căruia i s-a comunicat încetarea contractului cu respectarea prevederilor alin. (2) nu are drept la despăgubire nici împotriva locatorului, nici împotriva dobânditorului. *[R.A.: art. 1442 şi art. 1444 C. civ. 1864]*

Art. 1.813. Raporturile dintre locatar şi dobânditor. (1) În cazurile prevăzute la art. 1.811, dobânditorul se subrogă în toate drepturile şi obligațiile locatorului care izvorăsc din locațiune.

(2) Locatorul inițial rămâne răspunzător pentru prejudiciile cauzate locatarului anterior înstrăinării.

Art. 1.814. Efectele garanțiilor constituite de locatar. Când locatarul bunului înstrăinat a dat garanții locatorului pentru îndeplinirea obligațiilor sale, dobânditorul se subrogă în drepturile izvorând din aceste garanții, în condițiile legii.

Art. 1.815. Cesiunea şi plata anticipată a chiriei. Plata anticipată a chiriei sau cesiunea creanței privind chiria nu poate fi opusă dobânditorului decât dacă în privința acestora au fost îndeplinite, înainte ca înstrăinarea să devină opozabilă locatarului, formalitățile de publicitate prin înscrierea la arhivă sau, după caz, în cartea funciară, în funcție de obiectul locațiunii, ori dacă plata anticipată sau cesiunea a fost cunoscută de dobânditor pe altă cale.

§7. Încetarea contractului

Art. 1.816. Denunțarea contractului. (1) Dacă locațiunea a fost făcută fără determinarea duratei, oricare dintre părți poate denunța contractul prin notificare.

(2) Notificarea făcută cu nerespectarea termenului de preaviz stabilit de lege sau, în lipsă, de uzanțe nu produce efecte decât de la împlinirea acelui termen.

(3) La împlinirea termenului de preaviz, obligația de restituire a bunului devine exigibilă, iar contractul de locațiune încheiat în condițiile prevăzute la art. 1.809

alin. (2) sau (3), după caz, constituie, în condițiile legii, titlu executoriu cu privire la această obligație. *[**R.A.:** art. 1436 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 133. Chiriaşul şi persoanele care locuiesc împreună cu acesta nu se pot prevala de dispozițiile art. 1.831 şi 1.832 din Codul civil pentru a se opune evacuării silite întemeiate pe prevederile art. 1.809 alin. (2) sau alin. (3) ori pe cele ale art. 1.816 alin. (3) din Codul civil.

Art. 1.817. Rezilierea locațiunii. Atunci când, fără justificare, una dintre părțile contractului de locațiune nu îşi execută obligațiile născute din acest contract, cealaltă parte are dreptul de a rezilia locațiunea, cu daune-interese, dacă este cazul, potrivit legii. *[**R.A.:** art. 1453 C. civ. 1864]*

Art. 1.818. Imposibilitatea folosirii bunului. (1) Dacă bunul este distrus în întregime sau nu mai poate fi folosit potrivit destinației stabilite, locațiunea încetează de drept.

(2) Dacă imposibilitatea folosirii bunului este numai parțială, locatarul poate, după împrejurări, să ceară fie rezilierea locațiunii, fie reducerea proporțională a chiriei.

(3) Atunci când bunul este doar deteriorat, locațiunea continuă, fiind aplicabile dispozițiile art. 1.788.

(4) În toate cazurile în care imposibilitatea totală sau parțială de folosire a bunului este fortuită, locatarul nu are drept la daune-interese. *[**R.A.:** art. 1423 şi art. 1439 C. civ. 1864]*

Art. 1.819. Desființarea titlului locatorului. (1) Desființarea dreptului care permitea locatorului să asigure folosința bunului închiriat determină încetarea de drept a contractului de locațiune.

(2) Cu toate acestea, locațiunea va continua să producă efecte şi după desființarea titlului locatorului pe durata stipulată de părți, fără a se depăşi un an de la data desființării titlului locatorului, însă numai dacă locatarul a fost de bună-credință la încheierea locațiunii.

Art. 1.820. Moartea locatorului sau a locatarului. (1) Locațiunea nu încetează prin moartea locatorului sau a locatarului.

(2) Cu toate acestea, în cazul locațiunii cu durată determinată, moştenitorii locatarului pot denunța contractul în termen de 60 de zile de la data la care au luat cunoştință de moartea locatarului şi existența locațiunii. *[**R.A.:** art. 1440 C. civ. 1864]*

Art. 1.821. Restituirea bunului. (1) La încetarea locațiunii, locatarul este obligat să restituie bunul luat în locațiune în starea în care l-a primit, în afară de ceea ce a pierit sau s-a deteriorat din cauza vechimii.

(2) Până la proba contrară, locatarul este prezumat că a primit bunul în stare corespunzătoare de întrebuințare potrivit destinației stabilite.

(3) Restituirea bunurilor mobile luate în locațiune se face în locul în care au fost predate. *[**R.A.:** art. 1431 şi art. 1432 C. civ. 1864]*

Art. 1.822. Răspunderea locatarului pentru bunul închiriat. (1) Locatarul răspunde pentru degradarea bunului închiriat în timpul folosinței sale, inclusiv cea cauzată de incendiu, dacă nu dovedeşte că a survenit fortuit.

(2) El răspunde inclusiv pentru degradarea cauzată de membrii familiei sale, de sublocatarul său, ca şi de fapta altor persoane cărora le-a îngăduit în orice mod folosirea, deținerea sau accesul la bun. *[**R.A.:** art. 1434 şi art. 1435 C. civ. 1864]*

Art. 1.823. Îmbunătățirile făcute de locatar. (1) Locatorul are dreptul de a păstra lucrările adăugate şi autonome efectuate asupra bunului pe durata locațiunii şi nu poate fi obligat la despăgubiri decât dacă locatarul a efectuat lucrările cu acordul prealabil al locatorului.

(2) Dacă lucrările au fost efectuate fără acordul prealabil al locatorului, acesta poate alege să ceară locatarului aducerea bunului în starea inițială, precum şi plata de despăgubiri pentru orice pagubă ar fi cauzată bunului de către locatar.

(3) În cazul în care nu a avut acordul prealabil al locatorului, locatarul nu poate invoca, în niciun caz, dreptul de retenție. *[**R.A.:** art. 43 din O.U.G. nr. 40/1999]*

Legea de aplicare: Art. 131. Dispozițiile art. 1.823 din Codul civil se aplică şi contractelor de locațiune în curs la data intrării în vigoare a Codului civil, dacă lucrările adăugate sau autonome au fost efectuate după această dată.

Secțiunea a 2-a. Reguli particulare în materia închirierii locuințelor

Art. 1.824. Închirierea făcută fără determinarea duratei. (1) Atunci când contractul de închiriere s-a încheiat fără determinarea duratei şi nu s-a convenit altfel, chiriaşul poate denunța contractul prin notificare, cu respectarea unui termen de preaviz care nu poate fi mai mic decât sfertul intervalului de timp pentru care s-a stabilit plata chiriei.

(2) În cazul prevăzut la alin. (1), locatorul poate denunța contractul prin notificare, cu respectarea unui termen de preaviz care nu poate fi mai mic de:

a) 60 de zile, dacă intervalul de timp pentru care s-a stabilit plata chiriei este de o lună sau mai mare;

b) 15 zile, dacă intervalul de timp pentru care s-a stabilit plata chiriei este mai mic de o lună.

Art. 1.825. Denunțarea în chirierii încheiate pe durată determinată. (1) Dacă închirierea este pe durată determinată, locatarul poate denunța unilateral contractul prin notificare, cu respectarea unui termen de preaviz de cel puțin 60 de zile. Orice clauză contrară este considerată nescrisă.

(2) În cazul în care închirierea este pe durată determinată, iar în contract s-a prevăzut că locatorul poate denunța unilateral contractul în vederea satisfacerii nevoilor locative proprii sau ale familiei sale, acestei denunțări i se aplică termenul de preaviz prevăzut la art. 1.824 alin. (2). *[**R.A.:** art. 24 lit. a) din Legea nr. 114/1996]*

Art. 1.826. Clauze nescrise. Este considerată nescrisă orice clauză în temeiul căreia:

a) chiriaşul este obligat să încheie o asigurare cu un asigurător impus de locator;

b) se prevede răspunderea solidară sau indivizibilă a chiriaşilor din apartamente diferite situate în acelaşi imobil, în cazul degradării elementelor de construcții şi a instalațiilor, obiectelor şi dotărilor aferente părților comune ale imobilului;

c) chiriaşul se obligă să recunoască sau să plătească în avans, cu titlu de reparaţii locative, sume stabilite pe baza estimărilor făcute exclusiv de locator;

d) locatorul este îndreptăţit să diminueze sau să suprime, fără contraprestaţie echivalentă, prestaţiile la care s-a obligat prin contract. *[**R.A.:** art. 22 din Legea nr. 114/1996]*

Art. 1.827. Vicii care ameninţă sănătatea ori integritatea corporală. (1) Dacă imobilul închiriat, prin structură sau prin starea sa, constituie o primejdie gravă pentru sănătatea celor care lucrează sau locuiesc în el, chiriaşul, chiar dacă a renunţat la acest drept, va putea rezilia contractul de închiriere, în condiţiile legii.

(2) Chiriaşul are dreptul şi la daune-interese dacă, la data încheierii contractului, nu a cunoscut viciile bunului.

Art. 1.828. Dreptul de preferinţă al chiriaşului la închiriere. (1) La încheierea unui nou contract de închiriere a locuinţei, chiriaşul are, la condiţii egale, drept de preferinţă. El nu are însă acest drept atunci când nu şi-a executat obligaţiile născute în baza închirierii anterioare.

(2) Dispoziţiile referitoare la exercitarea dreptului de preempţiune în materia vânzării sunt aplicabile în mod corespunzător.

Legea de aplicare: Art. 132. Dreptul de preferinţă al chiriaşului prevăzut la art. 1.828 din Codul civil se aplică pentru orice contract de închiriere încheiat în legătură cu aceeaşi locuinţă sau cu o parte din aceasta: a) după cel mult 3 luni de la încetarea contractului de închiriere, dacă durata acestuia a fost mai mare de un an; b) după cel mult o lună de la încetarea contractului de închiriere, dacă durata acestuia a fost mai mare sau egală cu o lună; c) după cel mult 3 zile de la încetarea contractului de închiriere, dacă durata acestuia a fost mai mică de o lună.

Art. 1.829. Folosirea părţilor şi instalaţiilor comune ale clădirii. (1) În clădirile cu mai multe apartamente, chiriaşii au dreptul de a întrebuinţa părţile şi instalaţiile de folosinţă comună ale clădirii potrivit cu destinaţia fiecăreia.

(2) Chiriaşii sunt obligaţi să contribuie la cheltuielile pentru iluminarea, încălzirea, curăţarea părţilor şi instalaţiilor de folosinţă comună, precum şi la orice alte cheltuieli pe care legea le stabileşte în sarcina lor.

Art. 1.830. Rezilierea contractului. (1) În cazul în care, fără justificare, una dintre părţile contractului de închiriere nu îşi execută obligaţiile născute din acest contract, cealaltă parte are dreptul la rezilierea contractului.

(2) De asemenea, locatorul poate cere instanţei rezilierea contractului de închiriere şi în cazul în care chiriaşul, membrii familiei sale sau alte persoane cărora acesta din urmă le-a îngăduit, în orice mod, folosirea, deţinerea sau accesul în locuinţă fie au un comportament care face imposibilă convieţuirea cu celelalte persoane care locuiesc în acelaşi imobil sau în imobile aflate în vecinătate, fie împiedică folosirea normală a locuinţei sau a părţilor comune. *[**R.A.:** art. 24 din Legea nr. 114/1996]*

Art. 1.831. Evacuarea chiriaşului. (1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, evacuarea chiriaşului se face în baza unei hotărâri judecătoreşti.

(2) Chiriaşul este obligat la plata chiriei prevăzute în contract până la data eliberării efective a locuinței, precum şi la repararea prejudiciilor de orice natură cauzate locatorului până la acea dată. *[**R.A.:** art. 25 din Legea nr. 114/1996]*

Legea de aplicare: Art. 133. Chiriaşul şi persoanele care locuiesc împreună cu acesta nu se pot prevala de dispozițiile art. 1.831 şi 1.832 din Codul civil pentru a se opune evacuării silite întemeiate pe prevederile art. 1.809 alin. (2) sau alin. (3) ori pe cele ale art. 1.816 alin. (3) din Codul civil.

Art. 1.832. Alte persoane care locuiesc împreună cu chiriaşul. (1) În lipsa unei interdicții stipulate în acest sens, şi alte persoane pot locui împreună cu chiriaşul, caz în care vor fi ținute solidar cu acesta, pe durata folosinței exercitate, pentru oricare dintre obligațiile izvorâte din contract.

(2) Încetarea, din orice cauză, a contractului de închiriere, precum şi hotărârea judecătorească de evacuare a chiriaşului sunt de drept opozabile şi se execută împotriva tuturor persoanelor care locuiesc, cu titlu sau fără titlu, împreună cu chiriaşul.

Legea de aplicare: Art. 133. Chiriaşul şi persoanele care locuiesc împreună cu acesta nu se pot prevala de dispozițiile art. 1.831 şi 1.832 din Codul civil pentru a se opune evacuării silite întemeiate pe prevederile art. 1.809 alin. (2) sau alin. (3) ori pe cele ale art. 1.816 alin. (3) din Codul civil.

Art. 1.833. Subînchirierea şi cesiunea contractului de închiriere. Chiriaşul poate ceda contractul de închiriere a locuinței sau subînchiria locuința numai cu acordul scris al locatorului, caz în care, în lipsa unei stipulații contrare, cesionarul, respectiv sublocatarul răspunde solidar cu chiriaşul pentru obligațiile asumate față de locator prin contractul de închiriere. *[**R.A.:** art. 26 din Legea nr. 114/1996]*

Art. 1.834. Decesul chiriaşului. (1) Contractul de închiriere a locuinței încetează în termen de 30 de zile de la data înregistrării decesului chiriaşului.

(2) Descendenții şi ascendenții chiriaşului au dreptul, în termenul prevăzut la alin. (1), să opteze pentru continuarea contractului de închiriere până la expirarea duratei acestuia, dacă sunt menționați în contract şi dacă au locuit împreună cu chiriaşul. Dispozițiile art. 323 alin. (3) sunt aplicabile în privința soțului supraviețuitor.

(3) Persoanele prevăzute la alin. (2), care au cerut continuarea contractului, desemnează de comun acord persoana sau persoanele care semnează contractul de închiriere în locul chiriaşului decedat. În cazul în care aceştia nu ajung la un acord în termen de 30 de zile de la data înregistrării decesului chiriaşului, desemnarea se face de către locator.

(4) Subînchirierea consimțită de chiriaş încetează la expirarea termenului prevăzut la alin. (1), dacă locațiunea nu continuă în condițiile alin. (2). În acest ultim caz, persoana desemnată potrivit alin. (3) semnează contractul de subînchiriere în locul chiriaşului decedat. *[**R.A.:** art. 27 din Legea nr. 114/1996 şi art. 12 din O.U.G. nr. 40/1999]*

Legea de aplicare: Art. 134. Dispozițiile art. 1.834 din Codul civil se aplică şi contractelor aflate în curs de executare la data intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 1.835. Locuințe cu destinație specială. Regimul închirierii prevăzut de legea specială pentru locuințele sociale, locuințele de necesitate, locuințele de

serviciu, locuințele de intervenție şi locuințele de protocol se întregeşte cu prevederile prezentului cod.

Legislație conexă: art. 38-60 din Legea nr. 114/1996 a locuinței, republicată (M. Of. nr. 393 din 31 decembrie 1997).

Secțiunea a 3-a. Reguli particulare în materia arendării

Art. 1.836. Bunuri ce pot fi arendate. Pot fi arendate orice bunuri agricole, cum ar fi:

a) terenurile cu destinație agricolă, şi anume terenuri agricole productive – arabile, viile, livezile, pepinierele viticole, pomicole, arbuştii fructiferi, plantațiile de hamei şi duzi, păşunile împădurite, terenurile ocupate cu construcții şi instalații agrozootehnice, amenajările piscicole şi de îmbunătățiri funciare, drumurile tehnologice, platformele şi spațiile de depozitare care servesc nevoilor producției agricole şi terenurile neproductive care pot fi amenajate şi folosite pentru producția agricolă;

b) animalele, construcțiile de orice fel, maşinile, utilajele şi alte asemenea bunuri destinate exploatării agricole. *[**R.A.:** art. 1 din Legea nr. 16/1994]*

Art. 1.837. Arendarea făcută pe durată nedeterminată. Dacă durata nu este determinată, arendarea se consideră a fi făcută pentru toată perioada necesară recoltării fructelor pe care bunul agricol urmează să le producă în anul agricol în care se încheie contractul. *[**R.A.:** art. 1462 C. civ. 1864]*

Art. 1.838. Condiții de formă. (1) Contractul de arendare trebuie încheiat în formă scrisă, sub sancțiunea nulității absolute.

(2) Sub sancțiunea unei amenzi civile stabilite de instanța de judecată pentru fiecare zi de întârziere, arendaşul trebuie să depună un exemplar al contractului la consiliul local în a cărui rază teritorială se află bunurile agricole arendate, pentru a fi înregistrat într-un registru special ținut de secretarul consiliului local.

(3) Când bunurile arendate sunt situate în raza teritorială a mai multor consilii locale, câte un exemplar al contractului se depune la fiecare consiliu local în a cărui rază teritorială sunt situate bunurile arendate.

(4) Dispozițiile în materie de carte funciară rămân aplicabile.

(5) Toate cheltuielile legate de încheierea, înregistrarea şi publicitatea contractului de arendare revin arendaşului. *[**R.A.:** art. 6 din Legea nr. 16/1994]*

Art. 1.839. Schimbarea categoriei de folosință. Arendaşul poate schimba categoria de folosință a terenului arendat numai cu acordul prealabil dat în scris de către proprietar şi cu respectarea dispozițiilor legale în vigoare. *[**R.A.:** art. 20 din Legea nr. 16/1994]*

Art. 1.840. Asigurarea bunurilor arendate. Arendaşul este obligat, chiar în lipsă de stipulație expresă, să asigure bunurile agricole pentru riscul pierderii recoltei ori al pieirii animalelor din cauza unor calamități naturale. *[**R.A.:** art. 5 alin. (2) din Legea nr. 16/1994]*

Art. 1.841. Reducerea arendei stabilite în bani în cazul pieirii recoltei. (1) Atunci când, pe durata arendării, întreaga recoltă a unui an sau cel puțin o jumă-

tate din ea a pierit fortuit, arendaşul poate cere reducerea proporţională a arendei dacă aceasta a fost stabilită într-o cantitate determinată de produse agricole, într-o sumă de bani determinată sau într-o sumă de bani determinabilă în funcţie de valoarea unei cantităţi determinate de produse agricole.

(2) Dacă arendarea este făcută pe mai mulţi ani, reducerea nu se va stabili decât la sfârşitul arendării, când se va face o compensare a recoltelor tuturor anilor de folosinţă. *[**R.A.:** art. 21 din Legea nr. 16/1994]*

Legea de aplicare: Art. 135. (1) În cazurile prevăzute la art. 1.841-1.843 din Codul civil, dacă încheierea contractului de asigurare pentru riscul pieirii fortuite a recoltei era obligatorie potrivit legii sau contractului de arendare, indemnizaţia de asigurare se împarte între arendator şi arendaş, proporţional cu suportarea de către aceştia a riscului pieirii fortuite a recoltei. (2) În cazul necontractării asigurării potrivit legii sau contractului de arendare, partea obligată să contracteze asigurarea răspunde faţă de cealaltă parte pentru prejudiciul astfel cauzat.

Art. 1.842. Excepţii. (1) Arendaşul nu poate obţine reducerea arendei în cazul în care pieirea recoltei a avut loc după ce a fost culeasă.

(2) Reducerea arendei nu va putea fi cerută nici atunci când cauza pagubei era cunoscută la data încheierii contractului. *[**R.A.:** art. 1459 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 135. (1) În cazurile prevăzute la art. 1.841-1.843 din Codul civil, dacă încheierea contractului de asigurare pentru riscul pieirii fortuite a recoltei era obligatorie potrivit legii sau contractului de arendare, indemnizaţia de asigurare se împarte între arendator şi arendaş, proporţional cu suportarea de către aceştia a riscului pieirii fortuite a recoltei. (2) În cazul necontractării asigurării potrivit legii sau contractului de arendare, partea obligată să contracteze asigurarea răspunde faţă de cealaltă parte pentru prejudiciul astfel cauzat.

Art. 1.843. Riscul pieirii fructelor în cazul în care arenda se plăteşte în fructe. (1) Atunci când arenda este stabilită într-o cotă din fructe sau într-o sumă de bani determinabilă în funcţie de valoarea unei astfel de cote, pieirea fortuită, în tot sau în parte, a fructelor de împărţit este suportată proporţional şi nu dă niciuneia dintre părţi acţiune în despăgubire împotriva celeilalte.

(2) Dacă însă pieirea s-a produs după culegerea fructelor şi una dintre părţi întârzie în mod culpabil predarea sau recepţia lor, cota cuvenită acesteia se reduce cu fructele pierdute, iar cota celeilalte părţi se consideră ca şi cum nu ar fi survenit nicio pierdere, afară numai dacă fructele ar fi pierit chiar dacă predarea şi recepţia fructelor se făceau la timp. *[**R.A.:** art. 1469 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 135. (1) În cazurile prevăzute la art. 1.841-1.843 din Codul civil, dacă încheierea contractului de asigurare pentru riscul pieirii fortuite a recoltei era obligatorie potrivit legii sau contractului de arendare, indemnizaţia de asigurare se împarte între arendator şi arendaş, proporţional cu suportarea de către aceştia a riscului pieirii fortuite a recoltei. (2) În cazul necontractării asigurării potrivit legii sau contractului de arendare, partea obligată să contracteze asigurarea răspunde faţă de cealaltă parte pentru prejudiciul astfel cauzat.

Art. 1.844. Plata arendei în fructe. Atunci când arenda se plăteşte în fructe, în lipsa altui termen prevăzut în contract, arendaşul este de drept în întârziere pentru

predarea lor de la data culegerii, iar arendatorul este de drept în întârziere pentru recepție de la data la care a fost notificat în scris de către arendaș.

Art. 1.845. Caracterul executoriu. Contractele de arendare încheiate în formă autentică, precum şi cele înregistrate la consiliul local constituie, în condițiile legii, titluri executorii pentru plata arendei la termenele şi în modalitățile stabilite în contract. *[**R.A.:** art. 6 alin. (5) din Legea nr. 16/1994]*

Legea de aplicare: Art. 136. În aplicarea art. 1.845 din Codul civil, în cazul în care contractul nu prevede termenele şi modalitățile de plată a chiriei, executarea silită a obligației se face în termenele şi modalitățile prevăzute de legislația aplicabilă.

Art. 1.846. Cesiunea arendării. Cu acordul scris al arendatorului, arendaşul poate să cesioneze contractul de arendare soțului care participă la exploatarea bunurilor arendate sau descendenților săi majori. *[**R.A.:** art. 21[1] din Legea nr. 16/1994]*

Art. 1.847. Interdicția subarendării. (1) Nu sunt permise oficiile de arendaşi.

(2) Subarendarea totală sau parțială este interzisă, sub sancțiunea nulității absolute. *[**R.A.:** art. 22 din Legea nr. 16/1994]*

Art. 1.848. Reînnoirea arendării. (1) Contractul de arendare se reînnoieşte de drept, pentru aceeaşi durată, dacă niciuna dintre părți nu a comunicat cocontractantului, în scris, refuzul său cu cel puțin 6 luni înainte de expirarea termenului, iar în cazul terenurilor cu destinație agricolă, cu cel puțin un an.

(2) Dacă durata contractului de arendare este de un an sau mai scurtă, termenele de refuz al reînnoirii prevăzute la alin. (1) se reduc la jumătate. *[**R.A.:** art. 12 din Legea nr. 16/1994]*

Art. 1.849. Dreptul de preempțiune. Arendaşul are drept de preempțiune cu privire la bunurile agricole arendate, care se exercită potrivit art. 1.730-1.739.

Art. 1.850. Cazuri speciale de încetare a contractului. Contractul de arendare încetează prin decesul, incapacitatea sau falimentul arendaşului. *[**R.A.:** art. 25[1] din Legea nr. 16/1994]*

Capitolul VI. Contractul de antrepriză

Secțiunea 1. Reguli comune privind contractul de antrepriză

§1. Dispoziții generale

Art. 1.851. Noțiune. (1) Prin contractul de antrepriză, antreprenorul se obligă ca, pe riscul său, să execute o anumită lucrare, materială ori intelectuală, sau să presteze un anumit serviciu pentru beneficiar, în schimbul unui preț.

(2) Dispozițiile prezentei secțiuni sunt aplicabile, în mod corespunzător, şi antreprizei pentru lucrări de construcții, dacă sunt compatibile cu regulile particulare prevăzute pentru acest contract. *[**R.A.:** art. 1470 C. civ. 1864]*

Art. 1.852. Contractul de subantrepriză. (1) Prin contractul de subantrepriză antreprenorul poate încredința unuia sau mai multor subantreprenori executarea

unor părți ori elemente ale lucrării sau serviciilor, afară de cazul în care contractul de antrepriză a fost încheiat în considerarea persoanei sale.

(2) În raporturile cu beneficiarul, antreprenorul răspunde pentru fapta subantreprenorului la fel ca pentru propria sa faptă.

(3) Subantrepriza este supusă dispozițiilor prevăzute pentru contractul de antrepriză. *[**R.A.:** art. 1487-1489 C. civ. 1864]*

Art. 1.853. Incapacități. Dispozițiile art. 1.655 alin. (1) se aplică în mod corespunzător şi contractului de antrepriză.

Art. 1.854. Prețul. (1) Prețul antreprizei poate consta într-o sumă de bani sau în orice alte bunuri sau prestații.

(2) Prețul trebuie să fie serios şi determinat sau cel puțin determinabil.

(3) Atunci când contractul nu cuprinde clauze referitoare la preț, beneficiarul datorează prețul prevăzut de lege ori calculat potrivit legii sau, în lipsa unor asemenea prevederi legale, prețul stabilit în raport cu munca depusă şi cheltuielile necesare pentru executarea lucrării ori prestarea serviciului, avându-se în vedere şi uzanțele existente. *[**R.A.:** art. 1486 C. civ. 1864]*

Art. 1.855. Delimitarea față de vânzare. Contractul este de vânzare, iar nu de antrepriză, atunci când, potrivit intenției părților, executarea lucrării nu constituie scopul principal al contractului, avându-se în vedere şi valoarea bunurilor furnizate.

Art. 1.856. Acțiunea directă a lucrătorilor. În măsura în care nu au fost plătite de antreprenor, persoanele care, în baza unui contract încheiat cu acesta, au desfăşurat o activitate pentru prestarea serviciilor sau executarea lucrării contractate au acțiune directă împotriva beneficiarului, până la concurența sumei pe care acesta din urmă o datorează antreprenorului la momentul introducerii acțiunii. *[**R.A.:** art. 1488 C. civ. 1864]*

§2. Obligațiile părților

Art. 1.857. Procurarea, păstrarea şi întrebuințarea materialelor. (1) Dacă din lege sau din contract nu rezultă altfel, antreprenorul este obligat să execute lucrarea cu materialele sale.

(2) Antreprenorul care lucrează cu materialele sale răspunde pentru calitatea acestora, potrivit dispozițiilor de la contractul de vânzare.

(3) Antreprenorul căruia beneficiarul i-a încredințat materialele este obligat să le păstreze şi să le întrebuințeze potrivit destinației lor, conform regulilor tehnice aplicabile, să justifice modul în care acestea au fost întrebuințate şi să restituie ceea ce nu a fost folosit la executarea lucrării. *[**R.A.:** art. 1479 şi art. 1484 C. civ. 1864]*

Art. 1.858. Informarea beneficiarului. Antreprenorul este obligat să îl informeze fără întârziere pe beneficiar dacă normala executare a lucrării, trăinicia ei sau folosirea potrivit cu destinația acesteia ar fi primejduită din cauza:

a) materialelor procurate sau a celorlalte mijloace pe care, potrivit contractului, beneficiarul le-a pus la dispoziție;

b) instrucțiunilor necorespunzătoare date de beneficiar;

c) existenței sau ivirii unor împrejurări pentru care antreprenorul nu este ținut să răspundă.

Art. 1.859. Neluarea măsurilor necesare de către beneficiar. (1) În cazul în care beneficiarul, deşi a fost înştiințat de către antreprenor în condițiile art. 1.858, nu ia măsurile necesare într-un termen potrivit cu împrejurările, antreprenorul poate rezilia contractul sau poate continua executarea acestuia pe riscul beneficiarului, notificându-l în acest sens.

(2) Cu toate acestea, dacă lucrarea ar fi de natură să amenințe sănătatea sau integritatea corporală a persoanelor, antreprenorul este obligat să ceară rezilierea contractului, sub sancțiunea de a prelua riscul şi de a răspunde pentru prejudiciile cauzate inclusiv terților.

Art. 1.860. Pieirea lucrării înainte de recepție. (1) Dacă anterior recepției lucrarea piere ori se deteriorează din cauze neimputabile beneficiarului, antreprenorul care a procurat materialul este dator să o refacă pe cheltuiala sa şi cu respectarea condițiilor şi termenelor inițiale, ținând seama, dacă este cazul, de regulile privind suspendarea fortuită a executării obligației.

(2) Atunci când materialul a fost procurat de beneficiar, acesta este ținut să suporte cheltuielile refacerii lucrării numai dacă pieirea s-a datorat unui viciu al materialelor. În celelalte cazuri, beneficiarul este obligat să furnizeze din nou materialele, dacă pieirea sau deteriorarea nu este imputabilă antreprenorului.

(3) Dispozițiile prezentului articol nu sunt aplicabile atunci când pieirea sau deteriorarea are loc după recepția lucrării, situație în care antreprenorul rămâne răspunzător, dacă este cazul, în temeiul garanției contra viciilor şi pentru calitățile convenite. *[**R.A.:** art. 1479-1481 C. civ. 1864]*

Art. 1.861. Controlul executării lucrării. Beneficiarul are dreptul ca, pe propria sa cheltuială, să controleze lucrarea în cursul executării ei, fără a-l stânjeni în mod nejustificat pe antreprenor, precum şi să îi comunice acestuia observațiile sale.

Art. 1.862. Recepția lucrării. (1) De îndată ce a primit comunicarea prin care antreprenorul îl înştiințează că lucrarea este finalizată, beneficiarul are obligația ca, într-un termen rezonabil potrivit naturii lucrării şi uzanțelor din domeniu, să o verifice şi, dacă aceasta corespunde condițiilor stabilite prin contract, să o recepționeze, precum şi, atunci când este cazul, să o ridice.

(2) Dacă, fără motive temeinice, beneficiarul nu se prezintă sau nu comunică neîntârziat antreprenorului rezultatul verificării, lucrarea se socoteşte recepționată fără rezerve.

(3) Beneficiarul care a recepționat lucrarea fără rezerve nu mai are dreptul de a invoca viciile aparente ale lucrării sau lipsa aparentă a calităților convenite. *[**R.A.:** art. 1482 C. civ. 1864]*

Art. 1.863. Garanția contra viciilor şi pentru calitățile convenite. Antreprenorul datorează garanție contra viciilor lucrării şi pentru calitățile convenite, potrivit dispozițiilor privind garanția contra viciilor lucrului vândut, care se aplică în mod corespunzător. *[**R.A.:** art. 1483 C. civ. 1864]*

Art. 1.864. Exigibilitatea prețului. (1) Atunci când obiectul contractului este o lucrare, beneficiarul este obligat să îi plătească antreprenorului prețul la data şi locul recepției întregii lucrări, dacă prin lege sau contract nu se prevede altfel.

(2) În cazul în care lucrarea a pierit ori s-a deteriorat înainte de recepție, fără vina beneficiarului, antreprenorul nu are dreptul la preț atunci când el a dat materialul sau când pieirea ori deteriorarea a avut o altă cauză decât viciile materialului dat de beneficiar. În acest caz, contractul rămâne în ființă, fiind aplicabile dispozițiile art. 1.860.

Art. 1.865. Prețul estimat. (1) Atunci când, cu ocazia încheierii contractului, prețul lucrărilor sau al serviciilor a făcut obiectul unei estimări, antreprenorul trebuie să justifice orice creştere a prețului.

(2) Beneficiarul nu este ținut să plătească această creştere decât în măsura în care ea rezultă din lucrări sau servicii care nu puteau fi prevăzute de către antreprenor la momentul încheierii contractului.

Art. 1.866. Prețul stabilit în funcție de valoarea lucrărilor sau serviciilor. Dacă prețul este stabilit în funcție de valoarea lucrărilor executate, a serviciilor prestate sau a bunurilor furnizate, antreprenorul este ținut, la cererea beneficiarului, să îi dea socoteală despre stadiul lucrărilor, despre serviciile deja prestate şi despre cheltuielile deja efectuate.

Art. 1.867. Prețul forfetar. (1) Atunci când contractul este încheiat pentru un preț global, beneficiarul trebuie să plătească prețul convenit şi nu poate cere o diminuare a acestuia, motivând că lucrarea sau serviciul a necesitat mai puțină muncă ori a costat mai puțin decât s-a prevăzut.

(2) Tot astfel, antreprenorul nu poate pretinde o creştere a prețului pentru motive opuse celor menționate la alin. (1).

(3) Prețul forfetar rămâne neschimbat, cu toate că s-au adus modificări cu privire la condițiile de executare inițial prevăzute, dacă părțile nu au convenit altfel. *[**R.A.:** art. 1484 C. civ. 1864]*

Art. 1.868. Vânzarea bunurilor neridicate în termen. (1) Dacă antreprenorul s-a obligat să execute o lucrare cu materialul beneficiarului sau să presteze un serviciu cu privire la un bun pe care beneficiarul i l-a predat în acest scop, iar acesta din urmă nu ridică bunul în termen de 6 luni socotit din ziua convenită pentru recepție sau, când lucrarea ori serviciul s-a finalizat mai târziu, de la data finalizării, antreprenorul, după ce l-a înştiințat în scris pe beneficiar, are dreptul să vândă bunul cu diligența unui mandatar cu titlu gratuit al beneficiarului.

(2) După reținerea prețului lucrării şi a cheltuielilor de vânzare, antreprenorul va consemna diferența la dispoziția beneficiarului.

(3) Dispozițiile prezentului articol nu sunt aplicabile în cazul în care beneficiarul introduce împotriva antreprenorului o acțiune întemeiată pe neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a lucrării.

Art. 1.869. Ipoteca legală. Pentru garantarea plății prețului datorat pentru lucrare, antreprenorul beneficiază de o ipotecă legală asupra lucrării, constituită şi conservată în condițiile legii. *[**R.A.:** art. 1737 pct. 4 şi art. 1742 C. civ. 1864]*

§3. Încetarea contractului

Art. 1.870. Decesul beneficiarului. Decesul beneficiarului nu determină încetarea contractului decât dacă aceasta face imposibilă sau inutilă executarea sa. *[R.A.: art. 1485 C. civ. 1864]*

Art. 1.871. Decesul antreprenorului sau incapacitatea sa de a executa contractul. (1) În cazul în care antreprenorul decedează sau devine, fără culpa sa, incapabil de a finaliza lucrarea sau de a presta serviciul, contractul încetează dacă a fost încheiat în considerarea aptitudinilor personale ale antreprenorului.

(2) Beneficiarul este ținut să recepționeze partea deja executată, dacă o poate folosi.

(3) De asemenea, în cazul prevăzut la alin. (1), beneficiarul este obligat să plătească, în proporție cu prețul convenit, valoarea lucrărilor efectuate și a cheltuielilor făcute în vederea finalizării lucrării, însă numai în măsura în care aceste lucrări și cheltuieli îi sunt de folos.

(4) Beneficiarul are dreptul, cu condiția de a plăti o indemnizație adecvată, să ceară predarea materialelor pregătite și a planurilor pe cale de a fi puse în executare, dispozițiile legale privitoare la drepturile de proprietate intelectuală rămânând aplicabile. *[R.A.: art. 1485 C. civ. 1864]*

Art. 1.872. Rezoluțiunea sau rezilierea contractului imputabilă antreprenorului. Beneficiarul are dreptul să obțină rezilierea sau, după caz, rezoluțiunea contractului în cazurile în care, fără justificare:

a) respectarea termenului convenit pentru recepția lucrării a devenit vădit imposibilă;

b) lucrarea sau serviciul nu se execută în modul convenit și într-un termen stabilit de beneficiar potrivit cu împrejurările, antreprenorul nu remediază lipsurile constatate și nu schimbă pentru viitor modul de executare a lucrării sau serviciului;

c) nu se execută alte obligații ce revin antreprenorului potrivit legii sau în temeiul contractului.

Art. 1.873. Rezoluțiunea sau rezilierea contractului imputabilă beneficiarului. Dacă antreprenorul nu poate începe sau continua executarea contractului din cauza neîndeplinirii fără justificare de către beneficiar a propriilor obligații, antreprenorul este îndreptățit să obțină rezoluțiunea ori rezilierea contractului, cu daune-interese, dacă este cazul.

Secțiunea a 2-a. Contractul de antrepriză pentru lucrări de construcții

Art. 1.874. Noțiune. Prin contractul de antrepriză pentru lucrări de construcții, antreprenorul se obligă să execute lucrări care, potrivit legii, necesită eliberarea autorizației de construire.

Art. 1.875. Obligații accesorii ale beneficiarului. (1) Beneficiarul este obligat să permită antreprenorului, în măsura în care este necesară pentru executarea lucrării, folosirea căilor de acces, a instalațiilor proprii de alimentare cu apă și a altor utilități ce deservesc imobilul.

(2) Beneficiarul este obligat să obțină toate autorizațiile cerute de lege pentru executarea lucrării. În vederea executării acestei obligații, antreprenorul trebuie să coopereze cu beneficiarul, furnizându-i informațiile necesare pe care le deține sau pe care ar trebui să le dețină în considerarea specializării sale.

Art. 1.876. Controlul executării lucrărilor. (1) În cursul executării contractului, beneficiarul are dreptul ca, fără a stânjeni activitatea normală a antreprenorului, să controleze stadiul de execuție, calitatea şi aspectul lucrărilor efectuate şi ale materialelor întrebuințate, precum şi orice alte aspecte referitoare la îndeplinirea de către antreprenor a obligațiilor sale contractuale.

(2) Beneficiarul comunică antreprenorului constatările şi instrucțiunile sale în scris, dacă nu s-a convenit altfel.

(3) La finalizarea acelei părți din lucrare ce urmează a fi acoperită prin executarea ulterioară a altor lucrări sau prin montarea unor elemente de construcții, antreprenorul şi beneficiarul sunt obligați să constate împreună existența părții finalizate şi conformitatea acesteia cu dispozițiile legale şi clauzele contractului. În acest scop, dacă nu s-a convenit altfel, antreprenorul îl convoacă pe beneficiar la locul executării lucrării înăuntrul unui termen rezonabil, a cărui întindere se stabileşte, potrivit uzanțelor existente, în raport cu natura lucrării şi locul situării acesteia. În cazul în care beneficiarul nu se prezintă la termenul comunicat în scris sau pe altă cale convenită de către părți, antreprenorul poate întocmi singur actul de constatare a lucrării ce urmează a fi acoperită.

Art. 1.877. Împrejurări care împiedică executarea lucrărilor. (1) În cazul în care, în cursul executării contractului, constată greşeli sau lipsuri în lucrările de proiectare în temeiul cărora s-a încheiat contractul, antreprenorul este obligat să comunice de îndată beneficiarului şi proiectantului constatările sale, împreună cu propunerile de remediere, în măsura în care acestea intră în domeniul pregătirii sale profesionale, precum şi să ceară beneficiarului să ia măsurile corespunzătoare.

(2) Dacă beneficiarul, luând şi avizul proiectantului, nu comunică de îndată măsurile luate pentru înlăturarea greşelilor sau lipsurilor semnalate ori dacă măsurile luate nu sunt corespunzătoare, antreprenorul poate să suspende executarea lucrărilor, înştiințându-i de îndată despre aceasta pe beneficiar şi proiectant.

Art. 1.878. Recepția lucrărilor. Riscul contractului. (1) După finalizarea construcției, se va proceda, în condițiile legii, la recepția provizorie la terminarea lucrării, urmată de recepția finală.

(2) Riscurile trec asupra beneficiarului de la data recepției provizorii la terminarea lucrării. *[**R.A.:** art. 1482 C. civ. 1864]*

Art. 1.879. Răspunderea pentru vicii. (1) Termenele de garanție contra viciilor lucrării sunt cele stabilite de legea specială.

(2) Arhitectul sau inginerul este exonerat de răspunderea pentru viciile lucrării numai dacă dovedeşte că acestea nu rezultă din deficiențe ale expertizelor sau planurilor pe care le-a furnizat şi, dacă este cazul, din vreo lipsă de diligență în coordonarea sau supravegherea lucrărilor.

(3) Antreprenorul este exonerat de răspundere numai dacă dovedeşte că viciile rezultă din deficiențe ale expertizelor sau planurilor arhitectului ori ale inginerului

ales de către beneficiar. Subantreprenorul nu este exonerat decât dacă dovedeşte că viciile rezultă din deciziile antreprenorului sau din expertizele ori planurile arhitectului sau ale inginerului.

(4) Fiecare dintre părţile prevăzute la alin. (2) şi (3) poate fi exonerată de răspundere dacă dovedeşte că aceste vicii rezultă din deciziile impuse de beneficiar în alegerea solului sau a materialelor ori în alegerea subantreprenorilor, a experţilor sau a metodelor de construire. Exonerarea de răspundere nu operează atunci când aceste vicii, deşi puteau să fie prevăzute în cursul executării lucrării, nu au fost notificate beneficiarului. Prevederile art. 1.859 rămân aplicabile. *[**R.A.:** art. 1483 şi art. 1487 C. civ. 1864]*

Art. 1.880. Începutul prescripţiei privind răspunderea pentru vicii. (1) Prescripţia dreptului la acţiune pentru vicii aparente începe să curgă de la data recepţiei finale sau, după caz, a împlinirii termenului acordat antreprenorului prin procesul-verbal de recepţie finală, pentru înlăturarea viciilor constatate.

(2) Prescripţia dreptului la acţiune pentru viciile lucrării de proiectare începe să curgă odată cu prescripţia dreptului la acţiune pentru viciile lucrărilor executate de antreprenor, afară numai dacă viciile lucrărilor de proiectare au fost descoperite mai înainte, caz în care prescripţia va începe să curgă de la data descoperirii acestora.

Capitolul VII. Contractul de societate

Secţiunea 1. Dispoziţii generale

Art. 1.881. Noţiune. (1) Prin contractul de societate două sau mai multe persoane se obligă reciproc să coopereze pentru desfăşurarea unei activităţi şi să contribuie la aceasta prin aporturi băneşti, în bunuri, în cunoştinţe specifice sau prestaţii, cu scopul de a împărţi beneficiile sau de a se folosi de economia ce ar putea rezulta.

(2) Fiecare asociat contribuie la suportarea pierderilor proporţional cu participarea la distribuţia beneficiului, dacă prin contract nu s-a stabilit altfel.

(3) Societatea se poate constitui cu sau fără personalitate juridică. *[**R.A.:** art. 1491, art. 1521 şi art. 1522 C. civ. 1864]*

Art. 1.882. Condiţii de validitate. (1) Poate fi asociat orice persoană fizică sau persoană juridică, afară de cazul în care prin lege se dispune altfel. Un soţ nu poate deveni asociat prin aportarea de bunuri comune decât cu consimţământul celuilalt soţ, dispoziţiile art. 349 aplicându-se în mod corespunzător.

(2) Orice societate trebuie să aibă un obiect determinat şi licit, în acord cu ordinea publică şi bunele moravuri.

(3) Fiecare asociat trebuie să contribuie la constituirea societăţii prin aporturi băneşti, în bunuri, în prestaţii sau cunoştinţe specifice. *[**R.A.:** art. 1492 C. civ. 1864]*

Art. 1.883. Regimul aporturilor. (1) În cazul unei societăţi cu personalitate juridică, aporturile intră în patrimoniul societăţii, iar în cazul unei societăţi fără personalitate juridică, aporturile devin coproprietatea asociaţilor, afară de cazul în care au convenit, în mod expres, că vor trece în folosinţa lor comună.

(2) În cazul aportului unor bunuri imobile sau, după caz, al altor drepturi reale imobiliare, contractul se încheie în formă autentică.

(3) Transferul drepturilor asupra bunurilor aportate este supus formelor de publicitate prevăzute de lege. Dacă înscrierea dreptului în registrele de publicitate a fost făcută înainte de data înmatriculării societății, transferul drepturilor este, în toate cazurile, afectat de condiția dobândirii personalității juridice.

Art. 1.884. Forma contractului. (1) Contractul de societate se încheie în formă scrisă. Dacă prin lege nu se prevede altfel, forma scrisă este necesară numai pentru dovada contractului.

(2) Sub sancțiunea nulității absolute, contractul prin care se înființează o societate cu personalitate juridică trebuie încheiat în formă scrisă şi trebuie să prevadă asociații, aporturile, forma juridică, obiectul, denumirea şi sediul societății.

Art. 1.885. Durata societății. (1) Durata societății este nedeterminată, dacă prin contract nu se prevede altfel.

(2) Asociații pot prelungi durata societății, înainte de expirarea acesteia. *[**R.A.:** art. 1502 şi art. 1527 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 137. În aplicarea art. 1.885 alin. (1) din Codul civil, stipularea constituirii societății „pe durată nelimitată" semnifică „pe durată nedeterminată", indiferent de data constituirii.

Art. 1.886. Răspunderea asociaților fondatori şi a primilor administratori. (1) Asociații fondatori şi primii administratori numiți prin contract răspund solidar pentru prejudiciul cauzat prin nerespectarea unei condiții de formă a contractului de societate sau a unei formalități necesare pentru constituirea societății ori, dacă este cazul, pentru dobândirea personalității juridice de către aceasta.

(2) În cazul modificării contractului, dispozițiile alin. (1) se aplică administratorilor cu drept de reprezentare a societății aflați în funcție la data modificării, respectiv la data la care ar fi trebuit să se îndeplinească formalitățile referitoare la această modificare.

Art. 1.887. Domeniul de aplicare. (1) Prezentul capitol constituie dreptul comun în materia societăților.

(2) Legea poate reglementa diferite tipuri de societăți în considerarea formei, naturii sau obiectului de activitate. *[**R.A.:** art. 1351 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 138. Societățile reglementate de legi speciale continuă să fie supuse acestora.

Art. 1.888. Formele societare. După forma lor, societățile pot fi:

a) simple;

b) în participație;

c) în nume colectiv;

d) în comandită simplă;

e) cu răspundere limitată;

f) pe acțiuni;

g) în comandită pe acțiuni;

h) cooperative;

i) alt tip de societate anume reglementat de lege. *[**R.A.:** art. 1493 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 139. (1) Societăţile civile constituite în temeiul Codului civil din 1864 se pot transforma în oricare dintre formele de societate reglementate de Codul civil sau de alte legi, cu respectarea condiţiilor prevăzute de acestea. Actele săvârşite de acestea anterior intrării în vigoare a Codului civil rămân supuse legii în vigoare la data încheierii lor. (2) Răspunderea asociaţilor, atât între ei, cât şi faţă de terţi, pentru actele şi faptele săvârşite anterior transformării rămâne supusă legii în vigoare la data încheierii sau săvârşirii acestora.

Art. 1.889. Dobândirea personalităţii juridice. (1) Prin contractul de societate sau printr-un act separat, asociaţii pot conveni constituirea unei societăţi cu personalitate juridică, cu respectarea condiţiilor prevăzute de lege. În acest caz, răspunderea lor pentru datoriile sociale este subsidiară, nelimitată şi solidară, dacă prin lege nu se dispune altfel.

(2) Dacă, potrivit voinţei asociaţilor, societatea urmează să aibă personalitate juridică, indiferent de obiectul de activitate, ea poate fi constituită numai în forma şi condiţiile prevăzute de legea specială care îi conferă personalitate juridică.

(3) Societatea dobândeşte personalitate juridică prin şi de la data înmatriculării în registrul comerţului, dacă prin lege nu se dispune altfel.

(4) Până la data dobândirii personalităţii juridice, raporturile dintre asociaţi sunt guvernate de regulile aplicabile societăţii simple.

Secţiunea a 2-a. Societatea simplă

§1. Încheierea contractului de societate

Art. 1.890. Condiţii de formă. Contractul de societate nu este supus unor formalităţi speciale, cu excepţia celor prevăzute la art. 1.884 alin. (1) şi celor care rezultă din natura bunurilor ce constituie aport.

Legislaţie conexă: art. 5 alin. (6) lit. a) LSC.

Art. 1.891. Modificarea contractului de societate. În lipsă de stipulaţie contrară sau dacă prin lege nu se dispune altfel, modificarea contractului de societate se face cu respectarea dispoziţiilor prevăzute de lege pentru încheierea sa valabilă. *[**R.A.:** art. 1524 C. civ. 1864]*

Art. 1.892. Personalitatea juridică. (1) Societatea simplă nu are personalitate juridică.

(2) Dacă asociaţii doresc dobândirea personalităţii juridice, prin actul de modificare a contractului de societate vor indica, în mod expres, forma juridică a acesteia şi vor pune de acord toate clauzele sale cu dispoziţiile legale aplicabile societăţii nou-înfiinţate.

(3) În cazul prevăzut la alin. (2) dobândirea personalităţii juridice se face fără a se dispune dizolvarea societăţii simple. Asociaţii şi societatea nou-înfiinţată răspund solidar şi indivizibil pentru toate datoriile societăţii născute înainte de dobândirea personalităţii juridice.

Art. 1.893. Societăţile de fapt. Societăţile supuse condiţiei înmatriculării conform legii şi rămase neînmatriculate, precum şi societăţile de fapt sunt asimilate societăţilor simple.

§2. Efectele contractului de societate

I. Drepturile şi obligaţiile asociaţilor între ei

Art. 1.894. Formarea capitalului social. (1) Asociaţii contribuie la formarea capitalului social al societăţii, prin aporturi băneşti sau în bunuri, după caz.

(2) Capitalul social subscris se divide în părţi egale, numite părţi de interes, care se distribuie asociaţilor proporţional cu aporturile fiecăruia, dacă prin lege sau contractul de societate nu se prevede altfel.

(3) Asociaţii se pot obliga la aport în prestaţii sau în cunoştinţe specifice, cu titlu de aport societar. În schimbul acestui aport, asociaţii participă, potrivit actului constitutiv, la împărţirea beneficiilor şi suportarea pierderilor, precum şi la luarea deciziilor în societate.

Art. 1.895. Realizarea aporturilor. (1) Fiecare dintre asociaţi răspunde faţă de societate şi faţă de ceilalţi asociaţi pentru vărsarea aporturilor la care s-a obligat.

(2) Drepturile conferite de părţile de interes sunt suspendate până la vărsarea aporturilor la capitalul social. *[**R.A.:** art. 1503 alin. (1) C. civ. 1864]*

Art. 1.896. Aportul în bunuri. (1) Aportul în bunuri, altele decât cele fungibile, se efectuează prin transferul drepturilor asupra acestora şi predarea efectivă a bunurilor în stare de funcţionare potrivit destinaţiei sociale.

(2) Asociatul care aportează proprietatea sau un alt drept real asupra unui bun răspunde pentru efectuarea aportului întocmai unui vânzător faţă de cumpărător, iar asociatul care aportează folosinţa răspunde pentru efectuarea aportului întocmai unui locator faţă de locatar.

(3) Aporturile constând în bunuri fungibile sau consumptibile nu pot fi subscrise cu titlu de aport în folosinţă, ci devin, în toate cazurile, proprietatea asociaţilor, chiar dacă în contractul de societate nu s-a stipulat aceasta în mod expres. *[**R.A.:** art. 1503 alin. (2) C. civ. 1864]*

Art. 1.897. Aportul în bunuri incorporale. (1) Asociatul care aportează o creanţă răspunde pentru existenţa creanţei la momentul aportului şi încasarea acesteia la scadenţă, fiind obligat să acopere cuantumul acesteia, dobânda legală care începe să curgă de la scadenţă şi orice alte daune ce ar rezulta, dacă creanţa nu se încasează în tot sau în parte.

(2) Asociatul care aportează acţiuni sau părţi sociale emise de o altă societate răspunde pentru efectuarea aportului întocmai unui vânzător faţă de cumpărător.

(3) Asociatul care aportează cambii sau alte titluri de credit care circulă în comerţ răspunde potrivit alin. (1).

Art. 1.898. Aportul în numerar. Asociatul care a subscris ca aport o sumă de bani datorează în caz de neexecutare suma la care s-a obligat, dobânda legală de la scadenţă şi orice alte daune care ar rezulta, fiind de drept pus în întârziere. *[**R.A.:** art. 1504 C. civ. 1864]*

Legislaţie conexă: art. 65 LSC.

Art. 1.899. Aporturile în prestații și cunoștințe specifice. (1) Aportul în prestații sau cunoștințe specifice este datorat în mod continuu, atât timp cât asociatul care s-a obligat la acesta este membru al societății, iar asociatul este ținut față de societate pentru toate câștigurile realizate din activitățile care fac obiectul aportului.

(2) Aporturile în prestații sau cunoștințe specifice se efectuează prin desfășurarea de către asociatul care s-a obligat a unor activități concrete și prin punerea la dispoziția societății a unor informații, pentru realizarea obiectului acesteia, în modalitățile și condițiile stabilite prin contractul de societate.

(3) Neexecutarea aportului în prestații sau cunoștințe specifice dă loc numai la o acțiune în excludere cu daune-interese, dacă este cazul. *[**R.A.:** art. 1505 C. civ. 1864]*

Art. 1.900. Regimul părților de interes. (1) Părțile de interes sunt indivizibile.

(2) Părțile de interes plătite sau vărsate în întregime dau drept de vot în adunarea asociaților, dacă prin contract nu s-a prevăzut altfel.

(3) Când o parte de interes devine proprietatea comună a mai multor persoane, acestea sunt obligate să desemneze un reprezentant unic pentru exercitarea drepturilor sociale aferente.

(4) Cât timp o parte de interes este proprietatea comună a mai multor persoane, acestea răspund în mod solidar pentru efectuarea vărsămintelor datorate.

Art. 1.901. Transmiterea părților de interes. (1) Transmiterea părților de interes se face în limitele și condițiile prevăzute de lege și de contractul de societate. Transmiterea părților de interes către persoane din afara societății este permisă cu consimțământul tuturor asociaților. Părțile de interes se pot transmite și prin moștenire, dacă prin contract nu se dispune altfel.

(2) Orice asociat poate răscumpăra, substituindu-se în drepturile dobânditorului, părțile de interes dobândite cu titlu oneros de un terț fără consimțământul tuturor asociaților, în termen de 60 de zile de la data la care a cunoscut sau ar fi trebuit să cunoască cesiunea. Dacă mai mulți asociați exercită concomitent acest drept, părțile de interes se alocă proporțional cu cota de participare la profit.

(3) În cazul prevăzut la alin. (2) și ori de câte ori legea impune cesiunea părților de interes, valoarea acestora este stabilită de un expert agreat de părțile cesiunii sau, în lipsa unui acord, de către instanță.

(4) Cesiunea cu titlu gratuit a părților de interes este asimilată unei cesiuni cu titlu oneros și dă loc la aplicarea dispozițiilor alin. (2) și (3). În privința formei, cesiunea cu titlu gratuit este supusă regimului juridic al donației.

Art. 1.902. Participarea la profit și pierderi. (1) Participarea la profitul societății implică și contribuția la pierderile societății, în condițiile prevăzute de contractul de societate, ale prezentului capitol sau ale legii speciale aplicabile, după caz.

(2) Partea fiecărui asociat la profituri și pierderi este proporțională cu aportul său la capitalul social, dacă nu s-a convenit altfel. Partea la profituri și pierderi a asociatului al cărui raport[1] constă în prestații sau cunoștințe specifice este egală cu cea a asociatului care a contribuit cu aportul cel mai mic, dacă nu s-a convenit altfel.

---

[1] *N.r.* Credem că este o eroare de redactare, fiind vorba despre „Partea la profituri și pierderi a asociatului al cărui aport constă în...", în loc de „Partea la profituri și pierderi a asociatului al cărui raport constă în...".

(3) Asociații pot participa la câştig în proporție diferită de contribuția la pierderi, cu condiția ca astfel de diferențe să fie rezonabile potrivit cu împrejurările şi să fie expres prevăzute în contract.

(4) Când contractul stabileşte numai partea de câştig, aceeaşi proporție are loc şi cât priveşte pierderile.

(5) Orice clauză prin care un asociat este exclus de la împărțirea beneficiilor sau de la participarea la pierderi este considerată nescrisă.

(6) Prin excepție de la art. 1.881 alin. (2), asociatul al cărui aport constă în prestații sau cunoştințe specifice este scutit, în măsura corespunzătoare acestui aport, de a participa la pierderi, dacă această scutire a fost prevăzută în mod expres în contractul de societate. *[R.A.: art. 1511 şi art. 1513 C. civ. 1864]*

Art. 1.903. Obligația de neconcurență. (1) Asociatul nu poate face concurență societății pe cont propriu sau pe contul unei terțe persoane şi nici nu poate face pe socoteala sa ori pe socoteala altuia vreo operațiune care ar putea fi păgubitoare pentru societate.

(2) Asociatul nu poate lua parte pe cont propriu sau pe contul unei terțe persoane la o activitate care ar conduce la privarea societății de bunurile, prestațiile sau cunoştințele specifice la care asociatul s-a obligat.

(3) Beneficiile rezultând din oricare dintre activitățile interzise potrivit alin. (1) şi (2) se cuvin societății, iar asociatul este ținut pentru orice daune ce ar putea rezulta.

Art. 1.904. Folosirea bunurilor sociale. (1) În lipsă de stipulație contrară, fiecare asociat poate folosi bunurile sociale în interesul societății, potrivit cu destinația acestora şi fără să stânjenească drepturile celorlalți asociați.

(2) Asociatul care, fără consimțământul scris al celorlalți asociați, întrebuințează bunurile sociale în folosul său sau al unei alte persoane este obligat să restituie societății beneficiile ce au rezultat şi să acopere daunele ce ar putea rezulta.

Art. 1.905. Folosirea fondurilor comune. (1) Niciun asociat nu poate lua din fondurile comune mai mult decât i s-a fixat pentru cheltuielile făcute sau pentru cele ce urmează să se facă în interesul societății.

(2) Asociatul care încalcă dispozițiile alin. (1) este răspunzător de sumele luate şi de toate daunele-interese ce ar putea rezulta.

(3) Prin contractul de societate se poate stipula că asociații pot lua din casa societății anumite sume de bani pentru cheltuielile lor particulare.

Art. 1.906. Distribuția plății datoriilor debitorului comun. În cazul în care un debitor comun plăteşte o parte din datoriile sale față de societate şi față de asociat, având aceeaşi scadență, asociatul în mâinile căruia s-a făcut plata va aloca suma primită stingerii creanței sale şi creanței societare, proporțional cu raportul dintre acestea. *[R.A.: art. 1506-1507 C. civ. 1864]*

Art. 1.907. Cheltuielile făcute pentru societate. (1) Asociatul are dreptul la rambursarea cheltuielilor pe care le-a făcut pentru societate şi de a fi indemnizat pentru obligațiile sau pierderile pe care le-a asumat sau suferit acționând de bună-credință în interesul societății.

(2) Asociatul nu poate compensa cheltuielile şi pierderile prevăzute la alin. (1) cu datoriile sale față de societate şi nici paguba cauzată societății din culpa sa cu foloasele pe care i le-a adus prin diferite operațiuni.

(3) Este interzisă compensarea între datoria unui terț față de societate şi creanța acestuia asupra unui asociat. *[**R.A.:** art. 1510 C. civ. 1864]*

Art. 1.908. Asocierea asupra drepturilor sociale şi cedarea acestora. (1) Un asociat îşi poate asocia o terță persoană la drepturile sale sociale fără consimțământul celorlalți asociați, dar persoana respectivă nu va putea deveni asociat al societății fără consimțământul celorlalți asociați, care trebuie dat în condițiile dispozițiilor art. 1.901.

(2) Asociatul nu poate ceda, fără consimțământul tuturor celorlalți asociați, drepturile sale sociale, sub sancțiunea aplicării prevederilor art. 1.901 alin. (2) şi (3).

(3) Asociatul nu poate garanta în niciun fel obligațiile personale sau ale vreunui terț cu drepturile sociale, fără consimțământul tuturor asociaților, sub sancțiunea nulității absolute a garanției.

(4) Asociatul unei societăți cu durată nedeterminată nu poate cere, înainte de încetarea societății, restituirea sau contravaloarea părții care i se cuvine din bunurile comune ale societății, afară de cazul retragerii sau excluderii sale. *[**R.A.:** art. 1519 C. civ. 1864]*

Art. 1.909. Promisiunea asupra drepturilor sociale. Orice promisiune făcută de un asociat de a ceda, vinde, garanta în orice fel sau de a renunța la drepturile sale sociale îi conferă beneficiarului acesteia numai dreptul la daunele ce ar rezulta din neexecutare.

Art. 1.910. Hotărârile privind societatea. (1) Asociații, chiar lipsiți de dreptul de administrare, au dreptul să participe la luarea hotărârilor colective ale adunării asociaților.

(2) Hotărârile cu privire la societate se iau cu majoritatea voturilor asociaților, dacă prin contract sau prin lege nu se stabileşte altfel.

(3) Prin excepție de la prevederile alin. (2), hotărârile privind modificarea contractului de societate sau numirea unui administrator unic se iau cu consimțământul tuturor asociaților.

(4) Obligațiile unui asociat nu pot fi mărite fără consimțământul acestuia.

(5) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului articol este considerată nescrisă.

Art. 1.911. Adoptarea hotărârilor. (1) Hotărârile sunt adoptate de asociații reuniți în adunarea asociaților. Contractul poate prevedea modul de convocare şi desfăşurare a acesteia, iar în lipsă, hotărârea poate fi adoptată şi prin consultarea scrisă a acestora.

(2) Hotărârile pot, de asemenea, rezulta din consimțământul tuturor asociaților exprimat în actul încheiat de societate.

Art. 1.912. Contestarea hotărârilor. (1) Asociatul nemulțumit de o hotărâre luată cu majoritate o poate contesta la instanța judecătorească, în termen de 15 zile de la data la care a fost luată, dacă a fost prezent, şi de la data comunicării, dacă a fost lipsă. Dacă hotărârea nu i-a fost comunicată, termenul curge de la data la

care a luat cunoştinţă de aceasta, dar nu mai târziu de un an de la data la care a fost luată hotărârea.

(2) Termenul de 15 zile prevăzut la alin. (1) este termen de decădere.

II. Administrarea societăţii

Art. 1.913. Numirea administratorilor. (1) Numirea administratorilor, modul de organizare a acestora, limitele mandatului, precum şi orice alt aspect legat de administrarea societăţii se stabilesc prin contract sau prin acte separate.

(2) Administratorii pot fi asociaţi sau neasociaţi, persoane fizice ori persoane juridice, române sau străine.

(3) Dacă prin contract nu se dispune altfel, societatea este administrată de asociaţi, care au mandat reciproc de a administra unul pentru altul în interesul societăţii. Operaţiunea făcută de oricare dintre ei este valabilă şi pentru partea celorlalţi, chiar fără a le fi luat consimţământul în prealabil.

(4) Oricare dintre ei se poate opune, în scris, operaţiunii mai înainte ca ea să fie încheiată.

(5) Opoziţia nu produce însă efecte faţă de terţii de bună-credinţă. *[**R.A.:** art. 1517 C. civ. 1864]*

Art. 1.914. Limitele şi revocarea mandatului de administrator. (1) Administratorul, în absenţa opoziţiei asociaţilor, poate face orice act de administrare în interesul societăţii.

(2) Administratorul poate fi revocat potrivit regulilor de la contractul de mandat, dacă nu se prevede altfel în contractul de societate.

(3) Clauzele care limitează puterile de administrare conferite de lege nu sunt opozabile faţă de terţii de bună-credinţă. *[**R.A.:** art. 1514 C. civ. 1864]*

Art. 1.915. Răspunderea administratorilor. (1) Administratorii răspund personal faţă de societate pentru prejudiciile aduse prin încălcarea legii, a mandatului primit sau prin culpă în administrarea societăţii.

(2) Dacă mai mulţi administratori au lucrat împreună, răspunderea este solidară. Cu toate acestea, în privinţa raporturilor dintre ei, instanţa poate stabili o răspundere proporţională cu culpa fiecăruia la săvârşirea faptei cauzatoare de prejudicii.

Art. 1.916. Pluralitatea de administratori. Când sunt mai mulţi administratori, fără ca prin împuternicire să se determine puterile fiecăruia sau să fie obligaţi să lucreze împreună, fiecare poate administra singur în interesul societăţii, cu bună-credinţă. Dacă împuternicirea stipulează să lucreze împreună, niciunul dintre ei nu poate face actele de administrare fără ceilalţi, chiar dacă aceştia ar fi în imposibilitate de a acţiona. *[**R.A.:** art. 1515 C. civ. 1864]*

Art. 1.917. Adoptarea deciziilor. Dacă s-a stipulat că administratorii decid cu unanimitate sau cu majoritate, după caz, aceştia nu pot efectua acte de administrare decât împreună, cu excepţia cazurilor de forţă majoră, când absenţa unei decizii ar putea cauza o pagubă gravă societăţii. *[**R.A.:** art. 1516 C. civ. 1864]*

Art. 1.918. Drepturile asociaţilor care nu sunt administratori. (1) Actele de administrare a societăţii şi cele de dispoziţie asupra bunurilor acesteia sunt interzise

asociaților care nu au calitatea de administrator, sub sancțiunea acoperirii daunelor ce ar putea rezulta. Drepturile terților de bună-credință nu sunt afectate.

(2) Dacă legea nu prevede altfel, oricare dintre asociați are dreptul de a consulta registrele şi situațiile financiare ale societății, de a lua cunoştință de operațiunile acesteia şi de a consulta orice document al societății, fără a stânjeni operațiunile societății şi a afecta drepturile celorlalți asociați.

(3) Administratorii vor întocmi un raport anual cu privire la mersul societății, care va fi comunicat asociaților. Oricare dintre aceştia poate solicita dezbaterea raportului de către toți asociații, caz în care administratorii sunt obligați să convoace reunirea asociaților la sediul social pentru acest scop.

(4) Orice clauză contractuală contrară dispozițiilor prezentului articol este considerată nescrisă. *[**R.A.:** art. 1518 C. civ. 1864]*

Art. 1.919. Reprezentarea în justiție. (1) Societatea este reprezentată prin administratorii cu drept de reprezentare sau, în lipsa numirii, prin oricare dintre asociați, dacă nu s-a stipulat prin contract dreptul de reprezentare numai pentru unii dintre aceştia.

(2) Societatea stă în justiție sub denumirea prevăzută în contract sau cea înregistrată, în mod legal, după caz, dacă prin lege nu se prevede altfel. Terții de bună-credință se pot prevala de oricare dintre acestea.

III. Obligațiile asociaților față de terți

Art. 1.920. Obligațiile față de creditorii societății. (1) În executarea obligațiilor față de creditorii societății, fiecare asociat răspunde cu propriile sale bunuri proporțional cu aportul său la patrimoniul social, numai în cazul în care creditorul social nu a putut fi îndestulat din bunurile comune ale asociaților.

(2) Creditorul personal al unui asociat, în măsura în care nu s-a putut îndestula din bunurile proprii ale acestuia, va putea cere, după caz, să se înapoieze sau să se despartă şi să se atribuie debitorului său partea ce se cuvine acestuia din bunurile comune ale asociaților, cu aplicarea, în mod corespunzător, a dispozițiilor art. 1.929. *[**R.A.:** art. 1520-1522 C. civ. 1864]*

Art. 1.921. Răspunderea asociaților aparenți. (1) Orice persoană care pretinde că este asociat sau creează terților deliberat o aparență convingătoare în acest sens răspunde față de terții de bună-credință întocmai ca un asociat.

(2) Societatea nu va răspunde față de terțul astfel indus în eroare decât dacă i-a dat motive suficiente pentru a-l considera pe pretinsul asociat drept asociat sau în cazul în care, cunoscând manoperele pretinsului asociat, nu ia măsurile rezonabile pentru a împiedica inducerea terțului în eroare.

Art. 1.922. Răspunderea asociaților oculți. Asociații oculți răspund față de terții de bună-credință ca şi ceilalți asociați.

Art. 1.923. Interdicția emiterii instrumentelor financiare. (1) Societatea nu poate emite instrumente financiare, sub sancțiunea nulității absolute atât a actelor încheiate în acest scop, cât şi a instrumentelor financiare emise, în afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.

(2) Asociații, chiar neadministratori, răspund solidar, în subsidiar, în raport cu societatea, pentru orice daune s-ar cauza terților de bună-credință prejudiciați prin încălcarea interdicției prevăzute la alin. (1).

Art. 1.924. Obligațiile administratorilor față de terți. Administratorii societății vor informa terții asupra puterilor lor înainte de încheierea actului cu aceştia.

§3. Pierderea calității de asociat

Art. 1.925.[1] **Cazuri generale.** Pierderea calității de asociat are loc prin cesiunea părților în societate, executarea silită a acestora, moartea, încetarea personalității juridice, falimentul, instituirea tutelei speciale, retragerea şi excluderea din societate. În cazul instituirii consilierii judiciare, instanța apreciază şi cu privire la menținerea sau încetarea calității de asociat.

Art. 1.926. Retragerea din societatea cu durată nedeterminată. Asociatul unei societăți cu durată nedeterminată sau al cărei contract prevede dreptul de retragere se poate retrage din societate, notificând societatea cu un preaviz rezonabil, dacă este de bună-credință şi retragerea sa în acel moment nu produce o pagubă iminentă societății. *[**R.A.:** art. 1527-1528 C. civ. 1864]*

Art. 1.927. Retragerea din societatea cu durată determinată. (1) Asociatul unei societăți cu durată determinată sau având un obiect care nu se poate înfăptui decât într-un anumit timp se poate retrage pentru motive temeinice, cu acordul majorității celorlalți asociați, dacă prin contract nu se prevede altfel.

(2) Dacă acordul nu este întrunit, asociatul se poate adresa instanței, care, hotărând asupra retragerii, va aprecia legitimitatea şi temeinicia motivelor, oportunitatea retragerii în raport cu împrejurările şi buna-credință a părților. În toate cazurile, asociatul este ținut să acopere daunele ce ar putea rezulta din retragerea sa. *[**R.A.:** art. 1529 C. civ. 1864]*

Art. 1.928. Excluderea din societate. La cererea unui asociat, instanța judecătorească, pentru motive temeinice, poate hotărî excluderea din societate a oricăruia dintre asociați.

Dezlegarea unor chestiuni de drept. Prin Decizia nr. 28/2021 (M. Of. nr. 544 din 26 mai 2021), Înalta Curte de Casație şi Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie civilă, a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel Oradea, Secția a II-a civilă, şi a stabilit:
„Ipotezele de excludere a asociatului prevăzute de art. 222 din Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, nu se completează cu prevederile art. 1928 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil".

Art. 1.929. Drepturile asociatului exclus. (1) Un asociat care îşi pierde calitatea altfel decât prin cesiune sau executarea silită a părților sale în societate poate obține valoarea părților sale de la data încetării calității de asociat, iar ceilalți asociați sunt ținuți să îi plătească imediat ce aceasta a fost stabilită, cu dobânda legală de la data încetării calității de asociat.

---

[1] Art. 1925 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 68 din Legea nr. 140/2022.

(2) În cazul în care părțile nu convin asupra valorii părților de interes, aceasta se va stabili de către instanță în condițiile art. 1.901 alin. (3).

§4. Încetarea contractului de societate şi dizolvarea societății

Art. 1.930. Cazurile generale de încetare. (1) Sub rezerva unor dispoziții legale speciale, contractul încetează şi societatea se dizolvă prin:

a) realizarea obiectului societății sau imposibilitatea neîndoielnică a realizării acestuia;

b) consimțământul tuturor asociaților;

c) hotărârea instanței, pentru motive legitime şi temeinice;

d) împlinirea duratei societății, cu excepția cazului în care se aplică dispozițiile art. 1.931;

e) nulitatea societății;

f) alte cauze stipulate în contractul de societate.

(2) Societatea care intră în dizolvare se lichidează. *[**R.A.**: art. 1523 C. civ. 1864]*

Art. 1.931. Prelungirea tacită a contractului de societate. Societatea este tacit prorogată atunci când, cu toate că durata sa a expirat, aceasta continuă să execute operațiunile sale, iar asociații continuă să inițieze operațiuni ce intră în obiectul său şi să se comporte ca asociați. Prorogarea operează pe o durată de un an, continuând din an în an, de la data expirării duratei, dacă sunt îndeplinite aceleaşi condiții.

Art. 1.932. Nulitatea societății. (1) Nulitatea societății poate rezulta exclusiv din încălcarea dispozițiilor imperative ale prezentului capitol, stipulate sub sancțiunea nulității, sau din nesocotirea condițiilor generale de validitate a contractelor, dacă legea specială nu prevede altfel.

(2) Este considerată nescrisă orice clauză contractuală contrară unei dispoziții imperative din prezentul capitol a cărei încălcare nu este sancționată cu nulitatea societății.

Art. 1.933. Regimul nulității. (1) Nulitatea se acoperă şi nu va fi constatată sau declarată în cazul în care cauza nulității a fost înlăturată înainte de a se pune concluzii în fond în fața instanței de judecată.

(2) Instanța, sesizată cu o cerere în constatarea sau declararea nulității, este obligată să pună în discuția părților posibilitatea de remediere a cauzelor de nulitate care afectează contractul de societate şi să fixeze un termen util pentru acoperirea nulității, chiar dacă părțile se împotrivesc.

(3) Dreptul la acțiune, cu excepția nulității pentru obiectul ilicit al societății, se prescrie în termen de 3 ani de la data încheierii contractului.

Art. 1.934. Regularizarea societății. (1) În cazul anulabilității societății pentru vicierea consimțământului sau incapacitatea unui asociat şi atunci când regularizarea este posibilă, orice persoană interesată poate să pună în întârziere pe acela care este îndreptățit să invoce nulitatea, fie pentru a se face regularizarea, fie pentru a exercita acțiunea în anulare în termen de 6 luni de când a fost pus în întârziere, sub sancțiunea decăderii. Despre punerea în întârziere va fi înştiințată şi societatea.

(2) Societatea sau orice asociat poate, în termenul prevăzut la alin. (1), să propună instanței învestite cu acțiunea în anulare orice măsuri de acoperire a nulității, în special prin răscumpărarea drepturilor sociale care aparțin reclamantului. În acest caz, instanța poate fie să pronunțe nulitatea, fie să declare obligatorii măsurile propuse, dacă acestea din urmă au fost în prealabil adoptate de societate în condițiile cerute pentru modificările aduse contractului de societate. La adoptarea acestor din urmă măsuri nu se ține seama de votul asociatului reclamant.

(3) În caz de contestare a valorii drepturilor sociale care revin asociatului, valoarea acestora se determină cu respectarea dispozițiilor art. 1.901 alin. (3).

Art. 1.935. Efectele nulității. (1) Societatea încetează de la data rămânerii definitive a hotărârii prin care a fost constatată sau, după caz, declarată nulitatea şi intră în lichidarea patrimoniului social.

(2) Prin hotărârea judecătorească de declarare sau constatare, după caz, a nulității societății se vor numi şi lichidatorii.

(3) Nici societatea şi nici asociații nu se pot prevala de nulitate față de terții de bună-credință.

Art. 1.936. Răspunderea pentru nulitatea societății. (1) Dreptul la acțiunea în repararea prejudiciului cauzat prin declararea sau, după caz, constatarea nulității societății se prescrie în termen de 3 ani, care începe să curgă de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătoreşti de declarare sau constatare a nulității.

(2) Dispariția cauzei de nulitate sau regularizarea societății nu împiedică exercitarea dreptului la acțiune în despăgubiri pentru repararea prejudiciului suferit prin intervenția nulității. În aceste cazuri, dreptul la acțiune se prescrie în termen de 3 ani din ziua în care nulitatea a fost acoperită.

Art. 1.937. Pieirea bunurilor subscrise ca aport. (1) Când unul dintre asociați a promis să pună în comun proprietatea sau folosința unui bun care a pierit ori s-a pierdut înainte ca aportul să fi fost făcut, societatea încetează față de toți asociații, afară de cazul în care societatea poate continua şi fără asociatul care a subscris bunul ce a pierit ori s-a pierdut.

(2) Societatea încetează, de asemenea, în toate cazurile, prin pieirea bunului, dacă a fost pusă în comun numai folosința acestuia, iar proprietatea a rămas asociatului, afară de cazul în care societatea poate continua şi fără asociatul care a subscris bunul ce a pierit. *[**R.A.:** art. 1525 C. civ. 1864]*

Art. 1.938. Alte cazuri de încetare. În cazul în care contractul nu prevede altfel, societatea încetează şi prin:

a)[1] moartea uneia dintre persoanele fizice asociate sau instituirea tutelei speciale cu privire la aceasta;

b) încetarea calității de subiect de drept a uneia dintre persoanele juridice asociate;

c) falimentul unui asociat.

---

[1] Lit. a) de la art. 1938 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. 7 pct. 69 din Legea nr. 140/2022.

Art. 1.939. Continuarea contractului în cazul morții unui asociat. În contractul de societate se poate stipula ca la moartea unui asociat societatea să continue de drept cu moștenitorii acestuia. *[**R.A.:** art. 1526 C. civ. 1864]*

Art. 1.940. Drepturile moștenitorilor în cadrul societății. Dacă s-a stipulat că, în cazurile prevăzute la art. 1.938, societatea va continua între asociații rămași, asociatul ori, după caz, moștenitorul său nu are drept decât la partea sa ori a autorului său, după situația societății, la data când evenimentul s-a produs. El nu participă la drepturile și nu este ținut de obligațiile ulterioare decât în măsura în care acestea sunt urmarea necesară a operațiunilor făcute înaintea acestui eveniment. *[**R.A.:** art. 1526 C. civ. 1864]*

§5. Lichidarea societății

Art. 1.941. Numirea și revocarea lichidatorului. (1) Lichidarea se face, dacă nu s-a prevăzut altfel în contractul de societate sau prin convenție ulterioară, de toți asociații sau de un lichidator numit de ei cu unanimitate. În caz de neînțelegere, lichidatorul este numit de instanța judecătorească, la cererea oricăruia dintre asociați.

(2) Lichidatorul numit de asociați poate fi revocat de asociați cu unanimitate de voturi. El poate fi, de asemenea, revocat pentru motive temeinice, la cererea oricărei persoane interesate, de instanța judecătorească.

(3) Lichidatorul numit de instanța judecătorească poate fi revocat numai de către aceasta, la cererea oricărei persoane interesate.

(4) Pot fi numiți lichidatori atât persoane fizice, cât și persoane juridice, care au statut de practicieni în insolvență.

(5) Când sunt mai mulți lichidatori, hotărârile lor se iau cu majoritate absolută.

Art. 1.942. Obligațiile și răspunderea lichidatorilor. Obligațiile și răspunderea lichidatorilor sunt reglementate de dispozițiile aplicabile administratorilor, în afară de cazul în care prin lege sau prin contractul de societate se dispune altfel.

Art. 1.943. Inventarul. (1) Administratorii trebuie să predea lichidatorilor bunurile și documentele sociale și să prezinte acestora bilanțul ultimului exercițiu financiar.

(2) Lichidatorii trebuie să întocmească inventarul bunurilor și fondurilor sociale și să stabilească activul și pasivul patrimoniului social. Inventarul trebuie să fie semnat de administratori și lichidatori.

Art. 1.944. Puterile lichidatorilor. (1) Lichidatorii pot să încheie toate actele necesare lichidării și, dacă asociații nu au stipulat altfel, pot să vândă, chiar în bloc, bunurile sociale, să încheie convenții arbitrale și să facă tranzacții.

(2) Ei reprezintă societatea în justiție, în condițiile prevăzute de lege.

(3) Lichidatorii nu pot însă să inițieze noi operațiuni, sub sancțiunea de a răspunde personal și solidar pentru toate daunele ce ar putea rezulta.

Art. 1.945. Plata datoriilor sociale. Asociații sau, după caz, lichidatorul sunt ținuți a plăti creditorii societății, a consemna sumele necesare pentru plata creanțelor exigibile la o dată ulterioară, contestate sau care nu au fost înfățișate de creditori, și a înapoia cheltuielile ori avansurile făcute în interesul social de unii asociați.

Art. 1.946. Restituirea aporturilor şi împărţirea excedentului rămas în urma lichidării. (1) După plata datoriilor sociale, activul rămas este destinat rambursării aporturilor subscrise şi vărsate de asociaţi, iar eventualul excedent constituie profit net, care va fi repartizat între asociaţi proporţional cu partea fiecăruia la beneficii, dacă nu s-a prevăzut altfel prin contractul de societate sau prin hotărâre a asociaţilor, şi cu aplicarea, dacă este cazul, a prevederilor art. 1.912 alin. (1).

(2) Bunurile aduse în uzufruct sau în folosinţă se restituie în natură.

(3) Dacă bunul adus în proprietate se află încă în masa patrimonială, acesta va fi restituit, la cererea asociatului, în natură, cu obligaţia plăţii unei sulte, dacă este cazul.

(4) După rambursarea aporturilor băneşti şi în bunuri, asociatul care a contribuit la patrimoniul social cu aporturi în cunoştinţe specifice sau prestaţii are dreptul de a primi, în limita cotei sale de participare la profit, bunurile rezultate din prestaţia sa, dacă acestea se află încă în patrimoniul societăţii, cu obligaţia plăţii unei sulte, dacă este cazul.

(5) Dacă în urma lichidării excedentul rămas constă într-un bun a cărui atribuire către asociaţi este interzisă de lege, lichidatorul va vinde bunul la licitaţie publică, cu încuviinţarea prealabilă a instanţei competente, iar suma se împarte asociaţilor, potrivit alin. (1).

Art. 1.947. Suportarea pasivului. Dacă activul net este neîndestulător pentru înapoierea în întregime a aporturilor şi pentru plata obligaţiilor sociale, pierderea se suportă de asociaţi potrivit cu contribuţia acestora stabilită prin contract.

Art. 1.948. Împărţeala bunurilor sociale. Împărţeala în natură a bunurilor societăţii se face potrivit regulilor privitoare la împărţeala bunurilor proprietate comună. *[**R.A.:** art. 1530 C. civ. 1864]*

Secţiunea a 3-a. Asocierea în participaţie

Art. 1.949. Noţiune. Contractul de asociere în participaţie este contractul prin care o persoană acordă uneia sau mai multor persoane o participaţie la beneficiile şi pierderile uneia sau mai multor operaţiuni pe care le întreprinde. *[**R.A.:** art. 251-252 C. com.]*

Legislaţie conexă: art. 125 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal (M. Of. nr. 688 din 10 septembrie 2015).

Art. 1.950. Proba. Contractul se probează numai prin înscris. *[**R.A.:** art. 256 C. com.]*

Art. 1.951. Personalitatea juridică. Asocierea în participaţie nu poate dobândi personalitate juridică şi nu constituie faţă de terţi o persoană distinctă de persoana asociaţilor. Terţul nu are niciun drept faţă de asociere şi nu se obligă decât faţă de asociatul cu care a contractat. *[**R.A.:** art. 253 C. com.]*

Art. 1.952. Regimul aporturilor. (1) Asociaţii rămân proprietarii bunurilor puse la dispoziţia asociaţiei.

(2) Ei pot conveni ca bunurile aduse în asociere, precum şi cele obținute în urma folosirii acestora să devină proprietate comună.

(3) Bunurile puse la dispoziția asocierii pot trece, în tot sau în parte, în proprietatea unuia dintre asociați pentru realizarea obiectului asocierii, în condițiile convenite prin contract şi cu respectarea formalităților de publicitate prevăzute de lege.

(4) Asociații pot stipula redobândirea în natură a bunurilor prevăzute la alin. (3) la încetarea asocierii. *[**R.A.:** art. 254 C. com.]*

Art. 1.953. Raporturile dintre asociați şi față de terți. (1) Asociații, chiar acționând pe contul asocierii, contractează şi se angajează în nume propriu față de terți.

(2) Cu toate acestea, dacă asociații acționează în această calitate față de terți sunt ținuți solidar de actele încheiate de oricare dintre ei.

(3) Asociații exercită toate drepturile decurgând din contractele încheiate de oricare dintre ei, dar terțul este ținut exclusiv față de asociatul cu care a contractat, cu excepția cazului în care acesta din urmă a declarat calitatea sa la momentul încheierii actului.

(4) Orice clauză din contractul de asociere care limitează răspunderea asociaților față de terți este inopozabilă acestora.

(5) Orice clauză care stabileşte un nivel minim garantat de beneficii pentru unul sau unii dintre asociați este considerată nescrisă.

Art. 1.954. Forma şi condițiile asocierii. Cu excepția dispozițiilor prevăzute la art. 1.949-1.953, convenția părților determină forma contractului, întinderea şi condițiile asocierii, precum şi cauzele de dizolvare şi lichidare a acesteia. *[**R.A.:** art. 255 C. com.]*

Capitolul VIII. Contractul de transport

Legea de aplicare: Art. 140. Dispozițiile actelor internaționale ratificate de România în domeniul transporturilor prevalează asupra dispozițiilor Codului civil.

Secțiunea 1. Dispoziții generale

Art. 1.955. Noțiune. Prin contractul de transport, o parte, numită transportator, se obligă, cu titlu principal, să transporte o persoană sau un bun dintr-un loc în altul, în schimbul unui preț pe care pasagerul, expeditorul sau destinatarul se obligă să îl plătească, la timpul şi locul convenite. *[**R.A.:** art. 413 C. com.]*

Art. 1.956. Dovada contractului. Contractul de transport se dovedeşte prin documente de transport, precum scrisoare de trăsură, recipisă de bagaje, foaie de parcurs, conosament, tichet ori legitimație de călătorie sau altele asemenea, de la caz la caz.

Art. 1.957. Modalități de transport. (1) Transportul poate fi realizat de unul sau mai mulți transportatori, în acest din urmă caz putând fi succesiv ori combinat.

(2) Transportul succesiv este cel efectuat de 2 sau mai mulți transportatori succesivi care utilizează acelaşi mod de transport, iar transportul combinat este cel în care acelaşi transportator sau aceiaşi transportatori succesivi utilizează moduri de transport diferite.

(3) Transportatorii care se succedă îşi predau unul altuia bunurile şi bagajele transportate, până la destinaţie, fără intervenţia expeditorului sau a călătorului.

Art. 1.958. Domeniul de aplicare. (1) Dispoziţiile prezentului capitol se aplică tuturor modurilor de transport, în măsura în care nu se dispune altfel prin legi speciale sau nu sunt aplicabile practici statornicite între părţi ori uzanţe.

(2) Cu excepţia situaţiei în care este efectuat de un transportator care îşi oferă serviciile publicului în cadrul activităţii sale profesionale, transportul cu titlu gratuit nu este supus dispoziţiilor cuprinse în acest capitol. În acest caz, transportatorul este ţinut numai de o obligaţie de prudenţă şi diligenţă.

(3) Transportatorul care îşi oferă serviciile publicului trebuie să transporte orice persoană care solicită serviciile sale şi orice bun al cărui transport este solicitat, dacă nu are un motiv întemeiat de refuz. Pasagerul, expeditorul şi destinatarul sunt obligaţi să respecte instrucţiunile transportatorului.

Legea de aplicare: Art. 140. Dispoziţiile actelor internaţionale ratificate de România în domeniul transporturilor prevalează asupra dispoziţiilor Codului civil.

Legislaţie conexă: ▶ alin. (3) al art. 20 din O.G. nr. 19/1997 privind transporturile (republicată în M. Of. nr. 552 din 11 noiembrie 1999); ▶ alin. (7) al art. 1 din O.U.G. nr. 12/1998 privind transportul pe căile ferate române şi reorganizarea Societăţii Naţionale a Căilor Ferate Române (republicată în M. Of. nr. 834 din 9 septembrie 2004); ▶ art. 76 din O.G. nr. 27/2011 privind transporturile rutiere (M. Of. nr. 625 din 2 septembrie 2011).

Art. 1.959. Răspunderea transportatorului. (1) Transportatorul nu poate exclude sau limita răspunderea sa decât în cazurile prevăzute de lege.

(2) Transportatorul răspunde pentru prejudiciile cauzate prin întârzierea ajungerii la destinaţie, cu excepţia cazului fortuit şi a forţei majore. *[**R.A.:** art. 429 C. com.]*

Legea de aplicare: Art. 141. Răspunderea transportatorului şi a expeditorului este guvernată de legea în vigoare la data producerii evenimentului care a cauzat prejudiciul, chiar dacă acesta a fost cunoscut de pasager, expeditor sau destinatar, după caz, ulterior intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 1.960. Substituirea. (1) Dacă transportatorul îşi substituie un alt transportator pentru executarea totală sau parţială a obligaţiei sale, acesta din urmă este considerat parte în contractul de transport.

(2) Plata efectuată unuia dintre transportatori este liberatorie în privinţa tuturor transportatorilor care i-au substituit pe alţii sau au fost substituiţi.

Secţiunea a 2-a. Contractul de transport de bunuri

Art. 1.961. Documentul de transport. (1) La remiterea bunurilor pentru transport, expeditorul trebuie să predea transportatorului, în afară de documentul de transport, toate documentele suplimentare vamale, sanitare, fiscale şi altele asemenea, necesare efectuării transportului, potrivit legii.

(2) Documentul de transport este semnat de expeditor şi trebuie să cuprindă, între altele, menţiuni privind identitatea expeditorului, a transportatorului şi a destinatarului şi, după caz, a persoanei care trebuie să plătească transportul. Documentul de

transport menționează, de asemenea, locul şi data luării în primire a bunului, punctul de plecare şi cel de destinație, prețul şi termenul transportului, natura, cantitatea, volumul sau masa şi starea aparentă a bunului la predarea spre transport, caracterul periculos al bunului, dacă este cazul, precum şi documentele suplimentare care au fost predate şi însoțesc transportul. Părțile pot conveni să introducă şi alte mențiuni în documentul de transport. Dispozițiile legii speciale rămân aplicabile.

(3) Expeditorul răspunde față de transportator pentru prejudiciile cauzate de un viciu propriu al bunului sau de orice omisiune, insuficiență ori inexactitate a mențiunilor din documentul de transport sau, dacă este cazul, din documentele suplimentare. Transportatorul rămâne răspunzător față de terți pentru prejudiciile rezultate dintr-o astfel de cauză, având drept de regres împotriva expeditorului. *[**R.A.:** art. 414-416 C. com.]*

Art. 1.962. Pluralitatea de exemplare. Recipisa de primire. (1) Documentul de transport se întocmeşte în cel puțin 3 exemplare, câte unul pentru transportator şi expeditor şi altul care însoțeşte bunul transportat până la destinație.

(2) În lipsa documentului de transport, transportatorul trebuie să elibereze expeditorului, la cererea acestuia, o recipisă de primire a bunului spre transport, dispozițiile art. 1.961 alin. (2) aplicându-se în mod corespunzător. Această prevedere nu se aplică în cazul transportului rutier de mărfuri.

(3) Documentul de transport sau, în lipsa acestuia, recipisa de primire dovedeşte până la proba contrară luarea în primire a bunului spre transport, natura, cantitatea şi starea aparentă a acestuia. *[**R.A.:** art. 417 C. com.]*

Art. 1.963. Documente de transport individuale. În cazul în care expeditorul predă pentru transport mai multe colete, transportatorul are dreptul să îi solicite acestuia câte un document de transport pentru fiecare colet în parte, dacă prin lege nu se prevede altfel.

Art. 1.964. Documente de transport negociabile. (1) Documentul de transport nu este negociabil, cu excepția cazului în care părțile sau legea specială dispun astfel.

(2) În cazul în care este negociabil, documentul de transport la ordin se transmite prin gir, iar cel la purtător prin remitere. *[**R.A.:** art. 414 alin. (2) C. com.]*

Art. 1.965. Transmiterea documentelor de transport la ordin sau la purtător. (1) Atunci când documentul de transport este la ordin sau la purtător, proprietatea bunurilor transportate se transferă prin efectul transmiterii acestui document.

(2) Forma şi efectele girurilor, anularea şi înlocuirea documentului de transport sunt supuse dispozițiilor privitoare la cambie şi biletul la ordin.

(3) Ultimul giratar al unui şir neîntrerupt de giruri care este posesor al titlului este considerat proprietar. Debitorul care îşi îndeplineşte obligația rezultând din titlu este eliberat, numai dacă nu a existat fraudă sau culpă gravă din partea sa. *[**R.A.:** art. 417 C. com.]*

Art. 1.966. Ambalajul. (1) Expeditorul are obligația să ambaleze bunurile corespunzător naturii acestora şi modului de transport.

(2) Expeditorul răspunde față de transportator pentru prejudiciile cauzate acestuia de ambalajul necorespunzător sau de ambalarea defectuoasă a bunurilor predate

spre transport. Transportatorul rămâne răspunzător față de terți pentru pagubele cauzate astfel, cu drept de regres contra expeditorului. *[R.A.: art. 418 C. com.]*

Art. 1.967. Predarea bunurilor transportatorului. Expeditorul trebuie să predea bunurile la locul şi în condițiile convenite prin clauzele contractului sau, în lipsa acestora, potrivit practicilor statornicite între părți ori uzanțelor, să completeze şi să predea documentul de transport, fiind răspunzător pentru prejudiciile cauzate prin întârziere.

Art. 1.968. Obligația de a transporta bunurile. Transportatorul are obligația de a transporta bunurile predate pentru transport până la destinație.

Art. 1.969. Termenul de transport. Transportul trebuie efectuat în termenul stabilit de părți. Dacă termenul în care trebuie făcut transportul nu a fost determinat de părți, se ține seama de practicile statornicite între părți, de uzanțele aplicate la locul de plecare, iar în lipsa acestora, se stabileşte potrivit împrejurărilor. *[R.A.: art. 422 C. com.]*

Art. 1.970. Suspendarea transportului şi contraordinul. (1) Expeditorul poate suspenda transportul şi cere restituirea bunurilor sau predarea lor altei persoane decât aceleia menționate în documentul de transport ori dispune cum va crede de cuviință, fiind obligat să plătească transportatorului cheltuielile şi contravaloarea daunelor care sunt consecința imediată a acestui contraordin. Dispozițiile art. 1.971 sunt aplicabile.

(2) Pentru a exercita dreptul de contraordin trebuie prezentat documentul de transport semnat de transportator sau recipisa de primire, dacă un asemenea document a fost eliberat; modificările ce decurg din contraordin trebuie înscrise în documentul de transport sau pe recipisă sub o nouă semnătură a transportatorului.

(3) Dreptul la contraordin încetează din momentul în care destinatarul a cerut predarea bunurilor, cu respectarea dispozițiilor art. 1.976.

(4) Transportatorul răspunde pentru prejudiciile produse prin executarea contraordinelor date cu încălcarea dispozițiilor prezentului articol. *[R.A.: art. 421 C. com.]*

Art. 1.971. Împiedicarea executării transportului. Consecințe. (1) În caz de împiedicare la transport, transportatorul are dreptul să îi ceară instrucțiuni expeditorului sau, în lipsa unui răspuns din partea acestuia, să transporte bunul la destinație, modificând itinerarul. În acest din urmă caz, dacă nu a fost o faptă ce îi este imputabilă, transportatorul are drept la prețul transportului, la taxele accesorii şi la cheltuieli, pe ruta efectiv parcursă, precum şi la modificarea, în mod corespunzător, a termenului de executare a transportului.

(2) Dacă nu există o altă rută de transport sau dacă, din alte motive, continuarea transportului nu este posibilă, transportatorul va proceda potrivit instrucțiunilor date de expeditor prin documentul de transport pentru cazul împiedicării la transport, iar în lipsa acestora sau dacă instrucțiunile nu pot fi executate, împiedicarea va fi adusă fără întârziere la cunoştința expeditorului, cerându-i-se instrucțiuni.

(3) Expeditorul înştiințat de ivirea împiedicării poate denunța contractul plătind transportatorului numai cheltuielile făcute de acesta şi prețul transportului în proporție cu parcursul efectuat. *[R.A.: art. 420 C. com.]*

Art. 1.972. Modificări aduse de transportator. (1) Dacă în termen de 5 zile de la trimiterea înştiinţării prevăzute la art. 1.971 alin. (2) expeditorul nu dă, în condiţiile legii speciale, instrucţiuni ce pot fi executate şi nici nu îi comunică denunţarea contractului, transportatorul poate să păstreze bunul în depozit sau îl poate depozita la un terţ. În cazul în care depozitarea nu este posibilă ori bunul se poate altera sau deteriora ori valoarea acestuia nu poate acoperi preţul transportului, taxele accesorii şi cheltuielile, transportatorul va valorifica bunul, potrivit dispoziţiilor legii.

(2) Când bunul a fost vândut, preţul, după scăderea drepturilor băneşti ale transportatorului, trebuie să fie pus la dispoziţia expeditorului, iar dacă preţul este mai mic decât drepturile băneşti ale transportatorului, expeditorul trebuie să plătească diferenţa.

(3) În cazul în care împiedicarea la transport a încetat înainte de sosirea instrucţiunilor expeditorului, bunul se transmite la destinaţie, fără a se mai aştepta aceste instrucţiuni, expeditorul fiind înştiinţat despre aceasta fără întârziere.

Art. 1.973. Dreptul de dispoziţie ulterioară. (1) Expeditorul are dreptul, prin dispoziţie ulterioară scrisă, să retragă înainte de plecare bunul ce urma să fie transportat, să îl oprească în cursul transportului, să amâne predarea lui către destinatar ori să dispună înapoierea lui la locul de plecare, să schimbe persoana destinatarului ori locul de destinaţie sau să dispună o altă modificare a condiţiilor de executare a transportului.

(2) Expeditorul care a dat o dispoziţie ulterioară este obligat să plătească transportatorului, după caz, preţul părţii efectuate din transport, taxele datorate şi cheltuielile pricinuite prin executarea dispoziţiei ulterioare, precum şi să îl despăgubească de orice pagubă suferită.

(3) Expeditorul nu poate da dispoziţie ulterioară care să aibă ca efect divizarea transportului, în afară de cazul când legea dispune altfel.

Art. 1.974. Trecerea dreptului la destinatar. Dreptul expeditorului de a modifica contractul de transport se stinge de îndată ce destinatarul şi-a manifestat voinţa de a-şi valorifica drepturile ce rezultă pentru el din contractul de transport potrivit art. 1.977 sau de îndată ce expeditorul a predat destinatarului duplicatul de pe documentul de transport. Din acel moment, dreptul de a modifica contractul de transport prin dispoziţie ulterioară trece asupra destinatarului.

Art. 1.975. Dreptul de refuz al transportatorului. (1) Transportatorul, conformându-se dispoziţiilor legii speciale, poate refuza executarea dispoziţiei ulterioare, înştiinţându-l fără întârziere pe cel de la care ea emană, dacă executarea dispoziţiei ar fi de natură să tulbure în mod grav bunul mers al exploatării ori dacă, în cazul schimbării locului de destinaţie, sporul de taxe şi cheltuieli nu ar fi garantat de valoarea bunului sau în alt fel. Dispoziţiile art. 1.978 sunt aplicabile.

(2) Transportatorul are obligaţia de înştiinţare şi în cazul în care, la primirea dispoziţiei, executarea acesteia nu mai este posibilă.

Art. 1.976. Obligaţia de predare şi de informare. (1) Transportatorul este obligat să pună bunurile transportate la dispoziţia destinatarului sau posesorului documentului de transport la ordin ori la purtător, în locul şi termenele indicate în contract sau, în lipsă, potrivit practicilor statornicite între părţi ori uzanţelor. Posesorul

documentului de transport la ordin sau la purtător este obligat să îl remită transportatorului la preluarea bunurilor transportate.

(2) Predarea bunurilor transportate se face la domiciliul sau sediul destinatarului, dacă din contract, din practicile statornicite între părți ori conform uzanțelor nu rezultă contrariul.

(3) Transportatorul îl înştiinţează pe destinatar cu privire la sosirea bunurilor şi la termenul pentru preluarea acestora, dacă predarea nu se face la domiciliul sau sediul acestuia, potrivit alin. (2).

Art. 1.977. Data dobândirii drepturilor şi obligațiilor de către destinatar. Fără a aduce atingere drepturilor expeditorului, destinatarul dobândeşte drepturile şi obligațiile decurgând din contractul de transport prin acceptarea acestuia sau a bunurilor transportate. *[**R.A.:** art. 432 C. com.]*

Art. 1.978. Prețul şi alte cheltuieli. (1) Prețul transportului şi al serviciilor accesorii prestate de transportator sunt datorate de expeditor şi se plătesc la predarea bunurilor pentru transport, dacă nu se prevede altfel prin contract sau legea specială, după caz.

(2) Dacă bunurile nu sunt de aceeaşi natură cu cele descrise în documentul de transport sau valoarea lor este superioară, transportatorul are dreptul la prețul pe care l-ar fi cerut dacă ar fi cunoscut aceste împrejurări, dispozițiile legii speciale fiind aplicabile.

(3) Dacă prețul se plăteşte la destinație, transportatorul va preda bunurile contra plății acestuia de către destinatar.

(4) Prețul serviciilor accesorii şi al cheltuielilor efectuate pe parcursul transportului este datorat de destinatar, dacă prin contract sau legea specială nu se prevede altfel. *[**R.A.:** art. 434 alin. (2) C. com.]*

Art. 1.979. Constatarea stării bunului. (1) La primirea bunurilor transportate, destinatarul are dreptul să ceară să se constate, pe cheltuiala sa, identitatea, cantitatea şi starea bunurilor transportate.

(2) Dacă se va stabili existența unor vicii, cheltuielile făcute sunt în sarcina transportatorului.

(3) În lipsa convenției contrare, viciile vor fi verificate potrivit dispozițiilor alin. (4) şi (8).

(4) În caz de neînțelegere asupra calității sau stării unei mărfi, instanța, la cererea uneia dintre părți, poate dispune, cu procedura prevăzută de lege pentru ordonanța preşedințială, constatarea stării acesteia de unul sau mai mulți experți numiți din oficiu.

(5) Prin aceeaşi hotărâre se poate dispune sechestrarea mărfii sau depunerea ei într-un depozit public sau, în lipsă, într-un alt loc ce se va determina.

(6) Dacă păstrarea mărfii ar putea aduce mari pagube sau ar ocaziona cheltuieli însemnate, se va putea dispune chiar vânzarea ei pe cheltuiala celui căruia îi aparține, în condițiile care se vor determina prin hotărâre.

(7) Hotărârea de vânzare va trebui comunicată, înainte de punerea ei în executare, celeilalte părți sau reprezentantului său, dacă unul dintre aceştia se află în localitate; în caz contrar, hotărârea va fi comunicată în termen de 3 zile de la executarea ei.

(8) Partea care nu s-a prevalat de dispozițiile alin. (4)-(7) trebuie, în caz de contestație, să stabilească atât identitatea mărfii, cât şi viciile ei. *[**R.A.:** art. 434 alin. (1) şi art. 438 C. com.]*

Art. 1.980. Plata sumelor datorate transportatorului. (1) Destinatarul nu poate intra în posesia bunurilor transportate decât dacă plăteşte transportatorului sumele datorate potrivit contractului şi eventualele rambursuri cu care transportul a fost grevat, în condițiile prevăzute la art. 1.978 alin. (3).

(2) În caz de neînțelegere asupra sumei datorate, destinatarul poate prelua bunurile transportate dacă plăteşte transportatorului suma pe care susține că o datorează acestuia din urmă şi consemnează diferența reclamată de transportator la o instituție de credit. *[**R.A.:** art. 433 C. com.]*

Art. 1.981. Imposibilitatea predării bunurilor. (1) Dacă destinatarul nu este găsit, refuză sau neglijează preluarea bunurilor ori dacă există neînțelegeri privind preluarea bunurilor între mai mulți destinatari sau din orice motiv, fără culpa sa, transportatorul nu poate preda bunurile transportate, acesta va solicita imediat instrucțiuni expeditorului, care este obligat să i le transmită în maximum 15 zile, sub sancțiunea returnării bunurilor către expeditor, pe cheltuiala acestuia, sau a vânzării lor de către transportator, după caz.

(2) În cazurile prevăzute la alin. (1), dacă există urgență sau bunurile sunt perisabile, transportatorul va retransmite expeditorului bunurile, pe cheltuiala acestuia, sau le va vinde, potrivit art. 1.726, fără să mai solicite instrucțiuni expeditorului.

(3) La sfârşitul perioadei de depozitare sau la expirarea termenului pentru primirea instrucțiunilor expeditorului, obligațiile transportatorului sunt cele de la depozitul gratuit, cu obligația pentru expeditor de a-i rambursa integral cheltuielile de conservare şi depozitare a bunurilor.

(4) Transportatorul va fi despăgubit de destinatar sau expeditor, după caz, pentru pagubele cauzate de întârzierea destinatarului în preluarea bunurilor transportate.

Art. 1.982. Garantarea creanțelor transportatorului. (1) Pentru garantarea creanțelor sale izvorâte din contractul de transport, transportatorul se bucură, cu privire la bunul transportat, de drepturile unui creditor gajist cât timp deține acel bun.

(2) Transportatorul poate exercita drepturile prevăzute la alin. (1) şi după predarea către destinatar a bunului transportat, dar numai timp de 24 de ore de la predare şi doar dacă destinatarul mai deține bunul. *[**R.A.:** art. 437 C. com. şi art. 1730 pct. 7 C. civ. 1864]*

Art. 1.983. Predarea bunurilor fără încasarea sumelor datorate. (1) Transportatorul care predă bunurile transportate fără a încasa de la destinatar sumele ce i se datorează lui, transportatorilor anteriori sau expeditorului ori fără a pretinde destinatarului consemnarea sumei asupra căreia există neînțelegeri pierde dreptul de regres şi răspunde față de expeditor şi transportatorii anteriori pentru toate sumele ce li se cuveneau.

(2) În toate cazurile însă, transportatorul are acțiune împotriva destinatarului, chiar dacă acesta a ridicat bunurile transportate. *[**R.A.:** art. 435 C. com.]*

Art. 1.984. Răspunderea transportatorului. Transportatorul răspunde pentru prejudiciul cauzat prin pierderea totală ori parțială a bunurilor, prin alterarea ori

deteriorarea acestora, survenită pe parcursul transportului, sub rezerva aplicării dispozițiilor art. 1.959, precum şi prin întârzierea livrării bunurilor. *[**R.A.:** art. 425 şi art. 428 C. com.]*

Art. 1.985. Repararea prejudiciului. (1) În caz de pierdere a bunurilor, transportatorul trebuie să acopere valoarea reală a bunurilor pierdute sau a părților pierdute din bunurile transportate.

(2) În caz de alterare sau deteriorare a bunurilor, transportatorul va acoperi scăderea lor de valoare.

(3) Pentru aplicarea alin. (1) şi (2) se va avea în vedere valoarea bunurilor la locul şi momentul predării. *[**R.A.:** art. 430 C. com.]*

Art. 1.986. Restituirea prețului şi a cheltuielilor. În cazul prevăzut la art. 1.985, transportatorul trebuie să restituie, de asemenea, prețul transportului, al serviciilor accesorii şi cheltuielile transportului, proporțional, după caz, cu valoarea bunurilor pierdute sau cu diminuarea valorii cauzate de alterarea ori deteriorarea acestora.

Art. 1.987. Calcularea cuantumului despăgubirii. În cazul în care valoarea bunului a fost declarată la predare, despăgubirea se calculează în raport cu acea valoare. Cu toate acestea, dacă valoarea reală a bunului de la locul şi momentul predării este mai mică, despăgubirea se calculează în raport cu această din urmă valoare.

Art. 1.988. Cazuri speciale. (1) Transportatorul nu este ținut să transporte documente, sume de bani în numerar, titluri de valoare, bijuterii sau alte bunuri de mare valoare.

(2) Dacă acceptă transportul unor bunuri dintre cele prevăzute la alin. (1), transportatorul trebuie să acopere, în caz de pierdere, deteriorare sau alterare, numai valoarea declarată a acestora. În situația în care s-a declarat o natură diferită a bunurilor ori o valoare mai mare, transportatorul este exonerat de orice răspundere. *[**R.A.:** art. 431 C. com.]*

Art. 1.989. Limitarea răspunderii. În toate cazurile, despăgubirea nu poate depăşi cuantumul stabilit prin legea specială.

Art. 1.990. Agravarea răspunderii. Dacă transportatorul a acționat cu intenție sau culpă gravă, acesta datorează despăgubiri, fără limitările sau exonerarea de răspundere prevăzute la art. 1.987-1.989. *[**R.A.:** art. 430 alin. (2) C. com.]*

Art. 1.991. Înlăturarea răspunderii. (1) Transportatorul nu răspunde dacă pierderea totală ori parțială sau, după caz, alterarea ori deteriorarea s-a produs din cauza:

a) unor fapte în legătură cu încărcarea sau descărcarea bunului, dacă această operațiune s-a efectuat de către expeditor sau destinatar;

b) lipsei ori defectuozității ambalajului, dacă după aspectul exterior nu putea fi observată la primirea bunului pentru transport;

c) expedierii sub o denumire necorespunzătoare, inexactă ori incompletă a unor bunuri excluse de la transport sau admise la transport numai sub anumite condiții, precum şi a nerespectării de către expeditor a măsurilor de siguranță prevăzute pentru acestea din urmă;

d) unor evenimente naturale inerente transportului în vehicule deschise, dacă, potrivit dispozițiilor legii speciale sau contractului, bunul trebuie transportat astfel;

e) naturii bunului transportat, dacă aceasta îl expune pierderii sau stricăciunii prin sfărâmare, spargere, ruginire, alterare interioară spontană şi altele asemenea;

f) pierderii de greutate, oricare ar fi distanța parcursă, dacă şi în măsura în care bunul transportat este dintre acelea care prin natura lor suferă, obişnuit, prin simplul fapt al transportului, o asemenea pierdere;

g) pericolului inerent al transportului de animale vii;

h) faptului că prepusul expeditorului, care însoțeşte bunul în cursul transportului, nu a luat măsurile necesare pentru a asigura conservarea bunului;

i) oricărei alte împrejurări prevăzute prin lege specială.

(2) Dacă se constată că pierderea sau deteriorarea ori alterarea a putut surveni din una dintre cauzele prevăzute la alin. (1), se prezumă că paguba a fost produsă din acea cauză.

(3) Transportatorul este, de asemenea, exonerat de răspundere, dacă dovedeşte că pierderea totală sau parțială ori alterarea sau deteriorarea s-a produs din cauza:

a) unei alte fapte decât cele prevăzute la alin. (1), săvârşită cu intenție ori din culpă de către expeditor sau destinatar, ori a instrucțiunilor date de către unul dintre aceştia;

b) forței majore sau faptei unui terț pentru care transportatorul nu este ținut să răspundă.

Art. 1.992. Răspunderea pentru neefectuarea transportului sau pentru întârziere. Transportatorul răspunde şi pentru paguba cauzată prin neefectuarea transportului sau prin depăşirea termenului de transport.

Art. 1.993. Răspunderea pentru rambursuri şi formalități vamale. Răspunderea transportatorului pentru încasarea rambursurilor cu care expeditorul a grevat transportul şi pentru îndeplinirea operațiunilor vamale este reglementată de dispozițiile privitoare la mandat.

Art. 1.994. Cazuri de decădere. (1) În cazul în care cel îndreptățit primeşte bunurile fără a face rezerve, nu se mai pot formula împotriva transportatorului pretențiile izvorâte din pierderea parțială sau alterarea ori deteriorarea bunurilor transportate ori din nerespectarea termenului de transport.

(2) În cazul în care pierderea parțială sau alterarea ori deteriorarea nu putea fi descoperită la primirea bunului, cel îndreptățit poate pretinde transportatorului daune-interese, chiar dacă bunul transportat a fost primit fără rezerve. Daunele-interese pot fi cerute numai dacă cel îndreptățit a adus la cunoştința transportatorului pieirea sau alterarea ori deteriorarea de îndată ce a descoperit-o, însă nu mai târziu de 5 zile de la primirea bunului, iar pentru bunurile perisabile sau animalele vii, nu mai târziu de 6 ore de la primirea acestora.

(3) În caz de intenție sau culpă gravă a transportatorului, dispozițiile de mai sus privitoare la stingerea pretențiilor celui îndreptățit, precum şi cele privitoare la termenul de înştiințare nu sunt aplicabile. *[**R.A.:** art. 440 C. com.]*

Art. 1.995. Clauze de exonerare sau înlăturare a răspunderii. (1) Clauza prin care se înlătură sau restrânge răspunderea stabilită prin lege în sarcina transportatorului se consideră nescrisă.

(2) Cu toate acestea, expeditorul îşi poate asuma riscul transportului în cazul pagubelor cauzate de ambalaj sau în cazul transporturilor speciale care măresc riscul pierderii sau stricăciunii bunurilor. *[**R.A.:** art. 441 C. com.]*

Art. 1.996. Bunurile periculoase. (1) Expeditorul care predă pentru transport bunuri periculoase, fără să informeze transportatorul în prealabil, îl va despăgubi pe acesta pentru orice pagube cauzate de natura periculoasă a transportului.

(2) În cazul de la alin. (1), expeditorul va acoperi cheltuielile şi riscurile decurgând din depozitul unor astfel de bunuri.

Art. 1.997. Răspunderea expeditorului. (1) Expeditorul va despăgubi transportatorul pentru orice pagube cauzate de natura sau viciul bunurilor predate pentru transport.

(2) Transportatorul rămâne însă răspunzător faţă de terţi pentru pagubele cauzate astfel, cu drept de regres împotriva expeditorului.

Art. 1.998. Transportatorul care se obligă să transporte pe liniile altuia. Dacă nu s-a convenit altfel, transportatorul care se angajează să transporte bunurile atât pe liniile sale de exploatare, cât şi pe cele ale altui transportator răspunde pentru transportul efectuat pe celelalte linii numai ca expeditor comisionar.

Art. 1.999. Răspunderea în transportul succesiv sau combinat. Dacă prin lege nu se prevede altfel, în cazul transportului succesiv sau combinat, acţiunea în răspundere se poate exercita împotriva transportatorului care a încheiat contractul de transport sau împotriva ultimului transportator.

Art. 2.000. Raporturile dintre transportatorii succesivi. (1) În raporturile dintre ei, fiecare transportator contribuie la despăgubiri proporţional cu partea ce i se cuvine din preţul transportului. Dacă însă paguba este produsă cu intenţie sau din culpa gravă a unuia dintre transportatori, întreaga despăgubire incumbă acestuia.

(2) Atunci când unul dintre transportatori dovedeşte că faptul păgubitor nu s-a produs pe durata transportului său, acesta nu este ţinut să contribuie la despăgubire.

(3) Se prezumă că bunurile au fost predate în stare bună de la un transportator la altul dacă aceştia nu solicită menţionarea în documentul de transport a stării în care au fost preluate bunurile.

Art. 2.001. Reprezentarea în transportul succesiv sau combinat. (1) În transportul succesiv sau combinat, cel din urmă transportator îi reprezintă pe ceilalţi în ceea ce priveşte încasarea sumelor ce li se cuvin în temeiul contractului de transport, precum şi cu privire la exercitarea drepturilor prevăzute la art. 1.995.

(2) Transportatorul care nu îşi îndeplineşte obligaţiile prevăzute la alin. (1) răspunde faţă de transportatorii precedenţi pentru sumele ce li se cuvin acestora.

Secţiunea a 3-a. Contractul de transport de persoane şi bagaje

Art. 2.002. Conţinutul obligaţiei de a transporta. (1) Obligaţia de transport al persoanelor cuprinde, în afara operaţiunilor de transport, şi operaţiunile de îmbarcare şi debarcare.

(2) Transportatorul este ținut să aducă la timp călătorul, nevătămat şi în siguranță, la locul de destinație.

(3) Transportatorul poate refuza sau accepta transportul în anumite condiții, în cazurile prevăzute de legea specială.

(4) Transportatorul este obligat să aibă asigurare de răspundere civilă, încheiată în condițiile legii.

Art. 2.003. Obligații ale părților. (1) În temeiul contractului de transport, transportatorul este obligat față de călător:

a) să pună la dispoziția acestuia un loc corespunzător legitimației sale de călătorie;

b) să transporte copiii care călătoresc împreună cu acesta, fără plată sau cu tarif redus, în condițiile legii speciale;

c) să transporte fără o altă plată bagajele acestuia, în cantitatea şi condițiile prevăzute prin dispozițiile legii speciale.

(2) În timpul transportului, călătorul este obligat să se supună măsurilor luate potrivit dispozițiilor legale de către prepuşii transportatorului.

Art. 2.004. Răspunderea pentru persoana călătorului. (1) Transportatorul răspunde pentru moartea sau vătămarea integrității corporale ori a sănătății călătorului.

(2) El răspunde, de asemenea, pentru daunele directe şi imediate rezultând din neexecutarea transportului, din executarea lui în alte condiții decât cele stabilite sau din întârzierea executării acestuia.

(3) În cazul în care, după împrejurări, din cauza întârzierii executării transportului, contractul nu mai prezintă interes pentru călător, acesta îl poate denunța, solicitând rambursarea prețului.

(4) Transportatorul nu răspunde dacă dovedeşte că paguba a fost cauzată de călător, cu intenție sau din culpă gravă. De asemenea, transportatorul nu răspunde nici atunci când dovedeşte că paguba a fost cauzată de starea de sănătate a călătorului, fapta unui terț pentru care nu este ținut să răspundă sau forța majoră. Cu toate acestea, transportatorul rămâne răspunzător pentru paguba cauzată de mijlocul de transport folosit sau de starea sa de sănătate ori a angajaților lui.

(5) Este considerată nescrisă orice clauză prin care se înlătură sau se restrânge răspunderea transportatorului pentru prejudiciile prevăzute în prezentul articol.

Art. 2.005. Răspunderea pentru bagaje şi alte bunuri. (1) Transportatorul răspunde pentru pierderea sau deteriorarea bagajelor sau a altor bunuri ale călătorului, dacă nu se dovedeşte că prejudiciul a fost cauzat de viciul acestora, culpa călătorului sau forța majoră.

(2) Pentru bagajele de mână sau alte bunuri pe care călătorul le ține cu sine, transportatorul răspunde numai dacă se dovedeşte intenția sau culpa acestuia din urmă cu privire la pierderea sau deteriorarea lor.

(3) Transportatorul răspunde pentru pierderea sau deteriorarea bagajelor ori a altor bunuri ale călătorului în limita valorii declarate sau, dacă valoarea nu a fost declarată, în raport cu natura, conținutul obişnuit al acestora şi alte asemenea elemente, după împrejurări.

(4) În măsura în care nu se prevede altfel prin prezentul articol, dispozițiile secțiunii a 2-a din prezentul capitol se aplică în mod corespunzător transportului

bagajelor şi al altor bunuri pe care călătorul le ține cu sine, fără a deosebi după cum acestea au fost sau nu au fost predate transportatorului.

Art. 2.006. Răspunderea în cadrul transportului succesiv sau combinat. (1) În cadrul transportului succesiv sau combinat, transportatorul pe al cărui parcurs al transportului a intervenit decesul, vătămarea integrității corporale ori a sănătății călătorului, pierderea sau deteriorarea bagajelor ori a altor bunuri ale călătorului răspunde pentru prejudiciul astfel cauzat. Cu toate acestea, transportatorul nu răspunde dacă prin contractul de transport s-a stipulat în mod expres că unul dintre transportatori răspunde integral.

(2) Pentru pierderea sau deteriorarea bagajelor sau a altor bunuri ale călătorului ce au fost predate, fiecare dintre transportatori este ținut să contribuie la despăgubire, potrivit art. 2.000, care se aplică în mod corespunzător.

(3) Răspunderea pentru întârzierea sau întreruperea transportului intervine numai dacă, la terminarea întregului parcurs, întârzierea subzistă.

Art. 2.007. Cedarea drepturilor din contractul de transport. În lipsă de stipulație contrară sau dacă prin lege nu se prevede altfel, călătorul poate ceda drepturile sale ce izvorăsc din contractul de transport înainte de începerea transportului, fără a fi obligat să îl înştiințeze pe transportator.

Art. 2.008. Înlăturarea răspunderii. Dispozițiile art. 1.991 alin. (3) se aplică şi transportului de persoane.

Capitolul IX. Contractul de mandat

Secțiunea 1. Dispoziții comune

Art. 2.009.[1] **Noțiune.** (1) Mandatul este contractul prin care o parte, numită mandatar, se obligă să încheie unul sau mai multe acte juridice pe seama celeilalte părți, numită mandant.

(2) Mandatul poate avea ca obiect şi încheierea actelor destinate să asigure, în cazul survenirii incapacității mandantului de a se îngriji de persoana sa ori de a-şi administra bunurile, ocrotirea persoanei mandantului, administrarea, în tot sau în parte, a bunurilor sale şi, în general, bunăstarea sa morală şi materială. *[**R.A.:** art. 1532 C. civ. 1864; art. 374 alin. (1) C. com.]*

Legea de aplicare: Art. 142. Contractele de mandat încheiate înainte de intrarea în vigoare a Codului civil, pentru care părțile nu au prevăzut un termen, rămân supuse legii în vigoare la data încheierii lor.

Art. 2.010. Mandatul cu titlu gratuit sau cu titlu oneros. (1) Mandatul este cu titlu gratuit sau cu titlu oneros. Mandatul dintre două persoane fizice se prezumă a fi cu titlu gratuit. Cu toate acestea, mandatul dat pentru acte de exercitare a unei activități profesionale se prezumă a fi cu titlu oneros.

---

[1] Art. 2009 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 70 din Legea nr. 140/2022.

(2) Dacă mandatul este cu titlu oneros, iar remunerația mandatarului nu este determinată prin contract, aceasta se va stabili potrivit legii, uzanțelor ori, în lipsă, după valoarea serviciilor prestate.

(3) Dreptul la acțiunea pentru stabilirea cuantumului remunerației se prescrie odată cu dreptul la acțiunea pentru plata acesteia. *[**R.A.:** art. 1534 C. civ. 1864; art. 374 alin. (2) C. com.]*

Legea de aplicare: Art. 143[1]. Dispozițiile art. 2.010 alin. (3) din Codul civil se aplică şi în cazul stabilirii remunerației intermediarului, potrivit art. 2.097 din Codul civil, sau a remunerației depozitarului, potrivit art. 2.106 din Codul civil.

Art. 2.011. Felurile mandatului. Mandatul este cu sau fără reprezentare.

Art. 2.012. Puterea de reprezentare. (1) Dacă din împrejurări nu rezultă altfel, mandatarul îl reprezintă pe mandant la încheierea actelor pentru care a fost împuternicit.

(2) Împuternicirea pentru reprezentare sau, dacă este cazul, înscrisul care o constată se numeşte procură.

(3) Dispozițiile referitoare la reprezentarea în contracte se aplică în mod corespunzător.

Secțiunea a 2-a. Mandatul cu reprezentare

§1. Forma şi întinderea mandatului

Art. 2.013. Forma mandatului. (1) Contractul de mandat poate fi încheiat în formă scrisă, autentică ori sub semnătură privată, sau verbală. Acceptarea mandatului poate rezulta şi din executarea sa de către mandatar.

(2) Mandatul dat pentru încheierea unui act juridic supus, potrivit legii, unei anumite forme trebuie să respecte acea formă, sub sancțiunea aplicabilă actului însuşi. Prevederea nu se aplică atunci când forma este necesară doar pentru opozabilitatea actului față de terți, dacă prin lege nu se prevede altfel. *[**R.A.:** art. 1533 C. civ. 1864]*

Art. 2.014. Cazul special de acceptare tacită. (1) În absența unui refuz neîntârziat, mandatul se consideră acceptat dacă priveşte actele a căror încheiere intră în exercitarea profesiei mandatarului ori pentru care acesta şi-a oferit serviciile fie în mod public, fie direct mandantului.

(2) În aplicarea dispozițiilor alin. (1) se va ține seama, între altele, de prevederile legale, de practicile statornicite între părți şi de uzanțe.

Art. 2.015. Durata mandatului. Dacă părțile nu au prevăzut un termen, contractul de mandat încetează în 3 ani de la încheierea lui.

Art. 2.016. Întinderea mandatului. (1) Mandatul general îl autorizează pe mandatar să efectueze numai acte de conservare şi de administrare.

(2)[1] Pentru a încheia acte de înstrăinare sau grevare, tranzacții ori compromisuri, pentru a se putea obliga prin cambii sau bilete la ordin ori pentru a intenta acțiuni în justiție, precum şi pentru a încheia orice alte acte de dispoziție, mandatarul trebuie

---

[1] Alin. (2) al art. 2016 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 71 din Legea nr. 140/2022.

să fie împuternicit în mod expres, cu excepția cazului în care prin mandatul de ocrotire mandatarul a fost împuternicit expres cu administrarea deplină a bunurilor mandantului.

(3) Mandatul se întinde şi asupra tuturor actelor necesare executării lui, chiar dacă nu sunt precizate în mod expres. *[**R.A.:** art. 1536 C. civ. 1864]*

§2. Obligațiile mandatarului

Art. 2.017. Executarea mandatului. (1) Mandatarul nu poate să depăşească limitele stabilite prin mandat.

(2) Cu toate acestea, el se poate abate de la instrucțiunile primite, dacă îi este imposibil să îl înştiințeze în prealabil pe mandant şi se poate prezuma că acesta ar fi aprobat abaterea dacă ar fi cunoscut împrejurările ce o justifică. În acest caz, mandatarul este obligat să îl înştiințeze de îndată pe mandant cu privire la schimbările aduse executării mandatului. *[**R.A.:** art. 1537 C. civ. 1864]*

Art. 2.018. Diligența mandatarului. (1) Dacă mandatul este cu titlu oneros, mandatarul este ținut să execute mandatul cu diligența unui bun proprietar. Dacă însă mandatul este cu titlu gratuit, mandatarul este obligat să îl îndeplinească cu diligența pe care o manifestă în propriile afaceri.

(2) Mandatarul este obligat să îl înştiințeze pe mandant despre împrejurările care au apărut ulterior încheierii mandatului şi care pot determina revocarea sau modificarea acestuia. *[**R.A.:** art. 1540 C. civ. 1864; art. 378 C. com.]*

Art. 2.019. Obligația de a da socoteală. (1) Orice mandatar este ținut să dea socoteală despre gestiunea sa şi să remită mandantului tot ceea ce a primit în temeiul împuternicirii sale, chiar dacă ceea ce a primit nu ar fi fost datorat mandantului.

(2) În perioada în care bunurile primite cu ocazia executării mandatului de la mandant ori în numele lui se află în deținerea mandatarului, acesta este obligat să le conserve. *[**R.A.:** art. 1541 C. civ. 1864; art. 382 C. com.]*

Art. 2.020. Dobânzile la sumele datorate. Mandatarul datorează dobânzi pentru sumele întrebuințate în folosul său începând din ziua întrebuințării, iar pentru cele cu care a rămas dator, din ziua în care a fost pus în întârziere. *[**R.A.:** art. 1544 C. civ. 1864; art. 383 C. com.]*

Art. 2.021. Răspunderea pentru obligațiile terților. În lipsa unei convenții contrare, mandatarul care şi-a îndeplinit mandatul nu răspunde față de mandant cu privire la executarea obligațiilor asumate de persoanele cu care a contractat, cu excepția cazului în care insolvabilitatea lor i-a fost sau ar fi trebuit să îi fi fost cunoscută la data încheierii contractului cu acele persoane.

Art. 2.022. Pluralitatea de mandatari. (1) În absența unei stipulații contrare, mandatul conferit mai multor persoane pentru a lucra împreună nu are efect dacă nu a fost acceptat de către toate aceste persoane.

(2) Când mai multe persoane au acceptat acelaşi mandat, actele lor îl obligă pe mandant chiar dacă au fost încheiate numai de una dintre ele, afară de cazul când s-a stipulat că vor lucra împreună.

(3) În lipsă de stipulație contrară, mandatarii răspund solidar față de mandant dacă s-au obligat să lucreze împreună. *[R.A.: art. 1543 C. civ. 1864]*

Art. 2.023. Substituirea făcută de mandatar. (1) Mandatarul este ținut să îndeplinească personal mandatul, cu excepția cazului în care mandantul l-a autorizat în mod expres să își substituie o altă persoană în executarea în tot sau în parte a mandatului.

(2) Chiar în absența unei autorizări exprese, mandatarul își poate substitui un terț dacă:

a) împrejurări neprevăzute îl împiedică să aducă la îndeplinire mandatul;

b) îi este imposibil să îl înștiințeze în prealabil pe mandant asupra acestor împrejurări;

c) se poate prezuma că mandantul ar fi aprobat substituirea dacă ar fi cunoscut împrejurările ce o justifică.

(3) În cazurile prevăzute la alin. (2), mandatarul este obligat să îl înștiințeze de îndată pe mandant cu privire la substituire.

(4) Dacă substituirea nu a fost autorizată de mandant, mandatarul răspunde pentru actele persoanei pe care și-a substituit-o ca și cum le-ar fi îndeplinit el însuși.

(5) Dacă substituirea a fost autorizată, mandatarul nu răspunde decât pentru diligența cu care a ales persoana care l-a substituit și i-a dat instrucțiunile privind executarea mandatului.

(6) În toate cazurile, mandantul are acțiune directă împotriva persoanei pe care mandatarul și-a substituit-o. *[R.A.: art. 1542 C. civ. 1864]*

Art. 2.024. Măsuri de conservare a bunurilor mandantului. (1) Mandatarul va exercita drepturile mandantului față de terți, dacă bunurile primite pentru mandant prezintă semne de deteriorare sau au ajuns cu întârziere.

(2) În caz de urgență, mandatarul poate proceda la vânzarea bunurilor cu diligența unui bun proprietar.

(3) În cazurile prevăzute la alin. (1) și (2) mandatarul trebuie să îl anunțe de îndată pe mandant.

§3. Obligațiile mandantului

Art. 2.025. Sumele necesare executării mandatului. (1) În lipsa unei convenții contrare, mandantul este obligat să pună la dispoziția mandatarului mijloacele necesare executării mandatului.

(2) Mandantul va restitui mandatarului cheltuielile rezonabile avansate de acesta din urmă pentru executarea mandatului, împreună cu dobânzile legale aferente, calculate de la data efectuării cheltuielilor. *[R.A.: art. 1547 C. civ. 1864]*

Art. 2.026. Despăgubirea mandatarului. Mandantul este obligat să repare prejudiciul suferit de către mandatar în executarea mandatului, dacă acest prejudiciu nu provine din culpa mandatarului. *[R.A.: art. 1549 C. civ. 1864]*

Art. 2.027. Remunerația mandatarului. Dacă mandatul este cu titlu oneros, mandantul este obligat să plătească mandatarului remunerația, chiar și în cazul în care, fără culpa mandatarului, mandatul nu a putut fi executat. *[R.A.: art. 1547 C. civ. 1864]*

Art. 2.028. Pluralitatea de mandanți. Când mandatul a fost dat aceluiași mandatar de mai multe persoane pentru o afacere comună, fiecare dintre ele răspunde solidar față de mandatar de toate efectele mandatului. *[R.A.: art. 1551 C. civ. 1864]*

Art. 2.029. Dreptul de retenție al mandatarului. Pentru garantarea tuturor creanțelor sale împotriva mandantului izvorâte din mandat, mandatarul are un drept de retenție asupra bunurilor primite cu ocazia executării mandatului de la mandant ori pe seama acestuia.

§3¹. Dispoziții privind mandatul de ocrotire[1]

Legislație conexă: art. 943¹-943⁷ CPC.

Art. 2.029¹. Noțiune. Formă. Încuviințare de către instanță. (1) Mandatul de ocrotire este cel dat de o persoană cu capacitate de exercițiu deplină pentru situația în care nu ar mai putea să se îngrijească de persoana sa ori să își administreze bunurile. Mandatul de ocrotire poate fi dat și de majorul care beneficiază de consiliere judiciară, cu încuviințarea ocrotitorului legal și cu autorizarea instanței de tutelă.

(2) Persoana aflată în unul dintre cazurile prevăzute la art. 113 nu poate avea calitatea de mandatar.

(3) Mandatul de ocrotire se încheie prin înscris autentic notarial.

(4) Executarea mandatului este condiționată de survenirea deteriorării facultăților mintale ale mandantului, constatată ca urmare a întocmirii unor rapoarte de evaluare medicală și psihologică, și de încuviințarea acestuia de către instanța de tutelă, la cererea mandatarului desemnat în contract.

(5) Instanța de tutelă poate, cu ocazia încuviințării mandatului, pentru a evita prejudicierea gravă a mandantului, să ia orice măsură necesară pentru ocrotirea persoanei mandantului, reprezentarea acestuia în exercitarea drepturilor și libertăților sale civile sau administrarea bunurilor lui.

(6) Actul prin care mandantul a încredințat deja altei persoane administrarea bunurilor sale continuă să producă efecte, cu excepția cazului în care acesta este revocat de către instanța de tutelă, pentru motive întemeiate.

Art. 2.029². Cuprinsul mandatului. (1) Mandatul poate cuprinde dorințele exprimate de mandant cu privire la îngrijirea sa și condițiile de viață după survenirea incapacității.

(2) Mandatul cuprinde persoana desemnată de mandant căreia mandatarul trebuie să îi dea socoteală, precum și frecvența îndeplinirii acestei obligații, care nu poate fi mai mare de 3 ani. Dacă mandantul nu a desemnat o asemenea persoană, aceasta este desemnată de instanța de tutelă, cu ocazia încuviințării mandatului.

Art. 2.029³. Obligațiile mandatarului. În vederea asigurării bunăstării morale și materiale a mandantului, orice decizie referitoare la executarea mandatului este luată în interesul mandantului și asigură respectarea demnității, a drepturilor și libertăților acestuia, a voinței, nevoilor și preferințelor lui, precum și salvgardarea

---

[1] §3¹ (art. 2029¹-2029¹⁰) a fost introdus prin art. 7 pct. 72 din Legea nr. 140/2022.

autonomiei sale. Dispozițiile art. 174 alin. (1) şi (2) se aplică în mod corespunzător şi mandatarului.

Art. 2.029⁴. Aplicarea regulilor de la tutelă specială. Atunci când întinderea mandatului de ocrotire este îndoielnică, mandatarul îl interpretează conform regulilor privitoare la tutela specială a majorului.

Art. 2.029⁵. Dispunerea unei măsuri de ocrotire. (1) Dacă mandatul de ocrotire nu asigură pe deplin îngrijirea persoanei mandantului sau administrarea bunurilor sale, instanța de tutelă poate dispune, în cursul procedurii de încuviințare a mandatului sau ulterior, o măsură de ocrotire care să îl completeze. În acest caz, instanța de tutelă îl numeşte cu prioritate în funcția de tutore pe mandatarul din contractul de mandat de ocrotire.

(2) În cazul în care mandatarul nu îndeplineşte şi funcția de tutore, acesta continuă să îşi îndeplinească mandatul şi întocmeşte, la cerere şi cel puțin o dată pe an, o dare de seamă pe care o prezintă tutorelui mandantului, iar la sfârşitul mandatului îi dă socoteală şi acestuia.

Art. 2.029⁶. Inventarierea bunurilor mandantului. (1) Dacă mandatarul este însărcinat cu administrarea bunurilor mandantului, în termen de 10 zile de la încuviințarea mandatului de către instanța de tutelă, acesta procedează la întocmirea inventarului bunurilor mandantului, care va fi transmis, în copie, instanței de tutelă şi persoanei căreia mandatarul trebuie să îi dea socoteală, desemnată potrivit art. 2.029² alin. (2). Dispozițiile art. 820-822 sunt aplicabile, dacă părțile nu au convenit altfel în contract.

(2) Instanța de tutelă sesizată cu o cerere de revocare a mandatului poate solicita mandatarului prezentarea unui inventar actualizat al bunurilor mandantului.

Art. 2.029⁷. Actele încheiate de mandant. (1) Actele juridice încheiate de mandant anterior încuviințării mandatului de ocrotire pot fi anulate sau obligațiile care decurg din acestea pot fi reduse numai dacă la data când au fost încheiate lipsa discernământului era notorie sau cunoscută de cealaltă parte.

(2) Actele juridice încheiate de mandant ulterior încuviințării mandatului şi incompatibile cu clauzele acestuia nu pot fi anulate sau obligațiile care decurg din acestea nu pot fi reduse decât dacă acesta a suferit un prejudiciu.

Art. 2.029⁸. Executarea obligațiilor mandantului. În lipsa unei stipulații contrare în contract, mandatarul este autorizat să execute în beneficiul său obligațiile mandantului prevăzute la art. 2.025-2.027.

Art. 2.029⁹. Încetarea mandatului de ocrotire. (1) Dacă au încetat cauzele care au provocat încuviințarea mandatului, mandatarul este obligat să sesizeze de îndată instanța de tutelă în vederea constatării încetării executării contractului ca urmare a redobândirii de către mandant a capacității de exercițiu. Dacă mandantul este îngrijit într-o instituție sanitară, aceeaşi obligație revine şi acestei instituții.

(2) Mandatul încetează să producă efecte dacă instanța constată încetarea executării contractului ca urmare a redobândirii de către mandant a capacității de exercițiu.

(3) Mandantul redevenit capabil poate revoca oricând mandatul.

Art. 2.029[10]. Renunțarea mandatarului. (1) Mandatarul nu poate renunța la mandatul său fără să își substituie o altă persoană în executarea mandatului, dacă mandantul l-a autorizat în mod expres, sau fără să solicite instanței de tutelă instituirea unei măsuri de ocrotire cu privire la mandant. Orice clauză contrară este considerată nescrisă.

(2) Persoana care îl substituie pe mandatar este obligată să anunțe de îndată instanța de tutelă despre substituire.

§4. Încetarea mandatului

Art. 2.030.[1] **Modurile de încetare.** (1) Pe lângă cauzele generale de încetare a contractelor, mandatul încetează prin oricare dintre următoarele moduri:

a) revocarea sa de către mandant;

b) renunțarea mandatarului;

c) moartea, incapacitatea sau falimentul mandantului ori a mandatarului. Cu toate acestea, atunci când are ca obiect încheierea unor acte succesive în cadrul unei activități cu caracter de continuitate, mandatul nu încetează dacă această activitate este în curs de desfășurare, cu respectarea dreptului de revocare sau renunțare al părților ori al moștenitorilor acestora.

(2) În cazul mandatului de ocrotire, orice persoană dintre cele prevăzute la art. 111 poate, dacă mandatul nu este executat corespunzător, să solicite instanței de tutelă să dispună revocarea acestuia, îndeplinirea obligației mandatarului de a da socoteală, precum şi o măsură de ocrotire cu privire la mandant.

(3) Mandatul de ocrotire cu titlu gratuit nu încetează prin falimentul mandantului.

*[**R.A.:** art. 1552 C. civ. 1864]*

Recurs în interesul legii. Prin Decizia nr. 24/2017 (M. Of. nr. 153 din 19 februarie 2018), Înalta Curte de Casație şi Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursurile în interesul legii formulate de Colegiul de conducere al Curții de Apel Constanța şi de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație şi Justiție şi, în interpretarea şi aplicarea unitară a art. 72 şi a art. 153[12] din Legea nr. 31/1990, raportat la art. 1552 din Codul civil de la 1864, respectiv la art. 2030 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, cu aplicarea art. 54 alin. (2) din Legea nr. 31/1990, a stabilit: *„Administratorul societății pe acțiuni al cărui mandat a expirat, fără a exista un act de numire a unui nou administrator şi o acceptare expresă din partea acestuia, deține prerogativele reprezentării atât timp cât încetarea funcției nu a fost publicată în conformitate cu legea"*.

Art. 2.031. Condițiile revocării. (1) Mandantul poate oricând revoca mandatul, expres sau tacit, indiferent de forma în care contractul de mandat a fost încheiat şi chiar dacă a fost declarat irevocabil.

(2) Împuternicirea dată unui nou mandatar pentru aceeaşi afacere revocă mandatul inițial.

(3) Mandatul dat în condițiile prevăzute la art. 2.028 nu poate fi revocat decât cu acordul tuturor mandanților.

---

[1] Art. 2030 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 73 din Legea nr. 140/2022.

(4)[1] În cazul mandatului de ocrotire, mandantul îl poate revoca până la încuviințarea acestuia, notificându-i revocarea mandatarului şi notarului public instrumentator, iar mandatarul poate renunța la mandat prin notificarea renunțării către mandant şi notarul public instrumentator. *[**R.A.:** art. 1553 şi art. 1555 C. civ. 1864]*

Art. 2.032. Efectele revocării. (1) Mandantul care revocă mandatul rămâne ținut să îşi execute obligațiile față de mandatar. El este, de asemenea, obligat să repare prejudiciile suferite de mandatar din cauza revocării nejustificate ori intempestive.

(2) Atunci când părțile au declarat mandatul irevocabil, revocarea se consideră a fi nejustificată dacă nu este determinată de culpa mandatarului sau de un caz fortuit ori de forță majoră. *[**R.A.:** art. 1554 C. civ. 1864]*

Art. 2.033. Publicitatea revocării procurii autentice notariale. (1) Dacă procura a fost dată în formă autentică notarială, în vederea informării terților, notarul public căruia i se solicită să autentifice revocarea unei asemenea procuri este obligat să transmită, de îndată, revocarea către Registrul național notarial, ținut în format electronic, potrivit legii.

(2) Notarul public care autentifică actul pentru încheierea căruia a fost dată procura are obligația să verifice la Registrul național notarial dacă acea procură a fost revocată.

(3) Dispozițiile alin. (1) şi (2) sunt aplicabile şi în cazul autentificărilor realizate de misiunile diplomatice şi oficiile consulare ale României.

Art. 2.034. Renunțarea mandatarului. (1) Mandatarul poate renunța oricând la mandat, notificând mandantului renunțarea sa.

(2) Dacă mandatul este cu titlu oneros, mandatarul poate pretinde remunerația pentru actele pe care le-a încheiat pe seama mandantului până la data renunțării.

(3) Mandatarul este obligat să îl despăgubească pe mandant pentru prejudiciile suferite prin efectul renunțării, cu excepția cazului când continuarea executării mandatului i-ar fi cauzat mandatarului însuşi o pagubă însemnată, care nu putea fi prevăzută la data acceptării mandatului. *[**R.A.:** art. 1556 C. civ. 1864]*

Art. 2.035.[2] Moartea, incapacitatea sau falimentul uneia dintre părți. (1) În caz de deces, incapacitate sau faliment al uneia dintre părți, moştenitorii ori reprezentanții acesteia au obligația de a informa de îndată cealaltă parte. În cazul mandatului de ocrotire, mandatarul informează de îndată instanța de tutelă despre decesul mandantului.

(2) În cazul prevăzut la alin. (1), mandatarul sau moştenitorii ori reprezentanții săi sunt obligați să continue executarea mandatului dacă întârzierea acesteia riscă să pună în pericol interesele mandantului ori ale moştenitorilor săi. În cazul mandatului de ocrotire, moştenitorii ori reprezentanții mandatarului solicită de îndată instanței de tutelă luarea unei măsuri de ocrotire cu privire la persoana mandantului. *[**R.A.:** art. 1559 C. civ. 1864]*

Art. 2.036. Necunoaşterea cauzei de încetare a mandatului. Tot ceea ce mandatarul a făcut, în numele mandantului, înainte de a cunoaşte sau de a fi putut

---

[1] Alin. (4) al art. 2031 a fost introdus prin art. 7 pct. 74 din Legea nr. 140/2022.

[2] Art. 2035 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 75 din Legea nr. 140/2022.

cunoaşte cauza de încetare a mandatului este socotit ca valabil făcut în executarea acestuia.

Art. 2.037. Menţinerea unor obligaţii ale mandatarului. La încetarea în orice mod a mandatului, mandatarul este ţinut să îşi execute obligaţiile prevăzute la art. 2.019 şi 2.020.

Art. 2.038. Încetarea mandatului în caz de pluralitate de mandatari. În lipsa unei convenţii contrare, mandatul dat mai multor mandatari obligaţi să lucreze împreună încetează chiar şi atunci când cauza încetării îl priveşte numai pe unul dintre ei.

Secţiunea a 3-a. Mandatul fără reprezentare

§1. Dispoziţii generale

Art. 2.039. Noţiune. (1) Mandatul fără reprezentare este contractul în temeiul căruia o parte, numită mandatar, încheie acte juridice în nume propriu, dar pe seama celeilalte părţi, numită mandant, şi îşi asumă faţă de terţi obligaţiile care rezultă din aceste acte, chiar dacă terţii aveau cunoştinţă despre mandat.

(2) Dispoziţiile prezentei secţiuni se completează, în mod corespunzător, cu regulile aplicabile mandatului cu reprezentare.

Art. 2.040. Efectele faţă de terţi. (1) Terţii nu au niciun raport juridic cu mandantul.

(2) Cu toate acestea, mandantul, substituindu-se mandatarului, poate exercita drepturile de creanţă născute din executarea mandatului, dacă şi-a executat propriile sale obligaţii faţă de mandatar.

Art. 2.041. Bunurile dobândite de mandatar. (1) Mandantul poate revendica bunurile mobile dobândite pe seama sa de către mandatarul care a acţionat în nume propriu, cu excepţia bunurilor dobândite de terţi prin efectul posesiei de bună-credinţă.

(2) Dacă bunurile dobândite de mandatar sunt imobile, acesta este obligat să le transmită mandantului. În caz de refuz, mandantul poate solicita instanţei de judecată să pronunţe o hotărâre care să ţină loc de act de transmitere a bunurilor dobândite.

(3) Dispoziţiile alin. (2) se aplică prin asemănare şi bunurilor mobile supuse unor formalităţi de publicitate.

Art. 2.042. Creditorii mandatarului. Creditorii mandatarului nu pot urmări bunurile dobândite de acesta în nume propriu, dar pe seama mandantului, dacă mandatul fără reprezentare are dată certă şi aceasta este anterioară luării oricărei măsuri asigurătorii sau de executare.

§2. Contractul de comision

Art. 2.043. Noţiune. Contractul de comision este mandatul care are ca obiect achiziţionarea sau vânzarea de bunuri ori prestarea de servicii pe seama comitentului şi în numele comisionarului, care acţionează cu titlu profesional, în schimbul unei remuneraţii numită comision. *[**R.A.:** art. 405 C. com.]*

Art. 2.044. Proba contractului. (1) Contractul de comision se încheie în formă scrisă, autentică sau sub semnătură privată.

(2) Dacă prin lege nu se prevede altfel, forma scrisă este necesară numai pentru dovada contractului.

Art. 2.045. Obligațiile terțului contractant. Terțul contractant este ținut direct față de comisionar pentru obligațiile sale. *[R.A.: art. 406 C. com.]*

Art. 2.046. Cedarea acțiunilor. (1) În caz de neexecutare a obligațiilor de către terț, comitentul poate exercita acțiunile decurgând din contractul cu terțul, subrogându-se, la cerere, în drepturile comisionarului.

(2) În acest scop, la cererea comitentului, comisionarul are obligația să îi cedeze acestuia de îndată acțiunile contra terțului, printr-un act de cesiune sub semnătură privată, fără nicio contraprestație din partea comitentului.

(3) Comisionarul răspunde pentru daunele cauzate comitentului, prin refuzul sau întârzierea cedării acțiunilor împotriva terțului.

Art. 2.047. Vânzarea pe credit. (1) Comisionarul care vinde pe credit, fără autorizarea comitentului, răspunde personal, fiind ținut, la cererea comitentului, să plătească de îndată creditele acordate împreună cu dobânzile şi alte foloase ce ar rezulta.

(2) În acest caz, comisionarul este obligat să îl înştiințeze de îndată pe comitent, arătându-i persoana cumpărătorului şi termenul acordat; în caz contrar, se presupune că operațiunile s-au făcut pe bani gata, proba contrară nefiind admisă. *[R.A.: art. 409-410 C. com.]*

Art. 2.048. Instrucțiunile comitentului. (1) Comisionarul are obligația să respecte întocmai instrucțiunile exprese primite de la comitent.

(2) Cu toate acestea, comisionarul se poate îndepărta de la instrucțiunile primite de la comitent numai dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiții:

a) nu este suficient timp pentru a se obține autorizarea sa prealabilă în raport cu natura afacerii;

b) se poate considera în mod rezonabil că acesta, cunoscând împrejurările schimbate, şi-ar fi dat autorizarea; şi

c) îndepărtarea de la instrucțiuni nu schimbă fundamental natura şi scopul sau condițiile economice ale împuternicirii primite.

(3) În cazul prevăzut la alin. (2) comisionarul are obligația să îl înştiințeze pe comitent de îndată ce este posibil.

(4) În afara cazului prevăzut la alin. (2), orice operațiune a comisionarului, cu încălcarea sau depăşirea puterilor primite, rămâne în sarcina sa, dacă nu este ratificată de comitent; de asemenea, comisionarul poate fi obligat şi la plata de daune-interese.

Art. 2.049. Comisionul. (1) Comitentul nu poate refuza plata comisionului atunci când terțul execută întocmai contractul încheiat de comisionar cu respectarea împuternicirii primite.

(2) Dacă nu s-a stipulat altfel, comisionul se datorează chiar dacă terțul nu execută obligația sa ori invocă excepția de neexecutare a contractului.

(3) Dacă împuternicirea pentru vânzarea unui imobil s-a dat exclusiv unui comisionar, comisionul rămâne datorat de proprietar chiar dacă vânzarea s-a făcut direct de către acesta sau prin intermediul unui terț.

(4) Dacă părțile nu au stabilit cuantumul comisionului, acesta se determină potrivit prevederilor art. 2.010 alin. (2).

Art. 2.050. Vânzarea de titluri de credit şi alte bunuri cotate. (1) În lipsă de stipulație contrară, când împuternicirea priveşte vânzarea sau cumpărarea unor titluri de credit circulând în comerț sau a altor mărfuri cotate pe piețe reglementate, comisionarul poate să procure comitentului la prețul cerut, ca vânzător, bunurile pe care era împuternicit să le cumpere sau să rețină pentru sine la prețul curent, în calitate de cumpărător, bunurile pe care trebuia să le vândă în contul comitentului.

(2) Comisionarul care se comportă el însuşi ca vânzător sau cumpărător are dreptul la comision.

(3) Dacă în cazurile mai sus menționate comisionarul, după îndeplinirea însărcinării sale, nu face cunoscută comitentului persoana cu care a contractat, comitentul are dreptul să considere că vânzarea sau cumpărarea s-a făcut în contul său şi să ceară de la comisionar executarea contractului. *[**R.A.:** art. 411 C. com.]*

Art. 2.051. Revocarea comisionului. (1) Comitentul poate revoca împuternicirea dată comisionarului până în momentul în care acesta a încheiat actul cu terțul.

(2) În acest caz, comisionarul are dreptul la o parte din comision, care se determină ținând cont de diligențele depuse şi de cheltuielile efectuate cu privire la îndeplinirea împuternicirii până în momentul revocării.

Art. 2.052. Răspunderea comisionarului. (1) Comisionarul nu răspunde față de comitent în cazul în care terțul nu îşi execută obligațiile decurgând din act.

(2) Cu toate acestea, el îşi poate lua expres obligația de a garanta pe comitent de executarea obligațiilor terțului. În acest caz, în lipsă de stipulație contrară, comitentul va plăti comisionarului un comision special „pentru garanție" sau „pentru credit" ori un alt asemenea comision stabilit prin convenția lor sau, în lipsă, de către instanță, care va ține cont de împrejurări şi de valoarea obligației garantate. *[**R.A.:** art. 412 C. com.]*

Art. 2.053. Dreptul de retenție aparținând comisionarului. (1) Pentru creanțele sale asupra comitentului, comisionarul are un drept de retenție asupra bunurilor acestuia, aflate în detenția sa.

(2) Comisionarul va avea preferință față de vânzătorul neplătit.

§3. Contractul de consignație

Art. 2.054. Noțiune. (1) Contractul de consignație este o varietate a contractului de comision care are ca obiect vânzarea unor bunuri mobile pe care consignantul le-a predat consignatarului în acest scop.

(2) Contractul de consignație este guvernat de regulile prezentei secțiuni, de legea specială, precum şi de dispozițiile privitoare la contractul de comision şi de mandat, în măsura în care acestea din urmă nu contravin prezentei secțiuni. *[**R.A.:** art. 1 din Legea nr. 178/1934]*

Art. 2.055. Proba. Contractul de consignație se încheie în formă scrisă. Dacă prin lege nu se prevede altfel, forma scrisă este necesară numai pentru dovada contractului. *[**R.A.:** art. 2 din Legea nr. 178/1934]*

Art. 2.056. Prețul vânzării. (1) Prețul la care bunul urmează să fie vândut este cel stabilit de părțile contractului de consignație sau, în lipsă, prețul curent al mărfurilor de pe piața relevantă, de la momentul vânzării.

(2) Consignantul poate modifica unilateral prețul de vânzare stabilit, iar consignatarul va fi ținut de această modificare de la momentul la care i-a fost adusă la cunoştință în scris.

(3) În lipsă de dispoziții contrare ale contractului sau ale instrucțiunilor scrise ale consignantului, vânzarea se va face numai cu plata în numerar, prin virament sau cec barat şi numai la prețurile curente ale mărfurilor, potrivit alin. (1). *[**R.A.:** art. 11 din Legea nr. 178/1934]*

Art. 2.057. Remiterea, inspectarea, controlul şi reluarea bunurilor. (1) Consignantul va remite bunurile consignatarului pentru executarea contractului, păstrând dreptul de a inspecta şi controla starea acestora pe toată durata contractului.

(2) Consignantul dispune de bunurile încredințate consignatarului, pe toată durata contractului. El le poate relua oricând, chiar în cazul în care contractul a fost încheiat pe durată determinată.

(3) În cazul prevăzut la alin. (2), consignantul va da consignatarului un termen rezonabil de preaviz pentru pregătirea predării bunurilor.

(4) În cazul deschiderii procedurii insolvenței în privința consignantului, bunurile intră în averea acestuia, iar în cazul deschiderii procedurii insolvenței în privința consignatarului, bunurile nu intră în averea acestuia şi vor fi restituite imediat consignantului. *[**R.A.:** art. 3, art. 4 şi art. 8 din Legea nr. 178/1934]*

Art. 2.058. Remunerația consignatarului. (1) Contractul de consignație este prezumat cu titlu oneros, iar remunerația la care are dreptul consignatarul se stabileşte prin contract sau, în lipsă, ca diferența dintre prețul de vânzare stabilit de consignant şi prețul efectiv al vânzării.

(2) Dacă vânzarea s-a făcut la prețul curent, remunerația se va stabili de către instanță, potrivit cu dificultatea vânzării, diligențele consignatarului şi remunerațiile practicate pe piața relevantă pentru operațiuni similare. *[**R.A.:** art. 12 din Legea nr. 178/1934]*

Art. 2.059. Cheltuielile de conservare, vânzare a bunurilor şi executare a contractului. (1) Consignantul va acoperi consignatarului cheltuielile de conservare şi vânzare a bunurilor, dacă prin contract nu se prevede altfel.

(2) În cazul în care consignantul reia bunurile sau dispune luarea acestora din posesia consignatarului, precum şi în cazul în care contractul de consignație nu se poate executa, fără vreo culpă din partea consignatarului, acesta are dreptul să îi fie acoperite toate cheltuielile făcute pentru executarea contractului.

(3) Consignantul va fi ținut de plata cheltuielilor de întreținere şi de depozitare a bunurilor, ori de câte ori va ignora obligația sa de a relua bunurile.

(4) Dacă potrivit împrejurărilor bunurile nu pot fi reluate imediat de consignant în caz de încetare a contractului prin renunțarea consignatarului, acesta rămâne

ținut de obligațiile sale de păstrare a bunurilor, asigurare şi întreținere a acestora până când acestea sunt reluate de consignant. Acesta are obligația să întreprindă toate diligențele necesare reluării bunurilor imediat după încetarea contractului, sub sancțiunea acoperirii cheltuielilor de conservare, depozitare şi întreținere. *[**R.A.:** art. 10 din Legea nr. 178/1934]*

Art. 2.060. Primirea, păstrarea şi asigurarea bunurilor. (1) Consignatarul va primi şi va păstra bunurile ca un bun proprietar şi le va remite cumpărătorului sau consignantului, după caz, în starea în care le-a primit spre vânzare.

(2) Consignatarul va asigura bunurile la valoarea stabilită de părțile contractului de consignație sau, în lipsă, la valoarea de circulație de la data primirii lor în consignație. El va fi ținut față de consignant pentru deteriorarea sau pieirea bunurilor din cauze de forță majoră ori fapta unui terț, dacă acestea nu au fost asigurate la primirea lor în consignație ori asigurarea a expirat şi nu a fost reînnoită ori societatea de asigurări nu a fost agreată de consignant. Consignatarul este obligat să plătească cu regularitate primele de asigurare.

(3) Consignantul va putea asigura bunurile pe cheltuiala consignatarului, dacă acesta omite să o facă.

(4) Asigurările sunt contractate de drept în favoarea consignantului, cu condiția ca acesta să notifice asigurătorului contractul de consignație înainte de plata despăgubirilor. *[**R.A.:** art. 5-6 din Legea nr. 178/1934]*

Art. 2.061. Vânzarea pe credit. (1) În cazul în care consignatarul primeşte autorizarea să vândă pe credit, în condițiile în care părțile nu convin altfel, atunci el poate acorda cumpărătorului un termen pentru plata prețului de maximum 90 de zile şi exclusiv pe bază de cambii acceptate sau bilete la ordin.

(2) Dacă nu se prevede altfel prin contract, consignatarul este solidar răspunzător cu cumpărătorul față de consignant pentru plata prețului mărfurilor vândute pe credit. *[**R.A.:** art. 13-16 din Legea nr. 178/1934]*

Art. 2.062. Dreptul de retenție. (1) În lipsă de stipulație contrară, consignatarul nu are un drept de retenție asupra bunurilor primite în consignație şi a sumelor cuvenite consignantului, pentru creanțele sale asupra acestuia.

(2) Obligațiile consignatarului privind întreținerea bunurilor rămân valabile în caz de exercitare a dreptului de retenție, dar cheltuielile de depozitare incumbă consignantului, dacă exercitarea dreptului de retenție a fost întemeiată. *[**R.A.:** art. 20 din Legea nr. 178/1934]*

Art. 2.063.[1] **Încetarea contractului.** Contractul de consignație încetează prin revocarea sa de către consignant, renunțarea consignatarului, din cauzele indicate în contract, moartea, dizolvarea, falimentul, radierea consignantului sau a consignatarului, instituirea tutelei speciale sau a consilierii judiciare cu privire la consignatar, instituirea tutelei speciale cu privire la consignant şi, dacă instanța apreciază în acest sens, prin instituirea consilierii judiciare cu privire la consignant. *[**R.A.:** art. 21 din Legea nr. 178/1934]*

[1] Art. 2063 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 76 din Legea nr. 140/2022.

§4. Contractul de expediție

Art. 2.064. Noțiune. Contractul de expediție este o varietate a contractului de comision prin care expeditorul se obligă să încheie, în nume propriu şi în contul comitentului, un contract de transport şi să îndeplinească operațiunile accesorii.

Art. 2.065. Revocarea. Până la încheierea contractului de transport, comitentul poate revoca ordinul de expediție, plătind expeditorului cheltuielile şi o compensație pentru diligențele desfăşurate până la comunicarea revocării ordinului de expediție.

Art. 2.066. Contraordinul. Din momentul încheierii contractului de transport, expeditorul este obligat să exercite, la cererea comitentului, dreptul la contraordin aplicabil contractului de transport.

Art. 2.067. Obligațiile expeditorului. (1) În alegerea traseului, mijloacelor şi modalităților de transport al mărfii expeditorul va respecta instrucțiunile comitentului, iar dacă nu există asemenea instrucțiuni, va acționa în interesul comitentului.

(2) În cazul în care expeditorul îşi asumă şi obligația de predare a bunurilor la locul de destinație, se prezumă că această obligație nu este asumată față de destinatar.

(3) Expeditorul nu are obligația de a asigura bunurile decât dacă aceasta a fost stipulată în contract sau rezultă din uzanțe.

(4) Premiile, bonificațiile şi reducerile tarifelor, obținute de expeditor, aparțin de drept comitentului, dacă nu se prevede altfel în contract.

Art. 2.068. Răspunderea expeditorului. (1) Expeditorul răspunde de întârzierea transportului, de pieirea, pierderea, sustragerea sau stricăciunea bunurilor în caz de neglijență în executarea expedierii, în special în ceea ce priveşte preluarea şi păstrarea bunurilor, alegerea transportatorului ori a expeditorilor intermediari.

(2) Atunci când, fără motive temeinice, se abate de la modul de transport indicat de comitent, expeditorul răspunde de întârzierea transportului, pieirea, pierderea, sustragerea sau stricăciunea bunurilor, cauzată de cazul fortuit, dacă el nu dovedeşte că aceasta s-ar fi produs chiar dacă s-ar fi conformat instrucțiunilor primite.

Art. 2.069. Drepturile expeditorului. (1) Expeditorul are dreptul la comisionul prevăzut în contract sau, în lipsă, stabilit potrivit tarifelor profesionale ori uzanțelor sau, dacă acestea nu există, de către instanță în funcție de dificultatea operațiunii şi de diligențele expeditorului.

(2) Contravaloarea prestațiilor accesorii şi cheltuielile se rambursează de comitent pe baza facturilor sau altor înscrisuri care dovedesc efectuarea acestora, dacă părțile nu au convenit anticipat o sumă globală pentru comision, prestații accesorii şi cheltuieli care se efectuează.

Art. 2.070. Expeditorul transportator. Expeditorul care ia asupra sa obligația executării transportului, cu mijloace proprii sau ale altuia, în tot sau în parte, are drepturile şi obligațiile transportatorului.

Art. 2.071. Termenul de prescripție. Dreptul la acțiune izvorând din contractul de expediție se prescrie în termen de un an socotit din ziua predării bunurilor la locul de destinație sau din ziua în care ar fi trebuit să se facă predarea lor, cu excepția

dreptului la acțiunea referitoare la transporturile care încep sau se termină în afara Europei, care se prescrie în termen de 18 luni.

Capitolul X. Contractul de agenție

Art. 2.072. Noțiune. (1) Prin contractul de agenție comitentul îl împuterniceşte în mod statornic pe agent fie să negocieze, fie atât să negocieze, cât şi să încheie contracte, în numele şi pe seama comitentului, în schimbul unei remunerații, în una sau în mai multe regiuni determinate.

(2) Agentul este un intermediar independent care acționează cu titlu profesional. El nu poate fi în acelaşi timp prepusul comitentului. *[**R.A.:** art. 1 din Legea nr. 509/2002]*

Art. 2.073. Domeniul de aplicare. (1) Dispozițiile prezentului capitol nu se aplică activității persoanelor care:

a) acționează ca intermediar în cadrul burselor de valori şi al pieților reglementate de mărfuri şi instrumente financiare derivate;

b) au calitatea de agent sau broker de asigurări şi reasigurări;

c) prestează un serviciu neremunerat în calitate de agent.

(2) Nu constituie agent, în înțelesul prezentului capitol, persoana care:

a) are calitatea de organ legal sau statutar al unei persoane juridice, având drept de reprezentare a acesteia;

b) este asociat ori acționar şi este împuternicită în mod legal să îi reprezinte pe ceilalți asociați sau acționari;

c) are calitatea de administrator judiciar, lichidator, tutore, curator, custode sau administrator-sechestru în raport cu comitentul. *[**R.A.:** art. 2 din Legea nr. 509/2002]*

Art. 2.074. Exclusivitatea. (1) Agentul nu poate negocia sau încheia pe seama sa, fără consimțământul comitentului, în regiunea determinată prin contractul de agenție, contracte privind bunuri şi servicii similare celor care fac obiectul contractului de agenție.

(2) În lipsă de stipulație contrară, agentul poate reprezenta mai mulți comitenți, iar comitentul poate să contracteze cu mai mulți agenți, în aceeaşi regiune şi pentru acelaşi tip de contracte.

(3) Agentul poate reprezenta mai mulți comitenți concurenți, pentru aceeaşi regiune şi pentru acelaşi tip de contracte, numai dacă se stipulează expres în acest sens. *[**R.A.:** art. 3 din Legea nr. 509/2002]*

Art. 2.075. Clauza de neconcurență. (1) În sensul prezentului capitol, prin *clauză de neconcurență* se înțelege acea stipulație contractuală al cărei efect constă în restrângerea activității profesionale a agentului pe perioada contractului de agenție sau ulterior încetării sale.

(2) Clauza de neconcurență trebuie redactată în scris, sub sancțiunea nulității absolute.

(3) Clauza de neconcurență se aplică doar pentru regiunea geografică sau pentru grupul de persoane şi regiunea geografică la care se referă contractul de agenție şi doar pentru bunurile şi serviciile în legătură cu care agentul este împuternicit să

negocieze şi să încheie contracte. Orice extindere a sferei clauzei de neconcurenţă este considerată nescrisă.

(4) Restrângerea activităţii prin clauza de neconcurenţă nu se poate întinde pe o perioadă mai mare de 2 ani de la data încetării contractului de agenţie. Dacă s-a stabilit un termen mai lung de 2 ani, acesta se va reduce de drept la termenul maxim din prezentul alineat. *[**R.A.:** art. 4 din Legea nr. 509/2002]*

Art. 2.076. Vânzarea pe credit. În lipsă de stipulaţie contrară, agentul nu poate vinde pe credit şi nu poate acorda reduceri sau amânări de plată pentru creanţele comitentului. *[**R.A.:** art. 8 alin. (1) din Legea nr. 509/2002]*

Art. 2.077. Reclamaţiile privind bunurile. (1) Agentul poate primi reclamaţii privind viciile bunurilor vândute sau serviciilor prestate de comitent, fiind obligat să îl înştiinţeze de îndată pe acesta.

(2) La rândul său, agentul poate lua orice măsuri asigurătorii în interesul comitentului, precum şi orice alte măsuri necesare pentru conservarea drepturilor acestuia din urmă. *[**R.A.:** art. 8 alin. (2) din Legea nr. 509/2002]*

Art. 2.078. Forma contractului. (1) Contractul de agenţie se încheie în formă scrisă, autentică sau sub semnătură privată. Dacă prin lege nu se prevede altfel, forma scrisă este necesară numai pentru dovada contractului.

(2) Oricare parte are dreptul să obţină de la cealaltă parte, la cerere, un document scris semnat, cuprinzând conţinutul contractului de agenţie, inclusiv modificările acestuia. Părţile nu pot renunţa la acest drept.

Art. 2.079. Obligaţiile agentului. (1) Agentul trebuie să îndeplinească, personal sau prin prepuşii săi, obligaţiile ce decurg din împuternicirea care îi este dată, cu bună-credinţă şi loialitate.

(2) În mod special, agentul este obligat:

a) să îi procure şi să îi comunice comitentului informaţiile care l-ar putea interesa pe acesta privitoare la regiunile stabilite în contract, precum şi să comunice toate celelalte informaţii necesare de care dispune;

b) să depună diligenţele necesare pentru negocierea şi, dacă este cazul, încheierea contractelor pentru care este împuternicit, în condiţii cât mai avantajoase pentru comitent;

c) să respecte instrucţiunile rezonabile primite de la comitent;

d) să ţină în registrele sale evidenţe separate pentru contractele care îl privesc pe fiecare comitent;

e) să depoziteze bunurile sau eşantioanele într-o modalitate care să asigure identificarea lor.

(3) Substituirea agentului în tot sau în parte este supusă regulilor aplicabile în materia contractului de mandat.

(4) Agentul care se află în imposibilitate de a continua executarea obligaţiilor ce îi revin trebuie să îl înştiinţeze de îndată pe comitent, sub sancţiunea plăţii de daune-interese. *[**R.A.:** art. 5 din Legea nr. 509/2002]*

Art. 2.080. Obligaţiile comitentului. (1) În raporturile sale cu agentul, comitentul trebuie să acţioneze cu loialitate şi cu bună-credinţă.

(2) În mod special, comitentul este obligat:

a) să pună la dispoziție agentului, în timp util şi într-o cantitate corespunzătoare, mostre, cataloage, tarife şi orice altă documentație, necesare agentului pentru executarea împuternicirii sale;

b) să furnizeze agentului informațiile necesare executării contractului de agenție;

c) să îl înştiințeze pe agent, într-un termen rezonabil, atunci când anticipează că volumul contractelor va fi semnificativ mai mic decât acela la care agentul s-ar fi putut aştepta în mod normal;

d) să plătească agentului remunerația în condițiile şi la termenele stabilite în contract sau prevăzute de lege.

(3) De asemenea, comitentul trebuie să îl informeze pe agent într-un termen rezonabil cu privire la acceptarea, refuzul ori neexecutarea unui contract negociat sau, după caz, încheiat de agent. *[**R.A.:** art. 6 din Legea nr. 509/2002]*

Art. 2.081. Renunțarea comitentului la încheierea contractelor negociate[1]. În cazul în care agentul a fost împuternicit doar să negocieze, iar comitentul nu comunică în termen rezonabil acordul său pentru încheierea contractului negociat de agent conform împuternicirii primite, se consideră că a renunțat la încheierea acestuia. *[**R.A.:** art. 7 din Legea nr. 509/2002]*

Art. 2.082. Remunerația agentului. (1) Agentul are dreptul la o remunerație pentru toate contractele încheiate ca efect al intervenției sale.

(2) Remunerația poate fi exprimată în cuantum fix sau variabil, prin raportare la numărul contractelor, ori la valoarea acestora, când se numeşte comision.

(3) În lipsa unei stipulații exprese sau a unei prevederi legale, agentul are dreptul la o remunerație stabilită potrivit uzanțelor aplicabile fie în locul în care agentul îşi desfăşoară activitatea, fie în legătură cu bunurile care fac obiectul contractului de agenție.

(4) Dacă nu există astfel de uzanțe, agentul este îndreptățit să primească o remunerație rezonabilă, în funcție de toate aspectele referitoare la contractele încheiate.

(5) Dispozițiile art. 2.083-2.087 sunt aplicabile numai în măsura în care agentul este remunerat total sau parțial cu un comision. *[**R.A.:** art. 10 din Legea nr. 509/2002]*

Art. 2.083. Condițiile comisionului. Agentul este îndreptățit la comision pentru contractele încheiate pe durata contractului de agenție, dacă acestea sunt încheiate:

a) ca urmare a intervenției sale;

b) fără intervenția agentului, dar cu un client procurat anterior de acesta pentru contracte similare;

c) cu un client dintr-o regiune sau grup de persoane determinate, pentru care agentul a primit împuternicire exclusivă. *[**R.A.:** art. 12 din Legea nr. 509/2002]*

Art. 2.084. Remunerarea după încetarea contractului. (1) Agentul este îndreptățit la comision pentru un contract încheiat ulterior încetării contractului de agenție, dacă:

---

[1] Potrivit art. VII din O.U.G. nr. 79/2011, la data intrării în vigoare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, sintagma „contracte sau acte de comerț" se înlocuieşte cu termenul „contracte". În această versiune actualizată a Codului civil, s-a făcut înlocuirea, acolo unde a fost cazul.

a) acesta a fost încheiat în principal datorită intervenției agentului pe durata contractului de agenție și încheierea a avut loc într-un termen rezonabil de la încetarea contractului de agenție;

b) comanda emisă de terț a fost primită de comitent sau de agent anterior încetării contractului de agenție, în cazurile prevăzute de dispozițiile art. 2.083.

(2) Agentul nu are dreptul la comisionul prevăzut la art. 2.083, dacă acesta este datorat agentului precedent potrivit alin. (1), cu excepția cazului în care rezultă din circumstanțe că este echitabil ca agenții să împartă acel comision. *[**R.A.:** art. 13 din Legea nr. 509/2002]*

Art. 2.085. Dreptul la comision. (1) Dacă părțile nu convin altfel, dreptul la comision se naște la data la care este îndeplinită una dintre condițiile următoare:

a) comitentul și-a executat obligațiile contractuale față de terța persoană;

b) comitentul ar fi trebuit să își execute obligațiile contractuale potrivit convenției sale cu terțul;

c) terțul și-a executat obligațiile contractuale.

(2) Comisionul se plătește cel mai târziu în ultima zi a lunii care urmează trimestrului pentru care se datorează. *[**R.A.:** art. 15 din Legea nr. 509/2002]*

Art. 2.086. Dreptul la comision în cazul contractelor neexecutate. (1) Comisionul se datorează și pentru contractele încheiate, dar la a căror executare părțile acestora au renunțat, dacă agentul și-a îndeplinit obligațiile.

(2) Atunci când contractul încheiat nu se execută de către părți ca urmare a unor circumstanțe imputabile agentului, dreptul la comision se stinge sau comisionul se reduce proporțional cu neexecutarea, după caz.

(3) În caz de executare parțială din partea terțului, agentul este îndreptățit doar la plata unei părți din comisionul stipulat, proporțional cu executarea contractului încheiat între comitent și terț.

(4) În ipotezele prevăzute la alin. (2) și (3) comisioanele primite vor fi rambursate, după caz, în tot sau în parte. *[**R.A.:** art. 16 din Legea nr. 509/2002]*

Art. 2.087. Calculul valorii comisionului. (1) La sfârșitul fiecărui trimestru comitentul trebuie să trimită agentului copiile de pe facturile care au fost expediate terților, precum și descrierea calculului valorii comisionului.

(2) La cererea agentului, comitentul îi va comunica de îndată informațiile necesare calculării comisionului, inclusiv extrasele relevante din registrele sale contabile.

(3) Clauza prin care se derogă de la prevederile alin. (1) și (2) în defavoarea agentului se consideră nescrisă. *[**R.A.:** art. 17 din Legea nr. 509/2002]*

Art. 2.088. Durata contractului. Contractul de agenție încheiat pe durată determinată, care continuă să fie executat de părți după expirarea termenului, se consideră prelungit pe durată nedeterminată. *[**R.A.:** art. 19 din Legea nr. 509/2002]*

Art. 2.089. Denunțarea unilaterală. (1) Contractul de agenție pe durată nedeterminată poate fi denunțat unilateral de oricare dintre părți, cu un preaviz obligatoriu.

(2) Dispozițiile alin. (1) sunt aplicabile și contractului de agenție pe durată determinată care prevede o clauză expresă privind posibilitatea denunțării unilaterale anticipate.

(3) În primul an de contract termenul de preaviz trebuie să aibă o durată de cel puțin o lună.

(4) În cazul în care durata contractului este mai mare de un an, termenul minim de preaviz se măreşte cu câte o lună pentru fiecare an suplimentar început, fără ca durata termenului de preaviz să depăşească 6 luni.

(5) Dacă părțile convin termene de preaviz mai lungi decât cele prevăzute la alin. (3) şi (4), prin contractul de agenție nu se pot stabili în sarcina agentului termene de preaviz mai lungi decât cele stabilite în sarcina comitentului.

(6) Dacă părțile nu convin altfel, termenul de preaviz expiră la sfârşitul unei luni calendaristice.

(7) Dispozițiile alin. (1)-(6) se aplică în mod corespunzător şi contractului pe durată determinată care este prelungit pe durată nedeterminată potrivit dispozițiilor art. 2.088. În acest caz, la calculul termenului de preaviz se va ține seama de întreaga perioadă a contractului, cuprinzând atât durata determinată, cât şi perioada în care acesta se consideră încheiat pe durată nedeterminată. *[**R.A.:** art. 20 din Legea nr. 509/2002]*

Art. 2.090. Denunțarea unilaterală în cazuri speciale. (1) În toate cazurile, contractul de agenție poate fi denunțat fără preaviz de oricare dintre părți, cu repararea prejudiciilor astfel cauzate celeilalte părți, atunci când circumstanțe excepționale, altele decât forța majoră ori cazul fortuit, fac imposibilă continuarea colaborării dintre comitent şi agent.

(2) În ipoteza prevăzută la alin. (1) contractul încetează la data primirii notificării scrise prin care acesta a fost denunțat. *[**R.A.:** art. 21 din Legea nr. 509/2002]*

Art. 2.091. Indemnizațiile în caz de încetare a contractului. (1) La încetarea contractului de agenție agentul are dreptul să primească de la comitent o indemnizație, în măsura în care:

a) i-a procurat noi clienți comitentului sau a sporit semnificativ volumul operațiunilor cu clienții existenți, iar comitentul obține încă foloase substanțiale din operațiunile cu aceşti clienți; şi

b) plata acestei indemnizații este echitabilă, având în vedere circumstanțele concrete, în special comisioanele pe care agentul ar fi trebuit să le primească în urma operațiunilor încheiate de comitent cu clienții prevăzuți la lit. a), precum şi posibila restrângere a activității profesionale a agentului din cauza existenței în contractul de agenție a unei clauze de neconcurență.

(2) Valoarea indemnizației nu poate depăşi o sumă echivalentă cuantumului unei remunerații anuale, calculată pe baza mediei anuale a remunerațiilor încasate de agent pe parcursul ultimilor 5 ani de contract. Dacă durata contractului nu însumează 5 ani, remunerația anuală este calculată pe baza mediei remunerațiilor încasate în cursul perioadei respective.

(3) Acordarea indemnizației prevăzute la alin. (1) nu aduce atingere dreptului agentului de a cere despăgubiri, în condițiile legii.

(4) În cazul în care contractul de agenție încetează ca urmare a decesului agentului, dispozițiile alin. (1)-(3) se aplică în mod corespunzător.

(5) Dreptul la indemnizația prevăzută la alin. (1) sau, după caz, la alin. (4) se stinge dacă agentul ori, după caz, moştenitorul acestuia nu îl pune în întârziere pe

comitent, cu privire la pretențiile sale, într-un termen de un an de la data încetării contractului de agenție. *[**R.A.:** art. 22 din Legea nr. 509/2002]*

Art. 2.092. Excepții. Agentul nu are dreptul la indemnizația prevăzută la art. 2.091 în următoarele situații:

a) comitentul reziliază contractul din cauza încălcării de către agent a obligațiilor sale;

b) agentul denunță unilateral contractul, cu excepția cazului în care această denunțare este motivată de circumstanțe precum vârsta, infirmitatea ori boala agentului, în considerarea cărora, în mod rezonabil, nu i se poate cere acestuia continuarea activităților;

c) în cazul cesiunii contractului de agenție prin înlocuirea agentului cu un terț;

d) dacă nu se convine altfel de către părțile contractului de agenție, în cazul novației acestui contract prin înlocuirea agentului cu un terț. *[**R.A.:** art. 23 din Legea nr. 509/2002]*

Art. 2.093. Ineficacitatea clauzei de neconcurență. (1) Comitentul nu se poate prevala de clauza de neconcurență atunci când contractul de agenție încetează în următoarele situații:

a) fără a fi aplicabile prevederile art. 2.090, comitentul denunță unilateral contractul de agenție cu nerespectarea termenului de preaviz, legal sau convențional, şi fără a exista un motiv grav pentru care nu respectă preavizul, pe care comitentul să îl fi comunicat de îndată agentului;

b) contractul de agenție este reziliat ca urmare a culpei comitentului.

(2) La cererea agentului instanța poate, ținând seama şi de interesele legitime ale comitentului, să înlăture sau să limiteze efectele clauzei de neconcurență, atunci când consecințele prejudiciabile ale acesteia pentru agent sunt grave şi vădit inechitabile. *[**R.A.:** art. 25 din Legea nr. 509/2002]*

Art. 2.094. Dispozițiile imperative. Nu se poate deroga în defavoarea intereselor agentului de la prevederile art. 2.079, 2.080, 2.084, 2.085, art. 2.086 alin. (1), (2) şi (4), art. 2.091 şi 2.092. Orice clauză contrară este considerată nescrisă. *[**R.A.:** art. 24 din Legea nr. 509/2002]*

Legea de aplicare: Art. 143. Dispozițiile art. 2.094 din Codul civil se aplică numai contractelor de agenție încheiate sau al căror termen a fost prelungit după data intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 2.095. Alte dispoziții aplicabile. (1) Dispozițiile prezentului capitol se completează cu prevederile referitoare la contractul de comision, în măsura în care acestea din urmă sunt compatibile.

(2) Dacă agentul are şi puterea de a-l reprezenta pe comitent la încheierea contractelor, dispozițiile prezentului capitol se completează în mod corespunzător cu cele privind contractul de mandat cu reprezentare. *[**R.A.:** art. 26 din Legea nr. 509/2002]*

Capitolul XI. Contractul de intermediere

Art. 2.096. Noțiune. (1) Intermedierea este contractul prin care intermediarul se obligă față de client să îl pună în legătură cu un terț, în vederea încheierii unui contract.

(2) Intermediarul nu este prepusul părților intermediate și este independent față de acestea în executarea obligațiilor sale.

Art. 2.097. Remunerarea intermediarului. (1) Intermediarul are dreptul la o remunerație din partea clientului numai în cazul în care contractul intermediat se încheie ca urmare a intermedierii sale.

(2) În lipsa convenției părților sau a unor prevederi legale speciale, intermediarul are dreptul la o remunerație în conformitate cu practicile anterioare statornicite între părți sau cu uzanțele existente între profesioniști pentru astfel de contracte.

Legea de aplicare: Art. 143[1]. Dispozițiile art. 2.010 alin. (3) din Codul civil se aplică și în cazul stabilirii remunerației intermediarului, potrivit art. 2.097 din Codul civil, sau a remunerației depozitarului, potrivit art. 2.106 din Codul civil.

Art. 2.098. Restituirea cheltuielilor. Intermediarul este îndreptățit la restituirea cheltuielilor efectuate pentru intermediere, dacă se stipulează expres în contract.

Art. 2.099. Remunerația în cazul pluralității de intermediari. (1) În cazul în care intermedierea a fost realizată de mai mulți intermediari, fiecare are dreptul la o cotă egală din remunerația stabilită global, dacă prin contract nu s-a stipulat altfel.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică atât în cazul în care pluralitatea de intermediari rezultă din contracte de intermediere separate, cât și în cazul în care rezultă din același contract de intermediere.

Art. 2.100. Obligația de informare. Intermediarul este obligat să comunice terțului toate informațiile cu privire la avantajele și oportunitatea încheierii contractului intermediat, cu condiția să nu prejudicieze în mod culpabil interesele clientului.

Art. 2.101. Comunicarea încheierii contractului intermediat. (1) Clientul are obligația să comunice intermediarului dacă s-a încheiat contractul intermediat, în termen de cel mult 15 zile de la data încheierii acestuia, sub sancțiunea dublării remunerației, dacă prin contract nu se prevede altfel.

(2) De asemenea, în cazul în care remunerația se stabilește în funcție de valoarea contractului intermediat sau alte elemente esențiale ale acestuia, clientul este obligat să le comunice în condițiile indicate la alin. (1).

Art. 2.102. Reprezentarea părților intermediate. Intermediarul poate reprezenta părțile intermediate la încheierea contractului intermediat sau a altor acte de executare a acestuia numai dacă a fost împuternicit expres în acest sens.

Capitolul XII. Contractul de depozit

Secțiunea 1. Reguli comune privind contractul de depozit

§1. Dispoziții generale

Art. 2.103. Noțiune. (1) Depozitul este contractul prin care depozitarul primește de la deponent un bun mobil, cu obligația de a-l păstra pentru o perioadă de timp și de a-l restitui în natură.

(2) Remiterea bunului este o condiție pentru încheierea valabilă a contractului de depozit, cu excepția cazului când depozitarul deține deja bunul cu alt titlu. *[**R.A.:** art. 1591 şi art. 1593 C. civ. 1864]*

Art. 2.104. Proba. Pentru a putea fi dovedit, contractul de depozit trebuie încheiat în scris. *[**R.A.:** art. 1597 C. civ. 1864]*

Art. 2.105. Delimitarea. (1) Când sunt remise fonduri băneşti sau alte asemenea bunuri fungibile şi consumptibile prin natura lor, acestea devin proprietatea celui care le primeşte şi nu trebuie să fie restituite în individualitatea lor.

(2) În această situație se aplică, în mod corespunzător, regulile de la împrumutul de consumație, cu excepția cazului în care intenția principală a părților a fost aceea ca bunurile să fie păstrate în interesul celui care le predă. Existența acestei intenții se prezumă atunci când părțile au convenit că restituirea se poate cere anterior expirării termenului pentru care bunurile au fost primite. *[**R.A.:** art. 1604 C. civ. 1864]*

Art. 2.106. Remunerația depozitarului. (1) Depozitul este cu titlu gratuit, dacă din convenția părților sau din uzanțe ori din alte împrejurări, precum profesia depozitarului, nu rezultă că trebuie să fie plătită o remunerație.

(2) Când cuantumul remunerației nu este stabilit prin contract, instanța judecătorească îl va stabili în raport cu valoarea serviciilor prestate.

Legea de aplicare: Art. 143[1]. Dispozițiile art. 2.010 alin. (3) din Codul civil se aplică şi în cazul stabilirii remunerației intermediarului, potrivit art. 2.097 din Codul civil, sau a remunerației depozitarului, potrivit art. 2.106 din Codul civil.

§2. Obligațiile depozitarului

Art. 2.107. Diligența depozitarului. (1) Dacă nu s-a convenit altfel, depozitarul răspunde numai în cazul în care nu a depus diligența dovedită pentru păstrarea propriilor sale bunuri.

(2) În lipsă de stipulație contrară, atunci când depozitarul este remunerat sau este un profesionist ori i s-a permis să se folosească de bunul depozitat, el are obligația de a păstra bunul cu prudență şi diligență. *[**R.A.:** art. 1599 şi art. 1600 C. civ. 1864]*

Art. 2.108. Folosirea bunului. Depozitarul nu se poate servi de bunul încredințat lui fără învoirea expresă sau prezumată a deponentului. *[**R.A.:** art. 1602 C. civ. 1864]*

Art. 2.109.[1] Răspunderea depozitarului incapabil. Dacă depozitarul este minor sau beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială, deponentul poate cere restituirea bunului remis atât timp cât acesta se află în mâinile depozitarului incapabil. În cazul în care restituirea în natură nu mai este posibilă, deponentul are dreptul de a cere să i se plătească o sumă de bani egală cu valoarea bunului, dar numai până la concurența sumei cu care s-a îmbogățit depozitarul. *[**R.A.:** art. 1598 C. civ. 1864]*

Art. 2.110. Dovada proprietății. Dacă nu se prevede altfel prin lege, depozitarul nu poate solicita deponentului să facă dovada că este proprietar al bunului

---

[1] Art. 2109 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. 7 pct. 77 din Legea nr. 140/2022.

depozitat. Această dovadă nu poate fi cerută nici persoanei desemnate de către deponent în vederea restituirii bunului. *[**R.A.:** art. 1610 C. civ. 1864]*

Art. 2.111. Modul de executare. Depozitarul este obligat să schimbe locul şi felul păstrării stabilite prin contract, dacă această schimbare este necesară pentru a feri bunul de pieire, pierdere, sustragere sau stricăciune şi este atât de urgentă încât consimțământul deponentului nu ar putea fi aşteptat.

Art. 2.112. Încredințarea bunului. Depozitarul nu poate încredința altuia păstrarea bunului, fără consimțământul deponentului, cu excepția cazului în care este silit de împrejurări să procedeze astfel.

Art. 2.113. Încredințarea bunului către subdepozitar. (1) Depozitarul îndreptățit să încredințeze unei alte persoane păstrarea bunului răspunde numai pentru alegerea acesteia sau pentru instrucțiunile pe care i le-a dat, cu condiția să fi adus de îndată la cunoştința deponentului locul depozitului şi numele persoanei care a primit bunul.

(2) În caz contrar, depozitarul răspunde pentru fapta subdepozitarului ca pentru fapta sa proprie.

(3) În toate cazurile, subdepozitarul răspunde față de deponent pentru fapta sa.

Art. 2.114. Răspunderea. Depozitarul care, fără a avea acest drept, a schimbat locul sau felul păstrării ori s-a folosit de bunul depozitat sau l-a încredințat unei terțe persoane răspunde şi pentru caz fortuit, cu excepția situației în care dovedeşte că bunul ar fi pierit chiar şi dacă nu şi-ar fi depăşit drepturile.

Art. 2.115. Denunțarea depozitului. (1) Deponentul poate să solicite oricând restituirea bunului depozitat, chiar înăuntrul termenului convenit. El este însă obligat să ramburseze depozitarului cheltuielile pe care acesta le-a făcut în considerarea acestui termen.

(2) Atunci când depozitarul a emis un înscris care face dovada depozitului ori care conferă deținătorului său dreptul de a retrage bunul depozitat, depozitarul poate cere să îi fie înapoiat acel înscris.

(3) Depozitarul îl poate constrânge pe deponent să reia bunul, dacă există motive grave pentru aceasta, chiar înaintea expirării termenului convenit.

(4) În cazul în care nu s-a convenit un termen, depozitarul poate restitui oricând bunul, dar poate fi obligat la plata de despăgubiri, dacă restituirea este intempestivă sau are loc inoportun. *[**R.A.:** art. 1616 C. civ. 1864]*

Art. 2.116. Restituirea bunului. (1) Dacă nu s-a convenit altfel, restituirea bunului primit trebuie să se facă la locul unde acesta trebuia păstrat, iar cheltuielile ocazionate de restituire sunt în sarcina deponentului. Totuşi, atunci când depozitarul, fără să se fi aflat în ipoteza avută în vedere la art. 2.111, a schimbat unilateral locul păstrării bunului, deponentul poate cere depozitarului fie să aducă bunul în acel loc în vederea restituirii, fie să suporte diferența dintre cheltuielile prilejuite de restituire şi acelea care s-ar fi făcut în lipsa acestei schimbări.

(2) Bunul se restituie în starea în care acesta se află la momentul restituirii. Deteriorarea ce nu a fost pricinuită de fapta depozitarului rămâne în sarcina deponentului.

(3) În caz de neexecutare culpabilă a obligației de restituire, dacă bunul nu poate fi recuperat în natură de către deponent, depozitarul are obligația de a plăti despăgubiri, al căror cuantum se determină prin raportare la valoarea de înlocuire a bunului, iar nu la valoarea pe care acesta a avut-o la data la care a fost încheiat contractul. *[**R.A.:** art. 1605 şi art. 1614-1615 C. civ. 1864]*

Art. 2.117. Restituirea către moştenitorul deponentului. (1) În caz de deces al deponentului, bunul se restituie moştenitorului, la cererea acestuia, chiar dacă prin contract fusese desemnată o altă persoană în acest scop. Atunci când există mai mulți moştenitori, restituirea făcută unuia sau unora dintre aceştia nu le conferă alte drepturi decât cele rezultate din aplicarea prevederilor legale referitoare la moştenire.

(2) Aceste reguli se aplică în mod corespunzător atunci când deponentul este persoană juridică. *[**R.A.:** art. 1611 C. civ. 1864]*

Art. 2.118. Restituirea fructelor şi plata dobânzilor. (1) Depozitarul este obligat să restituie fructele bunului, dacă le-a perceput.

(2) Depozitarul nu datorează dobândă pentru fondurile băneşti depozitate decât din ziua în care a fost pus în întârziere să le restituie. *[**R.A.:** art. 1608 C. civ. 1864]*

Art. 2.119. Pluralitatea de deponenți sau de depozitari. (1) Când există mai mulți deponenți, iar obligația este indivizibilă sau solidară între aceştia, depozitarul este liberat prin restituirea bunului oricăruia dintre ei, dacă nu s-a stabilit altfel prin contractul de depozit.

(2) Dacă sunt mai mulți depozitari, obligația de restituire revine aceluia sau acelora în deținerea cărora se află bunul, cu notificarea către ceilalți depozitari a efectuării restituirii.

Art. 2.120. Cazurile de nerestituire a bunului. (1) Depozitarul este apărat de obligația de a restitui bunul, dacă acesta i-a fost cerut de către proprietar sau de o altă persoană îndreptățită ori dacă a fost rechiziționat de autoritatea publică sau dacă i-a fost în alt mod ridicat potrivit legii ori a pierit prin caz fortuit.

(2) Atunci când în locul bunului care i-a fost ridicat sau care a pierit depozitarul a primit o sumă de bani sau un alt bun, el este obligat să le predea deponentului.

(3) Dacă depozitarul descoperă că bunul depozitat fusese furat ori pierdut, precum şi pe adevăratul proprietar al bunului, el trebuie să îl informeze pe acesta din urmă despre depozitul ce i s-a făcut şi să îl someze să îşi exercite drepturile într-un termen determinat şi îndestulător, fără încălcarea dispozițiilor penale aplicabile. Numai după expirarea acelui termen depozitarul se poate libera prin restituirea lucrului către deponent. În această perioadă, depozitarul este îndreptățit să primească aceeaşi remunerație ca şi în cursul depozitului. Chiar şi atunci când contractul de depozit fusese încheiat cu titlu gratuit, deponentul datorează, pentru această perioadă, remunerație, al cărei cuantum se stabileşte potrivit art. 2.106 alin. (2).

(4) În toate cazurile, depozitarul este ținut, sub sancțiunea obligării la plata de despăgubiri, să denunțe deponentului procesul care i-a fost intentat de revendicant, intervenirea rechiziției sau a altei măsuri de ridicare ori faptul care îl împiedică să restituie bunul. *[**R.A.:** art. 1610, art. 1616 C. civ. 1864]*

Art. 2.121. Obligația moștenitorului depozitarului. Dacă moștenitorul depozitarului a vândut cu bună-credință bunul, fără să fi știut că este depozitat, el este ținut să înapoieze numai prețul primit sau să cedeze deponentului acțiunea sa împotriva cumpărătorului, dacă prețul nu i-a fost plătit. *[R.A.: art. 1067 C. civ. 1864]*

§3. Obligațiile deponentului

Art. 2.122. Cheltuielile și despăgubirile. (1) Deponentul este obligat să ramburseze depozitarului cheltuielile pe care acesta le-a făcut pentru păstrarea bunului.

(2) Deponentul trebuie, de asemenea, să îl despăgubească pe depozitar pentru toate pierderile suferite ca urmare a depozitării bunului, cu excepția cazului în care depozitarul a primit bunul cunoscând sau trebuind să cunoască natura sa periculoasă. *[R.A.: art. 1618 C. civ. 1864]*

Art. 2.123. Plata remunerației. (1) Dacă nu s-a convenit altfel, plata remunerației către depozitar se face la data restituirii bunului.

(2) În lipsă de stipulație contrară, dacă restituirea are loc înainte de termen, depozitarul nu are dreptul decât la partea din remunerație convenită, corespunzătoare timpului cât a păstrat bunul.

Secțiunea a 2-a. Depozitul necesar

Art. 2.124. Noțiune. (1) Dacă bunul a fost încredințat unei persoane sub constrângerea unei întâmplări neprevăzute, care făcea cu neputință alegerea persoanei depozitarului și întocmirea unui înscris constatator al contractului, depozitul este necesar.

(2) Depozitul necesar poate fi dovedit prin orice mijloc de probă, oricare ar fi valoarea lui. *[R.A.: art. 1620-1621 C. civ. 1864]*

Art. 2.125. Obligația de acceptare. Depozitarul nu poate refuza primirea bunului decât în cazul în care are un motiv serios pentru aceasta.

Art. 2.126. Regim juridic. (1) Cu excepția dispozițiilor cuprinse în prezenta secțiune, depozitul necesar este guvernat de regulile comune privind contractul de depozit.

(2) Depozitarul răspunde, în caz de pieire a lucrului, conform regulilor aplicabile depozitului neremunerat. *[R.A.: art. 1622 C. civ. 1864]*

Secțiunea a 3-a. Depozitul hotelier

Art. 2.127. Răspunderea pentru bunurile aduse în hotel. (1) Persoana care oferă publicului servicii de cazare, denumită hotelier, este răspunzătoare, potrivit regulilor privitoare la răspunderea depozitarului, pentru prejudiciul cauzat prin furtul, distrugerea sau deteriorarea bunurilor aduse de client în hotel.

(2) Sunt considerate ca fiind aduse în hotel:

a) bunurile aflate în hotel pe perioada cazării clientului;

b) bunurile aflate în afara hotelului, pentru care hotelierul, un membru al familiei sale ori un prepus al hotelierului își asumă obligația de supraveghere pe perioada cazării clientului;

c) bunurile aflate în hotel sau în afara acestuia, pentru care hotelierul, un membru al familiei sale ori un prepus al hotelierului îşi asumă obligaţia de supraveghere pentru un interval de timp rezonabil, anterior sau ulterior cazării clientului.

(3) Hotelierul răspunde şi pentru vehiculele clienţilor lăsate în garajul sau în parcarea hotelului, precum şi pentru bunurile care, în mod obişnuit, se găsesc în acestea.

(4) În lipsă de stipulaţie contrară, dispoziţiile prezentei secţiuni nu se aplică în cazul animalelor de companie. *[**R.A.:** art. 1623 C. civ. 1864]*

Art. 2.128. Răspunderea limitată. Răspunderea hotelierului este limitată până la concurenţa unei valori de o sută de ori mai mare decât preţul pentru o zi afişat pentru camera oferită spre închiriere clientului.

Art. 2.129. Răspunderea nelimitată. Răspunderea hotelierului este nelimitată:

a) dacă prejudiciul este cauzat din culpa hotelierului sau a unei persoane pentru care acesta răspunde;

b) dacă bunurile au fost încredinţate spre păstrare hotelierului;

c) dacă hotelierul a refuzat primirea în depozit a bunurilor clientului pe care, potrivit legii, era obligat să le primească. *[**R.A.:** art. 1624 C. civ. 1864]*

Art. 2.130. Lipsa răspunderii. Hotelierul nu răspunde atunci când deteriorarea, distrugerea ori furtul bunurilor clientului este cauzată:

a) de client, de persoana care îl însoţeşte sau care se află sub supravegherea sa ori de vizitatorii săi;

b) de un caz de forţă majoră;

c) de natura bunului. *[**R.A.:** art. 1625 C. civ. 1864]*

Art. 2.131. Obligaţii ale hotelierului. (1) Hotelierul este obligat să primească în depozit documente, bani sau alte obiecte de valoare aparţinând clienţilor săi.

(2) Hotelierul nu poate refuza depozitul acestor bunuri decât în cazul în care, ţinând seama de importanţa şi condiţiile de exploatare ale hotelului, acestea sunt excesiv de valoroase ori sunt incomode sau periculoase.

(3) Hotelierul poate să examineze bunurile care îi sunt predate spre depozitare şi să ceară depozitarea acestora într-un loc închis sau sigilat.

Art. 2.132. Cazul special. Hotelierul care pune la dispoziţia clienţilor săi, în camerele de hotel, o casă de valori nu este presupus a fi primit în depozit bunurile care vor fi depuse de clienţii săi în casa de valori. În acest caz, sunt aplicabile dispoziţiile art. 2.128.

Art. 2.133. Dovada. Dovada introducerii bunurilor în hotel poate fi făcută prin martori, indiferent de valoarea acestor bunuri. *[**R.A.:** art. 1621 C. civ. 1864]*

Art. 2.134. Decăderea din dreptul la repararea prejudiciului. (1) Clientul este decăzut din dreptul la repararea prejudiciului suferit prin furtul, distrugerea sau deteriorarea bunurilor pe care le-a adus el însuşi ori care au fost aduse pentru el în hotel dacă:

a) în cel mult 24 de ore de la data la care a cunoscut prejudiciul nu a înştiinţat administraţia hotelului;

b) nu a exercitat dreptul la acţiunea în repararea prejudiciului în termen de 6 luni de la data producerii acestuia.

(2) Dispozițiile alin. (1) nu sunt aplicabile în privința bunurilor prevăzute la art. 2.129 lit. b) şi c).

Art. 2.135. Dreptul de retenție. În cazul neplății de către client a prețului camerei şi a serviciilor hoteliere prestate, hotelierul are un drept de retenție asupra bunurilor aduse de client, cu excepția documentelor şi a efectelor personale fără valoare comercială. *[**R.A.:** art. 1619 C. civ. 1864]*

Art. 2.136. Valorificarea bunurilor. Hotelierul poate cere valorificarea bunurilor asupra cărora şi-a exercitat dreptul de retenție, potrivit regulilor prevăzute de Codul de procedură civilă în materia urmăririi silite mobiliare.

Art. 2.137. Localuri asimilate hotelurilor. Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică în mod corespunzător şi bunurilor aduse în sanatorii, spitale, pensiuni, vagoane de dormit şi altele asemănătoare.

Secțiunea a 4-a. Sechestrul convențional

Art. 2.138. Noțiune. Sechestrul convențional este depozitul prin care două sau mai multe persoane încredințează unui terț, denumit administrator-sechestru, unul sau mai multe bunuri mobile ori imobile în privința cărora există o contestație sau incertitudine juridică, cu obligația pentru acesta de a le păstra şi a le restitui celui recunoscut ca titular al dreptului. *[**R.A.:** art. 1627 şi art. 1630 C. civ. 1864]*

Art. 2.139. Obligațiile, drepturile şi puterile administratorului-sechestru. Obligațiile, drepturile şi puterile administratorului-sechestru sunt determinate prin convenția părților, iar în lipsă se aplică regulile prezentei secțiuni.

Art. 2.140. Conservarea şi înstrăinarea obiectului sechestrului. (1) Administratorul-sechestru este ținut să păzească şi să conserve obiectul sechestrului cu diligența unui depozitar.

(2) Dacă natura bunului o cere, administratorul-sechestru este ținut să îndeplinească acte de administrare, regulile din materia mandatului fiind aplicabile în mod corespunzător.

(3) Cu autorizarea instanței judecătoreşti, administratorul-sechestru poate să înstrăineze bunul, în cazul în care acesta nu poate fi conservat sau dacă, pentru un alt motiv, măsura înstrăinării este vădit necesară.

Art. 2.141. Liberarea administratorului-sechestru. (1) Administratorul-sechestru trebuie să predea bunul celui desemnat de instanța judecătorească sau, după caz, celui indicat prin acordul tuturor părților care l-au numit.

(2) Până la finalizarea contestației sau până la încetarea stării de incertitudine juridică, administratorul-sechestru nu va putea fi liberat decât prin acordul tuturor părților care l-au numit sau, pentru motive temeinice, prin hotărâre judecătorească. *[**R.A.:** art. 1631 C. civ. 1864]*

Art. 2.142. Remunerația, cheltuielile şi despăgubirile. (1) Dacă nu s-a convenit altfel, administratorul-sechestru are dreptul la o remunerație.

(2) Chiar şi în cazul sechestrului cu titlu gratuit, administratorul-sechestru are dreptul la restituirea tuturor cheltuielilor făcute pentru conservarea şi administrarea

bunului sechestrat, precum şi la plata despăgubirilor pentru pierderile suferite în legătură cu acesta. *[**R.A.:** art. 1628-1629 C. civ. 1864]*

Art. 2.143. Sechestrul judiciar. Sechestrul poate fi dispus de instanța de judecată, cu aplicarea prevederilor Codului de procedură civilă şi, după caz, a dispozițiilor prezentei secțiuni. *[**R.A.:** art. 1632 C. civ. 1864]*

Legislație conexă: art. 972-977 CPC.

Capitolul XIII. Contractul de împrumut

Secțiunea 1. Dispoziții generale

Art. 2.144. Felurile împrumutului. Împrumutul este de două feluri: împrumutul de folosință, numit şi comodat, şi împrumutul de consumație.

Art. 2.145. Promisiunea de împrumut. Atunci când bunul se află în deținerea beneficiarului, iar promitentul refuză să încheie contractul, instanța, la cererea celeilalte părți, poate să pronunțe o hotărâre care să țină loc de contract, dacă cerințele legii pentru validitatea acestuia sunt îndeplinite.

Secțiunea a 2-a. Împrumutul de folosință

Art. 2.146. Noțiune. Împrumutul de folosință este contractul cu titlu gratuit prin care o parte, numită comodant, remite un bun mobil sau imobil celeilalte părți, numite comodatar, pentru a se folosi de acest bun, cu obligația de a-l restitui după un anumit timp. *[**R.A.:** art. 1560 C. civ. 1864]*

Art. 2.147. Calitatea de comodant. Dacă nu i s-a interzis prin lege sau contract, orice persoană care are dreptul de a folosi bunul poate fi comodant.

Art. 2.148. Obligația comodatarului. (1) Comodatarul este ținut să păzească şi să conserve bunul împrumutat cu prudența şi diligența unui bun proprietar.

(2) Comodatarul nu poate folosi bunul împrumutat decât în conformitate cu destinația acestuia determinată prin contract ori, în lipsă, după natura bunului. El nu poate permite unui terț să îl folosească decât cu aprobarea prealabilă a comodantului. *[**R.A.:** art. 1564 C. civ. 1864]*

Art. 2.149. Pieirea sau deteriorarea bunului. (1) Comodatarul nu răspunde pentru pierderea ori deteriorarea bunului rezultată numai din folosința în scopul căreia bunul i-a fost împrumutat.

(2) Dacă însă comodatarul foloseşte bunul cu altă destinație decât aceea pentru care i-a fost împrumutat sau dacă prelungeşte folosința după scadența restituirii, comodatarul răspunde de pieirea sau deteriorarea bunului, chiar dacă aceasta se datorează unei forțe majore, afară de cazul când dovedeşte că bunul ar fi pierit ori s-ar fi deteriorat oricum din cauza acelei forțe majore. *[**R.A.:** art. 1565 şi art. 1567 C. civ. 1864]*

Art. 2.150. Posibilitatea salvării bunului. Comodatarul răspunde pentru pieirea bunului împrumutat când aceasta este cauzată de forța majoră de care

comodatarul l-ar fi putut feri întrebuințând un bun propriu sau când, neputând salva decât unul dintre cele două bunuri, l-a preferat pe al său. *[R.A.: art. 1566 C. civ. 1864]*

Art. 2.151. Cheltuielile făcute cu bunul. (1) Comodatarul suportă cheltuielile pe care le-a făcut pentru a folosi bunul.

(2) Cu toate acestea, comodatarul are dreptul să îi fie rambursate cheltuielile pentru lucrările necesare asupra bunului care nu puteau fi prevăzute la încheierea contractului, atunci când comodantul, înştiințat în prealabil, nu s-a opus efectuării lor ori când, din cauza urgenței lucrărilor, acesta nu a putut fi înştiințat în timp util. *[R.A.: art. 1569 şi art. 1574 C. civ. 1864]*

Art. 2.152. Răspunderea comodantului pentru vicii ascunse. Comodantul care, la data încheierii contractului, cunoştea viciile ascunse ale bunului împrumutat şi care nu l-a prevenit pe comodatar despre acestea este ținut să repare prejudiciul suferit din această cauză de comodatar. *[R.A.: art. 1575 C. civ. 1864]*

Art. 2.153. Dreptul de retenție. În niciun caz, comodatarul nu poate invoca dreptul de retenție pentru obligațiile ce s-ar naşte în sarcina comodantului.

Art. 2.154. Pluralitatea de comodatari. Dacă mai multe persoane au împrumutat împreună acelaşi bun, ele răspund solidar față de comodant. *[R.A.: art. 1571 C. civ. 1864]*

Art. 2.155. Restituirea bunului. (1) Comodatarul este obligat să înapoieze bunul la împlinirea termenului convenit sau, în lipsă de termen, după ce s-a folosit de bun potrivit convenției.

(2) Dacă termenul nu este convenit şi fie contractul nu prevede întrebuințarea pentru care s-a împrumutat bunul, fie întrebuințarea are un caracter permanent, comodatarul este obligat să înapoieze bunul la cererea comodantului. *[R.A.: art. 1572 C. civ. 1864]*

Art. 2.156. Restituirea anticipată. Comodantul poate cere restituirea bunului înainte de momentul prevăzut la art. 2.155 alin. (1) atunci când are el însuşi o nevoie urgentă şi neprevăzută de bun, atunci când comodatarul decedează sau atunci când acesta îşi încalcă obligațiile. *[R.A.: art. 1573 C. civ. 1864]*

Art. 2.157. Titlul executoriu. (1) În ceea ce priveşte obligația de restituire, contractul de comodat încheiat în formă autentică sau printr-un înscris sub semnătură privată cu dată certă constituie titlu executoriu, în condițiile legii, în cazul încetării prin decesul comodatarului sau prin expirarea termenului.

(2) Dacă nu s-a stipulat un termen pentru restituire, contractul de comodat constituie titlu executoriu numai în cazul în care nu se prevede întrebuințarea pentru care s-a împrumutat bunul ori întrebuințarea prevăzută are un caracter permanent.

Secțiunea a 3-a. Împrumutul de consumație

§1. Dispoziții comune

Art. 2.158. Noțiune. Capacitate. (1) Împrumutul de consumație este contractul prin care împrumutătorul remite împrumutatului o sumă de bani sau alte asemenea bunuri fungibile şi consumptibile prin natura lor, iar împrumutatul se obligă să

restituie după o anumită perioadă de timp aceeaşi sumă de bani sau cantitate de bunuri de aceeaşi natură şi calitate.

(2) Atunci când o persoană acordă un împrumut fără a o face cu titlu profesional, nu îi sunt aplicabile dispoziţiile legale privind instituţiile de credit şi instituţiile financiare nebancare. *[**R.A.:** art. 1576 C. civ. 1864]*

Art. 2.159. Natura împrumutului. (1) În lipsa unei stipulaţii contrare, împrumutul se prezumă a fi cu titlu gratuit.

(2) Până la proba contrară, împrumutul care are ca obiect o sumă de bani se prezumă a fi cu titlu oneros.

Art. 2.160. Transferul proprietăţii şi al riscurilor. Prin încheierea valabilă a contractului, împrumutatul devine proprietarul bunului şi suportă riscul pieirii acestuia. *[**R.A.:** art. 1577 C. civ. 1864]*

Art. 2.161. Termenul de restituire stabilit de părţi. Termenul de restituire se prezumă a fi stipulat în favoarea ambelor părţi, iar dacă împrumutul este cu titlu gratuit, numai în favoarea împrumutatului.

Art. 2.162. Termenul de restituire stabilit de instanţă. (1) Dacă nu a fost convenit un termen de restituire, acesta va fi stabilit de instanţă, ţinându-se seama de scopul împrumutului, de natura obligaţiei şi a bunurilor împrumutate, de situaţia părţilor şi de orice altă împrejurare relevantă.

(2) Dacă însă s-a stipulat că împrumutatul va plăti numai când va avea resursele necesare, instanţa, constatând că împrumutatul le deţine sau le putea obţine între timp, nu va putea acorda un termen de restituire mai mare de 3 luni.

(3) Cererea pentru stabilirea termenului de restituire se soluţionează potrivit procedurii prevăzute de lege pentru ordonanţa preşedinţială. *[**R.A.:** art. 1582-1583 C. civ. 1864]*

Art. 2.163. Prescripţia. În cazul prevăzut la art. 2.162 alin. (1), cererea este supusă prescripţiei, care începe să curgă de la data încheierii contractului.

Art. 2.164. Restituirea împrumutului. (1) În lipsa unei stipulaţii contrare, împrumutatul este ţinut să restituie aceeaşi cantitate şi calitate de bunuri pe care a primit-o, oricare ar fi creşterea sau scăderea preţului acestora.

(2) În cazul în care împrumutul poartă asupra unei sume de bani, împrumutatul nu este ţinut să înapoieze decât suma nominală primită, oricare ar fi variaţia valorii acesteia, dacă părţile nu au convenit altfel.

(3) Dacă nu este posibil să se restituie bunuri de aceeaşi natură, calitate şi în aceeaşi cantitate, împrumutatul este obligat să plătească valoarea lor la data şi locul unde restituirea trebuia să fie făcută. *[**R.A.:** art. 1578, art. 1584-1585 C. civ. 1864]*

Art. 2.165. Titlul executoriu. Dispoziţiile art. 2.157 alin. (1) se aplică în mod corespunzător şi împrumutului de consumaţie.

Art. 2.166. Răspunderea pentru vicii. (1) Împrumutătorul este ţinut, întocmai ca şi comodantul, să repare prejudiciul cauzat de viciile bunului împrumutat.

(2) În cazul împrumutului cu titlu oneros, împrumutătorul este răspunzător de prejudiciul suferit de împrumutat din cauza viciilor bunurilor împrumutate, aplicându-se

în mod corespunzător regulile referitoare la garanția vânzătorului. *[R.A.: art. 1580 C. civ. 1864]*

§2. Împrumutul cu dobândă

Art. 2.167. Domeniul de aplicare. Dispozițiile referitoare la împrumutul cu dobândă sunt aplicabile, în mod corespunzător, ori de câte ori, în temeiul unui contract, se naşte şi o obligație de plată, cu termen, a unei sume de bani ori a altor bunuri de gen, în măsura în care nu există reguli particulare privind validitatea şi executarea acelei obligații.

Art. 2.168. Modalități ale dobânzii. Dobânda se poate stabili în bani ori în alte prestații sub orice titlu sau denumire la care împrumutatul se obligă ca echivalent al folosinței capitalului.

Art. 2.169. Curgerea dobânzii. Suma de bani împrumutată este purtătoare de dobândă din ziua în care a fost remisă împrumutatului.

Art. 2.170. Plata anticipată a dobânzii. Plata anticipată a dobânzii nu se poate efectua decât pe cel mult 6 luni. Dacă rata dobânzii este determinabilă, eventualele surplusuri sau deficite sunt supuse compensării de la o rată la alta, pe toată durata împrumutului, cu excepția ultimei rate care rămâne întotdeauna câştigată în întregime de împrumutător.

Capitolul XIV. Contractul de cont curent

Art. 2.171. Noțiune. (1) Contractul de cont curent este acela prin care părțile, denumite curentişti, se obligă să înscrie într-un cont creanțele decurgând din remiteri reciproce, considerându-le neexigibile şi indisponibile până la închiderea contului.

(2) Soldul creditor al contului la încheierea sa constituie o creanță exigibilă. Dacă plata acestuia nu este cerută, soldul constituie prima remitere dintr-un nou cont şi contractul este considerat reînnoit pe durată nedeterminată.

Art. 2.172. Creditele excluse. (1) Creanțele care nu pot face obiectul compensației nu pot face obiectul unui cont curent şi nu se vor înscrie în acesta sau, dacă sunt înscrise, înscrierea se consideră nescrisă.

(2) În cazul contractului încheiat între profesionişti, se vor înscrie în cont exclusiv creanțele derivând din exercițiul activității profesionale, dacă nu se prevede expres contrariul.

Art. 2.173. Efectele principale. Prin contractul de cont curent, proprietatea remiterilor se transferă primitorului, prin înregistrarea acestora în cont. Obligațiile născute din remiterile anterioare se novează şi creanțele reciproce se compensează până la concurența debitului şi creditului, sub rezerva plății soldului creditor. Dobânzile curg pentru fiecare sumă de la data înscrierii în cont până la încheierea contului şi se socotesc pe zile, dacă părțile nu convin altfel. *[R.A.: art. 370 C. com.]*

Art. 2.174. Drepturile la plata comisioanelor şi la restituirea cheltuielilor. Drepturile la plata comisioanelor şi la restituirea cheltuielilor pentru operațiunile

înscrise în cont sunt la rândul lor incluse în cont, dacă nu se prevede expres contrariul. *[**R.A.:** art. 371 C. com.]*

Art. 2.175. Acțiunile şi excepțiile referitoare la acte şi operațiunile trecute în cont. (1) Înscrierea unei creanțe în cont curent nu împiedică exercițiul acțiunilor şi excepțiilor referitoare la validitatea actelor sau operațiunilor care au dat loc remiterilor.

(2) Dacă un act sau o operațiune este nulă, anulată, reziliată sau rezolvită, înscrierea remiterilor efectuate în temeiul acestora este stornată.

Art. 2.176. Garanțiile creanțelor înscrise în cont. (1) Garanțiile reale sau personale aferente creanțelor înscrise în cont rămân în ființă şi vor fi exercitate asupra soldului creditor la încheierea contului, în limita creditului garantat.

(2) Dacă o creanță garantată de un fideiusor sau de un coobligat a fost înscrisă în cont, acesta rămâne obligat conform contractului de fideiusiune pentru cuantumul datoriei garantate, față de curentistul care, la închiderea contului, are un sold creditor.

Art. 2.177. Înscrierea unui titlu de credit. Înscrierea în cont a unui titlu de credit este prezumată făcută sub rezerva încasării, dacă nu se prevede expres contrariul.

Art. 2.178. Înscrierea unei creanțe sub rezerva încasării. (1) În caz de cesiune de creanță înscrisă în cont, înscrierea este făcută pe riscul cesionarului, dacă din voința părților nu rezultă altfel sau dacă nu este făcută cu rezerva expresă privind încasarea acesteia.

(2) Dacă creanța nu a fost plătită, curentistul cesionar poate fie să restituie creanța cedentului, stornând partida din cont, fie să îşi valorifice drepturile împotriva debitorului. Curentistul cedent poate storna creanța în tot sau în parte, chiar şi după executarea infructuoasă a debitorului, în proporția creanței rămase neacoperită prin executare.

Art. 2.179. Încheierea contului. (1) Încheierea contului curent şi lichidarea soldului se fac la scadența prevăzută în contract sau la momentul încetării contractului de cont curent. Părțile pot decide termene intermediare de încheiere a contului, iar în acest caz soldul creditor se înscrie ca prima partidă în noul cont.

(2) Soldul creditor constituie o creanță lichidă şi exigibilă la care se va calcula dobânda convențională de la data încheierii contului, dacă nu este trecută într-un cont nou. Dacă soldul nu este trecut într-un cont nou, se va calcula, în lipsă de stipulație contrară, dobânda legală, de la data încheierii contului. *[**R.A.:** art. 372 alin. (1)-(2) C. com.]*

Art. 2.180. Aprobarea contului. (1) Extrasul sau raportul de cont trimis de un curentist celuilalt se prezumă aprobat, dacă nu este contestat de acesta din urmă în termenul prevăzut în contract sau, în lipsa unui termen, într-un termen rezonabil după practicile dintre părți sau potrivit uzanțelor locului. În lipsa unor astfel de practici sau uzanțe, se va ține seama de natura operațiunilor şi situația părților.

(2) Aprobarea contului nu exclude dreptul de a contesta ulterior contul pentru erori de înregistrare sau de calcul, pentru omisiuni sau dublă înregistrare, în termen de o lună de la data aprobării extrasului sau raportului de cont ori de la încheierea contului, sub sancțiunea decăderii. Contestarea contului se face prin scrisoare recomandată trimisă celeilalte părți în termenul de o lună.

Art. 2.181. Executarea şi poprirea. (1) Numai soldul creditor rezultat la încheierea contului curent poate fi supus executării sau popririi pornite contra unuia dintre curentişti.

(2) Creditorii oricăruia dintre curentişti pot solicita instanței să dispună, pe cale de ordonanță președințială, încheierea înainte de termen a contului curent, pentru executarea sau poprirea soldului rezultat în favoarea curentistului debitor. *[**R.A.:** art. 372 alin. (3) C. com.]*

Art. 2.182. Termenul de prescripție. Dreptul la acțiune pentru rectificarea erorilor de calcul, făcute cu ocazia stabilirii soldului, a omisiunilor, a înscrierilor duble şi altora asemenea se va prescrie în termen de un an de la data comunicării extrasului de cont curent.

Art. 2.183. Încetarea contractului de cont curent. (1) Contractul de cont curent încetează de drept la expirarea termenului convenit expres de părți în cuprinsul contractului sau ulterior, prin convenție separată încheiată în formă scrisă.

(2) În cazul contractului încheiat pe durată nedeterminată, fiecare parte poate declara încetarea acestuia la încheierea contului, înştiințând-o pe cealaltă parte cu 15 zile înainte. Dacă părțile nu au convenit altfel, contractul de cont curent pe durată nedeterminată se consideră că are ca termen intermediar de încheiere a contului ultima zi a fiecărei luni.

(3) În caz de incapacitate, insolvență sau moarte, oricare dintre curentişti, reprezentantul incapabilului sau moştenitorul poate denunța contractul înştiințând cealaltă parte cu 15 zile înainte. *[**R.A.:** art. 373 C. com.]*

Capitolul XV. Contul bancar curent şi alte contracte bancare

Secțiunea 1. Contul bancar curent

Art. 2.184. Dreptul de a dispune de soldul creditor. În cazul în care depozitul bancar, creditul sau orice altă operațiune bancară se realizează prin contul curent, titularul contului poate să dispună în orice moment de soldul creditor al contului, cu respectarea termenului de preaviz, dacă acesta a fost convenit de părți.

Art. 2.185. Compensarea reciprocă a soldurilor. În cazul în care între instituția de credit şi client există mai multe raporturi juridice sau mai multe conturi, chiar şi în monede diferite, soldurile active şi pasive se compensează reciproc, afară de cazul în care părțile au convenit altfel.

Art. 2.186. Cotitularii unui cont curent. În cazul în care un cont curent are mai mulți titulari şi s-a convenit că fiecare dintre aceştia are dreptul să dispună singur efectuarea de operațiuni în cont, cotitularii sunt considerați creditori sau debitori în solidar pentru soldul contului.

Art. 2.187. Contul curent indiviz. (1) În cazul în care titularul contului decedează, până la efectuarea partajului, moştenitorii sunt considerați titulari coindivizari ai contului, pentru efectuarea operațiunilor în cont fiind necesar consimțământul tuturor coindivizarilor.

(2) Creditorul personal al unuia dintre comoştenitori nu poate urmări silit prin poprire soldul creditor al contului indiviz. El poate doar să ceară partajul.

(3) Comoştenitorii sunt ţinuţi divizibil faţă de instituţia de credit pentru soldul debitor al contului, dacă prin lege sau prin convenţie nu se stabileşte altfel.

(4) Dispoziţiile prezentului articol sunt aplicabile în mod corespunzător şi în alte cazuri de indiviziune între titularii contului curent, dacă prin lege nu se prevede altfel.

Art. 2.188. Denunţarea unilaterală. În cazul în care contractul de cont bancar curent este încheiat pe durată nedeterminată, oricare dintre părţi poate să denunţe contractul de cont curent, cu respectarea unui termen de preaviz de 15 zile, dacă din contract sau din uzanţe nu rezultă un alt termen, sub sancţiunea de daune-interese.

Art. 2.189. Executarea împuternicirilor primite. (1) Instituţia de credit este ţinută, potrivit dispoziţiilor prevăzute în materia contractului de mandat, pentru executarea împuternicirilor primite de la client.

(2) Dacă împuternicirea primită trebuie executată pe o piaţă unde nu există sucursale ale instituţiei de credit, aceasta poate să împuternicească la rândul ei o filială a sa, o instituţie de credit corespondentă sau o altă instituţie de credit ori o altă entitate agreată de titularul de cont şi instituţia de credit.

Art. 2.190. Termenul de prescripţie. (1) Dreptul la acţiunea în restituirea soldului creditor rezultat la închiderea contului curent se prescrie în termen de 5 ani de la data închiderii contului curent.

(2) În cazul în care contul curent a fost închis din iniţiativa instituţiei de credit, termenul de prescripţie se calculează de la data la care titularul sau, după caz, fiecare cotitular al contului a fost notificat în acest sens prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire la ultimul domiciliu sau sediu adus la cunoştinţa instituţiei de credit.

Legea de aplicare: Art. 144. Efectele contractului de cont bancar curent încheiat înainte de data intrării în vigoare a Codului civil şi care s-a încheiat pe termen nedeterminat sunt guvernate de legea în vigoare la data producerii lor.

Secţiunea a 2-a. Depozitul bancar

Art. 2.191. Depozitul de fonduri. (1) Prin constituirea unui depozit de fonduri la o instituţie de credit, aceasta dobândeşte proprietatea asupra sumelor de bani depuse şi este obligată să restituie aceeaşi cantitate monetară, de aceeaşi specie, la termenul convenit sau, după caz, oricând, la cererea deponentului, cu respectarea termenului de preaviz stabilit de părţi ori, în lipsă, de uzanţe.

(2) În lipsă de stipulaţie contrară, depunerile şi retragerile se efectuează la sediul unităţii operative a instituţiei de credit unde a fost constituit depozitul.

(3) Instituţia de credit este obligată să asigure, în mod gratuit, informarea clientului cu privire la operaţiunile efectuate în conturile sale. În cazul în care clientul nu solicită altfel, această informare se realizează lunar, în condiţiile şi în modalităţile convenite de părţi. Dispoziţiile art. 2.180 sunt aplicabile în mod corespunzător.

Art. 2.192. Depozitul de titluri. (1) Prin constituirea unui depozit de titluri, instituția de credit este împuternicită cu administrarea acestora. În lipsă de dispoziții speciale, prevederile art. 792-857 sunt aplicabile în mod corespunzător.

(2) Instituția de credit are dreptul la rambursarea cheltuielilor efectuate pentru operațiunile necesare, precum şi la o remunerație, în măsura stabilită prin convenție sau prin uzanțe.

(3) Este considerată nescrisă orice clauză prin care instituția de credit este exonerată de răspundere pentru neexecutarea obligațiilor care îi revin în administrarea titlurilor cu prudență şi diligență.

Secțiunea a 3-a. Facilitatea de credit

Art. 2.193. Noțiune. Facilitatea de credit este contractul prin care o instituție de credit, o instituție financiară nebancară sau orice altă entitate autorizată prin lege specială, denumită *finanțator,* se obligă să țină la dispoziția clientului o sumă de bani pentru o perioadă de timp determinată sau nedeterminată.

Legea de aplicare: Art. 145. Efectele contractului de facilitate de credit încheiat înainte de data intrării în vigoare a Codului civil şi care s-a încheiat pe termen nedeterminat sunt guvernate de legea în vigoare la data producerii lor.

Art. 2.194. Utilizarea creditului. Dacă părțile nu au stipulat altfel, clientul poate să utilizeze creditul în mai multe tranşe, potrivit uzanțelor, şi poate, prin rambursări succesive, să reînnoiască suma disponibilă.

Art. 2.195. Denunțarea unilaterală. (1) În lipsa unei clauze contrare, finanțatorul nu poate să denunțe contractul înainte de împlinirea termenului decât pentru motive temeinice, dacă acestea privesc beneficiarul facilității de credit.

(2) Denunțarea unilaterală stinge de îndată dreptul clientului de a utiliza creditul, iar finanțatorul trebuie să acorde un termen de cel puțin 15 zile pentru restituirea sumelor utilizate şi a accesoriilor acestora.

(3) Dacă facilitatea de credit s-a încheiat pe durată nedeterminată, fiecare dintre părți poate să denunțe contractul, cu respectarea unui termen de preaviz de 15 zile, dacă din contract sau din uzanțe nu rezultă altfel.

Secțiunea a 4-a. Închirierea casetelor de valori

Art. 2.196. Obligația prestatorului. În executarea contractului de închiriere a casetei de valori, instituția de credit sau o altă entitate care prestează în condițiile legii astfel de servicii, denumită *prestator,* răspunde față de client pentru asigurarea unei încăperi adecvate şi sigure, precum şi pentru integritatea casetei.

Art. 2.197. Deschiderea casetei de valori. (1) În cazul în care caseta este închiriată mai multor persoane, oricare dintre acestea poate cere deschiderea casetei, dacă nu s-a stipulat altfel prin contract.

(2) În caz de deces al clientului sau al unuia dintre clienții care foloseau aceeaşi casetă, prestatorul, odată ce a fost înştiințat, nu poate să consimtă la deschiderea casetei decât cu acordul tuturor celor îndreptățiți sau, în lipsă, în condițiile stabilite de instanța de judecată.

(3) Dispozițiile alin. (2) se aplică în mod corespunzător şi în cazul încetării sau reorganizării persoanei juridice. În acest caz poate solicita deschiderea casetei de valori administratorul judiciar sau lichidatorul judiciar.

Art. 2.198. Deschiderea forțată a casetei de valori. (1) La împlinirea termenului prevăzut în contract, după expirarea unei perioade de 3 luni de la notificarea adresată clientului, prestatorul poate cere instanței de judecată, pe cale de ordonanță preşedințială, autorizarea de a deschide caseta de valori. Notificarea clientului se poate face prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire la ultimul domiciliu sau sediu adus la cunoştința instituției de credit.

(2) Deschiderea casetei de valori se face în prezența unui notar public şi, după caz, cu respectarea măsurilor de prudență stabilite de instanță.

(3) Instanța de judecată poate, de asemenea, să dispună măsuri de conservare a obiectelor descoperite, precum şi vânzarea acestora în măsura necesară acoperirii chiriei şi cheltuielilor efectuate de prestator, precum şi, dacă este cazul, a prejudiciului cauzat acestuia.

Capitolul XVI. Contractul de asigurare

Secțiunea 1. Dispoziții comune

Art. 2.199. Noțiune. (1) Prin contractul de asigurare, contractantul asigurării sau asiguratul se obligă să plătească o primă asigurătorului, iar acesta din urmă se obligă ca, în cazul producerii riscului asigurat, să plătească o indemnizație, după caz, asiguratului, beneficiarului asigurării sau terțului păgubit.

(2) Contractantul asigurării este persoana care încheie contractul pentru asigurarea unui risc privind o altă persoană ori pentru bunuri sau activități ale acesteia şi se obligă față de asigurător să plătească prima de asigurare. *[**R.A.:** art. 9 din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.200. Forma şi dovada. (1) Pentru a putea fi dovedit, contractul de asigurare trebuie să fie încheiat în scris. Contractul nu poate fi probat cu martori, chiar atunci când există un început de dovadă scrisă. Dacă documentele de asigurare au dispărut prin forță majoră sau caz fortuit şi nu există posibilitatea obținerii unui duplicat, existența şi conținutul lor pot fi dovedite prin orice mijloc de probă.

(2) Încheierea contractului de asigurare se constată prin polița de asigurare sau certificatul de asigurare emis şi semnat de asigurător ori prin nota de acoperire emisă şi semnată de brokerul de asigurare.

(3) Documentele care atestă încheierea unei asigurări pot fi semnate şi certificate prin mijloace electronice. *[**R.A.:** art. 10 alin. (1), art. 11 din Legea nr. 136/1995]*

Legea de aplicare: Art. 146. Contractul de asigurare este supus legii în vigoare la data încheierii poliței de asigurare, a certificatului de asigurare ori a notei de acoperire, după caz.

Art. 2.201. Polița de asigurare. (1) Polița de asigurare trebuie să indice cel puțin:

a) numele sau denumirea, domiciliul ori sediul părților contractante, precum şi numele beneficiarului asigurării, dacă acesta nu este parte la contract;

b) obiectul asigurării;

c) riscurile ce se asigură;
d) momentul începerii şi cel al încetării răspunderii asigurătorului;
e) primele de asigurare;
f) sumele asigurate.

(2) Alte elemente pe care trebuie să le cuprindă polița de asigurare se stabilesc prin norme adoptate de organul de stat în a cărui competență, potrivit legii, intră supravegherea activității din domeniul asigurărilor. *[**R.A.:** art. 10 alin. (2)-(4) din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.202. Categoriile de polițe de asigurare. Polița de asigurare poate fi, după caz, nominativă, la ordin sau la purtător. *[**R.A.:** art. 12 din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.203. Informațiile privind riscul. (1) Persoana care contractează asigurarea este obligată să răspundă în scris la întrebările formulate de asigurător, precum şi să declare, la data încheierii contractului, orice informații sau împrejurări pe care le cunoaşte şi care, de asemenea, sunt esențiale pentru evaluarea riscului.

(2) Dacă împrejurările esențiale privind riscul se modifică în cursul executării contractului, asiguratul este obligat să comunice în scris asigurătorului modificarea survenită. Aceeaşi obligație îi revine şi contractantului asigurării care a luat cunoştință de modificarea survenită. *[**R.A.:** art. 13 din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.204. Declarațiile inexacte sau reticența privind riscul. (1) În afară de cauzele generale de nulitate, contractul de asigurare este nul în caz de declarație inexactă sau de reticență făcută cu rea-credință de către asigurat ori contractantul asigurării cu privire la împrejurări care, dacă ar fi fost cunoscute de către asigurător, l-ar fi determinat pe acesta să nu îşi dea consimțământul ori să nu îl dea în aceleaşi condiții, chiar dacă declarația sau reticența nu a avut influență asupra producerii riscului asigurat. Primele plătite rămân dobândite asigurătorului, care, de asemenea, poate cere şi plata primelor cuvenite până la momentul la care a luat cunoştință de cauza de nulitate.

(2) Declarația inexactă sau reticența din partea asiguratului ori a contractantului asigurării a cărui rea-credință nu a putut fi stabilită nu atrage nulitatea asigurării. În cazul în care constatarea declarației inexacte sau a reticenței are loc anterior producerii riscului asigurat, asigurătorul are dreptul fie de a menține contractul solicitând majorarea primei, fie de a rezilia contractul la împlinirea unui termen de 10 zile calculate de la notificarea primită de asigurat, restituindu-i acestuia din urmă partea din primele plătite aferentă perioadei în cadrul căreia asigurarea nu mai funcționează. Atunci când constatarea declarației inexacte sau a reticenței are loc ulterior producerii riscului asigurat, indemnizația se reduce în raport cu proporția dintre nivelul primelor plătite şi nivelul primelor ce ar fi trebuit să fie plătite.

Art. 2.205. Lipsa riscului asigurat. (1) Contractul de asigurare se desființează de drept în cazul în care, înainte ca obligația asigurătorului să înceapă a produce efecte, riscul asigurat s-a produs ori producerea acestuia a devenit imposibilă, precum şi dacă, după ce obligația menționată a început să producă efecte, intervenirea riscului asigurat a devenit imposibilă. Atunci când asiguratul sau contractantul asigurării a plătit, fie şi parțial, prima de asigurare, acesta este îndreptățit să o recupereze proporțional cu perioada neexpirată a contractului de asigurare.

(2) Diferența dintre prima plătită şi cea calculată conform alin. (1) se restituie asiguratului sau contractantului asigurării numai în cazurile în care nu s-au plătit ori nu se datorează despăgubiri pentru evenimente produse în perioada de valabilitate a asigurării. *[**R.A.:** art. 14 din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.206. Plata primelor de asigurare. (1) Asiguratul este obligat să plătească primele de asigurare la termenele stabilite în contract.

(2) Părțile pot conveni ca plata primelor de asigurare să se facă integral ori în rate. Dacă nu s-a convenit altfel, plata se face la sediul asigurătorului sau al împuterniciților acestuia.

(3) Dovada plății primelor de asigurare revine asiguratului.

(4) Dacă nu s-a convenit altfel, asigurătorul poate rezilia contractul în cazul în care sumele datorate de asigurat, cu titlu de primă, nu sunt plătite la scadență.

(5) Asigurătorul este obligat să îl informeze pe asigurat în privința consecințelor neplății primelor la termenul de plată pentru cazul prevăzut la alin. (4) şi să prevadă aceste consecințe în contractul de asigurare.

(6) Asigurătorul are dreptul de a compensa primele ce i se datorează până la sfârşitul anului de asigurare, în temeiul oricărui contract, cu orice indemnizație cuvenită asiguratului sau beneficiarului. *[**R.A.:** art. 15-18 din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.207. Comunicarea producerii riscului asigurat. (1) Asiguratul este obligat să comunice asigurătorului producerea riscului asigurat, în termenul prevăzut în contractul de asigurare.

(2) În caz de neîndeplinire a obligației prevăzute la alin. (1), asigurătorul are dreptul să refuze plata indemnizației, dacă din acest motiv nu a putut determina cauza producerii evenimentului asigurat şi întinderea pagubei.

(3) Comunicarea producerii riscului asigurat se poate face şi către brokerul de asigurare care, în acest caz, are obligația de a face la rândul său comunicarea către asigurător, în termenul prevăzut în contractul de asigurare. *[**R.A.:** art. 19 din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.208. Plata indemnizației de asigurare. (1) În cazul producerii riscului asigurat, asigurătorul trebuie să plătească indemnizația de asigurare în condițiile prevăzute în contract. Atunci când există neînțelegere asupra cuantumului indemnizației de asigurare, partea necontestată din aceasta se va plăti de asigurător anterior soluționării neînțelegerii prin bună învoială sau de către instanța judecătorească.

(2) În cazurile stabilite prin contractul de asigurare, în asigurările de bunuri şi de răspundere civilă, asigurătorul nu datorează indemnizație dacă riscul asigurat a fost produs cu intenție de către asigurat, de beneficiarul asigurării ori de un membru din conducerea persoanei juridice asigurate, care lucrează în această calitate.

(3) În cazul în care părțile convin, dispozițiile alin. (2) se aplică şi atunci când riscul asigurat a fost produs de către:

a) persoanele fizice majore care, în mod statornic, locuiesc şi gospodăresc împreună cu asiguratul sau beneficiarul asigurării;

b) prepuşii asiguratului sau ai beneficiarului asigurării. *[**R.A.:** art. 20 din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.209. Denunțarea unilaterală a contractului. Denunțarea contractului de asigurare de către una dintre părți se poate efectua numai cu respectarea unui

termen de preaviz de cel puțin 20 de zile calculate de la data primirii notificării de către cealaltă parte. *[**R.A.:** art. 20[1] din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.210. Subrogarea asigurătorului. (1) În limitele indemnizației plătite, asigurătorul este subrogat în toate drepturile asiguratului sau ale beneficiarului asigurării împotriva celor răspunzători de producerea pagubei, cu excepția asigurărilor de persoane.

(2) Asiguratul răspunde pentru prejudiciile aduse asigurătorului prin acte care ar împiedica realizarea dreptului prevăzut la alin. (1).

(3) Asigurătorul poate renunța, în tot sau în parte, la exercitarea dreptului conferit de alin. (1). *[**R.A.:** art. 22 din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.211. Opozabilitatea contractului. Asigurătorul poate opune titularului sau deținătorului documentului de asigurare ori terțului sau beneficiarului asigurării care invocă drepturi ce decurg din acest document toate apărările întemeiate pe contractul încheiat inițial. *[**R.A.:** art. 23 din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.212. Cesiunea asigurării. (1) Asigurătorul poate cesiona contractul de asigurare numai cu acordul scris al asiguratului.

(2) Dispozițiile alin. (1) nu sunt aplicabile cesiunilor de portofolii între asigurători, în condițiile reglementărilor speciale.

Art. 2.213. Domeniul de aplicare. Asigurările obligatorii se reglementează prin legi speciale.

Secțiunea a 2-a. Asigurarea de bunuri

Art. 2.214. Noțiune. În cazul asigurării de bunuri, asigurătorul se obligă ca, la producerea riscului asigurat, să plătească o despăgubire asiguratului, beneficiarului asigurării sau altor persoane îndreptățite. *[**R.A.:** art. 24 din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.215. Interesul asigurării. Asiguratul trebuie să aibă un interes cu privire la bunul asigurat. *[**R.A.:** art. 25 din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.216. Prevenirea producerii riscului asigurat. (1) Asiguratul este obligat să întrețină bunul asigurat în condiții corespunzătoare, în scopul prevenirii producerii riscului asigurat.

(2) Asigurătorul are dreptul să verifice modul în care bunul asigurat este întreținut, în condițiile stabilite prin contract.

(3) În cazurile prevăzute în contract, la producerea riscului, asiguratul este obligat să ia pe seama asigurătorului şi în cadrul sumei asigurate, potrivit cu împrejurările, măsuri pentru limitarea pagubelor. *[**R.A.:** art. 26 din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.217. Despăgubirea. (1) Despăgubirea se stabileşte în funcție de starea bunului din momentul producerii riscului asigurat. Ea nu poate depăşi valoarea bunului din acel moment, cuantumul pagubei şi nici suma asigurată.

(2) Părțile pot stipula o clauză conform căreia asiguratul rămâne propriul său asigurător pentru o franşiză, în privința căreia asigurătorul nu este obligat să plătească despăgubire. *[**R.A.:** art. 27 din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.218. Asigurarea parțială. În cazul în care contractul de asigurare s-a încheiat pentru o sumă asigurată care este inferioară valorii bunului şi dacă părțile nu au stipulat altfel, despăgubirea cuvenită se reduce corespunzător raportului dintre suma prevăzută în contract şi valoarea bunului. *[**R.A.:** art. 28 din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.219. Asigurarea multiplă. (1) Asiguratul trebuie să declare existența tuturor asigurărilor referitoare la acelaşi bun, această obligație revenindu-i atât la data încheierii contractelor de asigurare, cât şi pe parcursul executării acestora.

(2) Atunci când există mai multe asigurări încheiate pentru acelaşi bun, fiecare asigurător este obligat la plată proporțional cu suma asigurată şi până la concurența acesteia, fără ca asiguratul să poată încasa o despăgubire mai mare decât prejudiciul efectiv, consecință directă a riscului. *[**R.A.:** art. 29 din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.220. Înstrăinarea bunului asigurat. (1) Dacă nu s-a convenit altfel, înstrăinarea bunului asigurat nu determină încetarea contractului de asigurare, care va produce efecte între asigurător şi dobânditor.

(2) Asiguratul care nu comunică asigurătorului înstrăinarea survenită şi dobânditorului existența contractului de asigurare rămâne obligat să plătească primele care devin scadente ulterior datei înstrăinării. *[**R.A.:** art. 30 din Legea nr. 136/1995]*

Secțiunea a 3-a. Asigurările de credite şi garanții şi asigurările de pierderi financiare

Art. 2.221. Asigurările de credite şi garanții. (1) Asigurările de credite şi garanții pot avea ca obiect acoperirea riscurilor de insolvabilitate generală, de credit de export, de vânzare cu plata prețului în rate, de credit ipotecar, de credit agricol, de garanții directe sau indirecte, precum şi altele asemenea, conform normelor adoptate de organul de stat în a cărui competență, potrivit legii, intră supravegherea activității din domeniul asigurărilor.

(2) Dacă s-a convenit ca printr-un contract de asigurare directă de credite şi garanții să se acopere riscul ca un debitor al asiguratului să nu plătească un credit care i s-a acordat, asigurătorul nu poate condiționa plata indemnizației de asigurare de declanşarea de către asigurat împotriva acelui debitor a procedurilor de reparare a prejudiciului, inclusiv prin executare silită. *[**R.A.:** art. 44^1 din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.222. Asigurările de pierderi financiare. Dacă nu s-a convenit altfel prin contractul de asigurare, indemnizația pentru asigurarea împotriva riscului de pierderi financiare trebuie să acopere paguba efectivă şi beneficiul nerealizat, incluzându-se şi cheltuielile generale, precum şi cele decurgând direct sau indirect din producerea riscului asigurat. *[**R.A.:** art. 44^2 din Legea nr. 136/1995]*

Secțiunea a 4-a. Asigurarea de răspundere civilă

Art. 2.223. Noțiune. (1) În cazul asigurării de răspundere civilă, asigurătorul se obligă să plătească o despăgubire pentru prejudiciul de care asiguratul răspunde potrivit legii față de terțele persoane prejudiciate şi pentru cheltuielile făcute de asigurat în procesul civil.

(2) Prin contractul de asigurare părțile pot conveni să cuprindă în asigurare şi răspunderea civilă a altor persoane decât contractantul asigurării. *[**R.A.:** art. 41 din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.224. Drepturile terților persoane păgubite. (1) Drepturile terților persoane păgubite se exercită împotriva celor răspunzători de producerea pagubei.

(2) Asigurătorul poate fi chemat în judecată de persoanele păgubite în limitele obligațiilor ce îi revin acestuia din contractul de asigurare. *[**R.A.:** art. 42 din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.225. Stabilirea despăgubirii. Dacă nu se prevede altfel prin lege, despăgubirea se stabileşte prin convenție încheiată între asigurat, terța persoană prejudiciată şi asigurător sau, în caz de neînțelegere, prin hotărâre judecătorească. *[**R.A.:** art. 43 din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.226. Plata despăgubirii. (1) Asigurătorul plăteşte despăgubirea direct terței persoane prejudiciate, în măsura în care aceasta nu a fost despăgubită de către asigurat.

(2) Creditorii asiguratului nu pot urmări despăgubirea prevăzută la alin. (1).

(3) Despăgubirea se plăteşte asiguratului numai în cazul în care acesta dovedeşte că a despăgubit-o pe terța persoană prejudiciată. *[**R.A.:** art. 44 din Legea nr. 136/1995]*

Secțiunea a 5-a. Asigurarea de persoane

Art. 2.227. Noțiune. Prin contractul de asigurare de persoane, asigurătorul se obligă să plătească indemnizația de asigurare în caz de deces, de ajungere la o anumită vârstă, de invaliditate permanentă totală sau parțială ori în alte asemenea cazuri, conform normelor adoptate de organul de stat în a cărui competență, potrivit legii, intră supravegherea activității din domeniul asigurărilor. *[**R.A.:** art. 31 alin. (1) şi (2) din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.228. Riscul privind o altă persoană. Asigurarea în vederea unui risc privind o altă persoană decât aceea care a încheiat contractul de asigurare este valabilă numai dacă a fost consimțită în scris de acea persoană. *[**R.A.:** art. 31 alin. (3) din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.229. Renunțarea la contract. (1) Asiguratul care a încheiat un contract de asigurare de viață individual poate să renunțe la contract fără preaviz în termen de cel mult 20 de zile de la data semnării contractului de către asigurător. Renunțarea produce efect retroactiv.

(2) Prevederile alin. (1) nu sunt aplicabile contractelor care au o durată de 6 luni sau mai mică. *[**R.A.:** art. 31 alin. (4) din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.230. Beneficiarul indemnizației. Indemnizația de asigurare se plăteşte asiguratului sau beneficiarului desemnat de acesta. În cazul decesului asiguratului, dacă nu a fost desemnat un beneficiar, indemnizația de asigurare intră în masa succesorală, revenind moştenitorilor asiguratului. *[**R.A.:** art. 32 din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.231. Desemnarea beneficiarului. (1) Desemnarea beneficiarului se poate face fie la încheierea contractului de asigurare, fie în cursul executării acestuia,

prin declarația scrisă comunicată asigurătorului de către asigurat sau, cu acordul asiguratului, de către contractantul asigurării ori prin testamentul întocmit de asigurat.

(2) Înlocuirea sau revocarea beneficiarului asigurării se poate face oricând în cursul executării contractului, în modurile prevăzute la alin. (1). *[**R.A.:** art. 33 din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.232. Pluralitatea de beneficiari. Atunci când sunt mai mulți beneficiari desemnați, indemnizația de asigurare se împarte în mod egal între aceştia, dacă nu s-a stipulat altfel. *[**R.A.:** art. 34 din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.233. Producerea cu intenție a riscului asigurat. (1) Asigurătorul nu datorează indemnizația de asigurare dacă:

a) riscul asigurat a fost produs prin sinuciderea asiguratului în termen de 2 ani de la încheierea contractului de asigurare;

b) riscul asigurat a fost produs cu intenție de către asigurat.

(2) Atunci când un beneficiar al asigurării a produs intenționat riscul asigurat, indemnizația de asigurare se plăteşte celorlalți beneficiari desemnați sau, în lipsa acestora, asiguratului.

(3) În cazul în care riscul asigurat constă în decesul asiguratului, iar un beneficiar al asigurării l-a produs intenționat, indemnizația de asigurare se plăteşte celorlalți beneficiari desemnați sau, în lipsa acestora, moştenitorilor asiguratului. *[**R.A.:** art. 35 din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.234. Rezerva de prime. (1) În asigurările la care se constituie rezerve de prime, asiguratul poate să înceteze plata primelor cu dreptul de a menține contractul la o sumă asigurată redusă sau de a-l denunța, solicitând restituirea rezervei constituite, conform contractului de asigurare.

(2) Orice altă plată, indiferent de forma sub care este făcută de asigurător, diferită de indemnizația de asigurare sau de suma reprezentând restituirea rezervei în condițiile alin. (1), nu poate fi efectuată mai devreme de 6 luni de la data încheierii contractului de asigurare. *[**R.A.:** art. 36 din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.235. Repunerea în vigoare a asigurării. Asiguratul sau contractantul asigurării, cu acordul asiguratului, poate să ceară repunerea în vigoare a asigurării la care se constituie rezerva tehnică, în cazurile prevăzute în contractul de asigurare. *[**R.A.:** art. 37 din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.236. Dreptul la indemnizație. (1) Indemnizația de asigurare este datorată independent de sumele cuvenite asiguratului sau beneficiarului din asigurările sociale, de repararea prejudiciului de cei răspunzători de producerea sa, precum şi de sumele primite de la alți asigurători în temeiul altor contracte de asigurare.

(2) Creditorii asiguratului nu au dreptul să urmărească indemnizația de asigurare cuvenită beneficiarilor asigurării sau moştenitorilor asiguratului, după caz. *[**R.A.:** art. 38 din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.237. Prescripția. Drepturile asiguraților asupra sumelor rezultând din rezervele tehnice care se constituie la asigurările de viață pentru obligații de plată scadente în viitor nu sunt supuse prescripției. *[**R.A.:** art. 40 din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.238. Obligația de informare. Asigurătorii şi împuterniciții lor au obligația de a pune la dispoziția asiguraților sau contractanților asigurării informații în legătură

cu contractele de asigurare atât înaintea încheierii, cât şi pe durata executării acestora. Aceste informaţii trebuie să fie prezentate în scris, în limba română, să fie redactate într-o formă clară şi să cuprindă cel puţin următoarele elemente:

a) clauzele opţionale sau suplimentare şi beneficiile rezultate din valorificarea rezervelor tehnice;

b) momentul începerii şi cel al încetării contractului, inclusiv modalităţile de încetare a acestuia;

c) modalităţile şi termenele de plată a primelor de asigurare;

d) elementele de calcul al indemnizaţiilor de asigurare, cu indicarea sumelor de răscumpărare, a sumelor asigurate reduse, precum şi a nivelului până la care acestea sunt garantate;

e) modalitatea de plată a indemnizaţiilor de asigurare;

f) legea aplicabilă contractului de asigurare;

g) alte elemente stabilite prin norme adoptate de organul de stat în a cărui competenţă intră, potrivit legii, supravegherea activităţii din domeniul asigurărilor. *[**R.A.:** art. 40[1] din Legea nr. 136/1995]*

Secţiunea a 6-a. Coasigurarea, reasigurarea şi retrocesiunea

Art. 2.239. Coasigurarea. (1) Coasigurarea este operaţiunea prin care 2 sau mai mulţi asigurători acoperă acelaşi risc, fiecare asumându-şi o cotă-parte din acesta.

(2) Fiecare coasigurător răspunde faţă de asigurat numai în limita sumei pentru care s-a angajat prin contract. *[**R.A.:** art. 45[1] din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.240. Reasigurarea. (1) Reasigurarea este operaţiunea de asigurare a unui asigurător, în calitate de reasigurat, de către un alt asigurător, în calitate de reasigurător.

(2) Prin reasigurare:

a) reasigurătorul primeşte prime de reasigurare, în schimbul cărora contribuie, potrivit obligaţiilor preluate, la suportarea indemnizaţiilor pe care reasiguratul le plăteşte la producerea riscului care a făcut obiectul reasigurării;

b) reasiguratul cedează prime de reasigurare, în schimbul cărora reasigurătorul contribuie, potrivit obligaţiilor preluate, la suportarea indemnizaţiilor pe care reasiguratul le plăteşte la producerea riscului care a făcut obiectul reasigurării.

(3) Reasigurarea nu stinge obligaţiile asigurătorului şi nu stabileşte niciun raport juridic între asigurat şi reasigurător. *[**R.A.:** art. 46-47 din Legea nr. 136/1995]*

Art. 2.241. Retrocesiunea. Prin operaţiunea de retrocesiune reasigurătorul poate ceda, la rândul său, o parte din riscul acceptat. *[**R.A.:** art. 46 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 136/1995]*

Capitolul XVII. Contractul de rentă viageră

Art. 2.242. Noţiune. (1) Prin contractul de rentă viageră o parte, numită debirentier, se obligă să efectueze în folosul unei anumite persoane, numită credirentier, prestaţii periodice, constând în sume de bani sau alte bunuri fungibile.

(2) Renta viageră se constituie pe durata vieții credirentierului dacă părțile nu au stipulat constituirea acesteia pe durata vieții debirentierului sau a unei terțe persoane determinate.

Art. 2.243. Modurile de constituire. (1) Renta viageră poate fi constituită cu titlu oneros, în schimbul unui capital de orice natură, sau cu titlu gratuit şi este supusă, sub rezerva dispozițiilor capitolului de față, regulilor proprii ale actului juridic de constituire.

(2) Atunci când renta viageră este stipulată în favoarea unui terț, chiar dacă acesta o primeşte cu titlu gratuit, contractul nu este supus formei prevăzute pentru donație. *[**R.A.:** art. 1639-1640 şi art. 1642 C. civ. 1864]*

Art. 2.244. Constituirea pe durata vieții mai multor persoane. Renta viageră poate fi constituită pe durata vieții mai multor persoane, urmând ca, în acest caz, în lipsă de stipulație contrară, obligația de plată a rentei să înceteze la data la care decedează ultima dintre aceste persoane. *[**R.A.:** art. 1643 C. civ. 1864]*

Art. 2.245. Constituirea în favoarea mai multor persoane. Dacă nu s-a convenit altfel, obligația de plată a rentei viagere este indivizibilă în privința credirentierilor.

Art. 2.246. Constituirea pe durata vieții unui terț deja decedat. Este lovit de nulitate absolută contractul care stipulează o rentă constituită pe durata vieții unui terț care era decedat în ziua încheierii contractului. *[**R.A.:** art. 1644 C. civ. 1864]*

Art. 2.247. Constituirea pe durata vieții unei persoane afectate de o boală letală. Nu produce, de asemenea, niciun efect contractul prin care s-a constituit cu titlu oneros o rentă pe durata vieții unei persoane care, la data încheierii contractului, suferea de o boală din cauza căreia a murit în interval de cel mult 30 de zile de la această dată. *[**R.A.:** art. 1645 C. civ. 1864]*

Art. 2.248. Plata ratelor de rentă. (1) În lipsă de stipulație contrară, ratele de rentă se plătesc trimestrial în avans şi indexate în funcție de rata inflației.

(2) Atunci când credirentierul decedează înainte de expirarea perioadei pentru care renta s-a plătit în avans, debirentierul nu poate cere restituirea sumei plătite aferente perioadei în care creditorul nu a mai fost în viață. *[**R.A.:** art. 1649 C. civ. 1864]*

Art. 2.249. Garanția legală. (1) Pentru garantarea obligației de plată a rentei constituite cu titlu oneros, prevederile art. 1.723 se aplică în mod corespunzător.

(2) În cazul prevăzut la alin. (1), în vederea înscrierii ipotecii legale nu este necesară declararea valorii creanței garantate.

Art. 2.250. Executarea silită a ratelor. (1) În caz de neîndeplinire a obligației de plată a ratelor scadente, credirentierul poate cere sechestrul şi vânzarea bunurilor debirentierului, până la concurența unei sume suficiente spre a asigura plata rentei pentru viitor.

(2) Această sumă se stabileşte, în condițiile legii, pe baza unei expertize întocmite în conformitate cu metodologia de calcul aplicabilă în cazul asigurărilor de viață, ținându-se seama, printre altele, de ratele deja încasate de credirentier, de vârsta şi de starea acestuia. Cheltuielile expertizei sunt suportate de debirentier.

(3) După ce a fost obținută în urma vânzării bunurilor debirentierului, suma se consemnează la o instituție de credit şi va fi plătită credirentierului cu respectarea cuantumului şi scadențelor convenite prin contractul de rentă viageră.

(4) Dacă debirentierul intră în lichidare, credirentierul îşi poate realiza dreptul la rentă înscriind în tabloul creditorilor o creanță al cărei cuantum se determină potrivit alin. (2). *[**R.A.:** art. 1647 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 147. Dispozițiile art. 2.250 din Codul civil se aplică şi contractelor de rentă viageră încheiate înainte de data intrării în vigoare a Codului civil, în cazul neîndeplinirii obligației de plată a ratelor de rentă scadente după această dată.

Art. 2.251. Rezoluțiunea contractului la cererea credirentierului. (1) Creditorul unei rente viagere constituite cu titlu oneros poate cere rezoluțiunea contractului dacă debirentierul nu depune garanția promisă în vederea executării obligației sale ori o diminuează.

(2) Credirentierul are dreptul la rezoluțiune pentru neexecutarea fără justificare a obligației de plată a rentei de către debirentier.

(3) În lipsa unei stipulații contrare, rezoluțiunea nu conferă debirentierului dreptul de a obține restituirea ratelor de rentă deja plătite. *[**R.A.:** art. 1646-1647 C. civ. 1864]*

Art. 2.252. Irevocabilitatea contractului. (1) Debirentierul nu se poate libera de plata rentei oferind restituirea capitalului şi renunțând la restituirea ratelor plătite.

(2) Debirentierul este ținut la plata rentei până la decesul persoanei pe durata vieții căreia a fost constituită renta, oricât de împovărătoare ar putea deveni prestarea acesteia. *[**R.A.:** art. 1648 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 148. Dispozițiile art. 2.252 alin. (2) din Codul civil nu împiedică aplicarea în cazul contractului de rentă viageră a art. 1.271 din Codul civil în privința împrejurărilor survenite pe parcursul executării contractului, care nu sunt determinate de durata vieții persoanei până la decesul căreia a fost constituită renta.

Art. 2.253. Insesizabilitatea rentei. Numai renta viageră cu titlu gratuit poate fi declarată insesizabilă prin contract. Chiar şi în acest caz, stipulația nu îşi produce efectele decât în limita valorii rentei care este necesară credirentierului pentru asigurarea întreținerii. Dispozițiile art. 2.257 alin. (2) se aplică în mod corespunzător. *[**R.A.:** art. 1650 C. civ. 1864]*

Capitolul XVIII. Contractul de întreținere

Art. 2.254. Noțiune. (1) Prin contractul de întreținere o parte se obligă să efectueze în folosul celeilalte părți sau al unui anumit terț prestațiile necesare întreținerii şi îngrijirii pentru o anumită durată.

(2) Dacă prin contract nu s-a prevăzut durata întreținerii ori s-a prevăzut numai caracterul viager al acesteia, atunci întreținerea se datorează pentru toată durata vieții creditorului întreținerii.

Art. 2.255. Forma contractului. Contractul de întreținere se încheie în formă autentică, sub sancțiunea nulității absolute.

Art. 2.256. Aplicarea regulilor de la renta viageră. (1) Dispozițiile art. 2.243-2.247, art. 2.249, art. 2.251 alin. (1) şi art. 2.252 se aplică în mod corespunzător şi contractului de întreținere.

(2) În lipsa unei stipulații contrare, obligația de întreținere este indivizibilă atât în privința creditorilor, cât şi în privința debitorilor.

Art. 2.257. Întinderea obligației de întreținere. (1) Debitorul întreținerii datorează creditorului prestații stabilite în mod echitabil ținându-se seama de valoarea capitalului şi de condiția socială anterioară a creditorului.

(2) Debitorul este obligat în special să asigure creditorului hrană, îmbrăcăminte, încălțăminte, menaj, precum şi folosința unei locuințe corespunzătoare. Întreținerea cuprinde, de asemenea, îngrijirile şi cheltuielile necesare în caz de boală.

(3) În cazul în care întreținerea are caracter viager sau atunci când creditorul decedează în cursul duratei contractului, debitorul are obligația să îl înmormânteze.

(4) Întreținerea continuă a fi datorată în aceeaşi măsură chiar dacă, în cursul executării contractului, bunul care a constituit capitalul a pierit total sau parțial ori şi-a diminuat valoarea, dintr-o cauză pentru care creditorul întreținerii nu este ținut să răspundă.

(5) Clauza prin care creditorul întreținerii se obligă la prestarea unor servicii este considerată nescrisă.

Art. 2.258. Caracterul incesibil şi insesizabil al întreținerii. Drepturile creditorului întreținerii nu pot fi cedate sau supuse urmăririi.

Art. 2.259. Protecția creditorilor părților. Caracterul personal al contractului de întreținere nu poate fi invocat de părți pentru a se opune acțiunii în revocarea contractului sau acțiunii oblice introduse pentru executarea sa.

Art. 2.260. Cazul special de revocare. (1) Contractul de întreținere este revocabil în folosul persoanelor cărora creditorul întreținerii le datorează alimente în temeiul legii dacă, prin efectul contractului, el s-a lipsit de mijloacele necesare îndeplinirii obligației de a asigura alimentele.

(2) Revocarea poate fi cerută chiar dacă nu există fraudă din partea debitorului întreținerii şi indiferent de momentul încheierii contractului de întreținere.

(3) În loc să dispună revocarea contractului, instanța de judecată poate, chiar şi din oficiu, însă numai cu acordul debitorului întreținerii, să îl oblige pe acesta să asigure alimente persoanelor față de care creditorul are o astfel de obligație legală, fără ca în acest mod să fie diminuate prestațiile datorate creditorului întreținerii.

Art. 2.261. Înlocuirea întreținerii prin rentă. (1) Dacă prestarea sau primirea în natură a întreținerii nu mai poate continua din motive obiective sau dacă debitorul întreținerii decedează şi nu intervine o înțelegere între părți, instanța judecătorească poate să înlocuiască, la cererea oricăreia dintre părți, fie şi numai temporar, întreținerea în natură cu o sumă de bani corespunzătoare.

(2) Atunci când prestarea sau primirea în natură a întreținerii nu mai poate continua din culpa uneia dintre părți, instanța va majora sau, după caz, diminua cuantumul sumei de bani care înlocuieşte prestația de întreținere.

Art. 2.262. Regulile aplicabile în cazul înlocuirii întreținerii prin rentă. (1) În toate cazurile în care întreținerea a fost înlocuită potrivit prevederilor art. 2.261 devin aplicabile dispozițiile care reglementează contractul de rentă viageră.

(2) Cu toate acestea, dacă prin contractul de întreținere nu s-a convenit altfel, obligația de plată a rentei rămâne indivizibilă între debitori.

Art. 2.263. Încetarea contractului de întreținere. (1) Contractul de întreținere încheiat pe durată determinată încetează la expirarea acestei durate, cu excepția cazului în care creditorul întreținerii decedează mai devreme.

(2) Atunci când comportamentul celeilalte părți face imposibilă executarea contractului în condiții conforme bunelor moravuri, cel interesat poate cere rezoluțiunea.

(3) În cazul prevăzut la alin. (2), precum şi atunci când se întemeiază pe neexecutarea fără justificare a obligației de întreținere, rezoluțiunea nu poate fi pronunțată decât de instanță, dispozițiile art. 1.552 nefiind aplicabile. Orice clauză contrară este considerată nescrisă.

(4) Dacă rezoluțiunea a fost cerută pentru unul dintre motivele prevăzute la alin. (2) sau (3), oferta de întreținere făcută de debitorul pârât după introducerea acțiunii nu poate împiedica rezoluțiunea contractului.

(5) În cazul în care rezoluțiunea se pronunță pentru unul dintre motivele prevăzute la alin. (2) sau (3), debitorul în culpă nu poate obține restituirea prestațiilor de întreținere deja executate.

(6) Dreptul la acțiunea în rezoluțiune se transmite moştenitorilor.

(7) Rezoluțiunea contractului de întreținere nu se poate cere pentru motivele prevăzute la art. 2.261 alin. (1).

Capitolul XIX. Jocul şi pariul

Art. 2.264. Lipsa dreptului la acțiune. (1) Pentru plata unei datorii născute dintr-un contract de joc sau de pariu nu există drept la acțiune.

(2) Cel care pierde nu poate să ceară restituirea plății făcute de bunăvoie. Cu toate acestea, se poate cere restituirea în caz de fraudă sau dacă acela care a plătit era lipsit de capacitate de exercițiu ori avea capacitate de exercițiu restrânsă.

(3) Datoriile născute din contractul de joc sau de pariu nu pot constitui obiect de tranzacție, recunoaştere de datorie, compensație, novație, remitere de datorie cu sarcină ori alte asemenea acte juridice. *[**R.A.:** art. 1636 C. civ. 1864]*

Art. 2.265. Competițiile sportive. (1) Dispozițiile art. 2.264 nu se aplică pariurilor făcute între persoanele care iau ele însele parte la curse, la jocuri de îndemânare sau la orice fel de jocuri sportive.

(2) Cu toate acestea, dacă suma pariului este excesivă, instanța poate să respingă acțiunea sau, după caz, să reducă suma.

(3) În cazurile prevăzute la alin. (1), intermediarii legal autorizați să adune mize de la persoane care nu iau parte la joc nu pot invoca dispozițiile art. 2.264 alin. (1) şi (3). *[**R.A.:** art. 1637-1638 C. civ. 1864]*

Art. 2.266. Jocurile şi pariurile autorizate. Jocurile şi pariurile dau loc la acțiune în justiție numai când au fost permise de autoritatea competentă.

Capitolul XX. Tranzacția

Art. 2.267. Noțiune. (1) Tranzacția este contractul prin care părțile previn sau sting un litigiu, inclusiv în faza executării silite, prin concesii sau renunțări reciproce la drepturi ori prin transferul unor drepturi de la una la cealaltă.

(2) Prin tranzacție se pot naşte, modifica sau stinge raporturi juridice diferite de cele ce fac obiectul litigiului dintre părți. *[R.A.: art. 1704 C. civ. 1864]*

Art. 2.268. Domeniul de aplicare. (1) Nu se poate tranzacționa asupra capacității sau stării civile a persoanelor şi nici cu privire la drepturi de care părțile nu pot să dispună potrivit legii.

(2) Se poate însă tranzacționa asupra acțiunii civile derivând din săvârşirea unei infracțiuni. *[R.A.: art. 1707 C. civ. 1864]*

Art. 2.269. Indivizibilitatea tranzacției. Tranzacția este indivizibilă în ceea ce priveşte obiectul său. În lipsa unei stipulații contrare, ea nu poate fi desființată în parte.

Art. 2.270. Întinderea tranzacției. (1) Tranzacția se mărgineşte numai la obiectul ei; renunțarea făcută la toate drepturile, acțiunile şi pretențiile nu se întinde decât asupra cauzei cu privire la care s-a făcut tranzacția.

(2) Tranzacția nu priveşte decât cauza cu privire la care a fost încheiată, fie că părțile şi-au manifestat intenția prin expresii generale sau speciale, fie că intenția lor rezultă în mod necesar din ceea ce s-a prevăzut în cuprinsul tranzacției. *[R.A.: art. 1709-1710 C. civ. 1864]*

Art. 2.271. Capacitatea de exercițiu. Pentru a tranzacționa, părțile trebuie să aibă deplina capacitate de a dispune de drepturile care formează obiectul contractului. Cei care nu au această capacitate pot tranzacționa numai în condițiile prevăzute de lege. *[R.A.: art. 1706 C. civ. 1864]*

Art. 2.272. Condițiile de formă. Pentru a putea fi dovedită, tranzacția trebuie să fie încheiată în scris. *[R.A.: art. 1705 C. civ. 1864]*

Art. 2.273. Cauzele de nulitate. (1) Tranzacția poate fi afectată de aceleaşi cauze de nulitate ca orice alt contract.

(2) Cu toate acestea, ea nu poate fi anulată pentru eroare de drept referitoare la chestiunile ce constituie obiectul neînțelegerii părților şi nici pentru leziune. *[R.A.: art. 1712 C. civ. 1864]*

Art. 2.274. Tranzacția asupra unui act nul. (1) Este nulă tranzacția încheiată pentru executarea unui act juridic lovit de nulitate absolută, în afară de cazul în care părțile au tranzacționat expres asupra nulității.

(2) În cazul în care tranzacția s-a încheiat pentru executarea unui act anulabil, anularea tranzacției poate fi cerută doar de partea care la data încheierii tranzacției nu cunoştea cauza de anulabilitate. *[R.A.: art. 1713 C. civ. 1864]*

Art. 2.275. Înscrisurile false. Este, de asemenea, nulă tranzacția încheiată pe baza unor înscrisuri dovedite ulterior ca fiind false. *[R.A.: art. 1714 C. civ. 1864]*

Art. 2.276. Înscrisurile necunoscute. (1) Descoperirea ulterioară de înscrisuri necunoscute părților şi care ar fi putut influența conținutul tranzacției nu reprezintă o

cauză de nulitate a acesteia, cu excepția cazului în care înscrisurile au fost ascunse de către una dintre părți sau, cu ştiința ei, de către un terț.

(2) Tranzacția este nulă dacă din înscrisurile descoperite rezultă că părțile sau numai una dintre ele nu aveau niciun drept asupra căruia să poată tranzacționa. *[**R.A.:** art. 1716 C. civ. 1864]*

Art. 2.277. Tranzacția asupra unui proces terminat. Tranzacția asupra unui proces este anulabilă la cererea părții care nu a cunoscut că litigiul fusese soluționat printr-o hotărâre judecătorească intrată în puterea lucrului judecat. *[**R.A.:** art. 1715 C. civ. 1864]*

Art. 2.278. Tranzacția constatată prin hotărâre judecătorească. (1) Tranzacția care, punând capăt unui proces început, este constatată printr-o hotărâre judecătorească poate fi desființată prin acțiune în nulitate sau acțiune în rezoluțiune ori reziliere, precum orice alt contract. Ea poate fi, de asemenea, atacată cu acțiune revocatorie sau cu acțiunea în declararea simulației.

(2) Hotărârea prin care s-a desființat tranzacția în cazurile prevăzute la alin. (1) face ca hotărârea judecătorească prin care tranzacția fusese constatată să fie lipsită de orice efect.

Titlul X. Garanțiile personale

Capitolul I. Dispoziții generale

Art. 2.279. Tipurile de garanții personale. Garanțiile personale sunt fideiusiunea, garanțiile autonome, precum şi alte garanții anume prevăzute de lege.

Legea de aplicare: Art. 149. (1) Îndeplinirea unei obligații patrimoniale poate fi garantată de către debitor sau de către un terț prin constituirea unei garanții personale ori a unei garanții reale. (2) De asemenea, obligațiile pot fi garantate prin anumite privilegii, prevăzute de lege.

Dezlegarea unor chestiuni de drept. A se vedea Decizia nr. 43/2021 a Înaltei Curți de Casație şi Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie civilă, redată în extras *infra*, la art. 2321.

Capitolul II. Fideiusiunea

Secțiunea 1. Dispoziții generale

Art. 2.280. Noțiune. Fideiusiunea este contractul prin care o parte, fideiusorul, se obligă față de cealaltă parte, care are într-un alt raport obligațional calitatea de creditor, să execute, cu titlu gratuit sau în schimbul unei remunerații, obligația debitorului dacă acesta din urmă nu o execută. *[**R.A.:** art. 1652 C. civ. 1864]*

Art. 2.281. Fideiusiunea obligatorie. Fideiusiunea poate fi impusă de lege sau dispusă de instanța judecătorească. *[**R.A.:** art. 1675 C. civ. 1864]*

Art. 2.282. Forma fideiusiunii. Fideiusiunea nu se prezumă, ea trebuie asumată în mod expres printr-un înscris, autentic sau sub semnătură privată, sub sancțiunea nulității absolute. *[**R.A.:** art. 1656 C. civ. 1864]*

Art. 2.283. Consimțământul debitorului principal. Fideiusiunea poate fi contractată fără știința și chiar împotriva voinței debitorului principal. *[**R.A.:** art. 1655 alin. (1) C. civ. 1864]*

Art. 2.284. Beneficiarul fideiusiunii. Fideiusiunea se poate constitui pentru a garanta obligația unui alt fideiusor. *[**R.A.:** art. 1655 alin. (2) C. civ. 1864]*

Art. 2.285. Condițiile pentru a deveni fideiusor. (1) Debitorul care este obligat să constituie o fideiusiune trebuie să prezinte o persoană capabilă de a se obliga, care are și menține în România bunuri suficiente pentru a satisface creanța și care domiciliază în România. Dacă vreuna dintre aceste condiții nu este îndeplinită, debitorul trebuie să prezinte un alt fideiusor.

(2) Aceste reguli nu se aplică atunci când creditorul a cerut ca fideiusor o anumită persoană. *[**R.A.:** art. 1659 și art. 1661 C. civ. 1864]*

Art. 2.286. Substituirea fideiusiunii legale sau judiciare. Debitorul care este ținut să constituie o fideiusiune legală sau judiciară poate oferi în locul acesteia o altă garanție, considerată suficientă.

Art. 2.287. Litigiile cu privire la caracterul suficient al fideiusiunii. Litigiile cu privire la caracterul suficient al bunurilor fideiusorului sau al garanției oferite în locul fideiusiunii sunt soluționate de instanță, pe cale de ordonanță președințială.

Art. 2.288. Obligația principală. (1) Fideiusiunea nu poate exista decât pentru o obligație valabilă.

(2) Se pot însă garanta prin fideiusiune obligații naturale, precum și cele de care debitorul principal se poate libera invocând incapacitatea sa, dacă fideiusorul cunoștea aceste împrejurări.

(3) De asemenea, fideiusiunea poate fi constituită pentru o datorie viitoare sau condițională. *[**R.A.:** art. 1653 C. civ. 1864]*

Art. 2.289. Limitele fideiusiunii. (1) Fideiusiunea nu poate fi extinsă peste limitele în care a fost contractată.

(2) Fideiusiunea care depășește ceea ce este datorat de debitorul principal sau care este contractată în condiții mai oneroase nu este valabilă decât în limita obligației principale. *[**R.A.:** art. 1654, art. 1656 C. civ. 1864]*

Art. 2.290. Întinderea fideiusiunii. (1) În lipsa unei stipulații contrare, fideiusiunea unei obligații principale se întinde la toate accesoriile acesteia, chiar și la cheltuielile ulterioare notificării făcute fideiusorului și la cheltuielile aferente cererii de chemare în judecată a acestuia.

(2) Fideiusorul datorează cheltuielile de judecată și de executare silită avansate de creditor în cadrul procedurilor îndreptate împotriva debitorului principal numai în cazul în care creditorul l-a înștiințat din timp. *[**R.A.:** art. 1657 C. civ. 1864]*

Art. 2.291. Fideiusiunea parțială. Fideiusiunea poate fi contractată pentru o parte din obligația principală sau în condiții mai puțin oneroase. *[**R.A.:** art. 1654 alin. (2) C. civ. 1864]*

Art. 2.292. Fideiusiunea asimilată. În cazul în care o parte se angajează față de o altă parte să acorde un împrumut unui terț, creditorul acestui angajament este considerat fideiusor al obligației de restituire a împrumutului.

Secțiunea a 2-a. Efectele fideiusiunii

§1. Efectele fideiusiunii între creditor şi fideiusor

Art. 2.293. Obligația fideiusorului. Fideiusorul nu este ținut să îndeplinească obligația debitorului decât dacă acesta nu o execută. *[**R.A.:** art. 1662 C. civ. 1864]*

Art. 2.294. Beneficiul de discuțiune. (1) Fideiusorul convențional sau legal are facultatea de a cere creditorului să urmărească mai întâi bunurile debitorului principal, dacă nu a renunțat la acest beneficiu în mod expres.

(2) Fideiusorul judiciar nu poate cere urmărirea bunurilor debitorului principal sau ale vreunui alt fideiusor. *[**R.A.:** art. 1662 şi art. 1677-1678 C. civ. 1864]*

Art. 2.295. Invocarea beneficiului de discuțiune. (1) Fideiusorul care se prevalează de beneficiul de discuțiune trebuie să îl invoce înainte de judecarea fondului procesului, să indice creditorului bunurile urmăribile ale debitorului principal şi să avanseze acestuia sumele necesare urmăririi bunurilor.

(2) Creditorul care întârzie urmărirea răspunde față de fideiusor, până la concurența valorii bunurilor indicate, pentru insolvabilitatea debitorului principal survenită după indicarea de către fideiusor a bunurilor urmăribile ale debitorului principal. *[**R.A.:** art. 1663-1665 C. civ. 1864]*

Art. 2.296. Excepțiile invocate de fideiusor. Fideiusorul, chiar solidar, poate opune creditorilor toate mijloacele de apărare pe care le putea opune debitorul principal, afară de cele care îi sunt strict personale acestuia din urmă sau care sunt excluse prin angajamentul asumat de fideiusor. *[**R.A.:** art. 1681 C. civ. 1864]*

Art. 2.297. Pluralitatea de fideiusori. Atunci când mai multe persoane s-au constituit fideiusori ai aceluiaşi debitor pentru aceeaşi datorie, fiecare dintre ele este obligată la întreaga datorie şi va putea fi urmărită ca atare, însă cel urmărit poate invoca beneficiul de diviziune, dacă nu a renunțat în mod expres la acesta. *[**R.A.:** art. 1666 C. civ. 1864]*

Art. 2.298. Beneficiul de diviziune. (1) Prin efectul beneficiului de diviziune, fiecare fideiusor poate cere creditorului să îşi dividă mai întâi acțiunea şi să o reducă la partea fiecăruia.

(2) Dacă vreunul dintre fideiusori era insolvabil atunci când unul dintre ei a obținut diviziunea, acesta din urmă rămâne obligat proporțional pentru această insolvabilitate. El nu răspunde însă pentru insolvabilitatea survenită după diviziune. *[**R.A.:** art. 1667 C. civ. 1864]*

Art. 2.299. Divizarea acțiunii de către creditor. Dacă însă creditorul însuşi a divizat acțiunea sa, el nu mai poate reveni asupra diviziunii, chiar dacă înainte de data la care a făcut această diviziune ar fi existat fideiusori insolvabili. *[**R.A.:** art. 1668 C. civ. 1864]*

Art. 2.300. Fideiusiunea solidară. Atunci când se obligă împreună cu debitorul principal cu titlu de fideiusor solidar sau de codebitor solidar, fideiusorul nu mai poate invoca beneficiile de discuțiune şi de diviziune. *[**R.A.:** art. 1662 C. civ. 1864]*

Art. 2.301. Prorogarea termenului şi decăderea din termen. Fideiusorul nu este liberat prin simpla prelungire a termenului acordat de creditor debitorului principal. Tot astfel, decăderea din termen a debitorului principal produce efecte cu privire la fideiusor. *[**R.A.:** art. 1684 C. civ. 1864]*

Art. 2.302. Informarea fideiusorului. Creditorul este ținut să ofere fideiusorului, la cererea acestuia, orice informație utilă asupra conținutului şi modalităților obligației principale şi asupra stadiului executării acesteia.

Art. 2.303. Renunțarea anticipată. Fideiusorul nu poate renunța anticipat la dreptul de informare şi la beneficiul excepției subrogației.

Art. 2.304. Fideiusiunea dată unui fideiusor. Cel care a dat fideiusiune fideiusorului debitorului principal nu este obligat față de creditor decât în cazul când debitorul principal şi toți fideiusorii săi sunt insolvabili ori sunt liberați prin efectul unor excepții personale debitorului principal sau fideiusorilor săi.

§2. Efectele fideiusiunii între debitor şi fideiusor

Art. 2.305. Subrogarea fideiusorului. Fideiusorul care a plătit datoria este de drept subrogat în toate drepturile pe care creditorul le avea împotriva debitorului. *[**R.A.:** art. 1670 C. civ. 1864]*

Art. 2.306. Întinderea dreptului de regres. (1) Fideiusorul care s-a obligat cu acordul debitorului poate cere acestuia ceea ce a plătit, şi anume capitalul, dobânzile şi cheltuielile, precum şi daunele-interese pentru repararea oricărui prejudiciu pe care acesta l-a suferit din cauza fideiusiunii. El poate, de asemenea, să ceară dobânzi pentru orice sumă pe care a trebuit să o plătească creditorului, chiar dacă datoria principală nu producea dobânzi.

(2) Fideiusorul care s-a obligat fără consimțământul debitorului nu poate recupera de la acesta decât ceea ce debitorul ar fi fost ținut să plătească, inclusiv daune-interese, dacă fideiusiunea nu ar fi avut loc, afară de cheltuielile subsecvente notificării plății, care sunt în sarcina debitorului. *[**R.A.:** art. 1669 C. civ. 1864]*

Art. 2.307. Regresul contra debitorului incapabil. Atunci când debitorul principal se liberează de obligație invocând incapacitatea sa, fideiusorul are regres împotriva debitorului principal numai în limita îmbogățirii acestuia.

Art. 2.308. Regresul contra mai multor debitori principali. Când pentru aceeaşi datorie sunt mai mulți debitori principali care s-au obligat solidar, fideiusorul care a garantat pentru toți are împotriva oricăruia dintre ei acțiune în restituire pentru tot ceea ce a plătit. *[**R.A.:** art. 1671 C. civ. 1864]*

Art. 2.309. Limitele regresului. Dacă s-a obligat împotriva voinței debitorului principal, fideiusorul care a plătit nu are decât drepturile prevăzute la art. 2.305.

Art. 2.310. Pierderea dreptului de regres. (1) Fideiusorul care a plătit o datorie nu are acțiune împotriva debitorului principal care a plătit ulterior aceeaşi datorie fără ca fideiusorul să îl fi înştiințat cu privire la plata făcută.

(2) Fideiusorul care a plătit fără a-l înştiința pe debitorul principal nu are acțiune împotriva acestuia dacă, la momentul plății, debitorul avea mijloacele pentru a

declara stinsă datoria. În aceleaşi împrejurări, fideiusorul nu are acțiune împotriva debitorului decât pentru sumele pe care acesta ar fi fost chemat să le plătească, în măsura în care putea opune creditorului mijloace de apărare pentru a obține reducerea datoriei.

(3) În toate cazurile, fideiusorul păstrează dreptul de a cere creditorului restituirea, în tot sau în parte, a plății făcute. *[**R.A.:** art. 1672 C. civ. 1864]*

Art. 2.311. Înştiințarea fideiusorului. (1) Debitorul care cunoaşte existența fideiusiunii este obligat să îl înştiințeze de îndată pe fideiusor când plăteşte creditorului.

(2) Dacă o asemenea înştiințare nu a fost făcută, fideiusorul care plăteşte creditorului fără să ştie că acesta a fost plătit are acțiune în restituire şi împotriva debitorului.

Art. 2.312. Regresul anticipat. (1) Fideiusorul care s-a obligat cu acordul debitorului se poate îndrepta împotriva acestuia, chiar înainte de a plăti, atunci când este urmărit în justiție pentru plată, când debitorul este insolvabil ori când s-a obligat a-l libera de garanție într-un anumit termen care a expirat.

(2) Această regulă se aplică şi atunci când datoria a ajuns la termen, chiar dacă creditorul, fără consimțământul fideiusorului, i-a acordat debitorului un nou termen de plată sau când, din cauza pierderilor suferite de debitor ori a unei culpe a acestuia, fideiusorul suportă riscuri semnificativ mai mari decât în momentul în care s-a obligat. *[**R.A.:** art. 1673 pct. 1-4 C. civ. 1864]*

§3. Efectele fideiusiunii între mai mulți fideiusori

Art. 2.313. Regresul contra celorlalți fideiusori. (1) Când mai multe persoane au dat fideiusiune aceluiaşi debitor şi pentru aceeaşi datorie, fideiusorul care a plătit datoria are regres împotriva celorlalți fideiusori pentru partea fiecăruia.

(2) Această acțiune nu poate fi introdusă decât în cazurile în care fideiusorul putea, înainte de a plăti, să se îndrepte împotriva debitorului.

(3) Dacă unul dintre fideiusori este insolvabil, partea ce revine acestuia se divide proporțional între ceilalți fideiusori şi cel care a plătit. *[**R.A.:** art. 1674 C. civ. 1864]*

Secțiunea a 3-a. Încetarea fideiusiunii

Art. 2.314. Confuziunea. Confuziunea calităților de debitor principal şi fideiusor, când devin moştenitori unul față de celălalt, nu stinge acțiunea creditorului nici împotriva debitorului principal, nici împotriva aceluia care a dat fideiusiune pentru fideiusor. *[**R.A.:** art. 1680 C. civ. 1864]*

Art. 2.315. Liberarea fideiusorului prin fapta creditorului. Dacă, urmare a faptei creditorului, subrogația nu ar profita fideiusorului, acesta din urmă este liberat în limita sumei pe care nu ar putea să o recupereze de la debitor. *[**R.A.:** art. 1682 C. civ. 1864]*

Art. 2.316. Liberarea fideiusorului pentru obligațiile viitoare sau nedeterminate. (1) Atunci când este dată în vederea acoperirii datoriilor viitoare ori nedeterminate sau pentru o perioadă nedeterminată, fideiusiunea poate înceta după 3 ani, prin notificarea făcută debitorului, creditorului şi celorlalți fideiusori, dacă, între timp, creanța nu a devenit exigibilă.

(2) Această regulă nu se aplică în cazul fideiusiunii judiciare. *[**R.A.:** art. 1673 pct. 5 C. civ. 1864]*

Art. 2.317. Stingerea obligației principale prin darea în plată. Atunci când creditorul a primit de bunăvoie un imobil sau un bun drept plată a datoriei principale, fideiusorul rămâne liberat chiar şi atunci când creditorul este ulterior evins de acel bun. *[**R.A.:** art. 1683 C. civ. 1864]*

Art. 2.318. Urmărirea debitorului principal. (1) Fideiusorul rămâne ținut şi după împlinirea termenului obligației principale, în cazul în care creditorul a introdus acțiune împotriva debitorului principal în termen de 6 luni de la scadență şi a continuat-o cu diligență.

(2) Prevederile alin. (1) se aplică şi în cazul în care fideiusorul a limitat în mod expres fideiusiunea la termenul obligației principale. În acest caz, fideiusorul este ținut doar dacă acțiunea împotriva debitorului principal este introdusă în termen de două luni de la scadență.

Art. 2.319. Decesul fideiusorului. Fideiusiunea încetează prin decesul fideiusorului, chiar dacă există stipulație contrară.

Art. 2.320. Cazul special. (1) Fideiusiunea constituită în considerarea unei anumite funcții deținute de debitorul principal se stinge la încetarea acestei funcții.

(2) Cu toate acestea, fideiusorul rămâne ținut pentru toate datoriile existente la încetarea fideiusiunii, chiar dacă acestea sunt supuse unei condiții sau unui termen.

Capitolul III. Garanțiile autonome

Art. 2.321. Scrisoarea de garanție. (1) Scrisoarea de garanție este angajamentul irevocabil şi necondiționat prin care o persoană, denumită *emitent*, se obligă, la solicitarea unei persoane denumite *ordonator*, în considerarea unui raport obligațional preexistent, dar independent de acesta, să plătească o sumă de bani unei terțe persoane, denumită *beneficiar*, în conformitate cu termenii angajamentului asumat.

(2) Angajamentul astfel asumat se execută la prima şi simpla cerere a beneficiarului, dacă prin textul scrisorii de garanție nu se prevede altfel.

(3) Emitentul nu poate opune beneficiarului excepțiile întemeiate pe raportul obligațional preexistent angajamentului asumat prin scrisoarea de garanție şi nu poate fi ținut să plătească în caz de abuz sau de fraudă vădită.

(4) Emitentul care a efectuat plata are drept de regres împotriva ordonatorului scrisorii de garanție.

(5) În lipsa unei convenții contrare, scrisoarea de garanție nu este transmisibilă odată cu transmiterea drepturilor şi/sau obligațiilor din raportul obligațional preexistent.

(6) Beneficiarul poate transmite dreptul de a solicita plata în cadrul scrisorii de garanție, dacă în textul acesteia s-a prevăzut în mod expres.

(7) Dacă în textul scrisorii de garanție nu se prevede altfel, aceasta produce efecte de la data emiterii ei şi îşi încetează de drept valabilitatea la expirarea termenului stipulat, independent de remiterea originalului scrisorii de garanție.

Legea de aplicare: Art. 150. (1) Scrisorile de garanție emise înainte de data intrării în vigoare a Codului civil sunt supuse, în ceea ce priveşte condițiile de valabilitate şi

efectele, regulilor aplicabile la data emiterii lor. (2) Regresul va fi supus legii aplicabile obligației principale.

Dezlegarea unor chestiuni de drept. Prin Decizia nr. 43/2021 (M. Of. nr. 1051 din 3 noiembrie 2021), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie civilă, a admis sesizarea formulată de Tribunalul București, Secția a V-a civilă, și, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 2279 și ale art. 2321 din Codul civil, coroborate cu art. 120 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, a stabilit:
„*Scrisoarea de garanție emisă de o instituție de credit constituie titlu executoriu numai dacă aceasta este emisă în garantarea unui contract de credit*".

Art. 2.322. Scrisoarea de confort. (1) Scrisoarea de confort este acel angajament irevocabil și autonom prin care emitentul își asumă o obligație de a face sau de a nu face, în scopul susținerii unei alte persoane, denumită *debitor*, în vederea executării obligațiilor acesteia față de un creditor al său. Emitentul nu va putea opune creditorului nicio apărare sau excepție derivând din raportul obligațional dintre creditor și debitor.

(2) În cazul în care debitorul nu își execută obligația, emitentul scrisorii de confort poate fi obligat numai la plata de daune-interese față de creditor și numai dacă acesta din urmă face dovada că emitentul scrisorii de confort nu și-a îndeplinit obligația asumată prin scrisoarea de confort.

(3) Emitentul scrisorii de confort care a căzut în pretenții față de creditor are drept de regres împotriva debitorului.

Titlul XI. Privilegiile și garanțiile reale

Capitolul I. Dispoziții generale

Art. 2.323. Domeniul de aplicare. Prezentul titlu reglementează privilegiile, precum și garanțiile reale destinate să asigure îndeplinirea unei obligații patrimoniale.

Legea de aplicare: ► Art. 104. (1) Constituirea, conținutul și opozabilitatea drepturilor reale de garanție sunt supuse dispozițiilor legii în vigoare la data nașterii creanței garantate sau, după caz, la data încheierii contractului prin care garanția a fost constituită. (2) Formalitățile de publicitate pentru opozabilitate față de terți a drepturilor reale de garanție sunt supuse dispozițiilor legii în vigoare la data efectuării acestora. (3) Drepturile reale de garanție își păstrează rangul de prioritate dobândit conform legii în vigoare la momentul realizării formalităților de publicitate. (4) Dispozițiile cap. VI din titlul VI al Legii nr. 99/1999 privind unele măsuri pentru accelerarea reformei economice, cu modificările ulterioare, rămân aplicabile în cazul executării garanțiilor reale mobiliare constituite în temeiul aceleiași legi. ► Art. 149. (1) Îndeplinirea unei obligații patrimoniale poate fi garantată de către debitor sau de către un terț prin constituirea unei garanții personale ori a unei garanții reale. (2) De asemenea, obligațiile pot fi garantate prin anumite privilegii, prevăzute de lege. [...] ► Art. 158. În cazul cesiunii de creanță încheiate în scop de garanție, dispozițiile privind executarea din titlul XI al cărții a V-a a Codului civil vizează numai executarea drepturilor cesionarului cu privire la transferul creanței cedate, iar nu drepturile cesionarului asupra debitorului cedat. [...] ► Art. 169. Prin „ipoteci imobiliare" în sensul titlului XI al cărții a V-a a Codului civil se desemnează toate garanțiile reale imobiliare, indiferent de momentul și de temeiul juridic al constituirii lor. [...] ► Art. 171. Prin „ipoteci mobiliare" în sensul titlului XI al cărții a V-a a Codului civil se desemnează toate garanțiile reale mobiliare care

nu necesită deposedarea debitorului de bunul afectat garanției, indiferent de momentul şi de temeiul juridic al constituirii lor.

Art. 2.324. Garanția comună a creditorilor. (1) Cel care este obligat personal răspunde cu toate bunurile sale mobile şi imobile, prezente şi viitoare. Ele servesc drept garanție comună a creditorilor săi.

(2) Nu pot face obiectul garanției prevăzute la alin. (1) bunurile insesizabile.

(3) Creditorii ale căror creanțe s-au născut în legătură cu o anumită diviziune a patrimoniului, autorizată de lege, trebuie să urmărească mai întâi bunurile care fac obiectul acelei mase patrimoniale. Dacă acestea nu sunt suficiente pentru satisfacerea creanțelor, pot fi urmărite şi celelalte bunuri ale debitorului.

(4) Bunurile care fac obiectul unei diviziuni a patrimoniului afectate exercițiului unei profesii autorizate de lege pot fi urmărite numai de creditorii ale căror creanțe s-au născut în legătură cu profesia respectivă. Aceşti creditori nu vor putea urmări celelalte bunuri ale debitorului. *[**R.A.:** art. 1718 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 151. (1) Dispozițiile art. 2.324 alin. (4) din Codul civil se aplică în toate cazurile în care profesionistul îşi operează diviziunea patrimoniului, dar numai cu privire la drepturile şi obligațiile născute după intrarea în vigoare a Codului civil. (2) Creditorii prevăzuți la art. 2.324 alin. (4) din Codul civil includ şi statul şi organele fiscale.

Art. 2.325. Limitarea drepturilor creditorului. Debitorul şi creditorul pot conveni să limiteze dreptul creditorului de a urmări bunurile care nu îi sunt ipotecate.

Art. 2.326. Egalitatea creditorilor. (1) Prețul bunurilor debitorului se împarte între creditori proporțional cu valoarea creanței fiecăruia, afară de cazul în care există între ei cauze de preferință ori convenții cu privire la ordinea îndestulării lor.

(2) Creditorii care au acelaşi rang au deopotrivă drept la plată, proporțional cu valoarea creanței fiecăruia dintre ei. *[**R.A.:** art. 1719 şi art. 1724 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 152. (1) Dispozițiile art. 2.326 alin. (1) din Codul civil se aplică în cazurile în care creditorii trec la executarea silită a creanțelor lor prin valorificarea bunurilor sesizabile ale debitorului. (2) Dispozițiile art. 2.326 alin. (2) din Codul civil se aplică în cazul în care mai mulți creditori deținând ipoteci sau privilegii cu privire la acelaşi bun al debitorului trec la executarea silită a creanțelor lor prin valorificarea respectivului bun.

Art. 2.327. Cauzele de preferință. Cauzele de preferință sunt privilegiile, ipotecile şi gajul. *[**R.A.:** art. 1720 C. civ. 1864]*

Art. 2.328. Preferința acordată statului. Preferința acordată statului şi unităților administrativ-teritoriale pentru creanțele lor se reglementează prin legi speciale. O asemenea preferință nu poate afecta drepturile dobândite anterior de către terți. *[**R.A.:** art. 1725 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 153. Preferința acordată statului şi unităților administrativ-teritoriale pentru creanțele lor nu va fi opozabilă terților înainte de momentul la care a fost făcută publică prin înregistrarea în registrele de publicitate. O asemenea preferință va dobândi rang de prioritate de la momentul la care preferința a fost făcută publică.

Art. 2.329. Clauzele de insesizabilitate. (1) Condițiile cerute pentru validitatea clauzelor de inalienabilitate se aplică în mod corespunzător clauzelor prin care se stipulează insesizabilitatea unui bun.

(2) Toate bunurile care sunt, potrivit legii, inalienabile sunt insesizabile.

(3) Pentru a fi opozabile terților, clauzele de insesizabilitate trebuie înscrise în registrele de publicitate mobiliară sau, după caz, imobiliară.

Art. 2.330. Strămutarea garanției. (1) Dacă bunul grevat a pierit ori a fost deteriorat, indemnizația de asigurare sau, după caz, suma datorată cu titlu de despăgubire este afectată la plata creanțelor privilegiate sau ipotecare, după rangul lor.

(2) Sunt afectate plății aceloraşi creanțe sumele datorate în temeiul exproprierii pentru cauză de utilitate publică sau cu titlu de despăgubire pentru îngrădiri ale dreptului de proprietate stabilite prin lege. *[**R.A.:** art. 1721 C. civ. 1864]*

Art. 2.331. Procedura strămutării garanției. (1) Sumele datorate cu titlu de indemnizație de asigurare sau despăgubirea se consemnează într-un cont bancar distinct purtător de dobânzi pe numele asiguratului, al celui prejudiciat sau, după caz, al expropriatului şi la dispoziția creditorilor care şi-au înscris garanția în registrele de publicitate.

(2) Debitorul nu poate dispune de aceste sume până la stingerea tuturor creanțelor garantate decât cu acordul tuturor creditorilor ipotecari ori privilegiați. El are însă dreptul să perceapă dobânzile.

(3) În lipsa acordului părților, creditorii îşi pot satisface creanțele numai potrivit dispozițiilor legale privitoare la executarea ipotecilor.

Legea de aplicare: Art. 154. (1) Obligația consemnării sumelor prevăzute la art. 2.331 din Codul civil revine persoanei obligate să le plătească. (2) În momentul efectuării plății sumelor menționate la alin. (1), plătitorul va preciza instituției financiare la care a deschis contul faptul că sumele plătite sunt afectate de o sarcină şi că titularul contului nu poate dispune de ele fără acordul creditorilor. (3) În cazul omisiunii respectării procedurii de deschidere a contului şi de oferire a instrucțiunilor necesare instituției financiare la care se deschide contul, plătitorul va răspunde pentru prejudiciul pricinuit creditorilor.

Art. 2.332. Opțiunea asigurătorului. (1) Prin contractul de asigurare, asigurătorul poate să îşi rezerve dreptul de a repara, reface sau înlocui bunul asigurat.

(2) Asigurătorul va notifica intenția de a exercita acest drept creditorilor care şi-au înscris garanția în registrele de publicitate, în termen de 30 de zile de la data la care a cunoscut producerea evenimentului asigurat.

(3) Titularii creanțelor garantate pot cere plata indemnizației de asigurare în termen de 30 de zile de la data primirii notificării.

Capitolul II. Privilegiile

Secțiunea 1. Dispoziții comune

Art. 2.333. Noțiune. (1) Privilegiul este preferința acordată de lege unui creditor în considerarea creanței sale.

(2) Privilegiul este indivizibil. *[**R.A.:** art. 1722 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 155. (1) Constituirea, conținutul şi opozabilitatea privilegiului sunt supuse dispozițiilor legii în vigoare la data când s-au născut. (2) Formalitățile de publicitate pentru opozabilitate față de terți a privilegiilor sunt guvernate de dispozițiile legii în vigoare la data efectuării acestora. (3) Privilegiile pentru care formalitățile de publicitate au fost

efectuate înainte de intrarea în vigoare a Codului civil îşi păstrează rangul de prioritate dobândit conform legii în vigoare la momentul realizării acestora.

Art. 2.334. Opozabilitatea privilegiilor. Privilegiile sunt opozabile terţilor fără să fie necesară înscrierea lor în registrele de publicitate, dacă prin lege nu se prevede altfel. *[**R.A.:** art. 36 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.335. Prioritatea creanţelor privilegiate faţă de celelalte creanţe. Creditorul privilegiat este preferat celorlalţi creditori, chiar dacă drepturile acestora s-au născut ori au fost înscrise mai înainte. *[**R.A.:** art. 1723 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 156. Dispoziţiile art. 2.335 din Codul civil nu se aplică şi creditorilor ipotecari a căror ipotecă a fost perfectată anterior înregistrării privilegiului.

Art. 2.336. Rangul privilegiilor între ele. (1) Rangul privilegiilor se stabileşte prin lege.

(2) Privilegiile reglementate în prezentul capitol sunt preferate privilegiilor create, fără indicarea rangului, prin legi speciale.

Art. 2.337. Stingerea privilegiilor. Dacă prin lege nu se prevede altfel, privilegiile se sting odată cu obligaţia garantată. *[**R.A.:** art. 1800 alin. (1) pct. 1 C. civ. 1864]*

Secţiunea a 2-a. Privilegiile generale şi privilegiile speciale

Art. 2.338. Privilegiile generale. Privilegiile asupra tuturor bunurilor mobile şi imobile ale debitorului se stabilesc şi se exercită în condiţiile prevăzute de Codul de procedură civilă. *[**R.A.:** art. 1729 C. civ. 1864]*

Art. 2.339. Privilegiile speciale. (1) Creanţele privilegiate asupra anumitor bunuri mobile sunt următoarele:

a) creanţa vânzătorului neplătit pentru preţul bunului mobil vândut unei persoane fizice este privilegiată cu privire la bunul vândut, cu excepţia cazului în care cumpărătorul dobândeşte bunul pentru serviciul sau exploatarea unei întreprinderi;

b) creanţa celui care exercită un drept de retenţie este privilegiată cu privire la bunul asupra căruia se exercită dreptul de retenţie, atât timp cât acest drept subzistă.

(2) În caz de concurs, privilegiile se exercită în ordinea prevăzută la alin. (1). Orice stipulaţie contrară se consideră nescrisă. *[**R.A.:** art. 1730 C. civ. 1864]*

Art. 2.340. Stingerea privilegiului special. Dacă prin lege nu se prevede altfel, privilegiul special se stinge prin înstrăinarea, transformarea sau pieirea bunului. Dispoziţiile art. 2.337 rămân aplicabile.

Art. 2.341. Strămutarea privilegiului vânzătorului. Atunci când cumpărătorul vinde la rândul său bunul, privilegiul menţionat la art. 2.339 alin. (1) lit. a) se exercită asupra bunului revândut, chiar dacă preţul celei de-a doua vânzări este încă neplătit de cel de-al doilea cumpărător, cu preferinţă faţă de privilegiul de care s-ar bucura primul cumpărător.

Secțiunea a 3-a. Concursul privilegiilor între ele şi concursul dintre privilegii şi ipoteci

Art. 2.342. Concursul cauzelor de preferință. (1) În caz de concurs între privilegii sau între acestea şi ipoteci, creanțele se satisfac în ordinea următoare:

1. creanțele privilegiate asupra unor bunuri mobile, prevăzute la art. 2.339;

2. creanțele garantate cu ipotecă sau gaj.

(2) Creditorul care beneficiază de un privilegiu special este preferat titularului unei ipoteci mobiliare perfecte dacă îşi înscrie privilegiul la arhivă înainte ca ipoteca să fi devenit perfectă. Tot astfel, creditorul privilegiat este preferat titularului unei ipoteci imobiliare dacă îşi înscrie privilegiul în cartea funciară mai înainte ca ipoteca să fi fost înscrisă.

Legea de aplicare: Art. 157. Dispozițiile art. 2.342 din Codul civil se aplică numai privilegiilor speciale.

Capitolul III. Ipoteca

Secțiunea 1. Dispoziții generale

§1. Dispoziții comune

Art. 2.343. Noțiune. Ipoteca este un drept real asupra bunurilor mobile sau imobile afectate executării unei obligații. *[**R.A.:** art. 1746 alin. (1) C. civ. 1864]*

Art. 2.344. Caracterele juridice. Ipoteca este, prin natura ei, accesorie şi indivizibilă. Ea subzistă cât timp există obligația pe care o garantează şi poartă în întregime asupra tuturor bunurilor grevate, asupra fiecăruia dintre ele şi asupra fiecărei părți din acestea, chiar şi în cazurile în care proprietatea este divizibilă sau obligațiile sunt divizibile. *[**R.A.:** art. 1746 alin. (2) C. civ. 1864]*

Art. 2.345. Drepturile creditorului ipotecar. (1) Dreptul de ipotecă se menține asupra bunurilor grevate în orice mână ar trece.

(2) Creditorul ipotecar are dreptul de a-şi satisface creanța, în condițiile legii, înaintea creditorilor chirografari, precum şi înaintea creditorilor de rang inferior. *[**R.A.:** art. 1746 alin. (3) C. civ. 1864 şi art. 9 alin. (2) din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Recurs în interesul legii. Prin Decizia nr. 2/2018 (M. Of. nr. 463 din 5 iunie 2018), Înalta Curte de Casație şi Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursurile în interesul legii formulate de Colegiul de conducere al Curții de Apel Bacău, Colegiul de conducere al Curții de Apel Braşov şi Colegiul de conducere al Curții de Apel Bucureşti şi a stabilit:

„Cu referire la dispozițiile art. 249 din Codul de procedură penală (art. 163 din Codul de procedură penală de la 1968) şi art. 2345 din Codul civil, existența unui sechestru asigurător penal asupra imobilelor unei persoane fizice sau juridice nu suspendă executarea silită începută de un creditor ipotecar, al cărui drept de ipotecă asupra aceloraşi bunuri a devenit opozabil terților anterior înființării măsurii asigurătorii din procesul penal şi nu determină nulitatea actelor de executare ulterioare înființării măsurii asigurătorii din procesul penal asupra aceloraşi bunuri”.

Art. 2.346. Opozabilitatea ipotecii. Dacă prin lege nu se prevede altfel, ipoteca nu este opozabilă terților decât din ziua înscrierii sale în registrele de publicitate.

Art. 2.347. Operațiunile asimilate. (1) Contractele care au ca efect conservarea sau constituirea unui drept asupra unui bun pentru a asigura executarea unei obligații, oricare ar fi numărul, natura sau denumirea lor, nu sunt opozabile terților care au dobândit drepturi cu privire la acel bun decât dacă sunt înscrise în registrele de publicitate, potrivit regulilor stabilite pentru ipoteci.

(2) Sunt asimilate astfel ipotecilor clauzele de rezervă a proprietății, pactele de răscumpărare ori cesiunile de creanță încheiate în scop de garanție.

(3) Dispozițiile prezentului capitol privind ordinea de preferință și executarea ipotecilor se aplică în mod corespunzător contractelor prevăzute la alin. (1).

Art. 2.348. Excepțiile. Dispozițiile prezentului capitol nu se aplică cesiunii drepturilor succesorale și cesiunii drepturilor de proprietate intelectuală. *[**R.A.:** art. 8 lit. a) din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.349. Izvoarele ipotecii. (1) Ipoteca poate fi instituită numai în condițiile legii și cu respectarea formalităților prevăzute de lege.

(2) Ipoteca poate fi convențională sau legală. *[**R.A.:** art. 1747 și art. 1748 C. civ. 1864]*

§2. Obiectul și întinderea ipotecii

Art. 2.350. Obiectul ipotecii. (1) Ipoteca poate avea ca obiect bunuri mobile sau imobile, corporale sau incorporale.

(2) Ea poate greva bunuri determinate ori determinabile sau universalități de bunuri. *[**R.A.:** art. 1750 și art. 1751 C. civ. 1864; art. 6 și art. 10 alin. (3) din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Legea de aplicare: Art. 159. În cazul în care mai multe bunuri care se unesc prin accesiune fac obiectul mai multor ipoteci, titularul oricăreia dintre ipoteci poate pretinde separarea bunurilor în condițiile art. 600 din Codul civil.

Art. 2.351. Bunurile inalienabile sau insesizabile. (1) Bunurile inalienabile sau insesizabile nu pot fi ipotecate.

(2) Ipotecarea bunurilor inalienabile sau insesizabile va fi valabilă ca ipotecă asupra unui bun viitor, în situațiile în care bunul în cauză este afectat de o inalienabilitate sau insesizabilitate convențională.

Art. 2.352. Ipoteca nudei proprietăți. Ipoteca nudei proprietăți se extinde asupra proprietății depline la stingerea dezmembrămintelor.

Art. 2.353. Ipoteca unei cote-părți indivize. (1) Dacă în urma partajului sau a unui alt act constitutiv ori translativ de drepturi constituitorul păstrează vreun drept asupra unei părți materiale din bun, ipoteca ce fusese constituită asupra unei cote-părți indivize din dreptul asupra bunului se strămută de drept asupra părții respective din bun, însă numai în limita valorii cotei-părți indivize.

(2) În caz contrar, ipoteca se strămută de drept asupra sumelor cuvenite constituitorului. Dispozițiile art. 2.331 se aplică în mod corespunzător.

Art. 2.354. Întinderea creanței ipotecare. Ipoteca garantează cu același rang capitalul, dobânzile, comisioanele, penalitățile și cheltuielile rezonabile făcute cu recuperarea sau conservarea bunului. *[**R.A.:** art. 10 alin. (2) din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.355. Extinderea ipotecii prin accesiune. (1) Ipoteca se extinde asupra bunurilor care se unesc prin accesiune cu bunul grevat.

(2) Ipoteca mobiliară se menține asupra bunului rezultat din transformarea bunului grevat și se strămută asupra celui creat prin contopirea sau unirea bunului grevat cu alte bunuri. Cel care dobândește prin accesiune bunul astfel creat este ținut de ipotecă.

Legea de aplicare: Art. 159. În cazul în care mai multe bunuri care se unesc prin accesiune fac obiectul mai multor ipoteci, titularul oricăreia dintre ipoteci poate pretinde separarea bunurilor în condițiile art. 600 din Codul civil.

Art. 2.356. Bunurile mobile accesorii unui imobil. (1) Bunurile mobile care, fără a-și pierde individualitatea, devin accesorii ale unui imobil pot fi ipotecate fie odată cu imobilul, fie separat.

(2) Ipoteca mobiliară continuă să greveze bunul chiar și după ce acesta devine accesoriul unui imobil. Ipoteca mobiliară se stinge însă cu privire la materialele de construcție sau alte asemenea bunuri încorporate într-o construcție sau într-o altă ameliorațiune a unui teren. *[**R.A.:** art. 6 alin. (2) și (3) din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.357. Ipoteca asupra unei universalități de bunuri. (1) Ipoteca asupra unei universalități de bunuri se întinde asupra tuturor bunurilor cuprinse în aceasta.

(2) Ipoteca se menține asupra universalității de bunuri, chiar și atunci când bunurile cuprinse în aceasta au pierit, dacă debitorul le înlocuiește într-un interval rezonabil, ținând cont de cantitatea și natura bunurilor. *[**R.A.:** art. 6 alin. (5) lit. i) din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Legea de aplicare: Art. 160. (1) În cazul ipotecii asupra unei universalități de bunuri, în momentul în care un bun părăsește universalitatea, acesta nu mai este grevat de ipotecă. (2) Dispozițiile art. 1.562-1.565 din Codul civil rămân aplicabile.

Art. 2.358. Cesiunea ipotecii. (1) Dreptul de ipotecă sau rangul acesteia poate fi cedat separat de creanța pe care o garantează numai atunci când suma pentru care este constituită ipoteca este determinată în actul constitutiv.

(2) În cazul prevăzut la alin. (1), cesiunea se face prin act încheiat în formă scrisă între creditorul ipotecar cedent și creditorul cesionar, cu înștiințarea debitorului.

(3) Dispozițiile în materie de carte funciară sau, după caz, cele care privesc opozabilitatea față de terți a ipotecii mobiliare rămân aplicabile. *[**R.A.:** art. 43 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.359. Garanțiile asupra navelor și aeronavelor. Garanțiile reale asupra navelor și aeronavelor se reglementează prin legi speciale. *[**R.A.:** art. 1752 C. civ. 1864 și art. 30 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

§3. Efectele ipotecii față de terți

Art. 2.360. Dreptul de urmărire al creditorului ipotecar. Creditorul ipotecar poate urmări bunul ipotecat în orice mână ar trece, fără a ține seama de drepturile reale constituite sau înscrise după înscrierea ipotecii sale. *[**R.A.:** art. 1790 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 161. În exercitarea dreptului său de urmărire, creditorul ipotecar va trebui să țină seama de ipotecile mobiliare privilegiate reglementate de art. 2.425 şi 2.426 din Codul civil, chiar dacă acestea au fost constituite sau înscrise după înscrierea ipotecii sale.

Art. 2.361. Efectele ipotecii față de dobânditorul bunului. (1) Cel care dobândeşte un bun ipotecat răspunde cu acel bun pentru toate datoriile ipotecare. Dobânditorul bunului ipotecat se bucură şi, după caz, este ținut de toate termenele de plată de care beneficiază sau este ținut şi debitorul obligației ipotecare.

(2) Dacă dobânditorul bunului ipotecat nu stinge creanța ipotecară, creditorul poate începe urmărirea silită asupra bunului, în condițiile legii. *[**R.A.:** art. 1791-1793 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 162. Răspunderea celui ce dobândeşte un bun ipotecat în condițiile art. 2.361 din Codul civil priveşte numai datoriile ipotecare care grevează bunul în cauză.

Art. 2.362. Drepturile reale anterioare ale terțului dobânditor. Atunci când creditorul ipotecar urmăreşte şi vinde bunul dobândit de un terț de la cel care a constituit ipoteca, drepturile reale principale pe care terțul le avea asupra bunului anterior dobândirii proprietății renasc cu rangul lor originar de drept sau, după caz, prin reînscriere în cartea funciară.

Art. 2.363. Regresul dobânditorului care a plătit datoria. Terțul dobânditor care a plătit datoria ipotecară sau care a suportat executarea se poate întoarce împotriva celui de la care a primit bunul pentru a fi despăgubit, în condițiile dreptului comun. *[**R.A.:** art. 1799 C. civ. 1864]*

Art. 2.364. Conservarea acțiunii personale. Dispozițiile prezentei secțiuni nu exclud dreptul creditorului ipotecar de a-l urmări pe cel ținut personal pentru plata creanței ori de a urmări produsele bunului ipotecat atunci când legea o permite.

§4. Ipotecile convenționale

Art. 2.365. Dreptul de a ipoteca. Ipoteca convențională poate fi constituită numai de titularul dreptului ce urmează a fi ipotecat şi care are capacitatea de a dispune de acesta. *[**R.A.:** art. 1769 C. civ. 1864]*

Art. 2.366. Constituitorul ipotecii. Ipoteca convențională poate fi constituită de debitorul obligației garantate sau de un terț.

Legea de aplicare: Art. 163. În cazul în care ipoteca este constituită de un terț, acesta va avea drepturile şi obligațiile unui debitor ipotecar, fără a fi supus regimului juridic al garanțiilor personale.

Art. 2.367. Ipoteca unui drept anulabil sau condiţional. Cel ce are asupra bunului un drept anulabil ori afectat de o condiţie nu poate consimţi decât o ipotecă supusă aceleiaşi nulităţi sau condiţii. *[**R.A.:** art. 1770 C. civ. 1864]*

Art. 2.368. Ipoteca asupra unei universalităţi de bunuri. Ipoteca convenţională asupra unei universalităţi de bunuri mobile sau imobile, prezente ori viitoare, corporale sau incorporale nu poate fi consimţită decât cu privire la bunurile afectate activităţii unei întreprinderi.

Art. 2.369. Obligaţiile garantate. Ipoteca convenţională poate garanta îndeplinirea obligaţiilor de orice fel. *[**R.A.:** art. 10 alin. (1) din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.370. Obligaţiile viitoare sau eventuale. Atunci când garantează îndeplinirea unei obligaţii viitoare, ipoteca dobândeşte rang din momentul înscrierii în registrele de publicitate. *[**R.A.:** art. 20 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.371. Garanţia constituită în avans. (1) În cazul în care este constituită pentru a garanta plata unei sume de bani, ipoteca este valabilă, chiar dacă, la momentul constituirii, debitorul nu a primit sau a primit doar în parte prestaţia în considerarea căreia a constituit ipoteca.

(2) Dacă însă creditorul refuză să dea sumele pe care s-a angajat să le pună la dispoziţie şi în considerarea cărora ipoteca a fost constituită, debitorul poate obţine reducerea sau desfiinţarea ipotecii, pe cheltuiala creditorului, plătindu-i acestuia sumele atunci datorate. Creditorul datorează însă daune-interese. *[**R.A.:** art. 16 alin. (3) din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.372. Conţinutul contractului de ipotecă. (1) Ipoteca convenţională nu este valabilă decât dacă suma pentru care este constituită se poate determina în mod rezonabil în temeiul actului de ipotecă.

(2) Sub sancţiunea nulităţii, contractul de ipotecă trebuie să identifice constituitorul şi creditorul ipotecar, să arate cauza obligaţiei garantate şi să facă o descriere suficient de precisă a bunului ipotecat.

(3) Stipulaţia potrivit căreia ipoteca poartă asupra tuturor bunurilor debitorului sau asupra tuturor bunurilor prezente şi viitoare ale acestuia nu constituie o descriere suficient de precisă în sensul alin. (2). *[**R.A.:** art. 1774 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 165. (1) În cazul în care debitorul ipotecar contractează o nouă datorie către creditorul ipotecar, ipoteca constituită pentru vechea datorie poate fi menţinută de către creditorul ipotecar pentru garantarea noii datorii. (2) Ipoteca menţinută va dobândi rangul dat de momentul înscrierii menţiunii de menţinere. (3) Dispoziţiile art. 2.372 din Codul civil nu sunt aplicabile în cazul menţinerii ipotecii.

Art. 2.373. Drepturile constituitorului. Cel care a constituit ipoteca este liber să folosească, să administreze şi să dispună de bunul grevat, însă cu îndatorirea de a nu vătăma drepturile creditorului ipotecar.

Art. 2.374. Îndatoririle celui care a constituit ipoteca. Constituitorul nu poate distruge ori deteriora bunul grevat şi nici nu îi poate diminua în mod substanţial valoarea decât dacă această distrugere, deteriorare ori diminuare a valorii survine în cursul unei utilizări normale a bunului sau în caz de necesitate.

Legea de aplicare: Art. 166. (1) În cazul în care bunul ipotecat a fost distrus, deteriorat ori valoarea sa a fost diminuată în aşa mod încât a devenit inferioară valorii obligaţiei ipotecare, creditorul ipotecar nu poate cere debitorului să constituie o nouă ipotecă pentru garantarea aceleiaşi obligaţii. (2) Prin excepţie de la prevederile alin. (1), în cazul în care, din culpa debitorului, bunul ipotecat a fost distrus, deteriorat ori valoarea sa a fost diminuată în aşa mod încât a devenit inferioară valorii creanţei ipotecare, creditorul ipotecar poate cere debitorului să constituie o nouă ipotecă pentru garantarea aceleiaşi obligaţii, dacă bunul nu era asigurat.

Art. 2.375. Daunele-interese. Creditorul poate cere, în limita creanţei sale ipotecare, daune-interese pentru prejudiciile suferite prin distrugerea, deteriorarea ori diminuarea valorii bunului grevat, chiar şi atunci când creanţa sa nu este lichidă ori exigibilă. Daunele-interese plătite astfel creditorului se impută asupra creanţei ipotecare.

Art. 2.376. Clauza de inalienabilitate. Actele de dispoziţie asupra bunului ipotecat sunt valabile chiar dacă dobânditorul bunului cunoaşte stipulaţia din contractul de ipotecă ce interzice transferul sau declară că acest transfer este echivalent cu neîndeplinirea obligaţiei garantate. *[**R.A.:** art. 21 alin. (3) din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Secţiunea a 2-a. Ipoteca imobiliară

Legea de aplicare: ► Art. 168. Ipotecile imobiliare constituite înainte de data intrării în vigoare a Codului civil sunt supuse, în ceea ce priveşte condiţiile de valabilitate, dispoziţiilor legale existente la data constituirii lor. ► Art. 169. Prin „ipoteci imobiliare" în sensul titlului XI al cărţii a V-a a Codului civil se desemnează toate garanţiile reale imobiliare, indiferent de momentul şi de temeiul juridic al constituirii lor.

§1. Constituirea ipotecii imobiliare

Art. 2.377. Înscrierea în cartea funciară. (1) Ipoteca asupra unui bun imobil se constituie prin înscriere în cartea funciară.

(2) Ipoteca asupra unei universalităţi de bunuri nu grevează bunurile imobile cuprinse în aceasta decât din momentul înscrierii ipotecii în cartea funciară cu privire la fiecare dintre imobile.

Art. 2.378. Forma contractului. (1) Contractul de ipotecă se încheie în formă autentică de către notarul public, sub sancţiunea nulităţii absolute.

(2) Ipoteca asupra bunurilor unei persoane juridice poate fi consimţită în virtutea puterilor conferite în urma deliberărilor sau a împuternicirilor întocmite sub semnătură privată, în conformitate cu regulile din actul constitutiv privitoare la reprezentare.

Art. 2.379. Obiectul ipotecii imobiliare. (1) Se pot ipoteca:

a) imobilele cu accesoriile lor;

b) uzufructul acestor imobile şi accesoriile;

c) cotele-părţi din dreptul asupra imobilelor;

d) dreptul de superficie.

(2) Ipoteca ce poartă asupra chiriilor sau arenzilor prezente şi viitoare produse de un imobil, precum şi asupra indemnizaţiilor plătite în temeiul unor contracte de

asigurare cu privire la plata acestor chirii sau arenzi se supune regulilor publicității imobiliare.

Art. 2.380. Ipoteca asupra unei construcții viitoare. Ipoteca asupra unor construcții viitoare nu poate fi intabulată, ci numai înscrisă provizoriu în cartea funciară, în condițiile legii.

Legislație conexă: art. 3^1 alin. (1) din Legea nr. 190/1999 privind creditul ipotecar pentru investiții imobiliare (M. Of. nr. 611 din 14 decembrie 1999).

Art. 2.381. Înscrierea ipotecii. Ipoteca se poate înscrie fie numai asupra unui imobil în întregul său, fie numai asupra cotei-părți din dreptul asupra imobilului.

Art. 2.382. Extinderea ipotecii asupra ameliorațiunilor. Ipoteca se întinde, fără nicio altă formalitate, asupra construcțiilor, îmbunătățirilor şi accesoriilor imobilului, chiar dacă acestea sunt ulterioare constituirii ipotecii. *[**R.A.:** art. 1777 C. civ. 1864]*

Art. 2.383. Extinderea ipotecii asupra fructelor imobilului. (1) Ipoteca se extinde asupra fructelor naturale şi industriale ale imobilului ipotecat produse după notarea începerii urmăririi silite sau, după caz, după notarea deschiderii procedurii insolvenței.

(2) Dreptul de ipotecă se extinde de la aceeaşi dată şi asupra chiriilor şi arenzilor imobilului dat în locațiune. Acest drept este opozabil locatarilor numai din momentul comunicării notării începerii urmăririi silite, respectiv al comunicării notării deschiderii procedurii insolvenței, în afară de cazul în care acestea au fost cunoscute pe altă cale.

(3) Actele încheiate de proprietar cu privire la veniturile neajunse la scadență sau urmărirea acestora de alți creditori nu sunt opozabile creditorului ipotecar după notarea începerii urmăririi silite, cu excepția cazului în care aceste acte au fost notate în cartea funciară înainte de notarea începerii urmăririi silite.

Legea de aplicare: Art. 160^1. Până la intrarea în vigoarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, referirea din cuprinsul art. 2.383 din Codul civil la „notarea începerii urmăririi silite" se va înțelege ca fiind făcută la „notarea somației de plată".

§2. Drepturile şi obligațiile părților

Art. 2.384. Clauzele de inalienabilitate. (1) Actele de dispoziție asupra imobilului ipotecat sunt valabile chiar dacă cel care a dobândit bunul cunoaşte stipulația din contractul de ipotecă ce interzice asemenea acte sau declară că încheierea lor este echivalentă cu neîndeplinirea obligației.

(2) Clauzele care impun debitorului plata anticipată şi imediată la cerere a obligației garantate sau plata vreunei alte obligații prin faptul constituirii unei alte garanții asupra aceluiaşi bun se consideră nescrise.

Art. 2.385. Antihreza. Clauza prin care creditorul ipotecar este autorizat ca, până la data începerii executării, să posede imobilul ipotecat sau să îşi însuşească fructele ori veniturile acestuia se consideră nescrisă.

§3. Ipotecile legale

Art. 2.386. Creanțele care beneficiază de ipotecă legală. În afara altor cazuri prevăzute de lege, beneficiază de ipotecă legală:

1. vânzătorul, asupra bunului imobil vândut, pentru prețul datorat; această dispoziție se aplică și în cazul schimbului cu sultă sau al dării în plată cu sultă în folosul celui care înstrăinează, pentru plata sultei datorate;

2. promitentul achizitor pentru neexecutarea promisiunii de a contracta având ca obiect un imobil înscris în cartea funciară, asupra imobilului respectiv, pentru restituirea sumelor plătite în contul acestuia;

3. cel care a împrumutat o sumă de bani pentru dobândirea unui imobil, asupra imobilului astfel dobândit, pentru restituirea împrumutului;

4. cel care a înstrăinat un imobil în schimbul întreținerii, asupra imobilului înstrăinat, pentru plata rentei în bani corespunzătoare întreținerii neexecutate; dreptul de proprietate al debitorului întreținerii nu se va înscrie în cartea funciară decât odată cu această ipotecă, dispozițiile art. 2.249 aplicându-se în mod corespunzător;

5. coproprietarii, pentru plata sultelor sau a prețului datorat de coproprietarul adjudecatar al imobilului ori pentru garantarea creanței rezultând din evicțiune, asupra imobilelor ce au revenit coproprietarului ținut de o atare obligație;

6. arhitecții și antreprenorii care au convenit cu proprietarul să edifice, să reconstruiască sau să repare un imobil, asupra imobilului, pentru garantarea sumelor datorate acestora, însă numai în limita sporului de valoare realizat;

7. legatarii cu titlu particular, asupra imobilelor din moștenire cuvenite celui obligat la executarea legatului, pentru plata acestuia.

Secțiunea a 3-a. Ipoteca mobiliară

§1. Dispoziții generale

1. Constituirea ipotecii

Art. 2.387. Constituirea și eficacitatea ipotecii. Ipoteca mobiliară se constituie prin încheierea contractului de ipotecă, însă ea produce efecte de la data la care obligația garantată ia naștere, iar constituitorul dobândește drepturi asupra bunurilor mobile ipotecate.

Legea de aplicare: ► Art. 164. (1) Ipoteca mobiliară poate fi constituită în favoarea creditorului obligației ipotecare sau a unui terț desemnat de către acesta. (2) Atunci când beneficiarul ipotecii mobiliare este un terț, el va exercita drepturile creditorului ipotecar și va fi ținut de obligațiile acestuia. (3) Ipoteca mobiliară convențională poate fi constituită în favoarea unui singur beneficiar sau a mai multor beneficiari simultan. (4) Atunci când sunt mai mulți beneficiari ai aceleiași ipoteci mobiliare, ei vor primi același rang, fie prin înregistrarea simultană a ipotecii mobiliare în registrele de publicitate, fie prin desemnarea unui agent. (5) Agentul va putea să exercite toate drepturile creditorilor ipotecari care l-au desemnat. El va putea singur să asigure perfectarea ipotecii mobiliare și menținerea sau modificarea înregistrării acesteia. (6) Agentul va răspunde față de beneficiarii ipotecii mobiliare pentru actele întreprinse. [...] ► Art. 170. Ipotecile mobiliare constituite înainte de data intrării în vigoare a Codului civil vor fi supuse, în ceea ce privește condițiile de

valabilitate, dispozițiilor legale existente la data constituirii lor. ▶ Art. 171. Prin „ipoteci mobiliare" în sensul titlului XI al cărții a V-a a Codului civil se desemnează toate garanțiile reale mobiliare care nu necesită deposedarea debitorului de bunul afectat garanției, indiferent de momentul și de temeiul juridic al constituirii lor.

Art. 2.388. Forma contractului de ipotecă. Contractul prin care se constituie o ipotecă mobiliară se încheie în formă autentică sau sub semnătură privată, sub sancțiunea nulității absolute. *[**R.A.:** art. 14 alin. (2) din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.389. Obiectul ipotecii mobiliare. Se pot ipoteca:

a) creanțe băneşti născute din contractul de vânzare, contractul de locațiune sau orice alt act încheiat cu privire la un bun, cele rezultate dintr-un contract de asigurare, cele născute în considerarea asumării unei obligații sau a constituirii unei garanții, a folosirii unei cărți de credit ori de debit ori a câștigării unui premiu la o loterie sau alte jocuri de noroc organizate în condițiile legii;

b) creanțe constatate prin titluri nominative, la ordin sau la purtător;

c) conturi bancare;

d) acțiuni şi părți sociale, valori mobiliare şi alte instrumente financiare;

e) drepturi de proprietate intelectuală şi orice alte bunuri incorporale;

f) petrolul, gazul natural şi celelalte resurse minerale care urmează a fi extrase;

g) efectivele de animale;

h) recoltele care urmează a fi culese;

i) pădurile care urmează a fi tăiate;

j) bunurile corporale care fac obiectul unui contract de locațiune, care sunt deținute în vederea vânzării, închirierii ori furnizării în temeiul unui contract de prestări de servicii, care sunt furnizate în temeiul unui contract de prestări de servicii, precum şi materia primă şi materialele destinate a fi consumate sau prelucrate în exploatarea unei întreprinderi, produsele în curs de fabricație şi produsele finite;

k) echipamentele, instalațiile şi orice alte bunuri destinate să servească în mod durabil exploatării unei întreprinderi;

l) orice alte bunuri mobile, corporale sau incorporale. *[**R.A.:** art. 6 alin. (5) din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.390. Ipoteca instrumentelor financiare. (1) Ipoteca asupra instrumentelor financiare se constituie conform regulilor pieței pe care acestea sunt tranzacționate.

(2) Ipoteca asupra acțiunilor sau părților sociale ale unei societăți comerciale se constituie potrivit regulilor stabilite prin lege specială. *[**R.A.:** art. 13 alin. (2) din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Legislație conexă: ▶ alin. (2) al art. 5 din O.G. nr. 9/2004 privind unele contracte de garanție financiară (M. Of. nr. 78 din 30 ianuarie 2004); ▶ art. 99[1] LSC; ▶ Regulamentul Autorității de Supraveghere Financiară nr. 16/2021 privind constituirea, publicitatea şi executarea garanțiilor reale (M. Of. nr. 1057 din 4 noiembrie 2021).

Art. 2.391. Descrierea bunului ipotecat. (1) Contractul de ipotecă trebuie să cuprindă o descriere suficient de precisă a bunului grevat.

(2) Descrierea este suficient de precisă, chiar dacă bunul nu este individualizat, în măsura în care permite în mod rezonabil identificarea acestuia.

(3) Descrierea se poate face prin întocmirea unei liste a bunurilor mobile ipotecate, prin determinarea categoriei din care acestea fac parte, prin indicarea cantității, prin stabilirea unei formule de determinare şi prin orice altă modalitate care permite în mod rezonabil identificarea bunului mobil ipotecat.

(4) Atunci când ipoteca poartă asupra unei universalități, contractul trebuie să descrie natura şi conținutul acesteia.

(5) Stipulația potrivit căreia ipoteca grevează toate bunurile mobile sau toate bunurile mobile prezente şi viitoare ale constituitorului nu constituie o descriere suficient de precisă în sensul alin. (1).

(6) Dacă ipoteca poartă asupra unui cont bancar, acesta trebuie individualizat în mod distinct în contractul de ipotecă. *[**R.A.:** art. 10 alin. (3) şi art. 16 alin. (1) din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.392. Extinderea ipotecii asupra produselor. (1) Ipoteca se extinde asupra fructelor şi productelor bunului mobil ipotecat, precum şi asupra tuturor bunurilor primite de constituitor în urma unui act de administrare ori de dispoziție încheiat cu privire la bunul mobil ipotecat.

(2) Se consideră, de asemenea, a fi un produs al bunului mobil ipotecat orice bun care îl înlocuieşte sau în care trece valoarea acestuia. *[**R.A.:** art. 12 şi art. 24 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.393. Înstrăinarea bunului ipotecat. (1) Cel care achiziționează un bun în cursul obişnuit al activității unei întreprinderi care înstrăinează bunuri de acelaşi fel dobândeşte bunul liber de ipotecile constituite de înstrăinător, chiar dacă ipoteca este perfectă, iar dobânditorul cunoaşte existența acesteia.

(2) În acest caz, ipoteca se strămută asupra prețului sau altor bunuri rezultate din înstrăinarea bunului ipotecat.

Legea de aplicare: ► Art. 167. Actele de dispoziție cu privire la bunul ipotecat, încheiate în condițiile art. 2.393 din Codul civil, sunt anulabile la cererea creditorului ipotecar numai atunci când produsele bunului ipotecat nu pot fi urmărite de către creditorul ipotecar cu acelaşi rang ca şi ipoteca inițială. Cu toate acestea, creditorul ipotecar nu poate obține anularea acestor acte în cazul în care le-a aprobat expres sau tacit. ► Art. 172. În cazul înstrăinării bunului ipotecat, în condițiile art. 2.393 din Codul civil, în lipsă de dispoziție contrară în contractul de ipotecă, debitorul ipotecar va depune prețul într-un cont bancar distinct şi îl va informa pe creditorul ipotecar cu privire la acesta. Creditorul ipotecar are dreptul să solicite informații de la banca deponentă cu privire la operațiunile realizate de debitorul ipotecar asupra sumelor depuse în acest cont.

II. Drepturile şi obligațiile părților

Art. 2.394. Dreptul de inspecție. Creditorul ipotecar are dreptul să inspecteze bunul ipotecat. El este însă dator să nu stânjenească activitatea celui care deține bunul ipotecat. *[**R.A.:** art. 11 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.395. Dreptul de a culege fructele bunului ipotecat. Stipulația prin care creditorul ipotecar îşi rezervă dreptul să îşi însuşească produsele bunului ipotecat în contul creanței nu este valabilă decât dacă stabileşte în mod detaliat condițiile şi

proporția în care urmează a se reduce creanța garantată în urma exercitării acestui drept. *[R.A.: art. 16 alin. (2) din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.396. Exigibilitatea anticipată. (1) Creditorul ipotecar are dreptul să considere exigibilă creanța garantată şi să execute ipoteca în cazul în care constată lipsa unei întrețineri corespunzătoare a bunului ipotecat sau alte fapte, imputabile debitorului, de natură să facă dificilă sau imposibilă executarea ipotecii, astfel cum aceste fapte sunt determinate prin contractul de ipotecă.

(2) Creditorul poate să exercite dreptul prevăzut la alin. (1) numai dacă are temeiuri rezonabile să creadă că bunul ipotecat este pe cale de a fi pus în pericol sau că există posibilitatea ca executarea obligației să fie împiedicată.

(3) Clauzele care impun debitorului plata anticipată şi imediată la cerere a obligației garantate sau plata vreunei alte obligații prin faptul constituirii unei alte garanții asupra aceluiaşi bun se consideră nescrise. *[R.A.: art. 11 alin. (2) lit. b) şi art. 22 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Legea de aplicare: Art. 173. În aplicarea prevederilor art. 2.396 alin. (3) din Codul civil, dacă prin constituirea noii garanții este afectat rangul ipotecii existente, creditorul ipotecar trebuie să îşi exprime acordul cu privire la constituirea noii garanții.

Art. 2.397. Declarațiile privitoare la ipotecă. (1) Constituitorul are dreptul să adreseze creditorului ipotecar o cerere scrisă prin care să solicite acestuia:

a) să emită o declarație cu privire la valoarea rămasă din creanța garantată prin ipotecă;

b) să confirme ori, după caz, să rectifice lista bunurilor care, în opinia debitorului, fac obiectul ipotecii;

c) să confirme ori, după caz, să rectifice valoarea creanței care, în opinia debitorului, mai este garantată prin ipotecă la o anumită dată.

(2) Creditorul este obligat să comunice debitorului, în termen de 15 zile de la primirea cererii prevăzute la alin. (1), după caz:

a) o declarație scrisă prin care indică suma rămasă a fi garantată prin ipotecă;

b) confirmarea sau rectificarea declarației debitorului privitoare la bunurile grevate şi la suma rămasă;

c) o declarație potrivit căreia nu mai este titularul ipotecii, indicând totodată numele şi adresa succesorului său în drepturi.

(3) Debitorul are dreptul să obțină în mod gratuit o asemenea declarație la fiecare 6 luni.

(4) Creditorul poate să ceară debitorului rambursarea costurilor rezonabile ocazionate de emiterea declarației unei solicitări suplimentare față de cea prevăzută la alin. (3). *[R.A.: art. 26 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

§2. Ipotecile asupra creanțelor

I. Dispoziții comune

Art. 2.398. Obiectul ipotecii. Ipoteca poate să aibă ca obiect fie una sau mai multe creanțe, fie o universalitate de creanțe.

Legea de aplicare: Art. 174. Portofoliul de creanțe reprezintă o universalitate de creanțe în sensul prevederilor art. 2.398 din Codul civil.

Art. 2.399. Întinderea ipotecii asupra unei universalități de creanțe. Ipoteca asupra unei universalități de creanțe nu cuprinde creanțele născute din înstrăinarea bunurilor debitorului ca urmare a exercitării drepturilor unui terț şi nici creanțele născute din contractele de asigurare încheiate de debitor cu privire la bunurile sale.

Art. 2.400. Notificarea debitorului creanței ipotecate. (1) Creditorul ipotecar nu poate cere plata decât după ce comunică în scris debitorului acesteia existența ipotecii, creanța ipotecată, suma datorată, locul şi modalitatea de plată.

(2) Acceptarea ipotecii de către debitorul creanței ipotecate, făcută prin act scris, produce aceleaşi efecte. *[**R.A.:** art. 85 alin. (1) din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.401. Plata creanței grevate de ipotecă. (1) Debitorul nu se poate libera decât plătind creditorului ipotecar în modul indicat în comunicare.

(2) Cu toate acestea, debitorul creanței afectate de ipotecă poate plăti constituitorului dacă creditorul ipotecar nu îi comunică dovada ipotecii în termen de 15 zile de la data la care i s-a solicitat în scris acest lucru.

(3) Dovada ipotecii se poate face fie cu copia certificată de pe contractul de ipotecă, fie cu o copie a avizului de ipotecă. *[**R.A.:** art. 85 alin. (2)-(4) din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.402. Ipoteca unei creanțe garantate cu ipotecă. Ipoteca ce poartă asupra unei creanțe care este garantată, la rândul său, cu o ipotecă mobiliară sau imobiliară trebuie înscrisă în arhivă. De asemenea, creditorul în favoarea căruia s-a ipotecat creanța trebuie să remită debitorului acestei creanțe o copie a avizului de ipotecă.

Legea de aplicare: Art. 175. Pentru opozabilitate, ipoteca unei creanțe garantate cu ipotecă imobiliară se înscrie în Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare şi se notează în cartea funciară, potrivit prevederilor art. 902 alin. (2) pct. 15 din Codul civil.

II. Drepturile şi obligațiile părților

Art. 2.403. Acțiunile împotriva debitorului creanței grevate. Atât constituitorul ipotecii, cât şi creditorul ipotecar pot intenta acțiuni împotriva debitorului creanței care face obiectul ipotecii, însă cu îndatorirea de a-l introduce pe celălalt în cauză.

Art. 2.404. Drepturile creditorului ipotecar. Creditorul ipotecar poate percepe, la scadența creanței ipotecate, capitalul, dobânzile şi celelalte sume pe care aceasta le produce şi eliberează debitorului creanței afectate de ipotecă chitanță pentru sumele primite. O copie de pe această chitanță va fi trimisă constituitorului ipotecii.

Art. 2.405. Imputarea sumelor percepute. În lipsă de stipulație contrară, creditorul impută sumele percepute asupra creanței sale, chiar neajunsă la scadență, potrivit regulilor stabilite pentru imputația plăților.

Art. 2.406. Perceperea sumelor de cel care a constituit ipoteca. (1) Prin actul constitutiv al ipotecii, creditorul ipotecar poate încuviința celui care a constituit

ipoteca să perceapă, la scadență, capitalul, dobânzile şi celelalte sume cuvenite în temeiul creanței ipotecate.

(2) Creditorul ipotecar poate retrage oricând această încuviințare, cu îndatorirea de a-i notifica în scris pe cel care a constituit ipoteca şi pe debitorul creanței ipotecate.

Art. 2.407. Urmărirea sumelor neplătite. Creditorul ipotecar nu este ținut el însuşi să recupereze în justiție sumele neplătite de debitorul creanței ipotecate. El este însă dator să îl informeze de îndată pe cel care a constituit ipoteca cu privire la orice nereguli la plata sumelor datorate de către debitorul creanței ipotecate.

Art. 2.408. Remiterea diferenței. Creditorul ipotecar este obligat să remită debitorului său sumele încasate care depăşesc cuantumul capitalului creanței ipotecate, al dobânzilor şi al cheltuielilor. Orice stipulație contrară se consideră nescrisă.

§3. Perfectarea ipotecilor mobiliare

Art. 2.409. Ipotecile mobiliare perfecte. (1) Ipoteca este perfectă atunci când produce efecte potrivit dispozițiilor art. 2.387, iar formalitățile cerute de lege pentru publicitatea sa au fost îndeplinite.

(2) Publicitatea ipotecilor mobiliare se asigură prin înscrierea acestora în arhivă, dacă prin lege nu se prevede altfel.

(3) Ipoteca perfectă este opozabilă celorlalți creditori ai constituitorului, celor care dobândesc ulterior drepturi asupra bunului ipotecat, precum şi tuturor celorlalte persoane.

Art. 2.410. Publicitatea ipotecii asupra conturilor. (1) Publicitatea ipotecii asupra conturilor deschise la o instituție de credit se realizează prin înscrierea ipotecii la arhivă sau poate fi satisfăcută prin controlul asupra contului.

(2) Un creditor ipotecar dobândeşte controlul asupra unui cont dacă:

a) creditorul ipotecar este chiar instituția de credit la care este deschis contul;

b) constituitorul, instituția de credit şi creditorul ipotecar convin în scris că instituția de credit, fără a solicita consimțământul constituitorului ipotecii, va urma instrucțiunile prin care creditorul dispune de sumele aflate în cont; sau

c) creditorul ipotecar devine titular al contului.

(3) Creditorul ipotecar care îndeplineşte condițiile prevăzute la alin. (2) are controlul asupra contului chiar dacă cel care a constituit ipoteca păstrează dreptul de a dispune de sumele aflate în cont.

Legea de aplicare: Art. 176. Dispozițiile art. 2.410 alin. (2) lit. c) din Codul civil se aplică şi în cazurile în care creditorul ipotecar devine cotitular al contului.

Art. 2.411. Publicitatea ipotecii asupra instrumentelor financiare. Publicitatea ipotecii asupra instrumentelor financiare care, potrivit regulilor pieței pe care sunt tranzacționate, pot fi transferate prin simpla înregistrare în registrele care o deservesc se realizează potrivit regulilor aplicabile acelei piețe. *[**R.A.:** art. 30 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.412. Conservarea rangului ipotecii. (1) În cazul în care descrierea bunului grevat care a fost înscrisă inițial la arhivă nu acoperă tipul de produse rezultate, ipoteca nu își păstrează rangul asupra acestor produse decât dacă creditorul înscrie la arhivă un aviz modificator în termen de 15 zile de la data la care constituitorul ipotecii a obținut acele produse.

(2) Atunci când produsele bunului ipotecat sunt sume de bani a căror origine poate fi stabilită, ipoteca își conservă rangul asupra acestora, fără să fie necesară înscrierea unui aviz modificator. *[**R.A.:** art. 34 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

§4. Înscrierea ipotecilor mobiliare

Art. 2.413. Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare. (1) Înregistrarea operațiunilor privind ipotecile mobiliare, a operațiunilor asimilate acestora, precum și a altor drepturi prevăzute de lege se efectuează numai în Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare, dacă prin lege nu se prevede altfel.

(2) Organizarea și funcționarea arhivei se reglementează prin lege specială.

Legea de aplicare: Art. 177. (1) Avizele de garanție înscrise în Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare anterior intrării în vigoare a Codului civil continuă să își producă efectele. (2) După intrarea în vigoare a Codului civil și până la adoptarea reglementărilor de organizare și funcționare a Arhivei Electronice de Garanții Reale Mobiliare, înscrierea ipotecilor mobiliare și a operațiunilor asimilate acestora se realizează prin folosirea formularelor existente, în mod corespunzător.

Legislație conexă: Legea nr. 297/2018 privind publicitatea mobiliară, republicată (M. Of. nr. 1184 din 7 decembrie 2020).

Art. 2.414. Validitatea ipotecii. Înscrierea în arhivă nu conferă validitate unei ipoteci lovite de nulitate.

Art. 2.415. Efectul înscrierii. Creditorul care înscrie o ipotecă asupra unui bun este prezumat că are cunoștință despre existența tuturor ipotecilor care au fost înscrise mai înainte cu privire la același bun. Dovada contrară nu este admisibilă. *[**R.A.:** art. 29 alin. (3) din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.416. Neconcordanțe între aviz și contractul de ipotecă. Dacă există neconcordanțe între informațiile cuprinse în formularul de aviz și cele cuprinse în contractul de ipotecă, în raporturile dintre terți și în cele dintre părți și terți prevalează informațiile cuprinse în formularul de aviz. *[**R.A.:** art. 59 alin. (2) din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.417. Notificarea înscrierii. Creditorul ipotecar este obligat să comunice constituitorului o copie de pe avizul de ipotecă în cel mult 24 de ore de la înscrierea acesteia. *[**R.A.:** art. 58 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.418. Domiciliul părților. (1) În realizarea drepturilor și obligațiilor părților unui contract de ipotecă față de terți, se consideră că acestea au domiciliul indicat în avizul de ipotecă. Toate comunicările transmise potrivit contractului de ipotecă la adresa menționată în formularul de aviz sunt valabile și produc efecte.

(2) Partea care își schimbă domiciliul trebuie să comunice schimbarea celeilalte părți și să o înscrie la arhivă. *[**R.A.:** art. 60 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.419. Obligaţia de radiere. În cel mult 10 zile de la data la care obligaţia garantată a fost plătită, creditorul ipotecar este obligat să ceară operatorului arhivei radierea ipotecii. Creditorul ipotecar care omite să solicite radierea ipotecii răspunde pentru prejudiciile directe sau indirecte aduse debitorului şi constituitorului ipotecii. În acest caz, valoarea daunelor-interese ce urmează a fi plătite nu poate fi mai mică decât echivalentul în lei al sumei de 500 euro. *[R.A.: art. 61 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Secţiunea a 4-a. Concursul între creditorii ipotecari

Art. 2.420. Concursul ipotecilor mobiliare. (1) Rangul ipotecilor perfecte se determină potrivit ordinii înscrierii sau perfectării ipotecilor, cu excepţiile prevăzute de lege.

(2) Ipoteca perfectă este întotdeauna preferată ipotecilor care nu au fost perfectate.

Art. 2.421. Concursul ipotecilor imobiliare. Rangul ipotecilor imobiliare este determinat de ordinea înregistrării cererilor de înscriere în cartea funciară.

Art. 2.422. Concursul ipotecilor mobiliare cu ipotecile imobiliare. Atunci când acelaşi bun este grevat atât de ipoteci mobiliare, cât şi de ipoteci imobiliare, sunt preferaţi creditorii a căror ipotecă a fost anterior făcută publică în registrele de publicitate aferente. Cu toate acestea, ipoteca imobiliară înscrisă în aceeaşi zi cu o ipotecă mobiliară va fi preferată acesteia din urmă.

Art. 2.423. Concursul dintre ipotecile înscrise şi gaj. Creditorul a cărui ipotecă este înscrisă în arhivă este preferat creditorului gajist, chiar dacă acesta a obţinut detenţia bunului ipotecat anterior înscrierii ipotecii.

Art. 2.424. Concursul dintre ipotecile generale şi ipotecile speciale. Între o ipotecă asupra unei universalităţi de bunuri mobile şi o ipotecă asupra unor bunuri mobile determinate are prioritate aceea dintre ele care a fost înscrisă sau perfectată mai întâi.

Art. 2.425. Ipotecile mobiliare privilegiate. (1) Ipoteca constituită în favoarea vânzătorului unui bun sau a creditorului care a acordat împrumut pentru cumpărarea bunului are prioritate asupra unei ipoteci anterioare, dacă, înainte ca debitorul să obţină posesia bunului ipotecat, avizul a fost înscris la arhivă, iar vânzătorul sau, după caz, creditorul îl înştiinţează în scris pe creditorul ipotecar anterior despre vânzare şi despre înscrierea ipotecii.

(2) Ipoteca asupra recoltei sau asupra produselor ce se vor obţine prin valorificarea acesteia, constituită în scopul obţinerii sumelor necesare pentru a produce recolta, precum şi ipoteca constituită în perioada de creştere a plantelor ori în cursul unei perioade de 6 luni înainte de recoltare sunt preferate din momentul înscrierii lor în arhivă oricărei alte ipoteci.

(3) Ipoteca asupra efectivelor de animale sau asupra produselor acestora, constituită în scopul asigurării fondurilor care să îi permită celui care a constituit ipoteca să achiziţioneze nutreţuri, medicamente sau hormoni, necesare pentru hrana ori tratarea animalelor, are prioritate asupra oricărei alte ipoteci constituite asupra aceluiaşi bun ori asupra produselor lui, alta decât ipoteca vânzătorului de nutreţuri, medicamente sau hormoni. *[R.A.: art. 33 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.426. Ipoteca asupra conturilor. Ipoteca creditorului care are controlul unui cont este preferată ipotecii unui creditor care nu are controlul asupra acestuia.

Legea de aplicare: Art. 178. Dispozițiile art. 2.426 din Codul civil nu se aplică ipotecilor constituite înainte de data intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 2.427. Cesiunea ipotecii. Schimbarea rangului. (1) Creditorul ipotecar poate ceda unui creditor chirografar ipoteca creanței sale ipotecare. De asemenea, creditorii ipotecari pot conveni schimbarea rangului ipotecilor lor, sub condiția notării în registrul de publicitate respectiv.

(2) Dacă între ipotecile al căror rang se schimbă se găsesc şi alte garanții sau drepturi ai căror titulari n-au consimțit la schimb, convenția nu le poate fi opusă decât în măsura în care le era opozabilă garanția al cărei rang a fost cedat.

(3) În toate cazurile, cesiunea rangului se face în limita creanței ipotecare al cărei rang a fost cedat, iar schimbul rangului se face în limita creanței ipotecare care are rangul preferat.

(4) Dacă bunul ipotecat este vândut la licitație, creditorul care a dobândit rangul unei creanțe sub condiție va putea renunța la beneficiul schimbării de rang, creanța ipotecară condițională reluându-şi rangul cedat.

Secțiunea a 5-a. Stingerea ipotecilor

Art. 2.428. Stingerea ipotecilor. (1) Ipoteca imobiliară se stinge prin radierea din cartea funciară sau prin pieirea totală a bunului.

(2) Ipoteca mobiliară se stinge, iar ipoteca imobiliară se poate radia pentru una dintre următoarele cauze:

a) stingerea obligației principale prin oricare dintre modurile prevăzute de lege;

b) neîndeplinirea evenimentului de care depinde naşterea obligației garantate ori îndeplinirea evenimentului de care depinde stingerea acesteia;

c) neîndeplinirea evenimentului de care depinde naşterea ipotecii ori îndeplinirea evenimentului de care depinde stingerea acesteia;

d) dobândirea de către creditor a bunului grevat;

e) renunțarea expresă sau tacită a creditorului la ipotecă;

f) în orice alte cazuri prevăzute de lege.

(3) Cu toate acestea, în cazurile prevăzute la alin. (2) lit. a) şi b), ipoteca nu se stinge dacă părțile convin ca ea să fie folosită pentru garantarea unei alte obligații determinate ori determinabile, fără a se vătăma însă drepturile dobândite anterior de alte persoane. *[**R.A.:** art. 1800 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 178[1]. În sensul art. 2.428 alin. (2) lit. f) din Codul civil, ipoteca se va radia din cartea funciară şi în baza unei declarații scrise a creditorului ipotecar. În cazul în care mai mulți creditori sunt beneficiarii unei ipoteci cu privire la bunul în cauză, declarația de radiere nu va aduce atingere drepturilor celorlalți creditori ipotecari. Declarația de radiere se poate face sub forma unui înscris autentic notarial.

Capitolul IV. Executarea ipotecii

Secțiunea 1. Dispoziții generale

Art. 2.429. Executarea ipotecilor. În cazul în care debitorul nu execută de bunăvoie obligația sa, creditorul poate urmări bunul ipotecat, potrivit dispozițiilor prezentului capitol.

Art. 2.430. Condițiile executării. Executarea ipotecii nu poate fi realizată decât în virtutea unui titlu executoriu şi pentru o creanță certă, lichidă şi exigibilă.

Art. 2.431. Titlurile executorii. Contractele de ipotecă valabil încheiate sunt, în condițiile legii, titluri executorii.

Dezlegarea unor chestiuni de drept. Prin Decizia nr. 60/2017 (M. Of. nr. 928 din 24 noiembrie 2017), Înalta Curte de Casație şi Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, a admis sesizarea formulată de Tribunalul Bucureşti, Secția a IV-a civilă, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile şi a stabilit:
„*În interpretarea dispozițiilor art. 2431 din Codul civil raportat la art. 632 din Codul de procedură civilă, este posibilă executarea silită a unei creanțe garantate printr-un contract de ipotecă valabil încheiat, ce constituie titlu executoriu, chiar dacă dreptul de creanță însuşi nu este constatat printr-un înscris care să constituie, potrivit dispozițiilor legale, titlu executoriu*".

Art. 2.432. Alte căi de realizare a creanței. Dispozițiile prezentului capitol nu aduc nicio atingere dreptului creditorului de a-şi realiza creanța pe calea unei acțiuni personale sau de a solicita luarea oricăror măsuri necesare pentru executarea ipotecii, potrivit Codului de procedură civilă.

Art. 2.433. Interdicția pactului comisoriu. Orice clauză potrivit căreia, pentru a garanta executarea obligației debitorului său, creditorul îşi rezervă dreptul să devină proprietarul irevocabil al bunului sau să dispună de acesta fără formalitățile impuse de lege se consideră nescrisă.

Art. 2.434. Discuțiunea bunurilor mobile. Un creditor ipotecar de rang inferior poate să se opună la urmărirea bunului mobil care îi este anume ipotecat, dacă au mai rămas bunuri mobile suficiente ipotecate în favoarea creditorului de rang superior pentru aceeaşi datorie, şi poate să ceară discuțiunea prealabilă cu respectarea formalităților reglementate la art. 2.295. Dacă cererea este admisă, urmărirea bunului ipotecat este suspendată.

Secțiunea a 2-a. Executarea ipotecii mobiliare

§1. Executarea ipotecii asupra bunurilor mobile corporale

I. Deposedarea debitorului

Art. 2.435. Drepturile creditorului. În caz de neexecutare, creditorul are dreptul, la alegerea sa:
a) să vândă bunul ipotecat în condițiile art. 2.445-2.459;

b) să îşi însuşească bunul pentru a stinge creanța ipotecară în condițiile art. 2.460-2.463;

c) să preia bunul în scop de administrare în condițiile art. 2.468-2.473.

Art. 2.436. Urmărirea accesoriilor unui imobil. Atunci când ipoteca poartă asupra unor bunuri mobile accesorii ale unui imobil, creditorul ipotecar se poate prevala, în privința acestora, de drepturile recunoscute în prezenta secțiune, afară de cazul în care a început urmărirea potrivit regulilor stabilite pentru executarea ipotecilor imobiliare.

Art. 2.437. Separarea accesoriilor unui imobil. (1) Atunci când titularul unei ipoteci constituite asupra unui bun mobil accesoriu al unui imobil este preferat titularilor altor drepturi reale asupra bunului imobil respectiv, el poate, în caz de neexecutare din partea debitorului, să separe cele două bunuri.

(2) În acest caz, creditorul ipotecar este obligat să îi despăgubească pe titularii de drepturi reale asupra imobilului, cu excepția constituitorului, pentru cheltuielile necesare reparării stricăciunilor cauzate de separarea celor două bunuri.

(3) Creditorul nu este obligat la despăgubiri pentru scăderea valorii bunului imobil ca urmare a înlăturării bunului ipotecat ori a necesității de a-l înlocui.

(4) Cei îndreptățiți la despăgubire pot refuza separarea bunurilor cât timp creditorul ipotecar nu oferă o garanție suficientă pentru plata despăgubirilor.

(5) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică materialelor obişnuite de construcție care sunt încorporate într-o construcție.

Art. 2.438. Dreptul de a prelua bunurile. Creditorul ipotecar are dreptul:

a) să preia bunurile ipotecate, cu toate accesoriile acestora;

b) fără a le deplasa, să ia măsurile necesare pentru ca echipamentele şi alte asemenea bunuri să nu mai poată fi folosite şi să dispună ulterior de acestea conform dispozițiilor art. 2.447.

Art. 2.439. Preluarea bunului. Creditorul poate prelua bunul ipotecat prin mijloace proprii sau cu ajutorul unui organ de executare.

Art. 2.440. Preluarea bunului prin mijloace proprii. (1) Atunci când contractul de ipotecă mobiliară o permite în mod expres, creditorul poate prelua bunul mobil, precum şi titlurile şi înscrisurile care constată dreptul de proprietate al constituitorului asupra bunului, prin mijloace proprii, după o prealabilă notificare prin intermediul executorului judecătoresc.

(2) Creditorul nu poate însă tulbura liniştea şi ordinea publică ori recurge, în mod direct sau indirect, la constrângere, chiar dacă fapta sa nu ar constitui o infracțiune. Orice stipulație care limitează această obligație se consideră nescrisă. *[**R.A.:** art. 63 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Legea de aplicare: Art. 179. În sensul prevederilor art. 2.440 alin. (2) din Codul civil, simpla invocare a posibilității de executare silită şi a efectelor neîndeplinirii obligației nu constituie constrângere.

Art. 2.441. Remiterea bunului ipotecat. (1) Cel care deține bunul mobil este dator să îl predea creditorului ipotecar, care urmăreşte bunul potrivit procedurii

prevăzute în prezentul capitol. Acesta poate însă refuza predarea, în cazul în care creditorul nu face dovada dreptului său de a prelua bunul.

(2) Cu excepția creditorului ipotecar de rang superior care a pornit, la rândul său, executarea, niciun alt creditor nu îi poate cere creditorului care a preluat bunul să i-l remită. *[**R.A.:** art. 64 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Legea de aplicare: Art. 180. Dovada dreptului de a prelua bunul în sensul art. 2.441 alin. (1) din Codul civil se face cu prezentarea unei copii a contractului de ipotecă mobiliară perfectat în condițiile legii şi a unei copii a avizului de ipotecă eliberat de arhivă în condițiile legii.

Art. 2.442. Preluarea silită a bunului. (1) Creditorul poate solicita concursul executorului judecătoresc pentru a prelua bunul.

(2) Cererea creditorului va fi însoțită de o copie de pe contractul de garanție, de o descriere a bunului ce urmează a fi preluat şi, dacă este cazul, de o copie certificată de pe înscrierea ipotecii la arhivă.

(3) La solicitarea executorului judecătoresc, agenții forței publice sunt obligați să acorde tot sprijinul pentru preluarea bunului. *[**R.A.:** art. 67 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Legea de aplicare: Art. 181. În orice moment după neîndeplinirea de către debitor a obligației ipotecare şi fără a fi necesar să se încerce înainte intrarea în posesie prin mijloace proprii, creditorul poate apela la procedura preluării silite a bunului reglementată de art. 2.442 din Codul civil.

Art. 2.443. Obligațiile executorului judecătoresc. (1) În termen de 48 de ore de la primirea cererii, executorul judecătoresc se deplasează la locul unde se află bunul ipotecat, îl ridică şi îl predă de îndată creditorului.

(2) Executorul judecătoresc întocmeşte un proces-verbal, în două exemplare, dintre care unul se păstrează la dosarul de executare, iar celălalt se comunică debitorului în condițiile Codului de procedură civilă.

(3) Creditorul avansează cheltuielile şi suportă riscurile transportului şi depozitării bunului.

(4) În cazul în care este necesar să se recurgă la constrângere, executorul judecătoresc este obligat să revină în cursul aceleiaşi zile, însoțit de agenți ai forței publice, pentru a prelua bunul afectat garanției. Nu este necesară prezentarea unei hotărâri judecătoreşti sau a altui act provenind de la autoritățile administrative. *[**R.A.:** art. 68 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.444. Drepturile şi obligațiile creditorului. Creditorul care deține bunul ipotecat are drepturile şi obligațiile unui administrator al bunului altuia împuternicit cu administrarea simplă, dispozițiile art. 795-799 aplicându-se în mod corespunzător.

II. Vânzarea bunului ipotecat

Art. 2.445. Vânzarea bunurilor ipotecate. (1)[1] Creditorul ipotecar poate cere instanței încuviințarea executării ipotecii mobiliare prin vânzarea bunului mobil ipotecat.

---

[1] Alin. (1) al art. 2445 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. III din O.U.G. nr. 1/2016, articol modificat prin art. unic pct. 11 din Legea nr. 17/2017.

La cererea de încuviințare se vor atașa documente care atestă existența creanței ipotecare şi a ipotecii mobiliare, împreună cu dovada perfectării ipotecii. Instanța va analiza existența creanței şi a ipotecii legal perfectate şi va încuviința vânzarea, cu citarea părților interesate. Introducerea cererii de încuviințare a executării ipotecii mobiliare prin vânzarea bunului mobil ipotecat întrerupe prescripția dreptului la acțiune privind obținerea executării silite.

(2) Creditorul ipotecar poate vinde bunurile mobile ipotecate în starea în care se găsesc sau după luarea unor măsuri comercial rezonabile pentru valorificarea acestora.

(3) Creditorul poate vinde bunurile mobile ipotecate prin licitație publică ori prin negociere directă, prin unul sau mai multe contracte, în bloc ori separat, în orice moment sau loc, în condiții comerciale rezonabile.

(4) Părțile pot conveni, prin contractul de ipotecă, modul de valorificare a bunurilor grevate.

(5) În toate cazurile, vânzarea trebuie realizată într-o manieră comercial rezonabilă în ceea ce priveşte metoda, momentul, locul, condițiile şi toate celelalte aspecte ale acesteia. *[**R.A.:** art. 69 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Legea de aplicare: Art. 181[1]. (1) Încuviințarea executării ipotecii mobiliare prin vânzarea bunului ipotecat prevăzută la art. 2.445 din Codul civil este de competența judecătoriei în a cărei circumscripție îşi are domiciliul sau, după caz, sediul creditorul. (2) Opoziția la executare prevăzută la art. 2.452 din Codul civil este de competența judecătoriei care a încuviințat vânzarea bunului mobil ipotecat. (3) Numirea administratorului bunului mobil ipotecat prevăzută la art. 2.468 şi 2.469 din Codul civil, precum şi opoziția la preluarea bunului mobil în vederea administrării sunt de competența judecătoriei în a cărei circumscripție teritorială îşi are domiciliul sau, după caz, sediul creditorul.

Art. 2.446. Vânzarea comercial rezonabilă. (1) Vânzarea bunurilor este comercial rezonabilă dacă are loc:

a) în modul în care se dispune în mod obişnuit de bunuri de acelaşi fel pe o piață organizată;

b) la prețul stabilit pe o piață organizată şi valabil în momentul vânzării;

c) în conformitate cu practicile comerciale rezonabile urmate de cei care vând în mod obişnuit bunuri de acelaşi fel;

d) în conformitate cu regulile stabilite prin contractul de ipotecă, atunci când nu există o piață organizată pentru bunul ipotecat sau dacă nu există practici comerciale standardizate.

(2) În condițiile prevăzute la alin. (1), simplul fapt că se putea obține un preț mai mare dacă vânzarea ar fi avut loc în alt moment sau printr-o altă metodă decât cea aleasă de creditor nu face ca vânzarea să nu fie considerată comercial rezonabilă.

Art. 2.447. Vânzarea bunului aflat în posesia debitorului. (1) Creditorul poate vinde bunul ipotecat, chiar dacă acesta se află în posesia debitorului.

(2) Cumpărătorul are dreptul de a intra în posesia bunului, în condițiile art. 2.435-2.444. *[**R.A.:** art. 65 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.448. Cumpărarea de către creditor. (1) Un creditor ipotecar nu poate cumpăra bunul decât:

a) în cadrul unei licitații publice;

b) prin vânzare directă, însă numai dacă bunuri de acelaşi fel sunt vândute în mod obişnuit pe o piaţă reglementată.

(2) În aceste cazuri, creditorul poate depune creanţa în contul preţului.

Art. 2.449. Notificarea vânzării. (1) Dacă doreşte să vândă bunul după procedura reglementată în prezenta secţiune, creditorul este ţinut să comunice persoanelor prevăzute la art. 2.450 o notificare de executare şi să înscrie un aviz de executare la arhivă.

(2) Atât comunicarea notificării, cât şi înscrierea avizului de executare trebuie realizate cu cel puţin 15 zile înainte de data stabilită pentru vânzare.

(3) Nerespectarea acestor formalităţi atrage nulitatea vânzării.

(4) Dispoziţiile acestui articol nu se aplică atunci când bunurile care fac obiectul urmăririi sunt supuse pieirii, deteriorării ori devalorizării rapide ori sunt vândute în mod obişnuit pe o piaţă organizată. *[**R.A.:** art. 71 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.450. Destinatarii notificării. Creditorul trebuie să adreseze notificarea:

a) debitorului obligaţiei garantate prin ipotecă, fideiusorilor şi codebitorilor solidari ai acestuia;

b) constituitorului sau, după caz, succesorilor în drepturi ai acestuia;

c) tuturor creditorilor ipotecari ale căror ipoteci au devenit opozabile prin înscrierea în arhivă a unui aviz care identifică bunul grevat şi care, la data notificării, este înscris pe numele debitorului;

d) tuturor persoanelor de la care a primit notificarea existenţei unui drept sau a unei pretenţii cu privire la bunul ipotecat, precum şi celor de la care bunul a fost ridicat ori la care acesta se află, dacă sunt cunoscuţi;

e) tuturor creditorilor ipotecari şi privilegiaţi a căror garanţie a devenit opozabilă pe altă cale, în temeiul legii, dacă creditorul ipotecar cunoaşte identitatea şi adresa acestora. *[**R.A.:** art. 71 alin. (1) din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.451. Conţinutul notificării. Notificarea vânzării trebuie să indice în mod clar:

a) constituitorul şi creditorul ipotecar;

b) bunurile care fac obiectul urmăririi;

c) suma pentru care se porneşte urmărirea;

d) metoda prin care se va realiza valorificarea bunului;

e) data, ora şi locul la care va avea loc licitaţia publică, precum şi preţul de pornire a licitaţiei ori, după caz, data şi ora cu începere de la care creditorul va dispune de bun.

Legea de aplicare: Art. 182. În sensul art. 2.451 lit. c) din Codul civil, notificarea vânzării va preciza capitalul creanţei ipotecare şi va menţiona, în mod generic, că la acesta se adaugă accesoriile.

Art. 2.452. Opoziţia la executare. (1) În termen de 15 zile de la comunicarea notificării sau, după caz, de la înscrierea avizului de executare în arhivă, cei interesaţi sau vătămaţi prin executare pot formula opoziţie la executare.

(2) Opoziţia suspendă de drept procedura de vânzare până la soluţionarea definitivă a cauzei. Creditorul ipotecar care nu a preluat încă bunul va putea să o facă şi pe perioada judecării opoziţiei.

(3) Instanța va soluționa opoziția în termen de 5 zile. Hotărârea instanței poate fi atacată numai cu apel în termen de 5 zile de la comunicare. În cazul respingerii opoziției, apelul nu îl opreşte pe creditor să treacă la valorificarea bunului. Apelul se soluționează de urgentă potrivit regulilor de la ordonanța președințială.

(4) Instanța poate dispune încetarea executării pornite de creditor, dacă debitorul a plătit, precum şi restituirea bunului de către creditor. Dacă instanța constată că vânzarea ar urma să se facă cu încălcarea dispozițiilor prezentei secțiuni, va stabili condițiile şi regulile corespunzătoare şi va încuviința valorificarea bunului. *[**R.A.:** art. 75 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Legea de aplicare: Art. 181[1]. (1) Încuviințarea executării ipotecii mobiliare prin vânzarea bunului ipotecat prevăzută la art. 2.445 din Codul civil este de competența judecătoriei în a cărei circumscripție îşi are domiciliul sau, după caz, sediul creditorul. (2) Opoziția la executare prevăzută la art. 2.452 din Codul civil este de competența judecătoriei care a încuviințat vânzarea bunului mobil ipotecat. (3) Numirea administratorului bunului mobil ipotecat prevăzută la art. 2.468 şi 2.469 din Codul civil, precum şi opoziția la preluarea bunului mobil în vederea administrării sunt de competența judecătoriei în a cărei circumscripție teritorială îşi are domiciliul sau, după caz, sediul creditorul.

Art. 2.453. Plata creanței ipotecare. În orice moment până la vânzarea bunului de către creditor, debitorul şi orice persoană interesată pot executa obligația, plătind totodată cheltuielile rezonabile făcute pentru preluarea şi vânzarea bunului. În acest caz, creditorul este obligat să accepte plata, să înceteze imediat orice măsură de executare silită şi să restituie bunul debitorului. *[**R.A.:** art. 66 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Legea de aplicare: Art. 183. În cadrul cheltuielilor rezonabile făcute de creditor cu preluarea bunului ipotecat se includ şi despăgubirile pe care acesta le datorează conform art. 2.437 alin. (2) şi art. 2.443 alin. (3) din Codul civil.

Art. 2.454. Preferința la executare. (1) Creditorul ipotecar de rang superior este preferat creditorilor de rang inferior în ceea ce priveşte exercițiul dreptului de a executa ipoteca şi poate, cât timp bunul nu a fost vândut, să continue executarea începută sau să pornească o nouă executare.

(2) Acesta poate fi însă ținut să restituie cheltuielile făcute de un creditor de rang inferior dacă, fiind notificat cu privire la executarea ipotecii, omite să invoce prioritatea drepturilor sale într-un termen rezonabil.

Art. 2.455. Dobândirea lucrului de către cumpărător. (1) Vânzarea bunului în cadrul procedurii reglementate în prezentul capitol:

a) transferă cumpărătorului toate drepturile pe care constituitorul le are asupra bunului;

b) stinge ipoteca în virtutea căreia vânzarea a avut loc;

c) stinge toate celelalte ipoteci şi privilegii, dacă prin lege nu se prevede altfel.

(2) Titlurile sau înscrisurile care constată dreptul de proprietate al constituitorului asupra bunului, contractul de ipotecă, împreună cu mențiunea stingerii garanției la arhivă fac dovada dreptului de proprietate al dobânditorului. *[**R.A.:** art. 70 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.456. Obligația personală a debitorului. Debitorul rămâne obligat personal pentru partea din creanță care nu este acoperită de prețul obținut din vânzare. *[**R.A.:** art. 74 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.457. Vânzarea bunului care nu aparține debitorului. (1) Creditorul trebuie să restituie proprietarului fie lucrul, fie prețul vânzării, îndată ce a aflat că debitorul nu este proprietarul bunului ipotecat.

(2) În cazul în care creditorul nu cunoaşte această împrejurare până la distribuirea prețului, el este exonerat de orice răspundere, dacă a restituit debitorului ceea ce rămâne din vânzarea bunului. *[**R.A.:** art. 76 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.458. Locațiunea bunului după vânzare. (1) Se poate conveni ca, după vânzare, constituitorul să folosească bunul în calitate de locatar.

(2) Dreptul constituitorului va fi opozabil oricărui dobânditor al bunului dacă a fost înscris la arhivă sau dacă a fost cunoscut de acesta pe altă cale. *[**R.A.:** art. 77 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.459. Distribuirea sumelor realizate. (1) După deducerea cheltuielilor rezonabile făcute de creditor cu preluarea, conservarea, luarea măsurilor pentru valorificarea bunului şi cu vânzarea, creditorul distribuie sumele de bani realizate din executare creditorilor privilegiați şi ipotecari, potrivit ordinii de preferință, chiar dacă aceştia ar avea creanțe afectate de termen suspensiv sau de condiție rezolutorie. Cu privire la aceste sume, creditorul are drepturile şi obligațiile unui administrator al bunurilor altuia împuternicit cu administrarea simplă, dispozițiile art. 795-799 aplicându-se în mod corespunzător.

(2) Suma rămasă disponibilă se predă debitorului în termen de 3 zile de la primirea sumelor rezultate din valorificarea bunului. Dacă plata nu poate avea loc, suma va fi depusă într-un cont bancar, urmând ca debitorul să fie înştiințat despre aceasta de către creditor.

(3) Creditorul va întocmi de îndată un proces-verbal despre eliberarea sau distribuirea sumei rezultate din executare. Acesta se va comunica imediat debitorului, constituitorului şi celorlalți creditori privilegiați şi ipotecari şi se va înscrie la arhivă.

(4) Orice înțelegere dintre creditor şi debitor prin care se stabileşte o altă destinație a sumelor rezultate din executare se consideră nescrisă. *[**R.A.:** art. 78 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

III. Preluarea bunului ipotecat în contul creanței

Art. 2.460. Preluarea bunului ipotecat în contul creanței. (1) Creditorul îşi poate însuşi bunul ipotecat pentru stingerea creanței, dacă prin lege nu se prevede altfel, constituitorul consimte la aceasta, iar persoanele prevăzute la art. 2.450 nu se opun.

(2) Consimțământul constituitorului la preluarea bunului de către creditor în contul creanței trebuie să fie exprimat în scris şi să fie ulterior neexecutării. *[**R.A.:** art. 73 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.461. Notificarea ofertei de preluare în contul creanței. Creditorul care doreşte să preia bunul ipotecat pentru stingerea creanței sale va înscrie în arhivă

un aviz de preluare în contul creanței şi va notifica această ofertă persoanelor prevăzute la art. 2.450.

Art. 2.462. Opunerea la preluarea în contul creanței. (1) Opunerea la preluarea bunului în contul creanței făcută de persoanele prevăzute la art. 2.450 produce efecte numai dacă este comunicată creditorului în termen de 15 zile de la notificare.

(2) Dispozițiile art. 2.452 se aplică în mod corespunzător.

Art. 2.463. Efectele preluării în contul creanței. (1) Preluarea bunului de către creditor în contul creanței:

a) stinge creanța ipotecară;

b) transferă creditorului toate drepturile pe care constituitorul le are asupra bunului;

c) stinge toate ipotecile şi privilegiile de rang inferior.

(2) Contractul de ipotecă împreună cu notificarea de preluare în contul creanței țin loc de titlu de proprietate.

Legea de aplicare: Art. 184. În cazul în care creditorul a preluat bunul ipotecat în contul creanței, creanța ipotecară se stinge, iar creditorul nu mai poate exercita nicio acțiune personală şi nici nu îl mai poate urmări pe debitor, chiar dacă valoarea bunului preluat nu acoperă integral creanța ipotecară.

§2. Executarea ipotecii asupra titlurilor reprezentative

Art. 2.464. Ipoteca asupra titlurilor reprezentative. (1) Când ipoteca are ca obiect titluri reprezentative privind bunuri mobile, inclusiv recipise de depozit şi warante, creditorul are dreptul să vândă bunurile şi să distribuie prețul, potrivit prevederilor prezentei secțiuni.

(2) Cel ce are o ipotecă asupra unor titluri de valoare negociabile are dreptul de a executa ipoteca împotriva giranților şi avaliştilor. *[**R.A.:** art. 83 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

§3. Executarea ipotecii asupra creanțelor

Art. 2.465. Ipoteca asupra creanțelor. (1) Ipoteca unei creanțe conferă creditorului, atunci când condițiile pentru a porni executarea silită sunt întrunite, dreptul de a prelua titlul de creanță, de a cere şi de a obține plata sau, la alegerea sa, de a vinde creanța şi de a-şi însuşi prețul, toate acestea în limita sumei garantate.

(2) Cu privire la vânzarea avută în vedere la alin. (1), dispozițiile privitoare la cesiunea de creanță se aplică în mod corespunzător. *[**R.A.:** art. 84 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Legea de aplicare: Art. 185. Dispozițiile art. 2.465 din Codul civil se aplică numai în situațiile în care creditorul ipotecar nu şi-a exercitat drepturile conferite de art. 2.400-2.405 din Codul civil.

Art. 2.466. Ipoteca asupra conturilor. (1) Atunci când ipoteca ce poartă asupra unui cont este perfectată conform dispozițiilor art. 2.410 alin. (2) lit. a), creditorul poate compensa soldul creditor al contului cu creanța ipotecară.

(2) Atunci când ipoteca ce poartă asupra unui cont este perfectată conform dispozițiilor art. 2.410 alin. (2) lit. b) sau c), creditorul ipotecar poate ordona instituției

de credit eliberarea soldului contului în beneficiul său. *[**R.A.:** art. 80-82 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.467. Conduita creditorului. În toate cazurile, creditorul trebuie să acționeze într-o manieră comercial rezonabilă.

§4. Preluarea bunului în vederea administrării

Art. 2.468. Condițiile. (1) Creditorul care are o ipotecă asupra bunurilor unei întreprinderi poate prelua bunurile ipotecate în vederea administrării dacă notifică hotărârea sa persoanelor prevăzute la art. 2.450 şi înscrie la arhivă un aviz de executare, dispozițiile art. 2.449-2.451 aplicându-se în mod corespunzător.

(2) Preluarea bunurilor se face temporar, cel mult până la satisfacerea creanței pentru care s-a constituit garanția.

Art. 2.469. Administratorul. Poate fi administrator creditorul sau o altă persoană desemnată de creditor sau, după caz, de către instanță.

Legea de aplicare: Art. 181[1]. (1) Încuviințarea executării ipotecii mobiliare prin vânzarea bunului ipotecat prevăzută la art. 2.445 din Codul civil este de competența judecătoriei în a cărei circumscripție îşi are domiciliul sau, după caz, sediul creditorul. (2) Opoziția la executare prevăzută la art. 2.452 din Codul civil este de competența judecătoriei care a încuviințat vânzarea bunului mobil ipotecat. (3) Numirea administratorului bunului mobil ipotecat prevăzută la art. 2.468 şi 2.469 din Codul civil, precum şi opoziția la preluarea bunului mobil în vederea administrării sunt de competența judecătoriei în a cărei circumscripție teritorială îşi are domiciliul sau, după caz, sediul creditorul.

Art. 2.470. Obligațiile administratorului. Creditorul sau cel căruia i-a fost încredințată administrarea bunurilor are calitatea de administrator al bunului altuia însărcinat cu administrarea deplină, dispozițiile art. 800 şi 801 aplicându-se în mod corespunzător.

Art. 2.471. Conservarea drepturilor locatarului. Preluarea bunului în deplină administrare nu poate aduce atingere drepturilor dobândite anterior de locatar.

Art. 2.472. Încetarea administrării. Administrarea bunului încetează în cazul în care creditorul şi-a acoperit creanța, inclusiv despăgubirile şi cheltuielile privind executarea, în cazul în care a făcut o notificare prin care alege altă modalitate de executare, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege. Declararea falimentului persoanei împotriva căreia se execută garanția nu duce la încetarea administrării.

Art. 2.473. Obligațiile creditorului la încetarea administrării. (1) La încetarea administrării, creditorul este obligat să dea socoteală şi, dacă nu a optat pentru o altă modalitate de executare, să restituie bunurile celui împotriva căruia s-a făcut executarea.

(2) Creditorul care şi-a acoperit astfel creanța, despăgubirile şi cheltuielile cu executarea este obligat să predea persoanei împotriva căreia s-a executat garanția şi surplusul de bunuri obținut prin administrare.

§5. Sancțiuni

Art. 2.474. Încălcarea regulilor privitoare la preluarea bunului. (1) Creditorul care încalcă regulile de preluare a bunului ipotecat răspunde pentru pagubele pricinuite.

(2) El este, de asemenea, obligat să restituie bunurile şi să plătească persoanei împotriva căreia a pornit urmărirea o treime din valoarea acestor bunuri. *[**R.A.:** art. 87 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.475. Încălcarea regulilor privitoare la executarea ipotecii. (1) Creditorul care încalcă regulile stabilite de prezenta secțiune pentru valorificarea bunului ipotecat răspunde pentru prejudiciile cauzate.

(2) Creditorul este, de asemenea, dator să plătească persoanei împotriva căreia a pornit urmărirea o treime din valoarea bunurilor supuse urmăririi la momentul vânzării.

(3) Dacă diferența dintre valoarea bunului ipotecat şi prețul realizat prin urmărirea silită este mai mare decât suma prevăzută la alin. (2), creditorul este obligat să plătească această diferență.

(4) Plătind aceste sume, creditorul poate reține prețul vânzării. El pierde însă partea din creanța ipotecară care a rămas neacoperită după urmărirea bunului. *[**R.A.:** art. 88 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.476. Stabilirea valorii bunului. (1) Pentru a stabili valoarea bunului în cazul prevăzut la art. 2.475 alin. (3), creditorul şi constituitorul vor desemna câte un expert evaluator.

(2) Dacă diferența dintre valorile astfel stabilite este mai mică de o cincime, valoarea bunului se consideră a fi media aritmetică a celor două valori.

(3) Dacă diferența este mai mare de o cincime, evaluatorii vor desemna un al treilea expert. Valoarea bunului se consideră a fi media aritmetică a celor mai apropiate două evaluări. *[**R.A.:** art. 89 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.477. Încălcarea regulilor privitoare la distribuirea prețului. Creditorul care încalcă regulile stabilite de prezenta secțiune pentru distribuirea prețului răspunde pentru prejudiciile cauzate celorlalți creditori potrivit dreptului comun.

Secțiunea a 3-a. Executarea ipotecilor imobiliare

Art. 2.478. Discuțiunea bunurilor ipotecate. Creditorul nu poate urmări în acelaşi timp vânzarea imobilelor care nu sunt ipotecate decât în cazul când bunurile care îi sunt ipotecate nu sunt suficiente pentru plata creanței sale.

Art. 2.479. Regulile aplicabile. Urmărirea silită se face cu respectarea dispozițiilor Codului de procedură civilă.

Capitolul V. Gajul

Secțiunea 1. Constituirea gajului

Art. 2.480. Obiectul gajului. Gajul poate avea ca obiect bunuri mobile corporale sau titluri negociabile emise în formă materializată. *[**R.A.:** art. 1685, art. 1687 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: ► Art. 186. Prin „gaj" în sensul titlului XI al cărții a V-a a Codului civil se desemnează toate garanțiile reale mobiliare care necesită deposedarea debitorului de bunul afectat garanției, indiferent de momentul și de temeiul juridic al constituirii lor. ► Art. 187. (1) Gajul constituit înainte de data intrării în vigoare a Codului civil este supus, în ceea ce privește condițiile de valabilitate, dispozițiilor legale existente la data constituirii sale. (2) Gajul pentru care formalitățile de deposedare sau de înregistrare au fost îndeplinite înainte de data intrării în vigoare a Codului civil și pentru care condiția deposedării nu s-a pierdut până la data intrării în vigoare a Codului civil este supus, în ceea ce privește ordinea de preferință, opozabilitatea și efectele față de terți, dispozițiilor legale existente la data deposedării debitorului sau la data înregistrării gajului. (3) Executarea silită a gajului începută înainte de data intrării în vigoare a Codului civil va fi continuată în conformitate cu dispozițiile legale existente la data începerii executării.

Art. 2.481. Constituirea gajului. (1) Gajul se constituie prin remiterea bunului sau titlului către creditor sau, după caz, prin păstrarea acestuia de către creditor, cu consimțământul debitorului, în scopul garantării creanței.

(2) Gajul asupra titlurilor negociabile se constituie, în cazul titlurilor nominative sau la purtător, prin remiterea acestora, iar în cazul titlurilor la ordin, prin andosarea acestora, în scop de garanție.

Art. 2.482. Publicitatea gajului. (1) Publicitatea gajului bunurilor mobile corporale se realizează fie prin deposedarea debitorului, fie prin înscrierea gajului la arhivă.

(2) Publicitatea gajului asupra sumelor de bani se realizează numai prin deținerea acestora.

(3) Gajul asupra titlurilor negociabile este perfectat prin remiterea sau, după caz, prin andosarea titlurilor. *[**R.A.:** art. 29 alin. (1) și art. 30 alin. (1) din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Legea de aplicare: Art. 188. În sensul prevederilor art. 2.482 alin. (2) din Codul civil, deținerea se poate realiza și prin intermediul controlului unic sau comun al unei casete de valori în care se află depozitate sumele de bani.

Art. 2.483. Deținerea bunului de către creditor. Deținerea bunului de către creditorul gajist trebuie să fie publică și neechivocă. Atunci când față de terți se creează aparența că debitorul deține bunul, gajul nu poate fi opus acestora. *[**R.A.:** art. 30 alin. (2) din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.484. Deținerea prin intermediul unui terț. Creditorul poate, cu acordul debitorului său, să exercite detenția prin intermediul unui terț, însă deținerea exercitată de acesta nu asigură opozabilitatea gajului decât din momentul în care a primit înscrisul constatator al gajului.

Art. 2.485. Conservarea gajului. (1) Gajul există numai atât timp cât creditorul deține bunul gajat sau, după caz, cât timp este valabilă andosarea titlului la ordin.

(2) Cu toate acestea, gajul nu se stinge atunci când:

a) creditorul nu mai deține bunul, fără voia sa, prin fapta altei persoane;

b) creditorul a remis temporar bunul debitorului sau unui terț pentru a-l evalua, repara, transforma sau ameliora;

c) creditorul a remis bunul unui alt creditor al debitorului său în cadrul unei proceduri de urmărire silită.

Art. 2.486. Restituirea bunului către creditor. Sub rezerva regulilor privitoare la dobândirea proprietății bunurilor mobile prin posesia de bună-credință, creditorul gajist poate să ceară restituirea bunului de la cel care îl deține, cu excepția cazului în care bunul a fost preluat de un creditor ipotecar cu rang superior sau preluarea a intervenit în cadrul procedurii de executare silită.

Secțiunea a 2-a. Drepturile şi obligațiile creditorului gajist

Art. 2.487. Drepturile şi obligațiile creditorului gajist. Creditorul gajist are drepturile şi obligațiile unui administrator al bunului altuia însărcinat cu administrarea simplă. Dispozițiile art. 795-799 se aplică în mod corespunzător. *[**R.A.:** art. 39 alin. (1) din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.488. Fructele bunului gajat. În lipsă de stipulație contrară, creditorul predă debitorului fructele naturale şi industriale. El impută fructele civile mai întâi asupra cheltuielilor făcute, apoi asupra dobânzilor şi, la urmă, asupra capitalului. *[**R.A.:** art. 1692 alin. (2) C. civ. 1864 şi art. 39 alin. (2) şi (3) din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.489. Răscumpărarea titlurilor participative. În cazul răscumpărării acțiunilor sau a altor titluri participative la capitalul social al unei societăți comerciale, creditorul este îndreptățit să impute prețul plătit potrivit regulilor prevăzute la art. 2.488.

Art. 2.490. Pieirea bunului. Creditorul nu răspunde pentru pieirea bunului atunci când aceasta se datorează forței majore, vechimii ori folosirii normale şi autorizate a bunului. *[**R.A.:** art. 1691 alin. (1) C. civ. 1864]*

Art. 2.491. Cheltuielile de conservare. Debitorul este ținut să restituie creditorului cheltuielile făcute cu conservarea bunului. *[**R.A.:** art. 1691 alin. (2) C. civ. 1864]*

Art. 2.492. Restituirea bunului către debitor. (1) Debitorul nu poate cere restituirea bunului decât după ce a executat obligația, cu excepția cazului în care creditorul foloseşte ori conservă bunul în mod abuziv.

(2) Gajul se stinge atunci când creditorul este obligat să restituie bunul în temeiul unei hotărâri judecătoreşti pronunțate în condițiile alin. (1). *[**R.A.:** art. 1693 şi art. 1694 alin. (1) C. civ. 1864]*

Art. 2.493. Indivizibilitatea gajului. (1) Gajul poartă asupra tuturor bunurilor grevate până la stingerea integrală a obligației garantate.

(2) Moştenitorul debitorului, plătind partea din datorie care îi revine, nu poate cere partea sa din bunul grevat cât timp obligația nu este stinsă în întregime.

(3) Moştenitorul creditorului gajist, primind partea din creanță care îi revine, nu poate remite bunul grevat în dauna celorlalți moştenitori care nu au fost plătiți. *[**R.A.:** art. 1695 C. civ. 1864]*

Art. 2.494. Aplicarea regulilor privitoare la ipotecă. Dispozițiile privitoare la publicitatea, prioritatea, executarea şi stingerea ipotecilor mobiliare se aplică în mod corespunzător. *[**R.A.:** art. 3 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Capitolul VI. Dreptul de retenție

Art. 2.495. Noțiune. (1) Cel care este dator să remită sau să restituie un bun poate să îl rețină cât timp creditorul nu își execută obligația sa izvorâtă din același raport de drept sau, după caz, atât timp cât creditorul nu îl despăgubește pentru cheltuielile necesare și utile pe care le-a făcut pentru acel bun ori pentru prejudiciile pe care bunul i le-a cauzat.

(2) Prin lege se pot stabili și alte situații în care o persoană poate exercita un drept de retenție. *[Aplicații particulare ale dreptului de retenție în* ***R.A.:*** *art. 771, art. 1322, art. 1323, art. 1444, art. 1619, art. 1730 pct. 7 și art. 1910 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 189. (1) Drepturile de retenție exercitate înainte de data intrării în vigoare a Codului civil vor fi supuse, în ceea ce privește condițiile de valabilitate, dispozițiilor legale existente la data exercitării lor. (2) Drepturile de retenție înregistrate înainte de data intrării în vigoare a Codului civil vor fi supuse, în ceea ce privește ordinea de preferință, opozabilitatea și efectele față de terți, dispozițiilor legale existente la data înregistrării lor.

Art. 2.496. Excepții. (1) Dreptul de retenție nu poate fi exercitat dacă deținerea bunului provine dintr-o faptă ilicită, este abuzivă ori nelegală sau dacă bunul nu este susceptibil de urmărire silită.

(2) Dreptul de retenție nu poate fi invocat de către posesorul de rea-credință decât în cazurile anume prevăzute de lege.

Art. 2.497. Îndatoririle celui care exercită dreptul de retenție. Cel care exercită un drept de retenție are drepturile și obligațiile unui administrator al bunului altuia împuternicit cu administrarea simplă, dispozițiile art. 795-799 aplicându-se în mod corespunzător.

Art. 2.498. Opozabilitatea dreptului de retenție. (1) Dreptul de retenție este opozabil terților fără îndeplinirea vreunei formalități de publicitate.

(2) Cu toate acestea, cel care exercită un drept de retenție nu se poate opune urmăririi silite pornite de un alt creditor, însă are dreptul de a participa la distribuirea prețului bunului, în condițiile legii.

Art. 2.499. Stingerea dreptului de retenție. (1) Dreptul de retenție încetează dacă cel interesat consemnează suma pretinsă sau oferă retentorului o garanție suficientă.

(2) Deposedarea involuntară de bun nu stinge dreptul de retenție. Cel care exercită acest drept poate cere restituirea bunului, sub rezerva regulilor aplicabile prescripției extinctive a acțiunii principale și dobândirii bunurilor mobile de către posesorul de bună-credință.

CARTEA A VI-A. DESPRE PRESCRIPȚIA EXTINCTIVĂ, DECĂDERE ŞI CALCULUL TERMENELOR[1]

Titlul I. Prescripția extinctivă

Capitolul I. Dispoziții generale

Art. 2.500. Obiectul prescripției extinctive. (1) Dreptul material la acțiune, denumit în continuare *drept la acțiune*, se stinge prin prescripție, dacă nu a fost exercitat în termenul stabilit de lege.

(2) În sensul prezentului titlu, prin *drept la acțiune* se înțelege dreptul de a constrânge o persoană, cu ajutorul forței publice, să execute o anumită prestație, să respecte o anumită situație juridică sau să suporte orice altă sancțiune civilă, după caz. *[**R.A.:** art. 1 alin. (1) din Decretul nr. 167/1958]*

Legea de aplicare: Art. 201. Prescripțiile începute şi neîmplinite la data intrării în vigoare a Codului civil sunt şi rămân supuse dispozițiilor legale care le-au instituit.

Art. 2.501. Prescriptibilitatea dreptului la acțiune. (1) Drepturile la acțiune având un obiect patrimonial sunt supuse prescripției extinctive, afară de cazul în care prin lege s-ar dispune altfel.

(2) De asemenea, în cazurile anume prevăzute de lege, sunt supuse prescripției extinctive şi alte drepturi la acțiune, indiferent de obiectul lor.

Art. 2.502. Imprescriptibilitatea dreptului la acțiune. Cazuri. (1) Dreptul la acțiune este imprescriptibil în cazurile prevăzute de lege, precum şi ori de câte ori, prin natura sau obiectul dreptului subiectiv ocrotit, exercițiul său nu poate fi limitat în timp.

(2) În afara cazurilor prevăzute la alin. (1), sunt imprescriptibile drepturile privitoare la:

1. acțiunea privind apărarea unui drept nepatrimonial, cu excepția cazului în care prin lege se dispune altfel;

2. acțiunea în constatarea existenței sau inexistenței unui drept;

3. acțiunea în constatarea nulității absolute a unui act juridic;

4. acțiunea în constatarea nulității absolute a certificatului de moştenitor, dacă obiectul său îl constituie fie stabilirea masei succesorale, fie partajul succesoral, sub condiția acceptării moştenirii în termenul prevăzut de lege. *[**R.A.:** art. 2 din Decretul nr. 167/1958]*

Dezlegarea unor chestiuni de drept. Prin Decizia nr. 13/2016 (M. Of. nr. 862 din 28 octombrie 2016), Înalta Curte de Casație şi Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, a admis sesizările formulate de Curtea de Apel Craiova, Secția I civilă, privind pronunțarea unei hotărâri prealabile şi a stabilit:

„În interpretarea şi aplicarea dispozițiilor art. 35 din Codul de procedură civilă, art. 111 din Codul de procedură civilă din 1865, art. 2502 din Codul civil, respectiv art. 268 alin. (2)

---

[1] Dispozițiile tranzitorii şi de punere în aplicare a cărții a VI-a sunt cuprinse în art. 201-205[2] din Legea nr. 71/2011.

din Codul muncii, republicat, acțiunile în constatarea dreptului la încadrarea în grupe de muncă conform dispozițiilor Ordinului nr. 50/1990 intră în categoria acțiunilor în constatare de drept comun și sunt imprescriptibile".

Legislație conexă: art. 13 alin. (7) din Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori, republicată (M. Of. nr. 543 din 3 august 2012).

Art. 2.503. Prescripția dreptului la acțiune privind drepturile accesorii. (1) Odată cu stingerea dreptului la acțiune privind un drept principal, se stinge și dreptul la acțiune privind drepturile accesorii, afară de cazul în care prin lege s-ar dispune altfel.

(2) În cazul în care un debitor este obligat la prestații succesive, dreptul la acțiune cu privire la fiecare dintre aceste prestații se stinge printr-o prescripție deosebită, chiar dacă debitorul continuă să execute una sau alta dintre prestațiile datorate.

(3) Dispozițiile alin. (2) nu sunt aplicabile în cazul în care prestațiile succesive alcătuiesc, prin finalitatea lor, rezultată din lege sau convenție, un tot unitar. *[**R.A.:** art. 1 alin. (2) și art. 12 din Decretul nr. 167/1958]*

Art. 2.504. Prescripția dreptului la acțiune privind creanța garantată. (1)[1] Prescripția dreptului la acțiune privind creanța principală nu atrage și stingerea dreptului la acțiunea ipotecară. În acest din urmă caz, sub rezerva prescripției dreptului de a obține executarea silită, creditorul ipotecar va putea oricând urmări, în condițiile legii, bunurile mobile sau imobile ipotecate, însă numai în limita valorii acestor bunuri.

(2) Dispozițiile alin. (1) nu se aplică prescripției dreptului la acțiune pentru plata dobânzilor și a altor accesorii ale creanței ipotecare, care, în afara capitalului, nu mai pot fi acoperite după împlinirea prescripției din valorificarea, pe cale silită, a bunului grevat. *[**R.A.:** art. 1800 alin. (4) C. civ. 1864]*

Recurs în interesul legii. Prin Decizia nr. 13/2022 (M. Of. nr. 907 din 15 septembrie 2022), Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Galați și, în interpretarea art. 120 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, prin raportare la art. 405 alin. (1) din Codul de procedură civilă din 1865, art. 706 alin. (1) din Codul de procedură civilă, art. 201 din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil și art. 6 alin. (1), (4) și (5) din Codul civil, coroborat cu art. 1 alin. (2) din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă și art. 2504 alin. (1) din Codul civil, a stabilit:
„*1. Regimul juridic aplicabil prescripției dreptului de a obține executarea silită a ipotecii este guvernat de normele de drept substanțial în vigoare la momentul nașterii dreptului creditorului ipotecar de a obține executarea creanței garantate, fiind lipsită de relevanță norma procesuală aplicabilă procedurii de executare silită.*
2. Dreptul de a obține executarea silită în temeiul contractului de ipotecă se stinge, pe cale accesorie, prin efectul prescripției executării silite a creanței întemeiate pe contractul de credit, dacă aceasta din urmă începe să curgă anterior datei de 1 octombrie 2011.
3. În cazul în care prescripția dreptului de a obține executarea silită a creanței garantate începe să curgă după 1 octombrie 2011 (inclusiv), executarea silită a ipotecii nu se stinge,

---

[1] Alin. (1) al art. 2504 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. V pct. 3 din Legea nr. 138/2014.

pe cale accesorie, chiar dacă dreptul de a obține executarea silită a creanței principale este prescris, situație în care termenul de prescripție aplicabil este de:
– 3 ani, potrivit art. 405 alin. (1) teza I din Codul de procedură civilă din 1865, dacă prescripția dreptului creditorului ipotecar de a obține executarea silită în temeiul contractului de credit a început să curgă în intervalul 1 octombrie 2011-14 februarie 2013;
– 10 ani, potrivit art. 706 alin. (1) teza a II-a din Codul de procedură civilă, dacă prescripția dreptului creditorului ipotecar de a obține executarea silită în temeiul contractului de credit a început să curgă după 15 februarie 2013 (inclusiv)".

Art. 2.505. Compensația și dreptul de retenție. Prescripția nu împiedică stingerea prin compensație a creanțelor reciproce și nici exercitarea dreptului de retenție, dacă dreptul la acțiune nu era prescris în momentul în care s-ar fi putut opune compensarea sau dreptul de retenție, după caz.

Art. 2.506. Efectele prescripției împlinite. (1) Prescripția nu operează de plin drept.

(2) După împlinirea termenului de prescripție, cel obligat poate să refuze executarea prestației.

(3) Cel care a executat de bunăvoie obligația după ce termenul de prescripție s-a împlinit nu are dreptul să ceară restituirea prestației, chiar dacă la data executării nu știa că termenul prescripției era împlinit.

(4) Recunoașterea dreptului, făcută printr-un act scris, precum și constituirea de garanții în folosul titularului dreptului a cărui acțiune este prescriptibilă sunt valabile, chiar dacă cel care le-a făcut nu știa că termenul de prescripție era împlinit. În aceste cazuri sunt aplicabile regulile de la renunțarea la prescripție. *[**R.A.:** art. 20 alin. (1) din Decretul nr. 167/1958]*

Art. 2.507. Renunțarea la prescripție. Nu se poate renunța la prescripție cât timp nu a început să curgă, dar se poate renunța la prescripția împlinită, precum și la beneficiul termenului scurs pentru prescripția începută și neîmplinită.

Art. 2.508. Felurile renunțării la prescripție. (1) Renunțarea la prescripție este expresă sau tacită.

(2) Renunțarea tacită trebuie să fie neîndoielnică. Ea poate rezulta numai din manifestări neechivoce. *[**R.A.:** art. 1839 C. civ. 1864]*

Art. 2.509. Persoanele care nu pot renunța la prescripție. Cel lipsit de capacitatea de a înstrăina sau, după caz, de a se obliga nu poate renunța la prescripție. *[**R.A.:** art. 1840 C. civ. 1864]*

Art. 2.510. Efectele renunțării la prescripție. (1) După renunțare, începe să curgă o nouă prescripție de același fel.

(2) Dacă partea îndreptățită renunță la beneficiul termenului scurs până la acea dată, sunt aplicabile dispozițiile privind întreruperea prescripției prin recunoașterea dreptului.

Art. 2.511. Întinderea renunțării la prescripție. Renunțarea își produce efecte numai în privința celui care a făcut-o. Ea nu poate fi invocată împotriva codebitorilor solidari ori ai unei obligații indivizibile sau împotriva fideiusorilor.

Art. 2.512. Invocarea prescripției de partea interesată. (1) Prescripția poate fi opusă numai de cel în folosul căruia curge, personal sau prin reprezentant, şi fără a fi ținut să producă vreun titlu contrar ori să fi fost de bună-credință.

(2) Organul de jurisdicție competent nu poate aplica prescripția din oficiu.

(3) Dispozițiile prezentului articol sunt aplicabile chiar dacă invocarea prescripției ar fi în interesul statului sau al unităților sale administrativ-teritoriale. *[**R.A.:** art. 1841 C. civ. 1864]*

Recurs în interesul legii. A se vedea Decizia nr. 1/2014 a Înaltei Curți de Casație şi Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, redată în extras *supra*, sub art. 6.

Art. 2.513. Momentul până la care se poate invoca prescripția. Prescripția poate fi opusă numai în primă instanță, prin întâmpinare sau, în lipsa invocării, cel mai târziu la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate.

Recurs în interesul legii. A se vedea Decizia nr. 1/2014 a Înaltei Curți de Casație şi Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, redată în extras *supra*, sub art. 6.

Art. 2.514. Invocarea prescripției de către alte persoane. Codebitorii unei obligații solidare sau indivizibile şi fideiusorii pot invoca prescripția, chiar dacă unul dintre debitori a neglijat să o facă ori a renunțat la ea. Tot astfel o pot face creditorii celui interesat, precum şi orice altă persoană interesată. *[**R.A.:** art. 1843 C. civ. 1864]*

Art. 2.515. Regulile aplicabile prescripției extinctive. (1) Prescripția extinctivă este reglementată prin lege.

(2) Este interzisă orice clauză prin care fie direct, fie indirect o acțiune ar fi declarată imprescriptibilă, deşi, potrivit legii, aceasta este prescriptibilă, sau invers, o acțiune declarată de lege imprescriptibilă ar fi considerată prescriptibilă.

(3) Cu toate acestea, în limitele şi condițiile prevăzute de lege, părțile care au capacitatea deplină de exercițiu pot, prin acord expres, să modifice durata termenelor de prescripție sau să modifice cursul prescripției prin fixarea începutului acesteia ori prin modificarea cauzelor legale de suspendare ori de întrerupere a acesteia, după caz.

(4) Termenele de prescripție pot fi reduse sau mărite, prin acordul expres al părților, fără însă ca noua durată a acestora să fie mai mică de un an şi nici mai mare de 10 ani, cu excepția termenelor de prescripție de 10 ani ori mai lungi, care pot fi prelungite până la 20 de ani.

(5) Dispozițiile alin. (3) şi (4) nu se aplică în cazul drepturilor la acțiune de care părțile nu pot să dispună şi nici acțiunilor derivate din contractele de adeziune, de asigurare şi cele supuse legislației privind protecția consumatorului.

(6) Orice convenție sau clauză contrară dispozițiilor prezentului articol este lovită de nulitate absolută. *[**R.A.:** art. 1 alin. (3) din Decretul nr. 167/1958]*

Legea de aplicare: Art. 202. Dispozițiile art. 2.515 din Codul civil nu validează convențiile având ca obiect modificarea regimului legal al prescripției încheiate anterior intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 2.516. Domeniul de aplicare. (1) Dispozițiile prezentului titlu constituie dreptul comun în materia prescripției extinctive.

(2) Prescripția dreptului de a obține executarea silită a unei hotărâri judecătoreşti sau arbitrale ori a altui titlu executoriu este supusă dispozițiilor Codului de procedură civilă, afară de cazul în care acestea din urmă ar fi neîndestulătoare.

Capitolul II. Termenul prescripției extinctive

Dezlegarea unor chestiuni de drept. Prin Decizia nr. 74/2020 (M. Of. nr. 183 din 24 februarie 2021), Înalta Curte de Casație şi Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie civilă, a admis sesizarea formulată de Tribunalul Argeş, Secția civilă, complet specializat de contencios administrativ şi fiscal, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile şi, în interpretarea şi aplicarea dispozițiilor art. 26 alin. (3) teza întâi din Legea nr. 176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor şi demnităților publice, pentru modificarea şi completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea şi funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum şi pentru modificarea şi completarea altor acte normative, cu modificările şi completările ulterioare, art. 2.517 şi urm. din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare, a stabilit:
„În acțiunea în anulare a ordinului prefectului prin care se constată încetat de drept mandatul alesului local ca urmare a constatării situației de incompatibilitate sau existența unui conflict de interese, printr-un raport de evaluare definitiv întocmit de Agenția Națională de Integritate, nu pot fi valorificate ca motive de nelegalitate prescripția răspunderii administrative, respectiv a dreptului Agenției Naționale de Integritate de a-şi exercita prerogativele legale de evaluare a intereselor şi a incompatibilităților pentru persoanele prevăzute de lege, sau decăderea din dreptul de a angaja răspunderea disciplinară".

Art. 2.517. Termenul general de 3 ani. Termenul prescripției este de 3 ani, dacă legea nu prevede un alt termen. *[**R.A.:** art. 3 alin. (1) din Decretul nr. 167/1958]*

Art. 2.518. Termenul de prescripție de 10 ani. Cazuri. Se prescrie în termen de 10 ani dreptul la acțiune privitor la:

1. drepturile reale care nu sunt declarate prin lege imprescriptibile ori nu sunt supuse altui termen de prescripție;

2. repararea prejudiciului moral sau material cauzat unei persoane prin tortură ori acte de barbarie sau, după caz, a celui cauzat prin violență ori agresiuni sexuale comise contra unui minor sau asupra unei persoane aflate în imposibilitate de a se apăra ori de a-şi exprima voința;

3. repararea prejudiciului adus mediului înconjurător.

Art. 2.519. Termenul de prescripție de 2 ani. (1) Dreptul la acțiune întemeiat pe un raport de asigurare sau reasigurare se prescrie în termen de 2 ani.

(2) De asemenea, se prescrie în termen de 2 ani dreptul la acțiune privitor la plata remunerației cuvenite intermediarilor pentru serviciile prestate în baza contractului de intermediere. *[**R.A.:** art. 3 alin. (2) din Decretul nr. 167/1958]*

Art. 2.520. Termenul de prescripție de un an. Cazuri. (1) Se prescrie în termen de un an dreptul la acțiune în cazul:

1. profesioniştilor din alimentația publică sau hotelierilor, pentru serviciile pe care le prestează;

2. profesorilor, institutorilor, maeştrilor şi artiştilor, pentru lecțiile date cu ora, cu ziua sau cu luna;

3. medicilor, moaşelor, asistentelor şi farmaciştilor, pentru vizite, operaţii sau medicamente;

4. vânzătorilor cu amănuntul, pentru plata mărfurilor vândute şi a furniturilor livrate;

5. meşteşugarilor şi artizanilor, pentru plata muncii lor;

6. avocaţilor, împotriva clienţilor, pentru plata onorariilor şi cheltuielilor. Termenul de prescripţie se va calcula din ziua rămânerii definitive a hotărârii sau din aceea a împăcării părţilor ori a revocării mandatului. În cazul afacerilor neterminate, termenul de prescripţie este de 3 ani de la data ultimei prestaţii efectuate;

7. notarilor publici şi executorilor judecătoreşti, în ceea ce priveşte plata sumelor ce le sunt datorate pentru actele funcţiei lor. Termenul prescripţiei se va socoti din ziua în care aceste sume au devenit exigibile;

8. inginerilor, arhitecţilor, geodezilor, contabililor şi altor liber-profesionişti, pentru plata sumelor ce li se cuvin. Termenul prescripţiei se va socoti din ziua când s-a terminat lucrarea.

(2) În toate cazurile, continuarea lecţiilor, serviciilor, furniturilor, actelor sau lucrărilor nu întrerupe prescripţia pentru sumele scadente. *[**R.A.:** art. 1904 C. civ. 1864]*

Art. 2.521. Termenul de prescripţie de un an. Alte cazuri. (1) Se prescrie prin împlinirea unui termen de un an şi dreptul la acţiune privitor la restituirea sumelor încasate din vânzarea biletelor pentru un spectacol care nu a mai avut loc.

(2) De asemenea, dacă prin lege nu se dispune altfel, se prescrie prin împlinirea unui termen de un an şi dreptul la acţiunea izvorâtă dintr-un contract de transport de bunuri terestru, aerian sau pe apă, îndreptată împotriva transportatorului.

(3) În cazul prevăzut la alin. (2), termenul de prescripţie este de 3 ani, atunci când contractul de transport a fost încheiat spre a fi executat succesiv sau, după caz, combinat, cu acelaşi mijloc de transport sau cu mijloace de transport diferite.

Art. 2.522. Repunerea în termenul de prescripţie. (1) Cel care, din motive temeinice, nu şi-a exercitat în termen dreptul la acţiune supus prescripţiei poate cere organului de jurisdicţie competent repunerea în termen şi judecarea cauzei.

(2) Repunerea în termen nu poate fi dispusă decât dacă partea şi-a exercitat dreptul la acţiune înainte de împlinirea unui termen de 30 de zile, socotit din ziua în care a cunoscut sau trebuia să cunoască încetarea motivelor care au justificat depăşirea termenului de prescripţie. *[**R.A.:** art. 19 din Decretul nr. 167/1958]*

Capitolul III. Cursul prescripţiei extinctive

Secţiunea 1. Începutul prescripţiei extinctive

Art. 2.523. Regula generală. Prescripţia începe să curgă de la data când titularul dreptului la acţiune a cunoscut sau, după împrejurări, trebuia să cunoască naşterea lui. *[**R.A.:** art. 7 alin. (1) din Decretul nr. 167/1958]*

Art. 2.524. Dreptul la acţiunea în executarea obligaţiilor de a da sau de a face. (1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, în cazul obligaţiilor contractuale de a da sau de a face prescripţia începe să curgă de la data când obligaţia devine exigibilă şi debitorul trebuia astfel s-o execute.

(2) În cazul în care dreptul este afectat de un termen suspensiv, prescripția începe să curgă de la împlinirea termenului sau, după caz, de la data renunțării la beneficiul termenului stabilit exclusiv în favoarea creditorului.

(3) Dacă dreptul este afectat de o condiție suspensivă, prescripția începe să curgă de la data când s-a îndeplinit condiția. *[**R.A.:** art. 7 alin. (3) din Decretul nr. 167/1958]*

Art. 2.525. Dreptul la acțiunea în restituirea prestațiilor. Prescripția dreptului la acțiune în restituirea prestațiilor făcute în temeiul unui act anulabil ori desființat pentru rezoluțiune sau altă cauză de ineficacitate începe să curgă de la data rămânerii definitivă a hotărârii prin care s-a desființat actul ori, după caz, de la data la care declarația de rezoluțiune sau reziliere a devenit irevocabilă.

Art. 2.526. Dreptul la acțiunea în executarea prestațiilor succesive. Când este vorba de prestații succesive, prescripția dreptului la acțiune începe să curgă de la data la care fiecare prestație devine exigibilă, iar dacă prestațiile alcătuiesc un tot unitar, de la data la care ultima prestație devine exigibilă. *[**R.A.:** art. 12 din Decretul nr. 167/1958]*

Recurs în interesul legii. Prin Decizia nr. 19/2019 (M. Of. nr. 860 din 24 octombrie 2019), Înalta Curte de Casație şi Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Constanța şi a stabilit:

„În interpretarea şi aplicarea unitară a dispozițiilor art. 268 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 53/2003 privind Codul muncii, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, raportat la art. 8 şi 12 din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă, republicat, şi a dispozițiilor art. 211 lit. c) din Legea dialogului social nr. 62/2011, republicată, cu modificările ulterioare, respectiv a art. 2526 din Codul civil, actul de control efectuat de Curtea de Conturi sau de un alt organ cu atribuții de control, prin care s-a stabilit în sarcina angajatorului obligația de a acționa pentru recuperarea unui prejudiciu produs de un salariat ori rezultat în urma plății către acesta a unei sume de bani necuvenite, nu marchează începutul termenului de prescripție extinctivă a acțiunii pentru angajarea răspunderii patrimoniale a salariatului".

Notă. Legea nr. 62/2011 a fost abrogată prin Legea nr. 367/2022 privind dialogul social (M. Of. nr. 1238 din 22 decembrie 2022).

Art. 2.527. Dreptul la acțiunea în materia asigurărilor. În cazul asigurării contractuale, prescripția începe să curgă de la expirarea termenelor prevăzute de lege ori stabilite de părți pentru plata primei de asigurare, respectiv pentru plata indemnizației sau, după caz, a despăgubirilor datorate de asigurător.

Art. 2.528. Dreptul la acțiunea în repararea pagubei cauzate printr-o faptă ilicită. (1) Prescripția dreptului la acțiune în repararea unei pagube care a fost cauzată printr-o faptă ilicită începe să curgă de la data când păgubitul a cunoscut sau trebuia să cunoască atât paguba, cât şi pe cel care răspunde de ea.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică, în mod corespunzător, şi în cazul acțiunii în restituire întemeiate pe îmbogățirea fără justă cauză, plata nedatorată sau gestiunea de afaceri. *[**R.A.:** art. 8 din Decretul nr. 167/1958]*

Art. 2.529. Dreptul la acțiunea în anularea actului juridic. (1) Prescripția dreptului la acțiunea în anularea unui act juridic începe să curgă:

a) în caz de violență, din ziua când aceasta a încetat;

b) în cazul dolului, din ziua când a fost descoperit;

c) în caz de eroare ori în celelalte cazuri de anulare, din ziua când cel îndreptățit, reprezentantul său legal ori cel chemat de lege să îi încuviințeze sau să îi autorizeze actele a cunoscut cauza anulării, însă nu mai târziu de împlinirea a 18 luni din ziua încheierii actului juridic.

(2) În cazurile în care nulitatea relativă poate fi invocată de o terță persoană, prescripția începe să curgă, dacă prin lege nu se dispune altfel, de la data când terțul a cunoscut existența cauzei de nulitate. *[**R.A.:** art. 9 din Decretul nr. 167/1958]*

Art. 2.530. Dreptul la acțiunea în răspundere pentru vicii aparente. (1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, prescripția dreptului la acțiune izvorât din transmiterea unor bunuri sau executarea unor lucrări, cu vicii aparente, în cazurile în care legea sau contractul obligă la garanție şi pentru asemenea vicii, începe să curgă de la data predării sau recepției finale a bunului ori a lucrării sau, după caz, de la data împlinirii termenului prevăzut de lege ori stabilit prin procesul-verbal de constatare a viciilor, pentru înlăturarea de către debitor a viciilor constatate.

(2) Dispozițiile alin. (1) se aplică şi în cazul lipsei calităților convenite ori al lipsurilor cantitative, însă numai dacă oricare dintre aceste lipsuri puteau fi descoperite, fără cunoştințe speciale, printr-o verificare normală.

Art. 2.531. Dreptul la acțiunea în răspundere pentru vicii ascunse. (1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, prescripția dreptului la acțiune pentru viciile ascunse începe să curgă:

a) în cazul unui bun transmis sau al unei lucrări executate, alta decât o construcție, de la împlinirea unui an de la data predării ori recepției finale a bunului sau a lucrării, în afara cazului în care viciul a fost descoperit mai înainte, când prescripția va începe să curgă de la data descoperirii;

b) în cazul unei construcții, de la împlinirea a 3 ani de la data predării sau recepției finale a construcției, afară numai dacă viciul a fost descoperit mai înainte, când prescripția va începe să curgă de la data descoperirii.

(2) Pentru executarea unor lucrări curente, termenele prevăzute la alin. (1) sunt de o lună, în cazul prevăzut la lit. a), respectiv de 3 luni, în cazul prevăzut la lit. b).

(3) Dispozițiile alin. (1) şi (2) se aplică şi în cazul lipsei calităților convenite ori al lipsurilor cantitative, însă numai dacă oricare din aceste lipsuri nu puteau fi descoperite, fără cunoştințe speciale, printr-o verificare normală.

(4) Termenele prevăzute în prezentul articol sunt termene de garanție înăuntrul cărora viciile trebuie, în toate cazurile, să se ivească.

(5) Prin dispozițiile prezentului articol nu se aduce însă nicio atingere termenelor de garanție speciale, legale sau convenționale.

(6) Dispozițiile prezentului articol se aplică, în mod corespunzător, şi în cazul produselor pentru care s-a prevăzut un termen de valabilitate, ca şi în cazul bunurilor sau lucrărilor pentru care există un termen de garanție pentru buna funcționare. *[**R.A.:** art. 11 din Decretul nr. 167/1958]*

Secțiunea a 2-a. Suspendarea prescripției extinctive

Art. 2.532. Cazurile generale de suspendare a prescripției. Prescripția nu începe să curgă, iar, dacă a început să curgă, ea se suspendă:

1. între soți, cât timp durează căsătoria şi nu sunt separați în fapt;

2. între părinți, tutore sau curator şi cei lipsiți de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă ori între curatori şi cei pe care îi reprezintă, cât timp durează ocrotirea şi socotelile nu au fost date şi aprobate;

3. între orice persoană care, în temeiul legii, al unei hotărâri judecătoreşti sau al unui act juridic, administrează bunurile altora şi cei ale căror bunuri sunt astfel administrate, cât timp administrarea nu a încetat şi socotelile nu au fost date şi aprobate;

4. în cazul celui lipsit de capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă, cât timp nu are reprezentant sau ocrotitor legal, în afară de cazurile în care există o dispoziție legală contrară;

5. cât timp debitorul, în mod deliberat, ascunde creditorului existența datoriei sau exigibilitatea acesteia;

6. pe întreaga durată a negocierilor purtate în scopul rezolvării pe cale amiabilă a neînțelegerilor dintre părți, însă numai dacă acestea au fost ținute în ultimele 6 luni înainte de expirarea termenului de prescripție;

7. în cazul în care cel îndreptățit la acțiune trebuie sau poate, potrivit legii ori contractului, să folosească o anumită procedură prealabilă, cum sunt reclamația administrativă, încercarea de împăcare sau altele asemenea, cât timp nu a cunoscut şi nici nu trebuia să cunoască rezultatul acelei proceduri, însă nu mai mult de 3 luni de la declanşarea procedurii, dacă prin lege sau contract nu s-a stabilit un alt termen;

8. în cazul în care titularul dreptului sau cel care l-a încălcat face parte din forțele armate ale României, cât timp acestea se află în stare de mobilizare sau de război. Sunt avute în vedere şi persoanele civile care se găsesc în forțele armate pentru rațiuni de serviciu impuse de necesitățile războiului;

9. în cazul în care cel împotriva căruia curge sau ar urma să curgă prescripția este împiedicat de un caz de forță majoră să facă acte de întrerupere, cât timp nu a încetat această împiedicare; forța majoră, când este temporară, nu constituie o cauză de suspendare a prescripției decât dacă survine în ultimele 6 luni înainte de expirarea termenului de prescripție;

10. în alte cazuri prevăzute de lege. *[**R.A.:** art. 13-14 din Decretul nr. 167/1958; art. 1876 şi art. 1881 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: Art. 203. Dispozițiile art. 2.532 pct. 6 şi 7 din Codul civil privitoare la suspendarea cursului prescripției se aplică şi în cazul prescripțiilor începute înainte de intrarea în vigoare a Codului civil, dacă împrejurările care atrag suspendarea s-au produs după această din urmă dată.

Notă. Potrivit art. 41 din Decretul nr. 195/2020 privind instituirea stării de urgență pe teritoriul României (M. Of. nr. 212 din 16 martie 2020), *„Prescripțiile şi termenele de decădere de orice fel nu încep să curgă, iar, dacă au început să curgă, se suspendă pe toată durata stării de urgență instituite potrivit prezentului decret, dispozițiile art. 2.532 pct. 9 teza a II-a din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil sau alte dispoziții legale contrare nefiind aplicabile"*.

Conform art. 62 din Decretul nr. 240/2020 privind prelungirea stării de urgență pe teritoriul României (M. Of. nr. 311 din 14 aprilie 2020), *„Prescripțiile, uzucapiunile şi termenele de decădere de orice fel, altele decât cele prevăzute la art. 63 alin. (12) [termenele prevăzute de lege pentru efectuarea actelor de procedură sau pentru exercitarea plângerilor, contestațiilor şi căilor de atac de orice fel în cauzele civile, aflate în curs la data prelungirii stării de*

urgență – n.r.], nu încep să curgă, iar, dacă au început să curgă, se suspendă pe toată durata stării de urgență, dispozițiile art. 2.532 pct. 9 teza a II-a din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil sau alte dispoziții legale contrare nefiind aplicabile".

Art. 2.533. Suspendarea prescripției în materie succesorală. (1) Prescripția nu curge contra creditorilor defunctului în privința creanțelor pe care aceştia le au asupra moştenirii cât timp aceasta nu a fost acceptată de către succesibili ori, în lipsa acceptării, cât timp nu a fost numit un curator care să îi reprezinte.

(2) Ea nu curge nici contra moştenitorilor defunctului cât timp aceştia nu au acceptat moştenirea ori nu a fost numit un curator care să îi reprezinte.

(3) Prescripția nu curge, de asemenea, contra moştenitorilor, în privința creanțelor pe care aceştia le au asupra moştenirii, de la data acceptării moştenirii şi până la data lichidării ei. *[**R.A.:** art. 1882-1883 C. civ. 1864]*

Art. 2.534. Efectele suspendării prescripției. (1) De la data când cauza de suspendare a încetat, prescripția îşi reia cursul, socotindu-se pentru împlinirea termenului şi timpul scurs înainte de suspendare.

(2) Prescripția nu se va împlini mai înainte de expirarea unui termen de 6 luni de la data când suspendarea a încetat, cu excepția prescripțiilor de 6 luni sau mai scurte, care nu se vor împlini decât după expirarea unui termen de o lună de la încetarea suspendării. *[**R.A.:** art. 15 din Decretul nr. 167/1958]*

Art. 2.535. Beneficiul suspendării prescripției. Suspendarea prescripției poate fi invocată numai de către partea care a fost împiedicată să facă acte de întrerupere, afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.

Art. 2.536. Extinderea efectului suspensiv. Suspendarea prescripției față de debitorul principal ori față de fideiusor produce efecte în privința amândurora.

Secțiunea a 3-a. Întreruperea prescripției extinctive

Art. 2.537. Cazurile de întrerupere a prescripției. Prescripția se întrerupe:

1. printr-un act voluntar de executare sau prin recunoaşterea, în orice alt mod, a dreptului a cărui acțiune se prescrie, făcută de către cel în folosul căruia curge prescripția;

2. prin introducerea unei cereri de chemare în judecată sau de arbitrare, prin înscrierea creanței la masa credală în cadrul procedurii insolvenței, prin depunerea cererii de intervenție în cadrul urmăririi silite pornite de alți creditori ori prin invocarea, pe cale de excepție, a dreptului a cărui acțiune se prescrie;

3. prin constituirea ca parte civilă pe parcursul urmăririi penale sau în fața instanței de judecată până la începerea cercetării judecătoreşti; în cazul în care despăgubirile se acordă, potrivit legii, din oficiu, începerea urmăririi penale întrerupe cursul prescripției, chiar dacă nu a avut loc constituirea ca parte civilă;

4. prin orice act prin care cel în folosul căruia curge prescripția este pus în întârziere;

5. în alte cazuri prevăzute de lege. *[**R.A.:** art. 16 alin. (1) lit. b) şi c) din Decretul nr. 167/1958; art. 1865 pct. 1 şi 2 şi art. 1870 C. civ. 1864]*

Art. 2.538. Recunoaşterea dreptului. (1) Recunoaşterea se poate face unilateral sau convenţional şi poate fi expresă sau tacită.

(2) Când recunoaşterea este tacită, ea trebuie să rezulte fără echivoc din manifestări care să ateste existenţa dreptului celui împotriva căruia curge prescripţia. Constituie acte de recunoaştere tacită plata parţială a datoriei, achitarea, în tot sau în parte, a dobânzilor sau penalităţilor, solicitarea unui termen de plată şi altele asemenea.

(3) Poate invoca recunoaşterea tacită şi cel îndreptăţit la restituirea unei prestaţii făcute în executarea unui act juridic ce a fost desfiinţat pentru nulitate, rezoluţiune sau orice altă cauză de ineficacitate, atât timp cât bunul individual determinat, primit de la cealaltă parte cu ocazia executării actului desfiinţat, nu este pretins de aceasta din urmă pe cale de acţiune reală ori personală. *[**R.A.:** art. 16 alin. (1) lit. a) din Decretul nr. 167/1958; art. 1865 pct. 3 C. civ. 1864]*

Art. 2.539. Cererea de chemare în judecată sau de arbitrare. (1) În cazurile prevăzute la art. 2.537 pct. 2 şi 3, prescripţia este întreruptă chiar dacă sesizarea a fost făcută la un organ de jurisdicţie ori de urmărire penală necompetent sau chiar dacă este nulă pentru lipsă de formă.

(2) Prescripţia nu este întreruptă dacă cel care a făcut cererea de chemare în judecată sau de arbitrare ori de intervenţie în procedura insolvenţei sau a urmăririi silite a renunţat la ea, nici dacă cererea a fost respinsă, anulată ori s-a perimat printr-o hotărâre rămasă definitivă. Cu toate acestea, dacă reclamantul, în termen de 6 luni de la data când hotărârea de respingere sau de anulare a rămas definitivă, introduce o nouă cerere, prescripţia este considerată întreruptă prin cererea de chemare în judecată sau de arbitrare precedentă, cu condiţia însă ca noua cerere să fie admisă.

(3) Prescripţia nu este întreruptă nici dacă hotărârea judecătorească sau arbitrală şi-a pierdut puterea executorie prin împlinirea termenului de prescripţie a dreptului de a obţine executarea silită. În acest caz însă, dacă dreptul de a obţine obligarea pârâtului este imprescriptibil sau nu s-a prescris încă, se va putea face o nouă cerere de chemare în judecată ori de arbitrare, fără a se putea opune excepţia autorităţii de lucru judecat.

(4) Dispoziţiile prezentului articol se aplică, în mod corespunzător, şi atunci când prescripţia a fost întreruptă prin invocarea, pe cale de excepţie, a dreptului a cărui acţiune se prescrie. *[**R.A.:** art. 16 alin. (2) din Decretul nr. 167/1958; art. 1868 şi art. 1869 C. civ. 1864]*

Legea de aplicare: ▶ Art. 204. Dispoziţiile art. 2.539 alin. (2) teza a II-a din Codul civil se aplică şi în cazul cererii de chemare în judecată sau de arbitrare introduse după intrarea în vigoare a Codului civil. ▶ Art. 205[1]. Dispoziţiile art. 2.539 alin. (2) teza a II-a din Codul civil sunt aplicabile inclusiv în cazul în care prin hotărârea rămasă definitivă s-a luat act de renunţarea la judecată ori s-a constatat perimarea.

Art. 2.540. Punerea în întârziere. Prescripţia este întreruptă prin punerea în întârziere a celui în folosul căruia curge prescripţia numai dacă aceasta este urmată de chemarea lui în judecată în termen de 6 luni de la data punerii în întârziere.

Art. 2.541. Efectele întreruperii prescripţiei. (1) Întreruperea şterge prescripţia începută înainte de a se fi ivit cauza de întrerupere.

(2) După întrerupere începe să curgă o nouă prescripție.

(3) Dacă întreruperea prescripției a avut loc prin recunoaşterea dreptului de către cel în folosul căruia curgea, va începe să curgă o nouă prescripție de acelaşi fel.

(4) În cazul în care prescripția a fost întreruptă printr-o cerere de chemare în judecată ori de arbitrare, noua prescripție a dreptului de a obține executarea silită nu va începe să curgă cât timp hotărârea de admitere a acțiunii nu a rămas definitivă.

(5) Dacă întreruperea rezultă din intervenția făcută în procedura insolvenței sau a urmăririi silite, prescripția va reîncepe să curgă de la data la care există din nou posibilitatea legală de valorificare a creanței rămase neacoperite.

(6) În cazul în care prescripția a fost întreruptă potrivit art. 2.537 pct. 3, întreruperea operează până la comunicarea ordonanței de clasare, a ordonanței de suspendare a urmăririi penale ori a hotărârii de suspendare a judecății sau până la pronunțarea hotărârii definitive a instanței penale. Dacă repararea pagubei se acordă, potrivit legii, din oficiu, întreruperea operează până la data când cel împotriva căruia a început să curgă prescripția a cunoscut sau trebuia să cunoască hotărârea definitivă a instanței penale prin care ar fi trebuit să se stabilească despăgubirea. *[**R.A.:** art. 17 din Decretul nr. 167/1958; art. 1867 C. civ. 1864]*

Art. 2.542. Beneficiul întreruperii prescripției. (1) Efectele întreruperii prescripției profită celui de la care emană actul întreruptiv şi nu pot fi opuse decât celui împotriva căruia a fost îndreptat un asemenea act, afară de cazul în care prin lege se dispune altfel.

(2) Dacă prescripția a fost întreruptă prin recunoaşterea dreptului de către cel în folosul căruia curgea, efectele întreruperii profită celui împotriva căruia a curs şi nu pot fi opuse decât autorului recunoaşterii.

Art. 2.543. Extinderea efectului întreruptiv. Întreruperea prescripției împotriva debitorului principal sau contra fideiusorului produce efecte în privința amândurora. *[**R.A.:** art. 1873 C. civ. 1864]*

Capitolul IV. Împlinirea prescripției

Art. 2.544. Calculul prescripției. Cursul prescripției se calculează potrivit regulilor stabilite în titlul III din prezenta carte, luându-se în considerare, dacă este cazul, şi cazurile de suspendare sau de întrerupere prevăzute de lege.

Titlul II. Regimul general al termenelor de decădere

Art. 2.545. Instituirea termenului de decădere. (1) Prin lege sau prin voința părților se pot stabili termene de decădere pentru exercitarea unui drept sau săvârşirea unor acte unilaterale.

(2) Neexercitarea dreptului subiectiv înăuntrul termenului stabilit atrage pierderea lui, iar în cazul actelor unilaterale, împiedicarea, în condițiile legii, a săvârşirii lor.

Art. 2.546. Limita stabilirii termenelor de decădere. Este lovită de nulitate absolută clauza prin care se stabileşte un termen de decădere ce ar face excesiv de dificilă exercitarea dreptului sau săvârşirea actului de către partea interesată.

Art. 2.547. Aplicarea regulilor de la prescripție. Dacă din lege sau din convenția părților nu rezultă în mod neîndoielnic că un anumit termen este de decădere, sunt aplicabile regulile de la prescripție.

Art. 2.548. Regimul termenelor de decădere. (1) Termenele de decădere nu sunt supuse suspendării şi întreruperii, dacă prin lege nu se dispune altfel.

(2) Cu toate acestea, forța majoră împiedică, în toate cazurile, curgerea termenului, iar dacă termenul a început să curgă, el se suspendă, dispozițiile art. 2.534 alin. (1) fiind aplicabile în mod corespunzător. Termenul de decădere nu se socoteşte însă împlinit decât după 5 zile de la data când suspendarea a încetat.

(3) De asemenea, atunci când realizarea dreptului presupune exercitarea unei acțiuni în justiție, termenul este întrerupt pe data introducerii cererii de chemare în judecată sau de arbitrare ori de punere în întârziere, după caz, dispozițiile privitoare la întreruperea prescripției fiind aplicabile în mod corespunzător.

Legea de aplicare: Art. 205. Dispozițiile art. 2.548 alin. (1) şi (2) din Codul civil se aplică numai termenelor de decădere care au început să curgă după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 2.549. Renunțarea la beneficiul decăderii. (1) Când termenul de decădere a fost stabilit prin contract sau instituit printr-o dispoziție legală care ocroteşte un interes privat, cel în favoarea căruia a fost stipulat ori instituit poate să renunțe, după împlinirea termenului, la beneficiul decăderii. Dacă renunțarea intervine înainte de împlinirea termenului, sunt aplicabile regulile privitoare la întreruperea prescripției prin recunoaşterea dreptului.

(2) Părțile nu pot însă renunța, nici anticipat şi nici după începerea cursului lor, la termenele de decădere de ordine publică şi nici nu le pot modifica, micşorându-le sau mărindu-le, după caz.

Art. 2.550. Invocarea decăderii. (1) Decăderea poate fi opusă de partea interesată în condițiile art. 2.513.

(2) Organul de jurisdicție este obligat să invoce şi să aplice din oficiu termenul de decădere, indiferent dacă cel interesat îl pune sau nu îl pune în discuție, cu excepția cazului când acesta priveşte un drept de care părțile pot dispune în mod liber.

Titlul III. Calculul termenelor

Art. 2.551. Regulile aplicabile. Durata termenelor, fără deosebire de natura şi izvorul lor, se calculează potrivit regulilor stabilite de prezentul titlu.

Art. 2.552. Termenul stabilit pe săptămâni, luni sau ani. (1) Când termenul este stabilit pe săptămâni, luni sau ani, el se împlineşte în ziua corespunzătoare din ultima săptămână ori lună sau din ultimul an.

(2) Dacă ultima lună nu are o zi corespunzătoare celei în care termenul a început să curgă, termenul se împlineşte în ultima zi a acestei luni.

(3) Mijlocul lunii se socoteşte a cincisprezecea zi.

(4) Dacă termenul este stabilit pe o lună şi jumătate sau pe mai multe luni şi jumătate, cele 15 zile se vor socoti la sfârşitul termenului.

Art. 2.553. Termenul stabilit pe zile. (1) Când termenul se stabileşte pe zile, nu se ia în calcul prima şi ultima zi a termenului.

(2) Termenul se va împlini la ora 24,00 a ultimei zile.

(3) Cu toate acestea, dacă este vorba de un act ce trebuie îndeplinit într-un loc de muncă, termenul se va împlini la ora la care încetează programul normal de lucru. Dispoziţiile art. 2.556 rămân aplicabile.

Art. 2.554. Prorogarea termenului. Dacă ultima zi a termenului este o zi nelucrătoare, termenul se consideră împlinit la sfârşitul primei zile lucrătoare care îi urmează.

Art. 2.555. Termenul stabilit pe ore. Când termenul se stabileşte pe ore, nu se iau în calcul prima şi ultima oră a termenului.

Art. 2.556. Prezumţia efectuării în termen a actelor. Actele de orice fel se socotesc făcute în termen, dacă înscrisurile care le constată au fost predate oficiului poştal sau telegrafic cel mai târziu în ultima zi a termenului, până la ora când încetează în mod obişnuit activitatea la acel oficiu.

Legea de aplicare: Art. 205[2]. Dispoziţiile art. 2.556 se aplică în cazul în care înscrisurile au fost predate prin scrisoare recomandată la oficiul poştal sau telegrafic ori la un serviciu de curierat rapid sau la un serviciu specializat de comunicare, înfiinţate potrivit legii.

CARTEA A VII-A. DISPOZIȚII DE DREPT INTERNAȚIONAL PRIVAT[1]

Titlul I. Dispoziții generale

Art. 2.557. Obiectul reglementării. (1) Prezenta carte cuprinde norme pentru determinarea legii aplicabile unui raport de drept internațional privat.

(2) În înțelesul prezentei cărți, raporturile de drept internațional privat sunt raporturile civile, comerciale, precum şi alte raporturi de drept privat cu element de extraneitate.

(3) Dispozițiile prezentei cărți sunt aplicabile în măsura în care convențiile internaționale la care România este parte, dreptul Uniunii Europene sau dispozițiile din legile speciale nu stabilesc o altă reglementare. *[**R.A.:** art. 1 şi art. 10 din Legea nr. 105/1992]*

Legea de aplicare: ► Art. 207. (1) Dispozițiile cărții a VII-a „Dispoziții de drept internațional privat" a Codului civil se aplică numai în cauzele deduse instanței judecătoreşti sau autorității competente după data intrării în vigoare a Codului civil, având ca obiect raporturi juridice cu elemente de extraneitate, indiferent de data şi locul încheierii actelor ori producerii sau săvârşirii faptelor generatoare ale respectivelor raporturi juridice. (2) În cazul raporturilor de drept internațional privat stabilite anterior intrării în vigoare a Codului civil, competența legii determinate potrivit alin. (1) poate fi înlăturată dacă aplicarea sa conduce la consecințe vădit injuste. (3) În cauzele privind raporturi cu elemente de extraneitate aflate pe rolul instanțelor judecătoreşti sau al autorităților competente, legea aplicabilă se determină conform normelor de drept internațional privat aplicabile până la data intrării în vigoare a Codului civil. (4) Dispozițiile alin. (1) şi (2) se aplică în mod corespunzător ori de câte ori ar interveni o modificare a regulilor de drept internațional privat stabilite în cartea a VII-a a Codului civil. ► Art. 208. (1) Când dreptul substanțial aplicabil unor raporturi cu elemente de extraneitate, desemnat de părți sau, după caz, de autorul actului unilateral, conform dispozițiilor cărții a VII-a a Codului civil, a cunoscut modificări până la data aplicării sale, se aplică normele pertinente ale acestuia în vigoare la data desemnării, în lipsă de prevederi contrare în cartea a VII-a a Codului civil. (2) Dacă în dreptul străin stabilit conform regulilor cărții a VII-a a Codului civil ca fiind dreptul aplicabil în cauză a avut loc o tranziție legislativă, normele de drept substanțial aplicabile în cauză se determină potrivit regulilor de drept tranzitoriu prevăzute în acest sistem de drept. (3) În cazurile de acceptare a retrimiterii, în condițiile prevăzute la art. 2.559 din Codul civil, regula de drept internațional privat străină este luată în considerare în forma şi conținutul existente la momentul identificării dreptului străin aplicabil. ► Art. 209. Dispozițiile art. 34 şi 35 din Legea nr. 105/1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat, cu completările ulterioare, sunt aplicabile până la data începerii aplicării Regulamentului (CE) nr. 4/2009 al Consiliului din 18 decembrie 2008 privind competența, legea aplicabilă, recunoaşterea şi executarea hotărârilor şi cooperarea în materie de obligații de întreținere, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 7 din 10 ianuarie 2009, respectiv

[1] Dispozițiile tranzitorii şi de punere în aplicare a cărții a VII-a sunt cuprinse în art. 207 şi art. 208 din Legea nr. 71/2011.

a începerii aplicării în Uniunea Europeană a Protocolului de la Haga din 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor alimentare.

Legislație conexă: ► art. 148 C. Rom.; ► Tratatul privind aderarea Bulgariei şi a României la Uniunea Europeană (M. Of. nr. 465 din 1 iunie 2005), intrat în vigoare la 1 ianuarie 2007, prin care Republica Bulgaria şi România au devenit membre ale Uniunii Europene, potrivit căruia, de la data aderării, dispozițiile tratatelor institutive, încheiate înainte de aderare, sunt obligatorii şi pentru statele noi membre, acestea aplicându-se în condițiile stabilite prin tratate şi prin actul de aderare; ► Convenția de la Roma din 19 iunie 1980 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale, la care România a aderat la 15 ianuarie 2008, prin Decizia Consiliului 2007/856/CE din 8 noiembrie 2007 (J.O. L 347 din 29 decembrie 2007); ► Convenția de la Haga privind competența, legea aplicabilă, recunoaşterea, executarea şi cooperarea cu privire la răspunderea părintească şi măsurile privind protecția copiilor, adoptată în 1996, intrată în vigoare la 28 decembrie 2007, ratificată de România prin Legea nr. 361/2007 (M. Of. nr. 895 din 12 decembrie 2007); ► Regulamentul (UE) 2019/1111 al Consiliului din 25 iunie 2019 privind competența, recunoaşterea şi executarea hotărârilor în materie matrimonială şi în materia răspunderii părinteşti şi privind răpirea internațională de copii (reformare) (J.O. L 178 din 2 iulie 2019); ► Regulamentul (CE) nr. 593/2008 al Parlamentului European şi al Consiliului din 17 iunie 2008 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale (Roma I) (J.O. L 177 din 4 iulie 2008); ► Regulamentul (CE) nr. 864/2007 al Parlamentului European şi al Consiliului din 11 iulie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor necontractuale (Roma II) (J.O. L 199 din 31 iulie 2007); ► Regulamentul (CE) nr. 4/2009 al Consiliului din 18 decembrie 2009 privind competența, legea aplicabilă, recunoaşterea şi executarea hotărârilor şi cooperarea în materie de obligații de întreținere (J.O. L 7 din 10 ianuarie 2009); ► Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European şi al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoaşterea şi executarea hotărârilor în materie civilă şi comercială (J.O. L 351 din 20 decembrie 2012); ► Regulamentul (UE) nr. 2016/1103 al Consiliului din 24 iunie 2016 de punere în aplicare a unei cooperări consolidate în domeniul competenței, al legii aplicabile şi al recunoaşterii şi executării hotărârilor judecătoreşti în materia regimurilor matrimoniale (J.O. L 183 din 8 iulie 2016); ► Regulamentul (UE) nr. 2016/1104 al Consiliului din 24 iunie 2016 de punere în aplicare a unei cooperări consolidate în domeniul competenței, al legii aplicabile şi al recunoaşterii şi executării hotărârilor judecătoreşti în materia efectelor patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate (J.O. L 183 din 8 iulie 2016).

Art. 2.558. Calificarea. (1) Când determinarea legii aplicabile depinde de calificarea ce urmează să fie dată unei instituții de drept sau unui raport juridic, se ia în considerare calificarea juridică stabilită de legea română.

(2) În caz de retrimitere, calificarea se face după legea străină care a retrimis la legea română.

(3) Natura mobiliară sau imobiliară a bunurilor se determină potrivit legii locului unde acestea se află sau, după caz, sunt situate.

(4) Dacă legea română nu cunoaşte o instituție juridică străină sau o cunoaşte sub o altă denumire ori cu un alt conținut, se poate lua în considerare calificarea juridică făcută de legea străină.

(5) Cu toate acestea, când părțile au determinat ele însele înțelesul noțiunilor dintr-un act juridic, calificarea acestor noțiuni se face după voința părților. *[**R.A.:** art. 3 şi art. 50 din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.559. Retrimiterea. (1) Legea străină cuprinde dispozițiile de drept material, inclusiv normele conflictuale, cu excepția unor dispoziții contrare.

(2) Dacă legea străină retrimite la dreptul român sau la dreptul altui stat, se aplică legea română, dacă nu se prevede în mod expres altfel.

(3) Prin excepție de la prevederile alin. (1), legea străină nu cuprinde şi normele ei conflictuale în cazul în care părțile au ales legea străină aplicabilă, în cazul legii străine aplicabile formei actelor juridice şi obligațiilor extracontractuale, precum şi în alte cazuri speciale prevăzute de convențiile internaționale la care România este parte, de dreptul Uniunii Europene sau de lege. *[**R.A.:** art. 4 din Legea nr. 105/1992]*

Legislație conexă: Regulamentul (CE) nr. 864/2007 al Parlamentului European şi al Consiliului din 11 iulie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor necontractuale (Roma II) (J.O. L 199 din 31 iulie 2007).

Art. 2.560. Sistemele plurilegislative. Dacă legea străină aparține unui stat în care coexistă mai multe sisteme legislative, dreptul acelui stat determină dispozițiile legale aplicabile, iar în lipsă, se aplică sistemul legislativ din cadrul acelui stat care prezintă cele mai strânse legături cu raportul juridic. *[**R.A.:** art. 5 din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.561. Reciprocitatea. (1) Aplicarea legii străine este independentă de condiția reciprocității.

(2) Dispozițiile speciale prin care se cere condiția reciprocității în anumite materii rămân aplicabile. Îndeplinirea condiției reciprocității de fapt este prezumată până la dovada contrară care se stabileşte de Ministerul Justiției, prin consultare cu Ministerul Afacerilor Externe. *[**R.A.:** art. 6 din Legea nr. 105/1992]*

Legislație conexă: ▶ art. 6 din Legea nr. 312/2005 privind dobândirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor de către cetățenii străini şi apatrizi, precum şi de către persoanele juridice străine (M. Of. nr. 1008 din 14 noiembrie 2005); ▶ art. 11 din Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară (M. Of. nr. 1104 din 16 noiembrie 2022); ▶ art. 2 şi art. 14 din Legea nr. 189/2003 privind asistența judiciară internațională în materie civilă şi comercială (republicată în M. Of. nr. 392 din 4 iunie 2015); ▶ art. 13 din Legea nr. 184/2001 privind organizarea şi exercitarea profesiei de arhitect (republicată în M. Of. nr. 470 din 26 iunie 2014); ▶ art. 4 alin. (5) din Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă (republicată în M. Of. nr. 339 din 18 mai 2012); ▶ art. 50 alin. (4) din O.U.G. nr. 194/2002 privind regimul juridic al străinilor (republicată în M. Of. nr. 421 din 5 iunie 2008); ▶ Cartea a VII-a – „Procesul civil internațional" – din Codul de procedură civilă.

Art. 2.562. Conținutul legii străine. (1) Conținutul legii străine se stabileşte de instanța judecătorească prin atestări obținute de la organele statului care au edictat-o, prin avizul unui expert sau printr-un alt mod adecvat.

(2) Partea care invocă o lege străină poate fi obligată să facă dovada conținutului ei.

(3) În cazul imposibilității de a stabili, într-un termen rezonabil, conținutul legii străine, se aplică legea română. *[**R.A.:** art. 7 din Legea nr. 105/1992]*

Legislație conexă: ▶ art. 6 CEDO; ▶ Convenția europeană în domeniul informării asupra dreptului străin, semnată la Londra la 7 iunie 1968, şi Protocolul adițional la convenție, semnat la Strasbourg la 15 martie 1978, la care România a aderat prin H.G. nr. 153/1991 (M. Of. nr. 63 din 26 martie 1991); ▶ Convenția privind notificarea şi comunicarea în străinătate a actelor judiciare şi extrajudiciare în materie civilă sau comercială, semnată la Haga 15 noiembrie 1965, la care România a aderat prin Legea nr. 124/2003 (M. Of. nr. 265 din 16 aprilie 2003); ▶ Convenția privind obținerea de probe în străinătate în materie

civilă sau comercială, adoptată la Haga la 18 martie 1970, la care România a aderat prin Legea nr. 175/2003 (M. Of. nr. 331 din 15 mai 2003); ▶ Convenția privind facilitarea accesului internațional la justiție, încheiată la Haga la 25 octombrie 1980, la care România a aderat prin Legea nr. 215/2003 (M. Of. nr. 375 din 2 iunie 2003); ▶ Regulamentul (CE) nr. 1206/2001 al Consiliului din 28 mai 2001 privind cooperarea între instanțele statelor membre în domeniul obținerii de probe în materie civilă sau comercială (J.O. L 174 din 27 iunie 2001); ▶ art. 252-253 CPC.

Art. 2.563. Interpretarea şi aplicarea legii străine. Legea străină se interpretează şi se aplică potrivit regulilor de interpretare şi aplicare existente în sistemul de drept căruia îi aparține.

Art. 2.564. Înlăturarea aplicării legii străine. (1) Aplicarea legii străine se înlătură dacă încalcă ordinea publică de drept internațional privat român sau dacă legea străină respectivă a devenit competentă prin fraudarea legii române. În cazul înlăturării aplicării legii străine, se aplică legea română.

(2) Aplicarea legii străine încalcă ordinea publică de drept internațional privat român în măsura în care ar conduce la un rezultat incompatibil cu principiile fundamentale ale dreptului român ori ale dreptului Uniunii Europene şi cu drepturile fundamentale ale omului. *[**R.A.:** art. 8 din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.565. Înlăturarea excepțională a legii aplicabile. (1) În mod excepțional, aplicarea legii determinate potrivit prezentei cărți poate fi înlăturată dacă, datorită circumstanțelor cauzei, raportul juridic are o legătură foarte îndepărtată cu această lege. În acest caz, se aplică legea cu care raportul juridic prezintă cele mai strânse legături.

(2) Dispozițiile alin. (1) nu sunt aplicabile în cazul legilor privind starea civilă sau capacitatea persoanei, precum şi atunci când părțile au ales legea aplicabilă.

Art. 2.566. Normele de aplicație imediată. (1) Dispozițiile imperative prevăzute de legea română pentru reglementarea unui raport juridic cu element de extraneitate se aplică în mod prioritar. În acest caz, nu sunt incidente prevederile prezentei cărți privind determinarea legii aplicabile.

(2) Pot fi aplicate direct şi dispozițiile imperative prevăzute de legea altui stat pentru reglementarea unui raport juridic cu element de extraneitate, dacă raportul juridic prezintă strânse legături cu legea acelui stat, iar interesele legitime ale părților o impun. În acest caz, vor fi avute în vedere obiectul şi scopul acestor dispoziții, precum şi consecințele care decurg din aplicarea sau neaplicarea lor.

Legislație conexă: art. 4 alin. (5) din Convenția de la Roma din 19 iunie 1980 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale, la care România a aderat la 15 ianuarie 2008, prin Decizia Consiliului 2007/856/CE din 8 noiembrie 2007 (J.O. L 347 din 29 decembrie 2007).

Art. 2.567. Recunoaşterea drepturilor câştigate. Drepturile câştigate în țară străină sunt respectate în România, cu excepția cazului în care sunt contrare ordinii publice în dreptul internațional privat român. *[**R.A.:** art. 9 din Legea nr. 105/1992]*

Legislație conexă: art. 6 din Codul bunei administrații, aprobat prin Recomandarea CM/REC din 20 iunie 2007 a Comitetului Miniştrilor al Consiliului Europei.

Art. 2.568. Legea națională. (1) Legea națională este legea statului a cărui cetățenie o are persoana fizică sau, după caz, legea statului a cărui naționalitate o are persoana juridică.

(2) Dacă persoana are mai multe cetățenii, se aplică legea aceluia dintre state a cărui cetățenie o are şi de care este cel mai strâns legată, în special prin reşedința sa obişnuită.

(3) În cazul persoanei care nu are nicio cetățenie, trimiterea la legea națională este înțeleasă ca fiind făcută la legea statului unde are reşedința obişnuită.

(4) Prevederile alin. (3) sunt aplicabile şi în cazul refugiaților, potrivit dispozițiilor speciale şi convențiilor internaționale la care România este parte. *[**R.A.:** art. 12 din Legea nr. 105/1992]*

Legislație conexă: ▶ Convenția privind statutul refugiaților, încheiată la Geneva la 28 iulie 1951, precum şi Protocolul privind statutul refugiaților, încheiat la New York la 31 ianuarie 1967, la care România a aderat prin Legea nr. 46/1991 (M. Of. nr. 148 din 17 iulie 1991); ▶ Regulamentul (CE) nr. 862/2007 al Parlamentului European şi al Consiliului din 11 iulie 2007 privind statisticile comunitare din domeniul migrației şi protecției internaționale şi de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 311/76 al Consiliului privind elaborarea de statistici cu privire la lucrătorii străini (J.O. L 199 din 31 iulie 2007); ▶ Directiva 2011/95/UE a Parlamentului European şi a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară şi la conținutul protecției acordate (J.O. L 337 din 20 decembrie 2011); ▶ Legea nr. 122/2006 privind azilul în România (M. Of. nr. 428 din 18 mai 2006); ▶ O.U.G. nr. 194/2002 privind regimul juridic al străinilor (republicată în M. Of. nr. 421 din 5 iunie 2008); ▶ O.U.G. nr. 102/2005 privind libera circulație pe teritoriul României a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene, Spațiului Economic European şi a cetățenilor Confederației Elvețiene (republicată în M. Of. nr. 744 din 2 noiembrie 2011).

Art. 2.569. Determinarea şi proba cetățeniei. Determinarea şi proba cetățeniei se fac în conformitate cu legea statului a cărui cetățenie se invocă. *[**R.A.:** art. 12 alin. (1) teza a II-a din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.570. Determinarea şi proba reşedinței obişnuite. (1) În sensul prezentei cărți, reşedința obişnuită a persoanei fizice este în statul în care persoana îşi are locuința principală, chiar dacă nu a îndeplinit formalitățile legale de înregistrare. Reşedința obişnuită a unei persoane fizice acționând în exercițiul activității sale profesionale este locul unde această persoană are stabilimentul său principal.

(2) Pentru determinarea locuinței principale vor fi avute în vedere acele circumstanțe personale şi profesionale care indică legături durabile cu statul respectiv sau intenția de a stabili asemenea legături.

(3) Reşedința obişnuită a persoanei juridice este în statul în care aceasta îşi are stabilimentul principal.

(4) Stabilimentul principal al unei persoane juridice este locul unde aceasta şi-a stabilit administrația centrală.

(5) Dovada reşedinței obişnuite se poate face cu orice mijloace de probă.

Legislație conexă: ► art. 2 alin. (1) lit. a) din Regulamentul (CE) nr. 862/2007 al Parlamentului European şi al Consiliului din 11 iulie 2007 privind statisticile comunitare din domeniul migrației şi protecției internaționale şi de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 311/76 al Consiliului privind elaborarea de statistici cu privire la lucrătorii străini (J.O. L 199 din 31 iulie 2007); ► anexa la Regulamentul (CE) nr. 1201/2009 al Comisiei din 30 noiembrie 2009 de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 763/2008 al Parlamentului European şi al Consiliului privind recensământul populației şi al locuințelor în ceea ce priveşte specificațiile tehnice pentru tematici şi pentru defalcarea lor (J.O. L 329 din 15 decembrie 2009); ► Regulamentul (UE) 2019/1111 al Consiliului din 25 iunie 2019 privind competența, recunoaşterea şi executarea hotărârilor în materie matrimonială şi în materia răspunderii părinteşti şi privind răpirea internațională de copii (reformare) (J.O. L 178 din 2 iulie 2019).

Art. 2.571. Naționalitatea persoanei juridice. (1) Persoana juridică are naționalitatea statului pe al cărui teritoriu şi-a stabilit, potrivit actului constitutiv, sediul social.

(2) Dacă există sedii în mai multe state, determinant pentru a identifica naționalitatea persoanei juridice este sediul real.

(3) Prin *sediu real* se înțelege locul unde se află centrul principal de conducere şi de gestiune a activității statutare, chiar dacă hotărârile organului respectiv sunt adoptate potrivit directivelor transmise de acționari sau asociați din alte state.

(4) Cu toate acestea, dacă dreptul străin astfel determinat retrimite la dreptul statului în conformitate cu care a fost constituită persoana juridică, este aplicabil dreptul acestui din urmă stat. *[**R.A.:** art. 40 din Legea nr. 105/1992]*

Legislație conexă: art. 1 alin. (2) LSC.

Titlul II. Conflicte de legi

Capitolul I. Persoane

Secțiunea 1. Persoana fizică

Art. 2.572. Legea aplicabilă stării civile şi capacității. (1) Starea civilă şi capacitatea persoanei fizice sunt cârmuite de legea sa națională, dacă prin dispoziții speciale nu se prevede altfel.

(2) Incapacitățile speciale referitoare la un anumit raport juridic sunt supuse legii aplicabile acelui raport juridic. *[**R.A.:** art. 11 din Legea nr. 105/1992]*

Legislație conexă: ► art. 1 alin. (2) lit. a) din Convenția privind competența judiciară, recunoaşterea şi executarea hotărârilor în materie civilă şi comercială (J.O. L 339 din 21 decembrie 2007); ► anexa la Regulamentul (CE) nr. 1201/2009 al Comisiei din 30 noiembrie 2009 de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 763/2008 al Parlamentului European şi al Consiliului privind recensământul populației şi al locuințelor în ceea ce priveşte specificațiile tehnice pentru tematici şi pentru defalcarea lor (J.O. L 329 din 15 decembrie 2009); ► art. 1 alin. (4) din Regulamentul (UE) 2019/1111 al Consiliului din 25 iunie 2019 privind competența, recunoaşterea şi executarea hotărârilor în materie matrimonială şi în materia răspunderii părinteşti şi privind răpirea internațională de copii (reformare) (J.O. L 178 din 2 iulie 2019).

Art. 2.573. Începutul şi încetarea personalităţii. Începutul şi încetarea personalităţii sunt determinate de legea naţională a fiecărei persoane. *[**R.A.:** art. 13 din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.574. Declararea judecătorească a morţii. Declararea morţii, stabilirea decesului şi a datei prezumate a morţii, precum şi prezumţia că cel dispărut este în viaţă sunt cârmuite de ultima lege naţională a persoanei dispărute. Dacă această lege nu poate fi identificată, se aplică legea română. *[**R.A.:** art. 16 din Legea nr. 105/1992]*

Legislaţie conexă: art. 944-951 CPC.

Art. 2.575. Dobândirea majoratului. Schimbarea legii naţionale a persoanei nu aduce atingere majoratului dobândit potrivit legii aplicabile la momentul dobândirii. *[**R.A.:** art. 15 din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.576. Numele. (1) Numele persoanei este cârmuit de legea sa naţională.

(2) Cu toate acestea, stabilirea numelui copilului la naştere este cârmuită, la alegere, fie de legea statului a cărui cetăţenie comună o au atât părinţii, cât şi copilul, fie de legea statului unde copilul s-a născut şi locuieşte de la naştere.

(3) Ocrotirea împotriva actelor de încălcare a dreptului la nume, săvârşite în România, este asigurată potrivit legii române. *[**R.A.:** art. 14 din Legea nr. 105/1992]*

Legislaţie conexă: ▶ art. 8 CEDO; ▶ art. 7 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (J.O. C 202 din 7 iunie 2016); ▶ Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă (republicată în M. Of. nr. 339 din 18 mai 2012).

Art. 2.577. Drepturile inerente fiinţei umane. Existenţa şi conţinutul drepturilor inerente fiinţei umane sunt supuse legii naţionale a persoanei fizice.

Legislaţie conexă: ▶ art. 6 din Tratatul privind Uniunea Europeană (J.O. C 202 din 7 iunie 2016); ▶ art. 20 şi art. 148 C. Rom.

Art. 2.578. Legea aplicabilă ocrotirii majorului. (1) Măsurile de ocrotire a persoanei cu capacitate deplină de exerciţiu sunt supuse legii statului unde aceasta îşi are reşedinţa obişnuită la data instituirii tutelei sau la data luării unei alte măsuri de ocrotire.

(2) În mod excepţional, în măsura în care este necesar pentru ocrotirea persoanei fizice, autoritatea competentă poate să aplice sau să ia în considerare legea altui stat, cu care situaţia juridică prezintă cele mai strânse legături.

(3) Legea prevăzută la alin. (1) guvernează şi existenţa, întinderea, modificarea şi stingerea puterii de reprezentare încredinţate de persoana cu capacitate deplină de exerciţiu, pentru situaţia în care nu se va putea îngriji de interesele sale. Aceasta poate însă alege una dintre următoarele legi:

a) legea naţională;

b) legea unei reşedinţe obişnuite anterioare;

c) legea statului unde sunt situate bunurile, în ceea ce priveşte măsurile de ocrotire cu privire la bunuri.

(4) Măsurile ce se iau cu privire la persoana ocrotită ori bunurile sale sunt supuse legii statului ale cărui autorități îndrumă şi supraveghează exercitarea ocrotirii de către cei în drept. *[**R.A.:** art. 38 din Legea nr. 105/1992]*

Legislație conexă: ▶ Convenția de Haga din 19 octombrie 1996 privind competența, legea aplicabilă, recunoaşterea, executarea şi cooperarea în materia responsabilității părinteşti şi a măsurilor de protecție a copiilor, semnată de România la 15 noiembrie 2006 şi ratificată prin Legea nr. 361/2007 (M. Of. nr. 895 din 28 decembrie 2007); ▶ Convenția de la Haga din 13 aprilie 2000 (România nu este parte la această Convenție) (http://www.hcch.net).

Art. 2.579. Ocrotirea terților. (1) Persoana care, potrivit legii naționale, este lipsită de capacitate sau are capacitate de exercițiu restrânsă nu poate să opună această cauză de nevaliditate celui care, de bună-credință la momentul încheierii actului şi conform legii locului unde actul a fost încheiat, a considerat-o ca fiind deplin capabilă. Această regulă nu se aplică actelor juridice referitoare la familie, moştenire şi la drepturi reale asupra imobilelor situate în alt stat decât cel al locului încheierii actului.

(2) De asemenea, lipsa calității de reprezentant, stabilită potrivit legii aplicabile ocrotirii persoanei fizice, nu poate fi opusă terțului care cu bună-credință s-a încrezut în această calitate, potrivit legii locului unde actul a fost întocmit, dacă actul a fost încheiat între prezenți şi pe teritoriul aceluiaşi stat. *[**R.A.:** art. 17 din Legea nr. 105/1992]*

Secțiunea a 2-a. Persoana juridică

Art. 2.580. Legea aplicabilă statutului organic. (1) Statutul organic al persoanei juridice este cârmuit de legea sa națională.

(2) Statutul organic al sucursalei înființate de către persoana juridică într-o altă țară este supus legii naționale a acesteia.

(3) Statutul organic al filialei este supus legii statului pe al cărui teritoriu şi-a stabilit propriul sediu, independent de legea aplicabilă persoanei juridice care a înființat-o. *[**R.A.:** art. 41 din Legea nr. 105/1992]*

Legislație conexă: art. 1 alin. (2) lit. e) din Convenția de la Roma din 19 iunie 1980 privind legea aplicabilă obligațiilor contractuale, la care România a aderat la 15 ianuarie 2008, prin Decizia Consiliului 2007/856/CE din 8 noiembrie 2007 (J.O. L 347 din 29 decembrie 2007).

Art. 2.581. Domeniul de aplicare a legii naționale. Legea statutului organic al persoanei juridice cârmuieşte îndeosebi:

a) capacitatea acesteia;

b) modul de dobândire şi de pierdere a calității de asociat;

c) drepturile şi obligațiile ce decurg din calitatea de asociat;

d) modul de alegere, competențele şi funcționarea organelor de conducere ale persoanei juridice;

e) reprezentarea acesteia prin intermediul organelor proprii;

f) răspunderea persoanei juridice şi a organelor ei față de terți;

g) modificarea actelor constitutive;

h) dizolvarea şi lichidarea persoanei juridice. *[**R.A.:** art. 42 din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.582. Recunoaşterea persoanelor juridice străine. (1) Persoanele juridice străine cu scop lucrativ, valabil constituite în statul a cărui naționalitate o au, sunt recunoscute de plin drept în România.

(2) Persoanele juridice străine fără scop lucrativ pot fi recunoscute în România, pe baza aprobării prealabile a Guvernului, prin hotărâre judecătorească, sub condiția reciprocității, dacă sunt valabil constituite în statul a cărui naționalitate o au, iar scopurile statutare pe care le urmăresc nu contravin ordinii sociale şi economice din România.

(3) Hotărârea de recunoaştere se publică în Monitorul Oficial al României şi într-un ziar central şi este supusă apelului în termen de 60 de zile de la data ultimei publicări.

(4) Apelul poate fi exercitat de orice persoană interesată pentru neîndeplinirea oricăreia dintre condițiile prevăzute la alin. (2). *[**R.A.:** art. 43 din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.583. Efectele recunoaşterii persoanelor juridice străine. (1) O persoană juridică străină care este recunoscută beneficiază de toate drepturile care decurg din legea statutului ei organic, în afară de cele pe care statul care face recunoaşterea le refuză prin dispozițiile sale legale.

(2) Persoana juridică străină recunoscută în România îşi desfăşoară activitatea pe teritoriul țării în condițiile stabilite de legea română referitoare la exercitarea activităților economice, sociale, culturale sau de altă natură. *[**R.A.:** art. 44-45 din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.584. Legea aplicabilă fuziunii persoanelor juridice. Fuziunea unor persoane juridice de naționalități diferite poate fi realizată dacă sunt îndeplinite cumulativ condițiile prevăzute de legile naționale aplicabile statutului lor organic. *[**R.A.:** art. 46 din Legea nr. 105/1992]*

Capitolul II. Familia

Secțiunea 1. Căsătoria

§1. Încheierea căsătoriei

Art. 2.585. Legea aplicabilă promisiunii de căsătorie. (1) Condițiile de fond cerute pentru încheierea promisiunii de căsătorie sunt determinate de legea națională a fiecăruia dintre viitorii soți la data încheierii promisiunii.

(2) Efectele promisiunii de căsătorie, precum şi consecințele încălcării ei sunt guvernate de una dintre următoarele legi, în ordine:

a) legea reşedinței obişnuite comune a viitorilor soți la data promisiunii de căsătorie;

b) legea națională comună a viitorilor soți, când aceştia nu au reşedința obişnuită în acelaşi stat;

c) legea română, în lipsa legii naționale comune.

Art. 2.586. Legea aplicabilă condițiilor de fond ale căsătoriei. (1) Condițiile de fond cerute pentru încheierea căsătoriei sunt determinate de legea națională a fiecăruia dintre viitorii soți la momentul celebrării căsătoriei.

(2) Dacă una dintre legile străine astfel determinată prevede un impediment la căsătorie care, potrivit dreptului român, este incompatibil cu libertatea de a încheia o căsătorie, acel impediment va fi înlăturat ca inaplicabil în cazul în care unul dintre viitorii soți este cetățean român şi căsătoria se încheie pe teritoriul României. *[**R.A.:** art. 18 din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.587. Legea aplicabilă formalităților căsătoriei. (1) Forma încheierii căsătoriei este supusă legii statului pe teritoriul căruia se celebrează.

(2) Căsătoria care se încheie în fața agentului diplomatic sau a funcționarului consular al României în statul în care acesta este acreditat este supusă formalităților prevăzute de legea română. *[**R.A.:** art. 19 din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.588. Legea aplicabilă nulității căsătoriei. (1) Legea care reglementează cerințele legale pentru încheierea căsătoriei se aplică nulității căsătoriei şi efectelor acestei nulități.

(2) Nulitatea unei căsătorii încheiate în străinătate cu încălcarea condițiilor de formă poate fi admisă în România numai dacă sancțiunea nulității este prevăzută şi în legea română. *[**R.A.:** art. 24 din Legea nr. 105/1992]*

§2. Efectele căsătoriei

Art. 2.589. Legea aplicabilă efectelor generale ale căsătoriei. (1) Efectele generale ale căsătoriei sunt supuse legii reşedinței obişnuite comune a soților, iar în lipsă, legii cetățeniei comune a soților. În lipsa cetățeniei comune, se aplică legea statului pe teritoriul căruia căsătoria a fost celebrată.

(2) Legea determinată potrivit alin. (1) se aplică atât efectelor personale, cât şi efectelor patrimoniale ale căsătoriei pe care această lege le reglementează şi de la care soții nu pot deroga, indiferent de regimul matrimonial ales de aceştia.

(3) Prin excepție de la prevederile alin. (2), drepturile soților asupra locuinței familiei, precum şi regimul unor acte juridice asupra acestei locuințe sunt supuse legii locului unde aceasta este situată. *[**R.A.:** art. 20 din Legea nr. 105/1992]*

Legislație conexă: ► Regulamentul (UE) nr. 2016/1103 al Consiliului din 24 iunie 2016 de punere în aplicare a unei cooperări consolidate în domeniul competenței, al legii aplicabile şi al recunoaşterii şi executării hotărârilor judecătoreşti în materia regimurilor matrimoniale (J.O. L 183 din 8 iulie 2016); ► Regulamentul (UE) nr. 2016/1104 al Consiliului din 24 iunie 2016 de punere în aplicare a unei cooperări consolidate în domeniul competenței, al legii aplicabile şi al recunoaşterii şi executării hotărârilor judecătoreşti în materia efectelor patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate (J.O. L 183 din 8 iulie 2016); ► Decizia (UE) 2016/954 a Consiliului din 9 iunie 2016 de autorizare a unei cooperări consolidate în domeniul competenței, al legii aplicabile şi al recunoaşterii şi executării hotărârilor judecătoreşti privind regimurile patrimoniale ale cuplurilor internaționale, care includ atât regimurile matrimoniale, cât şi efectele patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate (J.O. L 159 din 16 iunie 2016).

Art. 2.590. Legea aplicabilă regimului matrimonial. (1) Legea aplicabilă regimului matrimonial este legea aleasă de soți.

(2) Ei pot alege:

a) legea statului pe teritoriul căruia unul dintre ei îşi are reşedinţa obişnuită la data alegerii;

b) legea statului a cărui cetăţenie o are oricare dintre ei la data alegerii;

c) legea statului unde îşi stabilesc prima reşedinţă obişnuită comună după celebrarea căsătoriei. *[**R.A.:** art. 21 din Legea nr. 105/1992]*

Legislaţie conexă: ► Regulamentul (UE) nr. 2016/1103 al Consiliului din 24 iunie 2016 de punere în aplicare a unei cooperări consolidate în domeniul competenţei, al legii aplicabile şi al recunoaşterii şi executării hotărârilor judecătoreşti în materia regimurilor matrimoniale (J.O. L 183 din 8 iulie 2016); ► Regulamentul (UE) nr. 2016/1104 al Consiliului din 24 iunie 2016 de punere în aplicare a unei cooperări consolidate în domeniul competenţei, al legii aplicabile şi al recunoaşterii şi executării hotărârilor judecătoreşti în materia efectelor patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate (J.O. L 183 din 8 iulie 2016); ► Decizia (UE) 2016/954 a Consiliului din 9 iunie 2016 de autorizare a unei cooperări consolidate în domeniul competenţei, al legii aplicabile şi al recunoaşterii şi executării hotărârilor judecătoreşti privind regimurile patrimoniale ale cuplurilor internaţionale, care includ atât regimurile matrimoniale, cât şi efectele patrimoniale ale parteneriatelor înregistrate (J.O. L 159 din 16 iunie 2016); ► Convenţia asupra legii aplicabile regimurilor matrimoniale, încheiată la Haga la 14 martie 1978, neratificată de România (http://www.hcch.net).

Art. 2.591. Convenţia de alegere a legii aplicabile regimului matrimonial. (1) Convenţia de alegere a legii aplicabile regimului matrimonial se poate încheia fie înainte de celebrarea căsătoriei, fie la momentul încheierii căsătoriei, fie în timpul căsătoriei.

(2) Condiţiile de formă ale convenţiei de alegere a legii aplicabile sunt cele prevăzute fie de legea aleasă pentru a guverna regimul matrimonial, fie de legea locului încheierii convenţiei de alegere. În toate cazurile, alegerea legii aplicabile trebuie să fie expresă şi constatată printr-un înscris semnat şi datat de soţi sau să rezulte în mod neîndoielnic din clauzele unei convenţii matrimoniale. Când legea română este aplicabilă, trebuie respectate exigenţele de formă stabilite de aceasta pentru validitatea convenţiei matrimoniale.

(3) Soţii pot alege oricând o altă lege aplicabilă regimului matrimonial, cu respectarea condiţiilor prevăzute la alin. (2). Legea nouă produce efecte numai pentru viitor, dacă soţii nu au dispus altfel, şi nu poate prejudicia, în niciun caz, drepturile terţilor.

Art. 2.592. Determinarea obiectivă a legii aplicabile regimului matrimonial. Dacă soţii nu au ales legea aplicabilă regimului lor matrimonial, acesta este supus legii aplicabile efectelor generale ale căsătoriei.

Art. 2.593. Domeniul legii aplicabile regimului matrimonial. (1) Legea aplicabilă regimului matrimonial reglementează:

a) condiţiile de validitate a convenţiei privind alegerea legii aplicabile, cu excepţia capacităţii;

b) admisibilitatea şi condiţiile de validitate ale convenţiei matrimoniale, cu excepţia capacităţii;

c) limitele alegerii regimului matrimonial;

d) posibilitatea schimbării regimului matrimonial şi efectele acestei schimbări;

e) conținutul patrimoniului fiecăruia dintre soți, drepturile soților asupra bunurilor, precum şi regimul datoriilor soților;

f) încetarea şi lichidarea regimului matrimonial, precum şi regulile privind împărțeala bunurilor comune.

(2) Cu toate acestea, formarea loturilor, precum şi atribuirea lor sunt supuse legii statului unde bunurile sunt situate la data partajului.

Art. 2.594. Legea aplicabilă condițiilor de formă ale convenției matrimoniale. Condițiile de formă cerute pentru încheierea convenției matrimoniale sunt cele prevăzute de legea aplicabilă regimului matrimonial sau cele prevăzute de legea locului unde aceasta se încheie.

Legislație conexă: art. 12 din Convenția asupra legii aplicabile regimurilor matrimoniale, încheiată la Haga la 14 martie 1978, neratificată de România (http://www.hcch.net).

Art. 2.595. Ocrotirea terților. (1) Măsurile de publicitate şi opozabilitatea regimului matrimonial față de terți sunt supuse legii aplicabile regimului matrimonial.

(2) Cu toate acestea, atunci când la data naşterii raportului juridic dintre un soț şi un terț aceştia aveau reşedința obişnuită pe teritoriul aceluiaşi stat, este aplicabilă legea acestui stat, cu excepția următoarelor cazuri:

a) au fost îndeplinite condițiile de publicitate sau de înregistrare prevăzute de legea aplicabilă regimului matrimonial;

b) terțul cunoştea, la data naşterii raportului juridic, regimul matrimonial sau l-a ignorat cu imprudență din partea sa;

c) au fost respectate regulile de publicitate imobiliară prevăzute de legea statului pe teritoriul căruia este situat imobilul.

Art. 2.596. Schimbarea reşedinței obişnuite sau a cetățeniei. (1) Legea reşedinței obişnuite comune sau legea cetățeniei comune a soților continuă să reglementeze efectele căsătoriei în cazul în care unul dintre ei îşi schimbă, după caz, reşedința obişnuită sau cetățenia.

(2) Dacă ambii soți îşi schimbă reşedința obişnuită sau, după caz, cetățenia, legea comună a noii reşedințe obişnuite sau a noii cetățenii se aplică regimului matrimonial numai pentru viitor, dacă soții nu au convenit altfel, şi, în niciun caz, nu poate prejudicia drepturile terților.

(3) Cu toate acestea, dacă soții au ales legea aplicabilă regimului matrimonial, ea rămâne aceeaşi, chiar dacă soții îşi schimbă reşedința obişnuită sau cetățenia. *[**R.A.**: art. 20 alin. (2) din Legea nr. 105/1992]*

§3. Desfacerea căsătoriei

Art. 2.597. Alegerea legii aplicabile divorțului. Soții pot alege de comun acord una dintre următoarele legi aplicabile divorțului:

a) legea statului pe teritoriul căruia soții au reşedința obişnuită comună la data convenției de alegere a legii aplicabile;

b) legea statului pe teritoriul căruia soții au avut ultima reşedință obişnuită comună, dacă cel puțin unul dintre ei mai locuieşte acolo la data convenției de alegere a legii aplicabile;

c) legea statului al cărui cetățean este unul dintre soți;
d) legea statului pe teritoriul căruia soții au locuit cel puțin 3 ani;
e) legea română. *[R.A.: art. 20 şi art. 22 din Legea nr. 105/1992]*

Legislație conexă: ► art. 3 din Regulamentul (UE) 2019/1111 al Consiliului din 25 iunie 2019 privind competența, recunoaşterea şi executarea hotărârilor în materie matrimonială şi în materia răspunderii părinteşti şi privind răpirea internațională de copii (reformare) (J.O. L 178 din 2 iulie 2019); ► art. 5 din Regulamentul (UE) nr. 1259/2010 al Consiliului din 20 decembrie 2010 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în domeniul legii aplicabile divorțului şi separării de corp (J.O. L 343 din 29 decembrie 2010); ► Decizia 2010/405 a Consiliului din 12 iulie 2010 de autorizare a unei forme de cooperare consolidată în domeniul legislației aplicabile divorțului şi separării de drept (J.O. L 189 din 22 iulie 2010).

Art. 2.598. Data convenției de alegere a legii aplicabile. (1) Convenția de alegere a legii aplicabile divorțului se poate încheia sau modifica cel mai târziu până la data sesizării autorității competente să pronunțe divorțul.

(2) Cu toate acestea, instanța judecătorească poate să ia act de acordul soților cel mai târziu până la primul termen de judecată la care părțile au fost legal citate.

Legislație conexă: alin. (20) al Preambulului din Regulamentul (UE) nr. 1259/2010 al Consiliului din 20 decembrie 2010 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în domeniul legii aplicabile divorțului şi separării de corp (J.O. L 343 din 29 decembrie 2010).

Art. 2.599. Forma convenției de alegere a legii aplicabile. Convenția de alegere a legii aplicabile divorțului trebuie încheiată în scris, semnată şi datată de soți.

Legislație conexă: art. 7 din Regulamentul (UE) nr. 1259/2010 al Consiliului din 20 decembrie 2010 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în domeniul legii aplicabile divorțului şi separării de corp (J.O. L 343 din 29 decembrie 2010).

Art. 2.600. Legea aplicabilă divorțului. (1) În lipsa alegerii legii de către soți, legea aplicabilă divorțului este:

a) legea statului pe teritoriul căruia soții au reşedința obişnuită comună la data introducerii cererii de divorț;

b) în lipsa reşedinței obişnuite comune, legea statului pe teritoriul căruia soții au avut ultima reşedință obişnuită comună, dacă cel puțin unul dintre soți mai are reşedința obişnuită pe teritoriul acestui stat la data introducerii cererii de divorț;

c) în lipsa reşedinței obişnuite a unuia din soți pe teritoriul statului unde aceştia au avut ultima reşedință obişnuită comună, legea cetățeniei comune a soților la data introducerii cererii de divorț;

d) în lipsa cetățeniei comune a soților, legea ultimei cetățenii comune a soților, dacă cel puțin unul dintre ei a păstrat această cetățenie la data introducerii cererii de divorț;

e) legea română, în toate celelalte cazuri.

(2) Dacă legea străină, astfel determinată, nu permite divorțul ori îl admite în condiții deosebit de restrictive, se aplică legea română, în cazul în care unul dintre

soți este, la data cererii de divorț, cetățean român sau are reşedința obişnuită în România.

(3) Prevederile alin. (2) sunt aplicabile şi în cazul în care divorțul este cârmuit de legea aleasă de soți. *[**R.A.:** art. 22 din Legea nr. 105/1992]*

Legislație conexă: art. 8 din Regulamentul (UE) nr. 1259/2010 al Consiliului din 20 decembrie 2010 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în domeniul legii aplicabile divorțului şi separării de corp (J.O. L 343 din 29 decembrie 2010).

Art. 2.601. Recunoaşterea divorțului prin denunțare unilaterală. Actul întocmit în străinătate prin care se constată voința unilaterală a bărbatului de a desface căsătoria, fără ca legea străină aplicabilă să recunoască femeii un drept egal, nu poate fi recunoscut în România, cu excepția situației când sunt îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

a) actul a fost întocmit cu respectarea tuturor condițiilor de fond şi de formă prevăzute de legea străină aplicabilă;

b) femeia a acceptat în mod liber şi neechivoc această modalitate de desfacere a căsătoriei;

c) nu există niciun alt motiv de refuz al recunoaşterii pe teritoriul României a hotărârii prin care s-a încuviințat desfacerea căsătoriei în această modalitate.

Art. 2.602. Legea aplicabilă separației de corp. Legea care cârmuieşte divorțul se aplică în mod corespunzător şi separației de corp. *[**R.A.:** art. 23 din Legea nr. 105/1992]*

Legislație conexă: Regulamentul (UE) nr. 1259/2010 al Consiliului din 20 decembrie 2010 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în domeniul legii aplicabile divorțului şi separării de corp (J.O. L 343 din 29 decembrie 2010).

Secțiunea a 2-a. Filiația

§1. Filiația copilului din căsătorie

Art. 2.603. Legea aplicabilă. (1) Filiația copilului din căsătorie se stabileşte potrivit legii care, la data când s-a născut, cârmuieşte efectele generale ale căsătoriei părinților săi.

(2) Dacă, înainte de naşterea copilului, căsătoria părinților a încetat sau a fost desfăcută, se aplică legea care, la data încetării sau desfacerii, îi cârmuia efectele.

(3) Legea arătată se aplică, de asemenea, tăgăduirii paternității copilului născut din căsătorie, precum şi dobândirii numelui de către copil. *[**R.A.:** art. 25 şi art. 26 lit. a) şi b) din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.604. Legitimarea copilului. În cazul în care părinții sunt în drept să procedeze la legitimarea prin căsătorie subsecventă a copilului născut anterior, condițiile cerute în acest scop sunt cele prevăzute de legea care se aplică efectelor generale ale căsătoriei. *[**R.A.:** art. 27 din Legea nr. 105/1992]*

§2. Filiația copilului din afara căsătoriei

Art. 2.605. Legea aplicabilă. (1) Filiația copilului din afara căsătoriei se stabileşte potrivit legii naționale a copilului de la data naşterii. Dacă copilul are mai multe cetățenii, altele decât cea română, se aplică legea cetățeniei care îi este cea mai favorabilă.

(2) Legea prevăzută la alin. (1) se aplică îndeosebi recunoaşterii filiației şi efectelor ei, precum şi contestării recunoaşterii filiației. *[**R.A.:** art. 28 din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.606. Răspunderea tatălui. Dreptul mamei de a cere tatălui copilului din afara căsătoriei să răspundă pentru cheltuielile din timpul sarcinii şi pentru cele prilejuite de naşterea copilului este supus legii naționale a mamei. *[**R.A.:** art. 29 din Legea nr. 105/1992]*

§3. Adopția

Art. 2.607. Legea aplicabilă condițiilor de fond. (1) Condițiile de fond cerute pentru încheierea adopției sunt stabilite de legea națională a adoptatorului şi a celui ce urmează să fie adoptat. Aceştia trebuie să îndeplinească şi condițiile care sunt obligatorii, pentru ambii, stabilite de fiecare dintre cele două legi naționale arătate.

(2) Condițiile de fond cerute soților care adoptă împreună sunt cele stabilite de legea care cârmuieşte efectele generale ale căsătoriei lor. Aceeaşi lege se aplică şi dacă unul dintre soți adoptă copilul celuilalt. *[**R.A.:** art. 30 din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.608. Legea aplicabilă efectelor adopției. Efectele adopției, precum şi relațiile dintre adoptator şi adoptat sunt guvernate de legea națională a adoptatorului, iar în cazul în care ambii soți sunt adoptatori, se aplică legea care guvernează efectele generale ale căsătoriei. Aceeaşi lege cârmuieşte şi desfacerea adopției. *[**R.A.:** art. 31 din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.609. Legea aplicabilă formei adopției. Forma adopției este supusă legii statului pe teritoriul căruia ea se încheie. *[**R.A.:** art. 32 din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.610. Legea aplicabilă nulității adopției. Nulitatea adopției este supusă, pentru condițiile de fond, legilor aplicabile condițiilor de fond, iar pentru nerespectarea condițiilor de formă, legii aplicabile formei adopției. *[**R.A.:** art. 33 din Legea nr. 105/1992]*

Secțiunea a 3-a. Autoritatea părintească. Protecția copiilor

Art. 2.611. Legea aplicabilă. Legea aplicabilă se stabileşte potrivit Convenției privind competența, legea aplicabilă, recunoaşterea, executarea şi cooperarea cu privire la răspunderea părintească şi măsurile privind protecția copiilor, adoptată la Haga la 19 octombrie 1996, ratificată prin Legea nr. 361/2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 895 din 28 decembrie 2007.

Secțiunea a 4-a. Obligația de întreținere

Art. 2.612. Legea aplicabilă. Legea aplicabilă obligației de întreținere se determină potrivit reglementărilor dreptului Uniunii Europene. *[**R.A.:** art. 34-35 din Legea nr. 105/1992]*

Legislație conexă: ► Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European şi al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoaşterea şi executarea hotărârilor în materie civilă şi comercială (J.O. L 351 din 20 decembrie 2012); ► art. 1 alin. (2) lit. g) din Regulamentul (UE) nr. 1259/2010 al Consiliului din 20 decembrie 2010 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în domeniul legii aplicabile divorțului şi separării de corp (J.O. L 343 din 29 decembrie 2010); ► art. 1 alin. (4) din Regulamentul (UE) 2019/1111 al Consiliului din 25 iunie 2019 privind competența, recunoaşterea şi executarea hotărârilor în materie matrimonială şi în materia răspunderii părinteşti şi privind răpirea internațională de copii (reformare) (J.O. L 178 din 2 iulie 2019).

Capitolul III. Bunurile

Secțiunea 1. Dispoziții generale

Art. 2.613. Legea aplicabilă bunurilor. (1) Posesia, dreptul de proprietate şi celelalte drepturi reale asupra bunurilor, inclusiv cele de garanții reale, sunt cârmuite de legea locului unde acestea sunt situate sau se află, afară numai dacă prin dispoziții speciale se prevede altfel.

(2) Platformele şi alte instalații durabile de exploatare a resurselor submarine situate pe platoul continental al unui stat sunt considerate, în înțelesul prezentului capitol, ca bunuri imobile. *[**R.A.:** art. 49 şi art. 51 din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.614. Legea aplicabilă patrimoniului de afectațiune. Legea aplicabilă unei mase patrimoniale afectate unei destinații speciale, profesionale sau de altă natură, este legea statului cu care această masă patrimonială are cele mai strânse legături.

Art. 2.615. Legea aplicabilă revendicării bunurilor mobile. (1) Revendicarea unui bun furat sau exportat ilegal este supusă, la alegerea proprietarului originar, fie legii statului pe teritoriul căruia se afla bunul la momentul furtului sau exportului, fie legii statului pe teritoriul căruia se află bunul la momentul revendicării.

(2) Cu toate acestea, dacă legea statului pe teritoriul căruia bunul se afla la momentul furtului sau exportului nu cuprinde dispoziții privind protecția terțului posesor de bună-credință, acesta poate invoca protecția pe care i-o conferă legea statului pe teritoriul căruia bunul se află la momentul revendicării.

(3) Prevederile alin. (1) şi (2) sunt aplicabile şi bunurilor furate sau exportate ilegal din patrimonial cultural național al unui stat.

Art. 2.616. Legea aplicabilă uzucapiunii mobiliare. (1) Uzucapiunea este cârmuită de legea statului unde bunul se afla la începerea termenului de posesie, prevăzut în acest scop.

(2) În cazul în care bunul a fost adus într-un alt stat, unde se împlineşte durata termenului de uzucapiune, posesorul poate cere să se aplice legea acestui din urmă stat, dacă sunt reunite, cu începere de la data deplasării bunului în acel stat, toate condițiile cerute de menționata lege. *[**R.A.:** art. 145-146 din Legea nr. 105/1992]*

Secțiunea a 2-a. Bunurile mobile corporale

Art. 2.617. Legea aplicabilă. Constituirea, transmiterea sau stingerea drepturilor reale asupra unui bun care şi-a schimbat aşezarea sunt cârmuite de legea locului unde acesta se afla în momentul când s-a produs faptul juridic care a generat, a modificat sau a stins dreptul respectiv. *[**R.A.:** art. 52 din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.618. Legea aplicabilă bunului aflat în curs de transport. Bunul aflat în curs de transport este supus legii statului de unde a fost expediat, afară numai dacă:

a) părțile interesate au ales, prin acordul lor, o altă lege, care devine astfel aplicabilă;

b) bunul este depozitat într-un antrepozit sau pus sub sechestru în temeiul unor măsuri asigurătorii sau ca urmare a unei vânzări silite, în aceste cazuri fiind aplicabilă, pe perioada depozitului sau sechestrului, legea locului unde a fost reaşezat temporar;

c) bunul face parte dintre cele personale ale unui pasager, fiind în acest caz supus legii sale naționale. *[**R.A.:** art. 53 din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.619. Rezerva dreptului de proprietate. Condițiile şi efectele care decurg din rezerva dreptului de proprietate referitor la un bun destinat exportului sunt cârmuite, dacă părțile nu au convenit altfel, de legea statului exportator. *[**R.A.:** art. 54 din Legea nr. 105/1992]*

Secțiunea a 3-a. Mijloacele de transport

Art. 2.620. Legea aplicabilă. (1) Constituirea, transmiterea sau stingerea drepturilor reale asupra unui mijloc de transport sunt supuse:

a) legii pavilionului pe care îl arborează nava sau legii statului de înmatriculare a aeronavei;

b) legii aplicabile statutului organic al întreprinderii de transport pentru vehiculele feroviare şi rutiere din patrimoniul ei.

(2) Legea menționată la alin. (1) se aplică deopotrivă:

a) bunurilor aflate în mod durabil la bord, formându-i dotarea tehnică;

b) creanțelor care au ca obiect cheltuielile efectuate pentru asistența tehnică, întreținerea, repararea sau renovarea mijlocului de transport. *[**R.A.:** art. 55-56 din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.621. Domeniul de aplicare. Legea pavilionului navei sau statului de înmatriculare a aeronavei cârmuieşte îndeosebi:

a) puterile, competențele şi obligațiile comandantului navei sau aeronavei;

b) contractul de angajare a personalului navigant, dacă părțile nu au ales o altă lege;

c) răspunderea armatorului navei sau întreprinderii de transport aerian pentru faptele şi actele comandantului şi echipajului;

d) drepturile reale şi de garanție asupra navei sau aeronavei, precum şi formele de publicitate privitoare la actele prin care se constituie, se transmit şi se sting asemenea drepturi. *[**R.A.:** art. 140 din Legea nr. 105/1992]*

Secțiunea a 4-a. Titlurile de valoare

Art. 2.622. Legea aplicabilă titlurilor de valoare. (1) Emiterea de acțiuni sau obligațiuni, nominative sau la purtător, este supusă legii aplicabile statutului organic al persoanei juridice emitente.

(2) Condițiile şi efectele transmiterii unui titlu de valoare dintre cele menționate la alin. (1) sunt supuse:

a) legii aplicabile statutului organic al persoanei juridice emitente, cât priveşte titlul nominativ;

b) legii locului de plată a titlului la ordin;

c) legii locului unde se află titlul la purtător în momentul transmiterii, în raporturile dintre posesorii succesivi, precum şi dintre aceştia şi terțele persoane. *[**R.A.:** art. 57-58 din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.623. Legea aplicabilă titlului reprezentativ al mărfii. (1) Legea menționată expres în cuprinsul unui titlu de valoare stabileşte dacă acesta întruneşte condițiile spre a fi un titlu reprezentativ al mărfii pe care o specifică. În lipsa unei asemenea precizări, natura titlului se determină potrivit legii statului în care îşi are sediul întreprinderea emitentă.

(2) Dacă titlul reprezintă marfa, legea care i se aplică, în calitatea sa de bun mobil, potrivit alin. (1), cârmuieşte drepturile reale referitoare la marfa pe care o specifică. *[**R.A.:** art. 59 din Legea nr. 105/1992]*

Secțiunea a 5-a. Bunurile incorporale

Art. 2.624. Legea aplicabilă operelor de creație intelectuală. (1) Naşterea, conținutul şi stingerea drepturilor de autor asupra unei opere de creație intelectuală sunt supuse legii statului unde aceasta a fost pentru întâia oară adusă la cunoştința publicului prin publicare, reprezentare, expunere, difuzare sau în alt mod adecvat.

(2) Operele de creație intelectuală nedivulgate sunt supuse legii naționale a autorului. *[**R.A.:** art. 60 din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.625. Legea aplicabilă dreptului de proprietate industrială. Naşterea, conținutul şi stingerea dreptului de proprietate industrială sunt supuse legii statului unde s-a efectuat depozitul ori înregistrarea sau unde s-a depus cererea de depozit ori de înregistrare. *[**R.A.:** art. 61 din Legea nr. 105/1992]*

Legislație conexă: art. 8 din Regulamentul (CE) nr. 864/2007 al Parlamentului European şi al Consiliului din 11 iulie 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor necontractuale (Roma II) (J.O. L 199 din 31 iulie 2007).

Secțiunea a 6-a. Formele de publicitate

Art. 2.626. Legea aplicabilă. (1) Formele de publicitate, realizate în orice mod, referitoare la bunuri sunt supuse legii aplicabile la data şi locul unde se îndeplinesc, afară numai dacă prin dispoziții speciale se prevede altfel.

(2) Formele de publicitate, precum şi cele cu efect constitutiv de drepturi referitoare la un bun imobil sunt supuse legii statului unde acesta se găseşte situat,

chiar dacă temeiul juridic al naşterii, transmiterii, restrângerii sau stingerii dreptului real ori garanţiei reale s-a constituit prin aplicarea altei legi. *[**R.A.:** art. 64 şi art. 65 din Legea nr. 105/1992]*

Secţiunea a 7-a. Ipotecile mobiliare

Art. 2.627. Aplicarea legii locului unde se află bunul. Condiţiile de validitate, publicitatea şi efectele ipotecii mobiliare sunt supuse legii locului unde se află bunul la data încheierii contractului de ipotecă mobiliară. *[**R.A.:** art. 90 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.628. Aplicarea legii locului unde se află debitorul. (1) Prin excepţie de la prevederile art. 2.627, se aplică legea locului unde se află debitorul, în cazul:

a) unui bun mobil corporal care, potrivit destinaţiei sale, este utilizat în mai multe state, dacă prin dispoziţii speciale nu se prevede altfel;

b) unui bun mobil incorporal;

c) unui titlu de valoare negociabil care nu este în posesia creditorului. Cu toate acestea, în cazul acţiunilor, părţilor sociale şi obligaţiunilor se aplică legea statutului organic al emitentului, cu excepţia cazului în care aceste titluri de valoare sunt tranzacţionate pe o piaţă organizată, caz în care se aplică legea statului în care funcţionează piaţa respectivă.

(2) Se consideră că debitorul se află în statul în care acesta are reşedinţa obişnuită sau, după caz, sediul social la data încheierii contractului de ipotecă mobiliară. *[**R.A.:** art. 93 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.629. Legea aplicabilă în cazul resurselor naturale. Condiţiile de validitate, publicitatea şi efectele ipotecii asupra resurselor minerale, petrolului sau gazelor ori asupra unei creanţe rezultate din vânzarea acestora la sursă, care se naşte de la data extragerii bunurilor sau de la data la care sumele obţinute din vânzare sunt virate în cont, sunt supuse legii locului unde se află exploatarea. *[**R.A.:** art. 96 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.630. Situaţiile speciale privind legea aplicabilă publicităţii ipotecii mobiliare. (1) Ipoteca înregistrată potrivit legii locului unde se află bunul îşi conservă rangul de prioritate în alt stat, dacă au fost îndeplinite şi formele de publicitate prevăzute de legea acestui stat:

a) înainte să înceteze rangul de prioritate dobândit potrivit legii aplicabile la data constituirii ipotecii;

b) în termen de cel mult 60 de zile de la data la care bunul a intrat în statul respectiv sau în termen de cel mult 15 zile de la data la care creditorul a cunoscut acest fapt.

(2) Prevederile alin. (1) sunt aplicabile în mod corespunzător şi în cazul în care ipoteca a fost înregistrată potrivit legii locului unde se află debitorul. Termenele prevăzute la alin. (1) lit. b) se calculează, după caz, de la data la care debitorul îşi stabileşte reşedinţa obişnuită ori, după caz, sediul social în statul respectiv sau de la data la care creditorul a cunoscut acest fapt.

(3) Cu toate acestea, ipoteca mobiliară nu va fi opozabilă terţului care a dobândit cu titlu oneros un drept asupra bunului fără să fi cunoscut existenţa ipotecii mobiliare

şi mai înainte ca aceasta să fi devenit opozabilă potrivit alin. (1) şi (2). *[**R.A.:** art. 91 şi art. 94 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.631. Lipsa publicităţii în străinătate. (1) Dacă legea străină care reglementează rangul ipotecii mobiliare nu prevede formalităţi de publicitate şi bunul nu este în posesia creditorului, ipoteca mobiliară are rang inferior:

a) ipotecii asupra unei creanţe constând într-o sumă de bani plătibilă în România;

b) ipotecii asupra unui bun mobil corporal, care a fost constituită atunci când bunul se afla în România, sau asupra unui titlu negociabil.

(2) Cu toate acestea, ipoteca mobiliară îşi conservă rangul de prioritate, dacă este înregistrată, potrivit legii române, înaintea constituirii ipotecii menţionate la alin. (1) lit. a) sau b). *[**R.A.:** art. 95 din Legea nr. 99/1999, Titlul VI]*

Art. 2.632. Legea aplicabilă operaţiunilor asimilate ipotecilor mobiliare. (1) Dispoziţiile prezentei secţiuni referitoare la publicitate şi efectele acesteia sunt aplicabile, în mod corespunzător, ţinând seama de natura bunurilor mobile, şi operaţiunilor asimilate, potrivit legii, ipotecii mobiliare.

(2) Pentru determinarea legii aplicabile se ia în considerare data încheierii operaţiunii asimilate ipotecii mobiliare.

Capitolul IV. Moştenirea

Art. 2.633. Legea aplicabilă. Moştenirea este supusă legii statului pe teritoriul căruia defunctul a avut, la data morţii, reşedinţa obişnuită. *[**R.A.:** art. 66 din Legea nr. 105/1992]*

Legislaţie conexă: ▶ Regulamentul (UE) nr. 650/2012 al Parlamentului European şi al Consiliului din 4 iulie 2012 privind competenţa, legea aplicabilă, recunoaşterea şi executarea hotărârilor judecătoreşti şi acceptarea şi executarea actelor autentice în materie de succesiuni şi privind crearea unui certificat european de moştenitor (J.O. L 201 din 27 iulie 2012); ▶ Convenţia de la Haga din 1 august 1989 privind legea aplicabilă succesiunilor pentru cauză de moarte. Aceasta a fost semnată de Argentina, Luxemburg, Ţările de Jos şi Elveţia şi a fost ratificată de Ţările de Jos. Nu a intrat încă în vigoare (http://www.hcch.net); ▶ Convenţia de la Haga din 5 octombrie 1961 privind conflictul de legi în materia formei dispoziţiilor testamentare. A intrat în vigoare la 5 ianuarie 1964. În prezent sunt părţi la această convenţie 38 de state. România nu este parte la această convenţie (http://www.hcch.net).

Art. 2.634. Alegerea legii aplicabile. (1) O persoană poate să aleagă, ca lege aplicabilă moştenirii în ansamblul ei, legea statului a cărui cetăţenie o are.

(2) Existenţa şi validitatea consimţământului exprimat prin declaraţia de alegere a legii aplicabile sunt supuse legii alese pentru a cârmui moştenirea.

(3) Declaraţia de alegere a legii aplicabile trebuie să îndeplinească, în ceea ce priveşte forma, condiţiile unei dispoziţii pentru cauză de moarte. Tot astfel, modificarea sau revocarea de către testator a unei asemenea desemnări a legii aplicabile trebuie să îndeplinească, în ceea ce priveşte forma, condiţiile de modificare sau de revocare a unei dispoziţii pentru cauză de moarte. *[**R.A.:** art. 68 alin. (1) şi (2) din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.635. Legea aplicabilă formei testamentului. Întocmirea, modificarea sau revocarea testamentului sunt considerate valabile dacă actul respectă condițiile de formă aplicabile, fie la data când a fost întocmit, modificat sau revocat, fie la data decesului testatorului, conform oricăreia dintre legile următoare:

a) legea națională a testatorului;

b) legea reşedinței obişnuite a acestuia;

c) legea locului unde actul a fost întocmit, modificat sau revocat;

d) legea situației imobilului ce formează obiectul testamentului;

e) legea instanței sau a organului care îndeplineşte procedura de transmitere a bunurilor moştenite. *[**R.A.:** art. 68 alin. (3) din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.636. Domeniul de aplicare a legii moştenirii. Succesiunea vacantă. (1) Legea aplicabilă moştenirii stabileşte îndeosebi:

a) momentul şi locul deschiderii moştenirii;

b) persoanele cu vocație de a moşteni;

c) calitățile cerute pentru a moşteni;

d) exercitarea posesiei asupra bunurilor rămase de la defunct;

e) condițiile şi efectele opțiunii succesorale;

f) întinderea obligației moştenitorilor de a suporta pasivul;

g) condițiile de fond ale testamentului, modificarea şi revocarea unei dispoziții testamentare, precum şi incapacitățile speciale de a dispune sau de a primi prin testament;

h) partajul succesoral.

(2) În cazul în care, conform legii aplicabile moştenirii, succesiunea este vacantă, bunurile situate sau, după caz, aflate pe teritoriul României sunt preluate de statul român în temeiul dispozițiilor legii române privitoare la atribuirea bunurilor unei succesiuni vacante. *[**R.A.:** art. 67 din Legea nr. 105/1992]*

Capitolul V. Actul juridic

Art. 2.637. Legea aplicabilă condițiilor de fond. (1) Condițiile de fond ale actului juridic sunt stabilite de legea aleasă de părți sau, după caz, de autorul său.

(2) Alegerea legii aplicabile actului trebuie să fie expresă ori să rezulte neîndoielnic din cuprinsul acestuia sau din circumstanțe.

(3) Părțile pot alege legea aplicabilă totalității sau numai unei anumite părți a actului juridic.

(4) Înțelegerea privind alegerea legii aplicabile poate fi modificată ulterior încheierii actului. Modificarea are efect retroactiv, fără să poată totuşi:

a) să infirme validitatea formei acestuia; sau

b) să aducă atingere drepturilor dobândite între timp de terți. *[**R.A.:** art. 69, art. 74, art. 75 şi art. 76 din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.638. Legea aplicabilă în lipsa alegerii. (1) În lipsa alegerii, se aplică legea statului cu care actul juridic prezintă legăturile cele mai strânse, iar dacă această lege nu poate fi identificată, se aplică legea locului unde actul juridic a fost încheiat.

(2) Se consideră că există atari legături cu legea statului în care debitorul prestației caracteristice sau, după caz, autorul actului are, la data încheierii actului, după caz,

reşedinţa obişnuită, fondul de comerţ sau sediul social. *[**R.A.:** art. 77 alin. (1) şi (2) şi art. 79 din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.639. Legea aplicabilă condiţiilor de formă. (1) Condiţiile de formă ale unui act juridic sunt stabilite de legea care îi cârmuieşte fondul.

(2) Actul se consideră totuşi valabil din punctul de vedere al formei, dacă îndeplineşte condiţiile prevăzute de una dintre legile următoare:

a) legea locului unde a fost întocmit;

b) legea cetăţeniei sau legea reşedinţei obişnuite a persoanei care l-a consimţit;

c) legea aplicabilă potrivit dreptului internaţional privat al autorităţii care examinează validitatea actului juridic.

(3) În cazul în care legea aplicabilă condiţiilor de fond ale actului juridic impune, sub sancţiunea nulităţii, o anumită formă solemnă, nicio altă lege dintre cele menţionate la alin. (2) nu poate să înlăture această cerinţă, indiferent de locul întocmirii actului. *[**R.A.:** art. 71-72 din Legea nr. 105/1992]*

Capitolul VI. Obligaţiile

Art. 2.640. Legea aplicabilă obligaţiilor contractuale. (1) Legea aplicabilă obligaţiilor contractuale se determină potrivit reglementărilor dreptului Uniunii Europene.

(2) În materiile care nu intră sub incidenţa reglementărilor Uniunii Europene sunt aplicabile dispoziţiile prezentului cod privind legea aplicabilă actului juridic, dacă nu se prevede altfel prin convenţii internaţionale sau prin dispoziţii speciale.

Legislaţie conexă: ► Convenţia de la Roma din 19 iunie 1980 privind legea aplicabilă obligaţiilor contractuale, la care România a aderat la 15 ianuarie 2008, prin Decizia Consiliului 2007/856/CE din 8 noiembrie 2007 (J.O. L 347 din 29 decembrie 2007); ► Regulamentul (CE) nr. 593/2008 al Parlamentului şi Consiliului din 17 iunie 2008 privind legea aplicabilă obligaţiilor contractuale (Roma I) (J.O. L 177 din 4 iulie 2008).

Art. 2.641. Legea aplicabilă obligaţiilor extracontractuale. (1) Legea aplicabilă obligaţiilor extracontractuale se determină potrivit reglementărilor dreptului Uniunii Europene.

(2) În materiile care nu intră sub incidenţa reglementărilor Uniunii Europene se aplică legea care cârmuieşte fondul raportului juridic preexistent între părţi, dacă nu se prevede altfel prin convenţii internaţionale sau prin dispoziţii speciale.

Legislaţie conexă: Regulamentul (CE) nr. 864/2007 al Parlamentului European şi al Consiliului din 11 iulie 2007 privind legea aplicabilă obligaţiilor necontractuale (Roma II) (J.O. L 199 din 31 iulie 2007).

Art. 2.642. Răspunderea pentru atingeri aduse personalităţii. (1) Pretenţiile de reparaţii întemeiate pe o atingere adusă vieţii private sau personalităţii, inclusiv prin mass-media sau orice alt mijloc public de informare, sunt cârmuite, la alegerea persoanei lezate, de:

a) legea statului reşedinţei sale obişnuite;

b) legea statului în care s-a produs rezultatul păgubitor;

c) legea statului în care autorul daunei îşi are reşedinţa obişnuită ori sediul social.

(2) În cazurile prevăzute la alin. (1) lit. a) şi b) se cere şi condiția ca autorul daunei să fi trebuit în mod rezonabil să se aştepte ca efectele atingerii aduse personalității să se producă în unul dintre acele două state.

(3) Dreptul la replică împotriva atingerilor aduse personalității este supus legii statului în care a apărut publicația sau de unde s-a difuzat emisiunea. *[**R.A.:** art. 112-113 din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.643. Stingerea obligațiilor. (1) Delegația şi novația sunt supuse legii aplicabile obligației care le formează obiectul.

(2) Compensația este supusă legii aplicabile creanței căreia i se opune stingerea, parțială sau totală, prin compensație. *[**R.A.:** art. 122-123 din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.644. Pluralitatea de debitori. Creditorul care îşi valorifică drepturile împotriva mai multor debitori trebuie să se conformeze legii aplicabile în raporturile sale cu fiecare dintre ei. *[**R.A.:** art. 124 din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.645. Dreptul de regres. (1) Dreptul unui debitor de a exercita regresul împotriva unui codebitor există numai dacă legile aplicabile ambelor datorii îl admit.

(2) Condițiile de exercitare a regresului sunt determinate de legea aplicabilă datoriei pe care codebitorul o are față de creditorul urmăritor.

(3) Raporturile dintre creditorul care a fost dezinteresat şi debitorul plătitor sunt supuse legii aplicabile datoriei acestuia din urmă.

(4) Dreptul unei instituții publice de a exercita regresul este stabilit de legea aplicabilă statutului său organic. Admisibilitatea şi exercițiul regresului sunt guvernate de dispozițiile alin. (2) şi (3). *[**R.A.:** art. 125 din Legea nr. 105/1992]*

Art. 2.646. Moneda de plată. (1) Moneda de plată este definită de legea statului care a emis-o.

(2) Efectele pe care moneda le exercită asupra întinderii unei datorii sunt determinate de legea aplicabilă datoriei.

(3) Legea statului în care trebuie efectuată plata determină în ce anume monedă urmează ca ea să fie făcută, afară numai dacă, în raporturile de drept internațional privat născute din contract, părțile au convenit o altă monedă de plată. *[**R.A.:** art. 126 din Legea nr. 105/1992]*

Capitolul VII. Cambia, biletul la ordin şi cecul

Secțiunea 1. Dispoziții generale

Art. 2.647. Legea aplicabilă capacității. Persoana care, potrivit legii sale naționale, este lipsită de capacitatea de a se angaja prin cambie, bilet la ordin sau cec se obligă totuşi valabil printr-un asemenea titlu, dacă semnătura a fost dată într-un stat a cărui lege îl consideră capabil pe subscriitor. *[**R.A.:** art. 127 din Legea nr. 105/1992]*

Legislație conexă: ▶ art. 2 din Convenția privind conflictele de legi în materia cambiei şi biletului la ordin, încheiată la Geneva la 7 iunie 1930, la care România nu este parte (http://treaties.un.org); ▶ art. 2 din Convenția privind conflictele de legi în materia cecului încheiată la Geneva la 19 martie 1931, la care România nu este parte (http://treaties.un.org/).

Art. 2.648. Legea aplicabilă condițiilor de formă. (1) Angajamentul asumat în materie de cambie, bilet la ordin sau cec este supus condițiilor de formă ale legii statului unde angajamentul a fost subscris. În materie de cec, îndeplinirea condițiilor de formă prevăzute de legea locului plății este suficientă.

(2) Dacă angajamentul este nevalabil, potrivit legii prevăzute la alin. (1), dar se conformează legii statului unde are loc subscrierea unui angajament ulterior, neregularitatea de formă a primului angajament nu infirmă validitatea celui ulterior. *[**R.A.:** art. 128 din Legea nr. 105/1992]*

Legislație conexă: ▶ art. 3 din Convenția privind conflictele de legi în materia cambiei şi biletului la ordin, încheiată la Geneva la 7 iunie 1930, la care România nu este parte (http://treaties.un.org); ▶ art. 4 din Convenția privind conflictele de legi în materia cecului încheiată la Geneva la 19 martie 1931, la care România nu este parte (http://treaties.un.org).

Art. 2.649. Legea aplicabilă acțiunii în regres. Termenele stabilite pentru exercitarea acțiunii în regres sunt determinate, față de orice semnatar, de legea locului unde titlul a luat naştere. *[**R.A.:** art. 129 din Legea nr. 105/1992]*

Legislație conexă: ▶ art. 5 din Convenția privind conflictele de legi în materia cambiei şi biletului la ordin, încheiată la Geneva la 7 iunie 1930, la care România nu este parte (http://treaties.un.org); ▶ art. 6 din Convenția privind conflictele de legi în materia cecului încheiată la Geneva la 19 martie 1931, la care România însă nu este parte (http://treaties.un.org).

Art. 2.650. Legea aplicabilă protestului. Forma şi termenele de protest, cât şi condițiile de formă ale unor acte necesare pentru exercitarea sau conservarea drepturilor în materie de cambie, bilet la ordin sau cec sunt stabilite de legea statului unde trebuie întocmit protestul sau un alt act necesar. *[**R.A.:** art. 130 din Legea nr. 105/1992]*

Legislație conexă: ▶ art. 8 din Convenția privind conflictele de legi în materia cambiei şi biletului la ordin, încheiată la Geneva la 7 iunie 1930, la care România nu este parte; ▶ art. 8 din Convenția privind conflictele de legi în materia cecului încheiată la Geneva la 19 martie 1931, la care România însă nu este parte (http://treaties.un.org).

Secțiunea a 2-a. Cambia şi biletul la ordin

Art. 2.651. Legea aplicabilă efectelor obligațiilor. (1) Efectele obligațiilor acceptantului unei cambii şi semnatarului unui bilet la ordin sunt supuse legii locului unde aceste titluri sunt plătibile.

(2) Efectele pe care le produc semnăturile celorlalți obligați prin cambie sau prin bilet la ordin sunt determinate de legea statului pe teritoriul căruia au fost date semnăturile. *[**R.A.:** art. 131 din Legea nr. 105/1992]*

Legislație conexă: art. 4 din Convenția privind conflictele de legi în materia cambiei şi biletului la ordin, încheiată la Geneva la 7 iunie 1930, la care România însă nu este parte (http://treaties.un.org).

Art. 2.652. Legea aplicabilă dobândirii creanței. Legea locului unde titlul a fost constituit stabileşte dacă posesorul cambiei dobândeşte creanța care a dat loc emisiunii titlului. *[**R.A.:** art. 132 din Legea nr. 105/1992]*

Legislație conexă: art. 6 din Convenția privind conflictele de legi în materia cambiei şi biletului la ordin, încheiată la Geneva la 7 iunie 1930, la care România nu este parte (http://treaties.un.org).

Art. 2.653. Legea aplicabilă acceptării. Legea statului unde este plătibilă cambia stabileşte dacă acceptarea poate fi restrânsă la o parte din sumă, precum şi dacă posesorul titlului este sau nu este obligat să primească o plată parțială. *[**R.A.:** art. 133 din Legea nr. 105/1992]*

Legislație conexă: art. 7 din Convenția privind conflictele de legi în materia cambiei şi biletului la ordin, încheiată la Geneva la 7 iunie 1930, la care România nu este parte (http://treaties.un.org).

Art. 2.654. Legea aplicabilă în caz de pierdere sau furt. Legea statului unde cambia sau biletul la ordin sunt plătibile determină măsurile ce pot fi luate în caz de pierdere sau furt al titlului. *[**R.A.:** art. 134 din Legea nr. 105/1992]*

Legislație conexă: art. 9 din Convenția privind conflictele de legi în materia cambiei şi biletului la ordin, încheiată la Geneva la 7 iunie 1930, la care România nu este parte (http://treaties.un.org).

Secțiunea a 3-a. Cecul

Art. 2.655. Legea aplicabilă. Legea statului unde cecul este plătibil determină persoanele asupra cărora poate fi tras un asemenea titlu. *[**R.A.:** art. 135 din Legea nr. 105/1992]*

Legislație conexă: art. 3 alin. (1) din Convenția privind conflictele de legi în materia cecului încheiată la Geneva la 19 martie 1931, la care România nu este parte (http://treaties.un.org).

Art. 2.656. Nulitatea cecului. În cazul în care, potrivit legii aplicabile, cecul este nul din cauză că a fost tras asupra unei persoane neîndreptățite, obligațiile ce decurg din semnăturile puse pe titlu în alte state, ale căror legi nu cuprind o asemenea restricție, sunt valabile. *[**R.A.:** art. 136 din Legea nr. 105/1992]*

Legislație conexă: art. 3 alin. (2) din Convenția privind conflictele de legi în materia cecului încheiată la Geneva la 19 martie 1931, la care România nu este parte (http://treaties.un.org).

Art. 2.657. Legea aplicabilă efectelor obligațiilor. Legea statului pe al cărui teritoriu au fost subscrise obligațiile ce decurg din cec determină efectele acestor obligații. *[**R.A.:** art. 137 din Legea nr. 105/1992]*

Legislație conexă: art. 5 din Convenția privind conflictele de legi în materia cecului încheiată la Geneva la 19 martie 1931, la care România nu este parte (http://treaties.un.org).

Art. 2.658. Domeniul de aplicare. Legea statului unde cecul este plătibil determină îndeosebi:

a) dacă titlul trebuie tras la vedere sau dacă poate fi tras la un anumit termen de la vedere, precum şi efectele postdatării;

b) termenul de prezentare;

c) dacă cecul poate fi acceptat, certificat, confirmat sau vizat şi care sunt efectele produse de aceste menţiuni;

d) dacă posesorul poate cere şi dacă este obligat să primească o plată parţială;

e) dacă cecul poate fi barat sau poate să cuprindă clauza „plătibil în cont" ori o expresie echivalentă şi care sunt efectele acestei bărări, clauze sau expresii echivalente;

f) dacă posesorul are drepturi speciale asupra provizionului şi care este natura lor;

g) dacă trăgătorul poate să revoce cecul sau să facă opoziţie la plata acestuia;

h) măsurile care pot fi luate în caz de pierdere sau de furt al cecului;

i) dacă un protest sau o constatare echivalentă este necesară pentru conservarea dreptului de regres împotriva giranţilor, trăgătorului şi celorlalţi obligaţi. *[**R.A.:** art. 138 din Legea nr. 105/1992]*

Legislaţie conexă: art. 7 din Convenţia privind conflictele de legi în materia cecului încheiată la Geneva la 19 martie 1931, la care România nu este parte (http://treaties.un.org).

Capitolul VIII. Fiducia

Art. 2.659. Alegerea legii aplicabile. (1) Fiducia este supusă legii alese de constituitor.

(2) Dispoziţiile art. 2.637 sunt aplicabile.

Legislaţie conexă: ► art. 6 din Convenţia de la Haga privind legea aplicabilă trust-ului şi recunoaşterii acestuia, adoptată în 1985 şi care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1992, la care România nu este parte (http://www.hcch.net); ► art. 1 alin. (2) lit. g) din Convenţia de la Roma din 19 iunie 1980 privind legea aplicabilă obligaţiilor contractuale, la care România a aderat la 15 ianuarie 2008, prin Decizia Consiliului 2007/856/CE din 8 noiembrie 2007 (J.O. L 347 din 29 decembrie 2007); ► art. 1 alin. (2) lit. e) din Regulamentul (CE) nr. 864/2007 al Parlamentului European şi al Consiliului din 11 iulie 2007 privind legea aplicabilă obligaţiilor necontractuale (Roma II) (J.O. L 199 din 31 iulie 2007).

Art. 2.660. Determinarea obiectivă a legii aplicabile. În lipsa alegerii legii aplicabile, precum şi în cazul în care legea aleasă nu cunoaşte instituţia fiduciei, se aplică legea statului cu care fiducia prezintă cele mai strânse legături. În acest scop, se ţine seama îndeosebi de:

a) locul de administrare a masei patrimoniale fiduciare, desemnat de constituitor;

b) locul situării bunurilor fiduciare;

c) locul unde fiduciarul îşi are reşedinţa obişnuită sau, după caz, sediul social;

d) scopul fiduciei şi locul unde acesta urmează să se realizeze.

Legislaţie conexă: art. 7 din Convenţia de la Haga privind legea aplicabilă trust-ului şi recunoaşterii acestuia, adoptată în 1985 şi care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1992, la care România nu este parte (http://www.hcch.net).

Art. 2.661. Domeniul de aplicare. Legea determinată potrivit art. 2.659 şi 2.660 este aplicabilă condiţiilor de validitate, interpretării şi efectelor fiduciei, precum şi administrării ei. Această lege determină în special:

a) desemnarea, renunțarea şi înlocuirea fiduciarului, condițiile speciale pe care trebuie să le îndeplinească o persoană pentru a fi desemnată fiduciar, precum şi transmiterea puterilor fiduciarului;

b) drepturile şi obligațiile dintre fiduciari;

c) dreptul fiduciarului de a delega în tot sau în parte executarea obligațiilor sale sau exercitarea puterilor care îi revin;

d) puterile fiduciarului de a administra şi de a dispune de bunurile din masa patrimonială fiduciară, de a constitui garanții şi de a dobândi alte bunuri;

e) puterile fiduciarului de a face investiții şi plasamente;

f) îngrădirile cu privire la durata fiduciei, precum şi cele cu privire la puterile fiduciarului de a constitui rezerve din veniturile rezultate din administrarea bunurilor;

g) raporturile dintre fiduciar şi beneficiar, inclusiv răspunderea personală a fiduciarului față de beneficiar;

h) modificarea sau încetarea fiduciei;

i) repartizarea bunurilor ce alcătuiesc masa patrimonială fiduciară;

j) obligația fiduciarului de a da socoteală de modul cum a fost administrată masa patrimonială fiduciară.

Legislație conexă: art. 8 din Convenția de la Haga privind legea aplicabilă trust-ului şi recunoaşterii acestuia, adoptată în 1985 şi care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1992, la care România nu este parte (http://www.hcch.net).

Art. 2.662. Situațiile speciale. Un element al fiduciei, susceptibil de a fi izolat, în special administrarea acestuia, poate fi supus unei legi distincte.

Legislație conexă: art. 9 Convenția de la Haga privind legea aplicabilă trust-ului şi recunoaşterii acestuia, adoptată în 1985 şi care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1992, la care România nu este parte (http://www.hcch.net).

Capitolul IX. Prescripția extinctivă

Art. 2.663. Legea aplicabilă. Prescripția extinctivă a dreptului la acțiune este supusă legii care se aplică dreptului subiectiv însuşi. *[**R.A.:** art. 147 din Legea nr. 105/1992]*

DISPOZIȚII FINALE

Art. 2.664. Data intrării în vigoare. (1) Prezentul cod intră în vigoare la data care va fi stabilită în legea pentru punerea în aplicare a acestuia[1].

(2) În termen de 12 luni de la data publicării prezentului cod, Guvernul va supune Parlamentului spre adoptare proiectul de lege pentru punerea în aplicare a Codului civil.

---

[1] În temeiul art. 220 alin. (1) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 409 din 10 iunie 2011, Codul civil a intrat în vigoare la data de 1 octombrie 2011.

Dispoziții tranzitorii şi finale cuprinse în actele de modificare a Codului civil

Legea nr. 140/2022 privind unele măsuri de ocrotire pentru persoanele cu dizabilități intelectuale şi psihosociale şi modificarea şi completarea unor acte normative

Art. 20. (1) Persoanele aflate la data intrării în vigoare a prezentei legi sub interdicție judecătorească vor fi supuse, în ceea ce priveşte starea şi capacitatea lor şi măsurile de ocrotire ce vor trebui luate, dispozițiilor Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare, astfel cum aceasta a fost modificată şi completată prin prezenta lege.

(2) În acest scop, instanțele judecătoreşti, din oficiu sau la cerere, vor reexamina toate măsurile de punere sub interdicție judecătorească şi, după caz, vor dispune:

a) înlocuirea acesteia cu una dintre măsurile de ocrotire prevăzute de Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare, precum şi cu modificările şi completările aduse prin prezenta lege;

b) ridicarea acesteia, dacă nu mai sunt îndeplinite condițiile prevăzute de Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare, precum şi cu modificările şi completările aduse prin prezenta lege pentru instituirea unei măsuri de ocrotire.

(3) Până la rămânerea definitivă a hotărârilor pronunțate potrivit alin. (2), cei aflați sub interdicție judecătorească se consideră, de plin drept, în ceea ce priveşte starea şi capacitatea lor, ca fiind persoane cu privire la care a fost instituită tutela specială.

(4) În cazul prevăzut la alin. (2) lit. a), persoanele numite în funcția de tutore vor fi menținute de către instanța de tutelă în această calitate, cu excepția cazului în care, potrivit legii, nu mai pot îndeplini această funcție.

(5) Până la reexaminarea măsurii punerii sub interdicție judecătorească în condițiile alin. (2), persoanele care au fost numite tutore anterior intrării în vigoare a prezentei legi îşi exercită funcția în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare, astfel cum aceasta a fost modificată şi completată prin prezenta lege.

(6) Reexaminarea din oficiu a măsurilor de punere sub interdicție judecătorească de către instanțele judecătoreşti se realizează în termen de 3 ani de la data intrării în vigoare a prezentei legi. Împlinirea acestui termen nu înlătură îndatorirea instanțelor de a reexamina, în continuare, din oficiu, toate măsurile de punere sub interdicție judecătorească. În scopul reexaminării, preşedinții de instanță vor lua măsuri pentru realizarea, în termen de 90 de zile de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I, a inventarului dosarelor în care a fost dispusă măsura punerii sub interdicție judecătorească.

Art. 21. (1) Judecarea cererilor având ca obiect punerea sub interdicție judecătorească aflate pe rolul instanțelor judecătoreşti la data intrării în vigoare a prezentei legi se reia, indiferent de stadiul procesual în care acestea se află, în condițiile şi cu procedura stabilite de Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare, şi de Legea nr. 134/2010 privind Codul de

procedură civilă, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, astfel cum acestea au fost modificate şi completate prin prezenta lege.

(2) În cazul cererilor prevăzute la alin. (1) aflate în apel, hotărârile prin care acestea au fost soluționate în primă instanță se consideră desființate de plin drept, iar dosarele se transmit de îndată, din oficiu, pe cale administrativă, primei instanțe competente.

Art. 22. În cuprinsul actelor normative aplicabile la data intrării în vigoare a prezentei legi, referirile la măsura punerii sub interdicție judecătorească, respectiv la persoana pusă sub interdicție judecătorească se consideră a fi făcute la măsura consilierii judiciare sau a tutelei speciale, respectiv la persoana care beneficiază de consiliere judiciară sau de tutelă specială.

Art. 23. Metodologia de evaluare medicală şi psihologică va fi aprobată prin ordin al ministrului sănătății şi al ministrului muncii şi solidarității sociale, în termen de 90 de zile de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I, cu consultarea Colegiului Psihologilor din România.

Legislație conexă: Ordinul comun al ministrului sănătății şi al ministrului muncii şi solidarității sociale nr. 3423/2128/2022 privind aprobarea metodologiei şi a raportului de evaluare medicală şi psihologică a persoanelor cu dizabilități intelectuale şi psihosociale în contextul dispunerii, prelungirii, înlocuirii sau ridicării măsurii de ocrotire (M. Of. nr. 1128 din 23 noiembrie 2022).

Art. 24. În vederea monitorizării punerii în aplicare a prezentei legi, Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități şi Consiliul Superior al Magistraturii vor întocmi, la împlinirea unui termen de 3 ani de la intrarea sa în vigoare, rapoarte cuprinzând evaluarea impactului acesteia, precum şi, dacă este cazul, propuneri de îmbunătățire a legislației în materie.

Art. 25. (1) În vederea asigurării punerii în aplicare a prezentei legi, Consiliul Superior al Magistraturii va include în programul de formare profesională continuă a judecătorilor şi procurorilor pentru anii 2022-2024 activități în domeniul mijloacelor de ocrotire a persoanelor cu dizabilități intelectuale şi psihosociale.

(2) În acelaşi scop, Institutul Național al Magistraturii va organiza cu prioritate acțiuni de formare profesională continuă în domeniul prevăzut la alin. (1).

Art. 26. (1) Prezenta lege intră în vigoare la 90 de zile de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, cu excepția dispozițiilor art. 20 alin. (6) teza a III-a şi ale art. 23, care vor intra în vigoare la 3 zile de la publicarea acesteia.

(2) Dispozițiile art. 118 alin. (2) şi ale art. 170 alin. (3) din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare, astfel cum au fost reglementate, respectiv modificate prin prezenta lege, vor intra în vigoare la data care va fi prevăzută de legea specială privind reprezentantul personal.

Art. 27. (...) (2) La data intrării în vigoare a prezentei legi, orice alte dispoziții contrare, chiar dacă sunt prevăzute în legi speciale, se abrogă.

[...]

Art. 29. Până la reglementarea prin lege a organizării şi funcționării instanței de tutelă, atribuțiile acesteia, prevăzute la art. 5 alin. (3) şi (4), sunt îndeplinite de instanțele, secțiile sau, după caz, completurile specializate pentru minori şi familie.

Index[*]

Abuz de drept 15
Acceptarea moştenirii
- ~ forţată 1119
- ~ de către creditori 1107
- acte cu valoare de acceptare tacită 1110
- declaraţia de neacceptare 1111
- efectele ~ 1114
- felurile ~ 1108
- înregistrarea actelor de ~ 1109
- întocmirea inventarului bunurilor 1115
- libertatea ~ 1106
- măsurile speciale de conservare a bunurilor 1117
- măsurile speciale privind sumele de bani şi alte valori 1118
- procesul-verbal de inventariere 1116
- reducerea termenului de opţiune 1113
Accesiune
- imobiliară artificială 577 şi urm.
- imobiliară naturală 569 şi urm.
- mobiliară 598 şi urm.
- naturală asupra animalelor 576
Act juridic unilateral
- noţiune 1324
- regimul juridic 1325
- supus comunicării 1326
Acte patrimonial interzise 66
Acţiune confesorie
- de superficie 696
- de uzufruct 705
- de servitute 757
Acţiune estimatorie
- termen de exercitare 1744
Acţiune în contestaţia filiaţiei 421
Acţiune în partaj
- imprescriptibilitate 669
Acţiune în prestaţie tabulară 896
- efectele ~ faţă de terţul dobânditor de rea-credinţă 897
Acţiune în rectificare
- efectele admiterii ~ 910
- termenele de exercitare a ~ 909
Acţiune în revendicare 563
- efectele admiterii ~ 566
- proba dreptului de proprietate asupra imobilelor înscrise în cartea funciară 565
Acţiune în stabilirea filiaţiei faţă de mamă
- acţiunea în stabilirea maternităţii 422
- regimul juridic al ~ 423
Acţiune în stabilirea paternităţii din afara căsătoriei
- acţiunea în stabilirea paternităţii 425
- despăgubiri 428
- prezumţia filiaţiei faţă de pretinsul tată 426
- stabilirea paternităţii prin hotărâre judecătorească 424
- termenul de prescripţie 427
Acţiune negatorie 564
Acţiune oblică
- efectele admiterii ~ 1561
- noţiune 1560
Acţiune revocatorie
- condiţii privitoare la creanţă 1563
- efectele admiterii 1565
- noţiune 1562
- termen de prescripţie 1564
Acţiuni posesorii 949
- luarea măsurilor pentru conservarea bunului posedat 952
- persoanele împotriva cărora se pot introduce ~ 950
- termenul de exercitare a ~ 951
Acţiuni privind filiaţia faţă de tatăl din căsătorie
- acţiunea în tăgada paternităţii 429
- contestarea filiaţiei faţă de tatăl din căsătorie 434
- tăgada paternităţii de către copil şi de către moştenitori 433
- tăgada paternităţii de către mamă 431
- tăgada paternităţii de către pretinsul tată biologic 432
- tăgada paternităţii de către soţul mamei 430

[*] Cifrele fac trimitere la numărul articolului din Cod, iar semnul ~ înlocuieşte într-o expresie termenul de bază.

Administrator
- adoptarea deciziilor 1917
- limitele şi revocarea mandatului 1914
- numirea administratorilor 1913
- obligaţiile administratorilor faţă de terţi 1924
- pluralitatea de administratori 1916
- răspunderea administratorilor 1915
- reprezentarea în justiţie 1919
Administrarea bunurilor altuia
- administrarea colectivă
- *adoptarea hotărârilor* 825
- *în situaţii speciale* 826
- *prezumţia de aprobare a hotărârilor* 828
- *răspunderea solidară* 827
- administrarea deplină
- *atribuţiile administratorului* 800
- *întinderea puterilor administratorului* 801
- administrarea simplă
- *atribuţiile administratorului* 796
- *autorizarea actelor de dispoziţie* 799
- *investirea sumelor de bani* 798
- *menţinerea destinaţiei bunurilor* 797
- *noţiunea* 795
- calitatea de administrator 792
- darea de seamă anuală
- *conţinut şi auditare* 843
- *în ipoteza în care sunt mai mulţi administratori* 844
- *examinarea registrelor* 845
- *obligaţia privind ~* 842
- darea de seamă finală
- *data curgerii dobânzilor* 855
- *deducerea remuneraţiei* 856
- *descărcarea judiciară de gestiune* 851
- *întinderea obligaţiei de restituire* 853
- *locul predării bunurilor* 852
- *solidaritatea beneficiarilor* 857
- *suportarea cheltuielilor administrării* 854
- delegarea atribuţiilor administratorului 829
- *răspunderea reprezentantului administratorului* 830
- domeniu de aplicare 794
- încetarea administrării
- *cazurile de încetare* 846
- *moartea administratorului/instituirea consilierii judiciare ori a tutelei speciale cu privire la acesta* 848
- *notificarea renunţării* 847
- *obligaţiile asumate ulterior încetării administrării* 849
- obligaţia privind inventarul, garanţiile şi asigurarea 818
- *asigurarea facultativă a bunurilor încredinţate* 824
- *bunurile de uz personal* 821
- *comunicarea şi contestarea inventarului* 823
- *cuprinsul inventarului* 820
- *starea bunurilor indicate în inventar* 822
- obligaţiile administratorului
obligaţiile administratorului faţă de beneficiar
- *anunţarea conflictului de interese* 805
- *atenuarea răspunderii ~* 812
- *dreptul de a reprezenta în justiţie*
- *evitarea conflictului de interese* 804
- *imparţialitatea administratorului* 811
- *interdicţia actelor de dispoziţie cu titlu gratuit* 809
- *interdicţia dobândirii de drepturi în legătură cu bunurile administrate* 806
- *interdicţia folosirii bunurilor administrate în interes propriu* 808
- *limitele răspunderii administratorului* 802
- *obligaţia de diligenţă, onestitate şi loialitate* 803
- *separaţia bunurilor administrate* 807
- obligaţiile administratorului şi ale beneficiarului în raporturile cu terţii
- *administratorul aparent* 817
- *depăşirea puterilor încredinţate mai multor personae* 815
- *limitarea răspunderii beneficiarului faţă de terţi* 816
- *răspunderea personală a administratorului* 813
- *răspunderea personală a administratorului în cazul depăşirii puterilor conferite* 814
- remuneraţia administratorului 793
- repartiţia profitului şi a pierderilor 837
- *debitarea contului de capital* 839
- *debitarea contului de venituri* 838
- *dobândirea fructelor* 841
- *momentul naşterii dreptului beneficiarului la venitul net* 840
Adopţie
- ~ internaţională 453

- ~ simultană sau succesivă 462
- anularea ~ 479
- capacitatea şi starea de sănătate a celor care pot adopta 459
- condiţiile exprimării consimţământului 468
- condiţiile morale şi materiale 461
- confidenţialitatea informaţiilor cu privire la ~ 474
- darea şi revocarea consimţământului părinţilor 466
- data ~ 469
- decăderea adoptatorului din exerciţiul drepturilor părinteşti 472
- desfacerea ~ la cererea adoptatorului 477
- desfacerea ~ la cererea adoptatului 478
- desfacerea de drept a ~ 476
- diferenţa de vârstă 460
- efectele ~ 469 şi urm.
- efectele asupra rudeniei 470
- efectele încetării ~ 482
- interzicerea ~ între fraţi 457
- încetarea ~ 475
- libertatea consimţământului părinţilor 465
- menţinerea ~ 481
- noţiune 451
- nulitatea absolută a ~ 480
- numele adoptatului 473
- persoanele care consimt la ~ 463
- persoanele care pot adopta 459 şi urm.
- pluralitatea de adoptaţi – fraţi şi surori 456
- principiile ~ 452
- procedura ~ 454
- raporturile dintre adoptator şi adoptat 471
- refuzul părinţilor de a-şi da consimţământul 467
- situaţia soţilor 458
- situaţii speciale privind consimţământul părinţilor 464
- vârsta adoptatului 455

Afinitate 407
Albiile părăsite de apele curgătoare 575
Albiile râurilor, insulele şi prundişurile 573
Aluviune 569
Amintiri de familie
- bunurile care ~ 1141
- regimul juridic al ~ 1142

Antihreză 2385
Apatrid 27
Aplicarea generală a Codului civil 3
Aplicarea în timp a legii civile 6
Aplicarea prioritară a dreptului Uniunii Europene 5
Aplicarea prioritară a tratatelor internaţionale privind drepturile omului 4
Arendare
- ~ făcută pe durată nedeterminată 1837
- asigurarea bunurilor arendate 1840
- bunuri ce pot fi arendate 1836
- caracterul executoriu al contractelor de ~ 1845
- cazuri speciale de încetare a contractului 1850
- cesiunea ~ 1846
- condiţiile de formă 1838
- dreptul de preempţiune 1849
- interdicţia subarendării 1847
- plata arendei în fructe 1844
- reducerea arendei 1841, 1842
- reînnoirea ~ 1848
- riscul pieirii fructelor 1843
- schimbarea categoriei de folosinţă 1839

Arhiva Electronică de Garanţii Reale Mobiliare 2413
Arvună confirmatorie 1544
Arvună penalizatoare 1545
Asigurare de bunuri 2214
- ~ multiplă 2219
- ~ parţială 2218
- despăgubirea 2217
- interesul ~ 2215
- înstrăinarea bunului asigurat 2220
- prevenirea producerii riscului asigurat 2216

Asigurare de persoane 2227
- beneficiarul indemnizaţiei 2230
- desemnarea beneficiarului 2231
- dreptul la indemnizaţie 2236
- obligaţia de informare 2238
- pluralitatea de beneficiari 2232
- prescripţie 2237
- producerea cu intenţie a riscului asigurat 2233
- renunţarea la contract 2229
- repunerea în vigoare a asigurării 2235
- rezerva de prime 2234
- riscul privind o altă persoană 2228

Asigurare de răspundere civilă 2223
- drepturile terţelor persoane păgubite 2224
- plata despăgubirii 2226

- stabilirea despăgubirii 2225
Asigurările de credite şi garanţii 2221
Asigurările de pierderi financiare 2222
Asociat
- drepturile asociaţilor care nu sunt administratori 1918
- excluderea din societate 1928 şi urm.
- obligaţiile asociaţilor faţă de creditorii societăţii 1920
- pierderea calităţii 1925 şi urm.
- plata datoriilor sociale 1945
- răspunderea asociaţilor aparenţi 1921
- răspunderea asociaţilor oculţi 1922
- restituirea aporturilor şi împărţirea excedentului rămas în urma lichidării 1946
- retragere 1926
- suportarea pasivului 1947
Asociaţii de proprietari
- constituire 659
Asociere în participaţie 1949
- forma şi condiţiile asocierii 1954
- personalitate juridică 1951
- probă 1950
- raporturile asociaţilor cu terţii 1953
- regimul aporturilor 1952
Atingeri aduse vieţii private 74
- limite 75
Autoritate părintească 483
- administrarea bunurilor copilului 501
- obligaţia de întreţinere 499
- conţinutul ~ 487
- decăderea din exerciţiul drepturilor părinteşti
- *condiţiile* 508
- *instituirea tutelei* 511
- *întinderea decăderii* 509
- *obligaţia de întreţinere* 510
- *redarea exerciţiului drepturilor părinteşti* 512
- drepturile părintelui minor 490
- durata ~ 484
- exercitarea ~ de către un singur părinte 507
- exercitarea ~ în caz de divorţ 504
- exercitarea ~ în cazul copilului din afara căsătoriei 505
- independenţa patrimonială 500
- înapoierea copilului de la alte persoane 495
- îndatorirea de respect 485
- îndatoririle specifice 488
- locuinţa copilului 496
- măsurile disciplinare 489
- modul de exercitare a ~ 503
- neînţelegerile dintre părinţi 486
- numele copilului 492
- obligaţia de întreţinere 499
- relaţiile sociale ale copilului 494
- religia copilului 491
- schimbarea felului învăţăturii ori al pregătirii profesionale 498
- schimbarea locuinţei copilului 497
- supravegherea copilului 493
Avulsiune 572

Bigamie 273
Bun comun 343, 646
- datorii născute în legătură cu ~ 677
- executarea silită cu privire la ~ 678
- obligaţia de a nota calitatea de ~ 902
- reguli aplicabile 686
Bună-credinţă 14, 75, 142, 586, 938, 1300
- ~ în negocieri 1183
Bunuri de familie 1752
Bunuri
- care aparţin altuia 1230
- care nu sunt în circuit civil 1229
- care rămân sau devin imobile 538
- consumptibile şi neconsumptibile 544
- divizibile şi indivizibile 545
- dobândirea fructelor şi a productelor 550
- fructele 548
- fungibile şi nefungibile 543
- imobile 537
- mobile 539
- *prin anticipaţie* 540
- *transmitere succesivă* 1275
- noţiune 535
- principale şi accesorii 546
- productele 549
- produsele ~ 547
- regulile aplicabile drepturilor purtând asupra ~ 542
- viitoare 1228

Capacitate civilă 28
- limitele ~ 29
Capacitate de folosinţă 34
- durata ~ 35

- noțiunea 34
Capacitatea de exercițiu 37
- acte făcute de o persoană fără ~
- sancțiune ~ 44
- anticipată 40
- începutul ~ 38
- lipsa ~ 43
- noțiune 37
- restrânsă 41
Carte funciară
- cercetarea ~ 883
- înscrierea în ~
- *felurile ~* 881
- *în caz de alipire sau dezlipire* 880
- *înscrierea drepturilor reale afectate de modalități* 882
- *procedura ~* 884
Casetă de valori v. *Închirierea casetelor de valori*
Câştig din muncă
- stabilirea pierderii şi a nerealizării 1388
Cauza (în contracte)
- condiții 1236
- lipsa ~1238
- noțiune 1235
- proba~ 1239
Cauzele de preferință 2327
Cazul fortuit 1351
Căsătorie 259
- actul de ~ 290
- alegerea numelui de familie 282
- cazuri de nulitate relativă
- *acoperirea nulității* 303
- *caracterul personal al acțiunii în anularea ~* 302
- *existența tutelei* 300
- *lipsa discernământului* 299
- *lipsa încuviințărilor cerute de lege* 297
- *termenul de prescripție al acțiunii în anularea ~* 301
- *viciile de consimțământ* 298
- cazurile de nulitate absolută 293
- *~ putativă* 304
- *~ fictivă* 295
- *lipsa vârstei matrimoniale* 294
- *persoanele care pot invoca nulitatea absolută* 296
- *efectele anulării asupra situației copiilor* 305
- celebrarea ~ 287
- comunicarea stării de sănătate 278
- declarația de căsătorie 280
- *conținut 281*
- *reînnoire 284*
- dovada ~ 292
- formalitățile privind regimul matrimonial 291
- independența soților 310
- interzicerea ~ între rude 274
- interzicerea sau echivalarea unor forme de conviețuire cu căsătoria 277
- îndatoririle soților 309
- locuința soților
- *atribuirea beneficiului contractului de închiriere* 324
- *drepturile soților asupra locuinței închiriate* 323
- *noțiune* 321
- *regimul unor acte juridice asupra locuinței* 322
- locul încheierii ~ 279
- luarea deciziilor de către soți 308
- martorii la ~ 288
- momentul încheierii căsătoriei 289
- opoziția la ~ 285
- publicitatea declarației de ~ 283
- refuzul celebrării ~ 286
- regimurile matrimoniale 312 şi urm.
- reglementarea raporturilor personale dintre soți 307
- schimbarea numelui de familie 311
Certificat de moştenitor
- efecte 1133
- noțiune 1132
- nulitate 1134
Cesiune de creanță 1493
- clauza de inalienabilitate 1570
- comunicarea ~ odată cu cererea de chemare în judecată 1580
- comunicarea şi acceptarea ~ 1578
- costuri suplimentare 1577
- creanțe care nu pot fi cedate 1569
- creanțe viitoare 1572
- constatate printr-un titlu nominativ, la ordin sau la purtător 1587 şi urm.
- *acțiunea deținătorului deposedat în mod nelegitim* 1592
- *mijloace de apărare* 1589
- *modalități de transmitere* 1588
- *noțiune şi feluri* 1587
- *plata creanței* 1590

- *punerea în circulație fără voia emitentului* 1591
- efectele ~ înainte de notificare 1575
- efectele ~ între cesionar şi debitorul cedat 1582
- efectele cesiunii parțiale între cesionarii creanței 1584
- felurile ~ 1567
- forma ~ 1573
- noțiune 1566
- obligația de garanție 1585
- opozabilitatea ~ față de fideiusor 1581
- opozabilitatea ~ unei universalități de creanțe 1579
- parțială 1571
- predarea înscrisului constatator al ~ 1574
- răspunderea cedentului pentru evicțiune 1586
- situația dobânzilor scadente şi neîncasate 1576
- succesive 1583
- transferul drepturilor 1568

Cesiunea contractului
- excepțiile contractantului cedat 1319
- forma 1316
- liberarea cedentului 1318
- momentul ~ 1317
- noțiune 1315
- obligația de garanție 1320

Cetățean străin 27
Cheltuieli de îngrijire a sănătății 1392
Cheltuieli de înmormântare 1392
Chitanță liberatorie 1500
Clauză de preciput 333
Clauză de inalienabilitate 627, 628, 629, 2376, 2384
Clauză penală 1538
- nulitate 1540

Clauze îndoielnice 1268
Clauze nescrise 1009, 1826
Clauzele de insesizabilitate 2329
Coasigurarea 2239
Cod civil
- aplicare generală 3
- conținut 2
- izvoare 1
- obiect 2

Compensație 1438
- cazuri în care ~ este exclusă 1618
- cesiunea sau ipoteca asupra unei creanțe 1623
- condiții 1617
- efectele ~ față de terți 1622
- în caz de fideiusiune 1621
- aplicabilitatea regulilor privind imputația 1620
- noțiune 1616
- în cazul termenului de grație 1619

Competițiile sportive 2265
Condiție
- acte conservatorii 1409
- constatarea îndeplinirii ~ 1404
- culegerea fructelor înaintea îndeplinirii ~ 1410
- determinarea îndeplinirii sau neîndeplinirii ~ 1405
- efectele îndeplinirii ~ 1407
- imposibilă, ilicită sau imorală 1402
- pur potestativă 1403
- renunțarea la ~ 1406
- rezolutorie 1401
- suspensivă 1400

Condiții de publicitate 19
Confirmarea contractului 1262 şi urm.
Conflict de legi
- autoritate părintească 2611
- actul juridic 2637
  - *legea aplicabilă condițiilor de fond* 2637
  - *legea aplicabilă condițiilor de formă* 2639
  - *legea aplicabilă în lipsa alegerii* 2638
- bunurile
  - *legea aplicabilă ~ aflat în curs de transport* 2618
  - *legea aplicabilă* ~ 2613
  - *legea aplicabilă dreptului de proprietate industrială* 2625
  - *legea aplicabilă formelor de publicitate* 2626
  - *legea aplicabilă ipotecilor mobiliare* 2627 şi urm.
  - *legea aplicabilă mijloacelor de transport* 2620
  - *legea aplicabilă operelor de creație intelectuală* 2624
  - *legea aplicabilă patrimoniului de afectațiune* 2614
  - *legea aplicabilă revendicării bunurilor mobile* 2615

- *legea aplicabilă titlului reprezentativ al mărfii* 2623
- *legea aplicabilă titlurilor de valoare* 2622
- *legea aplicabilă uzucapiunii mobiliare* 2616
- cambia şi biletul la ordin
- *legea aplicabilă acceptării* 2653
- *legea aplicabilă dobândirii creanței* 2652
- *legea aplicabilă efectelor obligațiilor* 2651
- *legea aplicabilă în caz de pierdere sau furt* 2654
- *legea aplicabilă acțiunii în regres* 2649
- *legea aplicabilă capacității* 2647
- *legea aplicabilă condițiilor de formă* 2648
- *legea aplicabilă protestului* 2650
- căsătoria
- *alegerea legii aplicabile divorțului* 2597
- *convenția de alegere a legii aplicabile regimului matrimonial* 2591
- *data convenției de alegere a legii aplicabile* 2598
- *determinarea obiectivă a legii aplicabile regimului matrimonial* 2592
- *domeniul legii aplicabile regimului matrimonial* 2593
- *forma convenției de alegere a legii aplicabile* 2599
- *legea aplicabilă condițiilor de fond ale căsătoriei* 2586
- *legea aplicabilă condițiilor de formă ale convenției matrimoniale* 2593
- *legea aplicabilă divorțului* 2600
- *legea aplicabilă efectelor generale ale căsătoriei* 2589
- *legea aplicabilă formalităților căsătoriei* 2587
- *legea aplicabilă nulității căsătoriei* 2588
- *legea aplicabilă promisiunii de căsătorie* 2585
- *legea aplicabilă regimului matrimonial* 2590
- *legea aplicabilă separației de corp* 2602
- *ocrotirea terților* 2595
- *recunoaşterea divorțului prin denunțare unilaterală* 2601
- *schimbarea reşedinței obişnuite sau a cetățeniei* 2596
- cecul
- *domeniul de aplicare* 2658
- *legea aplicabilă* 2655
- *legea aplicabilă efectelor obligațiilor* 2657
- *nulitatea cecului* 2656
- fiducia
- *alegerea legii aplicabile* 2659
- *determinarea obiectivă a legii aplicabile* 2660
- *domeniul de aplicare* 2661
- *situațiile speciale* 2662
- filiația
- *adopția* 2607 *şi urm.*
- *filiația copilului din afara căsătoriei* 2605 *şi urm.*
- *filiația copilului din căsătorie* 2603 *şi urm.*
- *protecția copilului* 2611
- moştenire 2633 şi urm.
- obligații
- *dreptul de regres* 2645
- *legea aplicabilă obligațiilor contractuale* 2640
- *legea aplicabilă obligațiilor extracontractuale* 2641
- *moneda de plată* 2646
- *pluralitatea de debitori* 2644
- *răspunderea pentru atingeri aduse personalității* 2642
- *stingerea obligațiilor* 2643
- persoana fizică
- *declararea judecătorească a morții* 2574
- *dobândirea majoratului* 2575
- *drepturile inerente ființei umane* 2577
- *începutul şi încetarea personalității* 2573
- *legea aplicabilă ocrotirii majorului* 2578
- *legea aplicabilă stării civile şi capacității* 2572
- *numele* 2576
- *ocrotirea terților* 2579
- persoana juridică
- *domeniul de aplicare a legii naționale* 2581
- *efectele recunoaşterii persoanelor juridice străine* 2583
- *legea aplicabilă fuziunii persoanelor juridice* 2584
- *legea aplicabilă statutului organic* 2580
- *recunoaşterea persoanelor juridice străine* 2582

Confuziune 1439, 2314
- desființare 1628

- efecte față de terți 1627
- efecte asupra fideiusiunii 1626
- noțiune 1624
- stingerea ipotecii prin ~1625
Consiliere judiciară v. *Ocrotirea majorului prin consiliere judiciară și tutelă specială*
Consiliu de familie
- dispoziții aplicabile ~ 126
- atribuțiile ~ 130
- constituirea ~ 128
- funcționarea ~ 129
- imposibilitatea constituirii ~ 132
- înlocuirea ~ 131
- membrii ~ 125
- modificarea ~ 127
- rol 124
Consimțământ
- ~ la căsătorie 271
- prezumția de ~ 76
Cont bancar curent
- compensarea reciprocă a soldurilor 2185
- cont curent indiviz 2187
- cotitularii unui cont curent 2186
- denunțarea unilaterală 2188
- dreptul de a dispune de soldul creditor 2184
- executarea împuternicirilor primite 2189
- prescripția dreptului la acțiunea în restituire 2190
Contract
- adaptarea ~ 1213
- aleatoriu 1173
- buna-credință 1170
- capacitatea părților 1180
- regulile aplicabile 1181
- cauza 1235 și urm.
- cauzele de încetare 1321
  - *efectele încetării* 1322
  - *restituirea prestațiilor* 1323
- cesiune 1315 și urm.
- clauzele externe 1201
- clauzele neuzuale 1203
- clauzele standard 1202
- comutativ 1173
- condițiile esențiale pentru validitate 1179
- consensual 1174
- consimțământul 1182
  - *condiții de valabilitate* 1204
  - *lipsa discernământului* 1205
- contractul-cadru 1176
- cu titlu gratuit 1172
- cu titlu oneros 1172
- de adeziune 1175
- denunțare unilaterală 1276
- durată nedeterminată 1277
- efecte față de terți 1280
  - *relativitatea* ~ 1280
- vicii de consimțământ
  - *cazuri* 1206
  - *dolul* 1214 *și urm.*
  - *eroarea* 1207 *și urm.*
  - *leziune* 1221
  - *violența* 1216
- efecte între părți 1270 și urm.
- forma 1240 și urm.
- interpretarea ~ 1266 și urm.
- încetarea ~ 1321 și urm.
- încheierea contractului 1182
  - *elementele de care depinde* ~1185
- libertatea de a contracta 1169
- libertatea formei 1178
- locul încheierii contractului 1186
- modificare 1243
- momentul încheierii contractului 1186
- noțiune 1166
- nulitate 1246 și urm.
- obiect 1225 și urm.
- obligația de confidențialitate în negocierile precontractuale 1184
- oferta de a contracta 1188
  - *acceptarea necorespunzătoare a ofertei* 1197
  - *acceptarea ofertei* 1196
  - *acceptarea tardivă* 1198
  - *caducitatea ofertei* 1195
  - *comunicarea ofertei, acceptării și revocării* 1200
  - *forma ofertei și a acceptării* 1187
  - *oferta fără termen adresată unei persoane absente* 1193
  - *oferta fără termen adresată unei persoane prezente* 1194
  - *oferta irevocabilă* 1191
  - *propunerea adresată unor persoane nedeterminate* 1189
  - *retragerea ofertei sau a acceptării* 1199
  - *solicitarea de oferte* 1190
  - *termenul de acceptare a ofertei* 1192
- real 1174

- regulile aplicabile contractelor 1167
- regulile aplicabile contractelor nenumite 1168
- riscul ~ 1274
- sinalagmatic 1171
- solemn 1174
- unilateral 1171
Contract de agenție 2072
- calculul valorii comisionului 2087
- clauza de neconcurență 2075
  - *ineficacitatea clauzei de neconcurență* 2093
- condițiile comisionului 2083
- denunțarea unilaterală 2089
- denunțarea unilaterală în cazuri speciale 2090
- domeniul de aplicare 2073
- dreptul la comision 2085
  - *în cazul contractelor neexecutate* 2086
- durata contractului 2088
- excepții 2092
- exclusivitatea 2074
- forma contractului 2078
- indemnizațiile în caz de încetare a contractului 2091
  - *excepții* 2095
- obligațiile agentului 2079
- obligațiile comitentului 2080
- reclamațiile privind bunurile 2077
- remunerația agentului 2082
  - *remunerarea după încetarea contractului* 2084
- renunțarea comitentului la încheierea contractelor sau actelor negociate 2081
- vânzarea pe credit 2076
Contract de antrepriză 1851 şi urm.
- acțiunea directă a lucrătorilor 1856
- contractul de subantrepriză 1852
- delimitarea față de vânzare 1855
- incapacități 1853
- încetare 1870 şi urm.
- obligațiile părților 1857 şi urm.
- pentru lucrări de construcții 1874 şi urm.
- prețul 1854
Contract de asigurare 2199
- cesiunea asigurării 2212
- comunicarea producerii riscului asigurat 2207
- declarațiile inexacte sau reticența privind riscul 2204
- denunțarea unilaterală a contractului 2209
- domeniul de aplicare 2213
- dovada 2200
- forma 2200
- informațiile privind riscul 2203
- lipsa riscului asigurat 2205
- opozabilitatea contractului 2211
- plata indemnizației de asigurare 2208
- plata primelor de asigurare 2206
- poliță de asigurare 2201
- categorii 2202
- subrogarea asigurătorului 2210
Contract de comision 2043
- cedarea acțiunilor 2046
- comisionul 2049
- dreptul de retenție aparținând comisionarului 2053
- instrucțiunile comitentului 2048
- obligațiile terțului contractant 2045
- proba contractului 2044
- răspunderea comisionarului 2052
- revocarea comisionului 2051
- vânzarea de titluri de credit şi alte bunuri cotate 2050
- vânzarea pe credit 2047
Contract de consignație
- cheltuielile de conservare, vânzare a bunurilor şi executare a contractului 2059
- dreptul de retenție 2062
- încetarea contractului 2063
- prețul vânzării 2056
- primirea, păstrarea şi asigurarea bunurilor 2060
- proba 2055
- remiterea, inspectarea, controlul şi reluarea bunurilor 2057
- remunerația consignatarului 2058
- vânzarea pe credit 2061
Contract de depozit 2103
- cazurile de nerestituire a bunului 2120
- cheltuielile şi despăgubirile 2122
- delimitarea 2105
- denunțarea depozitului 2115
- diligența depozitarului 2107
- dovada proprietății 2110
- încredințarea bunului 2112
  - ~ *către subdepozitar* 2113
- modul de executare 2111
- obligația moştenitorului depozitarului 2121
- plata remunerației către depozitar 2123

- pluralitatea de deponenți sau de depozitari 2119
- proba 2104
- răspunderea depozitarului 2114
- răspunderea depozitarului incapabil 2109
- remunerația depozitarului 2106
- restituirea bunului 2116
- restituirea către moştenitorul deponentului 2117
- restituirea fructelor şi plata dobânzilor 2118
Contract de expediție
- contraordinul 2066
- drepturile expeditorului 2069
- expeditorul transportator 2070
- obligațiile expeditorului 2067
- răspunderea expeditorului 2068
- revocarea ordinului de expediție 2065
- termenul de prescripție 2071
Contract de furnizare 1766
- aplicabilitatea dispozițiilor de la vânzare 1771
- prețul produselor sau serviciilor 1768
- răspunderea furnizorului principal 1770
- subcontractarea 1769
- transmiterea dreptului de proprietate 1767
Contract de intermediere 2096
- comunicarea încheierii contractului intermediat 2101
- obligația de informare 2100
- remunerarea intermediarului 2097
- remunerația în cazul pluralității de intermediari 2099
- reprezentarea părților intermediate 2102
- restituirea cheltuielilor 2098
Contract de împrumut
- felurile împrumutului 2144
- promisiunea de împrumut 2145
Contract de întreținere 2254
- aplicarea regulilor de la renta viageră 2256
- caracterul incesibil şi insesizabil al întreținerii 2258
- cazul special de revocare 2260
- forma contractului 2255
- încetarea contractului de întreținere 2263
- înlocuirea întreținerii prin rentă 2261
- întinderea obligației de întreținere 2257
- protecția creditorilor părților 2259
- regulile aplicabile în cazul înlocuirii întreținerii prin rentă 2262
Contract de locațiune 1777
- bunurile ce pot face obiectul locațiunii 1779
- cesiunea contractului de locațiune 1805 şi urm.
- durata maximă a locațiunii 1783
- feluri 1778
- garanția contra viciilor 1790 şi urm.
- incapacități 1784
- introducerea în proces a locatorului 1795
- încetarea contractului 1816 şi urm.
- încheiere 1781
Contract de mandat 2009 şi urm.
- feluri 2011
- mandatul cu titlu gratuit sau cu titlu oneros 2010
- mandatul cu reprezentare 2013 şi urm.
- mandatul fără reprezentare 2039 şi urm.
- puterea de reprezentare 2012
Contract de rentă viageră 2242
- executarea silită a ratelor 2250
- garanția legală 2249
- insesizabilitatea rentei 2253
- irevocabilitatea contractului 2252
- moduri de constituire 2243
  - *în favoarea mai multor persoane* 2245
  - *pe durata vieții mai multor persoane* 2244
  - *pe durata vieții unei persoane afectate de o boală letală* 2247
  - *pe durata vieții unui terț deja decedat* 2246
- plata ratelor de rentă 2248
- rezoluțiunea contractului la cererea credirentierului 2251
Contract de report 1772
- drepturi accesorii 1773
- efectuarea de vărsăminte asupra titlurilor 1775
- lichidarea diferențelor şi reînnoirea reportului 1776
- lichidarea reportului 1776
- obligația reportatorului de a exercita opțiunea 1774
Contract de schimb 1763
- aplicabilitatea dispozițiilor de la vânzare 1764

- cheltuielile schimbului 1765
Contract de transport 1955
- domeniul de aplicare 1958
- dovada 1956
- modalități de transport 1957
- răspunderea transportatorului 1959
- substituire 1960
Contract de transport bunuri 1961
- agravarea răspunderii 1990
- ambalarea bunurilor 1966
- bunurile periculoase 1996
- calcularea cuantumului despăgubirii 1987
- cazuri speciale 1988
- clauze de exonerare sau înlăturare a răspunderii 1995
- constatarea stării bunului 1979
- data dobândirii drepturilor şi obligațiilor de către destinatar 1977
- documentul de transport 1961
- *pluralitatea de exemplare* 1962
- ~ *individuale* 1963
- ~ *negociabile* 1964
- dreptul de dispoziție ulterioară 1973
- dreptul de refuz al transportatorului 1975
- garantarea creanțelor transportatorului 1982
- imposibilitatea predării bunurilor 1981
- împiedicarea executării transportului 1971
- modificări aduse de transportator 1972
- obligația de a transporta bunurile 1968
- obligația de predare şi deinformare 1976
- plata sumelor datorate transportatorului 1980
- predarea bunurilor fără încasarea sumelor datorate 1983
- predarea bunurilor transportatorului 1967
- prețul şi alte cheltuieli 1978
- raporturile dintre transportatorii succesivi 2000
- răspunderea expeditorului 1997
- răspunderea în transportul succesiv sau combinat 1999
- răspunderea pentru neefectuarea transportului sau pentru întârziere 1992
- răspunderea pentru rambursuri şi formalități vamale 1993
- răspunderea transportatorului 1984
- *înlăturarea* ~ 1991
- *limitarea* ~1989
- *repararea prejudiciului* 1985
- recipisa de primire 1962
- reprezentarea în transportul succesiv sau combinat 2001
- restituirea prețului şi a cheltuielilor 1986
- suspendarea transportului şi contraordinul 1970
- termenul de transport 1969
- transmiterea documentelor de transport la ordin sau la purtător 1965
- transportatorul care se obligă să transporte pe liniile altuia 1998
- trecerea dreptului la destinatar 1974
Contract de societate 1881
- condițiile de validitate 1882
- continuarea ~ în cazul morții unui asociat 1939
- drepturile şi obligațiile asociaților 1894 şi urm.
- durata societății 1885
- forma contractului 1884
- încetarea ~1930 şi urm.
- modificarea ~ 1891
- prelungire tacită 1931
- regimul aporturilor 1883
Contract de transport de persoane şi bagaje
- cedarea drepturilor din contractul de transport 2007
- conținutul obligației de a transporta 2002
- înlăturarea răspunderii 2008
- obligații ale părților 2003
- răspunderea în cadrul transportului succesiv sau combinat 2006
- răspunderea pentru bagaje şi alte bunuri 2005
- răspunderea pentru persoana călătorului 2004
Contract electronic
- formă 1245
Contractul cu sine însuşi 1304
Contractul de cont curent 2171
- acțiunile şi excepțiile referitoare la acte şi operațiunile trecute în cont 2175
- aprobarea contului 2180
- creditele excluse 2172
- drepturile la plata comisioanelor şi la restituirea cheltuielilor 2174
- efectele principale 2173
- executarea şi poprirea 2181
- garanțiile creanțelor înscrise în cont 2176

- încetarea ~ 2183
- încheierea contului 2179
- înscrierea unei creanțe sub rezerva încasării 2178
- înscrierea unui titlu de credit 2177
- termene de prescripție 2182
Convenție matrimonială
- clauza de preciput 333
- inopozabilitatea ~ 335
- încheierea ~ 330, 337
- modificarea ~ 336
- nulitatea ~ 338
- obiectul ~ 332
- publicitate ~ 334
- simulația ~ 331
Conversiune 1260
Copil
- ascultarea ~ 264
- conceput 36
- drepturile ~ 36
- egalitatea în drepturi a ~ 260, 448
- îndatorirea de creştere şi educare a ~ 261
- numele ~ din afara căsătoriei 450
- numele ~ din căsătorie 449
- principiul interesului superior al ~ 263
- relațiile dintre părinți şi ~ 262
Coproprietari
- constituirea de garanții asupra cotei-părți 682
- coproprietatea asupra despărțiturilor comune
  - *cheltuielile de întreținere şi reparare a despărțiturilor comune* 663
  - *construcțiile şi instalațiile aflate în legătură cu zidul comun* 664
  - *dobândirea coproprietății asupra despărțiturilor* 666
  - *înălțarea zidului comun* 665
  - *obligația de construire a despărțiturilor comune* 662
  - *prezumția de ~* 660
  - *semnele de necomunitate* 661
- drepturile creditorilor personali ai coproprietarului 679
- garanția pentru evicțiune şi vicii ascunse 683
- opozabilitatea unor acte juridice ale coproprietarului 681
Coproprietate forțată
- actele juridice privind cotele-părți 651
- atribuirea în folosință exclusivă a părților comune 650
- cazurile 646
- cheltuielile legate de întreținerea, repararea şi exploatarea părților comune 654
- exercitarea dreptului de folosință 653
- încetarea destinației folosinței comune 658
- noțiune 648
- obligația de a permite accesul în spațiile care constituie bunurile principale 656
- obligația de conservare a clădirii 655
- părțile comune 649
- regimul juridic general 647
- regulile aplicabile în cazul distrugerii clădirii 657
Coproprietatea obişnuită 634
- actele de administrare şi de dispoziție 641
- actele de conservare 640
- acțiunile în justiție 643
- contractele de administrare a coproprietății 644
- dreptul la restituirea cheltuielilor 638
- exercitarea în comun a dreptului de folosință 636
- forme 632
- fructele bunului comun 637
- modul de folosire a bunului comun 639
- noțiune 631
- prezumția de coproprietate 633
- regulile aplicabile în cazul cotitularilor altor drepturi reale 645
- repartizarea beneficiilor şi a sarcinilor între coproprietari 635
Cotitate disponibilă
- specială a soțului supraviețuitor 1090
- noțiune 1089
Culpă
- debitor 1547
- prezumția de ~ 1548
Cumulul penalității cu executarea în natură 1539
Curatela
- cazurile de instituire 178
- competența instanței de tutelă 179
- conținutul ~ 183
- dispoziții speciale 186
- efectele ~ 181

- încetarea ~ 185
- înlocuirea ~ 184
- persoana care poate fi numită curator 180
- procedura de instituire 182

Daune moratorii
- dovada prejudiciului 1537
- în cazul obligațiilor băneşti 1535
- în cazul obligațiilor de a face 1536
Daune-interese 1257, 1430, 1530, 1702, 2375
Declararea judecătorească a morții
- anularea hotărârii de declarare a morții 54
- cazul general 49
- cazuri speciale 50
- data prezumată a morții celui dispărut 52
- descoperirea certificatului de deces 55
- drepturile moştenitorului aparent 57
- plata făcută moştenitorilor aparenți 56
- prezumții 53
- procedura de declarare a morții 51
Depozit bancar
- depozitul de fonduri 2191
- depozitul de titluri 2192
Depozit hotelier 2127
- decăderea din dreptul la repararea prejudiciului 2134
- dovada introducerii bunurilor în hotel 2133
- dreptul de retenție 2135
- localuri asimilate hotelurilor 2137
- obligațiile hotelierului 2131
- răspunderea pentru bunurile aduse în hotel 2127
  - ~ *limitată* 2128
  - *lipsa* ~ 2130
  - ~ *nelimitată* 2129
- valorificarea bunurilor 2136
Depozit necesar 2124
- obligația de acceptare 2125
- regimul juridic 2126
Despăgubiri 691
Dezmoştenire
- efecte 1075
- noțiunea 1074
- nulitatea 1076
Discernământ
- răspunderea civilă a celui lipsit de ~ 1367
Divorț
- condiții 381
- data desfacerii căsătoriei 382
- din cauza stării sănătății unui soț 381
- din culpă 379 şi urm.
- efecte 383 şi urm.
- motive 373
- prin acordul părților pe cale administrativă sau prin procedură notarială 375 şi urm.
- prin acordul soților pe cale judiciară 374
Dobânzile sumelor de bani 1489
Dol 1214
- comis de un terț 1215
Domeniul public național, județean şi local 860
Domiciliu
- ales 97
- cazuri speciale 93
- ~ la curatorul special 95
- ~ minorului sau al celui care beneficiază de măsura tutelei speciale 92
- ~ persoanei puse sub curatelă 94
- ~ profesional 96
- dovada ~ 91
- dreptul la ~ 86
- prezumția de ~ 90
- stabilirea şi schimbarea ~ 89
Donație
- acțiunile în caz de neexecutare a sarcinii 1027
- caducitatea ~ 1030
- cauzele de revocare 1020
- cazurile 1023
- cererea de revocare a ~ 1024
- donațiile simulate 1033
- efectele generale ale revocării ~ 1025
- efectele revocării ~ pentru neexecutarea sarcinii 1029
- efectele speciale ale revocării ~ 1026
- forma donației 1011
- formarea contractului 1013
- garanția contra evicțiunii 1018
- garanția contra viciilor ascunse 1019
- înregistrarea donației autentice 1012
- întinderea obligației de executare a sarcinii 1028
- întoarcerea convențională 1016
- modul de operare 1021
- nulitatea donației între soți 1032
- principiul irevocabilității 1015
- promisiunea de donație 1014
- răspunderea donatorului 1017
- revocabilitatea donației între soți 1031

- revocarea promisiunii de donație 1022
Drept de abitație 750
Drept de preferință 1828
Drept de regres 1157, 1342, 1384, 1479, 1542, 1770, 1961, 1966, 1983, 1997, 2306, 2310, 2321
Drept de retenție 2495
- excepții 2496
- îndatoririle celui care exercită ~ 2497
- opozabilitatea ~ 2498
- stingerea ~ 2499
Drept de uz 749
Drept la demnitate 72
Drept la executarea în natură 1527
Drept la libera exprimare 70
Drept la propria imagine 73
Drept la rezoluțiune sau reziliere 1549
Drept la viața privată 71
Drept nepatrimonial
- apărarea ~ ale persoanei juridice 257
- decesul titularului ~ 256
- dreptul la nume
- apărarea 254
- măsurile provizorii de ocrotire ~ 255
- mijloacele de apărare a ~ 253
- ocrotirea personalității umane 252
Drept real 551
Drept tabular 877
- înscrierea ~
- *acțiunea în prestație tabulară* 896
- *condițiile de înscriere* 888
- *conflictul dintre terții dobânditori de la un autor comun* 891
- *data producerii efectelor înscrierilor* 890
- *dobândirea cu bună-credință a* ~ 901
- *efectele acțiunii în prestație tabulară față de terțul dobânditor de rea-credință* 897
- înscrierea drepturilor reale în cazul actelor juridice succesive 894
Drepturile personalității 58

Efectele obligației indivizibile 1425
Efectele rezoluțiunii și ale rezilierii 1554
Eroare 1207
- asumată 1209
- comună și invincibilă 17
- de calcul 1210
- de comunicare sau de transmitere 1211
- invocarea ~ 1212
Evicțiune 1695-1706
Examenul caracteristicilor genetice 65
Excepția de garanție 1696
Excepția de neexecutare 1556
Executare silită
- directă 1726
Executarea obligației de a face 1528
Executarea obligației de a nu face 1529
Executarea prin echivalent 1530 și urm.
Executarea silită a obligațiilor 1516 și urm.
Executarea silită în natură 1527 și urm.
Executor testamentar
- capacitate 1078
- desemnare 1077
- dreptul de administrare 1079
- misiune 1077
- obligația de a da socoteală 1082
- puteri 1080
- răspundere 1082
- remunerație 1083
- transmiterea execuțiunii 1081
Execuțiune testamentară v. și *Executor testamentar*
- încetarea ~ 1085
- suportarea cheltuielilor ~ 1084

Facilitate de credit 2193
- denunțarea unilaterală 2195
- utilizarea creditului 2194
Familie 258 și urm.
Fapt juridic licit. v. *Gestiune de afaceri, Plata nedatorată, Îmbogățire fără justă cauză*
Fideiusiune
- ~ asimilată 2292
- ~ dată unui fideiusor 2304
- ~ obligatorie 2281
- ~ parțială 2291
- ~ solidară 2300
- beneficiarul ~ 2284
- beneficiul de discuțiune 2294
- invocarea 2295
- beneficiul de diviziune 2298
- condițiile pentru a deveni fideiusor 2285
- consimțământul debitorului principal 2283
- decăderea din termen debitorului principal 2301
- decesul fideiusorului 2319
- divizarea acțiunii de către creditor 2299
- drept de regres
- *întinderea* ~ 2306

- *limitele regresului* 2309
- *pierderea* ~ 2310
- *regresul anticipat* 2312
- *regresul contra celorlalți fideiusori* 2313
- *regresul contra debitorului incapabil* 2307
- *regresul contra mai multor debitori principali* 2308
- efectele fideiusiunii între creditor şi fideiusor 2293 şi urm.
- excepțiile invocate de fideiusor 2296
- forma fideiusiunii 2282
- informarea fideiusorului 2302
- înştiințarea fideiusorului 2311
- întinderea ~ 2290
- liberarea fideiusorului pentru obligațiile viitoare sau nedeterminate 2316
- liberarea fideiusorului prin fapta creditorului 2315
- limitele ~ 2289
- litigiile cu privire la caracterul suficient al ~ 2287
- obligația fideiusorului 2293
- obligația principală 2288
- pluralitatea de fideiusori 2297
- prorogarea termenului acordat debitorului principal 2301
- renunțarea anticipată 2303
- stingerea obligației principale prin darea în plată 2317
- subrogarea fideiusorului 2305
- substituirea fideiusiunii legale sau judiciare 2286
- urmărirea debitorului principal 2318

Fiducia
- beneficiarul ~ 777
- conținutul contractului de ~ 779
- denunțarea, modificarea şi revocarea contractului de ~ 789
- efectele încetării contractului de ~ 791
- interdicția liberalității indirecte 775
- izvoarele ~ 774
- încetarea contractului de ~ 790
- înlocuirea fiduciarului 788
- înregistrarea fiscală 780
- limitarea răspunderii fiduciarului în caz de insolvență 785
- limitarea răspunderii în funcție de separația maselor patrimoniale 786
- noțiune 773
- obligația de a da socoteală 783
- opozabilitatea 781
- părțile contractului de ~ 776
- precizarea calității fiduciarului 782
- puterile şi remunerarea fiduciarului 784
- răspunderea fiduciarului pentru prejudiciile cauzate 787
- reprezentarea intereselor constituitorului 778

Filiație (acțiuni referitoare la ~)
- acțiunea formulată în caz de moştenire vacantă 439
- citarea părinților şi a copilului 436
- dovada ~ 409
- efectele stabilirii ~ asupra unui proces penal 440
- filiația legal stabilită 435
- inadmisibilitatea renunțării la drept 437
- modurile de stabilire a ~ 408
- situația copilului 438

Forța majoră 1351
Forța obligatorie 1270
Frauda la lege 1237
Fructe 548

Gaj
- aplicarea regulilor privitoare la ipotecă 2494
- cheltuielile de conservare ale bunului gajat 2491
- conservarea ~ 2485
- constituirea ~ 2481
- deținerea bunului de către creditor 2483
- deținerea prin intermediul unui terț 2484
- drepturile şi obligațiile creditorului gajist 2487
- fructele bunului gajat 2488
- indivizibilitatea ~ 2493
- obiectul ~ 2480
- pieirea bunului 2490
- publicitatea ~ 2482
- răscumpărarea titlurilor participative 2489
- restituirea bunului către creditor 2486
- restituirea bunului către debitor 2492

Garanții autonome 2321 şi urm.
Garanții personale 2279 şi urm.
- tipurile de ~ 2279

Garanții
- liberare 1505

Gestiune de afaceri
- actele încheiate de gerant 1336
- condiții 1330
- continuarea ~ 1332
- continuarea ~ de către moştenitorii gerantului 1333
- diligența datorată de gerant 1334
- gestiunea inoportună 1339
- împotrivirea beneficiarului ~ 1338
- obligația de înştiințare 1331
- obligațiile gerantului 1335
- obligațiile geratului 1337
- ratificarea ~ 1340

Imobil (cuprins în cartea funciară)
- definiție 876
- dobândirea şi stingerea drepturilor reale asupra ~ 885
- dobândirea unor drepturi reale asupra ~ fără înscriere 887
- modificarea descrierii imobilului 914
- modificarea drepturilor reale asupra ~ 886
Imposibilitate de executare 1557
Imposibilitate fortuită de executare 1634
Impreviziune 1271
Incapabil
- fraudă comisă de ~ 45
Indivizibilitate 1427
Ineficacitatea legatului 1072
Insolvabilitate
- codebitor 1457
Interpretarea legii 9
Intervențiile asupra caracterelor genetice 63
Intervențiile medicale asupra unei persoane 67
Inventar 1943
Inviolabilitatea corpului uman 64
Ipotecă 2343
- caracterele juridice 2344
- cesiunea ~ 2358
- concursul între creditorii ipotecari 2420 şi urm.
- conservarea acțiunii personale 2364
- dreptul de urmărire al creditorului 2360
- drepturile creditorului ipotecar 2345
- drepturile reale anterioare ale terțului dobânditor 2362
- efectele ~ față de dobânditorul bunului 2361
- executarea ~ 2429 şi urm.
- extinderea ~ prin accesiune 2355
- garanțiile asupra navelor şi aeronavelor 2359
- ipoteca asupra unei universalități de bunuri 2357
- ipoteca nudei proprietăți 2352
- ipoteca unei cote-părți indivize 2353
- izvoarele ipotecii 2349
- întinderea creanței ipotecare 2354
- obiectul ~ 2350, 2351
- operațiunile asimilate 2347
- opozabilitatea ~ 2346
- regresul dobânditorului care a plătit datoria 2363
- stingerea ~ 2428 şi urm.
Ipoteca asupra creanțelor
- acțiunile împotriva debitorului creanței grevate 2403
- drepturile creditorului ipotecar 2404
- executarea ipotecii 2465 şi urm.
- imputarea sumelor percepute 2405
- ipoteca unei creanțe garantate cu ipotecă 2402
- întinderea ipotecii asupra unei universalități de creanțe 2399
- notificarea debitorului creanței ipotecate 2400
- obiectul ipotecii 2398
- perceperea sumelor de cel care a constituit ipoteca 2406
- plata creanței grevate de ipotecă 2401
- urmărirea sumelor neplătite 2407
Ipoteca convențională 2365 şi urm.
- constituitorul ipotecii 2366
- conținutul contractului de ipotecă 2372
- dreptul de a ipoteca 2365
- dreptul de dispoziție asupra bunului ipotecat 2376
- drepturile constituitorului 2373
- garanția constituită în avans 2371
- ipoteca asupra unei universalități de bunuri 2368
- ipoteca unui drept anulabil sau condițional 2367
- îndatoririle celui care a constituit ipoteca 2374
- obligațiile garantate 2369
- obligațiile viitoare sau eventuale 2370
Ipoteca imobiliară
- clauzele de inalienabilitate 2384
- executarea ~ 2478

- extinderea ipotecii asupra ameliorațiunilor 2382
- extinderea ipotecii asupra fructelor imobilului 2383
- forma contractului 2378
- ipoteca asupra unei construcții viitoare 2380
- înscrierea ipotecii 2381
- înscrierea în cartea funciară 2377
- nulitatea antihrezei 2385
- obiectul ~ 2379
Ipoteca legală
- creanțele care beneficiază de ipotecă legală 2386
Ipoteca mobiliară
- conservarea rangului ipotecii 2412
- constituirea şi eficacitatea ipotecii 2387
- declarațiile privitoare la ipotecă 2397
- descrierea bunului ipotecat 2391
- dreptul de a culege fructele bunului ipotecat 2395
- dreptul de inspecție 2394
- executarea ~ 2435 şi urm.
- exigibilitatea anticipată 2396
- extinderea ipotecii asupra produselor 2392
- forma contractului de ipotecă 2388
- ipoteca instrumentelor financiare 2390
- înscrierea ~ 2413 şi urm.
- înstrăinarea bunului ipotecat 2393
- obiectul ~ 2389
- perfectarea ~ 2409 şi urm.
- preluarea bunului ipotecat 2460 şi urm.
- publicitatea ~
  - *asupra conturilor* 2410
  - *asupra instrumentelor financiare* 2411
- vânzarea bunului ipotecat 2445 şi urm.

Îmbogățire fără justă cauză
- caracterul subsidiar al cererii de restituire 1348
- condiții 1345
- condițiile restituirii 1347
- îmbogățirea justificată 1346
Împrumut cu dobândă 2167 şi urm.
Împrumutul de consumație 2158
- natura împrumutului 2159
- răspunderea pentru vicii 2166
- restituirea împrumutului 2164
- termenul de restituire stabilit de instanță 2162
- prescripția cererii de stabilire 2163
- termenul de restituire stabilit de părți 2161
- titlul executoriu 2165
- transferul proprietății şi al riscurilor 2160
Împrumutul de folosință 2146
- calitatea de comodant 2147
- cheltuielile făcute cu bunul 2151
- dreptul de retenție 2153
- obligația comodatarului 2148
- pieirea sau deteriorarea bunului 2149
- pluralitatea de comodatari 2154
- posibilitatea salvării bunului 2150
- răspunderea comodantului pentru vicii ascunse 2152
- restituirea anticipată 2156
- restituirea bunului 2155
- titlul executoriu 2157
Închirierea casetelor de valori
- deschiderea casetei de valori 2197
- deschiderea forțată a casetei de valori 2198
- obligația prestatorului 2196
Înscrierea provizorie 898
- efectele ~ 899
Înscrierile întemeiate pe obligațiile defunctului 895
Înstrăinarea bunului dat în locațiune 1811 şi urm.

Joc v. *Pariu 2264 şi urm.*
Joncțiunea posesiilor 933

Legat
- ~ alternativ 1063
- ~ bunului altuia 1064
- ~ conjunctiv 1065
- ~rentei viagere sau al unei creanțe de întreținere 1062
- cheltuielile predării ~ 1066
- clasificarea ~ 1054
  - *~ universal* 1055
  - *~ cu titlu particular* 1057
  - *~ cu titlu universal* 1056
- dreptul de preferință al creditorilor moştenirii față de legatari 1067

- drepturile legatarului cu titlu particular 1059
- *accesoriile bunului care constituie obiectul unui ~ cu titlu particular* 1061
- fructele bunurilor ce constituie obiectul ~ 1058
- incapacităţile speciale în materia ~ 991
- ineficacitatea ~
- *caducitatea* 1071
- *regimul ~sarcină* 1073
- *revocarea judecătorească* 1069
- *termen de prescripţie a acţiunii* 1070
- *revocarea voluntară* 1068
- sarcina excesivă a ~ cu titlu particular 1060

Legitimă apărare 1360
Leziune 1221
- inadmisibilitate 1224
- sancţiune 1222
- termen de prescripţie 1223

Liberalităţi
- ~ reziduale
- *aplicarea regulilor substituţiei fideicomisare* 1005
- *dreptul de dispoziţie al instituitului* 1002
- *independenţa patrimonială a instituitului* 1004
- *interdicţia de a dispune cu titlu gratuit* 1003
- *noţiune* 1001
- capacitatea de folosinţă 987
- desemnarea beneficiarului ~ 989
- donaţia 985
- incapacităţi speciale 990
- înlăturarea efectelor revizuirii 1008
- legatul 986
- lipsa capacităţii depline de exerciţiu a dispunătorului 988
- noţiunea şi categoriile 984
- revizuirea condiţiilor şi sarcinilor 1006
- soluţionarea cererii de revizuire 1007

Libertatea de a dispune 12
Lichidarea societăţii 1941 şi urm.
Lichidator
- numire şi revocare 1941
- obligaţiile şi răspunderea 1942
- puteri 1944

Limitele dreptului de uz şi abitaţie 752
Logodnă
- încheierea ~ 266
- ruperea ~ 267
- *răspunderea pentru ruperea ~* 269
- *termenul de prescripţie* 270
- *restituirea darurilor* 268

Mandat cu reprezentare
- caz special de acceptare tacită 2014
- condiţiile revocării 2031
- despăgubirea mandatarului 2026
- diligenţa mandatarului 2018
- dobânzile la sumele întrebuinţate în folos propriu 2020
- dreptul de retenţie al mandatarului 2029
- durata mandatului 2015
- efectele revocării 2032
- executarea mandatului 2017
- forma mandatului 2013
- încetarea mandatului în caz de pluralitate de mandatari 2038
- întinderea mandatului 2016
- măsuri de conservare a bunurilor mandantului 2024
- menţinerea unor obligaţii ale mandatarului 2037
- moartea, incapacitatea sau falimentul uneia dintre părţi 2035
- moduri de încetare 2030
- necunoaşterea cauzei de încetare a mandatului 2036
- obligaţia de a da socoteală 2019
- pluralitatea de mandanţi 2028
- pluralitatea de mandatari 2022
- publicitatea revocării 2033
- răspunderea pentru obligaţiile terţilor 2021
- remuneraţia mandatarului 2027
- renunţarea mandatarului 2034
- substituirea făcută de mandatar 2023
- sumele necesare executării mandatului 2025

Mandat de ocrotire
- actele încheiate de mandant 2029[7]
- aplicarea regulilor de la tutelă specială 2029[4]
- cuprinsul ~ 2029[2]
- executarea obligaţiilor mandantului 2029[8]
- formă 2029[1]
- inventarierea bunurilor mandantului 2029[6]
- încetare 2029[9]
- încuviinţare de către instanţă 2029[1]
- obligaţiile mandatarului 2029[3]
- renunţarea mandatarului 2029[10]

Mandatul fără reprezentare 2039
- bunurile dobândite de mandatar 2041
- creditorii mandatarului 2042
- efectele față de terți 2040
Mase patrimoniale 31
Măsuri conservatorii 1145, 1558
Măsurile asigurătorii 1559
Minor
- actele ~ care a împlinit 14 ani 41
- capacitate de exercițiu
- *anticipată* 40
- *lipsă* 43
- *restrânsă* 41
- fraudă comisă de ~ 45
- răspunderea civilă a ~ 1366
- vătămarea ~ 1389
Modalități ale dobânzii 2168
Moştenire 953
- actele juridice asupra moştenirii nedeschise 956
- capacitatea de a moşteni 957
- deschiderea moştenirii 954
- felurile ~ 955
- legală 963
- principiile generale ale devoluțiunii legale a ~ 964
Moştenire vacantă
- administrarea provizorie a bunurilor moştenite 1136
- desființarea vacanței moştenirii 1140
- dreptul de a culege ~ 1138
- intrarea în stăpânirea moştenirii vacante şi răspunderea pentru pasiv 1139
- noțiune 1135
- somarea succesibililor 1137
Moştenitori legali 963
- absența ascendenților privilegiați sau a colateralilor privilegiați 979
- ascendenți ordinari
- *dreptul de moştenire al* ~ 982
- ascendenți privilegiați
- *vocația la moştenire* 976
- colateralii ordinari
- *dreptul de moştenire al* ~ 983
- colateralii privilegiați
- *vocația la moştenire* 976
- descendenții defunctului
- *dreptul de moştenire al descendenților* 975
- împărțirea moştenirii între ascendenții privilegiați 980
- împărțirea moştenirii între ascendenții privilegiați şi colateralii privilegiați 978
- împărțirea moştenirii între colateralii privilegiați 981
- împărțirea moştenirii între soțul supraviețuitor, ascendenții privilegiați şi colateralii privilegiați 977
- soțul supraviețuitor 970 şi urm.
- *condiții* 970
- *cota succesorală a* ~ 972
- *dreptul de abitație al* ~ 973
- *dreptul special de moştenire al* ~ 974
- *vocația la moştenire a* ~ 971
Moştenitori sezinari 1126
Moştenitorii rezervatari 1087
Munca în gospodărie 326

Nedemnitatea
- de drept 958
- efecte 960
- înlăturarea efectelor 961
- judiciară 959
Neexecutare imputabilă creditorului 1517
Notarea (unor drepturi, fapte şi raporturi juridice)
- ~ antecontractelor şi a pactelor de opțiune 906
- ~ intenției de a înstrăina sau de a ipoteca 904
- actele sau faptele care pot fi ~ în cartea funciară 903
- actele sau faptele supuse ~ 902
- pierderea efectului ~ 905
- rectificarea ~ 911
Novație
- efecte asupra creditorilor solidari 1614
- efecte asupra debitorilor solidari şi fideiusorilor 1613
- felurile ~ 1609
- garanțiile creanței novate 1611
- mijloacele de apărare 1612
- noțiune 1609
- proba novației 1610
Nulitate
- absolută 1247, 1250
- cauze 1250 şi urm.
- confirmarea actului anulabil 48
- efecte 1254 şi urm.
- parțială 1255
- prescripție 1249
- prezumția de nulitate relativă 1252

- relativă 1248, 1251
- virtuală 1253
Nume
- dobândirea ~ 84
- dreptul la ~ 82
- schimbarea ~lui pe cale administrativă 85
- structura ~lui 83

Obligații
- afectate de modalități 1398
- alegerea prestației 1462
  - *de către creditor* 1465
  - *de către debitor* 1464
  - *limitele alegerii* 1463
- alternativă 1461
- categorii 1396
- complexe 1421 şi urm.
- condițională 1399
  - *transmitere* 1408
- conjunctă 1422 şi urm.
- conținutul raportului obligațional 1164
- divizibilă v. *Obligație conjunctă*
- divizibilitatea ~ între moştenitori 1427, 1442, 1460
- facultativă 1468
- indivizibilă 1421
  - *executare în natură* 1428
  - *restituirea prestațiilor* 1429
- izvoarele ~ 1165
- moduri de stingere a ~ 1615 şi urm.
- naturală
  - *plată* 1471
- pluralitatea de prestații 1467
- simple 1397
- stingerea obligației 1466
Obligație de grănițuire 560
Obligație de întreținere
- caracterul legal 513
- caracterul personal 514
- creditorul întreținerii 524
- cuantumul întreținerii 529
- data de la care se datorează pensia de întreținere 532
- debitorul întreținerii 527
- divizibilitatea întreținerii 523
- dovada stării de nevoie 528
- dreptul la întreținere al minorului 525
- inadmisibilitatea renunțării 515
- întreținerea copilului de către soțul părintelui său 517
- întreținerea în cazul desfacerii adopției 520
- modalitățile de executare 530
- modificarea şi încetarea pensiei de întreținere 531
- obligația de întreținere aparținând moştenitorilor 518
- obligația subsidiară 522
- ordinea de plată a întreținerii 519
- plata pensiei de întreținere 533
- pluralitatea de debitori 521
- restituirea întreținerii nedatorate 534
- subiectele ~ 516
Obligație de neconcurență 1903
Obligație de restituire
- limite 47
Obligație principală
- divizibilă 1543
- indivizibilă 1542
Ocrotirea majorului prin consiliere judiciară şi tutelă specială
- actele încheiate de cel care beneficiază de ~ 172
- aplicarea regulilor de la tutelă 171
- condiții 164
- desemnarea tutorelui 166
- durata măsurii 168
- încetarea măsurii 177
- înlocuirea tutorelui 173
- liberalitățile primite de descendenții persoanei puse sub tutelă specială 175
- mandatul de ocrotire 166, 2029[1]-2029[10]
- minorul care beneficiază de tutelă specială 176
- numirea tutorelui 170
- numirea unui curator special 167
- obligațiile tutorelui 174
- opozabilitate față de terți 169
- persoanele care pot cere ~ 165
- procedură 168
Ocrotirea persoanei fizice
- instanța de tutelă 107
- interesul persoanei ocrotite 104
- măsurile de ocrotire 106
- ~ prin curatelă 109
- ~prin tutelă 108
- persoanele ocrotite 105

Ocupațiune
- dobândirea bunului prin ~ 941
- drepturile asupra tezaurului găsit 946
- proprietatea asupra bunului găsit în loc public 943
- proprietatea bunului găsit 942
- restituirea bunului găsit către proprietar 945
- vânzarea bunului găsit 944
Opțiune succesorală 1100
- caractere juridice 1101
- retransmiterea dreptului de ~ 1105
- termen 1103
- *prorogare* 1104
Ordinea executării obligațiilor 1555

Pact comisoriu
- interdicție 2433
Pact de opțiune 1278, 1668
Partaj
- ~ voluntar 1144
- ~ judiciar 632
- convenții privitoare la suspendarea ~ 672
- desființarea ~ 684
- efecte juridice 680
- feluri 670
- inadmisibilitate în cazul uzucapiunii 675
- în situația în care un coproprietar e lipsit de capacitate de exercițiu 674
- înstrăinarea bunurilor atribuite 685
- reguli privitoare la modul de împărțire 676
- starea de indiviziune 1143
- strămutarea garanțiilor 682
- suspendarea pronunțării ~ 673
Partaj de ascendent
- cuprins 1162
- forme 1161
- ineficacitate 1163
- subiecte 1160
Patrimoniu 31
- de afectațiune 31
- profesional individual 33
Paza animalului 1375
Paza lucrului 1376
Părți de interes 1900
- transmitere 1901
Persoană
- atributele de identificare 59
- dreptul de a dispune de sine însuşi 60
- garantarea drepturilor inerente ființei umane 61
Persoană care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială
- v. *Ocrotirea majorului prin consiliere judiciară şi tutelă specială*
- capacitate de exercițiu restrânsă 41
- domiciliul ~ 92
- interzicere divorț prin acordul soților 375
- încheierea căsătoriei 276
- încheierea convenției matrimoniale 337
- răspunderea civilă a ~ 1366
- răspunderea pentru fapta unei ~ 1372
- regimul unor acte ale ~ 42
Persoană decedată
- interzicerea atingerii imaginii ~ 79
- prelevarea de la ~ 81
- respectarea voinței ~ 80
- respectul datorat ~78
Persoană juridică
- aspectele speciale privind regimul nulității 197
- atribute de identificare 230
- calitatea de ~ 188
- capacitatea de folosință a ~
- *capacitatea de a primi liberalități* 208
- *conținutul capacității de folosință* 206
- *data dobândirii capacității de folosință* 205
- *desfăşurarea activităților autorizate* 207
- capacitatea de exercițiu
- *data dobândirii capacității de exercițiu* 209
- *incapacități şi incompatibilități* 211
- *lipsa organelor de administrare* 210
- categorii de ~ 189
- cauzele de nulitate 196
- data încetării personalității juridice 251
- data transmiterii drepturilor şi obligațiilor 242
- de drept privat 190, 245
- de drept public 191, 246
- *răspundere* 221
- denumirea ~ 226
- desființarea ~ 250
- dizolvarea ~ 245 şi urm.
- dovada denumirii şi sediului 229
- durata ~ 195
- efectele nulității 198
- efectele personalității juridice 193
- elementele constitutive 187

- funcționarea ~ 212 și urm.
- răspunderea ~ de drept public 221
- răspunderea membrilor organelor ~ 220
- răspunderea pentru fapte juridice 219
- independența patrimonială 222
- înregistrarea ~ 200
- înregistrarea modificărilor aduse actului de înființare 204
- lichidarea 248
  - *destinația bunurilor rămase după lichidare* 249
- lipsa înregistrării 202
- mențiunile obligatorii 231
- modurile de încetare 244
- modurile de înființare 194
- naționalitatea ~ 225
- nulitatea ~ 196, 197
  - *efecte* 198
  - *regimul actelor juridice încheiate cu terții* 199
- răspunderea pentru neefectuarea formalităților de înregistrare 203
- regimul juridic aplicabil 192
- schimbarea denumirii și sediului 228
- sediul persoanei juridice 227
- statul și unitățile administrativ-teritoriale 223
- răspunderea civilă a ~ 224

Personalitate juridică 1892
Petiția de ereditate
- efectele recunoașterii calității de moștenitor 1131

Picătura streșinii 611
Plasamente considerate sigure
- categorii 831
- limitele prudențiale ale efectuării plasamentelor 832
- menținerea plasamentelor anterioare 834
- obligația administratorului de a-și arăta calitatea 836
- obligația de reparare a prejudiciului pentru plasamentele nesigure 835
- plasarea sumelor de bani 833

Plată
- ~ bunurilor indisponibilizate 1479
- anticipată 1496
- cheltuielile ~ 1498
- condițiile ~ 1480 și urm.
- data ~ 1495
- făcută cu bunul altuia 1491
- făcută de un incapabil 1473
- făcută unui creditor aparent 1478
- făcută unui incapabil 1476
- făcută unui terț 1477
- imputația ~ 1506 și urm.
- locul ~ 1494
- mijloace de dovadă 1499
- noțiune 1469
- obligației de către un terț 1474
- parțială 1490
- persoanele care pot face ~ 1472
- persoanele care pot primi ~ 1475
- prin virament bancar 1497, 1504
- punerea în întârziere a creditorului 1510 și urm.
- temei 1470

Plata anticipată a dobânzii 2170
Plata pasivului moștenirii 1155
- excepțiile de la divizarea de drept a pasivului moștenirii 1155
- raportul datoriilor 1158
- regresul între moștenitori 1157
  - *insolvabilitatea unuia dintre moștenitori* 1157
- situația creditorilor personali ai moștenitorilor 1156
- titlurile executorii obținute împotriva defunctului 1159

Plată nedatorată
- noțiune 1341
- plata primită cu bună-credință de creditor 1342
- reguli aplicabile restituirii 1344
- restituirea plății anticipate 1343

Posesia de stat 410
- ~ conformă cu actul de naștere 411

Posesie
- ~ asupra unui bun imobil
  v. *Uzucapiune imobiliară*
- ~ asupra unui bun mobil
  - *dobândirea bunului prin uzucapiune* 939
  - *dobândirea proprietății prin ~ de bună-credință* 937
  - *opozabilitatea față de terți* 936
  - *~ titlului la purtător* 940
  - *prezumția de titlu de proprietate* 935
- cazurile care nu constituie ~ 918
- condițiile dobândirii fructelor bunului posedat 948
- efectele posesiei
  - *uzucapiunea și dobândirea fructelor* 928
  - *bunurile care nu pot fi uzucapate* 929

- exercitarea ~ 917
- intervertirea precarității în ~ 920
- încetarea ~ 921
- noțiune 916
- prezumția de ~ şi prezumția de proprietate 919
- viciile ~ 922
  - *clandestinitatea* 925
  - *discontinuitatea* 923
  - *invocarea* ~ 926
  - *încetarea* ~ 927
  - *violența* 924
Practici eugenice 62
Preempțiune 1730, 1849
- caractere 1739
- concursul dintre preemptori 1734
- condițiile exercitării 1732
- domeniu 1730
- efectele exercitării 1733
- exercitarea în cadrul executării silite 1738
- notarea dreptului de ~ asupra unui imobil 1737
- pluralitatea de bunuri vândute 1735
- stingerea dreptului convențional de ~ 1740
- vânzarea către un terț a bunurilor supuse ~ 1731
Prejudiciul imputabil creditorului 1534
Prelevarea şi transplantul de la persoanele în viață 68
Preluarea datoriei
- accesoriile creanței 1602
- condiții 1599
- efecte 1600
- ineficacitatea ~ 1604
- insolvabilitatea noului debitor 1601
- mijloacele de apărare 1603
- prin contract încheiat cu debitorul
  - *acordul creditorului* 1605
  - *comunicarea preluării* 1606
  - *obligațiile terțului* 1608
  - *termenul de acceptare* 1607
Prelucrarea datelor personale 77
Prescripție extinctivă
- calculul prescripției 2544
- domeniul de aplicare 2516
- efectele prescripției împlinite 2506
- imprescriptibilitatea dreptului la acțiune 2502
- invocarea ~ 2512
- invocarea ~ de către alte persoane 2514
- împlinirea ~ 2544
- începutul ~ 2523
  - *dreptul la acțiunea în anularea actului juridic* 2529
  - *dreptul la acțiunea în executarea obligațiilor de a da sau de a face* 2524
  - *dreptul la acțiunea în executarea prestațiilor succesive* 2526
  - *dreptul la acțiunea în materia asigurărilor* 2527
  - *dreptul la acțiunea în răspundere pentru vicii aparente* 2530
  - *dreptul la acțiunea în răspundere pentru vicii ascunse* 2531
  - *dreptul la acțiunea în repararea pagubei cauzate printr-o faptă ilicită* 2528
  - *dreptul la acțiunea în restituirea prestațiilor* 2525
- întreruperea ~
  - *beneficiul întreruperii prescripției* 2542
  - *cazurile de întrerupere a prescripției* 2537
  - *cererea de chemare în judecată sau arbitrală* 2539
  - *efectele întreruperii prescripției* 2541
  - *extinderea efectului întreruptiv* 2543
  - *punerea în întârziere* 2540
  - *recunoaşterea dreptului* 2538
- momentul până la care se poate invoca ~ 2513
- obiectul ~ 2500
- persoanele care nu pot renunța la prescripție 2509
- prescriptibilitatea dreptului la acțiune 2501
- prescripția dreptului la acțiune privind creanța garantată 2504
- prescripția dreptului la acțiune privind drepturile accesorii 2503
- regulile aplicabile ~ 2515
- prorogarea termenului prescripției 1394
- renunțarea la prescripție 2507
  - *efectele renunțării la prescripție* 2510
  - *felurile renunțării la prescripție* 2508
  - *întinderea renunțării la prescripție* 2511
- repunerea în termenul de ~ 2522
- suspendarea prescripției
  - *beneficiul suspendării prescripției* 2535

- *cazurile generale de suspendare a prescripției* 2532
- *efectele suspendării prescripției* 2534
- *extinderea efectului suspensiv* 2536
- *în materie succesorală* 2533
- termenul de prescripție de 10 ani 2518
- termenul de prescripție de 2 ani 2519
- termenul de prescripție de un an 2520, 2521
- termenul general de 3 ani 2517
Preț 1233
- determinarea ~ între profesioniști 1233
- determinarea ~ prin raportare la un factor de referință 1234
Previzibilitatea prejudiciului 1533
Prezumția de culpă 1548
Prezumția de divizibilitate
- excepții 1424
Prezumția de paternitate 414
Prezumția executării prestației accesorii 1501
Prezumția executării prestațiilor periodice 1502
Prezumție de nulitate relativă 1252
Privilegii 2333 și urm.
- ~ speciale 2339
- ~ generale 2338
- concursul cauzelor de preferință 2342
- opozabilitatea ~ 2334
- prioritatea creanțelor privilegiate față de celelalte creanțe 2335
- rangul privilegiilor între ele 2336
- stingerea ~ 2337
- stingerea ~ special 2340
- strămutarea privilegiului vânzătorului 2341
Producte 549
Produsele bunurilor 547
Promisiune de a contracta 1279
Promisiune unilaterală 1327
Promisiunea faptei altuia 1283
Promisiunea publică de recompensă 1328
- revocare 1329
Proprietate comună în devălmășie 667, 668
- reguli aplicabile proprietății devălmașe 668
Proprietate comună v. Coproprietate
Proprietate periodică 687 și urm.
- drepturile și obligațiilecoproprietarilor 690
- încetarea ~ 692
- temei 688
- valabilitatea actelor încheiate de proprietar 689
Proprietate publică 554
- apărarea ~ 865
- caracterele dreptului de ~ 861
- cazurile de dobândire a dreptului de ~ 863
- definiție 858
- delimitare de domeniul privat 859
- drepturile reale corespunzătoare proprietății publice 866 și urm.
- dreptul de administrare
- *apărarea* ~ 870
- *constituirea* ~ 867
- *exercitarea* ~ 868
- *stingerea* ~ 869
- dreptul de concesiune 871
- *apărarea* ~ 873
- *conținutul* ~ 871
- *exercitarea* ~ 872
- dreptul de folosință cu titlu gratuit
- *apărarea* ~ 875
- *conținut* 874
- *limite* 874
- limitele exercitării dreptului de ~ 862
- obiect 859
- stingerea dreptului de ~ 864
Proprietate privată v. și *Drept de proprietate*
- conținutul dreptului de proprietate privată 555
- dobândirea dreptului de proprietate 557, 567
- dreptul de îngrădire 561
- înscrierea dreptului de proprietate în cartea funciară 589
- întinderea dreptului de proprietate asupra terenurilor 559
- limite juridice ale dreptului de proprietate privată 602 și urm.
- convenționale 626-629
- judiciare 630
- legale 602-625
- obligația de grănițuire 560
- riscul pieirii bunului 558
- stingerea dreptului de proprietate 562
Publicitate
- efecte 20
- forme 23
- lipsa ~ 22
- modalități de realizare 18
- obiect 18
- procedura 19

Punerea în întârziere a debitorului 1521 şi urm.
- de către creditor 1522
- efectele întârzierii debitorului 1525
- întârzierea de drept în executarea obligaţiei 1523
- oferta de executare 1524

Raportul donaţiilor
- ameliorările şi degradările bunului donat în cazul raportului în natură 1154
- caracterul personal al obligaţiei de raport 1149
- căile de realizare a raportului 1152
- evaluarea bunului în cazul raportului prin echivalent 1153
- excepţiile de la obligaţia de raport 1150
- modul de efectuare a raportului 1151
- noţiune 1146
- persoanele care pot cere ~ 1148
- scutirea de raport a renunţătorului la moştenirea legală 1147
Răspundere civilă
- delictuală 1349
- contractuală 1350
- cauze exoneratoare 1351 şi urm.
- *pentru fapta proprie* 1357 *şi* urm.
- *pentru fapta altuia*
- *dreptul de regres* 1384
- *corelaţia formelor de răspundere pentru fapta altei persoane* 1374
- *comitenţilor pentru prepuşi* 1373
- *pentru fapta minorului sau a persoanei care beneficiază de consiliere judiciară sau tutelă specială* 1372
- pentru prejudiciile cauzate de animale 1375
- pentru prejudiciile cauzate de lucruri 1376
- pentru ruina edificiului 1378
- a altor persoane 1369
- anunţuri privitoare la răspundere 1356
- în cazul culpei comune 1371
- repararea prejudiciului 1381 şi urm.
- *~ nepatrimonial* 1391
- *despăgubirea în raport cu ajutorul şi pensia* 1393
- *formele reparaţiei* 1386
- *întinderea reparaţiei* 1385
- *persoana îndreptăţită la despăgubire în caz de deces* 1390
- *prescripţie* 1394-1395
- solidară 1382
- raporturile dintre debitori 1383
Răspunderea debitorului 1518
Răspunderea pentru fapta terţilor 1519
Răspunderea pentru vicii 1879
Reasigurare 2240
Rectificarea înscrierilor de carte funciară
- îndreptarea erorilor materiale 913
- noţiunea 907
- radierea drepturilor condiţionale 912
- ~ a intabulării sau înscrierii provizorii 908
- ~ notării în cartea funciară 911
Recunoaşterea copilului
- contestarea recunoaşterii de filiaţie 420
- felurile ~ 415
- formele ~ 416
- nulitatea absolută a ~ 418
- nulitatea relativă a ~ 419
- recunoaşterea de către minorul necăsătorit 417
Reducerea cuantumului penalităţii 1541
Reducerea prestaţiilor 1551
Reducţiunea liberalităţilor excesive
- căile de realizare 1094
- efecte 1097
- imputarea liberalităţilor 1099
- modul de operare 1092
- persoanele care pot cere ~ 1093
- reducţiunea unor liberalităţi speciale 1098
- stabilirea rezervei succesorale şi a cotităţii disponibile 1091
- termen de prescriere al acţiunii în ~ 1095
Regimuri matrimoniale
- actele de dispoziţie care pun în pericol grav interesele familiei 316
- alegerea 329 şi urm.
- dreptul la informare 318
- efectele ~ 313
- independenţa patrimonială a soţilor 317
- încetarea ~ 319
- lichidarea ~ 320
- mandatul convenţional 314
- mandatul judiciar 315
Regimul comunităţii convenţionale
- dispoziţii aplicabile 368
- domeniul de aplicare 366
- obiectul convenţiei matrimoniale 367

Regimul comunității legale
- actele de conservare, de folosință şi de administrare 345
- actele de înstrăinare şi de grevare 346
- aportul de bunuri comune 348
- bunurile comune 339
- bunurile proprii 340
- convențiile contrare ~ 359
- datoriile comune ale soților 351
- dispozițiile testamentare 350
- dovada bunurilor soților 343
- efectele încetării ~ 356
- formalitățile de publicitate 344
- lichidarea comunității (partajul) 357
- nulitatea relativă a actelor încheiate fără consimțământul celuilalt soț 347
- partajul în timpul ~ 358
- răspunderea subsidiară pentru datoriile comune 352
- regimul aporturilor de bunuri comune 349
- regimul juridic al bunurilor proprii 342
- urmărirea bunurilor comune 353
- urmărirea veniturilor din profesie 354
- veniturile din muncă şi cele asimilate acestora 341
Regimul separației de bunuri
- bunurile proprietate comună pe cote-părți 362
- dreptul de retenție 365
- folosința bunurilor celuilalt soț 363
- inventarul bunurilor mobile 361
- răspunderea pentru obligațiile personale 364
- regimul bunurilor 360
Registru public
- consultarea ~ 24
Relativitatea efectelor contractului 1280
Remitere de datorie 1440
- dovada 1631
- felurile 1630
- fideiusiunea 1633
- garanții 1632
- noțiune 1629
Rentă viageră v. *Contract de rentă viageră*
Renunțarea la drept 13
Renunțarea la moştenire
- efectele 1121
- forma 1120
- prezumția de ~ 1112
- renunțarea frauduloasă 1122
- revocarea renunțării 1123
- termenul de prescripție al acțiunii în anularea acceptării/renunțării 1124
Reorganizarea persoanei juridice 232
- divizarea 236
  - *efectele* ~ 237
  - *întinderea răspunderii în caz de* ~ 238
  - *repartizarea contractelor în caz de* ~ 239
- încetarea unor contracte 240
- modurile de reorganizare 233
- opoziții 243
- transformarea persoanei juridice 241
- fuziune 234
- efectele ~ 235
Reprezentare
- capacitatea părților 1298
- cauze de încetare a puterii de a reprezenta 1307
- conflict de interese 1303
- desființarea contractului înaintea ratificării 1314
- dubla reprezentare 1304
- efecte 1296
- împuternicire
  - *forma împuternicirii* 1301
  - *revocarea împuternicirii* 1306
  - *modificarea împuternicirii* 1306
  - *încetarea împuternicirii* 1305
- justificarea puterii de a reprezenta 1302
- lipsa sau depăşirea puterii de reprezentare 1309
- nearătarea calității de reprezentant 1297
- obligațiile reprezentantului la încetarea împuternicirii 1308
- ratificarea ~ 1311
  - *efectele ratificării* 1312
- răspunderea reprezentantului 1310
- temei 1295
- transmisiunea facultății de a ratifica 1313
- vicii de consimțământ 1299
Reprezentarea succesorală
- condiții 967
- domeniul de aplicare 966
- efectul general al ~ 968
- efectul particular al ~ 969
- noțiune 965
Reproducerea umană asistată medical
- confidențialitatea informațiilor 445
- contestarea filiației 443

- raporturile dintre tată şi copil 446
- răspunderea tatălui 444
- regimul filiaţiei 441
- regulile aplicabile 447
Respectarea ordinii publice şi a bunelor moravuri 11
Restituirea arvunei 1546
Restituirea prestaţiilor
- cauze 1635
- cheltuielile privitoare la bun 1644
- cheltuielile ~ 1646
- efecte faţă de terţi
- *actele de înstrăinare* 1648
- *situaţia altor acte juridice* 1649
- forme 1637
- persoana îndreptăţită la restituire 1636
- pieirea fortuită a bunului 1642
- pieirea sau înstrăinarea bunului 1641
- pierderea parţială a bunului 1643
- restituirea fructelor şi a contravalorii folosinţei bunului 1645
- restituirea în natură 1639
- restituirea pentru cauză ilicită 1638
- restituirea prestaţiilor de către incapabili 1647
- restituirea prin echivalent 1640
Reşedinţă 88
Retrocesiune 2241
Rezerva succesorală
- întinderea ~ 1088
- noţiune 1086
Rezoluţiune 1757
- ~ unilaterală 1552
- dreptul la ~ 1549
- efecte 1554
- modul de operare 1550
- reducerea prestaţiilor 1551
Rudenie 405 şi urm.
Reziliere v. *Rezoluţiune*

Scrisoare de confort 2322
Scrisoare de garanţie 2321
Sechestrul convenţional
- conservarea şi înstrăinarea obiectului sechestrului 2140
- liberarea administratorului-sechestru 2141
- noţiune 2138
- obligaţiile, drepturile şi puterile administratorului-sechestru 2139
- remuneraţia, cheltuielile şi despăgubirile 2142
- sechestrul judiciar 2143
Secret comercial
- divulgarea ~ 1363
Separaţie judiciară de bunuri 370
Servitute
- ~ aparente şi neaparente 760
- ~ continue şi necontinue 761
- ~ pozitive şi negative 762
- acţiunea confesorie de servitute 757
- cauzele de stingere a ~ 770
- constituirea ~ 756
- constituire în vederea utilităţii viitoare 758
- dobândirea prin uzucapiune 763
- exercitarea în caz de împărţire a fondurilor 769
- exercitarea şi conservarea ~ 765
- noţiune 755
- obligaţia de a nu agrava situaţia fondului aservit 768
- obligaţiile în sarcina proprietarului fondului aservit 759
- răscumpărarea servituţii de trecere 772
- schimbarea locului de exercitare 767
- stingerea ~ prin neuz 771
Sezină
- dobândirea de către moştenitorii legali nesezinari 1127
- intrarea legatarului universal sau cu titlu universal în stăpânirea moştenirii 1128
- moştenitorii sezinari 1126
- noţiune 1125
- predarea legatului cu titlu particular 1129
Simulaţie
- actele nepatrimoniale 1294
- actele unilaterale 1293
- efecte
- *faţă de terţi* 1290
- *între părţi* 1289
- în cazul liberalităţilor 992
- proba ~1292
- raporturile cu creditorii 1291
Societate
- administrarea ~ 1913 şi urm. v. şi *Administrator*
- aport 1895
- *în bunuri* 1896
- *în bunuri incorporale* 1897
- *în numerar* 1898

- *în prestații și cunoștințe specifice* 1899
- *pieirea bunurilor subscrise* 1937
- asocierea asupra drepturilor sociale și cedarea acestora 1908
- capital social
- *formarea* ~ 1894
- cheltuielile făcute pentru societăte 1907
- ~ *de fapt* 1893
- dizolvare 1930
- dobândirea personalității juridice 1889
- drepturile moștenitorilor în cadrul ~ 1940
- folosirea bunurilor sociale 1904
- folosirea fondurilor comune 1905
- formele societare 1888
- hotărârile privind societatea 1910
- *adoptare* 1911
- *contestare* 1912
- interdicția emiterii instrumentelor financiare 1923
- încetare 1930, 1938
- împărțeala bunurilor sociale 1948
- lichidare 1941 și urm.
- nulitate 1932
- *efecte* 1935
- *răspundere pentru nulitate* 1936
- *regim* 1933
- *regularizare* 1934
- participare la profit și pierderi 1902
- promisiunea asupra drepturilor sociale 1909
- regimul părților de interes 1900
- v. și *Contract de societate*

Solidaritate 1426
- contractată în interesul unui debitor 1459
- între creditori 1434
- între debitori 1443
- renunțare la ~ 1453

Stare civilă 98
- actele întocmite de un ofițer de ~ necompetent 102
- anularea, completarea, modificarea sau rectificarea actelor de ~ 100
- dovada ~ 99
- înscrierea mențiunilor pe actul de ~ 101
- mijloace de dovadă a ~ 103

Stare de necesitate 624, 1218, 1361
Stipulația pentru altul 1284 și urm.
- acceptarea ~ 1286
- condiții privind terțul beneficiar 1285
- efecte 1284
- mijloacele de apărare ale promitentului 1288
- revocarea 1287

Subiect de drept civil 25
Subrogația
- consimțită de creditor 1594
- consimțită de debitor 1595
- efecte 1597
- feluri 1593
- legală 1596
- parțială 1598

Substituții fideicomisare 994 și urm.
- drepturile substituitului 996
- ineficacitate 1000
- noțiune 993

Succesibil 1100
Superficie
- ~ cu titlu oneros
- evaluarea prestației superficiarului 697
- acțiune confesorie 696
- cazuri de încetare 698
- *efectele încetării ~ prin consolidare* 700
- *efectele încetării ~ prin expirarea termenului* 699
- *efectele încetării ~ prin pieirea construcției* 701
- durată 694
- exercitarea dreptului 695
- întinderea dreptului 695
- noțiune 693

Temere reverențiară 1219
Termen de decădere
- aplicarea regulilor de la prescripție 2547
- instituirea ~ 2545
- invocarea decăderii 2550
- limita stabilirii ~ 2546
- regimul ~ 2548
- renunțarea la beneficiul decăderii 2549

Termen
- ~ stabilit pe ore 2555
- ~ stabilit pe săptămâni, luni sau ani 2552
- ~ stabilit pe zile 2553
- beneficiul ~1413
- decăderea din beneficiul ~ 1417
- inopozabilitatea decăderii din ~ 1419
- calculul ~ 1416, 2551 și urm.
- categorii 1412

- efectul ~ suspensiv 1415
- exigibilitatea anticipată 1418
- nerealizarea evenimentului 1420
- obligația afectată de ~ 1411
- prezumția efectuării în ~ a actelor 2556
- prorogarea ~ 2554
- stabilirea judiciară a ~ 1415
Testament
- consimțământul testatorului 1038
- conținutul ~ 1035
- conversiunea formei testamentare 1050
- interpretarea ~ 1039
- noțiune 1034
- proba ~ 1037
- revocare
- retractarea ~ 1053
  - ~ *voluntară expresă* 1051
  - ~ *voluntară tacită* 1052
- ~ ordinare 1040
- ~ autentic 1043
  - *autentificarea în situații particulare* 1045
  - *înregistrare* 1046
  - *întocmire* 1044
- ~ olograf 1041
  - *deschiderea* ~ 1042
- ~ privilegiate 1047
  - *caducitate* 1048
- ~ reciproc 1036
- ~ sumelor şi valorilor depozitate 1049
Timpul legal al concepțiunii 412
Titlu executoriu 2431
Transfer intrapatrimonial 32
Tranzacție 2267
- ~ asupra unui contract nul 2274
- ~ asupra unui proces terminat 2277
- ~ constatată prin hotărâre judecătorească 2278
- capacitate de exercițiu 2271
- cauze de nulitate 2273
- condiții de formă 2272
- domeniu de aplicare 2268
- indivizibilitatea ~ 2269
- înscrisurile false 2275
- înscrisurile necunoscute 2276
- întinderea ~ 2270
Tutela minorului
- caracterul personal 122
- cazurile de instituire 110
- controlul exercitării ~
  - *controlul instanței de ~ 151*
  - *darea de seamă 152*
  - *descărcarea tutorelui 153*
  - *interzicerea dispensei de a da socoteală 154*
  - *plângerea împotriva tutorelui 155*
- conținutul ~ 134
- desemnarea mai multor tutori 115
- desemnarea tutorelui de către părinte 114
- exercitare cu privire la bunurile minorului 140
  - *actele făcute în lipsa inventarului* 141
  - *administrarea bunurilor minorului* 142
  - *autorizarea instanței de tutelă* 145
  - *interzicerea unor acte juridice* 147
  - *inventarul bunurilor minorului* 140
  - *încuviințarea şi autorizarea actelor minorului care a împlinit vârsta de 14 ani* 146
  - *regimul juridic al actelor de dispoziție* 144
  - *reprezentarea minorului* 143
  - *suma anuală necesară pentru întreținerea minorului* 148
- exercitare cu privire la persoana minorului
  - *ascultarea minorului care a împlinit vârsta de 10 ani* 139
  - *avizul consiliului de familie 136*
  - *cazurile de numire a curatorului special* 150
  - *constituirea de depozite bancare* 149
  - *domiciliul minorului* 137
  - *felul învățăturii sau al pregătirii profesionale* 138
- exercitare în interesul minorului 133
- garanții 117
- gratuitatea 123
- încetarea tutelei
  - *amenda civilă* 163
  - *cazurile de încetare* 156
  - *darea de seamă generală* 160
  - *descărcarea de gestiune* 162
  - *îndepărtarea tutorelui* 158
  - *moartea tutorelui* 157
  - *numirea curatorului special* 159
  - *predarea bunurilor* 161
- înlocuirea tutorelui 121
- măsurile provizorii 116
- numirea tutorelui de către instanța de tutelă 118
  - *procedura de numire* 119

- persoana care poate fi numită tutore 112
- persoanele obligate să înştiinţeze instanţa de tutelă 111
- refuzul continuării tutelei 120
- ~ exercitată de ambii soţi 135
Tutelă specială v. *Ocrotirea majorului prin consiliere judiciară şi tutelă specială*

Universalitate de fapt 541
Uzanţe 1
Uzucapiune imobiliară
- curgerea termenului 932
- joncţiunea posesiilor 933
- ~ extratabulară 930
- ~ tabulară 931
Uzufruct
- ~ asupra bunurilor neconsumptibile 713
- ~ asupra pădurilor tinere 717
- ~ cu titlu particular 732
- ~ fondului de comerţ 745
- ~ rentei viagere 739
- acţiunea confesorie de uzufruct 705
- cazurile de stingere a ~ 746
- cesiunea ~ 714
- constituirea ~ 704
- constituirea garanţiei pentru îndeplinirea obligaţiilor uzufructuarului 726
- cvasiuzufructul 712
- distrugerile datorate vechimii ori cazului fortuit 731
- dreptul asupra carierelor de piatră şi de nisip aflate în exploatare 721
- dreptul asupra pomilor fructiferi 720
- dreptul creditorilor asupra bunurilor ~ 744
- dreptul de a spori capitalul care face obiectul ~ 740
- dreptul de vot 741
- dreptul la dividende 742
- drepturile şi obligaţiile în cazul ~ asupra creanţelor 738
- drepturile uzufructuarului 709
- durata ~708
- efectuarea reparaţiilor mari 730
- dreptul la fructele civile 711
- dreptul la fructe industriale 710
- dreptul la fructele naturale 710
- inventarierea bunurilor 723
- înştiinţarea nudului proprietar 734
- întârzierea în depunerea garanţiei 728
- locaţiunea asupra bunului primit în ~ 715
- lucrări şi îmbunătăţiri aduse bunului primit în ~ 716
- modul de suportare a reparaţiilor de către uzufructuar şi nudul proprietar 729
- noţiune 703
- numirea unui administrator 727
- obiect 706
- accesoriile bunurilor ce formează obiectul ~ 707
- obligaţia nudului proprietar de a restitui sumele avansate de uzufructuar 743
- opozabilitatea ~ asupra creanţelor 737
- răspunderea uzufructuarului pentru prejudicii 725
- respectarea destinaţiei bunurilor 724
- situaţia carierelor de piatră şi de nisip nedeschise şi a comorilor 722
- stingerea ~ în caz de abuz de folosinţă 747
- stingerea ~ în caz de pieire a bunului 748
- suportarea sarcinilor şi a cheltuielilor în caz de litigiu 733
- suportarea sarcinilor şi a cheltuielilor proprietăţii 735

Vânzarea
- ~ bunului altuia 1683
- ~ bunului pierit în întregime sau în parte 1659
- ~ bunurilor de gen 1678
- ~ cu opţiune de răscumpărare 1758 şi urm.
- ~ cu plata preţului în rate 1755 şi urm.
- ~ după mostră sau model 1680
- ~ imobilelor 1741 şi urm.
- ~ în bloc a bunurilor 1679
- ~ moştenirii 1747 şi urm.
- ~ pe gustate 1682
- ~ pe încercate 1681
- ~ terenurilor forestiere 1746
- ~ unui bun viitor 1658
- bunurile ce pot fi vândute 1657
- cheltuielile ~1666
- cheltuielile predării 1667
- drept de preempţiune v. *Preempţiune*
- fructele bunului vândut 1692
- garanţia contra evicţiunii 1695 şi urm.
- garanţia contra viciilor bunului vândut 1707 şi urm.

- inadmisibilitatea acțiunii în anulare 1656
- incapacități
  - *de a cumpăra* 1654
  - *de a cumpăra drepturi litigioase* 1653
  - *de a vinde* 1655
- interpretarea clauzelor ~ 1671
- obligațiile cumpărătorului 1719 şi urm.
- obligațiile principale ale vânzătorului 1672 şi urm.
- pactul de opțiune 1668
- plata prețului 1719 şi urm.
  - *în rate* 1755 *şi urm.*
- predarea bunului 1685
  - *întinderea obligației de predare* 1686
  - *locul predării* 1689
  - *momentul predării* 1693
  - *predarea bunului imobil* 1687
  - *predarea bunului mobil* 1688
  - *refuzul de a preda bunul* 1694
- prețul ~
  - *condiții ale* ~ 1660
  - *determinarea* ~ *de către un terț* 1662
  - *determinarea* ~ *în funcție de greutatea lucrului vândut* 1663
  - *lipsa determinării exprese a* ~ 1664
  - ~ *derizoriu* 1665
  - ~ *determinabil* 1661
  - ~ *fictiv* 1665
  - prețul promisiunii de ~1670
  - principiul capacității de a vinde şi de a cumpăra 1652
  - promisiunea de cumpărare 1669
  - promisiunea de vânzare 1669
  - aplicarea regulilor de la ~ şi altor contracte 1651
  - restituirea prețului 1701
  - rezerva proprietății 1684
  - rezoluțiunea contractului 1700
    - *efecte față de terți* 1729
    - *în cazul vânzării cu plata prețului în rate* 1757
    - *punerea de drept în întârziere* 1725, 1728
  - starea bunului vândut 1690

Vârstă matrimonială 272
Vătămarea integrității corporale sau a sănătății 1387
Venituri din profesie 327
Vicii (vânzare) 1707 şi urm.
Vicii de consimțământ 1206 şi urm., 1299
Vinovăție 16
Violență 1216
  - amenințarea cu exercițiul unui drept 1217
  - săvârşită de un terț 1220
Vocația la moştenire 962
  - ~ multiplă 1102

Legea nr. 71/2011

pentru punerea în aplicare
a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil

publicată în
M. Of. nr. 409 din 10 iunie 2011

- rectificată în **M. Of. nr. 489 din 8 iulie 2011**;

cu modificările şi completările aduse prin:

- **O.U.G. nr. 79/2011** pentru reglementarea unor măsuri necesare intrării în vigoare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil (M. Of. nr. 696 din 30 septembrie 2011), aprobată, cu modificări şi completări, prin **Legea nr. 60/2012** (M. Of. nr. 255 din 17 aprilie 2012);
- **Legea nr. 76/2012** pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (M. Of. nr. 365 din 30 mai 2012), în vigoare de la 15 februarie 2013;
- **O.U.G. nr. 4/2013** privind modificarea Legii nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative conexe (M. Of. nr. 68 din 31 ianuarie 2013), aprobată, cu modificări, prin **Legea nr. 214/2013** (M. Of. nr. 388 din 28 iunie 2013);
- **Legea nr. 54/2013** pentru aprobarea O.U.G. nr. 120/2011 privind prorogarea unor termene şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative (M. Of. nr. 145 din 19 martie 2013);
- **Legea nr. 138/2014** pentru modificarea şi completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum şi pentru modificarea şi completarea unor acte normative conexe (M. Of. nr. 753 din 16 octombrie 2014);
- **O.U.G. nr. 1/2016** pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum şi a unor acte normative conexe (M. Of. nr. 85 din 4 februarie 2016), aprobată prin Legea nr. 17/2017 (M. Of. nr. 196 din 21 martie 2017);
- **Decizia Curții Constituționale nr. 795/2020** referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 229 alin. (3) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil (M. Of. nr. 1299 din 28 decembrie 2020);
- **Legea nr. 140/2022** privind unele măsuri de ocrotire pentru persoanele cu dizabilități intelectuale şi psihosociale şi modificarea şi completarea unor acte normative (M. Of. nr. 500 din 20 mai 2022).

– extras[1] –

Cuprins **Art.**

Capitolul I. Dispoziții generale ____ **1-7**
Capitolul II. Dispoziții cu privire la titlul preliminar al Codului civil şi cu privire la unele legi ____ **8-12**
Secțiunea 1. Dispoziții de punere în aplicare a titlului preliminar al Codului civil ____ *8-8[1] [...]*
Capitolul III. Dispoziții cu privire la cartea I „Despre persoane" a Codului civil şi cu privire la unele legi ____ **13-23**
Secțiunea 1. Dispoziții tranzitorii şi de punere în aplicare a cărții I „Despre persoane" a Codului civil ____ *13-19 [...]*

[1] Nu au fost reproduse în ediția de față secțiunile din Legea nr. 71/2011 prin care a fost modificat Codul civil, întrucât ele au fost avute în vedere odată cu republicarea acestuia şi, deci, se regăsesc în carte, şi nici modificările aduse prin Legea nr. 71/2011 unor legi speciale.

Capitolul IV. Dispoziții cu privire la cartea a II-a „Despre familie" a Codului civil și cu privire la unele legi ____ **24-54**
Secțiunea 1. Dispoziții tranzitorii și de punere în aplicare a cărții a II-a „Despre familie" a Codului civil ____ *24-51 [...]*
Capitolul V. Dispoziții cu privire la cartea a III-a „Despre bunuri" a Codului civil și cu privire la unele legi ____ **55-90**
Secțiunea 1. Dispoziții tranzitorii și de punere în aplicare a cărții a III-a „Despre bunuri" a Codului civil ____ *55-82[1] [...]*
Capitolul VI. Dispoziții cu privire la cartea a IV-a „Despre moștenire și liberalități" a Codului civil și cu privire la unele legi ____ **91-101**
Secțiunea 1 Dispoziții tranzitorii și de punere în aplicare a cărții a IV-a „Despre moștenire și liberalități" a Codului civil ____ *91-98 [...]*
Capitolul VII. Dispoziții cu privire la cartea a V-a „Despre obligații" a Codului civil și cu privire la unele legi ____ **102-200**
Secțiunea 1. Dispoziții tranzitorii și de punere în aplicare a cărții a V-a „Despre obligații" a Codului civil ____ *102-189 [...]*
Capitolul VIII. Dispoziții cu privire la cartea a VI-a „Despre prescripția extinctivă, decăderea și calculul termenelor" a Codului civil ____ **201-206**
Secțiunea 1. Dispoziții tranzitorii și de punere în aplicare a cărții a VI-a „Despre prescripția extinctivă, decăderea și calculul termenelor" a Codului civil ____ *201-205[2] [...]*
Capitolul IX. Dispoziții cu privire la cartea a VII-a „Dispoziții de drept internațional privat" a Codului civil și cu privire la unele legi ____ **207-210**
Secțiunea 1. Dispoziții tranzitorii și de punere în aplicare a cărții a VII-a „Dispoziții de drept internațional privat" a Codului civil ____ *207-209 [...]*
Capitolul X. Dispoziții finale ____ **211-230**

Capitolul I. Dispoziții generale

Art. 1. Prezenta lege cuprinde dispozițiile privind punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 511 din 24 iulie 2009, denumită în continuare *Codul civil*, având ca principal obiect punerea de acord a legislației civile existente cu prevederile acestuia, precum și soluționarea conflictului de legi rezultând din intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 2. Ori de câte ori legi speciale sau complementare Codului civil fac trimitere la „Codicele civil" sau „Codul civil", denumit în continuare *Codul civil din 1864*, sau la dispoziții abrogate ori modificate prin prezenta lege, trimiterea se consideră a fi făcută la dispozițiile corespunzătoare care le înlocuiesc.

Art. 3. Actele și faptele juridice încheiate ori, după caz, săvârșite sau produse înainte de intrarea în vigoare a Codului civil nu pot genera alte efecte juridice decât cele prevăzute de legea în vigoare la data încheierii sau, după caz, a săvârșirii ori producerii lor.

Art. 4. La data intrării în vigoare a Codului civil, actele juridice nule, anulabile sau afectate de alte cauze de ineficacitate, prevăzute de Codul civil din 1864, precum şi de alte acte normative, rămân supuse dispoziţiilor legii vechi, neputând fi considerate valabile ori, după caz, eficace potrivit Codului civil sau dispoziţiilor prezentei legi.

Art. 5. (1) Dispoziţiile Codului civil se aplică tuturor actelor şi faptelor încheiate sau, după caz, produse ori săvârşite după intrarea sa în vigoare, precum şi situaţiilor juridice născute după intrarea sa în vigoare.

(2) Dispoziţiile Codului civil sunt aplicabile şi efectelor viitoare ale situaţiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia, derivate din starea şi capacitatea persoanelor, din căsătorie, filiaţie, adopţie şi obligaţia legală de întreţinere, din raporturile de proprietate, inclusiv regimul general al bunurilor, şi din raporturile de vecinătate, dacă aceste situaţii juridice subzistă după intrarea în vigoare a Codului civil.

Recurs în interesul legii. A se vedea Decizia nr. 1/2014 a Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie, Completul competent să judece recursul în interesul legii, redată în extras *supra*, sub art. 6 CC.

Art. 6.[1] (1) În cuprinsul actelor normative aplicabile la data intrării în vigoare a Codului civil, referirile la comercianţi se consideră a fi făcute la persoanele fizice sau, după caz, la persoanele juridice supuse înregistrării în registrul comerţului, potrivit prevederilor art. 1 din Legea nr. 26/1990 privind registrul comerţului[2], republicată, cu modificările şi completările ulterioare, precum şi cu cele aduse prin prezenta lege.

(2) Dispoziţiile alin. (1) nu se aplică termenului „comerciant" prevăzut în:

a) Legea nr. 84/1998 privind mărcile şi indicaţiile geografice, republicată;

b) Legea pomiculturii nr. 348/2003, republicată, cu modificările ulterioare;

c) Legea nr. 321/2009 privind comercializarea produselor alimentare, cu modificările şi completările ulterioare;

d) orice alte acte normative în care termenul „comerciant" are un înţeles specific dispoziţiilor cuprinse în aceste din urmă acte normative.

(3) În legislaţia privind protecţia drepturilor consumatorilor, termenul „comerciant" se înlocuieşte cu cel de „profesionist".

Art. 7. În cuprinsul actelor normative aplicabile la data intrării în vigoare a Codului civil:

a) referirile la „societatea civilă fără personalitate juridică" se consideră a fi făcute la „societatea simplă";

b) referirile la „societatea civilă cu personalitate juridică" se consideră a fi făcute la „societatea cu personalitate juridică";

c) referirile la „societatea civilă profesională" se consideră a fi făcute la „societatea profesională, cu sau fără personalitate juridică", după caz.

---

[1] Art. 6 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. III pct. 1 din O.U.G. nr. 79/2011, articol modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

[2] Începând de la 26 noiembrie 2022, art. 4 din Legea nr. 265/2022 privind registrul comerţului şi pentru modificarea şi completarea altor acte normative cu incidenţă asupra înregistrării în registrul comerţului (M. Of. nr. 750 din 26 iulie 2022).

Capitolul II. Dispoziții cu privire la titlul preliminar al Codului civil şi cu privire la unele legi

Secțiunea 1. Dispoziții de punere în aplicare a titlului preliminar al Codului civil

Art. 8. (1) Noțiunea „profesionist" prevăzută la art. 3 din Codul civil include categoriile de comerciant, întreprinzător, operator economic, precum şi orice alte persoane autorizate să desfăşoare activități economice sau profesionale, astfel cum aceste noțiuni sunt prevăzute de lege, la data intrării în vigoare a Codului civil.

(2) În toate actele normative în vigoare, expresiile „acte de comerț", respectiv „fapte de comerț" se înlocuiesc cu expresia „activități de producție, comerț sau prestări de servicii".

Art. 8[1].[1] Existența unui litigiu sau înscrierea lui în registrele publice prevăzute de lege nu împiedică efectuarea formalităților de publicitate.

Secțiunea a 2-a. Modificarea unor dispoziții ale titlului preliminar „Despre legea civilă" al Codului civil (art. 9)

[...]

Secțiunea a 3-a. Modificarea unor legi speciale (art. 10-12)

[...]

Capitolul III. Dispoziții cu privire la cartea I „Despre persoane" a Codului civil şi cu privire la unele legi

Secțiunea 1. Dispoziții tranzitorii şi de punere în aplicare a cărții I „Despre persoane" a Codului civil

Art. 13. (1) Drepturile personalității sunt supuse legii în vigoare la data exercitării lor.

(2) Orice atingere adusă drepturilor personalității este supusă legii în vigoare la data săvârşirii acesteia.

Art. 14. Dispozițiile art. 76 din Codul civil nu se aplică în cazul în care punerea la dispoziție a informației sau a materialului s-a făcut anterior datei intrării în vigoare a Codului civil, chiar dacă utilizarea informației ori a materialului se realizează după această dată.

Art. 15. Dispozițiile art. 78-81 din Codul civil sunt aplicabile şi în privința persoanelor decedate anterior datei intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 16. Persoanele aflate la data intrării în vigoare a Codului civil sub tutelă, curatelă, interdicție sau alte măsuri de ocrotire sunt supuse, în ceea ce priveşte capacitatea lor, dispozițiilor Codului civil.

---

[1] Art. 8[1] a fost introdus prin art. III pct. 2 din O.U.G. nr. 79/2011, articol modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

Art. 17. Dispozițiile privitoare la consiliul de familie se aplică tutelei şi curatelei instituite după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 17¹.[1] Dispozițiile art. 186 din Codul civil se aplică şi în cazurile prevăzute la art. 119 alin. (6) art. 142 alin. (2) şi art. 160 alin. (2) din Codul civil.

Art. 18. Dispozițiile Codului civil privitoare la regimul juridic general aplicabil persoanelor juridice se aplică şi persoanelor juridice în ființă la data intrării sale în vigoare, însă numai în măsura în care prin legile aplicabile fiecărei persoane juridice nu se prevede altfel.

Art. 19. Dispozițiile art. 252-257 din Codul civil se aplică faptelor săvârşite după intrarea în vigoare a acestuia.

Secțiunea a 2-a. Modificarea şi completarea unor dispoziții ale cărții I „Despre persoane" a Codului civil (art. 20)

[...]

Secțiunea a 3-a. Modificarea unor legi speciale (art. 21-23)

[...]

Capitolul IV. Dispoziții cu privire la cartea a II-a „Despre familie" a Codului civil şi cu privire la unele legi

Secțiunea 1. Dispoziții tranzitorii şi de punere în aplicare a cărții a II-a „Despre familie" a Codului civil

Art. 24. Dispozițiile privind logodna sunt aplicabile numai în cazul în care aceasta a fost încheiată după data intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 25. (1) Validitatea căsătoriei încheiate înainte de data intrării în vigoare a Codului civil se stabileşte potrivit dispozițiilor legii în vigoare la data încheierii ei.

(2) Cu toate acestea, în cazul în care, după intrarea în vigoare a Codului civil, a intervenit un fapt care, potrivit dispozițiilor acestuia, acoperă nulitatea, căsătoria nu mai poate fi constatată nulă sau nu mai poate fi anulată după intrarea în vigoare a Codului civil.

(3) În cazul în care faptul prin care se acoperă nulitatea presupune curgerea unui termen, căsătoria nu mai poate fi constatată nulă sau nu mai poate fi anulată după trecerea acelui termen de la data intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 26. Existența tutelei constituie cauză de nulitate relativă a căsătoriei numai în cazul căsătoriilor încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 27. Indiferent de data încheierii căsătoriei, în ceea ce priveşte relațiile lor personale şi patrimoniale, soții sunt supuşi dispozițiilor Codului civil, de la data intrării sale în vigoare.

---

[1] Art. 17¹ a fost introdus prin art. III pct. 3 din O.U.G. nr. 79/2011, articol modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

Art. 28. Dispozițiile art. 315 alin. (1) din Codul civil sunt aplicabile şi în cazul căsătoriilor încheiate înainte de intrarea în vigoare a Codului civil, dacă imposibilitatea unuia dintre soți de a-şi manifesta voința intervine sau se menține şi după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 29. Dispozițiile art. 316 din Codul civil sunt aplicabile şi în cazul căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil, dacă actele juridice care pun în pericol grav interesele familiei sunt săvârşite de unul dintre soți după această dată.

Art. 30. Dispozițiile art. 322 din Codul civil sunt aplicabile şi în cazul căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil, dacă actele de dispoziție asupra locuinței familiei ori asupra bunurilor care mobilează sau decorează locuința familiei ori deplasarea acestora din locuință au intervenit după această dată.

Art. 31. Dispozițiile art. 323 din Codul civil sunt aplicabile contractelor de închiriere încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 32. Dispozițiile art. 324 din Codul civil sunt aplicabile şi în cazul căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil, dacă atribuirea beneficiului contractului de închiriere se face după această dată.

Art. 33. Dispozițiile art. 340 şi 341 din Codul civil sunt aplicabile şi căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil, ori de câte ori actul juridic sau faptul juridic în temeiul căruia a fost dobândit bunul intervine după această dată.

Art. 34. Dispozițiile art. 345-350 din Codul civil sunt aplicabile şi căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil, dacă actul sau faptul juridic cu privire la un bun comun a intervenit după această dată.

Art. 35. Dispozițiile art. 351-354 din Codul civil sunt aplicabile şi căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil, dacă datoria s-a născut după această dată.

Art. 36. (1) Dispozițiile art. 358 din Codul civil sunt aplicabile şi căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil, dacă actul de împărțire a bunurilor comune se încheie după această dată.

(2) În cazul cererilor de împărțire a bunurilor comune aflate în curs de judecată în primă instanță la data intrării în vigoare a Codului civil, instanța de judecată poate dispune împărțirea bunurilor comune în timpul căsătoriei, fără a mai fi necesară examinarea motivelor temeinice.

Art. 37. Dispozițiile art. 369 din Codul civil privind modificarea convențională a regimului matrimonial sunt aplicabile şi căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 38. Dispozițiile art. 370-372 din Codul civil privind separația judiciară de bunuri sunt aplicabile şi căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil, dacă actele prin care se pun în pericol interesele patrimoniale ale familiei sunt încheiate de unul dintre soți după această dată.

Art. 39. (1) Dispozițiile Codului civil privind divorțul se aplică fără a se deosebi între căsătoriile încheiate înainte sau după intrarea sa în vigoare.

(2) Divorțul pronunțat anterior intrării în vigoare a Codului civil produce efectele stabilite de legea în vigoare la data când s-a pronunțat hotărârea rămasă irevocabilă.

Recurs în interesul legii. A se vedea Decizia nr. 4/2013 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, redată în extras *supra*, la art. 396-404 CC.

Art. 40. În cazul cererilor de divorț formulate anterior intrării în vigoare a Codului civil, instanța poate să dispună divorțul prin acordul soților, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la art. 373 lit. a) și art. 374 din Codul civil.

Art. 41. Dispozițiile Codului civil privind divorțul prin acordul soților pe cale administrativă sau prin procedură notarială sunt aplicabile și căsătoriilor în ființă la data intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 42.[1] (1) În aplicarea art. 379 alin. (1) din Codul civil, divorțul se poate pronunța, în ipoteza prevăzută la art. 373 lit. b) din Codul civil, din culpa unuia dintre soți, dacă instanța stabilește culpa soțului pârât în destrămarea căsătoriei.

(2) Dispozițiile art. 388 din Codul civil sunt aplicabile, în cazul prevăzut la art. 373 lit. b) din Codul civil, dacă divorțul s-a pronunțat din culpa exclusivă a pârâtului, iar în cazul prevăzut la art. 373 lit. c) din Codul civil, dacă divorțul s-a pronunțat din culpa exclusivă a reclamantului.

Art. 43. Dispozițiile art. 385 din Codul civil privind încetarea regimului matrimonial se aplică numai în cazul divorțului care intervine după data intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 44. Dispozițiile art. 386 din Codul civil sunt aplicabile numai în cazul în care cererea de divorț este introdusă după intrarea în vigoare a Codului civil, iar actele juridice sunt încheiate de un soț în frauda celuilalt soț după data introducerii cererii de divorț.

Art. 45.[2] Dispozițiile art. 388 din Codul civil privind acordarea despăgubirilor și cele ale art. 390 din Codul civil privind acordarea prestației compensatorii sunt aplicabile în cazul în care motivele de divorț s-au ivit după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 46. Dispozițiile hotărârilor judecătorești privitoare la relațiile personale și patrimoniale dintre copii și părinții lor divorțați înainte de intrarea în vigoare a Codului civil pot fi modificate potrivit dispozițiilor art. 403 din Codul civil.

Art. 47. Stabilirea filiației, tăgăduirea paternității sau orice altă acțiune privitoare la filiație este supusă dispozițiilor Codului civil și produce efectele prevăzute de acesta numai în cazul copiilor născuți după intrarea lui în vigoare.

Art. 48. Dispozițiile art. 455 din Codul civil sunt aplicabile și în cazul în care minorul dobândește capacitate de exercițiu anticipată, potrivit art. 40 din Codul civil.

---

[1] Art. 42 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. III pct. 4 din O.U.G. nr. 79/2011, articol modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

[2] Art. 45 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. III pct. 5 din O.U.G. nr. 79/2011, articol modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

Art. 49. Adopțiile încuviințate înainte de intrarea în vigoare a Codului civil rămân supuse, în ceea ce priveşte validitatea lor, legii în vigoare la data când au fost încuviințate.

Art. 50. Dispozițiile art. 503 alin. (2) din Codul civil privind prezumția de mandat tacit reciproc între părinți sunt aplicabile în cazul actelor curente încheiate de unul dintre părinți, după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 51. Dispozițiile art. 531 din Codul civil privind modificarea şi încetarea pensiei de întreținere sunt aplicabile şi în cazul pensiilor de întreținere stabilite prin hotărâre judecătorească anterior intrării în vigoare a Codului civil.

Secțiunea a 2-a. Modificarea şi completarea unor dispoziții ale cărții a II-a „Despre familie" a Codului civil (art. 52)

[...]

Secțiunea a 3-a. Modificarea şi completarea unor legi speciale (art. 53-54)

[...]

Capitolul V. Dispoziții cu privire la cartea a III-a „Despre bunuri" a Codului civil şi cu privire la unele legi

Secțiunea 1. Dispoziții tranzitorii şi de punere în aplicare a cărții a III-a „Despre bunuri" a Codului civil

Art. 55. Dispozițiile art. 553 alin. (2) din Codul civil se aplică numai moştenirilor deschise după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 56. (1)[1] Dispozițiile Codului civil privitoare la dobândirea drepturilor reale imobiliare prin efectul înscrierii acestora în cartea funciară se aplică numai după finalizarea lucrărilor de cadastru pentru fiecare unitate administrativ-teritorială şi deschiderea, la cerere sau din oficiu, a cărților funciare pentru imobilele respective, în conformitate cu dispozițiile Legii cadastrului şi a publicității imobiliare nr. 7/1996, republicată, cu modificările şi completările ulterioare.

(2) Până la data prevăzută la alin. (1), înscrierea în cartea funciară a dreptului de proprietate şi a altor drepturi reale, pe baza actelor prin care s-au transmis, constituit ori modificat în mod valabil, se face numai în scop de opozabilitate față de terți.

Recurs în interesul legii. Prin Decizia nr. 19/2015 (M. Of. nr. 11 din 7 ianuarie 2016), Înalta Curte de Casație şi Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii exercitat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Constanța şi Colegiul de conducere al Curții de Apel Suceava şi, în interpretarea şi aplicarea prevederilor art. 1050-1053 din Codul de procedură civilă şi art. 56, art. 76 şi art. 82 din Legea nr. 71/2011, a stabilit:

„Procedura specială reglementată de prevederile art. 1050-1053 din Codul de procedură civilă nu este aplicabilă în privința posesiilor începute anterior intrării în vigoare a Codului civil".

[1] Alin. (1) al art. 56 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. III pct. 6 din O.U.G. nr. 79/2011, articol modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

Art. 57. Dispozițiile art. 576 din Codul civil se aplică situațiilor născute după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 58. (1) În toate cazurile în care accesiunea imobiliară artificială presupune exercitarea unui drept de opțiune de către proprietarul imobilului, efectele accesiunii sunt guvernate de legea în vigoare la data începerii lucrării.

(2)[1] Până la îndeplinirea condițiilor prevăzute în art. 56 alin. (1), ori de câte ori proprietarul imobilului are un drept de opțiune, el dobândește dreptul de proprietate asupra lucrării începute după intrarea în vigoare a Codului civil de la data cererii de chemare în judecată prin care a solicitat recunoaşterea dreptului său de proprietate asupra lucrării, dacă acțiunea a fost admisă.

Art. 59. Dispozițiile art. 602-625 din Codul civil nu se aplică situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a acestuia.

Art. 60. (1) Valabilitatea şi efectele juridice ale clauzei de inalienabilitate instituite prin convenție sunt guvernate de legea în vigoare la momentul încheierii convenției.

(2) Valabilitatea clauzei de inalienabilitate instituite prin testament este guvernată de legea în vigoare la data încheierii acestuia, iar efectele clauzei sunt guvernate de legea în vigoare la data deschiderii succesiunii.

Art. 60¹.[2] În categoria convențiilor prevăzute de art. 627 alin. (4) din Codul civil, din care se naşte obligația de a transmite în viitor proprietatea către o persoană determinată ori determinabilă, intră şi antecontractele având ca obiect transmiterea în viitor, prin încheierea de contracte, a dreptului de proprietate asupra unui bun mobil sau imobil, după caz, dacă prin lege nu se prevede altfel.

Art. 61. Dispozițiile art. 630 din Codul civil se aplică numai inconvenientelor cauzate după data intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 62. Dispozițiile art. 641 din Codul civil se aplică numai actelor juridice încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 63. Dispozițiile art. 643 alin. (1) şi (2) din Codul civil se aplică şi în cazurile în care hotărârea judecătorească nu a rămas definitivă până la data intrării în vigoare a Codului civil, iar cele ale art. 643 alin. (3) se aplică şi în situațiile în care pricina nu a fost soluționată în primă instanță până la data intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 64. Dispozițiile art. 660-666 din Codul civil se aplică situațiilor juridice născute după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 65. Dispozițiile art. 667 şi 668 din Codul civil se aplică numai actelor juridice încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 66. (1) Dispozițiile art. 669-686 din Codul civil sunt aplicabile convențiilor de partaj încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil.

---

[1] Alin. (2) al art. 58 a fost introdus prin art. III pct. 7 din O.U.G. nr. 79/2011, articol modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

[2] Art. 60¹ a fost introdus prin art. III pct. 8 din O.U.G. nr. 79/2011, articol modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

(2) De asemenea, dispozițiile art. 669-686 din Codul civil se aplică și partajului judiciar, atunci când cererea de chemare în judecată a fost introdusă după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 67. Dispozițiile art. 687-692 din Codul civil nu aduc atingere prevederilor cuprinse în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 14/2011 pentru protecția consumatorilor la încheierea și executarea contractelor privind dobândirea dreptului de folosință pe o perioadă determinată a unuia sau a mai multor spații de cazare, a contractelor pe termen lung privind dobândirea unor beneficii pentru produsele de vacanță, a contractelor de revânzare, precum și a contractelor de schimb.

Art. 68. Dispozițiile art. 693-702 din Codul civil nu se aplică drepturilor de superficie constituite înaintea intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 69. Drepturile de uzufruct în ființă și după intrarea în vigoare a Codului civil se exercită potrivit dispozițiilor acestuia, dacă nu se prevede altfel prin prezenta lege.

Art. 70. Dispozițiile art. 714 din Codul civil se aplică indiferent de data constituirii uzufructului. În cazul uzufructului constituit prin convenție încheiată anterior intrării în vigoare a Codului civil, acesta este și rămâne incesibil, mai puțin în cazul în care părțile convin altfel.

Art. 71. Dispozițiile art. 715 alin. (2)-(4) din Codul civil se aplică numai în cazurile în care încheierea sau reînnoirea contractelor de locațiune ori de arendare are loc după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 72. Dispozițiile art. 746 alin. (1) lit. e) din Codul civil se aplică drepturilor de uzufruct constituite ulterior intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 73. Dispozițiile art. 747 din Codul civil sunt aplicabile și în cazul uzufructului constituit anterior intrării în vigoare a Codului civil, dacă abuzul de folosință este săvârșit ulterior acestei date.

Art. 74. Dispozițiile art. 748 alin. (2) din Codul civil se aplică în toate cazurile în care bunul a fost distrus ulterior intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 75. Dispozițiile art. 770 alin. (1) lit. f) din Codul civil se aplică numai drepturilor de servitute constituite ulterior intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 76. Dispozițiile art. 876-915 din Codul civil privitoare la cazurile, condițiile, efectele și regimul înscrierilor în cartea funciară se aplică numai actelor și faptelor juridice încheiate sau, după caz, săvârșite ori produse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Recurs în interesul legii. A se vedea Decizia nr. 19/2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, redată în extras *supra*, la art. 56.

Art. 77. Înscrierile în cartea funciară efectuate în temeiul unor acte ori fapte juridice încheiate sau, după caz, săvârșite ori produse anterior intrării în vigoare a Codului civil vor produce efectele prevăzute de legea în vigoare la data încheierii acestor acte ori, după caz, la data săvârșirii sau producerii acestor fapte, chiar dacă aceste înscrieri sunt efectuate după data intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 78. (1) Privilegiile speciale imobiliare şi ipotecile legale născute până la intrarea în vigoare a Codului civil pot fi înscrise şi după această dată, fie în vechile registre de publicitate imobiliară, dacă pentru imobilele grevate nu sunt deschise cărți funciare noi în condițiile art. 58[1] din Legea nr. 7/1996, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, fie în noile cărți funciare, potrivit dispozițiilor acestei din urmă legi.

(2) Privilegiile speciale imobiliare, înscrise fie în vechile registre de publicitate imobiliară, fie în noile cărți funciare până la intrarea în vigoare a Codului civil sau, după caz, în condițiile prevăzute la alin. (1), se convertesc de plin drept în ipoteci legale după expirarea unui termen de un an de la intrarea în vigoare a Codului civil sau, după caz, de la data înscrierii şi se vor supune dispozițiilor Codului civil.

(3) De la data intrării în vigoare a Codului civil, privilegiile speciale imobiliare prevăzute în legi speciale devin ipoteci legale şi vor fi supuse regimului prevăzut de Codul civil pentru ipoteci legale.

Notă. În prezent, în urma republicării Legii nr. 7/1996 în M. Of. nr. 720 din 24 septembrie 2015, dispozițiile cuprinse anterior în art. 58[1] se regăsesc în art. 41 din lege.

Art. 79. (1) În cazul în care, pentru prima dată, s-au înscris în cartea funciară, fără cauză legitimă, drepturi reale potrivit art. 58[1] din Legea nr. 7/1996, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, terții dobânditori cu titlu oneros ai vreunui drept real imobiliar, întemeindu-se, cu bună-credință, pe cuprinsul cărții funciare, nu se pot prevala contra adevăraților proprietari, străini de cartea funciară, de dispozițiile art. 901 din Codul civil sau ale art. 31 din Legea nr. 7/1996, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, după caz, cât timp nu s-a împlinit termenul de uzucapiune tabulară prevăzut de Codul civil sau dacă în acest termen s-a înscris o acțiune prin care se contestă cuprinsul cărții funciare.

(2) Dispozițiile prezentului articol nu sunt aplicabile şi înscrierilor efectuate înainte de intrarea în vigoare a Codului civil. În acest caz, sunt aplicabile dispozițiile de drept comun privitoare la uzucapiune, în vigoare la data intrării în posesia imobilului.

Art. 80.[1] Cererile de înscriere, precum şi acțiunile în justiție întemeiate pe dispozițiile Legii nr. 7/1996, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, indiferent de data introducerii lor, vor fi soluționate potrivit normelor materiale în vigoare la data încheierii actului sau, după caz, la data săvârşirii ori producerii faptului juridic generator, modificator sau extinctiv al dreptului supus înscrierii ori rectificării, cu respectarea normelor procedurale în vigoare în momentul introducerii lor.

Art. 81. Dispozițiile art. 920 din Codul civil se aplică numai cazurilor de intervertire apărute ulterior intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 82.[2] (1) Dispozițiile art. 930-934 din Codul civil referitoare la uzucapiunea imobiliară se aplică numai în cazurile în care posesia a început după data intrării în vigoare a acestuia. Pentru cazurile în care posesia a început înainte de această

---

[1] Art. 80 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. III pct. 9 din O.U.G. nr. 79/2011, articol modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

[2] Art. 82 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. III pct. 10 din O.U.G. nr. 79/2011, articol modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

dată sunt aplicabile dispozițiile referitoare la uzucapiune în vigoare la data începerii posesiei. Cu privire la imobilele pentru care, la data începerii posesiei, înainte de intrarea în vigoare a Codului civil, nu erau deschise cărți funciare, rămân aplicabile dispozițiile în materie de uzucapiune din Codul civil din 1864.

(2) În cazul posesiilor începute după intrarea în vigoare a Codului civil, dacă erau deschise cărți funciare, până la îndeplinirea condițiilor prevăzute în art. 56 alin. (1), uzucapiunea extratabulară prevăzută în art. 930 din Codul civil își produce efectele de la data introducerii cererii de chemare în judecată prin care s-a solicitat constatarea îndeplinirii cerințelor legale ale acestui mod de dobândire, dacă acțiunea a fost admisă, respectiv de la data invocării excepției uzucapiunii, dacă această excepție a fost admisă.

Recurs în interesul legii. A se vedea Decizia nr. 19/2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, redată în extras *supra*, la art. 56.

Art. 82[1].[1] (1) Drepturile asupra locurilor de veci/înhumare din cimitire, dobândite în condițiile legii, se transmit, indiferent de natura lor juridică, prin succesiune și acte juridice între vii cu titlu gratuit.

(2) Drepturile prevăzute la alin. (1) pot fi constituite, în temeiul reglementărilor în vigoare la 1 octombrie 2011, și după intrarea în vigoare a Codului civil.

Secțiunea a 2-a. Modificarea și completarea unor dispoziții ale cărții a III-a „Despre bunuri" a Codului civil (art. 83)

[...]

Secțiunea a 3-a. Modificarea și completarea unor legi speciale (art. 84-90)

[...]

Capitolul VI. Dispoziții cu privire la cartea a IV-a „Despre moștenire și liberalități" a Codului civil și cu privire la unele legi

Secțiunea 1. Dispoziții tranzitorii și de punere în aplicare a cărții a IV-a „Despre moștenire și liberalități" a Codului civil

Art. 91. Moștenirile deschise înainte de intrarea în vigoare a Codului civil sunt supuse legii în vigoare la data deschiderii moștenirii.

Art. 92. Dispozițiile art. 954 alin. (3) și (4) din Codul civil se aplică numai procedurilor succesorale notariale sau judiciare începute după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 93. Prevederile art. 958 și 959 din Codul civil se aplică numai faptelor săvârșite după intrarea în vigoare a Codului civil.

---

[1] Art. 82[1] a fost introdus prin art. III pct. 11 din O.U.G. nr. 79/2011, articol modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

Art. 94. Plafonul valoric al bunurilor mobile corporale prevăzut la art. 1.011 alin. (4) din Codul civil va fi actualizat periodic, prin hotărâre a Guvernului.

Art. 95. Înlăturarea efectelor nedemnității prin testament autentic sau printr-un act autentic notarial este supusă înscrierii în Registrul național notarial prevăzut la art. 1.046 din Codul civil.

Art. 96. Prevederile art. 829 din Codul civil din 1864 nu se aplică în cazul în care copilul s-a născut după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 97. Execuțiunile testamentare începute înainte de data intrării în vigoare a Codului civil nu pot dura mai mult de 2 ani calculați de la această dată, cu posibilitatea de prelungire în condițiile art. 1.079 alin. (3) din Codul civil.

Art. 98. În cazul moștenirilor care se deschid după data intrării în vigoare a Codului civil, executorii cu sau fără sezină, instituiți prin testamente anterioare acestei date, au atribuțiile prevăzute la art. 1.080 din Codul civil, cu excepția cazului în care atribuțiile au fost limitate expres de testator.

Secțiunea a 2-a. Modificarea şi completarea unor dispoziții ale cărții a IV-a „Despre moştenire şi liberalități" a Codului civil (art. 99)

[...]

Secțiunea a 3-a. Modificarea şi completarea unor legi speciale (art. 100-101)

[...]

Capitolul VII. Dispoziții cu privire la cartea a V-a „Despre obligații" a Codului civil şi cu privire la unele legi

Secțiunea 1. Dispoziții tranzitorii şi de punere în aplicare a cărții a V-a „Despre obligații" a Codului civil

Art. 102. (1) Contractul este supus dispozițiilor legii în vigoare la data când a fost încheiat în tot ceea ce priveşte încheierea, interpretarea, efectele, executarea şi încetarea sa.

(2) Modificarea contractului se face cu respectarea tuturor condițiilor prevăzute de legea în vigoare la data modificării. În privința elementelor ce nu fac obiectul modificării, sunt aplicabile dispozițiile alin. (1).

Art. 103. Obligațiile născute din faptele juridice extracontractuale sunt supuse dispozițiilor legii în vigoare la data producerii ori, după caz, a săvârşirii lor.

Art. 104. (1)[1] Constituirea, conținutul şi opozabilitatea drepturilor reale de garanție sunt supuse dispozițiilor legii în vigoare la data naşterii creanței garantate sau, după caz, la data încheierii contractului prin care garanția a fost constituită.

---

[1] Alin. (1) al art. 104 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. III pct. 12 din O.U.G. nr. 79/2011, articol modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

(2) Formalitățile de publicitate pentru opozabilitate față de terți a drepturilor reale de garanție sunt supuse dispozițiilor legii în vigoare la data efectuării acestora.

(3) Drepturile reale de garanție își păstrează rangul de prioritate dobândit conform legii în vigoare la momentul realizării formalităților de publicitate.

(4)[1] Dispozițiile cap. VI din titlul VI al Legii nr. 99/1999 privind unele măsuri pentru accelerarea reformei economice, cu modificările ulterioare, rămân aplicabile în cazul executării garanțiilor reale mobiliare constituite în temeiul aceleiași legi.

Art. 105. Dispozițiile art. 1.182 alin. (2) și (3) din Codul civil nu sunt aplicabile contractelor a căror negociere a început înainte de intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 106. Dispozițiile art. 1.186 alin. (1) și ale art. 1.193 alin. (2) din Codul civil nu sunt aplicabile contractelor în cazul în care oferta de a contracta a fost expediată înainte de intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 106¹.[2] Răspunderea prevăzută de art. 1.258 din Codul civil poate fi angajată numai în limita prejudiciului nereparat prin anularea sau constatarea nulității contractului ce a fost dispusă prin hotărâre judecătorească definitivă. Angajarea acestei răspunderi nu înlătură angajarea răspunderii și a altor persoane, în condițiile legii.

Art. 107. Dispozițiile art. 1.271 din Codul civil privitoare la impreviziune se aplică numai contractelor încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 108. Dispozițiile art. 1.274 din Codul civil privitoare la transferul riscurilor în contractele translative de proprietate se aplică numai contractelor încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 109. Dispozițiile art. 1.289-1.294 din Codul civil se aplică numai în cazul în care contractul secret este încheiat după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 110. Dispozițiile art. 1.330-1.340 din Codul civil nu sunt aplicabile gestiunii de afaceri începute înainte de data intrării în vigoare a acestuia.

Art. 110¹.[3] Clauza exoneratoare de răspundere prevăzută la art. 1.363 din Codul civil privitoare la divulgarea secretului comercial sau profesional de care sunt ținuți profesioniștii se aplică atât în cazul răspunderii delictuale pentru fapta proprie, cât și în cazul răspunderii contractuale.

Art. 110². Dispozițiile art. 1.415 din Codul civil sunt aplicabile ori de câte ori, potrivit legii sau contractului, debitorul sau, după caz, titularul unui drept ori facultăți trebuie să execute o obligație sau o prestație, să accepte ori să exercite un drept sau o facultate ori, după caz, să adere la un contract, deși nici legea și nici contractul nu prevăd un termen în acest scop.

---

[1] Alin. (4) al art. 104 a fost introdus prin art. III pct. 13 din O.U.G. nr. 79/2011, articol modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

[2] Art. 106¹ a fost introdus prin art. III pct. 14 din O.U.G. nr. 79/2011, articol modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

[3] Art. 110¹ și 110² au fost introduse prin art. III pct. 15 din O.U.G. nr. 79/2011, articol modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

Art. 111. Dispozițiile art. 1.420 din Codul civil sunt aplicabile şi în cazul contractelor încheiate înainte de data intrării în vigoare a Codului civil, dacă ziua în care evenimentul ar fi trebuit să se realizeze este ulterioară acelei date.

Art. 112. Dispozițiile art. 1.492 alin. (2) şi ale art. 1.493 din Codul civil se aplică şi în cazul în care obligația s-a născut înainte de data intrării în vigoare a acestuia, dacă darea în plată are loc ulterior acestei date.

Art. 113. Imputația plății este supusă dispozițiilor art. 1.506-1.509 din Codul civil dacă plata se face după data intrării în vigoare a acestuia, indiferent de data naşterii obligațiilor.

Art. 114.[1] Dispozițiile art. 1.521-1.526 din Codul civil privitoare la punerea în întârziere a debitorului sunt aplicabile în cazul obligațiilor născute după data intrării sale în vigoare.

Art. 115. Clauza penală convenită după intrarea în vigoare a Codului civil produce efectele prevăzute de acesta, indiferent de data naşterii obligației principale.

Art. 116. Dispozițiile art. 1.558-1.565 din Codul civil se aplică şi creditorilor ale căror creanțe s-au născut înainte de data intrării sale în vigoare, dacă scadența se situează după această dată.

Art. 117. (1) Creanța transmisă prin cesiune sau subrogație, intervenită după data intrării în vigoare a Codului civil, îşi păstrează regimul stabilit de normele în vigoare la data naşterii creanței.

(2) Obligația transmisă prin preluare de datorie îşi păstrează regimul stabilit de normele în vigoare la data naşterii obligației.

Art. 118. Obligațiile extracontractuale născute înainte de intrarea în vigoare a Codului civil sunt supuse modurilor de stingere prevăzute de acesta.

Art. 118¹.[2] (1) În cazul restituirii prestațiilor reciproce, dispuse în temeiul legii sau al unui contract, dacă bunul piere în mod fortuit şi nu a fost asigurat, iar debitorul obligației de restituire a fost de bună-credință sau obligația de restituire nu provine din culpa sa, obligația de restituire se stinge potrivit art. 1.642 din Codul civil, caz în care şi creditorul este liberat de propria obligație de restituire, însă numai dacă a fost de bună-credință sau cauza restituirii nu îi este imputabilă.

(2) Dacă bunul arătat la alin. (1) a pierit numai în parte, creditorul are dreptul de a reduce propria prestație până la limita a ceea ce el primeşte.

Art. 119. Formalitățile de publicitate necesare pentru opozabilitatea rezervei proprietății potrivit art. 1.684 din Codul civil se aplică şi contractelor de vânzare cu rezerva proprietății încheiate înainte de intrarea în vigoare a Codului civil, dacă rezerva proprietății nu devenise opozabilă potrivit legii anterioare.

---

[1] Art. 114 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. III pct. 16 din O.U.G. nr. 79/2011, articol modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

[2] Art. 118¹ a fost introdus prin art. III pct. 17 din O.U.G. nr. 79/2011, articol modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

Art. 120. Dispozițiile art. 1.690 alin. (2) şi (3) şi art. 1.691 din Codul civil se aplică şi contractelor încheiate înainte de data intrării sale în vigoare, dacă preluarea bunului are loc după această dată.

Art. 121. Dispozițiile art. 1.710, 1.711, art. 1.712 alin. (2) şi art. 1.713 din Codul civil se aplică şi în cazurile în care viciile ascunse au fost descoperite după data intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 122. Dispozițiile art. 1.717 din Codul civil se aplică şi contractelor încheiate înainte de data intrării în vigoare a Codului civil, în cazul în care comportamentul cumpărătorului care pricinuieşte defecțiunea intervine după această dată.

Art. 123. (1) De la data intrării în vigoare a Codului civil, prevederile referitoare la dreptul de preempțiune cuprinse în legile speciale aflate în vigoare la această dată se completează cu dispozițiile art. 1.730-1.740 din Codul civil.

(2) Pentru dreptul de preempțiune creat prin convenție, dispozițiile art. 1.730-1.740 din Codul civil se aplică numai în situația în care convenția a fost încheiată după intrarea în vigoare a Codului civil.

(3) Dreptul de preempțiune prevăzut la alin. (1) şi (2) este supus dispozițiilor art. 1.730-1.740 din Codul civil numai cu privire la contractele de vânzare încheiate după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 123¹.[1] În vederea aplicării prevederilor art. 1.746 din Codul civil, numai vecinii care sunt proprietari de fond forestier beneficiază de dreptul de preempțiune.

Art. 124. Pentru cesiunile de drepturi litigioase încheiate înainte de intrarea în vigoare a Codului civil îşi păstrează aplicabilitatea dispozițiile art. 1.402-1.404 din Codul civil din 1864.

Art. 125. Dacă legea nu prevede altfel, dispozițiile art. 1.734 din Codul civil se aplică şi drepturilor de preempțiune izvorâte din contracte încheiate înainte de intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 126. Contractul de report este supus legii în vigoare la data încheierii sale prin remiterea titlurilor către reportat.

Art. 127. Formalitățile pentru transferul titlurilor sau al valorilor mobiliare se îndeplinesc conform legii în vigoare la data transferului, indiferent de legea care guvernează contractul de report.

Art. 128. Dispozițiile art. 1.807 din Codul civil sunt aplicabile contractelor de sublocațiune încheiate după data intrării în vigoare a Codului civil, chiar şi în cazurile în care contractul de locațiune s-a încheiat anterior acestei date.

Art. 129. Dispozițiile art. 1.810 din Codul civil sunt aplicabile în cazul tuturor contractelor de locațiune al căror termen se împlineşte după data intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 130. Dacă formalitățile de opozabilitate nu au fost îndeplinite cu privire la un contract de locațiune în curs de executare la data intrării în vigoare a Codului civil

---

[1] Art. 123¹ a fost introdus prin art. III pct. 18 din O.U.G. nr. 79/2011, articol modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

şi bunul dat în locaţiune este înstrăinat după această dată, contractul de locaţiune este opozabil dobânditorului numai dacă sunt îndeplinite formalităţile prevăzute la art. 1.811 din Codul civil.

Art. 131. Dispoziţiile art. 1.823 din Codul civil se aplică şi contractelor de locaţiune în curs la data intrării în vigoare a Codului civil, dacă lucrările adăugate sau autonome au fost efectuate după această dată.

Art. 132. Dreptul de preferinţă al chiriaşului prevăzut la art. 1.828 din Codul civil se aplică pentru orice contract de închiriere încheiat în legătură cu aceeaşi locuinţă sau cu o parte din aceasta:

a) după cel mult 3 luni de la încetarea contractului de închiriere, dacă durata acestuia a fost mai mare de un an;

b) după cel mult o lună de la încetarea contractului de închiriere, dacă durata acestuia a fost mai mare sau egală cu o lună;

c) după cel mult 3 zile de la încetarea contractului de închiriere, dacă durata acestuia a fost mai mică de o lună.

Art. 133. Chiriaşul şi persoanele care locuiesc împreună cu acesta nu se pot prevala de dispoziţiile art. 1.831 şi 1.832 din Codul civil pentru a se opune evacuării silite întemeiate pe prevederile art. 1.809 alin. (2) sau alin. (3) ori pe cele ale art. 1.816 alin. (3) din Codul civil.

Art. 134. Dispoziţiile art. 1.834 din Codul civil se aplică şi contractelor aflate în curs de executare la data intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 135. (1) În cazurile prevăzute la art. 1.841-1.843 din Codul civil, dacă încheierea contractului de asigurare pentru riscul pieirii fortuite a recoltei era obligatorie potrivit legii sau contractului de arendare, indemnizaţia de asigurare se împarte între arendator şi arendaş, proporţional cu suportarea de către aceştia a riscului pieirii fortuite a recoltei.

(2) În cazul necontractării asigurării potrivit legii sau contractului de arendare, partea obligată să contracteze asigurarea răspunde faţă de cealaltă parte pentru prejudiciul astfel cauzat.

Art. 136. În aplicarea art. 1.845 din Codul civil, în cazul în care contractul nu prevede termenele şi modalităţile de plată a chiriei, executarea silită a obligaţiei se face în termenele şi modalităţile prevăzute de legislaţia aplicabilă.

Art. 137. În aplicarea art. 1.885 alin. (1) din Codul civil, stipularea constituirii societăţii „pe durată nelimitată" semnifică „pe durată nedeterminată", indiferent de data constituirii.

Art. 138. Societăţile reglementate de legi speciale continuă să fie supuse acestora.

Art. 139. (1) Societăţile civile constituite în temeiul Codului civil din 1864 se pot transforma în oricare dintre formele de societate reglementate de Codul civil sau de alte legi, cu respectarea condiţiilor prevăzute de acestea. Actele săvârşite de acestea anterior intrării în vigoare a Codului civil rămân supuse legii în vigoare la data încheierii lor.

(2) Răspunderea asociaților, atât între ei, cât şi față de terți, pentru actele şi faptele săvârşite anterior transformării rămâne supusă legii în vigoare la data încheierii sau săvârşirii acestora.

Art. 140. Dispozițiile actelor internaționale ratificate de România în domeniul transporturilor prevalează asupra dispozițiilor Codului civil.

Art. 141. Răspunderea transportatorului şi a expeditorului este guvernată de legea în vigoare la data producerii evenimentului care a cauzat prejudiciul, chiar dacă acesta a fost cunoscut de pasager, expeditor sau destinatar, după caz, ulterior intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 142. Contractele de mandat încheiate înainte de intrarea în vigoare a Codului civil, pentru care părțile nu au prevăzut un termen, rămân supuse legii în vigoare la data încheierii lor.

Art. 143. Dispozițiile art. 2.094 din Codul civil se aplică numai contractelor de agenție încheiate sau al căror termen a fost prelungit după data intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 143¹.[1] Dispozițiile art. 2.010 alin. (3) din Codul civil se aplică şi în cazul stabilirii remunerației intermediarului, potrivit art. 2.097 din Codul civil, sau a remunerației depozitarului, potrivit art. 2.106 din Codul civil.

Art. 144. Efectele contractului de cont bancar curent încheiat înainte de data intrării în vigoare a Codului civil şi care s-a încheiat pe termen nedeterminat sunt guvernate de legea în vigoare la data producerii lor.

Art. 145. Efectele contractului de facilitate de credit încheiat înainte de data intrării în vigoare a Codului civil şi care s-a încheiat pe termen nedeterminat sunt guvernate de legea în vigoare la data producerii lor.

Art. 146. Contractul de asigurare este supus legii în vigoare la data încheierii poliței de asigurare, a certificatului de asigurare ori a notei de acoperire, după caz.

Art. 147. Dispozițiile art. 2.250 din Codul civil se aplică şi contractelor de rentă viageră încheiate înainte de data intrării în vigoare a Codului civil, în cazul neîndeplinirii obligației de plată a ratelor de rentă scadente după această dată.

Art. 148. Dispozițiile art. 2.252 alin. (2) din Codul civil nu împiedică aplicarea în cazul contractului de rentă viageră a art. 1.271 din Codul civil în privința împrejurărilor survenite pe parcursul executării contractului, care nu sunt determinate de durata vieții persoanei până la decesul căreia a fost constituită renta.

Art. 149. (1) Îndeplinirea unei obligații patrimoniale poate fi garantată de către debitor sau de către un terț prin constituirea unei garanții personale ori a unei garanții reale.

(2) De asemenea, obligațiile pot fi garantate prin anumite privilegii, prevăzute de lege.

---

[1] Art. 143¹ a fost introdus prin art. III pct. 19 din O.U.G. nr. 79/2011, articol modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

Art. 150. (1) Scrisorile de garanție emise înainte de data intrării în vigoare a Codului civil sunt supuse, în ceea ce priveşte condițiile de valabilitate şi efectele, regulilor aplicabile la data emiterii lor.

(2) Regresul va fi supus legii aplicabile obligației principale.

Art. 151. (1)[1] Dispozițiile art. 2.324 alin. (4) din Codul civil se aplică în toate cazurile în care profesionistul îşi operează diviziunea patrimoniului, dar numai cu privire la drepturile şi obligațiile născute după intrarea în vigoare a Codului civil.

(2) Creditorii prevăzuți la art. 2.324 alin. (4) din Codul civil includ şi statul şi organele fiscale.

Art. 152. (1) Dispozițiile art. 2.326 alin. (1) din Codul civil se aplică în cazurile în care creditorii trec la executarea silită a creanțelor lor prin valorificarea bunurilor sesizabile ale debitorului.

(2) Dispozițiile art. 2.326 alin. (2) din Codul civil se aplică în cazul în care mai mulți creditori deținând ipoteci sau privilegii cu privire la acelaşi bun al debitorului trec la executarea silită a creanțelor lor prin valorificarea respectivului bun.

Art. 153. Preferința acordată statului şi unităților administrativ-teritoriale pentru creanțele lor nu va fi opozabilă terților înainte de momentul la care a fost făcută publică prin înregistrarea în registrele de publicitate. O asemenea preferință va dobândi rang de prioritate de la momentul la care preferința a fost făcută publică.

Art. 154. (1) Obligația consemnării sumelor prevăzute la art. 2.331 din Codul civil revine persoanei obligate să le plătească.

(2) În momentul efectuării plății sumelor menționate la alin. (1), plătitorul va preciza instituției financiare la care a deschis contul faptul că sumele plătite sunt afectate de o sarcină şi că titularul contului nu poate dispune de ele fără acordul creditorilor.

(3) În cazul omisiunii respectării procedurii de deschidere a contului şi de oferire a instrucțiunilor necesare instituției financiare la care se deschide contul, plătitorul va răspunde pentru prejudiciul pricinuit creditorilor.

Art. 155. (1) Constituirea, conținutul şi opozabilitatea privilegiului sunt supuse dispozițiilor legii în vigoare la data când s-au născut.

(2) Formalitățile de publicitate pentru opozabilitate față de terți a privilegiilor sunt guvernate de dispozițiile legii în vigoare la data efectuării acestora.

(3) Privilegiile pentru care formalitățile de publicitate au fost efectuate înainte de intrarea în vigoare a Codului civil îşi păstrează rangul de prioritate dobândit conform legii în vigoare la momentul realizării acestora.

Art. 156. Dispozițiile art. 2.335 din Codul civil nu se aplică şi creditorilor ipotecari a căror ipotecă a fost perfectată anterior înregistrării privilegiului.

Art. 157. Dispozițiile art. 2.342 din Codul civil se aplică numai privilegiilor speciale.

Art. 158. În cazul cesiunii de creanță încheiate în scop de garanție, dispozițiile privind executarea din titlul XI al cărții a V-a a Codului civil vizează numai executarea

---

[1] Alin. (1) al art. 151 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. III pct. 20 din O.U.G. nr. 79/2011, modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

drepturilor cesionarului cu privire la transferul creanței cedate, iar nu drepturile cesionarului asupra debitorului cedat.

Art. 159. În cazul în care mai multe bunuri care se unesc prin accesiune fac obiectul mai multor ipoteci, titularul oricăreia dintre ipoteci poate pretinde separarea bunurilor în condițiile art. 600 din Codul civil.

Art. 160. (1) În cazul ipotecii asupra unei universalități de bunuri, în momentul în care un bun părăseşte universalitatea, acesta nu mai este grevat de ipotecă.

(2) Dispozițiile art. 1.562-1.565 din Codul civil rămân aplicabile.

Art. 160¹.[1] Până la intrarea în vigoarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, referirea din cuprinsul art. 2.383 din Codul civil la „notarea începerii urmăririi silite" se va înțelege ca fiind făcută la „notarea somației de plată".

Art. 161. În exercitarea dreptului său de urmărire, creditorul ipotecar va trebui să țină seama de ipotecile mobiliare privilegiate reglementate de art. 2.425 şi 2.426 din Codul civil, chiar dacă acestea au fost constituite sau înscrise după înscrierea ipotecii sale.

Art. 162. Răspunderea celui ce dobândeşte un bun ipotecat în condițiile art. 2.361 din Codul civil priveşte numai datoriile ipotecare care grevează bunul în cauză.

Art. 163. În cazul în care ipoteca este constituită de un terț, acesta va avea drepturile şi obligațiile unui debitor ipotecar, fără a fi supus regimului juridic al garanțiilor personale.

Art. 164. (1) Ipoteca mobiliară poate fi constituită în favoarea creditorului obligației ipotecare sau a unui terț desemnat de către acesta.

(2) Atunci când beneficiarul ipotecii mobiliare este un terț, el va exercita drepturile creditorului ipotecar şi va fi ținut de obligațiile acestuia.

(3) Ipoteca mobiliară convențională poate fi constituită în favoarea unui singur beneficiar sau a mai multor beneficiari simultan.

(4) Atunci când sunt mai mulți beneficiari ai aceleiaşi ipoteci mobiliare, ei vor primi acelaşi rang, fie prin înregistrarea simultană a ipotecii mobiliare în registrele de publicitate, fie prin desemnarea unui agent.

(5) Agentul va putea să exercite toate drepturile creditorilor ipotecari care l-au desemnat. El va putea singur să asigure perfectarea ipotecii mobiliare şi menținerea sau modificarea înregistrării acesteia.

(6) Agentul va răspunde față de beneficiarii ipotecii mobiliare pentru actele întreprinse.

Art. 165. (1) În cazul în care debitorul ipotecar contractează o nouă datorie către creditorul ipotecar, ipoteca constituită pentru vechea datorie poate fi menținută de către creditorul ipotecar pentru garantarea noii datorii.

(2) Ipoteca menținută va dobândi rangul dat de momentul înscrierii mențiunii de menținere.

(3) Dispozițiile art. 2.372 din Codul civil nu sunt aplicabile în cazul menținerii ipotecii.

---

[1] Art. 160¹ a fost introdus prin art. III pct. 21 din O.U.G. nr. 79/2011, modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

Art. 166. (1) În cazul în care bunul ipotecat a fost distrus, deteriorat ori valoarea sa a fost diminuată în aşa mod încât a devenit inferioară valorii obligaţiei ipotecare, creditorul ipotecar nu poate cere debitorului să constituie o nouă ipotecă pentru garantarea aceleiaşi obligaţii.

(2) Prin excepţie de la prevederile alin. (1), în cazul în care, din culpa debitorului, bunul ipotecat a fost distrus, deteriorat ori valoarea sa a fost diminuată în aşa mod încât a devenit inferioară valorii creanţei ipotecare, creditorul ipotecar poate cere debitorului să constituie o nouă ipotecă pentru garantarea aceleiaşi obligaţii, dacă bunul nu era asigurat.

Art. 167.[1] Actele de dispoziţie cu privire la bunul ipotecat, încheiate în condiţiile art. 2.393 din Codul civil, sunt anulabile la cererea creditorului ipotecar numai atunci când produsele bunului ipotecat nu pot fi urmărite de către creditorul ipotecar cu acelaşi rang ca şi ipoteca iniţială. Cu toate acestea, creditorul ipotecar nu poate obţine anularea acestor acte în cazul în care le-a aprobat expres sau tacit.

Art. 168. Ipotecile imobiliare constituite înainte de data intrării în vigoare a Codului civil sunt supuse, în ceea ce priveşte condiţiile de valabilitate, dispoziţiilor legale existente la data constituirii lor.

Art. 169. Prin „ipoteci imobiliare" în sensul titlului XI al cărţii a V-a a Codului civil se desemnează toate garanţiile reale imobiliare, indiferent de momentul şi de temeiul juridic al constituirii lor.

Art. 170. Ipotecile mobiliare constituite înainte de data intrării în vigoare a Codului civil vor fi supuse, în ceea ce priveşte condiţiile de valabilitate, dispoziţiilor legale existente la data constituirii lor.

Art. 171. Prin „ipoteci mobiliare" în sensul titlului XI al cărţii a V-a a Codului civil se desemnează toate garanţiile reale mobiliare care nu necesită deposedarea debitorului de bunul afectat garanţiei, indiferent de momentul şi de temeiul juridic al constituirii lor.

Art. 172. În cazul înstrăinării bunului ipotecat, în condiţiile art. 2.393 din Codul civil, în lipsă de dispoziţie contrară în contractul de ipotecă, debitorul ipotecar va depune preţul într-un cont bancar distinct şi îl va informa pe creditorul ipotecar cu privire la acesta. Creditorul ipotecar are dreptul să solicite informaţii de la banca deponentă cu privire la operaţiunile realizate de debitorul ipotecar asupra sumelor depuse în acest cont.

Art. 173. În aplicarea prevederilor art. 2.396 alin. (3) din Codul civil, dacă prin constituirea noii garanţii este afectat rangul ipotecii existente, creditorul ipotecar trebuie să îşi exprime acordul cu privire la constituirea noii garanţii.

Art. 174. Portofoliul de creanţe reprezintă o universalitate de creanţe în sensul prevederilor art. 2.398 din Codul civil.

---

[1] Art. 167 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. III pct. 22 din O.U.G. nr. 79/2011, modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

Art. 175. Pentru opozabilitate, ipoteca unei creanțe garantate cu ipotecă imobiliară se înscrie în Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare și se notează în cartea funciară, potrivit prevederilor art. 902 alin. (2) pct. 15 din Codul civil.

Art. 176. Dispozițiile art. 2.410 alin. (2) lit. c) din Codul civil se aplică și în cazurile în care creditorul ipotecar devine cotitular al contului.

Art. 177. (1) Avizele de garanție înscrise în Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare anterior intrării în vigoare a Codului civil continuă să își producă efectele.

(2) După intrarea în vigoare a Codului civil și până la adoptarea reglementărilor de organizare și funcționare a Arhivei Electronice de Garanții Reale Mobiliare, înscrierea ipotecilor mobiliare și a operațiunilor asimilate acestora se realizează prin folosirea formularelor existente, în mod corespunzător.

Art. 178. Dispozițiile art. 2.426 din Codul civil nu se aplică ipotecilor constituite înainte de data intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 178[1].[1] În sensul art. 2.428 alin. (2) lit. f) din Codul civil, ipoteca se va radia din cartea funciară și în baza unei declarații scrise a creditorului ipotecar. În cazul în care mai mulți creditori sunt beneficiarii unei ipoteci cu privire la bunul în cauză, declarația de radiere nu va aduce atingere drepturilor celorlalți creditori ipotecari. Declarația de radiere se poate face sub forma unui înscris autentic notarial.

Art. 179. În sensul prevederilor art. 2.440 alin. (2) din Codul civil, simpla invocare a posibilității de executare silită și a efectelor neîndeplinirii obligației nu constituie constrângere.

Art. 180. Dovada dreptului de a prelua bunul în sensul art. 2.441 alin. (1) din Codul civil se face cu prezentarea unei copii a contractului de ipotecă mobiliară perfectat în condițiile legii și a unei copii a avizului de ipotecă eliberat de arhivă în condițiile legii.

Art. 181. În orice moment după neîndeplinirea de către debitor a obligației ipotecare și fără a fi necesar să se încerce înainte intrarea în posesie prin mijloace proprii, creditorul poate apela la procedura preluării silite a bunului reglementată de art. 2.442 din Codul civil.

Art. 181[1].[2] (1)[3] Încuviințarea executării ipotecii mobiliare prin vânzarea bunului ipotecat prevăzută la art. 2.445 din Codul civil este de competența judecătoriei în a cărei circumscripție își are domiciliul sau, după caz, sediul creditorul.

(2) Opoziția la executare prevăzută la art. 2.452 din Codul civil este de competența judecătoriei care a încuviințat vânzarea bunului mobil ipotecat.

(3) Numirea administratorului bunului mobil ipotecat prevăzută la art. 2.468 și 2.469 din Codul civil, precum și opoziția la preluarea bunului mobil în vederea

---

[1] Art. 178[1] a fost introdus prin art. III pct. 23 din O.U.G. nr. 79/2011, articol modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

[2] Art. 181[1] a fost introdus prin art. III pct. 24 din O.U.G. nr. 79/2011, articol modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

[3] Alin. (1) și (2) ale art. 181[1] sunt reproduse astfel cum au fost modificate prin art. IV din O.U.G. nr. 1/2016.

administrării sunt de competența judecătoriei în a cărei circumscripție teritorială își are domiciliul sau, după caz, sediul creditorul.

Art. 182. În sensul art. 2.451 lit. c) din Codul civil, notificarea vânzării va preciza capitalul creanței ipotecare și va menționa, în mod generic, că la acesta se adaugă accesoriile.

Art. 183. În cadrul cheltuielilor rezonabile făcute de creditor cu preluarea bunului ipotecat se includ și despăgubirile pe care acesta le datorează conform art. 2.437 alin. (2) și art. 2.443 alin. (3) din Codul civil.

Art. 184. În cazul în care creditorul a preluat bunul ipotecat în contul creanței, creanța ipotecară se stinge, iar creditorul nu mai poate exercita nicio acțiune personală și nici nu îl mai poate urmări pe debitor, chiar dacă valoarea bunului preluat nu acoperă integral creanța ipotecară.

Art. 185. Dispozițiile art. 2.465 din Codul civil se aplică numai în situațiile în care creditorul ipotecar nu și-a exercitat drepturile conferite de art. 2.400-2.405 din Codul civil.

Art. 186. Prin „gaj" în sensul titlului XI al cărții a V-a a Codului civil se desemnează toate garanțiile reale mobiliare care necesită deposedarea debitorului de bunul afectat garanției, indiferent de momentul și de temeiul juridic al constituirii lor.

Art. 187. (1) Gajul constituit înainte de data intrării în vigoare a Codului civil este supus, în ceea ce privește condițiile de valabilitate, dispozițiilor legale existente la data constituirii sale.

(2) Gajul pentru care formalitățile de deposedare sau de înregistrare au fost îndeplinite înainte de data intrării în vigoare a Codului civil și pentru care condiția deposedării nu s-a pierdut până la data intrării în vigoare a Codului civil este supus, în ceea ce privește ordinea de preferință, opozabilitatea și efectele față de terți, dispozițiilor legale existente la data deposedării debitorului sau la data înregistrării gajului.

(3) Executarea silită a gajului începută înainte de data intrării în vigoare a Codului civil va fi continuată în conformitate cu dispozițiile legale existente la data începerii executării.

Art. 188. În sensul prevederilor art. 2.482 alin. (2) din Codul civil, deținerea se poate realiza și prin intermediul controlului unic sau comun al unei casete de valori în care se află depozitate sumele de bani.

Art. 189. (1) Drepturile de retenție exercitate înainte de data intrării în vigoare a Codului civil vor fi supuse, în ceea ce privește condițiile de valabilitate, dispozițiilor legale existente la data exercitării lor.

(2) Drepturile de retenție înregistrate înainte de data intrării în vigoare a Codului civil vor fi supuse, în ceea ce privește ordinea de preferință, opozabilitatea și efectele față de terți, dispozițiilor legale existente la data înregistrării lor.

Secțiunea a 2-a. Modificarea și completarea unor dispoziții ale cărții a V-a „Despre obligații" a Codului civil (art. 190)

[...]

Secțiunea a 3-a. Modificarea și completarea unor legi speciale (art. 191-200)

[...]

Capitolul VIII. Dispoziții cu privire la cartea a VI-a „Despre prescripția extinctivă, decăderea și calculul termenelor" a Codului civil

Secțiunea 1. Dispoziții tranzitorii și de punere în aplicare a cărții a VI-a „Despre prescripția extinctivă, decăderea și calculul termenelor" a Codului civil

Art. 201. Prescripțiile începute și neîmplinite la data intrării în vigoare a Codului civil sunt și rămân supuse dispozițiilor legale care le-au instituit.

Recurs în interesul legii. 1. A se vedea Decizia nr. 1/2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, redată în extras *supra*, sub art. 6 CC.
2. A se vedea Decizia nr. 13/2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, redată în extras *supra*, la art. 2504 CC.

Art. 202. Dispozițiile art. 2.515 din Codul civil nu validează convențiile având ca obiect modificarea regimului legal al prescripției încheiate anterior intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 203. Dispozițiile art. 2.532 pct. 6 și 7 din Codul civil privitoare la suspendarea cursului prescripției se aplică și în cazul prescripțiilor începute înainte de intrarea în vigoare a Codului civil, dacă împrejurările care atrag suspendarea s-au produs după această din urmă dată.

Art. 204. Dispozițiile art. 2.539 alin. (2) teza a II-a din Codul civil se aplică și în cazul cererii de chemare în judecată sau de arbitrare introduse după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 205. Dispozițiile art. 2.548 alin. (1) și (2) din Codul civil se aplică numai termenelor de decădere care au început să curgă după intrarea în vigoare a Codului civil.

Art. 205[1].[1] Dispozițiile art. 2.539 alin. (2) teza a II-a din Codul civil sunt aplicabile inclusiv în cazul în care prin hotărârea rămasă definitivă s-a luat act de renunțarea la judecată ori s-a constatat perimarea.

---

[1] Art. 205[1] și 205[2] au fost introduse prin art. III pct. 25 din O.U.G. nr. 79/2011, articol modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

Art. 205². Dispozițiile art. 2.556 se aplică în cazul în care înscrisurile au fost predate prin scrisoare recomandată la oficiul poştal sau telegrafic ori la un serviciu de curierat rapid sau la un serviciu specializat de comunicare, înființate potrivit legii.

Secțiunea a 2-a. Dispoziții de modificare şi completare a cărții a VI-a „Despre prescripția extinctivă, decăderea şi calculul termenelor" a Codului civil (art. 206)

[...]

Capitolul IX. Dispoziții cu privire la cartea a VII-a „Dispoziții de drept internațional privat" a Codului civil şi cu privire la unele legi

Secțiunea 1. Dispoziții tranzitorii şi de punere în aplicare a cărții a VII-a „Dispoziții de drept internațional privat" a Codului civil

Art. 207. (1) Dispozițiile cărții a VII-a „Dispoziții de drept internațional privat" a Codului civil se aplică numai în cauzele deduse instanței judecătoreşti sau autorității competente după data intrării în vigoare a Codului civil, având ca obiect raporturi juridice cu elemente de extraneitate, indiferent de data şi locul încheierii actelor ori producerii sau săvârşirii faptelor generatoare ale respectivelor raporturi juridice.

(2) În cazul raporturilor de drept internațional privat stabilite anterior intrării în vigoare a Codului civil, competența legii determinate potrivit alin. (1) poate fi înlăturată dacă aplicarea sa conduce la consecințe vădit injuste.

(3) În cauzele privind raporturi cu elemente de extraneitate aflate pe rolul instanțelor judecătoreşti sau al autorităților competente, legea aplicabilă se determină conform normelor de drept internațional privat aplicabile până la data intrării în vigoare a Codului civil.

(4) Dispozițiile alin. (1) şi (2) se aplică în mod corespunzător ori de câte ori ar interveni o modificare a regulilor de drept internațional privat stabilite în cartea a VII-a a Codului civil.

Art. 208. (1) Când dreptul substanțial aplicabil unor raporturi cu elemente de extraneitate, desemnat de părți sau, după caz, de autorul actului unilateral, conform dispozițiilor cărții a VII-a a Codului civil, a cunoscut modificări până la data aplicării sale, se aplică normele pertinente ale acestuia în vigoare la data desemnării, în lipsă de prevederi contrare în cartea a VII-a a Codului civil.

(2) Dacă în dreptul străin stabilit conform regulilor cărții a VII-a a Codului civil ca fiind dreptul aplicabil în cauză a avut loc o tranziție legislativă, normele de drept substanțial aplicabile în cauză se determină potrivit regulilor de drept tranzitoriu prevăzute în acest sistem de drept.

(3) În cazurile de acceptare a retrimiterii, în condițiile prevăzute la art. 2.559 din Codul civil, regula de drept internațional privat străină este luată în considerare în forma şi conținutul existente la momentul identificării dreptului străin aplicabil.

Art. 209. Dispozițiile art. 34 şi 35 din Legea nr. 105/1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat, cu completările ulterioare, sunt aplicabile până la data începerii aplicării Regulamentului (CE) nr. 4/2009 al Consiliului din 18 decembrie 2008 privind competența, legea aplicabilă, recunoaşterea şi executarea hotărârilor şi cooperarea în materie de obligații de întreținere, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 7 din 10 ianuarie 2009, respectiv a începerii aplicării în Uniunea Europeană a Protocolului de la Haga din 2007 privind legea aplicabilă obligațiilor alimentare.

Secțiunea a 2-a. Dispoziții de modificare a cărții a VII-a „Dispoziții de drept internațional privat" a Codului civil (art. 210)

[...]

Capitolul X. Dispoziții finale

Art. 211.[1] *Abrogat.*

Art. 212. (1) Cu excepția art. 535 din Codul civil, în cuprinsul Codului civil termenul „necorporal" se înlocuieşte cu termenul „incorporal".

(2) În cuprinsul art. 44, art. 144 alin. (3), art. 146 alin. (4), art. 172, art. 211 alin. (2), art. 316 alin. (2), art. 386 alin. (1), art. 689 alin. (3), art. 990 alin. (1) şi art. 991 din Codul civil, expresia „lovite de nulitate relativă" se înlocuieşte cu termenul „anulabile".

(3)[2] În cuprinsul art. 215 alin. (1), art. 299, 300, art. 347 alin. (1), art. 1.064 alin. (2), art. 1.248 alin. (4), art. 1.251 şi 1.252 din Codul civil, expresia „lovit/lovită de nulitate relativă" se înlocuieşte cu termenul „anulabil/anulabilă", după caz.

(4) În cuprinsul Codului civil, precum şi în cuprinsul celorlalte acte normative în vigoare, sintagmele „persoane juridice fără/cu scop patrimonial", „fără scop patrimonial" şi „cu scop patrimonial" se înlocuiesc cu sintagmele „persoane juridice fără/cu scop lucrativ", „fără scop lucrativ" şi, respectiv, „cu scop lucrativ".

(5) În cuprinsul Codului civil, termenul „comunitar"/"comunitare" se înlocuieşte cu termenul „Uniunii Europene".

(6) În cuprinsul Codului civil, termenul „bancă" şi expresiile „instituție bancară" şi „societate bancară" se înlocuiesc cu expresia „instituție de credit".

(7) În cuprinsul art. 1.186 alin. (2), art. 1.191 alin. (1), art. 1.196 alin. (2), art. 1.200 alin. (2), art. 1.240 alin. (2), art. 1.266 alin. (2), art. 1.494 alin. (1), art. 1.495 alin. (1) şi art. 2.014 alin. (2) din Codul civil, expresia „practicile stabilite între părți" se înlocuieşte cu expresia „practicile statornicite între părți".

(8) În tot cuprinsul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 86/2006 privind organizarea activității practicienilor în insolvență, aprobată cu modificări şi completări prin Legea nr. 254/2007, cu modificările şi completările ulterioare, expresia „societate civilă profesională" se înlocuieşte cu expresia „societate profesională".

---

[1] Art. 211 a fost abrogat prin art. 27 alin. (1) pct. 1 din Legea nr. 140/2022.

[2] Alin. (3) al art. 212 este reprodus astfel cum a fost rectificat în M. Of. nr. 489 din 8 iulie 2011.

Art. 213. La data intrării în vigoare a Codului civil, termenii şi expresiile din legislaţia civilă şi comercială în vigoare se înlocuiesc cu termenii şi expresiile corespondente din Codul civil.

Art. 214. (1) În termen de 60 de zile de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I, Guvernul va îndeplini procedurile constituţionale necesare adoptării următoarelor proiecte de acte normative:

a) proiectul privind reproducerea umană asistată medical cu terţ donator;

b) proiectul pentru modificarea şi completarea Legii nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, republicată, cu modificările ulterioare;

c) proiectul pentru modificarea şi completarea Legii nr. 571/2003 privind Codul fiscal, cu modificările şi completările ulterioare, în vederea reglementării tratamentului fiscal al fiduciei;

d) proiectul privind organizarea şi funcţionarea Arhivei Electronice de Garanţii Reale Mobiliare;

e) proiectele oricăror alte acte normative a căror adoptare este necesară în vederea intrării în vigoare sau a aplicării Codului civil.

(2) În termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a actelor normative prevăzute la alin. (1) lit. c) şi d), Guvernul va adopta, prin hotărâre, norme referitoare la înregistrarea contractului de fiducie şi a modificărilor sale la organele competente prevăzute la art. 780 alin. (1) şi (2) din Codul civil, precum şi norme referitoare la avizul de fiducie şi la înscrierea acesteia în Arhiva Electronică de Garanţii Reale Mobiliare.

(3) În termenul prevăzut la alin. (1) se aprobă, prin ordin al ministrului justiţiei, normele metodologice privind organizarea şi funcţionarea Registrului naţional notarial al regimurilor matrimoniale, precum şi procedura de înscriere şi consultare a acestuia.

Notă. A se vedea: ▶ Ordinul ministrului justiţiei nr. 1903/C/2011 privind condiţiile de formă necesare pentru valabilitatea dispoziţiilor testamentare privind sumele de bani, valorile sau titlurile de valoare depuse de clienţii instituţiilor de credit (M. Of. nr. 684 din 27 septembrie 2011); ▶ Ordinul ministrului justiţiei nr. 1786/C/2011 pentru aprobarea Normelor metodologice privind organizarea şi funcţionarea Registrului naţional notarial al regimurilor matrimoniale şi procedura de înscriere şi consultare a acestuia (M. Of. nr. 666 din 19 septembrie 2011).

[...]

Art. 216. În termen de 4 luni de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I, Banca Naţională a României şi Comisia Naţională a Valorilor Mobiliare vor emite norme comune referitoare la plasamentele prezumate a fi sigure, conform art. 831 din Codul civil.

Notă. A se vedea Ordinul comun al Băncii Naţionale a României şi al Comisiei Naţionale a Valorilor Mobiliare nr. 11/71/2011 privind aprobarea Regulamentului B.N.R. şi al C.N.V.M. nr. 15/10/2011 referitor la plasamentele prevăzute de art. 831 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil (M. Of. nr. 694 din 30 septembrie 2011).

Art. 217. În vederea aplicării dispoziţiilor art. 2.323-2.479 din Codul civil, în termen de 4 luni de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I, Comisia Naţională a Valorilor Mobiliare va modifica dispoziţiile titlului VI cap. 3 secţiunea a 3-a din Codul S.C. Depozitarul Central S.A., aprobat prin Decizia nr. 1.407 din 20 iunie 2006, cu modificările şi completările ulterioare, în sensul de a

permite transferul instrumentelor financiare ipotecate şi constituirea unor ipoteci de rang subsecvent fără acordul constituitorului ipotecii de rang preferat. Decizia Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare, având ca anexă Codul S.C. Depozitarul Central S.A., se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Art. 218. În termen de 4 luni de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I, legile, inclusiv Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, precum şi ordonanțele de urgență ale Guvernului şi ordonanțele Guvernului modificate şi/sau completate prin prezenta lege vor fi republicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, dându-se textelor o nouă numerotare.

[...]

Art. 220. (1) Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 511 din 24 iulie 2009, intră în vigoare la data de 1 octombrie 2011.

(2) Actele normative prevăzute la art. 214 şi 216-218 intră în vigoare la data intrării în vigoare a Codului civil.

Art. 221. Prezenta lege intră în vigoare la data prevăzută la art. 220 alin. (1), cu excepția art. 214, 216-218, 224, art. 225 alin. (1) şi (2), art. 226 şi 228, care intră în vigoare la 3 zile de la data publicării prezentei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Art. 222.[1] Până la intrarea în vigoare a Legii nr. 134/2010, referirea din cuprinsul Codului civil sau al prezentei legi la hotărârea definitivă se va înțelege ca fiind făcută la hotărârea irevocabilă.

Art. 223. Dacă prin prezenta lege nu se prevede altfel, procesele şi cererile în materie civilă sau comercială în curs de soluționare la data intrării în vigoare a Codului civil se soluționează de către instanțele legal învestite, în conformitate cu dispozițiile legale, materiale şi procedurale în vigoare la data când acestea au fost pornite.

Recurs în interesul legii. 1. A se vedea Decizia nr. 4/2013 a Înaltei Curți de Casație şi Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, redată în extras *supra*, la art. 396-404 CC.

2. A se vedea Decizia nr. 1/2014 a Înaltei Curți de Casație şi Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, redată în extras *supra*, sub art. 6 CC.

Art. 224. (1) Până la intrarea în vigoare a Codului civil, Secția civilă şi de proprietate intelectuală şi Secția comercială ale Înaltei Curți de Casație şi Justiție se reorganizează ca Secția I civilă şi Secția a II-a civilă.

(2) Dispozițiile art. 19 alin. (3) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată[2], cu modificările şi completările ulterioare, sunt aplicabile în mod corespunzător.

---

[1] Art. 222 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. III pct. 26 din O.U.G. nr. 79/2011, articol modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

[2] În prezent, art. 21 alin. (4) din Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară (M. Of. nr. 1104 din 16 noiembrie 2022).

Art. 225. (1) Secțiile comerciale existente la data intrării în vigoare a Codului civil în cadrul tribunalelor şi curților de apel se vor reorganiza ca secții civile ori, după caz, vor fi unificate cu secțiile civile existente, prin hotărâre a Consiliului Superior al Magistraturii, la propunerea colegiului de conducere al instanței.

(2) Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii prevăzută la alin. (1) îşi va produce efectele de la data intrării în vigoare a Codului civil.

(3) Cauzele civile şi comerciale aflate în curs de judecată la data intrării în vigoare a Codului civil vor continua să fie soluționate de aceleaşi complete de judecată, cu respectarea principiului continuității. În caz de trimitere spre rejudecare, cauza va fi repartizată conform normelor de organizare judiciară în vigoare la data înregistrării cauzei la instanța de trimitere.

Art. 226. (1) Prin hotărâre a Consiliului Superior al Magistraturii, la propunerea colegiului de conducere al instanței, în raport cu numărul cauzelor, se pot înființa, în cadrul secțiilor civile, complete specializate pentru soluționarea anumitor categorii de litigii, în considerarea obiectului sau naturii acestora, precum:

a) cererile în materie de insolvență, concordat preventiv şi mandat ad-hoc;

b) cererile în materia societăților comerciale[1] şi a altor societăți, cu sau fără personalitate juridică, precum şi în materia registrului comerțului;

c) cererile care privesc restrângerea, împiedicarea ori denaturarea concurenței;

d) cererile privind titlurile de valoare şi alte instrumente financiare.

(2) La înființarea completelor specializate potrivit alin. (1) se va ține seama de următoarele criterii:

a) asigurarea unui volum de activitate echilibrat între judecătorii secției;

b) specializarea judecătorilor şi necesitatea valorificării experienței profesionale a acestora;

c) respectarea principiului repartizării aleatorii.

(3) Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii prevăzută la alin. (1) îşi va produce efectele de la data intrării în vigoare a Codului civil.

Recurs în interesul legii. 1. Prin Decizia nr. 18/2016 (M. Of. nr. 237 din 6 aprilie 2017), Înalta Curte de Casație şi Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Piteşti şi, în interpretarea şi aplicarea dispozițiilor art. 226 alin. (1) şi art. 228 alin. (2) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, a stabilit: „*Competența materială procesuală a tribunalelor/secțiilor specializate se determină în funcție de obiectul sau natura litigiilor de genul celor avute în vedere cu titlu exemplificativ de art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, cu modificările şi completările ulterioare*".

2. Prin Decizia nr. 2/2019 (M. Of. nr. 863 din 25 octombrie 2019), Înalta Curte de Casație şi Justiție, Completul competent să judece recursul în interesul legii, a admis recursul în interesul legii formulat de Colegiul de conducere al Curții de Apel Cluj şi a stabilit:

---

[1] Potrivit art. 77 din Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (M. Of. nr. 365 din 30 mai 2012): „*Ori de câte ori prin legi şi prin alte acte normative se face trimitere la Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale ori la «societatea comercială/societățile comerciale», după caz, trimiterea se consideră a fi făcută la Legea societăților nr. 31/1990 ori, după caz, la «societatea/societățile reglementată/reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările şi completările ulterioare*".

„În interpretarea şi aplicarea dispoziţiilor art. 226 din Legea nr. 71/2011, raportat la art. 95 pct. 2 din Codul de procedură civilă, tribunalele specializate sunt competente să soluţioneze apelurile în cererile formulate în procedura executării silite în materiile ce fac obiectul specializării lor".

3. Prin Decizia nr. 13/2020 (M. Of. nr. 1309 din 30 decembrie 2020), Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie, Completul pentru soluţionarea recursurilor în interesul legii, a admis recursul în interesul legii declarat de Colegiul de conducere al Curţii de Apel Braşov şi, în interpretarea şi aplicarea dispoziţiilor art. 226 alin. (1) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, cu modificările şi completările ulterioare, raportat la art. 22 alin. (1) din Legea nr. 132/2017 privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto pentru prejudicii produse terţilor prin accidente de vehicule şi tramvaie, a stabilit:

„În litigiile având ca obiect plata de despăgubiri materiale şi morale formulate de terţele persoane păgubite prin producerea accidentelor de circulaţie, în care calitatea procesuală pasivă o are asigurătorul RCA, iar persoana vinovată are calitatea de intervenient forţat sau de pârât alături de asigurătorul RCA, cât şi în litigiile privind acţiunile în regres formulate de asigurător împotriva persoanei vinovate de producerea accidentului, competenţa materială procesuală revine secţiilor specializate".

Art. 227. Dacă legea specială prevede că anumite cauze sunt de competenţa tribunalelor comerciale ori, după caz, de competenţa secţiilor comerciale ale tribunalelor sau curţilor de apel, după intrarea în vigoare a Codului civil, competenţa de judecată revine tribunalelor specializate sau, după caz, secţiilor civile ale tribunalelor, reorganizate potrivit art. 228, respectiv secţiilor civile reorganizate conform art. 225.

Art. 228. (1) Până la data intrării în vigoare a Codului civil, tribunalele comerciale Argeş, Cluj şi Mureş se reorganizează ca tribunale specializate sau, după caz, ca secţii civile în cadrul tribunalelor Argeş, Cluj şi Mureş, în condiţiile art. 226.

(2) La stabilirea cauzelor de competenţa tribunalelor specializate sau, după caz, a secţiilor civile reorganizate potrivit alin. (1) se va ţine seama de numărul şi natura cauzelor, de specializarea judecătorilor, de necesitatea valorificării experienţei profesionale a acestora, precum şi de volumul de activitate al instanţei.

Recurs în interesul legii. A se vedea Decizia nr. 18/2016 a Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie, Completul competent să judece recursul în interesul legii, redată în extras *supra*, la art. 226.

Notă. A se vedea şi Ordinul ministrului justiţiei nr. 1103/C/2021 pentru stabilirea domeniilor de funcţionare ale tribunalelor specializate Argeş, Mureş şi Cluj (M. Of. nr. 260 din 16 martie 2021).

Art. 229. (1) Organizarea, funcţionarea şi atribuţiile instanţei de tutelă şi de familie se stabilesc prin legea privind organizarea judiciară.

(2) Până la reglementarea prin lege a organizării şi funcţionării instanţei de tutelă:

a) atribuţiile acesteia, prevăzute de Codul civil, sunt îndeplinite de instanţele, secţiile sau, după caz, completele specializate pentru minori şi familie;

b) raportul de anchetă psihosocială prevăzut de Codul civil este efectuat de autoritatea tutelară, cu excepţia anchetei prevăzute la art. 508 alin. (2), care se efectuează de direcţia generală de asistenţă socială şi protecţia copilului;

c) autorităţile şi instituţiile cu atribuţii în domeniul protecţiei drepturilor copilului, respectiv a persoanei fizice continuă să exercite atribuţiile prevăzute de regle-

mentările în vigoare la data intrării în vigoare a Codului civil, cu excepția celor date în competența instanței de tutelă.

(3)[1] Până la data intrării în vigoare a reglementării prevăzute la alin. (1), atribuțiile instanței de tutelă referitoare la exercitarea tutelei cu privire la bunurile minorului sau ale interzisului judecătoresc ori, după caz, cu privire la supravegherea modului în care tutorele administrează bunurile acestuia revin autorității tutelare.

(3¹)[2] Până la intrarea în vigoare a reglementării prevăzute la alin. (1), măsura plasamentului, a plasamentului în regim de urgență și a supravegherii specializate se stabilesc și se monitorizează potrivit art. 58-70[3] din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, cu modificările ulterioare.

(3²) Până la intrarea în vigoare a reglementării prevăzute la alin. (1), numirea curatorului special care îl asistă sau îl reprezintă pe minor la încheierea actelor de dispoziție sau la dezbaterea procedurii succesorale se face, de îndată, de autoritatea tutelară, la cererea notarului public, în acest din urmă caz nefiind necesară validarea sau confirmarea de către instanță.

(3³)[4] *Abrogat*.

(4) Cererile în curs de soluționare la data intrării în vigoare a Codului civil rămân să fie soluționate de instanțele judecătorești sau, după caz, de autoritățile administrative competente potrivit legii în vigoare la data sesizării lor.

Notă. Potrivit art. VIII din Legea nr. 60/2012, *„Cererile prevăzute la art. 229 alin. (3) și (3²) din Legea nr. 71/2011, cu modificările și completările ulterioare, inclusiv cu cele aduse prin prezenta lege, în curs de soluționare la data intrării în vigoare a prezentei legi rămân să fie soluționate de instanțele judecătorești competente potrivit legii în vigoare la data sesizării lor"*.

Constituționalitate. Prin Decizia nr. 795/2020 (M. Of. nr. 1299 din 28 decembrie 2020), Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că **prevederile art. 229 alin. (3) din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil sunt neconstituționale**.

Art. 229¹.[5] *Abrogat*.

Art. 229².[6] (1) Registrele naționale notariale vor fi deschise, ținute și administrate exclusiv de Uniunea Națională a Notarilor Publici.

(2) Deschiderea, conținutul, administrarea și operarea registrelor notariale se stabilesc prin Legea nr. 36/1995, republicată.

Art. 230. La data intrării în vigoare a Codului civil se abrogă:

---

[1] Alin. (3) al art. 229 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I¹ din O.U.G. nr. 4/2013, articol introdus prin art. unic pct. 2 din Legea nr. 214/2013.

[2] Alin. (3¹)-(3²) ale art. 229 au fost introduse prin art. III pct. 28 din O.U.G. nr. 79/2011, articol modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

[3] În urma republicării Legii nr. 272/2004 în M. Of. nr. 159 din 5 martie 2014, aceste dispoziții se regăsesc în art. 62-74.

[4] Alin. (3³) al art. 229 a fost introdus prin art. III din Legea nr. 54/2013 și a fost abrogat prin art. 27 alin. (1) pct. 2 din Legea nr. 140/2022.

[5] Art. 229¹ a fost abrogat prin art. 83 lit. j) din Legea nr. 76/2012.

[6] Art. 229² a fost introdus prin art. III pct. 29 din O.U.G. nr. 79/2011, articol modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

a)[1] Codicele civil (sau Codul civil din 1864), publicat în Monitorul Oficial nr. 271 din 4 decembrie 1864, nr. 7 din 12 ianuarie 1865, nr. 8 din 13 ianuarie 1865, nr. 8 din 14 ianuarie 1865, nr. 11 din 16 ianuarie 1865, nr. 13 din 19 ianuarie 1865, cu modificările şi completările ulterioare, cu excepţia dispoziţiilor art. 1169-1174 şi 1176-1206, care se abrogă la data intrării în vigoarea Legii nr. 134/2010;

b) Legea nr. 313/1879 pentru anularea clauzei penale din oricare contracte şi pentru adaosul unui alineat la art. 1.089 din Codul civil, publicată în Monitorul Oficial nr. 40 din 20 februarie 1879;

c)[2] Codicele de comerţ din 1887, publicat în Monitorul Oficial nr. 31 din 10 mai 1887, cu excepţia dispoziţiilor art. 46-55, 57, 58 şi 907-935, aplicabile în continuare în raporturile dintre profesionişti, care se abrogă la data intrării în vigoare a Legii nr. 134/2010, a cărţii a II-a „Despre comerţul maritim şi despre navigaţie", precum şi a dispoziţiilor art. 948, 953, art. 954 alin. (1) şi art. 955, care se abrogă la data intrării în vigoare a Codului maritim;

d) Decretul nr. 2.142/1930 pentru promulgarea Legii privind funcţionarea cărţilor funduare centrale pentru căile ferate şi canaluri nr. 148/1930, publicat în Monitorul Oficial nr. 127 din 12 iunie 1930;

e) Legea nr. 178/1934 privind reglementarea contractului de consignaţie, publicată în Monitorul Oficial nr. 173 din 30 iulie 1934;

f) art. 17 şi art. 19-28 din Legea nr. 153/1937 privind magazinele generale şi warantarea mărfurilor şi cerealelor (Dockuri şi silozuri), publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 81 din 7 aprilie 1937;

g) Decretul-lege nr. 115/1938 pentru unificarea dispoziţiunilor privitoare la cărţile funciare, publicat în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 95 din 27 aprilie 1938, cu modificările ulterioare;

h) Codul civil Carol al II-lea, republicat în Monitorul Oficial nr. 206 din 6 septembrie 1940, cu modificările ulterioare;

i) Codul comercial Carol al II-lea, republicat în Monitorul Oficial nr. 194 din 23 august 1940, cu modificările şi completările ulterioare;

j) Legea nr. 319/1944 pentru dreptul de moştenire al soţului supravieţuitor, publicată în Monitorul Oficial nr. 133 din 10 iunie 1944;

k) Legea nr. 163/1946 pentru înlocuirea provizorie cu cărţi de evidenţă funciară a cărţilor funciare distruse, sustrase sau pierdute, publicată în Monitorul Oficial nr. 62 din 14 martie 1946, cu modificările ulterioare;

l) Legea nr. 242/1947 pentru transformarea cărţilor funciare provizorii din Vechiul Regat în cărţi de publicitate funciară, publicată în Monitorul Oficial nr. 157 din 12 iulie 1947, cu modificările ulterioare;

m) Legea nr. 4/1953 privind Codul familiei, republicată în Buletinul Oficial nr. 13 din 18 aprilie 1956, cu modificările şi completările ulterioare;

n) Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice şi persoanele juridice, publicat în Buletinul Oficial nr. 8 din 30 ianuarie 1954, cu modificările şi completările ulterioare;

---

[1] Lit. a) de la art. 230 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. III pct. 30 din O.U.G. nr. 79/2011, articol modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

[2] Lit. c) de la art. 230 este reprodusă astfel cum a fost modificată prin art. III pct. 30 din O.U.G. nr. 79/2011, articol modificat prin art. I pct. 22 din Legea nr. 60/2012.

o) Decretul nr. 32/1954 pentru punerea în aplicare a Codului Familiei şi a Decretului privitor la persoanele fizice şi persoanele juridice, publicat în Buletinul Oficial nr. 9 din 31 ianuarie 1954, cu excepția art. 30-43, care se abrogă la data intrării în vigoare a Legii nr. 134/2010;

p) Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă, republicat în Buletinul Oficial nr. 11 din 15 iulie 1960;

q) art. 1-33 şi art. 36-147 din Legea nr. 105/1992 cu privire la reglementarea raporturilor de drept internațional privat, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 245 din 1 octombrie 1992, cu completările ulterioare;

r) Legea arendării nr. 16/1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 91 din 7 aprilie 1994, cu modificările şi completările ulterioare;

s) art. 21-33 din Legea locuinței nr. 114/1996, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 393 din 31 decembrie 1997;

ş) art. 7, 14 şi 15 din Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civilă, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 743 din 2 noiembrie 2009, cu modificările ulterioare;

t) art. 32 din Legea fondului funciar nr. 18/1991, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1 din 5 ianuarie 1998, cu modificările şi completările ulterioare;

ț) art. 9 alin. (8) din Legea nr. 112/1995 pentru reglementarea situației juridice a unor imobile cu destinația de locuințe, trecute în proprietatea statului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 279 din 29 noiembrie 1995, cu modificările ulterioare;

u) titlul VI „Regimul juridic al garanțiilor reale mobiliare" al Legii nr. 99/1999 privind unele măsuri pentru accelerarea reformei economice, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 236 din 27 mai 1999, cu modificările ulterioare;

v) art. 12, 14-25, art. 32 alin. (2), art. 43 şi 44 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 40/1999 privind protecția chiriaşilor şi stabilirea chiriei pentru spațiile cu destinația de locuințe, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 148 din 8 aprilie 1999, aprobată cu modificări şi completări prin Legea nr. 241/2001, cu modificările ulterioare; de la aceeaşi dată, dispozițiile art. 12 şi 14-25 nu se mai aplică nici contractelor de închiriere a locuinței în curs de executare;

w) Legea nr. 509/2002 privind agenții comerciali permanenți, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 581 din 6 august 2002;

x) art. 40 alin. (1), art. 41 şi 42 din Legea nr. 272/2004 privind protecția şi promovarea drepturilor copilului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 557 din 23 iunie 2004, cu modificările ulterioare;

y) art. 1, 5-13, 16, art. 18 alin. (2) teza I, art. 56 alin. (1)-(4), art. 57, 59-63 şi 65 din Legea nr. 273/2004 privind regimul juridic al adopției, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 788 din 19 noiembrie 2009;

z) art. 90 alin. (2) din Legea gazelor nr. 351/2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 679 din 28 iulie 2004, cu modificările şi completările ulterioare;

aa) titlul X „Circulația juridică a terenurilor" al Legii nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății şi justiției, precum şi unele măsuri adiacente, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 653 din 22 iulie 2005, cu modificările şi completările ulterioare;

bb) orice alte dispoziții contrare, chiar dacă acestea sunt cuprinse în legi speciale.

Dispoziții tranzitorii cuprinse în actele de modificare a Legii nr. 71/2011

1. O.U.G. nr. 79/2011 pentru reglementarea unor măsuri necesare intrării în vigoare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil

Art. VII. La data intrării în vigoare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, sintagma „contract comercial" sau „contracte comerciale" se înlocuieşte cu sintagma „contract civil" sau, după caz, „contracte civile", iar sintagma „contracte sau acte de comerț", cu termenul „contracte".

Art. VIII. Prezenta ordonanță de urgență intră în vigoare la data de 1 octombrie 2011.

2. Legea nr. 60/2012 privind aprobarea O.U.G. nr. 79/2011 pentru reglementarea unor măsuri necesare intrării în vigoare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil

Art. VIII. Cererile prevăzute la art. 229 alin. (3) şi (3^2) din Legea nr. 71/2011, cu modificările şi completările ulterioare, inclusiv cu cele aduse prin prezenta lege, în curs de soluționare la data intrării în vigoare a prezentei legi rămân să fie soluționate de instanțele judecătoreşti competente potrivit legii în vigoare la data sesizării lor.

Art. IX. La data intrării în vigoare a prezentei legi, în toate actele normative în vigoare, sintagma „serviciul/serviciile de stare civilă" se înlocuieşte cu sintagma „serviciul public comunitar local de evidență a persoanelor/serviciile publice comunitare locale de evidență a persoanelor".

3. Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă

Art. 74.[1] Dreptul la acțiunea ipotecară prevăzut de art. 2.504 din Codul civil este imprescriptibil. Dispozițiile Codului de procedură civilă privitoare la prescripția dreptului de a obține executarea silită rămân aplicabile.

Art. 75. În sensul art. 375 din Codul civil, în cazul căsătoriilor încheiate în străinătate, prin *locul încheierii căsătoriei* se înțelege localitatea în al cărei registru de stare civilă s-a transcris certificatul de căsătorie.

Art. 76. Până la organizarea instanțelor de tutelă şi familie, judecătoriile sau, după caz, tribunalele ori tribunalele specializate pentru minori şi familie vor îndeplini rolul de instanțe de tutelă şi familie, având competența stabilită potrivit Codului civil, Codului de procedură civilă, prezentei legi, precum şi reglementărilor speciale în vigoare.

[...]

---

[1] Art. 74 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. VII pct. 2 din Legea nr. 138/2014.

Art. 81.[1] Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 545 din 3 august 2012, cu completările ulterioare, intră în vigoare la 15 februarie 2013.

Art. 82.[2] Prezenta lege intră în vigoare la data prevăzută la art. 81 (...).

[1] Art. 81 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 1 din O.U.G. nr. 4/2013.

[2] Art. 82 este reprodus astfel cum a fost modificat prin art. I pct. 2 din O.U.G. nr. 4/2013.

Ești student la drept? Practician? Profesor?
Ia-ți biblioteca cu tine!

www.bibliotecahamangiu.ro

Online citești mai simplu.

Peste **1.000** de titluri și **600.000** de pagini cu cele mai bune cărți și articole juridice sunt la dispoziția ta:

- monografii și tratate;
- carte universitară;
- studii tematice și jurisprudență adnotată;
- coduri și legi comentate;
- legislație uzuală actualizată.

1. Citești oriunde și la orice oră
2. Cauți rapid în toată biblioteca
3. Exporți text, printezi și faci adnotări
4. Testezi gratuit
5. Te abonezi simplu
6. Ai cel mai bun preț

Biblioteca Hamangiu – vine cartea la tine!

Tel.: 031.425.42.24; 0741.244.032; e-mail: biblioteca@hamangiu.ro

ISBN 978-606-27-2428-3

Preț: 80 de lei